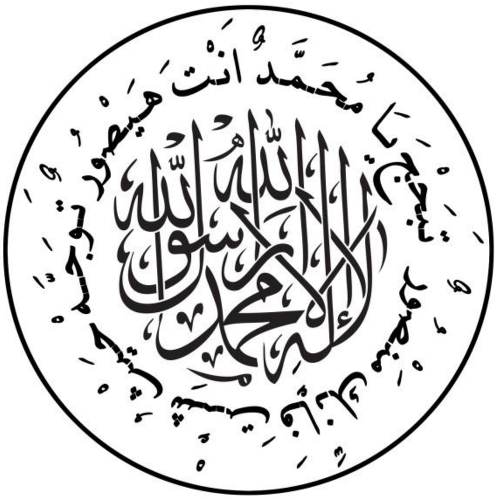
YAZILAR
11

KULUNDAN

2013

İhramcızâde
Hacı İsmail Hakkı
ALTUNTAŞ

İSBN:
ismailhakkialtuntas@gmail.com
http://ismailhakkialtuntas.com

Dizgi : **H. İsmail Hakkı Altuntaş**
Kapak :
Baskı- Cilt :

2013

بِسْــمِ اللّٰهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على رسولنا محمد وعلى اله وصحبه وسلم اجمعين

İnternetteki sitemiz **http://ismailhakkialtuntas.com/** da 2013 yılarında okuyucularımızla paylaştığım yazıları bu kitapta topladım. Yazılarda sıra gözetilmedi. Değişik konular peş peşe yazıldı. Bu şekilde okuyan açısından fazla sıkıntı oluşturmayacağı düşünüldü.

Tevfik ve inayet Allah Teâlâ'dandır.

İhramcızâde
İsmail Hakkı ALTUNTAŞ
Esenler /İstanbul

Başlangıç: 13. 05. 2013

Bitiş : 12.09. 2013

Âyinedir bu âlem, Her şey Hakk ile kâim
Mir'ât-ı Muhammed´den Allah görünür dâim.

Ey merhamet edenlerin en çok merhamet edeni Rabb´imiz,
Şüphesiz ki Sen, her şeyi lâyıkıyla duyar ve bilirsin.
Muhakkak ki, Senin her şeye gücün yeter ve tevbeleri çokça kabul eden Rahîmsin.
Tövbemizi, dualarımızı bizden kabul buyurmanı
ve yararlı bir marifet ihsan etmeni diliyoruz.
Ey Allah´ım canımızdan daha sevimli, nefsimizden ve aile fertlerimizden daha aziz olan Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimize salât ve selam ederiz.

يآ اَكْـرَمَ الْخَـلْـقِ مٰالي مَـنْ اَلـُوذُ بِـهِ
سِـوَاكَ عِنْـدَ حُـلُـولِ الْحَادِثِ الْـعَمِمِ

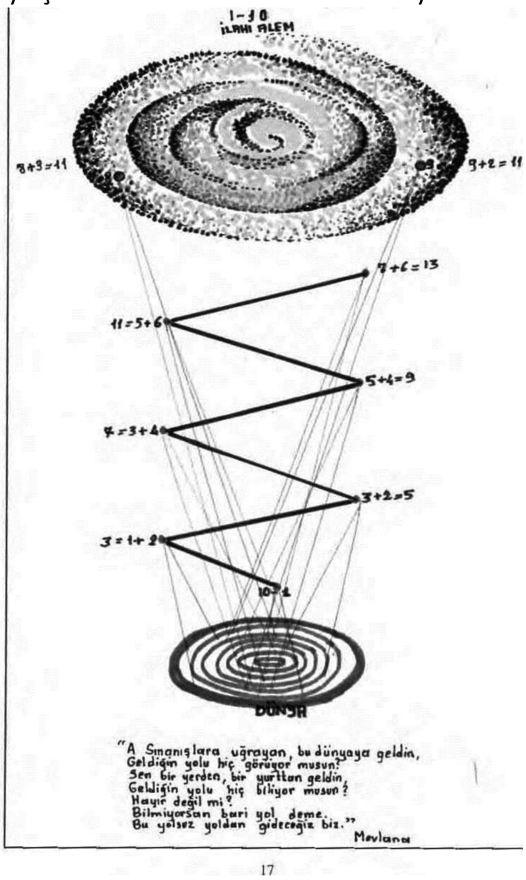
"Ey bütün yaratılmışların en üstünü ve en cömerdi olan Yüce Efendim (sallallâhü aleyhi ve sellem)
son nefesimde, sığınacağım senden başka kimse yoktur"
(Kaside-i Bürde)
Hamdolsun Kâinatın Rabbi olan Allah Teâlâ´ya.

İçindekiler

Sırlar Taşıyan Bir Kitap: “GÖR ANLA, ÇALIŞ KAVRA”

“Işığı camsız görmeye alış ki cam kırıldığında kör olmayasın.”
Hz. Mevlâna kaddesellâhü sırrahu’l azîz

“Her şeyin bir gölgesi varsa sizler neyin gölgesisiniz?”
Işığı ve Hakikâti bulmaya çalışanlar için “Gör Anla, Çalış Kavra” isimi ile hazırlanmış bu eser 250 adet basılmıştır. İçinde kendine mahsus bir takım sırlar barındırdığı görülmektedir. Araştırmacılar için içinden az bir kısmı sizlerle paylaşmak istedim. İncelemenizde fayda vardır.

O zaman unutulmaması gereken şeylerden bazıları şunlardır

1. **Her şeyin bir nedeni vardır.**
2. **Olayları tek tek değil bütün olarak görmelisiniz.**
3. **Bizde sonuna kadar terk yoktur.**
4. **Ulaşılan sonuç hep tektir.**
5. **Tesadüfe yer yoktur.**
6. **Zıtlıklar doğruyu bulmanız içindir.**
7. **Deliller ve işaretler hayatın her köşesinde gizlidir.**
8. **Şüpheye yer yoktur.**
9. **İnananla uğraşın, inanmayan sizin sorununuz değildir.**
10. **Gözlerinizi açmak için, Yaradan’ın her yarattığını çok sevin, görmeye çalışın, o zaman gözleriniz açılır.**
11. **Enerjiniz için gerekeni yaşarsınız. Önemli olan onu görmektir.**

İyi ve kötü diye yorumladıklarınız bedensel yaşamınızın olgularıdır. Ancak, nedendir bilinmez, “iyi” diye yorumladığınız bir olguyla karşılaşınca hiçbir zaman neden ve niçinini düşünmez **“şükür yaradana.”** Dersiniz. “Kötü” diye yorumladığınız olguyla karşılaşınca da, ilk işiniz “neden?” Diye sormaktır.

<u>14 Yazılar</u>

Neden?
Diye sormayı bırakıp, niçin?
Diye düşünmeniz ve nedeni niçinde aramanız gerekmez mi?
O zaman enerjinizin neye ihtiyacı olduğunu bulmanız da kolaylaşır.
Yine içinizdeki zıtlık karşınızdadır.
Bir yandan: "Allah Teâlâ, sevdiği kuluna çektirir." Der, bir yandan da isyana kalkışırsınız. Hiç düşündünüz mü?
Bu isyan; kime ve ne için?

"Her Şeyi Görmek İsteyip Göremiyorsan, İçini Aç, Aynaya Bak."
"Işıktan aynanızı kullanmasını biliyorsanız, yansıtma ile ortaya çıkarabilirsiniz."

Eski zaman ilim sahiplerinde kelimelerin sırları için Ebced ilmi dediğimiz sayı sistemi ile "harflerin Sırları" bulmaya çalışmışlar. Günümüzde bundan başka daha değişik uygulamalarda vardır. Bu nedenle günümüz Türkçesine muadil olabilecek Latin esaslı hesap sistemini kullanımında gerekliliği fark edenler bu konuda bazı ilerlemeler kaydetmiştir. Kelimelerini ve kelâmını Türkçe kullananın sırrıda ona münasip olur kaidesince, harflerin sayısal sırrıda yönden uygun olur; diye düşünülmüştür. Bu gerekçe ile aşağıda hazırlanmış tabloları gözden geçirip sizlerde bazı sırlara kavuşabilir ve gelecek için öngörü sahibi olabilirsiniz.

Kaynak:
Gör Anla, Çalış Kavra, Araştıran: Mihriban DEMİRAĞ, Derleyen: Meryem YÜZÜAK, Mart 1996,

MERDİVEN'İN SON BASAMAĞI OLAN İNSAN'I BU GÜNE KADAR VERDİĞİMİZ ÖĞRETİLER DOĞRULTUSUNDA İNCELEYELİM:

A	B	C	Ç	D	E	F	G	Ğ	H	I	İ	J	K	L	M	N	O	Ö	P
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

R	S	Ş	T	U	Ü	V	Y	Z
21	22	23	24	25	26	27	28	29

ÖNEMLİ OLAN SAYI VE HARF DEĞİL,ONLARIN TAŞIDIKLARI MANADIR.BU KONUYA DİKKAT EDEREK İNCELEMENİZİ İSTİYORUZ.

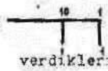
1 -"A" - Yaradan'ın sayısal ve harf ile ifadesidir.

2- "B" - Aldıklarınız Verdikleriniz

3- "C"-
4- "Ç"- > "O" ve DÜNYA

5- "D"- Inışınız ve Yaradılış temeliniz

6- "E"-Bedenlinin ifadesidir. size piramidi verir.

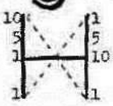
7- "F"- ışık Aldıklarınız   ışık verdikleriniz

sonuç: "O" ışık dünya

8- "G" - Bu bize verir.(İnsan oluşum ortamı 6-9)

9- "Ğ"-Her şey O'nun verdiğinin kanıtıdır.

 (6-9) Ğ

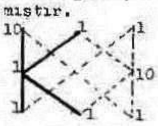
10- "H"- "O" HAK'TIR.

11- "I"- "O" ve (sayısal ifadesi 1+1=2) İNSAN

12- "İ"- İLAHI ALEM (sayısal ifadesi 1+2=3)

13- "J"- O'ndan gelenlerin hem size,hem yaşama zemininize aktarılışıdır.(sayısal ifadesi 1+3=4,kelime ifadesi:JEOLOJİ)

14- "K"- "O" hem gökte,hem yerdedir.Kendi ışığını vererek sizi yaratmıştır. (Sayısal:1+4=5)

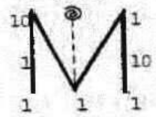

15- "L" -

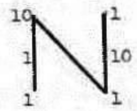
Yaradılışınızda tüm manalar size verilir. Dönüşünüzde hepsini içinize almanız istenir. (1+5=6)

16- "M" -

Manalar bütünlüğünü sağlamanız ve onu dengede tutmanız gerekir. (sayısal ifadesi: 1+6=7)

17- "N" -

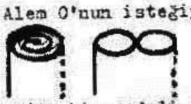
Zıtlıklardan kurtulup DOĞAL-BEŞERİ-İLAHİ ALEM'den aldıklarınızı unutmamanız gerekmektedir. (Sayısal: 1+7=8)

18- "O" - Hem " O ", hem dünya " " ve kendisinden çıkarılışınızdır (1-1=0) (Sayı ile ifadesi 8+1=9)

19- "Ö" - "O" hem denetleyicidir, hem içinizdedir. (1+9=10)

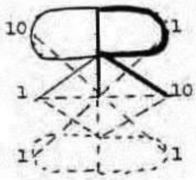

20- "P" - Ilahi Alem O'nun isteğiyle kurulmuştur. İnsanı O yaratmıştır.

(20 - 2)

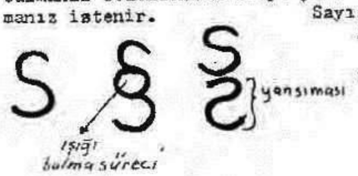
21- "R"- Ilahi Alem'in bir modeli, sizin beyninizde ve yaşam zemininizdedir. (2+1=3)

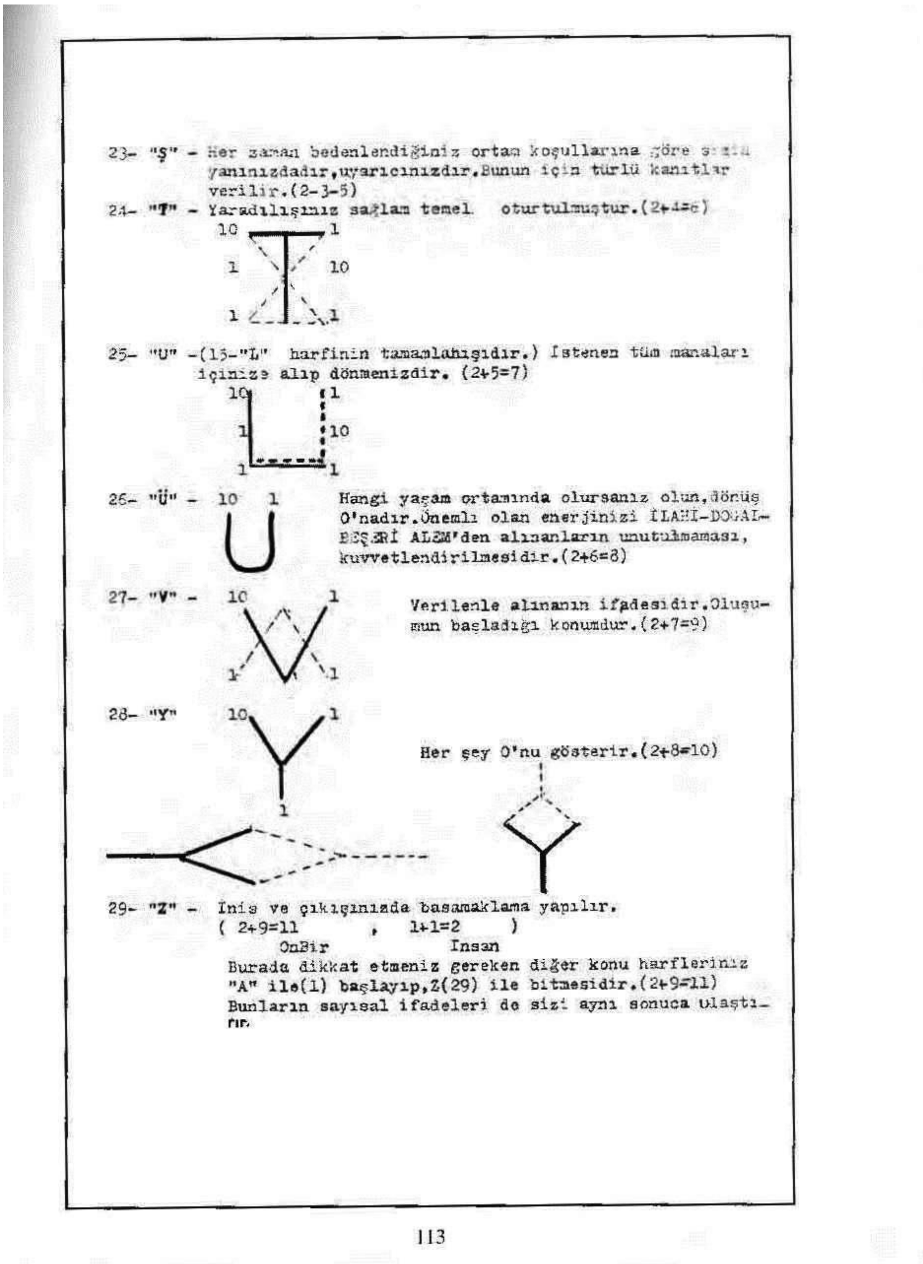

22- "S"- Oluşumunuzun zıtlıklarıdır. Zıtlıklardan kurtulmanız, ışığı bulmanız bedenlendirilmeye yardımcı olacak ortamı oluşturmanız istenir.

Sayısal:

2		2	Zıt iki bireyin
	S		
2+2		=4	Yaşam zemini

23- "Ş" - Her zaman bedenlendiğiniz ortam koşullarına göre sizin yanınızdadır,uyarıcınızdır.Bunun için türlü kanıtlar verilir.(2-3-5)

24- "T" - Yaradılışınız sağlam temel oturtulmuştur.(2+4=6)

25- "U" -(15-"L" harfinin tamamlahışıdır.) Istenen tüm manaları içinize alıp dönmenizdir. (2+5=7)

26- "Ü" - Hangi yaşam ortamında olursanız olun,dönüş O'nadır.Önemlı olan enerjinizi İLAHİ-DOĞAL-BEŞERİ ALEM'den alınanların unutulmaması, kuvvetlendirilmesidir.(2+6=8)

27- "V" - Verilenle alınanın ifadesidir.Oluşumun başladığı konumdur.(2+7=9)

28- "Y" Her şey O'nu gösterir.(2+8=10)

29- "Z" - Iniş ve çıkışınızda basamaklama yapılır.
(2+9=11 , 1+1=2)
OnBir Insan
Burada dikkat etmeniz gereken diğer konu harfleriniz "A" ile(1) başlayıp,Z(29) ile bitmesidir.(2+9=11)
Bunların sayısal ifadeleri de sizi aynı sonuca ulaştırır.

113

Örnek verecek olursak:

Bir de şöyle bakalım:

28 + 1 + 21 + 1 + 24 + 11 + 15 + 11 + 23 = 135

1	3	5
YARADAN	**İLAHİ ALEMDE**	**IŞIKLANDIRIP "OL" DEDİ**
		1 + 5 = 6

Veya;

10 + 1 + 3 + 1 + 6 + 11 + 6 + 11 + 5 = 54 5 + 4 = 9

İlahi Alem'de Madde ve Ruh'un modelleştirme konumunu görürsünüz.

– Y Ü K S E L G E Ç –

28+26+14+22+6+15+8+6+4=129

Yukarıdan aşağıya inerken (9 - 1), ve aşağıdan yukarı çıkarken (1 - 9), Madde ve Ruh (2), olarak basamaklama yaparsınız.

– E N E R J İ –

6 + 17 + 6 + 21 + 13 + 12 = 75

7+5=12

1 ve 2

Yaradan'ın "OL" demesiyle (1), Maddeye konumuna göre enerjisi verilir.

– D O Ğ U M –

5 + 18 + 9 + 25 + 16 = 73

7+3=10

Doğumun oluşmasında gördüğünüz yine birlikteki TEKtir. Arada bulunan "Ğ", size yine TEK'in oluşumu başlattığı konumu verir. (9). Ayrıca "Ğ" ile başlayan hiç bir kelimenizin olmadığını unutmayın.

Ğ

D O U M

5+18=23 25+16=41

2+3=5 4+1=5

Görüldüğü gibi, bedenlenirken aldığınız ışığı, çıkarken hiç olmazsa aynı döndürmeniz amaçlanmaktadır. Tabii istenen ışığın kuvvetlenmesidir.

Bedenli yaşam ilk oksijenli solunum ile başlamıştır;

– BEDENLİ –

B E D E N L İ

2 + 6 + 5 + 6 + 17 + 15 + 12 = 63

6+3=9

Burada da baktığınızda Madde-Ruh (2), Oluşum Yükselgeç'i (6), ışığı (5) görürsünüz. Temel "E"dir ve konumu "6"dır. 9, bize ilk oluşumun başladığı yeri göstermektedir.

KEOPS PİRAMİDİ'NİN SIRRI

20. yy. uygarlığı her geçen gün dev adımlarla ilerlemekte. Ancak hala birçok gizemli eseri tam olarak çözememekte. İşte Piramitler çözülemeyen gizemlerini koruyan yapılar olmak özelliklerini hala korumakta.

Elektrik ve elektronik alanındaki gelişmeler son yıllarda büyük hız kazandı. Piramidal yapılar biçimlerinden ötürü bazı enerjileri odak noktası olmakta. Ve, makrokozmosa enerji yaymakta. Piramit enerjisi gerçekten son derece esrarengi bir enerji türüdür. Bir çok araştırmacı bu enerjiye değişik adlar vermiştir. Yale Ünv. Harold Saxton Burr **"Elektrik benzeri alan",** Rus Dr. Patrick Flanagan **"Piramit ve biyokozmik enerji ile ilişkisi"** tanımlamalarını uygun bulurlar.

Keops Piramidi sırf beş köşeli olmasından ötürü mikrodalga ve makrodalga radyasyonu üretir. (Dört taban köşesi ve bir tepe) Piramitteki madde atomlarından çıkan radyasyon, köşe açılarını ortadan bölen ve bu radyasyonun bir ışınını piramidin merkezine aktaran ışın halinde birleşir. Enerji arttıkça, elektron yörüngeleri genişlemeye başlar.

George Van Tassel'e göre Büyük Piramidin içinde oluşturulan enerji öylesine yoğundu ki, bunu bilen firavunlar bedenlerini bu özel enerji ile "ŞARJ" ederek uzun ömürlülüğün sırrını çözmüşlerdir.

Arap Tarihçisi Ebu Zeyd el-Balki'ye göre, Ünlü İslam düşünürü Muhittin Arabi'nin yazdığı Futuhat el-Mekkiye'ye göre ve İskoçyalı bir bilim adamı olan Piazzi Smytlve göre piramitlerin yapılış tarihleri sanıldığından çok daha öncelere uzanmaktadır. Araştırmacı yazar George van Tassel, Bilim ve Din adlı kitabında ilginç bilgiler vermektedir. Ona göre, Gize'deki Keops dünyanın 25.816 yıldan beri el sürülmeyen tek yapısıdır. Bu gezegen üzerinde inşa edilmiş olan en büyük enerji santralidir. Bu anlamda binlerce yıl önce kullanıldığı dönemlerde üretilen enerji, Niagara Şelalesinden binlerce yılda elde edilecek miktardaki enerjiye eşdeğerdir. Büyük Piramit (Keops) hiç bir zaman firavunlara mezar olarak inşa edilmemiştir. Onlardan çok önceleri (Mısır ve Hiksoslar) vardı. Piramit istenilen enerjiyi sağlamak için güneş sistemindeki dakik ölçümler göz önüne alınarak yapılmıştır. Bütün ölçüleri de en doğru şekilde hesaplanmıştır.

Toth Kitabına göre Piramit, Adem ırkı torunlarının yardımıyla Enoch (Hz. İdris) tarafından süslendi. Gizli kayıtlardan yararlanarak **SONSUZ IŞIK GÜCÜNÜN ENERJİSİNİ KULLANDILAR.**

Piazzi Smyth'e göre Keops Piramidinin dünya üzerindeki konumu da önemlidir. Gize tam olarak Ekvatordan kutba kadar olan uzaklığın üçte birini belirleyen 30 derece kuzey enlemi üzerindedir. Büyük Piramit Mısır'ın tam merkezinde ve üstelik de dünyanın merkezi olarak kabul edilebilecek bir yerde yükselmektedir.

Piramitlerle ilgili en ilginç deneyler Nobel Fizik Ödülünü kazanan Dr. Luis Alvarez tarafından gerçekleştirilmiştir. Dr. Alvarez, Gize'deki piramitlerin taş kütleleri içinden geçen kozmik ışınların ölçülmesi yöntemini geliştirmişti. ABD Atom Enerjisi Komisyonu ve Simithsonian Enstitüsü tarafından desteklenen bu proje için bilgisayarların kullanımı gerekti. Kahire yakınlarındaki Kefren piramidinde yapılan deneylerde, bilim adamları uzay çağına ait elektronik aygıtların kayıtlarını alt üst eden gizemli etkiler karşısında şaşkına döndüler. Çünkü hiç bir kayıt bir öncesinin aynı olmuyordu. Ve bilimin bilinen tüm yasalarını alt üst ediyordu.

Tanınmış araştırmacı ve kahin Edgar Cayce'ye göre Büyük Piramit ile Sfenks arasında bir **"KAYITLAR PİRAMİDİ"** vardır. Bu yer, insanlık bencilliğini, egosunu yeninceye, belli bir idrak seviyesine ulaşıncaya kadar da gizli kalacaktır.

Cayce'ye göre Keops Piramidinde geometrik, matematiksel ve insanlığın ilerleyişine ait bilgiler vardır.

Danimarkalı mimar Prof. Hubert Paulsen'e göre yapının içinde henüz bulunmayan pek çok gizli bölme vardır. Doğu Alman mimar ve arkeolog Friedrich Hinkel bu konudaki çalışmalarını sürdürmektedir.

Ünlü Mimar, Mimar Sinan'da Mısır'da incelemelerde bulunmuştur. Sinan'a göre Keops'un aşırı derecede yüksek bir ruhsal gücü vardır ve bilinmemesine rağmen hissedilmektedir. Piramidin yanında veya yakınında bulunanlar hafifliyor, huzur dolu bir ortam içinde boşlukta kalıyordu. Mimar Sinan: **"Bu tür yapıları inşa etmenin en büyük güçlüğü, yapının tam hizalı olmasındaki güçlüktür. Dolayısıyla evvela tepesi kapanan piramitte aşağıya doğru her kademede, yapı kenarları tam ölçüye girerek hatasız inşa edilmesi sağlanır"** demiştir. **"Piramidi tabandan başlayarak yapmaya kalkan kim olursa olsun, istenilen boyutta son taşı koyamaz"** diye eklemiştir.

KEOPS PİRAMİDİ

http://www.arguney.com/uploads/posts/2011-01/1295730520_piramit.jpg

Arkeolojik yapılarda, insanlığın merakını sürekli olarak çekmiş olan bir formdur.

Piramit, dünyanın içten dışa doğru yayılmakta olan, enerjinin toplandığı (odaklandığı) bir yapı formudur. Yapıları meydana getiren uygarlıklar, malzemeyi amaca göre seçmişlerdir.

Piramitte etkinliği ortaya çıkaran formdur. Uzay cisimlerin şeklinde görülen gravitik enerji çekişleri, küresel form dolayısıyla yapının merkezinde toplanır. Yer yuvarlağı da uzaydan çekmiş olduğu enerjiyi sınırsız bir şekilde toplayamaz. Zira merkeze yönelik bu dinamizmin çıkış yolu (ucu) yoktur. Bütün formların güç hatlarının bir giriş, bir de çıkış yolu vardır. Oysa geometrik form küre şeklinde olursa, çıkış noktası da küre merkezinde toplanmış olur. Çıkış kapalıdır ve burada yüksek potansiyele varan bir güç oluşur.

Gezegenler ya da yıldızlar içlerinde topladıkları bu enerjiyi dışarıya çıkartmak zorundadırlar. Güneşler büyük atomik kütlelerindeki enerjiyi, termik radyasyon olarak dışarıya verirler. Unutmamalıdır ki bir gezegenin parçalanması hiç bir zaman soğuması sonucu değil, aksine merkezin ısınması sonucunda oluşur. Yer yuvarlağının dışa yansıttığı fotonik enerji toprakta toplanır. Hücrenin bölünme enerjisini sağlayan da budur. Yer yuvarlağından sürekli olarak dışa fışkıran bu enerji bir noktada toplanması istendiğinde geometrik bir forma ihtiyaç duyulur. Bu da piramit ya da konidir. Eski insanların bu konuyu çok iyi uyguladıkları görülüyor.

Piramitler, yer kabuğunun içinden gelen bu enerjiyi en yoğun biçimde toplarlar. Piramit içinde toplanan güç, ateş yakmak suretiyle ya da güneşten elde edilmeye çalışılan enerjiyle aynıdır. Piramidin tepe noktası toplanan güçlerin deşarj edildiği noktadır. Bu nokta da elektriksel bir etki görülür. -aynı bölgeye inşa edilen piramit uçlarında da manyetik akımların görülmesi doğaldır.

Mısır Piramitlerinin bulunduğu bölgeye bakılacak olursa, Sahanın düzgünlüğü ve Büyük Sahra Çölü dikkati çeker. Ancak akla hiç de uygun gelmeyen nokta, Kuzeyde bolgüneşli ve yağmurlu Akdeniz, Atlantik'Okyanusu'ndan gelen rüzgarlar, yağmurlar. Nedense Büyük Sahra'ya bir damla yağmur düşmez. Bunu da toprakta toplanan fotonik enerjinin (hücre bölünmesine yarayan, bitkileri büyüten) piramitlerde toplanmasından dolayı olabilir.

Piramitler bir tür antendirler. Biyokozmik enerjiyi toplayıp, neşrederler. Altına ya d;» üstüne yerleştirilen herhangi bir maddeye ya da insana güç ve bilgi kazandırırlar.

ABU SİMBEL (ABU SUNBUL)

Mısır Firavunu 2. Ramses'in yaptırdığı iki tapınağın bulunduğu yerdir. Ancak tapınak bugün bu adla anılmaktadır. (Abu Simbel aynı zamanda NÜBYE'li bir deve sürücüsünün adıdır).

Ana tapınağın önünde yer alan dört adet anıtsal Ramses heykeli Mısır Sanatının en önemli örneklerindendir. Nil'in batı kıyısındaki ASSUAN İlinde bulunan Korosko'nun (BU GÜN KURUSKU) güneyinde, Sudan sınırının yakınındaki kum taşı kayalarının oyulmasıyla gerçekleştirilmiştir. 1813'te keşfedilene kadar dünya tarafından bilinmiyordu.

Ana tapınağın girişinin her iki yanında ikişer tane olan ve yüksekliği 20 m.'yi bulan, oturur halde

tasvir edilen bu heykeller kayalığın oyuk yüzüne dayandırılmışlardır. Ayaklarının çevresinde, Ramses'in kraliçesi NEFERTARİ'nin ve çocuklarının küçük heykelleri oyulmuştur.

Bu iki tapınak güneş Tann'ları AMON-RA ve RA-HORAKTHE'ye adanmıştır. Biribiri içinden geçen üç salondan oluşur. Tapınak yaklaşık 55 m. kadar kayalığın içine girer. Tapınak yılın belirli günlerinde sabahın ilk ışıkları, en dipteki kutsal mekanda bulunan mezarı aydınlatacak biçimde inşa edilmişti.

Ana tapınağın hemen kuzeyinde TANRIÇA HATHOR'a tapınmak için NEFERTARİ'ye ithaf edilen küçük bir tapınak daha vardı. Kral ve kraliçenin 10 m. boyundaki heykelleri de bu tapınaktaydı.

1960'ların başında inşa edilen ASSUAN BARAJI'nın ABU SİMBEL'i sular altında bırakacağı anlaşılınca, UNESCO ve MISIR HÜKÜMETİ ile 50'den FAZLA ÜLKENİN oluşturduğu vakfın maddi ve manevi desteğiyle, bilgisayarlar yarımıyla, bir YAP-BOZ OYUNU gibi parçalara ayrılarak, ırmağın yatağından 60 m. daha yükseklikte bulunan bir alana tapınak yeniden kuruldu. Mühendis ve bilim adamlarından oluşan gurup, kayanın tepesini kazıdılar (1964-1966).

Piramitlerin Sakladıkları Sır

YERYÜZÜNDE BULUNAN PİRAMİTLER

AMERİKA

VERACRUZ'da (TOTONACS) El-Tazin'de, NİCHES PİRAMİDİ. Yüksekliği 24 m.'den fazladır, her bir taban kenarı 36 m.'dir. Yılın her gününe karşılık gelen 365 adet kare ile dekore edilmiş, 7 kattan oluşur.

PLANQUE KESİK PİRAMİT

MEKSİKA-CUİCULCO'da DAİRESEL BİÇİMLİ PİRAMİT **CHOLULA TEPESİ** BÜYÜK PİRAMİT (NUESTRA SENORA DE LAS REMEDIOS) Cholula Tepesi'nde yer alan bu piramit, Keops Piramidinden büyüktür.

GUATEMALA (TİKAL-MAYA KUTSAL KENTİ) SİVRİ UÇLU PİRAMİTLER. Bu piramitlerin yükseklikleri 69 m.'dir.

TİKAVde DEV JAGUAR TAPINAĞI (İnsanların kurban edildiği Piramit)

ORTA AMERİKA Yaklaşık 350.000 mil karelik alanda, hepsi bulunmasa da, Arkeologların tahminlerine göre 100.000 piramit vardır.

PERU MOCHE PİRAMİDİ **PERU** VİRU PİRAMİDİ
MİSSİSİPİ VADİSİ PİRAMİTLER **OHİO** Vadilerinde
PİRAMİTLER

CHİPCHEN İTZA (MAYA BAŞKENTİ) EL CASTİLLO PİRAMİDİ. Bu piramidin 365 adet basamağı ve 23 m. yüksekliği vardır.

MEKSİKA UXMAL'da SİHİRBAZ PİRAMİDİ. 89 adet korkulukları olmayan basamaklı rampası vardır. Yan yüzlerinin eğim açısı Kefren Piramidi ile aynıdır.

MEXİCO CİTY SANTA CECILLIA-AZTEK PİRAMİTLERİNİN MÜKEMMEL ÖRNEĞİ

TULA (TOLTEK İMPARATORLUĞUNUN BAŞKENTİ) VENÜS GEZEGENİNİN SOMUT ÖRNEĞİNE ADANMIŞ OLAN PİRAMİT

YUCATAN (MAYA KENTİ PALANQE) PAÇAL PİRAMİDİ-YAZITLAR TAPINAĞI

MEXİCO 60 mil güney batısında XOCHİCALO PİRAMİDİ. Bu piramitte bulunan yazıtlarda, Batık Kıta MU detaylı biçimde anlatılır.

PASİFİK ADALARI

TİNİAN ADASI Okyanusun batısındadır. Üstünde Piramitler vardır.

SWALLOW ADASI Ponapenin 120 mil batısındadır. Piramitler vardır.

CUAM ADASI Piramitler

TİNİAN ADASI Piramitler

PİTCAİRN ADASI PİRAMİTLER

KİNGSMİLL ADASI KİNGSMİLL PİRAMİTLERİ

ANADOLU

NEMRUT DAĞI YIĞMA PİRAMİT. Doğa şartlarının çok çetin olması henüz bu Piramidin içine girilmesine izin vermemektedir.

MEZOPOTAMYA

BABİLON ZİGGURATI (BABİL KULESİ) 89 m. yüksekliktedir.

SÜMER VE KALDANİ'LERİN BAŞKENTİ UR'DA ZİGGURAT. Her kenar 81 m.

BİRS NEMRUT (BARSİPPA) ZİGGURAT

AKARKUL (BAĞDAT YAKINLARINDA) ZİGGURAT

URUK BEYAZ TAPINAK

UR'DAKİ ZİGGURAT'IN alt kademelerinde siyahla, üst kademelerinde kırmızıyla renklendirme yapılmıştır. Bu uygulama karanlık ve aydınlık arasındaki zıtlığı belirtmek ve vurgulamaktadır.

KUZEY IRAK

NİNEVEH-KOSABATDA ASUR ZİGGURATI. KIRMIZI DEKOR TAŞLARI, BEYAZ-SİYAH-TURUNCU-ALTIN-GÜMÜŞ İLE TONLANDIRILMIŞTIR.

İRAN

(ELAM) ÇOĞA ZAMBİL 5 Kademeli, 48 m. yükseklikte en BÜYÜK ZİGGURAT.

HİNDİSTAN

MADURA MADURA TAPINAĞI (PİRAMİDİ) 40-50 m. YÜKSEKLİKTE

SARMATH

DEKHAN HAYSALA'DAKİ PİRAMİT

BODHGAYA 7 KATLI PİRAMİT. 160 m. YÜKSEKLİĞİ VARDIR.

MISIR

MENFİS JOZER (ZOSER) PİRAMİDİ. Basamaklı Piramittir. Mimarı İMHOTEP'dir. 60 m. Yükseklikte, 6 basamaklıdır.

DAHŞUR EĞİK PİRAMİT (GÜNEŞ PİRAMİDİ) 97 m. yüksekliktedir.

MAİDUM YAMUK PİRAMİT. Toprak kaymasından ötürü oluşan eğilik yüzünden bu şekilde anılmaktadır.

DAHŞUR SENEREFU'NUN KUZEY PİRAMİDİ 99 m. yüksekliktedir.

GİZE KEOPS PİRAMİDİ (DÜNYANIN 7 HARİKASINDAN BİRİSİDİR). 226 m. karelik alana yayılmıştır. Duvar eğimi 51 derece 52 dakikadır. Yan duvarlar, kuzeyden güneye ve doğudan batıya uzanır. 105 m.'lik çıkış koridoru ALPHA-DRACONİS adlı kutup yıldızına dosdoğru uzanır. 145 m. yüksekliği olan

piramidin gölgesi kışın 80 m. ilkbaharda ise daha azdır. Mevsimlerin hesaplanmasında kullanılmıştır.

GİZE KEFREN PİRAMİDİ. 102 m. yükseklıktedir. Üzerine oturtulduğu tepe nedeniyle KEOPS'tan 135 m. daha yüksekte görülür.

GİZE MİKERİNOS PİRAMİDİ (MİSERİNUS) Daha ufak boyutlardadır.

Mısır'da bu piramitlerin dışında yüzlerce irili ufaklı piramit bulunmaktadır.

Kaynak:

Gör Anla, Çalış Kavra, Araştıran: Mihriban DEMİRAĞ, Derleyen: Meryem YÜZÜAK, Mart 1996, sh:238-244

THE ATHEİSM TAPES/ Ateizm Kayıtları (2004-)

Ateistlerde tam olarak bir fikir birliği oluşmadığını görmek için seyretmeniz veya okumanız gereken diyaloglar.

Yönetmen: Richard Denton
Ülke: İngiltere
Sezon: 1.Sezon
Tür: Belgesel
Vizyon Tarihi: 12 Kasım 2012 (İngiltere)
Dil: İngilizce

Özet

Jonathan Miller, ateizm felsefesi ve düşüncesi üzerine biyolog Richard Dawkins, filozof Daniel Dennett, teolog Denys Turner, oyun yazarı Arthur Miller, felsefeci Colin McGinn ve Nobel ödüllü fizikçi Steven Weinberg ile röportajlar yapmıştır. Her bölümde bu kişilerin ateizm hakkındaki farklı düşüncelerine ve bunu takip eden teizm eleştirilerine yer verilmektedir. Alanlarında uzman bu kişiler hayata bakış açılarını da katarak samimi bir sohbet tadında görüşlerini dile getirmektedirler.

Colin McGinn, Steven Weinberg, Daniel Dennett, Arthur Miller, Richard Dawkins, Denys Turner

****

"ATEİZM, İNANÇSIZLIĞIN KISA TARİHİ" BELGESELİNİN DİYALOG METNİ

Jonathan Miller diyor ki:

2003 yazında, "Ateizm, İnançsızlığın Kısa Tarihi" adlı belgeselin çekimine başladım. Bu sürecin bir parçası olarak birkaç yazar, bilim adamı, tarihçi ve felsefeciyle görüştüm. Onların işbirliğine güvenerek çekilen belgeselin 24 saati aşması sebebiyle büyük bir kısmı montaj odasında atıldığı için çok mahcup olmuştum. Fakat bu olurken, BBC bu 6 parçalık programın ve görüşmelerin çöpe atılamayacak kadar ilginç olduğu konusunda bana katıldılar ve orijinal materyalin geri getirilmesiyle bendeki görüşmelerin bazılarının yayınlaması konusunda son derece olağandışı bir karar aldılar. İngiliz biyolog, Richard Dawkins Amerikan filozof, Daniel Dennett Cambridgelı teolog, Denys Turner Amerikan oyun yazarı, Arthur Miller İngiliz filozof, Colin McGinn ve Amerikan, Nobel ödüllü fizikçi Steven Weinberg ile görüşme yapıldı.

İngiliz filozof Arthur Miller ile yapılan mülâkat

Amerika'nın en seçkin oyun yazarlarından biri olan Arthur Miller, uzun profesyonel yaşamı boyunca nükteleriyle ve zekâsıyla Amerikan sahnesine yeni bir soluk getirdi. Onunla New York'taki dairesinde görüştüğümde ona, yaşamının önceki kısmında Yahudilik'e karşı olan tutumunu ve günümüz Hristiyanlık anlayışına göre garip bir birliktelik sayılan Yahudilik ve inançsızlık arasında büyümesinin- ki bu durumda, Yahudiler, laik birer dinsiz gibi ayrıcalıklı bir konumda sayılıyor - etkilerini sordum.

Tabii ki anti -semitizm, binlerce farklı maske altına saklanıyor. Bunlardan biri de Yahudiler'in özünde ateist olduklarıdır. Elbette ki onlar İsa'ya inanmıyorlar. Ve bu, herkesi, eğer ateist değilse, dinden uzaklaştırıyor. Bir kafir sayılır belki de.

Brooklyn'de bir çocukken ailen ortodoks ya da dindar mıydı?

Yılda 2 ya da 3 defa dini bir etkinliğe katılırlardı. Bunun dışında hayatlarını sürdürmek ve bundan keyif almaya bakarlardı. Biz şey değildik Onlar Onları bir kalıba sokacaksak, dindar ya da ortodoks diyebiliriz. Ama bu, yalnızca "kutsal tatiller" boyunca ortaya çıkıyordu. Dinlenme zamanlarında istediklerini yapmakta özgürdüler. Her cumartesi Sinagog'a gitmezlerdi, dua etmezlerdi. Bir çeşit uyum sağlamaktı yaptıkları. Böyle bir ailedeki bir çocuk olarak, birçok yönden benim durumuma da benziyordu, kendini tanımladığından daha az dindar olmana sebep olmuştur.

Kendine, ait olduğun ortodoks altyapısından farklı olduğunu söylemeye başladığın oldu mu?

12, 13, 14 yaşımda dindar biri olmaya çalıştım. Bunu 2 yıl sürdürdüm. Daha sonra birden geçti gitti. Bir gece uyumaya gittim ve sonra uyandığımda tüm inancım gitmişti. Sanırım inançlı dönemim, büyüme sürecimde, hayatımın kaynağını bir yerlerde aradığım zamanlardı. Anlamı başka yerde buldum. Dinlerde bulamadım. Çünkü din, özellikle 30'lardaki buhranda, saçma bir şekilde uyumsuzdu. Korkunç bir sosyal krizin ortasındaydık ve din, genel olarak, bu konuda hiçbir şey söylemiyordu. Peki dinin politik uyumsuzluğundan başka sebepler var mıydı?

"Düşünmek" için başka rasyonel sebeplerin var mıydı?

Daha fazla inanamazdım. Gençliğimin sonlarında, okumaya ve dinin, evrenin sonsuz bir parçası olabilme adına insanların arzularından doğduğundan kuşkulanmaya başladım. Yetişkin biri olarak, dindar insanlara saygı duymak zorundayım. Çünkü bazıları bizim geçirdiğimiz mücadeleyi, bilirsin işte, korkunç buluyor. Birçok alanda dini kurallara göre hareket etmeyi öğrenmişler. Bu yüzden tüm bu şeyleri görmezden gelmem. Fakat benim inanma yeteneğim yok. Arıyorum, ama yok işte. Tanrı yerine büyük babamı görüyorum. Artık inanamıyorum. Felsefi açıdan, bana öyle geliyor ki, bir insanın kendini cennette görmeyi hayal etmesinin sebebi, burada olamayacağı kadar güçlü olmayı, ahlaklı olmayı, saygın olmayı, intikamını alabilmeyi ve dünyada yapılmasına izin verilmeyen her şeyi yapabilmeyi düşünmesinin ve kendini beyaz kıyafetler, sakal ve hayallerinde düşleyebileceği her şeyi yapabileceği bir yer olmasının sonucudur.

Böyle bir düşünceyi boş veremem. Bu çocukluk anıları, katı Yahudiler arasında böyle bir dini septisizmin 'sol'a ne derece meyilli olduğu düşüncesini akla getirdi. Bu yüzden Arthur Miller'a, bu meyilliliğin 20. yüzyıl anti-semitisminin gelişmesinde herhangi rol oynayıp oynamadığını sordum.

Kuşkusuz Yahudilik ile sol arasında yakın bir ilişki var. Bir çeşit inanç üçlemesi gibi. Tanrıya inanmama, Yahudilik ve tanımladığın sorunların sırasıyla çözümünü sunan birinin dahil olduğu politik hareketler.

- Evet.

- Neden böyle olduğunu düşünüyorsun?

Bir şey sebebiyle, Yahudiler Şimdilerde saygı duyulandan farklı bir dönem vardı. Amerika'da anti-semitizm şaha kalkmıştı. Önü açıldı. Örneğin, birçok insan doktor olmak için Avrupa'ya gitmek zorundaydı. Kolombiya Üniversitesi'ne kabul edilmiyorlardı. Neredeyse tüm Amerikan Üniversiteleri Yahudilere çok sınırlı bir kontenjan belirlemişti. Amerika'daki en çok dinleyicisi olan radyo yayınında Goebbel'den alıntılar yapılıyordu.

- Peder Coughlin'di.

- Peder Coughlin. FDR hariç en çok dinleyiciye o sahipti. Nazi'lerin işsizliğe nasıl güzel çareler bulduğunu, kendi ırksal saflıklarını nasıl güzel koruduklarını anlatıyordu. Ve o, katolik bir papazdı! Bir gün Brooklyn'de yürüdüğümü hatırlıyorum. Temmuz ortalarında sıcak bir gündü. Tüm pencereler açıktı. Sanırım pazar öğleden sonrasıydı, birbiri ardında evlerden sesler duyabiliyordunuz. Alaycı ve boğuk seslerdi. Gerçekten gürültücü bir kalabalık yaratmıştı. Buhran için Yahudileri suçluyordu. Esas şey buydu. Tapınaktan atılan faizciler geri gelmişlerdi. Piyasayı, büyük şirketleri ve diğer her şeyi gizlice kontrol ediyorlardı. Devletteki başlıca sorunları yaratan gizli şeytanlardı. O günlerde işçiydim, ama kamyon şoförlüğünden ayrılıp dinlenmeye gönderildim. İş ilişkilerini birden kesebiliyordunuz. Zalimceydi. Yollar açılmıştı. Bu konuda şüphe yoktu. **Yahudilerin pozisyonu belirlenmişti. 'Vis-à-vis'**

Toplumu. Öldürülmüyorlardı. Kibarca ve kesin bir şekilde ana görüşten uzaklaştırılıyorlardı. Yahudilerin yönetiminde büyük şirketler yoktu. Eşi görülmemiş bir durumdu. Bunun da bir işkence olduğu görülebiliyor. Bu yüzden sola doğru yöneldiler. Çünkü ne sağ ne de liberaller, bu problemlerle ilgilenmiyordu. Çok tehlikeliydi. Tüm bunlardan sonra, Almanya'dan gelen, Yahudi yüklü bir gemi New York limanına geldi, ama karaya çıkmalarına izin verilmedi. Bunlar, umutsuz insanları güçsüzleştirmiyordu. Bu yolculuğu yapabilecek ve her şeylerini toplayıp Almanya'dan kaçabilecek parası olan orta sınıf insanlar vardı. Onlar geri gönderildiler. Geminin adı 'St. Louis' idi. Daha sonra, buradan Küba'ya gittiler. Okuduğum çalışmalara göre, Amerikalılar daha sonra sağın diktatörlüğü olacak Küba hükümetine gitmelerini istemiyorlardı. Çünkü neler yaptıklarını ve nasıl acımasız olduklarını belli etmek istemiyorlardı. Kimse olanlarla yüzleşmek istemiyordu. Onları Almanya'ya geri gönderdiler. Bence hepsi öldürüldü. Polonyalı bir aydınla yaptığım konuşmayı hatırlıyorum da, bana; **"İsa'nın bir Yahudi olduğu fikrini kabul edebilirim. Ama beynimize kazınan fikir, Kutsal Anne'nin Yahudi olduğudur."** demişti. Tüm bu şeyleri başlatan ışığın nerede parladığını düşünmek çok yorucu. Yaratılış ile ilgili olan, **"Dünyanın ve Diğer İş Alanlarının Yaradılışı"** adlı bir oyun yazıştım. Amacım bu değildi ama bir şekilde, İncil'le, hiç olmadığım kadar haşır neşir oldum. Tarihin farklı zamanlarında farklı insanlar tarafından yazılan şeylerin, eski hahamlar tarafından İncil'de bir araya getirilmiş olması ilgimi çok çekti. İncil'e başlamak için herhangi bir bölümü seçebilirlerdi. Şüphe yok ki, önlerindeki tablo yalan söylüyordu. Bazı editörler, "Açılış bu olmalı." demek zorunda kaldılar. Kardeş katli ile açılıyor perde. Kardeş katli, -bir kardeşin gidip diğer kardeşi öldürmesi-, sanıyorum ki, olabilecek en kötü şeydir. Çünkü yabancıları dışlıyor. Hala da kapsamıyor. Ruth Mellinkoff'un **"The Outsider"** adlı kitabını okuduğumu hatırlıyorum. İncil'deki çeşitli karakterlerin simgelediği, sanat tarihindeki resimlerinin koleksiyonuydu. 16. yüzyılın başlarında; Kabil Yahudi, Habil ise değildi.

- Nasıl oldu?

- Şöyle diyeyim Kardeş katli yayılmıştı, geçmişe ait iğrenç Yahudi kimlikleri bir şekilde aşmalıydılar. Harika değil mi?

Olağanüstü. Bu eski Alman resimlerinde, Habil'i kan içinde görürsün.

- Ve bukleli, sakallı Kabil'i.

- Hemen bir hikaye anlatayım. 50'lilerin başlarında, Foggie'den bir arkadaşımla seyahate çıkmıştım. O, Foggia'da hiç tanışamadığı, öğretmen olan teyzesini arıyordu. Ve onu bulduk. İtalyan, Amerikan karması ve katolikti. Benim ne olduğumu merak ediyordu ve arkadaşım, "O Yahudi'dir." dedi. Kadın şaşırdı. Arkadaşım da, "Hani, şu İncil'deki insanlar." dedi. Kadın, "Anlıyorum sonuçta İsa'ya inanıyorlar." dedi. Sanıyorum, bu, .kaçınılmaz bir durum ve aynı şekilde kalacak. Birinin ait olduğu grup, tanıdıktır ve tehlikesiz görünür; öteki gruplar ise her zaman tehditkârdır, çünkü yabancıdır. Onlar farklı görünür, bizim konuştuğumuz gibi konuşmazlar. **Haşlanmış yumurtalarını geniş yerinden kırmak yerine, dar yerinden kırarlar.** Sonsuza kadar sürer gider. Fakat politikacılar bu farklılıkları- ya da endişeleri yakaladıklarında- Özellikle dini farklılıkları.

ve dini farklılıkları politik programlarının merkezine koyduklarında, son yaklaşıyor demektir. Onunla görüştüğümüzde, Irak savaşının patlak vermesiyle, son, biraz daha yakınlaşmıştı. Bu yüzden Arthur'a, septisizmin neden politik olarak, giderek artan bir biçimde, Amerikalılar arasında yanlış, yıkıcı, kabul edilemez ve vatan-hainliği gibi göründüğünü sordum.

Avrupa'da edindiğim izlenime göre, geçtiğimiz 18 ayda, muhtemelen öncesinde de, ateizm ya da inançsızlık ya da septisizm bir çok Amerikalıya politik olarak yanlış, yıkıcı ve kabul edilemez görünüyor. Böyle düşünmekte haklı mıyım?

Muhtemelen durum bu. Dindarlık, vatanseverliği kapsayıcı bir biçime bürünüyor. Bu ülkede hep böyleydi. Buradaki insanlar diğer yerlerdekinden daha fazla kiliseye gidiyor. Giderek daha da artıyor bu katılım. Bir araba alabilmek gibi bir fırsatın doğması için tanrıya yalvarıyorlar. 11 Eylül'den sonra mı oldu, yoksa?

Hep böyleydi. Ama giderek yoğunlaşıyor. Çünkü çoğunluk, bir şeylere tapınmanın doğurduğu köleliğin, tanrıya ulaşmanın kolay yolu olduğunu düşünüyor.

- Bu, politik bir olay. - Fakat uzun yıllardır ilk kez böyle bir hükümet, böyle bir başkan-- Devletin bunu kendi kendine yaptığını ifade etmiyorum. Olmuş da olabilir ama fark etmedim ben. Yani, bir hükümetin hastalıkları veya işsizliği önemseyen inanç bazlı kurumlar kurduğunu hiç duymadım. Önceden hükümetler bunu yapardı. Irak'a girişin bir çeşit inanç bazlı vatanseverlik olduğu izlenimi var. Sadece vatanseverlik değil; Hristiyanlık ve vatanseverlik. Savaş zamanı Sanırım, bunu, 2. Dünya Savaşı'nda da bir derece yaptık, fakat düzenli bir oluşum değildi. Roosevelt tanrıyı mevzu bahis yaptı ve bu, onu çok rahatsız etmedi. Tanrının işin içine karıştırmasına rağmen, görev çağrısının arkasında aslında Hristiyan olmasının bir etkisi olduğu izlenimine kapıldın mı?

Bunu kullanmadı hiç. Şimdilerde ikna amaçlı kullanılıyor. Apaçık ortada ve belli. **Bir program başlatmak için tanrıya başvururlar.** Bir çeşit sivil bir program. **Tanrıya karşıysan, dini laf kalabalığıyla bunun üzerini örterler.** Bir çok Amerikalı var Sanırım onlar azınlık. Ancak çok konuşuyorlar; bir Ayetullah arıyorlar. 17. yüzyıl başlarına gidersek, dini bir departmana sahip olmak istiyorlardı, bir kiliseye, resmi bir kiliseye sahip olmak. Ama bir çok insanı, bu ülkeyi kuranların dini bir hükümetin baskısından kaçarak; ve burada özgürce nefes alan ve dini hükümete itaat etmek zorunda olmadıkları için şükreden insanların kurduğunu unutmalarını sağladılar. Fakat daha sonra yine teokratik bir yönetim haline döndü. Bir nesilden diğerine geçen bir prensibe dayanıyor gibi. Şu an, hiç olmadığı kadar sert. Çünkü devlet kendini, resmi dinin tarafında görüyor zaten. Tüm bu şeylerle ilgili canımı sıkan şey Bu ülkede, kendini din diye tanımlayan bir girişimin sebep olduğu sorunlarla git gide daha çok karşılaşıyoruz. Onların gerçekten dindar olduğundan emin değilim. Sanırım onlar milliyetçi insanlar. Hristiyanlık veya Yahudilik'in milliyetçilik ile birlikteliği öldürücü sonuçlar doğurur kanımca. **Eğer bakarsan Sanırım, dünyadaki her şiddet dolu anlaşmazlık papazlar, hahamlar ve imamlar tarafından yönlendiriliyor.** Olağanüstü bir şey. Yüzlerce yıllık süreçte, böyle bir şeyin olup olmadığını gerçekten merak ediyorum. Bunlar, tüm bu dinlerdeki kilise militanları. Sundukları programa artık bu din-milliyetçilik ölümcül karışımını da koydular. Böyle ölümcül olmasının sebebi, bir dine inanmanın anlamının farklı dinlere inanmamak olmasıdır. İki dine birden inanamazsınız. Birine inanırsınız ve diğerleri yanlış olur. Çoğu zaman da yok edilmek zorundadırlar. Mücadele edilip, yok edilmeyi hak ederler. Demek istediğim, dini inanç fikrinin temelindeki gizli niyet budur. Normal koşullarda dinin düşüncesi budur. Hem katolik hem de protestan olamazsınız. **Bana öyle geliyor ki -öncelikli olarak akla uymayan- Yahudilerin Hristiyan olduğu zaman - İsa'nın geleceği fikrini birleştiren**

- Evet.

- Amerika'daki muhafazakar Hristiyanlar ile- Hristiyan bağnaz kimseler ile Ortodoks Yahudiler arasında, kutsal olmayan bir ilişki var. Bu haber, buradaki birçok Yahudi için şok etkisi yaratacaktır. Ancak şov böyle: Müthiş Savaş gelir, Yahudiler İsa'ya inanır ve İsa döner. Bizler de saf dışı bırakılırız. Oldukça zor bir durum. Bu, özellikle son 2--3 yılda şiddetli boyutlara ulaştı. Birçok politik boşluk yaratacak, bir çeşit entelektüelliğin iflası. Benden oldukça yaşlı olmasına rağmen, ne Arthur Miller'ı ne de beni korkak tavuk diye adlandırmamak adil olur. Bu yüzden ona, ölümden sonra yaşam olması ihtimali hakkında ne düşündüğünü sormak mantıklı göründü.

Söylediğim septik şeyler, en iyi ihtimalle, bir şey tarafından koşullanır; o da yaşamın nerede ya da nasıl başladığını bilmediğimizdir. Bunu kimse gerçekten bilmiyor. Ölümün, yani bilinçlilik halinin sonunun, bunu deneyimleyen herhangi birinin buna karşı bir cevabının olmadığını bildiği muhteşem bir gizem olduğunu da kimse gerçekten bilmiyor. Bilinçlilik halinin ortadan kaybolabileceği fikri artık kabul edilebilir bir şey değil. Kabul edilemez…

- Bunu hiçbir şekilde kabul edemem.

- Peki, bunu kabul etmeyi reddedişinde bunun, sanki bir tür tatilden sonra gizemli bir şekilde devam ettiğini ve herhangi bir yerde devam edeceğini varsaymak için- cezbedilmiş olabilir misin?

- Umduğum şey bu.

- Gerçekten mi?

- Evet. Sonra, bence, sanatta devam eder. Ve sonuçta sanatçı bize kendi bilincini bırakır. Böylece, yaptığın iş senden çok daha kalıcı olur.

Ancak, sen kendinin, herhangi bir şekilde, hatıranın korunacağı eserine ek olarak, bazı alternatif şekillerde, bedenden ayrılmış olarak, varolmaya devam edeceğine inanmak ya da bunu umut etmek için cezbedilmiş gibi hissediyor musun?

Hissedemem… Bu fikri daha fazla kabullenemem. Hayır. Ancak diğerleri için… Mesela 40 yaşındaki karım yaklaşık 1.5 yıl önce öldü. Ve şu an onun bütün eşyaları ve hayatı etrafımı sarmış durumda. Ve onun burada olmadığı fikri onu yeniden yaratmaya ilişkin bazı hisleri yok ediyor. Fakat ben, o ani isteğin ne olduğunu biliyorum. Bu, basitçe bu saçmalığı kabul edememedir. Bütün o bilinçliliğin ve güzelliğin artık olmadığını.

Ve bir tür buluşma olacağını inananlar gibi, belki Hristiyanlar, Yahudilerden daha fazla kabullenir, açıkça kabul etmiyorsun?

Hayır, bu beni aşar. Bu konuda bir fikrim yok açıkçası. Ben inanmam. Söylediğim gibi, eğer ortada bir hatıra varsa, düşünürüm. Çünkü konuştuğumuz şey bir tür anı, eğer varsa, bir kişinin yaptığı eylemlerde, yarattığı sanat eserlerinde bazı durumlarda belki de çocuklardadır.

- Ama o kadar.

- Bu yüzden, o bilincin sanki kendi kendini tanımladığı, vücudun ölümünün ötesine geçen sürekli bir bilinç fikrine benim anlam veremediğim gibi sen de anlam veremezsin. Bu sevimli olmaz mıydı?

Sence olur muydu?

Elbette bizden bir sürü olurdu. Bence bayağı kalabalık bir yer olurdu. Akşam saat 5'teki metro gibi olurdu. Biran önce inebilmeyi dilerdin. Ancak, sanki nüfus problemine ek olarak… Bence, o dürtü hep orada. Bu şeyi koruma dürtüsü. Ve eğer dikkatli olmazsan, sonsuz yaşamı isteyebileceğini varsayarım. Ama daha önce de söylediğim gibi, ölüm en büyük karışıklıktır. Ve özellikle bilinç, vücut gibi olmadığı için. Tüm bu gözlemleme, konuşma, görüntüleri biriktirme yeteneği… Bunları başarmak için 60, 70 ve daha bir sürü yıl harcadık. Bir rüzgârda uçar gider. Dünyayı ve sahip olduğumuz yaşamları yüklenmemize rağmen; ölümsüzlük kavramının inanma kapasitemi kolayca aşmasına rağmen; Biz **Yahudilerin yaşamdan sonrası hakkında neye inandığımızı hiç çözemedim. Gerçekten var olmadığını hissediyorum. Bu, şüpheli bir alan.** Bana, sürekli, bilen ya da biliyormuş gibi görünen insanlar tarafından, bunun Kolombiya'daki bir seminerden bütünüyle farklı olmadığı söylenir. Senin de gittiğin- Üye olduğun!- Üye olduğun ve Musa size, hukukun sonsuz inceliklerini öğretir. Ve bu öğretilenlerin dışında bir şey yoktur. Arkadan kitlenen bir kapı gibi görünüyor.

Colin McGinn ile yapılan mülâkat

İngiliz filozof Colin McGinn ile New York'daki dairesinde görüştüğümde "ateizm" dizisindeki tartışmalarda önemli bir yer tutan "inanç" kelimesinin anlamı üzerinde durduk. Böyle bir başlangıç için Amerika gibi muhafazakar bir ülkede septik bir İngiliz filozof olmanın Colin'e nasıl hissettirdiğini öğrenmek istedim.

Bazen Amerikanlar **"Demek Tanrı'ya inanmıyorsun ha?"** der. Ben de **"Doğru, Tanrı'ya inanmıyorum."** derim. Sonra onlar **"Peki herhangi bir şeye inanıyor musun?"** derler.

- Anlıyorum. –

"Herhangi bir şeye inanıyor musun?" Ben de "Bir çok şeye inanıyorum" derim ve "Masa ve sandalyelere inanırım" gibi şakalar da yapmam. "Çeşitli etik amaçlara ve politik fikirlere ya da estetik, entellektüel değerlere inanıyorum." derim. "İnandığım çoğu şey bunlar." "Tüm inandıkların bunlar

mı?" derler. "Tüm inandıklarım bunlar." "Tanrısal bir şeye inanmıyor musun?" Ya da "Sen aslında geleneksel Tanrı'ya inanmıyorsun." "Orada bir şeyler olduğuna inanmıyor musun?" Ve ben de "Hayır. Orada bir şey yok." derim. **Ateist olmanın bu çeşit bir şeye inanmadığınız anlamına geldiğini inançlılara anlatmanız oldukça güçtür.** Düşündüğünüz gibi doğa Tanrı değildir ya da kişisel özellikleri olan veya buna benzeyen bir şey yoktur. Bunun gibi bir şeye inanmayız. Doğaüstü bir şey yoktur. Mucizevî bir şey yoktur, batıl bir şey yoktur. Hayalet yoktur, telepati yoktur. Buna benzer şeyler yoktur. Yani bu Hristiyanlığın Tanrı'sına sataşmak ve O'na inanmamak gibi bir şey değil. Peki benim muhafazakar olmayanlardan aldığım şu karşılığı almıyor musun; demek istediğim 3 tektanrılı dinlerden birine inanmayanlar kısaca şunu diyorlar: "Bir şeyler varolmalı." Ki ben de seninle aynı cevabı veriyorum ama "Maneviyatın nereden geliyor?" Aksi halde bazı şeyler eksik kalacak gibi duruyor.

Fakat vitamin eksikliği gibi bir şeyse bu, ben asla alamayacağım. Bununla tam olarak neyi kastediyorlar? Demek istediğim Bir ateist ruhani olabilir mi?

Sanırım bu bir tanımlama sorunu. Doğaüstü bir şeyi ifade ediyorsa ruhani olamaz. Ama estetik ve etik değerler insanların manevi dediği şeye benzeyebilir. İnsan davranışlarıyla ilgili en derin inançlar manevi olarak değerlendirilebilir. Doğa hakkındaki duygular olabilir. Ben bu kelimeyi kullanmazdım. Kullanmak için iyi bir kelime gibi durmuyor, fakat bu bazı şeyler hakkında derin görüşlerinizin olmadığı anlamına gelmez. Ya da derin kanaatlerinizin olmadığı anlamına. Defne yaprakları arasında diz çöken bir rahip bir anda sıçrayıp; "Aha! Kaynağı belirsiz derin duyguların aslında inkar ettiğin Tanrı'nın işareti." der. Pekala, en derin duygularımdan biri Tanrı'nın olmadığı yönünde ve bu da Tanrı'ya inanmak için kötü bir fikir. Oldukça zarar verici. Eğer bu Tanrı'ya olan inancımı yansıtıyorsa çok garip bir durum. En derin kanaatlerimden biri şu: "Tanrı yok."

Colin'in, Tanrı'nın olmadığı yönündeki kanaatini paylaşıyorum. Benim durumumda, ben hiç inanmadım. Colin'in yaşamının daha önceki safhalarında Tanrı'ya inandığı zamanların olup olmadığını merak ettim.

Bende, aslında bu açıkca tasvir edilmişti. Tam tarihini ve tam zamanını şimdi hatırlayamıyorum. Tanrı inancı içimde belirdiğinde sanırım 17 ya da 18 yaşındaydım-ki Hristiyanlığa maruz kalmıştım- ve bu inancın aşağı yukarı bir yıldan fazla sürmediğini söyleyebilirim. 10 yaşındayken "Tanrı'ya inanıyor musun?" diye sorsaydınız muhtemelen "Evet, inanıyorum." derdim. Ama bu ciddiye alınacak bir şey değildi. Öylesine bir şeydi, "Herkes inanır, değil mi?" Sürü gibi. Herkes inanırdı. Fakat sonra ciddi anlamda İncil üzerinde çalışmalara başladım çünkü tanrı-bilim dersi alıyordum. Böylecce çalışmalara başladım fakat karizmatik ve coşkulu bir öğretmenimiz vardı-otobiyografimde de yazdığım, takdire değer Bay Marsh- ve bize İncil'i öğretiyordu. Ben de öğrenmek zorundaydım. Sıkı bir şekilde çalışıyordum. Eski Ahit'i, Yeni Ahit'i Bu yüzden Yeni Ahit'i bir çok Hristiyan'dan daha iyi biliyorum. Ve şimdi bile, 25 yıl sonra, din hakkında bir çok dindardan çok şey biliyorum. Bunu oldukça iyi biliyorum. İncil üzerine çalışmalar beni din üzerine düşünmeye itti ve aynı zamanda felsefeye de ilgi duyduğum için felsefenin içine soktu. Burası iki faktörün birleşme noktasıydı biri metafiziksel sorunlarla ilgilenmekti evren hakkındaki temel sorunlar. "Tüm bunların anlamı ne?" Bunun gibi sorular. Öte yandan tamamlayıcı bir ahlaki parça vardı. Çünkü Yeni Ahit'te hayatın ahlaki yönüne dair açık ve çok güçlü ifadeler görürsünüz. İdealist bir gençtim, 60'lı yıllardı ve bu üzerimde derin etkiler bıraktı. Ahlaki açıdan. Ahlaki fikirlerin ayrıntılı olarak tartışıldığı bir evde büyümedim. Ahlaki yönünün hala da üzerimde derin etkileri var. Bu iki şey, hayatın yetiştiğim Blackpool'daki eğlenceli çarşılar, barlar, balıklar, lokantalar ve dondurucu soğuk gibi dünyevi gerçekliklerden daha fazlası olduğunu düşünmeme sebep oldu. Felsefi, metafiziksel ve yüksek ahlaki düşüncelerin fikirleri vardı. İyi bir birleşimdi. Böylece bu konuyla ilgilenmeye başladım ve bir dönem bundan etkilendim. Bu yüzden psikoloji okumak için üniversiteye gittim. İncil çalışmalarını bıraktıktan sonra Bay Marsh'ı görmedim ama bunu yine devam ettirdim ve bazen insanlarla din hakkında konuştum. Daha sonra yavaşça unutulup gitti. Sonra bununla yaşamanın, bunu devam ettirmenin zor olduğunu ve dindar insanlarla buluştuğumda oturup onları dinleyince "Bu tamamen saçmalık. Bunun doğru olduğunu

düşünmüyorum." dediğimi hatırlıyorum. **Bertrand Russell'in "Neden Hristiyan Değilim?" gibi kitaplarını okuyordum.** Detayları hatırlamıyorum ama oldukça kısa bir sürede tüm bunların yanlış olduğuna karar verdim. Aynı zamanda ahlakî ve felsefî yönü koruyarak üstünüzdeki yükü boşaltabileceğinize de karar verdim. Russell alternatif bir inançlı idealizmi yaratmamda öncülük etti. Daha dünyevi bir idealizmdi. Din olmadan da bazı uygun olan görüşlere sahip olunabileceğini farkettim. Ve bakire doğum, mucizeler evrenin nasıl oluştuğuna dair ilginç fikirler ve bunun gibi inanması zor şeyleri kesip atarak iyi şeyleri sürdürebileceğinizi farkettim. Böylece dinin ilahi yükünü atıp istediğiniz yönünü sürdürsünüz. Benim de temel olarak yaptığım şey buydu. Burada bir kriz doğmuyor mu?

Yani metafiziksel ögeyi sıyırıp onayladığın ahlaki yönü devam ettirmende?

Benim durumumda değil. Sanırım bu diğer insanların durumundan farklı. Russell'in teizmden çıkışı kendi tanımlamasıyla son derece acı verici, travmatik, telafi edilemez bir evre. Tüm hayatını bir şekilde bunun üstesinden gelmekle uğraştı. Bende olmadı bu evre. Göreceli bir şekilde kolaydı. Kendiliğinden bir anda oluverdi. Otobiyografimde de dediğim gibi; deri değiştirmek gibiydi derin dökülür ve yeni bir deri elde edinirsin ve güzel görünür.

Deri değiştirirken bir rahatlama hissi var mıydı?

Hayır, rahatlama demezdim buna. Sanırım bir hayal kırıklığıydı. Dinimin doğru olmasını isterdim. Doğru olmasını isterdim çünkü ölümsüzlüğün, erdemli insanlara ödülün olmayanlaraysa cezanın olmasını isterdim. Özellikle cezalar iyi olurdu. Bu dünyada adalet yok ve olması gereken uygun bir yolla adaleti dağıtan kozmik bir güç olsaydı iyi olurdu. Ahlaksız insanların başarılı olup ahlaklıların olamaması hala da bende daimi bir öfke ve acı kaynağı oluşturuyor. Bu açıdan biraz hayal kırıklığı oldu fakat yine de biraz neşe vardı. Russell'in, bence kendine mâl ettiği, tanrısız bir evrenin bir anlamda hayat dolu bir evren olduğu yönünde bir tanımlaması var. Sağlıklı bir şeyler var bunda; canlandırıcı bir şeyler var. Oysa varoluşunuzun her anını izleyen hesaplayan, belirleyen bir şeyin olması fikri oldukça bunaltıcı. Bu şekilde düşünmek biraz sıkıcı. Pekala, anladım. O halde durum şu; şu an tamamen, olmayı istediğin bir filozof haline geldin. Bir filozof olarak geliştirdiğin basitçe **"deri değiştirme"** diyebileceğimiz görüşünü oldukça beğendim. Şimdi daha sistematik bir şekilde bu konuyu masaya yatır. Tanrı fikrinin neden olağanüstü bir iddia olduğunu açıkla. Bunun için ilk argümanımız "kanıt yokluğu argümanı"dır. Russell bunu, Yunan tanrıları yerine Hristiyanlığın Tanrı'sına inanmak için daha fazla hiçbir sebep olmadığını söyleyerek belirtir. Böyle bir inanç için olumlu hiç bir kanıt yok. Başka teorilerle açıklanamayan doğal olguları açıklamak için, Tanrı fikrinin zorunlu olarak kabul edilmesini söyleyen bir teori yok. İnsanlar bazen; **"mucizeler gerçekleşti"** diyor. Mucizelerin gerçekleştiğine dair geçerli bir kanıt yoktur. Bunlar Tanrı'nın varlığına bağımsız olarak inanma sebeplerinden ziyade Tanrı'nın varlığını öncelikli olarak buna bağlayan muhakemelerdir. Bu açıdan kimsenin bir mucize gözlemlediğine dair kanıt yoktur. Dünyada Tanrı'yı koşulsuz kabul etmeden açıklanamayan bir olgu yoktur. Yani Zeus ya da diğer Yunan tanrılarına inanmak yerine "Tanrı"ya inanmak için yeterli bir sebep de yoktur. Olup olmaması bir kenara, inanmak için bir sebep yok ortada. Burada şu soru akla gelir; inanmamak için bir sebep var mı?

Buna karşı olumlu bir kanıt var mı?

Bunun için ontolojik argüman gibi iddialar var.

- Hadi bize bundan bahset.

- Ontolojik argüman. Hoş bir argümandır. Canterbury'li Anselm 15. yüzyılda bunu ortaya attı. Tanrı'nın tanımının, Tanrı'nın varlığını gerektirdiğini söylüyordu. Harika bir durum olurdu. Sadece Tanrı'nın tanımlanması bize Tanrı'nın varlığını göstermektedir.

Peki Tanrı'nın tanımı nedir?

"Akla uygun en mükemmel varlık." Ya da "akla uygun en güçlü varlık" da eşit ölçüde iyi bir tanımlama. Sonra Anselm iddiasını şöyle sürdürür düşünün ki bu en güçlü veya en mükemmel varlık

hiç varolmadı. O halde "O" varoluş vasfından yoksun olurdu ama varoluş vasfı bir şeyi mükemmel ya da güçlü yapan bir şeydir. Dolayısıyla tanımlama ile birlikte en mükemmel varlık için varoluş vasfı da gerekmektedir, bu yüzden de Tanrı vardır. Hadi bu iddiayı ayrıntılı olarak inceleyelim. Tanrı tanımını ele alalım.

Tanrı nasıl tanımlanır?

Tek boynuzlu at ile karşılaştıralım. Tek boynuzlu at nasıl tanımlanır? Tek boynuzlu at alnında bir boynuz olan attır. Bu tanımlamadaki hiçbir şey tek boynuzlu atın varlığını gerektirmemektedir, gerektirmez de. Hadi Tanrı'yı tanımlayalım. En güçlü, en iyi, en bilgili varlık. Bunlar O'nun niteliklerinden bazıları. Ve herkes bu Tanrı tanımına katılır. Demek ki tanımlamalardan biri O'nun en mükemmel varlık olduğudur. O'nun özelliği en uç sınırda ve en yüksek mükemmelliktir. Tanrı'nın tanımı bu. Anselm şunu diyor; Tanrı olmasaydı, o zaman O, böyle bir varlığın varolduğu durumdan daha az mükemmel hale gelmiş olmaz mıydı?

Çünkü varolmak, varolmamaktan daha mükemmeldir. Varolmak varolmamaktan daha iyidir. Tanrı olabileceğinin en iyisi ve en üstünüdür. Bu yüzden O varolmalıdır. Tanımlama ile birlikte Tanrı vardır. Görkemli bir iddia fakat bunu duyan herkes için de tamamen ikna edici değildir. "Bunda yanlış giden bir şeyler var" diye düşünüyorlar. Çok ilginç bir argüman. Pekala, bize neyin yanlış olduğunu anlat. İşte zorluk burada. Kimse tam olarak yanlışın ne olduğunu saptayamadı. Ben burada bana göre yanlış olan şeyi söyleyeyim. Yine de mesele tamamen açıklığa kavuşmaz. Bence burada çok eğlenceli bir şey var. Yanıltıcı bir şeyler sizi yakalar; "Tanrı en mükemmel varlıktır. Varoluş mükemmelliğin bir parçasıdır." Yüzeysel olarak bakıldığında mantıklı gibi ancak gerçekte neyi ifade ediyor? "Mükemmelliğinin bir parçası" Bunu "Hadi akla uygun en lezzetli yiyeceği alalım" diyen biri ile karşılaştırmak istiyorum. "Akla uygun en lezzetli yiyecek" Bu bir anlam ifade ediyor mu?

Yediğim en lezzetli yemek?

Hiç iyi tanımlanmamış. Akla uygun en lezzetli yemek ya da akla uygun en iyi futbol oyunu.

Ne anlama geliyor bu?

Çok açık bir anlamı olan ifade değil. Tanrı'yı en mükemmel varlık olarak tanımladığımızda, mükemmel ile aslında ne kastedildiğini ortaya koymayız.

En mükemmel varlığın anlamı ne?

O'nun en mükemmel renkleri olmadığını biliyoruz çünkü hiçbir biçimde renk vermedi. Ne anlama geldiği hiç açık değil. Her zaman "akla uygun en mükemmel F" gibi bir ifadenin anlamlı olduğunu düşünemeyiz. Bazen anlamlıdır. Akla uygun en mükemmel üçgenle tüm açıları tamamen 180 derece olan üçgen kastedilir. "Akla uygun en mükemmel ahlaki varlık?"

Bunun anlamı ne?

Çok iyi bir tanımlama değil. Bence yanlış olan şey bu. Fakat bir çok felsefi argüman gibi bir iddiayı çürütemiyor olmak o iddiayı ciddi anlamda kabul etmen ya da sağduyunu bu iddiaya göre şekillendirmen gerektiği anlamına gelmez. Pekala, bu kadar ontolojik için bu kadar yeter.

- Peki ötekisi için ne dersin?

- İşte sevdiğim biri. Psikolojik olarak oldukça önemlidir insanlar için. Bu argüman psikolojik açıdan muhtemelen daha önemli. İnsanlar; "Tanrı olmaksızın bu hayat anlamsızdır. Hani anlam nerede?" diye düşünür. "Boş bir sinema oyunu her şey birbirinden anlamsız, amaçsız, değersiz." Buna verilecek ilk cevap hayat dışında, hayatın anlamını aramanın zorunlu olmadığıdır. Öncülümüz şu; bu argümanın varsayımı insan hayatı dışında bir varlık olmadan insan hayatının anlamsız olduğudur. Yani insan hayatının anlamı başka bir varlığa dayanmak zorundadır. Sorum şu; varlıklara anlamlarını ne verir?

Tanrı'nın hayatının anlamı nereden kaynaklanmakta?

Bir ikilem, değil mi?

32 Yazılar

Tanrı'nın hayatının anlamı ya varoluşuna dayalı olarak aslen doğmuştur ya da doğmamıştır. Eğer doğmuşsa demek ki kendiliğinden anlamlı bir hayat olabilir. Peki ya bizim hayatlarımız neden kendiliğinden anlam kazanmasın?

Anlamları başka bir varlığa dayanmamaktır. Ancak dindar insanlar ontolojik iddiaya bile bakmaksızın elde ettiğimiz gerçek değerlerin ve anlamların aslında tıpkı yaratılış iddiasının bir şeyin tasarlanmış olduğunu söylemesi gibi o şeyin de anlamlara sahip olduğunu ileri sürmektedirler. Burada iki önemli nokta var. Biri, değerlerin varlığının kendiliğinden Tanrı'nın varlığının kanıtı olduğudur. Kanıt argümanı gibi. Diğer nokta ise ahlakın yalnızca Tanrı'nın emri, dileği veya isteği üzerine oluşabileceğine dayanan fikirdir. İlk nokta için şunu söyleyebiliriz topluma ait değerlerin Tanrı'nın varlığına dayandığını söylemek için. ortada bir neden yoktur. Neden olsun ki?

Kulakların varlığını bir "neden" kabul etmek yerine. .Tanrı'yı kabul etmemiz için mantıksal bir gerekçe yok. İnsan yaşamının çok çeşitli yönleri vardır: Sanat, değer, aile gibi bizi değerli kılacak bir sürü şey. Neden tüm bunlar varlığını açıklayabilmek için Tanrı öncülüne ihtiyaç duysun?

Çok daha kaygı verici sorun; insanların Tanrı onaylamadıkça, meşrulaştırmadıkça ahlaksal olarak kesin bir kaynak görememeleridir. Burdaki önemli noktayı görebilirsiniz. Platon'un "Euthyphro argümanı" olarak uzun yıllar önce tartıştığı bir durum var. Sokrates saygı duyulacak şekilde bu iddianın aksini ispatlamıştır ve bu böylece devam etmiştir.

Varsayalım ki, ahlaki bir prensip olarak "çalmak yanlıştır". İnsanlar "Neden yanlış? Çalmanın neresi yanlış?" derler. Cevap: "Çünkü Tanrı böyle dedi". Tanrı çalmamanı emretti. Bu noktada Sokrates şunu söylemeye çalışır diyoloğunda Tanrı bu ahlaki kuralı nasıl temel olarak belirler?

Ahlakî bir kural kendiliğinden ahlakî bir kural olarak vardır. Dışardan bir emirle meşruluk ve doğruluk kazanamaz. Örneğin varsayalım ki şöyle bir kuralımız var: "Öldürmek doğrudur". Biri "Hayır bu doğru değil. Öldürmek yanlıştır" dedi. Diğeri "Ama Tanrı öldürmenin doğru olduğunu söyledi" diye cevapladı. Bu sizi öldürmenin doğru olduğu konusunda ikna etmez. Eğer Tanrı doğru olmayan bir şeyin doğru olduğunu söylüyorsa, Tanrı yanılıyordur. O, bir şeyin sadece doğru olduğunu söyleyerek, o şeyi doğru yapamaz. Tanrı emirleriyle doğru olan şeyleri yansıtmak zorundadır. Yaptığı şey budur. Çalmak yanlıştır. Çalmak ve öldürmek yanlıştır. Tanrı bu yanlıştır diyor ve bu konuda haklı.

Neden?

Çünkü bu iki şey de yanlış. O, söyleyerek bunları "doğru" kılmaz, kılamaz. Eğer bu çok fazlaysa, Tanrı'nın ahlakına saygı duymak için sebep yoktur. Yani Tanrı bizim spontane ve bize özgü olan değerlerimizi kendine mâl ediyor. Varsayımsal varlığını bize yansıtıp- inançları meşrulaştırıyor - Kesinlikle. Yani **Tanrı'nın bizim ahlakımızı onaylamasına ihtiyacımız yoktur.** Yasallaştıramaz da zaten. Onun görevi sadece neyin doğru ya da yanlış olduğu konusunda bizi uyarmaktır. O ahlakî olarak "yanlış" olan bir şeyi "doğru" yapamaz. Öte yandan neyin doğru ya da yanlış olduğu Tanrı'nın özgür kararına veya kaprisine bağlı olamaz. İnsanlar neyi ahlaksal olduğunu görebilirler. Neyle yükümlü olduklarını bilirler. Fakat insan yapısı zayıftır. Arzularımıza karşı güçsüzüzdür. Her daim neyle yükümlü olduğumuzu çok iyi bilemeyiz. Birçok insan suçluluk duygusuna kapılır. **Suçluluk insan zihninde oldukça güçlü bir negatif zorlayıcıdır.** İnsanlar suçluluk duygusundan nefret eder. Bu duygu çok kötüdür. Bu yüzden suçluluğu engellemek için bir şeylere ihtiyaç duyarsınız. Doğru olduğunu düşündüğünüz şeyleri yapmaya ihtiyaç duyarsınız. Ama insan yapısı zayıf olduğundan beri her zaman doğru olduğunu düşündüklerini yapmaz oldu. Tanrı doğru olanı yapma konusunda öbür dünya ahlakı gibi ekstra bir motive veriyor. Bu anlayış sizi motive ediyor fakat bu motive kırılgan olabiliyor. Geçici, aralıklı ve kolay kırılan. Eğer Tanrı fikrini benimsiyorsanız size daha çekici gelebilir, daha fazla güç verebilir ve doğru olanı kolayca yapabilirsiniz. Daha düzenli ve tamamen duyarlı olabilirsiniz. Akla yatkın bir durum. Mantıksız değil, neyse, bir ateist belki bizim veya insanların Tanrı'ya ihtiyaç duyduğumuzu düşünebilir. Çünkü onlar Tanrı olmadan doğru olanı yapmazlar.

Ben bizzat buna inanmıyorum.

Bence insanlar, dindar ahlakının söylediği gibi ahlaktan yoksun değiller. Bence çoğu insan normal şartlarda doğru olduğunu düşündükleri şeyi yapacaklardır. Her zaman yapmayacaklar ama normalde yapacaklardır. Tanrı'ya ihtiyaçları yok. Ahlakî destekçi olarak Tanrı'yla yaşayan ve ahlakî değerlerini O'ndan alan insanlar Tanrı'ya inanmayı bıraktıkları zaman şüpheci biri olarak da ahlaklı olmanın çok zor olmadığını hissederler. Aslında bu daha iyi bir durumdur. Çünkü Tanrı fikrinde ayartıcı bir bölüm var. Tanrı'nın seni ödüllendireceği ve iyi duruma getireceği düşüncesiyle bir şeyleri iyi olarak yapıyorsun. İşte bu ayartıcı bir düşüncedir. Bir şeyi sadece iyi olduğu için iyi olarak yapmak daha iyidir. Bir şeyi iyi olarak yapmanın tek sebebi budur. Bu fikir daha samimi hissettirecek. "Tanrı benden memnun olacak. Bunu yaptım." Ahlak bu şekilde bir yükümlülük olmamaktadır. Önerilen çeşitli argümanları tartışmak Tanrı'nın varlığı tartışmalarına benzemektedir.

Colin'e inanmamak için en iyi sebeplerin ne olduğunu sordum.

Buna karşı sürülen en klasik argüman **"Kötülük problemi"**dir. Dindar insanları bile rahatsız etmektedir bu. Şöyle anlatayım; Tanrı her şeyi bilen, en güçlü ve en iyi olan varlık anlamına gelmektedir. Peki acı ve üzüntü neden dünyada var?

Tanrı neden buna izin veriyor?

Tanrı en iyi olansa, her düzgün insan gibi, kötülüğün olmasının olmamasından daha kötü olduğunu bilir. Yine de olmasına izin verir. Eğer bunu değiştiremiyorsa sorun yok. Fakat en güçlüyse ve dindarların bize anlattığı gibi tüm zamanları kullanabiliyorsa neden bir çocuğun ölmesinin veya mahkuma işkence edilmesinin önüne geçmiyor?

Yapmıyor. Yine de Tanrı'nın tamamen kötü biri olduğunu kabul etmek istemiyorsunuz. Aklınıza uyan sonucu çizebilirsiniz. Ancak bu tutarsız iki karasteristik olaydan başka size ne bunu kabul ettirebilir ki. O, en iyi ve en güçlü en bilgili çünkü olan her şeyi bilmek zorunda. Ama en iyi ve en güçlü ile kötülüğün varlığı birbiriyle bağdaşmamaktadır. **Dini savunanlar standart olarak şu cevabı verirler "Tanrı insana özgür irade verdi." Peki, gelinecek korkunç sonucu bile bile neden böyle yaptı?**

Oldukça kötü bir şeydi bu. Ama hadi bunu bir kenara koyalım. Argümandaki temel sorun dünyadaki tüm kötülüklerin insan iradesinin sonucu olmamasıdır. Çoğu insan iradesine bağlıdır. Fakat olmayanlar da vardır doğal felaketler ya da hastalıklar kazalar. Bu çeşit şeyler insanlara çok büyük acılar çektirebilir. Birinin genetik bir hastalıkla doğmasında insanlar hiçbir rol oynamıyor. Doğadan geliyor bu hastalık. Ya da bize anlatıldığına göre, Tanrı'dan geliyor. Yani Tanrı dünyayı masum insanların kaçınılmaz olarak acı çekebileceği bir yer olarak yarattı. Burada inançlı insanların şöyle bir iddiaları olabilir Tanrı bunları insanların özgür iradelerini kullanarak en iyi şekilde aşabilecekleri bir engel olarak yarattı. Ben her zaman bunun, bizi katı kalpli yapacağını ve ahlaksızlığa sürükleyeceğini düşündüm. Bir adamın çok hastalıklı ve masum bir çocuğu olduğunu düşünün ve Tanrı da kalkıp diyor ki: "Benim aslında birilerini sınamam gerekiyor böyle bir engel koyulması gerekiyor. Bu küçük kızla uğraşacağım başkalarını sınamak için ona korkunç bir acı çektireceğim." Eğer herhangi bir insan sana ne yaptığını sorsa ve sen de "Benim kararlarıma inanın, benim ilmim bu, birilerini sınamam gerekiyor onların ahlakını yükseltmem gerekiyor bu yüzden çocuklarına inanılmaz derecede korkunç şeyler yapacağım." deseydin, senin dünyadaki en kötü insan olduğunu düşünürdüm. Tanrı neden olmasın?

Bunların aynısını Tanrı yapıyorsa, O'na karşı da saygı duymam. Bu oldukça kötü bir şey. Tanrı böyle yapmamalı. Tanrı insanlığı önemsiyorsa bunların olmasına izin vermemeli. Bu argümanı tartışmak her iki taraf ve dindarlara karşı neden hala da bir çok insanın inanmaya ihtiyaç duyduğu konusuna getirir bizi.

Ben birinin bunu açıklamak için çok iyi bir fikri olduğunu sanmıyorum. Özellikle neden bu kadar uzun vadeli inanç besledikleri konusunda.

Bence bu ölüm fikriyle ölümden sonra yaşamla, cennet ödülleri ve cehennem cezaları ile ilgili bir durum. Sanırım bir çeşit **kozmik yalnızlık duygusu.** Bunun arkasında duran şey bu. Yalnız olduğumuz ve kimsenin bizi önemsemediği fikri, kabul edilmesi zor bir fikirdir.

İnsan zihninin başka zihinlere mühürlü olması esas sebep bence.

Benim zihnim seninkine bağlı. Biz birbirimizi sadece dolaylı olarak bedenlerimizin işaretleriyle biliyoruz. Yine de başka insanlarla iletişim kurmayı özlüyoruz. Aşk da bunu yapmaktır. Varlığımızı bilinçli olarak somutlaştıran ve bir şekilde içimizdeki yalnızlığı çıkartıp atan bir hissimiz var. Savaştığımız duygu işte bu. Bu konuya olan ilgiyi edebiyatta da görebilirsiniz. Frankenstein aslında çoğunlukla bununla uğraşmıştır. Evrendeki var olan metafiziksel yalnızlığı hissediyoruz ve Tanrı şahane bir panzehir oluyor. Tanrı'nın durumunda Tanrı'yı zihinlerimizde hissediyoruz ve Tanrı'yla doğrudan ilişki kuruyoruz. Tanrı doğrudan bedenlerimizi bilmiyor fakat kişisel olarak zihinlerimizde. Ve bu, insanın özü dışında bir şeyle ortak paydaya sahip olma özlemini tatmin ediyor. Şunu söyleyerek bitirmek istiyorum. Benim gibi sen de bizi tanımlayan "ateist" kelimesini kullanma konusunda isteksizsin. Özellikle son derece dindar bir ülkede bu tanım bizim görüşümüzü belirtmekten ziyade, suçlayan bir ifade. 21. yüzyıl Amerika'sında böyle fikirleri desteklemenin zor olduğunu düşünüyor musun?

Etiketleme konusunda söylediğin ilk şey için bir şey söylememe izin ver lütfen. Ateist olarak adlandırmak olumsuz bir görüş katar ve bir çeşit profesyonel ateistmişsiniz izlenimini uyandırır. Russell gibi, tüm hayatınızı Tanrı'ya karşı tartışmalar yürüterek geçirmek gibi. Bence bu anlamsız ve onurlu olmayan bir muamele. Öncelikle bir Tanrı'nın olmadığına karar verirsiniz bunda yanlış olan bir şey yoktur ta ki Tanrı inancının büyük bir zarar verdiğini düşünene dek. Zaten kimse diğer insanlara Yunan tanrılarının olmadıklarını ispatlamakla uğraşmaz. Sadece olmadığına karar verirsiniz ve hikâye biter. **Bu yüzden burada "ateizm" ile "anti-teizm"i ayırmak istiyorum. Anti-teizm teizm karşıtlığıdır. Ben bir anti-teistim çünkü dinin insan yaşamı için zararlı olduğunun düşünüyorum.** Bu yüzden bir anti-teistim. **Birdenbire sahip olduğum değerlerin kabul etmediğim şeyler olduğunu düşünen bir atesit değilim. Buna oldukça karşıyım. Ayrıca gizlice arkada bıraktığın, zihnin yaptığı yararlı bir ayrım olan "post-teizm" ile "post-ateizm"i de ayırırım.** Şimdi bunu yapamayız çünkü kötü sonuçlar doğuran birçok din var dünyada. Bana göre, ideal bir toplumda din sorunu ortaya çıkmayacak ya da insanlar için önemli bir sorun olmayacak. "Bilirsin işte, insanlar inanmaya alışık, geçmişte 2003'te bazıları Tanrı denilen şeye inandı bazıları inanmadı" diyecekler. "Bunun nedeni hakkında TV programları yapıldı. Tatlı çekişmelerdi". İşte bunların bir sorun olmadığı toplum, post-teist bir toplum olurdu.

Amerikalı filozof Daniel Dennett ile yapılan mülâkat

Amerikalı filozof Daniel Dennett ile olan özel görüşmelerimde her zaman eğlenmişimdir. İnançsızlığın gelişmesi adına Darwin'in evrim teorisine verdiği değeri biliyordum. Bu yüzden kitabına neden "Darwin'in Tehlikeli Fikri" adını verdiğini sordum. Yaptığı şeylerden biri de evrim teorisini anlaşılır kılmaktı ve bu yaptığı, aslında tehlikeli bir şekilde yıkıcıydı.

Öteki önemli bilimsel gelişmelerden farklı olarak, örneğin geriye bakarsak, Newton ya da Einstein ya da bu duruma en çok uyan kuantum teorisi gibi acayip devrimlerden farklı olarak bence Darwin'in teorisi anlaşılmaya çok müsait. Belli bir matematiğe ihtiyacınız yok. Temel fikir oldukça basit. Çeşitleme var ve kaçınılmaz bir şekilde, bir popülasyonda çeşitleme varsa bazıları diğerlerinden daha iyi olur ve ötekilerden daha iyi olanlar, daha az ayrıcalıklı olanlara göre, daha çok yavru sahibi olacaktır ve ortaya çıkan ürün ebeveynlerine benzeyecektir. Böylece bu küçük mekanizmaya sahip olursunuz. Ve gerçekten de böyle basit bir mekanizmayla bu kadar yükü kaldırma fikri harikadır. Şüphecilerin çoğu; "Böyle basit bir işlem ile bu kadar değişiklik yapmak çok zor." şeklinde bir iddia ileri sürmüşlerdi. Ancak zaman bize, yeterli zamanımızın olduğunu gösterdi. Bu işlem düşündüğümüzden çok daha güçlü. Başlangıçta bu küçük mekanizma, bir şeylere adapte olmak adına yapılan önemsiz işlemler size mantıksız gelebilir.

Merak ettiğim şey, Darwin'in fikrinin neden anlamsız değil de tehlikeli göründüğünü düşünüyorsun?

İlk 50 yılda Darwin'in fikrinin öteki fikirlerden daha saçma ve saygısız olduğunu gösteren yeterli bilgi yok. Şimdi neden tehlikeli görünüyor bu fikir?

Darwin'in tüm çabalarına rağmen herkes üzerinde bir etki doğdu. Sadece kuşlarla, arılarla, çiçeklerle ilgili değildi söyledikleri. Bizi anlatıyordu. Zihnimizi anlatıyordu. Vicdanımızı, ruhumuzu anlatıyordu. Eğer Darwin haklıysa, her şey bu ufak mekanizmanın ürünü haline geliyor. Ve her şey, mekanik, kör, amaçsız aslında. Bu büyük bir değişim çünkü o zamana kadar **"Élan vital"** ya da maddeden farklı, tamamen ayrılmış bir ruh ya da bir şekilde bilinçli, kontrollü ve güdümlü bir şekilde yaratıcı, hesaplı, akılcı vb. süreçler gibi bir takım nedenlerin hayatın başlangıcı olduğu düşünülmüştü. Ahlakımız, kendimiz ve ruhumuz hakkındaki bu tüm fikirler akla yatkındı, Darwin'e kadar. Darwin'den sonra insanlar ruhun yerini buna benzer mekanizmaların alabileceğini gördü ve bu endişe verici bir fikir. Yani Darwin bu tehlikeli fikri ortaya atmasaydı, imansızlığın, ateizmin, inançsızlığın ya da nasıl adlandırırsanız adlandırın, gelişimi sekteye mi uğrardı?

Varsayalım ki bu bir kişinin üzerinde dikkatlice araştırma yapması gereken tarihi bir soru, ki bence değil. Darwin'in bu engeli ortadan kaldırmış olması bana mantıklı geliyor. Çünkü Darwin'den önce; "Bu nasıl oluştu?

Bu kuş neden böyle güzel kanatlara sahip?

İlahi bir varlık oluşturmadıysa nasıl varoldu tüm bunlar?" gibi sorular için iyi bir cevap yoktu ortada. Bu etkili sorunun bir cevabı yoktu. William Paley'in söylediği de buydu ve bence Paley'in tasarım argümanı gerçekten de çok çok güçlü. Tüm düşünürlere alternatif bir iddia ortaya atmaları bakımından meydan okuyordu. Darwin de onun blöfünü gördü. Paley'in argümanını reddetmedi, "Kafa kafaya çarpışacağım." dedi. "Doğru, olağanüstü bir tasarım var ortada ama sana bir tasarımcı olmadan bu tasarımın nasıl ortaya çıkabileceğini göstereceğim." Darwin bir tasarımcı varolmadan, nasıl tasarım varmış zannına kapıldığımızı açıklamada başarılı olmuş olsa bile hala da bilinç ile beyin arasındaki ilişkiyi çözmek oldukça zor. Filozoflar, örneğin Descartes, uzun zaman önce beyin ile zihnin tamamen ayrıldığını ileri sürüyorlardı. Şimdi bile zihnin, ruhun ya da nasıl adlandırırsanız adlandırın, ruhani bir varlığı olduğuna dair ısrarcı bir inanç var.

Daniel Dennett, bilinç sorunu üzerine çalışmalar yapmıştı, bu yüzden ona Darwin'in bu konudaki tutumunu sordum. Nasıl oldu da Descartes maddi olmayan bir ruh kavramını savunurken Darwin, Hristiyan olmasına karşın bir şekilde böyle bir mabedin korunma ihtimalini düşünmemiştir?

Güzel soru. Özellikle Wallace Descartesçi bir hamle yapmıştı. Wallace doğal seçilimi keşfetmesiyle birlikte bunun insan ruhuna kadar her şeyi kapsadığını söyledi ve Descartes'in çizdiği sınırın tamamen aynısını çizdi. Wallace, "Hayır. İnsan zihni için bir istisna yapmalıyız." dedi. Darwin de ona şu harika mektubu yazdı: "Yavrularımızı öldüreceksin." Darwin için Descartesçılığın bittiği, Maginot sınırının savunulamaz hale geldiği açıktı. Çünkü bizlerin birer primat olduğu ortadaydı. Bizler memeliyiz. Doğanın işleyişi, diğer türler sahip olmazken gezegen üzerindeki tek bir türe mucizevilik bahşetmeyecekti. Bir kez İtalya'da bir röportaj vermiştim ve sonraki günkü yazının başlığı harikaydı. Koleksiyonum için sakladım. "Si. Abiamo un anima, ma e fatta de tanti piccoli robot." "Evet ruhumuz var." "Ama bir çok küçük robottan yapılmış." Kesinlikle doğru. Bir ruhumuz var. Ama mekanik bir ruh. Hala da bir ruh. Yine de ruhun yaptığı tüm işleri yapıyor. Nedenlerin kaynağı, ahlaki yükümlülüğümüzün kaynağı o. Kötü şeyler yaptığımızda vicdan azabı duymamıza sebep olan o. İyi şeyler yaptığımızda övgüyü haketmemizin nedeni. Gizem dolu mucizevî şeyler yığını değil.

- Bizim dışımızda varolan. - Bizim dışımızda varolan. Evet, bundan vazgeçmek zorundayız. Bu, ruh fikrinin tükenmeyen cazibesinin büyük bir kısmı. Yapmanız gereken şey, ailesi ölmüş bir çocuğu teselli etme göreviyle yüzleşmek. Yaşamaya devam eden ruh fikrinin doğal cazibesi inkar edilemez. Sevdiği birini kaybetmiş çocuğa destek olunurken, insanın kendisine gerçekte sığınacak bir durum yaratır. Ya da sevdiği birini kaybetmiş bir yetişkin için bile.

- Herhangi birini kaybetmek.

- Kesinlikle. Bizlerin maddi olmayan ruh fikriyle söylediği şey, bu maddi olmamanın aynı zamanda yıkılamaz olduğudur. Ölümden sonra yaşayacak olan maddi olmayan ruh fikrinin kaynağı, muhtemelen, yaşayan ruhlarımızın, yaşayan beyinlerimizin gelecekte yapmayı tasarladıkları amaç ile oldukça ilişkili. Bu geleceği görmek bir yerde. Ve gelecek ile ilgili umutlar taşımak, planlar yapmak. Bu projeler, planlar ve beklentiler bizi biz yapan şeyler. Ve biz bunu paylaşırız. İnsanların beklenti eğrileri olduğunu biliriz ve bizlerin de başkalarının amacıyla çakışan kendi beklentileri vardır. Çocuklarımız için umutlarımız vardır ve kötü ya da tehlikeli bir şey yaptıklarında arkadaşlarımız için endişe duyarız. Bu, öylece kapatamayacağımız sinir sisteminin ileri görüşlülüğü, geleceği tasarlama etkinliği ile ilgilidir. Biri öldüğünde tüm bu projeler aniden süründemede kalır. Ve onlar hakkında düşünmeye devam etmek dünyadaki en doğal şeydir. "Sam burda olsaydı, şöyle söylerdi veya böyle yapardık." diye düşümek, "Aslında o hala da burada. Burada değil, burada." demeye doğru adım atmaktır. Fakat onların, kendisini cisimleştirmemiş ruhani bir süreklilik fikrini nasıl formüle edip, bunu mantıklı bulduğunu hala da tam olarak anlayabilmiş değilim. Yani nasıl oluyor da belirli bir kişiliğe ve belirli bir plana sahip biri böyle bir düşünceyi benimseyebiliyor. Proje, eğilim, umut ve plan gibi fikirlerin somut şeylerle bir ilgisi varmış gibi görünür hep.

Evet.

Bence herkes bu konu üzerinde düşünürken hileye başvurur. Bilimadamları hayal edilmesi zor şeyler hakkında kafa yorarken bu yolu kullanır. İnsanlar da maddesel olmayan ruhu, hayaletvari şeyleri düşünürken tamamen fiziksel olmamakla birlikte belli bir fiziksel durumu olan; kolları, bacakları olan yarı saydam bir madde hayal ediyorlar. Bir çeşit hologram gibi. Bunun doğru olmadığını biliyorlar. Ruhun gerçekte böyle olmadığını biliyorlar. Bedenden ayrılmış bir ruhu hayal edemeyeceklerinin farkındalar. Fakat sorun değil. Bu şeyleri hayal etmek güçtür. Fizikçiler kuantum mekaniğini hayal edemezler ve bizler de maddi olmayan ruhu hayal edemeyiz. Fakat hayal etmeyi deneyebiliriz ve bulutlar üzerinde arp çalan insanları hayal etmek düşüncemizi çok zorlamaz. Öğrencilerime sık sık, çocukken çizgi romanlarda okudukları veya televizyonda izledikleri sevimli hayalet Casper'ın hem duvardan geçip hem de topu yakalayabilmesinin onları rahatsız edip etmediğini sorarım. "Neden top elinin içinden doğruca geçip gitmiyor?" Neredeyse hepsi birazcık keyif kaçıran bu uyuşmazlığı farkettiklerini dile getirir ama herkes bunula yaşamaya devam eder. Yine de bunun tutarlı olmadığının farkındalar.

Pekala, o zaman Senin ve benim, kökten, değiştirilmemiş Darwinizm fikrine katıldığımız gerçeğini göz önüne alırsak bizlerin tamamen mekanikleşmesi fikriyle nasıl başa çıkabiliriz?

Eğer gerçekte, hepimiz belli bir mekanizmanın ürünüysek nasıl birer birey olabiliriz?

Sanırım bizler her zaman zaten olduğumuz gibiydik. Şimdi, kendi ruhumuzun çalışması hakkında daha açık bir görüşe sahibiz. Ama önceden, ruhlarımızın iyi olduğunu düşünürdük, ruhlarımızı seven, karar veren, iyi ve kötü sebepler için sözler veren ve bunları bozan bir şey olarak düşünürdük. Artık hayal aleminden çıktık. Bu sürecin doğası hakkında gözümüzün açıldığını söylemeliyim. Ama bizlerin ahlaki ikilemimiz önceden de vardı. Ahlaki arzumuz önceden vardı. Sevme veya nefret etme kapasitemiz hiç bozulmamış. Darwinizm hakkında evrensel olarak konuşurken, modası geçmiyor. Her şey değişiyor ve her şey yine aynı kalıyor.

Sonunda, bir çok konuşmamda ortaya çıkan bir sorunu yönelttim ona. Daniel'in inançsızlığını, modern Amerika'da tanıtmasının ne kadar zor olduğunu öğrenmek istedim. Ama önce ona, kendisinin hiç dini bir inanca sahip olup olmadığını sordum. Söylediğin ve yazdığın her şeyin neticesinde sanıyorum ki sen ve ben diğer insanlar tarafından ateistler olarak anılıyoruz. Senin ateist olmana sebep olan önemli bir olay oldu mu?

Her zaman bir ateist miydin? Ya da senin durumunda inançsızlığın gelişmesinin belli bir dönemi mi oldu?

Kuzeydoğu Amerika'nın mülayim bir kenar mahallesinde, protestan inanç çerçevesinde büyüdüm. Diğer tüm inançları zorlayan toplu bir inancın bir çok iyi ilahisi ve töreni vardı. Pazar okuluna gittim ve

aşama aşama İncil'i öğrendim. Yaratılış, Göç, Yükseliş, Şiirler, vs. İncil ilmini iyi öğrendim ama geniş bir hayal gücüyle, şiddetli bir dindar olarak yetişmedim. Her zaman entellektüel ve felsefi olarak buna ilgi duydum. Küçük bir filozof tomurcuğuydum. Sanıyorum bu şekilde akademik bir eğilimim olduğunu fark ettiğimde genç bir delikanlıydım. Tüm bu şeylerin hepsine inanmadım. Ve gerçekten de bunlara inanıp inanmadığımı ya da geleneğin bir parçası olup olmadığımı hiç merak etmedim. Yaşamıma devam ettim çünkü bu tür şeyler kafa tutmak için saldırgan şeylerdi. Demek istediğim, çok şişman birini gördüğünüzde, gidip ona, "Aman tanrım, ne kadar şişmansın." demezsiniz. Böyle şeyler yapmıyoruz, çünkü çok kaba. Eğer çevrenizdeki insanlar dindarsa, onları karşınıza almak kabalıktan daha kötüdür. Şöyle söyleyeyim, inancım hiç değişmedi benim. Zamanla fark ettim ki, bu şeylere inanmıyormuşum. Gençliğimde tanrıya gerçekten inanan insanlarla tanıştığımı hatırlamıyorum. Bence, tanrıya inandığını söyleyen hiçbir insan Doğu'da tanrıya inandığını söyleyen insanlar gerçekten de tanrılarına inanıyorlar. Tanrı inancına bile inanmıyorum ben. Onlar tanrıya inanmanın iyi bir şey olduğuna inanıyorlar. Bu, uğraşacak bir şey ya da belki başarılı olunduğunda gurur duyulacak bir şey. Kesinlikle tanrıya inanmayı denemeliler ama başkalarını tanrıya inanmaya zorlamamalılar. Tanrıya inandığına inanan kimselerin bizim gibi davrandığını görürüz. Kiliseye gitmeli, ilahiler söylemeli, kiliseye bağışta bulunmalısınız, vesaire. Tanrıya gerçekten inanıyorsanız tüm bu çılgınca şeyleri yaparsınız. Ve çevremizde bu tür şeyler yapan çok fazla insan görmüyoruz. Tanrıyı hayatlarının merkezine almıyorlar. Bu, biraz da Noel Baba'ya inanmak gibi. Bir şeyler yapıyoruz, üzerine konuşuyoruz ve belki de bu tanrıya inanma numarası yapmaktır. Yetişkin olmayan biri tanrıya inanabilir, ama büyüdükçe unutulur. Neden insanların inançları ve dindarlıkları konusunda vicdan muhakemesi yapıyoruz?

Oysa bizler politik fikirleri tartışırken son derece kaba, tartışmacı ve zorlayıcı olabiliyoruz?

Kutsal bir inançta durum neden böyle olmuyor?

Bilmiyorum, ve bunu oldukça merak ediyorum. Çünkü Dini inançlar konusunda daha haşin ve açık sözlü olmamızın daha iyi olacağını düşündüğüm zamanlar oluyor. Bugün çevremize dönüp bakarsak, daha fazla tehlikenin ve zararın dini inançlardan geldiğinizi görürüz. Evet, dinler gerçekten zor durumda olan insanlara yardım sağlıyor, hayatlarına bir anlam veriyor ve rahatlatıyor. Sanırım inkâr etmek istememizin sebebi bu. Evet, benim için de öyle ama yine de insanların dini inançları hakkında konuştuğumda çok kaba olduğum gerekçesiyle sitem ediliyorum. Çok defa, özellikle kalabalık yerlerde, din hakkında tartışmaya girdiğim için pişman olmuşumdur. Daha sonra eve gittiğimde, karım, "İnsanların tutunduğu kutsallar hakkında böyle konuşmamalısın." diyor. Karım, stand-up gösterilerimde Sovyet Komünizmi veya Stalin'in vahşeti hakkında konuşsaydım daha az utanacakmış gibi. Gerçeğin tek başına, bir şeyleri söylemek için haklı bir sebep olduğunu sanmıyorum. Hepimiz bunun farkındayız. Şişman insanlara şişman olduklarını söylemeyiz, çirkin insanlara çirkin olduklarını söylemeyiz. Her gün insanların yüzlerine karşı söyleyebileceğimiz ve hatta bunu ispatlayabileceğimiz onlarca gerçekle karşılaşırız. Ama bu, sadece zararlı bir şey olurdu. Hakkımda bilmemekten mutlu olduğum şeyler var ve umarım diğer insanlar da bunu bilmiyorlardır. Benim hakkımdaki böyle şeyleri diğer insanların etrafta yaymasını kesinlikle istemezdim. Bilmediğimiz için şanslı sayıldığımız onlarca şey var.

İnsanlar için sorun oluşturan şeyleri irdeleyen sorgulama türlerinin, özellikle felsefenin, durumu bu.

Bence, bir görüşü ortaya koymanın çevresel etkisinin neler olduğunu iyice düşünmek zorundayız. Kendi içinde kusursuz derecede doğru olan bir durumu sunmak, ciddi zarara, hasara yol açabilir. Hadi bunun sınırlarına bakalım. Eğer biri, bir tarikatın üyesiyse, kaba olmamızda ve bununla eğlenmemizde bir sorun yoktur. Ya da kuyrukluyıldızlarla ilgilenip, çeşitli kıyamet kehanetleri bulunanlarla Kehanet gerçekleşmediğinde, biz o insanlarla dalga geçeriz ve tüm dünya da bizimle birlikte dalga geçer. Demek ki bazı dini inançların ciddiye alınmayacak derecede çılgınca olduğu bir sınırımız var ve bizlerin, sınırı aşan şeyler hakkında konuşması sorun oluşturmaz.

- Bunun sebebi, bu görüşlerin azınlıkta kalması mı?

- Bence öyle.

Hepsi öyle.

Ve bence bu, sadece politik. Eğer Hristiyanlık dünyada küçük bir mezhep olsaydı ciddiye alınmayacaktı. Ama şu Hristiyanların inşa ettiği onca kiliseye baksana! Şu ihtişamlı sanata bak! Şu harika müziğe bak! Böylesi bir kültür oluşturan bir din hakkında sert konuşmak çok zor. Richard Dawkins ile bu sorun sebebiyle dostça bir fikir ayrılığına düşmüştüm. **"Richard, tabii ki dediklerine katılıyorum ama insanların da duygularını incitmemelisin."** dedim. "Neden insanları kırıyorsun?" Uzunca bir süre onun iyi bir mazeretinin olmadığını düşündüm. Ama son günlerde düşünüyorum da, belki de birkaç insanın duygularını incitmeliyiz. Belki de durumu tersine çevirmeliyiz. Belki de bunu karşımıza almalıyız. Evet kötü şeylere katlanacağız çünkü bizler kabayız, şeytanız. Fakat bariyerleri biraz dahi olsa hareket ettirdiğimizi düşünelim. Belki de Richard ile birlikte daha da agresif olmalıyız. Gerimizdeki boşluğu açmak için. Bu, sadece bu alanda, dinde, geçerli değil; Amerika'nın gerçekten açık sözlü, cesur, ciddi liberallere ihtiyacı var. Evet, seçilemeyecekler fakat onlara ortaya çıkmaları ve büyük bir gürültü kopararak merkezi kaydırmalarına izin vermeliyiz. Geçerli olan merkezi kaydırmalılar. Özellikle Amerika, Hristiyan inancı ile sarıp sarmalanmış durumda. Kesinlikle. Başbakanımızın sofu bir Hristian olduğu bir gerçek, ama sağ-görüşlü politikacılarla sağlam ilişkiler kuran ve Hristiyanlığı tekrar doğuran Bush gibi biri veya Cumhuriyetçi Parti'nin sağ kanadındaki biri gibisi ortaya çıkamaz. Dindar bağnazların garip bir özgüvenleri var. Dünya'nın, dinlerinin söylediği gibi olduğundan eminler. İyi adamlar ve kötü adamlar var. Bizler iyi adamlarız. Kötü adamlardan kurtulacağız. Diyelim ki, açık sözlü, dobra ve samimi olmanın önemli olduğu hakkındaki hislerin arttı. Felsefenin ilgi alanında olan, etkili ve önemli, bir çok felsefi ve bilimsel görüş içeren kitap yazdın. Felsefenin dinden daha fazla ilgi gördüğü bir yer hayal etmek güç.

Dini, dinin bizleri eleştirdiği enerjiyle eleştiren bir kitap yazma hakkında ne düşünürsün?

Böyle bir kitap yazmak isterdim, yazabilseydim. Ama tabii ki korkularımdan biri, daha sonra ne olacağı. Nasıl bir kargaşa olacak?

Dinin, bizlerin medeniyetini ve içimizdeki iyiliği bir şekilde koruduğunu düşünen insanlara bunu yapmak ne kadar doğru?

Din, bir çok insan için, ahlaki Viagra gibidir. Bazı insanların ahlaklı olmada yardıma ihtiyacı olduğunu düşünürler. Ve bunu inkar etmiyorlar. Eğer bu doğruysa, din insanların ahlaki yaşamlarına yol gösteriyorsa, herhangi biri çıkıp ciddi bir şekilde bizlerin bertaraf edilmemiz gerektiğini öne sürecek ve iş, altta kalanın canı çıksın durumuna dönüşecek. Çünkü altta bir çok kişi kalabilir ve bizler, bu insanların korkusundan bir kaos yaratabiliriz. Birçok insan hayatlarının bir anlamı olmasını istiyorlar ve bu nereden gelecek?

Öyle ama dinden daha iyi bir şey olmalı. Evet, kesinlikle bir umut var. Bakalım neler olacak?

Cambridge tanrı bilimcisi Denys Turner ile yapılan mülâkat

Ateizm üzerine bir seri yapmakla ilgili konuştuğum ilk insanlardan biri tanrı bilimi kürsüsündeki açılış dersi "Nasıl Bir Ateist Olunur" olarak adlandırılan Cambridge tanrı bilimcisi Denys Turner idi. Aslında, yaptığımız konuşma final serisinde yer almamıştı, çünkü tanrı bilimi ve felsefe arasındaki mevcut ilişkiyle igili inançsızlığın tarihiyle ilgili olandan daha çok yapılacak şeyin olduğu ortaya çıktı. Ancak, Professor Turner'ın teolojik argümanları o kadar ilginç ve etkileyiciydi ki şimdi onları tam uzunluğunda gösterme fırsatını yakaladığım için çok memnunum.

Denys, tartışacağımız nedenlerde de göreceğin gibi, kendim için ateizm kelimesini kullanmakta tereddütlüyüm. Kendimi bir ateist olarak adlandırmak konusunda isteksizim. Ancak, senin açılış dersinden "biz ateistlerin", bu kelimeyi kullanmam doğru mu bilmiyorum, bir şekilde hedefi ıskaladığımızı hissettiğin, aynı zamanda dersinin başlığından, ateizmin bir tür başarı ya da birinin iyi olduğu bir şey olduğu ve birinin bunu kötü bir şekilde yaptığı ya da kötü bir şekilde başardığı

izlenimine kapılıyorum. Şimdi, öncelikle neden ateizmin alıştırma yapılması gereken bir şey olduğunu ve alıştırmanın onu mükemmelleştireceğini ve bizim bunu yanlış anladığımızı düşünüyorsun açıklayabilir misin?

Pekala, bence eğer düzgün resmi bir ateist olacaksan belirli bir tür sorudan kaçınmanın bir yolunu bulmalısın. Bence bir kişi gündemden atılan belirli bir tür soru olduğunu fark ettiğinde teist olmaya başlar. Anlatmak istediğim şey, sorunun tekrar ortaya çıkmaya devam etmemesini sağlamak için oldukça sıkı çalışmalısın. Ve o soru "sahip olduğumuz farzedilen şeyler nasıldır?"dan farklı olarak "neden herhangi bir şey var?"dır. Ve bence, yeniden ortaya çıkan o tür bir soru karşısında duruşunun sağlamlığından emin olma oldukça fazla çalışma alır. **Marx bir keresinde "Her çağ sadece cevaplayabileceği sorular sorar." demişti.** Ve bu gündemdeki sorularda kesinti yapmaktır, ki bana buradaki önemli mesele bu olacakmış gibi geliyor. Tanrının var olup olmadığı sorusundan bile daha önemlisi hangi soruların mantıklı olduğudur ve zamanımızda teistik duruşa standart bir cevap olan "Tanrı" adının bir tür cevap olduğu sorunun bir soru olarak mantıklı olmadığıdır. Bu kabul edilmez. Bu yüzden bu, benim başlangıç noktam olan soruların gündemidir. Ve neden bir kültür kendisini, kolayca cevaplama yöntemlerine sahip olduğu basmakalıp sorularla sınırlar?

Soruları cevaplamak için sahip olduğumuz yöntemler neredeyse hangi soruların sorulabileceğine izin vereceğimizi belirlemiş gibidir. Ve bence, diğer soruların üzerinde ayrıntılara takılıp kalan çok sıkıntılı bir soru var. Eğer o daha büyük ve sıkıntılı soruya geri dönersek, ancak resmi ateistler için şu ana gelirsek. Senin de dediğin gibi önceleri şimdi olduklarından daha fazlalardı. Olay, duruşlarını kabul ettirmiş ve insanları toplayan, belirgin, makale yazan resmi ateistlerin neden bu kadar çok olduğu değil mi?

Örneğin, **Bradlaugh gibi insanlar, ya da Annie Besant ve John Stuart Mill, mesela.** Onların bu kadar belirgin şekilde resmi olmalarının nedeni kendilerinin inançsız olmalarını yasaklayan resmi bir kuruma karşı ayakta durmalarıdır. Elbette. O günler resmi bir ateist olmanın entellektüel olarak ilginç olduğu zamanlardı. Bence böyle entellektüel olarak ilginç bir şekilde de kaldı, ki bu da Richard Dawkins gibi resmi bir ateistin beğenilerini daraltılmış bir teizmden çok belirli bir türün çevirilmiş bir resmi olarak görmemin nedenidir. Dawkins'in reddedildiği, aynadaki yansımanın çevrilmesindeki gibi eşleşen, ateizmi hakkında bir tür köktencilik vardır. Bu resmi ateist karşı olduğu aynı zamanda ateist tarafta teistik tarafta belirli sorular sorulmasının reddedilmesini karşılaştıran sabit bir teizm formuna kilitlenmiş gibi görünüyor. Pratik bir örnek vermek gerekirse, eğer bu dünyada evrim tarafından doldurulması gereken bir boşluk olduğunu ve her türlü boşluğun evrim tarafından doldurulduğunu varsayarsanız, tanrı bunun dışında bırakılmalı bence böylelikle hangi yolu seçtiğin gerçekten farketmez. **Eğer evrimci bir teorist iseniz tanrıyı yoksaymak zorunda kalacaksınız. Aynı şekilde eğer bir teist iseniz, evrimi yok saymak zorunda kalacaksınız. Bir bakıma her iki tarafta da eşdeğer bir köktencilik var.** Bu yüzden bir teiste çok daha fazla sıkıntı veren şey militan ateistlikten çok umursamama durumudur. Örneğin Dawkins'inkinden farklı olarak senin duruşun.

Neden benim gibi umursamayan, bunun hiçbir zaman onlar için gerçekten sorun teşkil etmediği insanlar olması sana rahatsızlık veriyor?

Küçükken aklım hiç almıyordu. İnsanların bu tek heceli kelimeyi kullandıklarını duyardım ama ne hakkında konuştuklarını hiç bir zaman anlamadım. Entellektüel olarak seninkinden daha heyecan verici bir yaşamım oldu. **Bence herşey tanrının var olup olmadığı sorusuna bağlıdır.** Ancak diğer taraftan, bazı resmi ateistleri reddettikleri şeyler dışında reddetmeleri gereken şeyler konusunda eğitmek isterim. Diğer taraftan, gördüğüm kadarıyla sorulmayı bekleyen sorular var.

Bence insanları bunları sormaları için zorlandığında, ve onlara "Neden hiçlik yerine bir şeyler var?" sorusu sorulduğunda bu soruların anlaşılabilir ya da hassas ya da her halükarda önemsenmeyen sorular olarak göz ardı edildiği görülür.

Bence, daha özgün bir yolda olmasına rağmen önemsenmelidir. Eğer **"hiçbir şeyden fazla her hangi bir şey yok"** gerçeğine cevap **"bir şeyler olmalı"** ise bu dünyayı algılama şekline etki etmeyecektir. Bu

var olanın varlığını açıklar bunun ne tür bir dünya olduğunu değil. Wittgenstein'ın dediği gibi bu dünyanın nasıl olduğu değil şaşkınlığın nedeninin bu olmasıdır. İnsanların herhangi bir şeyin olmasından kaynaklanan şaşkınlıklarını arttırmak istiyorum. Bir şeyin olduğu ve şaşırtmak için ve çeşitli zümrelerin inançlı insanlarının söylediği, **"Ruhsal duygularınızı nereden ediniyorsunuz?"** gibi duyguları üretmek için hiç durmadığı gerçeği hakkında ürkütücü ve dikkate değer bir şey olduğunu düşünmekle birlikte "ruhsal" kelimesini kullanmaktan nefret ediyorum. İhtişamın korkuyla karışık saygı duygusu ya da Freud'un dediği gibi edindiğim "sonsuzluk duygusu" beni suçüstü yakalıyor ve "Bilincimin var olması harika bir şey" ve "Bilincimin bir içeriği var" diyor. Ancak bu azalmış, putlara tapmayan teizm türünde bile senden ayrıldığım nokta "Neden herhangi bir şey var?" sorusunu sorabilirsen cevabın "Bunu açıklayacak bir şey vardır." olduğudur. Sonra "Neden o zaman tanrı var?" diye kendime sorarım. Bütün bunların nedeni ve taşıyıcısı hakkında soru sorarken neden soru sonsuz bir gerilemeler serisine girmiyor?

Kendisi bir açıklama gerektirmez mi?

Şimdi sen ve ben kendimizi bir tartışmaya kaptırdık. Bunun hakkında çok karmaşık ve detaylı bir konuşma yapabilirdik ve burada bir problem olduğu hissiyle başlamak istediğim nokta da bu. Ve burada bir problem olması en azından bir kişiyi tanrı sorusuna karşı mutlak entellektüel aldırmazlık durumundan uzaklaştırır. Şu an bir kavga devam ediyor. Ve görünüşe göre, birisinin buna verdiği cevabın önemsendiği günlere geri döndük. Sorunu henüz cevaplamadım. Basitçe diyorum ki, senin benimle yaptığın tartışma zaten benim kitabımda teoloji adı altında yapılan bir şey olarak var. Neden bu, kişinin, bir çok tahmin edilemeyen şeyi inceleyen, örneğin gerçekten görülmemiş bir dünya asla görmeyeceğimiz atomların dünyası ve sonra atomaltı parçacıklar dünyası, alan kuvveti vesaire ve matematiksel olarak tanımlanabilir görünen belirsizliklerin dereceleri, "doğal bilimler" olarak adlandırabileceği şeyin uzantısı yerine teoloji olarak adlandırılmak zorunda?

Onlar kendi kendine bir açıklamadan fazlasını gerektirmeyen doğal bilimler alanı içinde her türlü olasılığı geliştiriyorlar. Bunun teoloji olarak adlandırılması gerektiğinden emin değilim. Bu isimlere aldırmazdım ama bunun bir nedeni var. Neden sadece doğal bilimlerin bir uzantısı olamıyor. Dünyadaki bütün aldırmazlık bir şeylerin nasıl olduğuyla ilgili soru ve bir şeylerin olduğu gerçeği ile ilgili soru arasındaymış gibi görünüyor. Çünkü eğer bir şeylerin hiçliğin geçmişine karşı olduğunu anlatıyorsan o zaman kişi yaratılışla ilgili soruları aklında tutmaya başlar. **Ve yaratılışın klasik teistik doktrinine göre yaratılış yoktan oluşmuştur. Bu tuhaf anlatım, Thomas Aquinus'un da işaret ettiği hiç, herhangi bir cinsin garip bir türü değildir. Hiçin isim koyduğu bir tür yoktur.** Tersini savunan filozoflar olsa da Thomas Aquinus bu konuda kesinlikle net bir tavıra sahip. Der ki, "Bu bahsettiğin, yaradılışın garip bir şekli. Çünkü olumsuzlama yaradılışın dışındakilere karşıdır fakat burada "dışında" devam eden bir şey yok." Beni bu rahipler ve din bilimciler ile ilgili daima endişelendiren konulardan biri Bu arada bunlardan sadece yalnız olmadığımı kanıtlamak amacıyla bahsettiğimi belirtmek isterim, çünkü burada konuştuğumuz şey klasik teizm. Evet, bunların uzun süredir savunulan argümanlar olduğunu biliyorum fakat bu, yapımcılığını benim yaptığım Alice Harikalar Diyarında'da Arkadaşım John Bird'ün uşak kurbağayı biraz zekice doğaçladığı zaman yaptığına benziyor. Aniden ve zekice Caroll tarzı bir doğaçlama yaptı. Alice mutfaktaki aşçılara tehditler savururken ve içeri giremezken uşak, "Senin için ne yapacağımı söyleyeceğim." der sonra kız uşağa bakar, uşak da der ki, "Senin için ne yapacağımı söyleyeceğim: Hiçbir şey" "Bu sana uyar mı?" Şöyle devam eder, "Bunu hemen yapamam çünkü tüm bunlar ortaya çıkmaya devam ediyor." Ardından zekice ve iyimser bir şekilde, "Senin için hiç bir şey yapacak olsaydım "bunu araya sıkıştırmak için zaman bulmak zorunda kalırdım.", der. Bu esprinin hoş bir anlaşılabilirliği var. Ama espri olmasının nedeni 'hiçbir şey'i konuşabileceğimiz bir şeymiş gibi kullanıyor olmasını biliyor olmamız. Fakat daha sonra, bu hiçlik içinde her şeye gücü yeten ve hiçliğin dışında bir şeyler yaratan veya temin eden bir yaratıcının var olmasını kavramsal olarak anlamakta güçlük çektim ve zihnimde şu soru belirdi:

"Sonuç olarak Tanrı niçin var?" Bunu ve elbette aynı şekilde Tanrı'nın böyle bir sorunun içinde olamayacağını savunan din bilimcileri anlamakta zorlandığını kabul ediyorum. Klasik din bilimcilerine

göre Tanrı, herhangi bir şeyin türü değildir. Çünkü Tanrı bir şeyin türüyse bu, onun diğer türlerden sadece biraz farklı olduğunu gösterir. Yaradılış atlasındaki bir şeyden bahsetmiyoruz burada. Bahsettiğimiz, bu atlasın dışında olan, bu konuşmayı niçin yaptığımız, şu an nasıl konuştuğumuz Doğrusunu istersen, bu saçma bir çeşit göz boyama. Yeri gelmişken, buna negatif teoloji denir. Konuştuğun şeyi bilmediğinin farkında olmak da denebilir. Ve sanırım, bu, gerçekten teolojinin temel noktası. Konuştuğumuz dilin ruhunda bulunan, onu içine almadığı ama yine de onu ayakta tutan bir şeylerin varolması söz konusu. Bence Wittgenstein'ın peşinde olduğu şey, Tractatus'un sonunda belirttiği "Söylediklediklerimizi nasıl söylediğimizin altında yatan neden kendi başına söylenmiş olamaz. cümlesi ile açıklanabilir. Evet, bu da tanrının ta kendisidir. Fakat anlatılan ya da söylenen şeyin ötesinde yatan ihtimaller hakkında uygunsuz şeyler söylemek yerine susa dabilirsiniz. Konuyu, aynen Russell'in Peder Coplesten ile yaptığı tartışmadaki gibi, burada bırakabilirsiniz. Basitçe, "Neyse ne." diyebilirsiniz.

Ama bence kimse bir çocuğun tekrarlanan "Neden?" sorusuna engel olamaz çünkü arkasında defalarca öğrenmeye çalıştığınız sonsuzluğa dair bir soru işareti var. Tekrarlaman elbette ki devamlılığın bir işareti değildir.

Hayır, hayır. Katılıyorum. Bence ortaya koyulan argüman sorunun mantıklı ya da rahatsız edici olup olmadığını aynı bir çocuğun olası ihtimallerden birinin ardındaki soru işaretini araması gibi tartışıldı.

Sorunun bir anlam ifade etmediğini belirtme durumu var ortada, ama yine de dünyanın öylece olduğunu söyleyemezsiniz. Aksi durumda buna ekleyecek bir şeyimiz olmaz. Soruların bir anlam ifade edip etmediği konusunun tartışılması reddedilir. Bence ortada tartışılması gereken bir durum var ve bu durumu tartışmak teolojiyi zaten doğuracaktır.

Tüm bunlardan anlayacağınız üzere, modern ya da modern olmayan teoloji çıldırtıcı derecede karışık olabiliyor. Fakat ilgimi çeken şey, Denys'in konferasında "Neden 'hiçbir şey' yerine 'bir şey'ler var?" sorusuna yanıt olarak tanrı fikrinin konulmasını açık bir şekilde puperestlik olarak koyması. Ve Denys'in bu çeşit bir tanrı anlayışını günlük hayatına nasıl soktuğu çok ilginç geldi bana.

Zaten sorulması gereken soruları sormam konusunda başlangıçtan beri bir-iki adım geri tuttun. Bana, hiçliği açıklama şeklin çok rafine edilmiş gibi görünüyor ve bu yüzden hayatını yöneteceğin ve ahlaki seçimlerin için kaynak olacak şeyleri inancın içerisinde bulacağını sanmıyorum. İşte az ve öz bir cevap. Russell der ki, "Dünya bize öylece sunuldu." Bu bir gerçek. Tamamen doğru diyebilirim ama değil. Çünkü dünya, aslında, bahşedildi. Bir çeşit lütuf gibi düşünmeliyiz bunu.

- Ama sunuldu

- Bir bağışlayıcı tarafından lütfedildi. Ortada olan şey nasıl bir 'gerçek' olarak tanımlanırsa tanımlansın belli olan bir yaratıcının olduğudur. Bu yüzden varoluş kesinlikle bir çeşit lütuftur. Benim ya da bir başkasının varlığı, ve hatta henüz olmamış olan bir şeyin varlığı bile bu lütfun bir yansımasıdır. Tabii ki, biri inandığım doğrultuda bir şeyler söylerse, misal, dünyanın bize öylece sunulduğunu söylerse, biri de bu doğrultuda devam edip, bunun bir yaratıcısının olduğunu, tanrı tarafından verildiğini söyler. Bir sonraki adım, bunun ironik bir hediye olarak görmemek; iyi ve sevgi dolu bir tanrının hediyesi olarak görmektir. Atılması gereken tüm adımlarda, bunun gibi, tanrı hakkında çok çok ilkel kalan düşüncelerden uzaklaşmak gerekmektedir. İnancın derecesine göre bu adımları atmaya engel olan birçok sorun vardır. Bunlardan en önemlisi, elbette ki, kötülük problemidir. **Şimdilik kötülük problemini bir kenara bırakalım. Lütuf ve bağış konusunda konuşalım.** Dil bakımından bakarsak, bana öyle geliyor ki, bağışlayan ve lütfeden fikri, 'alan' ve 'alıcı'dan-bağımsız olarak düşünülemez.

-Evet. Bilmek istediğim, bu lütuf kime bahşediliyor?

Bu noktada bilinçli bir alıcı olmanın koşulu insan olmaktır. Eğer bu bağış kocaman bir hediye kutusuysa minnettar olan, şükreden bir alıcı yaratmak neden bu kadar uzun sürüyor?

Neden evrenin o ilk uzun yıllarında alıcı kimse olmadı?

Bu dünyadan daha uygun bir dünya olabilir mi?

Biri olası bir dünyayı keşfedebilir. Aslında bazı kozmologlara göre bütün olması mümkün olan dünyalar var. Ancak işlerin bildiğimiz şekilde ilerlemesi için her şeyin bu dünyada olması gerekliydi. Olduğumuz hale nasıl geldik sorusuna bir açıklama getirme çalışmalarından biridir bu. Fakat bunu bir anlığına bir kenara bırakırsak, neden bu dünyada değil?

Başka bir dünyada..?

Tüm cehaletimle bunu yanıtlamaya çalışayım. Atom-altı parçacıkların alternatif işleyişleri hakkında yeterli bilgiye sahip olacak kadar fizik ve matematik bilmiyorum. Ama geriye doğru adım adım gitmek isterim, ve sanırım bu da sormak istediğin bir soru ortaya çıkaracak.

Bunu kendi aramızda da sorabiliriz. Lütuf fikri, amacın ne olduğunu önceden varsayar. Biyoloji çalışmış biri olarak, bulduğum şeylerden biri, -ki sanıyorum Richard Dawkins de buna katılır, Daniel Dennetts ise kesinlikle katılır- niyet ve ona benzer evrende varolan şeylerin, ki Dennett'in 'ilgiler' dediği şey oluyor, kendi kendisini sürdürünceye dek görünmeye başlamamasıdır.

Ve evrenin çok çok gerilerinde kalıncaya dek bu niyetlerin ne olduğu anlaşılmaz. Bence at arabasından önce el arabasının olması bu yaratıcının niyetlerini başlatma şekli. Bu bağışlayani, bir amaç ve niyet edindiğinde, ortaya bir şeyler çıkarmak için kendi kendini hayatta tutma amacı taşıyan biyolojik sistemleri ortaya çıkarıyor. Burada "amaç" kelimesini nasıl anlamam gerektiğini kestiremiyorum. Bilimsel açıklamalar ve bu açıklamaların ne derece amaçsal fikirleri ortaya koyduğu hakkında bazı soruların olduğunu biliyorum. Kimileri evrimsel teorileri amaca yönelik bir biçimde inceliyorlar Ancak Dawkins böyle yapmıyor. Sorularıyla ve 'amaç' ile hedefledikleri şey nihai bir sonuç elde etmek olanları hesaba katarsak amaçsal bir açıklamadan ziyade estetik bir açıklama daha yerinde olur. "Dünya neden var?" gibi bir soru sormak "Mozart, The Marriage Of Figaro'yu neden yazdı?" gibi bir soru sormaya benziyor. En basit cevap, olabildiğince çabuk paraya ihtiyacı olduğudur. Ancak daha iyi bir cevap olarak, çünkü bu, kendi yaratıcı gücünü tetikleyecek, hem eseri sergileyecek hem de dinleyecekler için büyük bir keyif sunacak harika bir çalışmaydı. Yani söz konusu şey, doğal güzelliği ile kendi kendisini gerekçelendirmiştir. Bu da bir lütuf ile ilgilidir ve karşılıksız olarak vardır. Söz konusu olan varoluş amacı değil. O şey var, çünkü varolması güzel bir şey. Bir şeyin güzel olduğunu söylemek için o şeyin neden varolduğunu da söylemek gerekir. Eğer, "Neden güzel şeyler?" diye soracak olursanız, güzelliğin anlamını yanlış anladığınızı düşünürüm. Kafamda hala da birçok soru işareti vardı.

Yaratılışın nasıl olur da estetik nedenlerden dolayı tanrının üstlendiği bir icraat olduğunu ya da hiç sadeleştirmeden kilisede pekiştirerek sahip olacağın inanca dayalı bir Hristiyanlık anlayışının Deny'nin kendi ifadesiyle putperestlik olduğunu anlayamadım. Pekala, iddianı kabul ettiğimi varsayalım ve seni Pazar gününün Hristiyanlık teolojisindeki yeri ve önemini söylemen için biraz sıkıştırayım. İbadeti nasıl şekillendiriyor?

Sence günlük alışkanlıklar dışında kalan kısım için göz önüne alınan dini deneyimler, davranışlar ve duygular ne ifade ediyor?

Kimin için?

Örneğin, duaların yöneldiği şey için. Ya da dua gibi bir şey, bahsettiğin ve kabul ettiğin putperestlik taşımayan din için geçerli mi?

Sanırım dua ederken kendimi sık sık kendimle bir çeşit diyalog içerisinde buluyorum. Ancak bazen aklının yetmediği bir noktaya gelirsin ve apaçık senden çok daha büyük bir şeyin merhametine muhtaç olduğunu sezinlersin. Aklının yetmediği zamanlar geldiğinde artık büyük değilsindir ve o zamanlarda kendinden büyük bir şey bulmakta zorlanmazsın. Aklın yettiği zamanlarda bile sık sık -eğer sürekli bir iş peşinde koşmuyorsan- kendinden büyük olan şeylere kapılırsın. Senin kastettiğin ile bunlar arasındaki fark nedir?

"Ne güzel bir günbatımı?

" "Ne koca bir evren!" "Neden bir şeylerin farkındayım?

" Bu, bizlerin yaşadığı şaşkınlık ve hayretlerimizden nasıl farklı oluyor?

O kadar da farklı olduğunu sanmıyorum. Eğer buna deneyimlenen hisler bakımından bakıyorsan arada hiçbir fark göremiyorum. Bazen buna bir isim vermenin önemli bir hamle olacağını düşünürüm. Kendimi de onlardan biri saydığım saygılı ateistler için saygılı olmak, tanrının hükümranlığına saygılı olmaktır. Benim şaşkınlıkların tanrıyla ilgili değil ancak bazen kendimi neden tüm bunlar var derken buluyorum ya da kendi varoluşum sebebiyle kendimi sarsılmış buluyorum. Ve, sabah yediğim yumurta günün sonunda garip bir gizem haline geliyor benim için. Sahanda yumurta gibi önemsiz bir şey bile önemli bir hale gelebiliyor benim kadar. Ya da herhangi biri kadar. Bu, canlanmanın en gizemli hali gibi görünür ve Beytüllahim'de olandan (İsa'nın doğduğuna inanılan yer) daha önemli gelir. Neden varoluşun olağanüstü görkemine ibadet edebilmek için Beytüllahim'e geri gitmek zorundayız?

Ya da yaratıcıya bunun için dua etmesek olmuyor mu?

Varolan her şeyin tanrının sevgisinin bir lütfu olduğunu kanıtlayan tek bir felsefi tartışmaya bile girmeyi başarabilecğeimi sanmıyorum. Böyle bir şeye inanmak için vahiy gönderilmiş olması gerekiyor. Birçok karşı kanıta rağmen O halde şöyle bir soru sormak istiyorum: Dindar birinde böyle bir bilincin oluşması için hangi yolla, hangi şekille ve hangi aşamalarla bir vahiy gelmelidir. Her şekilde. Ya her şeyde görürsünüz ya da yanılmışsınızdır. Özel olarak bir şeylerde olamaz. Yaratılmış olanlar da böyle olmalı. Şöyle veya böyle, her şey sizi hikâyenin içine sürüklemelidir. Bu konuda seçici olunamaz. **"Bu tanrının vahyidir. Bu ise değil."** bahsine geri dönmek istemiyorum. Bazı şeyleri bu tarz terimlerle açıklayabilirsiniz ama bazılar da bu açıklamaya uymayabilir. Bana da bu, entelektüel tutarlılık gibi görünüyor zaten. Daha fazlası olmalı. You've either got to accept that everything Her şeyin, şu veya bu yolla tanrının varlığını gösterdiğini kabul etmen gerekiyor, ki buna başarısızlık da dahil. İşte bu çok şaşırtıcı bir düşüncedir çünkü Hristiyanlık hikayesinin temelinde başarısızlık zaten bulunmaktadır. Ani felaketler veya karşılıksız aşklar gibi başarısızlıkları, tanrıyı tanımlayan resmin içine dahil etmemiş olsaydık, Herbert McCabe'ın de söylediği olurdu: **"Eğer birini sevmezseniz güç bela yaşarsınız, ama severseniz kesinlikle öldürülürsünüz."** Bana aynı İsa'nın hikâyesi gibi geliyor bu. Çok kapsamlı bir hikâye. Her şeyi bir şekilde açıklıyor. Aşk gizeminin vahyi. Her şeyin olması ya da olmaması durumunda da doğru konumdasınız. Kimsenin ihtiyacı olmayacak şekilde. Daha başka açılardan da konuya yaklaşabilirsin ya da bir hikâyeye ihtiyacın yoktur bile. Bana göre bu, vahyin ta kendisi. Senin ve benim aramda duran bu soruyu mantıklı bir şekilde ele alacak bir argüman olduğunu sanmıyorum. **Bu noktada sorun inanç sorunudur ve kabul eden de olur etmeyen de.** Bence ancak felsefi olarak düzgün bir şekilde konuşulabilecek noktanın ötesine geçildiğin inanç hakkında doğru düzgün bir tartışma yapabileceğim bir yere geliriz. Yani, benim inancımın içeriğini sorduğun anda bir tartışma zeminine doğru taşındı sohbetimiz. Çünkü ya benim durduğum noktayı kabul edersin ya da etmezsin.

Ateist Biyolog Richard İle Yapılan Mülâkat

Richard Dawkins, ile yaptığımız söyleşide, Evrim Teorisi'nin, onun dini inançlarını sarsmasındaki önemli rolüne değineceğimiz aşikar. Tam da Irak Savaşı'nın patlak verdiği zamanda görüştük. Darwin meselesine geçmeden önce, dinin, Hristiyan İngiliz Başbakanı ve Hristiyan Amerika Başkanı'nın izlediği politikalardaki yerine değinerek başladık.

Blair, entelektüel bilgi bakımından açıkça Bush'dan daha üst seviyede. Bunu anlamak zor değil. Ancak Bush'un da tamamen saf olduğunu düşünmüyorum. Muhtemelen ikisi bir araya gelip, iyi ve kötü arasında bir savaşın başlayacağı fikri üzerinde yoğunlaşmışlar. Bush, hatta bir çok Amerikalı, sanıyorum ki Saddam Hüseyin ile Usame Bin Ladin arasındaki farkı söyleyemezler bile. Hepsi 'kötü' sonuçta. 11 Eylül sonrasında Amerikan toplumunda, Irak'a karşı durduk yere ortaya çıkan tamamıyla yersiz bir terörizm nefretinin sebebi de bu. 11 Eylül'de olanlardan sonra, insanlar 'kötü'ye

odaklanmaya başladı. Şu bir gerçek ki; 'Onlar'a karşı 'Biz' var. Bu aşamadan sonra insanların aklındaki 'kötü' tanımını karıştırmak daha kolay oldu.

Onları kötülüğün neferleri olarak tanımlarken- İnanıyorum ki, kötülüğün, evrende var olan bazı varlıkların -ruhların- temel prensibi olduğunu düşünüyorlar. Evet. Kötülük kavramının, otonom bir prensip gibi, tanrısallığa dayalı dini bir inancın ayrılmaz bir parçası olduğunu düşünüyor musun?

Buna benzer bir şey. İnsan karakterindeki bir çeşit tepki gibi. İyinin ve kötünün, insanların 'durum'lara verdiği tanımlamalar olduğunu kavramak yerine -iyi şeyler, kötü şeyler gibi- iyilik ruhu, kötülük ruhu olduğunu, ve bunlar arasında bir çeşit savaş olduğunu düşünmek eğilimindedirler. Böylece, kötülüğü, kötü insanlarla savaşarak öldürebilirsiniz. Ancak, özünde kötü olmayan birçok insanın da -farkında olmadan- terörist saldırılarda bulunmasına sebep olursunuz. Yani diğer bir deyişle, insanların yaptıkları kötü işlerin arkasında bir çeşit metafiziksel ilke var.

Bence öyle olduğunu düşünüyorlar. Doğrudan olmasa da -ki Bush, bence doğrudan inanıyor.

- Blair'in de bilinçaltında bu olabilir.

Peki bu, metafiziksel ilkelerin olduğuna inanan büyük dinlere inanmanın kaçınılmaz bir sonucu mu?

Sanırım öyle. Tabii ki dini inançla bir ilgisi var. Ancak bu ilginin direkt olarak dinden mi geldiğini, yoksa tüm insanlarda ortak olduğunu düşündüğüm zihinsel bir eğilimin sonucundan mı ileri geldiğini bilmiyorum.

Richard'ın iddia ettiği gibi, tüm insanlarda bir inanma eğilimi varsa, onun da yaşamının önceki kısımlarındaki inanma deneyimini öğrenmek istedim. Şimdiye kadar, kendilerini ateist veya inançsız olarak çeşitli derecelerde sınıflandıran bir çok insanla görüştüm; ve onların bu noktaya nasıl ulaştıklarını veya başlangıçta mı içlerinde inançsızlık olduğunu merak ediyorum. Richard'ın hayata, -benim gibi- dini bir düşünceden yoksun olarak başlayıp başlamadığını sordum.

Normal bir İngiliz gibi yetiştirildim. Birçok farklı dinin olduğunu ve bunların hepsinin doğru olamayacağını anladığım zaman şüphelenmeye başladım. İngiliz Kilise'sine gidiyor olmam bir rastlantıdan ibaretti. Bu, şüphelerimin oluşmasını sağladı. Bunun sonucunda 9 yaşımda inançsız biri oldum. Ama daha sonra, 16 yaşıma kadar tekrar dine döndüm. Burada biraz dur. Böyle kritik anlar ilgimi çekiyor.

- Evet.

- Şüpheci tavrından sonra tekrar geri dönmene sebep olan şey nedir?

Sanırım, tasarım argümanıydı. Yaşamın muhteşem karmaşıklığını takdir ediyordum ve o zamanlar, Darwinci bir açıklamayı kavramamıştım. Bu yüzden, saf davranıp, **"Bir şey tasarlanmış gibi görünüyorsa muhtemelen tasarlanmıştır."** diye düşündüm ve 16 yaşıma kadar alternatif bir açıklamanın olduğunu anlamadım. Ayrıca, Darwinci bir açıklama olmasa dahi, **'tasarım'ın yaşamın karmaşıklığını açıklamak için kötü bir açıklama olduğunu da anlamadım. Çünkü tasarımda bir kısır - döngü söz konusu.** Tasarımcıyı da açıklamanız gerekiyor. Bu yüzden iyi bir açıklama değil. Nihayet Darwinizmi keşfettiğimde 16 yaşımdaydım. Darwinizmi öğrendim ve şunu fark ettim ki, sadece yaşamın karmaşıklığına karşı açıklama getirmiyor; aynı zamanda, Darwinci evrim şeklinde, heyecan verici, basit ama mükemmel bir açıklama getiriyor. Hissettiğin bir aydınlanma gibi miydi, yoksa kaybettiğin zamana duyduğun üzgünlük ve pişmanlık mıydı?

Pişmanlık hissettiğimi hatırlamıyorum. Keyif verici bir aydınlanmaydı. Dünyanın açıklanmasında tatmin etmeyen yönüne ilişkin özgürlük hissinin verdiği keyif duygusu vardı. Dünyanın işleyişine ilişkin tatmin edici açıklamaya sahip olmanın getirdiği olumlu duyguların verdiği keyif vardı. Önümde, bunun ayrıntılarını anlamaya çalışmak için uzun bir ömür vardı.

Pekala. Şimdi 9-15 yaş periyoduna geri gidersek; 9 yaşında ilk defa kuşku duymaya başladın, çünkü bir çok din vardı ve 15 yaşında biyolojik olarak muhteşem bir değişim yaşayıp Darwin okumaya başladın. Diğerlerine göre şüpheci sayılmayan dini anlayışın nasıl bir şekil aldı?

Dini gelenekler ve dualar bakımından?- Bir şekilde işte- Anlıyorum. 9-15 yaş arasında oldukça dindar biriydim. Kiliseye kabul edildiğimde dua ediyordum. Yatılı okuldayken çeşitli küçük fantezilerim vardı; küçük kiliseye gidip diz çöker ve dua ederdim; melek görüntüleri falan vardı. Kabul törenine kabulümü hatırlıyorum ki aslında o zamanlarda bile bunun saçmalık olduğunu görebiliyordum. Kendimi inanmaya zorluyor gibiydim, çünkü orada cüppeli bir rahip bana sürekli dini anlatıyordu. Fakat çok uzun sürmedi bu. Artık anlamsızlaşıyordu. Dünyanın güzel bir yer olduğu ve bunun için bir tasarımcıya ihtiyaç duyduğu fikrini kabul edebilirdim. Ancak her şey bununla bitmiyordu. **'İlk Günah'** gibi şeyler vardı. O zamanlarda bile bana tutarsız gelen şeyler. Yani sorunun, yaratılışın güzelliğinden ziyade **'günahkarlık'** gibi ahlakla ilgili olan şeylerle ilgiliydi. Kabul törenine hazırlık kısmı öyleydi. Demek ki rahip, sürekli, insanın doğası gereği bazı günahların mirasçısı olduğunu söylüyordu. Tam olarak hatırlamıyorum. Parça parça şeyler var aklımda. **"Hastalık, günahların sonuçlarıdır."** gibi saçma sapan şeyler. Hastalıklar bakterilerin, virüslerin ya da kanserli tümörlerin sonucu değil de günahların sonucuymuş. Bunun bana anlatıldığını ve sonra başka insanlardan da bunu duyduğumu hatırlıyorum, ki bu fikri de ciddiye alıyorlardı. Böyle bir inancın olağanüstü tatsız ve mantıksız olduğunu fark etmiyorlardı.

16 yaşına geldiğinde Darwin ile tanışmanın sebebi Darwin'in sana öğretilmiş olması mıydı, yoksa 'Türlerin Kökeni'ni mi okumaya başlamıştın?

Hayır, öğretmişlerdi.

Peki bunu öğretenler, böyle bir şeyin teolojik sonuçları olacağının farkında mıydılar?

Hayır, pek sanmıyorum. Böyle bir şey sezdirmemişlerdi bana.

Ne kadar sonra derslerin teolojik sonuçları olduğunu ve az ya da çok tasarım fikrini yere serdiğini fark ettin?

Bu fikri yere serebilecek denli büyük bir işi yapacağını anlamadan önce Darwinizm prensibini kavradığımı hatırlıyorum. Prensibi anladım ve sonra bunun bu işi yapabileceğini fark ettim ancak yeterince büyük bir şey olduğunu düşünmüyordum. Daha sonra bu denli büyük olduğuna karar verdim.

O halde bir soru sorayım hemen: Soracağım şey izleyicilerin merak ettiği garip bir soru. Darwin Teorisi'nin en inandırıcı yönünü sunabilir misin bize?

Tabii ki. Öncelikle evrim gerçeği ile nesilden nesile geçerek, aşamalı bir şekilde bakteriyel atalarımızdan bugünkü tüm canlılara ulaşmayı sağlayan gerçek değişim arasında ayrım yapmak isterim. Değişimi bir nesilde fark etmeniz mümkün değildir; doğrudan gözlenemez, ancak fosiller ve canlı varlıklardaki etkileri ile görülebilen bir değişim.

Peki bunun böyle olmasına sebep olan güç nedir?

Doğal seçilim. Bunu en iyi şöyle açıklayabilirim: Tüm canlılar, kendi yansımalarını taşıdıkları bir dijital koda sahiplerdir, ve kendilerini oluşturmak ve kendilerine daha fazla benzetmek için dijital kodlar içeren talimatlar taşıyorlar. Bu talimatlar, bedenlerin hayatta kalmalarındaki veya üremelerindeki başarılarına göre bir sonraki nesle aktarılıyor ya da aktarılmıyor. Böylece dünyada sadece hayatta kalma kapasitesine sahip ve o talimatları tekrar üretebilecek bedenlere sahip canlılar kalıyor. Aslında ikna edici olan bu tezi duyan bir çok kimse, sana ve bana, sıklıkla şunu soruyor: "Doğal seçilimin işini gerçekleştirmesini sağlayacak materyal nereden geliyor?

" İnsan şöyle düşünüyor: **"Tamam, doğal seçilim değişime yön veriyorsa bile, bu farklılıkların en başta nasıl çıktığını da açıklamalı."** Farklılıklar, gen havuzundaki mutasyonların ve seksüel çaprazlamaların sebep olduğu genetik varyasyonlamalardan ileri geliyor. Bu farklılıklar düzenli veya

zekice değil. Rastgele ve çoğunlukla zararlı. Çoğu mutasyon kötüdür. Bu yüzden, doğal seçilime bu olayın pozitif tarafı olarak bakmalısınız. Tasarlanmış gibi görünen canlılar sadece doğal seçilimin bir ürünüdür. Tasarlanmış gibi görünmelerinin sebebi farklılıklarından gelmiyor. O farklılıkların filtreden geçirilmiş halinden geliyor. Ancak tartışma şu noktaya geliyor hep: Sezinlenemez davranışlar gelişir ve değişirken işe yarar bir şeylere doğru gider. Sık sık, **"Bu birikimlerin, fark edilebilir bir adaptasyon haline gelmeden önceki dönemdeki amaçları neydi?"** diye sorulur. "Doğal seçilim, bir sivilceden fazlası olmayan bir şey üzerinde ne zaman etkisini göstermeye başlıyor?" Doğru bir nokta. Bu konuda çok konuşma yaptım. Faydalı olmayan ara türlerin olması mümkün değildir. Doğal seçilimde, "Bu şekilde evrilmeyi önümüzdeki 10 milyon yıl boyunca sürdürürsek, yararlı hale geliriz." gibi bir sağduyu mekanizması yok. İşler böyle yürümez. Her durumda bir 'seçim baskısı' mevcuttur. Bu yüzden, hücrelerde, "Bakın! Sabırlı olmalısınız. Tüyleriniz bu şekilde çıkacaktır. İnanın bana." gibi bir süreç işlemiyor. Sydney Bremner, Kambriyen Dönem'de ortaya çıkan bir proteinin Mezozoik Dönem'in sonunda işimize yarayacak hale geleceği için saklandığını hayal ettiğini söyleyerek bu konuyu oldukça güzel bir şekilde hicvetmişti. Elbette böyle olmuyor. Tüylerin oluşabilmesi için her halükarda bir üstünlükler serisinin oluşması şart. Böyle bir süreci düşünemiyorsan, bu, doğal seçilimin değil; senin sorunundur. Doğal seçilim fikrinin çok tutarlı ve güçlü olduğuna inandığım andan beri bu teori benim için vazgeçilmez bir hale geldi. Tüylerden bahsetmiştik. Tüylerin, ısı dengesini sağlamak için, sürüngenlerin pullarının hafif hafif değişmesiyle oluşması mümkün görünüyor. Şu an uçan kuşların kanatlarındaki tüylerin kusursuzluğu çok daha sonra ortaya çıkmıştır muhtemelen. İlkel tüyler, sürüngenler arasında sıcaklığı korumak için gerekli olan farklı kıllanmaların ürünü olabilir. Defalarca, bir organın ilk başta tek bir görevi yaparken, daha sonra değişerek başka bir görevi de yaptığı durumlarla karşılaştık. Ancak bir biyologun kapasitesini de tüm bunları nasıl tasarladığını ölçüp tartarak belirlemek pek doğru değil. Çünkü- Belki de bizler aslında ne olup bittiğini anlayacak kadar zeki değiliz. "Bu olanlar için geçerli bir açıklama düşünemiyorum, bu yüzden bunlar tasarlanmış olmalı." gibi aslında hiç kullanmamamız gereken genel bir kanı var. "X'in nasıl oluştuğunu anlayamıyorum, öyleyse tasarlanmış olmalı." gibi bir ifade içeren argüman inanılmaz zayıf bir argümandır. Örneğin, Hodgkin ve Huxley'in üzerinde çalıştıkları, ünlü bir bilimsel keşif olan, sinir tepkilerinin nasıl çalıştıklarını anlama incelemesi çok zor matematiksel düşünce içeren, zor bir sorundu. Onlar için bunun çok zor geldiğini varsayalım. "Bu sinir tepkilerinin nasıl çalıştığını anlayamıyorum, Hodgkin. Sen anlıyor musun?"

"Hayır, Huxley, ben de anlamıyorum.

Haydi, bırakalım bu işin peşini; tanrı yapmıştır, değil mi?" deselerdi onlara saygı duyar mıydık? Yanlış olan, pes etmek ve yenilmek. "Bunun nasıl çalıştığını anlayamıyorum, öyleyse tasarım açıklamasına geri dönelim." Evet, bir yaratıcının tasarladığı bir şeyin kusursuz bir parçası gibi gözükmese de söylediklerin bana, 19. yüzyılda yükselen 'dirimsellik' prensibini hatırlattı. **'Dirimsellik prensibi'** veya **'ilk etki'** gibi şeyler aslında hiçbir şeyi açıklamıyor. Sadece sorunu yeniden tanımlıyorlar. Ancak zararlılar, çünkü insanlar bunların gerçekten bir şeyi açıkladığını sanıyorlar. Sanki birazcık bir şeyi açıklıyor gibiler. İnsanlar da bu dünyadaki karmaşık şeylerin tasarlandığı ve yaratıldığını düşünmeye meyillidirler. Ancak **"Bunları tanrı yarattı."** dediğinde, aslında hiçbir şeyi açıklamamış oluyorsun. Çünkü yaratıcının nereden geldiği sorununa bir açıklama getirilmiyor. Ortada bir açıklama yok. Açıklama adayı olarak bile alamayız bunu.

Eskiden, oldukça zeki olan bazı biyologların 'dirimsellik prensibi' gibi şeylerle yaşayan varlıkların kendiliğindenliğini açıklamaya çalışması hakkında ne düşünüyorsun?

Biz şimdi bu açıklamaların anlamsız olduğunu görürken, onlar görememişlerdi. Bizlerin şu anda bu açıklamaların saçma olduğunu söylememiz çok da zor değil. Ancak elinizdeki veriler yetersiz olduğunda mesela Hume'un zamanında, "Evet, bu, kötü bir açıklama." diyebilirdi ve haklı da olurdu. Ama bu sefer de yerine koyacak daha iyi bir açıklaması olmazdı. Felsefi bir konunun tamamen yanlış olduğunu göstermek için çok güçlü bir entelektüel cesarete sahip olmalısınız. Bunun için de, tam anlamıyla tatmin edici bir açıklama üreten Darwin'i beklemeliydik. Eğer Hume, Darwin'in açıklamasını

duymuş olsaydı o anda büyülenirdi. Richard için, Evrim Teorisi, inançsızlığını besleyici bir unsur oldu. Ancak ateizmin onun için neden öncelikli bir konu olduğunu öğrenmek istedim. 21. yüzyılda, bizler bu sorunun çözüldüğünü düşünürken, bu argüman neden bu kadar önemli bir halde ve bizler kendimizi bir savaş alanında buluyoruz?

Bu argümanı önemli kılan şey ne?

Bir bilim adamı olarak benim için önemli, çünkü doğaüstü yaratıcı hipotezi, benim için bilimsel bir hipotez. Bence yanlış bir hipotez ama tamamen bilimsel. "Sana katılmıyoruz. Din sadece ahlak ile ilgileniyor ve bilim de evrenin işleyişiyle. Bu yüzden aralarında bir sorun yok." diyen teologlara katlanamıyorum. Ortada bir sorun var: Doğaüstü bir yaratıcı hakkında konuşurken doğru veya yanlış bir bilimsel hipotez öne sürersiniz. İçinde doğaüstü bir zeka barındıran evren, saf bilim temelli evren anlayışından çok çok farklı bir evren. Ve bu çok ilginç bir farklılık. Hatta, devasa bir farklılık. Süper bir akıl barındırmayan evren fikrine bilimsel bir entelektüellikle bağlanmak çok daha ilginç, ki ben de öyle yapıyorum. Belki de bizim sahip olduğumuzdan daha üstün zekaya sahip olan canlılar vardır, ancak onlar da yavaş, aşamalı ve ilerleyen bir süreçten geçmek durumundalar. Başlangıçtan beri öyle olamazlar. İnsanlar, başlangıçtan beri orada olan ve her şeyden sorumlu olan doğaüstü bir zekanın varlığı şeklinde karşıt bir görüşe sarılıyorlar ve tamamen farklı olan bu bilimsel hipotez de ya doğru ya da yanlış olmalı. Doğru ya da yanlışın ne olduğuna karar veremezsek bile en azından çok farklı, hipotez olduğunu ve bu yüzden önemli olduğunu kabul etmeliyiz.

Ama ben sık sık şöyle düşünen dindar insanlarla karşılaşıyorum.

"Aslında öyle değil." diyorlar. **"Bunu bilimsel bir hipotez olarak ele alamayız." "Bu, bir çeşit inanç meselesi."** Diğer bir deyişle, onlara göre bu, doğruluğu veya yanlışlığı ispatlanabilecek bir şey değil. Doğruluğunu veya yanlışlığını ispatlamak mümkün değil, çünkü söz konusu fikir kanıtlanması, araştırılması, irdelenmesi mümkün olmayan şeylerin varlığına dayanmaktadır. Seni bu yaratıcıyla bir tutan, 'inanç sıçraması' dedikleri bir şeyler var. Böyle düşünceler beni pek etkilemiyor. Empati bile kuramıyorum. Teorik olarak, bunu ispatlamanın mümkün olmama ihtimalini anlayabiliyorum. Sorularına cevap olabilecek bilimsel bir deney yapmak mümkün olmayabilir. Bunu da anlıyorum. Ama bana göre, yine de bu, o şeyin doğru ya da yanlış olmasını etkilemiyor. **'İnanç sıçraması'** dedikleri, bir insanın içindedir ve başka insanlara ispatlayamayacağı, başka insanlarla paylaşamayacağı içsel duygulara dayanmaktadır, ve bana göre bu, zihinsel bir rahatsızlıktır. Öyleyse insanlar neden bu 'inanç sıçraması'nı kendilerindeki bir tür zayıflık olarak değil de, senin-benim gibi insanlarda eksik olan bir üstünlük gibi görüyor?

Sanki ayrıcalıklı bir iyi niyetleri varmış gibi ve bu iyi niyet, bizlerde olmayan ruhani bir cömertliğin ürünüymüş gibi. Şunu açıklığa kavuşturmamız gerekiyor, üzerine konuştuğumuz insan türü, yaratışçılık ve benzeri şeyleri tartışmalarının yanı sıra aslında entelektüel hayvanlardır ve bu yüzden dünyaya müdahalede bulunan bir tanrı fikrini kabul edebilirler. Ancak içsel bir vahye sahip insanlar, büyük ihtimalle, tanrılarının dünyaya karışmadığını kabul ediyorlar, çünkü diğer türlü, bunun bilimsel bir hipotez olduğunu kabul etmek zorunda kalırlar. Yani, o varlığın çalışma şekli, garip bir şekilde, dünyadan bağımsız olmakla birlikte, insanlardaki özel içsel duygulara dayanıyor. Ancak bizlerin o çalışma alanının dışında -tutulduğumuz için talihsiz olduğumuzu ima ediyorlar.

-Evet, doğru. Söylediğim gibi, bir çeşit-yetenek yoksunluğu bu, ya da - Evet. tanrının iyiliği ve görkemini görmemizi engelleyen bir körlük.

Neye aşık olacağımızı bilmiyor gibiyiz. Mahrum bırakılmışız ve önemli konularda eksikmişiz gibi.

Evet, bunu anlayabiliyorum. Bence o kadar da mahrum değiliz bu yetenekten. Çünkü sen ve ben yıldızları, galaksileri ve engin jeolojik çizgide yaşamı düşündüğümüzde muhtemelen birbirine benzer mistik bir hayret duygusu içinde kalıyoruz. Onların adına tanrı dedikleri mistik bir çağrışım yaratan içsel duyguları ben yaşıyorum. Muhtemelen sen de yaşıyorsundur. Bu sebep yüzünden dindar bir insan olarak adlandırılacak olursam, buna sert bir şekilde karşı çıkarım: **"Kelimelerle oynuyorsun!"** Çünkü insanların çoğu 'dindar'ı benimki gibi mistik bir deneyimden tamamen farklı ve üstün bir şeyi

ifade etmek için kullanıyor. Kastettikleri, dünyaya karışan ve dünya üzerinde bir etki bırakan bir varlık ve bu yüzden bu, bilimsel bir hipotez. Dindar insanlardaki ve dindar olmayan insanlardaki o aşkın ve mistik duygu kelime anlamıyla çok farklı şeylerdir. Aksi durumda, ben de muhtemelen dindar bir insan olurum. Sen de muhtemelen dindar bir insan olursun. Ama bu, dünyaya etki eden, onu değiştiren veya dua ya da tövbe etmemizi isteyen doğa-üstü bir varlığın olduğu anlamına gelmez. Ama bir kere bunu kabul ettiğimizde, mesela merak, korku veya görkem ya da gizemle ilgili bir durumu dile getirdiğimizde, benim 'defne yaprakları arasındaki rahip' dediğim duruma davetiye çıkarırız. Mesela, mitokondriye şiirsel bir duyguyla daldığınızda,-defne yapraklarının- Evet. arasından rahip sıçrar ve,-"Tüm bunlardan sonra, sen de bizden birisin." der.

-Kesinlikle.

Defalarca yaşadım bunu.

Bence bu çok sahtekarca bir davranış.

Kelimelerle aptalca oynamaktan ve normal insanların kullandığı kelimeleri anlamaksızın ve sahtekarca kullanmaktan ibaret. Bu yüzden, 'dindar' ve 'tanrı' gibi kelimeleri kullanırken dünyadaki insanların çoğunluğunun anlayacağı şekilde kullanırım ve bahsettiğin rahip gibi insanlar karşı o duygularımı anlatmak için farklı bir dil kullanırım. Ancak biri bunu kabul ettiğinde, dindar insanlardan-ki hepsi Ortodoks değildir; ama çoğu enerjilere, titreşimlere ve aromalara ilgi duyar

- "Bir şeyler olmalı." gibi bir ifade duyarsın. Evet ama hiçbir ilgisi yok. "Bir şeyler olmalı." diyenlere cevabım şu olur: **"Evet, bir şeyler var, ve bu, 'her şey'dir;** içinde süper güç bulunmayan tüm prensipler. Ancak sanırım daha sert bir cevap vermeliyim: Bir bilim adamının evrene veya mitokondriye kafa yormasını sağlayan merak duygusu, geleneksel amaçlara veya dinsel gizemlere karşı duyduğunuz hislerden daha muhteşemdir.

Nobel Ödüllü Amerikalı Fizikçi Steven Weinberg İle Yapılan Mülakat

Steven Weinberg sık sık dinin zararlı etkileri üzerinde duruyor. Onunla Teksas'ta görüştüğümde, entellektüel fizikçi atalarının, dünyanın güzelliğini ve evrenin fiziksel düzenliliğini inkar edilemez bir tanrısal tasarıma kanıt olarak görmelerine karşı nasıl bir tepki oluşturduğu sorusunu sorarak başladım.

Geçmişte, doğaya bakıldığında, tasarımın karşı konulamaz bir etkisi olmuş olmalıdır. Biraz da konforlu aslında. Hoş bir dünya ve her şey çok iyi çalışıyor. Evren hakkında daha fazla şey öğrendikçe gördük ki, çok dost canlısı bir yer değil. Bizler sadece kozmik bir lotoda kazananlarız. Hala da, diğer gök cisimlerinin yerlerinin inkar edilemez bir şekilde yaşam için uygun olmadığına inananlar olabilir. Fakat dünyadayız işte ve -onların aynen diyecekleri gibi- yaşam koşullarını sağlamak adına harika bir düzenleme var.

Eee, ne bekliyorlardı ki?

Tüm bu milyonlarca gezegenin bazılarının koşulları uygun olacaktır ve yaşamın ortaya çıkmasının tek sebebi budur. Ancak, örneğin, Newton ve Samuel Clark gibi insanlar dünyanın rahatlığını ve keyfini pek dikkate almıyorlardı. Newton insanlık için uygun koşulları olup olmamasına bakmayarak doğanın düzeninden etkilenmişti. İnsanlığın varoluşuna uygunluğunu dikkate almadan, hareket yasaları ile gökyüzü sisteminin düzenlenişini tasarımın bir ifadesi olarak düşündü.

Evet, o inançlıydı.

Evreni, aynen Book of Daniel'da (Eski Ahit'te bir bölüm) söylendiği gibi büyük bir puzzle olarak gördü. Tanrı'nın insanların çözmesi için bıraktığı mesajlardı. Güneş sisteminin nasıl çalıştığını çözdü ve İncil'in kronolojisini çözmek için uğraştı. Artık böyle şeyler yapmıyoruz.

Düzenliliğin bir düzenleyiciyi içerdiğini ve hatırlattığını düşünen meslektaşlarınızı hala da görmemize rağmen, gerçekte bunu kabul etmek için bir neden var mı?

Aslında, yok Bir gizem var. Bunu kabul etmeliyim. Doğayı anlamaya çalışıyoruz ve sorular sorup cevaplar alıyoruz. Sonra bunu takip eden sorular soruyoruz. "Neden bu doğru?" En sonunda, her şeyi açıklayan zarif fizik yasalarına ulaşmayı umuyoruz. Buna ulaşınca da gizem varlığını sürdürecek. Çünkü bizler her zaman "Neden bu teori doğru da diğerleri değil?" gibi sorular soracağız. Cevaplardan biri, bir tasarımcının tüm bu düzenliliği oluşturduğu olabilir. Ancak bu her şeyi cevaplamaz. Daha sonra **"Neden tasarımcı böyle?"** diye sorular sormak zorunda kalırız. Hayalinizde canlandırdığınız iyiliksever, kıskanç, komik veya her neyse işte, her bir tanrı çeşidi için bu soruyu sormalıyız. Ya da aklınızda hiçbir şey yoktur ve bu konuda konuşmazsınız. Eğer aklınızda bir şeyler varsa şu soru doğuverir **"Neden bu doğru?"** Bizleri yaratan bir tasarımcıyı görmüyorum. Bence bizler bir şeylerin neden öyle olduğuna dair en derin olasılıkları göremeyecek kadar trajik bir pozisyondayız. Bununla yaşamalısınız. "Bir tasarımcı var" demek bunu çözmez, yardımcı olmaz. Hadi bir deistin avukatı olduğunu varsayalım.

- Şeytanın yerine ha?

- Evet, şeytanın avukatı yerine. Hadi bunların bir şeyi göstermediğini veya tasarım sorusuna cevap olmadığını varsayalım. Çözülemez bir gizem varsa İnsanların nasıl böylesi bir gizem ile huzurlu hissettikleri anlaşılabiliyor mu?

Yani, bu ruhani bir şey ya da yaratıcı tarafından yerleştirilen bir çeşit teolojik takozun zayıf sonu sonuçta.

- Ben hissetmiyorum bunu.

- Ben de hissetmiyorum. Sanırım bir çok kişi hissediyor. Bence insanların çoğunun inançlı olmasının sebebi kendilerinin ve sevdiklerinin öleceklerini bilmeleri. Bu tam bir trajedi, can sıkıcı bir durum. Nihai amaca ulaşamamanın trajedisi değil bu. Bu kendi hayatınızın, yapabileceğiniz ve yaşayabileceğiniz tüm o harika şeylerin, sevdiğiniz insanların, yani tüm her şeyin son bulacak olmasının trajedisidir. Bana öyle geliyor ki bu, felsefi meraklardan daha çok dinin itici gücünü gösteriyor. **Zamanın başlangıcının sorunları yıllar öncesinde Augustine tarafından çok akıllıca tartışılmıştı. O, zaman başlamadan önce ne olduğu sorusuyla boğuşuyordu ve Tanrı dünyayı zaman ile birlikte yarattı dedi.** Zaman yaratıldı. Bundan evvel "önce" diye bir kavram yoktu. Bu da yaratılışın bir parçası. Verilebilecek en iyi cevap bu, sanırım. Fakat şurası ilginçtir ki, Augustine gibi biri, kuantum fiziğinin kazandırdıkları, Einstein'ın kazandırdıkları, yaptığın işteki herhangi bir çalışmanın kazandırdıkları olmadan zamanın kendi başına bir başlangıcı olduğu gibi bir fikri hesaba katabilmişti. Augustine çok zeki bir adamdı. Zamanın, bilimsel anlamda düzenin bir parçası olduğuna ilişkin tartışmaların olduğu -ki sanırım ilk Galileo idi bunu tartışan- binlerce yıl öncesine bakmak harika bir şey. Galileo zamanı fiziksel yöntemlerle ölçmeye çalışan ilk insandı. Eğimli bir alanda çeşitli topları aşağı yuvarlayarak **zamanı ölçmeye çalıştı.**

Şu kuralı buldu: **Alınan yol, zamanın karesiyle doğru orantılı.** Daha önce kimse zamanı doğa kanunları ile açıklamaya çalışmamıştı. Fakat Galileo için düzeni gözlemlemek ve aşağı yuvarlanan toplar arasındaki ilişkiyi gözlemlemek zaman alıyordu ve buna matematiksel bir ifade vermek, onun gibi katı bir dindar insan için aslında, Tanrı'nın zihnini ispatlamaktı. Galileo'nun böyle bir sonuca vardığını sanmıyorum. Eğer varsaydı haberim olurdu. Fakat bilim adamı olmak ile inançlı olmak arasında bir çatışma bulunması gerekmediğini düşünüyorsanız, sanırım buna katılmak zorundayım. Şimdi bile derinden inançlı olan birçok iyi bilim adamı var. Bir kaçını biliyorum. Ancak neler olduğunu düşünüyorum. Galileo ve Newton ile gelişmeler başladı. Bunun olgunlaşması uzun bir zaman aldı. Gelişmelerin çoğu dini inançların ilkel temellerinin bilim tarafından çözülmesinde yatıyordu. Bilimsel buluşların dini imkansız kıldığı anlamına gelmiyordu. Dinsizlik ihtimalini yaratıyor. Bir şeylerin dini açıklamalar olmadan nasıl çalıştığını anlama ihtimali doğdu. Özellikle Darwin ve Wallace'in yaptıkları herhangi bir fizikçinin yaptığından çok daha önemliydi. Sanırım Daniel Dennett ile tartıştığımız konu buydu. O, din üzerindeki en yaralayıcı etkinin Galileo'dan ziyade Darwin ile meydana geldiğini düşünüyor. Katılıyorum. Bir fizikçi olarak bu gururumu yaralasa bile öyle. İnsanlar gezegenlerin gerçekten güneşin mi yoksa başka bir şeyin mi etrafında döndüğünü umursamıyorlar. Kesinlikle

topların eğimli düzeyde yuvarlanmalarını umursamıyorlar. Onların umursadıkları yaşamın ta kendisi. Özellikle kendi yaşamları ve kendi ilişkileri. Umursadıkları şey, direkt kendileriyle ilgili olarak varolan şeyler. Darwin'in yaşayan şeylerin neden böyle olduklarını anlaması, özellikle insanların neden böyle olduğunu anlaması kahrediciydi. Darwin kendi inancını kaybetti. Geçenlerde Lytton Strachey'in yazdığı Cardinal Manning'e ait harika kısa biyografiyi tekrar okudum ve Manning şeyi okuduğu için ikna olduğunu söylüyordu –

- **Paley'in**

- Doğal Teoloji'sini.

Canlıların muhteşem adaptasyonu onu bir yaratıcının varolduğu konusunda ikna etmişti. Bir kişi, bir kişilik tüm bunları yarattı. Ve bu birden olmuştu. Bir yaratıcının olmadığına dair bir keşif yapılmadı ama bu iddia ortadan kaldırıldı. İnsanlık kültürü için bilimin bu yaptığı kadar önemli bir şey yapıldığını sanmıyorum. Böyle bir şeyi tespit etmek oldukça ilginç. Genellikle, bilim camiasında biyoloji ile ilgilenen inançsızların oranı senin de meslektaşın olan fizikçi ve kimyacı olan inançsızların oranından daha fazla.

Öyle mi?

Bilmiyordum. Aslında bazen, meslektaşım olan fizikçilerle din hakkında konuşmalar yapıyoruz ve ezici bir şekilde bu konuya karşı ilgisizlik görüyorum onlarda. Bir keresinde ateistleri deneyerek nitelikli hale getirmeyi önemsemediklerini söyledim. Onlar bu konuya sadece abartılan aptal bir soru olarak bakıyorlar. Ben, bazı belirsiz nedenlerden ötürü, bunu önemsiyorum ve dinle ilgileniyorum. Ancak bir çok fizikçi arkadaşım önemsemiyor.

İnancın değişik yanlarını görürsünüz. **Bir arkadaşım, oldukça seçkin bir astrofizikçi, bana bir çok sorun ortaya çıktığı için Ortodoks Yahudilik'e uyduğunu söyledi.** Ancak Tanrı'ya inanmıyordu. Onun için din, ailesinden miras kalan hayatının çatısını oluşturuyordu. O bununla büyüdü. Bununla yaşamak istiyor. Fakat bunun arkasında bir şey olduğunu düşünmüyor. Sanırım İngiliz Kilisesi'ndeki birçok insan da böyle hissediyor. **BİRÇOK İNSAN DİNE GERİ DÖNÜYOR, AYNI SÖYLEDİĞİN GİBİ. ANCAK İNANCA DÖNMÜYOR. GÜVEN VEREN DİNSEL TÖRENLERE DÖNÜYORLAR.** Yahudilerin bu bakımdan Hristiyan'lardan daha fazla olduğu konusunda şüpheleniyorum. Yahudiler için inancın, dini törenlerden daha az önemli olduğunu söyleyebilmemiz için yeterli sebeplerimiz var.

Bu oldukça doğru.

Bunun sebepleri hakkında tartışılabilir. Ancak sadece Yahudilik'in bu bakımdan bir örnek oluşturduğunu sanmıyorum. Bu Hinduizm için de geçerli. Hinduların neye inandıklarına çok açık bir biçimde baktıklarını sanmıyorum. İnancın her türlüsüne izin veriyorlar. Brahman rahiplerine göre okyanusu geçmemek veya inekleri öldürmemek önemli şeyler. Önemli olan şey bunlar.

Gerçekten ne düşünüyorsunuz?

Brahma, Vishu, Shiva hakkında Hindular arasında sorgulayan biri olduğunu sanmıyorum. Öte yandan Hristiyanlık, İslam ya da geniş ölçüde bakarsak Budizm gibi dinlere sahipsiniz. Bunlar misyoner olan dinler. Dışarı çıkıp diğer insanları değiştirmeye çalışırlar ve bu dinlerde teolojinin önemli olduğu ve önemli şeyler yaptığına ilişkin evrensel bir tutku var. Bir bakıma, bu beni daha çok cezbediyor. Çünkü bir bilim adamı olarak gerçeği aramayı ve dünyanın teorisini oluşturmayı önemsiyorum. Hristiyanlık ya da Budizm, bu sorun bakımından dünya için alternatif bir teori sunuyor. Söylemem gereken bir şey –

- Bu konuda söylemem gereken bir şey olduğunu hissediyorum. Bununla bir şeyleri etkileyip cevaplayabilirim. Öte yandan, insanlar domuz yemeyi ya da inek öldürmeyi istemiyorsa ya da her neyse işte, bu onlara daha çok güç katar. Benimle ilgisi yok.

Bunda bir şüphe yok. Yani bir bakıma sen, Hristiyanlık ve Budizm'in aslında, bilimsel dünya görüşünü anlaşılır kılan ve tamamlayan farklı bir yönü olduğunundan dolayı gerçekçi ve güçlü bir duygu hissediyorsun.

Evet bir teorileri var. Bu teoriye katılmıyorum ama ortada bir teori var. Bir teori olmadan ne diyebilirim ki?

Kullanabileceğim bir şey kalmaz. Bir keresinde aşırı liberal Hristiyanlar hakkında olumsuz bir eleştiri yazısı yazdım ve birden aşırı tutucu biri oluverdim! Belli ki onlar bir şeylere inanmanın nasıl olduğunu unutmuşlardı. Ve tutucu bir gazeteden bir nüsha aldım. Sanırım New Mexico'dan beni öven bir yazıydı! Onlar gerçekte- Sanırım onların gerçekten ilgilendiği şey sıradışı ateist-fizikçi değil. Endişelendikleri şey bu değil. Endişeleri liberal Hristiyanlar.

Anlıyorum. Yani aslında tutucu Hristiyanlar seni - Saygın bir muhalif olarak görüyorlar.-

- Yani

- Aynı şekilde bilimadamlarını-

Böyle bir izlenim bırakmak istemezdim. Sanırım Hristiyanlık kanadının liberalleriyle olan ve önemsedikleri mücadelede şaşırtıcı bir müttefik bulmuşlardı. Fakat yanlış bir izlenim oluşturmak istemem. Bence en büyük zararı din verdi. Sadece din adına verilenler değil, dinin kendisi-

- Sanırım-

- Nasıl zarar verdi?

Din tarafından verilen zarar ile din adına verilen zararı anlat bana.

Bence işyerlerine emir üzerine uçakları çarptıranlar gerçekten cennete inanıyorlar ve bu davranışı tanrılarının istediğini ve bunun için cennetle ödüllendirileceklerine inanıyorlar. İnanmıyorlarsa, gerçekten aptalca bir kariyer hamlesi olur.

Evet. Fakat Tanrı fikri adı Allah ya da Yehaova ya da başka bir şey olsun kesin davranış biçimleri kesin tapınma şekilleri ve başkalarını da bu şekilde davranmaya ve tapınmaya zorlamayı dikte ediyor. Tüm zamanlar boyunca samimiyetle inanan insanlar tarafından verilen zararları düşünün. Dinlerinin yol gösterdiği içten inançlı insanların davranışları birike birike en kötü şeyleri yapabilmiştir. Ama aslında bu çoğunlukla sürgünden önceki Yahudilerin görünüşüydü. Kesinlikle doğru. Buna katılıyorum ama konuştuğumuz konuya geri dönersek dinlerin dünya hakkında bir teorileri var ve bu bana, en azından son yüzyıllarda zarar verici görünüyor. Gerçekten samimi olan inançlılar dikkat çektiğin gibi, kendilerini liberal dindarlardan daha entellektüel gösterseler bile oldukça tehlikeliler. Gerçeğe bakarsak, bugünkü Amerika başkanı **"gerçek samimi inançlı"** olarak tanımlanabilir.

Ben, Steven'ın kendi ülkesinde açıkça büyüyen bağnaz Hristiyanlık için kendi adına endişelenip endişelenmediğini öğrenmek istedim.

Amerika'nın oldukça rahatsız edici olan dini uyanışı anladığını sanmıyorum.

BENCE DÜNYADA ÇOK DAHA TEHLİKELİ OLAN İSLAMDIR. Bana öyle geliyor ki bu insanlar dinlerini çılgınlık derecesinde ciddiye alıyorlar. Dünya tarihinde İslam'ın Hristiyanlıktan daha toleranslı olduğu zamanlar da vardı. Ama şimdi durum böyle değil. Avrupalılarda, kesin olarak Hristiyanlık ve vatanseverlik arasında güçlü bir bağın varolduğu şeklinde bir izlenim var. Benim ülkemde pek yok, İngiltere'de. Evet -

- Böyle bir izlenimin olduğunu biliyorum ve bence Amerikalı'lar Avrupalı'lardan daha fazla bağlı dinlerine. Bazen Amerikalıların Avrupalılardan daha fazla inançlı olduğunu düşünüyorum. Tanrıya Avrupalılardan fazla inanmıyorlar ama dinin kendileri için iyi olduğuna ve sadakatli bir dindar olmamanın anlamsız olduğuna inanıyorlar. Dindar olduğunu söyleyen ve her pazar kiliseye gidip kilisenin organizasyonlarına katılan insanlar tanıyorum. Onlara **"Gerçekten yaşamdan sonra hayatın olduğuna inanıyor musun?"** diye sorduğunda **"Bilmiyorum, tüm bunlar bir gizem, fakat dindar**

olmanın iyi olduğunu düşünüyorum. Ben bu inançla büyüdüm." diye cevap veriyorlar. Bir fizikçi olarak düşündüğünüzün doğru olup olmadığına karar vermelisiniz ve bu şekilde bir entellektüel aktiviteyi huy edinmelisiniz. Çünkü yanlış teori üstünde çalışırsanız ve o da doğru değilse profesyonel zamanınızı boşa harcamış olursunuz. Doğru ile yanlış arasında muhakeme yapmayı sürdürürsünüz ve böylece doğrular çok daha önemli görünür size. Birçok insan için doğru, iyi bir davranış kadar kendi etnik grubuna ya da aile geleneklerine duyduğu sadakat kadar önemli değildir. Böylece de **"doğru"** üzerinde pek kafa yormadığınız bir şey haline gelir. Üstelik, tabii ki, Orta Çağ'larda ve insanların 17. yüzyılda ateizm karşıtı olduğu zamanlarda dinin doğruluğunun iyi davranışları garanti ettiğinde ısrar ediliyordu. Evet, bir çok insan buna inanıyor ama bir çok insan da bunun doğru olup olmadığına aldırmıyor. Dindar olmalısınız çünkü bu, iyi davranmanızı sağlar. Gibbon'un pagan dinlerine karşı harika dizesi var. Çok tanrılık hakkında Gibbon diyor ki sıradan insanlar onları eşit ölçüde doğru buluyor filozoflar eşit ölçüde yanlış buluyor ve hakimler eşit ölçüde yararlı buluyor. Sanırım Amerika'daki ve şüphesiz ki Avrupa'daki bir çok insan Gibbon'un bahsettiği **"hakim"** konumundalar. Onları yararlı buluyorlar. Gerçekten böyle düşünmüyorum. Dinin ahlaki davranışlara ilham verdiğini sanmıyorum. Aslında, sık sık insanların **"Orta Doğu'da dini sebeplerden ötürü kendilerini havaya uçuran insanlar var ya da cami yıkan Hindular var ya da Hindu öldüren Müslümanlar var ama onlar gerçek dindar değil dinleri bu şekildeki davranışları öğütlemiyor onlara."** derler. Ne söyleniyorsa onlara, onlarda dindar olanlarla, dindar olmayanlar arasında ayrım yapmasına olanak tanıyanın ahlaki bir duygu oluşturuyor. Örneğin George Bush **"Bu teröristler aslında din korsanlığı yaptılar. Çünkü onların hareketleri, terörist davranışlar dini anlayışa uymuyor."** dedi.

Peki gerçekte orada neler oldu?

Onlar ahlakın ne olduğuna karar vermek için dini kullanmak yerine dindarların nasıl olması gerektiğine ilişkin akılcı bir ahlaki anlayışla karar verdiler.

Durum buysa, dinin amacı ne?

Nihayet, Steven'ın birçok meslektaşından daha fazla din hakkında konuşma yapmayı gerekli görmesinin belirli bir sebebinin olup olmadığını öğrenmek istedim.

Bunun için özel bir çaba sarfetmedim. Yerel bir ateist olmak istemedim. Füze savunma sistemleri veya post-yapısalcılık ve neo-modernizm gibi birçok sorun ile uğraştım. Ama sanırım dinle ilgilenmem gerekenden biraz daha fazla ilgilendim ve ona karşı kesin bir düşmanlık edindim. Sanırım en rasyonel neden dinin gördüğüm zararlarıdır. Daha öncesi hakkında konuşuyorduk. **Bir çok insan samimi dindarlardan dolayı korkunç şeyler yapar Saddam Hüseyin gibi dini kendisine zırh olarak kullanmadan ama gerçekte onlar bu yapılanların tanrının kendilerinden istediği şey olduğuna inanırlar.** Tüm bunlar İshak'ı gönüllü olarak kurban etmeye razı olan İbrahim'e kadar gidiyor çünkü Tanrı ona bunu yapmasını söylemişti. **TANRIYI İNSANLIĞIN KARŞISINA KOYMAK KORKUNÇ BİR ŞEY.** Başka bir sebep de etrafımızda olan yılışık sofuluğa karşı kırgın olmamdır. Muhtemelen Amerika'da Avrupa'dan daha fazla var. Aslında zararlı değiller aşırı değiller hatta ciddiye bile alınmamalılar ama işte -

- Bir süre sonra rahibin çeşitli toplulukların kutlamalarında ettiği duaları duymaktan sıkılıyorsunuz. Ve bunun dışında yaşayamaz mıyız?

Bunları dinlemek zorunda mıyız?

Ama belki bunun temelindeki şey -

- **Tanrıyı gerçekten sevmiyorum. Tanrıyı sevmiyorum demek** aptalca çünkü tanrıya inanmıyorum ama bazı durumlarda Iago'yu da sevmiyorum ya da Reverend Slope'u sevmiyorum ya da edebiyattaki öteki canileri sevmiyorum. Geleneksel Yahudilik, Hristiyanlık ve İslam'daki tanrı bana yanlış bir karakter olarak görünüyor. O, kendisine tapan insanları derecelendirme konusunda tavizkâr ve kendisine doğru şekilde tapmayanları cezalandırma konusunda kaygılı bir tanrı. Bir çok insanın artık

kendisini müslüman, yahudi ve hristiyan olarak tanımlamadığının farkındayım. Geleneksel bir tanrı var ve yanlış oluşturulmuş bir karakter. Hoşlanmıyorum ondan.

Bir arkadaşım var -ya da vardı, öldü-, adı Abdul Salam Gulf'daki üniversitelere bilimi getirmeye çalışan çok sadık bir müslümandı ve bana çok kötü zamanlar geçirdiğinden bahsetmişti. Teknolojiye karşı çok açık fikirli olmalarına karşın bilimin dindarların inançları için aşındırıcı bir şey olabileceğini düşünüyorlardı ve bu konuda endişeleniyorlardı. Kahretsin, sanırım haklıydılar. Bilim, dindarların inançlarını yıpratır ve bu da iyi bir şey. Korkunç bir şey bu!

****

OLİMPİYAT DÜZENLEMEK KÂRLI BİR İŞ Mİ?

Olimpiyatların ev sahibi ülke ekonomisine karı ve zararı konusundaki karşılaştırmalı bilimsel çalışmaların tamamı gösteriyor ki, olimpiyatların sağladığı olumlu etkiler, katlanılan maliyetlere göre daha düşük kalıyor.

Yapılan çalışmalara göre, olimpiyatların ekonomik etkisi aslında düzenlendiği ülkenin ekonomik ve sosyal gelişmişliği ile doğrudan ilişkili. Gelişmiş ekonomilerde yüksek maliyetler, bu yatırımlar için çok ciddi harcamalar gerektirirken, daha az gelişmiş ekonomilerde maliyetler nispeten daha düşük olduğu için katlanılan maliyetler görece daha düşük olabiliyor. Etkinliğin getirisi açısından bakıldığında da, gelişmişliğin sahip olduğu yüksek standartlar, o ekonomiyi ciddi bir getiri üstünlüğüne ulaştırırken, diğer ülkeler katlandıkları maliyetlerin üzerinde gelir yaratabilmekte zorlanıyor.

Olimpiyat harcamaları, eğer ülke yüksek işsizlik oranına sahip ve ciddi ekonomik bir darboğazda bulunuyorsa, olimpiyat ev sahipliğinin o ülke ekonomisinde bir yükselişe neden olma olasılığı da yüksek görünüyor. Ancak, olimpiyatlarla alt yapısı ve çehresi değişen kentlerin ileriki yıllarda 1992 Barcelona Olimpiyatları örneğinde olduğu gibi turizmde ciddi bir rekabet üstünlüğüne ulaşma ihtimali de bulunuyor.

Madrid'in adaylık nedeni

Bugün ekonomik olarak yaşadıkları sıkıntı ve darboğazlar göz önüne getirildiğinde, İspanyol hükümetinin Madrid'i aday göstermesinin arka planında da bu gerçek yatıyor olabilir.

Bugüne kadar düzenlenen olimpiyatlar içerisinde Montreal (1972), Atlanta (1996), Seul (1988), Sydney (2000), Atina (2004) ve Pekin (2008) olimpiyatlarının tamamında evsahibi ülkenin ekonomik zararı, ekonomik kazancından çok daha büyük oldu.

Külfet-nimet dengesi...

Yapılan çalışmalar gösteriyor ki, düzenlenen olimpiyatların mali külfeti, yarattıkları nimetlerin çok üstünde. Genel olarak bu oyunlara harcanan devasa paralar, ev sahibi ülke ekonomilerine kısa vadede net bir ekonomik katkı sağlamıyor. Aksine, katlanılan yüksek maliyetler zaman içinde ekonomik gidişattaki olumsuzlukları daha da artırabiliyor, Atina örneğinde olduğu gibi bir dizi olumsuz reaksiyona da neden olabiliyor. Bu bağlamda bir ülke için Olimpiyat düzenleme kararı almak, ekonomik bir karardan daha çok siyasi bir karar olarak önümüze çıkıyor.

Uzun vadeli etkiler olumlu

Uzun vadede ise, olimpiyatların tanıtım gücü sayesinde, şehir ve ülkelerin turizm ve yatırım gelirlerine olumlu etkisi olduğu düşünülüyor. 2008 Pekin ve 1992 Barselona Olimpiyatları sonrasında yapılan çalışmalar, bu anlamda önemli bir maddi katkıya işaret ediyor.

Bir diğer getiri, çok sayıda yeni tesisin, ev sahibi halkın kullanımına kalacak olması. Bu tesisler ve çok sayıda altyapı projesi, ev sahibi şehrin yaşam koşullarını ve cazibesini arttırarak konut fiyatlarında değerlenmeyeyol açıyor. Örneğin olimpiyatların, ev sahibi ülkelerin döviz kurlarını uzun vadede daha değerli hale getirdiği çalışmalarda ulaşılan ekonomik sonuçlar

arasında. Ev sahibi ülkelerin olimpiyat oyunları'nın sonrasında dünya borsalarına göreceli olarak yükseliş sergiledikleri gözlemlenmiş.

Olimpiyatlarla ilgili tüm sosyal ve ekonomik faydaları –ve maliyetleri– rakamlara dönüştürmenin kolay bir iş olmadığını yineleyelim. Ancak, olayın ekonomik yönünün dışında orta ve uzun vadede sosyal fayda sağlayıcı özelliğinin de olması, örneğin olimpiyatların, genç nüfusu spora teşvik ederek, o ülkenin bir spor ülkesi olması yolunda atımlar atılması ve uzun vadede bundan ekonomik ve mali anlamda bir gelir elde edilmesi stratejisi de, günümüzde show business'a dönüşmüş bulunan spor ekonomisinin yadsınamaz gerçeklerinden birisi olarak karşımızda duruyor.

Köklü revizyon gerekli

Türkiye bu konuda kararını verdi ve beşinci kez aday oldu. Üç kent içindeki şansı bana göre az olmakla birlikte, eğer IOC Olimpiyatları İstanbul'a verirse, izlenecek stratejide köklü bir revizyona gereksinim var.

Bazı yetkililerin açıklamalarına göre "2020 Olimpiyat oyunları için İstanbul'da ilave bir yatırıma ihtiyaç olmadığı, 2-2.5 milyar euroluk ilave bir yatırımla bu işin kotarılacağı" belirtilmesine karşın, Başbakan Yardımcısı Ali Babacan'ın Lozan'da Uluslararası Olimpiyat Komitesi üyelerine verdiği brifingde **2020 için yaklaşık 19.4 milyar dolarlık bir yatırım yapılacağını açıklamış olması da, bu etkinliğin çok ciddi bir organizasyon olacağını ortaya koyuyor.**

Dünyanın en büyük 20 ekonomisi içerisinde yer alan Türkiye'nin, bu organizasyonu düzenleme hakkını kazanması durumunda, doğrudan gelir gider dengesinin ötesinde, olimpiyatların dolaylı ve uzun vadeli ekonomik ve sosyal getirilerinden maksimum fayda sağlayacak bir programa odaklanmalıyız. Bu oyunların Türkiye'nin bir spor ülkesi olması konusunda "tramplen" görevi yapmasına olanak verecek, uzun vadeli stratejik bir sosyo-ekonomik ve sportif gelişim planı hazırlanmasına katkı sağlayacak bir yol haritası oluşturmalıyız.

Ancak bu şekilde, bu oyunların nihai bilançosunu lehimize çevirebilir, İstanbul ve Türkiye'nin altyapı, tesisleşme, turizm, kültür, uluslararası alanda imajının güçlendirilmesi ve sportif başarıya ulaşılması gibi birçok alanda sahip olduğumuz potansiyeli harekete geçirebiliriz.

OLİMPİYATLARIN EKONOMİYE HEM OLUMLU HEM OLUMSUZ ETKİLERİ VAR
İşte olimpiyatların ekonomiye etkilerine ilişkin kimi çarpıcı notlar:

• Montreal 1976 Olimpiyat Oyunları'nın finansmanının geri ödemesi tam 30 yıl sürdü.

• 1984 Olimpiyatları'ndan sonra Los Angeles'ta konut fiyatları dört-beş sene içerisinde yakın bölgelere göre yüzde 5-10 arasında daha fazla bir değer artışı elde etmişti.

• 1992 Barselona Olimpiyatları sonrasında kentin turizm gelirleri arttı, yatırımlar hız kazandı.

• 2000 Sydney Olimpiyatları'ndan 7 sene sonra yapılan bir analizde, Avustralya ekonomisine net zararın 2 milyar dolar olduğu hesaplandı.

• 2004 Atina Olimpiyatları'nın başlangıçta 4.5 milyar euro olarak hesaplanan maliyeti yaklaşık 8.9 milyar euroya ulaştı.

• 2008'de Pekin'deki olimpiyat oyunlarına Çin hükümetinin yaptığı 38 milyar dolar civarındaki müthiş harcama çok büyük sosyal tepkiye sebep oldu.

• 2012 Londra Olimpiyatları'nın 19 milyar dolara ulaşan mali portresi kısa vadede İngiliz ekonomisinde beklenen gelişmeyi sağlamadı.

TUĞRUL AKŞAR / EKO-SPOR
02 Eylül 2013 Pazartesi

http://www.dunya.com/olimpiyat-duzenlemek-karli-bir-is-mi-153065yy.htm

****

MADALYONUN ARKA YÜZÜ

OLİMPİYATLAR SEKS TİCARETİNİ ARTIRACAK MI?

Olimpiyat Oyunları ve Dünya Kupası gibi büyük spor organizasyonları genellikle düzenlendikleri şehirde fuhuşun ve insan ticaretinin artmasına neden olmakla suçlanır.

Peki 2012 Olimpiyatları nedeniyle Londra'da fuhuş trafiği hızlanacak mı?

Uluslararası basın, polis ve hükümet yetkilileri binlerce kadının zorla evsahibi şehre getirilip izleyicilerin hizmetine sunulacağından endişe duyuyor gibi görünüyor.

2010 yılının Ocak ayında Olimpiyat Bakanı Tessa Jowell **''Büyük spor organizasyonları evrensel seks ve insan ticareti endüstrileri için mıknatıs gibidir. Bu kabul edilemez. Ben 2012 Olimpiyatlarında bu kişilerin Londra'yı ele geçirmesine izin vermemeye kararlıyım''** demişti.

Nevada'da bir Moonlite Bunny Ranch adlı bir genelev işleten Dennis Hof ise Londra olimpiyatları için yaklaşık bin kadının Güney Doğu Asya, Afrika ve Arnavutluk çeteleri tarafından Londra'ya getirileceğini tahmin ettiğini söylüyor.

Olimpiyatlar sırasında şehirde legal bir genel ev işletmek istediğini söyleyen Hof bu tahminlerini Kanada'daki 2010 kış olimpiyatlarındaki gözlemlerine dayandırdığını söylüyor.

Ancak bütün bu uyarılar yerinde mi?

2004 Atina Olimpiyat oyunları fuhuşun net olarak arttığının kayda geçirildiği ilk büyük spor organizasyonu. **Oyunlar sırasında şehirde fuhuş neredeyse normalin iki katına çıkmış.**

Ancak Global Alliance Against Traffic in Women (GAATW) adlı sivil toplum kuruluşunun yayımladığı rapor, bu dönemde Atina'daki vaka sayısının 181 olduğunu bir yıl önce ise bu rakamın 93 olduğunu gösteriyor. Yani sayı artmış olsa da binlerce kadının sömürüldüğünü söylemek de çok mümkün değil.

Ayrıca Yunanlı yetkililer kayda geçirilien 181 vakanın hiç birinin de özel olarak Olimpiyat oyunlarına bağlanamayacağını söylüyor.

Almanya'da oynanan 2006 Dünya Kupası öncesinde de aynı uyarılar yapılmıştı ancak 2007 yılının Ocak ayında yayımlanan bir rapor bu dönemde Almanya'da sadece 5 tane fuhuş olayının doğrudan Olimpiyatlar ile bağlantılı olduğunu gösterdi.

Tüm bu verilere rağmen bazıları hala 2006 Dünya Kupası'nda binlerce fahişenin binlerce spor meraklısına hizmet verdiğini iddia ediyor.

Dünya Kupalarına bakmaya devam edecek olursak Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu'nun finanse ettiği bir araştırma 2010 yılında Güney Afrika'da gerçekleşen Dünya Kupası'nın fahişelerin müşteri sayısında bir artışa neden olmadığını gösterdi.

Ancak oyunlar öncesinde ülkeye 40 bin ile 100 bin seks işçisinin sokulacağı ile ilgili spekülasyonlar vardı.

2010 Kış Olimpiyatları sırasında Kanada'nın da aynı sorunları yaşayacağı iddia edilmişti ancak oyunlar sonrasında **British Columbia Üniversitesinin yaptığı bir araştırma kitlesel seks ticaretinin burada da yaşanmadığını gösterdi.**

Bu araştırmada 'Medyanın sansasyonel haberlerine rağmen yaptığımız araştırmada oyunlar nedeniyle kadın ticaretinin arttığına dair bir delil bulamadık'' dendi.

Ancak bu raporun yayınlanmasından iki yıl sonra Tessa Jowell yine olimpiyatlardaki seks endüstrisi tehtidinden bahsediyordu.

Tessa Jowell bugün ellerindeki verilerin Londra'da Olimpiyatlar nedeniyle fuhuşun artmayacağını gösterdiğini kabul ediyor.

Jowell ''Spor organizasyonlarını izlemeye gelenlerin seks işçilerine olan talebi artıracağına dair bazı kanıtlar vardı ancak şu anda bu iddialar tartışmaya açık'' dedi.

Jowell ayrıca şu anda Londra'da fuhuşun artacağına dair hiç bir gösterge olmamasının hükümetin aldığı önlemlerden mi kaynaklandığının yoksa gerçekten böyle bir tehtidin aslında hiç mi var olmadığının anlaşılmasının mümkün olmadığını söylüyor.

Lonra Polis Teşkilatı Fuhuş ve Organiza Suç Komitesi 2010 yılında insan ticareti, yasadışı göç ve genel olarak ahlak suçları ile savaşmak için kuruldu. Bu komite Olimpiyatlara ev sahipliği yapacak bölgelerdeki ahlak suçlarını önlemeye yoğunlaştı.

'Baskınlara son verin'

Bu komiteye 600 bin sterlinlik bir ödenek ayrıldı ve 2012 oyunları öncesinde Londra'da seks ticaretinin artmasını engellemesi talep edildi.

Ancak komitenin 2011 yılında yayınladığı bir raporda ''Şehirde seks ticaretinin artış gösterdiğine dair hiç bir kanıt bulunmadığı'' söylendi.

Ayrıca Lonra Parlamentosu'nun Muhafazakar Partili üyesi Andrew Boff da yaptığı incelemelerde ''Spor faaliyetleri sırasında ev sahibi şehirlerde insan ve seks ticaretinin arttığına dair gerçek bir kanıta ulaşamadığını'' söyledi.

Boff ayrıca genel ev baskınlarının da hızla arttığını örnek olarak Olimpiyatlar öncesinde oyunlara ev sahipliği yapacak Newham bölgesinde 80 genelevin kapatıldığını söyledi.

İngiliz Fahişeler Birliği'nden Sarah Walker da Boff'un iddialarını onaylıyor ve Londra'da genel ev baskınlarının Olimpiyatlar öncesinde çok arttığını söylüyor.

Ancak Londra Polis teşkilatı Olimpiyatlar nedeni ile baskınları artırmadıklarını sadece yerel halkın şikayetleri doğrultusunda işlerini yaptıklarını söylüyor.

Seks işçilerini temsil eden bir başka grup 'x:talk' ise Olimpiyatların sonuna kadar bu sektörde çalışanların tutuklanıp sınır dışı edilmelerine ara verilmesi gerektiğini söylüyor.

Grubun sözcüsü tutuklama ve baskınlardaki artışın bu sektörde çalışan kadınları saklanmaya ittiğini bunun sonucunda da ihtiyaç duydukları yardımı alamadıklarını söylüyor ve polisten Olimpiyat dönemi sona erene kadar kadınların güvenliği için baskınlara ara vermelerini nasihat ediyor.

Sözcü **''Bütün bu baskınlar ve tutuklamalar bu kadınları sadece daha savunmasız hale getiriyor''** diyor.

Son güncelleme: 7 HAZİRAN 2012 - TSİ 13:16

Mario Cacciottolo
BBC News

http://www.bbc.co.uk/turkce/ozeldosyalar/2012/06/120607_prostatution_olympics.shtml

JESUS CAMP- İsa'nın Yaz Kampı (2006) Film

Evanjelik Hıristiyanların irticaî uygulamadaki sosyal faaliyetlerini görmek için bu filmi kaçırmayın. Özellikle çocuklar üzerindeki şartlandırma ve beyin yıkama metodlarının Hitlerin yaz kamplarındaki gibi olduğunu görürsünüz. Bu korkunç durumu gözler öne seren film niçin piyasaya sürüldü diyecek kadar kafa karıştırıcı olduğu görünmektedir. Bu meyanda Hristiyan dünyasının yeni nesli yönlendirme çalışmalarının nedenlerini araştırmak ve düşünmek gerekiyor.

Yönetmen: Heidi Ewing , Rachel Grady
Ülke: ABD
Tür: Belgesel Dram
Vizyon Tarihi: 15 Eylül 2006 (ABD)
Süre: 84 dakika
Dil: İngilizce
Müzik: Force Theory, Neill Sanford Livingston , Michael Furjanic
Görüntü Yönetmeni: Mira Chang , Jenna Rosher
Yapımcılar:Laura Bell ,Nancy Dubuc , Heidi Ewing
Firma: A&E IndieFilms | Loki Films
Ödüller: Adaylık; Oscar, 3 ödül ve 4 adaylık
Web Sitesi: Official site
Çekim Yeri: Colorado Springs, Colorado, USA
Oyuncular: Becky Fischer, Ted Haggard, Mike Papantonio

Özet

Evangelist ahlakla yetiştirilmiş bir grup çocuğun, İsa adına toplandıkları yaz kampında yaşadıkları üzerine bir belgesel.

Onlar, kendi deyimleriyle, İsa'nın askerleri. Yarının Evangelist ordusunun yılmaz neferleri. 'Kids on Fire' adlı kampta, çocuklar oyun oynamak, yüzmek, ateş etrafında birbirlerine öyküler anlatmak yerine, gerçek birer 'Hıristiyan savaşçısı' olmayı öğreniyor. Kendilerine ait, muhafazakâr, Tanrı eksenli bir yaşamları var. Hayatlarını İncil'e adamışlar ve bu yolda kendilerine benzemeyen herkes düşmanları. Felsefelerini tek cümle ise özetlemişler; **"İsa için, Amerika geri alınacak."**

Amerika'da yayınlanan 'Jesus Camp'(İsa'nın Kampı) adlı bir belgesel olay yarattı. Kuzey Dakota'daki bir yaz kampını tanıtan belgeselde, yaşları 7 ile 13 arasında değişen 30 çocuğun Hıristiyan savaşçısı olarak yetiştirilmesi anlatılıyor. Evangelist aileleri tarafından kampa gönderilen çocuklar güne sabah duasıyla başlıyor. Daha sonra İncil eğitimi alıyorlar. Kendilerini Hz. İsa'nın birer askeri olarak gören çocuklar, ayin sırasında ağlıyor ve affedilmek için Tanrı'ya yalvarıyor. Daha sonra da askeri eğitim alıyor.

FİLİSTİNLİLER GİBİ OLUN

Bu sırada kampın lideri Papaz Becky Fischer çocuklara, **"Bu bir savaş. Hükümetteki düşmanlarımızı yerle bir edeceğiz. Hazır mısınız"** diye bağırıyor. Çocuklar hep bir ağızdan, "Evet" diye yanıtlıyor. Fischer, sonra da "İslam'a olan bağlılıkları için hayatlarını feda edenler gibi olun. İncil ve İsa için hayatınızı vermeye hazırlanın. Onlar nasıl İsrail'de Filistin'de, Pakistan'da radikal bir şekilde hayatları pahasına savaşıyorsa siz de bunun için kendinizi hazırlayın" diye bağırıyor.

KİTAPLAR ŞEYTANI

Kampa gelen çocuklardan biri içinde şeytani şeyler olduğu için kitap okumadığını söylerken, bir diğeri "Burada birer savaşçı gibi eğitiliyoruz, ama bu eğlenceli yoldan yapılıyor" diye konuşuyor. Amaçlarının Amerika'da yeniden Hıristiyanların hakim olmasını sağlamak olduğunu söyleyen Papaz Fischer, **"Burada ABD Hükümeti'ni, Parlamentosu'nu, yargısını yeniden şekillendirecek nesiller**

yetiştiriyoruz" diyor. Kamp ABD'yi ikiye böldü. Ilımlı Hıristiyanlar bu çocukların ileride birer politik militan olarak kullanılmasından endişe duyuyor. Muhafazakar Hıristiyanlar ise kampla ilgili belgeselin yayınlanması sayesinde mesajlarının daha geniş kitlelere ulaşacağı umudunda. Fischer, çocukların beyinlerini yıkadığı yönündeki eleştirileri reddediyor. **"Ben Tanrı korkusuna sahip Hıristiyanlar yetiştiriyorum. Amerika'da Hıristiyanların hakim olmasını amaçlıyoruz. Tanrı'nın ordusunu kurmak için çocukları küçük yaşta eğitmeliyiz... "**

****

HZ. İSÂ ALEYHİSSELÂMIN NÜZULÜ MESELESİ: DİNİ VE POLİTİK YAKLAŞIMLAR

> **Hz. İsâ aleyhisselâmın Nüzulü meselesi,** İslam öncesinde dinlerde, kültürlerde, Yahudilik, Hristiyanlık ve İslam geleneğinde bulunduğu gibi, genel manada "Kurtarıcı Mesih" anlayışı bazında her din, toplum ve kültürde isimleri farklı olmakla birlikte olduğu görülmektedir.

İlâhî dinlerde **"Yahudilikteki Kurtarıcı"** Davut soyundan gelecek ve Yahudileri Mutluluğa ulaştıracak Tanrı Krallığını kuracaktır.

"Hristiyanlıktaki Kurtarıcı" ise Mesih İsâ'dır. Ve ahir zamanda gelip Tanrı Krallığını Deccal'i yok ederek kuracak Milenyumu başlatacaktır.

İslamiyet'te ise "Nüzulü İsâ" meselesi ile ilgili Kur'ân-ı Kerimde ise bilgi bulunmamaktadır. Hadis külliyatında ise bu konuda rivayetler olsa da, bu rivayetlerin hem sened hem de metin açısından birçok zayıf yönleri olduğu bulunmaktadır.

"Kur'ân-ı Kerim ve hadis birbirine muhalif olmaz" kuralından hareketle Kur'ân-ı Kerim son rasülün ve nebinin Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem olduğu, O'ndan sonra nebi ve rasül gelmeyeceği ve her canlının fani olduğu ilkelerinden hareketle **Nüzulü İsâ meselesinin olmayacağı belirtilmiştir**. Bu nedenle İslam geleneğine bu meselenin daha çok diğer din ve kültürlerden geçtiği şüphesini uyandırmakta ve bu konudaki ortaklıklar bu şüpheyi kuvvetlendirmektedir.

Nüzulü İsâ Meselesini Siyasi ve politik olarak kullanan günümüz Hristiyan cemaatlerinden **Evanjelizm,** bu teolojiyi Küresel amaçlar için Bush'un önderliğinde Evanjelistlerin ve Fundementalist Hristiyanların Mesih'i Söylemini kullanmaları birçok amaçlara müstenit olduğu görülmüş ve şu sonuçlara ulaşılmıştır.

> Aslında bu muhafazakâr grup Evanjelistlerin Yahudileri kollamalarının arkasında dünyanın Hıristiyanlaştırılması ideali yatmaktadır.

Ortadoğu'ya Yahudilerin yerleştirilmesi planlanarak o bölgedeki kaos ve kargaşadan da faydalanarak Hıristiyanların dünya misyonerlik faaliyetlerini rahatça yapmalarına katkı sağlanmak istenmiştir.

> **Evanjelik Hıristiyanların esas amacı, Yahudilerin dünya hakimiyetini gerçekleştirmek değil, bilakis Hıristiyanlığın ve Amerikalıların dünyaya tamamen hakim olabilmesi için Yahudilerden yararlanmaktır.** Bunu Yahudiler biliyorlardı ama Yahudiler de Büyük İsrail'i gerçekleştirmek İçin Amerika'lıların desteğinden güç kazanıyorlardı. Bu sebeple Evanjeliklerle devamlı irtibat halinde oldular.

EVANJELİSTLER VE FUNDEMENTALİST GRUBLAR İÇİN ÖNEMLİ OLAN TEK ŞEY, BİR AN ÖNCE İSÂ MESİH'İN YERYÜZÜNE GELİŞİNİ GERÇEKLEŞTİRMEKTİR. Mesih'in yeryüzüne gelmesi ve **"Bin Yıllık Tanrısal Krallığın"** kurulması için ise dünyanın bir an önce Hıristiyanlaştırılması gerekmektedir. **Onlara göre dünya Hıristiyanlığının önündeki en büyük engeli Müslümanlar oluşturmaktaydı. Yahudilerin arz-ı mev'udu üzerinde bulunan Müslümanlarla en iyi mücadeleyi verecek olan da hiç şüphesiz Yahudiler olacaktır.** Kutsal Kitaba dayalı yenidünya düzeninin kurulması, İsâ Mesih'in

dünyaya gelişi anlamına geleceği gibi beklenen kıyametin de kopuşu olacaktır. **Dolayısıyla bu zannedildiği gibi "Yahudi Kıyameti" değil, bilakis bir Hıristiyan "Armegedonu" (kıyameti) olacaktır**

11 Eylül 2001 tarihindeki ABD'ye yapılan terörist saldırılarından sonra yapılan istatistiklere göre Amerikan halkının % 50'si kıyametin kendileri hayattayken kopacağına inanmaya başlamıştır. Eskiden sadece marjinal gruplar bu arzu ve beklenti içerisindeyken, artık günümüzde dünyanın bilhassa da Amerika'nın yaşadığı bazı felaketler, insanları kıyametin kopacağına inandırmaya başlamıştır. Zaten Amerika Halkı devletin güttüğü siyaset yüzünden şu anda büyük bir kaos ve korku ortamı yaşamaktadırlar.

> **Hıristiyan yayılmasının önündeki en büyük engelin Müslümanlar, Müslümanlar içinde de Türkler olduğu düşünülmektedir.**

Oysa bu dönemde Hz. İsâ'nın yeryüzüne gelebilmesi için dünyanın hızla Hıristiyanlaştırılması gerekmektedir. Zira dünyanın Hıristiyanlaşmasını sağlamadan İsâ Mesih'in gelişini beklemek hayal olacaktır. Bundan dolayı fundamentalist gruplar, Anadolu'nun parçalanmasını Armegedon (Kıyamet alameti) olarak algılamışlar ve bu düşüncelerini kutsal metinleri olan Yeni Ahit'in Vahiy Kitabı'nın 9. ve 16. bablarına dayandırmışlardır:

> **"Altıncı melek borazanını çaldı. Tanrının önündeki altın sunağın dört boynuzundan gelen bir ses işittim. Ses, 'elinde borazan olan altıncı meleğe, Büyük Fırat Irmağı'nın yanında bağlı duran dört meleği çöz' dedi. Tam o saat, gün, ay ve yıl için hazır tutulan dört melek, insanların üçte birini öldürmek üzere çözüldü ", "Altıncı melek tasını Büyük Fırat Irmağını boşalttı. Gündoğusundan gelen kralların yolu açılsın diye Fırat Irmağı kurudu... "**

Buradaki İncil ifadelerinden anlaşılan mana şudur ki, Tanrının bizzat meleklerini kıyametin kopmasında görevlendirmiş olmasıdır.

Dicle ve Fırat ırmaklarının görevli melekler tarafından kurutulması ve bu bölgedeki kaosun ve savaşların ortaya çıkartılması ise kıyametin başlaması olarak algılanmaktadır. **Türklerin Anadolu'yu fethi, İncil ifadelerinin kaleme alınışından bin yıl sonraya denk düşmektedir.** Dolayısıyla bu ifadelerden, doğrudan Türkiye'nin parçalanması gibi bir mana çıkarmak zordur.

> Ancak İncil'e göre kıyametin zuhurunda vuku bulacak hadiseler Anadolu topraklarında başlayacaktır. Anadolu'nun şu anki sakinleri Türklerdir. Günümüzde bazı Evanjeliklerin kıyametin kopmasını hızlandırmak için çırpınmalarının ülkemize zarar verme ihtimali vardır.

Büyük Ortadoğu Projesi, Evanjelik yenidünya düzenini gerçekleştirmede, Evanjelik Hıristiyanlarının Mesih planının en önemli sacayaklarından biridir.

Malum olduğu üzere Ortadoğu, büyük oranda Müslüman ülkelerden oluşmaktadır. **Evanjelik Hıristiyanlara göre yenidünya düzeni kurabilmenin yolu Ortadoğu'dan geçmektedir.** Çünkü İslam ülkelerinin gücü tamamen kırılmadan, güçsüz ve yetersiz hale getirilmeden, dünyaya şekil vermenin zor olduğu düşünülmektedir. Günümüzde Müslüman ülkelerin görünürde çok fazla güçlü olduklarını da söylemek zordur. Ancak Evanjelik kurguya göre, Müslüman ülkelerin İslam'dan aldıkları ilhamla kendilerine yeniden çeki düzen verebilmesi ve güç birliği yapmaları da ihtimal dâhilindedir; Yenidünya düzeni kurma arzusundaki Evanjelikler, bu ve buna benzer pek çok ihtimali de hesaplamaktadırlar, ince eleyip sık dokumaktadırlar.

Irakla başlayan sözde demokratikleştirme hareketi, dalgalar halinde bölge ülkelerine de kaydırılmaya çalışılmaktadır. Unutmamak gerekir ki Türkiye de bu ülkelerden birisidir. Dolayısıyla gönlümüz hiçbir zaman arzu etmese de Türkiye de, komşularının kaderini paylaşmak durumunda kalabilir. Temennimiz ülkemizin başına asla bir belanın gelmemesidir; ancak temenniler olacakları önlemeye yeterli de olmayabilir. Yani çok dikkatli ve tedbirli olmalıyız., böyle bir tehlike ile karşı karşıya kalmamamız için bütün alanlarda çalışmaya devam etmeliyiz.

Büyük ülkelerin tek bir sebep ve gerekçeyle Ortadoğu'ya çeki düzen vermeye çalışmaları da düşünülemez ve bu girişimi tek bir sebebe bağlamak da gerçeklerle bağdaşmaz. Dini gerekçeler de bu sebeplerden biridir. Ancak emperyalist emeller, dini arzuların önünde engel teşkil etmez. Siyasi, ekonomik, kültürel yatırım ve yaptırımları da dini dizaynlarına paralel olarak pekâlâ işleyebilirler. Nitekim tarihte emperyalizmin, bazı zamanlarda misyonerizmin öncü kolu olarak çalıştığını söylemek mümkündür. Hatta bu projede dinden ziyade Emperyalist emeller birinci sıradadır. Ortadoğunun petrol havzası olması, Ortadoğu'nun enerji kaynakları, bunları küresel pazarlara açan ulaştırma hatları, Ortadoğu'nun su kaynakları, bölgedeki insan kaynakları, Amerika'nın iştahını kabartmaktadır. Ayrıca üç kıtaya yakınlığı bulunan Ortadoğuda Amerika üssü olması Amerika'nın dünyanın jandarmalığını yapması açısından önemlidir.

11 Eylül süreci, daha çok imparatorluk iştahını kabartan bir rol oynamış; stratejinin siyasete dönüşmesini mümkün kılmıştır. Küresel kapitalizmin kutsal mabetlerini hedef alan eylemin çapı ve faillerinin "radikal İslâmcı" bir kimlikle ilişkilendirilmesi, Ortaçağ'ın karabasanı olan "Haçlı ruhu"nun çağrılması için yeterli olmuştur.[1]

Bu sebeple tekrar hortlayan Haçlı zihniyetine yem olmamak için tüm Müslümanların birlik beraberlik içerisinde olmaları gerekmektedir. Unutulmamalıdır ki Haçlı zihniyetinin, istedikleri ortamı oluşturabilmeleri için Müslümanların özelliklede Türklerin ilerlememesi gerektiğini düşünmektedirler. Daha doğrusu Türklerin yok olması gerekmektedir. **Bunu gerçekleştirmeleri için de Misyonerlik, Ilımlı ve Radikal İslam, İnsan Hakları, Kürt sorunu .... vb kavramlar altında sinsi planlar yapmaktadırlar.** Bu sinsi planlara karşı uyanık olmak lazımdır. Ve kendimize ait değerlere sahip çıkarak küresel güçlerin oyunlarına gelmemeliyiz.

Kaynak:

Mehmet AKBEN; Hz İsâ'nın Nüzulü Meselesi: Dini Ve Politik Yaklaşımlar, T.C. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı, Master Tezi, Ankara – 2007

****

MEA MAXİMA CULPA: SİLENCE İN THE HOUSE OF GOD (2012)
Madonna Ağlıyor
THE LAST TEMPTATİON OF CHRİST (1988)
(GÜNAHA SON ÇAĞRI)

[1] Esat ÖZ : "Küresel İmparatorluk Stratejisinin Bir Aracı Olarak Din ve "Ilımlı İslâm" Projesi" 2023 dergisi 06 / 04/ 2005.

KÜTLELERİN GELİŞİ

Neticesi ister iyi olsun ister kötü, şu ânda Avrupa kamu hayatında son derece önemli rol oynayan bir gerçek var. Bu gerçek, kütlelerin sosyal iktidarı tam bir şekilde ele geçirmiş olmaları. Tarife göre, kütlelerin, kendi şahsî varoluşlarına bir yön vermemeleri gerektiği ve isteseler de bu yönü veremeyeceklerinden ve hele genellikle cemiyeti hiç yönetemeyeceklerin den, bu gerçek, Avrupa'nın, insanların, milletlerin ve medeniyetin, maruz kalabileceği en büyük bir buhran içinde bulunduğunu apaçık gösterir. Buna benzer buhranlar tarihte daha önceleri de görüldü. Onun özellikleri ve neticeleri iyi bilinir, tıpkı adının da iyi bilindiği gibi. Ona, kütlelerin isyanı denir.

Bu ürkütücü gerçeği anlayabilmek için, başlangıçtan itibaren "isyan”, "kütleler" ve ‘"sosyal iktidar" kelimelerine münhasıran veya öncelikle siyasî mânalar atfetmekten çekinmek gerek. Kamu hayatı, aynı derecede, hattâ daha da fazlası, entellektüel, ahlâki, İktisadî, dinî hayattır; giyim ve eğlencelerle ilgili modalar da dahil, kollektif bütün örf ve âdetlerimizi kapsar.

Belki, bu tarihî vakıayı en iyi ele almanın yolu, dikkatimizi, kolayca müşahade edilen bir gerçeğe çevirmek, çağımızın bir özelliği üzerine parmak basmaktır. Bu gerçeği dile getirmek oldukça kolay ise de, analizi hiç de kolay değil. Ben, bu gerçeğe kümeleşme, **“dolulaşma”** diyeceğim. Bakınız, şehirler insan dolu, evler kiracı dolu, oteller turist dolu, trenler yolcu dolu, gazinolar müşteri dolu, tiyatrolar seyirci dolu, plajlar yüzenlerle dolu. Eskiden genellikle, hiç de mesele teşkil etmeyen bir hal, yanı boş bir yer bulabilmek, artık günlük bir mesele halini aldı.

Hepsi bundan ibaret. Hakikî hayatta bundan daha basit, daha açık, daha değişmez başka bir gerçek gösterilebilir mi?

Şimdi bu müşahadenin sathını kazıyalım ve kabuğun altında, beyaz gün ışığını rengârenk parçalara bölen beklenmeyen bir kaynağı görüp şaşıralım. Görünüşü bizi böylesine hayrete düşüren şey nedir?

Yığınlaşma görüyoruz, medeniyetin yarattığı yer ve vasıtaları işgal eden kalabalık. Biraz düşünürsek, kendi şaşkınlığımıza da hayret edeceğiz.

Ne var, ne oluyor?

Eşyanın ideal durumu da bu değil mi?

Tiyatrodaki koltuklarda oturulmak gerek, başka bir ifade ile, salonun dolması lâzım ve şimdi de salon seyircilerle dolup taşıyor, koltuklarda oturmak için can atanlar dışarıda kalıyor. Bu gerçek oldukça tabiî ve mantıkî dahi olsa, daha önceleri böyle bir durumla karşılaşmadığımızı da idrak etmemek elde değil. Ne var ki, artık durum farklı; ilk ândaki şaşkınlığımızı haklı gösterecek bir değişiklik, bir yenilik vuku buldu.

Hayret etmek, şaşkınlık duymak, durumu anlamaya başlamanın ilk adımı. Bu, entellektüel insana mahsus bir spor, bir lüks. Entellektüel aşiretinin karakteristik davranışı, dünyaya, faltaşı gibi açılmış gözleriyle, hayretler içinde bakmak. Bakmasını bilen gözler için dünyada her şey garip ve şaheser. Bu hayret etme melekesi bir futbolseverin sahip olamayacağı bir zevk; entellektüel insana ise, devamlı hayal vecdleri içinde hayatta yol aldırır. Entellektüel insanın gözlerindeki hayret ifadesi onun kendine mahsus özelliğidir. Kadîm dünyanın insanlarının Minerva’ya (kadim Romalıların akıl, hikmet, sanat ve harp mabûdesi idi), dünyayı daima hayretle açılmış gözleriyle seyreden kuşu, baykuşu, takdim etmelerinin bir sebebi de bu.

Kümeleşme, doluluk, önceki devirlerin normal vakıalarından değildi. Şimdi niye böyle?

Çevremizdeki yığınların parçalan bir ânda yerden bitivermedi. Onbeş sene öncesi de hemen hemen aynı sayıda insan vardı. Harpten (müellif I’inci Dünya Harbinden bahsediyor. — N.M.) sonra daha az sayıda insan olması gerekirdi. Nasıl olursa olsun, ilk önemli noktaya işte burada gelmiş oluyoruz. Bu yığınları oluşturan insanlar tek tek daha önceleri de vardı, ama yığın halinde değil. Dört bir tarafa

yayılmış ve küçük gruplar veya kendi başlarına yaşıyan bu insanlar bütün görünüşleriyle biribirlerinden farklı, birikirlerinden ayrılmış, kendi hallerinde hayat sürüyorlardı. Her ferdin veya küçük grubun kırda, köyde, kasabada veya büyük şehrin bir mahallesinde "burası benim" diyeceği bir yeri vardı. Günümüzde ise, bu insanlar karşımıza birdenbire bir yığın halinde çıktılar; gözlerimizi nereye çevirirsek çevirelim, karşımızda hep bu yığınlar. Hem sadece nereye bakarsak değil, bilhassa en iyi yerlerde hep onlar; beşer kültürünün yarattığı en iyi yerlerde, önceleri daha küçük gruplara, bir kelime ile, azınlıklara ayrılmış en iyi yerlerde. **Yığınlar birdenbire gözle görülebilir hale geldiler, kendilerini cemiyetin imtiyazlı yerlerine yerleştirdiler.** Yığınlar önceleri de var idiyseler — sosyal sahnenin gerilerini işgal ettiklerinden — göze çarpmıyorlardı. **Şimdi ise, sahnenin önündeki ışıklara kadar ilerledi ve baş rolü aldılar. Artık oyunda başrolü oynayacak yok, sadece koro var.**

> Yığın kavramı kemiyettir, gözle görülebilir. Bu kavramı, mahiyetini değiştirmeden, sosyolojik terimlerle ifade etmeğe çalışalım. Karşımıza "sosyal kütle" denen milletin çıktığını görüyoruz. Cemiyet, her zaman, iki parçanın dinamik bir birliğinden oluşur; azınlıklar ve kütleler. Azınlıklar, özel vasıfları haiz fertler veya fertlerden oluşmuş gruplardır. **Kütle ise, özel vasıflardan mahrum insanların bir araya gelmesiyle vücut bulur.**

Şu halde, kütleler derken, sadece veya esas olarak, "emekçi kütleleri" kastedilmediği anlaşılmalı. **Kütle, alelâde insandır. Böylece, sadece sayı ile ifade edilen, yani yığın, artık tayin edici bir keyfiyete dönüşür; biribirlerinden ayırd edilemeyen insanlar müşterek sosyal vasıf halini alır, genel bir tip ortaya çıkar.**

Kemiyetin böylece keyfiyete çevrilmesiyle ne kazandık?

Keyfiyet vasıtasıyla birincinin nasıl yaratıldığını ve ne gibi özelliklere sahip olduğunu anlıyoruz. Harcıâlem bir söz söylemek pahasına da olsa, diyeceğiz ki, bir yığının normal terkibi, onu meydana getiren fertlerde, arzu, fikir ve hayat tarzlarının uyuşmasını gerektirir. Seçkin grup olmayı ne kadar isteseler de her sosyal grubun başlıca özelliğinin aynı olduğunu söyleyerek itiraz etmek isteyenler çıkabilir. Doğru olmakla beraber, arada esaslı bir fark bulunur. Küme veya yığın olmakla karakterize edilemeyecek fertler arasındaki belirli uyuşma, büyük sayıdaki insanlarda görülmeyen bazı arzu, fikir veya ideal üzerine kurulur. Ne çeşit olursa olsun bir azınlık teşkil etmek için, her azınlık üyesinin, her şeyden önce kendisini "özel", oldukça şahsî sebeplerle yığından ayırması gerekir. Demek oluyor ki, onların azınlık teşkil eden diğerleriyle uyuşması, her birinin kendine hâs bir tutum takınmasından sonra, ikinci derecede kalır ve bunun neticesinde de, aralarındaki benzerlik büyük ölçüde mutabakat (aynı olmak) değildir. Grubun bu kendine özgü özelliğinin belli olduğu yerler var; sınırsız yığın karşısındaki hoşnutsuzlukların bir araya getirdiği ve kendilerini **"gayri konformist" (cemiyetin hâkim temayüllerine karşı)** diye adlandırılan İngiliz grupları. **Azınlığın kendisini çoğunluktan ayrı tutmak için bir araya gelişi, her azınlığın teşkili için lüzumlu bir unsur.** Üstün bir müzisyeni dinleyen belirli bir topluluktan bahseden Mallerme, az sayıda insandan oluşmuş bu toplulukta yığının gayrı mevcudiyeti daha kesinlikle belirtildiğini söyler.

Aslında, psikolojik bir gerçek olarak, kütle, fertlerin kütle nizamında ortaya çıkmalarını beklemeğe lüzum hasıl olmadan tarif edilebilir. **Kütle, kendisi için — iyi veya kötü — özel sahalara dayalı hiç bir hedef seçmeyen, kendini "herkes gibi hisseden" ve bu halin kendisini düşündürmediği, gerçekte herkes gibi hissetmekle kendisini mesut hisseden herkestir.** Belirli sahalarda kendi değerini ölçmeye, şu veya bu işi için kendisinin özel bir yeteneğe sahip bulunup bulunmadığını veya her hangi bir istikamette üstün kabiliyeti olup olmadığını idrak eden mütevazi bir insan düşünün. Böyle bir insan kendini, sıradan, alelâde kabiliyetsiz hissetmekle beraber, "kütle" olarak görmez.

"Seçkin azınlıklar"dan bahsederken, kötü niyetlilerin bu ifadenin mânasını tersyüz ederek, seçkin insanın kendini diğerlerinden üstün gören huysuz ve kibirli insan demek olmadığını; kendisinden — yerine getiremezse de — diğerlerinden istediğinden daha fazlasını talep eden insanın kastedildiğini bilmez görünmeleri normal. Şüphe edilemez ki, beşeriyet, en köklü bir şekilde, iki çeşit yaratıktan oluşmuş sınıflara ayrılmıştır; güçlük ve görevleri, üstüste yığarak kendi varlıklarından büyük talepte

bulunanlar ve kendilerinden özel hiçbir şey talep etmeyenler, yaşadıkları ânı hayat diye kabul edenler, mükemmellik yolunda hiç bir gayret göstermeyen, dalgalar üzerinde sallanıp duran şamandıra misâli insanlar. Bu bana iki farklı koldan oluşan ortodoks Budizm'i hatırlatıyor. Birinin emirleri sert ve zor, diğerinin kolay ve sıradan; biri, "büyük vasıta" veya "büyük yol" denen Mahayana, diğeri, "küçük vasıta" veya "küçük yol" denen Hinayana. Önemli olan, hayatımızı, bu iki vasıtadan hangisine bağladığımız, kendimizden azamî veya asgarî talepte bulunmamızdır.

Cemiyetin kütleler ve seçkin azınlıklara ayrılışı, sosyal sınıflara bölünmesi değil, "üst" ve "alt" diye, hiyerarşik ayırımla bağdaşmayan insan sınıflarına ayrılışı demektir. Tabiatıyle, şurası açıktır ki, bu "üst" sınıflarda — eğer gerçekten üst sınıflarsa — "büyük vasıta"yı benimseyenlerin sayılarının çok daha fazla olması, "alt sınıflar'ın ise, düşük vasıflı fertlerden oluşacağı kuvvetli muhtemel. Fakat doğrusu istenirse, bu her iki sosyal sınıfta da, hem kütle hem de halis azınlık bulunabileceğini söylemek hiç de yanlış bir ifade sayılmaz. Göreceğimiz gibi, çağımızın bir karakteristiği, öteden beri seçkin diye bilinen vasıflarda dahi kütle ve bayağılığın hâkim oluşu. Bundan böyle, yaratılışı itibariyle özel vasıflan gerektiren ve bu vasıfların bulunduğu farzedilen entellektüel hayatta bile, yan münevverin, vasıfsızlığın, bu hayatın gerektirdiği özelliklere hiç bir zaman sahip olamayacakların ve zihnî dokuları itibariyle entellektüel hayat için yetersiz kimselerin gittikçe zafer kazandıklarını görüyoruz. Aynı durum, "asiller"in arta kalan son gruplarındaki kadın ve erkekler için de doğru. Diğer tarafta, "kütle" dediğimiz fenomenin en iyi örneği olarak ele alınacak emekçiler arasında asil ve disiplinli kafalar hiç de ender değil.

O halde, cemiyette en farklı ve değişik düzenlerde ve mahiyetleri itibariyle özel olan ve bunun neticesi özel yeteneklere sahip bulunmaksızın yürütülemeyecek işlemler, faaliyet ve fonksiyonlar bulunur. Meselâ; sanatkâr tabiatlı, zevk sahibi birinin davranışları, hükümet fonksiyonları, kamu işlerinde siyasî karar verebilme yeteneği. Bu özel faaliyetleri, önceleri, yetenekli azınlıklar veya hiç olmazsa böyle yeteneklere sahip bulundukları iddia edilen azınlıklar yürütüyordu. Kütle bu işlemlere karışmak hakkını kendinde görmedi; müdahale etmeyi düşündüğü takdirde, bu işlemlerin yürütülmesi için gerekli özel vasıfları elde etmek ve sadece bir kütle olmaktan çıkmak gerekeceğini idrak etmişti. Onlar sıhhatli, dinamik bir sosyal sistem içindeki yerlerini biliyorlardı.

Şimdi, başlangıçta belirtilen gerçeklere dönecek olursak, bu insanların kütlenin davranışındaki değişikliğin habercileri olarak göründükleri açıkça anlaşılır. Bütün bu gerçekler, kütlenin artık sosyal hayatın ön safına geçmeğe, şimdiye kadar bir kaç kişinin inhisarında olan yerleri işgal etmeğe, cihazları kullanmağa ve pek mahdut sayıda insanlara ayrılan zevkleri paylaşmağa kararlı olduklarını gösterir. Meselâ, boyutlarının çok sınırlı olmalarından ötürü, söz konusu bu yerlerin hiç bir zaman yığınlar için yapılmadığı apaçık olmakla beraber, kalabalık genişliyor, taşıyor, böylelikle bu yeni fenomen en berrak bir şekilde gözlerimiz önüne seriliyor; kütle, kütle olmayı terketmeksizin, önceki azınlığın ayağını kaydırıyor, onun yerini alıyor.

Eminim, insanların, kendi kendilerini tatmin edecek arzu ve imkânlara sahip bulunmalarından ötürü çok daha büyük ölçüde ve sayıda hayattan zevk almaları kimsede üzgünlük yaratmaz. Yalnız, işin kötü tarafı şurası ki, kütlelerin azınlıklara özgü faaliyeti yüklenmeğe karar verişleri, sadece eğlence sahasına inhisar etmiyor ve etmeyecek; bu çağımızın genel bir hususiyeti. Böylece — sonraları etraflıca ele alacağımız gibi — ben şuna inanıyorum ki, son zamanların siyasî yenilikleri, kütlelerin siyasî hâkimiyeti ellerine geçirmelerinden başka bir şeyi ifade etmiyor. **Eski demokrasi, cömert bir liberalizm ve kanuna hürmet duygusuyla tavlanmış, aşırılığı önlenmişti.** Bu prensipler dahilinde hareket eden fert, kendi kendini şiddetli bir disipline tâbi tuttu. Azınlık gruplan, liberral prensiplerin ve kanunun hâkimiyeti çatısı altında yaşıyor ve hareket ediyorlardı.

Kanunun himayesindeki bir hayatta demokrasi ve kanun yakın anlamlı kelimelerdi. Günümüzde ise, kütlelerin, kanun dışında, doğrudan doğruya harekete geçtikleri, gaye ve arzularını materyal baskılarla kabul ettirdikleri bir hiperdemokrasinin zafere ulaştığını görüyoruz. Kütlelerin politikadan bıkkınlık getirdiklerini ve onun yürütülmesini bu işin uzmanlarına tevdi ettiklerini söylemek durumu yanlış mütalâa etmek olur. Bilâkis, gerçekler tamamen aksi yönde. Daha önceki devirlerde vuku bulan bu idi,

demokrasi idi. Kütle, bütün kusur ve zaaflarına rağmen, azınlığın, kamuyu ilgilendiren meseleleri kendisinden biraz daha fazla anladığını kabul ediyordu. **Günümüzde ise, kütle, kahvehanede ortaya atılan düşünceleri, kanun yolu ile cemiyete kabul ettirmek hakkına sahip bulunduğuna inanıyor.** Yığınların, tarihin başka hiç bir devrinde, cemiyeti, günümüzdekinden daha direkt yönettiklerini sanmıyorum. **Hiperdemokrasi** diye bahsetmenin sebebi işte bu.

Diğer sahalarda da, bilhassa entellektüel sahada, aynı şeyler olup bitiyor. Belki yanılıyorum, ama bana öyle geliyor ki, derinlemesine incelediği bir konu üzerinde yazmak üzere kalemi eline alan günümüzün yazan bu konu üzerinde hiç bir şekilde durmamış ve konu üzerindeki bir yazıyı bir şeyler öğrenmek için değil de, kafasında taşıdığı basmakalıp düşüncelerle uyuşmayan yazar hakkında hüküm vermek için okuyacak vasat seviyedeki okuyucuyu göz önünde tutmak zorunda. Kütleleri vücuda getiren fertler kendilerinin bilhassa yetenekli insanlar olduklarına inanmış olsalardı, bu, sosyolojik bir altüst etme meselesi olmaktan çıkar, şahsî bir hatâ meselesi olurdu.

Günümüzün karakteristiği şu; alelâde kafa taşıdıklarını bilen insanlar, bu alelâdelik hakkını ilân etmek ve onu istedikleri şekilde cemiyete kabul ettirmek inancını yürütüyor.Birleşik Amerika'da söyledikleri gibi, **"Farklı olmak âdâba aykırıdır."**
Kütle, ağırlığı altındaki ferdi, yetenekli, seçkin olan her şeyi ezer.
Herkes gibi olmayan, herkes gibi düşünmeyen her hangi bir insan ortadan kaldırılma rizikosunu göze alıyor demektir. Ve tabiî, bu "herkes" olmadığı da aşikâr.
Önceleri, "herkes", normal olarak, biribirlerinden farklı özelliklere sahip insanların kütle ile beraberce kaynaştığı bir birlikti. Bugün ise, "herkes" denince sadece kütle akla gelir. İşte, özelliklerindeki vahşiliğin hiç bir şekilde gizlenmeksizin anlatıldığı çağımızın dehşet saçıcı gerçeği bu.

Kaynak:
Ortega y Gasset, KÜTLELERİN İSYANI, Çeviren: Nejat Muallimoğlu, Bedir Yayınevi İstanbul, 1992, sh:15-20

****

KÜTLELERİN İSYANI

Türkiye'de 1960'dan bu yana, zaman zaman cemiyetimizin geleneksel dokusunu sarsacak ve yırtacak kadar şiddet kazanan talebe—ve işçi—hareketlerinin mahiyetini derin ve etraflıca öğrenmek isteyen bir kimse, işe, kanaatımca, geçen asrın Avrupa'sından başlamak zorunda. Avrupa'da ondokuzuncu asırda "kütle adamı" [conformist (konformist); uymacı; Cemaatçi, Cemaatin Adamı] denen yepyeni bir insan tipi oluşmağa başlamıştı. Hegel, **"Kütleler ilerliyor,"** diyor; modern sosyolojinin kurucusu Auguste Comte, âdeta resmî bir bildiri ile görüşünü ilân ediyordu: "**Cemiyeti nüfuzu altına alacak yeni bir ruhî akım yaratılamazsa, ihtilâlci olan çağımız bir felâket yaratacak."** Bu arada filozof Nietzsche de sesini şöyle yükseltiyordu: **"Nihilizm dalgasının yükseldiğini görüyorum."** Nihilizm dalgası, yani, cemiyetin dinî ve ahlâkî değerlerini, kanunlarını, geleneklerini reddeden insanlardan oluşmuş bir dalga!

Avrupa'da ondokuzuncu asırda oluşmağa başlayan kütle adamı, I'inci Dünya Harbinden sonra, **"korkunç heybetiyle"** meydana çıktı. Artık gözümüzü nereye çevirsek hep onlar; şehirler, evler, eğlence yerleri, nakil vasıtaları ve doktor muaye nehâneleri hep insan dolu. Cemiyetin politikasına ve hattâ entellektüel hayatına onlar hâkim.

Bu insanlar nereden çıktı?

Bir önemli sebep, hiç şüphesiz, nüfusun başdöndürücü bir süratle artması. Avrupa nüfusu altıncı asırdan 1800'e kadar, yani oniki asır boyunca hiç bir zaman 180 milyonun üstüne çıkmadı. Fakat 1800'den 1914'e kadar, yani bir asırdan biraz fazla bir zaman içinde, kıtanın nüfusu 180 milyondan 460 milyona fırladı! İşte çağımızın hâkimi, üç nesil içinde tarih sahnesine çıkarılan, onu taşıran bu insanlar. Ve modern dünyanın gerçeklerini anlayabilmek, her şeyden önce, bu insanların, "kütle adamı'nın ruhî yapısını bilmekle olur. Böyle bir inceleme, sadece psikoloji ve sosyoloji sahalarına inhisar etmeyecek, ameliyat masasına yatırılan bu adam, siyasî, İktisadî ve hepsinin üstünde, tarihî gerçeklerin ışığı altında teşrih edilecektir. Çağımızın bu **"kütleadamı fenomeni"**ni en iyi inceleyen de, şüphesiz, büyük Ispanyol mütefekkiri Jose Ortega y Gasset.

Jose Ortega y Gasset (okunuş: Hozey Orteyga i Gasset) tanınmış bir İspanyol gazetecisinin oğlu idi. 1883 yılında Madrit'te doğdu. Yüksek tahsilini Almanya'da yapan Ortega y Gasset, orada **"Yeni Kant'çılar"** denen düşüncenin tesirinde kaldı ve 1910'da da Madrit Üniversitesine metafizik profesörü tayin edildi. Kendini cemiyetten entellektüelce uzak tutmasına rağmen, kısa bir zaman içinde Madrit akademik çevrelerinin en popüler profesörü olan Ortega y Gasset, biribiri ardından pek çok eser verdi. "Meditaciones del Quijote" (1914) ve "Espana invertebrada" (1921) adlı kitablarında Germanik ve Akdeniz kültürlerini mukayese etti; 1923 yılında yayınlanan "El tema de nuestro tiempo" (Modern Çağın Tezi), en iyi felsefe kitaplarından biridir.

"Cumhuriyetçi Münevverler" denen grubun başına geçerek siyasî hayata atılan ve 1914'ten sonra Ispanya Millî Meclisine seçilen Ortega y Gasset, kitap halinde yayınlanan yazılarının çoğunu, ilkin 1916'da kurduğu ve 1936'ya kadar yürüttüğü "El espectador" adlı ilmî dergisinde neşretti. Ispanya Dahilî Harbinden önce, 1936'da Paris'e kaçan filozof, oradan Arjantin'e gitti. Ispanya'ya ancak 1945'te dönen Ortega, 1955'te 72 yaşındayken Madrit'te öldü. Yayınlanan eserleri arasında şunlar da var: "Bir Tarih Felsefesine Doğru" (1941), "Üniversitenin Görevi" (1944), "Barış ve Hürriyet" (1946), "Sanatta Dejenereleşme" (1948), "insan ve Halk" (1957) ve "insanlık Kriz içinde" (1958). Bunlara rağmen, Ortega y Gas set'i, dünya çapında meşhur yapan kitabı, Ispanyolcası 1930'da yayınlanan ve hemen bütün dünya dillerine çevrilen **"La rebelion de las masas" (Kütlelerin isyanı)** oldu.

Okuyacağınız gibi, cemiyetin bir entellektüel azınlık tarafından yönetilmesini savunan Ortega, aksi takdirde, onu bir tek şeyin bekleyeceğini söyler: Kaos.

Çünkü, cemiyetin yürütülmesi demek, belirli fonksiyonların yerine getirilmesi demektir; kütleler ise, bu fonksiyonları yürütecek yeteneklerden mahrumdurlar. Geçen asırlarda cemiyet faaliyetlerini,

yetenekli azınlıklar veya hiç olmazsa bu yeteneklere sahip bulundukları iddia edilen insanlar yürütüyordu. Kütle, bu işlere karışmak hakkını kendinde görmedi; zira, müdahale etmeyi düşündüğü takdirde, kendini bu işleri yürütmesine imkân verecek özel vasıflarla teçhiz etmesi ve kütle olmaktan çıkması gerekeceğini idrak ediyordu. Onlar, Ispanyol filozofunun kelimeleri ile, **"sıhhatli, dinamik bir sosyal sistem içindeki yerlerini biliyorlardı."**

Günümüzün cemiyetinin kamu hayatı tamamen "kütle adamı'nın hâkimiyeti altında. Önceki demokrasi, "cömert bir liberalizm ve kanuna hürmet duygusuyla tavlanmış, aşırılığı önlenmişti." Bu prensipler altında hareket eden fert, kendini şiddetli bir disipline tâbi tuttu. **Günümüzde ise, kütle, kendini kanunun üstünde görüyor, kanun dışında doğrudan doğruya harekete geçiyor.** Burada hemen ilâve edelim ki, Ortega y Gasset, "isyan", "kütleler" ve "sosyal iktidar" kelimelerine münhasıran veya öncelikle siyasî mânalar atfedilmemesi gerektiğini söylüyor. Zira, bir cemiyetin kamu hayatı, onun siyasî hayatıyla aynı derecede ve "hattâ daha da fazlası, entellektüel, ahlâkî, İktisadî, dinî" hayatıdır, "giyim ve eğlencelerle ilgili modalar da dahil, kollektif bütün örf ve âdetlerimizi kapsar."

Burada, pek tabiî, "kütle adamı", "kütle kimdir?" sorusu akla geliyor, işçi sınıfları mı?

Hiç de değil. Zira, Ortega y Gasset, "kütle denilen fenomenin en iyi örneği olarak ele alınabilecek emekçi kütleleri arasında asil ve disiplinli kafalar"ın hiç de "ender" olmadığını söyler. Kütle adamı, gerçekte, cemiyette her sınıf ve her meslekten insan arasında görülür. Filozof kütle adamını şöyle tarif ediyor:

Kütle adamı :"Kendisi için —iyi veya kötü— özel sahalara dayalı hiçbir hedef seçmeyen, kendini herkes gibi hisseden ve bu halin kendisini düşündürmediğini, gerçekte kendini herkes gibi hissetmekle kendini mesut hisseden insan." (konformist); uymacı)
Demek ki Ortega y Gasset'e göre, cemiyette iki çeşit insan var: Seçkin azınlık ve kütle, yani, bir tarafta **"güçlük ve görevleri üst üste yığarak kendi varlıklarından büyük talepte bulunanlar**" diğer tarafta ise **"kendilerinden özel hiç bir gayret talep etmeksizin, yaşadıkları ânı hayat diye kabul edenler, mükemmellik yolunda hiç bir gayret göstermeden, dalgalar üstünde sallanan şamandıra misâli insanlar."**
Günümüzde, öteden beri seçkin olarak bilinen vasıflarda dahi kütleye mahsus bayağılık hâkim. Bunun içindir ki, yaratılışı itibariyle, "özel vasıfları gerektiren ve bu vasıfların bulunduğu farzedilen entellektüel hayatta bile yarı-münevverliğin, vasıfsızlığın ve bu hayatın gerektirdiği özelliklere hiç bir zaman sahip olamayacakların ve zihnî dokuları itibariyle entellektüel hayat için yetersiz insanların zafer" kazandıklarını görüyoruz. Ortega y Gasset şöyle devam ediyor:
"Bu, düşünüp taşınmadan, gelişi güzel söylenmiş bir söz değil. Arzu eden herkes günümüzde politikada, sanatta, dinde, hayatın ve dünyanın genel meselelerine ilim adamları'nın ve tabiî ardından doktorların, mühendislerin, finansörlerin, öğretmenlerin, ilh. düşüncelerindeki, hükümlerindeki ve hareketlerindeki aptallığı müşahade edebilir... Kütlelerin gerçek hâkimiyetini sembolize eden ve büyük ölçüde bu hâkimiyeti oluşturan insanların barbarlığı Avrupa'nın demoralize oluşunun başlıca sebebidir."
Kütle adamı bütün cahilliğine, bütün "kör ve sağırlığına, bütün kusur ve zaaflarına rağmen, dünyada olup bilenler hakkında "matematiksel" görüşler taşır. Elindeki sınırsız kuvvetten ötürü, "kahvehanede ileri sürülen bu fikirleri" kanun yolu ile cemiyete kabul ettirmek hakkını kendinde bulur.
Kütle adamı cemiyette öylesine üstünlük kurmuştur ki, yazarlar, gazeteciler dahi onun varlığı önünde boyun eğmek zorunda. Ortega bunu şöyle anlatıyor:
"Derinlemesine incelediği bir konu üzerinde yazmak üzere kalemi eline alan günümüzün yazarı, bu mevzu üzerinde hiç bir şekilde durmamış ve konu ile ilgili bir yazıyı bir şeyler öğrenmek için değil de, kafasında taşıdığı basma kalıp düşüncelerle uyuşmayan yazar hakkında hüküm yürütmek için okuyacak vasat seviyedeki okuyucuyu göz önünde tutmak zorunda... Alelade kafa taşıdıklarını bilen bu insanlar, bu alelâdelik hakkını ilân etmek ve onu istedikleri şekilde cemiyete kabul ettirmek inancını taşıyor... **Kütle, ağırlığı altındaki ferdi, yetenekli, seçkin olan her şeyi, diğerlerinden farklı**

olan her şeyi, mükemmel olan her şeyi ezer. Herkes gibi olmayan, herkes gibi düşünmeyen her hangi bir insan, ortadan kaldırılma rizikosunu göze alıyor demektir... İşte, özelliklerindeki vahşiliğin hiç bir şekilde gizlenmeksizin anlatıldığı çağımızın dehşet saçıcı gerçeği bu."
Çağımızın bir diğer gerçeği de, modern insanın, elindeki bütün bilgi ve kaynaklara rağmen, kendini çaresiz hissetmesi. Ortega, daha II'nci Dünya Harbinden ve atom bombasından önce, insanın, kendinde efsanevî bir yaratma kudreti bulunduğuna inanmasına rağmen, ne yaratacağını bilemediğini söyledi:
"**Her şeyin hâkimi ama kendinin değil... Böylece kudret hissi ve güvensizlikten oluşmuş bir bileşim modem insanın ruhunda yerleşti... Bugün, bizim için her şeyin mümkün olacağından, en kötüsünün vuku bulacağını hissediyoruz**."

Türkiye'de 1960'dan bu yana varlıkları bilhassa hissedilen "eylemci" kütlelerle Ortega'nın kütleleri arasında hayret uyandırıcı benzerlikler var. Türk kütle adamının başlıca özelliklerinden biri, mazinin tamamen inkârı. Halbuki, mazi, yüksek bir yere tırmanıldıktan sonra fırlatıp atılabilen bir merdiven değildir. Mazi, tıpkı bir ağacın köküne benzer. Ağaç, ne kadar büyürse büyüsün, onun en yüksekteki yaprakları bile köke daima muhtaç. Çünkü hayat suyu ancak o yolla gelir. Onları unutalım, bunları atalım demek, ağacı budamak emeliyle kökleri kesmeğe kalkışmak kadar çılgınlıktır. Ölenleriyle henüz doğmamış olanları arasında köprü kuramayan milletlerin yaşamağa hakları yoktur. Ortega diyor ki:

> **"Mazi ile günümüz arasındaki bu vahim kopuş, günümüzün genel bir gerçeği ve bugünkü hayatımızın özelliği olan kargaşalık ve şaşkınlığa yol açan ve pek belirli olmayan şüphenin sebebidir. Biz hayattakiler kendimizi yeryüzünde yapayalnız bırakılmış, ölenlerin sadece görünüşleriyle değil, bize artık hiç bir yardımları dokunmazcasına tamamen göçüp gittiklerini hissediyoruz. Geleneksel ruhun hiç bir kalıntısı kalmadı, hepsi uçup gitti. Önceki modellerin, normların, standardların, bize artık hiç faydası yok. Meselelerimizi, ister sanat, ister ilim veya isterse politika konusunda olsunlar, mazinin her hangi bir aktif işbirliği olmaksızın kendimiz çözmek zorundayız. Avrupalı tek başına duruyor, yanında canlı bir hayal yok, tıpkı Peter Schlemihl gibi kendi gölgesini kaybetti. Gün ortasında hep böyle olur."**

Çağımız "gençlik" çağı. Bir taraftan bazı gençlerin vahşet sınırlarına dayanan hareketleri mazur görülmek istenirken, yaşını başını almış insanlar onları taklit ediyor, "genç" görünmek istiyor. Ortega, zamanımızın bu inanılmaz vakıasını otuz beş sene önce şöyle anlatıyordu:

"Günümüzde gençlik plâtformunun kuruluşu, her mecburiyetten kaçınmanın kısmen gülünç kısmen yüz kızartıcı fenomenini kısmen izah eder. Zamanımız, belki de bundan daha gülünç bir manzara ortaya koymadı. İnsanlar, gençliğin, mecburiyetten fazla hakları olduğundan ve çünkü bu yükümlülükleri olgunluk yıllarına erteleyebileceklerinden, kendileri için komikçesine genç diyorlar. Gençlik böylece önemli işler yapmaktan veya yapmış olmanın daima dışında bırakıldı. Daima kredi ile yaşadı... Gençlik devrelerini arkada bırakanlar kendilerinden küçük olanlara boyun eğdiler. Fakat günümüzün hayret uyandırıcı vakıası şu ki, onlar da bunları, ancak bir şeyler yapmış insana bahşedilen hakları kendilerinin iddia edebilmeleri için tesirli bir hak diye kabul ediyorlar."
Türkiye'de "devrimci"liği "meslek" haline getirenler pek çok. Ortega'nın daha 1930'da söyledikleri bugünün Türk "devrimci'sini tıpatıp yansıtıyor, "ihtilâlci rolüyle" ortaya çıkan kütleadamının **"beden işçisine, fakir sınıflara ve sosyal adalete gösterdiği yakınlık ve heyecan, nezaket, dürüstlük ve hepsinin üstünde, üstün fertlere duyulması gereken hürmet gibi bütün mecburiyetleri reddetmesini kolaylaştıracak bir maske hizmetini görür. Ben, kendilerine, zekâyı hor görme ve ona hürmet etmekten kaçınma hakkım vereceği için, işçi sendikalarına ve diğer teşkilâtlara giren pek çoklarını tanıyorum."**
Kütle fenomeni ile modern diktatörlükler arasında çok yakın bir ilişki var. **Ortega, diktatörlerin, "kütle adamını nasıl okşadıklarını, onun hoşuna giden sözleri söylediklerini, müşterek seviye üstünde görünen her şeyi nasıl çiğnediklerini çok iyi gördük"** diyor.

HİTLER, KÜTLE-ADAMININ RUHÎ YAPISINI EN İYİ ANLAYAN İNSANLARDAN BİRİYDİ. Kütlelerdeki huzursuzluk ve güvensizliğin meydana çıkardığı Hitler, kütle-adamının zaafını çok iyi biliyordu. "Mein Kampf'nda kütleleri bir "kadın"a benzeterek der ki:
"Onlar zayıf bir mahlûk üzerinde hegemonya kurmaktansa, kuvvetli bir adama boyun eğmeyi tercih ederler. Kütleler, yalvaran ve yakaran liderlerden ziyade idare edenleri seven liberal hürriyetlerden ziyade, rakibine müsamaha tanımayan bir doktrin onların benliklerinde çok daha fazla memnunluk uyandırır. Hattâ, tamamen hür insanlar, bu hürriyetleri ile ne yapacaklarını bilemedikleri için, kendilerini terkedilmiş insanlar olarak dahi görürler."

Nejat Muallimoğlu

Kaynak:
Ortega y Gasset, KÜTLELERİN İSYANI, Çeviren: Nejat Muallimoğlu, Bedir Yayınevi İstanbul, 1992, sh:11-14

NİYE "ŞEYTANIN AVUKATI?"

İspanyol filozofu Ortega y Gasset'in, yirminci yüzyılın büyük kitapları arasında sayılan "The Revolt of the Masses" adlı bir kitabı var. Bu satırların yazan tarafından dilimize çevrilen bu kitap (Kütlelerin İsyanı), Avrupa'da Birinci Dünya Harbi'nden sonra birdenbire ortaya çıkan **"kütlelin"** politikadan dine, ekonomiden eğitime kadar cemiyet hayatının her safhasını nasıl ele geçirdiğini anlatıyor. Ortega'nın, bu kitabı yazdığından bu yana Avrupa'daki şartlar çok değiştiğinden, Kütlelerin İsyanı, günümüzde, Avrupa'dan ziyade bilhassa Türk ye için geçerli. İspanyol filozofunun, "**güçlük ve görevleri üst üste yığarak kendi varlıklarından büyük talepte bulunanlar"** dediği insanlara Türkiye'de pek hayat hakkı yok. Zira bu insanlar, Ortega y Gasset'in, **"kendilerinden özel bir gayret talep etmeksizin, yaşadıkları ânı hayat diye kabul eden, mükemmellik yolunda hiçbir gayret göstermeden dalgalar üstünde sallanan şamandıra misâli insanlar"** dediği "kütle"yi gözönünde bulundurmak mecburiyetindedir:

Derinliğine incelediği bir konu üzerinde yazı yazmak üzere kalemi eline alan günümüzün yazarı, bu konu üzerinde hiçbir şekilde durmamış ve konu ile ilgili bir yazıyı bir şeyler öğrenmek için değil de, kafasında taşıdığı basmakalıp düşüncelerle uyuşmayan yazar hakkında hüküm yürütmek için okuyacak vasat seviyedeki okuyucuyu gözönünde tutmak mecburiyetinde.... Alelâde kafa taşıdıklarını bilen bu insanlar, bu alelâdelik hakkını ilân etmek ve onu istedikleri şekilde cemiyete kabul ettirmek inancını taşıyor. . . . Kütle, ağırlığı altındaki fikri, yetenekli, seçkin olan her şeyi, diğerlerinden farklı olan her şeyi, mükemmel olan her şeyi ezer. Herkes gibi olmayan, herkes gibi düşünmeyen herhangi bir insan, ortadan kaldırılma rizikosunu göze alıyor demektir. . . . İşte, özelliklerindeki vahşiliğin hiçbir şekilde gizlenmeksizin anlatıldığı çağımızın dehşet saçıcı gerçeği bu.

Elinizdeki bu kitap, aynı zamanda, kütlenin çizdiği yolda gitmek istemeyen bir yazarın, **"şeytanın avukatlığını üstlenen bir yazarın, üzerinde durulan konu ile ilgili bir yazıyı bir şeyler öğrenmek için değil de, kafasında taşıdığı basmakalıp düşüncelerle uyuşmayan yazar hakkında hüküm yürüten kütle adamı"** tarafından nasıl aforoz edildiğinin de hikâyesi. Yalnız, meselenin esasını daha iyi anlayabilmek için "kütle adamı" karşısında yer alan insanların bazı özelliklerinden bahsetmek gerekiyor.

> **Amerika'nın Texas eyaletinde** **1840'larda Maverick adlı bir çiftçi yaşıyordu.** O yıllarda, sığır sahipleri hayvanlarını, diğerlerinin hayvanlarından ayırt edilebilmesi için dağlıyorlardı. Sığır çiftçisi Maverick ise dağlamıyordu. Böylece, dağlanmayan danalara "maverick" denmeye başlandı. Zamanla, kelimenin ifade ettiği saha genişledi; günümüzde, körükörüne diğerlerini takip etmeyen, herkes yapıyor, ben de yapayım diye düşünmeyen insanlara "maverick" deniliyor. Maverik bir insan, kelimenin gerçek mânası ile hür fikirli bir insandır; doğrunun, gerçeğin mutlaka çoğunluk tarafında bulunduğuna inanmaz.

Hayatın her safhasında, giyimde kuşanmada, düşünmede okumada, yemede eğlencede diğerleri gibi hareket eden, onların yaptıklarını yapan insanlara Batı dünyasında conformist (konformist) insanlar denir. Bu kelimenin Türkçe'si yok, ama bence mutlaka Türkçe bir karşılık bulmak gerek; zira bizler, büyük bir çoğunluğumuzla konformist insanlarız.

KONFORMİST conformist(i.) geçerli olan fikirlere veya inançlara uyan kimse; toplum kurallarını çiğnemeyen kimse; kilise kurallarına uyan kimse; uymacı; Cemaatçi, Cemaatin Adamı

Kendimizinkinden farklı bir yaşayış ve düşünce tarzı da bulunabileceğini düşünmediğimizden konformist ve gayrikonformist kelimeleri arasındaki farkı da elbette bilemeyiz. Gayrikonformist bir insan, maverik bir insandır. Batı dillerinde bu tür başka kelimeler de var. Meselâ, eccentric (eksantrik).

Konformist ve gayrikonformist kelimeleri, Batı ve Türkiye arasındaki belirli farklardan birini daha gösteriyor: Biz, gayrikonformistlere hayat hakkı tanımaz veya her adımda önlerine müşküller çıkarırken, Batı ise, bugünkü durumuna, bugünkü medeniyetine gayrikonformistler sayesinde eriştiğini gururla söyler. Amerikan Demokrat Partisinin iki defa Cumhurbaşkanı adayı olarak Eisenhower'e karşı mücadele eden Adlai Stevenson, **"Akıntıya kürek çekmekten çekinmeyiniz,"** diyordu. **"Beşeriyetin ilerlemesi, gayripopüler düşünce ve durumları müdafaa edenler sayesinde gerçekleşti. Bütün değişiklikler çağdaş kafanın değişmesiyle vücut buldu."**

Gerçekten de, biz medeniyetimizi gayrikonformistlere borçluyuz. Peygamberler, bir bakıma gayrikonformist insanlardılar; hayatlarını tehlikeye sokarak yaşadıkları çağların dinî inançlarına karşı çıktılar.

"Ne yapayım ki dönüyor," diyerek dünyanın bütün nimetlerini tekmelemek pahasına da olsa kilisenin tezine karşı çıkmaktan çekinmeyen, dünyanın döndüğünde ısrar eden Galileo en büyük gayrikonformistlerden biri idi. Zevk almasını bilenleri coşturan, onları ilâhı güzellikler âlemine yücelten Batı klâsik musikisi, bugünkü zirvelerini gayrikonformist sanatkârlara borçlu. Haydn'in musikisi kendinden önce gelen Bach'm musikisinden, Mozart'ın musikisi Haydn'ınkinden, Beethoven'inki Mozart'mkinden, Wagner'in musikisi Beethoven'inkinden farklı idi; bu insanlar, kendilerinden önce gelenler gibi musiki yaratmış olsalardı, onların bir taklitçisinden başka bir şey olamazlardı. Stravinski, kendisinden önce gelen büyük musikicilerin musikisinden öylesine farklı bir musiki ile ortaya çıkmıştı ki, **"Bahar Âyini"** adlı eseri Paris'te ilk defa çalındığı vakit, dinleyicilerin, musikiseverlerin öylesine gazabını kendisine çekmişti ki, salonun arka kapısından zor kaçtı. Ama aynı Paris dinleyicileri, ertesi sene, kendisini ve musikisini coşkun alkışlarla bağırlarına bastılar (1914).

Cezanne (Sezan) resimlerinden perspektifi kaldırmasaydı, dünyanın en büyük müzeleri, onun tablolarını değil teşhir etmek, mahzen ve depolarında bile tutmazlardı. Ama o, diğer ressamların ve sanat eleştiricilerinin istihza ve alaylarına aldırış etmeyerek resimlerinden perspektifi kaldırmış, kübizm ve nonfigüratif resme yol açan "büyük" bir sanatkâr olarak sanat tarihine intikal etmiştir.

İngiliz İşçi Partisi'nin meşhur maverik'i Bevan'ın çocukluğu sefaletle hem sınır bir fakirlik içinde geçti. Ama o ebeveynlerinden "hayır" demesini öğrendiğini minnetle anlatırdı: "Oğlum, hayır demek cesaretini kendinde bul. Gerçi bunu diyebilmek çok defa fazla cesarete ihtiyaç gösterirse de, biz, daha fazla ve daha çok şeylere 'hayır' diyebilmekle, değerli şeylere 'evet' demesini öğreniriz."

Ya biz çocuklarımıza neler öğretiyoruz? "Köprüyü geçene kadar ayıya dayı de"; "El etek öpmekle dudak aşınmaz"; "Sürüden ayrılanı kurt kapar." Ünlü Amerikan gazetecisi Walter Lippmann, **"Herkesin aynı şekilde düşündüğü bir cemiyette fazla bir düşünce olmaz,"** diyordu.

Gerçek demokrasilerde söz hürriyeti, Sokrat'ın diyalogunda olduğu gibi, profesörler meclisinde olduğu gibi, ilim adamlarının bir diğerinin araştırma ve eserini eleştirmelerinde olduğu gibi, fikirlerin çarpışmasına vesile olur. Nitekim, Voltaire, **"Sizinle aynı fikirde değilim, ama hemfikir olmadığım fikirlerinizi savunma hakkınız için ölünceye kadar çarpışacağım,"** diyordu.

John Stuart Mili de, On Liberty (Hürriyet Üzerine) adlı meşhur eserinde (1859), "Şeytanın avukatı"nın dahi dinlenmesini ister:

> Bir evliyanın resmen ilânında kilise, "Şeytanın avukatı"nı dahi sabırla dinler. İnsanların en kutsalı bile, ölümünden sonra kendisine takdim edilecek şerefe, ancak Şeytan'ın onun hakkında söyleyeceği her şey dinlendikten sonra nail olabilir. Newton'un felsefesi hakkında sualler müsaade edilmeseydi, beşeriyet şimdi olduğu gibi, o felsefenin doğruluğu hakkında güven

> duyamazdı. Doğruluğuna dair elimizde en fazla delil bulunan inançlarımızın dahi yanlış olduğunu ispat edebilecek herhangi bir kimse için davetiyeyi elimizde hazır tutuyoruz. Eğer davetimiz kabul olunmaz veya kabul edilir de inançlarımızın yanlışlığı ispat olunmazsa bile biz, bu inançlarımızın doğruluğuna yine de tamamen emin olmuş sayılmayız. Ne var ki, beşerî aklın imkânları dah ilinde elimizden geleni yaptık, hakikatin ortaya çıkması için bizden farklı düşünenlere her fırsatı verdik; fakat yine de yarın, beşer aklın ortaya çıkarabileceği daha iyi bir hakikat için kapıyı hâlâ açık tutuyoruz. Kendisinden hatâ sâdır olabilen bir yaratığın, gerçeğe varabilmesi için önünde bundan başka bir yol da yoktur.

Büyükbabalarımız, babalarımız rüyasını gördükleri daha âdil, daha güzel bir Türkiye'yi göremeden gittiler; bizler de göremeden gitmek üzereyiz. Böyle bir Türkiye'ye gidecek yoldaki maveriklere, gayrikonformistlere ve şeytanın avukatlarına hayat hakkı tanınmadığı takdirde, "Büyük Türkiye," sadece rüyalarda yaşayacaktır.

NEJAT MUALLİMOĞLU
Ağustos, 1996

Kaynak:
Nejat MUALLİMOĞLU, Şeytanın Avukatı, Türk Dili ve Diğer Konularda Polemikler, İstanbul, Kasım 1996, sh:9-14

****

DİNDÂRIN CİNSELLİK KONUSUNDAKİ YALANLA İLİŞKİSİ

Dindar olanlar, baştan çıkarıcı şeylere ve cinselliğe karşı diğer kimselerden daha dirençli mi oluyorlar? Yoksa…

Alıntıladığımız diyalog ve araştırma Richard Dawkins'in Sex, Death and the Meaning of Life (2012–) belgesel filminde geçiyor. Bahse konu mevzuların üzerindeki gölgelerin kalkmasına muhafazakâr kesim el atmadığından, ateist bir araştırmacının konuya yaklaşımıyla ve insanların durumunu güzel tahlil etmesi açısından bilinmesi gereken bir konu olduğunu düşünüyoruz.

BELGESELDEN

2011'de, **Psikolog Darrel Ray** kanıtları ortaya koydu. İnternet üzerinden yapılan bir anketle, dinini bırakan 14.000'den fazla insandan, dinden önceki ve sonraki seks yaşamlarına dair verileri topladı. Dört soru sorduk:

Ne zaman mastürbasyona başladın?

Ne zaman oral sekse başladın?

Ne zaman sevişmeye başladın?

Ne zaman cinsel ilişkiye başladın?

Ve daha çok dindar olan ile daha az dindar olanlar arasında bir karşılaştırma yaptık. Her iki gruptan da binlerce insan vardı. Ve neredeyse hiçbir fark olmadığı sonucuna vardık. Pornografi bakımından küçük bir fark vardı. Hatta, çoktan beridir dindar olanlar, dindar olmayanlara göre yüzde 5 ya da 10 oranında daha fazla pornografik içerikle ilgileniyorlardı. Dindar olun ya da olmayın, biyoloji işini yapacaktır. Mastürbasyon yapacaksınız, seks yapacaksınız. Peki fark nerede?

Suçluluk duygusunda! Dindar insanlar, evlilik öncesi seks yaparken veya mastürbasyon yapmaya başladıklarında kendilerini çok fazla suçlu hissediyorlar. Ve bununla nasıl başa çıkacaklarını bilmiyorlar. Yani gerçekten de, dindar olan ve olmayan insanlar arasında, seksüel davranışlardan zevk alma bakımından bir fark yok.

Suçluluk hissetmelerine sebep olan fark nedir peki?

Dindar olan, pornografi hakkında, mastürbasyon hakkında, evlilik öncesi seks hakkında olumsuz şekilde konuşur. Ve bu, iyi bir şey değildir. Birleşik Devletler'deki en yüksek pornografi kullanımı Utah ve Mississippi'dedir. Tüm bunlar kilisenin kötülediği şeyler ancak yine de, kilise üyeleri, dindar olmayanlardan daha çok kullanıyor bunları. Seks üzerine konuşmalar yaparken, sık sık şunu sorma eğilimindeyimdir:

"Kaçınız mastürbasyon yapıyorsunuz?"

Her yerdeki insanlar da ellerini kaldırıyor. Belki de yüzde 80 ya da 90'ı. Bazıları iki elini de kaldırıyor. Aynı soruyu dindar bir gruba sorarsam, kimse elini kaldırmayacaktır. Ama **çevremizdeki erkeklerin yüzde 95'inin, kadınların ise yüzde 70 veya 75'inin mastürbasyon yaptığını biliyoruz.** Kimsenin elini kaldırmıyor oluşu, onların yalan söylediği anlamına gelir.

Niçin Dindar insanlar yalan söylemeye kendilerini mecbur hissediyorlar?

Büyükannem, 83 yaşına kadar yaşadı. Öldüğünde, daha önce boşanmış olduğunu inkâr ediyordu. Çünkü onun dini inançlarına göre boşanan insanlar ahlaksız ve kötü insanlardır. Bunu asla kabul etmedi. Hepimiz boşandığını biliyorduk. Ama bu, onu tüm hayatı boyunca tutsak alan dinin gücüydü. Çok acı verici. **İlginç olan şu ki, dinin, insanları günahtan uzak tutamamasının yanında, bir de, onları**

yalan söylemeye zorlamasıdır. Bunun en güçlü kanıtını Paris'te buldum. Burada, dini geleneğin yalanlar zinciri neticesinde nasıl ikiyüzlülüğe dönüştüğünü görebiliriz. Şanzelize Caddesi'nin şık mağazalarından birkaç yüz metre uzaklıkta, plastik cerrah Dr. Marc Abecassis geçmişteki günahları gizleyebiliyor. Uzmanlık alanı, kadınların vajinasındaki kızlık zarlarını eski haline getirmek. Dış görünüş itibariyle, seks yapmış kadınları tekrar bakire gibi gösterebiliyor. Bir cerrah olarak kendinize şöyle sorabilirsiniz:

> *Bu, adil mi?*
>
> *Böyle bir şeyi sağlıyor olmam doğru mu?*
>
> *[Dr. Marc Abecassis] "Hastalarımıza şöyle sorular sorarız çoğu zaman: Bunu yaptıktan sonra samimiyetinizi koruyabilecek misiniz, hanımefendi?*
>
> *- Kesinlikle.*
>
> *- Evet. Evliliğinizi veya ilişkinizi bir yalan üstüne kurmuş olmayacak mısınız?*
>
> *Biliyor musun, bu soruları daha fazla sordukça, defalarca aynı cevapları aldım. Şöyle söylüyorlar:*
>
> *"Dr. Abecassis, kim olduğunuzu sanıyorsunuz? Belki gerçekten bakire olmayacağım ama kendimi rehabilite etmek istiyorum. Namusumu düzeltmek istiyorum. Bu, sevebileceğim ve evlenebileceğim kişiyi geri kazanmamı sağlayacak bir saflık. Ama bu kızlık zarının yeniden oluşturulması, aslında olmayan bir şeyin sembolik bir şekli. Bir yalan! Sizin için bir yalan! Sizin için bir yalan.*

Dr. Abecassis haftada dört defa bu operasyonları gerçekleştiriyor ve talep giderek artıyor. Hastaların çoğu Cezayirli Müslümanlar. Ve ne yazık ki çoğu için bu, keyfi bir seçim değil; korkunç bir zorunluluk.

> Diyorlar ki: ***"Erkek kardeşim beni öldürecek."*** *Bozulmamış bir zar sunamazlarsa, başkalarına çok kötü şeyler gelecektir. Yani kan akmazsa? Öyle mi?*

Artık günümüzde kanama zorunluluğunun olmadığının farkındalar ama eğer cinsel ilişkiye karşı koyabilirlerse, işlerin yoluna gireceğini biliyorlar. Ve kocası bir şeyler olduğunu fark edecek. "Cezayir kökenli olmak..." Kendi güvenliği için, bu hasta kimliğini gizlemeyi istedi.

> *"Ölmeyi göze alamam." "Sanmıyorum." "Çünkü tüm bunlar bittikten sonra geriye ailem kalacak..." "...ama onlardan ayrılma ve yargılanma riskim bulunacak." "Kuzey Afrika toplumunda, aile içinde olan aile içinde kalır." Dini inancın bizleri saflaştırması gerekiyordu. Ancak bu kadın iki günah arasına sıkışmış durumda: Toplumdan utanma ve kendini kandırma. "Tanrının karşısına yalnız çıkacağım." "Toplumumun önündeki imajım, ailemi de lekeleyecek." "Yalnız değilim." "Ne demek istediğimi anlıyor musunuz?" "Demek istediğim, sadece ben değil; onlar da yargılanacak." "Annemi, babamı, büyük anne ve babalarımı, amcalarımı, teyzelerimi yargılayacaklar." "Yaşadığım çevreye baktığımda, yalanlarla dolu bir toplum görüyorum. Kendimi o kadar da suçlu hissetmiyorum." Sadece eski moda günah fikirleriyle sınırlı değil bunlar. Gerçeklerle çatıştığını, suçluluk ve yalanlarla dolu bir toplum yarattığını görüyoruz. Şimdi, tanrıyı geride bırakmak ve ahlakın gerçek kökenine ilişkin bilimin bizlere neler söylediğini araştırmak istiyorum. Bazı insanlar tanrıya ve dini değerlere inanılmazsa, anarşinin doğacağını düşünür.*

SEX, DEATH AND THE MEANİNG OF LİFE (2012–) Belgesel Film

Yönetmen: Alison Ramsay

Ülke: İngiltere

Vizyon Tarihi:15 Ekim 2012

Süre:47 dakika

Dil:İngilizce

Özet:

3 bölümlük Richard Dawkins belgeseli olan Sex, Death and the Meaning of Life, tanrının varlığı ve yokluğu tartışmalarından ziyade, ateist birinin günah, ölümden sonra yaşam ve hayatın anlamı üzerine düşüncelerini ele alıyor. Bir diğer deyişle, tanrıya inanmayan biri için, bu hayatın ne denli yaşanabilir olduğu irdelenirken, dini ögelerin insan hayatını sürdürmesi bakımından faydaları ve zararlı yine Dawkins üslubu röportaj ve kayıtlarla ele alınıyor.

DİSCONNECT/ Sanal Hayatlar (2012) Film

İletişimi sadece sanal hayata bırakmanın sonuçlarının vahim olduğunu görmek istiyorsanız acilen seyretmeniz gereken bir film..

Yönetmen: Henry Alex Rubin

Ülke: ABD

Tür:Dram | Gerilim

Vizyon Tarihi: 26 Temmuz 2013 (Türkiye)

Süre: 115 dakika

Dil: İngilizce

Senaryo: Andrew Stern

Müzik: Max Richter

Görüntü Yönetmeni: Ken Seng

Yapımcılar: Scott Ferguson , Lynn Givens , William Horberg

Oyuncular: Jason Bateman, Alexander Skarsgård, Paula Patton, Max Thieriot, Colin Ford

Özet:

Hayatı olmadığınız yerlerde de yaşamanın sonuçları nelerdir? İnternetin bize sağladığı özgürlük müdür, tutsaklık mı?

Henry-Alex Rubin´in bu ilk uzun metrajlı kurmaca filmi, sinsice iç içe geçen bir dizi sürükleyici öykü eşliğinde internetin günlük hayatımıza etkisini anlatıyor ve bizi unutulmayacak karakterlerle tanıştırıyor: kimlik hırsızlığı kurbanı gergin çift, sanal zorbalık yapan oğluyla uğraşan eski polis, oğulları intihara kalkışan sevgi dolu anne-baba, yetişkin sitelerde internet kamerası hep açık hırslı TV muhabiri...

GENÇLİĞİN BAŞ BELASI PORNO

“Pornografi Bağımlılığından Kurtulma Rehberi” başlıklı yazıyı okumanızı tavsiye ediyorum. Film ve bu yazıların içeriği ile bazı konularda zamane sorunlarının gittiği yönü gözler önüne sermektedir. Muhakkak okuyun : https://eksisozluk.com/entry/36439504

GENÇLİKTEKİ HAKİKİ MESELEYE GELDİK

Mesele şu: **İnsanlık ve Avrupa bir ahlâkî prensipten mahrum bırakıldı.** Bu, kütle adamının eskimiş ahlâkî prensibi, bir yenisiyle değiştirmek için, kaldırıp attığı demek değil de, kendi hayat anlayışının merkezî noktasında her hangi bir ahlâkî prensibe bağlı bulunmaksızın yaşamak istemesidir.

"Yeni ahlâk düzenimden bahseden gençlerin bir tek kelimesine inanmayın. Bugün Avrupa'nın her hangi bir köşesinde yeni bir ahlak sistemi olmayı vâdeden bir "etos"un (ahlâk anlayışı) ilhamı altında her hangi bir topluluğun bulunduğunu mutlak bir şekilde reddediyorum. " Yeni ahlak düzenimden söz edenler sadece yeni bir "gayri ahlâkî" durum yaratıyor ve kaçak mallarını piyasaya sürmenin yollarını arıyorlar.

> (Dünyanın her tarafındaki insanlar arasında, ileride yeni bir ahlâk prensibi olabilecek fidenin meydana çıktığını farkedebilecek iki düzüneden fazla insanın bulunduğunu zannetmiyorum. İşte bu sebepledir ki, “yeni ahlâk düzeni”nden bahsedenler, bu gerçek zamanlan temsile en az lâyık olanlardır.)

Bundan böyle, günümüzün adamını ahlâk anlayışından mahrum olmakla itham etmek onu kıpırdatmaz, veya dahası hoşuna gider. **Gayri ahlâkîlik artık alelâdelik haline geldi ve herkes bu yola başvurmakla övünüyor.**

Bu incelemede yaptığımız gibi, mazinin kalıntıları olduklarını imâ eden bütün grupları — Hıristiyanları, İdealistleri, eski Liberalleri — konumuzun dışında tutarsak, hakikî devrenin bütün temsilcileri arasında, hayat karşısındaki bütün davranışları, bütün haklara sahip olmak ve hiç bir mecburiyet altında bulunmamakla sınırlanmayan bir tek grup dahi bulunmayacaktır. Onların kendilerini reaksiyoner veya ihtilalci kisvelerine bürümeleri farketmez; aktif veya pasif bir iki durumdan sonra zihnî durumu bütün yükümlülükleri kesinlikle inkâr eder hale gelecek ve niçin olduğunu hiç bir şekilde düşünmeksizin kendini sınırsız haklara sahip hissedecektir. Eğer reaksiyoner veya anti-liberal görünürse, ileri sürdüğü bahane, Devletin kurtuluşunun diğer bütün standardları aynı seviyeye getirmek ve bir kimsenin komşusunu hırpalamak hakkını tanıdığını söyler ve bilhassa komşusu tanınmış bir şahsiyet ise. Fakat, ihtilalci rolü ile hareket etmeğe karar verince de aynı şey tekrarlanır; onun, beden işçisine, fakir sınıflara ve sosyal adalete gösterdiği yakınlık ve heyecan, nezaket, dürüstlük ve hepsinin üstünde, üstün fertlere duyulması gereken hürmet gibi bütün mecburiyetleri reddetmesini kolaylaştıracak bir maske hizmetini görür. Ben, kendilerine, sadece zekâyı hor görme ve ona her hangi bir hürmetten kaçınma hakkını vereceği için işçi sendikalarına veya diğer teşkilâtlara giren pek çoklarını tanıyorum. **Diktatörlüğe gelince, onların kütle-adamını nasıl okşadıklarını, nasıl onun hoşuna gideceği şekilde konuştuklarını, müşterek seviye üstünde görünen her şeyi nasıl çiğnediklerini çok iyi gördük.**

Günümüzde "GENÇLİK" plâtformunun kuruluşu, her mecburiyetten kaçınmanın kısmen gülünç kısmen yüz kızartıcı fenomenini kısmen izah eder. Zamanımız, belki de, bundan daha gülünç bir manzara ortaya koymadı.

İnsanlar, Gençliğin, Mecburiyetten Fazla Hakları Olduğundan Ve Çünkü Bu Yükümlülükleri Olgunluk Yıllarına Erteleyebileceklerinden, Kendileri İçin Komikçesine "Genç'' Diyorlar. Gençlik, böylece, önemli işler yapmaktan veya yapmış olmanın daima dışında tutuldu. Daima "kredi" ile yaşadı.

Bir çeşit — kısmen istihzalı kısmen hoşa giden — sahte hakla, gençlik devrelerini arkada bırakanlar kendilerinden küçük olanlara boyun eğdiler. Fakat günümüzün hayret uyandırıcı vakıası şu ki, "genç"ler de, bunları, ancak bir şeyler yapmış olan insana bahşedilen haklari kendilerinin iddia edebilmeleri için tesirli bir hak diye kabul ediyorlar.

İnanılmaz gibi gelecek: "Gençlik'' bir şantaj vasfına büründü.

Biz, gerçekte, bunun iki tamamlayıcı davranışının, şiddetin ve karikatürün benimsendiği bir zamandayız. Şu veya bu şekilde, maksat daima aynı: Aşağı seviyedeki adam, kalabalığın adamı, kendini, üstündekilere itaat etmekten muaf hissediyor.

Demek oluyor ki, hakikî krizi, iki farklı moralite (ahlâk) anlayışı, biri çürümekte olan ve diğeri henüz şafağındaki iki medeniyet arasındaki çatışma diye yüceleştirmeğe çalışmak doğru değildir. Kütle-adamı, gayet açık bir şekilde, özü itibariyle, insanın kendini bir şeye adama hissi, hizmet ve yükümlülük şuuru olan moralite'den daima mahrumdur. Fakat, belki, **"gayet açık bir şekilde''** demek yanlış. Zira mesele, bu tip yaratığın moraliteden mahrum yaşayışı değildir. Hayır, onun görevini, kolaylaştır- mamalıyız. Moralite, daha fazla ses çıkarmadan ortadan kaldırılacak şey değil. Gramerde dahi mevcut olmayan "amoralite," mevcut olmayan bir şey. Eğer her hangi bir norm'a boyun eğmek istemezseniz, "nolens volens" durumu meydana çıkar; bütün moraliteyi inkâr eden norm'a boyun eğme, ve bu da "amoral değil "immoral'dir (gayri ahlâkî). Diğerinin boş şeklini muhafaza eden boş bir moralite. Hayatın "amoral" oluşuna nasıl inanıldı? Çünkü, bütün modern kültür ve medeniyet bu inanışa meylediyor? Avrupa, şimdi, önceki ruhî davranışının acı sonuçlarının hasadım biçiyor. Şaheser olan, fakat kökü bulunmayan bir kültürü körce benimsedi.

Bu incelemede muayyen tipte bir Avrupalıyı, bilhassa onun içinde doğduğu bir medeniyete karşı tutumunu tahlil ederek, çizmeğe teşebbüs ettik. Bunun yapılması gerekiyordu, çünkü bu insan, önceki bir medeniyetle mücadele eden yeni bir medeniyeti temsil edemez, o sadece bir inkârı temsil eder. Bundan böyle, onun kafa portresini önümüzdeki büyük sualle birleştirmek gayemize hizmet etmedi. **Sual şu: Modern Avrupa kültürüne ıstırap veren köklü kusurlar nelerdir?**

Zira, şurası aşikâr ki, uzun vadeli olarak ele alındığı takdirde günümüzün hâkim beşeriyet şeklinin menşei bu kusurlarda.

Bu büyük sual, bu sayfalar dışında kalmalı. Onun ele alınması, 'leit- motif" (sık sık tekrarlanan tez) gibi, dokunmuş, imâ edilmiş, fısıldanmış beşer varoluşu doktrininin açıklanmasını gerektirecek. Kim bilir, belki çok geçmeden yüksek sesle de söylenebilir.

Kaynak:
Ortega y Gasset, KÜTLELERİN İSYANI, Çeviren: Nejat Muallimoğlu, Bedir Yayınevi İstanbul, 1992, sh:151-153

****

FACEBOOK'UN PSİKOLOJİK ETKİLERİ

NARSİSİZM VEBASI ÜZERİNE

[ÖNEMLİLİK DUYGUSU- MUTLULUK] VE İSTİSMARI

KÜLTÜR VE TEKNOLOJİ

KARAKTERSİZ KARAKTERLER

DİNDEN UZAKLAŞMANIN RUHSAL BOZUKLUKLARDAKİ ETKİSİ

NİYE "ŞEYTANIN AVUKATI?"

KÜTLELERİN İSYANI

KÜTLELERİN GELİŞİ

SEÇİME İŞTİRAK ETSENİZ; NE OLUR, NE OLMAZ Kİ?

REŞAD İle KÜRŞAD

Reşad, hemşehrisi olan Kürşad'ı fakülte çağlarından beri tanımıştı. Fikrî tartışmalarının evveliyatı bu tarihlere dayanır... Kürşat okulunu bitirip avukat olmuş, sonra da şehrinde oyların çoğunu alagelmiş bir partinin başkanı olmuştu.

Reşad'ın da meşgalesi çoktu. Bu yüzden görüşmeler hayli seyrekleşmişti. Bir gün aynı istikamete giderlerken yolda karşılaşırlar:

Kürşad — Merhaba Reşad Bey!

Reşad — Merhaba da sana, ne âlemdesin; iyi misin?

Kürşad — Seçimler yaklaştı da, çok yoruluyoruz. Sen nasılsın, nerelerdesin? Duydum ki hâlâ bir partiye girmemişsin?

Reşad — Evet, öyle..

Kürşad — Saydı bir partiye girmemeniz, bir fikir adamı için, iyi diyelim; fakat seçimlere de iştirak etmiyor muşsun, öyle duyuyoruzda, doğru mu?

Reşad — Evet, doğru

Kürşad — Hayret! Bilirim bize rey vermezsin, ama nasıl olur da, sizin gibi bir münevver seçime girmez?

Reşad — Doğru, seçim olur da iştirak edilmezse yurttaşlık görevi ihmal edilmiş olur.

Kürşad — Peki öyleyse, neden reyini kullanmıyorsun?

Reşad — Kime?

Kürşad — Kime olacak, istediğine

Reşad — Şimdi ben istediğimi seçebilir miyim?

Kürşad — Allah Allah! Bu ne biçim söz; kim mani olabilir istediğini seçmeye?

Reşat — Yaptığınız seçim kanunu..

Kürşad — Yapma Reşad Bey! Artık bunda da bize oyun oynama, Allah aşkına!.

Reşad — Ne oyunu Kürşad Bey, sen ki hukukçusun, bunları bilmeliydin!

Kürşad — Şimdi sen istediğini seçemez misin?

Reşad — Seçebilseydim durur muydum?

Kürşad — Bak hele! Vatandaşın yaptığı iş nedir; onlar sandık başında kimi seçer.

Reşad — **Vatandaş partilerin seçtiğini tasdik etmeğe bir nevi mecbur ediliyor, ya da düşünürse, ancak bir partiyi seçebildiğini anlıyor.**

Kürşad — İyi ya, herkes istediği listeyi atabiliyor. Bu da seçim değil midir?

Reşad — Doğru, dediğiniz gibi bu olsa olsa parti seçmektir, onu da particiler ister istemez yapıyor.

Kürşad — Teki, bu parti listelerinde hiç mi beğendiğiniz bir adam yok?

Reşad — **Olsa bile ne çıkar; meselâ, milletime faydalı gördüğüm bir şahsiyeti, her hangi bir listenin ikinci, üçüncü, dördüncü sırasında görsem ve o listeyi de**

kullansam, reyimi ona değil de ondan evvelki beğenmediğim; faydalı görmediğim adama kullanmış olmaz mıyım?

Kürşad — Orası öyle.

Reşad — **Öyle ise benim gibi henüz bir partisi olmayan milyonlarca vatandaşa istemediklerine de rey kullandırmak nasıl olur? Söyler misin?**

Kürşad — Bak, bunda haklısın; seçim kanunu islâh edilmelidir, ben de buna kaniim, diyerek ayrıldılar. Zaten yollarının ayrılma kavşağına da gelmişlerdi...

Kaynak:

M. Said Çekmegil, Diyalektik Anlayışımız, Sanih Kütüphanesi Yayınları: Malatya,1972, s:103-105

Sanih: Mübarek fiil, iyi iş; (ara.) er. zihin ve düşüncede oluşup çıkan, fikre doğan.

İSLÂM DÜNYASININ GELECEĞİ

27 Mart 1913 te Hanry Nivet tarafından yazılmış
"Balkan Haçlı Seferinde Avrupa Siyaseti Ve Türklerin Felaketi" Eseri
ile günümüzü Tekrar Gözden Geçirmek İçin

Uygar insanlar olarak, geçmiş zamanların tarihine bakar ve olayları düşünürsek, milletler ve ırklar arasında meydana gelen savaşların şiddet ve vahşeti vicdanımızı titretir ve bizi üzer. Kaybedenlerin öldürülmesi, hırsızlık, namusa saldırma, yağma ve çapul, ganimetlerin mülk haline getirilmesi, bize, vahşet dünyasının zamanın ilerlemesiyle insanlık sayfasından silinmeyen izi ve eski yapının pislik ve alçaklığı gibi tarifi imkânsız iğrençliği ile görünür.

Biz bu utanç verici şeylerin düşünce ve ahlakın ilerlemesiyle artık ortadan kalktığını sanıyorduk. Uygarlığın, savaşın kendisini bile insanlık kurallarına uygun bir hale getirdiğini düşünüyorduk.

Uygar Avrupa'da kabul edilen tanınmış bir ilke vardı:

Savaşın yalnızca savaşanlar arasında sürmesi. Yaralıya, yenilene saygı gösterilecek, kadınlar, çocuklar ve yaşlılar korunacak, silahsız halk saldırıdan uzak tutulacaktı. Biz, atalardan kalan ve geçmişe gömülen, fakat daima yarı örtük mezarından fırlamaya hazır olan zorba güçler ve vahşice hareketler arasında kazanılan bu sonuçla iftihar ediyorduk.

Balkan hükümetleri bize, bu düşüncemizde ne kadar yanıldığımızı gösterdi. Osmanlı Devleti'yle yaptıkları savaşta işledikleri vahşet ve zulümler bu hükümetleri karanlık ve kanlı geçmişe doğru sürüklüyor. **Bu, askerlik adına hakkıyla yakışan, askerlere özgü şeref ve insanlık düşünceleriyle oluşturulmuş bir ordu değil, yenilen düşmanı her ne pahasına olursa olsun yok etmek gibi aşağılık bir amaçla hareket eden, bir ırkın katliamını politik bir ilke mertebesine çıkaran vahşiler sürüsüdür.**

Adlandırılamayacak derecedeki şiddetli zulümlerin, mazeret kabul etmez cinayetlerin ve alçaklığın en açık göstergesi olan rezillikler ve öldürme olaylarının örneği pek çoktur. Müttefik hükümetlerle, beraberlerinde sürükledikleri eşkiya çetelerinin hareket ve davranışlarına ilişkin gerçekler, politikacıların önceden tasarlayarak uyguladıkları zulümler ve satılmış basının sürekli yalanları arasında yavaş yavaş ve ağır bir biçimde ortaya çıkıyor.

Fakat bunu, **(1913 Yıllarında)**Fransız halkının ancak çok az bir kısmı biliyor. Yalnızca mezalimden nefret ettiğini gösteren sosyalist partisi itiraz sesini yükseltti. **Sessizliği seçen tüm Fransa içinde, boğazlanan Türk kavminin lehinde şikâyet sesi çıkaran yalnızca onlar oldu.**

İstila edilen Selanik'ten kaçarak bana gelip Bulgarlar tarafından işlenen vahşetleri anlatan Refik Hıfzı Bey'le geçirdiğim acı verici dakikaların anısını hiçbir zaman unutamayacağım. Ciddi ve yumuşak yüzüne, bazen, gizli yaşlar akıtan gözleri derin bir hüzün veriyordu. Yollar boyunca yatan, ırkçılar ve düzenli askerler tarafından akla gelmedik işkenceler yapılan arkadaşlarının cansız cesetleri gözlerinin önünden gitmiyordu. **Kavala şehrinin birkaç kilometre uzağındaki ıssız sahrada, düşman eline geçen genç kardeşinin de cesedini görüyordu.** Onu, iki bahtsız vatandaşıyla bağlamışlar, sonra dipçikle vura vura götürmüşler. Şehirden biraz uzaklaşınca, vahşi hunharlar süngülerini bu günahsız kurbanlarının titreyen kalblerine saptamışlardı. **Yüzlerce zavallı Türk de aynı sona uğramışlardı.**

Kendisine bu üzüntü verici olaylar anlatıldığında Jevres, Avrupa ve Fransa'yı açık bir dille adalet ve merhametin gereklerini yerine getirmeye çağırmıştı. Bu feryadına Millet Meclisi kürsüsünde olduğu gibi **"Hümanite"** gazetesinde de devam etmişti.

Piyer Loti ve Klod Farer gibi, Türk ırkını ve onun hemen hiç tanınmamış olan fıtri üstünlüklerini bilen ve tanıyan bazı kimseler, yenilmiş olarak toprağa serilen

Türkiye'nin lehinde etkili ve heyecanlı savunmalarda bulundular.

Rus Çarının isteklerine uyan ve ona boyun eğen Fransa hükümeti, Slav ihtiraslarına politik dönüş prensiplerine, geleneksel cumhuriyetini feda etti. Eski nesil, yağmacı zorbanın yüzüne karşı: **"Sakat ve hasta, fakat hak ve adalet gibi kutsal olan Lehistan yaşasın!"** diye bağırıyordu. Yeni nesil ise: **"Milletleri boğan, hükümetleri gasbeden Rusya yaşasın!"** diye haykırıyor.

Fransa Millet Meclisi kürsüsünde, Meclis başkanı olan Borlorenli: **"Zafer, Balkanlıların Türk topraklarını mülk edinme haklarını doğurdu"** demeye cesaret ediyor.

Vahşi, **"Vay yenilenlerin haline!"** diyordu. Bir Alman, **"Kuvvet hakka üstün gelir!"** dedi. Bizim Lorenli ise, **"Kuvvet hakkı doğurdu!"** diyor.

Ne yazık ki, kendi tarihini ve kendi çıkarlarını inkâr ederek bu kutsal göreve tecavüz eden Fransa oldu. Dünyaya insan haklarını, vatandaş haklarını açıklamıştı. Geçmişi ona, geleneklerine bağlı kalmak ve mağluplar lehinde hak ve adalete uygun sözler söylemek görevini telkin ediyordu. Özgürlüğü yaymak, soylu düşüncelerin koruyucusu olmak dünyada bizim için en büyük bir kuvvetti. Sırf ahlaki olan bu güç, bize milletlerin saygı ve sevgisini sağladı. Onlar, bilgi ve uygarlık ışığını bizden almaya koştular. Uzun süreden beri tembellik uykusu içinde uyuşan eski hükümetler, yüksek olgunluğumuzla dolu, devrim tarihimizin büyük benzerleriyle coşan, filozof ve sosyoloji bilginlerimizin dersleriyle olgunlaşan gençler, Türkiye'yi yüzyıllarca kökleşmiş zalim bir yönetimden kurtarmak istediler. Onlar, Osmanlı Hükümetini uygar bir Avrupa hükümeti haline getirmeyi istediler ve bakışlarını bize çevirdiler. Fransa uygar ve yüce fikirlerin yol göstericisiydi. Onlar da onun beyin iplikleriydiler. Tecrübesizlikleri bazı yanlışlıklar yapmalarına neden oldu. Fakat bu yanlışlıklardan dolayı onları cinayetle suçlamak doğru olur mu?

Biz de, özgürlüğü kurup devam ettirmeye çalıştığımız dönemlerde böyle yanlışlar yapmadık mı?

Fakat bu beyin iplerimize, onların toprağını istila edenleri tercih ederek kendilerini terk ettik. Ruhbanın düşmanı olan inançsız Fransa, Haçlı seferlerine kalkışan Bulgarlara, gözlerini taassup dumanı bürümüş Mutezile ile Ortadokslara politik yardımlar dağıtıyor.

Dört yüzyıllık bir geçmişi unutarak, kendi tarihimizi inkâr ederek şimdiki uygar Fransa'dan iktibas edilen düşünceleri çiğniyoruz. Duygularımız bize, başka türlü tavır ve hareketi tavsiye ediyordu. Çıkarlarımızı göz önünde bulundurmak gerekiyordu.

Türkiye'de binlerce Fransız yaşıyor. Dilimiz onun her yanında yayılmış. Sayısı çok fazla olan okullarımız orada her türlü kolaylığa ve ayrıcalıklara kavuşmuş olarak binlerce çocuğa eğitim vererek Türk kavmi arasında Fransız nüfuz ve terbiyesini yayıyor; orada yüzlerce "laik" kuruluşları var. Sınai ve ticari büyük girişimler, bankalar, şimendiferler, deniz şirketleri hep Fransızların elindedir. Türkler ise bir itiraz ve tehdit sesi çıkarmaksızın bizi yıllardan beri kendi çalışmalarımızı rahat rahat yapmaya bırakıyorlar.

Haris Bulgarlar, mutaassıp Sırplar, hileci ve ahlaksız Yunanlar sonunda bizim bu suça katılmamız sayesinde çapulculuklarının meyvesini elde ettikleri zaman, acaba bize karşı yine aynı yumuşaklık ve saygıyla mı muamele edecekler? Hayır. Onlar bir kez bu yerlere sahip oldular mı, bizi derhal kapı dışarı edeceklerdir.

İşte bu da Türkiye'nin paylaşılmasını, Türklerin yok olmasını seyreden Katolikler, sermayedarlar için layık bir ceza olacaktır.

Evet, hükümetin emrindeki basın ne kadar sükûnet etse bile, bu şeyler yine yakında ortaya çıkacak ve herkes tarafından anlaşılacaktır. Fakat ne yazık ki şimdilik, genel olarak, durumdan habersiz ve gafil bütün Fransız kitlesi hareketsiz veya düşman kalıyor.

Her şeyden önce onu haberdar etmek, gerçeği öğretmek ve olayları aktararak onu etkilemek gerekir.

Bu nedenle, dostum Hanry Nivet'nin bu eseri tam zamanında yayın alanına giriyor. Balkan müttefiklerinin işledikleri alçaklık ve vahşetleri reddedilmesi imkânsız olan gerçek vesikalarla halkın önüne koyuyoruz.

Bu eser, açık ve belli ayrıntıları, ahlaki büyük değeri bakımından zavallı Türk milleti için uygarlık dünyasının vicdanına yapılan en açık bir hitap, en yüksek bir müracaat olduğu gibi, bizim için de işlenen hataları yeniden onarmak demektir.

Hayır, Balkan vahşetinin, halkın kayıtsız bakışları önünde olanca şiddetiyle yıkımını sürdürebileceği görüşü doğru değildir; bu eser onun çürüklüğüne bir kanıttır.

Fransız milleti bunu okuyacak; o, adil ve insanseverdir.

Köylülerimiz ve işçilerimiz, hakkı savunmak için temiz duygularına başeğmekle iftihar ederler. Bu nedenle hiçbir zaman kadınları ve çocukları öldüren, zorla genç kızların ırzlarına tecavüz eden, Avrupa'yı tarihin en karanlık dönemlerine geri götürerek Attila'nın Hun'ları gibi, bastıkları yerlere zulüm ve ölüm ateşi saçan kan içici canavarlara yardımcı olamazlar.

DOKTOR LEON TİVERİYE (sh:7-13)

MARKSİZM'İN NÜFUZU VE ULUSLARARASI İŞÇİ DERNEĞİNDE SLAV KIŞKIRTMASI

Uluslararası İşçi Derneği, kurucuları olan Kari Marks'la Friedrich Engels'in koymuş oldukları kural ve ilkelere bugüne kadar sadık kaldı. Bunların düşünceleri, bulundukları bütün sosyalist teşkilatında itirazsız bir şekilde kabul edildiği gibi, onları yenilemek gerektiğini savunanların en şiddetli saldırılarına da başarıyla karşı koyabilmiştir.

Eski uygar milletlerin resmi ve gayrı resmi basını, işçi sınıfının siyasi ve toplumsal kuruluşlarına etkili bir darbe indirmek istedikleri zamanlar, sorumluluğu kasden tahrif ve tezyif ettiği Marksizme yüklemekten geri durmadı.

İşçiler, topluluklarının esaslarını böylesine güçlü olarak görünce, Marks'la Engels'in eserlerinde ve hatta dünyadaki politik ve ekonomik hareketleri değerlendiren makalelerinde, içlerinden birçoklarının gerek öngörü ve gerekse keramet gibi gördükleri birçok düşünceyi inceden inceye araştırmayı alışkanlık haline getirdiler.

Onlar, Marksizmin yalnızca bir ekonomik görüş olmayıp, geçmişteki olayların nedenlerini bulup bugünkü olayların nedenlerini yanlışlardan korunmuş bir biçimde değerlendirmeye uygun bir tarihi araştırma metodu olduğunu unuttular.

Hoca, elli yıl önce ortaya konulan ırkı veya ekonomik araştırmalara dayanan kanıtları yirminci yüzyılın olaylarına uygulayan öğrencilerini görürse, doğal olarak onları öğrencileri olmaktan uzaklaştırır. Bununla birlikte onun **"Doğu Sorunu"** adlı eserinin, Balkan Haçlı Seferi hakkında bir fikir edinmek için Marksistlerin büyük çoğunluğu tarafından tek kılavuz olarak kabul edildiği anlaşılıyor.

Onların gözünde "Müttefikler" uygarlığı, Türkler de vahşeti temsil ediyorlardı.

Genç Türkler hakkındaki görüşler bazı kısımlara ayrılıyorsa da, çoğunluk bu devrimci kimselerin kendi ülkelerini ekonomik bakımdan diriltmeye yetenekli olmadıkları düşüncesini besliyordu.

Eğer Marks'm eseri gözden geçirilirse, Türkler hakkında beslenen bu düşüncenin nedeni derhal ortaya çıkar. Fakat "Doğu Sorunu" adlı eserin 1853 yılında, yani genç Türkiye'nin henüz var olmadığı bir dönemde yazılmış olduğunu da gözden uzak tutmamak gerekir.

Marksın ileri sürdüğü iddia, tabii şimdiki olaylarla oldukça aydınlandı.

Marks'ın düşüncesine göre 1853'deki Türkiye düşüş durumunda olup, Afrika'daki Türk sömürgesi, Rumeli ve Anadolu'dan ibaret olan üç parçaya bölünmeye mahkûmdu. Bu üç parçadan birincisi

Avrupa sermayedarlarının avı olacaktı. **Gerçekten, Marks'ın önceden tahmin ettiği gibi, bugün İngilizler Mısır'ın gerçek hakimi bulunuyorlar;** Tunus, Fransa himayesine geçti; fakat Trablusgarb'ın Osmanlı hükümetinden ayrılması için, İtalya'nın oyunda hile yapması gerekti.

Marks, Rumeli hakkında aynen şunları söylüyordu:

> **"Bu güzel ülke, hangisinin ilerleme ve uygarlığa en az yetenekli olduğunun belirlenmesi çok zor olan milliyetleri ve ırkları değişik bir insan kitlesi ile doludur. Slav, Ulah, Arnavut olmak üzere oniki milyon nüfus, bir milyon Türk'ün egemenliği altında bulunuyor. Çok yakın bir zamana kadar, böyle karmakarışık bir ahali içinde, bu çeşitli milliyetlerden yalnız birine ait olması gereken egemenlik hakkına sahip olmak için gereken nitelik ve üstünlükleri Türklerin taşıyıp taşımadığı, haklı olarak akla gelen bir soruydu".**

Bu sözlerin arkasından Marks'ın, Türkiye'nin egemenlik hakkına karşı çıkmasının nedeni, Türk görevlilerinin **"İslamlık taassubuyla"** başıboş bir duruma gelen müslüman halkı uygar bir duruma sokmaya güç yetiremeyeceklerini görmesidir. Öte yandan hükümet, sürekli olarak başgösteren Hristiyan isyanlarının önünü almaya güç yetiremiyordu.

Onun yanında Türk köylüsünün önemi yoktu. Gerçek müslüman gücünü yalnız büyük şehirlerin halkında görüyordu ki, **"bunlara oranla eski imparatorluk dönemindeki Roma şehrinin ahalisi bir akıllı ve kahramanlar topluluğuydu".** Bugün Türkleri atmak istedikleri Anadolu, onun düşüncesine göre, egemen milletlerin tükenmez bir kaynağıydı.

Sonra Türkiye'de oturan diğer kavimleri inceleyerek: **"Rumların... özellikle Slav neslinden oldukla-rını"** ve fakat nüfuzlarının ancak ikinci derecede bulunduğunu açıklıyor. **"Halkın büyük bölümünü oluşturan ve "nesillerin" karışık bulunduğu her yerde üstünlüğü eline alan Slav neslidir"** diyor. Arkadan da, bugün bile önem ve değerini yitirmeyen şu bilgileri ekliyor:

> **"Büyük Slav Rumları kitlesi, mukaddes Moskova'da veya Petersburg'daki Hükümdar Matbaasında basılan eserlerin tümünde bir mezhep hakikatinin, bir kutsallık kokusunun bulunduğuna kanaat getirmişlerdir. Kendilerini, her ne olursa olsun, her türlü kötülükten kurtaracak Mesih'in zuhurunu bekledikleri Petersburg'dan gözlerini ayırmıyorlar".**

Karadağ hakkında da ayrıca:

> **"Onlar, ovaları yağma ederek ganimet mallarını sarp kalelerde saklayan bir eşkiya topluluğudur"** görüşünü belirtiyor.

Türlere ait bölümü dışarda kalmak üzere, **"Doğu Sorunu"** adlı eserdeki bilgiler, aradan altmış yıl geçmiş olduğu halde yine aynen geçerlidir. Marks, o zaman yalnız sosyalistlere değil, aynı zamanda bütün Batı Avrupa'ya aşağıdaki fikri telkin ediyordu:

> **"Rusya aslında cihangir bir hükümettir. Milli egemenlik taraftarlarının düşünce patlamasından doğan bir güç, insanın özgürlüğe kavuşmak için beslediği sonsuz bir azim olan Avrupa devrimini meydana getiren o müthiş 1789 galeyanına kadar, tam bir yüzyıl, o cihangirlik sürekli kaldı. Avrupa kıtasında o zamandan beri gerçek bir biçimde egemenlik yürüten iki güç var: Rusya ve Mutlakiyet yönetimi, ihtilal ve demokrasi... Eğer Rusya Türkiye'yi istila edip ele geçirmiş olsaydı, gücü bugünkünün en az yarısı kadar artacak ve diğer Avrupa hükümetlerinin toplamına üstün bulunacaktı. Böyl bir olay, ihtilalciler için çokbüyük bir felaket olacaktı."**

Tehlike her ne kadar Rumeli için yarı yarı ortadan kalkmışsa da, Anadolu için bütünüyle bakidir. Bu konuda Marksiztlerin de akıllarını başlarına çok geç aldıkları görülüyor. Bununla birlikte Marks, Hristiyan isyanlarıyla bunların muhtemel sonuçlarına ilişkin duygularında aldanmıyordu:

> **"Eski bir dönemde Rus hükümeti, Avrupa'nın güney doğusundaki son derece uygun**

> **konumundan yararlandı. Yüzlerce Rus görevlileri Türkiye'yi dolaşarak Hristiyan Rumlara, Ortodoks hükümdarın (Çarın) Türk pençesinde inleyen doğu Hristiyanlarının koruyucusu, sığınağı ve başı olduğunu telkin ettiler. Özellikle güney Slavlarına bu imparatoru, Slav ırkını er geç tek bir yönetim altına alarak Avrupa'nın en güçlü bir milleti haline getirecek mutlak güç sahibi bir çar gibi gösterdiler. Rum patriğine bağlı ruhbanlar, bu düşünceleri yayacak gizli bir topluluğun en etkili üyeleri oldular... Merkezi hükümete karşı nerede isyan bayrağı kaldırıldıysa, Ruslar fiilen ve para bakımından bu isyancılara yardım ettiler".**

Marks bu konuda söz söylerken bilinmezlik içinde koştuğunu biliyordu. Bu nedenle özellikle, Türk halkı hakkında yeterli bilgi bulunmamasından şikayet ediyordu. **David Orkar** adında, o dönemin tanınmış bir İngiliz bilgini tarafından verilen bilgilerin, Türk hayatına ve Türk halkının niteliklerine ilişkin özel bir fikir edinmeye yeterli olmadığı görüşündeydi. Gerçekten bu bilgiler aşırı övgülerle dolu olup Marks'ın tezini çürütüyor ve ona bu çelişkinin nedenini açıklamaya uygun bulunmuyordu.

Zıtlık henüz bugün de bulunmaktadır. Sermayedarların Türkiye'deki girişimleri lehinde söz söyle-yenler, Türk "tassubunu", uygarlık için göğüs gerilemez bir engel olarak suçluyorlar ve sonuç olarak **"Türk bir vahşidir"** kararını veriyorlar. Fakat bu suçlamalara karşı, Türklerin nasıl yaşadıklarını gören, Türk düşüncesinin ne olduğunu bilen, Batılıların ve özellikle Fransızların Türkler hakkında ne kadar yanlış düşüncelere sahip olduklarını Piyer Loti ve Klod Farer gibi aydın düşünceli iki zabitin sanatkarca açıklamaları ortada olduğu için fazla birşey söylemeyeceğiz.

Marks, Türklerin Anadolu'ya gönderilmesini gerçek belgelere dayandırıyor. Bugün de Fransız sermayedarları ve katolikleri, Türk milletinin ticarete yeteneksiz olduğunu ileri sürüyorlar. Bu şikâyeti uzun uzadıya söz konusu etmeksizin, yalnızca, bu suçlamanın Rumeli'deki birbirini izleyen Rumlara, Avusturyalılara ve İtalyanlara karşı ilan edilen boykotajın geçerliliğini yitirmesiyle hükümden düş-tüğünü söylemekle yetiniyoruz.

Burada şunu da belirtelim ki, Marks'ın benimsediği iddia 1853 yılı için doğru olabilirdi, fakat 1913'teki Türkiye hakkında kesinlikle doğru olamaz.

Marks, İttihad ve Terakki Cemiyetinde, Rus baskısına karşı milli egemenlik ilkesine dayalı devrimci bir niteliğin varlığını zorunlu olarak kabullenmiş olacak ve Genç Türklerin Avrupa sermayedarlarından şikâyetleri de, ona Türk milletinin sınai ve ticari yeteneklerine dair gerçek bir fikir vermiş olacaktı.

Bu düşünceleri aşırı bulan kimselere, Marksın 1853 yılında Japonya ile ilgili olarak yazdığı bir eser hakkındaki düşüncelerinin ne olduğunu sormak gerekir. O dönemde, bugünkü Japonya'nın ulaştığı yüksek yeri sezinleyebilmek mümkün müydü ve eğer mümkünse, Japon kavmine uygarlık adına lanet edilebilir miydi?

Oturduğu ülkeye Avrupa kapitalistleri nüfuzunun girmemesi için büyük bir direniş gösterdiğinden dolayı bir milletin sürülmesini ve bağımlılığını veya bağımlılık altına alınmasını haklı göstermek gerek-tiği takdirde, bütün **"Düveli Muazama"** tarafından ayrımsız uygulanmakta olan **"Sömürge edinmek"** politikasına karşı, sosyalistlerin elinde ne gibi belgeler kalabilirdi?

Uluslararası İşçi Topluluğuna baskı yapan ikinci etken, slav kışkırtmasıdır.

Bizim sömürgecilerin düşündükleri olaylara karşı kin ve öfke besleyen Fransa sosyalistleri gibi Rusya'da da Çarlık politikasının girişimlerini protesto eden Sosyal-Demokratlar vardır. Bundan başka, Balkanlarda da, askeri harekât sırasında soylu bir tavır alan sosyalistler vardır ki, bunun doğruluğunu kanıtlayan bir Sırp zabitinin mektubundan daha sonra söz edeceğiz. Fakat, Slavlar kesin olarak hayli süreden beri Uluslararası İşçi Topluluğunda özel bir endişe doğurmuşlardır.

Bunlar Fransa'da toprak sorununun müzakeresi sırasında Fransa Marksistlerinin aldıkları tavır ve hareketi, garip bir ısrarla suçladıkları gibi, aynı zamanda da, mağlup veya parçalan uzun süreden beri dağılmış olan Slav milletlerinin tek bir kitle haline gelmesine yardım etmek için Uluslararası İşçi Top-luluğunun nüfuzundan yararlanmaya çalışıyorlardı. O yörede bulunan sosyalistlerin, kendi ülkelerinde

kendisine uydukları hükümetin amansız düşmanı oldukları halde, Rumeli'deki milletdaşları lehindeki kışkırtmaları iyi bir sonuca ulaştırmış olmalarının nedeni, bu kışkırtmaların, Balkanlardaki kralların veya kralcıkların amaçlarını kolaylaştırmasıdır. Slavlarla birlikte, her yerden daha çok Rusya'da kötü muamele gören Museviler bile Doğu Avrupa sosyalistlerine yardımda bulundular ve Balkan Savaşında "Müttefikler" tarafını tutmak suretiyle Rusya'daki toplumsal yerlerini sefalet ve zulümden kurtarabileceklerini sandılar. Gerçek ortadoks sosyalistlerin doğurdukları meşguliyet ve gailelere, özel olarak Musevi unsurunu savunmak endişesini ekleyen Bundun hareketi başka türlü açıklanabilir mi?

Uluslararası İşçi Topluluğunun özellikle Rus olan bölümü, Musevi unsuru için yeterli güvence göstermeyecek mi?

İşte, gerek Slav sosyalistleri ve gerekse Rusya'daki Museviler Uluslararası İşçi Topluluğunda bu şekilde sürekli olarak nüfuz icra ettiler ve Abdülhamid'in yaptırdığı katliamlardan zarar görenlerin şikâyetleri, uygar işçilerin büyük politik kuruluşları içinde, genellikle Türkiye'ye ve hatta Genç Türklere karşı kindar bir akımın oluşması için bir bahane oldu.

Fransa'da, Türk bütünlüğünün gelişmesi hakkında bir yargı vermek için Ermeni sorunu bir ayrıcalık ölçüsü olarak kabul edildi.

> **Ermenistan, II. Abdulhamid'in saltanat döneminde karşı karşıya kaldığı sorunlar sayesinde Avrupa'nın merhametini çeken Doğu Anadolu bölümüdür. Bu yöredeki müslüman halk, çoğunluk olarak kültür nimetinden payını alamayan Kürtlerden meydana geldiğinden, uygarlık merkezleriyle ilişki kurma zorluğu bundan doğuyor. Osmanlı hükümetinin o sarp ve ürünsüz dağlara gönderdiği memurlar ya sürgünler veya memurlar sınıfının bilgili ve liyakatli olmayan kısmından seçilenlerdi.**
>
> Abdülhamid, yirmi yıldan fazla bir süre içinde müslüman halkı, Kürtlerden daha uygar olan Hristiyanlara musallat etti; kürtleri uygarlaştıracağı yerde öylesine şımarttı ki, bunlar insan öldürmeyi adeta sinek öldürmek gibi görüyorlardı. Hatta bugün bile çok az bir para karşılığında istenildiği kadar Ermeni öldürtülebilir. Ve ülke içinde, böyle birkaç öldürme olayı, genel bir katliama neden olmak için yeter.

Böyle bir hareketin ortaya çıktığını hükümet merkezi ancak iki gün sonra haber alabilir ve dışardan gönderilecek jandarma kuvvetiyle etkili önlemler alıncaya kadar birçok günler geçer.

Genç Türkler iş başına geçince, bizim kadar kendilerine de çirkin görünen bu durumun önüne geçmeye çalıştılar. Bunlar hunhar zalimin düşüşünden sonra bile, Hristiyan halkın merkezi hükümete karşı düşmanca duygular beslemesine engel olamadıkları gibi, korku ve öfkelerinin acısını Hristiyanlardan çıkarmaya alışmış olan Kürtlerin de, kendilerinin Ermenilerle eşit tutulduklarını görerek İstanbul'dan gelen emirlere karşı çıkmalarını engelleyemediler. Bilmeyerek Rusya'nın kışkırtmalarına alet olan Ermeni komitecileri ve ileri gelenlerinin iddiaları ne olursa olsun, Atina soykırımı, Genç Türklerin etkili biçimde müdaheleye zaman bulmalarından önce meydana geldi.

> **O zamandan başlayarak olağanüstü askeri önlemler alınmış ve yeni katliamlara meydan vermemek için Ermenistan'daki memurlara kesin talimatlar gönderilmiştir. Osmanlı hükümeti, gerektikçe ayaklandırılmak üzere Rus memurları tarafından Hristiyan ahalinin teşvik edildiğini bildiği gibi, aynı memurların yeni öldürmeler için memnun olmayan Kürtlere, gizlice para dağıtabilecek güçte olduklarına da vakıftı.**

Öyle bir zaman geldi ki, Hristiyanlara zararı dokunacak karışıklıkların çıkmasından kaygı duyduğunu bahane eden Rusya, nerdeyse Ermenistan'ı istila edecekti. Hatta "bir Fransız gazetesi" olan "Maten", Türkiye'yi Edirne'yi bırakmaya zorlamak için Rusya hükümetine bu istilaya karar vermesini tavsiye bile ediyordu. **Bu ikiyüzlülük, Ermeni Sorunu hakkında sosyalistlerin düşüncesini aydınlattı.** Eğer yeni soykırımlar meydana gelecek olursa, bunların sorumluluğunu şimdi, bugün Avrupa muhalefetine düşmanlık ilan etmekte sosyalistlerle birleşen Genç Türklerin aleyhinde Güney Slavlarının ortaya koyduğu intikam arzusuna kapılacak yerde: **Çarlık politikasına yüklemek gerektiği anlaşıldı.**

88 Yazılar

(sh:57-67)

İSLÂM DÜNYASININ MUKADDERATI

Balkan savaşının hüzün verici faciası artık esas itibariyle bizce bilinmektedir. Müttefiklerin cinayetlerini saklamak için Düveli Muazzama tarafından **"herşeyi sükut içinde boğmak"** amacıyla izlenen metod ve harcanan çaba başarılı olmadı. Bütün tanıkların ağızları kapatılamadı. Bulgar askeri sansürü, hatta karşılıklı milli çıkarlarını ileri sürmek suretiyle bile, bütün savaş muhabirlerini susturamadı.

Türkiye'nin hiç olmazsa şeref ve namusunu kurtarmak istemesinden dolayı izlenen askeri harekât artık nasıl bir sonuç verirse versin, tarih, Hristiyan ordularıyla maiyetlerinin işlemiş oldukları vahşi mezalimi kaydedip onları, gelecek nesillerin intikamcı nefretine sunacaktır. Bin yıl geçse bile onbirinci yüzyıl haçlıları ile yirminci yüzyıl haçlılarının İslam dünyasına reva gördükleri mezalim ve vahşetler arasında bir fark görülemeyecektir. Çünkü yirminci yüzyıl haçlıları, **"uygarlık"** kelimesinin hiçbir anlam taşımadığı bir dönemde yaşayan ataları gibi mazur görülemez.

Fakat bu cinayetler, gelecek için yeni sorunlar çıkarıyorlar. Avrupa diplomasisine tam bir güvenle kendilerini teslim eden Türkler, zalimce bir şekilde aldatıldılar. Resmi Avrupanın kesin vaatleri üzerine "Müttefiklerin" tecavüz etmelerine imkân vermedikleri için mağlup olduklarından, her türlü hakaretlere ve vahşi mezalime maruz kaldıktan sonra Asya'ya püskürtülmüş bulunuyorlar.

Acaba bunlar, genel bir intikam ve mukabil bir misilleme hazırlamak için, daha önce Avrupa tarafından mağlup edilerek esaret altında yaşatılan büyük İslam kitlelerine iltihat edecekler mi?

> Japonya, koca Rus'u bir tekme ile zillet toprağına serdiği gün Avrupa ona saygı göstermek zorunda kaldı. Bu uyanma dersi unutulamaz. Avrupa'nın barbarlığı nedeniyle meydana çıkan Sarı Irk Tehlikesine, bunun gibi Düveli Muazzama'nın ihtirasları ve ikiyüzlülüğü ile ortaya çıkan İslam tehlikesi de eklenebilir. Bizim kıt düşünceli diplomatlarımız, torunlarımıza, yeryüzünü müthiş şekilde kana boyayacak mücadeleler hazırlamak için Avrupa sermayedarlarının çevirdikleri entrikaları kolaylaştırdılar.

Türkiye ve zulme uğrayan diğer kavimler için barış ve selamet dönemi herhalde çok yakındır. Osmanlı hükümeti, artık politik olarak bir tek insanın elinde oyuncak değildir. Bugün iktidar mevkiinde bulunan Genç Türkler, hükümeti yavaş yavaş yabancı saldırganlardan kurtulduğu andan başlayarak çağdaş ekonomik ilerlemenin gerektirdiği sorunları diğer uygar kavimler gibi çözümleyebilecek bir "demokrasi" haline çeviriyor. Felaket içinde büyüyen ve gençliklerinde büyük Avrupa düşünürleriyle, özellikle Fransa özgürlükçülerinin yetiştikleri aynı okulda kültür öğrenimi gören Genç Türkler, yeni ekonomik yönetimin gereklerinden olan bir işçi sınıfı meydana geldiği zaman, el emeğiyle geçimini sağlayan bu namuslu vatan evlatlarının isteklerine zor ve şiddet kullanarak muhalefette bulunmak yanlışına düşmeyeceklerdir. Bugünkü hallerin cereyanı sırasında, halen işbaşında bulunan Türk hükümet adamları, Avrupa'nın Türkiye'ye reva gördüğü haksızlığı iftihar ederek ve halisane bir surette telin eden bağımsız düşünen kimselere karşı resmi çevreler tarafından gösterilen düşmanlığın derecesini takdir ettiler.

Bitirirken

Bu kitabın basılmasına Yanya'nın düşüşünden önce başlanmıştı. O kale daha sonra Yunanlıların eline düştü; az bir zaman sonra Edirne kalesi de, tarihe altın sayfalarla yazılmaya layık kahramanca bir savunmanın ardından Bulgar-Sırp ordusu tarafından ele geçirildi.

Düveli Muazzama da bu bakımdan, Hristiyan medeniyetinin maddi üstünlüğünü kabul ettirmek için Türkiye'yi son dereceye kadar hor ve hakir duruma getirmek, şiddetli bir maddi sıkıntı içinde yaşatmak ve daha sonra Anadolu'da uğrayacağı taksik felaketine karşı onu kendini savunamayacak bir duruma düşürmekten ibaret olan amaçlarında başarıya ulaştılar.

Önceki bölümlerde okuyucuların gözleri önüne konulan olaylar da bu suretle, evrelerini çok az değiştiren sonraki olaylarla tamamlandı. Fakat onlardan çıkarılan sonuçlar güç kazandı.

> **Her ne olursa olsun, kahramanca mağluplara gösterilmesi insanlık görevlerinden olan dostluk ve teveccüh, alçakçasına saldırıya maruz kalan, resmi Avrupa tarafından aldatılan, Avrupa kapitalistlerinin verdikleri maden paralara karşılık vicdanlarını namussuzların ayakları altında ezdiren gazetecilerin suçlama ve hakaretlerine hedef olan Türkiye lehinde, bundan böyle çok fazlaca artacaktır. (sh:141-144)**

27 Mart 1913

Kaynak: Balkan Haçlı Seferinde Avrupa Siyaseti Ve Türklerin Felaketi, Yazan: Hanry Nivet; Çeviren: Ragıp Rıfkı Günümüz diline aktararak hazırlayan: Yüksel Kanar BİRLEŞİK YAYINCILIK, 24

İNANÇ VE İNKÂR ARASINDA

Tanrı'nın var olduğuna/olmadığına inanma ya da başka bir deyişle Tanrı'nın varlığı sorunu, hayatımızı belirleyen önemli meselelerden biridir.

> *"Tanrı'nın var olup olmadığı, insan ruhunun ölümsüz olup olmadığı üzerinde ne lehte, ne de aleyhte hiçbir bilimsel kanıt yoktur. Ancak biz yine de bir Tanrı olduğuna ve insan ruhlarının ölümsüz olduğuna inanma hakkına sahibiz."* deriz.[2]
>
> *Tanrı'nın var olduğunu ispat eden delillerin çürütülmesinin var olmaklığını ortadan kaldırmaz.*
>
> *2. Tanrı'nın var olmadığını ispat eden delillerin çürütülmesi de, Tanrı'nın var olmadığı iddiasını çürütmez"*[3]

Bu sorgulama bir noktaya gelir ki, iyi ve kötü arasındaki savaş artık insanın dimağında çelişkiler içeren bir krize dönüşür:

> *"Küçük bir çocuk olarak okulda dayak yemeyeyim diye büyük bir şevkle Tanrı'dan yardımını diliyordum. Duamı kabul etmediğinde de, bunu benim iyiliğim için yaptığını düşünüyordum. Başıma kötü bir şey gelmesini istemeyen büyükler, hatta anne ve babam yediğim sopalara gülüyordu; oysa yediğim sopalar benim için büyük bir üzüntü kaynağıydı...*
>
> *Oyun oynamayı seviyordum; beni cezalandıranlar da oynamayı seviyorlardı. Ama büyüklerin oyunlarına iş deniliyordu. Çocukların oyunları onlarınkine oldukça benzemesine rağmen onlar büyüklerce cezalandırılıyorlardı ve hiç kimse onlara acımıyordu... Çocukken bir gün mide rahatsızlığından aniden ateşim yükseldi; neredeyse ölüyordum; Sen bunları gördün, o zaman benim koruyucum değil miydin?"*[4]

İnsan kendini bulmak için çocukluğundan beri arayacağı ve bulmakta zorlanacağı bir yola girmiştir. Artık inanma/inkâr sorunu onun bir meselesidir. Clifford diyor ki:

> *"Eğer bir kişi, çocukluğunda ya da hayatının daha sonraki bir döneminde kazandığı bir inanca, onunla ilgili aklına gelen tüm şüpheleri bastırarak ve zihninden uzaklaşarak bağlılığını sürdürüyorsa, inancını tartışmaya açan ya da onu tartışan kitaplardan ve insan topluluklarından bilinçli bir şekilde uzak duruyorsa; hatta inancını rahatsız eden soruları dinsizlik olarak addediyorsa, o kişinin hayatı insanlığa karşı işlenmiş büyük bir günahtır. "*[5]

O zaman aklın yardımına muhtaç oluruz.

> *"Aklın, Allah'a inanmayı ve itaati insana borç kılması ya bir fayda içindir veya boş yeredir. Aklın boş yere itaati gerekli kılması doğru olmaz. Çünkü akıl, boş yere emretmez. Eğer bir fayda için gerekli kılıyorsa bu fayda ya mabut olan Allah'a veya kula râci olur. Allah'a ait olamaz. Çünkü Allah illet, amaç/garaz ve faydadan*

---

[2]Samuel Enoch Stumpf, *Philosophy: History & Problems*, Fifth Edition, McGraw-Hill, New York, 1994, s. 393.

[3]Dorothee Söle, *Thinking About God*, SCM Press, London, 1990, s. 171-182.

[4]Augustine, *Confessions*, s. 12-13

[5] William Clifford, "The Ethics of Belief', *The Rationality of Belief in God*,

münezzehtir. Hatta inkâr, iman, taat, isyan Allah nazarında müsavi olan şeylerdir. (Yani Allah için bir kâr ve zarar düşünülemez). Kul'a râci bir faydası bakımından da muhaldir. Zira fayda ya dünyada ya da ahirette olur. Dünyada olamaz; çünkü itaatin peşin bir gayesi yoktur. Belki nefsine galebe çalması bakımından bir sürü eziyet çekmesi vardır. Gelecekte de bir gaye taşımaz. Çünkü gelecekte itaate mükâfat, isyana ceza olduğunu akıl nereden bilebilir? Hâlbuki akıl için isyan ile taatin ikisi birdir. Çünkü hiçbir şeye ayrı meyli olmadığı gibi hiçbiri hakkında da ihtisası yoktur. Bütün bunları bildiren şeriattır. O halde Allah'ı bilmek aklen değil şer'an vaciptir."[6]

Eğer bilmeceye cevap vermek istemiyorsak, bu bir tercihtir; fakat yaptığımız her tercihte kendimizi tehlikeye atarız.

Eğer bir insan Tanrıya ve geleceğe sırtını dönmek isterse kimse onu engelleyemez; kimse makul bir şüphenin ötesinde onun yanlış yaptığını ispatlayamaz.

Eğer bir insan başka türlü düşünür (yani Tanrı'nın varlığına inanırsa) ve düşündüğü gibi davranırsa ben kimsenin onun yanlış yaptığını ispatlayabileceğini düşünmüyorum. Herkes en iyi olduğuna inandığı davranışı yapmalıdır; eğer yaptığı davranış kötüyse davranışının zararını en çok davranışı yapan kimse görecektir. [Amerikalı filozof W. James]

"Edindiğim tecrübeler ve gözlemlerim sonucunda inananların, inanmayanlara nazaran genellikle daha mutlu veya daha mutsuz olduğunu görmedim. Yani inanmak insanları daha mutlu kılmıyor. Aynı şekilde inanmamak da insanları mutsuz kılmıyor. Bana göre, esas ve önemli olan erdemler, iyi kalplilik ve zekâdır. İnanç vb. değildir. Böyle olmasına rağmen zekâ, her türlü inançla engellenir; iyi kalplilik ise günah ve ceza duygusuyla körleşir" [7]

D. Lane, şunları söyler:

"Her dinî tecrübe, kişiye Tanrı tarafından bir lütuftur. Dinî tecrübe asla İnsanî bir gayretin sonucu değildir. Dünyada Tanrının lütfü, tecrübe vasıtasıyla hissedilir ve böyle bir tecrübe bize zarar vermez. Elbette Tanrı'nın, olayların normal akışı ve tarih içerisinde, insan durumunun şartlarına uygun kurtuluşu gösterdiği unutulmamalıdır. Lutüf doğa içerisinde gelişir, o doğayı yıkmaz ve doğaya kayıtsız kalmaz. İnsanla temas kuran Tanrı, onun kurtuluşu için bazı şeyleri vasıta kılar. Bu bazen Tanrı'nın kendisi, bazen peygamber, bazen de bir kurum olarak kabul edilir."[8]

Ancak diyebilirsin ki;

"Allah'ın bazı kimseleri peygamber seçip, bütün insanlardan üstün tuttuğunu, peygamberleri önder yapıp insanları onlara muhtaç kıldığını nereden biliyorsun? Peygamberler yüzünden insanların birbirine düşmesini, düşmanlık duygularının gelişip savaşların artmasını ve bu sebeple insanların helak olmasını İlâhî hikmetle nasıl bağdaştırıyorsun?

Hakîm ve Rahîm olan Allah'ın hikmet ve merhametine yaraşan, dünya ve ahirette yararlı ve zararlı olan şeylerin bilgisini bütün kullarına ilham etmek ve insanları birbirinden üstün tutmamaktır. Böylece insanlığı felakete sürükleyen görüş ayrılıkları ve çekişmeler ortadan kalkmış olur. İnanç ayrılıkları sonucunda insanların birbirlerinin kanını dökmesinden, düşmanlık duygularının savaşlara yol açıp bir felaket halini

---

[6] Gazalî, *İhyâİhyâ,* I, s. 153-154.

[7] Russell, ***sorgulayan Denemeler***., s. 215.

[8] **D. Lane,** *The Experience of God*, ***s. 14***

almasındansa, bizim söylediğimiz daha tutarlı ve daha güvenli bir yoldur. Nitekim nice kimselerin bu yüzden öldüğünü görmekteyiz. "[9]

"Senin için kötü yoktur, fakat yalnız senin için değil, bütün evren için de; çünkü onun dışında senin kurmuş olduğun düzeni bozacak ve dağıtacak hiçbir şey çıkmaz. İşin ayrıntısında bazı öğeler başkalarıyla uyum içinde olmadıklarından onları kötü addederiz. Oysa bu öğeler aslında başkalarıyla uyum içindedir; bu yüzden de gerçekte iyidirler." [10]

Kirizden kurtulmak için ne yapmalıyız;

Hakikatlere ulaşmak daima delil ile olur zannedenler Allah'ın geniş ve sonsuz rahmetini daraltanlardır. Şunu kesin olarak anladım ki bir ilme son haddine kadar vakıf olmayan kimse o ilimdeki bozukluğu anlayamaz. [Gazzalî]

"Eğer dinin etkisi olmazsa, insan kalbini heva ve hevesten korumak mümkün değildir; şeytanlar onun kalbine girer. Bu durumda Allah onların nefislerini muhafaza etmeyip, onları şeytanın vesveseleriyle baş başa bırakır. Böylece şeytan onları daima şerre, kötülüğe çağırır, kötü işlerle onları aldatır; mayalarındaki bozuk şeylere, şehvete, isyana, Allah'ın buyruklarına karşı çıkmaya davet eder. Bunların neticesinde (de) nefs adeta şeytanlaşır."[11]

"Kalpten şeytanın vesvesesini atmak ancak o vesveseyi veren şeyden başkasını kalbe koymakla mümkündür: Allah'ı zikirden başka kalbe ne korsan şeytanın vesvesesine yardımcı olursun. Kalbi şeytanın vesvesesinden koruyan, ancak Allah'ı anmaktır. Allah'ı anmada şeytanın nasibi yoktur. Bir şey ancak zıddıyla tedavi edilir. Şeytan vesvesesinin zıddı da Allah'ı anmak ve O'ndan yardım dilemektir... Buna ancak kendilerine zikrullah galebe çalan muttakiler yol bulur. Şeytan, bunların etrafında ancak çapulcu bir hırsız gibi dolaşır."[12]

Gazzalî, inanç yeri olan kalbi bir savaş arenasına benzetir. İyilik ve kötülüğü sembolize eden kabiliyetler bu arenada durmadan bir mücadele içindedir:

"Şeytan ve meleğin askerleri arasındaki kovuşturma, kalbin harp meydanında devam eder. Ta ki biri galebe çalar ve açılan kapıdan içeri girer, orada oturur, mesken tutar ve diğerinin o rada dolaşması artık bir anlam ifade etmez (ihtilas/şeytan olmanın hakkını verememek). Nice kalpler var ki, onları şeytan orduları feth etmiş; onlara malik olmuş ve kalbi ahireti arkaya atıp dünyalığı tercih eden vesveselerle doldurmuştur. Bunların kalbi ele geçirmesinin ilk yolu şehvet ve hevaya uymaktır. Bundan sonra kalp, ancak şeytanî kuvvetlerden tahliye ile feth edilebilir. Söz konusu şeytanî kuvvetler de heva ve şehvettir. Bunlar kalpten boşaltıldıktan sonra kalp ancak Allah'ı zikretmekle tamir edilebilir. Çünkü melekler buralarda bulunur. "[13]

Ancak bu söylenenlerin yetmediği insanlar vardır. Onlar için şunları söyleyebiliriz.

"Konuşurken 'kötü sözler' kullanan bir adam, kullanmayandan mantığa göre, daha

[9] **Hatim er-Râzî,** *A'lamu'n-Nübüvve,* **Çev. Mahmut Kaya, 1 Baskı, Klasik, İstanbul, 2003, s. 83-84.** *"A'lamu'n Nübüvve eserinde Hatim er-Razi, Ebu Bekir er-Razi'yle nübüvvet üzerine yapmış olduğu diyalogu aktarır*

[10] Augustine, *Confessioris, s.* 135.

[11] Gazalî, *Tevhid Risalesi*, Çev. Celal Yıldırım, Ticaret Matbaacılık T.A.Ş., İzmir, 1964, s. 24-25.

[12] Gazalî, *İhya*, III, s.34-37.

[13] Gazalî, *İhya*, III, s. 35-36.

kötü bir kimse değildir. Ne var ki, herkes bir ermişi hayalinde canlandırmaya çalışırken onun hiçbir zaman sövmemiş olduğunu düşünür. Mantığın ışığı altında bakılacak olursa bunun saçmalığı açıktır. "[14]

Kırlarda yaptığım gezintilerin birinde, bitkinlik derecesinde yorulmuş olduğu halde hâlâ koşmaya çalışan bir tilki gördüm.

Birkaç dakika sonra da avcılarla karşılaştım.

Bana tilkiyi görüp görmediğimi sordular; ben de gördüğümü bildirdim. Onlar ne yana gittiğini sorunca da yalan söyledim.

Doğruyu söylemekle daha iyi adam olacağımı hiç sanmıyorum. Benim de çok kez her şeyin boş olduğunu düşündüren bir ruh haline kapıldığım olmuştur; bu düşüncelerden herhangi bir felsefenin yardımıyla değil yapılması gereken sıradan gündelik işlerle kurtulmuşumdur. (İnsanların son zamanlarında niye bahçe işleri ile uğraştığını anlamış oluruz.) [Bertrand Russell]

Augustinus sözü bitirelim:

"Ben Seni geç sevdim, ne denli eski ve o denli yeni Güzellik,

Seni geç sevdim!

Ben dışarıdayken, Sen benim içimdeydin ve ben Seni dışarıda arıyordum. İğrençliğimle çekici yaratıklarına saldırıyordum.

Sen benimleydin, ama ben Seninle değildim."

Yazının Hazırlandığı Kaynak:
Dr. Aydın IŞIK, İnanç Krizi/ Augustinus, Gazalî, Kant, Russell, Ötüken, İstanbul, 2009
"İNANÇ KRİZİ" KİTABININ KULLANDIĞI LİTERATÜR:

Abrahamov, Binyamin, *Islamic Theology,* Edinburg University Press, Edinburg, 1998.

Alston, William P., *Perceiving God,* Cornell, University Press, London, 1991.

Aquinas, Thomas, *Summa Theologica I,* Ed. Anton C. Pegis, Random House, New York.

Augustine, *Contra Julianum (Against Julian),* trans. Matthew A. Schumacher, Nicence and Post-Nicene Fathers (içinde), Edinburg Edition.

Augustine, *De Gestis Pelagii (On The Proceedings of Pelagii),* trans. Peter Holmes and Robert Ernest, Nicence and Post-Nicene Fathers (i- çinde), Edinburg Edition.

Augustine, *De Natura et Gratia (On Nature and Grace),* Basic Writings of Saint Augustine, trans. Phomes, Ed. Whitney J. Oates, Cilt. 4. Random House, New York, 1948.

Augustine, De Spiru et Littera (On The Spirit and Letter), *Basic Writings of Saint Augustine,* Trans. P: Holmes, Ed. WhitneyJ. Oates, Cilt. 1, Rondom House, New York, 1948.

Augustine, *On Free Choice of The Will,* trns. Thomas Williams, Hackett Publishing, Indiana, 1993.

Augustine, *On The Teacher,* Basic Writings of Saint Augustine (içinde), Trans. P. Holmes, Cilt. 1, Ed. Whitney J. Oates, Rondom House, New York, 1948.

Augustine, *On Admonition and Grace,* Basic Writings of Saint Augustine (içinde), trans. P. Holmes, Ed. Whitney J. Oates, Cilt. 4, Rondom House, New York, 1948.

Augustine, *On Grace and Free Will,* Basic Writings of Saint Augustine (içinde), trans. P. Holmes, Ed. Whitney J. Oates, Cilt. 1, Rondom House, New York, 1948.

Augustine, *On Predestination of the Saints,* Basic Writings of Saint Augustine (içinde), trans. P. Holmes, Ed. Whitney J. Oates, Cilt. 1, Rondom House, New York, 1948.

[14] Russell, ***Mutluluk Yolu.***, s. 44-45.

Augustine, *The City of God,* trns. John Healey, Hazell- Watson and VineyLtd., London, 1934.

Augustine, *The Confessions of Saint Augustine,* Trs. E.B. Pusey,Rondom House, New York, 1999.

Aydın, Mehmet, "Gazalî'nin 'Kurt)' Nazariyesinde Allah'ın Sıfatlarının Anlam ve Önemi", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi,* C. XXII, Ankara, 1978.

Aydın, Mehmet, *Din Felsefesi,* D.E.Ü. Yay., İzmir, 1987.

Bakıllani, *Olağanüstü Olaylar ve Aralarındaki Farklar; Mucize, Keramet, Sihir, Çev. Adil Bebek, Rağbet Yayınları, İstyanbul, 1998.*

Beauchamp, Tom L., "Naturalistic Fallacy", *Philosophical Ethics,* McGraw$_t$Hill Book Company, New York, 1982.

Brightman, "Russell's Philosophy of Religion", *The Philosophy of Bertrand Russell,* Ed. Paul Arthur Schilipp, Harper Torchbook, London, 1944.

Brinton, Crane, "Enlightenment", *The Encyclopedia of Philosophy,* V. 1-2, Ed. Paul Edwards, Macmillan Pub., New York, 1967.

Buber, Martin, *Ben ve Sen,* Çev. İnci Palsay, Kitabiyat, Ankara, 2003.

Cassirer, Ernst, *Kant'ın Yaşamı ve Öğretisi,* Çev. Doğan Özlem, 2. Baskı, İnkılâp Yayınevi, İstanbul, 1996.

Clark, Mary, *Augustine: Philosopher of Freedom,* Desclee, New York, 1958.

Clifford,WiUiam, 'The Ethics of Belief', *The Radonality of Belief in God,* ed. George I. Mavvrodes, Prentice-Hall, New Jersey, 1970.

Copleston, *Kant,* Çev. Aziz Yardımlı, İdea Yayınları, İstanbul, 1989.

Couenhoven, Jesse, "Augustine's rejection of Free-Will Defence: An Overwiev of The Late Augustine's Theodicy", *Religious Studies,* Cilt: 43, Cambridge University Press, Camridge, 2007.

Craig, William Lane, ***The Problem of Divine Foreknowledge and Future Contingents From Aristotle tu Suarez,*** *E.J. Brill, New York, 1988.*

Cüveyni, *Kitabü'l irşad,* Tah. Es'ad Temim, Müesset'l Kütüb es- Sekafıyye, Beyrut, 1996.

Cüveyni. ***İrşad (A Guide to Conslusive Proofs for the Princible of Belief),*** *Çev. Paul Walker, Reading, 2002.*

Çelikel, Bülent, *Gazalî ve Eğitim,* Basılmamış Doktora Tezi, İzmir, 2006.

Dalkılıç, Bayram, *Bertrand Russell'ın Felsefesinde Tanrı Problemi,* (Basılmamış Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 1997.

Dihle, Albrecht, *The Theory of Will in Classical Antiquity,* University of California Press, Berkeley, 1982.

Eliot, T.S. "Dry Salvages", *Complete Poems and Plays,* Harcourt, 1952.

Eliot, T.S. "Little Gidding", *Complete Poems and Plays,* Harcourt, 1952.

Farabî, *el-Medinetü'l Fazıla,* çev. Ahmet Arslan, Vadi Yay., Ankara, 1997.

Fazlur Rahman , *Prophecy in İslam,* George Ailen & Umving Ltd., London, 1958.

Frank, Richard M., "Moral Obligations in Classical Müslim Theology", *Journal of Religious Ethics,* Sayı: 11, 1983.

Gazalî, *el-Ecvibetü'l-Gazalîyye fi'l-mesaili'l-uhreviyye,* (Mecmuatu Resail içinde 4. Cilt), daru'l-Kütübi'l-Tlmiyye, Beyrut, 1994.

Gazalî, *el-İktisad fı'l-itikad,* Ankara Üniversitesi İ.F. Yayınları, thk. İ.A. Çubukçu-H. Atay, Ankara, 1962.

Gazalî, *el-Munkiz mine'd-dalal,* Mecmuatu Resail içinde 7, Darü'l Kütabi'l Tlmiyye, Beyrut, 1988.

Gazalî, *el-Mustasfa min ilmVl-usul I,* Daru'l Sadır, Bulak-Mısır, h. 1322.

Gazalî, *er-Risaletü'l-ledüniyye*, Mecmuatu Resail içinde 3, Daru'l Kütübi'l İlmiyye, Beyrut, 1994.

Gazalî, *Eyyühe'l-veled,* Mecmuatu Resail içinde 3, Daru'l Kütabi'l 'ilmiye, Beyrut, 1988.

Gazalî, *Fedaihu'l-batıniyye(Batiniliğin İçyüzü),* Çev. Avni İlhan, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 1993.

Gazalî, *Feysalu't tefrika beyne'l İslam ve'z-zendaka,* (Mecmuatu Resail içinde Cilt 3), nşr. Darü'l-kütübi'l- 'ilmiye, 1. Baskı, Beyrut, 1994.

Gazalî, *Hülasa et-tasanife fi et-tasavvuf,* (Mecmuatu Resail içinde 2. Cilt), Daru'l-Kütübi'l-Tlmiyye,

Beyrut, 1994.

Gazalî, *İhya ulumi'd-din,* c. IV, Müessesetü'l Halebi, Kahire, 1967.

Gazalî, *İlcamu'l-avam ani 'ilmi'l-kelam,* Mecmuatu Resail içinde 4, Daru'l Kütübi'l İ'lmiyye, Beyrut, 1994.

Gazalî, *Kanun't-te'vil,* (Mecmuatu Resail İçinde 7 Cilt), Daru'l Kütübi'l 'Ilmiyye, Beyrut, 1988.

Gazalî, *Mearicu'l kuds,* Matbaatu'l-istikameti bi'l-Kahire, Mısır, trs.

Gazalî, *Minhacu'l-abidin,* çev. Y. Arıkan, Dede Korkut Yay., İstanbul, 1968.

Gazalî, *Tehafütü'l-felasife,* Çev. Bekir Karlığa, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1981.

Gazalî, *Tevhid Risalesi*, Çev. Celal Yıldırım, Ticaret Matbaacılık T.A.Ş., İzmir, 1964.

Gilson, Etienne, *The Christian Philosophy of Saint Augustine,* trns. L.E.M. Lynch, Vintage, New York, 1960.

Grifell, Frank, "El-Gazalî's Concept of Prophecy: The Introduction of Avicennan Psychology into As'arite Theology", *Arabic Sciences and Philosophy,* Cambridge University Press, Vol. 14, Cambridge, 2004.

Hava Lazarus-Yafeh, *Studies in Ghazali,* The Magnes Press, Jerusalem, 1975.

Heidegger, *Being and Time,* Çev. Sein und Zeit, Harper & Row, New York, 1962.

Hourani, George F., *Islamic Rationalism,* Clarendon Press, Oxford, 1971.

Hourani, George, Juwayni's Criticisms of Mu'tazilite Ethics, *The Müslim World,* ed. Williem A. Bıjlefeld, Cilt:LXV, E.J. Brill Pub., New York, 1975.

Işık, Aydın, *Bir Felsefi Problem Olarak Vahiy ve Mucize, Elis Yay., Ankara, 2006.*

İbn Haldun, *Mukaddime I,* Çev. Zakir Kadiri Ugan, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1989.

İbn Rüşd, *Keşf* Thk. Mahmut Kasım, Kahire, 1964.

İbn Sina, *Şifa: İlahiyat II,* Çev. Michael E. Marmura (Healing: Metaphysics), Medieval Political Philosophy, Ed. Ralph Lerner& Muhsin Mehdi, 6. Baskı, Cornell University Press, New York, 1989.

John Herman Randall-Jr. Justus Buchler, *Felsefeye Giriş,* çev. Ahmet Arslan,Ege Üniversitesi Yay., İzmir, 1989.

Jones, Richard H., *Mysticism Examined,* State University of New York Press, New York, 1993.

Kadı Abdül Cebbar, *Mugni,* Cilt:VI, Thk. Mahmut Muhammet Kasım, Ed. İbrahim Medkur-Taha Hüseyin, Kahire, 1962-1965.

Kant, *Ahlak Metafiziğinin Temellendirilmesi,* Çev. İoanna Kuçuradi, Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara, 1982.

Kant, An Answer to the Question: What is Enlightenment? eserver.org/ philosophy /Kant.

Kant, *Arı Usun Eleştirisi,* Çev. Aziz Yardımlı, İdea Yayınevi, İstanbul, 1993.

Kant, *Eğitim Üzerine,* Çev. Ahmet Aydoğan, İz Yayıncılık, İstanbul, 2006.

Kant, *Evrensel Doğa Tarihi ve Gökler Kuramı,* Çev. Seçkin Cılızoğlu, Havass Yayınları, İstanbul, 1982.

Kant, *Gelecekte Bilim Olarak Ortaya Çıkabilecek Her Metafiziğe Prolegomena,* Çev.İoanna Kuçuradi, Yusuf Örnek, 2. Baskı, Türkiye Felsefe Kurumu, Ankara, 1995.

Kant, *Lectures on The Philosophical Doctrine of Religion,* Çev. Ailen W. Wood, (Religion and Rational Theology'nin içinde) Cambridge University Press, Cambridge, 1996b.

Kant, *On The Miscarriage of Ali Philosophical Trials in Theodicy,* Çev. George Giovanni, (Religion and Rational Theology içinde), Cambridge University Press, Cambridge, 1996d.

Kant, *Pratik Aklın Eleştirisi,* Çev. İoanna Kuçuradi, Ülker Gökberk,- Füsun Akatlı, 3. Baskı, Türkiye Felsefe Kurumu, Ankara, 1999.

Kant, *Religion Within The Boundaries of Mere Reason,* Çev. George di Giovanni, Cambridge University Press, Cambridge, 1996a.

Kant, *The Conflicts of The Facuties,* Çev. Mary J. Gregor ve Robert Anchor, (Religion and Rational Theology içinde), Cambridge University Press, Cambridge, 1996c.

Kaufman, *İnsanı Anlamak,* Çev. Aziz Yardımlı, 2. Baskı, İdea Yay., İstanbul, 1997.

Kierkegaard, Soren, *Kierkegaard's Concluding Unscientific Postsript,* trns. David. F. Swenson, Princeton University Press, Princeton, 1968.

Lane, Dermot A., ***The Experience of God: An Invitation to do Theology,*** *Paulist Press, New York, 1981.*

Lonergan, B., *The Subject,* DLT, İkinci Baskı, London, 1974.

Macquarrie, John, "Pietism", *The Encyclopedia of Philosophy,* Ed. Paul Edwards, V. 5-6., Macmillan Pub., New York, 1967.

Makdisi, George, "Ash'ari and Ash'arites in Islamic Religious History", *Studia Islamica,* Vol. 18, 1983.

Marmura, Michael E., "Ghazali and Ash'arism Revisted", *Arabic Sciences and Philosphy,* Vol. 12, Cambridge University Press, Cambridge, 2002.

Nieto, Jose C., *Religous Experience and Mysticism,* University Press of America, Maryland, 1997.

Özcan, Hanifi, "Birbirine Zıt İki Epistemolojik Yaklaşım: Temelci- lik ve İmancılık", *A.Ü.İ.F. Dergisi Necati Öner Armağanı,* Cilt: XL, Ankara, 1999.

Özcan, Hanifi, "Matüridi'ye Göre Kur'an'daki Kıssa ve Mesellerin Epistemolojik Amaç ve Önemi", D.E.Ü. *İlahiyat Fakültesi Dergisi,* İzmir, 1995.

Özcan,Hanifi, *Epistemeolojik Açıdan İman,* M.Ü.İ.F.Y., 2. Baskı, 1997.

Özkan, Senail, *Schopenhauer, Paradokslar Üzerinde Raks,* Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2006.

Pascal, Blaise, *Pensees,* Çev. A. J. Krailsheimer, Penguin Books, London, 1995.

Paulsen, Friedrich, *Immanuel Kant, His Life and Doctrine,* Çev. J.E. Creighton and Albert Lefevre, Kessinger Publishing, Whitefısh, 2007.

Pike, Nelson, *Mystıc Union,* Cornell University Press, London, 1992.

Plantinga, Alvin "Is Belief in God Properly Basic", *Faith and Rationality: Reason and Belief in God,* Ed. Alvin Plantinga and Nicolas Wolterstorff, Nötre Dame Pub., London, 1993.

Plantinga, Alvin, "The Free Will Defence", *Philosophy of Religion,* ed. Steven M. Cahn, Harper&Row Publisher, New York, 1970.

Plato, *Timaios,* çev. Erol Güney-Lütfı Ay, M.E..B. Yay., İstanbul, 1997.

Quasem, Muhammad Abul, ***The Ethics of Al-Ghazali: A Composite Ethics in İslam,*** *Caravan Books, New York.*

Rahner, Kari, "Thoughts on the Possibility of Belief Today", *Theological Investigadons,* Sayı:5, DLT, London, 1966.

Rahner, Kari, *Foundations of Christian Faith,* D.L.T., London, 1978.

Razi, Hatim, *A'lamu'n Nübüvve,* Çev. Mahmut Kaya, 1 Baskı, Klasik, İstanbul, 2003.

Rogers, Katherin A., "Augustine's Compatibilism", *Religious Studies,* Cambridge University Press, Cilt:40, Camridge, 2004.

Rusell, *İnsanlığın Geleceği,* Çev. Memduh Balaban Ataç Kitapevi, 3. Baskı, İstanbul, 1963.

Russell, "What is an Agnostic?", *The Basic Writings of Bertrand Russell,* Ed. Robert Egner-Lester Denonn, New York, 1961.

Russell, B. *Sorgulayan Denemeler,* çev.Nermin Arık, 4. Baskı, TÜBİTAK Yay., Ankara, 1996.

Russell, Bertrand, "What is an Agnostic?", *The Basic Writings of Bertrand Russell,* Ed. Robert E. Egner-Lester E. Denonn, New York, 1961.

Russell, Bertrand, *Inguiry into Meaning and Truth,* Penguen Books, Harmondsvvorth, 1965.

Russell, Bertrand, *The Scientific Outlook,* Norton Library, 1. Published, New York, 1962.

Russell, *Dünyamızın Sorunları,* Çev. S. Eyüpoğlu- V. Günyol, Can Yay., 2. Baskı, İstanbul, 1963.

Russell, *Felsefe Sorunları,* Çev. Vehbi Hacıkadiroğlu, Kabalcı Yay., İstanbul, 1993.

Russell, *Human Knowledge Its Scope and Limits,* George Ailen & Unwin Ltd., London, 1971.

Russell, *Mutluluk Yolu,* Çev. Nurettin Özyürek, Varlık Yay., 7. Baskı, İstanbul, 1992.

Russell, *Power,* Routledge, 2. Baskı, London and New York, 1995.

Russell, *The Analysis of Mind,* George Allen-Unwin Ltd., 9. Impression, London, 1968.

Russell, *Why I am not a Chiristian,* Unwin Books, 2. Impression, London, 1969.

Sarıoğlu, Hüseyin, *İbn Rüşd Felsefesi,* Klasik, İstanbul, 2003.

Schillebeeckx, E., "Faith Functioning in Human Self- Understanding", *The Word in History,* Sheed and Ward, New York, 1966.

Schillebeeckx, E., *God and Man,* Sheed and Ward, London, 1969.

Schmaus, M. *Dogma,* Sheed and Ward, London, 1968.

Shea, J., *Stories of God,* Thomas More Press, Chicago, 1978.

Sherif, Mohamed Ahmed, *Ghazali's Theory of Virtue,* State University of New York Press, New York, 1975.

Smith, Jonathan (ed), *The HarperCollins Dictionry of Religion,* Harper, San Francisco, 1995.

Smith, Wilfred Cantwell, "Faith as Tasdiq", *Islamic Philosophical Theology,* State of New York Press, New York, 1979.

Söle, Dorothee, *Thinking About God,* SCM Press, London, 1990.

Stumpf, Samuel Enoch, *Philosophy: History & Problems,* Fifth Edition, McGraw-Hill, New York, 1994.

Swinburne, "Reply to Richard Gale", *Religious Studies,* Sayı: 36, Cambridge University Press, 2000.

Swinburne, *Providence and Problem of Evil,* Clarendon Press, Oxford, 1998.

Swinburne, Richard, "Rewiews", *Religious Studies,* Sayı: 16, 1980.

Swinburne, *The Existence of God,* Clarendon Press, Oxford, 1979.

Tillich, Paul, *Sytematic Teology I,* The University of Chicago Press, Chicago, 1967.

Titus, *Living Issues in Philosophy,* Van Nostrand Reinhold Company, Edition, New York, 1970.

Tracy, D., "The Task of Fundamental Theology", *Blessed Rage for Order,* Seabury Press, New York, 1975.

Waterhouse, E.S., "Pietism", *Encylopaedia of Religion and Ethics,* Ed. James Hasting, V. 10., T&T Clark Ltd., Edinburg, 1994.

William Wallace, *Kant,* Batoche Books, London, 2000.

Yaran, Cafer Sadık, *Tanrı İnancının Akliliği,* Etüt Yay., Samsun, 2000.

Yılmaz, Sabri, *Kadı Abdulcebbar ve Gazalide Te'vil Problemi,* Basılmamış Doktora Tezi, İzmir, 2004.

STAVISKY REZALETİ

Korkulu Rüyaların Habercisi

Devlet Yolsuzluklarının Ağababası
Hükümetleri Deviren Skandal

Serge Alexandre Stavisky

(20 Kasım 1886 Ukrayna 8 Ocak 1934, Chamonix)

Le beau Sacha ("Yakışıklı Sasha") olarak bilinen Alexandre Stavisky, **"Polonya Yahudisi"**dir. Ailesi Ukraynadan göçmüştür. Bir çorba fabrikasında bir işçi olarak başlayan hayatı, bir gece kulübü yöneticisi olması, çeşitli meslek denemiş ve kumarhane işletmecisi olması yetmemiş, 1930'larda yılında finans çevrelerinin içine karışmıştır. Mali yolsuzlukları, eylemleri ile Fransa'da "Stavisky Affair" olarak bilinen siyasi bir skandal yaratmıştır. Fransızların üçüncü cumhuriyet (18711940) dediği rejimin bitiş gongunu çalan adam olarak meşhur olmuştur.

1927 yılında, Stavisky ilk kez dolandırıcılık nedeniyle yargılandı. 19 defa kefaletle kurtuldu ise de Aralık 1933 yılında mali krizler ve sahtekarlıkları nedeniyle ile Stavisky kaçtı. 8 Ocak 1934 tarihinde Chamonix kaldığı bir dağ evinde uğradığı bir polis baskını ile yaralı ele geçirildi. Cerrahlar onu kurtarmak için mücadele ettilerse de öldü. İntihar etti denildi.

Stavisky'nin ölümü sonrasında birçok ayaklanmalar finansal skandal hükümet kanadını da kapsadı.ğından resmi kayıtlarda intihar olarak geçse de onu polisler öldürdü şeklinde kalıcı bir spekülasyon bulunmaktadır. 10 Ocakta Paris sokaklarındaki olaylarda 250 kişi tutuklandı. Fransa'da **"Stavisky Affair"** olarak bilinen siyasi bir skandalın çıkmasına neden oldu.

Alexandre Stavisky'in uyanık zekâsı , sert yaratılışlı olduğu kadar da ince deneylerden geçmiş biridir. Serge Alexandre Stavisky'in öyküsü bir parça abartılmışsa da, ona yanaşanların ansızın kapıldıkları korkuyu, iki yüzlülüğü, iğrenç titremeyi protesto edebilirsiniz.

Alexandre'ın suç ortaklarının, kiralık adamlarının ve onun suçunu üzerine alan kimselerle, görevi onu korumak olan ve bunun da karşılığını rahatça alan kişilerin bir yerde kaypaklık etmeleri, yalan söylemeleri ve inkâr yoluna sapmaları belki anlaşılabilir.

Oyunun kuralıdır bu.

Şakağındaki kurşun deliğiyle, hiç kuşkusuz efendileri de bu yüzden onları överdi.

Ama onun, hiç bir zaman satın almaya kalkışmadığı kaç kişi, doğal olarak kendisini tanımamış, yolu kirli iş alanlarından geçmeksizin Alexandre'la karşılaşmış kaç kişi onun yüzünü hatta adını bile bilmediğini söyleyerek kendi durumunu savunmaktadır acaba?

Neden korkuyor bu insanlar?

Bir yasa kaçağına bulaştıkları için lekelenmekten mi?

Ahlâksızlığın kirlettiği eli sıktıkları için kuşkuyla karalanacaklarından mı?

Ne soysuz bir korku, ne büyük bir özsaygısı yoksunluğudur bu!

Kendi benliği karşısında bu nasıl alçalmadır böyle!

Daha da önemlisi şu: Uğraşılarının etkilerini gördükten sonra, en karmaşık ve önüne geçilemez birtakım sosyal güçleri askıya almayı beceren, uçurumun hep kıyısında yaşamış, dümenleri için kamu kuruluşlarını, dev yönetimleri, uluslararası kartelleri seçen, sonra da belirsiz ve trajik bir gölgenin ardında yitip giden, miras olarak geride koskoca bir skandalla, zincirleme devrilen bakanlar, kan ve âdeta bir tür devrim bırakan bu adamın yüz çizgileri, davranışları, sesi, duruşu ve eylemlerinin ne olduğunu bilmek bazen önemli olabiliyor.

Kaynak:
Joseph KESSEL, trc: M.Ali KAYABAL, Hazırlayan: Raymond THEVENIN, Stavısky Rezaleti Devlet Yolsuzluklarının Ağababası Hükümetleri Deviren Skandal, Milliyet Yay.1976
Erişim:
http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/GununYayinlari/DXQhACQ2UelBB_x2F_hfrCUP_x2B_Q_x3D__x3D_

STAVİSKY... (1974) Film

Yönetmen: Alain Resnais

Ülke: Fransa, İtalya

Tür: Suç, Dram

Vizyon Tarihi:15 Mayıs 1974 (Fransa)

Süre:120 dakika

Dil: Fransızca, İngilizce

Senaryo: Jorge Semprún

Müzik: Stephen Sondheim

Görüntü Yönetmeni:Sacha Vierny

Yapımcılar: Georges Dancigers , Alexandre Mnouchkine

Oyuncular

- Jean-Paul Belmondo : Serge Alexandre Stavisky
- François Périer : Albert Borelli
- Anny Duperey : Arlette
- Michael Lonsdale : Docteur Mézy
- Roberto Bisacco : Juan Montalvo de Montalbon
- Claude Rich : Inspecteur Bonny

- Charles Boyer : Le baron Jean Raoul
- Pierre Vernier : Me Pierre Grammont
- Marcel Cuvelier: Inspecteur Boussaud
- Van Doude : Inspecteur principal Gardet
- Jacques Spiesser : Michel Grandville
- Michel Beaune : Le journaliste maître-chanteur
- Maurice Jacquemont : Gauthier
- ....

AMERİKAN ADALETİ VE SACCO İLE VANZETTİ

Mazlumlar ve Suriye İçin Hatırtlatma

Hükümete ihanet, insanlara ihanetten daha hafif bir suçtur.

Binbir yolu vardır, halka ihanet etmenin: halk, şiddet, dehşet ve işkence yolu ile baskı altına alınabilir. Milyonlarca kadın ve erkek sömürülebilir, özgürlüğü alınabilir, yoksulluğa düşürülebilir; zorba yasalar çıkartılabilir, mahkemeler baskı aracı haline getirilebilir; yalan bir propaganda, ortada hiç neden yokken, toplumun iki kesimini birbiri karşısına dikebilir; savaş yapılabilir ve bir zamanların acayip simyacıları gibi insan kanından altın çıkarılabilir.

İşte halka böyle ihanet edilir.

İhanet edenler hep aynı kişilerdir; bunlar, ne pahasına olursa olsun iktidarı ellerinde tutmağa ve büyük çoğunluğun fedakârlığı pahasına kendi yararlarını arttırmaya kararlı küçük bir ayrıcalıklı azınlıktır. Bu ihanet, dünya tarihinde yeni bir olay da değildir. Tarih, bu kara iplikle dokunmuştur. Ama çağımızda halk, daha önce elinde olmayan birtakım güçler elde etmiştir artık, daha iyi hayat koşulları istemektedir; buna karşılık, kütleye boyun eğdirmek için bazılarının aldığı tedbirler de gitgide daha kaba ve umutsuz olmaktadır. Faşizm, bu kabalıktan ve umutsuzluktan doğmuştur. Nazi rejimine karşı yılmadan savaşan Alman yurttaşı hain değildi, açık yürekli bir yurtseverdi. Oysa Nazi hükümeti vatana ihanet ediyordu.

Sacco ile Vanzetti Dramı Amerikan halkına nasıl ihanet edildiğinin hikâyesidir. Onlara ithaf edilen suçlar, çevrilen dolaplar, insanları eğlendirmek için seçilmiş değildir; birçok yerleri, orta sınıftan Amerikalı yurtdaşı şaşkına döndürmüştür. Ne var ki, Amerikalıların, geçmişte kendilerine karşı kullanılmış ihanet yöntemlerini tanımlamaları kaçınılmaz bir şeydir, çünkü bugün aynı şeyleri yeniden hortlamasını tekrar (Suriye ve Bütün Dünya) görmek tehlikesi ile karşı karşıyadırlar.

Amerika'da demokrasiyi, dünyada barışı koruyabilmek için bunları sebep ve sonuçlarını anlamak zorundadır. Sebebi ne olursa olsun, Amerikalılar, ülkelerini tehdit eden **"Büyük İhanet"**inin hergün biraz daha büyüdüğünü görmekte gecikirlerse elbet bir gün yılacaktır, diyebiliriz.

Kaynak:
Büyük İhanet. Albert Kahn, trc: Mehmet H. DOĞAN, Hür Yayınevi, İstanbul, 1974

YARGIÇLARA SON SÖZÜM

Yeter, kendimden bahsettiğimi az daha Sacco'yu unutuyordum.
Sacco da benim gibi işçi,
kendini bildi bileli işinin âşığı, İşinin ehli,
kazancı yerinde, işi yolunda, bankada hesabı da var,
karısı akçapakça, kendi halinde bir hatun,
İki de gül gibi çocuğu var, kutu gibi bir evi, bir yanında bir çay akar, öbür yanı orman.
Sacco duygulu, namustu, inanır adam, İnsan adam Sacco,
tabiata vurgun, insanlığa âşık, erkek adam Sacco;
insanlık aşkına, hürlük uğruna
varından yoğundan vazgeçmiş,
para dememiş, rahat dememiş, bırakmış hepsini,
canı gibi sevdiği karısını, çocuklarını,
ve canını hiçe saymış Sacco.
Hırsızlık etmek Sacco'nun aklından bile geçmemiştir, nerde adam öldürmek!
Ne o ne ben, aklımız ereliberi,
alın terimizle kazandığımızdan gayrısına el sürmemişiz, haram lokma geçmemiş gırtlağımızdan, değil hırsızlık etmek!
Ne diyorlardı? Ben daha hinoğlu hinmişim;
doğru, ağzım daha iyi lâf yapıyor ama

bilin ki, o arınmış inancı haykıran o erkekçe sesi dinlerken,
Sacco ayağa kalkıp; konuşmağa başladı mıydı,
hatırlıyorum da nelere göğüs gerdiğini, nelerden vazgeçtiğini
onun yanında bir hiç olduğumu anlıyorum,
yaşarıveriyor birden gözlerim,
bir şey tıkanıyor şuracığıma,
beni ağlarken görmesin diye
bilseniz, kendimi nasıl zoruna tutuyorum;
İşte bu adama hırsız dediniz, katil dediniz, mahkûm ettiniz. Sacco unutulmayacak ama.
Katzmann'ın kemikleri, sizin kemikleriniz hep un ufak olduktan sonra,
Katzmann'ın adı, sizin adınız, kanunlarınız nizamlarınız ve o sahte Tanrınız
ve insan İnsanın kurdudur diyen bu uğursuz çağ, hepsi hepsi geçmişe karıştıktan, silinip gittikten sonra bile halkın gönlünde yaşayacak Sacco.
Bunlar gelmese başıma, siz çıkmasaydınız karşıma, ona buna dert anlatacağım diye köşe başlarında harcar giderdim ömrümü,
silik, belirsiz, yenilmiş titretir giderdim kuyruğu.
Ama şimdi öyle mi ya!
Bizim başarımız bu ölüm, bizim zaferimiz bu.
Dünyada aklımıza gelmezdi böyle yararlı olacağımız,
insanlık için, adalet için, hürlük için
eskaza gördüğümüz bu hizmeti
bir kerre değil, on kerre yaşasak yapamazdık.
Dediklerimiz, hayatımız, çektiklerimiz hiç kalır bunun yanında hiç kalır yanında idamımız
- bir kunduracıyla bir işportacı parçasının İdamı-
Yaşayacağımız o son anı elimizden atamazsınız ya!
O bizim İşte, o bizim zaferimiz.

Bartolomeo VANZETTİ Türkçe söyleyen: Can YÜCEL

****

DOS PASSOS

Bizi copladılar sokaklardan kovaladılar onlar

güçlü zengin onlar

politikacıları gazetepatronlarını köhne yargıçları itibarlı alçakları üniversite rektörlerini oy avcılarını ise alan işten atan kiralayan onlar (dinleyin işadamları rektörler yargıçlar Amerika kendine ihanet edenleri unutmayacak)

eli tüfeklileri üniformaları polis arabalarını hapishane arabalarını satın alan onlar

peki kazandınız bu gece dostlarımızı o yiğit adamları öldüreceksiniz yapılacak bir şey kalmadı yenildik yenik insanlarız Toplastik Salem Caddesi'ndeki okulun kasvetli sınıflarında köhne merdivenlerde bir iniyor bir çıkıyoruz

sıralarda başımız eğik kıvrılmış oturuyoruz ve sömürü karşıtlarının bildik sözcüklerini duyumsuyoruz yenilenen terle acıyla yenilenen işimiz sona erdi çiziktirilmiş tümceler

gece boyunca takırdayan daktilolar basılan broşürler yayılan matbaa kokusu telgrafhaneye koşturmalar

tellere dizilen sözcükler aranıp bulunan etkili sözcükler sana zulmedenlerin seni sömürenlerin kim olduğunu anlayasın diye

Amerika ülkemiz Amerika

Dilimizi tersyüz eden atalarımızın konuştuğu temiz sözcükleri çamura küfre dönüştüren yabancılara yenik düştü yargıç koltuğunda oturanları onlar kiralamış

Hükümet Konağı'nda ayaklarını masaya dayayıp yaşlanıp oturmuşlar bizim inançlarımızdan bihaber onlar

dolarlar silahlar silahlı kuvvetler enerji santralleri onların mali elektrikli sandalyeyi yapanlar şalteri indirecek celladı kiralayanlar onlar

peki artık biz iki ulusuz ülkemiz Amerika yenik düştü yasaları satın alan ve çıt çekip otlakları ayıran ve ormanları kesip kağıt hamuru yapan ve güzel kentlerimizi teneke mahallesine dönüştüren ve insanlarımızı bedavaya çalıştırıp herşeylerini yağmalayan yabancılara ve canları isteyince şalteri indirecek celladı kiralayanlar onlar

ama görüyorlar mı onlar

göçmenlerin bildik sözleri bu gece terle ve acıyla yenilendi görüyorlar mı sömürü karşıtlarının o eski Amerikan söylemi

bu gece Pittsburgh'lu yaşlı kadının ağzında Frisco'dan buraya yük treninden yük trenine atlayarak ulaşan irikıyım kazan işçisinin Back Bay'li toplum görevlisinin İtalyan matbaacının Arkansas'lı berduşun ağzında yenilendi yenik düşmüş uluşun sesi bu gece hepimizin kulaklarındaydı ölümevindeki iki adam eski sözcükleri yenilediler ölmeden önce

Bütün bunlar olmasaydı ömrümü belki de sokak köşelerinde beni aşağılayan insanlara dil dökmekle geçirecektim.

Belki de bilinmeden, tanınmadan, yenik düşmüş bir insan olarak olup gidecektim. Bu bizim başarımız ve zaferimiz.

Hoşgörü için, adalet için, insanlar arasında anlayış için hasbelkader böyle yararlı olabileceğimiz bütün yaşamımız boyunca aklımıza bile gelmezdi.

Şimdi onların işi sona erdi göçmen sömürü karşıtları kara giysileri içinde North End'deki küçük cenaze odasında sessiz yatıyorlar kent sakin muzaffer ulusun insanları sokaklarda yoklar yenen onlar

Neden korkuyorlar caddelerde görünmekten?

Caddelerde yalnızca yenilenler var başları eğik iki göçmenin ölülerinin yakılacağı mezarlığa kadar caddeler yenik ulusun yağmur çiseliyor kaldırımlarda sıra olmuşuz dirsek dirseğe sessiz benzi uçuk korkuyla tabutlara bakıyoruz yenik düşmüş Amerikayız

(John Dos Passos, The Big Money'den. Türkçesi: Güney GÖNENÇ)
Kaynak: Varlık Dergisi, Eylül 1997,

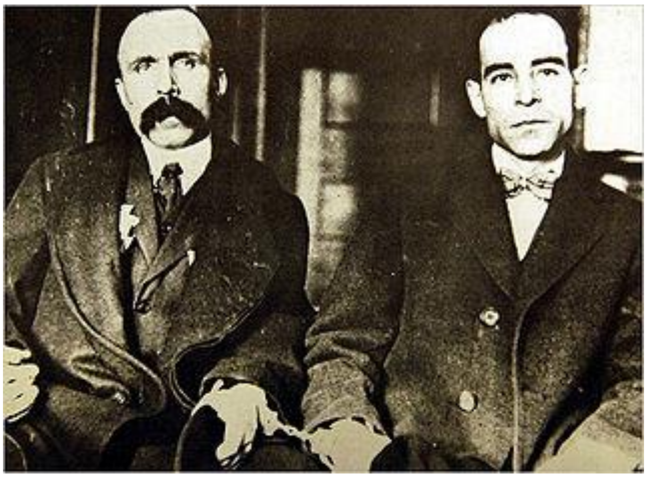
SACCO VE VANZETTİ (1971) Film

Yönetmen: Giuliano Montaldo
Ülke: İtalya İtalya, Fransa Fransa
Vizyon Tarihi: 16 Mart 1971 (İtalya)
Süre: 120 dakika
Dil: İtalyanca, İngilizce
Senaryo: Fabrizio Onofri , Giuliano Montaldo , Mino Roli ,
Müzik: Ennio Morricone
Görüntü Yönetmeni: Silvano Ippoliti
Yapımcılar: Arrigo Colombo , Giorgio Papi

Özet

Nicola Sacco (22 Nisan 1891 – 23 Ağustos 1927) ve Bartolomeo Vanzetti (11 Haziran 1888 – 23 Ağustos 1927)

Amerika Massachusetts'e göçen bu iki İtalyan, bir cinayet ve gasp olayı ile ilgili olarak suçlanmış ve 7 yıllık mahkûmiyet sonrasında 23 Ağustos 1927'de idam edilmişlerdir. Ancak suçlulukları konusunda derin şüpheler mevcuttur ve Amerikan adalet sisteminin ayıbı olarak hatırlanan davalardan biridir Sacco ve Vanzetti davası. Yükselişte olan, İtalyan, göçmen ve anarşistlere olan antipati ve nefret, Sacco ve Vanzetti'nin hayatına mal olmuştur.

Sacco ve Vanzetti, bir ayakkabı fabrikasında muhasebe müdürü olan Frederick Parmenter ve bu fabrikada güvenlik görevlisi olan Alessandro Berardelli'nin, 15 Nisan 1920'de 15.766,51 dolar ile birlikte ödeme yapmak için bankaya doğru yol alırken silahlı saldırı sonucu öldürülmeleri ve soyulmaları olayından sorumlu tutulmuşlardır.

Okumanız Gereken Diğer Yazılar

SACCO İLE VANZETTİ / GÜNAY GÖNENÇ

AMERİKAN ADALETİ VE SACCO İLE VANZETTI (NICOLA VE BART)

DİYALEKTİK ANLAYIŞIMIZ

Asırlar var ki, hak yolda esneyerek, gerinerek, ileriye mi geriye mi gittiklerinin kontrolünden uzak bir hayat sürdürmeye razı olanların acıklı manzarasıyla mümin gönüller yanıktır. Rasgele bir hayat sürdürmeyi âdet haline getirenlerin esef verici halde görülmelerine sebep, sadece teknolojideki geri kalışları değil, zihin tembelliklerinin sonucu olarak diyalektiklerinden habersiz yaşamalarının da tesirinin büyük olduğunu görürüz.

> **Batıl düşüncelerin bile diyalektiklerini kurarak, toy entellektüellerin beyinleri üzerinde icrai saltanat ettiği şu son asırlarda, hak fikirlerin taliplerine ne oluyor ki, atomdan daha tesirli olan diyalektiklerinden habersiz yaşamaya razı olmuş bir manzara arz ediyorlar?**

Hakk'tan habersiz yetiştirildikleri için, mefkûre hasretiyle çırpınan bazı gençleri, kendi arzularıyla ve ıstırapları hesaba katmadan, hapse, ölüme sürükleyen müessir sadece **seksüel dürtüler, despotik yaşantı vaatleri midir?**

Zannetmiyoruz.

Güneş bilmez, mağara hayatı süren bir insan tasavvur edelim; ona, mum nasıl heyecan veren bir ışıksa, gerçek ve tabiî idealden habersiz, üstelik ideoloji apliğiyle kıvranan şaşkın genç adam da aynen öyle; önüne hazır lop olarak sunulan doktrinlere, yararlı olup olmadıklarına bakmadan, tadını dahi düşünmeden, saldırgan bir iştiha ile sarılmaları öyle küçük tesirlerle meydana gelmiş değildir. **Onları batılda şartlandıran tesirlerin arasında, Kant ne kadar süfli derse desin, diyalektik gelmektedir.** Kant'ın, aldatıcı ve gerçekle ilgisi olmayan düşünüşe tahsis ettiği diyalektik, batılın elindeki mantık oyunlarından öte geçmeyen oyalayıcı bir fikir hareketi olsa gerektir. Hakkı tanımamış olarak görünen Kant'ın tanıdığı diyalektik, batılın elinde oyuncak olan düşünce oyunlarından başkası olmayabilir. **Nitekim Marksistlerin diyalektiği «metafiziğin tam karşıtı» olarak kullanmaya başlamaları, hem de ustaları Hegel'in idealizminin zıddına, gerçekten de diyalektiği süflileştirmekten de öte mütecavizleştirmiştir.** Hatta, batılın en belirli şekilde tezahürü olan materyalizmin elinde bugün ki diyalektik, eşkıyanın boynundaki silaha benzemiştir.

Ne olursa olsun diyalektik, fikir hastalıklarına muafiyet kesbetmemiş toy dimağlar için o kadar cazibeli olmuştur ki, meşhur Barnard Shaw gibileri şöyle konuşturmuştur:

> **«Diyelim ki, bir insanın yirmi yaşında komünizmaya kapılmaması himarlık, fakat kırk yaşında komünist kalmak himaroğlo himarlıktır.»**
>
> Bunu başka bir şekilde vecizeleştiren **«Fransızlar; 20 yaşına kadar sosyalist olmayanın kalbi 20 yaşından sonra sosyalist olanın da kafası yoktur derler»** miş.(Bak: Yeni İstanbul, 6/12/1967, Tarık Buğra sütunu)

Yaşın ve tecrübesizliğin sürüklediği ataklığa sadece gençler düşer demek istemiyoruz tabii; her yaştan şöhret budalaları da felâketin pençesine yuvarlanabilir. Onların cür'eti de insanları tesiri altına alabilir. Bunun en tipik misalini Shakespeare'nin kahramanı Hamlet'in hayıflanacak kendi kendisine haykırdığı şu sözlerde bulabiliriz:

> **«Babam öldürüldü, annem lekelendi de yine her şeyi kendi haline bırakıyorum. Hâlbuki gözümün önünde, başlarında ölüm dolaşan yirmi bin kişi var ki, boş bir şöhret hülyası arkasından yataklarına gidermiş gibi mezarlarına gidiyorlar; uğrunda döğüştükleri toprak ise bu dâvanın görülmesi için hepsini alamayacak. Ölenleri gömüp gizlemeye mezar yetişmeyecek kadar küçük; Ah, bundan sonra bütün düşüncelerim kanlı olsun, yoksa hiç düşünmeyeyim daha iyi!...»** (Dünya edebiyatının ölmeyen üç tipi, Hamlet, Donkişot, Faust, J. Calvet. Çeviren, Suut Kemal Yetkin Sh: 17)

Bugünkü Türkiye'mizin geçirmekte olduğu buhranın sebeplerine bakarsak sıkıyönetim savcılarının resmî ifadelerinde de bir kısım gençlerin, fani ve ebedî helaklerini hazırlayan müessirlerde bu temayı

(tekrarlanan konuyu) buluruz. (Devgenç; dosyası, Babıalide Sabah, mart 1972 den beri başlayan tefrika.)

Bâtılın elinde ki bu tem ve diyalektik ne kadar ustaca kullandığını, **«Sıfır ve sonsuz» yazarı Arthur Koestler**'in, ki bu kişi o zamanların aşırı sosyalisti ve militanı, bu yüzden işkencelere katlananı olarak bilinir, şu sözlerinden anlarız:

> **«Pariste bütün entellektüeller, diyalektik yiyip içiyorlardı âdeta. Katoliklerle karışan kartezyanizm (Descartes felsefesine inanan) lar tamamen apayrı bir aydın sınıf imal etmişti.»**(A. Koestler'le bir röportaj, Çev: Ergun Göze, Türk Edebiyatı, sayı: 2, 1972)

Teknik gücü kapitalistlerden hiç de üstün olmadığı halde, komünistlerin bugün dünyanın takriben yarısına hükmeder görünen manzarası, onların diyalektiği kapitalistlerden daha kurnazca kullandıklarına âlamet olsa gerektir. Bütün batıllar (kapitalist batıl da, komünist batıl da dâhil) diyalektiğin gücünü anlamış olacaklar ki, ona büyük önem vermiş görünüyorlar. **Soğuk harp denilen kavga bugün bu diyalektikler arasında cereyan etmektedir.** Bu uğurda harcanan emek ve sermayenin ateşli harplerden az olmadığını tahmin edebiliriz.

Bu kadar tesirli bir fikir silâh olan diyalektik nedir ki bugünün İslâm âlemi ekseriyetle ondan habersiz yaşar hale gelmiştir. Bâtıl, elindeki bu çok müessir silâhla İslâm âleminin fikir hareketlerini o derece baskı altında tutar görünmektedir ki, birçok zavallılara ileri hamleleri gericilik hareketi gibi göstermiş ve güzel karakter atılımlarına da tutuculuk dedirtmiştir. Hem de bu işi umumiyetle müslümanım diyebilenlere yaptırmıştır. Bugün aydın geçinenlerin büyük çoğunluğu, ileriyi, ilerisini gaye edinen yüce İslâm idealini geri görüyorsa, bu kendiliğinden olmamıştır. Bâtılın elindeki diyalektik, hurafe ve saplantıları İslâmın ilmî gerçeklerinden ayıramayan (gayrı faruk) beyinleri öylesine şartlandırmıştır, ki bu kafalara her asrın en modern çare ve en dinamik hamlelerini bünyesinde taşıyan İslâmın, değil taşıdığı ebedî saadet kefaletini ,dünya görüşünü dahi anlatabilseniz bile yine de dinletemezsiniz. Biraz da düşünce durgunluğunun tabiî bir neticesi olan soğuk havanın sebep olduğu bu donmuş beyinlerin buzlarını çözmek, ancak fikir hareketlerinin meydana getireceği hararetin (sıcaklığın) derecesine bağlıdır.

«...Ruhun diyalektikle yetkin bilgiye yükselmek yolu vardır. Her şeyde hakikata erişemiyorsa bu kendi gücünü kullanamamasındandır» (“Yanlış üzerine deneme”, Vıctor Brochard, Çev: Hamdi Ragıp Atademir Sh: 28) diyen garplı düşünürün bu sözlerinde biraz da insanlara musallat olan fikir hareketsizliğinden gelen bu soğukluğa zihin tembelliğinin sebep olduğunu söylemiş olur, ki doğrudur.

Her harekette beklenen bir hararet ve her sükûnda muhtemel bir soğukluk beklenildiğine göre, donmuş beyinleri açmak ve onlara beşerî şefkatin sıcaklığını getirmek için düşünceyi aksiyona geçirmek lüzumu ebetteki vardır.

HAYRET EDİYORUZ

Biz, müminlerin tefekkür sisteminde bu sıcaklığı ararken bazı müslüman müdafiî düşünürlerin yazı ve sohbetlerinde, karşı görüşün diyalektiği ile dâvalarını savunur gördükçe hayret eder dururuz. Acaba

> **«Düşmanın silâhıyla silâhlanınız» düsturu, her zaman ve her konuda geçerli mi sanılmaktadır?**
>
> **İslâmın dışında kalan takdim şekillerini, düşünüş tarzlarını kullanmak mecburiyeti nereden doğuyor?**
>
> **Materyalist diyalektik, tarihî maddeciliği postulat** (temel prensip, esas ilke) **edinerek inkârdan hareket ediyorsa, müslüman da inkârdan mı başlar izahlarına?**
>
> **Sövgüye sövgü ile karşı çıkmak biraz da çocukça bir iş olacağını düşündürmez mi bize?**

Marks maddeciliği, Durkaym (Durkheim) cemiyeti, (Froyd) Freud seksüel içgüdüleri, Ogüst Kont (Auguste Comte) pozitif dediği safsataları putlaştırırken izahlarının dayandığı temel kaynağın şu

olduğu görülür:

Onlara göre, insan tek hücreliden başlamıştır, görüşü esas alınmalıdır. Yani, ilk insan, tabîi ayıklanma kanunu (Nature selection) gereğince hayvanlıktan insanlığa geçebilmiş ve bugünkü seviyesine tekâmül edebilmiştir... Gayrı Kur'anî bu materyalist zorlamalara bakarsanız, insan tabiat kanunlarına tabî olarak tekâmül edegelen bir maddeden ibarettir. Darvvin'de bir bilgi sistemine kavuşturduklarını zannettikleri bu ilim dışı teorinin (nazariyenin) fikrî bir haysiyeti var sanılınca, Kur'anı Kerimi buna göre tevile çabalamak gibi çıkmaz bir strateji (savaş yolu) takip edenler çıkıyor ortaya. (İslâmda Dini Tefekkürün yeniden teşekkülü, Muhammed İkbal, Tercüme eden: Sofi Huri. Sh: 139-153)

Hani İslâmî kaynakta insanın su ve toprak karışımı (balçıktan) (Hıcr suresi : 26) yaratılığı haberi var ya, işte bu noktadan hareket ederek, maddecilerin, hayatın sudan ve tek hücrelilerden gelişerek başladığını; insanın atası hayvan olduğu hakaretini, nerdeyse tasvip eder bir temayülle telife çalışıldığı maâlesef hissedile gelmiştir.

Bizim bu esefimize ayrı bir yönden; materyalist bir esintiyle katıldığını gördüğümüz **Prof. Dr. Adnan Adıvar,** «...İstanbulda gündelik bir gazetede İbrahim Hakkı'nın, Darwn'den yüzyıl önce evrim teorisini keşfetmiş olduğuna dair bir makale çıkmıştı. Makalenin Erzurumlu İbrahim Hakkı'ya atfettiği bu keşif meselesi» ni tetkik ettiğini «Paris'te Bibliotheque Eationle'de bulduğunu üç cildini de saatlerce karıştır» dığını, «İbrahim Hakkı'ya dair bir şey bulamadığını, yazarın kendisine pek kıymetli saatler kaybettirmiş olduğunu yana yakıla kaydettikten sonra der ki: **«Bir kere bu bilgiyi aktaran yazar, İngiliz yazarı Goldsimith değil Goldschmidt'tir. Sonra Marifetname sahibi İsmail Hakkı değil İbrahim Hakkıdır. Kendisi XVII. yüzyılda değil XVIII. yüzyılda yetişmiştir; bu yazar coğrafyacı değil ansiklopedik eser yazan bir şeyhtir... Öte yandan, liseler için yazılan bir kitapta bu gibi yanlış bilgilerle modern evrim teorisinin İbrahim Hakkı'ya atfı, romantik milliyetçiliğin bazı aydınlarımızı sürüklediği yanlış bir düşünce sonucudur.»** (Osmanlı Türklerinde İlim, A. Adnan Adıvar, Sh: 167) Koca Profesörün modern dediği gayrı İlmî bir nazariyenin, İbrahim Hakkı gibi hüsnü zan ettiğimiz bir müslümana ait olmayışı bizleri nasıl tatmin ederse, Adnan Adıvar gibileri de böylesine, sözde ilim (!) adına endişelere sevkeder.

Dikkat edersek görürüz ki, son asırların düşünce yapısına musallat olan şu materyalist diyalektik, sonunu karanlık bir çağa götürerek, metafizik bir uçta gizlediğini farkettirmemeye çalışır. Baş ve sonu bir (hiç) te karar kılmaya mahkûm bu demagojik diyalektiğin zaafının farkına varamayan, hurafe ve yobazlığa düşmüş Hıristiyan, Yahudî ve benzerleri, sözde bu (bilimsel) yakıştırmalara karşı mahcup ve mağlup olabilirler; Ancak, **müslümanım diyen bir mütefekkirin bu oyuna gelmesi nasıl olur?**

İnsan, tebliğ edilen Kur'anı Kerim'in âlemlerin yaratıcısı tarafından gönderilmiş mesajlar olduğuna inanırsa müslümandır. Bir insan, hem müslümanım diyecek, hem de İslâmın temel kaynağı vahye zıt düşecek nazariyelerde de doğrular olabileceğini tasavvur edecek, böylesine bir mantık olur mu?

Allah Teâlâ Kur'anı Hakim'inde insana tebliğlerini yaparken yaratılışı da bildirir: İnsan en güzel yaratılmıştır. (Tin suresi : 3) İnsan, kerim olarak yaratılmıştır. (Isra suresi) İlk insan Hz. Adem aleyhisselâmdır, aynı zamanda yaratılmışların seçilmişlerindendir... (Bakara: 31, Ali îmran: 33,) Hani, vahiy kaynakların neresinde nebatdan, hayvandan tekâmül etme? Kur'ana göre ilk insan kâmildir; Öylesine bir kemaldedir ki, melekler böyle bir yaratılıştan dolayı secde ile emrolunmuştur; (Araf suresi : 11) yaratıcısının halifesi olmak gibi çok şerefli bir istidâd taşımaktadır; hatalı oluşu sonradır. Yani, kemal evvel, nakiseler sonradır. İyilik esastır insanda kötülük, bu iyiliğe teşekkür edemeyen kimselerde arizî olarak sonradan tezahür etmiştir...

O halde, postulat'ı (aklın kabu!e mecbur olduğu hakikati) vahîy olan müslümar diyalektiğinin hareket noktası; kemal evvel, nakise sonra, esasından başlar. Tekâmülü sonra olan fosilli diyalektiklerin menşeinde, fikre vurulan hainane darbelerin farkına varmamak, Allah Teâlâ'yı hatırlamaktan gafil olmanın bir neticesi olsa gerektir. Fikrî ve amelî davranışlarında rabbını unutmamak demek olan (zikr) bunun için bütün ibadetlerin başıdır. Mümin düşünürler bu büyük ibadetten gaflete düşmedikçe bâtılı postulat edinen diyalektiklerin tesir sahalarından korunabilir ve kendisinin hakka dayalı diyalek-

tiğinin gücüyle şeref kazanır. Aksi halde Hegel'in, Engels'in v.s. nin fikir kisvesine bürünen arzularına boyun eğmek zilletine düşmek tehlikesiyle karşı karşıya kalır...

Erzurum, halk eğitim merkezinde (İktisat Anlayışımız) konulu konferansımızı yaparken Hegel'in (tez) yani dâva, (antitez) yani aksi dâva, (sentez) yani neticei dâva şeklindeki teoremiyle (önerme = dâva) ve bir de tarihî maddecilik dedikleri tarihî tekâmülün materyalist görüşle izahı usulüyle insanların karşısına çıkarlarsa, ideal arayan genç adam, normal düşünce sistemini heyecanlarıyla hapsettiği için hak'tan hakikatten habersiz yaşıyorsa, bu basit ve fâsit diyalektiklerin tuzağına düşmemesine sebep kalmaz, demiştik. (İslâmda îktisat Anlayışımız, M.S. Çekmegil, Sh: 34) Bir kısım batıcı düşünürlere göre idealist, bir kısmına göre romantik, bazı materyalistlere göre de sempatik gelen bu basit izahın fikrî değeri nedir? Ölümüne yakın bir zamanda: **«Beni bir kişi anladı, o da yanlış anladı.»** (İlim ve Din, Adnan Adıvar, Sh: 419) dediği rivayet edilen Hegel'in (diyalektik usul) ü Fichte, Schelling gibi filozoflar tarafından da kullanılan bir yanlış teklif (kaziyye), ilmi yolda doğruyu arayan müslümanlar tarafından nasıl kabul edilebilir?

> Batıcıların takdimine göre, **«Önce genel ve soyut bir tasarımla (tez) düşünmeye başlanır; Sonra bunun bozucusunu (antitez) düşünürüz ve nihayet bu iki öncülü bir terkibte birbiriyle uyuşturarak birleştiririz ki buna da terkip (sentez) deriz.** Meselâ eski Yunan filozoflarından Parmenides varlığın değişmez olduğunu, halbuki Herakleitos, onun aksine, varlığın sonsuz bir değişmeden ibadet bulunduğunu söyledikleri halde atomcu filozoflar bazı şeylerin değiştiğini ve bazı şeylerin olduğu gibi kaldığını söylemişlerdir. İşte bu tablo bir çeşit tez, antitez ve sentezli diyalektik usulünün bir örneğidir. **Sentezle meydana gelen kavram, yeniden bir tez gibi bir antiteze lüzum gösterir ve bu ikisinden bir sentez daha yapılır.»** (Tarih boyunca İlim ve Din, Adnan Adıvar, Sh: 418) **Ve böylece insan zekâsı, dönen ve karışan düşüncelerle döner durur.** Düşünmesini bilenler için bu diyalektik bir gerçeklik ifade eder mi? Bilinen şu ki; insanoğlu için bir ana tez; Vahye muhatap olmadaki izzeti idrâk eden normal akıl, ve bir de antitez; anlayamadığını inkârdan başka bir çareyle karşılamayan ve kendisinden başka muhatap tanımayı reddeden megalomanî hastalığına düşmüş anormal akıl. Yani vahyi esas alan tefekkür sistemine tez diyebilirsek, felsefenin yozlaşmış, katılaşmış doğmalarına saplanıp kalan materyalist düşünce anarşisine de antitez demek doğru olur**. Yani müminde tez, münkirde de antitez vardır.**

Tarihe bu fikrî açıdan bakacak olursak; hangi gün, ve hangi yerde tez olan imanla, antitez olan inkâr birbiri ile, bırakınız anlaşmayı, barışarak bir sentez meydana getirmişlerdir? Bilâkis, iş tam onların iddiasının aksine cereyan edegelmiştir. Dünya kurulalı müslüman olan saidler ile, keferelerden olan şakiler mücadele edegelmişlerdir. İman dâvasıyla küfrün aksi dâvası nasıl bir terkiple senteze razı olabilir, ki Cenâbı Hakk, müminlerine dünyanın en küçük köşesinde küfrün neticesi olan zulüm, fitne ve anarşiyi enterne ederek adaleti ikame edinceye kadar mücadeleyi emrediyor. **İlâhî emirleri inkâr edenlerin müslümanlıkla ilgisi kalmaz; tabîatıyla antitez olur.** Aksi de öyle; Vahyî emirlerin doğruluğunu tasdik edenler de mümin olmuş olurlar ki, antitezlikten kurtulmuş olarak tez olurlar. Yani her hali kârda, müslümanlarla müslüman olmayanlar arasında herhangi bir sentezin söz konusu olmasına imkân ve ihtimal yoktur. **Hem Aristo'nun dediği gibi: «Yanlış varsa sentez vardır»** (Yanlış üzerine Deneme, Victor Brochard, Çev: Hamdi Ragıp Atademir Sh: 24) **MÜMİNLER İÇİN İSLÂMDA YANLIŞ GÖRMEK, İMANDAN ÇIKMAK OLACAĞINA GÖRE, İSLÂMİYYET SENTEZE İHTİYACI OLMAYAN (TEZ) DİR.**

Böyle iken, müslüman adını isteyerek taşıyan nice insanın bu diyalektiğin, tez, antitez, sentez sözcüklerini İslâm içinde de lüzumlu imiş gibi, aydın edasıyla gevelemekte olduklarını görürüz...

Hele Marks'tan kopya edilen şu mesnedsiz iddiaya bakın : **«Her şeyden önce, yaşamak ve yaşamak için de üretimde bulunmak gerekir. Üretimde bulunmak için de ister ilkel, ister gelişmiş olsun. âletlere ihtiyaç vardır.»** (Sosyalizm ışığında Bilim ve Diri, Cachin, Çev: Yaşar Akyol Sh: 29)

Materyalistlerin hiçbir esasa dayanmayan, sosyalizme temel yaptıkları bu doğmalarının ne kadar tutarsız olduğunu anlamak için insanın âllame olmasına ihtiyaç yoktur; normal bir muhakeme onun çürüklüğünü hemen anlayabilir :

Birincisi, insan cinsi, yaşayan canlıların belki milyarda birini teşkil edemez, yaşayanların çok büyük çoğunluğu yaşamak için bizzat üretimde bulunmazlar. Çünkü buna ihtiyaç yok. Çünkü münkirlerin tabiat dediği, fakat bu tabiata bu güç ve düzenin nereden geldiğini izah edemediği Vacib'ül vücud, her canlının yaşamasına yarayacak şeyleri de yaratıyor. Meselâ, kuzunun emdiği sütte kendisinin nasıl üretme cehti yoksa, anası olan koyunun da yediği ot için bir üretme tedbiri görülmez. Hele hele, insanların dışında üretim aracı olacak âletleri imal etme zekâsı, milyarları aşan canlıların hiç birinde müşahede edildiği iddiasına rastlanılmamıştır. Böyle iken yine de ömürleri boyunca yaşarlar ve yine de yaşamalarını sağlayacak nesneleri kendileri imal etmeden bulurlar. Bunun böyle olduğunu uçan kuştan tutun da yerde sürünen solucana kadar, hatta en küçük böceklere kadar her canlıda görebiliriz.

Yalnız insanoğlunda gördüğümüz çaba ve gayret, çoğu zaman düşünülmediği için farkında olunmaz ama, yaşamaları için değil de psikolojik tatminleri içindir. İnsanların rahata ihtiyaç hissetmelerinin tabiî bir neticesi, elde etmeye çalıştıkları konfor, diğer canlılar üzerinde hükümran olmak, hatta kendi aralarında birbirleri üzerine, küçük veya büyük, sulta kurmak için değil de nedir?

Öyle ise insanlar, yaşamak için üretim ve üretim âletlerini imal ettiğini zanneder ama düşününce, üstünlük sağlamak ve kendilerinden başka her şeyi daha rahat sömürmek için çırpınıp durduğunu anlar. Ve bu çırpınmaların meyvesi olarak her dönemde yeni bir âlet keşfettiğini görür. Eğer insanların yaşamaları için üretim âletlerine ihtiyaçları olduğu görüşü doğru olsaydı, bugünkü âletlere sahip olmayan, ilkel dedikleri insanların daha kısa ömürlü olmaları gerekirdi. Çünkü onların bugünkü kadar modern âletlere sahip olmadıkları malûm. Böyle olduğu halde iş tamamen tersinedir; ilk insanların daha uzun ömürlü olduklarını biliyoruz. Durum bu iken, maddecilerin yukardaki iddialarını tekrarlamaları, gerçekleri anlamadıklarını yahut da anlamak işlerine gelmediğini gösterir.

«İnsan, bu meçhul» adlı eseriyle Alexis Carrel insanın henüz tanınmadığını itiraf eder. Ancak Ademoğlunun, ebedî olmak, üstün gelmek arzusuyla bütün yaratılmışlardan apayrı bir haysiyet taşıdığını kimse görmemezlikten gelemez. İnsan böylesine bir fıtratla iyiye yönelirse her türlü sömürü düzenine, zulme karşı çıkan bir kişilik kazanır; kötüye âlet olursa, insanlığın başına belâ olan istismarcılığın çeşitlerinden birinin hastası olur. Meselâ; ferdî kapitalizm âfetinden kurtulmak isterken bu sefer beşeriyeti, devlet kapitalizmi gibi kurtuluşu daha zor olan bir belaya sürüklediğinin farkında olmaz. Hatta, bırakın başkalarını, kendi kendisini dahi, böylesine zalim bir kölelik düzeni için, körükörüne feda eder...

Bir gün, kapitalizme karşı olduğunu (içtenlikle) iddia eden bir genç görmüştüm:

- **İslâm, kapitalizmi reddediyorsa, neden müslümanlar bu sömürü düzeniyle aynı paralelde gözüküyorlar,** diye sordu.
- Aynı paralelde oluşu surda dursun; müminler kapitalizme karşı fikir mücadelelerini bütün güçleriyle yürütürler, dedim.
- Hayır, dedi, siz mücadelenizi ancak bizimle yapıyorsunuz; biz sosyalistler bu âdi sömürü düzenine karşı çıkarken, siz de bize karşı çıkmıyor musunuz?
- Nasıl? dedim.
- Nasılı var mı, bize karşı değil misiniz sanki? dedi
- Evet karşıyız, dedim.
- Nasıl oluyor da kapitalizme karşı oluyorsunuz öyle ise, dedi.
- Kapitalizmin en zaliminden, öncelikle kurtulmak ve insanları bu despotik düzenin hissî telkinlerine karşı uyarmak için düşüncelerimizi gücümüz ce kamuoyuna arzediyoruz ya, dedim.

- Belki sen ve senin gibi birkaç müslüman kapitalizmi de tenkid ediyorsunuzdur. Ancak daha çok bize yükleniyorsunuz; oysa biz batı blokunu kasıp kavuran, Amerika'nın temsil ettiği kapitalizmle savaşmanızı da isterdik, dedi.
- Dedim ki, yalnız size yüklendiğimiz iddiasındasınız. Şahıslarınıza niçin yüklenelim, Biz müslümanların kişilerle değil, fikir zannedilen sapık arzularla olmalıdır savaşı. Siz kapitalizmin en amansız düzenini arzulamasaydınız fikrî mücadelemizde sizi niçin öne alalım?..
- Biz mi kapitalizmi arzuluyoruz yani? dedi.
- Evet; söz, yazı ve davranışlarınızda bu açıktır, dedim.
- Ya siz İlmî sosyalizmi bilmiyorsunuz, ya da bizi kızdırmak için böyle konuşuyorsunuz, dedi.
- Hayır, dedim, siz adına ne derseniz deyiniz; arzuladığınız tarz ve şekil biraz Rusya'dakine, biraz Çin'dekine benzemez mi?
- Eh, biraz biraz, dedi.
- Aynı zamanda siz, ağalara, patronlara, özel sektöre karşı olduğunuzu da zannediyorsunuz herhalde, dedim.
- İliklerimize kadar kapitalizmin her çeşidine karşıyız; zannediyorsunuz ne demek!? dedi.
- Şu demek ki, dedim, kapitalizme karşı çıktığınızı içtenlikle kabul ediyorsunuz, ama bilmeden onun en şerlisine dâvetiye çıkarıyorsunuz, haberiniz yok.
- Siz ne söylüyorsunuz, neler iddia ediyorsunuz biliyor musunuz, dedi.
- **Batı blokuna neden kızıyorsunuz; sermayedar patronlar, toprak ağaları gibi sömürücüleri koruyan bir düzenin savunucuları oldukları için değil mi,** dedim.
- Evet, dedi, hoş anamı babamı öldürmediler ya!
- Peki, oralarda çalışan işçi, ırgat, dar gelirliler bu patronların ve ağaların yanında çalışmak istemezlerse ne yaparlar? dedim.
- Ne yapacaklar, bir başka patronun, bir başka ağanın yanına giderler. Kapitalist düzenin karakteridir bu; fakir fukara ağalardan ağa beğenmek mecburiyetindedirler, dedi.
- Yani o fakir fukara ağalardan biriyle çalışmak istemezse, diğer bir ağa bulabilir. Yani nispeten patron seçebilmek hürriyeti var denilebilir değil mi?
- Eh, işte o kadarcık bir şey, dedi.
- Peki, bir toplumda patron tek ve güçlü olursa, o fakir fukara ikinci bir patron bulamayacağına göre ne yapacak? dedim.
- Olmaz öyle şey, dedi.
- **<u>Nasıl olmaz, işte Rusya, işte Çin v.s. oralarda devletten başka patron var mı dedim.</u>**
- Yok ama, dedi, o geçici bir aşamadır. Sonunda devlet de kalkacak ortadan insanlar tabiattan ortaklaşa istifade edecekler.
- Yani ormandaki yaratıklar gibi, öyle mi? dedim.
- Hayır, insanlar gibi, dedi.
- Nasıl olur, dedim, devlet ve icra kurulları ortadan kalkarsa kuvvetliler zayıfları sömürüp durmayacak mıdır, aynen ormandakiler gibi?
- **<u>İnsanlar tekâmül edince niçin olsun bu, dedi.</u>**
- Siz insanları tanımadığınız için ütopyacı bir arzunun baskısı altındasınız. İnsanların tümünü birden doğru bir çizgide tutmak

mümkün olur mu? Sadist karakterliler, aşırı muhterisler, deliler olacaktır. Bunların diğer insanları rahatsız etmelerinin önüne kim geçecek, diye sorunca :

- Aralarında güçlü bir heyet seçerek bu anormal insanları enterne ederler olur biter, dedi.
- **İşte buna en basit şekliyle devlet ve hükümet derler**, dedim.
- Ne derseniz deyiniz bu zarurîdir, dedi.
- **İşte bu zarurî icra kuvveti tek başına işveren olunca rakîbi olmayan ve keyfine göre insanları çalışmaya mecbur tutan patron, devlet olmayacak mıdır?** Orada insanlar fakir fukaralığa razı olma bahasına bile patron seçme hürriyetinden mahrum kalmayacak mıdır? Bu düzen şekli ise zulmün, kölelik müesseselerinin en haysiyet kırıcısı değil midir? deyince :
- Peki siz ne dersiniz, dedi.

Ona o zaman(İktisat Anlayışımız) daki, (İslâmda iş ve işçi meselesi) başlıklı bölümü tetkik etmesini söylemiştim.

O halde insanların diğer canlılardan farkı, ideolojik ihtiyaçlara sahip olmalarıdır. Böyle olmasaydı, diğer hayvanlar gibi midelerinin arzusu istikametinde tabiî olarak gideceklerdi; fakat üretim araçlarını temin etme şuuru olmayacaktı. Bunları düşünülebilsin diye söylüyorum. Yoksa müslümanın böyle bir endişesi yoktur. Zira o biliyor ki, yaratan onun yaşamasına yarayacak ihtiyaçları da (rızk) beraber yaratmıştır. Müslümanın gayreti; tembelliğin haram, çalışmanın ibadet olduğu şuuruna malik olmasındandır. Bu şuur gereğince müslü man insanın İlmî ve teknik cehdi ve en modern vasıtaları temin için yapacağı bütün atılımları, adaleti yeryüzüne hakim kılarak, her türlü kölelik düzenini, istismarı; kulun kula kulluğunu enterne etmek içindir. Bu amel (aksiyon), gücü yeten ve imkânı olan her mümine yaratıcısı tarafından verilmiş büyük bir vazifedir...

Böyle iken gel gör ki, bazı kimseler, müslüma nım diye diye, farkında olmadan Marks'ta yozlaşan bu materyalist felsefenin havarisi olmuştur. Bu halin sebebi İslâm âleminin ekseriyetinin postulatlarından habersiz, ilmî çalışmalara sabırsız, fikir disiplinine tahammülsüz oluşları değil de nedir?

Kısaca demek istersek, her müslüman gücünün, ölçüsünü bulmak ve ferasetinin izzet getirecek olan diyalektiğine (mantıkî tartışma sanatına) sahip olmakla mükelleftir. Tetkikatımız bizi bu merkeze getirmiş bulunmaktadır. Allah a'lem...

İşte bunun içindir ki, hakka bağlı aksiyoner zekâ hamlelerinin ateşiyle, donmuş dimağların buzlarını çözmeye yarayacak deva'lardan birinin adı, günümüzde diyalektik olarak anılmaktadır, diyoruz.

O halde, hak yolda olanların her türlü imkânlarıyla diyalektiklerine sahip olmaları gerekmektedir.

DİYALEKTİK NEDİR?

(İlmi hilafü cedel) olarak kaynaklarımıza geçen, (Fenni münazara) da diye tanımlanan ve son zamanlarda da (Eytişim) sözcüğü ile anılan «Mantık prensiplerine göre tartışmak üzere fikirleri sıra-lamayı öğreten tartışma sanatı», «Bir fikirden diğer fikre geçmek ve fikirler arasındaki insicam (düz-gün söz) ve irtibatı dikkatle muhafaza etmek melekesi'ne (Dialectique) denmiştir. (Ansiklopedik sözlük ve Edebiyat ve tenkit sözlüğü.M.N. Özön)

«Diyalektik, Eski Yunan dilindeki konuşmak, tartışmak anlamına gelen (dialego) sözcüğünden çıkmış». Bu kelime daha sonra, biraz da beynelmilel bir mahiyet arzederek Türkçemize de girmeye başlamıştır.

Muhakemeli ve disiplinli fikrî tartışmaları mantıkla kontrol altında tutmak maharetine diyalektik

denilirse, onun sadece insana mahsus (özgü) olduğunu anlarız. İnsandan başka lojik (mantıklı) yapıyla yaratılan bir mahlûk (yaratık) olmadığına göre, bu anlayışımızın doğru olduğunu düşünebiliriz.

Lojistik kafa yapısıyla, iyiye, doğruya, güzele yönelen insan, yaratılmışların en üstünü; onu güzel kullanmayarak, kötüye, yalana, çirkine düşen insan da yaratılmışların en aşağısı olarak yaratıcısının karşısına çıkar. (Tin suresi: 56)

İşte diyalektik gibi insana has bir meziyyet, doğruya yönelince iyi, yalana alet olunca kötü bir arz (görüntü) olur. Tekrar edelim; Madem ki mantığa hitap etme san'atı bu kadar lüzumlu, Hakk'a, hakkın bahşettiği saadete talip olanlar onu elde etmeğe, yani diyalektiğini kurmaya bu kadar mecburdur. Bu mecburiyet, insanı evvelâ bir düşünce haysiyyetine yükseltir. Fakat bu yükseklikte kalabilmek için de bir ölçüye sahib olmak zarureti vardır.

Ölçüsü olmayanlar, zihinlerini zorlayan lüzumsuz meseleleri kovmak ihtiyacını duymayabilirler.

Şüpheler, acabalar, çeşitli problemler yığın yığın... Bütün bu müşküller hallolmak için, kuyruğa dahi girmeye lüzum görmeden her aklı zorlayıp dururlar. Eğer insanoğlu onları sıraya koyacak bir fikir disiplinini temni edememişse ve onları değerlendirecek bir ölçüye sahip değilse, tabiatıyla bocalayıp duracaktır. Tarihte ve günümüzdeki filozofların düşünce sisteminde görülen anarşi, işte bu bocalamanın tabiî bir neticesidir.

Ölçüsüz adam, bahçesinin enini boyunu tesbit etmek isterse, elbette ki kendi adımlarıyla yapacaktır bu işi; komşusu da kendi adımlarıyla... Komşulararası, insanlararası birçok ihtilâflar işte bu adımların, ayakların değişik boyda oluşlarından değil de nedir?

O halde, müşterek (ortak) bir ölçü birimine sahip olmayan insanların ihtilafları, adımların sayısı ve ayak boyları adedince artacak uzayıp gidecek demektir. İşte, düşüncenin arzettiği bu manzaranın adı, felsefedir. Fikir, ancak hareket disiplinine girerek bir ölçü edindiği zaman ilmiliğe yönelen bir haysiyet kazanabilir, diyoruz. Değilse, iyi ve kötü arası bocalar durur...

Kaynak:

M. Said Çekmegil, Diyalektik Anlayışımız, Sanih Kütüphanesi Yayınları: Malatya,1972, sh:9-27

Sanih: Mübarek fiil, iyi iş; (ara.) er. zihin ve düşüncede oluşup çıkan, fikre doğan.

KIRIM TÜRKLERİNE KURULAN TUZAK

Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da meydana getirilen yangın, dünkü Kırım faciasından farklı değildir. Bir zamanlar Kırım'da oynanan oyun şimdi de Türkiye'de sahneye konulmak istenmektedir. (Tarih Tekerrür Eder mi?)

Bana sorarsanız, size derim ki, bu kitapta şimdiye kadar yazılanlar bir tarafa, şimdi söylenecek olanlar bir tarafa. Ah keşke okullarımız ve üniversitelerimiz, çocuklarımızı ve gençlerimizi kuvvetli bir târih şuuru ve zengin bir Türkçe ile yetiştirmekte dâima başarılı olabilselerdi. Çünkü milletimizin ve vatanımızın dirliği, birliği hep bu başarıya bağlı.

Size şu birkaç sayfa içinde **Kırım Hanlığı'ndan ve Kırım Türklüğü'nden bahsetmek istiyorum.**

Kırım Hanlığı, Altın Orda veya Altın Ordu Devleti'nin yıkılmasından sonra 1441 yılında kuruldu. Tatar diye de adlandırılan Kırım Türkleri, Kıpçak Türkçesi'nin bir koluyla konuşmaktadırlar. Yâni Tatarlar hem soy bakımından, hem de dil bakımından Türk'türler. Kırım Hânı Mengli Giray Han, Fatih Sultan Mehmed'e yazdığı mektuplarda, ona hep **"karındaşım"** yani "kardeşim" diye hitab ediyordu. Mengli Giray Han 1475 yılında, Kırım'ın Osmanlı Dev**le**tiyle birlikte yaşamasına, kendi gönlüyle karar verdi.

Mengli Giray Han aynı zamanda Yavuz Sultan Selim'in de Kayın atası idi. Kırım Hanlığı 356 yıl yaşadı. Bu sürenin 296 yılını Osmanlı Devletiyle birlikte geçirdi.

Biz, 1683 yılında Viyana'da bozguna uğrayınca, Ruslar da 1684 yılında Kırım'a ve Azak Kalesi'ne saldırdılar. 1756 yılında Kırım yarımadasını işgal ettiler. Güzelim Bahçesaray şehrini iki bin evle birlikte yakıp yıktılar. Han Saraylarını ve ülke kütüphanelerini yok ettiler.

Rus İmparatoriçesi 2. Katerina Kırım Türkleri'ne seslendi

> ***"Gelin Osmanlı Devletinden ayrılın, hür ve bağımsız bir devlet kurun. Biz de size bu konuda yardımcı olalım!"***

dedi.

İkinci Katerina'nın bu teklifi üzerine Kırım halkı ikiye bölündü. Bu teklife şiddetle karşı koyanlar yanında, inanmak gafletinde bulunanlar da oldu. **Kırım Hânı, Şahin Giray,** Rusya taraftarıydı. Osmanlı'dan, yâni kendi kardeşlerinden ayrılmak istiyordu.

> **1774 yılında yapılan Kaynarca antlaşması gereğince, Kırım tamamen müstakil bir devlet haline getirildi. Ruslar tek başına kalan Kırım Hanlığı'na 1783'te saldırdılar. General Potemkin 30.000 Kırım Türkü'nü katletti. Kırım'a 75.000 Rus yerleştirildi ve Kırım, Rus çarlığının bir vilâyeti hâline getirildi.**

Ruslar, 80.000 kişilik bir kuvvetle, Kırım'a ikinci bir defa daha saldırdılar. Bu defa 25.000 Kırım Türkü'nü toprağa gömdüler.

Böylece Kırım, öz kardeşlerinden, Osmanlı Türkleri'nden ayrılmanın, tek başına kalmanın büyük felâketini âdeta kana boğularak yaşadı. Yüzbinlerce Kırım Türkü, yerinden, yurdundan kaçarak Türkiye'ye sığındı.

Ruslar, Kırım Türkleri'ne son darbeyi 1944 yılında vurdular. Stalin'in emriyle, en az 500.000 Kırım Türkü bir gece içinde, Kırım'dan, öz vatanlarından, uzak diyarlara sürüldü. 20. Yüzyılın başına kadar sürgüne gönderilen Kırım Türkü'nün sayısı 1 milyon 200 bin civarındadır.

Şimdi Kırım topraklarında 200 bin karındaşımız yaşıyor.

Ruslar, Kırımdan sürüp çıkardıkları soydaşlarımıza kuvvetli bir aşı da yaptılar. Rusça'yı birinci dil hâline getirdiler. Kırım Türkçesi'ni unutturmaya çalıştılar. Böylece Kırım Türkleri ***bağımsızlık*** *diye* diye,

Dimyata pirince giderken evdeki bulgurdan da oldular. Yüzbinlerce insanın öldürülmesine, yerinden yurdundan olmasına yol açan Kırım Faciasını en iyi bir şekilde **Cengiz Dağcı** anlattı.

Cengiz Dağcı Kırım Türklerinden! Onun, o birbirinden sürükleyici, birbirinden ibret verici, ***"Korkunç Yıllar, Yurdunu Kaybeden Adam, Onlar da İnsandı, O Topraklar Bizimdi"*** isimli romanlarını okumadınızsa ziyanda sayılırsınız.

"Bir milletin târih şuurundan kopması ne demektir? Dilinden, dininden, vatanından uzaklaşması nasıl felâketler doğurur?" sorularının cevabını bir de Cengiz Dağcı'nın eserlerinden almalısınız.

Cengiz Dağcı'yı mutlaka okumak lâzım. Çünkü görülecektir ki; **Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da meydana getirilen yangın, dünkü Kırım faciasından farklı değildir.** Bir zamanlar Kırım'da oynanan oyun şimdi de Türkiye'de sahneye konulmak istenmektedir.

Dehşet verici bir köksüzlükten bahsetmeden bu Kırım faciasını kapamak istemiyorum. Bir süre önce Eskişehir'e gittim. Orada bir devlet kuruluşunun üst yöneticileriyle tanıştım. Kırım Tatarlarından idiler. Türkiye'de doğup büyümüş yüksek tahsilden geçmişlerdi. Hepsine teker teker sordum; Cengiz Dağcı ismini duymamış, Onun Kırım faciasıyla ilgili kitaplarını okumamışlardı. (sh:151-153)

**

Yol arkadaşım büyük bir dikkatle ve hayretle beni dinledi ve:

-"Çok utandım efendim!"* dedi. *Çok utandım! Târihimiz, milletimiz ve Türkçe'miz üzerine bize doğru dürüst bir şey öğretmemişler ve biz de okumamışız. Ben ki yüksek tahsil yapmış biriyim. Çok utandım!

Kırım'a gittim. Bahçesaray'da Türk Ocakları bir gençlik şöleni düzenlemişti. O şölende beni bir İngiliz gazeteciyle tanıştırdılar. **İsmi Lora idi. Lora güzel bir Türkçe ile konuşuyordu.** Tokalaşırken ona çok açık bir şekilde sordum.

"İngiltere devleti sizi buraya casus olarak mı gönderdi Lora?" dedim. Aramızda şiddetli münâkaşa oldu. Ve inanır mısınız üç gün sonra Lora'nın mükemmel bir İngiliz casusu olduğu ortaya çıktı. Ah ne olurdu, Kırım'da düzenlediğimiz bir gençlik şölenine koskoca İngiltere'nin gösterdiği büyük ilginin onda birini olsun biz de kendi milletimize, kendi târihimize, kendi meselelerimize gösterebilseydik; böyle utanmazdık herhalde. (sh:243)

“BAŞKA DİL VAR DİYENİN BAŞKA BİR EMELİ VAR”

Anayasamızın 3. maddesi aynen şöyle:

“Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür. Dili Türkçedir.”

Anayasamızın 48. maddesiyse “Eğitim ve öğretim hakkıyla” ilgili. Bu maddede de deniliyor ki:

“Türkçe’den başka hiçbir dil, eğitim ve öğretim kurumlarında Türk vatandaşlarına ana dilleri olarak okutulamaz ve öğretilemez.”

Anayasamızdaki bu açık ve kesin hükümlere rağmen, sözüm ona bazı dost devletler, daha doğrusu dost kılıklı ve 72 dilli devletler, Türkiye’de Türkçe’den başka dillerin de resmî dil olmasını istiyorlar. Niçin?

Sözüm ona insan hak ve hürriyetleri için! Türkiye’de de “İnsan haklarından” bahseden bazı kimselerin, Atatürk’ün ifâdesiyle nasıl gaflet, dalâlet ve ihânet içinde olduklarını çok iyi biliyoruz.

Türkiye dışından da bize insan haklan edebiyatı yapan devletleri çok iyi tanıyoruz. Gerçek niyetlerinin farkındayız. Şimdi “insan hakları” şamatası altındaki yalancılığa, iki yüzlülüğe, başımıza örülmek istenen çoraplara veya üzerimizde oynanan büyük oyunlara lütfen dikkat buyurun! Değerli tarihçimiz Yılmaz Öztuna, **“Şark Meselesi”** isimli kitabında, **“Birleşik Amerikanın Anatomisi”** başlıklı yazısında diyor ki:

> “Birleşik Amerika, bir azınlıklar ülkesidir. Şu andaki nüfusu 255 milyona erişmiştir. Bu nüfusun anadillerine göre tasnifi şöyledir:
>
> 9.7 milyon **Alman**, 8 milyon **İtalyan**, milyon **İspanyol**, 2.8 milyon **Fransız**, 1.2 milyon **Rus,** 4.8 milyon **Leh (Polonyalı),** 1.6 milyon **İsveçli**, 1.3 milyon **Norveçli**, 2 milyon **Çekoslovak**, 31 milyon zenci, bir kısmı **Hristiyan** olmuş 15 milyon **Yahudi.**”

Değerli tarihçimiz Yılmaz Öztuna bugün Amerika Birleşik Devtetleri’nde yaşayan **Macarların, Yunanların, Finlerin, Flamanların, Portekizlilerin, Litvanların, Danların, Slovenlerin, Rusların, Romenlerin, İrlandalıların, Bulgarların, Estonlarm, Letonlarm, Basklarm, İzlandalıların, Ermenilerin, Çinlilerin, Korelilerin, Arapların, Türklerin, Çerkezlerin, İranlıların, Hindistanlıların, Kızılderililerin, Eskimoların** da nüfuslarını ayrı ayrı bildiriyor. **Amerika Birleşik Devletlerinde 50’den fazla millet yaşamakta!**

Peki ABD’nin tek resmi dili ne? İngilizce.
Yılmaz Öztuna diyor ki:

> “**Amerika, Ankara’ya kabile şivelerini himaye etmesini öğütlüyor da, kendisi, ülkesinde en az İngilizce kadar anlı şanlı diller olan Fransızca, İtalyanca, Almanca, İspanyolca gibi dillere en küçük bir müsamaha göstermiyor. Hele Birleşik Amerika’nın, en küçük bir resmî makamında bu dillerle meramınızı anlatmaya çalışın, bakın başınıza ne haller gelir! Zaten her Amerikan vatandaşının İngilizce bilmesi ve Amerikan târihini öğrenmesi şarttır. Bu sınavlardan geçmeyen hiç kimseye vatandaşlık hakkı ve kimliği verilemez”**

Yılmaz Öztuna devam ediyor;

> **“Ya Fransa! Paris’te Kürdoloji enstitülerini, hem de antitürk politikaya dönük olarak (yani Türk’e, Türklüğe karşı olan politikaları destekleyerek) kuruyor, besliyor. Ama ülkesinde kendi dili dışında hiçbir dilin kullanılmasına müsamaha etmiyor. Böyle bir şeyi ilkellik sayıyor. Alzas’ın dilinin Almanca, Korsika’nın İtalyanca, Brötanya’nın Brötanca, Beam’ın Baskça, Rousillon’un Katalanca, Flandre’nin Flamanca olduğunu kulakları duymuyor.”**

Başka devletlerden örnekler veremiyorum. Ama bilmeliyiz ki Rusya’da da resmi dil Rusça, Almanya’da da resmi dil Almancadır.

Türkiye’de, Türkçe’den başka dillerde yayın, öğretim yapılmasını isteyenlerin esas maksatları Türkiye’yi parçalamaktır. Türkiye’nin parçalanması dmek, Türkiye'de yaşayan bütün toplulukların büyük felâketlerle yok olup gitmesi demektir. Batı dünyası, Anadolu’da, bizim varlığımıza tahammül edemiyor. Üzerimizde büyük ve kanlı oyunlar oynanıyor. İçerideki ve dışarıdaki gaflet ve ihânet ocaklarına bir eski türkümüzü kırk defa dinletmeliyiz:

Ey millî dost, millî dost
Yetmişiki dilli dost
Yüze güler oynarsın
Kalbi düşman, yüzü dost

Bize yetmiş iki dilli ve düşman yürekli milletlerin dostluğundan fayda gelmez, gelmiyor.

Ziya Gökalp’in şiirini hatırlayacaksınız:

Turan 'm bir ili var
Ve yalnız bir dili var.
Başka dil var diyenin
Başka bir emeli var.

(sh. 36-38)

NEDEN İKİNCİ BİR DİL?

İsimlerinin sıralanması bile 5-10 dakikaya sığmayacak kadar pek çok kimse bize soruyorlar:

"Sözüm ona Batılı devletler, Türkiye'de neden ikinci bir dil istiyorlar? Bugün bize, ikinci bir dil daha tavsiye eden Batılı Devletlerin yarın başka başka diller için baskılarda bulunmayacaklarına dair elimizde bir teminat var mı ?" diyorlar.

Soru çok mühimdir. Konu, Türkiye'de yaşayan herkesin hatta bir kara karıncanın bile uykularını kaçıracak kadar çok önemlidir. Tarihimiz bilinmeden bu sorunun cevabı verilemez.

> Değerli tarihçilerimizden Prof. Dr. Halil İnalcık, Balıkesir'de bir açıklamada bulundu. Dedi ki ***"Milletimiz, tarihte eşi görülmemiş bir Haçlı taassubu ve düşmanlığıyla karşı karşıya bulunuyor"***

Bu çok doğru bir tespit. Hocanın konuşmasını birazcık açarsak, şunları söylemek mecburiyetinde kalırız:

Selçuklu orduları, yani Oğuzların Kınık boyu, Anadolu'ya 1064 yılında, Kars'ın Ani bölgesinden girdiler. 1071 tarihinde, Malazgirt Zaferinden sonra bize büyük Anadolu kapısı açıldı. Türk orduları 5 yıl sonra İznik önlerine geldiler. İznik bütün Hristiyanlık Dünyasının en mukaddes şehirlerinden birisiydi. Selçuklu orduları, İznik'i fethettiler ve onu, Anadolu Selçuklu devletinin başkenti yaptılar. Bütün Hristiyan Dünyası ayağa kalktı. Üzerimize 8 Haçlı seferi düzenlendi. İlk Haçlı seferlerini papazlar düzenlediler. Bize bazen 100.000, bazen 500.000 kişilik ordularla saldırdılar. İstediler ki, Anadolu'yu fetheden Türk ordularını bir tek kişi kalmamak üzere tekrar Türkistan bozkırlarına sürsünler ve Anadolu'yu yeniden Doğu Roma imparatorluğuna katsınlar. Batılı Devletler, bu gayelerine **"Şark Meselesi"** dediler. Şark bildiğiniz gibi doğu karşılığında bir kelime. Biz Avrupa'nın şarkında, yani doğusunda olduğumuz için, bizi yok etme dâvasına böyle bir isim koydular.

Haçlı ordularının bizi Anadolu'dan kazıyıp atmak hülyâları kursaklarında kaldı. Avrupa içlerine kadar uzanmamıza da engel olamadılar. 1595 yılında Osmanlı Devleti, 23.334.600 kilometrekare üzerine yayılan muhteşem bir devletti. 1683 Viyana muhasarasında biz hezimete uğrayınca bu defa Batı devletleri taarruza geçtiler. Biz savunmaya çekildik.

Haçlı orduları bizi önce Avrupa içlerinden Balkan topraklarına sürüp attılar. Balkanlardan Anadolu'ya iteklediler. **Birinci Dünya Savaşında İngiltere Başbakanı, bizi Asya'nın ve Balkanların Kızılderilileri olarak görüyor, en son ferdimize kadar yok edilmemiz** gerektiğini söylüyordu.

Eğer biz Mustafa Kemal Paşa başkanlığındaki Millî Mücadele'den muzaffer çıkmasaydık bu gün belki de 100.000 200.000 kilometrekarelik bir toprak üzerinde sıkışıp kalacaktık.

1595 yılını dikkate alırsak, kaybettiğimiz toprak parçası bugünkü Türkiye'nin 25 katı kadardır ve Osmanlı'nın kaybettiği topraklarda bu gün onlarca ayrı devlet bulunmaktadır.

> *Romen devlet adamlarından **T.G. DJUVARA**, Avrupa devletlerinin, Osmanlı'yı yıkmada için nasıl 100 plân hazırladıklarını 650 sayfalık bir çalışmayla ortaya koydu. DJUVARA bu ciddi çalışmasıyla, Paris'te Sorbon üniversitesinde doktor unvanını aldı. 1907 yılında Milletlerarası Hukuk dalında Nobel Barış ödülü kazanan **Prof. Dr. Louis Renauld, DJZJVARA**'nın bu çok önemli çalışmasını göldere çıkaran bir makale yazdı.*
>
> Eski Isparta milletvekillerinden **Yakup Üstün**, DJUVARA'nın *"Türkiye'yi Parçalamak îçin 100 Plân"* isimli eserini 1/3 nispetinde kısaltarak Türkçe'ye çevirdi. ***"Türkiye'yi Parçalama Plânları"*** ismiyle basılan kitap, Türkiye Diyânet Vakfı Yayınları arasında çıktı. Batı Dünyası, dünkü Şark Meselesinden, günümüzde vazgeçmiş değillerdir. Batının Şark Meselesini bilmeden, birtakım devletlerin bize neden ikinci bir dil teklif ettiklerini anlayamayız. Tarih bilenler kabul edeceklerdir ki, en büyük acıyı, en büyük felâketi belirli bir zaman

sonra, ikinci bir dille eğitim yapanlar çekeceklerdir.

Atatürk'ün bir tesbitiyle dikkatlerinizi çekmek istiyorum:

> **"Biz, Balkanları niçin kaybettik biliyor musunuz? Bunun tek bir sebebi vardır. Bu da İslâv Araştırma Cemiyetlerinin kurduğu Dil Kurumlandır. Bizim içimizdeki insanların millî tarihlerini yazıp, millî şuurlarını uyandırdığı zaman, Biz, Balkanlarda, Trakya hudutlarına çekildik"**

Batı devletleri, bizden niçin ikinci bir dil istiyor? Ermeniler: **"Doğu ve Güneydoğu Anadolu işgal edilmiş Ermeni topraklarıdır!"** diyorlar. İsrail: "**Fırat'tan Niie kadar uzayan topraklar bize vaat edilmiştir"** iddiasında.

Ermenilerin ve Yahudilerin Anadolu üzerindeki iddialarını bilmeyenler, ikinci dil tuzağını fark edemezler.

(sh:184-186)

**

Batının *Şark Meselesi* yüzünden, Türkiye'den 25 misli büyük toprak kaybettik. Yâni 23 milyon 334 bin 600 km kareden 780 bin lan kareye düştük. Hristiyan Batı bu gün de *Şark Meselesini* den katiyyen vazgeçmiş değil. Anadolu toprakları üzerinde Yunanistan'ın, Ermenistan'ın, Suriye'nin, İtalya'nın, İsrail'in, Rusya'nın büyük plânları var. Ermenistan, Doğu ve Güneydoğu Anadolu topraklarının kendilerine ait olduğunu iddia ediyor. **Anadolu'da bin yıl birlikte yaşadığımız, kendimizden ayırmadığımız, Ermeni asıllı vatandaşlarımıza sadrazamlık yâni Başbakanlık makamı verdiğimiz, çeşitli bakanlıklara Ermenileri oturttuğumuz halde 1915 yılında, Birinci Cihan Savaşı'nda müthiş bir ihanetle karşı karşıya kaldık.** **Ermeni çeteleri Doğu Anadolu'da ordumuzu ve halkımızı arkadan vurdular.** Yüzlerce köyümüzü yakıp yıktılar. Karşılıklı bir savaş başladı. İstemediğimiz hadiseler oldu. Bu hadiselere katiyyen biz sebebiyet vermedik. Ermenistan, hâlâ eski hayalleri peşinde. 22 Kasım 2000 tarihli Hürriyet Gazetesinin 30. sayfasında, yeni bir haritayla yeni bir haber yayınlandı.

Rusya'da, **Nezavisimaya Gazetesine** bir ilân veren Ermeniler, sürgünde bir parlamento hükümeti kurarak, Doğu ve Güneydoğu Anadolu topraklarına el koyma plânlarını açıkladılar. Bir de harita yayınladılar. Ermeniler şu şehirlerimizi gelecekteki Ermenistan'a katacaklarını bütün Dünya'ya duyurdular: **"Kars İğdır Ardahan Ağrı-Artvin Trabzon Rize Gümüşhane Bayburt Erzurum Erzincan Van Bitlis Muş Siirt Batman Şırnak ve Hakkari Ermenistan'ın olacak dediler."**

Aç tavuk kendisini buğday ambarında görürmüş. Bunlar zavallı hayâllerdir. **Batı Dünyası, Ermeni Dâvasının arkasında. Hristiyan Batı, Türkiye'yi bölmek için Kürtçe eğitim ve TV yayınını istiyor.** Hesapları şudur: Önce Doğu Anadolu'yu Türkiye'den ayırmak sonra orada kalan vatandaşlarımızın başına binerek müstakbel Ermenistan'ı kurmak. Türkiye yeni bir Haçlı oyunuyla karşı karşıya. Çok dikkatli olmalıyız.

Batının bu *Şark Meselesi* yanında bir de İsrail'in *Arz-ı Mev'ûd* dâvası var. İsrail devlet adamları da Fırat'tan Nil'e kadar olan toprakların Tevrat'la kendilerine vaad edildiğini iddia ediyorlar. Doğu ve Güneydoğu Anadolu, Türkiye'nin şah damarlarıdır.

> **Türkiye, kendi kültür değerlerine bağlı kalarak güçlü, vurucu, caydırıcı ve müreffeh bir devlet hâline gelmedikçe, *Şark Meselesi'nden* ve *Arz-ı Mev'ûd* kıskacından kurtulamayacaktır.**

(sh:214-216)

İRAN TÜRKLERİ

Bu gün İran'da otuz milyon civarında Türk yaşıyor. Onlar bizim can kardeşlerimizdir, kan kardeşlerimizdir, sultan kardeşlerimizdir.

İran devletiyle elbette dostuz. Dost kalmalıyız. İran'da yaşamakta olan otuz milyon Türk, bu dostluğun sağlam temellerinden ve gerekçelerinden biri sayılmalıdır.

Bildiğiniz gibi Selçuklu orduları, Anadolu'nun büyük kapısını, bize Malazgirt'te 1071 yılında açtılar. Daha önce, Sultan Alpaslan'ın 1064 yılında Kars'ın Ani bölgesini fethettiğini düşünsek bile, diyebiliriz ki Selçuklular, Anadolu'ya girmeden 22 yıl önce, İran topraklarında hâkimiyet kurdular. Bu hâkimiyet tam 883 yıl devam etti. Yâni İran toprakları önce 1042 yılında Selçukluların eline geçti. Sonra bir başka Türk boyu olan Harzemşahlar'm, arkasından İlhanlılar'ın, sonra Calayırlar'ın sonra Karakoyunlular'ın, Timur'un, Akkoyunlular'ın, Safevîler'in, Afşarların, Kaçarların hâkimiyetinde kaldı. İran'da 1042 yılında başlayan Türk idaresi 1925 yılma kadar uzadı. Tam 883 yıl. Alparslan'ın oğlu Sultan Melikşah zamanında, İran ve Türkiye tek devlet halinde birlikte yaşıyorlardı. **Yavuz Sultan Selim Şah İsmail kavgasında, Yavuz Sultan Selim'in ordusunda, onbin devşirme yeniçeri vardı. Şah İsmail'in orduları ise yüzde yüz Türkmenlerden ibâretti.**

1925 yılında, Pehlevî hânedânı, bir hükümet darbesiyle İran'da Türk Kaçar hâkimiyetine son verince, Türkler için zor bir dönem başladı.

Iran topraklarında bugün Türkçe düşünen Türk olan; Azerbaycan Türkleri, Kaşgaylar, Afşarlar, Kaçarlar, Şahsevenler ve Türkmenler yaşıyorlar. Onlar bizim can kardeşimizdirler.

İran Türkleri, Şah Rıza Pehlevı zamanında, çok zor şartlar altında kaldılar. Amansız bir polis baskısıyla ezildiler. **Türkçe eğitim yasaktı. Türkçe neşriyat yoktu. Ancak 1978 yılında Türkçe neşriyat yasağı kalktı.** Şimdi İran Türklerinin yayınladıkları *"Varlık"* isimli bir sanat edebiyat dergileri var. *"Varlık"* Tahran'da basılan bir dergi. Ancak bu derginin Kuzey Azerbaycan'da ve Türkiye'de okunması imkânsız gibi. **Çünkü "*Varlık*", Arap alfabesiyle çıkıyor.** İran, Arap alfabesini kullanıyor.

> **Kuzey Azerbaycan Türkleri'ne ise Ruslar 1926 yılında Lâtin Alfabesini uyguladılar. 1928 yılında biz de Lâtin Alfabesine geçtik. Ruslar bu defa kuzey Azerbaycan'da Kiril alfabesini ileri sürdüler. Kuzey Azerbaycan'da ve bütün Türkistan'da İran Türkleri, iki büyük Türk topluluğu arasında çaresiz kaldılar. Doğularındaki Azerbaycan ve Türkistan Türkleri Kiril alfabesiyle, Batılarındaki Türkiye Türkleri Lâtin alfabesiyle okuyup yazıyorlardı.** Kendileri ise, Arap alfabesinde tutulmuşlardı. Böylece ne Türkiye'de basılan kitaplar, dergiler İran'da, Azerbaycan'da, Türkistan'da okunuyordu ne de Türkistan'da ve Azerbaycan'da basılan eserler İran'da ve Türkiye'de okuyucu buluyordu.

Zamanımızdan 500 yıl önce yaşayan Şah İsmail Hatayı, anadiliyle Türkçe şiirler yazıyordu. Türkçe ve aruzla. Şah İsmail'in peygamber sevgisine bakınız:

> ***Âsiyim! Yüzim karasın sil Muhammed Mustafa***
> ***Dertliyim! Derdim çaresin kıl Muhammed Mustafa.***
> ***Yerde görmez, gökte görmez kör münafıklar seni.***
> ***Yerde sensin gökte sensin Ya Muhammed Mustafa.***
> ***Rûz-i mahşerde gelüben şefaat it sen bize***
> ***Vardığın Mîraç hakiyçün ya Muhammed Mustafa***
> ***Hatay'îm isyan içinde yüz tutup hazretine***
> ***Aybımızı gelme yüze ya Muhammed Mustafa***

İran Türkleri'nin önemli şairleri ve yazarları var. Bunlardan bazılarının isimleri şöyle:

Seyid Eşrefeddin Gilanî, Mehemmed Ali Seffet, Mahmud Kenizâde, Cabbar Eskerzâde Bağçaban, Ali Fitret, Seyid Cafer Pişeveri, Mir Mehdi Etimad Heddat, Penâhi Abbas Makulî, Hebib Sahir, Şehriyar, Genceli Sebahî, Hüseyin Sehhaf, Mir Mehdi Çavuşî, Abas Bariz, Coşgun, Gehreman Gehremanzâde,

Bulud Garaçorlu Sehend, Balaş Azeroğlu, Alav, Medine Gülgün, Sönmez, Hesârl, Mirze Hüseyin Kerimî, İm ran Selahî, Mehemmed Biriya, Mir Tağı Milânı, Hamid Nutgî, Dr. Cevat Heyat, Sevalan, Barışmaz, Eziz Selâmî, Daşgın, Hadi Karaçaylı.

(sh:140-142)

GAFİL AVCININ SONU

(Eğitimin gerçek Yüzü)

Hikâyeyi bilenler elbette çoktur. Ama ben, duymayanlar için bir daha anlatmak istiyorum:

Avcının biri, bir gün, avlanırken, dağda bir ayı yavrusu bulmuş. Hayvanı kucaklayıp evine getirmiş. Bahçesinde onun için küçücük bir kulübe yapmış. Avcı her gün o ayı yavrusuyla meşgul olmaya başlamış. Onunla oturup konuşuyor, şakalaşıyor, bazen de alt alta, üst üste boğuşuyormuş. Ayı yavrusu da sahibini çok seviyormuş. Aradan birkaç yıl geçmiş. Ayı yavrusu büyüyerek, kocaman bir ayı olmuş. Bu arada sahibinden 15-20 kelime de öğrenmiş. Sahibi "gel" deyince geliyor; "dur" deyince duruyor"; "kalk" deyince kalkıyormuş. Kocaman ayı, artık sahibiyle birlikte ava gidiyor, çok sevdiği efendisinin peşinden ayrılmıyormuş.

Bir gün, yine birlikte ava gitmişler. Dere-tepe aşmışlar. Avcı, akşama doğru çok yorulmuş. Bir ağaç gölgesine uzanıp biraz uyumak istemiş. Ayısına dönerek emir vermiş:

"Sen burada başucumda beni bekle. Sakın bir yere ayrılma!" demiş.

Ayı, söylenenleri anlamış. Sevgili sahibinin başucuna çöküp kalmış. Bir süre sonra, avcıya bir kara sinek musallat olmuş. Vızıldayarak gelip avcının terli suratına konmuş. Avcı, yarı uyanık, yarı uykuda sineği, elinin tersiyle kovmuş. Sinek dönmüş, dolaşmış tekrar avcının yüzüne yapışmış. Avcı sineği bir daha kovalamış. Sinek bir daha, bir daha gelmiş. Ayı, sevgili sahibini rahatsız eden sineğe çok kızmış. Gidip kocaman bir kaya parçası alıp gelmiş. Kara sinek, bilmem kaçıncı defa avcının suratına konunca, ayı havaya kaldırdığı o kocaman kaya parçasını bütün öfkesiyle kara sineğin üstüne yapıştırmak iste-miş. Taşın rüzgârından ürken karasinek, vızıldayarak aradan uçup gitmiş. Tabiî, olan, zavallı avcıya olmuş; uzandığı yerden bir daha doğrulup kalkamamış. Kocaman kaya parçasını zorlukla kaldıranlar, câhil avcının pul gibi ezilen, paramparça dağılan yüzünü tanıyamamışlar**. Bu hikâyeyi anlatışımın elbet bir sebebi var. Nâmık Kemâl merhum, bir yazısında diyor ki:**

> **"Bir insanın zekâsıyla bildiği kelimeler arasında ciddî bir bağ vardır. Yani bir insan, ne kadar çok kelime biliyorsa, aldım da o nispette kullanmış olur. Az kelime bilen az zeki olur. Söylenenleri-yazılanları az anlar, az anlatır. Çok kelime bilenler ise okuduklarını çok daha iyi anlar, merâmını çok daha rahat anlatırlar."**

Yâni, kelime dünyası çok zengin olanlar, aydınlıkta kitap okuyan kimselere benzerler. Harfleri, kelimeleri rahatlıkla seçip okurlar, okuduklarını rahatlıkla anlarlar. Kelime dünyaları zayıf olanlar ise, alacakaranlıkta kitap okumaya çalışanlar gibidirler. Okuduklarını kolay kolay anlayamazlar. Bilim adamları diyorlar ki; "**Aklımızın çalışması, zekâmızın artması kitap okumamıza, araştırmamıza bağlıdır".**

Bakın şimdi!

Resmî rakamlara göre, ABD'de ilk eğitimden geçen çocuklar 70 bin kelimeyle okuyup yazıyorlar, Türkiye'de ise ilk eğitim kitaplarımızda 5-6 bin civarında kelime var. Çocuklarımız da bu 5-6 bin kelimenin ancak birkaç yüzüyle konuşup düşünüyorlar. Birkaç yüz kelimeyle düşünüp yazanlar, konuşanlar Cumhuriyet Devri Edebiyatımızı bile katiyyen anlayamazlar. Ne şiir zevkleri olur, ne hikâye, ne roman... Ders kitapları dışında bir şey okuyamazlar. Okuduklarını kolay kolay kavrayamarlar. Bu bakımdan doğru dürüst bir dilekçe bile yazamazlar.

Bin yıldan beri konuşa konuşa Türkçeleştirdiğimiz güzelim kelimelerimizi dilimizden çıkanp atmak isteyenler var. Bunlara tasfiyeciler diyoruz. Dilde tasfiyeciler, yâni eciş bücüş "sözcükler" uydurarak dilimizi kısırlaştıranlar, ayıyla dostluk kurmaya çalışan o zavallı avcıya benziyorlar. Dilde tasfiyeciler, sâdece kendilerini değil, milletimizi de felâkete doğru sürükleyen gafillerdir. Çünkü dil varlık sebebimizdir. Türkçe'nin kısırlaşması, kuruması, bozulması» bir kişinin değil, bir milletin özünden, kökünden kopmaya, kurumaya başlaması demektir. Dilde tasfiyecilere dikkat etmeliyiz ve katiyyen,

dili kısırlaştıranlardan, kurutanlardan olmamalıyız.

(sh:117-119)

KRALIN SOYTARILARI TÜRKÇE SEVDÂLILARI

"Yapılan her yanlışlığa, kurulan her tuzağa şapka çıkaran, alkış tutan Copito'larımız sürüler halinde. Ama bizim, yanlışlıklara dur diyecek yiğit Marcellus'larımız ne kadar az!

Neredesiniz ey Türkçe sevdalıları!
Sesinizi neden yükseltmiyorsunuz?"

Ordinaryüs Prof. Dr. Reşit Rahmeti Arat diyor ki:

"Bir milletin dili» birinin yerine diğeri konulacak şekilde, bir kelime ve tâbir yığını değildir. Dil, asırlar içinde ve nesillerin hafızalarında dövüle, yoğrula yerleşmiş bir mânâ, his ve hayâldir. Kelime ve tâbir, konuşmanın bir vâsıtasıdır. Asıl konuşulan, mânâ ve maksattır, his ve hayâldir. Fakat kelime ile bu mânâ, his ve hayal, asırların sinesinde, o derece birbiriyle kaynaşmıştır ki, kelimeyi atınca, mânâ ve maksat da, his ve hayâl de berâber gider. Bundan da nesiller arasında anlaşmazlık doğar. Millet birliği parçalanır. Dilin her kelimesi ve tâbiri arkasında bir târih yaşar. Millet ise târihin yapıp yoğurduğu bir birliktir. Mîsal olarak, "Büyük Millet Meclisi" tâbirini alacağım. Bu tâbirin arkasında bütün bir Millî Mücâdele târihimiz ve İstiklâl Harbi sahneleri vardır. Vatan ve millet sevgisi de bundan doğar!" Ord. Prof. Rahmetî Arat, Dünya çapında bir ilim adamımız. Tespitleri, asırlardan beri hiç değişmeyen ilmî gerçekler. Elbette bir milletin dili yaz-boz tahtası değildir. Dilin canlı bir varlık olduğunu hiç kimse inkâr etmiyor. Dile zamanla birtakım kelimeler girebilir, dilden birtakım kelimeler düşebilir. Ama bunun büyük gerekçeleri vardır. Bu gelişmeleri millet yapar. Edipler yapar. Bir milletin diliyle, birtakım kimseler, birtakım heveskârlar, hatta birtakım idareciler oynayamaz. Bir milletin dili şunun-bunun hevesine, keyfine kurban edilemez. Ordinaryüs Prof. Reşit Rahmetî Arat'ın da dediği gibi ***"Dil, asırlar içinde ve nesillerin hafızalarında dövüle -yoğrula meydana gelir. Dilin her kelimesinin arkasında bir târih yaşar. "*** Hal böyle iken, Türkiye'de birtakım kimseler çıkıyor, sâdece 70 milyonluk Türlüye Türklüğü'nün değil, 200 milyonluk Dünya Türklüğü'nün dilindeki ortak kelimeleri atıyor, yerine uyduruk kelimeler koyuyor. Meselâ bütün Dünya Türklüğü'niin bin yıldan beri kullandığı ***"hayat"*** kelimesini dilimizden atıyor, yerine ***"yaşam "*** ucubesini koyuyor. *"Şehir"* kelimesini unutturmaya çalışıyor; yerine Türkçe olmayan Soğdça'dan çarpılan ***"Kent"*** kelimesini sokuşturuyor. Tamam en Türkçe olan o güzelim *"bütün"* kelimesini çiğniyor, tepeliyor, yerine Farsça olan *"tüm "* kelimesini baş tâcı ediyor.

Bu ve benzeri davranışlar, nesiller arasında anlaşmazlıklar meydana getirmek ve millet birliğimizi parçalamak içindir.

Şu müthiş hâdiseye dikkatinizi çekmek istiyorum.

Bundan iki bin yıl kadar önce, Roma İmparatorluğumda, öfkesiyle hatta zulmüyle meşhur olan Kral Tiberius, otoritesini daha da arttırmak için, seçilmişler meclisinde kürsüye çıkarak, yüksek sesle konuşmaya başlar. Bu arada uydurma bir kelime de kullanır. O uydurma kelimeyi orada senatörleri daha çok korkutmak için birkaç defa tekrarlar. Mecliste bulunan Marcellus isimli yürekli bir senatör ayağa kalkarak bağırır:

"Haşmetmaab!" **der.** ***"Lütfen milletimizin diline hürmet edin ve uydurma*** **bir kelime kullanmayın!"**

Senato üyelerinden ve kralın dalkavuklarından biri olan Copito ayağa fırlar:

"Ey Marcellus!" **der.** ***"İtiraz ettiğin o uydurma kelime memleket dilinden olmayabilir. Fakat, Roma İmparatorluğu'nun şanlı sahibi olan aziz kralımızın ağzından çıkmışsa, o kelimeyi büyük kralımız kullanmışsa, bilesin ki artık o kelime bizim dilimizin bir kelimesi olmuştur. Çünkü kralımız her şeyin üstündedir ve her şeye kadirdir"***

> **Bu dalkavukluğa, yiğit Marcellus daha fazla dayanamaz. Kalkar ve senato salonunu dolduran bir sesle, doğrudan doğruya krala hitab eder. Der ki:**
>
> ***"Copito yalan söylüyor Sezar! Sen dilediğin insanlara Roma vatandaşlığı sıfatını verir, onları mevki ve makam sahibi yapabilirsin. Fakat uydurma bir kelimeye Romalı olma hakkı kazandıramazsın!"***

Türkiye'de kralın soytarıları bile dilimizi keyiflerince bozup duruyorlar. Mikrofon başına geçenler, kamera karşısına oturanlar, eline kalem alanlar arasında o eski Roma Kralına benzer pek çok adam var. **Yapılan her yanlışlığa, kurulan her tuzağa şapka çıkaran, alkış tutan Copito'larımız sürüler halinde. Ama bizim, yanlışlıklara dur diyecek yiğit Marcellus'larımız ne kadar az!**

Neredesiniz ey Türkçe sevdalıları! Sesinizi neden yükseltmiyorsunuz? (sh:157-159)

TÜRKÜLERDEN DESTANLARA!

Türküsüz millet olmaz. Oyunsuz, efsânesiz, masalsız, destansız, şiirsiz, şâirsiz, müziksiz bir millet olmaz. Olur diyenler, millet gerçeğini hiç bilmeyenlerdir. Olur diyenler susuz, tuzsuz, yağsız, baharatsız, malzemesiz yemek yapılacağını sananlardır.

Biz çocuklarımızı ninnilerle, laylalarla büyüten, onları türkülerle evlendiren, türkülerle askere gönderen, gurbette kalanlara türküler yakan, türkülerle sevinen, hüzünlenen, Rahmet-i Rahman'a kavuşanların arkasından türküler, ağıtlar söyleyen bir milletiz. Türkülerimiz, Türkçemizin elvan-elvan açıldığı, güzelleştiği çiçek bahçelerimizdir. Efsânelerimiz, masallarımız, destanlarımız da öyle. Millet hayatımızda onların güzelliğini ve büyük önemini anlatmak için saatler lâzım.

Yalnız şu hususu bilhassa dikkatinize sunmak istiyorum. Dünyada kültürün ne demek olduğunu, ne kadar büyük önem taşıdığını en iyi anlayan devlet adamları arasında Sosyalist Rus idarecileri de var. Türk Cumhuriyetlerine -Türkî Cumhuriyetlere değil 9-10 defa gidip gelen, oralarda yapılanları gören, duyan, okuyan bir kimse olarak söylüyorum. **Sosyalist Rus idarecileri, kültürün bir millet hayatındaki büyük önemini çok iyi bildikleri için çok ciddî, çok sistemli, çok cazip uygulamalarla Türkçe'yi unutturup yerine Rusça'yı hâkim kılmaya çalıştılar.** Ve bizim binlerce yıllık destanlarımızı yasakladılar. Meselâ siz biliyor musunuz ki **Türkistan'da Dede Korkut destanları yasaklanmıştır.** Biliyor musunuz ki; **Türkmenistan'da üç ilim adamı, üniversitede, Dede Korkut destanları üzerinde çalıştıkları için, hem çok ağır hapis cezalarına çarptırılmışlar, hem de üniversiteden atılmışlardı.** Ve siz biliyor musunuz ki; **Türkmenistan bağımsızlığına kavuşur kavuşmaz, Türkmenistan Cumhurbaşkanı Sapar Murat Niyazov, hem Dede Korkut Destanları üzerindeki yasağı kaldırmış, hem de o ilim adamlarının itibarlarını derhal iâde etmişti.** **Bırakınız camileri, destanları, efsâneleri... Sosyalist Rus idârecileri, Türkmenlere millî bir şahsiyet verdiği için, Türkmen yaşayışının ayrılmaz bir parçası olduğu için, dünyaca meşhur o güzelim Ahalteke atlarını bile, her gün koyun keser gibi, tavuk keser gibi, üçer beşer, üçer beşer keserek ortadan kaldırmak, o mübarek atların bile köklerini kazımak istediler.** Ve siz biliyor musunuz ki; **1917 Sosyalist ihtilâlinde birkaç milyon olan güzelim Ahalteke atları, 1990 yılında Sovyet Rusya İmparatorluğu kendiliğinden yıkıldığında, sadece 5-6 yüz civarında kalmıştı.** Ve Cumhurbaşkanı **Sapar Murat Niyazov,** yok edilmek istenen o çok zarif o çok mahir, o çok iyi koşan, o dünyanın en pahalı atları olan **Ahalteke Türkmen atlarını yeniden çoğaltabilmek koruyabilmek için, bir *Atçılık Bakanlığı* kurdurdu.** Şimdi dünyada *Atçılık Bakanlığı* olan ve atı ülkesinin sembolü haline getiren tek ülke kardeş Türkmenistan'dır. Bunları niçin anlatıyorum? Bizim pek farkında olmadığımız bazı kültür hâzinelerimizi, birileri çok iyi tespit ettikleri ve milletimizi yavaş yavaş törpüleyip bitirmek istedikleri için, o hayat damarlarımızı birer birer koparmaya çalışıyorlar.

Sosyalist Rus idarecileri, Türkistan'da ve Azerbaycan'da iki çok önemli kaynağı kurutmak istedi. Bunlardan biri Türk ismidir, ötekisi İslâm kelimesi.

Mâlum idâreciler, Türkiye ile Türkistan ve Azerbaycan arasındaki bütün kültür köprülerini atabilmek için, *"Türk"* kelimesini bile yok etmeye koyuldular.
Onlara göre, Türkistan'da Türk yoktu. Azerbaycanlı, Türkmen, Özbek, Kırgız, Kazak ve Tatar vardı. Dünkü resmî iddiâya göre Türkçe yoktu. Azerbaycanca, Türkmence, Özbekçe, Kırgızca, Kazakça, Tatarca vardı. Sosyalist rejime göre, Sovyetler'deki tek Türk topluluğu, sayıları 400 000 civarında olan Ahıskalı Türklerdir, Garabete bakınız ki devrimci rejim, bir Ahıska ailesinin yansını Türk, yarısını Azerbaycanlı diye tescil etmişti. Eğer Rusya'da Sosyalist rejim uygulanmasaydı ve o iptidaîlik yüzünden rejim çökmeseydi 50 yıl sonra, atayurdumuzda Türk'ten, Türk kültüründen İslâm'dan hiç bir eser kalmayacaktı.

Şimdi Azerbaycan ve Türkistan Türkçesi'yle Türkiye Türkçesi'ndeki ortak kelimeleri dilimizden çıkarıp atmakla, dildeki farklılıkları artırmakla çoğaltmakla biz kime ve neye hizmet ediyoruz acaba? Güya bu yazıda size Türkistan'daki Köroğlu destanlarından bahsedecektim. Söz başka bir mecraya doğru uzadı. Türkistan'ı ve Azerbaycan'ı neden çok iyi bilmeli ve çok sevmeliyiz? Bunun cevâbını gecikmeden vermeye çalışacağım.

(sh:267-269)

CANKUŞU-YAŞAMINI YİTİRDİ

Hayâtın ikinci yüzü ölümdür. Eskiler ölümü uykunun kardeşi olarak kabul etmişlerdi. İslâm'a göre ölüm, bir ot gibi çürüyüp gitmek, yok olmak, yitmek-bitmek değildir. Ölüm, yeni bir dünyaya doğmaktır. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de buyruluyor ki:

"Her nefis, ölümü tadıcıdır. Sonra da ancak, Bize Allah'a döndürülürsünüz"

İslâm ulularının eserlerinde, ölüm bir kadife yumuşaklığıyla anlatılmıştır. Meselâ Hz. Mevlâna'ya göre **"ölmek, şeb'i arus'tur, yâni sevgiliyle buluşmak-kavuşmak gecesidir. Sevgililer sevgilisi de Allah'tır".**

Hz. Mevlâna'nın sandukası üzerine yazılan 9 beyitlik gazelinde ölüm, tam bir İslâm inancıyla anlatılmıştır. Hz. Mevlâna diyor ki:

> **"Öldüğüm gün, benim tabutumu omuzlar üzerinde gördüğün zaman, bende bu cihanın derdi var sanma!**
> **Bana ağlama!**
> **Yazık yazık, vah vah deme!**
> **Şeytanın tuzağına düşersen, vah vahm sırası o zamandır.**
> **Yazık yazık o zaman denir. Cenâzemi gördüğün zaman ayrılık ayrılık deme.**
> **Benim buluşmam, görüşmem o zamandır.**
> **Beni mezara koyunca elvedâ, elvedâ deme.**
> **Mezar, cennet topluluğunun perdesidir.**
> **Batmayı gördün ya, doğmayı da seyret.**
> **Güneş'le Ay'a, batmadan ne zarar gelir ki?**
> **Sana batma görünür ama, o doğmadır.**
> **Mezar hapishane gibi görünür ama, canın hapisten kurtuluşudur.**
> **Yere hangi tohum ekildi de tekrar bitmedi?**
> **Neden insan tohumuna gelince bitmeyecek zannına düşüyorsun?**
> **Hangi kova kuyuya salındı da dolu olarak çıkmadı?"**

Mevlevîler, kat'iyyen öldü, vefât etti, yitti gitti **demez**ler. "Hakk'a yürüdü" derler. Ne güzel, ne sıcak bir ifâde. "Hakk'a yürüdü". Dünyada doğumu ve ölümü, aynı zamanda bir Mevlevi şeyhi olan şâir Arif Nihat Asya kadar, acaba kim yumuşak ve güzel anlatabilmiştir. Arif Nihat Asya bir mensur şiirinde diyor ki:

> **"Bir yanağından öptüm söyle ey Dünya, öbür yanağından da öpmek için, kaç günlük yol yürümeliyim?"**

Mevlevî Arif Nihat Asya doğumu, dünyanın bir yanağından Öpmek olarak kabul ediyor. Ona göre ölüm, Dünyanın öbür yanağını öpmektir. Ne güzel, ne rahat, ne yumuşak bir söyleyiş.

Şimdi, zaman zaman alkışlarla kaldırılan cenazelerimiz için radyolarımız, televizyonlarımız, gazetelerimiz "yaşamını yitirdi" ifâdesini kullanıyorlar. **"Yaşamını yitirdi"** ne kadar çirkin, ne kadar zavallı, ne kadar cin çarpmış bir sarsak cümle.

Dünkü zengin Türkçemizde, ölüm gerçeğini anlatan yüzden fazla ifâde vardı. İşte onlardan bazıları. Bir kimse dünyasını değiştirince ondan sadece "öldü" veya "yaşamını yitirdi" diye bahsedilmiyordu. Şu güzel, şu zarif şu ince, şu pırıl pırıl kelimeler, deyimler kullanılıyordu. Meselâ şöyle deniliyordu:

> **Can kuşunu uçurdu, Cennete kavuştu, Cennetlik oldu, Canını kurban etti, Dünyasını değiştirdi, Dâr-ı bekaya irtihal etti, Ecel şerbetini içti, Ebediyete göçtü, Gerçek hayata uyandı, Hak'ka yürüdü, Hak'ka kavuştu, Kalıbını dinlendirdi, Kulağının dibi sarardı, Kuş gibi uçtu gitti, Merhum oldu, Mevlâsma kavuştu, O dünyaya gitti, Ömrünü size bağışladı, Ölüm kapısını dövdü, Ömür defteri kapandı, Rahmet-i Rahman'a kavuştu, Rahata erdi, Ruhunu teslim etti, Şehit düştü, Sizlere ömür oldu, Topraktan geldi toprağa**

gitti, Ukbâya irtihal eyledi, Yatağından kalkamadı, Yensiz gömlek giyindi, Vefât etti, Azrail sinesine kondu, Bir varmış bir yokmuş oldu, Gor'a gitti. Ve daha niceleri, ve daha niceleri...

Bir de istenmeyen, sevilmeyen kimselerin ölümlerini anlatan deyimler, kelimeler var ki onları burada saymak istemiyorum. Geberdi, Zıbardı,

Nalları dikti, Gorbegor oldu, Tahtalı köye gitti... gibi ifâdeler. Şu dünkü Türkçe'mizin zenginliğine, dünkü insanımızın inceliğine dikkat buyurun. Bir de bugünkü basitliği, çirkinliği, kuruluğu, yavanlığı düşünün.

Ne olmuş ne olmuş?

-Yaşamını yitirmiş!

-Haydi oradan zavallı adaml Yiten-biten bir şey yok yitirilmek bitirilmek istenen Türkçemizin zenginliği ve güzelliğidir.

"Yaşamını yitirmiş"miş! Yitirilen, kaybedeline bir şeyi bulmak ihtimali varolduğuna göre, ''yaşamını yitirenlerin" yakınları, yitirdikleri yaşamları arasınlar biraz. Şurada-burada bulabilirler (!) belki.

(sh:51-53)

Kaynak:

Yavuz Bülent BÂKİLER, Sözün Doğrusu, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, 17.Baskı, 2011, İstanbul

ALLAH TEÂLÂ MAZLUMLARIN HAKKINI MUHAKKAK TAHSİL EDER

Birçok hususta mazlumların sayısının artması hayra alâmet değildir.

Allah Teâlâ buyurdu ki:

“İnkâr edenler, kendilerine vermiş olduğumuz mühletin, sakın kendileri için hayırlı olduğunu sanmasınlar. Biz, onlara ancak günahları artsın diye mühlet veriyoruz. Onlar için alçaltıcı bir azap vardır.” [Kur'ân-ı Kerim, Âli İmrân, 178]

“Baskı zulüm ve işkence ile temel hak ve hürriyetleri, Allah yolunu ve Allah yolundaki faaliyetleri engellerlerken, kendilerine mühlet verdiğim nice memleketi, sonunda cezalandırdım. Sonuçta hepiniz benim huzuruma gelip bir daha hesap vereceksiniz.” [Kur’ân-ı Kerim, Hac, 48]

HİKÂYE

Zalim bir padişah kendisine her tarafı güzel döşenmiş, çok gösterişli bir köşk yaptırdı. İhtiyar bir kadın da o köşkün yakınlarına bir kulübe yaptı. Maksadı Allah Teâlâ’yı orada çokça anmak idi. Kadıncağız bir gün ihtiyacını gidermek için dışarı çıktı.

Zalim padişah da o sıra çevrede gezintiye çıkmıştı. Bu kadının kulübesini görünce köşkün güzelliğini bozuyor diyerek kulübenin yıktırılmasını emreder.

Kadın döndüğüne kulübesinin yıkıldığını görür. İhtiyar, öfkelenir başını göklere kaldırarak:

"Yarabbi! Evim yıkılırken hadi ben yoktum. Ya sen neredeydin. Onlara neden mani olmadın? "

diyerek Allah Teâlâ'ya niyaz eder. Allah Teâlâ bu niyazı üzerine Cibril-i Emin'e emrederek o köşkü içindekilerle birlikte helak eder.

Şair bak ne demiş:

Gücün varken sakın zulüm etmekten

Zulmün sonu nedamettir gerçekten.

Sen uyurken mazlum asla uyumaz

Ettiği bedduayı Hakk yerde koymaz.

….

Zulmeden adamlar gece körü olup da akşam karanlığında yola çıkanlara benzerler. Hakka getirmek istesen sinirlenir. Çünkü kanaatına göre kendisi ehlinin efendisidir. Halbuki kârını ve zararını görmekten acizdir. Davranışlarıyla müslümanların arasına ayrılığı sokarlar. Allah Teâlâ'nın emrine muhalefet eder, günahkar olurlar. Doğru ve kolay yolu bırakarak cehaletinin peşinden giderler.

Zamanımızda fesat ve fitne çoğalmıştır. Sel, en yüksek tepeye ulaşmıştır. Kimse fitneden kurtulamamaktadır. Dini muhafaza etmek ateşi elde tutmak gibi zor olmuştur. Allah Teâlâ’ya yaklaştıracak bir ışığa rast gelirsen onu sımsıkı tut ve muhafaza et. Kimselerin sözlerine kulak asma. Aşk ve muhabbet şarabı nasib olursa, onunla yaşa. Başka şeylerle aldanma. Zira **Cenâb-ı Allah kalbini temizlemek istediği kulunun kalbini çirkinliklerden yıkar.** Hayrı irade ettiklerine bal yedirir. Kulluk dairesine gir. Oradan hiç ayrılma. Kulluktan ayrılan kemale eremez. Kullukta doğru olanın zorluğu kolaylaşır. Rütbesi ve derecesi yükselir.

Allah Teâlâ’m, velimiz sensin, acizliğimizden sana sığınıyoruz.

Kaynak:

Mektubat-ı Mevlâna Halid, Müellif: Esad Sahib, Hazırlayanlar: Dr. Dilaver Selvi-Kemal Yıldız, Sey Tac Yayınları, 2008, İstanbul, sh:111-112

RASÛLÜLLAH SALLALLÂHÜ ALEYHİ VE SELLEMİN MERHAMETİ

ZALİMLİK VE MERHAMET VE SEVİLMENİN Mi YOKSA

KORKULMANIN MI DAHA İYİ OLDUĞU HAKKINDA

SÖMÜRÜNÜN KORKUTUCU CEPHESİ

HÜMORSUZ SİYASETÇİLER

“MOBY DİCK” BEYAZ BALİNA (1956) FİLM

BUKALEMUN, THE CAT’S PYJAMAS, ZELİG (1983) Film

Günümüzü anlamak isteyenlerin seyretmesi gereken filmlerden

Yönetmeni: Woody Allen
Türü: Komedi, Fantastik
Yapım Yılı: 1983
Ülke: ABD
Yayınlanan Tarih: 15 Haziran 1983
Senaryo yazarı: Woody Allen
Oyuncular: Woody Allen, Mia Farrow, John Buckwalter, Patrick Horgan, Marvin Chatinover, Stanley Swerdlow, Paul Nevens, Howard Erskine, Ralph Bell, Richard Whiting, Will Hussong, Robert Iglesia, Eli Resnick, Edward McPhillips, Gale Hansen, Michael Jeter, Peter McRobbie, Sol Lomita, Mary Louise Wilson, Alice Beardsley, Paula Trueman, Ed Lane, Marianne Tatum, Charles Denny, Michael Kell, Garrett M. Brown, Sharon Ferrol-Young, Richard Litt, Dimitri Vassilopoulos, John Rothman, Stephanie Farrow, Francis Beggins, Jean Trowbridge, Ken Chapin, Gerald Klein, Vincent Jerosa, Deborah Rush, Stanley Simmonds, Robert Berger, Jeanine Jackson

Özet:

1920’lerde, sansasyonel bir karakter olan Leonard Zelig, yirmili yılların fenomeniydi. Lindbergh kadar ünlü olduğunu düşünürseniz gerçekten son derece ilginçtir. Onun öyküsü medeniyetimizin tabiatını zamanımızın özelliklerini yansıtır. Her ne kadar sadece bir insanın hikayesi olsa da kültürümüzün bütün temalarını içeriyordu-- kahramanlık, arzu, bu tür şeyler-- ama dönüp tekrar baktığınızda, gerçekten çok gariptir. Yarattığı ilgi düşünüldüğünde hafızalardan bu kadar çabuk silinip gittiğini görmek çok ironik. O, elbette ki çok eğlenceli biriydi ama aynı zamanda insanların bir damarına basıyordu belki de hiç basılmasını istemeyecekleri bir damarlarına. Şüphesiz ki bu çok sıradışı bir öykü. (Filmden)

Leonard Zelig, kimle tanışırsa onun karakteristik özelliklerini taklit eden bukalemunvari bir adamdır. Huzuru ise sadece psikologunun kollarında bulmaktadır.

Amerika’nın şöhret ve ün düşkünlüğüyle dalga geçen filmde, tıpkı Yurttaş Kane’de olduğu gibi sahte haber görüntüleri montajlanarak Zelig’in sanki dönemin ünlüleriyle bir arada olduğu sahneler yaratılmış…

Hakkında İki yazı

ZELİG OLMAK

“Her ne kadar bir insan hikâyesi olsa da kültürümüzün bütün kahramanlık, arzu gibi bütün temalarını içeriyordu.”

Filmdeki röportajında böyle söylüyor Zelig hakkında Irving Howe. 1983 yapımı bir Woody Allen filmi olan Zelig’in bana kalırsa en iyi mottosu bu sözlerden oluşuyor. Kimdir bu Zelig, nedir hikâyesi, merak edenler için biraz bundan bahsedelim.

20li yıllarda Amerika’da yaşayan efsane bir adam olan Leonard Zelig’in belgeseli, kendisi hakkında görüşlerin alındığı röportajlarla başlıyor. 20’li yıllarda Zelig (Woody Allen) efsanesine şahit olmuş insanların, 80’lerdeki röportajlarıyla… Ardından, hızlıca akan siyah beyaz sahnelerle, savaş sonrası kendini eğlenceye, kutlamalara, çeşitli partilere ve içkiye vermiş Amerikan halkının görüntülerini

görüyoruz ve Zelig'in hikâyesine başlıyoruz. Henüz onu tanımadan, efsanelerini duyuyor ve gittikçe de gizemini merak ediyoruz.

BUKALEMUN İNSAN

Leonard Zelig hakkındaki ilk kayıt yazar Scott Fitzgerald'dan geliyor. Fitzgerald defterine, bir ev partisinde aristokrat, cumhuriyetçi ve üst düzeyden intibası veren bir zatla tanıştığını; ama kendisini şaşkınlığı uğratan şeyin, aynı adamı bir saat sonra mutfakta gördüğünde demokrat tavırlar sergileyişi olduğunu yazıyor. "Hem de bu adam, halk tabasının aksanıyla, gırtlaktan konuşuyordu". Ardından dizi dizi, Zelig'in henüz kim olduğunu bilmeden, **"garip bir adam"** olarak anlatılan hikâyeler geliyor. Calvin Turner da kendisiyle yapılan röportajda şöyle anlatıyor: kulübe birçok ganster gelirdi, hepsini tanırdık; fakat o gece gelen adamı daha önce hiç görmemiştim. Onun kim olduğunu öğrenmeye çalışırken adam bir anda ortadan kayboldu ve sonra müzik başladığında, orkestradaki adamı o ganstere çok benzettiğimi hatırlıyorum. Ama gangster beyazdı ve bu müzisyen ise siyah! Bu ve bunun gibi birçok örnekle anlatılıyor **"garip adam Zelig"**

Nasıl bir garipliği var peki Zelig'in? Onu nev-i şahsına münhasır yapan, yanında olduğu insanın özelliklerine bürünüyor olması, şeklen onun aynısı olması. Bir gün bir Asyalı, bir gün siyah, bir gün şişman göbekli, bir gün bir başka biri, bir bukalemun insan… Derken iyice farkedilmeye başlanılan Zelig yavaş yavaş incelenmeye, takip edilmeye başlanıyor. O artık tıp için bir vak'a, toplum içinse yeni bir merak ve eğlence kaynağı olma yolunda ilerliyor. Genç psikiyatrist olan Dr. Eudora Fletcher (Mia Farrow) Zelig'i başkalarının hayatlarına imrenmeyen, sağlıklı bir vatandaş yapacağına inanıyor. Zelig'le gönüllü olarak ilgilenmeye başlıyor, onunla hipnoz seansları yapıyor, bu seanslar kameraya çekiliyor. Hatta seansların birinde Zelig'ten başka insanlar gibi olmaya başladığı ilk ânı hatırlamasını isteyince Zelig şöyle diyor: "küçükken bir arkadaşım bana Moby Dick'i okuyup okumadığımı sormuştu ben de okumadığımı söylemeye utanarak okumuş gibi davranmıştım."

TOPLUMUN YARATTIĞI KAHRAMAN

Zelig'in durumu tıp dünyasında çeşitli görüş farklılıklarına yol açıyor, gazeteler çarşaf çarşaf Zelig'i yazıyor, radyolar onun "hastalığı" ndaki gelişmeleri anbean halka aktarmaya uğraşıyor. Tüm bunlar kartopu etkisiyle büyüyor ve Zelig kısa bir süre sonra bir halk kahramanı haline geliyor. Küçük topluluklara yaptığı gösterilerde, onların isteği üzerine yanına getirilen kişinin şekline bürünüyor. Zelig maskotları, kol saatleri, oyuncakları yapılıyor ve hatta 1935 Warner Bros. yapımı "The Changing Man" filmi de onun hayatına dayandırılıyor. Bir de tüm bu süreç içerisinde Zelig ile doktoru arasında bir aşk da doğuyor. **Zaman ilerledikçe Zelig "hastalığı"nda ilerleme kaydediyor ve artık kimsenin şekline bürünmüyor. Bu başarının ardından doktoru da gazetelerde, radyolarda haber oluyor; başarısı konuşuluyor.**

Elbette bir süre sonra bu şan şöhretten nasiplenmek isteyenler de çıkıyor. Kendisinden çocuk sahibi olduğunu, hala Zelig'le evli olduğunu söyleyen kadınlardan, sahte doktorluk yaptığına dair iddalarla gelen hastalara, eski mahallesindeki komşularına kadar birçok insan, yüzlerce davayla çıkıyor Zelig'in karşına. Bundan sonra manşetler yine değişmeye başlıyor: **"Zelig kötü bir ahlâki etki yaratıyor".** Tüm bunların etkisiyle Zelig eski sorunlarıyla tekrar buluşuyor ve bir yunan lokantasında bir anda bıyıklı, şapkalı bir yunana dönüşüveriyor. Ardından Zelig ortadan kayboluyor. Uzunca bir süre sonra, Eudora Fletcher'in farketmesiyle Hitler'in bir konuşmasında kürsünün arkasındaki subaylardan biri olarak göze çarpıyor. (Saul Bellow'un yorumuyla, faşizm Zelig'e topluluk içinde yok olmayı ve anonimleşmeyi sunuyor.) Zelig ve artık eşi olandır. Eudora Fletcher, Nazilerden bir uçakla kaçmaya çalışırken, bukalemun Zelig pilot oluyor ve atlantiki hiç mola vermeden geçmeyi başaran ilk pilot olmasının yanında bir de kendilerini takip eden tüm alman uçaklarını da atlatmayı başarıyor.

Amerika'ya dönüşlerindeyse yeniden bir kahraman olarak karşılanıyor Zelig ve eşi. Zelig'in hikâyesi burada bitiyor ama amerikan halkı yirmilerinde neyse, yine o olmaya devam ediyor.

MOCKUMENTARY FİLM

Kısaca bu şekilde özetleyebileceğim, 1983 yapımı Woody Allen filmi Zelig, türünün harika bir örneği, bir mockumentary film: yani sahte belgesel. Elbette Zelig adında biri hiç yok ve bu yazdıklarımın hepsi de tamamen bir Woody Allen yaratıcığılı ve kurgusundan ibaret. Mockumentary, hiç olmayan bir olayı, bir kişiyi ya da bir dönemi, tamamen kurmaca mantığıyla fakat teknik olarak belgesel anlayışıyla anlatan bir film türü.. Zelig'de türe dair teknik, çok titiz uygulanıyor ve böyle olunca da izleyici "bu adam galiba gerçekten yaşamış" hissine kapılıyor. Hızlandırılmış siyah beyaz resimler, kostümler, gazete küpürleri, basın açıklamaları ve o dönemi anlatan "günümüz" röportajları son derece gerçekçi. Woody Allen'ın şekilden şekile girmiş halleri, montajlanmış fotoğraflar ve diyaloglar da dört dörtlük.

Son zamanlarda örneklerine sıkça rastladığımız mockumentary film örneğini, Allen'ın yıllar öncesinde yapmış olması da kendisinin dehasına bir kanıt sayılabilir. Bir Woody Allen hayranı ya da takipçisi olmadım hiç fakat hakkını teslim etmeli.

> **Filmin mizah anlayışı, bunun dozu, sadece döneminin değil, tüm dönemlerin toplumlarına eleştiri ve evrensel insani duygular… "öteki" olmayı isteme arzusu, dışlanma korkuları, faşizm, kimlik bunalımları derken varolan bir anti-kahraman ve onu nereye koyacağını bilemeyen, hayatlarını bir kahramanın kurtaracağını düşünen bir toplum…**

Tüm bunların eleştirisini, yapılabilecek en güzel yolla, ince mizahıyla yapıyor Woody Allen. Ayrıca filmdeki oyunculuğu da müthiş… Özellikle doktoruyla yaptığı seansları sırasında, elini kolunu nereye koyacağını bilmez halleri, içinde barındırdığı kişiliklerinin harika bir dışavurumu oluyor.

Film, mocumentary'ye dair izleyende bir şevk uyandırıyor ve türün diğer yapımlarını da merak ettiriyor. Son zamanlarda farklı bir şeyler izlemek isteyenlerin, türü merak edenlerin ve de en azından gülmek isteyenlerin kaçırmaması gerektiğini düşünüyorum.

Erişim: http://www.bakiniz.com/zelig-olmak/

BUKALEMUN TOPLUM

"Zelig"(1983), Leonard Zelig isimli etrafındaki insanlara dönüşebilen karakterin hayatını anlatan kurgusal bir belgeselden ibaret gibi görünse de, satır aralarını okuyunca temeli sağlam sosyal eleştiriler içeren bir şaheser olduğunu görebiliriz: Zelig aslında tek bir kişiyi değil, tüm toplumu portreler. Woody Allen klasik belgesel anlatımını kullanarak 20'lerdeki toplumsal dönüşümü en doğru tespitlerle karikatürize etmiştir. Film, izleyeni Caz Dönemi'ne geri götürerek Amerikan toplumunun hayatına medya ve seri imalatın girmesiyle yaşanan hayat tarzı değişikliğine tanıklık ettiriyor. Halk öteki'leştirdiği Zelig'i medyanın liderliğiyle kah bağrına basıyor, kah yerin dibine batırıyor olsa da; aslında Zelig'in "öteki" olmaktan ziyade, toplumun bire bir temsili olduğunu kimse fark etmiyor.

Zelig etrafındaki insanların kendisini sevmesi için onların kılığına girerek onlar gibi davranan bir insandır. Yani, parçası olduğu toplumun geri kalan üyelerinden hiçbir farkı yoktur.

Film boyunca toplumun medyanın onlara "Al," dediğini almalarını, "Sev," dediğini sevmelerini, "Nefret et," dediğinden nefret etmelerine şahit oluyoruz.

Sonuç itibariyle, toplum da Zelig gibi sürekli değişen ve ne olduğunun bilincinde olmayan insanlardan oluşuyordur. Zelig önce halkın maskotu olarak görülüyor ve adına yazılan şarkılarla ve yer aldığı çeşitli şovlarla kitlesel medyanın bir parçası haline geliyor. Medyanın da etkisiyle toplum Zelig'i iyice benimsiyor ve popülerleştiriyor. Ancak, her topluma mal olmuş insan gibi Zelig de tek bir hatasıyla sahne ışıklarının altından kaldırılıyor. Birkaç gün önce Zelig hakkındaki şarkılarla Zelig dansı yapan halk onu kınıyor ve ona bir anda sırtını çeviriyor.

Bütün bu olanlar, iyileşme yolunda umut verici adımlar atan Zelig'in hayatını alt üst ediyor: Zelig bir süre ortadan yok oluyor. Daha sonra bulunduğunda ise onun Nazi'lerin arasına karışmış olduğunu görmek normal karşılanabilir. Sonuçta kişiliği olmayan Zelig'in toplum içinde yok olma arzusuyla Amerika'nın bireyciliğinden Faşizm'e kaçmasına çok şaşırmamak gerek.

Woody Allen, genel olarak, film boyunca medyanın toplum üzerindeki etkisi dışında da bir çok toplumsal eleştiride bulunuyor. Örneğin, Eudora Fletcher'ın yazılı basında üstüne basa basa "Kadın Doktor" diye tabir edilmesini ve bir haber filminde **"Kadınlar dikiş dikmek dışında başka işler de yapabiliyormuş"** ibaresinin içerilmesini birer seksizim eleştirisi olarak kabul edebiliriz.

Bunların yanı sıra, Woody Allen Eudora Fletcher'ın annesiyle yapılmış bir röportajı da parodisel bir anlatım kullanarak medya manipülasyonu üzerinde de durmuş. Röportajda gazeteci anneye yazığı acıklı ve toplumun ilgisini çekecek başarı öyküsünün çizgisinde sorular yöneltir. Ancak Fletcher soruları hep aksini iddia edecek şekilde yanıtlayınca, istediği hikâyeyi elde edemeyeceğini anlayan gazeteci röportajı kısa keser.

Film genel olarak ilgi çekici ve güldürücü bir uslupla bize bir ayna tutarak yaşadığımız toplumu karikatürize tipler halinde görmemizi sağlıyor. Woody Allen her zamanki ince ve kendine has espri anlayışıyla izleyenleri içinde yaşadıkları trajikomik oyunun farkına varmalarına yardımcı oluyor.

Erişim: http://derinkivaner.blogspot.com/2009/11/bukalemun-toplum.html

http://www.itusozluk.com/goster.php/zelig

BELGESELİN METNİ

O yirmili yılların fenomeniydi. Lindbergh kadar ünlü olduğunu düşünürseniz gerçekten son derece ilginç. Onun öyküsü medeniyetimizin tabiatını zamanımızın özelliklerini yansıtır. Her ne kadar sadece bir insanın hikayesi olsa da kültürümüzün bütün temalarını içeriyordu-- kahramanlık, arzu, bu tür şeyler-- ama dönüp tekrar baktığınızda, gerçekten çok garipti. Yarattığı ilgi düşünüldüğünde

hafızalardan bu kadar çabuk silinip gittiğini görmek çok ironik. O, elbette ki çok eğlenceli biriydi ama aynı zamanda insanların bir damarına basıyordu belki de hiç basılmasını istemeyecekleri bir damarlarına. Şüphesiz ki bu çok sıradışı bir öykü.

Yıl 1928. Amerika, on yıl süren eşsiz başarısının tadını çıkarırken çıldırmış durumda. **Jazz Devri, böyle diyorlar. Ritimler uyumsuz. İlişkiler daha rahat. Likör daha ucuz, tabi bulabilirseniz.** Olağanüstü kahramanların, çılgın dublörlerin gizli eğlence yerlerinin ve renkli partilerin zamanı. Long lsland'da Bay ve bayan Henry Porter Sutton'ın düzenledikleri tipik bir parti, hayatın patronlarını. biraraya getiriyor. **Politikacılar ve şairler yüksek sosyetenin kaymak tabakasıyla müşerref oluyor.** Şu anda gördüğünüz Scott Fitzgerald ki kendisi gelecek nesiller için yirmili yılların sembolü olarak görülecektir. Defterine, insanda aristokrat izlenimi bırakan ve konuşurken zenginleri göklere çıkaran Leon Selwyn ya da Zelman isimli küçük meraklı bir adam hakkında birşeyler yazıyor. Coolidge ve Cumhuriyetçi Parti'den söz ederken hayranlığı gizleyemeyen sesi üst tabakadan Bostonlularınki gibidir. "Bir saat sonra," diye yazar Fitzgerald **"Aynı adamı mutfakta çalışanlardan biriyle konuşurken görünce "** şaşakaldım. Şimdi Demokrat "olduğunu iddia ediyordu ve **"aksanı halk tabakasından birisiymiş gibi gırtlaktandı."** Bu Leonard Zelig hakkındaki ilk kayıt.

Bir yıl sonra, Florida.

New York Yankees'in antrenman kampında garip bir olay vuku bulur. Vurucuların sıradışı hamlelerini ölümsüzleştirmeye her daim hazır gazeteciler sahada tanımadıkları bir oyuncu görürler Babe Ruth'un arkasında sırasını beklemektedir. Listeye göre adı Lou Zelig'dir ama takımda adını daha önce duyan kimse yoktur. Güvenlik elemanları çağrılır ve Zelig alanın dışına çıkarılır. Olay ertesi günün gazetelerinde bir ayrıntı olarak yer alır.

Aynı yıl, Chicago, Illinois.

Güneyde bir gizli-bar'da özel bir parti var. Sürüp giden hayatın mimarları dans edip cin içiyorlar. Partide bulunanlardan biri de garson Calvin Turner. Mekâna pek çok gangster geldi. Onlar iyi bahşiş verir ve bizimle ilgilenirlerdi. Biz de müşterilerimizle ilgilenirdik. O gece, garip bir adam geldi. Daha önce hiç görmediğim biri. Ben de oradakilerden birine sordum Dedim ki, **"John, bu adamı tanıyor musun? "Daha önce gördün mü?"** Bunun üzerine baktı ve **"Hayır. Onu daha önce hiç görmedim. ...Kim olduğunu bilmiyorum ...ama şunu biliyorum; sert görünüşlü bir adam."** dedi. Başımı kaldırıp tekrar baktığımda adam kaybolmuştu. Nereye gitti, bilmiyorum. Tam o anda, müzik başladı ve müzisyenler çalmaya başladılar. Baktım ki orada zenci bir adam bateri çalıyor. Arkada çalıyordu ve adama dikkatle baktım ve şöyle dedim, **"Şu gangstere ne kadar da benziyor "**ama gangster beyazdı, bu adamsa siyah." Ne olduğunu bilmiyorum.

New York City. Birkaç ay sonra. Polis, Leonard Zelig isimli bir işçinin ortadan kayboluşunu soruşturuyor. Ev sahibi kadınla patronu kaybolduğunu polise bildirmiş. Polise onun kendi halinde garip, küçümen bir adam olduğunu söylüyorlar. Zelig'in Greenwich Village dairesinde sadece iki ipucu bulunur. İlki Zelig'in Eugene O'Neill ile çektirmiş olduğu bir fotoğraf öbürü de Pagliacci gibi olduğu başka bir fotoğraf. Bir bilgi üzerine, onu Chinatown civarlarında aramaya başlarlar Çinlilerce işletilen bir şirketin arka tarafında Leonard Zelig'in tanımına uyan garip görünümlü bir Asyalı bulunur. Şüphelenen dedektifler yüzünden maskesini çıkarmaya çalışırlar ama ortada maske filan yoktur ve kavga çıkar. Zelig zor kullanılarak alınır ve Manhattan Hastanesi'ne götürülür. Ambulansta bağırıp çağırır Çinli aksanı ile küfürler eder Bunu üzerine kendisine deli gömleği giydirilir. Yirmi dakika sonra arabadan indiğinde gariptir, artık bir Çinli değil, beyaz ırktan biridir. Kafaları iyice karışan stajyerler Zelig'i -gözlem yapmak üzere- acile yatırırlar.

Sabah 7'de, psikiyatrist Dr. Eudora Fletcher, viziteye çıkmıştır. Bu acil vakayı ilk duyduğumda diğerlerinden farklı bir şey düşünmemiştim Onunla ilk karşılaşmam da biraz garipti. Çünkü onu doktorlardan biri sanmıştım. Davranışları son derece meslekten biri gibiydi. Leonard Zelig genç bir psikiyatrist olan Eudora Fletcher'ı büyüler. Hastanenin yönetim kadrosunu yeni hasta üzerinde çalışması konusunda ikna eder.

Pekâla, mesleğiniz nedir?

Ah, benim mi?

Psikiyatristim. Genelde **saplantılı paranoidler** üzerinde çalışırım. Anlatın. Anlatacak pek bir şey yok. Genelde eski kıtada çalışırım ve bir-iki tane psikanaliz üzerine makalem var. Viyana'da Frued'la beraber çalıştım. **'Penis İmrenmesi'** kavramını ortaya attık. Freud bunun kadınlarla sınırlandırılması gerektiğini düşünüyordu. Söyledikleri anlamlı şeyler değildi. Okuduklarından ya da duyduklarından aklında kalmış psikolojik laf salatasından başka bir şey değildi. Garip olan şu ki, konuşması son derece akışkandı ve konu hakkında bilgisi olmayan birine son derece makul ve ikna edici gelebilirdi.

Her yerde böylesine değişik bir intiba bırakan Leonard Zelig kimdi?

Onun hakkında tüm bilinen 'Bir Yaz Gecesi Rüyası'nın Ortodoks uyarlamasında Puck rolünde oynayan Avrupa Yahudi'si bir aktör olan Morris Zelig'in oğlu olduğuydu. Baba Zelig'in ikinci evliliği mütemadi bir şiddet döngüsüyle meşhurdur; öyle ki aile bir bowling salonunun üst katında yaşamasına rağmen gürültüden şikayetçi olan bowling salonundakilerdir. Gençliğinde Leonard sık sık Yahudi karşıtlarının saldırısına maruz kalır. Hiç onun tarafını tutmayıp her konuda onu suçlayan ebeveyni Yahudi karşıtlarından yana çıkar. Genelde onu küçük, karanlık bir odaya kilitleyerek cezalandırırlar. Gerçekten kızdıklarındaysa odaya onunla beraber girerler. Ölüm döşeğinde, Morris Zelig oğluna hayatın manasız bir azap kâbusu olduğunu söyler ve tek nasihati **"telli çalgıları elinde tut"**tur.

Hernekadar kardeşi Jack bir sinir krizi geçirse ve kızkardeşi Ruth soyguncu bir alkolik olsa da Leonard Zelig hayata ayak uydurmuş gibidir. Nasıl olmuşsa olmuş, paçayı yırtmıştır. Sonra birden, gelişen garip davranış. Zelig fenomenince büyülenmiş olan Dr. Fletcher bir dizi deney düzenler ve gözlemlemeleri için bazı kuşkucuları davet eder. **Doktorların gözü önünde, Zelig mükemmel bir psikiyatra dönüşür. İçeri iki Fransız getirildiğindeyse Zelig karakterlerine uyum sağlar ve gayet düzgün Fransızca konuşur. Bir Çinlinin yanında durduğunda Asyalı özellikler geliştirir.**

An itibarıyla olay basına yansımış durumda yeniliklere ve sansasyona susamış halk vak'ayla derhal ilgilenmeye başladı. Söylentiler o kadar yayılır ki Dr. Allan Sindell bir açıklama yapmak durumunda kalır. Şu anda çağımızın, belki de tüm zamanların bilimsel fenomeninin sınırlarını keşfetmeye henüz başlıyoruz.

Her gün basında Zelig ve onun bilmecemsi durumu hakkında yeni hikayeler yayınlanmaktadır. Doktorlar vak'ayı bütünüyle kavramaya çalışsa da kimse bir teşhis üzerinde görüşbirliğine varamaz.

Konu hakkında herkes birşeyler söylemeye çalışır.

Ben sorunun salgı bezlerinin yapısında olduğuna ikna oldum. Henüz guddelerde bir sorun olduğuna dair herhangi bir kanıt olmasa da ileri testler bize sorunun salgılamadan kaynaklandığını gösterecektir. Meksika yemeğinden kaptığı bir şey.

Dr. Birsky:

Bu dışavurum aslında nörolojiktir. Bu hasta bir beyin tümöründen dolayı acı çekmekte bir kaç hafta içinde ölmesi beni şaşırtmaz doğrusu. Henüz tümörün yerini tespit edemedik ama hâlâ arıyoruz.

İroniktir, iki hafta içinde beyin tümöründen ölen Dr. Birsky'nin kendisi olur. Leonard Zelig fena değil.

Spekülasyonlar ve testlerle geçen haftalar sırasında Eudora Fletcher hastanın fiziksel bir bozukluktan değil de psikolojik bir rahatsızlıktan dolayı acı çekiyor olabileceğini düşünmeye başlar. Tahminince Zelig'in değişken makyajı metamorfozlarının fiziksel dışavurumudur. Doktor heyeti, onun bu düşüncesine düşmanca yaklaşır. Heyet Zelig'in rahatsızlığının iskelet yapısındaki bir farklılıktan kaynaklanabileceğinde hemfikirdir.

Testler yanıldıklarını kanıtlar ve hasta için bir takım geçici soruna yol açar. **Basın ve halk en ufak habere kulak kabartır gerçek hayattan bir drama odaklanmış durumdadırlar.**

Manhattan Hastanesindeki destan sürüyor.

Bu sabah, doktorlar deneylere devam edildiğini bildirdi. Deneğin yanı başına birkaç kadın konmuş ama bir değişim gözlenmemiş önde gelen otoriteler olgunun kadınlarla gerçekleşmediğinde mutabık kaldı. Doktorlar deneylerini bir cüce ve bir tavukla sürdürecek. Leonard Zelig New York'un Manhattan Hastanesindeki bilim adamlarını şaşırtmaya devam ediyor. Sayısız testler yapıldı ancak hiçbiri bu şaşırtıcı davranışı açıklamaya yardımcı olmadı. Doktorların isteği üzerine iki aşırı-kilolu adamla yanyana getiriliyor. Adamlar obeziteleri hakkında konuşurken Zelig mucizevi bir şekilde bir anda kendini 115 kiloya çıkararak onlara katılıyor. Daha sonra, iki zenci adamın yanında Zelig de derhal bir zenci oluveriyor.

Bir sonraki ne olacak acaba?

Bu arada, herbir Amerikalının kendine özgü bir yaklaşımı var. Keşke şu değişen adam Lenny Zelig ben olsaydım. Farklı biri olurdum. Birgün bu arzum gerçekleşecek. Leonard Zelig Amerika Birleşik Devletleri'ndeki en iyi insanlardan biridir. O harika biri.

Yeni bir çözüm yolu arayan Dr. Fletcher deneği hipnotize eder. Bana neden yanında bulunduğun insana benzediğini söyle.

-Çünkü bu güvenli. -'Güvenli' ile neyi kastediyorsun? Güvenli diğerleri gibi olmak. Güvende olmak mı istiyorsun? Sevilmek istiyorum. Dr. Fletcher, Zelig'in bilinçaltını sorgulayarak onun davranışlarındaki yap-boz'un parçalarını teker teker yerine koyar. Zamanını hastane ile 42. sokaktaki kütüphane arasında ikiye bölerek raporunu yazar.

Doktorlar, kapalı bir toplantıda Dr. Fletcher'ın Zelig'i bir insan-bukalemun olarak tanımladığı konuşmasını dinlerler. Tabiatın kendisine içinde bulunduğu ortama uygun renklere bürünmek gibi mükemmel bir koruyucu yöntem bahşettiği kertenkele misali Zelig de kendisini etrafındaki her kimse ona dönüştürerek korumaktadır.

Doktorlar dinler, tepkileri şüphelidir. **"İmkânsız" derler. "Mantıkdışı." "Şayet bir kertenkeleyse,"** diye dalga geçer bir doktor "hastanenin parasını onu besleyerek çar-çur etmeyelim "birkaç sinek yakalayalım, yeter."

Editör:

Bu sefer elimizde iyi bir hikaye olduğunu biliyorduk çünkü içinde her şey vardı. Duygusallık vardı. Beklenti vardı. Bu Zelig denen arkadaş, fakir bir aileden geliyormuş. Editörüm dedi ki, "Ted "Biz bu öykünün her gün başsayfada olmasını istiyoruz." O günlerde, gazete satmak için her şey yapılırdı. **Bir hikaye elde etmek için, süslemelere başvururdun abartırdın, gerçekle oynardın**. Ama şimdi ortada bir hikaye vardı. Doğal hali buydu. **Gerçeği yazacaktın, ve gazete satacaktı. Daha önce hiç olmamıştı. Birdenbire, Leonard Zelig konuşmaların bir numaraları konusu oldu ...ilgi ve merakla tartışıldı.**

Her toplantıda muhakkak bir Zelig şakası yapılır pop dansın hakim olduğu **on yılda yeni bir tür ulusu** çalkalar.

Kahverengi, beyaz ve dört gözlü olan nedir?

Milletler Cemiyeti'ndeki Leonard Zelig.

> Yine de bukalemun insan herkesi kendinden geçirmez O, fanatikler için adaletsizliğin sembolüdür. Bu yaratık kapitalist insanı temsil ediyor. **Sonuca ulaşmak için kılıktan kılığa giren bir yaratık Emekçilerin hileyle sömürülmesi.** Ku Klux Klan için, Zelig zenciye ya da Kızılderili'ye dönüşebilen bir Yahudi olarak üçlü hedef demekti.

Aynı anda, Dr. Fletcher bulgularının doğruluğundan emin teorilerini sınamak üzere hastayla zaman geçirmek için yanmaktadır.

Etrafındaki insanlar gibi davranmaya başladığın ilk ânı hatırlıyor musun?

Okulda, bir kaç zeki adam Moby Dick'i okuyup okumadığımı sordular. Okumadığımı söylemeye utandım. Ve okumuş gibi mi davrandın?

Değişiklikler ne zaman otomatikleşmeye başladı?

Yıllar önce. Aziz Patrick Günü. Bir bara girdim. Yeşil bir elbise giymiyordum. Beni elleriyle gösteriyorlardı. Ben de İrlandalı oldum. Onlara İrlandalı olduğunu mu söyledin? Saçlarım kızıllaştı. Burnum kızarmaya başladı. Büyük patates kıtlığından ve küçük insanlardan konuşmaya başladım.

Dr. Fletcher'ın düşüncelerine katılmıyoruz. Bütün bunların hayal ürünü olduğuna inanıyoruz. Zelig'in durumunu ancak deney aşamasındaki ilaçların değiştirebileceğine inanıyoruz Bu yöntem her ne kadar riskli olsa da, mucizeler yarattığı da bilinen bir gerçektir. **Zelig'e deney aşamasındaki bir ilaç verilir somadril hidrat.** Durumunda bazı ciddi değişiklikler olur birkaç gün duvardan aşağı inemez. Sonra birden tam da Dr. Fletcher biraz aşama kaydetmişken Zelig'in istikbali sorununda yeni bir ihtimal doğar ve üvey kardeşi Ruth onu taburcu ettirir. "Evde bakılırsa daha iyi olur," der doktorlara. Kızkardeşi ve onun eski bir şenlik düzenleyicisi olan sevgilisi Martin Geist tarafından bakılacaktır. Sinir bozucu bir vak'adan kurtulmakla avunan doktorlar küçük bir direniş gösterirler. Sadece Dr. Fletcher Zelig'i bir insan olarak umursamaktadır.

Zelig'in özel bakıma ihtiyacı olduğunda ısrar eder ama bunun bir yararı olmaz. Kimse onun yasal olarak Zelig üzerindeki haklarını sorgulamıyordu.

Üvey kardeşi ve vasisiydi ama Geist adında garip bir erkek arkadaşı vardı. Dolandırıcılıktan on yıla mahkûm olmuştu. Bir mülkü aynı anda birden çok kişiye satıyordu. Bir Delaware milletvekili aynı mülkü iki defa almıştı.

İnsan-bukalemuna bir gözatmak için caddelerde sıra olan kalabalıklar günlerce trafiği kilitler.

Zelig, çocukların ve turistlerin gözleyeceği bir manzaradır. Ülkenin her yerinden insanlar yeni mucizesini görebilecekleri bir yer için kavgaya tutuşur. Kardeşini sergilerken hatıra eşyaları satmak Ruth Zelig ve Martin Geist için sadece bir başlangıçtır. Leonard'ın enfes gösterisi için iki gün geçerli biletler satılmaktadır.

Kimseyi hayalkırıklığına uğratmaz ve istek üzerine şekilden şekle girer. Birdenbire bir cazibe merkezi olmuştur, 'yeni bir şey' bir 'hilkat garibesi'!

1935 yapımı, Zelig'in hayatına dayanan film 'Değişen Adam'da atmosfer çok iyi bir şekilde aktarılmış. Leonard'ın vesayetinden vazgeçemeyiz. Biliyorum, fırsatım olsa onu iyileştirebilirim. Avukatımız bile umutsuz olduğunu söylüyor.

Dr. Fletcher..

size Eudora diyebilir miyim? O aptal suratın arkasında o zombi bakışının arkasında gerçek bir insanoğlu var, ve ben onu dışarı çıkarabilirim. Nasıl?

Yeni bir yöntemle, bir teknikle. Her ne ise, kişisel bir şey olmalı. Yasal olarak yapabileceğim pek bir şey yok. Onlar umursamıyorlar. Onu kullanacaklar. Onu para kazanmak için bir şans gibi görüyorlar. Bak. Bu Leonard Zelig bebeklerinden satıyorlar. Film iş yapmadı. Sadece Leonard Zelig kalemleri ve nazar boncukları değil, saatler, oyuncaklar, kol saatleri, kitaplar ve ünlü bir Leonard Zelig bebeği vardı. Mutfak önlükleri, bukalemun-şekilli kulaklıklar hatta ünlü bir Leonard Zelig oyunu vardı. Leonard Zelig'den esinlenmiş bir sürü popüler şarkı vardı, melodileri ulusu ağlatıyordu. Ürünlere ve imza günlerine ek olarak sonu gelmeyen sergiler de vardır.

Hollywood'da, çok gözde bir kişiliktir ve bir film teklifi alır.

Clara Bow onu bir hafta sonu davet eder ve bütün kişiliklerini getirmesini söyler. Chicago'da ağır siklet şampiyonu Jack Dempsey ile tanışır Jack, antrenmanda Zelig'le şakalar yapar. Washington, D.C.'de, Calvin Coolidge ve Herbert Hoover ile tanıştırılır. Fransa'da, 'Le Lezard' olarak karşılanır. Paris'in müzik salonlarını onurlandırır. Performansıyla, onu her şeyin sembolü olarak gören Parisli entelektüellerin

sevgisini kazanır. Bir haham oluşu o kadar gerçekçidir ki bazı Fransızlar onun Şeytan Adası'na gönderilmesini önerirler. Folies Bergere'de Josephine Baker bukalemun dansının kendi versiyonunu yapar ve daha sonra arkadaşlarına Zelig'i 'inanılmaz' ama 'biraz yitik' bulduğunu söyler. Herkes benim mekânıma gelirdi adı sanı bilinen herkes ve ara sıra biri Zelig'i getirirdi Leonard'ı. Leonard Cole Porter'ı büyülemişti bir şarkısında şöyle bir dize vardı **"Sen mükemmelsin. Sen Leonard Zelig'sin."** Ama Zelig'le kafiyeli bir şey bulamadı. Yüksekten uçuyorum. Çünkü içimde bir his var Düşüyorum. Yalnız senin için düşüyorum. Gözüme takıldın. İçimde bir his var, düşüyorum Şu yüzüğü göster bana, ve ben içinden geçeyim. Hep bir başıma gezerdim, ah! Rastlantı eseri karşılaştık, ah! Şimdi ben diken üstündeyim, ah! Hey, Bay Zelig, bekle. Çünkü içimde bir his var Düşüyorum. Yalnız senin için düşüyorum.

Ah! Şovlar ve partiler

Zelig'in kardeşini ve onun sevgilisini zengin ve mütebbessim kılsa da Zelig'in öz-varoluşu aslında bir varolmayıştır. Kişilikten yoksun insani nitelikleri o kadar uzun zamandır hayatın hengâmesinde kaybolmuştur ki hep tek başına oturur, sessizce boşluğa bakarak Bir sıfır Bir gayri-insan Rol yapan bir ucube Bütün istediği uyum sağlamak, ait olmak düşmanlarına görünmez olmak ve sevilmektir ama ne uyum sağlayabilir ne de aidiyet yaşayabilir. Düşmanlarının denetimi altındadır, ve umursanmadan durur.

Hastane yönetimi Zelig'i unutmuş durumdadır.

Vesayeti için savaşan sadece Dr. Fletcher'dır. Mahkeme nihai temyizi de reddeder. Destansı hukuk savaşı boyunca avukatı Charles Koslow ile sık sık biraraya gelirler. Charles ona âşık olur ve kendisiyle evlenmesi için Eudora'ya baskı yapar. Ne yapacağını bilememektedir. Gönlü varmasa da Leonard Zelig'i iyileştirmek konusundaki ümitleri tükenmeye başlamıştır. O yaz Geist İspanya'da bazı gösteriler ayarlar. Bu, son derece başarılı geçen Avrupa turnesinin son ayağıdır. Martin Geist'le Ruth Zelig arasındaki ilişki hasar görmüştür. Birbirlerinden sıkılmışlardır ve sık sık kavga ederler. Ruth, Luis Martinez adlı vasat ve korkak bir matadorla tanışıp da ona âşık olunca durum daha bir vahimleşir Martinez, Ruth Zelig'i etkilemek istese bile arenada her zamanki gibi panikler. talihi yaver gitmiştir ve Boğa kendi kendine beyin sarsıntısı geçirmiştir. Martinez boğayı öldürme ve kulağını kesip alma şerefine erer. Kulağı âşığına hediye etme cesaretini kendinde bulur. O akşam, kıskançlıktan deliye dönmüş Martin Geist otel odasına döner Ruth Zelig'in yoluna çıkar. Ondan kulağı ister. Kadın reddeder. Geist ısrar eder. Kudurmuşçasına kavga ederler, ve Martinez saklandığı dolapta bulunur. Geist tabancası çıkarır ve onu vurur. Sonra silahı Zelig'in üvey kardeşine çevirip öldürür. Ve son olarak da kendi hayatına son verir. Bu kıskançlık şiddeti cümbüşünde Leonard Zelig'in hayatı tersyüz olur.

İlk başta, haber bütün dünyada yankılanır.

Kısa bir süre sonra heyecana aç halkın ilgisi odaklandığı hızda dağılır. Taze skandallar ortaya çıkar ve manşet olur. Jazz Dönemi'nin gündemi çok hızlı değişmektedir Yerli kabilelerindeki evler gibi. Manipüle edilen bir toplum kolay unutur. Yirmili yıllar bir kırılma noktasında ve Leonard Zelig hâlâ bulunabilmiş değil. Dr. Eudora Fletcher umarsızca onu arar. Birkaç denemeden hayalkırıklığı ile ayrılınca cesareti söner ve vazgeçer. Bunun bir utanç olduğunu düşünüyordum. Adımı duyurabileceğim yegâne vaka orada bir yerlerdeydi. Onu nasıl iyileştireceğimi bilmiyordum ama onu bulabilirsem yeni ve yaratıcı bir yöntemle hayatını değiştirebileceğime inanıyordum Bir şans bulabilseydim.

300,000 inanan Aziz Peter kilisesinin önünde Papa Xl. Pius'u görmek için beklemektedir. 12 görevlinin omuzlarında taşıdığı Mukaddes Peder'i taşıyan Adjustortoria koltuğu Papa'nın mukaddesatını tüm dünya ile paylaşacağı âna balkona götürülür. Bu, tören son 63 yıl içinde ilk defa yapılmaktadır ve Kutsal Hafta'nın dini merasimlerinin yapıldığı. Paskalya Pazarı'nın doruk noktasıdır.

O da nesi? Papa'nın bulunduğu yerde bir karışıklık mı çıktı? Orada bulunmaması gereken biri var. Korumalar kargaşanın çıktığı yere çağrılırken Papa Pius Xl hazretleri davetsiz misafiri elindeki kutsal

ferman ile uzaklaştırmaya çalışmaktadır. İnananlar gözlerine inanamamaktadır. Bu, elbette, Zelig'dir. **İtalyan otoritelerince Birleşik Devletler'e geri gönderilir ve tekrar Manhattan Hastanesine yatırılır.**

Leonard Zelig'i tedavi edebilecek olmama çok sevindim artık kendisi hastanenin vesayeti altındadır. Bana bu şansı tanıdıkları için hastane yönetimine müteşekkirim. Onu başka hayatlara imrenmeyen, yararlı, kendi kişiliğinde bir vatandaş olarak topluma kazandıracağımı umuyorum. Dr. Fletcher evliliği düşünecek vakti yoktur. Tüm ilgisini Leonard Zelig üzerinde yoğunlaştırmak zorundadır. Planı, Zelig'i kır evine götürmektir. **Toplumdan uzak 'nötr' bir ortam kuracaktır.** Hastayı iyi etmenin yeni bir yolunu bulmaya çalışacaktır, türünün tek örneği rahatsızlığın içine nüfuz edebilmek umuduyla. Çalışmasının öneminin farkında olan Eudora Fletcher seanslarını bir filme kaydetmeyi tasarlar. Kuzeni Paul Deghuee'le iletişime geçer Paul, mucit ve 'part-time' kameramandır. Şöyle dedi: **"Gelecek nesiller ve bilim dünyası için ...Bu vak'ayı kayıt altında tutmak istiyorum..." "Kamera çok sessiz çalışmalı."** Ben de, "Neden sadece not tutmuyorsun?" diye cevap verdim. "Paul" dedi, "bir adam fiziksel ...görünümünü değiştiriyorsa, bunu gözlerinle görmek istersin. ...Okuyamazsın." "Bunlar bir yana, tarihe geçmek istiyorum." Beyaz oda büyük bir özenle olabildiğince sessizleştirilir. Dr. Fletcher'ın evi olabildiğince sade döşenir. Sakar kamera ışıkları gerekli aydınlığı sağlamaları için duvara çivilenir. Mikrofonlar, özel olarak seçilmiş yerlerde saklanır. Kamera, çıplak haline nazaran daha az dikkat çektiği bir cam panelin arkasından çekim yapmaktadır. Motorun sesi sorun teşkil eder. Bu da bir battaniye ve elde başka ne varsa onlar bastırılır. Bu dapdar yerden kameraman Paul Deghue ünlü "Beyaz Oda Seansları"nı çekecektir, psikoterapi tarihinin en önemli belgelerinden birini.

Günümüzün standartlarını düşününce Beyaz Oda Seansları çok ilkel görünür bununla birlikte, hasta ile doktor arasında çok güçlü bir kişisel ilişki geliştirmede Zelig bir psikozlu muydu, yoksa yalnızca nevrotik bir rahatsızlığı mı vardı?.. sorusu doktorlar arasında sonu gelmeyen tartışmalara yol açmıştır. Benim düşüncem onun duygularının normal insanlardan farklı. olmadığı yönündeydi. Onun için belki pekâla uyumlu bir insan denebilir. Sadece bu uyumu uç bir noktaya taşımıştı, uç bir alana. Onun, **"mükemmel konformist"** olarak algılanabileceğini düşünmüştüm.

Leonard, neden burada olduğunu biliyor musun?

Psikiyatri tartışması, değil mi?

Sen doktor musun?

Evet. Belki son makalemi okumuşsunuzdur **saplantılı paranoya** hakkında. Herşeyin akılda bittiğine bağladım. Sanırım söylemem lazım, sen doktor değilsin. Ben de size şaka yapıyorsunuz derim. Söz açılmışken, burası hep böyle aydınlık mı? Bu seansları filme alıyorum, tabi senin için sorun teşkil etmezse. Orada biri var, değil mi?

Doğru. Bu bir kamera. Neden basit gerçeklikle başlamıyoruz.

Leonard, sen doktor değilsin. Sen hastasın. Doktor olan benim. Senin yerinde olsam bunu öyle herkese söylemezdim. Leonard, sen doktor değilsin. İyileşecek mi? Şehre geri dönmeliyim. Gerçekten. İlginç bir vak'am var Farklı kişilikli Siyam ikizleriyle ikili (=4) çalışmalar yapıyorum. Bana sekiz kişi ödeme yapıyor. "İlk haftanın seansları pek de iyi geçmedi..." diye yazar günlüğüne Dr. Fletcher. "Leonard kendini bana adapte ediyor ...ve doktor olduğuna inanmış. ...Kendini koruyor ve şüpheci. ...Onda insanı kendisine çeken bir şey de var. ...Kıvrak zekâlı ve enerjik. ...Belki de beni harekete geçiren onun had safhada biçare oluşu. "Esnek olmalıyım ve işi oluruna bırakmalıyım."

Bugün nasılsın, Leonard? İyiyim. Ama hemen şehre dönmem lazım. Bir kurs veriyorum

Psikiyatri Enstitüsünde mastürbasyon üzerine bir kurs. Anlıyorum. Ben bir doktorum, ve ben Suçluluğa dayalı mastürbasyon. Suçluluğa dayalı değil. İleri düzey dersler veriyorum. Orada son derece saygı gören bir doktorum. Gözlerin bu kalemi takip etsin. Sadece derin nefes al. Rahatla. Beni hipnotize etmeye çalışıyorsunuz. -Sakıncası var mı? -Evet var. Ben bir doktorum. Sen doktor değilsin. Ben doktorum. Hadi rahatla. Yapamam. Hemen şehre dönmem lazım. Şu mastürbasyon dersim var. Orada olmazsam, bensiz başlarlar. Haftalar geçer Dr. Fletcher'ın her geçen gün daha çok hüsran

duymaktadır. "Leonard doktor olduğunda ısrarını sürdürüyor "onu hipnotize etmeme bile izin vermiyor," diye yazar. "Geçen yıl yaşadıklarının onu her zamankinden "daha savunmacı yaptığına inanıyorum. "Bu cesaret ümit kırıcı." Büyük bir baskı altındaydı. Farketmemeniz imkânsızdı. Üzgün ve gergindi. Zelig iyiydi, şekerleme yapıyordu, sandalyesini oturup kitap okuyordu. Kendisini Dr. Zelig olarak tanıtıyordu. Psikiyatri kitapları okuyordu. Ona bir günlüğüne uzaklaşıp rahatlamasını söyledim. Sinirleri aşırı derece gerilmişti. Dr. Fletcher, Zelig'i tek başına bırakır ve kuzeni Paul Deghuee'nin tavsiyesi üzerine rahatlamak için nişanlısıyla birkaç saat dışarı çıkar.. İlkin Broadway'e, oradan da ünlü bir gece kulübüne giderler Sahnedeki hareketli gösterinin aksine Dr. Fletcher dalgın ve tedirgindir. Hastasından başka bir şey düşünemez haldedir. Nişanlısı Koslow'la uyuşamamaktadırlar. Adam, onun Zelig takıntısından nefret etmektedir. İronik olarak, gece kulübünün o gürültülü, duman kaplı. ortamında, Eudora Fletcher davada büyük bir ilerleme sağlayacak, son derece akıl dolu ve yaratıcı bir plan geliştirir. Dr. Zelig.

Acaba bir sorunu çözmemde yardımcı olabilir misiniz?

Elimden geleni yaparım. Ama elbette, hiçbirşey için söz verilmez. Geçen hafta, son derece eğitimli bir grup insanla beraberdim

"Moby Dick" adlı roman hakkında konuşuyorlardı. Kitabı okumadığımı söylemeye çekindim, bu yüzden yalan söyledim. O kadar hoşlarına gitmek istiyorum ki öbür insanlar gibi olmayı karşı koyamayacak derecede. Bu doğal bir şey. Ama bazen o kadar abartıyorum ki, düğümlenip kalıyorum. Siz bir doktorsunuz. Bununla nasıl başa çıkacağınızı bilmeniz gerekir. Ama işin aslı ben gerçekte doktor değilim. Değil misiniz? Doktormuşum gibi yapıyorum arkadaşlarıma uyum sağlamak için. Biliyorsunuz, onlar doktor. Bu önemli. Ama siz doktorsunuz, bana yardım edebilirsiniz. Bana yardım etmelisiniz. Aslına bakarsanız, ben böyle düşünmüyorum. Bütün hayatım yalan oldu. Her an kılıktan kılığa giriyorum. Yardıma ihtiyacınız var, hanımefendi. Geçen gece, rüyamda ateşin içine düşüyordum. Bu ne anlama geliyor? Bu çok kötü. Bilmiyorum. Doktor. Biliyorum ben karmaşık bir hastayım.

-Bilemeyeceğim. -Ben neden acı çekiyorum? Nasıl bilebilirim ki? Ben doktor değilim. Değil misiniz? -Hayır. Doktor muyum? -Kimsiniz siz? Ne demek istiyorsunuz? Bunlar zor sorular. Leonard Zelig? Kesinlikle. Ama o kim?

Sen. Ben hiçkimseyim. Ben hiçbir şeyim. Ben tutun beni. Düşüyorum.

Kimlik bunalımı üzerinde oynayarak Dr. Fletcher Zelig'in dikkatini dağıtır ve onu geçici bir dezoryantasyona uğratır. Gardı düştüğünden, Zelig'i kolayca hipnoza sokar. Nihayet, post-hipnotik telkin vasıtasıyla ....onu transa sokabilecektir.

Erkek kardeşim beni dövüyor. Kızkardeşim erkek kardeşimi dövüyor. Babam, kızkardeşimi, erkek kardeşimi ve beni dövüyor. Annem babamı, kız kardeşimi beni ve erkek kardeşimi dövüyor. Komşular ailemizi dövüyor. Aşağı bloktan insanlar komşularımızı ve ailemizi dövüyor. Ben oniki yaşındayım. Bir sinagoga giriyorum. Hahama hayatın anlamını soruyorum. Bana hayatın anlamını söylüyor ama İbranice olarak. İbranice bilmiyorum. Bana 600 $ karşılığında İbranice dersi vermek istiyor. Dr. Fletcher'ın terapisi iki uç noktadan meydana gelmektedir. Trans halindeyken Zelig'in kişiliği derin bir şekilde araştırılmakta ve yeniden inşa edilmekte; ..bilinç halindeykense kendisi sevgi, şevkat ve sınırsız müsamaha ...ile desteklenmektedir. Tamamen açık sözlü olacaksın. Transtasın. Benim olmanı istediğimi sandığın değil kendin olacaksın. Şimdi, burası hakkında ne düşünüyorsun? Olabileceklerin en kötüsü. Kırsaldan nefret ederim. Otlardan ve sivrisineklerden nefret ediyorum. Ve yemekler Aşçılığın berbat. Gözlemelerin Onları sen bakmıyorken çöpe atıyorum. Anlattığın fıkralar eğlenceli sanıyorsun ama sadece uzun ve manasızlar. Sonu olmayan şeyler. Anlıyorum. Peki ya başka? Seninle yatmak istiyorum. Bu beni şaşırttı. Benden pek hoşlandığını düşünmüyordum. Seni seviyorum. Öyle mi? Çok tatlısın çünkü sen sandığın kadar zeki değilsin. Karmakarışıksın ve sinirlisin, ve berbat bir aşçısın. Şu gözlemeler Seni seviyorum. Sana bakmak, gözkulak olmak istiyorum. Daha fazla gözleme istemiyorum. İşe başlarken amacım Leonard'ı isim yapmak için kullanmaktı. Ama daha sonra kendimi

ona karşı güçlü duygular hisseder buldum. Çekici biri olduğumu hiç sanmazdım. Hiç gerçek bir aşk yaşamamıştım. Charles Koslow annemin evlenmemi isteyeceği ...türden bir adamdı. Her geçen gün hastasına olan güveni artan Dr. Fletcher onu tedbiri elden tamamen bırakmadan dışarı çıkarır - kızkardeşinin Teaneck yakınlarındaki evinde bir akşam.- Meryl Fletcher havacıydı, başarılı bir profesyonel pilot. Eudora Fletcher ise amatör pilottu ve akşam rahatlayarak, uçuş hikayelerini yeniden anlatarak geçirildi. Haftalar geçtikçe Zelig kendi fikirlerini ifade etmek konusunda daha çok cesaretleniyordu. İyi korunan şeyin değeri hemen artar çünkü. Üvey annemden nefret ederdim. Kim bilirse bilsin, umrumda değil. Beyzbolu seviyorum. Bir anlamı olmasına lüzum yok. İzlemesi çok güzel. Ben Demokratım. Her zaman bir Demokrat oldum. Seninle bu kaset konusunda aynı fikirde olmasam olur mu? Elbette. Brahms benim için çok fazla acıklı. Kendin olmalı ve kendi ahlâkî seçimlerini yapmalısın cesaret gerektirse de. Yoksa bir robot ya da kertenkele olursun. Şu avukatla gerçekten evlenecek misin? Evlenmemeni tercih ederdim. Katılmıyorum. Bence bu Mussolini denen herif kaybedenin teki. Acaba sevişecek miyiz? Üç ay geçmiştir ve yönetim hastayı sınamak istemektedir. Dr. Fletcher Zelig'in binadan ayrılmaya hazır olmadığını söyler. Doktorlar, onunla orada görüşmeyi kabul ederler. Dört gün sonraya gün belirlenir. Dr. Fletcher kayda değer bir ilerleme sağlanmadıysa vak'adan uzaklaştırılacaktır. Gergindim, çünkü uyanıkken transta yaşadıklarını hiç hatırlamıyordu bense acaba diyordum, bu ikisini birleştirmenin bir yolu var mıydı? Endişe ettiğim bir başka husus da güçlü kişiliklerle birlikteyken kendi kişiliğini kaybetmesiydi. Pazar günü öğle vakti, doktorlar gelirler. Onları Eudora Fletcher ve Leonard Zelig karşılar ve etrafı gezdirirler. Dr. Fletcher gergin,.. Leonard Zelig soğukkanlı ve rahat görünmektedir. Etrafı doktorlarla çevrili olsa da onlardan birine dönüşmez. Görünüşe göre, ortada çok büyük bir başarı vardır tâ ki Dr. Henry Mayerson masumâne bir şekilde hava durumundan söz edip güzel bir gün olduğu yorumunu yapana kadar. Zelig, güzel bir gün olduğu konusunda Dr. Mayerson'a katılmadığını söyler. Dr. Mayerson Zelig'in hükmünün katılığı karşısında afallar. Havanın güneşli olduğuna ama çok da sıcak olmadığına dikkat çeker. Kişisel düşüncelerini korkusuzca dile getirme eğitimi almış olan Zelig'in tutumu saldırgancadır. Diğer konumunda çok uzun bir süre kalmıştır. Şimdi de aşırı-fikirlenmiştir; kendisiyle uyuşmayan herhangi bir fikre tahammül edememektedir. Onu tek bir tarafa doğru aşırı yönlendirmiştim. Dr. Mayerson'a ve bazı kurul üyelerine bir tırmıkla vurdu. Evet bu olmasını istediğimiz şey değildi ama ben yine de bir şeyleri başardım diye düşündüm. Onunla iki hafta daha çalışabilseydim onun ayarlarını düzeltebilir ve Leonard Zelig'i kendi kişiliğine sokabilirdim. Kahraman Dr. Eudora Nesbit Fletcher, ya da kahramâne mi desek Güzel ve zeki genç psikiyatrist bukalemun insan Leonard Zelig'in zihinsel bir rahatsızlıktan dolayı acı çektiği düşüncesine olan inancını hiç kaybetmedi.

Kuzeni kameraman Paul Deghuee ile birlikte çalışan doktor, tedavinin Zelig'in hipnoz halindeki görüntülerini de içeren bazı önemli anlarını kaydetmeyi başardı. Hasta ve doktor sıkı arkadaş oldular ve tedavi anların dışında da birlikte olmaya başladılar. Taraftar bulamadığı düşüncesindeki ısrarı kendisine psikiyatri alanında büyük bir başarı getirdi. Kim demiş kadınlar sadece dikiş dikmekten anlar diye?

Şimdi City Hall'a yeni şöhrete şehrin anahtarlarının verildiği yere uzanıyoruz. New York'un anahtarlarını size sunmaktan onur duyuyoruz. Jimmy Walker buraya kadar gelip "Kertenkele Leonard"ı söyleyemedi. Kendisi çok meşgulmüş. Belediye Binası ziyaretinden sonra, Zelig'in bilime meydan okuyan rahatsızlığını tedavi eden güzel deha Eudora Fletcher New York Waldorf-Astoria üyesi bilim adamlarınca onurlandırıldı. Şu anda görüntüye gelenler sadece psikiyatri değil, aynı zamanda fizik, biyoloji, matematik vesair alanda dünya çapında önemli insanlar. Dr. Fletcher, modern kan hastalığının babası sayılan Nils Andersen ile fikir alışverişi yapıyor. Aynı hafta daha sonra, Dr. Fletcher bu sefer de ilk gemisini vaftiz ettirerek şereflendirildi. Sıradan küçük bir kız için büyük bir başarı hikayesi. Cathrine Fletcher Hanımefendi'nin evindeyiz. Kendisi haberlerdeki ünlü psikiyatrist Dr. Eudora Fletcher'ın annesi. Sayın Fletcher size ilk olarak şunu sormak istiyorum, bir tıp dehası yetiştirmek nasıl bir şeydi? Birsürü fedakârlıkta bulunmuş olmalısınız Kızınızı tıp okuması için zorlamışsınız. Mikrofona konuşun lütfen. Fedakârlık mı? Hiç olmadı. John borsacıydı. Çok paramız vardı ben de zaten zengin bir Philadelphia ailesindenim. Eminim kızınız tâ çocukluğundan beri hep

doktor olmak istemiştir. Sanmıyorum. Hep pilot olmak istediğini sanırdım kızkardeşi Meryl gibi, sonra evli barklı biri Ama çok içine kapanık bir çocuktu. Ama her anne kendi çocuğunun sizin kızınız gibi bir başarı kazanmasını ister. Çok zor bir kızdı. Bize kocanızı anlatın. Anladığım kadarıyla sıradan bir işadamıydı. Kızının böyle ünlenmesinden eminim heyecanlanıp memnun olmuştur. John problemliydi--Bunalım. İçerdi. Eee, Bn. Fletcher, bizimle bugün konuştuğunuz için çok teşekkürler. San Simeon'da, ünlü gazete sahibi William Randolph'un muhteşem hayal-ülkesinde sosyetenin bildik simaları günlerini gün ediyorlar. Marie Dressler ve Bay Hearst. San Simeon'un her zaman tutulan bir konuğu olan Bn. Dressler ateşli bir hayranının çiçeklerini kabul ediyor. Yanındaki Marion Davies. İş zamanlarında Davies her zaman çok ciddidir Ama burada, bu harikulade oyun alanında eğlenceli yanını gösteriyor. Şu an yanındaki malumunuz Charlie Chaplin her zaman şakacı. New York 3,000 mil ötede olsa da Jimmy Walker Bay Hearst'ün çekim alanında görünüyor. Diğer bir New Yorklu da Leonard Zelig herkesin favori kovboyu Tommiks'in taklidini yapıyor. Tony kıskanmayacak mı? Tony Tom'un atı ve bize hep her yere beraber gittikleri söylenirdi. İşte yine Chaplin bu sefer Adolphe Menjou'yla. Bunlar da Claire Windsor Delores del Rio ve cazibeli Eudora Fletcher Hollywood'un en yeni sansasyonel dansçısı James Cagney'le söyleşiyor. Bakın burada ne var? Yalnız Carole Lombard adında güzel bir bayan. Dr. Fletcher ve Leonard Zelig Bobby Jones'la beraber Bay Hearst'ün golf sahasında atış yapıyorlar. Leonard o eski bukalemun kişiliğine dönmez de bir golf profesyoneli olmayacaksa, ben Bobby'e para koyardım. Ama kimin umurunda, onlar eğleniyor ya?

Bu ülkenin çocuklarına bir tavsiyede bulunmak ister misiniz?

Elbette. Çocuklar, kendiniz olmalısınız. Olduğunuzdan başkasıymış gibi davranmayın onların bütün cevapları bildiğini düşünmeyin. Kendiniz olun, konuşun, aklınızdakini söyleyin. Belki bu başka ülkelerde mümkün değildir ama Amerika'da işler böyle yürür. Ben sürüngenler familyasının bir üyesiydim ama artık değilim. Zelig, artık bukalemun değil, kendisidir. Politika, sanat ve aşk üzerine düşüncelerini dürüstçe ve direkt dillendirir. Beğenileri rüküş bulunsa da bu kendisidir.

Zelig, Nihayet bir bireydir, bir insandır. Artık çevresinin emniyette bir parçası olmak için kişiliğinden ödün vermiyordur. Beğenileri berbat değildi. Beyzbol izlemeyi Moby Dick okumaya tercih eden biriydi. Ayağını kaydıran da bu olmuştu ve olaylar gelişmişti. Sembolik bir anlamı vardı. Marksistler için o önemli biriydi. Katolik kilisesi Vatikan olayından dolayı onu hiç affetmedi. Bunalım'ın keşmekeşindeki Amerikan halkı onu kişisel gelişim ve kendini gerçekleştirme olasılığının bir sembolü olarak görüyordu. Ve elbette, Freudçuların da keyfi gıcırdı. Onu istedikleri gibi yorumluyorlardı. Hepsi sembolist yaklaşımlardı ama iki entelektüelin aynı manada buluştuğu yoktu. Bu psikiyatrinin bir zaferi olarak görülebilir mi, bilmiyorum. Daha çok estetik içgüdünün zaferi gibi bir şeydi. Dr. Fletcher'ın tekniği zamanın terapi okullarına hiçbirşey borçlu değildi Ama onu istedikleri gibi algıladılar. Onunki, farklı ve muazzam bir yaratıcı başarıydı. Tekrar düşündüğümde, bana öyle geliyor ki **Zelig'in öyküsü Amerika'daki pek çok Yahudi deneyimini yansıtıyordu. zorla içine itilmiş ve bir yer edinmeye zorlanmışlardı.** Ve bu kültüre asimile olmaya sevkedilmişlerdi. Deliler gibi asimile olmak istiyordu. Bu deneyim Eudora Fletcher'ın hayatını da değiştirmiştir. Onun için, şan, şöhret boş ödüllerdir ...ve hayatını ihtiraslarının kışkırttığı ergen fantezileriyle geçirmeyecektir. O ve hastası birbirlerine âşık olmuşlardır.

Dr. Fletcher'ın avukat Koslow'dan ayrılıp Zelig'le evlenmeyi planladığını açıklaması kimseyi şaşırtmaz.

Ondan güç alıyordu. Birbirlerine o kadar âşıklardı ki kardeşim yıllardır olduğundan çok daha mutlu görünüyordu. Planlarını göre baharda evleneceklerdi ama tam o sıra, elbette, herşey allak bullak oldu. Düğüne iki hafta kala eski bir show-girl olan Lita Fox ortaya çıkar ve Zelig'le evli olduğunu iddia eder. İddiasına göre ondan bir de çocuğu vardır. **Skandal patlar verir.** Bir yıl önce evlendik. Bana

doktor olduğunu söyledi. Doktora benziyordu. Ben de gösteri işindeyim. Baltimore'a gittik, ve evlendik bunu kanıtlayacak bir cüzdanım da var. Onunla farklı bir kişilikteyken evlenmişti. Kadın, gazetede Zelig'in Eudora Fletcher'la evlenmek üzere olduğunu okuyunca gururuna dokunmuş, ve hukukî kanallara başvurmaya karar vermişti. Zelig kendini mahkemede savunacağını söyler yavaş yavaş halk desteğini yitirmektedir. Zeki avukatlar Lita Fox'u terkedilen bir kadın gibi gösterir. Çocuk ihmal edilmiş, zavallı ve babasızdır. Zelig hayatını büyük bir meblağ karşılığında Hollywood'a satmıştır. Skandal patlayınca, stüdyo parayı geri ister. Zelig ancak yarısını ödeyebilir. Geri kalanı harcanmıştır. Stüdyo kızıp, ona hayatının yarısını geri verir. En iyi anları onlar alır. Ona kalan uyku ve yemek vakitleridir. Zelig skandalla sarsılır, ama bu sadece bir başlangıçtır. Bir başka kadın ortaya çıkar. Hediyelik eşya dükkânında satıcı olan Wisconsinli Helen Gray Zelig'in, ikizlerinin babası olduğunu iddia eder. Avukatlara, kendisini kürk avcısıyım diye kandırdığını söyler. Zelig hiçbirşey hatırlamaz, ancak bir nöbet ânında olmuş olabileceğini kabul eder. Bu, kapının açıldığına dair bir sinyal olur. Benimle First Church of Harlem'de evlendi. Duke Ellington'un kardeşi olduğunu söyledi. Arabamı parçalayan adam oydu. Yepyeniydi. Sonra annemin bileğini tersine döndürüverdi. Epey yaşlı birisi ve bileğini çok kullanıyor. Evimi iğrenç bir renge boyadı. Boyacı olduğunu söylemişti. Gözlerime inanamadım. Sonra da ortadan kayboldu. Zelig'in girdiği her kişiliğin davranışından sorumlu olması ihtimali.. düzinelerce dava demektir. Kendisine iki eşlilikten, zinadan trafik kazalarından, intihalden, ev kazalarından ihmalden, mülke tecavüzden ve gereksiz yere diş çekmekten dava açılır. Herkesten özür dilemek istiyorum. Bu kadınlarla evlenmiş olduğum için gerçekten çok üzgünüm. Sadece bilemiyorum. Böyle olması gerektiğini düşünmüşüm. Apandistini aldığım beyefendiye ne diyeceğimi bilemiyorum. Teselli olacaksa Hâlâ evin etrafında bir yerde olmalı. En derin özürüm Detroit'ten Trokman ailesine. Daha önce hiç çocuk doğurtmamıştım buz maşasıyla yapılıyor sanmışım.

<u>Yasal boşlukları ve teknik detayları acımasızca kullanan Amerikalı hukukçular alan araştırmasında. Zelig suçlu olarak damgalanır. Dr. Fletcher'ın, onun bukalemun dönemindeki. davranışlarından sorumlu tutulamayacağındaki ısrarı işe yaramaz.</u>

Leonard Zelig kötü bir ahlâkî etki yaratıyor. Amerika ahlâklı bir ülke. Allah korkusu olan bir ülke. Çokeşlilik ve sahtekârlık skandallarına göz yumamayız. Temiz bir toplum istiyorsak, bence, küçük Yahudi linç edilmeli. Aşağılayıcı sınav boyunca Eudora Fletcher mertçe, sevdiği adamın yanında yer alır. Arkadaşlarına, Zelig'in hâlet-i ruhiyesinden endişe ettiğini söyler. Durumu tutucu ahlâkî yargıdan dolayı kötüye gidiyor gibi görünmektedir. Zelig, insanlarlayken, soğukkanlılığını korumaya çalışmaktadır ama bu gittikçe güçleşir. Eudora ile bir Yunan restoranında yemekteyken kişilik bölünmesi yaşadığı çok açıktır: **Zelig yemeğin ortasında Yunanlaşmaya başlar. Umutsuzca, sevildiği, kabul gördüğü, uyum sağladığı zamanları özler.** Halk onun ahlâk anlayışını yüksek sesle lanetlemektedir ve mahkeme kararının arifesinde Leonard Zelig ortadan kaybolur. Şu an konuşan polis başkomiseri Thomas Dowd ulusa haber geçiyor. Leonard Zelig aranıyor. Çokeşlilikten sahtekarlığa pekçok suçtan hakkında hüküm verilmesinden bir gün önce kayboldu. İpuçlarını araştırıyoruz ve nerede olduğu konusunda bilgisi olabileceklerle konuşmak istiyoruz. Kızkardeşim yıkılmıştı. Kendine hakim olup soğukkanlı görünmeye çalıştı ama çok üzgündü. Duygularını kolayca açığa vuran biri değildi Leonard söz konusu olmadıkça. Dr. Fletcher polisle her gün görüşür. Nerede olduğu konusunda bilgisi olabilecek herkesten yardım isterler. Dalgasına telefon eden bir kaç kişiye saymazsak çok az netice alabilirler. Aylar geçer, ancak Zelig'ten haber yoktur. Arabalar aranır. Her yerden sahte ihbarlar gelmektedir. Ceketi Texas'ta bulunur. Eyaletin aranıp taranması boş çıkar. Chicago'da, California'da görüldüğü bildirilir. Bu fotograftaki adamlardan biri onu andırmaktadır Meksika'da bir mariachi grubu. Dr. Fletcher Zelig'i aramaya devam eder ama her geçen gün ümitleri solmaktadır. Bütün düşünebildiğim Leonard'tı Onu ne kadar özlediğim, ne kadar sevdiğim.. ve onunla geçirdiğimiz harikulade anlar. Benim için çok kötü bir dönemdi. Yıl biter, Zelig hâlâ kayıptır. Mahzun mahzun dolanır ve ağlardım. Bir gece, çok kötü olduğum bir an kızkardeşim Meryl bana "Hadi" ..dedi. "Yemeğe çıkalım, ya da bir konsere gidelim." Ben, "Hayır. Havamda değilim," dedim ama ısrar etti. Dışarı çıktık, sinemaya gittik. "Grand Hotel"i izledik, haber bülteniyle beraber. Adolf Hitler ve onun Nasyonal Sosyalist Parti'si buhran içindeki Berlin'de yükselişini sürdürüyor. Versay Antlaşması'nı

kınayan Naziler Alman milliyetçiliğiyle ilgili coşkulu açıklamalar yapıyor Eudora Fletcher gördükleri karşısında afallar. Kahverengi gömleklerin arasında Zelig'e benzeyen bir yüz görür. Ve herşey bir anda anlam kazanır zira her ne kadar sevilmek istese de sevilmek için can atsa da onda topluluk içinde yok olmayı, anonimleşmeyi arzulayan bir yan da vardı. Faşizm, Zelig'e bu seçeneği sunuyordu Bu büyük harekete katılıp anonimleşecek birşeyler yapabilirdi. Dr. Fletcher bir sonraki hafta gemiyle Avrupa'ya gider. On gün sonra Berlin'e varır. Almanya Buhran'ın sancılarını çeken bir ülkedir. Havada militarizm ve kargaşa kokusu vardır. Her yere bakar, araştırmalar yapar ...ama mümkünü yok gibi görünmektedir. Üç hafta geçer ve yöneticiler şüphelenmeye başlar. Onu takibe alırlar. Dışarıda olduğu bir sıra, otel odasını araştırırlar. Dördüncü haftanın sonunda tam da vazgeçip geri dönmek üzereyken Münih'te büyük bir miting yapılacağı haberi ilgisini çeker. Söylentilere göre bu Nazilerin en yüksek katılımlı toplantısı olacaktır. Eudora Fletcher toplantıya Zelig de katılır diye ...umut eder.Eğer onu görürse kendisine beslediği duyguların Zelig'i uyandıracağını düşünür. Başta, görüntü umutsuzdur. Devasa bir kalabalık vardır. Hiçbir yüzün yeri tam olarak belirlenemez gibi görünmektedir. Sonra birden, şansölyenin yanında duran bir yüz ...dikkatini çeker. Hitler'in arkasında, sağ tarafta duran Zelig'i fark eder. İrtibat kurmak için gayret eder, göz teması kurmaya çalışır. Rüyadan uyanan bir insan gibi, Zelig onu tanır. Birkaç saniye sonra da, herşeyi olduğu gibi hatırlar. Hiçbirşey filmde anlatıldığı gibi olmadı. Leonard podyumdan ayrıldığında ne yapacaklarını bilmiyorlardı. Gözlerimize inanamadık. Hitler'in konuşması mahvolmuştu. Polonya ile ilgili bir espri yapmak istedi ama tam o anda Zelig orta çıktı ve Hitler bu duruma çok kızdı. SS'ler Zelig'i yakalamak istediler onu yakalayabilselerdi büyük bir ihtimalle ona işkence edeceklerdi belki de vurup öldüreceklerdi. Karışıklıktan yararlanarak Fletcher'la Zelig binanın yan kapısından kaçtılar. Bir araba buldular, hızla uzaklaşmaya başladılar SS'ler onların arkalarından ateş etti. Bir Alman haber programı kamerası kaçışın kısa bir anını kaydetmiştir. Uçuyordum. Harika bir şeydi. Sonra, birden, bir şey oldu. Korkmuştum. Kontrolü kaybettim. Düşüşe geçtik. Leonard o kadar korkmuştu ki gözlerimin önünde kişiliğini değiştirdi, ben pilottum o da pilot oldu. Zelig uçağın kontrolünü ele alır. Bir pilot gibi davranarak uçağa karşı kahramanca bir savaş verir. Afallayan Almanlar, onlar tam onbeş dakika boyunca yakından takip eder. Bayılmış olan Eudora Fletcher yanında olduğu halde hayatında daha önce hiç uçmamış olan Zelig, Alman pilotlardan kaçmakla kalmaz bir de Atlantik'i mola vermeden baştan sona geçme rekorunu kırar. New York, Eudora Fletcher ve bukalemun insan Leonard Zelig'i bir alkış fırtınası ve konfeti yağmuru içinde karşıladı. Zelig'in büyük havacılık mahareti ulusun gururunu kabarttı ve kendisinden başkan nezdinde özür dilendi. Kendisini görmeye gelen insan sürüsünü yanında müstakbel eşi oturduğu halde affetti. Zafer turları City Hall'da son buldu. New York'un en yüksek onuru, Kahramanlık Madalyası Zelig'e Carter Dean tarafından takıldı. Siz bu ulusun bir gün büyüyüp harika doktorlar ve harika doktorlar olacak gençleri için mükemmel bir esin kaynağısınız. Gerçekten çok heyecanlıyım. Yaşayıp bugünü gördüğümüz için çok mutluyum. Evet. Daha önce hiç uçmamıştım bu da psikozluysanız neler yapabilirsiniz onu gösteriyor.

Bu bir paradokstu çünkü onun bu hayrete şayan ustalığı gerçekleştirmesini sağlayan kendini dönüştürebilme yeteneğiydi. O halde hastalığı kurtuluşunun köklerindeydi ve bence olaya bu noktadan bakmak gerçekten ilginç. Hastalığı kahraman olmasını sağlamıştı. Gerçekten çok saçmaydı.

Demek istediğin, şu tuhaf hali vardı şu garip karakteri. Ve bir süre boyunca insanlar onu sevdi sonra da onu sevmeyi kestiler. Daha da sonra o şu uçak maharetini gösterdi bunun üzerine onu yine sevdiler. İşte yirmili yıllar tam böyleydi. Düşününce, Amerika değişti mi? Sanmıyorum.

Leonard Zelig'le Eudora Fletcher Sayısız yasal ayrıntının üstesinde gelerek evlenirler. El kamerası ile kaydedilen sade bir tören düzenlenir.

"**Sadece sevilmek için, kendini kılıktan kılığa sokardı** "abartılı olarak," diye yazar Scott Fitzgerald. **"İnsan, şayet ağzına geleni "söyleyip 'miş gibi' davranmasa ne olurdu, merak ediyor.**

"Sonunda, insanların onaylaması değil, sadece "bir kadının aşkı hayatını değiştirdi."

CODE OF SİLENCE, OMERTÀ (1985) Suskunluk Yasası/ Sessizlik Yemini

Yönetmen : Andrew Davis
Yazar/Senaryo : Michael Butler, Dennis Shryack
Oyuncular (Önemli roller): Chuck Norris, Henry Silva, Bert Remsen, Mike Genovese, Nathan Davis, Ralph Foody, Allen Hamilton, Ron Henriquez, Joe Guzaldo,Molly Hagan, Ron Dean, Wilbert Bradley, Dennis Farina, Gene Barge, Mario Nieves
Diğer Adı : Sale temps pour un flic
Süre : 101 dakika
Ülke : ABD
Dil : İngilizce

Özet:
Mafya hesaplaşmaları, kanlı pazarlıklar ve bir polis. Birtakım yanlışlara göz açtırmayan müthiş bir dövüşçü.. Ancak bu sefer doğru bildiği yolda çok büyük engeller vardır.

Belanın geldiğini görseler de Polisler ve Comacho Mafyasından kimse konuşmuyor.

Dedektif Cragie ve Nick baskın olayında ortak polislerdir. Fakat Cragie baskında suçsuz bir çocuğu öldürür. Fakat merkeze yanlış aksettirilsede mahkeme açılır. Nick, Cragie'nin yalan ifadesinden rahatsızdır. Herkes **"Sessizlik yemini"** etmiştir.Bu durum Eddie (Chuck Norris) e açar.

Nick:
- Eddie Bazen çok korkuyorum, anlarsın yani.
Eddie:
- Sadece aptallar korkmaz.
- Sana göre söylemesi kolay. Tüm cevapları biliyormuşsun gibidir. Ama benim açımdan, bilemiyor. Bilemiyorum. Cragie silahı çocuğa doğrulttu. Boşa harcadı. Pisi pisine öldürdü. Ben de buna razı oldum. Ortak. Yani yarınki duruşmada ne yapacağımı bilmiyorum.
-Doğruyu anlat.
-**Gördün mü? Kolayca basite indirebiliyorsun. Bir karım, bir çocuğum var ve bana intihar etmemi tembihliyorsun. Kendi ortağımı satarsam böyle adamlarla nasıl yaşayabilirim?**
- Ya satmazsan?
-Cragie paçasını kurtarır. Ve yaptığı şeyi tekrarlayabilir.
-Bir hataydı. Kazara oldu. Tamam mı?
- Ama bir çocuk öldürüldü.
- Biliyorum. Farkında olmadığımı mı? Ne zaman gözlerimi kapasam çocuğun yüzünü görüyorum.
-Nick, Olduğu gibi anlat,
-Seni kollarım.

Diye konuşsalar da Nick sonradan pişman olsa da yalan ifadesini mahkemede sürdürür.

Eddie Cusack'da operasyonlarda bütün polislerce yalnız bırakılan dedektif olmuştur. Müdahalelerinde yardım çağrısına diğer polisler, sudan bahaneler ile karşılık vererek yardım etmeme kararı almışlardır. Ancak Eddie Cusack olayların üstesinden gelir.

MEA MAXİMA CULPA: SİLENCE İN THE HOUSE OF GOD (2012) Madonna Ağlıyor

Yönetmen: Alex Gibney
Oyuncular: Ethan Hawke, Larry Hunt , Matthew Ryan Hughes
Tür: Belgesel
Yapım Yılı: 2012 (106 dk)
Senaryo: Alex Gibney
Yapımcı Firma: Jigsaw Productions
Yapım Ülkesi: ABD
Dil: İngilizce
Orijinal Adı: Mea Maxima Culpa: Silence in the House of God

Özet

Oscarlı yönetmen Alex Gibney'den, kilise çatısı altında yaşanan sarsıcı bir trajediyi gözler önüne seren, cesur bir belgeseldir.

Belgesel **Peder Lawrence Murphy Milwaukee** ile başlıyor. Peder Murphy, 1943 yılında St Francis Ruhban okuluna girmiş ve 1950 yılında bir rahip olmuştur. Daha sonra Sağırlara eğitim veren St John Okula müdür olmuştur. Saygın bir rahip görüntüsü veren Peder Lawrance Murphy, kendi koruması altındaki 200'den fazla sağır çocuğa eziyet dolu cinsel tacizlerde bulunmuştur. Bu acımasız işkenceye bizzat maruz kalan dört kahraman daha sonraki dönemlerde yapılan tacizleri belgesel filmde anlatmaktadır.

Film Hakkında

İrlanda ve İtalya'da da benzeri vakaları araştıran belgesel, Vatikan'ın gizli arşivlerine kadar uzanmaya çalışıyor. Şu konulara değinmektedir.

Vatikan'da 1995 yılında, çocukluk çağı cinsel istismar çeşitli sorunların örtbas edilmesi ve engellenmesi için 7 milyon $ bir bütçe ayrıldığını;

Bu şekilde kilisenin itibarını korumak için dünya çapında taciz politikası skandalı gizlediğini; fakat başarılı olmayacağı daha sonraki yıllarda açığa çıktığını;

Vatikan Peder Murphy hakkındaki bilgiyi yaklaşık 20 yıldır bildiği halde saklamayı başardığını;

Tacize uğrayan çocuklar savcılığa dahi başvursalar da Peder Murphy sorumlu bulunduğu kilisenin bütçe ve para ve her şeyi yönetiyor olması nedeniyle, okuldan alınması konusunda başarılı olamadıklarını;

Bu olay üzerine Kilise pedofili rahibleri için **İtalya, Fransa, İngiltere, Afrika, Güney Amerika ve Filipinler** özel merkezlerinde 2.000 'den fazla rahip tedavisi için 80.000.000 $ harcandığını; dile getirmektedir.

Pedofili, çocuklara karşı cinsel duygular beslenmesine neden olan zihinsel bir hastalıktır. Aktif ve pasif olmak üzere iki çeşidi vardır. Pasif pedofili kişinin kendi içinde yaşanan, psikolojik bir rahatsızlık olarak kabul edilmektedir. Aktif pedofiliyse çocuklara karşı cinsel istismar ve hatta çocuk tecavüzü gibi olaylara bile varabilecek ağır bir hastalıktır.

Belgesel devamında bazı gerçekleri göz önüne seriyor.

Sorunlar bir türlü çözüm aşamasına ulaşamıyordu. Çünkü Vatikan'ın suçlara karşı olan tutumu, yani **"rahiplerin sorunları sivil yetkililerle ilgili değildir"** diye tavır koyması sorunları sürekli artırıyordu. Bu politikası yanında Vatikan tarafından 1866 yılında konulmuş olan **"kesinlikle gizli tutmak, ilke"** side her şeyi biraz daha gizliliğe sevk ediyordu. Ancak cinsel taciz skandalları Kanada, Amerika Birleşik Devletleri sadece olur intibası Peder Murphy davaları ile birden yıkıldı. Ve, aniden, 2010 yılında

Avrupa’da büyük skandallar patladı. Belçika'da, Fransa'da, İsviçre'de, Avusturya'da, Almanya'da, İrlanda'da ile devam etti.. Herkes bunun Vatikan en yüksek koridorlarında götüreceğini düşünmeye başladı. Aslında Kilise 1700 yıl cinsel taciz ile uğraşıyordu. 2001 yılında, **Kardinal Ratzinger**, II. John Paul tarafından onaylanan bir yetki ile bütün cinsel istismar davalarını topladı. Kardinal Ratzinger, XVI Papa Benedict, cinsel istismar ile ilgili dünyanın en bilgili kişileri oldular.

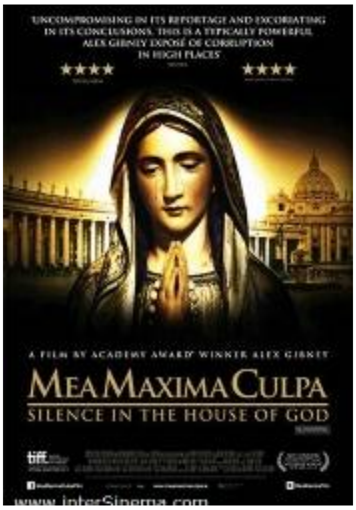
Olaylar ardından “neden rahipler bu duruma düşüyor” diye sorulmaya başlandı.

Bir adam bir rahip rütbesi aldığı zaman, ontolojik (varlık) olarak değişiyordu. Rahipler kendilerini farklı bir insan, melek gibi veya daha fazla olarak İsa Mesih gibi hissediyorlardı. Çünkü onlar Tanrı tarafından seçilen doğaüstü kişiler oluyorlardı. Bu nedenle yaptıklarından dolayı vicdanen rahatsızlık hissetmedikleri gibi kilisenin kendilerini korumalarını istiyorlardı. Bu nedenle kilisede, neticesiyle dikkatli davranması gerektiğini düşünüyordu.

Yüzyıllar boyunca Vatikan mükemmel olduğunu her zaman dünyaya göstermek zorunluluğunu bünyesinde hissetmiştir. Buna ilaveten Vatikan, ruh, zihniyet ve hiyerarşinin ahlakı bir parçası olan **“Omerta=suskunluk yasası”** ile sırlarını da koruyunca her geçen gün gizliliği daha da artırmıştır. Bu yasanı birçok faydası da vardı. Bu yasa ile Vatikan kilise düşmanlarını yok etmek dışında, diğer karşıt faaliyetleri kendinden uzak tutmayı da başarmıştır.

Vatikan Katolik Kilisesi 1929 yılında, Mussolini Papa ile bir anlaşma yaptılar. Kilise Mussolini'ye vereceği destek karşılığında devlet niteliğini kazanmıştır. Faşistler tarafından Katolik Kilisesi için bir devlet oluşturulmuştur. Günümüzde 178 ülke Vatikan’ı bir devlet olarak kabul eder. Hakikatte Vatikan gerçekten bir devlet olmadığı gibi Roma'da, minik bir dini yerleşimi vardır. Aslında bir halkı olmayan bekâr din adamlarından oluşan bir grubdur. Görünen bir ordusu, futbol takımı, devlet niteliklerini taşıyan hiç bir özelliği de yoktur. Yine de, dünya siyasetine yön verecek kuvvette tarihi bir anomali gücü vardır.

Sonuç olarak belgesel film, itiraf olarak, Vatikan’da cinsel taciz sorunları bitmediğini, sorunun üzerine giden veya uğraşamaya Papa XVI. Benedict’in **“bu sorunu çözmek mümkün olduğunu sanmıyorum”** diyerek 15 Şubat 2013 de altıyüzyıl sonra bir ilk olarak istifa ettiğini söyleyerek sonlanıyor.

http://www.intersinema.com/film/resimler/62/6211_1835_enbuyuk.gif

EK BİLGİ:

Cinsel istismarın tarih boyunca ve kuvvet ve iktidar/muktedir olmuş kurumlarca sürdürülmesinin bir gerçeğinin var olmasını düşünüyoruz. Mesela, Roma ve devamında Osmanlı İmparatorluğunda erkekler arası olan Lûtîliğin göz yumulması arkasında sosyolojik bir gerçeğin var olması iktidarların ve kuvvetli olmanın gerekçesi gibi görmüşlerdir, denilebilir. Ahmed Cevdet Paşa'nın ünlü eseri

‘‘Máruzát’’tında 19. yüzyılın sonlarında yazdıkları bilgiler ile yapılan tahliller devlet ve millet yapısındaki sosyolojik ve piskolojik gerçekleri dile getiriyor.

> “Zen-dostlar çoğalup mahbûblar azaldı. Kavm-i Lut sanki yere batdi. İstanbul’da öteden berü delikanlılar içün ma'rûf u mu‘tâd olan aşk u alâka, hâl-i tabî'îsi üzre kızlara müntakil oldu. Sultan Ahmed-i Sâlis zamânından berü mu‘tâd olan Kâğıdhâne seyri ziyâde rağbet buîdu. Gerek orada, gerek Bâyezid meydânında arabalara işaretlerle mü'âşaka usûlü hayli meydân aldı. Küberâ içinde gulâmpârelikle meşhur Kâmil ve Âlî Paşalar ile anlara mensûb olanlar kalmadı. Hâlbuki Âlî Paşa da ecânibin ilirâzâtından ihtiraz ile gulâmpâreliğini ihfâya çalışurdu.”

Günümüz Türkçesiyle

‘‘...(Tanzimat'tan ve 1854'teki Kırım Savaşı'ndan sonra) Kadın düşkünleri çoğaldı, delikanlı meraklıları azaldı. Oğlancılık sanki yere battı. İstanbul'da eskiden beri delikanlılara karşı olan aşk ve ilgi kızlara yöneldi. Sultan Üçüncü Ahmed zamanından beri devam eden Kâğıdhane seyri daha fazla rağbet buldu. Gerek orada, gerek Bayezid Meydanı'nda arabalara işaret verme usulü gelişti. Devletin önde gelenleri arasında kulamparalığıyla meşhur Kámil ve Álî Paşalar ile onlara mensup olanlar kalmadı. Halbuki Álî Paşa yabancıların eleştirisinden çekinerek kulamparalığını gizlemeye çalışırdı’’

(Ahmed Cevdet Paşa, Ma'rûzât, trc: Yusuf Halaçoğlu,
Çağrı yay. 1980, İstanbul, sh: 9)

Bu konuya ilaveten **J. Edgar Hoover**’den bahsetmek gerekir.

Amerika bugün FBI ile gurur duyuyorsa bunda hiç şüphesiz ki J. Edgar Hoover’ın on yıllarca kendisini mesleğine ve büroya adamış olmasının etkisi vardır. 20.yy.’ın en tartışmalı, en esrarengiz ve en güçlü portrelerinden biri olan J. Edgar’ın Amerikan Adalet Bakanlığı’ndaki yükselişi ve neredeyse 50 yıl boyunca Federal Büro üzerindeki etkisi, FBI´ın tarihsel gelişimi sürecinde Kennedy suikastı, Sovyet komünizmi, Martin Luther King, Nixon hatta Rockefeller gibi zenginlere karşı güçlü oluşu yanında korkuları, zaafları, kapalı kapılar ardında sakladığı büyük sırlarını birçoğumuz duymuşuzdur. (J. EDGAR (2011) –Film)

Bu iki örnekten çıkarak şu sonuca ulaşılabilir.

Yasak ilişkiler ve dolayısıyla toplumun ve kültürün kabul etmediği olaylar çıkar ilişkilerini kuvvetlendirdiği gibi zaman içerisinde yıkılması güç olan yapıların oluşmasına ve sömürmeye sebebiyet verir. Her geçen gün olaylar ve ilişkiler neticesinde kararan yapısı ile oluşan bu tür kurum ve komiteler, toplumu istismar etmek şöyle dursun daha otoriter bir oluşuma dönerler.

Bu gibi yapıları yıkmak çok zordur. Bu türlü oluşumların yıkılışında kurum veya cemaatlerden çok belgeselde bahsedildiği gibi zayıf karakter özelliği taşıyan ferd bazlı unsurlar ve kişiler ile yıkılırlar. Onların zayıflıkları en büyük güçleridir. İlk başta basit gibi görünseler de zamanla illegalleşmiş örgütü ve kurumu paramparça ederler.

Belgeselde dört tane sağır insanın yıkılmaz Vatikan’a başkaldırışı örnek bir davranış olarak görmemiz gerekir. Ancak Vatikan’ın kısa bir zaman içerisinde içinde barındırdığı tutarsızlığı çabukça yok edebileceğini düşünmek biraz zor görünüyor. Yalnızca Allah Teâlâ’nın onlara bahşedeceği İslâm hakikatini kabullendikten yani Hristiyanların Müslüman olduktan (Nüzülü İsâ zuhur ettikten) sonra sorunların çözüleceği bir gerçektir. Çünkü evlenme engeli olan bu insanların fuhşiyatı aşmaları insan tabiatına aykırıdır. Bu sorun yani evlenme durumları çözülmeden Vatikan’ın sorunları da çözmeyeceği gibi gizli, örgüt olma özelliğini de mecburen devam ettirecektir.

[Bk: http://samil.ihya.org/ansiklopedi/ruhban.html]

Allah Teâlâ Kur’ân-ı Kerim’de şöyle buyurmuştur.

152 Yazılar

“Allah’ı bırakıp, kulları durumundakilerden koruyucular, otoriteler edinenlerin durumu, dişi örümceğe sığınanların durumuna benzer. Dişi örümcek bir yuva yapar, bir aile kurar. Evlerin en çürüğü, tehlikeye en açık olanı, ailelerin en çok sıkıntı çekeni, dişi örümceğin evi ve ailesidir. Keşke, anlayabilselerdi.” [Kur'ân-ı Kerim, 29 / Ankebût – 41]

KORKUNUN ÖĞRETTİKLERİ

Karen Thompson Walker

1819 yılında bir gün, Şili kıyısında 3.000 mil açıkta Pasifik Okyanusunun en ücra köşelerinden birinde, 20 Amerikan denizcisi gemilerinin sular altında kalışını seyretti. Gemilerinin gövdesinde felaket bir delik açan bir ispermeçet balinası tarafından darbe aldılar. Gemileri kabarcıklar çıkararak batarken adamlar 3 küçük kurtarma sandalına tıkıştılar. Bu adamlar evlerinden 10.000 mil ve en yakın kara parçasından 1.000 mil uzaktaydılar. Küçük sandallarında sadece en temel seyir donanımları ve sınırlı yiyecek ve su taşıyorlardı. Bunların hikâyeleri sonradan **"Moby Dick"** adlı hikâyeye ilham verecek olan **Essex Gemisi**nin mürettabatıydı.

Bugünün dünyasında bile durumları gerçekten korkunçtu Fakat bir düşünün ne kadar daha kötü olabilirdi. Karadaki hiç kimsenin bir şeylerin kötü gittiği ile ilgili bir bilgisi yoktu. Hiçbir arama ekibi onları aramak için gelmedi. Yani çoğumuz hiçbir zaman kendimizi bu denizcilerin içinde buldukları kadar korkunç bir durum yaşamadık, fakat hepimiz korkunun nasıl birşey olduğunu biliriz. Korkunun nasıl hissedildiğini, fakat korkularımızın ne anlama geldiğini düşünmek için yeterli zaman harcadığımızdan emin değilim.

Büyürken, korkunun bir zayıflık olduğu, tıpkı bebek dişlerimiz veya patenimiz gibi bir köşeye atmamız gereken çocuksu bir şey olduğu şeklinde yönlendiriliriz. Ve ben bu şekilde düşünmemizin bir tesadüf olmadığını düşünüyorum. Nörologlar insanların iyimser olma yönünde eğilimli olduklarını gösterdiler. Belki de bu yüzden biz korkunun kendisinin tehlikeli olduğunu düşünürüz. **"Endişelenme" "Panik Yapma"** deriz başkalarına. **İngilizcede korku yendiğimiz bir şeydir. Kavga ettiğimiz bir şeydir.** Üstesinden geldiğimiz bir şeydir.

Fakat yeniden bakarsak **korku nedir?**

Hayal gücünün olağanüstü davranışı olan korkuyu hikâyelerinde anlatıldığı kadar içten ve anlayışlı olarak düşünebilir miyiz?

En kolayı, hayalgüçleri sıradışı bir şekilde inandırıcı olan çocuklarda korku ve hayalgücü arasındaki çizgiyi görmektir. Çocukken Kaliforniya'da yaşıyordum, yaşamak için genel olarak güzel bir yer olarak bilinir, fakat bir çocuk olarak benim için Kaliforniya birazda korkutucuydu. Her küçük depremde yemek masamızın üzerindeki avizenin ileri geri sallanmasının ne kadar korku verici olduğunu hatırlıyorum. ve bazı zamanlar **"BİG ONE"** isimli korkunç depremin biz uyurken vuracağı korkusuyla geceleri uyuyamazdım. Böyle korkuları olan çocukların güçlü hayal güçleri olduğunu söyleriz. Fakat kesin olan, birçoklarımızın bu tür görüntüleri arkamızda bırakıp büyüdüğümüzdür. Yatağın altında saklanan canavarlar olmadığını ve her depremin binaları yıkmadığını öğreniriz. Fakat bazı en yaratıcı olan beyinlerin bu tür korkuları terk etmeyi başaramaması tesadüf değildir. **"Türlerin Kökeni", "Jane Eyre"** ve **"Kayıp Zamanın Hikâyesi"**ni üreten olağanüstü hayalgücü, aynı zamanda yoğun endişeler yaratarak Charles Darwin, Charlotte Bronte ve Marcel Proust'un yakalarını yetişkin yaşamlarında da bırakmadı. Asıl mesele şu: **Bizler, hayalperestlerden ve çocuklardan ne öğrenebiliriz?**

Bir anlığına 1819 yılına geri dönelim, Essex gemisinin mürettabatının karşılaştığı durumu düşünelim. Pasifik'e sürüklendikleri sırada hayalgüçlerinin yarattığı korkularına bir bakalım. Gemilerinin alabora olmasının üzerinden henüz 24 saat geçmişti. Adamlar için plan yapma zamanı gelmişti, ama çok az seçenekleri vardı. Felaketinin etkileyici hesabına göre Nathaniel Philbrick bu adamların dünya üzerindeki herhangi bir kara parçasından mümkün olan en uzak yerde olduğunu yazmıştı. Bu adamlar ulaşabilecekleri en yakın adaların 1.200 mil uzaktaki Markiz adaları olduğunu biliyorlardı. Fakat bazı korkutucu söylentiler duymuşlardı. Duyduklarına göre bu adalarda ve yakınındaki diğerlerinde yamyamlar yaşıyordu. Bu yüzden adamlar kıyıya ulaşmayı öldürülmek ve akşam yemeği olmak olarak kafalarında canlandırmışlardı. Olası diğer bir istikamet Havai idi. Fakat mevsim yüzünden, kaptan şiddetli fırtınalara yakalanacaklarından korkuyordu. Son seçenek, en uzun ve en zor olanıydı: Kendilerini sonunda Güney Afrika sahillerine itecek olan rüzgârlara ulaşma umuduyla güneye doğru 1.500 mil yolculuk yapmaktı. Fakat bu yolcuğunun uzunluğunun kendilerinin yiyecek ve su

kaynaklarını zorlayacağını biliyorlardı. Yamyamlar tarafında yenmek, fırtınalar tarafından hırpalanmak, karaya ulaşamadan açlıktan ölmek. Bunlar bu zavallı adamların hayalgüçlerinin içinde dans eden korkulardı. Kendilerini yönlendirecek olan korku yaşamalarını veya ölmelerini belirleyecekti.

Şimdi, bu korkuları kolaylıkla farklı bir şekilde isimlendirebiliriz. Biz onlara korkular yerine hikâyeler diyelim. Çünkü eğer düşünürseniz, korku gerçekte budur. Hepimizin nasıl yapılacağını bilerek doğduğumuz kasıtsız hikâyelerdir. Korkuların ve hikâyelerin benzer bileşenleri vardır. Benzer yapıları vardır. Bütün hikâyeler gibi korkuların da kahramanları vardır. **Korkularımızın kahramanları biziz.** Korkuların olaylar dizisi de vardır. Giriş, gelişme ve sonuçları. Uçağa binersin. Uçak havalanır. Motor bozulur. Korkularımız aynı zamanda bir romanın sayfalarında bulabileceğiniz kadar gerçekçi tasvirler içerir. Bir yamyamı kafanızda canlandırın, insan derisine batan insan dişleri, ateşte kavrulan insan eti. Korkular merak da yaratırlar. Bugün bir hikâyeci olsaydım, siz Essex gemisindeki adamlara ne olduğunu merak ediyor olacaktınız. Korkularımız bizi meraklarımızla benzer şekilde kışkırtır. Bütün mükemmel hikâyeler gibi, korkularımız dikkatimizi yaşamda edebiyattaki kadar önemli olan bir soru üzerinde odaklar. Sonra ne olacak? Başka bir deyişle korkularımız bizi gelecek ile ilgili düşünmeye yönlendirir. İnsanlar, bu arada, gelecek ile ilgili düşünme yeteneği olan yegâne canlılardır; kendimiz ile ilgili ilerleyen zamanlara yönelik plan yaparız ve bu zihinsel zaman yolculuğu da korkular ile hikâyelerin bir diğer ortak özelliğidir.

Yazar olarak, bir kurgu yazmanın en önemli parçalarından birisinin hikâyedeki bir olayın diğer bütün olayları nasıl etkileyeceğini öğrenmektir. Korku da aynı şekilde işler. Korkuda tıpkı kurgudaki gibi, birşey diğerini yönlendirir. İlk romanım olan **"Mucizelerin Tarihi"** ni yazarken dünyanın dönüşünün birdenbire yavaşlaması durumunda ne olacağını aylarca hesapladım. **Günlerimize ne olurdu? Ürünlerimize ne olurdu? Zihinlerimize ne olurdu?** Hemen sonra, bu soruların küçük bir çocukken geceleri korktuğumda kendime sorduğum sorular ile ne kadar benzer olduklarını fark ettim. Bu gece bir deprem olacak olsa, evime ne olacak diye endişelenirdim. Aileme ne olacak? Bu soruların cevabı bir hikâye şeklini alır. Yani eğer korkularımızı, korkulardan ziyade hikâyeler olarak düşünürsek, kendimizi bu hikâyelerin yazarı sayabiliriz. Daha da önemlisi, kendimizi korkularımızın okuyucusu olarak düşünmemiz ve hayatımızda derin etkiler yaratabilecek olan korkularımızı nasıl okumayı seçtiğimizdir.

Bazılarımız korkularımızı diğerlerinden daha dikkatle okur. Son günlerde başarılı olan girişimcilerle ilgili bir çalışma okudum ve yazar, bu insanların, kendisinin **"üretken paranoya"** diye adlandırdığı, korkularını düşünmemek yerine onları dikkatle kavramak, üzerlerinde çalışmak ve bunları hazırlık ve eyleme dönüştürmek şeklinde bir alışkanlıkları olduğunu ortaya koyuyordu. Yani bu şekilde eğer en kötü korkuları gerçekleşirse işleri hazır olacaktı.

Bazı zamanlar, tabii ki, en kötü korkularımız gerçekleşir. Bu korku ile ilgili en sıradışı şeylerden birisidir. Arasıra korkularımız gelecek hakkında bilgi verir. Fakat hayalgücümüzün uydurduğu bütün korkular için hazırlık yapamayız. Öyleyse dikkate almaya değer korkularla diğerlerini nasıl ayırt edeceğiz? Essex gemisinin hikâyesinin sonunun üzüntü verici de olsa aydınlatıcı bir bilgi verdiğini düşünüyorum. Birçok tartışmadan sonra adamlar sonunda bir karar verdiler. Yamyamların korkusu yüzünden en yakın adalardan vazgeçmeye karar verdiler ve daha uzun ve çok daha zor bir rota olan Güney Amerika'ya doğru yola çıkmayı seçtiler. Denizde geçen 2 aydan uzun bir sürenin sonunda kendilerinin de tahmin ettikleri gibi yemekleri tükendi ve hala karadan çok uzaktalardı. Kazazedelerin en sonuncusu da geçen 2 gemi tarafından alındığında, yarısından daha azı sağ kalmıştı ve bazılar kendi yamyamlık biçimlerine başvurmuşlardı.

Bu hikâyeyi "Moby Dick" için bir araştırma olarak kullanan Herman Merville yıllar sonra söyle yazdı: "Essex'teki zavallı adamların insani seçimlerinde dolayı çektiği bütün acı güverteyi terk ettikleri anda Tahiti'ye doğru yola çıksalardı önlenebilirdi. Fakat Melville'in dediği gibi **"yamyamlardan korkuyorlardı".**

Soru şu: **Adamlar açlıktan ölme ihtimalleri daha yüksek olmasına rağmen, neden yamyamlardan korkuyorlardı?**

Neden bir hikâye diğerlerinden daha çok dikkatlerini çekti. Bu açıdan bakıldığında, onlarınki kavramak ile ilgili bir hikâye haline geliyor. Roman yazarı **Vladimir Nabakov**'a göre en iyi okuyucu iki farklı mizacın birleşiminden oluşur: sanatsal ve bilimsel. İyi okuyucu bir sanatçının tutkusuna sahiptir, hikâye tarafından yakalanmayı ister, aynı miktarda önemli olarak, okuyucu bir bilimadamının, okuyucuların sezgisel tepkilerini kıvama getirip karmaşıklaştırarak eyleme geçiren hükümlerinin soğukkanlılığına da sahip olmalıdır. Gördüğümüz gibi Essex'teki adamların sanatsal kısımla ilgili hiç sıkıntıları yok. **Çeşitli korkunç senaryolar uyduruyorlar. Sorun yanlış hikâyeyi seçmiş olmaları. Korkularınızın yazdığı hikâyelerin arasından sadece en uçuk, en canlı ve hayalgüçleri için canlandırması en kolay olanını seçtiler: yamyamları**. Fakat eğer korkularını bir bilim adamı gibi kavrayabilselerdi, daha soğukkanlı bir hükümle, daha az tehlikeli fakat daha olası hikâyeyi, açlığın hikâyesini seçerler ve tıpkı Melville'in eleştirisinde tavsiye ettiği gibi Tahiti'ye yönlenirlerdi.

Ve **belki biz korkularımızı yorumlayabilseydik, aralarından en şehvetli olanlarından daha az etkilenirdik**.

Belki o zaman seri katiller ve uçak kazaları ile ilgili endişelenmekle daha az zaman geçirir ve karşı karşıya geldiğimiz fazla göze çarpmayan ve yavaş ilerleyen felaketlerle daha fazla ilgilenebilirdik: atardamarlarımızda yığılan partiküller ve iklimimizdeki aşamalı değişim gibi. En ince ayrıntılı hikâyelerin edebiyattaki en zenginleri olduğu gibi en incelikli korkularımız da en gerçekçi olanlardır. Doğru şekilde okunduğunda, korkularınız hayalgücünüzün muhteşem bir hediyesidir, bir çeşit günlük kehanettir, geleceğin nasıl gerçekleşeceğini değiştirme zamanımız varken geleceğe bir göz atabilme yoludur. Gerektiği gibi okunduğunda, korkularımız bize edebiyattaki en favori çalışmalarımız kadar değerli şeyler sunabilir: biraz bilgelik, bir parça derinlemesine bakış ve en akla gelmeyen şeyin gerçeğin bir versiyonu.

Kaynak:

http://www.ted.com/talks/karen_thompson_walker_what_fear_can_teach_us.html

“MOBY DİCK” Beyaz Balina (1956) Film

AZİZE JEANNE D'ARC'IN TUTKUSU (Film, 1928)

Azize Jeanne D'arc'ın haksız yere dökülmüş kanının bedeli ve gölgesi, İngilizler ve siyasetinin üzerinden hiçbir zaman kalkmayacaktır.

Yönetmen	Carl Theodor Dreyer
Senarist	Joseph Delteil Carl Theodor Dreyer
Oyuncular	Maria Falconetti Antonin Artaud
Müzik	Ole Schmidt (1982) Richard Einhorn(1994) Jesper Kyd (2007)
Görüntü yönetmeni	Rudolph Maté
Kurgu	Marguerite Beaugé Carl Theodor Dreyer
Stüdyo	Société générale des films
Dağıtıcı	Janus Films The Criterion Collection (DVD)
Cinsi	Sinema filmi
Türü	Dram, tarihi
Renk	Siyah-beyaz
Yapım yılı	1928
Çıkış tarih(ler)i	21 Nisan 1928, Danimarka Nisan 2000 ve 2009, 19. ve 28. İstanbul Film Festivali
Süre	110 dakika 82 dakika (DVD)
Ülke	Fransa
Dil	Sessiz, ara yazıları Fransızca
Devam filmi	Procès de Jeanne d'Arc (1962) y. Robert Bresson
Diğer adları	Jeanne d'Arc'ın Tutkusu (Türkiye) The Passion of Joan of Arc (ABD) La Passione di Giovanna d'Arco (İtalya) La Pasión de Juana de Arco (İspanya) Die Passion der Jeanne d'Arc (Almanya) Die Passion der Jungfrau von Orléans (Almanya)

Johanna von Orléans (Avusturya)

Jeanne d'Arc'ın Tutkusu 1928 Fransa yapımı sessiz filmdir. Özgün adı ***La Passion de Jeanne d'Arc*** tır. İngilizce konuşulan ülkelerde ***The Passion of Joan of Arc*** adı ile gösterime sunulmuştur. Film Nisan 2000'de düzenlenen 28. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde gösterilmiştir.

Carl Theodor Dreyer'in yönettiği son sessiz film olan 'Jeanne d'Arc'ın Tutkusu' Danimarkalı yönetmenin dünya çapında tanınmasını sağlamıştı. İngiliz Film Enstitüsü'nün yayın organı Sight and Sound dergisinin 1952 yılından bu yana 10 yılda bir yaptığı **"Tüm zamanların en iyi 10 filmi"** derecelendirmesinde 1952, 1972 ve 1992 yıllarında olmak üzere üç kez listeye girmişti.[3][4][5] Dreyer filmin senaryosunu Joseph Delteil'le birlikte yazdığı gibi filmin kurgusuna da katkıda bulunmuştur. Filmin başlıca rollerinde Maria Falconetti ve Antonin Artaud oynamışlardır. Sinema tarihinin en olağanüstü oyunculuklarından birini sergileyen Maria Falconetti üçüncü filmi olan **'Jeanne d'Arc'ın Tutkusu'**ndan sonra bir daha film çevirmedi.

Filmin konusu ve biçimi

Filmde İngiltere ve Fransa arasında 14. yüzyıl'da başlayan Yüzyıl Savaşları sırasında ülkesi Fransa'ya manevi destek veren hatta orduya katılarak İngilizlere karşı çarpışan Fransız Katolik azizesi Jeanne d'Arc'ın (Türkçede bazen Jan Dark olarak da yazılır) 1431 tarihinde henüz 19 yaşındayken İngilizlere esir düştükten sonra Tanrı ile konuştuğunu ileri sürdüğü için kafirlik suçuyla yargılanması, zindanlarda işkence görmesi ve yakılarak ölüme mahkûm edilmesi anlatılmaktadır. Filmde Jeanne d'Arc'ın bütün hayatı anlatılmaz, sadece yargılanması ve ölüme mahkûm edilmesi gözler önüne serilir. Dreyer olayları neredeyse belgesele yakın bir gerçeklilikle aktarır, zaten film Fransız Milli Müzesi'nde korunan mahkeme kayıtlarına ve tutulan günlüklere dayandırılarak yapılmıştır.

Dreyer yine sinema tarihinde çığır açan bir uygulama ile yakın plan baş çekimlerine ağırlık vermişti. Neredeyse filmin tamamında oyuncuların bütün perdeyi dolduran yüzlerinde görülen gözyaşı, tükürük, cilt lekeleri, göz bebeğinden yansıyan pencere ışığı gibi o yıllar için hiç alışık olunmayan şok edici çok ince ayrıntılar çok çarpıcıdır. Duyguları derinlemesine yansıtan olağanüstü mimikler bu sessiz filmde adeta insan yüzünün insan ruhunun bir aynası olabileceği deyişini doğrular gibidir. İnsan yüzündeki bu ince detayların maskelenebileceğinden korkan Dreyer oyuncuların makyaj yapmalarını yasaklamıştı (Oysa makyaj sessiz sinemanın vazgeçilmez bir ögesiydi).

Bu ayrıntılı yakın planların başarısı bir ölçüde de kısa zaman önce geliştirilmiş olan pankromatik filmlerin çekimlerde kullanılmış olmasına bağlanabilir. Daha önce sinemada kullanılan ortokromatik filmler ışığın bütün dalga boylarını algılayamazken pankromatik filmler görünen ışığın tüm dalga boylarına karşı hassastı. Bu da daha gerçeğe yakın görüntülerin filme aktarılması demekti.

Filmin yapım öyküsü

Filmin de tıpkı konusu gibi çileli bir öyküsü vardır. Çekimleri 1927'de tamamlanan film 1928'de tam gösterime girecekken sansürlendi. Hem İngiltere hem de Fransa'da film bir süre yasaklandı. Sessiz sinema çağında üretilmiş filmlerin çoğu yanıcı ve dayanıksız nitrat bazlı film'lere çekiliyordu. Haliyle aynı tür negatiflere çekilmiş olan 'Jeanne d'Arc'ın Tutkusu' nun orijinal negatifleri de gösterime çıkacağı yıl bir yangın sonucunda yok oldu. Yönetmen Dreyer hemen kurguda atılmış fazla negatifleri bir araya getirerek yeni bir film hazırladı ama bu da yine başka bir yangında yok oldu. Yarım yüzyıl boyunca bu sessiz sinemanın bu büyük klasiği bölük pörçük kopyalarından veya seslendirilmek suretiyle özgün halinden çok uzaklaşmış kopyalarından sinemaseverlerce izlenebildi. Filmin orijinal versiyonu uzun zamandır kayıpken 1981 yılında mucizevi bir şekilde filmin çok iyi durumda ve eksiksiz bir kopyası Oslo, Norveç'te bir akıl hastanesinin dolaplarından birinde bulundu. Danimarka Film Müzesi ve Fransız Sinematek'inin ortak gayretleri ile 1985 yılında yapılan kapsamlı bir restorasyonla orijinaline çok yakın bir film elde edildi. Danimarka dilinde olan ara yazıları da tekrar Fransızca'ya çevrilerek yerlerine montajlandı.

1999'da The Criterion Collection 62 sırt etiket No'su ile bu restore edilmiş filmi DVD'ye aktardı, bu aktarım sırasında da film tekrar bir dijital restorasyon işlemine tabi tutulmuştur. Filmin bu DVD versiyonu 82 dakikadır (24 fps).

Filmin müziği
Sessiz sinema çağında sessiz çekilen filmlere, gösterinin yapıldığı salonun büyüklüğü ve o şehrin gelişmişliği ile orantılı olarak genelde sinema salonu işletmecisinin tercihi doğrultusunda bazen bir piyano bazen de bir orkestra eşlik ediyordu. Bunlar da filmin konusuna ve ruh haline uygun olarak çoğunlukla doğaçlama canlı müzik yapıyorlardı. Bazen de gösteride hiç müzik kullanılmıyordu.

Dreyer filminin hiçbir şekilde bir müzik eşliğinde gösterilmesini istememişti. Ona göre tamamen sessiz bir ortamda seyredildiğinde seyircilerin ayrıntılara daha fazla konsantre olacağını düşünmüştü. Ancak buna rağmen filmin birçok salonda çok çeşitli müzikler eşliğinde gösterimlerinin yapıldığı biliniyor. 1994 yılında Richard Einhorn film için "Voices of Light" (*Tr: Işığın sesleri*) adında bir oratoryo besteledi. Ortaçağ müziğine yakın olduğu ve filmden esinlenilerek bestelendiği için filmin ruhuna en uygun müziğin bu olduğu düşünülmüş ve The Criterion Collection'ın 1999 yılında çıkardığı DVD'ye ses seçeneği olarak bu müzik eklenmişti.

Filmin Türkçe adlandırılması
"The Passion" kelimesi İngilizce ve Fransızca'da 'tutku', 'aşk', 'ihtiras', 'arzu', 'tutkunluk', 'hırs', 'öfke' gibi anlamlara gelse de Hıristiyan'lar bu terimi İsa'nın çileli geçen son günlerini ve ölümünü tarif etmek için kullanırlar.[8]. 2004 tarihli Mel Gibson filmi The Passion of the Christ filmi, Türkçeye doğru olarak çevrilerek Tutku - Hz. İsa'nin Çilesi adıyla gösterime verilmişti. Bu nedenle "La Passion de Jeanne d'Arc" (veya "The Passion of Joan of Arc") filminin adı Türkçeye çevrilirken aslında "**Jeanne d'Arc'ın Çilesi**" şeklinde çevrilmeliydi (Gerçi Rekin Teksoy'un Sinema Tarihi adlı kitapta filmin Türkçe isminin "**Jan Dark'ın Çilesi**" olduğu belirtilmiş (s. 154) ama özgün isimden sonra parantez içinde verildiği için bundan Türkiye'de sinemalarda bu isimle gösterilmediği, özgün isminin parantez içinde tercüme edildiği anlamı çıkmaktadır. Diğer bütün kaynaklar "**Jeanne d'Arc'ın Tutkusu**" şeklinde kayıt düşmüşlerdir. Bu nedenle bu maddede de bu isim kullanılmıştır)

Oyuncu kadrosu
- Maria Falconetti ... Jeanne d'Arc (Melle Falconetti olarak yazılmıştır)
- Eugene Silvain ... Évêque Pierre Cauchon (Piskopos Pierre Cauchon)
- André Berley ... Jean d'Estivet
- Maurice Schutz ... Nicolas Loyseleur
- Antonin Artaud ... Jean Massieu
- Michel Simon ... Jean Lemaître
- Jean d'Yd ... Guillaume Evrard
- Louis Ravet ... Jean Beaupère
- Armand Lurville ... Yargıç
- Jacques Arnna ... Yargıç
- Alexandre Mihalesco ... Yargıç
- Léon Larive ... Yargıç

Film hakkında notlar
- Ünlü Türk grafik sanatçısı Mengü Ertel 1976 yılında Paris'teki sinema festivalinde "Jan Dark'ın Çilesi" afişiyle "büyük ödül"ü almıştı.

- Bu gibi filmlerin dahil edilebileceği bir film türüne de gayriresmi olarak "hagiografik filmler" denmiştir. "Hagiography" azizlerin, keşişlerin, piskopos ve bakirelerin hayat öykülerini, şehadetleri ve mucizelerini anlatan orta çağ'a ait Hristiyan eserlerine verilen addır.
- Filmin çekimleri yine o devir için alışılmadık bir süre olan 1,5 yıl sürmüştü.

Jeanne D'arc'ın Tutkusu Filminin Türkçe Alt Yazısı

Bir Carl Th. Dreyer Filmi Paris'de, Fransa Ulusal Kütüphanesi depolarında, dünya tarihinin en olağandışı belgelerinden biri bulunmaktadır: Jeanne d'Arc'ın, ölümüyle sonuçlanan davasının tutanakları. Yargıçların soruları ve Jeanne'ın cevaplarından oluşan tüm metinler. Bu tutanaklar sayesinde, gerçek Jeanne'ı keşfedebiliyoruz; zırhlı ve silahlı haliyle değil, en sade haliyle. Ülkesi uğruna ölen bir kadın olarak. Ve onun şaşırtıcı dramına tanıklık edebiliyoruz. Ortodoks teologlar ve güçlü yargıçlar karşısında, kendisini savunan, genç ve dindar bir kadının dramına Gerçekleri anlatacağıma yemin ederim, tüm açıklığıyla, sadece gerçekleri. Fransa'da Jeanne olarak bilinirim,

Köyümde ise Jeannette. Kaç yaşındasın?

Ondokuz Sanırım. Tanrı'nın kitabını bilir misin?

Onu sana kim öğretti?

Annem. Ezbere okuyabilir misin?

Tanrı tarafından gönderildiğini mi iddia ediyorsun?

Fransa'yı kurtarmak Dünyaya geliş sebebim budur. Yani Tanrı'nın İngilizlerden nefret ettiğini mi düşünüyorsun?

Tanrı'nın, İngilizlerden nefret edip etmediğini bilmiyorum. Tek bildiğim, İngilizlerin Fransa'dan kovulacak olmalarıdır; burada ölmeleri dışında! Aziz Michael'in sana göründüğünü söylemişsin. Ne şekilde göründü?

Kanatları var mıydı?

Tacı var mıydı?

Kıyafeti nasıldı?

Erkek mi kadın mı olduğunu nasıl anladın?

Çıplak mıydı?

Tanrı'nın onu giydiremeyeceğini mi düşünüyorsun?

Saçları uzun muydu?

Neden onları kesmemiş?

Sen neden erkek kıyafetleri giyiyorsun?

Sana kadın kıyafetleri verirsek, onları giyer misin?

Tanrı'nın bana verdiği görev sona erdiğinde, yeniden kadın gibi giyineceğim. Yani sana, bir erkek gibi giyinmeni emreden, Tanrı mı?

Peki Tanrı'dan nasıl bir ödül bekliyorsun?

Ruhumun kurtuluşu. Tanrı'ya resmen küfrediyorsun. Bu ne rezalet! Benim için, o bir azize. Tanrı, sana vaatlerde bulundu mu?

Bunun, bu dava ile hiçbir ilgisi yok. Bırakalım da, buna yargıçlar karar versin, öyle değil mi?

Bu soruyu oylamaya sunalım mı?

Pekâlâ! Tanrı sana ne vaatlerde bulundu?

Belki, hapisten kurtulmanı vaat etmiştir, doğru mu?

Ne zaman?

Ne gününü ne de saatini bilmiyorum. Kolayca itiraf etmeyecekse, daha zeki davranmalıyız. Gidip, üzerinde Kral Charles'ın imzası olan bir mektup bulun. Bir mektup yazdırdım. Seni çok iyi anlıyorum! Kralının imzasını tanıyor musun?

Sana, ondan bir mektup getirdim. Ben okuyamam. Sevgili Jeanne'a Güçlü bir orduyla, Rouen'e yürümek için hazırlanmaktayım. Sana bu sadık rahibi gönderiyorum. Ona güven. İsa'nın, Tanrı'nın oğlu olduğu gibi, sen de Tanrı'nın kızı olduğunu mu iddia ediyorsun?

Kutsal kitabı ezbere okuyabilir misin?

Tanrı sana, hapisten kurtulabileceğini söyledi mi?

Büyük bir zafer ile! Tanrı, sana cennete gideceğini vaat etti mi?

Yani kurtuluşundan emin misin?

Dikkatli ol, tehlikeli bir cevap. Eğer kurtuluşundan eminsen, kiliseye hiç ihtiyacın yok demektir, öyle değil mi?

Fazilet içinde misin?

Cevapla! Fazilet içinde misin?

Eğer öyleysem, Tanrı öyle kalmamı sağlasın. Eğer değilsem, Tanrı bana da bahşetsin. Tanrım Ayine katılmama izin ver! Jeanne, ayine katılmana izin verirsek, erkek gibi giyinmeyi bırakır mısın?

Yani erkek gibi giyinmeyi, ayine katılmaya tercih ediyorsun, öyle mi?

Bu utanmaz kıyafetler, Tanrı'ya hakarettir! Sen Tanrı'nın kızı değilsin. Sen şeytanın bir yaratığısın. İşkence odasını hazırlayın. Gerçekten de, Tanrı'nın kızı gibi görünüyor, ha?

İşkence Odası. Yargıçlara saygı göster. Bu bilge doktorların, senden daha üstün olduklarını anlamıyor musun?

Ancak, Tanrı da onlardan üstündür. Dinle Jeanne, tasavvurlarının Tanrı'dan gelmediğini biliyoruz. Hepsi şeytan saçması. Sen melekle şeytanı birbirinden nasıl ayırt edebilirsin?

Sen şeytanın önünde diz çökmüşsün; Aziz Michael'ın değil. Hâlâ göremiyor musun; senin aklını çelenin, seni kandıranın, ve sana ihanet edenin, şeytan olduğunu?

Bence tövbe etmek için hazır! Kilise sana kollarını açtı; ama onu reddedersen, artık seni terk edecek. Ve sen de yalnız kalacaksın. Yalnız! Evet, yalnız yalnız Tanrı ile! Ruhumu bedenimden ayırsanız bile, istediğiniz gibi bir itirafta bulunmayacağım. Ve eğer itiraf etsem bile, daha sonra bunun zorla yaptırıldığını söyleceğim. Onun, doğal bir yoldan ölmesi kadar, istediğim başka bir şey olamaz. Çok zayıf. Ateşi var Kanını akıtmalıyız. Dikkatli ol, kendi hayatına son verebilir. Çok kurnaz. Ayin kitaplarını getirin. Bize söylemek istediğin bir şey var mı?

Ölmek üzere olduğum için korkuyorum. Öldükten sonra, sizden beni kutsal bir yere gömmenizi istiyorum. Kilise bağışlayıcıdır. Her zaman yanlış yola sapmış kuzuyu hoş karşılar. Jeanne, hepimiz senin için en iyi olanı istiyoruz. Bak, ayin kitaplarını getirttim. Ben iyi bir Hristiyanım. Onun, inkar ettiğin İsa'nın bedeni olduğunu bilmiyor musun?

İnatçılığınla, Tanrı'ya küfrettiğini görmüyor musun?

Tüm kalbimle Tanrı'yı seviyor ve ona hürmet ediyorum. Siz benim, şeytan tarafından gönderildiğimi iddia ediyorsunuz. Bu doğru değil. Bana ıstırap çektirmek için asıl siz, şeytan tarafından gönderilmişsiniz. Ve siz Ve siz Ve siz Yapılacak bir şey kalmadı. Celladı hazırlayın! İzin verin, son bir kez daha bu kayıp ruhu kurtarmayı deneyelim. Sana söylüyorum, Jeanne. Senin Kralın bir kafirdir.

Benim Kralım tüm Hristiyanların en asilidir. Bu kadının küstahlığı, akıl dışı. Fransa asla bir canavar gibi görülmemiştir. Ben kimseyi yanlış yola saptırmadım. Eğer imzalamazsan, canlı canlı yakılacaksın. Kazık seni bekliyor. Ölmek zorunda değilsin. Kralının hâlâ sana ihtiyacı var. Jeanne, imzala ve hayatını kurtar! Jeanne, sana karşı çok hoşgörülü davranıyoruz. İmzala Jeanne! Yüce Tanrı'nın adıyla. Amin. Hatalarını kabul edersen, afaroz edilmekten kurtulabilirsin. Ama bu güne kadar işlediğin günahlardan ötürü, seni, pişmanlık ve keder duygularıyla geçireceğin ömür boyu sürecek bir hapis cezasına mahkûm ederiz. İyi bir günün sonunda: Hayatını ve ruhunu kurtarmış olacaksın. Sadece sizi kandırmak için yaptı! Çok yaşa Jeanne! Yargıçları bulun! Geri alıyorum. Yalan söyledim. Çabuk! Büyük bir günah işledim. Tanrı'yı inkar ettim; kendi hayatımı kurtarmak için. Ama Jeanne, herkesin önünde itiraf ettin; şeytanın seni aldattığını. Hâlâ Tanrı tarafından gönderilmiş olduğuna mı inanıyorsun?

Cevabı, ölümünü getirecek. Söylediklerimin hepsi, kazık korkusu yüzündendi. Bize söyleyeceğin başka bir şey var mı?

Seni idama hazırlamak için buradayız. Bu kadar çabuk mu?

Nasıl bir ölüm?

Kazıkta! Son bir ayin yapacağım. Hâlâ Tanrı tarafından gönderildiğine nasıl inanabiliyorsun?

Tanrı bizi nereye yönlendireceğini bilir ve biz de onun gösterdiği yolda ilerleriz. Evet, ben O'nun çocuğuyum. Peki ya büyük zafer?

Benim şehitliğim olacak! Peki ya kurtuluş?

Ölüm! Günah çıkaracak mısın?

Yüce İsa'nın bedeni, sonsuza dek ruhumu korusun. Amin. Cesur ol Jeanne, son anların yaklaşıyor. Yüce Tanrım, ölümümü memnuniyetle kabul ediyorum; ama uzun süre acı çekmeme izin verme. Bu gece cennette seninle olabilecek miyim?

Tanrım! Bir Azizeyi yakıyorsunuz. Alevler Jeanne'ın ruhunu korudu; cennete yükselene dek. Jeanne'ın kalbi Fransa'nın kalbi oldu. Jeanne'ın anısı, daima sevgiyle anıldı. Cennete yükselene dek. Jeanne'ın kalbi Fransa'nın kalbi oldu. Jeanne'ın anısı, daima sevgiyle anıldı. Çeviri: Bob le Flambeur||

****

THE TRİAL OF JOAN OF ARC, Jeanne D’arc’ın Davası, Proces De Jeanne D’arc

Yönetmen: Robert Bresson

Türü: Dram, Tarihi, Biografi

Yapım Yılı: 1962

Ülke: Fransa

Yayınlanan Tarih: 13 Şubat 1963

Senaryo yazarı: Robert Bresson, Pierre Champion

Oyuncular: Florence Delay, Jean-Claude Fourneau, Roger Honorat, Marc Jacquier, Jean Gillibert, Michel Herubel, André Régnier, Arthur Le Bau, Marcel Darbaud, Philippe Dreux, Paul-Robert Mimet, Gérard Zingg, Yves Le Prince, André Maurice, Donald O’Brien, E.R. Pratt, Harry Sommers, Michael Williams

Özet:
14. yüzyılın sonu. Fransız köylü kızı Jeanne d’Arc, veliaht Dauphin’i tahta çıkarmak amacıyla Fransa’yı işgal etmiş İngilizlere karşı başarısız bir isyana elebaşılık ettikten sonra yakalanır. Hapiste geçen günleri ve yargılanması sırasında, mahkeme tarafından amansızca sorgulanır, zindancılar ona

gaddarca davranır. Sonuçta pes eden kız, kısa süreyle de olsa, inancından caydığını bildirir ve cadı diye kazığa bağlanıp yakılmaya mahkûm edilir…

Yönetmen Robert Bresson kendine özgü bir tavırla geleneklerden ayrılarak, Jeanne d'Arc'ın yaşamı ve ölümüne gerçekçi, alışılmamış bir bakış sunuyor. Bresson'un filmi duruşma sırasında alınmış notlar üzerine kurulu ve Jeanne'ın uzayıp giden sorgusunu, boyun eğmeyi reddedişini ve alevler içinde kaçınılmaz ölümünü kusursuz bir tarihsel doğrulukla izliyor…

The Trial Of Joan Of Arc, Jeanne D'arc'ın Davası, Proces De Jeanne D'arc Filminin Türkçe alt Yazısı

"Kızım kanuni bir evlilik neticesinde doğdu. "Onu vaftiz ettirip kiliseye kabul ettirdim. "Yaşının ve sıradan koşulların sınırları içerisinde " tanrıdan korkar ve kiliseye saygı duyar bir şekilde büyüttüm. **"İnançları aleyhine hiç bir şey düşünmedi ve dolaplar çevirmedi." "Ama ona beddua eden o kıskanç insanlar"** ailesi, en güvendiği prensler ve insanlar ona çamur atmaya kalktılar. Ona yalan suçlamalarda bulundular haksız bir şekilde mahkum edip onu yaktılar."

JEANNE D'ARC'IN DAVASI

Jeanne D'arc, 30 Mayıs 1431'de öldü. Toprağa verilmedi ve kendisine ait hiçbir portre de bırakılmadı. Ama ona dair çok daha iyi bir portreye sahibiz: Rouen yargıçları karşısında sarf ettiği kelimeler. Davanın en can alıcı ve gerçek dakikalarını kullandım. Son anları için de, 25 sene sonra yapılmış temyiz mahkemesindeki şahitlerin ifadelerini kullandım. Film başladığında Jeanne zaten aylardır Rouen'de hapsedilmiş durumda. Hasımlarına sadık Fransız askerleri tarafından Compiégne'de yakalanmış ve İngilizlere satılmıştır. (Menfaatlerin tehlikede olduğunu biliyoruz.) Özellikle, Paris'teki İngiliz Hayranları Üniversite'sinin üyelerinden oluşan bir mahkeme heyetinin karşısına çıkartılmıştır ve başkanlığını da Piskopos Cauchon yapmıştır.

-Adın Jeanne. 19 yaşındayım.

Doğruyu söyleyeceğine yemin et.

Yemin ederim.

- Nerede vaftiz edildin?

- Domrémy'de.

- İman etmeyi kim öğretti sana?

- Duaları annem öğretti.

- Göklerdeki Babamız duasını oku.

- Günah çıkartırken söyleyeceğim. Evde ne yapardın?

Ev işleri yapardım. Tarlalarda çalışmadım.

- Başka meziyetler de öğrendin mi?

- Evet, örme dikme işleri. Biz piskoposlar, Jeanne'nin Rouen şatosundan çıkmasını yasaklamıştık. Bunu kabul etmiyorum. Birçok kaçma denemesinde bulundun. Tüm tutuklular gibi bu da benim hakkım. Cadıya ölüm. Cadıya ölüm. Götürün şunu. Söylememek için yemin ettiğim şeyi söylemek yalan yere yemin etmek olur.

- Yargıçlara doğruyu söyle.

- Kendinize yargıç diyorsunuz.

- Bu ciddi bir sorumluluk.

- Yemin et. İki kere mi yapmak zorundayım?

Yemin edecek misin?

Buna ihtiyacınız yok. Doğruyu söyleyeceğine yemin et. Doğruyu söyleyeceğim, ama tamamını değil. Bu seni şüpheli durumuna sokar. Farkındayım. Yemin etmeni istiyoruz. Tüm gerçeği anlatamam. Tanrıdan geliyorum ve buraya ait değilim. Beni ona geri gönderin. Dizlerinin üstüne çök! Kilisenin sağ tarafından geldi. Her zaman parlak bir ışık tarafından eşlik ediliyor. Bir meleğin sesinin farkına vardım. Orleans kuşatmasını bertaraf etmemi ve Vaucouleurs'a gidip orada olacaklara engel olmamı istedi. Oradan ayrılırken ne giyiyordun?

Erkek kıyafetleri. Kimin tavsiyesiyle?

Sonraki soru.

- Bu sesi çok sık duyuyor musun?

- Her gün. Ona ihtiyaç duyduğum için geldim.

- Bu sesi dün duydun mu?

- Evet.

- Saat kaçta?

- Sabah saatlerinde. Kaç olduğunu bilmiyorum.

- Ne yapıyordun peki?

- Uyuyordum. Sese uyandım.

- Ses odandan mı geliyordu?

- Hayır, şatodaydı. O sese teşekkür edip önünde diz çöktün mü?

Yatağımda doğruldum ve ellerimi kavuşturdum. Bu ses sana ne söyledi?

Size cesurca cevaplar vermemi. Tetikte olmamı. Beni tanrı gönderdi ve sizler büyük tehlikedesiniz. Bu ses her şeyi anlatmamanı mı söylüyor?

- Kralı ilgilendiren şeyleri.

- Ses bunu yasaklıyor mu?

Kimsiniz de bunu inkar ediyorsunuz?

Tanrıdan mı geliyor?

Tanrıdan geldiğine inanıyorum. Onu kızdıracağıma cevap vermemeyi yeğliyorum. Doğruyu söylemen tanrının hoşuna gitmiyor mu?

Ses, kralla konuşmamı söyledi. Kendi iyiliği için ona anlatmam gereken şeyler var. Sesin bunu yapmasını sağlayamıyor musun?

Tanrıyı memnun etse yapardım. Buradayken seninle konuştuğu gibi kralla da konuşamaz mı?

Belki de tanrı bu şekilde istiyordur. Tanrının lütfu olmadan hiçbir şey yapamam. Tanrı'nın bir lütfu musun?

Öyle değilsem, tanrı onu bana getirsin. Öyleysem beni onun içinde tutsun! Evinde yaşarken diğer kızlarla oyunlar oynar mıydın?

Evet. Köyündeki ağaçları hatırlıyor musun?

Bayanların, "Ağaç ya da Peri" dedikleri bir ağaç vardı. Yakınlarında da, hastaların suyunu içtikleri bir çeşme. Bu ağacın altında çiçekten çelenkler yapar, şarkı söyleyip dans ederdik. Ama hiç peri falan görmedim. Ya başka bir şey?

Bildiğim kadarıyla hayır. Götürün onu. Nöbetçilerini değiştireceğim ve yetkili bir subay yerleştireceğim. Ama yakılması gerektiğini unutma. Söylediklerini yargılayabilirsiniz ama onu yakmak olmaz.

- Neden?

- Çünkü uygun bir mahkeme değil. Kadın yakılacak. Son görüşmemizden bu yana daha iyi misin?

Olabileceğim kadar iyiydim. Bu zaman zarfında o sesi duydun mu?

Evet. Bu odada duydun mu?

- Bu yargılama ile bir alakası var mı?

- Yargılamaya faydası olacak.

- Duydum.

- Ne söyledi peki?

Odama dönene kadar bir şey anlamadım. Peki orada ne söyledi?

Sorularınız için tavsiye istedim. O tavsiyeleri verdi mi peki?

Belirli noktalarda. Diğerleri için, izni olmadan cevap veremem. Eğer tanrı bunu bana verirse cevap vermekten korkmayacağım. Seninle konuşan bir melek miydi yoksa tanrının kendisi mi?

St Catherine ve St Margaret'in sesleriydi. Onların sesleri olduğunu nereden biliyorsun?

Yedi yıl boyunca bana rehberlik ettiler. Aynı şekilde mi giyiniyorlardı?

Bunu sadece Fransa kralına söylerim, sorgulayıcılarıma değil. Aynı yaştalar mıydı?

Bilmiyorum. Beraber mi konuştular yoksa ayrı ayrı mı?

Ayrıca St. Michael'in de yardımları oldu. Ne zamandır bu sesi duyuyorsun?

Sadece yardım aldığımı söyledim. Bu azizlerden hangisi önce gözüktü?

Kutsal melekler tarafından eşlik edilen St. Michael. St. Michael ve melekler etten kemikten miydi?

Onları kendi gözlerimle gördüm. O görüntülerin tanrıdan olduğuna dair elinde ne tür bir kanıt var?

İstiyorsanız bana inanabilirsiniz. Onu ilk gördüğünde kralının tepesinde bir melek var mıydı?

Bilmiyorum. Görmedim. Parlaklık, ışık falan?

Fazla ışık, 50 meşaleden fazla. Tüm ışıklar sizin için değildir. Kralın, sana olan inancını nasıl gösteriyordu?

- Bir işareti vardı.

- Ne işareti?

Bu soruya cevap vermeyeceğim. Kılıcını nereden aldın?

- Vaucouleurs'da aldım.

- Başka bir kılıcın var mıydı?

St Catherine de Fierbois kilisesinde bir tane bulmuştum. Orada olduğunu nereden biliyordun?

Yerde duruyordu, üzerinde 5 tane haç vardı. Sesler bana söyledi.

- Onu kutsadın mı?

- Kutsanmamıştı. Kılıcı sunaktaki yerine şans eseri mi yerleştirdin?

Sancağı kılıcına tercih mi ettin?

Her şekilde sancağı tercih ederdim.

- Onu kim taşıdı peki?

- Ben taşıdım, birilerini öldürmesini engellemek için. Daha önce kimseyi öldürmedim. Kralın sana kaç tane adam verdi?

10 ya da 12,000 kişi. Orleans'da, taşların ve okların seni vurabileceğini adamlarına söyledin mi?

Onlara kuşatmayı bertaraf etmelerini söyledim. Merdiveni yerleştirdiğimde, bir ok boynumu parçaladı. Yaralandığını biliyor muydun?

St. Catherine ve St. Margaret söylemişlerdi. Seninle, daha önce bahsettiğin "Ağaç ya da Periler" ağacı altında konuştular mı?

Hatırlamıyorum. Peki ya yakınlarındaki o çeşmede?

Onları orada duymuştum. Şefkatli tanrım, eğer beni seviyorsan bu kilise insanlarına ne söylemem gerektiğini anlat. Burada ne yapıyorsunuz?

Gayet iyi biliyorsun. Hadi, çıkın dışarı. Ona yaklaşan ve tavsiye veren herkes onunla birlikte yakılacak. "Orleans şehrinin dışında bekleyenler, hemen ülkelerinize dönün. "İngiltere kralı, ordunun başında ben varım. "Adamlarını Fransa dışına kadar kovalarım. "Eğer emirlerime itaat etmezlerse, hepsini öldürtürüm. "Tanrı beni, sizinle göğüs göğüse savaşayım diye gönderdi. "Hiç şüpheniz olmasın, tanrı size Fransa Krallığını vermeyecek." Bu mektubu anımsıyor musun?

Hatırlıyorum, "komutan" ve **"göğüs göğüse"** kısımları hariç. Senin tarafına ne olacağını düşünüyorsun?

Yedi yıl içinde tanrı Fransızları İngilizler karşısında galip kılacak. İnsanların bunu söylediğimi bilmelerini istiyorum. Tarih?

Bunu benden bilmeyeceksiniz. O gördüklerinin erkek ya da kadın olduklarını nereden biliyorsun?

Onlar söylüyorlar. Yüzlerini görüyorum.

- Saçları var mı?

- Muhtemelen. Saçlarını salıyorlar mı?

Vücutları olup olmadığını bilmiyorum. Vücutları olmadan nasıl konuşuyorlar?

Tanrıya güveniyorum. Ses çok yumuşak ve Fransızca konuşuyor. Hiç yüzüğün var mı?

Bir tanesi sizde. Geri verin onu! Diğeri İngilizlerde. Sizdeyse gösterin onu bana. Diğer yüzüğü sana kim verdi?

Ailem. İçinde "Jesus Maria" yazar. Bu yüzüklerle insanları iyileştirdin mi?

Yüzükler sayesinde değil. Azizler hiç söz verdiler mi?

Davanızla bir ilgisi yok. Seni hapisten kurtarma sözü verdiler mi?

Evet. Şu an bulunduğun hapisten mi?

Her şeyi öğrenmeyeceksiniz. Buradan kurtarılacağım. Ölmemi arzulayanlar benden çok daha önce ölecekler. Beni avutan vahiyler olmadan öleceğim. Adamotun nerede?

Öyle bir şeyim yok. Hiç olmadı da. Köyünün yakınlarında yok muydu?

Vardı. Ne için kullanılıyordu?

Para getirmesi için. Öyle söylerlerdi, ama inanmazdım. Yakın gitsin!

- Ne istiyorlar?

- Ölmesini. Burada ölmesini isteyen 3 bin tane adam var Lordum. Eğer acele etmezseniz sizin hayatınızı isteyecekler. Vicdanıma göre hareket ederim. Mektuplarında neden "Jesus Maria" ve haç işareti kullanıyorsun?

Haç, yandaşlarıma yazdıklarımı yapmamalarını söylemek için. St. Denis kilisesine hangi silahları koydun?

Yaralılar için bir kılıç ve zırh. Bu yüzden mi büyük saygı duyuldular?

Hayır. Sancağın yapıldığında, onun da seninkine benzer kalkanları var mıydı?

Bazıları öyleydi. Bunun askerlere şans getireceğini söyledin mi?

Hayır, onlara cesaretle saldırmalarını söyledim. Kalkanlar kutsal suya bulanmışlar mıydı?

Benim emrimle değil. Bu kalkanlar bir sunak ya da kilise yakınlarına taşındı mı?

Öyle bir şey yapıldığını görmedim. Sana benzeyen simgeler yapıldı mı?

Bir tanesi kralıma mektup sunuyordu. Bir saldırıdan önce neden yüzüğüne bakıyordun?

Onu bana veren ailemi onurlandırmak için. Şaşaalı kıyafetler giyip bunu tanrının buyruğuna dayandırmak kafirce değil mi?

Kutsal şeylere asla dil uzatmadım. Yandaşların senin için dua edip ayin yaptılar mı?

Yapmış olsalardı bu yanlış bir şey olmazdı. Seni tanrının gönderdiğine inanıyorlar mıydı?

İnanıp inanmadıklarını bilmiyorum, ama ben tanrı tarafından gönderildim. Ayaklarını, ellerini ve elbiselerini öpenlerin akıllarını okuyamıyor musun?

Bir çok insan geldi ve elbiselerimi öptü. Fakirler gelirdi çünkü beni severlerdi. Kadınlar yüzüklerini seninkine sürterler miydi?

Bir çok kadın ellerime ve yüzüklerime dokundu ama onların akıllarını okuyamam. Kasabalarda dolaşırken buralarda senin için dini törenler yapıldı mı?

Evet. Erkek kıyafetleri içinde miydin?

Evet, ve silahsızdım. Sensil'de piskoposun atını aldın mı?

Bedelini ödedim. Ama geri gönderdim, çünkü bir kıymeti yoktu. Lagny'de ziyaret ettiğin çocuk kaç yaşındaydı?

Üç günlüktü. Bana getirdiklerinde çoktan ölmüştü.

- Onu canlandırdığını söylüyorlar.

- Öyle bir şey duymadım. La Charité sur Loire 'de ne yaptın?

Bir saldırı başlattım. Tanrı sana içeriye girmeni buyurmuştu. Bunu neden yapmadın?

Tanrının öyle bir şey buyurduğunu kim söylüyor?

Cadıya ölüm! Reims'deki taç giyme töreninde neden sancağın taşındı?

Çok acı çekmişti. Onu onurlandırmak istedik. Götürün onu! Ne patırtı ama! İki tane tetkikçi, bir vekil, katip ve araştırmacı. Peki ya diğerleri?

Onlara ihtiyacım yok. Ama şehri terk etmemeleri gerekiyor. Bu yetki alanının dışında. Yakalanacağını biliyor muydun?

Sesler bunun gerekli olduğunu söylediler, ama ne zaman olacağını belirtmediler. Bilseydim oraya gitmezdim. Eğer o sesler, yakalandığın yere gitmeni buyursalardı gene de gider miydin?

İsteyerek değil, ama emre karşı gelmezdim. At sırtında mıydın?

Evet. Atı kim verdi peki?

Kralım. Beş tane binek atım, yedi tane de koşu atım vardı. Kralından başka hediyeler de aldın mı?

Savaşa gitmek için biraz para.

- Sence onun bu direnişini kırabilir mi?

- Evet. Ona itiraf ettirebilir mi?

Evet. O zaman acele etmesini söyle. Kralına ne tür bir işaret verdin?

Size söylemeyeceğim. Kendisine sorun. O işaret tanrıdan mı geldi?

Bir melek işareti kralıma verdi. Daha önce görünen melek mi?

Aynısı. Beni asla kandırmadı. Yakalandığında zaten kandırılmamış mıydın?

Yakalanmam tamamen tanrının arzusuydu. Beni her gün rahatlatırken nasıl kandırabilir ki?

Demek istediğim, azizler yapıyordu. Onlara bekaretini koruyacağına söz verdin mi?

Evet. Bekareti! Eğer bekaretini kaybedersen o seslerin kesileceğini söylediler mi?

Asla öyle bir şey ortaya dökülmedi. Eğer evli olsaydın, o sesler gelir miydi?

Bilmiyorum, tanrıya güveniyorum. Bu saçmalık. Askerlerle samanların üzerinde uyuyor ve hala bakire mi yani?

Evet. Ailenin rızası olmadan evini terk ettin. Eğer yüz tane de ailem olsaydı, gene de tanrıya itaat ederdim. O sesler, evden ayrıldığını söylemeni istediler mi?

Kararı bana bıraktılar. O sesler sana "tanrının kızı" mı diyorlardı yoksa "Kilisenin kızı" mı?

Bana, "Bakire Jeanne, tanrının kızı" diyorlardı. Bu kadar yalan yeter! Bakire değilsin. Öyle olduğumu söyledim. Bana inanmamanız çok kötü. Tanrıya ait değilsin şeytana aitsin! Efendimiz Mesih İsa'ya aidim. Şu kadınlar bakire olduğunu onayladı. Evet, gücünün kaynağı da bu. Tanrıdan geldiğine dair kralının ne tür bir nişanı vardı?

Söylememeye söz verdim. Bunu söylemeni istiyoruz. Yalancı şahitlik yapmamı mı istiyorsunuz?

St. Catherine'ye, söylemeyeceğine dair yemin mi ettin?

Kendime yemin ettim. O nişan, kralıma melekler tarafından verilen taçtı. O taç, tüm Fransa Krallığı'nın onun egemenliğinde olduğunu gösteriyordu. Küstahlık! Taç nasıl bir şeydi?

Değerli taşlarla süslü altındandı. Melek tacı nereye götürdü?

Chinon'a. Melek önce geldi. Ben de kralıma: "Majesteleri, işte nişanınız" dedim. O tacı ellerinde tuttun mu?

Hayır. Melek gökyüzünden mi geldi?

Evet, tanrının buyruğuyla geldi.

- Kapıdan mı geçti?

- Evet, öyle yaptı. Kralın yanındakiler de meleği gördü mü?

Baş piskopos ve diğerleri gördü. Bazıları tacı gördü ama meleği görmedi. Melek gittiğinde korktun mu?

Korkmadım. Onu takip ederdim. Yani ruhen. Melek gönderilmeyi hak ettin mi?

Neden sen?

Tanrı, aracı olarak basit bir kızı seçti. Melek o tacı nereden buldu?

Tanrıya güveniyorum. Nereden geldiğini bilmiyorum. Taç güzel kokuyor muydu?

Çekiciliği var mıydı?

Daha sonra bulunan kayıp eldiven ve kadeh hakkında ne biliyorsun?

Hiçbir şey. Kuleden atladığında kendini öldürmeye mi niyetlenmiştin?

İngilizlerden kaçmak istiyordum. İngilizlere yakalanmaktansa ölmeyi yeğleyeceğini söylemiş miydin?

İngilizlerin ellerine düşmektense ruhumu tanrıya veririm. Kendine geldiğinde dine küfredip durmadın mı?

Beni duyanlar yanlış anladı. St Catherine ve St Margaret parlak bir ışıkla mı ortaya çıkıyorlar?

Konuştuklarında etraf ışıldıyor. Şatoda sesi duyduğunda etraf parlak mıydı?

O sesi duydum, ama St Catherine ya da St Margaret'i görmedim. Seni yargılamamın tehlikeli olduğunu söylememiş miydin?

Beni yanlış bir şekilde yargılamıyorsunuz. Bunları anlatmak benim görevim. Biz piskoposlar nasıl bir tehlikenin içindeyiz?

Sesler, davanın kazananı olacağımı söylüyorlar. Şehit olmaktan korkmamamı söylüyorlar. Cennet Krallığı'nda olacağımı söylüyorlar. Şehitliğe, hapiste çektiğim büyük acı gözüyle bakıyorum. Ama tanrının arzusunu da kabul ediyorum. Şimdi kaçar mıydın?

Eğer kapı açık olsa ve nöbetçiler de beni durdurmasa tanrının beni kurtardığını bilirdim. Cadı zincirlerini iki katına çıkartıyorum. Uçup gitmeyecek ya. St Catherine ve St Margaret İngilizlerden nefret ediyor mu?

Tanrının sevdiklerini seviyor, nefret ettiklerinden de nefret ediyor. Tanrı İngilizlerden nefret ediyor mu?

Edip etmediğini bilmiyorum ama Fransa'yı rahat bırakmalılar yoksa ölecekler. O seslere her zaman itaat ettin mi?

Onlar aracılığıyla her zaman elimden geldiğince tanrıya itaat ettim. Tanrının isteklerine hiç karşı geldin mi?

Evet, Beaurevoir'de. Ama o sesler beni kurtardı. Her zamanki gibi tam ihtiyaç duyduğumda. Bu da iyi ruhlar olduklarını gösteriyor. İyi ruhlar olduklarına dair başka emareler var mı?

St Michael da öyle olduklarını söylemişti. St Michael ne giyiyordu?

Kıyafetleri hakkında bir şey bilmiyorum. Çıplak mıydı?

Tanrının onun için kıyafet ayarlayamayacağını mı sanıyorsunuz?

- Saçları uzun muydu?

- Neden kestirsin ki?

Onun St. Michael olduğunu nereden biliyorsun?

Bir melek gibi konuşuyordu. Bir melek gibi konuştuğunu nereden biliyorsun?

Öyle olmasına inanmak istedim. O meleğin şeytani bir ruh olmadığını nereden biliyorsun?

İlk gördüğümde, onun St Michael olduğundan şüphe duymuştum. Diğer seferlerinde gerçekten onun olduğuna inanmanı sağlayan şey neydi?

İlk gördüğümde daha çocuktum. O zamandan beri bana epey şey öğretti. Neler öğretti peki?

Bir çoğu o kitabın içinde. Kadın kıyafetleri mi giyeceksin?

Gittiğimde o şekilde giyineceğim. Bu şekilde giyinmem tanrıyı memnun ediyor. Kutsal kitap, kadınların erkek erkeklerin de kadın gibi giyinmemesini buyurur. Böyle bir şey yapmak büyük iğrençliktir. İkisi arasında bir fark görmüyorum. Seni suçlu çıkartabilecek herhangi bir günah işledin mi?

Hayır. Kısa kes! Kısa kes! Eğer bekareti ona güç sağlıyorsa, biz de onu kaybetmesini sağlayacağız. Bekaretini memnuniyetle alırım ama onu koruyan o kıyafetleri asla çıkartamam. Dünya üzerindeki kimse de yapamaz. Piskopos ve papazları yapabilir. Bu elbise hakkında ne düşünüyorsun?

Sadece tanrıyı memnun edecekse giyerim. Ama hüküm giyersem ve soyunmam gerekirse bayan gömleği ve başlık isterim. Tanrının buyruklarına karşı gelmektense ölmeyi yeğlerim. Beni kurtarmaya gelmeden, o kadar alçalmama müsaade etmeyecektir. Öleceksen neden bayan gömleği giyesin ki?

Sadece bunu özlediğim için. Kutlu doğum haftasının önemine istinaden bir ayin düzenlenmesini istemişsin. Ayin düzenlenmesini ve komünyonu Paskalya gününde istedim. Bu erkek kıyafetlerini çıkart, biz de sana merhamet gösterelim. Bana ayin düzenlenmeyecek komünyon da almayacağım. İnsanlarım neler yapıyor?

Beni unuttular mı?

Cevaplarımı irdeleyin. Yanlışlarsa kabul edeceğim. Eğer kilise, gördüklerinin şeytan işi şeyler olduğunu söylerse bunu kabul edecek misin?

Fransa Kralı'na, tanrının cennetteki kilisesinden gönderildim. Yaptığım her işte onun rızasını alıyorum. Tanrının dünya üzerindeki kilisesi ve onun papazlarına bağlı değil misin?

Öyle, ama önce tanrıya hizmet edilmeli. Bu sesler sana muharip kiliseye itaat etmemeni mi buyuruyorlar?

Kiliseye karşı gelmemi söylemiyorlar ama önce tanrıya hizmet edilmelidir. Sadece tanrıya itaat edilmesini ve kilisenin hükmü yerine onla azizlerini kabul ettiğini ve etrafa yalan ve günahlar saçtığını söyledi. Ahlaksızlık, fesatlık, putperestlik ve günahkarlık gibi suçlar işledi. Kendisine, bir azizeymiş gibi saygı gösterilmesine müsaade etti. Savaştayken insan kanı dökmesine rağmen tanrıdan geldiğini iddia etti. Büyük bir gururla erkeklerin lideri ve ordu baş komutanı olduğunu addetti. Yaralanmasına rağmen, zırhını kutsal bir emanet olarak gösterdi. St Catherine de Fierbois kilisesine bir kılıç sakladı ve yerini vahiyle öğrendiğini iddia etti. Düşmanlarını yenilgiye uğratabilmek için yüzüğüne, nişanına ve kılıcına büyü yaptı. Zenginlikler ve servetler edinebilmek için yanında adamotu taşıdı. Sorgulanmam neticesinde vermiş olduğum cevapların bu yalan suçlamalarla örtüştürülmelerini protesto ediyorum. Geleceği ve geçmişi bildiğini ve tanrıya has nitelikleri olduğunu iddia etti. Bırakalım da Paris ve üniversite duyuruyu yapsın. Bunu ben yapmayacağım. Neden peki?

Hiçbirimiz konuşmakta özgür değiliz. Senin kısıtlamaların altında herhangi bir yargıda bulunamayız. Sessiz ol! Senin piskoposluk bölgenden değilim, monsenyör. Ona açıklama yapmalıydık. Sana kalmanı emrediyorum. Kalmayacağım. Burada olmak istemiyorum. Neyin var?

Hasta mısın?

Piskopos bana yemek göndermişti. Onu yedim ve beni hasta etti. Bilerek yanlış şeyleri yedin. Öyle bir şey yapmadım. Bu zincirler artık çıkartılmalı. Ona çok dikkat et, onun için büyük bir bedel ödedik. Eğer kanaması falan olursa dikkat et kurnazlık yapabilir ve kendini öldürebilir. Kurtulmama yardımcı olduğun için sana teşekkür ediyorum. Çok hastayım, ölüyor olmalıyım. Eğer kendini kiliseye adamazsan herhangi bir dini tören alamayacaksın. Eğer bundan korkuyorsan hayatını ıslah et. Eğer hapiste ölürsem, kutsanmış toprağa gömülmeyi talep ediyorum. Matthew der ki "Eğer dinlemeyi reddediyorsa, kiliseye söyleyin. "Eğer kiliseyi dinlemeyi reddediyorsa o bir pagandır." Sağlığına dua etmek için bir grup oluşturalım mı?

170 Yazılar

Benim için Katoliklerin dua etmesini istiyorum. Papaya müracaat edebilirsin Jeanne. Kutsal konseye de. Buraya başvur. Bu senin hakkın. Hangi kutsal konsey?

Basel Kutsal Konseyi. Ama seni uyarayım sana yandaş olacak kadar karşıt olacak doktor da olacak. Boyun eğ ve kendini kurtar Jeanne. Halen zaman var. Ruhu çok çetin ceviz ve kolaycana yola gelmeyecek. Bu mahkemede resmi bir şekilde uyarılacak. Önce okuyun, sonra cevaplayacağım. Yaratıcım olan tanrıya güveniyorum. Onu tüm kalbimle seviyorum. O benim hakimim, cennet ve dünyanın kralı. Muharip Kiliseye boyun eğiyor musun?

Muharip kiliseye inanıyorum ama sadece yaratıcım olan tanrıya boyun eğerim. Papanın, dünyadaki hakimi olmadığını mı söylüyorsun yani?

Sadece tek bir efendim var, o da tanrım. Kutsal katolik kilisesine boyun eğmezsen kafir olarak itham edilecek ve yakılacaksın. Bana ateşi gösterseniz bile fikrimden caymayacağım. Kutsal konseye, Papaya ve kardinallere boyun eğecek misin?

Papaya boyun eğecek misin?

Beni onun karşısına çıkartın ben de cevap vereyim. Ona, bir yargıya varabilmesi için dava tutanaklarını göndereceğiz. Beni Papanın sorguya çekmesini istiyorum. Kiliseye boyun eğecek misin?

Size, yani en kilit düşmanıma boyun eğmeyeceğim. Eğer konseyde bana karşı olacak kadar yardım edecek de doktor varsa o zaman Basel Kutsal konseyine boyun eğeceğim. Bu kadınla kim konuşuyordu?

Sadece aleyhime olan şeyleri yazıyorsunuz! Her hususa doğru bir şekilde cevap ver. Doğruyu söyle. Beni paramparça etseniz bile, bundan çok farklı şeyler söylemeyeceğim. Eğer yaparsam da, güç kullandığınızı söyleyeceğim. Götürün onu. O görüntülere inanmış durumdasın. Doğruluk yoluna dön. Yaratıcına duyduğun sevgi baabında sana dua edeceğim Jeanne. Yaptığın yanlışlar için tövbe et ve ruhunla bedenin, tanrının isteğiymişçesine harap olmaktan kurtulsun. Yoksa ruhun lanetlenecek. Yaptığım ve söylediğim her şeyin arkasındayım. Beni ateşin içine atsanız da, bundan farklı şeyler söylemeyeceğim. Söylediklerimin arkasındayım. Fransa, suistimal edildin. Kendine kral diyen kişi lekelendi. Sadece o da değil, ona itaat eden herkes. Jeanne, kralın da seni dinleyerek bir kafir oldu. O iyi bir Hristiyan ve kiliseyi seviyor. Tanrıya ve inançlara karşı hareket ettin. Erkek kıyafetleri giydin. Tövbe et, yoksa yakılacaksın. Jeanne, yaptıklarından ve söylediklerinden cayacak mısın?

Tanrıya ve Papaya itaat edeceğim. Böyle bir şey olmayacak. Papayı buraya getiremeyiz. Seni bir kez daha uyarıyoruz. Yaptıklarından ve söylediklerinden cayacak mısın?

Konuşmayacak. Cezasını okuyalım. Bizler, inancımızı onurlandırarak hükmümüzü tanrının ellerine sunuyoruz. Tanrıya karşı ağır günahlar işlediğin hükmüne vardık. Sana acıyoruz Jeanne. Fikrini değiştir, yoksa seni dünyevi bir güce teslim edeceğiz. Yanlış bir şey yapmadım. On Emir'e inanıyorum. Konseye ve Papaya güveniyorum, ayrıca kutsal kiliseye de inanıyorum. Söylediklerini geri al! Katılaşmış bir kalple, kutsal kiliseye boyun eğmeyi reddediyorsun. Vazgeç, vazgeç! "Seni, işlediğin suçlar, taşkınlıklar ve hatalarında dik kafalı ve ön yargılı davrandığını bildiririz. İstediğiniz her şeyi yapacağım. Tövbe et ve bu kağıdı imzala. Sonra serbest bırakılacaksın. Acele edin. Ona bu şekilde itiraf etme izni vermekle yanlış yapıyorsunuz. Çok gülünç bir duruma düşüyoruz. Yalan söylüyorsun! İnançlara bağımlı bir hakimim. Onun kurtulmasını istiyorum, ölmesini değil. Bana hakaret ediyorsun. Sakin ol. Acınası bir günahkar olan ben Jeanne korkuyla değil, tamamen kendi irademle yüzümü kiliseye dönüyorum. Günah işlediğimi itiraf ediyorum. Tanrıdan, meleklerden ve azizlerden vahiy geliyormuş rolü yaptım. Kiliseye karşı olan bütün eylemlerimden vazgeçiyorum. İmzalamadan önce avukat talep ediyorum. Avukat talep ediyor. Onunla konuşmayın! Eğer kilise bunu yapmamı tavsiye ederse imzalayacağım. Beni kilisenin ellerine verin. Eğer imzalamazsan, hiç tereddütsüz yakılacaksın. Hakimlerimin vicdanına güveniyorum. Şimdi ne yapmalıyız?

Tövbe etmesine izin ver. "Jeanne, kilise seni affediyor. Ama ona karşı işlediğin günahlardan ötürü günah da çıkarabileceğinden seni müebbet hapse mahkum ediyoruz böylece günahlarından arınır ve

yeniden onlara dönmezsin. Beni İngilizlerin ellerine bırakmayın. Onu bulduğunuz yere götürün. Götürün ve kadın giysileri verin! Yine neden erkek kıyafetleri giyin?

Onları giymeyeceğine yemin etmiştin. Asla yemin etmedim. Bana söz verilen şeyler yerine getirilmedi. Bu kıyafetleri giydiğimde hırpalanıp durdum. İngiliz bir lord sarkıntılık etmeye kalktı. Zincire vurulmaktansa ölmeyi yeğlerim. Ama eğer ki kilisenin ellerine bırakılırsam, buna tartışmasız itaat edeceğim. O sesleri mi duydun?

Evet, duydum. Ne söylediler?

Hayatımı kurtarmak için yeminimden vazgeçmemin yanlış olduğunu söylediler. Ayrıca hatibe cesaretle cevap vermemi de. O sahte bir hatip. Beni tanrının göndermediğini söyleseydim lanetlenirdim. Beni o gönderdi. Bunlar azizlerin sesi mi?

Evet, ve tanrının da. Ya bahsettiğin şu taç?

Sorgulama boyunca doğruları söyledim. Peki ya insanların önünde tövbe etmen?

O görülerden feragat etmedim. Sadece ateş korkusuyla hareket ettim. Bu acıya katlanmaktansa ölmeyi yeğlerim. Kağıtta yazılanları anlamadım. Tanrıyı memnun etmedikçe sözümden dönmeyeceğimi söylemiştim. Gittikçe kötüye giden bir günahkarsın. Bu iş tamam, yakayı ele verdi! Seni ölüme hazırlamamız için bizi piskopos gönderdi. Ölmek istiyorum, ama yakılmak istemiyorum. Bedenim bozulmuş durumda değil. Küllere indirgenmemeli. Piskopos, beni ölüme gönderiyorsun. Büyük Hakime yalvarıyorum. Sesler kurtulacağını söylüyordu. Sesler seni kandırdı. Evet, beni kandırdılar. Eğer tanrıdan olsalardı, yalan söylemezlerdi. İnsanlara yalan söyledin, onlardan af dilemelisin. Pazar yerinde hatırlat. Unutabilirim.

- Komünyon istiyor.

- Her istediğini verin! Bu İsa'nın bedeni mi?

Evet, yalnızca o beni özgür kılabilir.

- Bu gece nerede olacağım?

- Tanrıdan umut etmiyor musun?

Tanrının izniyle cennette olacağım. Saçının tek bir teli bile kalsın istemiyorum. Jeanne, güle güle! Kilise seni dünyevi kollara teslim ediyor. Ruhunu düşünmen ve gerçek bir pişmanlık duyman için sana öğütlerde bulunduk. Rouen, burada mı öleceğim?

Kendi tarafımdan ve kendi hasımlarımdan merhamet dilemiştim. Benim için dua etsinler! Bana yaptıkları yanlışlara rağmen onları affediyorum. Beauvais piskoposu olan bizler çürük elmanın diğerlerini de bozması gibi kilise birliğinden kovulmana kendi bedeninden ayrılıp dünyevi bir güce teslim edilmene karar vermiş bulunmaktayız. Aynı dünyevi güce hükmünü hafifletmesini ve organlarını hemen bozup ölüm anını kısaltması için dua ediyoruz. Haç istiyorum. Ruhumu tanrıya, kutsal Meryem'e ve tüm azizlere emanet ediyorum. Yaptıklarımdan ne kralım ne de başka birisi sorumludur. Burada onlarla vedalaşıyorum. St. Michael, St. Catherine ve St. Margaret! O sesler tanrıdandı. Ne yaptıysam tanrı buyurduğu için yaptım. Hayır, sesler beni kandırmadı. Vahiylerim tanrıdandı. İsa!

JOAN OF ARC, THE MESSENGER THE STORY OF JOAN OF ARC, JEANNE D’ARC

Yönetmeni: Luc Besson

Türü: Biyografi, Dram, Tarihi

172 Yazılar

Yapım Yılı: 1999

Ülke: Fransa

Yayınlanan Tarih: 11 Eylül 2000

Senaryo yazarı: Andrew Birkin, Luc Besson

Oyuncular: Milla Jovovich, John Malkovich, Faye Dunaway, Dustin Hoffman, Rab Affleck, Stéphane Algoud, Edwin Apps, David Bailie, David Barber, Christian Barbier, Timothy Bateson, David Begg, Christian Bergner, Andrew Birkin, Dominic Borrelli, John Boswall, Matthew Bowyer, Paul Brooke, Bruce Byron, Vincent Cassel, Charles Cork, Patrice Cossoneau, Tony D'Amario, Daniel Daujon, Tonio Descanvelle, Philippe du Janerand, Sissi Duparc, Barbara Elbourn, Christian Erickson, Tara Flanagan, Bruno Flender, Serge Fournier, David Gant, Sid Golder, Jessica Goldman, Framboise Gommendy, Robert Goodman, Jean-Pierre Gos, Joanne Greenwood, Pascal Greggory, Bernard Grenet, Valerie Griffiths, Timothee Grimblat, Richard Guille, Thierry Guilmard, Jerome Hankins, Desmond Harrington, Jacques Herlin, Len Hibberd, Didier Hoarau, Vera Jakob, Michael Jenn, Toby Jones, Tchéky Karyo, Gérard Krawczyk, Richard Leaf, Franck Lebreton, Joseph Malerba, Dominique Marcas, Eric Mariotto, René Marquant, Carl McCrystal, Gina McKee, Phil McKee, Simon Meacock, John Merrick, Joseph O'Conor, Quentin Ogier, Kevin O'Neill, Mélanie Page, Brian Pettifer, Philip Philmar, Enee Piat, Irving Pompepui, Brian Poyser, Olivier Rabourdin, Vincent Regan, René Remblier, Joseph Rezwin, Ralph Riach, Mark Richards, Richard Ridings, Malcolm Rogers, Tara Römer, Julie-Anne Roth, Olga Sékulic, Joe Sheridan, Eric Tonetto, Vincent Tulli, Jane Valentine, Jemima West, Tat Whalley, Peter Whitfield, Timothy West, Frédéric Witta, Matthew Géczy, Romain Protat

Hakkında

1412 yılında "Yüzyıl Savaşları" nın tüm hızıyla sürdüğü o yıllarda Fransa, İngilizler tarafından istila edilmektedir. Aynı zamanda ülke içten içe birbirini yemekte ve bir iç savaşa doğru sürüklenmekteydi. Fransa'yı bu kara günde bir tek şey kurtarabilirdi; bir mucize!

O sıralar 13 yaşındaki Jeanne ise günlerini dua etmekle geçirmektedir. Genç kız sık sık tanrısal ilhamlar aldığını iddia etmeye başlar. İddiaya göre o, Tanrı tarafından Fransa'yı kurtarmak ve Fransa Kralı olacak olan Prens Charles'a yardım etmek üzere seçilmiştir. Böylece tarihteki en ilginç olaylar silsilesi başlar…

İKİ KARDEŞ HİKÂYESİ

Sadî Şirâzî dedi ki;

Doğu taraflarında babaları bir, iki kardeş duydum. Kılıç kullanmada, ordu idaresinde pek mahirlermiş. Babayiğit, cesur, cüsseli, iyi düşünceli, bilgili kimselermiş. Oğullarının marifetlerini gören babaları, ölümünden sonra aralarında savaş çıkmasın diye, ülkesini ikiye ayırıp aralarında pay etmiş. Bir zaman sonra babalan hakkın rahmetine kavuşmuş. Ecel ümit ipini kesmiş, onu yanma almış.

Şehzadelerin ikisi de hallerinden gayet memnun yaşıyorlarmış. İkisinin de epey yüklü hâzinesi, sayısız askeri varmış. Bir başına kalan şehzadeler, kendi görüşlerince yol tutmuşlar.

Biri, isminin hayırla anılması için adalet yolunu tercih ederken; diğeri, daha çok zengin olmak için zulüm yolunu seçmiş.

Âdil şehzade, lütuf ve ihsanı kendine âdet edinmiş, yoksullarla düşkünlere kol kanat germişti. Misafirhâneler, tekkeler, zaviyeler yaptırmış; askerlerine iyi bakmış; yoksullar için aşevleri açtırmıştı. Hâzinesi tamtakır olmuş ve fakat askerlerin kesesi dolup taşmıştı.

Tabi ki böylesi bir memlekette yaşamak çok kolay, zira huzur isteyen herkes oraya koşar. O, iyi adla anılmak isteyen şehzade, güzel huylu, doğru işli idi. Her konuda halkının gönlünü alıyor, gece-gündüz Rabbine şükrediyordu. **Karun gelse, o ülkede korkusuzca yürür gezerdi. Padişah, âdil; halk, tok olduktan sonra insan neden suç işlesindi!** Kısası, şehzade zamanında kimsenin gönlüne değil diken, bir gül yaprağı bile dokunmamıştı. **Gücünü saltanattan değil, halkından alarak nice padişahların önüne geçmişti.** Etrafındaki ulu kimseler bile onun fermanına gönül rızasıyla boyun eğmişti.

Peki ya ötekisine, hani zulüm ve kötülük yolunu tutan diğer şehzadeye ne oldu?

Bu şehzade hâzinesini tıka basa doldurmak için esnaf ve köylüden ağır vergiler topladı. İşadamlarının mallarına göz koydu. Yoksulları daha bir yoksul eyledi. Düşkünleri binbir belaya saldı. **Ama asıl kendine düşmanlık etti. Habire artıracağım diye ne yedi, ne içti.**

Akıllı kimseye malum olur, tutuğu yol hiç de doğru değildi. Zorla altın topluyor, askerlerini aç bırakıyordu. **Sonunda dayanmadı askerleri; her biri, bir yerlere dağılıverdi.**

Ülkedeki zulmü duyan diğer işadamları alışverişlerini kestiler. **Köylü, ekmez; esnaf, iş yapmaz oldu. Halk aç ve sefil, kahroldu.** İkbal ve saadet bitince, düşman orduları hücuma geçti. Ülkeyi perişan ettiler. Feleğin sillesi şehzadenin kökünü kazıdı, neyi varsa elinden aldı. Düşman atlarının toynaklanndan çıkan toz, bir uçtan diğerine, ta göğe kadar uzandı.

Şehzade perişan haldeydi. Hiçbir ahdine vefa göstermemişken; şimdi kimden, ne vefa bekleyecekti! **Vergi toplayacak, para alacak halkı da yoktu ortada. Ahalinin beddualari kara gönüllü şehzadenin yakasını bırakmadı.** Zorbalık yaparak yaşadığından, iyilerin yolunu hiçbir zaman tutmadı.

Şehrin ileri gelenleri toplanıp yurtlarını istila eden düşman şahının huzuruna çıkarak ona şöyle seslendiler;

“Bahtiyar olasın. O zorbanın artık devri bitti. Düşüncesi yanlış, sezgisi hatalıydı. Adaletle hükmetmek dururken, çareyi zulmetmekte aradı.”

İki kardeşin Hikâyesi işte böyle! **Biri, iyi adla anılırken; diğeri, kötü adıyla rezil oldu. Kötülerin akıbeti asla iyi olmaz.**

İKİYÜZLÜ ZAHİD HİKÂYESİ

İşittim ki; ikiyüzlü zahidin biri, merdivenden düşmüş ve hemen oracıkta can vermiş. Oğlu birkaç gün ağlayıp sızlandıktan sonra gene eşiyle dostuyla düşüp kalkmaya başlamış. Bir gece rüyasında babasını görmüş, ona halini sormuş; **“Babacığım; haşır-neşirden, sorgu-sualden nasıl kurtuldun?”** Adam, hışımla cevap vermiş; **“Oğlum, ne saçmalıyorsun sen. Ben merdivenden düşüp dosdoğru**

cehenneme yuvarlandım.” Meğer zahit ikiyüzlü biriymiş. Pişmanlık nasihatini vermiş, demiş ki;

Evlat; Eğer yüzünü ihlasla Allah’a çevirmiyorsan, sırtı kıbleye dönük namaz kılan adama benzersin. Riyadan dökülen yüzsuyuna yer verme. Çünkü bu suyun dibi balçıktır. İçin, fena ve sefil olduktan sonra dışım, gösterişli olmuş, ne fayda!

Eğer Yüce Allah’a satabileceksen, riya ile hırka dikmeye devam et. Zira insanlar, elbisenin içindeki kimdir, ne bilsin?

Mektupta ne yazdığını ancak onu kaleme alan bilir. Doğruluk divanıyla adalet terazisinin bulunduğu yerde, içi hava dolu tulumun ağırlığı ne tutar!

İşte ancak o zaman vaktiyle takva satan sahtekârın foyası meydana çıkar. Eğer güzel kokun yoksa; **“Bende güzel koku var.”** deme. Varsa, kokusu her yere dağılacaktır.

“Bu altın, mağribi altınıdır.” diye boşuna yemin etme. Çünkü onun ne olduğunu mihenk taşı söyler. Güzel görünsün için elbisenin yüzünü, astarından daha hoş yaparlar. Çünkü astar, örter; yüzse, göze batar. Oysa ulular, görünüşe önem vermedikleri için astarı ipekten yapmışlardır. **Eğer sen de sırf her yerde adım anılsın diyorsan; ağır güzel giysiler giy, varsın için sade ve sıradan olsun.**

Bak ne güzel söylemiş Bayezid-i Bistami; **“Ben müritlerden ziyade münkirlere güvenirim. Çünkü münkirin inkârı açıktır. Ama ya mürit ikiyüzlüyse. İşte ona yanarım.”**

Evlat! Eğer baba öğüdü gibi aklında tutacaksan, Sadî’nin sözleri sana yeter. Bugün sözümüze kulak vermezsen; korkarım ki, yarın buna pişman olacaksın.

Kaynak:

Sadî Şirâzî- Bostan ve Gülistan

ANLAYANLAR İÇİN

Sohbet Âdabından

- Mal, ömrün huzuru içindir yoksa ömür mal biriktirmek için değil.

  Bir akıllıya sordular: "Mutlu ve mutsuz kimdir?"

  Cevap verdi: "Mutlu yiyen ve eken, mutsuzsa ölüp ardında bırakan kişidir."
- Musa aleyhisselâm, Karun'a öğüt verdi: **"Rabb'imin sana bağışladığı iyiliği sen de insanlara dağıt!"** Ama Karun onu dinlemedi ve sen de başına gelenleri duymuşsundur.
- Arap şöyle der: **"Cömertlik et ama verdiğini başa kakma. Yararı sonra sana gelir."**
- Şu iki insan yok yere sıkıntı çekip, boşuna çalıştılar: Biri kazanıp yiyemeyen, diğeri ilmiyle amel etmeyen.
- İlim, dini beslemek içindir yoksa dünyayı kazanmak için değil.
- Günahtan kaçınmayan âlim, elinde meşale, halka yol gösterse de kendi önünü göremeyen köre benzer.
- Memleket akıllı insanlarla süslenir, dinse âlimlerin elinde olgunlaşır. **Sultanlar, akıllıların öğütlerine, onların yanında bulunmasından daha çok muhtaçtır.**
- **Üç şey, üç şeysiz olmaz: Ticaretiz mal, araştırılmayan bilgi, siyasetsiz saltanat.**
- Kötülere acımak iyilere, zalimleri bağışlamak mazlumlara zulümdür.
- **Sultanların dostluğuna ve çocukların güzel sesine aldanma. Çünkü ilki vehimle, diğeri bir rüyayla biter.**
- Dostlar arasında sırrını açma. Belki biri düşmandır. Düşmanına da elinden gelen her zararı verme. Bir gün dostun olabilir. Sırrını çok güvendiğin dostuna bile söyleme. Dostun da dostu olabilir. Böylece sırrın dosttan dosta açılabilir.
- Zayıf düşman sana itaat edip dostluk gösterirse kanma! Amacı vakit kazanıp güçlenmektir. Bilgeler, 'Düşmanın dostluğuna güven olmazken düşmanlığına insan nasıl aldanır!' der.
- **Zayıf düşmanı küçümsemek, az ateşi ihmal etmektir.**
- **İki düşman arasında, dost olduklarında, utanmayacağın sözleri söyle.**
- Dostlarının düşmanlarıyla uzlaşan, onları incitmiştir.
- Endişeli bir işe kalkıştıysan, zararı az olan tarafı kabul et.
- Parayla çözülecek mesele için, kendini tehlikeye atmak doğru değil
- Düşmanın zayıflığına acıma! Gün gelir, kuvvet bulunca sana acımaz
- Kötüyü öldüren kimse, halkı onun belasından, onu da Yüce Allah'ın azabından kurtarmıştır.
- Düşmanın öğüdünü kabullenmek hatadır. Onu dinle fakat dediğinin zıddını yap.
- **Aşırı öfke nefret uyandırır. Yersiz yumuşaklık heybeti giderir. Ne etrafındakileri bıktıracak kadar sert ol, ne karşındakine cesaret verecek derecede uysal!**
- **Mülk ve din düşmanı iki insan vardır: biri bilgisiz öfkeli sultan, diğeri bilgisiz katı sofu.**
- **Sultan, dostlarının güvenini sarsacak kadar öfkeli olmamalıdır. Çünkü hiddet ateşi önce sahibini yakar. Ardından düşmana ya erişir, ya erişmez!**
- Kötü huylu kişi, kendi huyunun tutsağıdır. Nereye gitse, ne yapsa ondan kurtulamaz.

- Düşman askerini ayrılık içinde görürsen rahat ol. Birleşirlerse perişan olmaktan kork.
- Düşman hilesiz kaldığında dostluk zincirini sallar. İşte o vakit, dost görünüp düşmanın yapamayacağı işler becerir.
- Yılanın başını düşman eliyle ezersen iki güzel şeyden biri olur: Düşman galip gelirse yılan ölür yahut yılan yenerse düşmanından kurtulursun.
- Kalp kıracağını düşündüğün haberi, sus, başkası söylesin.
- Sözünü tamamen ispatlayabiliyorsan sultanı, o kişinin hainliğine karşı uyar. Aksi takdirde kendi canınla oynamış olursun.
- Kendi fikrini dayatmak için konuşan kimse, öğüt almaya daha layık
- Düşmanın hilesine aldanma. Yüzüne doğru seni övenlere karşı gururlanma. Çünkü biri seni aldatmanın, diğeri senden bir şeyler koparmanın telaşındadır. Ahmak olanın nefsine övgü hoş gelir. Çünkü o, bacağından üfürül düğünde şişen, ayağı kesik koyun gibidir.
- Konuşan uyarılmadıkça, sözü hiçbir kıymet taşımaz.
- **Herkese kendi aklı mükemmel, çocuğu güzel görünür.**
- **On adam bir sofradan yer, iki köpek bir leş yüzünden kavga eder.**
- Cimri dünyayı kazanır, yine açtır. Kanaatkâr insan ise bir ekmekle toktur.
- İktidarında iyilik eden, güçsüz kaldığında sıkıntı çekmez.
- Çabucak ele geçen şey, çok sürmez.
- İşler sabırla yürür. Acele eden tepetaklak yıkılır.
- Cahil için en iyisi susmasıdır. Zaten bunu bilseydi cahil olmazdı.
- Kendini bilgili göstermek için, bir bilginle tartışmaya girenin cehaleti hemen açığa çıkar.
- Kötülerle düşüp kalkan iyilik göremez.
- İnsanların gizli ayıbını açığa çıkarma. Çünkü hem onları rezil edersin, hem de insanların sana duyduğu güveni bitirirsin.
- Gönülsüz ibadet olmaz. İçsiz kabuk bir işe yaramaz.
- Çenesi güçlü olanın, işi sağlam olmayabilir.
- **Bütün geceler Kadir Gecesi olsaydı, bu gecenin özel bir anlamı kalmazdı.**
- Görünüşü güzel olanın huyu güzel olmayabilir. En iyisi ahlakça güzelliktir.
- Büyüklerle uğraşan, kendine yazık eder.
- Aslana pençe, kılıca yumruk sallamak akıllı işi değildir.
- Güçlüye karşı mertlik taslayan zayıf kişi, kendini yok etmede düşmanına yardım eder.
- **Çarşı köpeklerinin av köpeğini görüp yanına yaklaşamadıkları gibi, hünersiz insanlar da hünerlileri görmek istemez. Bu nedenle alçak karakterli kişiler başa çıkamadıklarından hünerli insanları arkalarından çekiştirirler.**
- Açlık derdi olmasaydı kuşlar tuzağa düşmez ve avcı tuzak kurmazdı.
- Bilgeler ağır ağır, zahitler yarı doymuş, sofular ölmeyecek kadar, gençler tabağı silip süpürünceye dek, yaşlılar terleyinceye kadar yerler. Kalenderlere gelince, midelerinde nefes alacak yer kalmayacak, sofralarında kimseye bir şey bırakmayacak şekilde yerler.

- **İflas edenlere cömertlik günahtır.**
- Önündeki düşmanı öldürmeyen, kendine düşman olur.
- Bilgelerin bir kısmı; **"Mahpusları öldürmek isterken düşünmek daha doğrudur. Çünkü seçim sendeyken hakkın devam etmektedir. İster öldür, ister bırak. Ancak düşünmeden öldürürsen telafisi olmayan bir yaran yok etmiş olabilirsin."** demişlerdir.
- Cahillerle düşüp kalkan bir bilgin, onlardan saygı görmeyi umuyor demektir. Bu durumda, bir cahil çene gücüyle onu yenerse şaşılmamalı. Çünkü mücevheri kıran da bir taştır.
- **Terbiyesizler içinde akıllı kişinin sözlerine önem verilmezse, şaşma. Çünkü davulun güçlü sesi kopuzu bastırır. Sarımsağın ağır kokusunun amber kokusunu bastırdığı gibi.**
- Mücevher pis suya düşse de değerli, toz göğe erişse de değersizdir. Geliştirilmeyen yeteneğe yazıklar olsun! Oysa çok insan, yeteneği olmayanları eğitmekle boşa vakit geçirir. **Şekerin kıymeti kamıştan değil, bizzat kendi özelliğidir.**
- Mis kendiliğinden kokar, attar istediği için değil. Âlim, attarın tezgâhına benzer; ne sesi çıkar, ne de hünerini gösterir. Oysa cahil, davul gibidir. İçi boştur ama sürekli gümbürder.
- **Ömür boyunca elde edilen bir dostu, tek nefeste incitmek yaraşmaz.**
- Âciz erkeğin güçsüz kadının elinde tutsak olması gibi akıl da nefise esirdir.
- Dayanaksız düşünce hile ve yalandır. Akılsız ve fikirsiz güçse delilik ve cahilliktir.
- **Yiyip dağıtan eli açık kişi, oruç tutup cimrilik eden dindardan iyidir.**
- Sırf gösteriş olsun diye şehveti bırakan, helal şehvetten haramına düşmüş demektir.
- Az az, çok olur. Damla damla sel olur. Güçsüz insanlar ilk fırsatta zalimden intikam almak için ellerindeki ufak taşlan saklasınlar.
- Cahil insanların anlayışsızlığını affetmek bilgine yakışmaz. Çünkü bu afla bilgin saygınlığını yitirir, cahil de terbiyesizliğine daha çok imkân bulur.
- Kimden çıkarsa çıksın günah, çirkindir. Bilginlerden çıkmasıysa tam bir felaket. Çünkü ilim, şeytanla mücadelede en büyük silahtır. Silahlı insan tutsak edilirse, utancı fena olur.
- **Yusuf aleyhisselâm, kıtlık zamanı Mısır'da açları unutmamak için pek az yerdi.**
- Üzümün tadını dul kadın bilir, sahibi olan bağcı değil.
- Hali perişan yoksula kıtlık yılının darlığında 'nasılsın' diye sorma. Yarasına merhem olacak yardımı yapacaksan sor.
- **İki şey akıl bakımından imkânsızdır: Biri ezelden takdir edilen rızkından daha fazlasını yemek, diğeri ecelin gelmeden ölmek.**
- Ey rızkı peşinde koşan! Yorulma, rızkın seni bulur. Ey eceli gelmiş insan! Kaçma, ecelin seni bulur.
- Ezelden takdir edilmeyene hiçbir el ulaşamaz. Takdir edilense sahibini er geç bulur.
- Kısmetsiz balıkçı Dicle'de balık tutamaz. Eceli gelmeyen balık da karada ölmez.
- Günahkâr zengin, altın yaldızlı çamura yahut Firavun'un sıvazlanmış sakalına benzer. İyi yoksulsa yüzüne, gözüne toz toprak bulaşmış bir güzel yahut Musa aleyhisselâmın yamalı hırkası gibidir.
- Kıskanç insan, Allah'ın sayısız ve hesapsız nimetlerine karşın cimrilik edendir. Bu yüzden günahsız insana karşı yok yere düşmanlık etmektedir.

- İsteksiz öğrenci parasız âşığa, hünersiz gezgin kanatsız kuşa, amelsiz bilgin meyvesiz ağaca, ilimsiz derviş kapısız eve benzer.
- Kur'ân-ı Kerim'in indirilmesindeki amaç, kuru bir dille ayet ve surelerini okumak değildir. Okumakla beraber güzel davranışlar edinmektir. Kendini ibadete adamış bir cahil yürüyen adama, ibadette kusur eden âlim ise uyuklayan süvariye benzer.
- Bir zata sordular: "Amelsiz âlim neye benzer?" Cevap verdi: "Balsız arıya"
- Anlayışsız erkek, kadın gibidir. Açgözlü dindar da yol kesici sayılır.
- **İki kimsenin gönlünden hasret gitmez ve batık ayağı çamurdan çıkmaz. Biri gemisi parçalanmış tâcir, öteki hazır yiyicilerle düşüp kalkan mirasyedi.**
- Sultan kaftanı değerlidir. Fakat kişinin kendi eski giysileri ondan daha kıymetlidir. Büyüklerin sofrası lezzetlidir. Ancak kendi azığındaki kırıntılar ondan daha lezizdir.
- Şüpheyle ilaç içmek, bilinmeyen yola kervansız gitmek akıllı işi değildir.
- Muhammed Gazâlî'ye sordular: "İlimde bu dereceye nasıl ulaştın?" Cevap verdi: "Bilmediğim bir şeyi sormaya utanmadığım için."
- Kesinkes öğreneceğin bir şeyi sormakta acele etme. Çünkü bilinecek şeyi sormak hikmetine zarar verir.
- Sohbetin gereklerinden biri de ya evi boşaltman ya da ev sahibiyle iyi geçinmendir.
- **Kötülerle düşüp kalkan onlar gibi olmasa da o yolda olmakla suçlanır. Örneğin; namaz kılmak için meyhaneye gitse şarap içmeye gitti derler.**
- Devenin uysallığı herkesçe bilinir. Bir çocuk yularından çekip epey yol götürse ona boyun eğer. Fakat önüne tehlikeli bir dere çıksa ve çocuk ille de götüreceğim diye tuttursa yuları koparıp ona bir daha boyun eğmez. İşte bu nedenle sertlik zamanı yumuşak olmamak gerekir. Bilge kişiler **'Düşman yumuşaklıkla dost olmaz. Hatta küstahlığı dize gelir'** derler.
- Üstünlüğünü kabul ettirmek için başkasının sözünü kesen, ancak bilgisizliğinin ne denli vahim olduğunu göstermiş olur.
- Vücudumun gizli bir yerinde yara vardı. **Şeyhim, bana her gün yaramın nasıl olduğunu sorduğu halde, bir gün olsun yaran nerede diye sormadı.** Her uzvun anılmasını uygun görmediğini anladım. Bilgelerin dediği gibi: 'Sözünü tartmadan söyleyen, alacağı cevaptan incinir.'
- Yalan, kılıç yarası gibidir. İyileşse bile izi kalır. Yusuf Peygamberin adı yalancıya çıkaran kardeşleri gibi. İkinci sözüne doğru da olsa inanmayıp 'Hayır, nefisleriniz size bir başka tuzak hazırlamış' derler.
- **Yaradılışça en mükemmel canlı, insan; en aşağılık olanıysa, köpektir. Fakat bilgili insanlar; 'Nimetin hakkını bilen köpek, nimeti inkâr eden insandan daha iyidir' derler.**
- Kendini düşünenin hüneri olmaz. Hünersize başkanlık yaraşmaz.
- İncil'de "Ey insanoğlu! Sana zenginlik bahşetsem, malını saymaktan beni unutursun. Seni yoksul düşürsem bu kez perişan olursun. O halde beni nerede hatırlayacak ve kulluğuma ne zaman koşacaksın!" yazılıdır.
- **Sıfatları her tariften üstün olan Yüce Allah'ın iradesi, birini tahtından indirir, diğerini balık karnında korur.**
- Yüce Allah kahır kılıcını çektiği takdirde nebiler ve veliler başlarını içeri çekerler. İhsan gamzesini oynattığında ise kötüleri, iyiler katına yükseltir.

- Dünya terbiyesiyle yola gelmeyen ahiret azabına tutulur. Zira Allah “Biz onlara büyük azaptan önce elbet dünya azabını tattıracağız.” diye buyurmuştur.
- Talihli insanlar geçmişlerinden ibre alır ve böylece kendilerinden sonra geleceklere ibret olmazlar.
- **Tuzağa düşen kuşu gören bir başka kuş Artık yemlere yanaşmaz bir daha.**
- İstek kulağı sağır yaratılan duyamaz. Mutluluk kemendiyle çekilen gitmez de ne yapar!
- Sonu iyi dilenci, talihi kötü sultandan iyidir.
- Gökten yere rahmet iner. Yerden göğe toz kalkar.
- Kap, içinde olanı sızdırır.
- **Yüce Allah görür ve örter. Komşuysa görmez, haykırır.**
- Altın madenden kazınarak, cimrinin canı ise malı elinden alınarak çıkar.
- **Elinin altındakilere acımayan, kendinden büyüklerin zulmüne uğrar.**
- Akıllı insan gereksiz tartışmalara yanaşmaz. Uzlaştıklarını görünce demir atar. Çünkü orada kurtuluş kenarda, buradaysa tatlılık ortadadır.
- Kumarbaza üç- altılı gerekirken üç- bir gelir.
- Bir derviş Allah’a yakarıp şöyle diyordu: **“Ey Allah’ım! Kötüleri bağışla. Çünkü iyilere, zaten onları yarattığın için iyilik ettin.”**
- Elbiseye nişan diktiren ve sol elin parmağına yüzük takan ilk insan Cemşîd’di. Ona sordular: **“Üstünlük sağda olduğu halde niçin yüzüğünü sola taktın?”** Cevap verdi: **“Sağ tarafa sağlık süsü yeterli olduğu için.”**
- Bir büyüğe sordular: **“Sağ elin bunca üstünlüğü varken yüzüğü neden sola takarlar?”** Cevap verdi: **“Fazilet sahiplerinin daima mahrum kaldıklarını hiç duymadın mı!”**
- Ancak başından korkmayan ve bir menfaat beklemeyen, sultana öğüt verebilir.
- Sultan zalimleri kovmak, subay kan döken canileri yakalamak, hâkimse yankesicileri, hırsızları ve haksızlık yapanları tutuklamak için vardır. **Hakkına razı olan iki davalı, hâkim huzuruna asla çıkmaz.**
- **Herkesin dili ekşiyle, bir tek hâkimin dili tatlıyla kamaşır.**
- **Yaşlı kahpe fuhuştan, azledilen subay da halkı incitmekten tövbe etmeyip de ne yapacak!**
- Bir bilgeye sordular: “Yüce Allah’ın yarattığı yemiş veren onca ağaç dururken, sadece o da yemiş vermeyen servi ağacına ‘âzâd/hür’ denilmesindeki hikmet nedir?”

  Cevap verdi: **“Her ağacın belirli bir çağı var. Açılır ve solar. Oysa servi yemiş vermediği için böyle değildir. Her zaman taze ve diridir.”**
- **İki kişi ah vah edip inleyerek öldü: Biri kazandığını yemeyen, öteki bildiğiyle hareket etmeyen.**

Kaynak:Sadî Şirâzî- Bostan ve Gülistan-

SERPİCO

Yönetmeni: Sidney Lumet
Türü: Biyografi, Dram, Macera

Yapım Yılı: 1973

Ülke: ABD, İtalya

Yayınlanan Tarih: 5 Aralık 1973

Senaryo: Peter Maas, Waldo Salt, Norman Wexler

Oyuncular: Al Pacino, John Randolph, Jack Kehoe, Biff McGuire, bara Eda-Young, Cornelia Sharpe, Tony Roberts, John Medici, Allan Rich, Norman Ornellas, Edward Grover, Albert Henderson, Hank Garrett, Damien Leake, Joseph Bova, Gene Gross, John Stewart, Woodie King Jr, James Tolkan, Ed Crowley, Bernard Barrow, Sal Carollo, Mildred Clinton, Nathan George, Gus Fleming, Richard Foronjy, Alan North, Lewis J. Stadlen, John McQuade, Ted Beniades, John Lehne, M. Emmet Walsh, George Ede, Charles White, F. Murray Abraham, Don Billett, Raleigh Bond, John Brandon, James Bulleit, Roy Cheverie, Sam Coppola, Marjorie Eliot, René Enríquez, Conard Fowkes, Frank Gio, Trent Gough, Paul E. Guskin, Judd Hirsch, Bianca Hunter, Richard Kuss, Tony Lo Bianco, George Loros, Kenneth McMillan, Stephen Pearlman, Tim Pelt, William Pelt, Jay Rasumny, Franklin Scott, Tom Signorelli, Ben Slack, Jaime Sánchez, Tracey Walter, Mary Louise Weller

Özet
1970'ler. New York'un bir suç şehri olmaktan çıkmasına henüz on yıllar var. Polis gücüne yeni katılan hipi görünüşlü genç **Frankie Serpico**'nun, birlikte devriyeye çıktığı arkadaşlarından tek farkı şehrin entel kesiminde yaşaması ve sakal uzatması değil, kesinlikle rüşvet almaması ve dünyayı daha iyi bir yer yapacağını sanmasıdır…

Frank'ın tutumu bir süre sonra hem sokaktaki azılı suçluları hem de onlarla işbirliği yapan çalışma arkadaşlarını rahatsız edecektir. Kirliliğin etrafını sardığını farkettiğinde, kokuşmuşluğun uzandığı yerleri görüp dehşete kapılacak ve kendi hayatının da tehlikede olduğunu anlayacaktır…

Eleştiri

http://johncazale.blogspot.com/2012/07/serpico.html
http://cultcritics.blogspot.com/2011/11/serpico.html

Filmden
Serpico:

-Bunun hepsi yağ. -Yağsız et de vardı.

- Sakin ol. Otur.

- Ne oldu?

- Bu kadar mızmız olma. **Bunlar bedava. Mızmız değilim. Ama bunu yiyemem. Charlie iyi adamdır. Sipariş teslim ederken istediği yere park etmesine izin veririz. Parasını ödeyip istediğim şeyi alsam, olmaz mı?**

Frank, genelde Charlie sana ne verirse onu alırsın. '

**

Dedektif rozetin geldi. Bu ne için?

Dürüst bir polis olduğum için mi?

Yoksa suratımın ortasından vurulacak kadar aptal olduğum için mi?

Bir yerlerine tıkmalarını söyleyebilirsin. Bu rozeti istemiyorum

Bugün buraya gelmem sayesinde umarım gelecekte polis memurları rüşvet alındığını rapor etmeye çalıştığım için geçen beş yıl boyunca üstlerim yüzünden yaşadığım gerilim ve endişeyi yaşamazlar. Bana onları istenmeyen bir göreve zorladığım hissettirildi. **Sorun şu ki, namuslu bir polis memurunun meslektaşları tarafından dalga geçilmesi ya da baskı yapılması korkusu olmadan davranabileceği bir atmosfer henüz yok.** Bu kurumda yozlaşma, yüksek yerlerden göz yumulmadan varolamaz. Bu yüzden bu oturumlardan çıkabilecek en önemli sonuç polis memurlarının bu kurumun değişeceğine inanmalarıdır. Bunu sağlamak için, bu komisyon gibi, polisteki yozlaşmayla ilgilenen sürekli bir kurumun varlığı temel gerekliliktir.

ZENGİNLERE RAĞBET EDEN ZÂHİD HAKKINDA

İyi kullardan biri, rüyasında sultanı cennette, zâhidi cehennemde gördü. Bilge kişiye gidip sordu; **"Sultanı yüksek derecelerde, zâhidi ise çukurların içinde görmemin sebebi acaba nedir, biz tersini bilirdik?"**

Bilge; **"Sultan zahitlere muhabbeti nedeniyle cennetlik, zahitse sultana yardaklığı sebebi ile cehennemlik olmuştur"** diye cevap verdi.

Yoksulun kapısını çalıp hatırını soran sultan ne güzel sultandır.

Sultanın kapısında bulunup Dilenen yoksul ne kötü yoksuldur.

Hırka, çul, yamalı elbise Ne işine yarar senin?

Kendini kötü işlerden uzak tut.

Dervişlik için kuzu derisinden Külaha ne hacet!

Sen derviş sıfatlı ol da istersen Tatar başlığı kullan.

Kaynak:

Bostan ve Gülistan- **Sadî Şirâzî** -On altıncı Hikâye

DOG DAY AFTERNOON/ Köpeklerin Günü (1975) Film

Horlanan, kaybedecekleri kalmamış veya bir şeyler kazanamamış insanların kahraman oluşlarını ve geçirdikleri evrimi; gerçek ve gerçekliğin ayrışmasını; medyanın sömürücülüğünü; halkın olaylar karşısında her zaman beklenilen tepkiyi vermediklerini; görmek istiyorsanız; tekrarı olsa da, izlenilmesi gereken bir film.

Yönetmen: Sidney Lumet

Türü: Dram, Suç

Yılı: 1975

Ülke: ABD

Tarih: 21 Eylül 1975

Senaryo: Leslie Waller, Frank Pierson, P.F. Kluge

Oyuncular: Al Pacino, Penelope Allen, Sully Boyar, John Cazale, Beulah Garrick, Carol Kane, Sandra Kazan, Marcia Jean Kurtz, Amy Levitt, John Marriott, Estelle Omens, Gary Springer, James Broderick, Charles Durning, Carmine Foresta, Lance Henriksen, Floyd Levine, Dick Anthony Williams, Dominic Chianese, Marcia Haufrecht, Judith Malina, Susan Peretz, Chris Sarandon, William Bogert, Ron Cummins, Jay Gerber, Philip Charles MacKenzie, Chu Chu Malave, Lionel Pina, Alan Berger, James Bulleit, Robert Costanzo, Michael DeBiase, Fabrizio DiGiacomo, Todd Everett, Richard Garrick, Ron Gilbert, Paul E. Guskin, Jennifer Lanzisero, Kenneth McMillan, John Meeks, Ed Metzger, Thomas Murphy, Samantha Rodewald, Raymond Serra, Lynette Sheldon, Tom Towles

Hakkında

Dog Day Afternoon Martin Bregman ile Frank Pierson tarafından yazılmış ve üretilen, Sidney Lumet'ında yönettiği 1975 tarihli bir suç dram filmi. filmin yıldızları Al Pacino, John Cazale, Charles Durning, Chris Sarandon, Penny Allen, James Broderick, Lance Henriksen, ve Carol Kane'dir.

Film gerçekteki **"Banka'daki Adamlar"** makalesine göre, John Wojtowicz temel gerçeklerine dayanıyordu. Makaleye göre, Wojtowicz, Sal Naturile ile birlikte 22 Ağustos 1972 tarihinde Brooklyn, New York'ta bir Chase Manhattan Bank şubesine girdiler.

Wojtowicz yakalandıktan sonra, mahkemede suçlu bulundu ve hapis yirmi yıl hapis cezasına çarptırıldı.

Wojtowicz insanların **"sadece %30 gerçek"** olduğunu söyledi Filmde olayların sürümüne, inanmadı ve endişe içinde 1975 yılında New York Times'a bir mektup yazdı. Wojtowicz'in itirazlarından bazıları eşi Carmen Bifulco'nun ve annesi konuşmadığını söyledi ve (filmde ise aksine) o eşi Carmen ile konuşmak için izin alıyor ve polis reddetmiyor. Asıl övgü Al Pacino ve onu doğru olarak canlandırırken. Sal ise gerçekte 18 yaşındayken, filmde henüz 39 yaşındaki birisi tarafından canlandırılır.

Olayın yaşandığı bina ise 1972 yılından bu yana çeşitli perakende kullanım yoluyla durmasına rağmen, 2012 tarihi itibariyle bina yıkılmamıştır, duruyor

Özet

İki Arkadaş John Wortzik (Al Pacino), ve Salvatore Naturile (John Cazale), Brooklyn'deki bir Tasarruf Bankası'nı soymaya kalkışırlar. Stevie Sal silahını çeker kısa süreli bir sinir bozukluğu yaşar ve John onu olay yerinden çıkarmak ister ve zaman ile planı yanlış olduğu için plan hemen tersine gider. Ve bankanın etrafı polisler'le sarılmıştır. Polisler iki arkadaşı içeri girip tutuklamak ister ama John içerde banka çalışanlarının olduğunu söyler ve eğer polis'ler içeriye girerse rehineleri tek tek öldürmekle tehdit eder. John polisler'den telefon ile isteklerde bulunur. Daha sonra dışarı çıkarak isteklerde

bulunur. Ve John bir eşcinseldir. dışarda eşcinseller toplanmıştır ve John'u desteklerler. Daha sonra John bir araba ister, sal ve rehinelerle birlikte havaalanında onları bekleyen uçak'a kaçmak için polis'ler ise onaylar ve John ile Sal rehinelerle birlikte arabaya biner ama arabayı süren bir polis'tir. Havaalanına gelindiğinde ise Sal polisin kafasına silah dayamıştır. polis o silahı çekmesini ister, kendisinde de silah olmadığını söyler, Sal silahı çeker ve aracın kapısı açıldığında polis aracın torpidosunda sakladığı silahı çıkarır ve Sal'i kafasından vurur. John'u ise polisler dışarda kıskıvrak yakalamıştır. John yakalandıktan sonra 20 yıl hapiste yatmıştır. Eşcinsel eşi ise ilerde ameliyat ile kadın olmuştur.

Eleştiri

http://www.ffsozluk.com/nedir.php?q=dog+day+afternoon

https://eksisozluk.com/dog-day-afternoon--174923?focusto=7638527

Filmden

Tüm medya dışarıda. Televizyondakiler. Televizyondakiler. Seninle konuşmak istiyorlar. Merhaba Sonny. Canlı yayındasın. Bir kaç soru cevaplayabilir misin?

Bunu neden yapıyorsun?

Alo?

Az önce orada kendimi gördüm. Neden mi yapıyorum?

- Neyi yapıyorum?

- Banka soygununu. Ne demek istediğinizi anlamadım. Bankayı soyuyorum, çünkü burada para var. Yani, parayı çalmak istemenin nedeni ne?

İş bulamıyor musun?

Hayır. Nasıl bulacağım?

İşe arıyorsan, sendikaya partiye üye olman lazım. Üye değilsen, iş bulamazsın. Ya sendika-dışı işler?

Onun neyi var? "Sendika-dışı"yla neyi kast ediyorsun?

Ne mesela, banka şefliği mi?

Banka şefleri ne kadar para kazanıyor biliyor musun?

Çok az. Başlangıçta 115 dolar, değil mi?

Bu kadar parayla geçinebilir misin?

Karım ve iki çocuğum var. Bu parayla nasıl geçinebilirim?

Haftada ne kadar kazanıyorsun?

- Seninle konuşmak için buradayım, Sonny.

- Evet, ben de seninle konuşuyorum zaten. Biz eğlenceyiz, değil mi?

Bizim için ne getirdiniz?

Ne getirmemizi istiyorsun?

- Para ödememizi mi bekliyorsun?

- Para ödenmesine ihtiyacım yok. Burada ortağım ve 9 insan var. Anladın mı, ölüyoruz! Beyinlerimizi kaldırımda göreceksiniz. Bunu televizyonda gösterecek misiniz? Ev kadınları bunu izleyecek mi? "Dünya Dünüyor" yerine ha? Benim için ne getirdiniz? Bunun karşılığında bir şeyler istiyorum.

- Vazgeçebilirsin.

- Vazgeçmek mi? - Hiç hapse girdin mi?

- Hayır.

Hayır tabii! Hadi bildiğin şeylerle ilgili konuşalım. - Haftada ne kadar kazanıyorsun?

- Bağlantı kesildi.

Ne oldu be?

Sanırım konuşmanı beğenmedi. Canı cehenneme!

**

2 homeseksüelin banka soygunu bir helikopter ve bir jet uçağı talep etmeleriyle devam ediyor...

Sal:

"Bankada iki homoseksüel var" dediler. Televizyonda! Duydun mu?

Sonny:

Ne farkeder ki?

Ne isterlerse söyleyebilirler. Bırak öyle desinler. Ben homoseksüel değilim. Bunu düzeltmelerini söyle. Televizyonda söylüyorlar. Ne yapmamı bekliyorsun?

Televizyonda söyledikleri şeyleri kontrol altına alamam. Ne yapmam lazım?

Elimden geleni yapıyorum ama bunu yapamam. Unut gitsin. Bu onlar için sadece çılgın bir gösteri. Önemi yok. Ne derlerse desinler önemli değil. Her şey yoluna girecek.

**

Doktor:

Sanırım Banka Müdürün kalbini kontrol etmek için götürsem iyi olacak.

Sonny:

Sorun ne? Ölecek mi?

Sadece önlem alıyorum. Burası korkunç derecede sıcak.

Pekâla. Gidelim, onu dışarı çıkar.

Banka Müdürü:

Hiçbir yere gitmiyorum. Ben iyiyim. Sadece iğneye ihtiyacım vardı.

Sonny:

Kahraman olmaya mı çalışıyorsun? Pek iyi gözükmüyorsun. Çıkmana izin veriyoruz.

Banka Müdür:

Hiçbir şey olmaya çalışmıyorum. Sadece yalnız kalmak istiyorum, tamam mı?

- Kimse canını sıkmıyor. - Asla gelmemenizi isterdim! Bu kadar. Sakın melek rolü oynama.

**

ATTİCA

Filmde bahsedilen Attica konusu ise: 13 eylül 1971 tarihinde 29 mahkum ve 10 rehinenin ölmesi ve 89 kişinin de yaralanması ile sonuçlanan, hapishane isyanının gerçekleştiği yerdir.

attica da kalan mahkûmlara her ay sadece bir tuvalet rulosu veriliyor. Haftada sadece 1 kez duş almaya izin var. Siyah musluman mahkumların dinsel vecibelerini yerine getirmeleri yasak. Ana

öğünlerin çoğunda domuz var. Hapishane kütüphanesine gazete girişi yasak, mahkûmlar kendi paraları ile alıyorlar lakin bunlar da yoğun bir sansürlenmeden geçirilip mahkûmlara veriliyor. Bu ve benzeri nedenlerden öncelerinde sessiz oruç eylemi ile başlayan tepkiler 8 eylül günü sabah saat 8.50 de patlıyor, rehineler alınıyor, gardiyanlar dövülüyor. Olayın başlayışının plansız olduğunu söyleniyor. (olaylar gelişir)

13 eylül günü sabah 9.46 da binbaşı john monahan tarafından alınan kararla hapishane geri alma operasyonu başlıyor ve yukarda verilen sonuçlar dahilinde ayaklanma sonlanıyor.. http://www.acsu.buffalo.edu/~bjackson/attica.htm

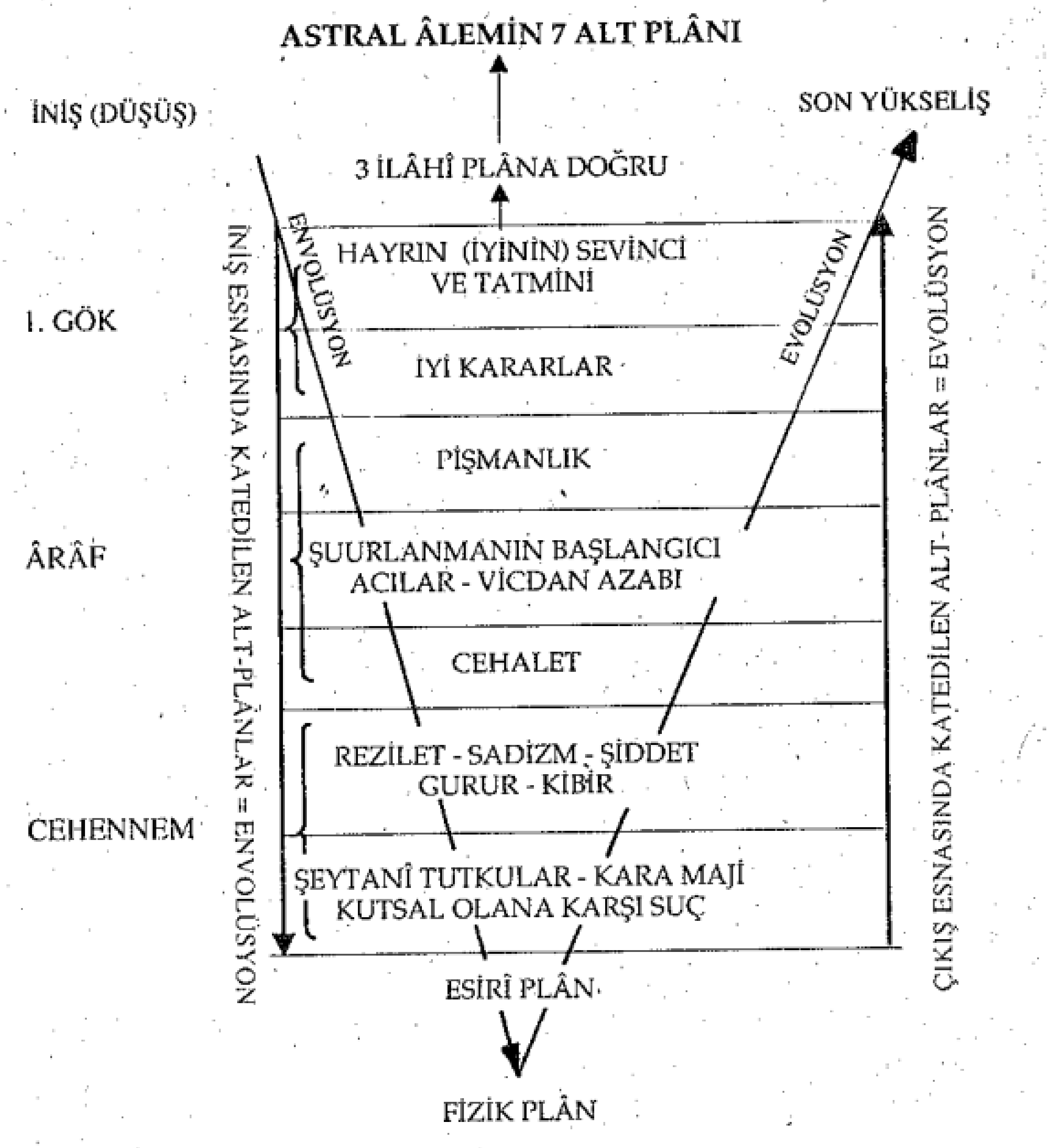
Hapishanede yaşanan olaylardan 27 yıl sonra new york eyaleti mahkumlara-yakınlarına 8 milyon dolar tazminat ödemeyi kabul etmiştir. "yetkililer", olayların hemen sonrasında mahkumların rehineleri boğazlarını keserek öldürdükleri ve cesetlerin cinsel organlarını kestiklerini halka medya yoluyla açıklamış ancak daha sonra yapılan soruşturmada rehinelerin de güvenlik güçlerinin kurşunlarıyla öldürüldüğü (sessiz bir şekilde) anlaşılmıştır.

STOCKHOLM SENDROMU

Krizi yönetemeyenlerin oluşturduğu sonuçla oluşmuştur. bu sendroma adını veren olay 1973 yılında Stockholm'deki başarısız bir soygun girişimi sonucu ortaya çıkmıştır. **Kreditbanken** isimli bir bankayı soymaya kalkan soyguncular kuşatılınca bankada bulunan 4 kişiyi rehin almışlar ve altı gün boyunca direnmişlerdir. Altı günü sonunda polis operasyonu sırasında rehineler kurtarılmaya aktif olarak direnmişlerdir. Daha sonra ise soyguncular aleyhine tanıklık etmeye de yanaşmamışlardır hatta para toplayıp savunmalarına yardımcı olmuşlardır. Bu olaydan sonra psikolojide benzer **rehine-rehinci olaylarındaki yakınlaşmaları tanımlamak için kullanılan bir deyim haline gelmiştir.**

GİZEMLİ BİLGİLERİN KAYNAKLARINDA ASTRAL ÂLEMİN YEDİ KATMANI

Yeterli bir açıklaması konulmayan bu resim için neden konuldu diye düşünenler olabilir. Kısaca söylenecek söz şudur. Çıkışlar ve inişlerin olduğu bir âlemde yaşıyoruz.

Kaynak:

Hint, Yunan Ve Mısır Mitolojilerinde Gizemli Bilgilerin Kaynakları, Kitabın Orijinal adı: Les Floralıes De L'esprıt (1974), trc: Halûk ÖZDEN, Ruh ve Madde Yayıncılık, 1995, İstanbul, sh:70

KASIM, NOVİEMBRE, NOVEMBER (2003) Film

Yönetmeni: Achero Mañas

Türü: Dram, Komedi

Yapım Yılı: 2003

Ülke: İspanya

Yayınlanan Tarih: 26 Eylül 2003

Senaryo: Achero Mañas, Federico Mañas

Oyuncuları: Óscar Jaenada, Ingrid Rubio, Javier Ríos, Juan Díaz, Adriana Domínguez, Jordi Padrosa, Núria Gago, Juanma Rodríguez, Héctor Alterio, Paloma Lorena, Angel Facio, Juan Margallo, Amparo Valle, Fernando Conde, Amparo Baró, Juan Diego, José Luis Torrijo, Alberto Jiménez, Helio Pedregal, Carlos Kaniowsky, Petra Martínez, Alberto Ferreiro, Alex O'Dogherty, Pablo Vega, Raúl Jiménez, Berta Gómez, Jesús Olmedo, Pedro Alonso, Vicent Gavara, Luis Felpeto, Sole Palmero, Belén Verdugo, Miguel Oyarzun, Julián Villagrán, Teresa del Olmo, Marga Escudero, Chiqui Álvarez, José Antonio Félez, Alfonso Torregrosa, Javier Tolosa

Hakkında:

> **"Dünyayı değiştirmek istemiştik ama perişanca yenildik. Şimdiyse değişmemek için ben dünyaya direniyorum."**

Yakın gelecekte, bir grup aktör, insanların birbirleri için karşılıksız hiçbir şey yapmadıkları, aşırı bireyci doksanların son dönemini hatırlar. Oyunculuk okulunda hayal kırıklığına uğrayan ve hocasının basmakalıp deslerinden bıkıp sokaklara yönelen Alfredo Baeza nın öyküsü anlatılmaya başlanır. Alfredo, sanatın dünyayı değiştirebileceğine ya da, belki daha doğrusu, dünyanın vaziyetini değiştirilebileceğine hâlâ inanmaktadır. Özgür düşünceli arkadaşlarıyla biraraya gelip Kasım adını verdikleri tiyatro grubunu oluşturur; para kabul etmeyeceklerine dair temel bir prensibe dayanan kendi manifestolarını yaratırlar…

Metro, caddeler ve herhangi bir kamu alanı sanatsal yaratıcılık mekânına dönüştükçe eğlence başlar. Oyuncular yoldan geçenlerle karşılıklı iletişim kurarlar: oyun oynar, şarkı söyler, çılgın kostümler giyip danseder, kendilerini ifade etmek için pek çok farklı yöntem denerler. Polis malzemelerine el koyduğunda, bu grubu sadece daha fazla ateşler ve performansları gittikçe daha yüklü bir sosyal bilinç kazanır. Ancak günün birinde, grup para karşılığı bir iş teklifi aldığında hangi yoldan gitmeleri gerektiği konusunda oyuncuların fikirleri birbirlerinden çok farklı olacaktır…

Eleştiriler için bkz:

http://www.itusozluk.com/goster.php/noviembre

http://filmharitasi.blogspot.com/2009/10/noviembre-kasim.html

FİLMDEN KESİTLER

Niçin tiyatro, biliyor musun? Aslına bakarsan bunu öğrenmeyi müthiş derecede istiyorum. Dinle o zaman. Amacım kendim ve başkaları için bir şey yapmak. Tiyatro diyorum. Çünkü insancıl bir iletişim ve birbirimizi anlamamızı sağlayacak eşsiz bir yol. İşte bunun için tiyatro. **Bu boktan dünyayı değiştirmeyi nasıl istiyorum bilemezsin.**

**

"Bu boktan dünyayı değiştirmeyi nasıl istiyorum bilemezsin

" Seyircinin hiçbir şekilde katılmadan, etkisiz bir şekilde öylece oturmasından hiç hoşlanmıyorum. Bana onu hatırlatıyor. Bir şey yapmalılar, ne olursa. Tek yaptıkları, heykel gibi oturmak. İnsanlar tepkilerini ortaya koymalılar.

**

"NEŞELİ PANKÇILAR" HAZİRAN 1998

Günaydınlar. Sakın korkmayın. Hey, hepiniz korkmuşsunuz. Para mı isteyeceğiz sanıyorsunuz?

Hırsız mıyız?

Dilenci miyiz yoksa?

Bizi çete sandınız, değil mi?

Yanlış

Fena yanıldınız. Para falan istemiyoruz

Paradan tiksiniriz. Öyle değil mi çocuklar?

Bugün daha insanî bir amaç için buradayız. Paradan çok daha asil, çok daha anlamlı, ve çok daha bilge bir amaç için

Evet doğru

Hepinize bir hediye getirdik

Hepinizin sefaletine nokta koyacağız

Istırabınız son bulacak

Artık acı çekmeyeceksin bebek

Canlan

Her sabah zombiler gibi kalkamazsınız ya

Şu halinize bakın

Hep aynı sabah, hep aynı ofis

Bir hediyeye ihtiyacınız var sizin

Her şeyden farklı, içinizi neşeyle dolduracak bir şeye

Yaşamı

Gençliği

Mutluluğu

Şansınızın döneceğini

Ve özgürlüğü hissettiren bir şeye

İşte bu yüzden geldik

Her sabah sizlere lekesiz, birbirine hiç benzemeyen hediyeler vermek için geldik

Yürüyün pankçılar

Kıyak

Biz bir numarayız

Kahretsin, yine batırdım

Bir boku beceremedin

**

KASIM MANİFESTOSU

İsmi ne olacak?

Kasım.

Birkaç prensibimiz vardı.

İlki, ücretsiz, bağımsız bir tiyatro açacaktık.

İkincisi, kamusal ve özel tüm yardımlardan kaçınacaktık. Seyirci sayısının sınırlı olabileceği kapalı bir alanda çalışmayacaktık.

Bütün yerleşik temsil usulleri yasaktı.

Beşinci emir, yani Alfredo'nun deyişiyle; "Muhammed'in kanunu" gereği seyirci neredeyse oraya gitmek zorundaydık.

Hele o yedinci emir Geçmişte herhangi bir şekilde televizyon ya da film işine bulaşmış kimselerin girişini yasaklıyordu.

Havayla doyulmasa da
Diyetim pek kuru da olsa
Söylerim şarkımı
Para gerekmez buna

**

Hiç hatırlamıyorum. Gerçekten bilmiyorum. Tanrı şahidim olsun ki, manifesto nedir bilmezdim. Adamın ağzından çıkan ilk söz manifesto olmuştu.

"Nedir bu?" demiştim. "Beni mi işletiyorsunuz?

" Orijinal materyalin yaratılması esnasında, herhangi bir yazılı kaynaktan yararlanmak kesinlikle yasaktı. Ve onuncu ve son emir: Ne olursa olsun, hiç kimse, hiçbir zaman manifestoya ihanet etmeyecekti. Tanrı şahidim olsun ki, gruba katılırken hiçbir şey imzalatmadılar bana. Oyuncu olmak bile yoktu ki kafamda

Onlarla gitmiştim çünkü benim pederin kamyoneti lazımmış. Onu da yüzlerine gözlerine bulaştırmışlardı zaten. Juan, gidelim

Devrimler gerçekleşmeyi bekliyor

Hayal ediyorum

Dünyayı değiştirmeyi

Haydi, haydi gidiyoruz

**

RESMİ İZİN MESELESİ

Kimliklerinizi gösterin. Arkadaşlarınıza da söyleyin. İzniniz yok arkadaşlar

- Sakin ol. Hiçbir şey yapmıyordu. Bırak gitsin işte

Herkes sakin olsun

Yazılı izin almanız gerek o kadar.

- Ne yazılı izni?

- Basit bir şey. İzniniz yok. Sakinleşin. Bununla sen ilgilen. Arkadaşların caddeyi boşaltsın. Yolu açın

Bir dahaki sefere adam gibi izin alın

Ayrıca arkadaşın bir daha polislerin şapkasını kapıp kaçmasın

Başını belaya sokacak

Başımın belaları

Malzemelerimizi ne zaman alacağız?

Bir ay sonra falan.

kanun kanundur. İzinsiz gösteri yapılmaz. Nerede olursanız olun. Ayrıca her zaman kimlik taşımalısınız. Adını söyle.

. **Daha ilk gösterimizde tutuklanmıştık.** Ve bütün malzemelerimize el koymuşlardı. Yani durumumuz pek parlak görünmüyordu. Hesaba katmadığımız tek şey resmi izin olmuştu. Önemli olan oraya çıkmak ve bir şey yapmaktı. Bize karşı sert oynarlar, ha?

**

"UNUTULMUŞLAR" KASIM 1998

"Kasım", sağlam bir umutsuz aktörler grubudur. Beş paraları olmayabilir, ama onlar öylesine öylesine zengindir ki gönüllerinde.

**

İLK FİRE

Malzememizi polislerden çalmalıyız.

Marble, Kraliyet Tiyatrosunda sahne yönetmeniydi ve aynı zamanda bir bağımsız tiyatro hayranı. Doksanlı yılların Madrid'inde, küçük tiyatrolarda çalışan sanatçıları anlatan "Pireler"i yönetmişti. Ekibe zaman ayırmasına uygun bir işi vardı. Zaten her şeyi de yapmaya hazırdı. Bize Kraliyet Tiyatrosu hakkında ne varsa anlatırdı. Mesela bir keresinde, restorasyon için bütçe belirlenmiş, fakat yedi katına mal olmuş. Yönetim anlayışlarından nefret ediyordu. Çok büyük paraların, bir avuç kendini bilmeze gittiğini söylemiş, dilediğiniz her şeyi alabilirsiniz demişti. **Ona göre malzemeler bizim hakkımızdı ve bizim olan şeyi çalamazdık. Bunlar emrinize amade. Almazsanız çürüyecekler burada.**

**

"CİNAYET" KASIM 1999

Yardım edin

Birisi bana yardım etsin

"Cinayet", güncel olaylar dikkate alınarak hazırlanan serinin başlangıcıydı. Amaç, kurguyu gerçekle birleştirmek ve seyirciyi habersiz biçimde gösteriye dahil etmekti. Bu yolla, çağımızın terörizm gibi büyük sorunlarını insanlara etkin olarak anlatacaktık. - Neler oluyor burada?

Aktörüz biz. Anlamadım?

Tiyatro grubuyuz. Gösterideyiz. Evet?

Maalesef suçlamaları işleme sokmaktan başka çaremiz yok. Tepemize çekiç gibi inen; hakkımızda verilen karar değil, savcının okuduğu suçlamalardı. **Duruşmanın düşündüğümüzden çok daha zor geçeceğini işte o zaman anlamıştık. Suç taklidi yapmak ve terörizmi tasvip etmekle**

suçlanıyorduk. Sonradan öğrendiğimize göre bütün dosyaların gizlenip, cezalarımızın askıya alınışının arkasındaki neden, aynı yıl ETA ile yapılan ateşkesmiş. Terörizmle ilgisi olan her şey gizli tutulmaya başlanmıştı. ETA ateşkesi sonrasında halk, barışı ve huzuru hissetmeliydi. Hayır, "CİNAYET"i asla onaylamadım. Sonuçlar, araçları asla haklı çıkarmaz. Bence bir hataydı. Çok ileri gittik.

**

MANİFESTO İPTAL- PARA VE GÜÇ DENGESİ

Kontrat imzalamak ölüm fermanımızı imzalamak gibiydi. Bizi bir arada tutanı kaybetmiş olduk: Herkesten farklı olma özgürlüğümüzü ve arzumuzu Bizi farklı kılan o yegâne şeyle birlikte, gâyemizi de yitirmiştik. Daniel doğru söylüyormuş. Kendimizi satmıştık. Eduardo'nun tek amacı "Cinayet" skandalını kendi çıkarları için kullanmaktı. Kötü zamanlama, yorgunluk ya da başka bir şey yüzünden değildi. Sadece ve sadece aşırı ve radikal oluşu yüzündendi. Uğrunda çabaladığı şey bize göre artık yitirilmişti. Hem uygulanabilirliği de yoktu. Kendimizi satmıştık. Yalnızca ekip olarak ilk kez parayı kabul ettiğimiz için değildi. Aynı zamanda Son derece acıydı. Çok ödün verdik, çok.

**

Merhaba

Çok şerefli Kültür Bakanlığı'nca karşılanan konserimizdeki ufak kesinti için herkesten özür dileriz. İzin verirseniz, sizlere küçük bir hikâyem var. Geçen gün bu sahneyi ele geçirip, sesimizi duyurmaya karar verdik O yüzden Bir, İki, Üç, Dört,

Bunu yaptık, çünkü bıktırdılar bizi.

Evet

Yorulduk

Tükendik

Ümidimizi yitirdik

Oyunculara bakacağım. **Çünkü, günümüzde tiyatro ve sanat gerçekten kokuşmuş bir halde**

Perdeyi indirin

Doğru

Leş kokan genel kurul odaları, devlet memurları, ticaret, reklamcılık, tekdüzelik, rahatına düşkünlük, boş zaman, can sıkıntısı, bürokrasi ve yalan-dolan

Bir tek sanat yok

Zavallı sanatım

Sanat artık yok

Artık sadece, sanat ticareti, sanat borsası ya da sanatı teşvik ticareti olacak

Bir başka banka hesabı daha, sayıları toplama sanatı. Ama biz buna alet olmayacağız

Ne yapıyor?

Hâlâ orda. İnanılmaz

Çünkü bizler Özgürüz

Diğer geçişi deneyebiliriz, ama çok uzak. Başka yol yok mu?

Pardon, içeri girmek yasak

Bizler, sanatın kalpleri değiştirebileceğine inanıyoruz. Ve onlara güç verebileceğine Dokunma bana. Kendim çıkarım

Sanat, insanlara yaşadıklarını hissettirebilir. Sanat, erkek ve kadının ruhuna erişebilir. Sanat, topluma şuur getirir. Bizleri daha iyi birer birey yapar. **Sanat, evrensel olabilir. Sınırsız, her türlü dinden ve ırktan bağımsız. Sanat, bir silah olabilir. Ama bir dekor asla**

Gerçek bir silah.

- Silah sesi duyulmalı

Hedef vurulmalı

**

Alfredo vuruldu. Alfredo'nun trapezden sarkışını asla unutmayacağım. Asla. Kimse inanamadı. Alfredo'nun öldüğüne şimdi bile zar zor inanıyorum. Adeta kötü bir rüya. Bir kâbus. Bu tür bir olayın, insanın hayatını nasıl değiştirebileceğini hayal bile edemezsiniz. Yaşadığım beni ölesiye değiştirdi. İnanın bana, onu düşünmeden tek günüm geçmiyor. **Dünyayı değiştirmek istemiştik. Ama perişanca yenildik. Şimdiyse, değişmemek için ben dünyaya direniyorum.**

SANAT, İÇİNDE GELECEĞİ BARINDIRAN BİR SİLAHTIR

YAHUDİLERİ TAHRİK EDEN HABER PARONAYASI

Paranoya: Halk arasında, paranoya deyimi, genellikle bir şahsın, çevresindekiler hakkında aşırı şüpheciliğini tanımlamak için kullanılır. Böyle bir kişiye yapılan tavsiyeler, iyi niyetli bile olsa, o kişi tarafından kötü niyetle yapılmış olarak algılanır. Başkalarının kendisi hakkında komplo yaptığı kuruntusuna kapılabilir, kendilerine veya mülklerine karşı bir tehdit olduğu endişesi içine düşer. Bu düşünceler, o şahısa büyük rahatsızlık verir. Çevresindekiler de, bu durumdan rahatsız olur.

****

"YOK OL İSRAİL!" HABERİ

Güncelleme 19 Haziran 2013 Çarşamba

Türkiye'nin meydanları çapulcu eylemleriyle sarsılırken, dünya 'gözlerden kaçırılan', 'perdelenen' şok bir gelişme daha yaşadı; 100 bin Yahudi'nin İsrail karşıtı eylemi..

İSRAİL, NEW YORK'UN GÖBEĞİNDE LÂNETLENDİ

Siyonizmin güdümündeki CNN ve BBC dahil uluslararası medyanın Taksim'deki üç beş 'çapulcu'nun bir arada bulunmasını saatlerce canlı yayınla vermesinin arkasında, New York'taki 100 bin Yahudi'nin İsrail karşıtı gösterisinin olduğu sanılıyor.

YÜZLERCE HAHAM ORGANİZE ETTİ

9 Haziran 2013 tarihinde New York sokaklarında yüzlerce hahamın önderliğinde toplanan yüz bin Yahudi, 'İsrail yok olsun' sloganları attı. Aşağı Manhattan'ın Federal Plaza Meydanı'nda gerçekleşen eyleme Musevi kökenli çok sayıda eğitimci ve işadamının katılımı dikkat çekti. Göstericiler, İsrail'in ordu hizmetlerindeki kokuşmuşluk ve terör devletinin dünyevileşme noktasındaki zulümlerine de vurgu yaptılar.

http://www.dogruhaber.com.tr/Haber/Yok-Ol-israil-86576.html

****

ABD İSTİHBARATININ 2022 HARİTASINDA İSRAİL YOK!

16 istihbarat örgütünden oluşan ABD İstihbarat Topluluğu tarafından bu yılın başında "İsrail Sonrası Ortadoğu'ya Hazırlık" başlıklı bir rapor hazırlandığı ortaya çıktı. Rapora yansıyan 2022 planında Ortadoğu'da İsrail'e yer yok. [08 Ekim 2012]

ABD'de 16 istihbarat örgütünden oluşan ABD İstihbarat Topluluğu tarafından hazırlanan İsrail konulu rapor basına sızdı. Toplam 70 milyar dolar üzerinde bütçeye sahip 16 ABD İstihbarat Kurumu, **"İsrail-sonrası Orta Doğu'ya Hazırlık"** adlı 82 sayfalık bir analiz yayınladı.

Yazar Kevin Barrett tarafından yayınlanan ABD istihbarat raporu, 1967'de çalınan topraklara yerleşen 700 bin kanun dışı İsrailli yerleşimcinin topraklardaki süregelen varlıklarını dünyaya asla kabul ettiremeyeceklerini vurguluyor.

İstihbarat raporuna göre, İsrail'i yöneten aşırı Likud koalisyonu, kanun-dışı yerleşimcilerin yaygın şiddetini ve hukuksuzluğunu destekliyor ve buna göz yumuyor.

Rapor, yerleşimcilerin vahşeti ve ırkçı tavırları ile bu yapının, sürdürülemez ve Amerikan değerleriyle uyumsuz olduğunu kaydediyor.

Raporun yazarlarından ABD eski Dışişleri Bakanı Henry Kissinger, "10 yıl içinde artık İsrail olmayacak" ifadesini kullanıyor.

On altı ABD istihbarat kurumu, İsrail'in Arap Baharı ve İslami Uyanışı ihtiva eden Filistin-yanlısı güce karşı koyamayacağı noktasında aynı fikri paylaşıyor. Raporda, 57 İslam ülkesiyle ilişkileri normalleştirmesi için ABD'nin kendi ulusal çıkarlarını izlemesini ve İsrail'in fişini çekmesini söylüyor.

Baret 'in raporundan öne çıkan başlıklar:

The New York Post tarafından "harfi harfine" alıntılanan Kissinger'in **"10 yıl içinde artık İsrail olmayacak"** (Bkz.) sözü kati ve şartsız. Kissinger, İsrail'in tehlikede olduğunu, fazladan trilyonlarca dolar verip düşmanlarını ordumuzla ezersek kurtulabileceğini söylemiyor. Netenyahu'nun eski dostu Mitt Romney'i seçersek, İsrail'in bir şekilde kurtulabileceğini de anlatmıyor. İran'ı bombalarsak, İsrail var olmaya devam edebilir de demiyor. Bir çıkış yolu önermiyor. Basitçe bir gerçeği belirtiyor: 2022'de, İsrail artık olmayacak.

ABD İstihbarat Çevresi de, kesin olarak 2022 tarihinde olmasa da onunla aynı fikirde. Toplam 70 milyar dolar üzerinde bütçeye sahip 16 ABD İstihbarat Kurumu, "İsrail-sonrası Orta Doğu'ya Hazırlık" adlı 82 sayfalık bir analiz yayınladı. ABD istihbarat raporu, 1967'de çalınan topraklara (tüm dünya bu toprakların İsrail'e değil Filistin'e ait olduğunda hemfikir) çöken 700 bin kanun dışı İsrail yerleşimcinin toplanıp güzel güzel ayrılacağını belirtiyor. Çalıntı topraklardaki süregelen varlıklarını dünya asla kabul etmeyeceği için İsrail, 1980 sonlarındaki Güney Afrika'ya benziyor.

İstihbarat raporuna göre, İsrail'i yöneten aşırı Likud koalisyonu, kanun-dışı yerleşimcilerin yaygın şiddetini ve hukuksuzluğunu artan şekilde destekliyor ve buna göz yumuyor. Rapor, yerleşimcilerin vahşeti ve suçluluğu ile ırkçı duvar ve daha-da-zalim kontrol noktaları gibi büyüyen ırkçı-tarz alt yapının, sürdürülemez ve Amerikan değerleriyle uyumsuz olduğunu kaydediyor. On altı ABD istihbarat kurumu, İsrail'in Arap Baharı ve İslami Uyanışı ihtiva eden Filistin-yanlısı devasa-güce karşı koyamayacağı noktasında aynı fikri paylaşıyor. Geçmişte bölgedeki diktatörlükler, halklarının Filistin yanlısı isteklerini denetim altında tutular. Cumhuriyetler, halkının İsrail'e karşılığını yansıtmak dışında fazla bir seçeneğe sahip değil.

Aynı şekilde yani İsrail'le çalışan ya da en azından İsrail'e müsamaha gösteren diktatörlerin devrilmesi şimdilerde tüm bölge boyunca hız kazanıyor. Sonuç daha demokratik, daha İslami ve İsrail'e çok daha az dost hükümetler olacak. ABD istihbarat kurumları raporu, bu gerçekler ışığında ABD hükümetinin basitçe bir milyardan fazla komşusunun isteklerine karşı İsrail'i desteklemeye devam etmek için askeri ve mali kaynaklarının olmadığını söylüyor.

57 İslam ülkesiyle ilişkileri normalleştirmek için rapor, ABD'nin kendi ulusal çıkarlarını izlemesini ve İsrail'in fişini çekmesini söylüyor. İlginç şekilde ne Henry Kissinger ne de ABD İstihbarat Raporu'nun yazarları İsrail'in yıkımına yas tutacaklarına dair bir işaret vermiyor. Bu kayda değer zira Kissinger bir Yahudi ve her zaman İsrail'in dostu olarak kabul edilir. Ayrıca istihbarat ajansları dahil tüm Amerikalılar İsrail-yanlısı medyanın güçlü etkisi altında bulunur.

http://www.haber7.com/ortadogu/haber/937295-abd-istihbaratinin-2022-haritasinda-israil-yok

****

YAHUDİ HAHAMLAR: "İSRAİL SONUNDA YOK OLACAKTIR"

"İsrail, dünyanın başına bela, yıkılmaya mahkûmdur" diyen **Yahudi Hahamlar**, İsrail'in, Filistin'deki katliamlarını sert bir dille kınadı. **Hahamlar**, "**Biz Siyonist değiliz**" dedi.

"**Siyonizm Karşıtı Yahudi hahamlar**" , Katar'ın başkenti Doha'da, İslam düşünürlerinden; Yusuf el-Karadavi ile biraraya geldi. **İsrail'in yok olması gerektiğini söyleyen Yahudi hahamlar, İsrail'in Filistin'de işlediği katliamları sert bir dille kınadı.**

"BEN YAHUDİYİM, SİYONİST DEĞİL"

Doha'daki evinde, **Siyonizm** karşıtı **İngiliz hahamları** kabul eden el-Karadavi, **Siyonizm** ve **İsrail Devleti**'nin kurulmasına muhalif olan **Yahudi hahamlar**ın, iştirak ettiği tüm görüşme, panel ve konferanslara katılmaya hazır olduğunu ifade etti.

El Karadavi'yi ziyaret eden haham heyetinde yer alan Aharon Kohen, İsrael Dovid Weis ve Dovid Sholomo Fidelman, **Tevrat** bilginleri olup; "Notura Carty" yani "**siyonizm karşıtı yahudiler**" cemaatini temsil ediyor. "**Rabbani Yahudiler**" olarak bilinen bu grup, kendilerini **siyonist yayılmacılığı**na karşı, **Eski Kudüs** kentinin koruyucuları olarak kabul ediyor. Ünlü Arap televizyonu el-Cezire'nin davetlisi olarak Katar'a gelen **Yahudi hahamları**n ceketlerindeki rozetlerde, "**Ben Yahudiyim, Siyonist Değil**" yazılı.

ORTAK PAYDALAR

Hahamlarla buluşması sırasında Şeyh el-Karadavi, **İslam** ve **Yahudilik** dini taraftarları aralarındaki ortak paydalarda işbirliği yapmanın önemine vurgu yaparak; bu işbirliğinin dört temel esas üzerinde gerçekleşebileceğini söyledi:

"Tek Allah'a iman, ateizme karşı durmak, pornografi, modern sapıklıklar ve homoseksüelliğe karşı durmak ile insanlar arasında adaleti sağlamak ve zülumle mücadele etmek."

El Karadavi, "Dinlerine ve tahrif edilmemiş **Tevrat**'a bağlı olan **Yahudiler**in, **Müslümanlar**a çok yakın olduklarını" belirterek:

"İki dinin de mensupları; **sünnet olma**, **helal kesim**, **domuz etinin haram kılınması**, **cami ve mabetlere heykellerin konulmaması gibi Hz. İbrahim dininden kalan birçok şiar ve hükümde müttefik olduklarına"** işaret etti.

"İSRAİL, DÜNYA'NIN BAŞINA BELA"

Haham Aharon Kohen, Şeyh el-Karadavi'nin, Yahudilerin tarih boyunca, İslam devletlerinde hiçbir problemle karşılaşmadığı düşüncesine katıldığını söyledi. **Siyonizme ateş püsküren Kohen**, bu hareketi "**Yaşı yüz yılı geçmeyen zalim ve mütecaviz siyasi bir hareket**" olarak değerlendirerek; "**Tevrat öğretilerine dayanan gerçek Yahudilik, Siyonizmin karşısındadır ve onu tanımamaktadır**" dedi.

Kohen diğer iki arkadaşıyla birlikte İsrail Devleti'nin varlığına karşı çıkarak; bu devleti dünya için bir baş belası olarak nitelendirdi. Yahudi heyeti, ayrıca Filistin toprakları üzerinde, **İsrail'in yürüttüğü yerleşimci ve yayılmacı politikalara karşı olduklarını söyledi. Siyonistlerin, Filistin halkına karşı zalimane uygulamalarına karşı olduklarını dile getirerek**; "**Tevrat ve Yahudi Öğretileri; işgali, halkların evlerinden sürülmesi ve günahsız insanların öldürülmesine cevaz vermez**" dedi.

HAHAM WEİS: "İSRAİL SONUNDA YOK OLACAK"

Öte yandan Haham Dovid Weis:

"**Tevrat gerçekleri ve ikibin yıllık Yahudi tarihi ömrü ne kadar uzarsa uzasın, İsrail Devleti'nin sonunda yokolacağına işaret ediyor**" dedi ve İsrail'den çok daha güçlü olan Sovyetler Birliği'nin nasıl parçalandığını anımsattı.

***timeturk*, 01/04/2008**

http://www.yaklasansaat.com/haberdosya/2008_haberleri/mayis/mayis3.asp

AN INCONVENİENT TRUTH/ Uygunsuz Gerçek (2006) Belgesel

Yeşili tecavüze uğrayan memleketimiz adına
İstanbul'u anlamak için bu belgesele bakın.

Yönetmen: Davis Guggenheim

Ülke: ABD

Tür:Belgesel

Vizyon Tarihi: 02 Şubat 2007 (Türkiye)

Süre: 100 dakika

Dil: İngilizce

Müzik: Michael Brook

Görüntü Yönetmeni: Davis Guggenheim | Bob Richman

Yapımcılar: Lawrence Bender | Scott Z. Burns | Lesley Chilcott | tümü »

Hakkında

"Başımızı derde sokan kötü gelişmelerin kaynağında bilmediğimiz şeyler değil, başımıza asla gelmeyeceğinden emin olduklarımız vardır."

--- Mark Twain

İnsanoğlu adeta bir zaman bombasının üzerinde oturuyor. Eğer bilim adamlarının büyük çoğunluğu haklıysa, dünyamızın iklim sistemini zincirleme şekilde yol olmaya götürecek çok büyük felaket için önümüzde sadece 10 yılımız var. Üstelik, ekstrem hava koşulları, seller, kuraklıklar, salgın hastalıklar ve öldürücü hava dalgalarıyla beraber gelecek olan bu felaketi kendi ellerimizle yarattık.

Kıyamet senaryolarını çağrıştıran böylesine ciddi bir felaketler dizisini önlemek için bir kez daha durup düşünmeye ihtiyacımız var. Yönetmen Davis Guggenheim, Sundance Film Festivali'nin hit filmi "An Inconvenient Truth"da, tüm yaşamını küresel ısınma problemini çevreleyen yanlış anlama ve söylenceleri gözler önüne sermeye adamış bir adamın girişimlerine tutkulu ve esinlendirici bir bakış atıyor.

Küresel ısınma problemini tüm yönleriyle ele alan "**An Inconvenient Truth"**ta hayatı anlatılan adam, ABD'nin eski Başkan Yardımcısı Al Gore'dur. 2000 seçimlerinde aldığı tarihi yenilgiden sonra hayatanın akışını yeniden biçimlendiren Al Gore'un, politika dünyasından elini eteğini çekerek tüm hayatını dünyamızı kaçınılmaz felaketten kurtarmak için yaptığı girişimler anlatılır. Al Gore'un etkileyici olduğu kadar üzücü portresinin çizildiği filmde, "gezginci küresel uyarı show"u adını verdiği multimedya gösterisi aracılığıyla küresel ısınma problemini gündemde tutma çabası görüntülenir.

Al Gore, **"dünya çapında acil durum"** adını verdiği çarpıcı gerçekleri dile getirirken, ateşi bir an önce söndürmeyi amaçlayan oldukça esprili, ilgi çekici ve açık bir üslup kullanır. Amacı çarpıcı gerçekleri sıradan insanların önüne çok geç olmadan acilen koymaktır. Amerikalılar 2005 yılında bugüne kadar gelmiş geçmiş en kötü kasırgalar sezonunu deneyimledi. Sadece bu bile artık çevre felaketleri konusunda doyum noktasına ulaşmış olabileceğimizi gösterdi. 2005 yılında yaşanan **Katrina kasırgası** örneğinden yola çıkan Al Gore, içine sürüklendiğimiz berbat durumu açıklarken sözünü bir an bile sakınmadı. Gerçek veriler ve geleceğe yönelik öngörülerle desteklenen "An Inconvenient Truth"ta ayrıca Al Gore'un kişisel hayat yolculuğunun da öyküsü anlatılır. Henüz idealist bir üniversite öğrencisiyken gelecekteki büyük çevresel krizi ilk gören insan oluşundan başlayarak, yaşadığı aile trajedisi sonucu hayata bakış açısı tamamen değişen genç senatöre; neredeyse ABD başkanı

olacakken herşeyi bir yana bırakarak kendisini hayatının en büyük davasına adayarak fark yaratmak için hala zaman olduğuna insanları ikna etmeye çalışan Al Gore'un öyküsü tüm detaylarıyla ekrana yansır.

Bir akıl, zeka ve umut gösterisi olan **"An Inconvenient Truth"**ta, Al Gore'un ısrarla savunduğu argümanı çevre sorununa duyarlı izleyiciye sunulur: Küresel ısınma problemini artık politik bir sorun gibi daha fazla göremeyiz. Bu problem dünya uygarlığının yüzyüze kaldığı ve bugüne kadarki tüm yanlış yaklaşımlara meydan okumayı gerektiren en büyük ahlaksal problemdir.

BELGESELİN METNİ

Süzüle süzüle akan şu nehiri seyredersiniz. Rüzgârda hışırdayan yapraklara kulak verirsiniz. Kuşları dinler ağaç kurbağalarını duyarsınız. Biraz uzaktan, bir ineğin sesi gelir. Çimenleri hissedersiniz. Nehirin kıyısında, çamur suya rengini verir. Sessizdir. Huzurludur. Ve aniden bütün bunlar içinizde bir coşku yaratır ve derin bir nefes alıp, dersiniz ki "hakikaten, ben bütün bunları unutmuşum." Bu dünyanın, şimdiye kadar görülmüş olan uzaydan çekilmiş ilk fotoğrafıdır. Apollo 8 görevi sırasında 1968 Noel arifesinde çekilmiştir rahat sayılabilecek sınırların içindedir. Fakat biz atmosferin, bu ince kabuğunu pislikle dolduruyoruz.

Ben Al Gore!

Bir zamanlar, ABD'nin "bir sonraki" Başkanı idim!

Benim açımdan, pek de komik değil!

Uzun zamandır bu hikâyeyi anlatmaya çalışıyorum ama Dünya'nın dikkatini çekmekte çok başarılı olduğumu söyleyemem. Uzun zamandır politikanın içindeyim ve hizmetlerimden gurur duyuyorum. Benimle dalga geçiyor olmalısınız, bu bir milli felaket!

Ülkedeki tüm güzergâhlardaki kahrolası Greyhound otobüslerinin kıçlarını kaldırıp New Orleans'a gitmelerini sağlayın!

O kadar küçük düşünüyorlar ki ama bu, birinci derecede önemli bir durum. Şu anda tam olarak neye ihtiyacınız var?

Her iki partide de burunlarının dibindeki bu duruma uzak durmaya çalışan değerli politikacılar var. Çünkü doğruluğunu kabul edip, onayladıklarında büyük değişiklikleri zorunlu kılacak olan manevi ve ahlâki tedbirlerin kaçınılmaz olacağını biliyorlar tabii ki bu ülkenin tarihindeki en büyük lanet krize bir çözüm bulmazsanız!

UYGUNSUZ GERÇEK ayın karanlık yüzünün üzerindeyken iniş noktaları takip edilemez oldu ve radyo bağlantısını kaybettiler. Kaçınılmaz bir endişe vardı. Radyo bağlantısı tekrar kurulduğunda dışarı baktılar ve Ay'dan, Dünya' nın doğuşu olarak bilinen, bu fotoğrafı çektiler. Ve bu fotoğraf insanoğlunun bilincinde adeta infilak etti!

Etkileyici değişimlere yol açtı. Bu fotoğrafın ardından 18 ay içinde çevresel hareket başlamıştı bile!

Bir sonraki resim, Apollo görevlerinin sonuncusu olan Apollo 17 seferi sırasında çekilmiştir. Bu, 11 Aralık 1972'de çekilen ve tarih boyunca en yaygın olarak yayınlanan fotoğraftır. Ve bu, Güneş uzay aracının tam arkasındayken çekilmiş olan elimizdeki tek fotoğraftır. Böylece Dünya, tamamen aydınlık olarak görülmektedir. Size şimdi göstereceğim resim, neredeyse hiç görülmemiştir. Bu resim, Güneş sistemini incelemek için gönderilmiş olan Galileo adlı uzay aracından çekilmiştir. Bu araç, Dünya'nın yerçekimininden çıkarken, kameralarını etrafında döndürerek Dünya'nın kendi etrafındaki bir günlük dönüşünü, ağır çekim filme almıştır. Sizler, burada 24 saniyeye sıkıştırılmış hâlini görüyorsunuz. Güzel değil mi?

Bu da, bir dostum olan Tom Van Sant'ın hazırlamış olduğu fevkalâde bir görüntüdür. Üç senelik bir zaman dilimi içinde üç bin ayrı uydu resmi çekmiş ve bunları dijital olarak birleştirmiştir. Dünya yüzeyinin her santimetre karesinden bulutsuz görüntüler verecek olan resimleri seçmiştir. Kara

kütlelerinin tamamı kusursuzca resmedilmiştir. Bunların tümü yayıldığında simgesel bir resim oluşuyor. Bunları size gösteriyorum çünkü size bahsetmek istediğim iki öğretmenim var. Birini pek sevmezdim, diğeri ise benim için gerçek bir kahramandı. Tahtanın önünde Dünya haritasını açarak coğrafya öğreten bir öğretmenim vardı. Bir keresinde, altıncı sınıfta bir arkadaşım elini kaldırmış ve Güney Amerika'nın doğu kıyı çizgisi ile Afrika'nın batı kıyısını göstermiş ve sormuştu "Bunlar bir zamanlar birbirine ait olmuş tek bir parça olabilir mi?

" Ve öğretmen de "Tabii ki hayır!

Bu, şu ana kadar duyduğum en saçma şey!

" diye cevap vermişti. Bu öğrenci, sonraları madde bağımlısı oldu ve bir daha belini doğrultamadı. Öğretmen ise, şu anki yönetimde bilim danışmanı olmuştur!

Ancak aslında öğretmen, o dönemdeki bilimsel kurumların varmış olduğu sonuçları yansıtıyordu. "Kıtalar o kadar büyük ki hareket edemeyecekleri aşikâr!

" Fakat şu anda bizim de bildiğimiz gibi aslında hareket ettiler. Birbirlerinden ayrıldılar. Yani, aslında bir zamanlar tek parçaydılar. Ama bu varsayım beraberinde bir sorun getirdi. Bizi sıkıntıya sokanın, bilmediğimiz şeylerin değil de, öyle olmaması gerektiğine emin olduğumuzu bildiğimiz şeylerin olduğunu öğrendik. İnansanız da, inanmasanız da, bu gerçekten önemli bir nokta çünkü şu anda insanların aklında da küresel ısınma hakkında aynı bunun gibi doğru olmayan bir varsayım var. Varsayım yaklaşık olarak şöyle birşey: Dünya o kadar büyük ki onun çevresine zarar verecek kadar kalıcı bir etkide bulunamayız. Bu, belki bir zamanlar doğruydu ama artık değil!

Artık doğru olmamasının sebeplerinden biri de dünyanın ekolojik sisteminin en savunmasız bölümünün atmosfer olmasıdır. Savunmasız, çünkü öyle ince ki!

Rahmetli arkadaşım Carl Sagan derdi ki;

"Üzeri cilalanmış büyük bir küreyi ele alırsak cilanın kalınlığının, o kürenin büyüklüğüne olan oranı ile atmosferin kalınlığının, Dünya ile olan orantısının neredeyse aynı olduğunu görürüz."

Ve bu tabakanın inceliği bize, onun niteliğini değiştirme imkânı verir. Bu, küresel ısınmanın en temel bilimsel açıklamasıdır ve bunu gayet iyi bildiğiniz için, bu konuda çok zaman harcamayacağım. Güneşin radyoaktif ışınları, ışık dalgaları halinde gelir ve bu ışınlar dünyayı ısıtır. Sonra emilerek dünyayı ısıtan bir kısım ışınlar kızılötesi ışınlar hâlinde uzaya geri gönderilir. Gönderilmekte olan kızılötesi ışınların bir kısmı ise, atmosferin bu katmanı tarafından engellenir ve atmosferin içinde tutulur. Bu iyidir çünkü bu durum, dünyanın ısısının nispeten sabit ve içinde yaşanabilir sınırlar içerisinde kalmasını sağlar. Ama sorun şu ki, atmosferin bu ince tabakası içerideki küresel ısınma kirliliği nedeniyle gitgide kalınlaşmaktadır. Bu kirlilik, atmosferin bu tabakasını kalınlaştırarak daha fazla kızılötesi ışının dışarı çıkmasını engellemektedir. Ve bu yüzden atmosfer ısınıyor. Küresel ısınma budur. Bu çok geleneksel bir açıklama oldu!

Şimdi size, daha iyi olduğunu düşündüğüm bir açıklama getireceğim. "Küresel ısınma" ya da "Bu kadar sıcağı kimse sevmez!

" Muhtemelen dondurmanın neden eridiğini merak ediyorsundur. Eh Susie, suçlu pek yabancı sayılmaz!

Bu küresel ısınma!

- Küresel ısınma mı?

- Evet!

Bay Güneş Işını ile tanış!

Dünyayı ziyaret etmek için bütün o yolu katedip güneşten geliyor. Merhaba dünya!

200 Yazılar

Gününü aydınlatmak için uğradım. Ve şimdi tekrar geri dönüyorum. O kadar çabuk değil, Bay Güneş Işını!

Biz sera gazlarıyız. Hiçbir yere gitmiyorsun!

Tanrım, canım yanıyor!

Kısa bir süre sonra, dünya hıncahınç "Güneş Işınları" ile doldu. Çürüyen cesetleri, atmosferimizi ısıtıyor.

Peki, bu sera gazlarından nasıl kurtulacağız?

Çok şükür ki akıllı ve cömert politikacılarımız küresel ısınmayla savaşmanın ucuz ve bir son dakika yöntemini buldu!

2063'ten beri her sene kocaman bir buz küpünü okyanusa atıyoruz. Aynen babamın sabahları içkisine koyduğu gibi!

Ama sonra çok öfkeleniyor!

Tabii ki, sera gazları hâlâ çoğalmaya devam ettiği için her seferinde daha çok buz gerekiyor. Ama sorunu da kökünden çözüyor!

- Ama

- Kökünden!

Benim konuya olan ilgimi başlatan, işte bu şekildir. Bunu ilk kez üniversite öğrencisiyken gördüm çünkü dünya atmosferindeki karbondioksit oranını ölçme fikrini ortaya ilk atmış olan Roger Revelle benim profesörümdü. Olayın nerelere tırmanacağını o, daha işin başında görmüştü. İlk birkaç yıllık veriden sonra bunun ne demek olduğunu ve karşımıza çıkacak olanın ne olduğunu sezmişti. 1957'de bir deney tasarladılar. Onlarca yıldır bu ölçümleri, çok güvenilir ve titiz bir şekilde yapıyor olan Charles David Keeling'i işe aldı. Gökyüzüne her gün hava balonları göndermeye başladılar. En uzakta kalan bölge olduğu için Pasifik Okyanusu'nun ortasını seçtiler. O, katı ve inatçı bir bilim adamıydı. Zor verilerin üzerinde gerçekten dikkatle durdu. Benim için çok harika zamanlardı çünkü pek çok genç insan gibi ben de, en uçuk rüyalarımda bile aklıma gelmeyecek düşünsel mayalar fikirlerle kaynaşmaya gelmiştim. Sınıfta, daha henüz birkaç yılda elde etmiş olduğu ölçümlerin sonuçlarını gösterdi. Bana çok ürkütücü gelmişti. O da ürkmüş olmalıydı ki bu durumun ehemmiyetinin ne ifade ettiğini sınıfta açık seçik anlattı. Ben de onun söylediklerini sünger misali emdim. Uygarlığımızdaki büyük değişimler ile gezegenin etrafındaki atmosferde, artık gözle görülünebilir bir hâl almış bu izlerin arasındaki bağlantıya dikkat çekti. Ve bu konuda bazı düzenlemeler yapılmazsa olayın gelecekte nerelere tırmanacağına ışık tuttu ve bu, gün gibi aşikârdı. İlk yedi, sekiz, dokuz yıl sonra örneğin gelişmekte olduğunu görmek mümkündü. Ama kafamı kurcalayan bir soru vardı. Neden sadece senede bir kez artıyor ve azalıyordu?

Profesörün açıklamasına göre, dünyanın kara kütlesine bakıldığında ekvatorun güneyindeki bölümün daha küçük olduğu görüleceğiydi. Kara kütlesinin büyük bir kısmı ekvatorun kuzeyinde yer alır ve bitki örtüsünün de çoğu ekvatorun kuzeyindedir. Baharda ve yazda olduğu gibi kuzey yarımküre, güneşe yakınlaştığı zaman yapraklar yeşerir ve karbondioksit soluyarak atmosferdeki miktarının azalmasını sağlarlar. Fakat sonbahar ve kışta olduğu gibi kuzey yarımküre, güneşten uzaklaştığında yapraklar dökülür ve dışarıya karbondioksit vererek atmosferdeki miktarının tekrar artmasına neden olurlar. Ve böylece, dünyanın tamamı sanki senede bir kere nefes alıp veriyormuş gibi bir durum ortaya çıkar. Ve böylece **1958'de karbondioksit miktarını ölçmeye başladık.** Sizin de görebileceğiniz gibi Profesör,1960'ların ortasında, bize bu çizimi gösterdiğinde artmakta olduğu zaten belliydi. Ona saygı duydum, ondan çok şey öğrendim ve bu işin peşini bırakmadım. Ve 1970'lerin ortasında Kongre'ye gittiğimde Küresel ısınma ile ilgili ilk oturumun düzenlenmesinde önayak oldum ve profesörümü önemli tanıklardan biri olması için davet ettim. Bu konunun inanılmaz bir etki yaratacağını ve sorunun çözümü için doğru yolda olduğumuzu düşünmüştüm ama işler öyle gitmedi. Ancak oturumlar

düzenlemeye devam ettim. Ve 1984'de Senato'ya gittiğimde çeşitli bilimsel toplantılar ve görüşmelerle bu konunun üzerine ciddi şekilde eğildim. Konu hakkında bir kitap yazdım.

1988 Başkanlık seçimlerine katıldığımda amaçlarımdan biri de bu konunun dünya gündemine girmesiydi. 1992'de Beyaz Saray'a gittim. Senato'dan **"Karbon Vergisi"** adlı yasayı geçirdik ve dikkatin sağlanması için çeşitli işler yaptık. 1997'de Kyoto'ya giderek en azından Birleşik Devletler'de tartışmalara neden olan bu konuda anlaşmalar sağlamaya çalıştım. 2000 yılında rakibim karbondioksit miktarını dengelemeyi vaat etti ama sonrasında bu yerine getirilmemiş bir taahhüt olarak kaldı. Ancak bu çizimin anlamı bu süreç boyunca görebilecekleriniz benim bütün bu yıllar boyunca gördüklerimle aynıdır. Karbondioksit miktarı devamlı artıyor ve acıması yok!

Şimdi de gerçek hayattaki etkilerine bir bakalım. Bu, Kilimanjaro Dağı'nın 30 yıldan daha uzun bir süre önceki hâli ve bu da çekileli çok olmamış bir fotoğrafı. Bir arkadaşım bir kaç ay önce çektiği fotoğraflar ile birlikte Kilimanjaro'dan yeni geldi. Bir başka dostum, Lonnie Thompson, buzulları inceler. Lonnie'yi, bir zamanların en büyük buzullarından birinin son parçası ile görüyorsunuz. 10 yıl sonra, Kilimanjaro'da hiç kar kalmaması mümkün. Burada gördüğünüz de, Buzul Ulusal Park'ında gerçekleşenler. **1998'de, kızlarımdan biri ile bunun tepesine tırmanmıştık. Eskiden buzul olan bu bölge 15 yıl içinde bu hâle dönüşecek. Burada da, yıl yıl Columbia Buzullar'ına ne olduğunu görüyorsunuz.** Buzul, her geçen senenin ardından daha da erimiş oluyor. Çok yazık, çünkü bu buzullar öyle güzel ki!

Fakat şimdi onları görmeye gidenler her gün bunları görüyor.

Himalayalar'da ise dikkate değer bir problem var çünkü dünya üzerindeki insanların yüzde 40'ı içme sularını, kapasitelerinin yarısından çoğu buzullardan gelen erimiş su olan nehirler ve kaynak sularından sağlıyor. Ve önümüzdeki 50 yılda, bu yüzde 40'lık kesim erime yüzünden, ciddi bir su kıtlığı ile karşı karşıya kalacaklar. İtalya!

İtalyan Alpler'i!

Aynı açı, bugün. İsviçre'den eski bir kartpostal!

Alpler'in her yerinde aynı şeyi görüyoruz. Aynı durum, Güney Amerika için de geçerli. Burası, 15 yıl öncesinin Peru'su ve aynı buzulun, bugünkü hâli. Burası ise, 20 yıl öncesinin Arjantin'i. Aynı buzul, bugün!

Güney Amerika'nın en uç bölgesi olan Patagonya'da 75 yıl önce var olan uçsuz bucaksız buz deryası, artık yok!

Bütün bunların verdiği bir mesaj var ve bu dünya çapında. Ve buzun bize anlatacağı hikâyeler var. Arkadaşım, Lonnie Thompson, buzu delerek dolgu parçaları çıkartıyor. Deliyorlar dolgu parçalarını alıp, buzu inceliyorlar ve onun üzerinde çalışıyorlar. **Kar yağdığında, atmosfere ait gaz kabarcıklarını hapsediyor. Ve onlar bu kabarcıklar ile ilgili hesaplamalar yapınca karın yağdığı yılda, atmosferde ne kadar karbondioksit olduğunu ölçebiliyorlar.** Bence daha da ilginç olan sonuçları kesin, gelişmiş termometreler kullanarak oksijenin farklı izotoplarını ölçüyor ve kabarcığı hapseden karın yağdığı yıldaki hava sıcaklığını söyleyebiliyorlar. Antartika'da iken, buna benzer delme işlemleri görmüştüm. Ve adam deliğe bakıp, şöyle demişti; "Amerikan Kongre'sinin, Temiz Hava Kanunu'nu kabul ettiği yer, işte burası!

" Ve ben inanamadım!

Fakat farkı çıplak gözle görebilmek mümkün!

Kanun yasalaştıktan sadece 1

-2 yıl sonra fark açıkça görülebiliyordu. Tıpkı bir ormancının ağaç halkalarını okuduğu gibi geriye doğru yılları sayabiliyorlar. Ve sizler erime ve tekrar donmadan dolayı oluşan yıllık tabakaları görebilirsiniz. Böylece bu buzul dağlarının binlerce yıl öncesine dönebiliyorlar. Bu tür ısılar için bir

termometre tesis ettiler. Mavi soğuğu, kırmızı ise sıcağı gösteriyor. Şimdi, bunu birkaç nedenden dolayı gösteriyorum. Birincisi, konuya kuşkuyla bakan insanlar diyeceklerdir ki: "Tüm bu doğal olaylar periyodik hadiselerdir " "aslına bakılırsa, ortaçağda da bu tür şeyler vuku bulmuştur." Eh, evet doğrudur!

İşte, tam şurada görülüyor. İki tane daha var. Fakat şimdi olanlarla kıyaslarsak ama bir kıyas yok ki!

Eğer bin yıllık sıcaklık değerine göz atarsak ve bunu bin yıllık karbondioksit değeri ile karşılaştırırsak ne kadar yakın ilişkili olduklarını görebilirsiniz. Şimdi, dağ buzullarındaki bin yıllık karbondioksit değeri ayrı bir konu fakat Antarktika'da 650.000 yıl geriye gidilebiliniyor. Sırası gelmişken söylemek isterim bu çizimi, küçük bir grup bilimci dışında şimdiye kadar kimse görmemiştir. Bu, günümüz devri ve bu da son buz devri. Daha sonra yukarıya doğru çıkıyor. Şimdi günümüzden 650.000 yıl geriye gidiyoruz. Bu, son iki buz devri arasındaki ısınma dönemi. Bu da, ikinci ve üçüncü buz devri dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci buz devri. Şimdi, önemli bir nokta var. Tüm bu 650.000 yıllık süre zarfında karbondioksit oranı asla milyonda üçyüz seviyesini aşmamıştı. Dediğim gibi, ısıyı da ölçebiliyorlar. Bu şemada, ısının, dünyamız üzerindeki değerleri gösteriliyor. Şimdi, kafalarınızı karıştıran şey şu ki izninizle şöyle açıklayayım. Batı Afrika ve Güney Amerika hakkında konuşan 6. sınıftaki o arkadaşım, şu an burada olsa derdi ki: "Bunlar hiç birbirine uymuş muydu?

" "Hayatımda duyduğum en saçma şey!

" Ama tabii ki birbirlerine uyum sağladıkları zamanlar oldu. Aralarındaki bağ, aslında çok karmaşık. Fakat bütün ilişkilerin içinde, hepsinden daha güçlü olan bir ilişki vardır ki, o da şudur: Karbondioksit değerleri ne kadar çok olursa sıcaklık da o derece artar çünkü karbondioksit, Güneş ısısının atmosfer içinde kalmasına neden olur. Birleşik Devletler'in, Cleveland, Detroit, New York ve kuzey hattı gibi modern şehirlerin bulunduğu bölgelerinde bu, güzel bir gün ile kafanızın üzerinde, bir millik buz olması arasındaki farktır. Bu gerçeğe bakarken, aklınızdan bunu çıkarmayın. Şimdiye kadar milyonda üç yüz değerinin hiç üstüne çıkmamış olan karbondioksit, şimdi bu seviyelere ulaşmış durumda. Şimdiye kadarki kayıtların çok üstünde olduğu kadar bundan sonra ölçüleceklerin de çok altında. Şimdi, sabrınıza güvenerek, bu noktanın üzerinde durmak istiyorum. Buradaki ekip bana bu aletin nasıl kullanıldığını öğretmeye çalıştı ve eğer kendimi öldürmezsem Şimdiden buraya ulaşmış durumda. Doğal döngünün ne kadar üzerinde olduğuna bir bakın!

Bunun da nedeni bizleriz!

Bayanlar baylar, önümüzdeki 50 yıl belki de aslında 50 yıldan da az bir süre içinde bu değerler tırmanmaya devam edecek. Buradaki çocuklardan bazıları benim yaşıma geldiklerinde yani 50 yıldan daha kısa bir sürede, gerçekleşecek olan durum budur. Liste dışı nedir bilirsiniz!

50 yıldan daha kısa bir süre içinde burada olacak. Tartışmaya açıktır tabii ama biliniz ki burada üzerinde oynanmış bir gerçek, sayı ya da tarih yoktur. Şüpheci diye adlandırılan kesim buna bakar ve şöyle der "Nesi var?

Gayet iyi görünüyor." Buyrun bakalım!

Tekrarlıyorum, eğer olaya ısı açısından bakacak olursak soğuk tarafta bu kadarı, kafamızın üstünde bir millik buz demekse aynı orantı, sıcak tarafta ne olurdu?

Sonuçta, bu politik bir mesele değil daha çok ahlâki bir mesele. Eğer bunun olmasına izin verirsek etiğe karşı davranmış oluruz. Demokratik sistemimize özerkliğimize öylesine güveniyordum ki!

Aslında, bu hikayenin, Kongre'nin konuya bakış açısı üzerinde yeterince zorlayıcı bir etki yapıp, köklü değişikliklere neden olacağını düşünmüş ve buna inanmıştım. Hatta korkudan şaşkına döneceklerini sanmıştım. Ama öyle olmadı. Mücadeleler gerçekte zafer olmayan zaferler, gerçekte yenilgi olmayan yenilgiler bunlar bazı önemsiz adımları, çok önemliymiş gibi göstermeye hizmet edebilir bazı büyük başarısızlıkların ardındaki nedenleri abartabilirler.

3 Nisan 1989. Oğlum elimi bırakıp yolun karşı tarafındaki arkadaşına yetişmek için caddeye fırladı. Altı yaşındaydı. Makine, onun için nefes alıyordu. Muhtemelen onu kaybedecektik. Sonunda hayata döndü. Bir ay hastanede kaldık. Sanki zaman önemini kaybetmiş gibiydi sanki her şey elimizden kayıp gidiyor sıradan, önemsiz gözüküyordu. Öyle cesur, öylesine öylesine yürekli bir adamdı ki!

Bu olay, önce dünyamı alt üst etmiş sonra da içi boşalana kadar silkelemişti. Dünyadaki var oluş nedenim dâhil, her şeyi değiştirmişti. Bu dünyadaki zamanımı nasıl geçirmeliydim?

Daha fazla öğrenmek adına meselenin derinlerine indim. Antartika'ya gittim. Güney Kutbu'na, Kuzey Kutbu'na, Amazonlar'a gittim. Derinden anlayamadığım şeyleri anlamama yardım edebilecek bilim adamlarının olduğu yerlere gittim. Benim için en kıymetli olan şeyi kaybetme olasılığı bana belki de daha önce sahip olmadığım bir yetenek kazandırmıştı. Ama bunu sezdiğimde dünyayı gerçekten kaybedebileceğimizi hissetmiştim. **Bize ihsan edileni, çocuklarımıza miras olarak bırakamayabilirdik.** Bunlar, iç savaşımızdan bu yana alınmış atmosferin gerçek sıcaklık ölçümleri. Bazı yıllarda, düşüyormuş gibi gözükebilir ama geneldeki eğilimi son derece açık. Ve son yıllarda düzenini bozmadan artmaya devam ediyor. Aslında atmosfer kayıtlarından en sıcak geçen on yıla bakarsanız hepsinin son 14 senede meydana geldiğini görürsünüz. Ve hepsinden sıcak geçen senenin 2005 olduğunu!

Bazı sıcak hava dalgalarının birbirine benzer olduğunu daha önce de görmüştük ve bilim adamlarına göre bunlar, daha da yaygınlaşacak. Birkaç sene önce, aşırı sıcaklar Avrupa'da 35 bin kişiyi öldürdü. **Her ne kadar üzerinde durulmamış olsa da, aynı yıl Hindistanda'ki hava sıcaklığı da 50 dereceye yükseldi.** Geçtiğimiz yaz, Batı Amerika'daki bazı şehirlerde tüm zamanların sıcaklık rekoru kırıldı ve belirli şehirlerde sıcaklığın 37 dereceyi geçtiği oldu. Batıda, 200 şehir ve kasaba tüm zamanların rekorunu egale ettiler. Doğuda da, aynı şeyi yaşayan pek çok şehir oldu. Bunlara New Orleans da dahildi. Yani, sıcaklık artışı, okyanuslar da dâhil olmak üzere tüm dünyayı sarıyor. Bu gördüğünüz, okyanuslardaki doğal sıcaklık değişkenliği değerleri. Bilirsiniz, insanlar **"Bu çok doğal artar ve sonra iner, kaygılanmayın."** der. Bu, son 60 sene içerisindeki umulmuş olan sıcaklık değerleri. **Fakat küresel ısınma konusunda uzmanlaşmış bilim adamları, bu bilgisayar örneklerinden yola çıkarak, uzun zaman önce bu değerlerin arttığını bildirdiler.** Şimdi size, daha yeni yayınlanmış olan gerçek okyanus sıcaklık değerlerini göstereceğim. Ve tabii ki okyanuslar ısındğında, güçlü fırtınalara neden olurlar. Son birkaç sene içinde pek çok büyük kasırga gördük. **Jeanne, Frances ve Ivan kasırgaları,** bunların arasındaydı. Aynı sene içinde, Birleşik Devletler de bir dizi kasırgaya sahne oldu ve tüm zamanların hortum rekoru kırıldı. Japonya, yine medyada fazla yer bulamadı ama tayfunlarla, tüm zamanların rekorunu kırdılar. Önceki rekor yediydi. Burada ise, 2004'de yaşadıkları 10 tayfunu görebiliriz. Fen bilgisi kitapları yeniden yazılmak zorunda çünkü Güney Atlantik'te kasırga olmasının mümkün olmadığını yazıyorlar. Fakat aynı yıl, ilk hortum Brezilya'yı vurdu. 2005 yılının yazı, kitaplara geçecek gibiydi. İlki, **Yukatan Körfezi'ni vuran Emily Kasırgası'**ydı. Sonra arkasından Dennis Kasırgası geldi ve petrol endüstrisi dahil olmak üzere çok fazla zarar verdi. Bu, dünyadaki en büyük petrol çıkarma platformunun Dennis Kasırgası'ndan sonraki hali. Bu da rüzgarın etkisiyle köprüye sürüklenmiş. Ve sonra,tabii ki Katrina Kasırgası geldi. Hatırlamaya değer yanı, Florida'yı vurduğunda birinci kategoride yer alıyordu. Fakat pek çok insanı öldürdü ve milyonlarca dolarlık zarara yol açtı. Peki sonra ne oldu?

New Orleans'ı vurmadan önce daha sıcak sulara doğru yol aldı. Su sıcaklığı arttıkça rüzgârın hızı da artar nem oranı da!

Katrina Kasıgası'nın Florida üzerinde şekillenmesini görüyorsunuz. Sıcak suların üzerinden körfeze doğru geldiğinde bütün enerjiyi topluyor ve güçlendikçe güçleniyor. Şu kasırganın gözüne bakın!

Ve tabii ki anlatmaya kelimelerin yetmediği şu korkunç sonucuna bakın!

Evet, yüreğimi parçalayan çağrılar ve raporlar alıyoruz. Diyorlar ki: ''Tavanarasındayım. Buna daha fazla dayanamayacağım.'' "Su enseme kadar çıktı. Dayanabileceğimi zannetmiyorum." Ve bunların tümü biz konuşurken oluyor. 17. Caddedeki kanal çıkışının önemini herkese anlattık. Dedik ki, "Lütfen, Lütfen, bu su yolunun çaresine bakın. "Ne yaptığınız umurumuzda değil. Sadece orayı dikkate alın!

" Amerika için yeni bir durum!

Tanrı adına!

Bunlar, burada nasıl olabildi?

Kasırgaların daha da şiddetlenebileceğine dair uyarılar yapılmıştı. Bu kasırga vurmadan günler önce setleri yıkıp geçeceğine ve bu türden son derece etkili zararlar vereceğine dair uyarılar vardı. Karar verebilme duygusuna sahip birer birey olarak dünyanın önde gelen bilim adamlarından gelen uyarılara ne kadar kulak astığımız da ayrı bir soru!

Bir diğer fırtına ki, farklı bir türdü. 1930'larda oldu. Korkunçtu, Avrupa'da daha önce benzeri görülmemişti ve Winston Churchill, İngiliz halkını bu konuda uyararak bunun daha önce başlarına gelen herhangi bir şeyden tamamen farklı olduğunu ve hazırlıklı olmak zorunda olduklarını söylemişti. Ve birçok insan buna inanmak istememişti.

Churchill, tüm endişesiyle sabrı taşarak şunları söyledi:

"Vizyonsuzluğun, teskin etmenin ve kafa karıştırıcı gecikmiş çarelerin " " oyalayıcı dönemi, kapanmak üzeredir." "Dönem, artık sonuç dönemidir!

" Nesillerdir ve yüzyıllardır yapılan hataların üstesinden gelebildiğimiz sonuçları olmuştur. Artık bu lükse sahip değiliz!

Bu sonucu istemedik ama işte karşımızda!

Al Gore, seçimde ulusal bazda önde gidiyor. Ancak, Florida'yı her kim kazanırsa, Beyaz Saray'a da o çıkacak!

Floridayı da Al Gore'un hanesine koyuyoruz. Son dakika: Florida şu anda kararsızlar diliminde. George Bush, Birleşik Devletler'in Başkanı olarak seçil Florida Bush'un oldu. Başkanlık Bush'un. Hepsi bu!

Bu sabah 02:18'de, itirazımızı Pekâlâ, Florida sonuçlarının açıklanmasına az kaldığını resmen bildiriyoruz. FLORIDA OYLARININ TEKRAR SAYIMI BUSH KAMPANYASI GÖZLEMCİSİ Mahkeme kararına kesinlikle katılmamakla beraber kabul ediyorum!

Varılan kararın nihai olduğunu kabul ediyorum şerefim üzerine ant içerim ki Ben, George Walker Bush şerefim üzerine ant içerim ki Başkanlık Makamını bütün sadakatimle yürüteceğime Evet, bu sert bir rüzgârdı ama iyi taraflarını arayıp bulmaktan başka elden ne gelirdi ki!

Bu durum, yıllarca peşinden koşmuş olduğum misyonu, yeniden ilgi odağım haline getirdi ve slayt gösterilerine tekrar başladım. Global ısınmanın genellikle fark edilemez bir etkisi de daha çok yağışa neden olması ancak bu yağışların çoğunun bir kerede ve büyük fırtınalarla birlikte oluşmasıdır. Çünkü okyanusların buharlaşması sonucunda, tüm nem havaya karışır ve fırtınaya uygun şartlar, olayı tetiklediğinde, sağanak olarak yere düşer. Bu durum, sonunda sigorta endüstrisinin de dikkatini çekti. Telafi etmek zorunda oldukları zararın miktarı gitgide artıyordu. Sert hava şartlarının neden olduğu zararı görüyor musunuz?

Ve 2005, henüz bu grafikte yok bile!

Olduğunda, bu grafiğe sığmayacak!

Avrupa da bizim yaşamış olduğumuz yıla benzer bir yıl geçirdi ve tabiatın çıldırdığını söylüyorlar. İlham kitaplarında bir tabiat gezintisi yapıyor gibi yaşanmamış afetlerin hepsini yaşadılar. Asya'daki seller!

2005 Temmuz'u, Mumbai, India!

24 saatte 94 cm yağmur yağdı. Hindistan'daki herhangi bir şehrin şimdiye kadar almış olduğu en büyük yağış!

Çin'de de bir çok sel olayı oldu. Küresel ısınma, sadece daha fazla sele neden olmakla kalmıyor ayrıca, mantığa aykırı bir şekilde, daha çok kuraklığa da sebebiyet veriyor. Birbirine komşu olan bu yerleşim bölgelerinde olduğu gibi en sağdakinde ciddi bir kuraklık yaşanırken, diğerlerinde sel var. Bu durumun nedenlerinden biri de küresel ısınmanın, dünya çapında yağışı arttırmasının yanında yağışlara yer değiştirmesi, gerçeği ile ilgili. Ve dikkatinizi en çok Afrika'daki Büyük Sahra Çölü'nün kenarına kadar uzanan bu bölgelere çekmek isterim. Orada, akıl almaz felâketler yaşanıyor ve bunun bir çok sebebi var. Sudan'daki Darfur ve Nijer de bu felâket bölgesinin içinde. Paylaştıkları bu felâketin önemli bir faktörü yağmur yağmaması ve kuraklığın artmasıdır. Bu gördüğünüz, bir zamanlar dünyanın en büyük göllerinden biri olan Çad Gölü. Son 40

-50 yıl içinde kurumuş durumda ve neredeyse göl özelliğini bile yitirip bölge insanının başındaki sorunları büyük ölçüde ciddileştirmektedir. Mantıkla çelişiyor olmasının ikinci nedeni ise küresel ısınmanın, okyanuslardan daha fazla suyu buharlaştırıp bulutlara kaynak yapmasının yanında toprağın nemini de emmesidir. Yüksek sıcaklıklar sonucunda, toprağın buharlaşması etkileyici bir şekilde artar. Bu durumun, Birleşik Devletler'de bizim için de önemli sonuçları vardır. Burası Carthage çıkışı. 14 yaşımdayken, babamın arabasını tam burada kullanılmaz hale getirmiştim. Şu bankette yoldan çıkmış, ve arabayı devirmiştim. Şu Kara Angus Boğası'nı görüyor musunuz?

Biz Kara Angus yetiştirirdik. Babam bir keresinde ayın yetiştiricisi seçilmişti. Bir çiftlikte büyümüş. Senatodaki bütün kariyerine rağmen buraya gelip, sığır yetiştirmeye devam etmişti. İnsanın bu işi arazide, bizzat babasından öğrenmesi bu gerçekten özel bir şey!

Çocukluk dönemlerim biraz sıradışıydı. Her yılın 8 ayını Washington'da küçük bir otel dairesinde geçirirdim. Ve sonra kalan dört ay, burada, bu büyük ve güzel çiftlikte geçerdi. Burada bir köpeğim vardı bir midillim vardı. Burada, tüfeğimle ateş edebilirdim. Burada, ırmakta yüzmeye gidebilirdim. Kırlara çıkıp, çimenlerde uzanabilirdim. Bir çocuk olarak eğlence ile iş arasındaki farkı anlamam biraz zaman aldı. İnsanların yaşadıkları yerler iklim şartları dikkate alınarak seçilirdi tıpkı dünyanın geri kalanının 11,000 yıl önceki buzul çağının bitmesiyle yaptığı gibi. Burada, bu çiftlikte standartlar değişiyor. Ve insan ömrüne göre, bu yavaş yavaş oluyormuş gibi gözüküyor ama zaman, bu nehre göre tanımlanırsa çok, çok hızlı gerçekleşiyor. Bu koca kürede, iki dedektör!

İlki Kuzey Kutbu'nda. Burası, tabii ki Kuzey Buz Denizi, yani yüzen buz örtüsü!

Grönland, hemen yanında. "Koca küredeki dedektör" diyorum çünkü kuzey kutbu küresel ısınmadan en hızlı etkilenen iki bölgeden biri. Bu, kuzey kutbundaki en büyük buz tabakası. 'Ward Hunt' buz tabakası. Üç yıl önce ikiye ayrıldı. Bilimadamları şaşırmışlardı. Bunlara rastgele eğildikleri için 'sarhoş ağaçlar' denir. Bunun sebebi rüzgar etkisi ya da alkol almaları değil!

Bu ağaçların kökleri, donmuş alt tabakaya tutunur ve donmuş alt tabaka eriyor!

Bu yüzden rastgele eğiliyorlar. Bu bina donmuş alt tabakanın üzerine inşa edilmişti ve donmuş alt tabakanın erimesiyle çöktü. Bu kadının evi terkedilmek zorunda kaldı. Bu boru hattı, çok ciddi yapısal zarar görmüş durumda. Bu arada, Kuzey Alaska'da, koruma altındaki o bölgede petrol çıkarmak isteyenler, ki, umarım vazgeçerler oraya girip çıkabilmek için kamyonlara bel bağlamak zorundalar ve kamyonlar, donmuş zeminde gidip gelecek. Bu, Alaska'da donmuş bozkırın üzerinde, araç kullanmaya müsait donmuş gün sayısını gösteriyor. Otuzbeş yıl önce, yılda 225 gün imiş. Şimdi ise, yılda 75 günün altında. Çünkü bahar daha erken, güz daha geç geliyor ve sıcaklık, yükselmeye devam ediyor. Kuzey Kutbuna kadar gittim. Yüzeyi bu şekilde kaplamış, o buz tabakasının altında nükleer bir denizaltının içinde idim. 1957'de devriyeye başladıklarından beri buzun altında seyrediyorlar ve yukarı bakan radarlarıyla kalınlığını ölçüyorlardı çünkü sadece 105 cm, ya da daha az kalınlıktaki yerlerde yüzeye çıkabiliyorlardı. Böylece titiz bir kayıt tuttular ve bunu hiç açıklamayacaklardı, çünkü ulusal güvenlik sözkonusuydu. Açıklamaları için oraya, onları ikna etmeye gittim, ve açıkladılar. Ve işte karşınızda o kayıtlar!

1970'den itibaren, buz örtüsünün miktar, alan ve kalınlığında ani bir düşüş olmuş. 40 yıl içinde yüzde 40 küçülmüş. Ve şimdi iki önemli araştırma gösteriyor ki önümüzdeki 50 ila 70 yıl içerisinde yaz mevsimi geldiğinde tamamen tükenmiş olacak. Şimdi şöyle diyebilirsiniz, "Bu neden bir sorun olsun?

" Ve "Nasıl olur da kutup buz örtüsü bu kadar hızlı eriyebilir?

" Güneş ışınları buza temas ettiğinde yüzde 90 dan fazlası bir ayna etkisiyle uzaya geri yansır. Ama okyanusa temas ettiğinde, yüzde 90 dan fazlası emilir. Böylece etrafındaki su ısındıkça buzun erimesi de hızlanır. Şu anda kutup buz örtüsü dev bir ayna görevi görüyor. Tüm güneş ışınlarının yüzde 90'dan fazlası geri yansıyor. Bu, Dünya'yı daha serin tutuyor. Ama eridikçe ve güneşin enerjisini, buzul yerine açık deniz aldıkça yüzde 90 dan fazlası emiliyor. Böylece burada Kuzey Kutbunda, Kuzey Buz Denizinde gezegenin herhangi bir yerinden daha fazla ısı artışı oluyor.

Bu durum, kutup ayıları gibi buza bağımlı yaratıklar için iyi değil. Yeni bir bilimsel araştırma buza ulaşmak için 95 km'ye varan uzun mesafeler yüzerken boğulmuş halde bulunan kutup ayılarına ilk kez rastlandığını, gösteriyor. Böyle bir duruma daha önce rastlanmamıştı. Peki,bir zamanlar buzla kaplı olan dünyamızın tepesindeki buzun yerini almış uzayıp giden açık denizlere bakmak, bizim için ne ifade ediyor?

Çok şey ifade etmesi gerek çünkü bu durumun, gezegensel etkileri var!

Dünya'nın iklimsel sistemi, ısıyı, ekvatordan kutuplara doğru aralıksız dağıtan büyük bir bir makine gibidir. Ve bunu, okyanus akıntıları ve rüzgâr akımları ile yapmaktadır. Bilim adamlarına göre, Dünya'nın iklimleri, doğrusal olmayan bir düzendedir. Başka bir deyişle bu değişimlerin hepsi, aşama aşama olmamaktadır. Bazıları, ani ve büyük sıçramalarla gelir.

Dünya genelinde yıllık ısı ortalaması yaklaşık olarak 14,4 derecedir. 0.15 derecelik bir yükselme olduğunda ki, bu beklenenin en alt seviyesidir bunun, Dünya'yı nasıl etkilediğine bir bakın!

Bunun anlamı, ekvatorda sadece 0.17 derecelik artış olurken kutuplarda, 0.11 dereceden fazla artış olması demektir. Böylece son buzul çağından bu yana şekillenmiş ve sabit kalmış bütün rüzgâr ve okyanus hareketliliği aktivite gösterecek ve değişecektir. Bilim adamlarının üstünde en çok çalıştığı ve endişe duyduğu bir sorun da Kuzey Kutbu'ndan, Grönland'ı geçerek gelen soğuk rüzgarların, Kuzey Atlantik'te, yukarı tırmanmakta olan sıcak su akıntısı ile karşılaşması bu sıcak sulardaki ısıyı buharlaştırması ve bu buharın, rüzgârlar ve Dünya'nın ekseni etrafında dönüşü aracılığı ile Batı Avrupa'ya taşınmasıdır. Bütün okyanusların mevcut sistemlerinin, bu döngü içerisinde bir zincirin halkaları gibi birbirine bağlı olması sizce de çok ilginç değil midir?

Bu döngüye Okyanus Taşıma Düzeni deniyor. Kırmızı olanlar, sıcak yüzey akıntılarıdır. Onların en bilineni **"Gulf Stream"** dir. Mavi olanlar, soğuk su akıntılarını temsil eder ve bunlar, kırmızının tersi yönünde hareket eder. Biz mavileri göremeyiz, çünkü onlar okyanusun dibinden akarlar. Yukarıda, Kuzey Atlantik'te, o sıcaklığın rüzgârlarca emilmesinden sonra geriye kalan, soğuk ve tuzlu sudur. Çünkü tuz, hiç bir yere gitmez!

Ve bu da suyu, daha yoğun ve daha ağır yapar. Bu nedenle soğuk, yoğun ve ağır su saniyede 19 milyar litrelik bir kapasiteyle dibe doğru batar. Ve bu durum, akıntıyı geriye, güneye doğru çeker. Son buzul çağının sonunda son buzul, Kuzey Amerika'dan uzaklaşırken buzlar eriyerek, Kuzey Amerika'da dev bir tatlı su havuzunu oluşturdu. Ve Büyük Göller, bu dev tatlı su havuzundan geriye kalan kalıntılardır. Doğu sınırında bir buz seti biçimlendi ve bir gün, bu set kırıldı. Ve bütün bu tatlı su, hışımla dışarıya hücum edip St. Lawrance'ı boydan boya yararak karıştığı tuzlu, yoğun, soğuk suyu sulandırdı. Suyu tatlandırarak hafifletti, böylece batışını durdurdu. Ve sonuçta o pompa kapandı! Ve ısı transferi durdu. Böylece Avrupa, 900-1000 yıl kadar sürecek bir buzul çağına daha geri döndü.

Bugün, bizim de yaşamakta olduğumuz koşullardaki değişiklik gibi Avrupa'nın buzul çağına geçiş süreci belki de 10 yıl gibi kısa bir zaman içinde olmuştur. Yani, bu çok ani bir geçiştir. Tabii ki şimdi bu

tekrarlanmayacaktır çünkü Kuzey Amerika'daki buzullar artık orada değiller. Orada, yakınlarında hiç başka büyük buz kütleleri görüyor musunuz?

Evet!

Buna daha sonra tekrar döneriz!

Mevcut problemi devamlı, olabildiğince açık bir şekilde anlattığım halde hâlâ problemin çözümüne çok az katkıda bulunduğumdan dolayı çok üzülmekteyim. Gerçekten değişmek üzere olduğumuzu gösteren anlamlı işaretler görmek için etrafıma bakınıyorum. Ama ne yazık ki şu anda göremiyorum. **Önde gelen bilim adamları, hava kirliliğinin nedenlerinden biri olarak çürümekte olan bitkilerin yaydığı, nitrojenin oksitlerini gösterdiler. Büyük dumanlı dağlara adını veren sisin nedeni, işte bu ince dumandır..** Çok teşekkürler, her şey yolunda!

Bu adam, çevresel bilincin o kadar uç noktalarındadır ki boğazımıza kadar çamura batmış ve hepimiz işsiz kalmış olacağız!

Bu adam çılgın!

Küresel ısınmaya biz insanlar neden oluyorsak bile ki olmuyoruz bu Amerikalılar üzerinde ortaya konmuş en büyük aldatmacalardan biri olabilir. Biz oldukça hassas bir konu ile uğraşıyoruz. Eğer ki bir mesele Anayasa'yı değiştirme yetkisi olanların umurunda değilse onlar için görmezden gelmek "İyi, biz yarın bu konuyla ilgileniriz" demek, çok kolaydır. Bütün bu düzenleri değiştiren bu aynı olağandışı durum aynı zamanda mevsimleri de etkilemektedir. İşte, Hollanda'dan gelen bir çalışma!

25 yıl önce göçmen kuşların son geliş tarihi 25 Nisan idi. Ve yavrular da 3 Haziran'da yumurtadan çıkıyordu. Bu tam da tırtılların yumurtadan çıkış tarihi ile aynı zamana denk geliyor. Doğanın dengesi!

Ancak 20 yıllık ısınmanın ardından tırtıllar iki hafta öncesinden zirvedeydiler ve yavru kuşlar yetişmeye çalıştı ama başaramadılar. Böylece zor durumdalar. Ve küresel ısınmadan sadece bu şekilde etkilenen milyonlarca ekolojik hücre var. Bu, son yüz yılda Güney İsviçre'deki don yapmış gün sayısı. Hızla azalmış. Ama şimdi bunu izleyin. Bu, açılmakta olan yeni ekolojik ortamları doldurmak için akın eden yabancıl türlerin sayısı. Bu, Birleşik Devletler'de de gerçekleşiyor. Çam böceği sorununu duymuş muydunuz?

Bu kanatlılar kışın soğuğunda ölürdü ancak artık donmuş günlerin sayısı daha az olduğundan, çam ağaçları mahvoluyor. Burası, kabuk böcekleri tarafından öldürülmüş, Alaska'daki 14 milyon dönümlük alaçam ormanının bir bölümü. Tamamen aynı hadise. Sivrisinek hattının üzerinde olsun diye yukarılara kurulmuş şehirler var. Biri Nairobi, Harare bir diğeri. Daha pek çok var. Artık sivrisinekler ısınmayla birlikte daha yükseklere çıkıyor. Menzilini arttırmakta olan kaygı verici pek çok bulaşıcı hastalık taşıyıcısı var. Sadece sivrisinekler değil, bu türlerin hepsi. Son çeyrek yüz yılda ortaya çıkan ve "yeni hastalıklar" diye adlandırdığımız yeni marazlar peydah oldu. Birçoğu, SARS gibi, korkunç sorunlara neden oldu. Veremin dirençli biçimleri ve diğer hastalıklar ortaya çıktı. Ve bir zamanlar kontrol altına alınmış olan bazı hastalıklar yeniden hortladı. Kuş gribi, bildiğiniz gibi, tabii ki oldukça ciddi bir mesele.

Batı Nil Virüsü! 1999'da Maryland'ın doğu kıyısına ulaştı. İki yıl sonra, baştan sona Mississippi'yi sardı ve akabinde de iki yıl içinde bütün kıtaya yayıldı. Bunlar, gerçekten çok sıkıntı verici işaretler. Dünyanın her yerindeki mercan kayalıkları küresel ısınma ve diğer faktörler yüzünden ağarmakta olup, sonuçta bu hâle geliyorlar. Ve mercan kayalıklarına muhtaç olan bütün balık türleri de sonuç olarak risk altında. Neticede, şu anda yaşanmakta olan nesil tükenmesi geçmişteki doğal orandan 1000 kat fazla gerçekleşiyor. Şimdi ikinci dedektöre dönelim Antarktika'ya!

Gezegen üzerindeki açık ara en büyük buz kütlesi!

1978'de bir arkadaşım demişti ki: "Antarktika'ya bağlı yarımadalarda buz tabakalarının kırıldığını görürsen "alarma geç, çünkü " " bu, küresel ısınmaya işaret eden bir tehlike çanı olarak görülmelidir." Ve aslında

yarımadaya daha yakından bakarsanız buradaki yeşil bölümlerden her birinin son 15-20 yılda kırılmış ve Rhode Island eyaletinden daha büyük birer buz tabakası olduğunu görürsünüz. Bir tanesine dikkat çekmek istiyorum. Adı Larsen B. Buradaki siyah havuzlara bakın!

Buzun içinden alttaki okyanusa bakıyormuşuz gibi görünmesini sağlıyor ama bu bir göz yanılması. Bu, havuz halinde şekillenen eriyen su ve bir helikopterle üzerinden uçsaydınız 213 metre uzunluğunda olduğunu görürdünüz. Çok görkemli ve çok büyükler. Belli bir mesafede, dağlar ve dağlardan hemen önce kıtanın kabuğu görülüyor. Bu, yüzmekte olan buz ve ayrıca dağların yamaçlarında karaya bağlı olan buz da var. Buradan dağlara olan uzaklık 30 -40 kilometredir. Bu durumun küresel ısınmayla bile en az 100 yıl değişmeyeceğini düşündüler. Bu buz tabakaları üzerinde çalışan bilim adamları bu görüntülere bakarken çok büyük şaşkınlığa uğradı.

31 Ocak 2002'de başlayan 35 günlük bir müddette bu buz tabakası tamamen yok oldu. Bunun nasıl bu kadar çabuk olduğunu bir türlü çözemediler. Ve nerede hata yaptıklarını görmek için geri döndüler. Ve işte bu sırada bu erime suyu havuzlarına odaklandılar. Ama onlar orada ne olduğunu bile anlayamadan başka bir şey ters gitmeye başladı. Deniz tabanlı yüzen buzda çatlama olunca karaya bağlı buzun desteği kalmadı ve karaya bağlı buz okyanusa düşmeye başladı. Bu, yatık bir şişenin mantarını çıkarmak gibiydi. Yüzen buz ile karaya bağlı buz arasında bir fark vardır.

Şöyle ki; **Bir bardak suyun içindeki buzu ele alalım. Eridiğinde, bardağın içindeki su seviyesini yükseltmez ancak tepeleme buz dolu bardakta su seviyesinin üzerinde kalan buz eriyince bardağı taşırır.**

Pasifik Ulusları vatandaşlarının tamamının Yeni Zelanda'ya tahliye olmak zorunda kalmasının nedeni budur. Ben, Batı Antarktika üzerinde yoğunlaşmak istiyorum çünkü karaya bağlı buz ve deniz tabanlı buz hakkında iki etmeni tanımlıyor. İkisinden de biraz var. Adaların üzerinde askıda duruyorlar ama alttaki okyanus yukarı çıkıyor. Yani okyanusun ısınması buna etki ediyor. Eğer burası yok olacak olsaydı su seviyesi, dünya çapında 6 metre yükselirdi. Bu buz tabakasının altında, saptanan kaygı verici değişiklikler var. Ne var ki kabaca aynı boyutta olan diğer bir buz kütlesinden göreceli olarak daha kalıcı olduğu düşünülebilir. Grönland da yok olsaydı deniz seviyesi aynı şekilde 6 metre yükseltirdi. Bir arkadaşım şu anda Grönland'da neler olup bittiğiyle ..ilgili bazı resimleri henüz getirdi. Etkileyici değişiklikler!

Bunlar, Antartika'daki buz tabakalarında oluşan havuzlarla aynı özellikleri taşıyorlar. Bilim adamları, suyun buza sızdığı zaman tekrar donacağını düşünüyorlardı. Fakat gerçekte ne olduğunu ortaya çıkardılar. Su sızmaya devam ediyor. Dibe kadar tüneller açıyor ve buzu, beyaz karıncaların yaptığı gibi İsviçre peynirine çeviriyor. Bu, buzdaki derin yarıklara ne olduğunu gösteriyor. Göl şeklini aldıklarında, bir çeşit değirmene dönüşüyorlar. Su dibe doğru akıyor ve buz kütlesi kaya yatağı ile buluştuğu yerde, kaymaya başlıyor. Ölçüm için burada olan bu insanları görüyor musunuz?

Burası, Grönland'ın kıyı kesimleri değil, burası buz kütlesinin ortası!

Bu, Grönland buzulunun her yanından buzda tüneller açarak ilerleyip alttaki kaya yatağına doğru hızla giden erimiş, tatlı suların oluşturduğu muazzam bir akıntı!

Şimdi, belli bir dereceye kadar, burada her zaman mevsimlik erimeler olmuş ve geçmişte de değirmenler oluşmuştur ama bu şimdiki gibi hiç olmamıştır. Bu, 1992'de, Grönland'da ölçülen erime miktarı. 10 yıl sonra ise durum bu aşamada. Ve işte burada da 2005'deki erime kayıtları. Toni Blair'in bilimsel danışmanı Grönland'da şu anda olanlardan dolayı dünya haritasının, tekrar çizilmesinin gerekebileceğini söyledi. Eğer Grönland'da buzlar çözülmüş ve erimiş olsaydı ya da Grönland'ın ve Batı Antartika'nın yarısında buzlar çözülmüş ve erimiş olsaydı Florida'daki deniz seviyesi şu hâle gelirdi. San Francisco Körfezi de böyle olurdu. Bu bölgelerde pek çok insan yaşıyor. Hollanda!

Alçakta kalan ülkelerden bir tanesi. Tek kelimeyle mahvedici!

Pekin çevresindeki bölgede, onlarca milyon insan yaşıyor. Şangay çevresindeki bölgelerde ise, durum daha da vahim tam 40 milyon insan var!

Bundan daha da kötüsü, Kalküta ve Bengaldeş'in doğusuna kadar olan bölge ise, 60 milyon insanı barındırıyor. Birkaç yüz bin mültecinin bir doğal afet yüzünden ülkelerinden tahliye edilmesinin etkilerini düşünün!

Sonra da bu rakamın, yüz milyon ve üzeri olduğunu bir hayâl edin!

İşte Manhattan!

Burası, Dünya Ticaret Merkezi anıt alanı. Ve o korkunç 11 Eylül olayından sonra hepimiz, "Bir daha asla" dedik. Fakat burada, Manhattan'a olacakları görüyorsunuz. New Orleans'ta ne kadar suyun setleri yarıp geçeceğini bilimadamlarının bu konudaki kesin öngörüleri gibi yönetim de bunu kesinlikle ölçebilir. Dünya Ticaret Merkezi anıtının yapılacağı alan sular altında kalabilir. Teröristlerin yanında diğer tehditlere karşı da hazırlıklı olmamız mümkün mü?

Belki de diğer tehditler için daha da çok endişelenmeliyiz. 1.3 milyar nüfus dalgalanan bir ekonomi gittikçe artan enerji gereksinimi muazzam kömür stokları!

Kuzey Çin'deki kömür hattı!

- Moğolistan'ın iç bölgeleri.

- Evet.

- Sonra Shaanxi yerleşim bölgesi!

- Evet!

- Ayrıca en büyük kömür madeni de burada.

- Burada mı?

- Evet!

- Şu anda burası faal bir yeraltı madeni mi?

- Evet!

- Evet!

Çin'i her ziyaretimde bilimadamlarından, tehlikenin eşiğinde olduklarını öğrendim. Bana yeni açılan kömür üretim işletmelerinin sayıları hakkında bir fikir verir misiniz?

Şunu söylemeliyim ki rakam çok büyük. Çünkü iş, çok kazançlı!

Bu mesele Amerika için nasılsa, gerçekten Çin için de aynı. Her iki ülke de, eski ve havayı kirleten teknolojileri kullanıyor daha çok su baskını ve kuraklık ve daha güçlü fırtınalar gitgide çoğalmakta ve küresel ısınma, bu şablonla ilişkili olduğunu göstermiştir.

Buradaki insanlara bu durum karşısında "ne yapabiliriz" gibisinden önerilerde bulunacak olsaydınız Gerçeği, kurgudan ve doğru iletişimleri, yanlış anlamalardan ayırmak burada öğrendiklerinizin bir parçasıdır. Ancak, uyarılar kesinlik kazandığında ve güvenilir bilime dayandığında insani bir varlık olarak, hangi ülkede yaşarsak yaşayalım bu uyarıları duyduğumuzu ve itibar ettiğimizi gerçekten göstermenin bir yolunu bulmalıyız!

Her iki ülke de zor zamanlar geçiriyor, geçmişte dayanağımız olan başıboşluk, bildik seyrimizi sarsıyor. Her iki ülke de, kabul edilemez sonuçlarla karşı karşıya!

Medeniyetimiz ve Dünya arasındaki çarpışmaya şahit olmaktayız. Ve bu çarpışmaya sebep olan üç faktör var. Birincisi nüfus!

Bebek patlamasını yaşamış olan benim neslim, **İkinci Dünya Savaşı sonrası dünyaya geldiğinde nüfus, iki milyar çizgisini henüz aşmıştı.** Şu an 50'li yaşlarımdayım ve dünya nüfusu 6.5 milyara ulaşmış durumda. Demografik bebek spekülatörlerinin beklentilerine göre hesaplayacak olsam bu rakam, 9 milyarın üzerinde!

Bu durumda, 2 milyarlık nüfusa ulaşmak, on bin nesil gerektirmişse ancak bu rakamın 2'den 9 milyara fırlaması bir insan yaşamına sığacak sürede olmuşsa ortada büyük anlamda bir gariplik var demektir. Dünya üzerindeki baskımızı arttırıyoruz. Bu, çoğunlukla Dünya'nın fakir uluslarında gerçekleşiyor. Yiyeceğe olan talep üzerinde bir baskı oluyor. Suya olan talep üzerinde baskı oluyor. Savunmasız doğal kaynaklarımız üzerinde bir baskı oluşuyor. Ve bu baskı sadece tropikal bölgelerde değil, başka yerlerde de ormanların tahrip olduğuna şahit olmuş olmamızın, nedenlerinden biridir. Bu, politik bir meseledir!

Burası, Haiti ile Dominik Cumhuriyeti arasındaki sınır. Her iki tarafta da farklı politikalar uygulanıyor. Ormanlara verilen zarar sadece kesimle değil, büyük ölçüde yangınlarla oluyor. Her sene atmosfere karışan toplam karbondioksitin neredeyse yüzde otuzu orman yangınlarından kaynaklanıyor. Bu, Dünya gecelerinin, 6 aylık bir zaman diliminde alınmış ağır çekim görüntüsü. Beyaz alanlar, şehirlerin ışıklarını ve kırmızılar da yanan orman ve çalıları gösteriyor. Sarı alanlar ise burada, Sibirya'da olduğu gibi gaz parlamaları. Ve bu durum beni, dünyamızla olan ilişkimizi yeniden biçimlendiren ikinci faktöre götürüyor. Bilimsel ve teknolojik gelişme, büyük bir nimettir. Tıp ve iletişim gibi alanlarda bize muazzam faydalar sağlamaktadır. Fakat sahip olduğumuz bu yeni güç, aynı zamanda sonuçlarını düşünmemiz için bize sorumluluk yüklüyor. İşte, üzerinde düşünmemiz gereken bir formül: Eski alışkanlıklar artı eski teknolojinin, tahmin edilebilir sonuçları vardır. Değişmesi zor eski alışkanlıklar artı yeni teknolojinin etkileyici bir şekilde değiştirilmiş sonuçları olabilir. Mızrakla, yayla, okla tüfek ve makinalı tüfekle yapılan savaş. Bu, şekillerden biri. Fakat daha sonra yeni bir teknoloji geldi. Savaş hakkında daha farklı düşünmek zorundayız!

Eski alışkanlıkların sonuçlarına bütünüyle biçimlendirilmiş yeni teknolojiler, bize gösteriyor ki geçmişin kalıplarını akılsızca devam ettiremeyiz. **Aynı şekilde, beslenmek için de Dünya'yı hep kötüye kullandık. Varlığımızın devamı için göreceli olarak basit araçlar kullandık.** İşte pulluk, işte traktör!

Ama şimdilerde kürek gibi araçlar bile farklı!

Kürek, eskiden böyleydi. Kürekler büyüdü!

Ve her geçen yıl daha da güçleniyorlar!

Bu örnekte olduğu gibi, dünya yüzeyini etkileme yeteneğimiz de tamamen biçim değiştirmiş durumda. Aynı şeyleri, harika bir iş olan sulama için de söyleyebilirsiniz. Fakat sonuçlarını düşünmeden nehirlerin yönünü değiştirirsek o zaman nehirler, bazen denizlere artık ulaşamaz olurlar. Orta Asya'da, eski Sovyetler Birliği tarafından, pamuk tarlalarını sulamak için düşüncesizce kullanılan iki nehir vardı. Aral Denizi'ni bunlar beslerdi. Dünyanın en büyük dördüncü iç denizi idi. Oraya gittiğimde, kuma oturmuş bu muazzam balıkçı filosunun bu garip manzarasıyla karşılaşmıştım. Burası, balıkçılık endüstrisinin geri çekilmekte olan sahil şeridine ulaşmak için çaresizce inşa etmeye çalıştığı kanal. Doğa ile olan ilişkilerimizde hatalar yapmak artık daha büyük sonuçlar doğurabilir. Çünkü teknolojilerimiz çoğunlukla, insanoğlunun hesaplarından daha büyüktür. Hepsini bir araya getirdiğimizde, bir çeşit tabiat gücü olup çıkıyoruz!

Ve tabii, bu da politik bir meseledir. Bu, küresel ısınmayla ilgili katkıyı gösteren Dünya'nın, biçimi değiştirilmiş bir bilgisayar haritası. Ülke olarak, tüm Güney Amerika'dan tüm Afrika, tüm Orta Doğu ve tüm Asya'dan ve hepsinin toplamından daha fazla sorumluyuz. Bu, **Afrika, Hindistan, Çin, Japonya, AB, Rusya'daki kişi başına karbondioksit yayımı.** İşte biz de buradayız. Hepsinin çok çok üzerindeyiz. Nüfusu işe katarsak, durum biraz değişiyor. Çin daha büyük bir rol oynuyor. Avrupa da öyle!

Fakat bütün oranlardaki yerimizle hâlâ en büyük katkıda bulunan biziz. Böylece, bu konuya olan bakış açımız bize kalmış çünkü Dünya ile olan ilişkilerimizi biçimlendiren üçüncü ve son faktör, bakış açımız!

Bir kurbağa, kaynayan bir su kabına atlarsa hemen tekrar dışarı sıçrar çünkü tehlikeyi algılar. Fakat aynı kurbağa hafif hafif kaynamaya başlayan ..ılık bir su kabına atlarsa orada oturacak ve hareket etmeyecektir. Sıcaklık yükselmeye devam etse de, oturacaktır. Orada kalmaya devam edecektir. Ta ki kurtarılıncaya kadar!

Kurbağayı kurtarmak önemlidir!

Ama asıl konu şudur: Ortak sinir sistemimiz bu kurbağanın sinir sistemi gibidir. Tehlikeyi algılamadan önce bazen bir şok yaşarız. Tehlike, çabucak geliyor olsa da, eğer bize ağır ağır gözüküyorsa yerimizden kıpırdamama tepki vermeme ve harekete geçmeme ehliyetine sahibiz.

Ben çocukken, yaz aylarının tütünle uğraşmaktan başka bir anlama geldiğini hatırlamıyorum. Sadece, bunu seviyordum. O dönemlerde çiftlikteki adamlarla çalışmak bana eğlenceli geliyordu. Sağlık Bakanlığı'nın 1964 yılındaki raporuyla sigara içmeyle akciğer kanseri arasındaki bağlantı ortaya çıkarılmıştı. Tütün üretimine devam ettik. Nancy, benden neredeyse 10 yaş daha büyüktü ve sadece iki kardeştik. O benim koruyucumdu aynı zamanda da, arkadaşım!

Sigara içmeye, daha henüz çok gençken başladı ve bir daha hiç bırakmadı. Akciğer kanseri yüzünden öldü. Bu, ölmeyi asla istemeyeceğiniz bir yol!

Sigarayı üreten kanseri üreten bu ekonomik düzenin bir parçası olmuş olmanın düşüncesi bile birçok yönden o kadar acı vericiydi ki!

Babam hayatı boyunca tütün yetiştirmişti, bıraktı!

Geçmişte anlamlı gelen sebep her neyse artık anlamını yitirmişti. Tütün yetiştirmeyi bıraktı. Noktaları birleştirmek için oyalanmak, insanın doğasında vardır, biliyorum ama, insanın **"Keşke daha çabuk birleştirseydim"** diyebileceği, bir hesap gününün gelebileceğini de biliyorum. Kafamızı karıştıran, başlıca üç tane yanlış anlama vardır. Öncelikle, bilim adamları arasında küresel ısınma sorununun gerçek olup olmadığıyla ilgili bir anlaşmazlık var mıdır, yok mudur?

Aslına bakarsanız, yoktur!

Bir dergide, küresel ısınma ile ilgili son 10 yılda yazılmış her bilimsel makaleyi yeniden mercek altına alan muazzam bir çalışma yapıldı. Bu makalelerin yüzde onu olan 928 makaleyi örnek olarak ele aldılar. Küresel ısınmaya bizlerin sebep olduğunu ve bunun ciddi bir soruna dönüştüğünü yansıtan bilimsel görüş birliğine katılmayanların sayısı kaç biliyor musunuz?

928 makalenin içinden hiçbiri!

Bilimde anlaşmazlık olduğu yanılgısı oldukça küçük bir grup tarafından kasten ortaya atılmıştı. Kendi aralarındaki yazışmaların biri, dışarıya sızdı ve basına göre, işte yazılanlar: "Onların amaçları, küresel ısınmayı gerçekten çok " teoriymiş gibi göstermektir." Bu, daha önce de olmuştu!

CAMEL İÇEN DOKTOR SAYISI ARTIYOR. Sağlık Bakanlığı'nın, sigara ile ilgili raporundan sonra!

40 yıl önce bir başka yazışmaları daha sızmıştı. İşte söyledikleri:

"Ürünümüz, şüphedir!" "Çünkü halkın kafasında çelişki yaratmanın en iyi yolu budur."

Peki, başarılı olabilmişler mi?

Yeniden gözden geçirilen o 928 makaleyi hatırlayacaksınız yüzde sıfırı bilimsel görüşe karşıydı. Popüler basında ise, tüm makaleleri içeren başka bir çalışma daha vardı. Son 14 yılda, 636 makaleyi incelediler. Bunların yarısından fazlası **"Bu, bir problem olabilir de, olmayabilir de, emin değiliz!"** diyordu. Bu yüzden insanların kafalarının nasıl karıştığına şaşmamak gerek!

BUSH'UN YARDIMCISI HAVA RAPORLARINDA DÜZELTME YAPTI.

Ne buldun?

Kime çalışıyor?

Başkan'ın yardımcılarından biri mi?

Ben bir Bu, Beyaz Saray Çevre Ofisi. Amerikan Petrol Enstitüsü. **Petrol ve gaz lobisi demek daha doğru!**

Dürüstçe olur mu?

Yani her yönüyle dürüstçe mi?

Biraz daha ilgilen ve müşterileri kimmiş, bir bak!

Exxon Valdez olayını savunuyordu yani?

BEYAZ SARAYDA BİR EDİTÖR.

Evet, hem de çok!

Bilim adamlarının, gerçekleri gördüklerinde bunlara saygı duymak ve umuma sunmak gibi bağımsız bir sorumluluğu vardır. Bu bilimsel soruyla ilgili verdiğiniz ifadede neden kendinizle çelişkiye düşüyorsunuz?

O bölümdeki son paragraf, bana ait bir yazı değil ifademe sonradan eklenmiş!

Eğer sizi, bilimsel bir sonucu değiştirmeniz için zorluyorlarsa bu, onlar tarafından yapılan bir bilim sahtekârlığıdır!

Sovyetler Birliği'nde, ideolojiyle uyuşması için bilim adamlarının, çalışmalarını değiştirmeye zorlandığını bilirsiniz Keşfettikleri gerçekler

HAVA UZMANINI NASA SUSTURMAYA ÇALIŞMIŞ!

Onları, açıklamakta ısrar ettikleri uygunsuz gerçeğe götürdüğü için eziyet edilen, alay konusu yapılan işlerinden ve gelirlerinden mahrum bırakılan bilim adamları gördüm. Amerikan Petrol Enstitüsü'nde çalışıyordu ve 2001 Haziranı'nda Başkan tarafından, çevre politikasının başına getirildi!

Çevre Koruma Kurumu'ndan küresel ısınma hakkında uyarıda bulunan bir yazı aldı ve yazıda düzenleme yaptı. Halbuki, bilimsel bir eğitimi falan yoktu. Bilimadamlarının görüşünü geçersiz kılmayı üstüne vazife yaptı**. "Bu adamın el yazısının neye benzediğini görmek istiyorum."** dedim. Bu, Çevre Koruma Kurumu'ndan gelen yazı. Çizgiler düzenleyene ait. Adam, "Hayır, bunu söyleyemezsiniz. Bu sadece spekülasyon!" diyor. Bu, Beyaz Saray için utanç vericiydi böylece bu adam, birkaç gün sonra istifa etti ve istifa ettiğinin ertesi günü, gidip Exxon Mobil için çalışmaya başladı.

> 100 sene önce, Upton Sinclair şunu yazmıştı: **"Bir adam maaşını, "anlamamak" için alıyorsa " o adama bir şeyleri anlatmaya çalışmak çok zordur!**

" İkinci yanlış anlama da şu! Ekonomi ve çevre arasında seçim yapmak zorunda mıyız?

İşte bu, önemli bir durum!

Çoğu insan, seçim yapmak zorunda olduğumuzu söyler. Önceki yönetimi, yani Baba Bush yönetimini Dünya zirvesine katılması için ikna etmeye çalıştım. "Biz bu işin takipçisiyiz" demek için şaşaalı bir "Beyaz Saray Konferansı" düzenlediler Bu grafiklerden bir tanesi benim dikkatimi çekti ve bu konuda, bir iki şey söylemek istiyorum. Bu gruba göre, yapmak zorunda olduğumuz seçim, işte bu!

Karşınızdaki, iki farklı şeyi dengeleyen bir terazi!

Bir kefede, altın külçelerimiz var!

Ne güzel görünüyorlar, değil mi?

Ben, bu külçelerin bazılarına sahip olmak isterdim doğrusu!

Diğer kefede ise, gezegenimiz!

İki sebepten, böyle bir seçimin hatalı olduğunu düşünüyorum. Birincisi, gezegenimiz olmazsa..!

Diğer sebebi ise, doğru olanı yaparsak refah getirebilip, birçok iş alanı yaratabileceğimiz!

Çünkü doğruyu yapıyor olmak, bizi motive edecektir. Bu slayt gösterisini, muhtemelen bin kere yapmış olmalıyım!

"En azından bin kere" demek, daha doğru olur!

Nashville'den Knoxville'e, Aspen'den Sundance'e Los Angeles ve San Francisco. Portland, Minneapolis Boston, New Haven, Londra, Brüksel, Stokholm, Helsinki, Viyana, Münih, İtalya ve İspanya ve Çin, Güney Kore ve Japonya!

Bu slayt gösterisinin üzerinde her şeyden çok zaman harcamamın sebebi sanırım, insanların kafalarındaki bu ciddi konuyu anlamalarına engel olan her şeyi teşhis etmeye çalışmaktır. Ve bu engellerden birini teşhis eder gibi olduğumda onu beyinlerden çıkarıp almak, silindir gibi ezip geçmek isterim!

Yok etmek, havaya uçurmak isterim!

Bu konuyu, insanlara açıkça anlatmak gibi bir hedefe kilitlenmiş durumdayım. Bu hedefe ulaşmanın da şehir şehir dolaşıp insanlarla, ailelerle konuşmaktan başka yolu yok!

Çok yakında, yeterince insanın fikrini değiştireceğine ve beraberce yeni bir sayfa açacağımıza inanıyorum. İzninizle, ekonomi ve çevreciliği yanlış dengeleme hakkında bir örnek vereyim. Bu meselenin bir bölümü, otomobilleri kapsamaktadır. Japonya'nın kullanım standartları bu seviyededir. Avrupa, Japonya'yı geçmek için planlar yapmaktadır. Müttefiklerimiz olan Avusturalya ve Kanada bizi geride bırakmak üzereler. Bizim olduğumuz yer ise, burasıdır!

Tabii, bunun bir nedeni var. Ekonomiyi ve otomobil üreticilerini tehlikeye sokmadan çevreyi yeterince koruyamayacağımızı ileri sürüyorlar. Onlara göre, Çin'deki otomobil üreticileri gelip pazarımızı elimizden alabilirler. Öyle ama Çin'in kullanma standartlarının şu anda gelmiş olduğu nokta burası. Bizim çok üzerimizdeler. Bugün, Çin'de arabalarımızı satamayız çünkü Çin'in çevre standartlarına uymuyoruz!

Kaliforniya, daha yüksek kullanım standartlarına sahip arabaların alım satımına izin verilmesi ile ilgili bir teşebbüste bulundu. Ancak otomobil şirketleri, bu kanunun yürürlüğe girmesini önlemek için Kaliforniya Eyaleti aleyhine dava açtı. Çünkü işaret ettikleri gibi şu andan sonraki 11 senenin anlamı Kaliforniya'nın, şu anda Çin'in sahip olduğu ve bizim için 11 sene sonrasının teknolojisi olan arabaları satmak durumunda kalması. Açıkçası, uymak için çok külfetli bir hüküm!

Peki bu durum, şirketlerimizin başarılı olmasında yardımcı olur mu?

Eh, aslında dünya genelindeki satışlara bakarsanız, göreceksiniz ki daha verimli araba üreten şirketler daha başarılı olmaktadır. Ve bizim şirketlerimizin başı, belâdadır!

Son yanlış anlama!

Eğer bu sorunun, var olduğunu kabul ediyorsak kim bilir, belki de üstesinden gelmek için fazla büyüktür!

Ve birçok insan, bu sorun karşısında gerçekten hiçbir şey yapmadan en ufak bir adım bile atmadan inkârdan umutsuzluk moduna girmektedir. Kapanışı, zaten bildiğimiz gerçekler ve bu sorunla mücadele etmek için bilmemiz gereken her şeyi vurgulayarak yapmak istiyorum. Yapmamız gereken bir tek değil, çok şey var. Daha randımanlı elektrikli aletler kullanırsak atmosfere karışıp, küresel

ısınmaya neden olacak şu orandaki hava kirliliğini önleyebiliriz. Eğer, diğer gereçlerdeki randımanı arttırırsak, bu kadar standartları yüksek arabalar kullanırsak, bu kadar yani kısaca şemamızda tasarruf artmakta. Nakliyede randıman yenilenebilir teknolojide randıman karbonun zaptedilmesi ve tecridi bütün bunlar, hakkında daha çok duyacağınız büyük bir çözüm silsilesi!

Hepsi bir araya geldiğinde karbondioksit yayımında, kısa sürede 1970 oranının bile altında oluruz. Gereksinim duyduğumuz her şeye sahibiz tabii siyasi irade ne yapar bilinmez. Ancak biliniz ki, siyasi irade, Amerika'da değiştirilebilir bir çaredir!

Bunu yapmaya ehliyetimiz var!

Her birimiz küresel ısınmaya birer nedeniz ama her birimiz bu durumu değiştirmek için seçimini yapabilir. Satın aldığımız şeylerle, kullandığımız elektrikle, arabalarla bireysel karbondioksit yayımımızı sıfıra indirmek adına seçimimizi yapabiliriz!

Çözüm elimizde!

Bunu hayata geçirmek için sadece azimli olmalıyız!

Dünyanın geri kalanı ileriye doğru giderken biz geride mi kalacağız?

Bütün bu ülkeler Kyoto Protokolü'nü imzaladı. Kyoto'yu onaylamayan iki gelişmiş ülke var biri biz, diğeri de Avustralya!

Ne şanslıyız ki, öncülük yapan birkaç eyalet var. Karbondioksit miktarını düşürmek için 9 Kuzeydoğu Eyaleti birlik oldu. Kaliforniya ve Oregon ilk teşebbüsü yaptılar. Pensilvanya, güneş ve rüzgâr enerjisi alanında liderliğe soyunuyor. Ve Amerikan Şehirleri bir biri ardına bu gruba katılıyor. Gördüğümüz bütün bu şehirler küresel ısınmaya çözüm bulmaya taahhütte bulunuyor. Peki, ya geri kalanımız?

Eninde sonunda soru şuraya gelip dayanıyor. Amerikalı olarak, bizler çok zor olsalar da mükemmel işleri başaracak kabiliyette miyiz?

Kendimizi ve tarihi aşacak kabiliyette miyiz?

Eh, kayıtlar gösteriyor ki, o kapasitemiz var!

Bir ülke yarattık, komünist devrimine karşı savaşıp bu Dünya'ya, bireysel özgürlüğü garanti eden hür bir ülke olarak, yeni bir şeyler sunduk. Amerika ahlâki bir karar verdi. Kölelik yanlıştı ve yarımız hür, diğer yarımız köle olarak kalamazdık. Amerikalı olarak bizler kadınlara tabii ki oy hakkı verdik. Totaliter düşünceyi mağlup edip, aynı anda hem Pasifik'te hem de Atlantik'te savaş kazandık. Okullarda ırk ayırımına son verdik. Çocuk felci gibi korkunç hastalıkları tedavi ettik. Biz Ay'a gittik!

Formda olduğumuzda neler yapabileceğimizin en güzel örneği bu!

Komünizm'i çökertmek için parti gözetmeden elele çalıştık. Küresel bir çevre krizi hâline dönüşen ozon tabakasındaki deliğe çözüm getiren bizler değil miyiz?

Küresel bir çevre mücadelesi olduğundan Dünya'daki her ülkenin işbirliğini gerektiren ve çözülmesi mümkün olmayan bir problem olarak gösterilmemiş miydi?

Ama biz el attık!

Ve Amerika, bu soruna neden olan kimyasalların yavaş yavaş kullanım dışı kalmasına öncülük etti. Şimdi artık, demokrasimizdeki siyasal yöntemleri kullanarak toplu olarak hareket etmeye karar verip, bu sorunu çözmeliyiz!

Ancak bu soruna değişik bir bakış açısıyla yaklaşmak zorundayız. Şimdiye kadar karşı karşıya kalmış olduğumuz her sorundan daha farklı!

Dünya'nın boşluktaki dönüşünü gösteren o filmi hatırlıyor musunuz?

Uzaydaki yolculuğuna devam eden o araçlardan biri 6,5 milyar km katettikten sonra Carl Sagan ne demişti?

"Dünya'nın bir resmini daha çekelim!

" Şu soluk mavi noktayı görüyor musunuz?

O biziz!

İnsan tarihinde şimdiye dek ne olup bitmişse işte, görüntüdeki bu noktada olmuştur. Bütün zaferler ve bütün felâketler!

Bütün savaşlar, bütün kıtlıklar!

Önemli bütün gelişmeler!

O bizim tek evimiz!

Ve şu anda tehlikede olan Dünya Gezegeni'nde bir medeniyet olarak geleceğimiz olan, yaşam gücümüzdür!

Ben bunun ahlâki bir mesele olduğuna inanıyorum. Bu meseleye el koyma sırası sizde!

Tekrar yükselip, geleceğimizi emniyete alma sırası bizde!

Bu konu ile ilgili yaptıklarım, olağandışı bir şey değil. Olağandışı olan, genç bir adam olarak bu konuya dikkat çekme ayrıcalığının bende olmuş olması. Bayanlar, baylar!

Huzurunuzda, Bay Al Gore!

Sanki bir pencere açılmış ve içinden bütün berraklığıyla gelecek görünüyordu!

"Görüyor musun" dedi, "şunu görüyor musun?"

"İşte içinde hayatını yaşayacak olduğun gelecek o!
" Gelecek nesiller bir vesileyle kendilerine şunu sorabilirler: "Atalarımız ne düşünüyordu?
" "Bir şansları varken neden harekete geçmediler?
" En iyisi, bu soruyu şimdi sorsunlar!
Yaşam şeklinizi değiştirmeye hazır mısınız?
Bu iklimsel kriz aşılabilir. İşe nereden başlayacağınızı görmek için www.climatocrisis.net adresine uğrayın!
Çevreye yaydığınız karbondioksiti azaltabilirsiniz. Aslında sıfıra bile indirebilirsiniz!
Enerji randımanı yüksek olan aletler/ampüller satın alın. Klimalarınızı değiştirin, ısınır ya da serinlerken zaman ayarlı klimalar kullanın. Evinizi soğuğa karşı izole edin, yalıtımı arttırın, enerji denetleyicisi edinin. İmkânınız varsa hibrid sistemli bir araba alın. Yapabildiğinizde yürüyün ya da bisiklet kullanın. Toplu taşıt araçlarını tercih edin. Anne babanıza, içinde yaşayacağınız dünyayı mahvetmemelerini söyleyin!
Anne babaysanız, yaşayacakları dünyayı korumalarında çocuklarınıza katılın. Yenilenebilir enerji kaynaklarına geçin. Elektrik şirketinizi arayarak yeşil enerji sunup sunmadıklarını öğrenin. Eğer sunmuyorlarsa neden sunmadıklarını sorun!
Bu krizi aşacağına söz veren liderlere oy verin. Meclis'e yazın eğer dinlemezlerse Meclis'e üye olmaya çalışın!
Ağaç dikin!
Hem de pek çok!
Yaşadığınız yerde sesinizi yükseltin!
Radyo programlarını arayın, gazetelere yazın!
Amerika'nın karbondioksit yayımına son vermesinde ısrar edin ve küresel ısınmayı önlemek için uluslararası çalışmalara katılın. Yabancı petrole olan bağımlılığımızı azaltın!
Çiftçilerin, alkoholik yakıt yetiştirmesine yardımcı olun!
Yakıt ekonomisi standartlarını yükseltin!
Düşük karbondioksit üreten arabaları tercih edin!
İnancınız varsa dua edin edin ki, insanlar kendilerinde değişecek gücü bulsunlar. Eski bir Afrika atasözü der ki
"Dua ederken ayaklarınızı harekete geçirin!"
Herkesi bu filmi seyretmeye teşvik edin!
Küresel ısınmayla ilgili öğrenilecek ne varsa öğrenin!
Sonra bırakın, bildikleriniz harekete geçsin!

Bu, bir "DivxPlanet.bonus ortak çevirisidir. Çevirmenler: XenonXac, misirlikedi, mutlus, Epilepsy noi, GOLDMAN, planeutron, bocukus kkayacan, violain, Night_Assassin darqclown, eralkaya, oezel

QUEİMADA, BURN, THE MERCENARY İSYAN, KANLI ADA (1969) Film

Halkımızın Seyretmesi Gereken Bir Film

Yönetmeni: Gillo Pontecorvo

Türü: Aksiyon, Dram, Tarihi

Yapım Yılı: 1969

Ülke: İtalyan, Portekiz

Yayınlanan Tarih: 21 Aralık 1969

Senaryo yazarı: Franco Solinas, Giorgio Arlorio, Gillo Pontecorvo

Oyuncuları: Marlon Brando, Evaristo Márquez, Norman Hill, Thomas Lyons, Renato Salvatori, Valeria Ferran Wanani, Giampiero Albertini, Carlo Palmucci, Dana Ghia, Joseph P. Persaud, Álvaro Medrano, Alejandro Obregón, Enrico Cesaretti, Cicely Browne, Maurice Rodriguez

Özet:
İsyan, 1969 İtalya - Fransa ortak yapımı politik dramatik filmdir. Özgün adı Queimada olan film ABD'de Burn! adıyla gösterime girmişti. Türkiye'de ise ilk kez Ekim 1971'de ve Ocak 1974'te sinemalarda gösterilen filmin bir diğer Türkçe adı da Kanlı Ada'ydı.

Gillo Pontecorvo'nun yönettiği filmin başrolünde Marlon Brando oynamıştır. **Film Haiti tarihinden esinlenmiştir.** Ana kahraman ünlü Amerikalı haydut William Walker'dır.

Filmin Konusu
Sir William Walker (Marlon Brando) adında bir İngiliz ajanı hayali bir Portekiz sömürgesi olan Queimada isimli adaya ajan provokatör olarak gönderilir. Amacı siyah köleleri örgütleyip Portekiz yönetimine karşı ayaklandırmaktır. Ada çok önemli bir şeker kamışı üreticisi olduğu için İngiltere adada ekonomik olarak hakim olmak istemektedir.

Plana göre Portekiz yönetimi devrilecek ve yerine İngiltere'ye bağlı ve sözde egemen bir melez çiftlik sahibi sınıf iktidara gelecektir. Bu planı uygulamak için William Walker siyah köleleri, köleliğe karşı ve özgürlük için savaşmaya ikna eder.İsyanın başı José Dolores (Evaristo Márquez) isimli bir köle olur.

Ayaklanma sırasında zengin sınıfa mensup olanlar Portekiz valisini öldürerek yönetime halk adına el koyarlar. **Portekiz yönetiminin devrilmesinden sonra İngilizler kukla bir hükümet kurarlar, bu sırada Dolores ve ordusu gittikçe düzen dışına kayar.**

Kölelik resmen kaldırılmıştır ancak yeni gelen mülkiyet sistemine göre artık teorik olarak özgür olan köleler çok daha kötü koşullarda şeker kamışı tarlalarında çalışmak zorunda bırakılır.

Devrimden sonra William Walker adayı terk eder. Adaya yıllar sonra tekrar geri döndüğünde görevi tekrar silaha sarılmış olan Jose Dolores ve ona bağlı siyahlardan oluşan ordusunu yok etmektir. **Onun özgürlük fikirlerini takip eden Dolores ve isyancı ordusu adadaki İngiliz kukla yönetimine karşı silahlı ayaklanma başlatmıştır.**

Walker artık İngiliz hükümeti için değil **"İngiliz Kraliyet Şeker Şirketi"** için çalışmaktadır. **Şirketin silahlı ordusu vardır ve doğrudan ada siyasetine müdahale etmektedir, hatta eski kukla cumhurbaşkanının idamına karar verip uygulamıştır.** İsyancılarla savaşmak için İngiltere Ordusu adaya asker çıkartır. Saldırı planları isyancıların saklandıkları yoğun ormanlık araziyi tamamen yakarak onları ortaya çıkartmaktır. Bu strateji işe yarar ama sonuçta İngiltere'nin başta bu adayla ilgilenme sebebi olan şekerkamışı tarımına büyük zarar verilmiş olur. **Sonunda isyancı ordu yenilir ve Dolores yakalanarak idam edilir, ancak bu bile isyanı durdurmayacaktır.** Filmin sonunda William bir isyancı tarafından öldürülecek ve Dolores'in intikamı alınmış olacaktır.

Filmin Analizi

Film aslında Haiti Devrimi ve bu devrimin lideri Toussaint L'Ouverture ile ilgilidir. Aynı zamanda filmin çekildiği yıllarda sürmekte olan Vietnam Savaşına da göndermeler yapılır. Günümüz siyaset arenasıyla bir önemli benzerlik ise devrimden sonra başa gelen zengin çiftlik sahiplerinin kukla cumhurbaşkanı Sanchez'dir. İktidarı aldıktan sonra İngilizlerin faaliyetlerini eleştiren ve isyancılarla yeterince sert mücadele etmediği için eleştirilen Sanchez, İngilizler ve ordu tarafından darbeyle koltuğundan indirilerek idam edilir. Sonu **Güney Vietnam Devlet Başkanı Ngo Dinh Diem**'inkine çok benzemektedir. Diem de benzer gerekçelerle CIA ve Güney Vietnam Ordusu tarafından 1963 yılında devrilmiştir. William Walker gerçekte yaşamış olan Amerikalı bir korsandır ve 1850'li yıllarda kendi ordusuyla Nikaragua'yı işgal etmiştir. Başa gelen Walker yönetimi demiryolu karteli Cornelius Vanderbilt'in işlerini tehdit edince devrilmiştir. Marlon Brando bu filmle ilgilendiği dönemde Butch Cassidy rolü için teklif almış ama teklifi geri çevirmiştir.

Eleştiriler

Esas esere göre ada İspanyol sömürgesidir ama Francisco Franco yönetimindeki İspanyol yönetimi filmin yapımcılarına baskı yaparak senaryoyu değiştirtmiş ve ada Portekiz sömürgesi olmuştur. Ancak filmdeki yer isimleri İspanyolcadır. Gerçekte Portekiz ve İngiltere hep müttefik olagelmiştir ve İngiltere'nin Portekiz denetimindeki bir adada hükümet darbesi yapmak istemesi alışıldık bir durum değildir.

Filmin Brando İçin Önemi

Brando ile birlikte başrolü paylaşan Evaristo Márquez, oyuncu değildir ve gerçek hayatta da bir şeker kamışı işçisidir. Rolü aslında Sidney Poitier'in oynaması planlanmış ama yönetmen Pontecorvo bu rolün oyuncu olmayan gerçek bir işçi tarafından oynanmasında ısrar etmiştir. Larry King ile yaptığı bir röportajda Brando çalıştığı filmler arasında en beğendiğinin Burn! olduğunu söylemiştir.

Filmden önemli diyaloglar:

José Dolores:

Üzgünüm, arkadaşlar; ama Portekizliler geliyor. Burada olduğu için üzgünüm, ama askerlerin bizi yakalamalarına izin veremeyiz. Sizce de öyle değil mi? Belki çoğunuz gitse iyi olur. Dağlara. Yaşlıları saklasanız iyi olur kadınları ve bebekleri. Ama eğer içinizde yaşlı olmayan kadın olmayan varsa ve gerçekten erkek iseler hayatında en az bir kez Portekizli efendisini öldürmeyi düşünmüş olan işte şimdi harekete geçme zamanıdır. **Portekizliler öldürülebilir. Size kanıtlayacağım.**

**

Katliam yaptık,

Altını neden çaldık? Söylediğin gibi, zengin ve özgür olmak için. şimdi? ya bundan sonra?

**

Walker:

Eğer sana söyleseydim José, bir ihtilal başlatmanı beni anlamazdın. Bir banka soymak? Evet, bu mümkündü. Önce, kendini korumak için öldürmeyi öğrendin. Ve sonra diğerlerini korumak için öldürmek zorunda kaldın.

- Ve arkası kendiliğinden geldi.

- Ya sen? Sen ne elde ettin?

Hiçbir şey. İngiliz Donanması'ndan maaş Oldukça mütevazı bir maaş.

- Ya sen? Sen ne elde ettin?

- Hiç birşey. Ben sadece mutlu bir adamım.

İyi bende, senin kadar, ya da enazından.

- Ya İngiltere, onun payı ne bunda?

- Portekiz İngiltere'nin düşmanıdır ve İngiliz gemileri Queimada Limanı’nda olmasalardı Portekizliler şimdiden geri gelmiş olurlardı.

- Ya kaç İngiliz gemisi var?

- Çok hırslı olma José.

**

José Dolores:

Ramón, beyazları dışarı çıkar! Hepsini!

Walker:

Adanı kim yönetecek José?

Sanayini kim çalıştıracak?

Ticaretini kim yapacak?

Hastaları kim tedavi edecek? Kim okullarında öğretim verecek?

Yoksa şu adam mı?

Şu adam mı? Yoksa öbürü mü?

Uygarlık basit bir şey değildir José. Bir gecede sırlarını öğrenemezsin. Bugün uygarlık beyaz adama ait ve onu kullanmayı öğrenmelisin.. O olmadan, ileri gidemezsin.

José Dolores:

- Ama nereye gitmek İngiliz? Sen de uzaklaşsan iyi olur.

**

José :

Beyazlara benim gideceğimi söyleyebilirsin. Adamlarımın silahlarını bırakacaklarını söyle. Plantasyonlara dönecekler. İngiltere sevinecek İngiliz.

Walker:

Sadece İngiltere değil José. O kadar tehlikeli mi oldum?

Evet. Kendi halkın için bile José. Çünkü tarihte mucizeler yoktur, sadece doğru zamanlar ve ahenk vardır. herşeyin bir mantığı var. Eğer zorlarsan, sonunda rotanı kaybedip akıntıya kapılırsın ve yeniden başlaman gerekir Kendi kararımı vermişken, niye beni ikna etmeye çalışıyorsun?

Ama beyaz arkadaşlarına söyleyebilirsin.

- Onlar arkadaşlarım değil José.

- Pekâlâ, fark etmez. Onlara söyle, "Dikkatli olun". Çok dikkatli. Şeker satmayı bilebilirler; ama kamışı kesen biziz!

Çantanız sinyor?

- Bir general çanta taşımaz. - Ama bir dostu için taşır. Pekâlâ José. , herkese bir çanta. José, ne yapacaksın?

Ya sen? Çin Hindi diye bir yer duyduğunu sanmıyorum. İşte, beni oraya yolluyorlar.

**

Walker:

Şimdi, bilgilerinize göre, José Dolores'in 100'den az adamı var, az silahı, çok az cephanesi; teçhizatı hiç yok. Ama sizin yüzlerce askeriniz ve modern silahlar ve ekipmanınız var. Ama yine de altı yıldır, onu yenemediniz. Neden? Çünkü üsleri burada. Sierra Madre'de. Ve Sierra Madre'de, yaşama imkânı yok. Ağaç yok, ot yok ve hayvan olarak sadece engerekler ve akrepler var. Bunca yüzyılda, insan bu kadar yükseğe hiç ulaşamadı. Ama yine de, son altı yılda gerillalar karargâhlarını buraya kurdular. Görüyorsunuz, orada, bu dağların zirvelerinde bir avuç küçük köy var. Şimdi, bunlar yoksul insanlar insanlık dışı yaşam standartlarında ve onların da kaybedecek hiç bir şeyi yok. Gerillalar onların tek umutları. Bir, iki ve üç köy. **Şimdi bu köylüler gerillaların ayakta kalmasını sağlayan köklerdir. Ve bu kökler kesilmeliler.**

**

Başkan Sanchez :

Bu savaşı José Dolores istedi. Ama hükümet size söz veriyor yakında bu savaş bitecek. Barış gelecek. Ve düzen yeniden kurulacak. o zaman geri dönebileceksiniz; evlerinize ve işlerinize. Biraz daha inancınızı koruyun. Acılarınızı hafifletmek için elimizden gelen her şeyi yapacağız. Size yalvarıyorum yurttaşlarım, beni dinleyin. Bana inanın. Bize güvenin.

Ve şimdi, size ekmek dağıtılacak. Bizzat Başkan Sanchez tarafından size gönderildi.

**

Başkan Sanchez :

Eğer Kraliyet Şeker olmasaydı bir José Dolores olur muydu?

**

Queimada yurttaşları, özel askerî mahkeme, eski Başkan Sanchez'i vatana ihanetten suçlu buldu. Yurttaşlar, yeni hükümete bağlılığınızı belirtmeniz görevinizdir; kahraman ordumuza ve cömertçe yardımımıza gelen İngiliz askerlerine. Queimada yurttaşları, José Dolores'in haydutları yok edileceklerdir. Sevgili ülkemize yeniden barış gelecektir. İmza, General Alfonso Prada, geçici hükümet başkanı.

**

Walker:

Böylece plantasyonlar kalmadı, hepsi yakılıp yıkıldı. - Yeniden canlanacaklardır.

- 10 yıl sonra Sör William. İyi, onları sömürmek için 89 yılınız daha var.

- Yenilenebilir sözleşmenizde yok mu bu?

- Evet. Sizin sözleşmeniz bizim çıkarlarımızı koruyacağınızı belirtiyor. Bunun yerine, onları yok ediyorsunuz. Pekâlâ, kâr mantığı budur, değil mi sevgili Shelton? Para kazanmak için yaparsınız. Ve kazanmaya devam etmek için veya daha fazlası için bazen yok etmek gerekir. Evet, sanırım bu belki de kaçınılmaz. Öyleyse neden bunu daha önce söylemediniz?

- Evet, neyi söylemedim?

- İşin nerede biteceğini? Size söylediğim gibi José Dolores'in sonunun gelmesiyle. Bu fiyata, artık bu kârlı değil. Bedeli ödeyen siz değilsiniz; hatta Kraliyet Şeker de değil.

**

Asker:

- Ama José Dolores yok.

- Üzüldün mü?

- Hayır. Onu böyle bulmak istemezdim. Peki, bunu daha önce düşünebilirdin. Ramon. Hayır söylediğim; **José Dolores yaşadığı sürece, İşim var ve iyi bir maaşım. Sizin için de öyle değil mi? ingiliz.**

Hayır, tam tersi. ben götürü bir fiyata çalışıyorum.

**

- Londra'ya rapor vermeliyim.

- Bunu yapın Bay Shelton.

- Onlara durumu anlatacağım.

- Evet, umarım. Adanın tamamen yakıldığını onlara bildirmeliyim. ve José Dolores'in kuşatmamızı yine yardığını. Onlara söyleyin bunu Bay Shelton. Ve benim midemi bulandırdığınızı da söyleyin. Sör William! Bu adanın ismi neden Queimada biliyor musunuz? Çünkü zaten bir kez yakıldı ve neden biliyor musunuz? **Çünkü o zaman bile, halkın direnişini yenmenin tek yolu idi. ve ondan sonra Portekizliler, adayı huzur içinde sömürdüler; yaklaşık 300 yıl boyunca. Evet, ama ben sadece Bilirsiniz yangın denizi geçemez; çünkü söner.** Ama bazı haberler, bazı fikirler gemi mürettebatı ile yolculuk eder. **Kraliyet Şeker'in kaç ada üzerinde imtiyazları var bir fikriniz var mı**? Bilmelisiniz. Ve en ufak bir fikriniz var mı José Dolores örneği bu adalara ulaşırsa işverenlerimize ne olur?

Sinyor?

Bay Shelton, ben Bilmiyorum, tam olarak ..burada ne yaptığımdan emin değilim. Para önemlidir, ama yine de sizinkine kıyasla maaşım düşük. Dolayısıyla, daha az önemli. Yaptığım şeyi neden yaptığımdan da emin değilim. Belki sadece zevk için. Ya da belki başka bir şey yapamadığım için.

- Ama bildiğim, bir şey yapmaya çalışırken onu iyi yapmaya çalışırım. Ve onu net olarak algılayıp sonuna kadar giderim. Anlıyor musunuz?

**

İşte, bu José Dolores. Askerlerin koştukları yerde. Onu görüyor musunuz?

- Evet.

- Güzel bir örnek, değil mi? Yani, örnek bir hikâye. Başta bir hiçti. Bir hamal, bir su taşıyıcı. Ve İngiltere onu bir ihtilal lideri yaptı. ve artık ona hizmet etmediğinde onu bir kenara attı. Ve aşağı yukarı, İngiltere'nin ona öğrettiği fikirler adına tekrar isyan ettiği zaman. İngiltere onu yok etmeye karar verdi. Bu bir küçük başyapıt değil mi sizce?

- Ve siz de yazarısınız Sör William.

- Hayır, sadece kalem.

**

José Dolores:

Hayır, yangının her şeyi yok ettiği doğru değildir. Her zaman biraz yaşam kalır. bir yaprak, bir karınca, bir ot Peki beyaz işgalciler nasıl kazanıyor?

Nasıl oluyor da sonunda kazanıyor? Bizden biri hep kalacak. Sonra başkaları da doğacak. Ve bu başkaları da anlamaya başlayacak. Sonunda, siz de anlayacaksınız. Ve beyazlar sonunda size de kızacaklar. Çevresi kuşatılınca beyaz canavar daha da delirir. ve beyaz canavar son bir kez kaçacak. Tüm adada takip edilecek ve avlanacak; bizzat kendisinin yaktığı büyük ateşlerden birine düşene kadar. Ve bu ölmekte olan canavarın inlemeleri bizim ilk özgürlük çığlığımız olacak. Bu adanın çok, çok uzağından duyulacak.

**

Walker:

Şimdi beni dinle José Dolores, kara maymun seni! Beni dinle! Bu savaşı ben icat etmedim. Ve dahası bu kez, başlatmadım bile. Ben buraya geldiğimde siz birbirinizi doğruyordunuz zaten.

José Dolores:

er veya geç, beni öldürecekler. Belki de değil General. Belki yaşamana izin verirler. Eğer yaşamama izin verirlerse onlar için uygunu bu demektir. Ve bu onlara uygun ise benim için ölmek uygundur. Neden?

Çünkü: avcı, sadece bir yem istediğinde veya yerine avlanması için, şahinin yaşamasına izin verir. Hayatta bırakılır; ama bir kafesin içinde. Ama bir süre sonra, belki seni serbest bırakırlar. Mümkün degil küçük asker, Bu iş öyle olmaz dostum. **Eğer biri sana özgürlük verirse bu özgürlük değildir. Özgürlük senin, sadece senin, elde etmen gereken bir şeydir.**

Anlıyor musun? Pekâlâ, bir gün anlarsın; çünkü üstünde düşünmeye başladın bile.

**

Walker:

Evet, şimdi sadece ona ne yapılacağına karar vermek kaldı. Pekâlâ, bakalım boğma mengenesini kullanamayız tabii. Fazlaca Portekiz'i hatırlatır. Onu ya vururuz, Teddy Sanchez gibi veya İngiltere'de yaptığınız gibi asarız. Her şey düşünüldüğünde, asmak daha iyi. Daha ağırbaşlı olur.

- Daha kesin.

- Doğru. Doğru. **Ama bakın, bir fikir için savaşan bir insan, bir kahramandır. Ve öldürülen bir kahraman bir şehit olur ve bir şehit derhal bir efsane olur. Bir efsane bir insandan daha tehlikelidir; çünkü bir efsaneyi öldüremezsiniz.** katılıyor musunuz Shelton? Yani, Antillerde onun hayaletinin dolaştığını düşünün. Efsaneleri ve şarkıları düşünün.

- Ordular olacağına şarkı olsun.

- Şarkı olacağına sessizlik olsun. Ve bu**? İHANET EDEN BİR KAHRAMAN ÇOK GEÇMEDEN UNUTULUR.** Pekâlâ, bakalım ihanet etmeye istekli mi? Şimdi düşünelim, José Dolores kime karşı ayaklandı? Teddy Sanchez'e karşı. Ve siz General, Teddy Sanchez'i bertaraf ettiniz. Şimdi bu, sanıyorum size ortak bir nokta sağlar. Bakın, burada José Dolores'in çok utanca düşmeden açıklayabileceği bir mantığın başlangıcı var.

- Sizce bunu yapar mı?

- Siz olsanız yapar mıydınız? Ben mi? Tanrı aşkına Sör William! Hayatta kalmak için her şeyi yapardım. Ama, José Dolores Hayatta kalmak için bir insan ne yapar bilemezsiniz. Onu deneyene kadar asla bilmezsiniz. Evet, Queimada'yı terk ederse. Ve Antiller'i, General. Ve Antiller'i, Mr. Shelton. Bununla ilgilenir misiniz? Ben bitirdim General. Bu sizin göreviniz.

**

General

José Dolores'e ne teklif ettiysem gülmeye başladı. Bir şehit daha olacak Sör William. Ya siz, beni mi bekliyordunuz?

Yatmaya gidiyordum. Mümkün olan her şeyi kullandım ve ona çok para önerdim. ve özgürlüğünü tabii ki.

- Sör William.

Walker:

- Ben uyumaya gidiyorum.

**

Walker: Görüyor musun Paco? İngiltere'de işte böyle yaparlar. Seni kamp dışına çıkaracağım, atımı alabilirsin. Çok geç olmadan fark etmemelerini sağlayacağım. Pekâlâ, haydi. Fakat José Bir şey kaybetmiyorsun José. Hiçbir şeyden vazgeçmiyorsun. Senden hiçbir şey istemiyorum. Sadece bir daha yakalanmamaya çalış. Haydi, ama fazla zamanın yok. Tanrı'm, be adam, git! Zamanın tükeniyor. Haydi, özgürsün! José, özgürsün. Özgür. Anlamıyor musun? Neden? Ne yararı olur? Ne anlamı var José? Bu bir meydan okuma, belki? Bu bir tür intikam mı? Ama öleceksen eğer ne tür bir intikam bu? Bilemiyorum José! Sadece çılgınlık gibi görünüyor. Neden?

**

José Dolores:

İngiliz. Ne demiştin hatırlıyor musun? **Uygarlık beyazlara ait. Ama hangi uygarlık ve ne zamana kadar?**

**

SEMBOLİK TERÖR

(Günümüzü daha iyi anlamak için okunması gereken kitaptan bölümler)

İNSAN SEMBOLİK BİR VARLIKTIR.
İnsani ve toplumsal dünya bir anlamlar dünyasıdır ve semboller bu anlamlar dünyasının hammaddesini oluşturur.
İnsan bir anlamlar ve semboller evreninde yaşar. Bu anlamlar ve semboller düzeni bulunmadığında, hayat kaotik ve karanlıktır ve dolayısıyla imkânsızdır.
En gelişmiş ve karmaşık sembolik sistem dil sistemidir; bayrak, vatan, kara, ak, alışılageldik sembollerdir.
Her sembol, bir sembolik çağrışımlar sesine sahiptir.
Mesela kara negatif bir anlama sahiptir. Talihsizlik, kötü kader anlamlarına gelebilir. **Semboller düzeni çöktüğünde toplum da çöker. Toplum sembollerle mümkündür.** Semboller düzeni yıkıldığında, insani ilişkiler imkânsız hale gelir, çünkü sembollerin bulunmadığı bir dünyada iletişim imkânsızdır.
Sembolik dünyanın dışı yoktur.
İnsanlar bir semboller dünyasını reddettiğinde, sembollerin ve anlamların bulunduğu bir boşluğa girmez; aksine bir semboller evreninden çıkarak başka bir semboller evrenine girer.
Bu sembolik sistemler, pagan, dini, seküler sistemler olabilir.
Sembollerin bulunmadığı insani ve toplumsal dünya yoktur. Eninde sonunda herkesin sembolü/leri vardır. **Bir sembolü reddetmek, mantığın gereği bir başka sembole davetiye çıkarmaktır.**
Sembollere saldırı, hayatın anlamına saldırıdır.
Hayatın anlamına saldırı, insanın ve toplumun iç dünyasına ya da ruhuna saldırıdır.
Bu tür saldın, tarihin bugüne kadar tanık olabildiği en şiddetli baskı türüdür.
Sembolik saldırı, sembolik despotizmdir.
İnsanlann kutsallarına saldırı, o insanların kendilerine, o insanların vicdanlarına, iç dünyalarına ve kalplerine saldrıdır.
En katmerli işkence sembolik işkencedir, çünkü içimizi kanatır. “El yaresi geçer, dil (gönül) yaresi geçmez”.

ŞİDDETİ SEYRETMEK

ŞİDDET, 20. YÜZYILIN VERİLERİYLE beden ve mülkiyet üzerine güç kullanarak zarar verme şeklinde tanımlanırken, bugün artık psikolojik öğeleri de içine alan bir sosyal olgu olarak tarif edilmekte. Psikolojik öğelerin dâhil edilmesiyle, şiddetin aygıtları da değişime uğradı. Bunun en bariz göstergesi, sıcak savaş ve soğuk savaş arasındaki ayırımda görünüyor: **Taşlı, sopalı, silahlı şiddet gösterimi yerine, şiddet güç ve otorite (ihlal etme, zarar verme) kullanımlarıyla diplomatik, askeri, ekonomik ve kültürel alanlarda yaygınlaşmaya başladı.** Şiddetin değişen görüntüsü yanında, muhtevasına ilişkin yönü; güç kullanımı ve zarar verme eylemleri sabit kaldı.

Şiddetin görüntüsünün değişimi, uygulama alanlarını da değiştirdi Kitleleri tehdit eden şiddet, bireyleri doğrudan etkileyen bir özelliğe büründü. Kitlesel yönü ve bireysel yönü ile şiddet kamuya açık ve temsil edilir bir hale geldi. Bu temsilin en somut şekli, medyalarla ortaya çıktı. Medyaya yansıyan haliyle şiddet, **20. yüzyılın şahit olduğu şiddetten ayrı olarak ‘anlık’ bir şiddet değil,**

'sürekliliği' olan bir şiddettir; artık alışkın olduğumuz, hayatımızın bir parçası olan şiddettir. **Her şeyin normalleştirdiği bir dünyanın verisidir şiddet.** Şiddetin normalliği, gündelik hayatın bir parçası oluşunu teyid ettiren bir anlayışın ürünüdür. **Burada bireysel mahremiyetler ortadan kalkar; dövülen, tartaklanan, tecavüze uğrayan, yaralanan, kanrevan içinde kalan insanlar dakika başına gözler önüne getirilir. Şiddet, sıradan bir hale gelir. Artık ölülerin arkasından Fatiha okunmaz. Sadece ah-u vah etmekle geçiştirilen bir dünyevi form benimsenir.**

> Direksiyonu başında can çekişen insanın, ölüme yakın her bir saniyesini göstermeyi, başarı telakki etmiş bir habercilik anlayışıyla, bir ölünün mahremiyetini ifşa etmekle gurur duyan medyalarla karşı karşıyayız. Çocuklarının gözleri önünde cesedi hakkında soru sorulan bir kadının sebebi belli olmayan ölümünün dramı ile içiçeyiz.

Üstelik kimin suçlu, kimin suçsuz olduğunu da bilmiyoruz. Kolektif bilincimizin her an yara aldığı bir dünyayı teneffüs ediyoruz. Bir film seyrediyor ya da bir roman okuyoruz: **Filmin ve romanın sonunda iyilerin mükafatlandınlmasını, kötülerin cezalandırılmasını bekliyoruz. Böyle olmadığı hallerde, kolektif bilincimiz rahatlamıyor, kendimizi iyi hissetmiyoruz.** Bu hayali anlatılarda hakkın yerini bulmasını istiyoruz: **Mazlumun itirafı, kölenin azadı, kayıpların bulunması, kaçakların adalete teslimi, yasaların işlerliğine şahit olmak istiyoruz.**

Lâkin medya anlatılarında bu tür sonuçları bulmamız mümkün değil.

Sokakta gördüğümüz şiddetin vahametine, medyalarda temsil edilen şiddet olaylarında tanıklık edemiyoruz. **Hollywood filmlerine taş çıkartırcasına şiddeti seyrediyoruz.** Bir ölünün mahremiyetini fütursuzca, yerle bir ederek sunan medyalara herhangi bir etik kuralın varlığını hatırlatacak mercilere diyoruz ki; ölülere/ölülerin mahremiyetine saygı lütfen. **Yaşamın kaç senesini saçının telini örtünerek geçiren, çıplaklığı, kültüründe, örtünme ile ikame eden bir kültürün, insanların ölümlerine ilişkin tasavvurlarının medya ile ihlâl edilmesine bir çare lütfen**

Kaynakça

Edibe SÖZEN, Medyatik Hafıza, İstanbul, 1997, sh.112-115

BEİNG THERE, Merhaba Dünya (film)

Yönetmen Hal Ashby
Yapımcı Andrew Braunsberg
Senarist Jerzy Kosinski (kendi romanından)
Oyuncular : Peter Sellers, Shirley MacLaine, Melvyn Douglas,
Müzik: Johnny Mandel
Görüntü yönetmeni: Caleb Deschanel
Yapım yılı 1979
Çıkış tarih(ler)i 19 Aralık 1979 ABD
Ocak 1984 Türkiye
Süre 130 dakika
Ülke ABD
Dil İngilizce, İtalyanca, Rusça

Hakkında:

Merhaba Dünya 1979 ABD yapımı politik komedi filmidir. Özgün adı Being There dir. "Being there" İngilizce'de "Doğru zamanda doğru yerde bulunmak" anlamına gelen bir deyimdir. Film çevrildikten tam 5 yıl sonra 1984 yılında Türkiye'ye gelmiş ve sinemalarda "Merhaba Dünya" ismi ile gösterime girmişti. Yıllar sonra piyasaya çıkan DVD'lerinde ise Bir Yerde ismi kullanılmıştır.

Senaryosunu Polonya asıllı ABD'li yazar Jerzy Kosinski'nin 1971 yılında yayınladığı aynı adlı kendi romanından uyarlayıp yazdığı filmin yönetmeni Hal Ashby'dir. Önemli rollerinde Peter Sellers, Shirley MacLaine, Melvyn Douglas, Jack Warden, Richard Dysart ve Richard Basehart oynamışlardır. Bütün hayatı boyunca bahçesinde çalıştığı malikânenin dışına çıkmamış olan kendi halinde, saf biraz da zekası kıt bir bahçıvan, işvereni ölünce kendini sokakta bulur. Dış dünya hakkında bildiği her şey sadece televizyonda seyrettikleri ile sınırlı olan bu safdil bahçıvanın ara sıra sarfettiği sözler bilgelik zannedilince bunlardan derin anlamlar çıkaran etkili bir politikacının himayesine girer, Washington sosyetesinde basamakları hızla tırmanırken ABD başkan adaylığı teklifi bile alır.

Filmdeki performansı ile Melvyn Douglas En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu Akademi Ödülü'nü ve Sinema Dalında En İyi Yardımcı Erkek Oyuncu Altın Küre Ödülü'nü alırken, Jerzy Kosinski'ye BAFTA En İyi Senaryo Ödülü, Peter Sellers'e de Sinema Dalında En İyi Aktör Altın Küre Ödülü verildi. Bu politik taşlama Peter Sellers'ın (d.1925 - ö.1980) sondan bir önceki filmi idi, ancak kendisi hayatta iken gösterime girdiği için "Merhaba Dünya" son filmi olarak kabul edilmektedir.

Konusu:

Chance (Peter Sellers) kendini bildi bileli Washington'da bir zengin evinin bahçıvanlığını yapan orta yaşlı, saf ve biraz da zeka özürlü bir adamdır. Bütün ömrünü bu malikânenin bahçesinde kendisine ayrılmış bir odada geçiren Chance'in dış dünya ile hiç teması olmamıştır. Dış dünya hakkında bildiği her şey patronunun kendisine verdiği televizyondan seyrederek öğrendiklerinden ibarettir. Temasta bulunduğu diğer bir kişi de yemeklerini yapan ve ona bir çocuk gibi bakan siyahi hizmetçidir. Bir gün hamisi olan yaşlı milyoner ölünce kendisini birdenbire gerçek dünyanın içinde bulur. Patronunun kendisine vermiş olduğu eski takım elbisesini de giyerek şehrin kendisine çok yabancı olan sokaklarına dalar. Bu şık ama eski moda elbiseler içinde, başında fötr şapkası elinde bavulu ve şemsiyesi ile amaçsızca gezinirken kendisine bir limuzin çarpar. Limuzinde politik olarak da çok etkili zengin bir işadamı olan Benjamin Rand (Melvyn Douglas)'ın eşi Eve Rand (Shirley MacLaine) vardır. Sadece ayağı incinmiş olan Chance'i tedavi ettirmek üzere köşklerine davet eder. Ev sahibi Benjamin Rand ölümcül bir kan hastalığı nedeni ile evde yoğun bakım altında olduğu için zaten evin bir bölümü küçük bir hastane görünümündedir. Burada özel doktorların bakımı altına giren Chance'in misafirliği daha da uzayacaktır. Hayatında hiç alkol almamış olan Chance yemekte ikram edilen içkinin tesiri ile kim

olduğu sorulduğu zaman "Bahçıvan Chance" (Chance the Gardener) diyeceğine dili sürçer ve "Chauncey Gardiner" der (Bu politikacılara yakışan fiyakalı bir isimdir). Çok az konuşan ve monoton bir uslupta genellikle bahçe ve bahçıvanlıkla ilgili sözleri televizyondan kaptığı bazı ifadelerle harmanlayarak sarfeden bu saf insanın söylediklerinin altında derin anlamlar ve büyük bir bilgelik yattığını zanneden Rand onu kanatlarının altına almaya karar verir. Washington sosyetesinde ve politik çevrelerde çok etkili ve söz sahibi bir insan olan Rand, Chance'i ABD başkanı (Jack Warden) 'yla bile tanıştırır. Başkan da Chance'in bir bahçenin mevsimlere göre gösterdiği değişiklikleri tasvirini ekonomik ve politik bir tavsiye olarak yorumlar. Bundan sonra da Washington sosyetesinde hızla üst basamaklara tırmanarak yine televizyon ve basının da yardımı ile ülke çapında popüler olur. Sıkça katıldığı talk show'larda sarfettiği abuk subuk aforizmalar etkisini gösterir ve yapılan anketlerde Amerikan kamuoyunda "bilgeliğin gösterişsiz ve saf yeni temsilcisi" olarak kabul gördüğü anlaşılır. Bu arada Chance'in gerçek kişiliğini çözebilen tek kişi Dr. Robert Allenby (Richard Dysart)'dir, ama onun da kimseyi ikna edecek durumu yoktur. Chance'den çok etkilenmiş olan Rand ölünce mirasından ona da bir pay ayırır. Cenazeden sonra ABD başkanının da aralarında bulunduğu etkili politik grup bir dahaki seçimlerde Chance'i başkan adayı göstermeyi uygun görürler, ancak bu arada Chance malikanenin bahçesindeki yapay gölün yüzeyinde İsa benzeri bir şekilde suya batmadan yürüyerek uzaklaşır gider.

Film hakkında notlar

Filmde Peter Sellers'ın canlandırdığı "Chance" karakteri ile 1977 - 1981 yılları arasında görevde kalan 39.cu ABD başkanı Jimmy Carter arasında bir benzerlik olduğu o zamanın basınında çıkan yazılarda ima edilmişti. 1984 yılında sinema eleştirmeni Atilla Dorsay da bir Fransız dergisinden yaptığı alıntı ile sinema eleştirileri yaptığı gazete köşesinde "Being There" filmini eleştirirken "Jimmy Carter'la tatlı tatlı alay eden ince bir güldürü" üst başlığını kullanmıştı.

1957 yılında ABD'ye gelen ve sonra da bu ülkenin vatandaşlığına geçen Polonya asıllı yazar Jerzy Kosinski (d.1933 - ö.1991) aynı zamanda iyi bir fotoğrafçı idi. Uluslararası Yazarlar birliği PEN'in ABD başkanlığını da yapan Kosinski otobiyografik olduğu kabul edilen çok satan romanı Boyalı Kuş (The Painted Bird) ile tanınmıştı. **Kosinski 1991 yılında kendini boğarak intihar etmişti.**

FİLMDEN RESİMLER

RAND
LIFE IS A STATE OF MIND

BEİNG THERE/ MERHABA DÜNYA FİLM "KİTLE KÜLTÜRÜNE ALAYCI BİR YAKLAŞIM"

> İNSAN YAŞAMI, iki ayrı çağ, iki kültür ve iki din çakışırsa salt acıya dönüşür" diyen Hermann Hesse, ***"Bozkırkurdu"*** adlı romanında iki ayrı çağı yaşayan insanların doğallıklarını, saflıklarını, güvenlerini ve aktörelerini yitirmelerini belirtirken: bazılarının bunları olağan karşılamasından, bazılarının sabırla tahammül göstermesinden, bazılarının ise, bunların bilincinde dahi olmamasından söz ediyor.

Kitle kültürünün insanı da bir noktada iki çağı yaşamak zorunda olan bir konuma sahip. Bu kaygının dile getirilmesi amacıyla, sosyal bilimlerde teoriler geliştirildi. Kaygı edebiyatın, sinemanın alanına girerek, kah yaşanan gerçeklik, kah dramatik alaya bir şekilde işlendi.

"Merhaba Dünya" filmi de temelde bu ikili çatışmayı Amerikan toplumu içinde ele alıyor. Yaşanan gerçeklikle ne kadar örtüştüğü elbette tartışılır bir temaya sahip olmakla beraber film, televizyon

kültürünün insanın doğal dünyası ile nasıl çatışmaya girdiğini anlatıyor.

1970'li yıllarda Amerika'yı kuşatan televizyonla gelen kültür üzerine çoğu karamsar görüşler, kitle kültürü çerçevesinde işlendi. Bu görüşlerdeki ortak tema, kitle kültürünün insanları geçinişlerinden, görevlerinden zamanla uzaklaştırması ve onları topluma yabancılaştırmasıydı. **Televizyonla gelen bu yeni kültür insanları okumaktan, yazmaktan ve sosyal çevre ilişkilerinden alıkoymakta; öğrenmede, bilgilenmede kullanılan klasik araçlar yerlerini popüler araçlara yani kitle iletişim araçlarına bırakmaktaydı.**

Kitle kültürü içinde yer alan insana, çalışma gününü nasıl organize edeceği ile boş zamanını ne şekilde değerlendireceği görevi yüklendi... "Yaratıcı ve çoğaltıcı olan bu kültür belirsiz, hareketli, dengesiz, yapay ve değişkendi". "Apolitik olan her şeyin ön plana çıktığı" bu kültürde, cinsiyete ilişkin roller dahi belirsizdi Çok cinsiyetliliğin temelleri belki de bu kültürle atıldı.

Kitle kültürüne has televizyon seyretme alışkanlığını, televizyondan bilgi almayı (!) ya da bu bilgiyi yorumlamayı alaya bir şekilde ele alan ve bunu toplumsal kaygı ile dramatik bir hale getiren kurgusal roman **"Being There",** Rus asıllı Amerikalı yazar **Jerzy Kosinski** tarafından yazılmış; 1980'de onikinci baskısına ulaşan roman, Kosinski'nin senaryolaştırması ile aynı adla sinemaya uyarlanmış; başrollerini **Peter Sellers ve Shirley Mc Laine**'nin paylaştığı film ülkemizde de **"Merhaba Dünya"** adıyla gösterilmişti.

Filmin Başrolünde Bahçıvan Bay Şans:
Yapay Dünyaya Karşı Doğal Fotosentez

Roman kahramanı ve filmin başrol oyuncusu **Bay (Chance) Şans**, ne bir sosyal sınıfın temsilcisi ne de marjinal bir tip; o kendine has, eşi benzeri olmayan, sui generis (nevi cinsine mahsus; nevi şahsına münhasır) bir tip. Okuma yazma bilmeyen Şans, gönüllü meslek olarak bahçıvanlığı seçmiş; oturduğu evin bahçesinde yer alan küçük serada doğal fotosentez yoluyla çiçekler yetiştiriyor. Örgün eğitimden geçmemiş olmasının yanısıra, mekanikleşmiş ya da makinalaşmış ve işbölümünün varolduğu bir dünyanın içinde de değil Bay Şans... **Hatta; bilinçsiz de olsa, gerçek dünyanın yapaylığını inkar edercesine hâlâ en doğal biçimiyle çiçek yetiştiriyor.**

1960'lann çiçek çocuklarının, Vietnamll savaş yıllarının, çalkantılarını, bunalımların yarattığı sağlıksız insan tipine karşın Bay Şans, uyuşturucu ve alkol kullanmayan, sigara içmeyen sağlıklı bir insan tiplemesiyle karşımıza çıkıyor.

1970'li yılların sonuna kadar sinemada görülen saldırgan erkek rolüne karşın, Bay Şans uysal ve soğukkanlı bir erkek rolünü üstlenmiş. Hayatta hiçbir kimsesi olmayan Şans'ın **Viktoryan kültürüne** has giyim kuşamı, yeme içme davranışındaki kurallara uygunluğu, kadınları cezbetse de hayatına hiçbir kadın girmemiş. **Şans'ın cinsiyete ilişkin rolünde, bir kadına karşı davranışında, televizyonla edinilmiş bir davranış biçiminin egemen olduğu görülüyor.** (Filmin bir sahnesinde kendisine sarılan genç kadına nasıl karşılık vereceğini bilemediği için, kadına, televizyonda gördüğüne benzer bir davranışı uygulamaya çalışıyor: o esnada ekranda bir erkek ile kadın birbirlerine sarılmışlardır, bu görüntüyü karşısındaki kadına uygulayan Şans, görüntü ekrandan kaybolduktan sonra kadından uzaklaşır.)

Enformasyon Toplumundan Dışlanan Bay Şans

Hayatında bir kez dahi evinin bahçesinden dışarı çıkmamış olan Bay Şans, kaldığı evin sahibinin ölümü üzerine, ev üzerinde hak iddia edecek herhangi bir yazılı belgeye sahip olmadığından evden çıkarılmak zorunda bırakılır. **Enformasyon toplumunun kişiye yüklediği zorunlu kimlik belgelerinin nüfus cüzdanı, kimlik kartı, kredi kartı... vs, varlığından dahi haberdar olmayan Şans, böylece enformasyon toplumundan da dışlanır.**

Bay Şans birdenbire uzun caddelerden, yüksek binalardan ve gerçek insanlardan oluşan dünyada kendini bulur; caddenin bir köşesinde kümelenmiş gençlerin ellerinde gördüğü tabancaya karşı savunma aracı olarak yanında taşıdığı televizyon kumanda aletini kullanarak zapping yapar; bakar ki

görüntü değişmez; yoluna devam eder. Gerçek dünya ile televizyonda gördüğü dünya arasındaki farklılığı karşılaştırmaya çalıştığı esnada küçük bir trafik kazası geçirerek yaralanan Şans, kocasını ziyarete gitmekte olan genç ve güzel bir kadın tarafından hastaneye kaldırılır, bir müddet bakıma alınır. Bakım esnasında, hastanede tedavi görmekte olan genç ve güzel kadının kocası Mr. Rand ile tanışır. Şans'ı tanımış olmaktan dolayı çok büyük bir memnuniyet duyan Mr. Rand, onu yanından ayırmak istemez. **Özellikle Şans'ın bahçıvanlık konusundaki tecrübelerinden etkilenen Mr. Rand, Şans'ın söyledikleri ile Amerikan ekonomisi arasında paralellikler kurmaya çalışır.** Mevsimlere ilişkin olarak çiçek yetiştirmenin farklılığından hareketle, Mr. Rand ekonomide konjonktürel dalgalanmaların bahçecilikteki gibi mevsimlik olduğunu, ekonomik sorunların da mevsimlere ilişkin bir dalgalanma gösterdiğini düşünür.

Bahçecilik ve ekonomideki konjonktürel dalgalanma arasında bağ kuran Mr. Rand, bahçeciliğin ABD'nin kötüye giden ekonomik durumuna acil çözüm getirilebileceğini düşünür; bu düşüncenin verdiği heyecanla, kendisini hastaneye ziyarete gelecek olan ABD Başkanı ile Şans'ı tanıştırmak ister.

De Facto Kararlar ve Bay Şans

De facto, "gerçekte", "uygulamada" ya da "pratikte" anlamında kullanılan Latince deyiş. "Kanuna göre" veya "hukuki olarak" anlamına gelen de jure ile karşıt olarak sıkça kullanılır. Yasal bir durumu tartışırken de jure konu hakkında kanunların ne söylediğini, **de facto ise gerçek hayatta uygulamanın nasıl olduğunu belirtir. Bu uygulama yasal olabilir ya da olmayabilir.**

Mr. Rand'ı hastanede ziyaret eden dönemin ABD Başkanı, Bay Şans ile tanıştırılır. Bir bahçıvan olarak bahçecilik konusundaki görüşlerini başkana sunan Şans, gelecekte nelerin olup biteceğinden habersizdir. O, kaygısızca söylediği sözlerin altında nelerin arandığının farkında değildir. Ancak onu dinleyen başkan, zihninde birçok şeyi çözümlemiş, Şans'ın söylediği herşeyi ülke ekonomisine uyarlamıştır; yani başkan, Şans'ın mesajlarını **"gerçek olandan hayâlî olana geçiş"** sürecini kullanarak -olmasını istediği şekilde yorumlamış; mesajları değişime uğratmıştır. Bütün değişimlerden uzak olan Şans bu noktada, bizzat kendisi değişime sebep olmuştur.

Değişen ya da değiştirilerek algılanan mesajlar, birkaç günlük de olsa Şans'ı gündeme getirmiştir. Şans, başkanın isteği üzerine ulusal TV tarafından ekonomik sorunların tartışıldığı programa davet edilmiş; kendisine yöneltilen bütün sorulan bahçıvanlığına ilişkin tecrübeleri çerçevesinde cevaplandırmış, hiçbir soruyu bir karar süzgecinden geçirerek algılayamamıştır. Bütün sorulara karşı **de facto** bir eğilim göstererek, soruya ne katılmış, ne reddetmiş, cevaplarında tek bilgi ve tecrübe alanı olarak bahçeyi kullanmıştır. **Televizyondan edindiği bilgilerin hiçbirini kullanamamıştır.** Program ertesi izleyicilerin şaşkınlığına rağmen, kamuoyunu yönlendirenler, onun adına bir basın toplantısı yapmak için sıraya girmişlerdir. Bazı gazeteciler, Stem, French L'Espress tarafından basın toplantısına çağrılan Bay Şans, okuma yazma bilmediğinden bu tekliflerin hiçbirini kabul edemez/etmez. Bu duruma akıl sır erdiremeyenler tarafından analitik ve estetik eleştiri süreçleri işlemeye başlar.

Analitik yaklaşımda bulunan ABD başkanı Şans'ın özgeçmişi hakkında bilgi toplanmasını ister. Estetik yaklaşımı kullanan Sovyet Büyükelçiliği ise, Şans'ın ifadelerinin teşbih yüklü kullanımından hareketle, bu tarz bir kullanımın ancak Rus edebiyatında olabileceğini, bir Amerikalı'nın böyle bir konuşma yapmayacağını düşünür. Bay Şans'm bir ajan olabileceği yolunda artan şüpheler, onun ulusal haber alma teşkilatınca araştırılmasına sebep olur. Hakkında bir tek yazılı belge bulunmayan Şans'tan geriye kalan sadece düzgün bir konuşma, çözümlenemeyen üsluptur. Şans'ın cehaletini anlayamayan kitle kültürünün diğer insanları da bir bütün olarak bu cehaleti paylaşmakta, artık onlarda kitle kültürü dünyasını Bay Şans ile beraber yaşamaktadırlar. Bilenle bilmeyeni ayırtedememenin ironisini yaşamaktadır; kitle kültürünün insanları...

Değerlendirme: Filme Analitik ve Estetik Bakış

"Being There" romanının tıpatıp bir uyarlaması olan **"Merhaba Dünya"** filmi televizyonun insan ve kültür üzerine olumsuz etkilerini, **TV ile gelen bu kültürün insanları nasıl yalnızlaştırdığını, onları nasıl cahil bıraktığını alaycı bir biçimde Amerikan toplumunun gerçekliği içinde gösteriyor.** Aslında bu gerçeklik, mekân kullanımının zayıfladığından dolayı çoğu zaman bir yanılsamaya dönüşüyor, ama yine de verilmek istenen mesaj seyirciye ulaşıyor.

Film hakkında yapılacak değerlendirmede iki farklı bakış açısı kullanılabilir: Bunlardan biri analitik bir diğeri ise, estetik bakış açılarıdır. Aslında bu iki bakış açısı filmin içinde yer almaktadır. ABD Başkanı ne olduğu bilinmeyen Şans hakkında acil bilgilerin toplanmasını ister. Tek tek toplanması düşünülen veriler daha sonra biraraya gelecek ve Bay Şans bunlara göre tanımlanacaktır. Bu tarz bir yaklaşım aynı zamanda, analitik yaklaşımlarda yer alan parçalardan bütüne gitme anlayışını da beraberinde getirir. Sovyet Büyükelçiliği ise, Şans'ın konuşma üslubunu tartarak, konuşmasını anlamlandırarak, onun hangi milliyete mensup olabileceğine karar vermek ister. Bu yaklaşımda ise Şans, tek başına değil, büyük bir grubun üyesi olmasına göre tanımlanacaktır; yani Şans ait olduğu ulus denen büyük grubun özelliklerine göre algılanacaktır. Algılama ve duyumsama ile yapılacak böylesi bir tanımlamada bütünün önce kendisi sonra parçası gelecektir. Bu da estetik bakışı beraberinde getirecektir.

Romanın yazıldığı ve filmin çevrildiği yıllar olarak, yeniden yapılanma öncesi Sovyetler ve ABD dünyayı ikiye ayıran iki büyük güçtür. Bu iki ayrı güç, aynı zamanda iki büyük farklı ideoloji ve iki farklı yöntemdir; ya da daha da genel olarak Doğu ve Batı arasındaki anlayış farklıdır. Batı toplumu olarak ABD, çözümlemelerinde analitik davranırken, Doğu toplumu olarak Sovyetler estetik anlayışı kullanmaktadır.

"Merhaba Dünya" filminin içinde bu ayrım olmakla birlikte, film analitik değerlendirmede, zaman-mekan özellikleri, mesaj biçimleri, (varsa) sosyal sınıf özellikleri, ideoloji, cinsiyete ilişkin özellikleriyle belirlenir. Estetik bakış açısında ise, film ya da anlatı bir bütün olarak ele alınır. Konu bütünlüğü üzerinde durularak verilen mesajlar anlamlandırılmaya çalışılır. Üslup, tema ve algılananın ne olduğu üzerinde durulur.

Analitik Bakış: Zaman ve Mekan

Bay Şans, iyi giyimli, güzel konuşan, bütün hayatı ev ve bahçe arasında geçmiş, kendi dünyasıyla barışık bir tiptir. Boş zamana ilişkin görüşleri altüst edecek şekilde, boş zamandan arta kalan zamanı da TV başında tüketen bir tip olarak Bay Şans, hiçbir konuda tecessüs sahibi değildir. Televizyondan edindiği herşey tavır, alışkanlık ve nesneyi tanımaya ilişkindir. O hayatın basit zevkleri (çeşit çeşit kıyafetlere sahip olma, özenle hazırlanmış sofrada yemek yeme, rengarenk çiçek yetiştirme... gibi) ile **"biz her şeyi biliriz"** diyen medya (TV) arasında kalmış gibidir.

Estetik Bakış: Suda Yürüyen İnsan

Bir yanda hükümet yetkilileri, bir yanda da kitle kültürünün mesaj yayıcıları; gazeteciler... Bu ikili bileşen gün gelir, vasıfsız, cahil bir adamı, sıradan yaşamından çıkarıp kamuoyuna sunar, onu adeta bir MESİH gibi gösterir. Ama medet umulan bu insan, ilişkilerinde ancak fiziksel mesafeyi kullanabilmektedir. Filmin bir yerinde Mr. Rand'ın **"aslında birbirimizden ne kadar uzağız"** demesine karşılık, Bay Şans **"hayır yakınız, bakın! sandalyelerimiz birbirine değiyor"** diye karşılık verir. Sosyal mesafe fikrinden yoksun oluşunun sebebi ise, sosyal ilişkilerindeki zayıflık, yalnızlık ve cahilliktir. Yüzyüze iletişimi TV ile edinilmiş kalıp biçimlere bağlamak isteyen bu insan, ancak birkaç gün gerçek hayatta varlığını gösterebiliyor.

Birkaç günlük de olsa, bu sıradan insanı gündeme getiren TV onu kendi içine almış, varlığını soruşturmaya sebep olmuş, sonra da onu yeniden hayatın gerçekliği içine bırakmıştır.

Çin kültüründe yer alan **"kırk yıl çalıştım; su üstünde yürümeyi öğrendim",** sözünün görsel olarak verilmesiyle, bu yalnız insan, Bay Şans, kitle kültürü toplumunun dışına çıkarak. Doğu felsefesine özgü

bir estetik içerisinde seyirciye veda eder.

KAYNAKLAR:

- Hermann Hesse, Bozkırkurdu, Çev. İris Kantemir, Afa Yayınları, İstanbul, 1993, s. 23.
- Irving Hovve "Notes on mass Culture" Mass Culture The Popular Arts in America, Ed. Bernard Rosenberg and David Manning VVhite, The Free Press, Nevvyork, 1966, s. 496.
- Louis Dollot, Kitle Kültürü ve Bireysel Kültür, Çev. Özlem Nudralı, Cep Üniversitesi, İletişim Yayınları, 1991, s. 78-79.
- Jean Baudrillard, Sessiz Yığınların Gölgesinde Ya da Toplumsalın Sonu, çev. Oğuz Adanır, Ayrıntı Yayınları, İstanbul 1991, s. 30.
- Jerzy Kosinski, Being There, 12. ed. Newyork 1980.
- Jean-Noel kapferer, Dünyanın En Eski Medyası Dedikodu&Söylenti, İletişim Yayınları, İstanbul 1992, s. 168.
- Analitik ve Estetik ayrımı için bkz. Deniş Huisman, Estetik, çev. Cem Muhtaroğlu, Cep Üniversitesi, İletişim Yayınları, İstanbul 1992, sh. 33-41 Analitik bakışta Anglo-Sakson geleneğine uygun olarak, bir bütün olarak film zaman mekân boyutlarından yanında, parçaları ile incelenir. Estetik bakışta ise, bir sanat ürünü olarak film hakkında çeşitli felsefî görüşler ileri sürülür. Duyarlılık ve algılanabildikle insan psikolojisi, toplum ve kültür üzerine düşünceler sanatla beraber çözümlenir. **"Kant, "Yargı Gücünün Eleştirilmesi"** kitabının estetiğe giriş kısmında, beğenin bir duyumsal işlev olarak algılanmasını vurgular.
- Yalnızlık fikrini, tüketim toplumunun, kitle kültürünün bir ürünü olarak ele alan Riesman **"Lonely Crovvd"** adlı eserinde, kişilerin daha önceki dönemler olduğu gibi, kendilerine yardım edecek ve rehberlik edecek diğer kişilerden yoksun olduğundan ve onların dıştan yönetildiğinden bahseder. İnsanın görevi sadece uyum sağlamaktır; bu insan kaçınılmaz ilişkiler içinde bulunduğu diğer kişiler ve medya araçları tarafından yönlendirilmektedir. Bkz. T. Parsons and W. VVhite; The Link Betvveen Character and Society", Second ed. Culture and Social Character: The VVork of David Riesman (kitabında) Ed. Seymour Martin Lipset and Leo Lovventhal, The Free Press of Glencoe, INC, New York, 1962, s. 105. Ayrıca bkz. Ünsal Oskay; "David Riesman'ın Görüşleri", Yıllık VII. Ankara Üniversitesi Basın Yayın Yüksekokulu, Ankara, 1984, s. 53.
- Televizyon ve öğrenme konusu için bkz. Nabi Avcı, Kitle Kültürü Enformatik Cehalet, 3. baskı, Rehber Yayınları, 1990, s. 114.

Kaynakça

Edibe SÖZEN, Medyatik Hafıza, İstanbul, 1997, sh.163-170

KÜRESEL BAŞKALDIRI: DİRENİŞ AĞI

Alternatifler var ve dünyanın her tarafından insanlar her gün onların yükselmesine katkıda bulunuyor. Antonia Juhazs küresel adalet hareketinde umut yaratacak için hedefleri saptıyor.

Antonia Juhasz

Araştırmalarını VVashington'daki Politik Çalışmalar Enstitüsü'nde konuk akademisyen olarak sürdüren Antonia Juhasz, ***Bush Hedefi: Dünyayı İşgal Etmek, Her Seferinde Bir Ekonomi*** başlıklı kitabın yazarıdır. Juhasz bu eserinde Bush yönetiminin ticari küreselleşmenin hedeflerine ulaşmasını sağlamak için Irak ve Ortadoğu'nun geri kalanında askeri güç kullanımını incelemektedir. (www.TheBushAgenda.net)

Yazar yakın zamanda Uluslararası Küreselleşme Forumu'nda proje direktörlüğü ve Kongre üyeleri John Conyers Jr. ile Elijah Cummings'ın yasama konularında asistanlığım üstlenmiştir. Ödüllü bir yazar olarak çalışmaları Los *Angeles* Times'in Op Ed sayfalarında ve başka birçok yazar gazetesi ve yayın organında çıkmaktadır. Aynı zamanda ***Ekonomik Küreselleşmeye Alternatifler; Daha İyi Bir Dünya Kurmak Mümkün*** başlıklı kitabın katılımcı yazarıdır.

İnsanların oluşturduğu hareketler ve organizasyonlar alternatif yaratıyor

Dünyanın her tarafındaki halklar kurumsal reform bekleniyor. Ticari küreselleşmeye karşı anlamlı alternatifleri uygulamaya koymak üzere harekete geçtiler. **Arjantin'de halk hareketleri *horizontalizm* olarak bilinen bir model üretti.** Bu hareketin yarattığı önemli gelişmeler arasında kentlerin atık toplama, yolların ve trafik işaretlerinin onanını, okullara yardım, hatta kent bütçelerinin birlikte yapılması gibi kararları ortaklaşa alan komşuluk meclislerinin oluşturulması vardı. Bu meclisler birer doğrudan demokrasi örneğidir; insanlar gündelik yaşamlarını etkileyecek siyasi ve ekonomik kararların alınmasına dolaysız olarak katılır. Bunlara ilaveten, bir sayıdaki Arjantin fabrikası ve önemli şirketi kararların işçi meclisleri aracılığıyla alındığı kooperatif modelli işletmeler haline dönüşmüştür. Tüm çalışanlar ücretler, üretim programları, malzeme, dağıtım ve sağlık yardımları konusunda eşit karar yetkisine sahiptir.

Wisconsin'deki Demokratik Devrim İçin Özgürlük Ağacı Vakfı ve California'daki SmartMeme kuruluşunun medya uzmanları Birleşik Devletler'de **'dolaysız demokrasiye'** odaklanarak yerel toplumlar ve yönetimlerle işbirliği yapmış ve yeni bir **'demokrasi hareketi'** kurma çabalarına yoğunlaşmıştır. Birleşik Devletler'deki emekçi kooperatiflerinin sayısı da artmaktadır.

Kendinizi tanıyın

İnsan yaşamını yeryüzünde emekçi, tüketici, hizmet veren ya da alan, yatırımcı, işveren, seçmen, ikamet sahibi gibi birçok rol üstlenerek sürdürür. Bu rollerin her biri sorumluluklar, etkinlik şekilleri, içinde organize olunacak toplumlar ve edinilebilecek potansiyel ittifaklar taşır.

Örneğin bir tüketici olarak satın aldığınız ürün konusunda bilgilendirilmeyi beklersiniz. Satın alma sürecindeki etkinlik şekliniz çevreye zararlı ürünü seçmemek ya da üreticinin çalıştırdığı işçilere üretim sürecinde nasıl davrandığı konusunda duyarlılık göstermek olabilir. Ya da çevresel olarak desteklenebilir ya da sendikalı işçiler ya da kooperatifler tarafından üretilmiş mamuller seçebilirsiniz. Örgütleyeceğiniz insan topluluklarının ölçeğiyse, ailenizden o tür ürünlerin genel tüketicisine kadar uzanabilir. Potansiyel müttefiklerinizse, üretimi yapanlar, üretim ve tüketim bölgesinde yaşayanlar olabilir.

Bilgilendirilmiş halde kalın ve önyargılarınıza meydan okuyun

Emeklilik fonlarınızın nerelere yatırıldığı, tükettiğiniz ya da kullandığınız ürünlerin nasıl yapıldığı ya da satıldığı, sizin namınıza neden savaşlar açıldığı, vergilerinizin nerelere harcandığı ve kimlerin vergi vermekten ne yollarla kaçındığı konularını araştırın, öğrenin. Şu ya da bu kişiyle ortak çalışma alanlarınız olup olamayacağını sorgulayın. Şu ya da bu konuda öğrenecek bir şeyler olup olmadığını sorgulayın. Şu ya da bu konuda yapabilecek bir şeyleriniz olup olmadığını sorgulayın. Gerçekten zamanınız olup olmadığını sorgulayın. **Düşünün ve tekrar tekrar sorgulayın.**

Heyecanınızı ve harekete olan güveninizi koruyun

Her savaşta yer almanız gerekmez, çünkü sizinle birlikte savaşan milyonlarca başka insan var. En etkili olduğunuz konum, sizi eyleme geçmeye en çok motive edendir. Bu zaman içinde değişebilir, ama eylemlerinizin değişim yaratması için tanımladığınız her kötü unsurla mücadeleye girme ya da düşünebileceğiniz her olumlu alternatifi kovalama zorunluluğunda değilsiniz. Eylemci ve olumlu değişim unsuru olmak için püriten ya da mükemmeliyetçi olmamız gerekmez. Borçların silinmesi, temiz enerji, petrol şirketlerinin yozlaşmaları ve barış konularında çalışan başka milyonlarca insan olduğu gerçeğini hep hatırlayın. **Siz, size en fazla hitap eden ve mücadeledeki diğerlerini en etkin destekleyebileceğinizi hissettiğiniz meselelere odaklanabilir, o konumda da başka yoğunlaşma alanları seçenlerle güç birliği yapma olanağını koruyabilirsiniz.**

Eylemin gücüne inanın: Küçük olan çok yol alır

Boston Çay Partisi'ni, Suffragist'leri, insan hakları hareketinin öğlen yemeği oturma eylemlerini, Çokyanlı Yatırım Anlaşması'nın OECD'de başarısızlığa uğrayışını ve milyonlarca göçmen hakları savunucusunun Kongre'yi ve Bush'u göçmenlik karşıtı yasaları geçirmekten geri adım atmasını sağlayışını düşünün. **Yapacağınız her şey hiçbir şey yapmaktan daha fazladır.** Bir milyon küçük ve bireysel eylem değişim yaratacak büyük devinimlere birer katkıdır. Rebecca Solnit'nin olağanüstü kitabı ***Karanlıktaki Umut'la.*** yazdığı gibi, **'Zulüm her zaman olacaktır; şiddet her zaman olacaktır; yıkım her zaman olacaktır [....] Yıkımı tüm zamanlar için tek bir seferde ortadan kaldıramayız, ama azaltabiliriz, yasaların dışına itebiliriz, kaynaklarının ve temellerinin altım boşaltabiliriz; zafer bunlardır işte.'**

Refah sınırlarınızı zorlayın ve yeteneklerinizi geliştirin

İktidara muhalefet ettiyseniz ya da sadece üç haftadan beri karşı çıkıyorsanız düşüncelerinizi aile üyelerinizle, gittiğiniz ibadethanedekilerle ve iş arkadaşlarınızla paylaşmaya ne dersiniz?

Bir basın organının editörüne ilk mektubunuzu yazmaya ya da ilk protesto gösterinize katılmaya ne dersiniz?

Seçim kampanyalarında öne sürülen politikalardan rahatsızlık mı duyuyorsunuz?

Herhangi bir doğrudan demokrasi hareketine katılmaya ne dersiniz?

Medyanın öne çıkan unsurlarının tavrından rahatsızlık mı duyuyorsunuz?

Bağımsız medyayı araştırmaya, hatta kendi yayın organınızı oluşturmaya ne dersiniz?

Bu fikirlerin hiçbiri etkili gelmedi mi kulağınıza?

Öyleyse kendi eylem fikirlerinizle çıkın ortaya. Refah ve sisteme uyum sınırlarınızı, yeteneklerinizi zorlayın ve kendinizi hangi konumda huzurlu hissedeceğinizi araştırın.

Uzun vadeli mücadeleye girişmiş olanlara hizmet sağlayın

Mücadeleye katılan toplumsal hareketlere kulak verin. Edimlerinizin onların gereksinmelerine en iyi nasıl hizmet edeceğini öğrenin ve bir numaralı öneriye dönün: Kendinizi tanıyın.

Ve ileriye umutla bakın

Öykümüz henüz başlıyor. Filipinli bir konfeksiyon işçisi olan Elvira, Ellen Augustine'nin bu kitabın 9. bölümünde yansıttığı daha iyi yaşam düşlerini paylaşanlardan biri. Elvira **'temel gereksinmelerin sağlandığı, herkes için yeterli gıdanın, konutun olduğu, tüm çocukların okula gidebildiği, hastanelerin herkese açık olduğu ve herkesin iş bulabildiği, birey olarak kendi potansiyellerini geliştirebileceği işlerde çalıştığı bir toplum'** düşlüyor.

İletişim ve bağ halindeki bir küresel sivil toplum hareketi derinlemesine değişimler yaratmamız ve ortak küresel yararlar doğrultusunda gerçek anlamda hizmet vermemiz için bize önemi önceden kestirilemez düzeyde bir potansiyel sağlıyor. Elvira'nın düşü evrensel. Bunu bilmek bile içimize umut serpmeli.

Kaynak:

Bir Ekonomik Tetikçinin İtirafları, Küresel Kriz ve 'Büyük Resim" Steven Hiatt, trc: Cihat TAŞÇIOĞLU, 2008, İstanbul, sh:535-549

İŞYERİNİN RUHU, SİZDEN RUHUNUZU İSTER

20'li yaşların başındaydım. Bir rastlantı sonucu büyük bir reklam şirketinde metin yazarlığı yapmak üzere işe başlamıştım. Bir oda gösterdiler, şirketin çalışanlarıyla tanıştırdılar. Metin yazarlığı yapmak içten içe ağrıma gidiyordu. Bu işi onuruma yediremiyordum, ama para kazanmam gerekiyordu. Başarısız da sayılmazdım. Çünkü işin kendisi pek zor değildi. Edebiyat tutkusu olan biri için, bence çok sıradan olan reklam cümleleri kurmak, ruhen zor olsa da pratikte pek zor sayılmazdı. Ancak çok sonraları **işin kendisinin değil, işyerindeki insanlar arasındaki geçerli işaretleri, ritüelleri, kuralları, gizli anlamlar taşıyan hitap şekillerini, ast-üst ilişkilerinin vazgeçilmez ve büyülü hükümlerini öğrenmenin ve uygulamanın zor, hem de çok zor olduğunu öğrenmiştim.**

> İşyerinin ruhunu bilmek, onu sindirmek, onu hâkim kılmaktı esas olan. İşi yapmak yeterli değildi, bir de onu pazarlayacaktınız. **Diyelim pazarlamaya, yaptığınız işi satmaya gönlünüz razı oldu; sadece dalkavukluk, sahte nezaket gösterileri, göze girme oyunlarıyla bunu başaramazdınız.** İşyerindeki yatay ve dikey ilişkilerin ruhunu bilmeli, bu ilişkilerdeki kodları doğru ve hatasız okumalıydınız. İşyerlerinde her zaman küçük ve geçici hizipler, çıkar gruplan olur, bunları gözlemeniz gerekirdi. Bu çıkar grupları bazen aralarında insan transferi yaparlar. Zaman zaman sahte dayanışmalar olur. Bu küçük çıkar gruplarının oynak haritasını iyi çıkarmanız menfaatiniz gereğiydi.

Her zaman işyerinin nabzını tutan, subaşlarını tutan birkaç kişi vardır. Ama onlar da bu küçük grupların dirençlerine, güçlerine göre karar alırlar, tavır koyarlardı. Kimi zaman da, özellikle bir dış tehlikeye, ortak bir düşmana karşı küçük gruplar birbirleriyle anında ateşkes ilan ederlerdi. Esas olan işyerinin varlığıydı çünkü!..

Ceplerinde Edip Cansever kitaplarıyla işyerine gelen bense, önceleri bu işaretleri, bu yatay ve dikey ilişkileri bırakın öğrenmeyi, fark etmiyordum bile. İşimi yapıp, ilgili kişiye zamanında teslim ediyordum. Fakat garipti, yaptığım hiçbir iş kabul edilmiyordu. Bir süre sonra hemen hiç iş gelmez olmuş, odamda kendi kaderime terk edilmiştim. Ancak, benden sonra işe giren, hatta zaman zaman işle ilgili kendilerine yol gösterip yardım ettiğim insanlar kısa bir sürede işyerinin ruhuna intibak ediyor, birçok işi ele geçiriyorlardı. Benden sonra işe girdikleri halde her düzeyde insanla, her düzeyin kendi ilişki ve söylem koduyla ilişkiye geçiyorlardı. Çaycı kadınla konuşmalarındaki hitap tarzları, cümle kuruluşları ve ton ile, karanlık odacı ya da fotoğrafçı ile konuşmalarındaki hitap tarzları, cümle kuruluşları ve ton ince ve anlamlı nüanslarla ayrılıyordu ve bu nüanslan her iki taraf da çok iyi seçip değerlendiriyordu.

Bana gelince, hemen hemen herkesle benzer cümlelerle ve tonda konuşuyordum. Çünkü herkes benim eşitimdi orada. Genel müdür de, fotoğrafçı da, çaycı kadın da. Fakat bu, ofis yasalarına göre en büyük suçtu! Ne kadar yetenekli ve çalışkan olsanız da yasalar sizi çok ağır cezalara çarptırırdı. **Önce tecrit, ardından işe son verme.**

Ben önce tecrit edilmiştim. Kapımı kimseler çalmaz olmuştu. Sabahtan akşama kadar, okumadığım klasikleri bu şirkette okuyordum. Tecritin verdiği aşağılanmaya karşı Dostoyevski'nin ateşli ruhu koruyordu beni. Ruhuma Raskolnikov'lann ruhundan aşı yapıyordum. Unutmadan, ofis yasalarına göre işyerinde kitap ve dergi okumak ağır suçların başında gelir. Yo, bunun işyerinin zamanını çalmakla pek ilgisi yoktur. **Dedikodu yapmanız, küçük çıkar grupları kurmanız, bir hizipten öbürüne insan transferi için masalar ve odalar arasında mekik dokumanız, kitap ve dergi okumanızdan çok daha hoş karşılanır, hatta gariptir, bu tip eylemler gizli teşvik edilir.**

Tecritle işe son verme arasında küçük bir ceza daha vardır. Herkesin maaşına belli oranda zam yapılırken size hiç yapılmaz. Bu cezadan kısa bir süre sonra muhasebeden çağırırlar sizi, işiniz bitmiştir!..

İşin kendisi asla zor değildir, işyerinin ruhu sizden ruhunuzu ister. İnsanlar, buna razı olanlar, olmayanlar diye ikiye ayrılır. sh:22-24

****

GAZETECİNİN ÜNÜ, SARKINTILIK VE STAJYER MUHABİRİN DÜŞ KIRIKLIĞI!

Genç kızın düşüncesi cesurdu. Kalbi iyimserdi. Tuttu, "solcu" bir dergiye gazeteci olarak girdi. Para pul önemli değildi. Cesaretini ve iyimserliğini hayatın içinde sınamak istiyordu yalnızca. Hayranlık duyduğu yazarlarla yüz yüze görüşecek, onlara sorular soracaktı. Artık yaşamaya başlayacaktı...

Ve bir gün ilginç bir konu başlığı buldu: **"Kadınlara yapılan sarkıntılıklar. Ve İstanbul'da yöreden yöreye aldığı biçimler."** İşte hayranlık duyduğu yazar Metin Kâmil'e bu konuyu sorabilirdi. Kimbilir ne kadar çarpıcı şeyler söyler, konuya o zengin bilgi birikimiyle ne kadar değişik yaklaşırdı? Her şeye olduğu gibi bu sosyal probleme de yeni bir boyut katardı.

Ses alma cihazı, fotoğraf makinesi, kâğıdı, kalemi, her şeyi yanında. Yüreği nasıl da heyecanla çarpıyor. Elleri terliyor, nefesi zorlanıyor. Ya bir pot kırarsa, aptalca bir şey söylerse! O büyük insanın gözünden düşüverirse. Yoo, aklına getirmemeliydi böyle feci şeyleri. Her şey güzel olacaktı. Yalnız, görmüş geçirmiş gazeteci ablaları, ağabeyleri onu, hayranlık duyduğu bu gazeteci-yazara karşı çok dikkatli olması için uyarıyorlardı. Ses alma cihazını çaktırmadan açık tutmalı; dahası kendine sahip olmalıydı. Hemen paniğe kapılmamalıydı. Bütün bunlara pek anlam veremedi. Ne olabilirdi ki? Gazeteci ablaları ve ağabeyleri biraz kuruntulu ve kötümser kişilerdi galiba...

Ünü her yeri tutmuş gazeteci-yazarın bahçe içindeki nefis villasının kapısını çalarken, o büyük heyecanı yatışmış gibiydi. Artık geriye dönüş yoktu. Bu iş olacaktı. Hiç değilse deneyecekti. Kapı açıldı. İşte o karşısındaydı: Centilmen, babacan ve güleryüzlü. Kendini rahat hissetti. Gerginliği azaldı. **Ünlü gazeteci-yazar onu çalışma odasına aldı.** Kitaplarını, paha biçilmez ansiklopedilerini, orijinal resimlerini gösterdi. Son derece gelişmiş bilgisayarından koca Türkiye'de bir Kadir Sami'de, bir de kendisinde vardı. Yazılarını bu müthiş bilgisayarda yazıyor ve ilginç alete bağlı faksıyla yüksek tirajlı gazetesine oturduğu yerden gönderiyordu. Kız şaşkın ve hayranlık dolu bir ilgiyle bilgisayara doğru eğilmiş bakarken, birden kalçasında bir çimdik acısı hissetti. **"Ayy, ne oluyor?"** deyip heyecanla doğruldu olduğu yerde. Ünlü gazeteci-yazar hiç istifini bozmadan, **"Bak kızım,"** diyordu. **"Bu daktilo da babamdan bana yadigârdır."** Kız öylesine garip bir duyguya kapıldı ki, bir an "ayy" diye bağırdığı için küçük düştüğünü hissetti.

"Evet, kızım," dedi ünlü gazeteci-yazar, "konu nedir?" Kız gayet kibar ve tatlı sesiyle: **"Efendim konu sarkıntılık. Erkekler neden sarkıntılık yaparlar ve çevre faktörü bu konuda nasıl rol oynar? Aydınlatır mısınız?"** Gazeteci-yazar konuyu duyunca gevrek gevrek gülümsedi, koltuğunda yayıldı. Gözlerinde garip ışık çakımları yandı, söndü. Sonra bilge bir ses tonuyla: **"Bak kızım,"** dedi. **"Sarkıntılık yapılmamış kadın düşünebiliyor musun? Onun için durum ne içler acısıdır bir sorsanız."** Kız gülümsedi. İşte hayranlık duyduğu kişi olaya nasıl bir kara mizahla ve farklı bir tarzda yaklaşıyordu. Öyle sıradan bir şekilde **"Sarkıntılık kötü ve iğrenç bir şey"** diye konuya girmemişti. Kız **"aydınlanmanın"** arkasını bekliyordu ki, ünlü gazeteci-yazar gömleğinin düğmelerini açarak vücudunu okşamaya başladı. Ve kıza doğrudan "Sizin cinsel organınız güzel mi?" diye sordu. "Aman Tanrım, ne diyorsunuz siz? Ne demek istiyorsunuz?" "Heyecanlanma yavrucuğum, sana çok açık bir soru sordum." Kız, üzerine gelen panik dalgasını savuşturduktan sonra hemen aklına teybin düğmesine basmak geldi. **"Teybi kapat kızım, burada biz bize konuşuyoruz. Kapat yavrucuğum."** Kızın yüreğini yine bir heyecan kasırgası sardı. Kapattı teybini. Korkusuna söz geçiremiyordu. Koca adam karşısında hiç çekinmeden mastürbasyon yapıyor ve onunla yatmayı öneriyordu. Kız birden kendisini sarsılarak ağlarken buldu. **"Lanet olsun, ne biçim insansınız siz. Bana nasıl böyle davranırsınız, oysa ben buraya ne duygularla..."** Kız katıla katıla ağlıyordu. Ünlü gazeteci-yazar geldi, kızı tükürüklere boğarak öpmeye başladı. **"Peki kızım, ağlama geçer, peki, madem gitmek istiyorsun..."** diye teselli etmeye çalıştı. Kız, etrafında dünya savrulurken, kendini bir anda sokakta buldu. Karmakarışık duygularla yürürken birden yanında teybinin ve fotoğraf makinesinin olmadığını anladı. Allah kahretsin, nasıl geri dönüp alacaktı onları şimdi? Ama çok zor da olsa mecburdu buna. Teybinin borcunu yeni ödemişti daha. Fotoğraf makinesini ise bir arkadaşından ödünç almıştı. Tekrar

merdivenleri gerisin geri çıkarken dehşetle irkildi. Ünlü gazeteci-yazar, garip kahkahalarla gülüyordu. Düştüğü çaresiz durum çok hoşuna gitmişti anlaşılan...

Dergiye nasıl gelmişti, arkadaşlarına olayı nasıl kötü duygularla ve kendisinden nefret ederek anlatmıştı pek hatırlamıyordu. Bu nefretin rövanşını almak için olayı yaşadığı gibi yazmalıydı. **"Sarkıntılık üzerine bir söyleşide başıma gelenler."** Yazacak ve bayağılığın böyle tek taraflı bir zafer kazanmasının önüne geçecekti.

Yazdı da. Ama öyle kaldı. Yazı **"solcu"** derginin yazı işleri müdürünün çekmecesinde öylece bekledi. Çünkü kimse ünlü gazeteci-yazarla arayı açmayı göze alamıyordu. Şunun şurasında kaç kişiyiz ki? Hem bu adamın kolu uzundu. Onlara bütün iş ve yaşama imkânlarını kapatırdı. Hem böyle şeyler olurdu ve herkes de bilirdi. Orada burada anlatılır, geçiştirilirdi. Başka mevzu mu yoktu?

Kızın düşüncesi cesurdu ya, solcu dergide tutunamadı. İçinden geldiği gibi konuşuyordu. Dengeleri hiç düşünmüyordu.

"Sosyal ilişkileri" zayıftı galiba. **"Hayat bilgisi"** de kıttı biraz...

Şimdi bütün bunları bana anlatırken iç burkan bir haz duyuyordu sanki. İyimserliği yara almıştı. Umutsuzluğunda gizli bir bilgelik vardı sanki. Yaşlanmıştı. Onu yok sayanları, daha sevdiği işin başındayken ona hayal kırıklığından taç örenleri lanetliyordu. Yaşlanmıştı, çabucak.

Bense, zaman zaman **"Pislik yapmak bir ihtiyaçtır,"** diye düşünsem de, iç bulantımı önleyemiyordum. "İncelik kimin eseriydi o halde?" **sh:28-31**

Kaynak:

Cezmi ERSÖZ, Ancak Bir Benzerim Öldürebilir Beni, Mephisto,1993, Beyoğlu-lstanbul,

Cezmi Ersöz **“Ancak Bir Benzerim Öldürebilir Beni”** (Bu dize Rus şairi Osip Mandelştam'ın Vedalaşmaların İlmini Yaptım Ben adlı şiir kitabının 227. şiirinin son dizesidir. Çeviren: Cevat Çapan)

HENRY D. THOREAU'NUN "SİVİL İTAATSİZLİK" GÖRÜŞÜ VE OTORİTEYE KARŞI ÇIKIŞ BİÇİMİ

İlim ve Sanat Dergisi, s: 35, 1993.

Kısa Biyografi

Henry David Thoreau 1817'de, Massachusetts, Concord'da doğdu. 16 yaşında Harvard'a gitti. Grekçe, Latince ve İngilizce klasiklerine meraklı bir talebe idi. Mezun olduktan sonra, bir müddet öğretmenlik yaptı; fakat kısa bir süre sonra vazgeçip, yazarlığa başladı. 1841 Nisanından 1843 Mayısına kadar Ralph Waldo Emerson'un evinde yaşadı. Emerson'a her türlü işte yardımcı olan bir hizmetkâr olarak hizmet ediyordu; ancak, münasebetleri, aynı zamanda, bir usta çırak münasebeti idi. Eserlerinden anlaşıldığına göre, Thoreau, hocası Emerson'a göre, Şark klasiklerini daha iyi tanımaktadır. 1845'te, bir insan ne kadar az çalışırsa, kendisi ve içinde yaşadığı cemiyet bakımından o kadar hayırlı olacağına inandığı için, meşhur **"temel hayat"** tecrübesine başladı: Yani, kendi inşa ettiği bir kulübede, Walden gölünün kıyısında, iki yıl boyunca yalnız yaşadı. Orada, okuyup yazarak, hayvanlarla kuşlarla balıklarla arkadaşlık ederek, tabiatın yenilenişi ve mevsimlerin geçişi hakkındaki müşahedelerini yazarak ormandaki büyüleyici hayatı tasvir ettiği, 1854'te basılan *Walden* isimli eseri için notlar tuttu. İnzivaya çekildiği ilk yıl içinde, erişkinlere mahsus vergi olan Kilise ve seçim vergisini (poll tax) ödemeyi reddettiği için, tevkif edilip hapsedildi. Her ne kadar Emerson ve diğer arkadaşları tarafından vergisi ödenerek hapisten ertesi gün çıkarıldı ise de, bu tecrübe onun, **"Sivil İtaatsizlik Görevine Dair"** *(On the Duty of Civil Disobedience)* isimli eserini yazmasına sebep oldu. 1847'de Walden gölünden ayrıldı. 1849'dan 1852'ye kadar çeşitli keşif gezileri yaptı ki bunlar daha sonra neşredilen *Excursions, Maine Woods, A Yankee in Canada* gibi kitaplarının materyali olmuştur. Bu arada Concord'da günlüklerini yazdı. 1862'de 45 yaşında öldü.[Henry D. Thoreau, Walden and Civil Disobedience, New York 1960, s. 1]

Thoreau bir defasında kendini, **"bir mistik, bir transcendalist ve bir tabiat filozofu (natural philosopher)"** olarak tarif etmişti; her ne kadar bu tarif bir dereceye kadar onun eklektik düşüncesini aksettiriyor ise de, onu yaşadığı zamanda ve bugün önemli yapan bir özelliğini de perdeliyor. Zira Thoreau bir anarşist ve devrimci idi ve yüksek seviyeli bir isyan (revolt) edebiyatı ortaya kovmuştu. Harvard'dan 1837'de mezun olduğunda, Dr. G. Ripley, Ralph W. Emerson ve Üniversite rektörü imzaladıkları Şehadetnamede (diploma) onun dürüstlük ve yüksek ahlâkî vasıflarına şahâdet etmişlerdi. ["Thoreau" maddesi, The Encyclopedia of Philosophy, Edo by, P. Edwards, New York 1978, c. 8 s. 250.]

H. David Thoreau yaşadığı sırada sadece iki eserini bastırdı. *A Week on the Concord and Merrimack Rivers (1849);* baskı masrafını kendi sınırlı kazancı ile bizzat ödemişti. 1853'te, 1000 adet-lik baskıdan 700'ü hâlâ satılmamış olarak kitapçı raflarında duruyordu. Kitabevi raflarım bu yükten kurtarmak isteyince, Thoreau kitaplarını evine taşımış ve günlüğüne şu ironik notu düşmüştü:

"Şu anda kütüphanemde 900 kadar kitap var ve 700 tanesini ben yazdım."

1854'te yayıncılar istemeye istemeye de olsa *Walden* dan iki bin adet bastılar. Bu kitap da bir yankı uyandırmadı ve bir kazanç getirmedi. 184044 arasında, çoğunluğu Emerson'un editörlüğünü yaptığı ***The Dial*** dergisinde olmak üzere, şiirlerinden bir kısmını bastırabilmiştir. 1862'de ailesi ve dostları, kitaplarını kendisi öldükten sonrave notlarını bastırdılar. Böylece Thoreau'nun edebî kariyeri bir yankı uyandıramadan sona ermiş gibiydi. Kamuoyu, edebiyattaki asıl büyük tabiat yazarlarına nisbetle onu önemsiz ve ikinci sınıf bir tabiat yazan saymıştı. Fikirlerinin ise, bir kısmının R. Waldo Emerson'dan aktarma ve biraz da beceriksizce ifade edilmiş olduğu kanaati hâkimdi.

Ancak, Thoreau'nun kitabı *Walden*'m modern bir neşrine bir sonsöz (aftenvords) yazan Perry Miller'a göre; "And this man has now become a God in Modem Literatüre **(Ve bu adam şimdi, modern edebiyatta bir Tanrı olmuştur)!"** İngilizce'nin konuşulduğu her yerde, Thoreau 19. asrın

büyük ve önemli seslerinden biri sayılır. 20. yüzyılda Hindistan'da, Japonya'da, Güney Afrika'da ve Amerika'da onun sesi gittikçe daha fazla titreşimle çınlamaktadır. Şimdi onun bahsedilen iki kitabına ilâveten, saygıyla toplanan diğer notlan *Journal'* inin 14 kalın cildi, nihayet, bol bol basılıp yayınlanmaktadır. Artık, Thoreau hakkında pek çok yazılıp çizilmiştir; neredeyse ustası Emerson'u gölgede bıraktığı dahi söylenebilir.[P. Miller, After Wards (Walden), s. 250.]

Perry Miller'in kanaatine göre, 1854'ün pastoral Amerika'sında pek fazla etkili olmayan *Walden*, günümüzün insan hayatını ve çevresini gittikçe daha fazla zehirleyen 20. yüzyıl hayatına, makinaların gürültüsü, lüks eşyalar, aletler, mass media çılgınlığı ortamında, bir fare yarışı (rat ace) gibi koşturup durduğumuz bugünkü medeniyete, çok daha keskin bir kontrast teşkil ettiği için, bugünün okuyucularına cazip gelmektedir... Belki bugün memnun ettiği okuyucu sayısı kadar bir okuyucu kısmını da kızdırmaktadır. Ancak, mesele şu ki, eski ilgisizliğin aksine, bugün her iki kısım okuyucu da onun sesini dinlemek zorunda. Emerson bir keresinde, ***"Kim ki gerçek bir insandır, bir nonconformist (cemiyetin uygun bulduğu kurallar ile uzlaşmayan kimse) olmalıdır"*** demişti.[Ibid., s. 252.]

Thoreau'nun hiç uzlaşma kabul etmeyen sert "noncorformism"i, bugünkü medeniyetin dar kalıpları içinde, şehirlerin boğucu atmosferlerinde, bir türlü yürüyüp, açılmayan trafik sıkışıklığı içinde acayip bir kaplumbağa gibi kendisini arabasına sıkışıp kalmış hisseden insanlara, bir **'cennet düşü'** gibi câzip geliyor. Thoreau aslında 19. yüzyılın oldukça sevimli ve pastoral Amerika'sında, Concord isimli küçük bir kasabada yaşadığı hâlde, ikiyüzlülük ve materyalizmden ibaret olan **"Amerikan Başarı Rüyası"**na karşı çıkmıştı. Daha mesut bir çağda yaşadığı hâlde, medeniyetin şimdiki kadar zorlayıcı ve isyan ettirici olmayan ve o çağda çok net bir biçimde görünmeyen zircirlerine karşı nasıl mücadele ettiğini, hürriyetini nasıl kazandığını anlattı *Walden'da* ***"Sadelik, sadelik ve basitlik! (Simplicity, simplicity and simplicity!)"*** diyordu. Bugünkü endüstriyel cemiyetin, insanı huzursuz eden, stres yapan şartlan içinde yaşayan insanlara, Walden gölünün kenarındaki kulübesinde oturan ve sadelik çağrısı yapan Thoreau'nun ortaya koyduğu imaj; binlerce insan için, **"denizde bir yeşil ada, bir kayıp cennet"** ve stresten kurtuluş sembolü olmuştur. Ve uykusuz geceler geçiren birçok insan bugün kendi kendilerine sessizce itiraf ediyorlar ki, **"Çaresiz, sessiz ve ümitsiz bir hayatı yaşamaktan başka bir şey yapmıyorlar."**

Sivil İtaatsizlik

Sivil İtaatsizlik olarak bilinen eseri Walden'ın sonuna ekleyerek basmak artık âdet olmuştur. Gerçekten de, Thoreau'nun iki yıl boyunca, sadece basit ve zarurî ihtiyaçlarını karşılayarak ve okuyup yazarak, tabiat olayları karşısında düşüncelere dalarak, ormanda Walden gölünün kıyısındaki tek gözlü kulübesinde nasıl yaşadığını anlattığı *Walden* isimli eserinin sonuna ***Sivil İtaatsizlik*** eklenmeyince bir şeyler eksik kalmış gibi görünmektedir. **Hatırlamak gerekir ki, *Sivil İtaatsizlik*, cemiyetten uzakta, Walden gölünde, tek başına yaşadığı bir zamanda, Thoreau'yu vergi ödemediği için tevkif etmeleri sebebi ile yazılmıştı (1846'da).** Bunun içindir ki, bu eserdeki ***organize cemiyete karşı öfke***, Thoreau'nun Walden gölünde inzivaya çekilmesinin sebeplerini ve bu eseriyle vermek istediği mesajı aydınlatmaktadır. Thoreau, *Walden'ı* tekrar tekrar yazarken öfkesini gizleyip, yumuşatmış, sadece böyle bir hayat tecrübesinin neye benzer bir şey olduğunu anlatmıştır. Bugün pek çok Thoreau hayranı bile hâlâ, *Walden* isimli eseri bir 'sosyal tenkit' olmaktan çok, bir tabiat şiiri (idyl) olarak okumaktadır. Bu yüzden *Walden'*den sonra *Sivil İtaatsizlikli* okumak, bize Thoreau'nun gerçek motiflerini ve samimî fikirlerini daha iyi göstermektedir.[Ibid., s. 252.]

Thoreau, *"Sivil itaatsizlik"in* ilk müsveddelerini 26 Ocak 1848'de Concord Lisesi'nde, bir manifesto olarak okudu. O zamanki adı, **"Sivil Yönetime Karşı Koyma"** (Resistance to Civil Government) idi. Yani eser, bir makale değil, aslında bir nutuk idi. Thoreau'nun *Sivil İtaatsizlik* isimli bu eseri, siyasî tarihte önemli bir rol oynamıştır.

Meşhur Rus yazarı ve reformcusu **Leo Tolstoy**'un bu eseri, *başucu kitabı* saydığı ve okunmasını hararetle tavsiye ettiği rivayet edilir. Her ne kadar Tolstoy öldüğü zaman terekesinde kitapları arasında *Walden*'a rastlanmamış ise de, pasif direniş fikrini popularize eden Tolstoy'un fikirleri ile

Thoreau'nun bu eserindeki fikirleri ve prensipler birbirine çok benzemektedir. Aynı fikir ve prensipleri, Güney Afrika'da avukatlık yaptığı yıllarda (ki o sıralarda Tolstoy ile de mektuplaşıyordu) Gandi'nin çok başarılı bir biçimde uyguladığı bilinmektedir. **Mahatma Gandhi, Güney Afrika'da avukatlık yaptığı gençlik yıllarında tıpkı bugünkü gibi o zaman da, Hintli göçmen işçiler ve zencilere hayatı zindan eden Güney Afrika hükümetine karşı enteresan bir pasif direniş hareketini uygulamaya koymuştu.** Güney Afrika hükümeti, Asyalı göçmenlerin sınırlarından izinsiz girmelerini yasaklayan ve bunu hapisle cezalandıran bir kanunu uygulamaya koymuştu (Sınırlardan izinsiz girenlerin tevkifi bugün bize hükümetlerin tabiî bir hakkı gibi görünür. Halbuki Birinci Dünya Harbi'nin sonuna kadar pasaport denilen şey mevcut değildi. Pasaport kullanma âdeti, Cemiyeti Akvam kararı ile Birinci Dünya Harbin'den sonra ortaya çıkmıştır.)

> *Gandi, binlerce taraftarını sının kasten ve büyük kitleler hâlinde geçmek için teşvik etti. Taraftarları kasten Güney Afrika topraklarını terkediyor ve sonra tabiî izin almadan içeri giriyorlar ve bu yüzden hapse atılıyorlardı. Hapse atılan bu insanların çoluk çocuğunun perişan olmaması için, "Tolstoy Çiftliği" adı verilen, yardımlaşma kamp ve barınakları kurulmuştu. Sayısız insanın bu suretle yaptığı sınır ihlali yüzünden, öyle bir an geldi ki, Güney Afrika hükümeti **mahkûmları** üstüste doldurmasına rağmen, insanları hapsedecek hapishane bulamaz hâle geldi. Çaresiz kalan hükümet sonunda pes ederek, sınır ihlâlini hapisle cezalandırma kanununu iptal etmek zorunda kaldı.* [**R. Rolland Tolstoy, Varlık Yayınları, 1969, s. 161.]**

Birinci Dünya Harbi'nden sonra bütün ülkeler bu pasaport kullanma ve sınırlan ancak izinli geçme uygulamasını tatbik etmektedirler.

> Tolstoy'la mektuplaştığı bu yıllarda Gandi, pasif direnişleri örgütleme pratiği yapmaktaydı. ***Hindistan Opinion*** dergisinde okuduğu bir yazı üzerine, Tolstoy bir mektubunda şöyle yazıyordu:
>
> "Doğu Hint Şirketi marifetiyle İngilizler'in Hindistan'ı köleleştirmesinden şikâyet eden Hintliler'e şaşıyoruz. Nasıl olur da birkaç bin İngiliz, 300 milyonluk bir kıtayı köle hâline getirebilir? Eğer Hintliler köleliğe gönüllü olarak boyun eğmemiş olsalardı, böyle birşey asla mümkün olamazdı!..." [Ibid., s. 160]

Sadece Hintliler için değil bütün insanlık için geçerli bir tenkit... Tolstoy'un, **"hiçbir şekilde şiddete başvurmamak ve sadece vergi ödememe ve askere gitmeyi reddetme şeklindeki Thoreau'dan alınmış prensipler ile bir pasif direnişin organize edilebileceği ve bu hâlde sivil yönetimin çökeceği"** şeklindeki fikirleri, Gandi tarafından başarıyla uygulanmıştır (Askerlik mecburiyeti dahi Fransız İhtilâli'nden sonra ve demokrasiler sayesinde ortaya çıkmış ve vatan hizmeti olarak telâkki edilmiştir. Daha eski devirlerde böyle bir mecburiyet yoktu).

Memleketi olan Hindistan'a döndükten sonra Gandi'nin uyguladığı şiddet kullanmama *(Non-violence,* isimli bir eseri de vardır) ve ahimsa (bütün canlılara karşı şefkat ve incitmeme) doktrini ve hattâ taraftarlarının da bunu sadakatle uygulaması, elbette karşı tarafın dahi şiddete başvurmaması anlamına gelmiyordu. **Nitekim, 1919'daki meşhur Amritsar katliamında İngilizler, bir pasif direniş gösterisi sırasında "dağılın" ikazı dahi yapmaksızın, kalabalığın üzerine ateş açarak 319 kişiyi katletmiş ve sayısız insanın da yaralanmasına sebep olmuşlardı. Yine de, netice olarak, Hindistan'ın bağımsızlığa kavuşmasında Gandi büyük rol oynamıştır; ve bu pasif direniş usullerinin pek de tesirsiz olmadığının bir ispatı sayılır.** Thoreau, Tolstoy ve Gandi gibi isimlerin, politik mücadelede başarılı olduğu gözlenen, bu **'Pasif Direniş'** usulleri, bugün dünyanın birçok bölgesinde etkili bir biçimde kullanılan bir politik mücadele biçimi olmuştur.

Kendileri bizzat şiddete başvurmasalar bile, şiddete maruz kalma riskini göze alabilen toplulukların, sonuçta politik mücadeleyi kazanma şansları olduğu anlaşılmaktadır. Bir misal daha

zikredecek olursak, Çarlık Rusya'sında Tolstoy'un ve Thoreau'nun fikirlerini uygulayarak askere gitmeyi ve vergi vermeyi reddeden Dukhoborlar (bir Kafkas kavmi), Çarlık rejiminin şiddetli cezaları ve Sibirya sürgünlerine tahammül etmek zorunda kalmışlardı.[H. Troyat, Tolstoy, Penguin Books, 1980, s. 741.] Sonunda bunların hâline acıyan Tolstoy, *Anna Karanina* isimli kitabının getirdiği gelirleri bağışlayarak, kiraladığı gemilerle 10.000 Dukhobor'un Kanada'ya göçmesini sağlamıştı (hatırlatalım ki o tarihte henüz pasaport olmadığı için, böyle bir şey mümkün idi**). Bilindiği gibi, Zenci hakları uğrunda sonunda canım veren Martin Luther King dahi, bu düşünürlerin fikirlerini uyguluyordu.** Zencilerin kanun önünde beyazlara eşit haklar elde etmeleri bu sayede mümkün olmuştur. Bugün bile, kalabalık caddelerde oturma eylemleri gibi, **'pasif direniş'** usulleri, yaygın bir politik mücadele usulü olarak dünyanın her yerinde sivil yönetimi protesto maksatları için kullanılmaktadır.

Sivil İtaatsizlik ve Thoreau'nun Otoriteye Karşı Çıkış Biçimi

Thoreau *Sivil İtaatsizlik* manifestosuna meşhur bir deyişle başlıyor: "I heartly accept the motto that govemment is best which govems least and I should like to see it acted up more rapidly and systematically. Carried out, it finally amounts to this, which also I believe, 'that govemment is best which govems not at ali', and when men prepared for it, that will be the kind of govemment which they will have":

Yani; **"En az yöneten bir yönetim biçiminin en iyi yönetim biçimi olduğu deyişini can ü gönülden kabul etmekle beraber; bunun daha hızlı ve daha sistematik biçimde gerçekleştiğini görmek isterdim ve bu düşünceyi biraz daha ileri götürürsek yine inandığım ve benimsediğim şu sonuca varırız [4] ki yönetimin en iyi biçimi hiç yönetmeyen bir yönetimdir' ve insanlar bunun için hazır oldukları zaman, sahip olacakları yönetim biçimi de bu olacaktır**."[H. Thoreau, "Civil Disobedietıce" s. 222.]

Devamlı bir ordu bulundurmaya karşı yapılabilecek pek çok ve güçlü argümanların, devamlı bir yönetim biçimine karşı da yapılabileceğini, çünkü ordunun yönetimin bir aleti olduğunu da ilâve ediyor.

Görüldüğü gibi Thoreau, daha ilk cümlelerinden itibaren anarşist (yönetim yokluğu taraftan) fikirler ortaya koyarak başlıyor sözlerine. Burada Thoreau devlete karşı aktif bir isyan taraftarıdır. Her ne kadar şiddet kullanmayı ihtiva etmiyor ise de, vergi ödememek ve Fransız İhtilâli'nden sonra gelen askerlik görevini reddetmek suretiyle ortaya konacak bir prensip aksiyonunun, devleti çökertmeye yeteceğini savunuyor. Neyin doğru, neyin yanlış olduğu hususunda sezgici bir idrâke dayanan bu prensip aksiyonunun, insanın kendi vicdanının dikte ettiği emirlere göre davranmasından ibaret olduğu söylenebilir. Thoreau'nun Türkiye'deki tesirleri cümlesinden olmak üzere, bir gazetede yayınlanan makalesinde Şahin Uçar da bir yazısında şu prensibi iktibas etmiştir:

"Bu kelâmı daha da netleştirmek için, bir 19. asır Amerikan filozofu olan Henry D. Thoreau'dan (ki fikirleri Tolstoy'a Gandi'ye, Martin Luther'e ve zamanımızdaki birçok batılı politik harekete tesir etmiş ve modem dünyanın tarihinde mühim rol oynamıştır) benim de benimsediğim bir prensibi iktibas edeceğim: "The only obligation which I have a right to assume is to do at any time what I think right": **Tasavvur ve deruhte etmek hakkına sahip olduğum yegâne vazife, her zaman, sadece doğru olduğunu düşündüğüm şeyi yapmaktır**.[Ş. Uçar, "Kelime-i Tevhid", Yeni Düşünce Dergisi, Ankara 1987.]

Bu prensibi Thoreau'nun kendi karakterine nisbet etmek de mümkündür. David Reissmann, ***The Lonely Crowd*** isimli eserinde, Amerikan sosyal karakterini tahlil ederken, başlıca sosyal karakter tipleri olarak, 'traditiondirected', 'innerdirected' ve 'otherdirected' **(geleneğe yönelik, kendi vicdanı tarafından yönlendirilen ve başkaları tarafından yönlendirilen)** şeklinde bir sosyal karakter tiplemesi yapar. Riesman'a göre, sanayi toplumu ortaya çıkıncaya kadar, yani modem dünya tarihinden önce, geleneksel cemiyetlerde, sosyal karakteri biçimlendiren ve yönlendiren şey 'gelenekler' idi. Ancak, modem devirlerde batıda çoğunluk, Thoreau'nun bu prensibinde de gösterdiğimiz gibi, kendi iç âleminin, kendi vicdanının sesi tarafından yönlendirilen 'innerdirected' yahut başka bir tabirle autonom (bağımsız) sosyal karakter tiplerinden oluşmaktadır.

Bugünkü Amerikan tipi ise, büyük çoğunluk itibariyle, massmedia ortamında yaşanan hayat tarzı sebebiyle, başkaları tarafından yönlendirilen davranış kalıplarına sahiptir. Ziraat toplumlarının geleneğe bağlı şartlarında, Thoreau, bir egzantrik olarak görünebilir. Ancak David Riessman'ın bu tasnifine göre, modem çağların düşünce iklimine tercüman olmaktadır. Diğer taraftan, ikide bir fikirlerini değiştiren, sabit ve yerleşmiş yahut kuvvetli inançları olmayan (bugünkü şartlarda) başkalarının yönlendirdiği davranış kalıpları ile modern Amerikalı'nın sosyal şahsiyetine, bir başka bakımdan, **"şahsiyetsizlik"** demek de mümkündür. Reisman'ın uzun uzadıya külfetli ve yetersiz tariflerden kaçınmak için, modem Amerikan sosyal karakteri olarak gösterdiği 'otherdirected' tipinin en iyi numunesi olarak, Tolstoy'un *Anrıa Karanina* eserinin giriş kısmında yer alan, Stefan (Anna Karanina'nın, ihanet ettiği kansı ile arasını bulmak için ziyaret ettiği, erkek kardeşi) tipini veriyor.[D. Reismann' The Lonely Crowd, Passim, s. 15-40.] Hakîkaten, modern Amerikalının, gazetelerde popüler olan görüşlere göre, çevrede yaygın olan fikirleri hemencecik benimseyen**, 'konformizm',** hayatını yaşama, iyi yiyip içme ve seks düşkünlüğü gibi özellikleri, bu tipin şahsında, üç beş sayfalık çarpıcı bir tasvirde, gayet güzel anlatılmıştır.

Bu hesapça, Amerika'nın sanayileşmeye geçiş (süreci) içinde, gelenekçi ziraî cemiyet ile modern Amerikan cemiyeti arasındaki bir zamanda, 19. asır transcendalist felsefe ekolüne mensup olan Thoreau'nun bağımsız yankee karakteri, yahut autonom (innerdirected) karakter özelliği, zikredilen bu prensipte en mükemmel ifadesini bulmuştur, denilebilir.

Böylece, **'sadece kendi vicdanından emir alarak motive edilen'** bir aksiyon, **"nesneleri ve münasebetleri değiştirir"** ve şu hâlde, **"esasen devrimcidir."** Radikal sosyal reformlar, meselâ köleliğin kaldırılması (ki Thoreau hayatı boyunca bu mesele üzerinde durmuş ve bunu teşvik etmişti) seçilmiş yönetim temsilcilerinin istekleriyle yahut diğer dolaylı demokratik usullerle varılabilecek bir sonuç değildir ve ancak, her dürüst insanın kendi doğrudan doğruya (direct) aksiyonu ile mümkündür. Bu ise, **ferdin haklarını böylesine kötüye kullanan bir yönetimin şahsen ve maddeten, taraftarı olmaktan sarfınazar etmekle mümkündür.** Thoreau'nun vergileri ödemeyi reddetmek suretiyle pratiğe döktüğü, **'Barışçı Devrim'**, böyle bir şeydir. *Felsefe Ansiklopedisi'* ndeki Thoreau maddesinin yazarına göre, Kierkegaard'ın, *The Present Age* (1846) kitabı ve *Communist Manifesto* gibi eserler ile yerleşmiş düzene karşı (established order) daha geniş muhtevalı bir protesto ortaya koyan Avrupa idealizmi içinde 'Civil Disobedience'i de saymak mümkündür: her ne kadar mahallî bir New England context'i içinde yazılmış ve teorik olarak fazla sofistike değil ise de, Thoreau'nun eseri ile bunlar arasında tarihî bir bağ görülebilir. Marx gibi Thoreau dahi, tam bir İnsanî tatmin hissi verebilecek yeni bir ekonomik model (Walden örneğinde olduğu gibi) vererek mevcut statükolara karşı çıkmıştır. Ve yine Kierkegaard gibi, ferdiyetin "unique"liğini (biricik, benzersiz ve vazgeçilmez olduğunu) vurgulayarak, nihaî değer kaynağı olarak 'şahsiyeti' göstermiştir. Ancak, Tanrı ile diyalog yerine, tabiat ile diyalog suretiyle, bu radikal görüşlerin icbar etmesi sebebiyle meydana gelen, izolasyonu (yalnızlık ve tecrid duygusunu) aşmak istemiştir.[Michael Moran, "***Thoreau"*** maddesi, s. 122.]

Mutlak monarşiden, meşrutiyet monarşisine ve meşrutiyetten (sınırlı monarşiden) demokrasiye doğru meydana gelen ilerleme, aslında ferdiyete karşı gerçek bir saygıya doğru bir ilerlemedir. **Hattâ Çinli filozof bile imparatorluğun temelinin fertler olduğunu kabul edecek kadar akıllı idi.**

Bizim bildiğimiz şekli ile demokrasi, bir yönetim biçiminde mümkün olan en son gelişme olabilir mi?

Bir adım daha ilerleyerek, insanların haklarını tanımak ve organize etmek mümkün değil midir?[1][15]

---

15 [1] Ş. Uçar, *Patterns and Trends in History* isimli kitabında Ş. Uçar'ın iktibas ettiği, "the progress from an absolute monarchy to a democracy, is a progress toward a true respect for the individual. Even the Chinese philosopher was wise enough to regard the individual as the basis of the empire. Is a democracy, such as we know it, the last improvement possible in govemment? Is it not possible to take

Tabiî burada kastedilen anlam, çağdaş insan hukuku ve bununla ilgili uluslararası örgütler değildir. Thoreau, tıpkı Tolstoy'un da tavsiye ettiği gibi, tabiatla uğraşıp toprağı ekip biçerek, zarurî ihtiyaçlarını tamamen kendi karşılayarak, Walden örneğinde olduğu gibi, mevcut müesseselerin ve sosyal organizasyonun dışında bir hayat tavsiye ediyor. Manc ve Tolstoy'un da gösterdikleri gibi, gerçekten de ekonomik ve İnsanî bağımsızlığın başka türlü mümkün olmadığı yahut başka bir ifade ile emeğin yabancılaşması ile ortaya çıkan sosyal kötülüklerin, mevcut sosyal organizasyon biçiminin sonucu olduğu, doğrudur. Ancak bunun bütün medenî cemiyetlerin temel vasfı olan, işbölümü ve bu işbölümüne uygun bir sosyal organizasyon zarureti olduğunu, unutmamak gerekir.

Tolstoy ve Thoreau medeniyete pek fazla değer vermezler. İptidâî kültürlere mahsus bir hayat tarzını tavsiye etmekten kaçınmazlar. Diğer romantik yazarlar gibi, bunlarda da, tabiat ve cemiyet dialektik zıtlıklardır. Thoreau'ya göre, tabiat **'mutlak hürriyet ve vahşeti'** temsil ederken, cemiyet sadece, **'Sivil (sınırlı ve sun'î) bir hürriyet ve kültür'** imkânını sunmaktadır.

Emeğin yabancılaşması sonucu ortaya çıkan sosyal yabancılaşma ve diğer yabancılaşma biçimleri hakkında son söz olarak, biz ne diyebiliriz?

Bu başka ve geniş hacimli bir yazının konusu yapılmak gerekir. Ancak bir çeşit son söz olarak, Thoreau ve Tolstoy'un bu fikirleri hakkında kısa bir değerlendirme için bu kitaptaki **"Gençlik ve Yabancılaşma"** yazısına bakılabilir.

Kaynak:

Şahin UÇAR, Tarih Felsefesi Yazıları, Şule Yay. 2007,İstanbul, sh:179190

****

GENÇLİK VE YABANCILAŞMA

Cumhuriyet Üniversitesi bilgi şöleni bildirisi, 1985.

Gençliğin meselelerine, dilimizde **'yabancılaşma'** tabiriyle ifade edilmekle beraber aslında çok daha geniş bir muhtevası bulunan **'alienation'** mefhumu açısından bakılınca, bu meselelerin, sırf gençlik devresine mahsus ve gençlerle ilgili olmaktan ziyade, gerçekte sosyal organizasyonun kaçınılmaz neticeleri olduklarını görmekteyiz. Bu sebeple 'gençliğin problemlerine, sosyal transformasyon problemine irca edilmesi gereken ve bu husus gerçekleşmedikçe halledilmesi mümkün olmayan sosyal organizasyon probleminin bir tezahürü olarak bakmak ve daha radikal bir çözüm yolu bulmak için problemin asıl sebeplerini incelemek gerekir. Hâlbuki bu usul, bugünkü cemiyetlerin sosyal strüktürünü(düzenlemek, biçimlendirmek, şekillendirmek) meydana getiren tarihî gelişmelerin esaslı ve şümullü bir tefsirini yapmak gibi, beşerî hikmet ve aklın üstünde denebilecek kadar zor bir işin gerçekleştirilmesine bağlıdır. Bu hâl, gençliğin problemlerini münakaşa ederken, lâf kalabalığından ibaret nasihatler veya tarihî gelişmelerin basitçe şemalaştırmasından ibaret birtakım ideolojilerin telkini şeklinde bir tavır benimsememizi mazur göstermez.

Gençlere şunu-bunu tavsiye etmeden önce, nasıl bir problemle karşı karşıya olduğumuzu bilmeli ve bir çözüm yolu bulduysak onu konuşmalıyız. Her şeyden evvel, beşerî faaliyetlerin hepsine tatbik edilebilecek bir perspektif bulmalı ve problemi öyle formüle etmeliyiz ki, bu formül, bugüne kadar ortaya konulan görüşlerdeki doğruluk paylarım ihtiva edebildiği gibi, yanlış ve yanıltıcı hususlar da tarif ve tefsirimizin dışında kalsın.

Sosyologların çok kullandığı 'anomi' mefhumu (cemiyette sosyal normların yokluğu manasına gelir) yerine 'alienation' (yabancılaşma) mefhumunu tercih edişimizin sebebi ise bu mefhumun çok şümullü tarif ve tefsirlere müsait oluşudur. Gençliğin meseleleri aslında birer alienation vâkıası olarak

---

a step further towards recognizing and organizing the rights of man?" sözleri Thoreau'nun ferdiyete verdiği değeri göstermektedir:

görülmeli; alienation vâkı ası ise bir tarihî perspektif içinde incelenmeli ve tarih felsefesi açısından, müesseselerin ve sosyal organizasyonun ne suretle alienation hâdisesine yol açtığı anlaşılmalıdır; ancak ondan sonra, problemlerin hâl çaresi üzerinde makul ve ciddi fikirler serdedilebilir. Alienation kavramı için bu konudaki tercümemize bakılabilir.

Alienation mefhumu: Önce şahsî tarih anlayışına göre, sosyal problemlerin aslî sebebi olan alienation hâdisesini, bir tarihî perspektif içinde tefsir edecek ve nihayet gençliğin problemlerinin aslında sosyal strüktürden doğan problemler olduğunu gördükten sonra, sadece gençliği değil bütün cemiyeti ve bütün insanlığı ilgilendiren sosyal transformasyon problemi hakkmdaki düşüncelerimi, bu tebliğin dar çerçevesi dahilinde hulâsa etmeye çalışacağım.

Beşeriyetin tarihine baktığımızda Pekin adamından bu tarafa belki 500 bin yılın toplayıcı ve avcı kültürleri şeklinde iptidâî kültürlerden ibaret olduğunu ve ancak son 10 bin yılın medeniyet dediğimiz gelişmiş kültür hususiyeti gösterdiğini görürüz. Ziraat inkılâbının hemen arkasından **Filistin'deki Eriha şehrinin kurulduğunu görüyoruz.** İnsanoğlunun tabiattaki hâdiseleri anlaması sayesinde, hayvan ve bitki ehlîleştirmek mümkün olmuş ve bu insanların sadece günlük ihtiyaçlarını değil, gelecekteki yiyecek ihtiyaçlarını da garantiye almasını temin etmişti. Ancak bu sayededir ki rahip, asker, yönetici gibi üretici olmayan sınıfların ihtiyaç fazlası üretimi tüketerek kendi günlük maişet kaygılarından kurtulması ve bu aslında üretici olmayan faaliyetlerini yürütmeleri mümkün olabilmiştir. Bunun çok açık ve trajik bir ma'nâsı vardır: Demek ki medeniyet, **"asıl üretici sınıfların istismârı"** şeklinde, bir sosyal adaletsizlik temeline istinâd etmektedir. Şimdiye kadar medeniyeti putlaştırmakla meşgul olan mütefekkirlerin anlayamadığı husus şudur:

> **Sosyal adaletsizlik olmadan medeniyet mümkün olmadığı gibi, bir medeniyetin terakkisi de bu sosyal adaletsizlik nisbetinin artmasına bağlıdır: Yani, asıl üretici sınıfın kendi ihtiyacından çok daha fazlasını üretebilmesi ve onların sırtından geçinebilen nüfusun fazla olabilmesine.**

BENİM TARİH ANLAYIŞIMA GÖRE, BU **SOSYAL ADALETSİZLİK** VE BU HÂLİN ZARURÎ KILDIĞI MÜESSESELER, KAÇINILMAZ OLARAK CEMİYETİN FARKLI SINIFLARA AYRILMASINA, YANİ SOSYAL ALİENATİONA VE SOSYAL ALİENATİON DA PSİKOLOJİK ALİENATİON VE SAİR ALİENATİON ÇEŞİTLERİNE YOL AÇAR.

İptidâi kültürlerde dahi yabancılaşma vâkıası mevcuttur zira mefhumu Hegel'in tarif ettiği tarzda anlayacak olursak her nevi yaratıcı faaliyetin bir alienation prosesi olduğunu kabul etmemiz gerekir ancak medeniyete mahsus olan bazı şartlar sebebiyle, medenî terakkiye paralel olarak alienationun da devamlı bir şekilde arttığını, bu medenîleşme ile birlikte yabancılaşmanın birçok çeşidinin ortaya çıktığını ve yayıldığını müşahede etmekteyiz.

Kültür ihtilâli, kültürel dejenerasyon ve kültür şoku meydana gelen memleketlerde ve bu cümleden olmak üzere Türkiye'de muhtelif alienation çeşitlerinin daha derin ve cemiyeti sarsacak ölçüde büyük problemlere yol açtığı net bir şekilde görülebilir.

Bu problemler gençlik üzerinde kesifleşmekte ve onları şiddet kullanma ve isyankârlık gibi tavırlara itmektedir.

Dikkat edilecek olursa, endüstrileşmiş ülkelerde bu problem daha fazla kesafet kazanmaktadır. Postindustrial veya başka bir deyişle süperteknoloji ülkelerinde bu problem çok daha büyük nisbette mevcut olmakla beraber, beşerî alienationun yerine 'makine alienationu'nun geçmekte olduğu görülüyor. Her nevi faaliyetin neticesinin bir alienation sayılabileceğini nazarı itibare alacak olursak, çağımızda korkunç bir ölçüde yayılmış olan ve hemen hemen bütün kötülüklerin mucib sebebini teşkil eden bu problemin basit tedbirlerle hâlledilemeyeceği anlaşılır.

Gençliğin problemlerine esasen bütün medenî cemiyetlerde ve bütün sosyal sınıflarda müşahede edilen birçok problemin aslî sebebi olan, bu alienation hâdisesi perspektifinden bakılınca beşeriyetin bu hastalığı doğru bir şeklinde anlaşılıp ona göre bir çözüm yolu bulunmadıkça bu

problemlerin devam edeceği anlaşılmaktadır.

Bu sadece, genç ve tecrübesiz olmaktan ötürü, cemiyetin bazı hususiyetlerine karşı çıkmak ve bunları kolayca değiştirebileceğini zannetmek şeklindeki **"birtakım yeni yetmelere"** mahsus bir intibaksızlık probleminden ibaret olmadığı gibi, sırf bazı cemiyetlerin problemi de olmayıp, bütün medenî cemiyetlerin en mühim problemidir.

Problem bir sosyal organizasyon problemi olduğuna göre, bu problemin tek çözüm yolu var demektir:

Medenî sosyal organizasyonunun yapısındaki sosyal adaletsizliği yok edebilecek bir sosyal transformasyonu gerçekleştirebilmek. Bu ise kolay olmadıktan başka, değişikliğin aleyhinde olanların tepkisine yok açmak suretiyle şiddetli sosyal mücadelelere yol açmak tehlikesi vardır.

Vakıa bugüne kadar, ma'nada birçok ütopik nazariye ve inanç sistemleri ortaya konulmuştur. Bu nazariyeler uygulamada hiç arzu edilmeyen neticelere yol açabilmekte ve meselâ Marksist idealleri tatbik eden bazı ülkelerde parti mensubu olan idareci sınıflarla halk yığınları arasındaki **sosyal alienation** Çarlık zamanında kinden veya diğer medenî cemiyetlerde görülen ve bilinenlerden çok daha fazla olabilmektedir.

Şimdiye kadar bu hususta imali fikir eden mütefekkirlerin dikkat etmedikleri cihet şu ki, bu problem, medenî cemiyetlere mahsus olan ve **'medenî'** bir cemiyet hayatında kaçınılması mümkün olmayan ***'adaletsizlik'*** temeline istinâd etmekte ve bu hâlin artışını tervîc ve teşvîk etmektedir. Vaktiyle kapitalist endüstri cemiyetlerinin sosyal organizasyonuna bir tepki olarak doğan ve gelişen, Marx'ın komünizmi, Pruodhon ve Bakunin'in anarşizmleri ve meselâ Amerika'lı Henry George'un, **'tek vergili İktisadî sistemi'** gibi nazariyeler, muhtelif ülkelerde tatbik edilmiş ve edilmektedir. Netice pek parlak değildir.

Kanaatimce, bunlar arasında sadece Leo Tolstoy'un görüşleri, o da ancak bazı çok yeni teknolojik gelişmelerin zorlaması sebebiyle, nisbeten gerçekleşmesi mümkün olan bir çözüm yolu olarak aktüalitesini muhafaza edebilecek gibi görünmektedir. Bu zat, sosyal sınıflar arasında istismar ve sosyal adaletsizlik olmaması için ve emeğin yabancılaşması gibi kötülüklerden kurtulabilmek için, tek bir çare olduğunu; bunun da herkesin bütün ihtiyaçlarını bizzat üretmesi ve başkalarından hiçbir hizmet talep etmemesi olduğunu iddia etmişti. Zamanında çok revaç bulan ve Tolstoy'cu cemiyetler ce çeşitli ülkelerde tatbik dahi edilen bu görüşün başlıca kusuru şudur:

Böyle yaşamayı kabul ettiğimiz takdirde medeniyetin pek çok kolaylığından ve konforundan vazgeçmek ve ancak zarurî ihtiyaçlarımızı üretmekle iktifa etmek zorunda kalırız. Aksi takdirde, bütün ihtiyaçlarımızı tek başına karşılamamız mümkün olmadığından, işbirliği yapmak zarureti ve binnetice sosyal adaletsizlik kaçınılmaz olacaktır.

Medeniyet hürriyeti ve huzuru yok etmiş, fakat bunların yerine vazgeçemeyeceğimiz birtakım nimetler ikame etmiştir. Ancak bugünkü Amerika ve Japonya'da proleteryanın vazifesini artık robotların yapmaya başladığı ve yakın gelecekte, belki de bütün ihtiyaçlarımızı robotların karşılamakta olduğu bir dünyada yaşamaya mecbur olacağımızı hesaba katacak olursak, bunun bir bakıma diğer insanların emeğine artık ihtiyaç kalmayacağı için gerçekleşmiş olacağını ve sosyal alienationun yerine **'makina alienationu'**nun geçeceğini söyleyebiliriz.

Kaynak:

Şahin UÇAR, Tarih Felsefesi Yazıları, Şule Yay. 2007,İstanbul, sh:98-102

250 Yazılar

PROF. DR. İLBER ORTAYLI BEYEFENDİNİN GİRESUN ÜNİVERSİTESİ'NDEKİ SOHBETİ

http://www.youtube.com/watch?v=S3Q53UTAxMY

30 Mart 2013 tarihinde Giresun Üniversitesi ile Giresun Gönüllüleri Derneği tarafından ortaklaşa düzenlenen, Tarihçi-Yazar Prof. Dr. İlber ORTAYLI'nın konuşmacı olarak katıldı.

İlber ORTAYLI Beyefendiyi dinlemenizi tavsiye ediyorum. Beyefendinin ilmî seviyesi çok yüksek sohbeti sayesinde günümüz olaylarını daha iyi anlayabileceğinizi, değerlendireceğinizi ve tutarlı bakma seviyesine kavuşacağınızı umuyorum.

Allah Teâlâ bu güzel insanların sayısını artırsın. Onların zamanın gerisini gördükleri gibi geleceğini görecek kadar fetanete ve ilme sahip olduklarını bir kere daha anlayacaksınız.

PETROL KANUNU TAKSİM'DEN GEÇTİ

HOŞ GELDİN KAPİTÜLASYON -PETROL KANUNU'NDAN "MİLLÎ MENFAATLER" İFADESİ ÇIKARILDI...

Milli Gazete 13 Haziran 2013 Perşembe

PETROL SEKTÖRÜ DE YABANCILARA TERK EDİLİYOR... TPAO'NUN SATIŞININ ÖNÜ AÇILIYOR...

Türkiye gündemi Gezi Parkı ekseninde gelişen olaylar ve sert tartışmalarla meşgulken, hükümetin Cumhur-başkanı'nın onayına sunduğu yeni Petrol Kanunu sessizce yürürlüğe girdi. Yeni Türk Petrol Kanunu ile petrol sektöründe yabancıların önü tamamen açılırken, devletin bu kritik sektörden çıkışının da tohumları atıldı.

Ahmet AÇIKAY

"Millî menfaat" buhar oldu!

Resmi Gazete'de yayımlanıp yürürlüğe giren Türk Petrol Kanunu ile petrol arama ve üretiminde bulunmanın temel kriteri olan "talebin millî menfaatlere uygun olması" ölçütü yasadan çıkarıldı ve ülke çıkarını gözetme anlayışı terk edildi. Yabancı devlet şirketlerine uygulanan koşullar kaldırıldı ve stratejik öneme sahip petrol arama ve üretim faaliyetinde yabancı devletlerin hakimiyetinin önü açıldı. Bir şirketin sahip olabileceği arama ruhsat sayısındaki kısıtlama kaldırılırken, yabancı şirketlere vergi muafiyeti ve kâr transferi imkanı tanındı.

Tpao'nun Özelleşmesi Yakındır

Yeni Petrol Kanunu'na göre, çıkarılan petrolün sekizde yedisi kadar olan kısmının yabancılara verilmesi gibi ayrıcalıklar yabancı sermayenin önünü açarken, TPAO'nun sektördeki rolünün zayıflatılması ve giderek pasifize edilmesi anlamına geliyor. Sağlanan bu imtiyazlar ve ayrıcalıklarla birlikte sektördeki inisiyatifin yabancı petrol tekellerine geçmesi mukadder görünüyor. Giderek atıl hale gelen ve zarar etmeye başlayacak olan TPAO'nun da önümüzdeki yıllarda özelleştirilmesinin önünün açıldığı görünüyor.

Asıl şimdi gidin anayasa mahkemesi'ne!

Olur olmadık her yasanın iptalini isteyen; dahası çoğu zaman bu milletin inancı önündeki engelleri kaldıran düzenlemeler sözkonusu olunca büyük bir heyecanla soluğu Anayasa Mahkemesi'nin kapısında alan anamuhalefet partisi **CHP'ye sesleniyoruz. Bari bu kez milletin hayrına bu kapıyı çal. Gezi Parkı'ydı, Taksim'di derken toz dumanı götürürken Meclis'ten sessiz sedasız bir şekilde ustaca geçirilen ve Cumhurbaşkanı'nca da onanarak yürürlüğe giren gayri milli Petrol Yasası'yla ilgili düzenlemelerin iptali için gerekeni yap!..**

Milli menfaatler sadece amaç kısmında yer alıyorken, yasada madde olarak konulmaması dikkat çekiyor.

Ancak, petrol hakkı sahibi yabancılar da Türk kara suları dâhilinde petrol arama ve üretim faaliyetlerini icra edebilirler.

Bir arayıcı veya işletmeci ürettiği petrolün sekizde birini devlet hissesi olarak ödemekle yükümlüdür.

Arama veya işletme ruhsatları ile ilgili olarak yapılan petrol işlemlerinde kullanılan petrolden devlet hissesi alınmaz.

Araştırma sonucu elde edilen bilgiler genel müdürlüğe de verilir ve genel müdürlük sekiz yıl süre ile bu bilgileri gizli tutar.

Hudutlarda, askeri yasak bölgelerde, tarihi yerlerde ve yerleşim yerlerine hangi mesafede petrol işlemi yapılabileceği hususu yönetmelikle belirlenir.

Türkiye arazisi, bu Kanun bakımından kara ve deniz bölgeleri olarak ikiye ayrılır. Kara ve deniz bölgelerini ayıran sınır kıyı çizgisidir

İşletme ruhsatı sahibine talebi hâlinde, ürettiği petrolü nakletmek üzere boru hattı inşa izni verilebilir.

Türkiye kısır tartışmalar ve siyasi çekişmelerle uğraşırken Cumhurbaşkanı Gül tarafından geçtiğimiz gün onaylanarak yürürlüğü giren Türk Petrol Kanunu ile ilgili endişeler giderek artıyor. Sadece adında milli menfaat güdülerek 'Türk' konulan kanun ile birlikte yabancılara Türkiye'nin kara ve deniz sahalarında petrol arama, bulma, satma imtiyazlarının getirilmesi endişeleri de beraberinde getirdi.

Tpao'nun özelleştirilmesinin ilk adımı atıldı!

Sadece petrol çıkarma, ruhsat almanın yanı sıra çıkarılan petrolün sekizde, yedisi kadar olan kısmı da yeni kanunla yabancılara imtiyaz olarak verildi. Öte yandan Türkiye'nin bu konuda tekel konumundaki kuruluşu olan Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı'nın ilgili alanına da yabancı şirketler ortak oldu. Ancak TPAO'nun bu kanunla zayıflatıldığı ve önümüzdeki yıllarda özelleştirilmesinin de yolunun açıldığı ifade ediliyor. 6326 sayılı önceki Petrol Kanunu'nu değiştiren Türk Petrol Kanunu ile petrol arama ve üretiminde milli şirketimiz TPAO'nun konumu zayıflatılırken, yerli ve yabancı sermayenin önü açıldı. Sektörde inisiyatif önümüzdeki günlerde yabancı petrol tekellerine geçecek.

Arjantin Tam Tersini Yaptı

Türkiye yeni kanunla TPAO'nun özelleştirilmesinin yolunu açma girişimlerinde bulunurken dünyada ise bunun tam tersi sergileniyor. Son olarak 2012 yılında, özelleştirmelerin yıkıcı sonuçlarından en fazla zarar gören ülkelerden birisi olan Arjantin'de İspanyol Repsol tarafından satın alınan eski milli petrol şirketi YPF yeniden kamulaştırıldı. El Turco lakaplı Carlos Menem döneminde özelleştirilen ve 1999 yılında İspanyol Repsol'e satışı tamamlanan Arjantin'in milli petrol şirketi YPF'nin yüzde 51'lik hissesinin kamulaştırılması Haziran 2012'de sonuçlandırıldı. Kamulaştırmaya gerekçe olarak ise YPF'yi alan İspanyol Repsol'ün gerekli yatırımları yapmaması, eksik üretim politikası nedeniyle üretimin düşmesi ve Arjantin'in petrol bağımlılığının artması gösterildi.

Arjantin'in 2000-2010 yılları arasında petrol talebinin yüzde 40 oranında artmasına karşın petrol üretimi yüzde 22 oranında düşmüştü. YPF'nin kamulaştırılmasıyla, dünyada büyük petrol şirketleri listesine bir kamu şirketi daha böylelikle eklendi. Dünyada halihazırda toplam rezervlerin yüzde 80'inden çoğu ulusal petrol şirketleri tarafından kontrol ediliyor. Dünyanın en büyük 20 petrol şirketinin hisselerinin üçte ikisinden fazla bir bölümü yine kamuya ait ulusal petrol şirketlerinin elinde bulunuyor.

Sivil Toplumun Görüşü Dikkate Alınmadı

Geride kalan 5 yıllık dönemde, beklemede tutulan Petrol Kanunu bugün ülkemiz oldukça hassas bir dönemden geçerken sessiz sedasız kanunlaştı. Bu kanunun hazırlanması ve TBMM'de kabul edilmesi sürecinde petrol arama ve üretim süreçlerinde yer alan TMMOB'ye bağlı Petrol, Jeoloji ve Jeofizik Mühendisleri Odaları, Türkiye Petrol Jeologları Derneği ve Petrol-İş Sendikası'nın ortak önerilerinin çoğu dikkate alınmamış, mevcut haklarının bir kısmı elinden alınmak istenen kamu şirketi TPAO'nun idarenin memuru olduğu ifade edilerek görüşü dahi sorulmamış, ancak özel sektörün tüm talepleri karşılandı.

Milli Menfaatler De Kaldırıldı

Söz konusu Türk Petrol Kanunu ile eski yasada yer alan 'Milli Menfaatler' bölümü kaldırılarak ülke menfaatlerinin gözetilmesi esası da yok sayıldı. Bu doğrultuda;

** Milli Menfaatler ibaresi yasa tasarısının sadece amaç maddesinde göstermelik olarak yer almış, ancak maddelerde kendine yer bulamadı.*

** Petrol arama ve üretim faaliyetinde bulunmak için yapılan başvurunun değerlendirilmesinde mevcut yasanın temel kriteri olan "talebin milli menfaatlere uygun olması" ölçütü yasa tasarısından çıkarılarak; öncelikle ülke çıkarını gözetme anlayışı terk edildi.*

** Yabancı devlet şirketlerinin petrol faaliyetinde bulunabilmeleri için uygulanan koşullar kaldırılarak, stratejik öneme sahip petrol arama ve üretim faaliyetinde yabancı devletlerin hakimiyetinin önü açıldı.*

** Devlet adına petrol arama ve üretim faaliyetlerinde bulunma hak ve anlayışı terk edilmiştir. Böylece kamu kuruluşumuzun özelleştirilmesinin önü açıldı.*

** Bir şirketin sahip olabileceği arama ruhsat sayısındaki kısıtlama kaldırılırken, tek bir şirketin tekel oluşturabilecek şekilde tüm ülke kara ve deniz alanlarında hak sahibi olmasının riski ortaya çıkmış oldu.*

** Yabancı şirketlerin ithal etmiş oldukları sermayelerini, Devlet hissesi hariç kurumlar ve gelir vergisinden muaf tutularak getirdikleri döviz cinsinden ve transfer tarihindeki kur üzerinden yurtdışına transfer etmelerine olanak sağlanmıştır. Bu düzenleme ile yabancı yatırımlar için sermaye ve kâr transferlerine önemli kolaylıklar getirilmiştir.*

Petrol-İş: TPAO'nun Zayıflatılmasının Hiçbir Gerekçesi Olamaz

Petrol-İş Sendikası'nın konuya ilişkin eleştirilerinde, şu görüşlere yer verdi:

"Türk Petrol Kanunu ile yerli ve yabancı sermayenin sektörde önü açılmakla kalmayacak, kanunun yürürlüğe girmesi ile bazı ayrıcalıkları ve devlet adına faaliyet gösterme konumu ortadan kaldırılacak olan kamu kuruluşumuz TPAO'nun sektördeki öncü konumu zayıflayacaktır. Kanun TPAO'yu kolsuz ve kanatsız bırakacak, dikey entegre yapıya sahip dev petrol tekelleri ile denk olmayan koşullarda rekabet etmeye zorlayacaktır.

Dünya devletlerinin tümü, petrol sektörlerini güçlendirmek amacıyla, çoğunlukla kamu eliyle kurdukları petrol şirketlerini arama, sondaj, ham petrol üretimi, boru hatları ile taşıma, rafinaj, petrokimya, kimya, dağıtım, pazarlama, faaliyetlerini de içerecek biçimde dikey entegre bir yapıda oluşturmuşlardır. Bu doğrultuda, petrol sektöründe dünyada devlet şirketlerinin yükselişi devam etmektedir.

Ayrıca hükümet TPAO'nun özelleştirilmesi ile ilgili düşüncelerini kamuoyu ile açıkça paylaşmıştır. Kanunun ilgili komisyonda görüşülmeye başlandığı 19 Mart 2013 tarihinde çalışmalara katılan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Taner Yıldız, TPAO'nun THY modeli ile özelleştirileceğini açıklamıştır. Bu açıklama, hükümetin TPAO'nun kamusal niteliğini ortadan kaldırma hedefinin itirafıdır ve Türk Petrol Kanunu'nun asıl amacını gözler önüne sermektedir. Akdeniz ve Irak başta olmak üzere ülkemizin içinde bulunduğu coğrafyada petrol ve doğalgaz kaynaklarının bir çatışma ve emperyalist rekabet konusu olduğu son günlerde bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Böylesi bir dönemde, petrol sektöründe yerli ve yabancı sermayenin menfaatleri için ulusal çıkarlara aykırı bir şekilde hazırlanan Türk Petrol Kanunu ile kamu kuruluşumuz TPAO'dan vazgeçilmesine izin verilmemelidir"

HABER ETİKETLERİ: yabanci, petrol, tbmm, türkiye, hükümet, akp, gezi parkı,

"Sabıka kaydı", e-Devlet Kapısı'ndan alınmaya başlandı /04

Unutkanlık, beldenin geleceğini karарttı /08

MİLLİ GAZETE

Türkiye'den dönen Mescid-i Aksa Müdürü'ne gözaltı /11

HAK GELDİ, BATIL ZAİL OLDU

FİYATI: 70 KURUŞ / HİCRİ 4 ŞABAN 1434 / 13 HAZİRAN 2013 PERŞEMBE

www.milligazete.com.tr

MAVİ MARMARA'DAKİ 9 ŞEHİDİMİZİN KANI HÂLÂ ELİNDE OLAN İSRAİL'İN İSTİHBARAT KURULUŞU MOSSAD'IN BAŞKANI TAMİR PARDO, ANKARA'DA CİRİT ATIYOR...

PARDON, NE İŞ!

Tam da Türkiye kamuoyunun tüm yurdu etkisi altına alan Gezi olaylarına odaklandığı bir dönemde yapılan bu esrarengiz ziyaretin arka planında neler olduğu merak konusu....

İŞTE SORULARIN CEVABI...

PETROL KANUNU'NDAN "MİLLÎ MENFAATLER" İFADESİ ÇIKARILDI...
PETROL SEKTÖRÜ DE YABANCILARA TERK EDİLİYOR... TPAO'NUN SATIŞININ ÖNÜ AÇILIYOR...

HOŞ GELDİN kapitülasyon!

Türkiye gündemi Gezi Parkı ekseninde gelişen olaylar ve sert tartışmalarla meşgulken, hükümetin Cumhurbaşkanı'nın onayına sunduğu yeni Petrol Kanunu sessizce yürürlüğe girdi. Yeni Türk Petrol Kanunu ile petrol sektöründe yabancıların önü tamamen açılırken, devletin bu kritik sektörden çıkışının da tohumları atıldı.

"MİLLÎ MENFAAT" BUHAR OLDU!

TPAO'NUN ÖZELLEŞMESİ YAKINDIR

ASIL ŞİMDİ GİDİN ANAYASA MAHKEMESİ'NE!

YENİ YASANIN GÖTÜRDÜKLERİ

MEMUR-SEN GENEL BAŞKANI GÜNDOĞDU:

Lobiyi şımartmayın işçiyi-memuru görün

CESEDİ HAVUZDA BULUNDU

Eski vekil ölü bulundu

HESAP DAHİ VERMİYORLAR...

Sistematik soykırım!

Taksim'de ilk gün yanlış yapıldı

beyza peyniri denediniz mi?

AVRO 2,494 TL | DOLAR 1,875 TL | ALTIN 83,65 TL

İnsanların temel istekleri ***"Kimsenin kimseyi öldürmediği, sömürmediği aksine yardımlaştığı bir dünya"*** dır. Ancak günümüz insanların ilişkilerinde çıkarlar ön plandadır. Bu nedenle tarih boyunca bu çıkarlar uğrunda çatışmalar yaşanmıştır ve de yaşanmaya devam edecektir. Geçmişe oranla dolaylı

yöntemlerin daha ağır bastığı günümüzde, mücadele tekniklerinden birisi de ***"Psikolojik müdahele"*** dir. Bu ise belirli yollarla insanlar etki altına alınarak, istismar etmek ve çıkarlar doğrultusunda hareket etmek ve psikolojik etkinlikler bu imkânı oluşturmaktır.][1]

[Tarihin derinliklerinden günümüze kadar, akıllı liderlerin üstünlük elde etmek için başvurduğu psikolojik müdahaleler, kimi zaman her hamlesi düşünülmüş, kimi zamanda plansız ve programsız kullanılmış, etkili ve yerinde kullanıldığında ise beklentiler ötesi sonuçlar kazandırmıştır.

Günümüzde psikolojik faaliyetlerin üç yöntemi olan ***propaganda, psikolojik savaş*** ve ***dezinformasyon[2]*** çok etkin olarak kullanılmaktadır.

Propaganda, bir taraftan kitleleri inandırırken, diğer taraftan da onları yönetmek içindir.

"Her türlü propaganda, düşünce düzeyi ne kadar aşağı olursa olsun düzeyini seslendiği kişilerin en kalın kafalısının anlama yeteneğine göre ayarlanmıştır. Bunu sağlanmasıyla inandıracağı insan kitlesi o kadar geniş olur." [3]

Bilinen dünyada, en kanlı savaşların yaşandığı 20. yüzyılda ve sonrasında, milletler politik hedeflere ve ekonomik çıkarlara ulaşmada tek ve en geçerli yol olarak bilinen sıcak savaş, yerini insanların bilinçaltı ve duygularını hedef alan ***psikolojik savaşa*** bırakmıştır.

Dezinformasyon ise, kamuoyunun kandırmak gayesinden hareketle gerçekmiş gibi gösterilip, yalana dayanan kışkırtıcı bir haberlerdir.

Dezinformasyon birçok senelere yayılmış ve uzamış bir faaliyettir. Dezinformasyon faaliyetleri içeriğine göre ***siyasi, ilmi*** vb. olabilir. Dezinformasyonun esası gerçek gibi doğrulanmak istenen bir yalandan ibarettir. Dezinformasyon diğer psikolojik faaliyetlerden farklı olarak her ülkede veya her kitleye karşı uygulanamaz. ***Uluslararası platformda tüm gelişmiş ülkeler, amaçladıkları hedeflere ulaşmak için dünya siyasetini yönetmeyi isterler.***][4]

Anlattığımız faaliyetler yüzünden yüzyılımız itibarıyla görülen insanlık kimliği temiz özünden uzaklaşmaya başlamıştır. Unutulmamalıdır ki; son dönemde ortaya çıkan kişilik kimliklerinde ***"tesadüfler nazariyesi"***nin işlemediği bilinen bir gerçektir. (En basiti d.. gribi)

Hangi dinde olursa olsun, muhakkak kendi içindeki doğmaları ***"kesin fikirleri"*** insanın dayanılmaz hırsını didiklediğinden kurtulmak isteğini içinden atamayanlar için sıkıntı doğurmaktadır. Bunu engellemek ise zor olunca sınırlarını aşmak zorunda kalanlar insanlığın başına bela olurlar. Çünkü kimliğini kaybetmiş kimlikler vardır. Bu kimlikler şeytanî düzeninin emellerine hizmet etmek görevini kendine şiar ve görev edinmiştir. Bu kişiler ***şeytanın yeryüzündeki temsilcisi*** olmaktan kendini kurtaramadıklarını görmekteyiz. Bu kişiler o kadar aşağılık durumdadırlar ki; yalan söylemek ve aldatmak onlar için sadece bir iştir. Çünkü onların şeytan ile kopmaz göbek bağları vardır. Onlar için her şey sahne gösterisidir.

Hulasa; emperyalist güçlerinin sonsuz hırsları ile elde ettikleri servetlerini korumak için teşkilatlanmaları şeytânî ve dayanılmaz emelleri yıkılmaz örgütlerini kurmalarına sebep olmuştur. Bunlar insanlığın başına bela olup huzursuzluğun temsilcisi olmuşlardır. Sonuçta kalplerde Allah Teâlâ korkusu da kalmayınca her şey birbirine karışmış güven sarsılmıştır. Öyleki zamanımızda artık maddiyat ve maneviyat birbirlerinin muhalifi olmaktan uzaklaşmış, birbirini kovalayan vagonlara dönmüştür.

Son sözümüz aldanmamak için uyanık olma zamanını kaçırmamaktır. Yoksa, hiçbir şeyin anlamı kalmayacaktır.

İhramcızâde İsmail Hakkı

---

[1] ÇİÇEK, J. Ü. (2006). *Günümüzde Devletler Tarafından Uygulanan Psikolojik Operasyonlar Teorisi* . Ankara: Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Bilimleri Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi-220011; s. II

[2] **Disinformation:** i. kasten yanlış haber verme, yanlış bilgi verme

[3] DOMENACH, Jean-Marie. Politika ve Propaganda (trc. Tahsin YÜCEL), İstanbul, Varlık Yayınları, 2003. s.60

[4] (ÇİÇEK, 2006), s. 1-4

PETROL PARA VE GÜÇ ÇATIŞMASININ EPİK (Destansı) ÖYKÜSÜ

Winston Churchill neredeyse bir gecede fikrini değiştirdi. 1911 yazına kadar zamanın İçişleri Bakanı olan genç Churchill, **"Ekonomistler"** diye anılan ve aslında İngiltere-Almanya arasındaki deniz kuvvetleri yarışında önde gelmek uğruna bazı kişilerin körüklediği aşırı askeri harcamaları eleştiren kabine üyelerinden biriydi. Giderek büyüyen bu yarışma, iki ulus arasındaki düşmanlığı pekiştiren en güçlü etken olmuştur. Ama **Churchill Almanya ile bir savaştan kaçınılabileceğinde ısrar ediyor ve Almanya'nın niyetinin ille de saldırgan olmadığı tezini vurgulayarak savunuyordu. Ona göre para, aşırı sayıda savaş gemisi satın almak için değil, ülkenin sosyal programları için harcanmalıydı.**

Ancak, 1 Temmuz 1911 'de Kaiser VVilhelm, Alman donanmasının **"Panter"** adındaki gemisini Fas'ın Atlantik kıyısındaki Agadir limanına gönderiyordu. Kaiser Wilhelm bunu Fransa'nın Afrika'daki nüfuzunu anlamak ve Almanya'nın buradaki konumu için gerekli stratejiyi saptamak amacıyla yapmıştı. "Panter" küçük bir savaş gemisi, Agadir ise, ikinci derecede önemli bir liman kentiydi. Yine de geminin buraya gelişi ciddi bir uluslararası bunalıma yol açtı. Alman ordusunun toparlanması ülkenin Avrupalı komşuları arasında zaten bir hayli huzursuzluk yaratmıştı. Şimdi bir de "Panter"i göndermekle, **Almanya'nın "güneşte bir yer kapma"** çabasında olduğunu, Fransa ve İngiltere'nin dünya yüzündeki konumlarına açıkça meydan okuduğunu düşünüyorlardı. Bu olayı izleyen birkaç hafta Avrupa savaş korkusuyla çalkalandı. Ancak temmuz ayı bitmeden bu korku yenilmiş, gerginlik azalmıştı ve Churchill'in deyimiyle **"ZORBA ARTIK YUKARIYA DOĞRU TIRMANMIYOR, AŞAĞI DOĞRU İNİYORDU."** Bu sözlerine karşın yaşanan kriz Churchill'in dünya görüşünü değiştirmiştir. Almanya'nın niyetleri konusunda evvelce yaptığı değerlendirmenin aksine artık bu ülkenin egemenlik (hegemonya) peşinde olduğuna, bu egemenliği kazanmak için askeri gücünü kullanmakta tereddüt etmeyeceğine inanmaya başlamıştı. Artık savaşın gerçekten kaçınılmaz ve başlamasının da sadece bir zaman sorunu olduğu kanısına varmıştı.

Agadir olayından hemen sonra Donanma Bakanlığı'na atanan Churchill, İngiltere'yi kaçınılmaz gördüğü hesaplaşma günü için askeri yönden hazırlayacağına ve bu uğurda elinden gelen her şeyi yapacağına ant içti. Görevinin İngiltere'nin emperyalist gücünün sembolü ve kendi öz varlığı olan kraliyet donanmasını, açık denizlerde kendisine kafa tutan Almanya'yla baş edebilecek güce getirmek olduğuna inanıyordu. Karşılaştığı sorunlar içinde en önemli ve en kapsamlı olanlardan birisi, görünüşte yapı bakımından teknik sayılacak bir konuydu.

Yirminci yüzyıl için büyük anlamlar taşıyan bu sorun şuydu: O GÜNE KADAR İNGİLİZ DONANMASININ GELENEKSEL ENERJİ KAYNAĞI OLAN KÖMÜRDEN ACABA PETROLE DÖNEREK, KÖMÜR YERİNE PETROL KULLANIMINA GEÇİLMELİ MİYDİ?

Birçok kişi böyle bir dönüşün tam anlamıyla çılgınlık olacağı kanısındaydı. Onlara göre donanmanın o güne kadar emniyetle, güvenle kullandığı Galler Bölgesi kömürünün kullanımına devam etmek gerekirdi. Kömür yerine artık **"Pers Ülkesi"**nden, (İran'ın o zamanki adı) çok uzaklardan gelen, güvenilir olmaktan yoksun petrol rezervleri kullanmak tam bir çılgınlıktı. Churchill'in deyimiyle donanmayı geri dönmemek üzere petrole bağlamak aslında **"dertler denizine karşı silahlanmak"** (Shakespeare'in Hamlet oyunundan) gibi bir şeydi. Ancak petrolün sağlayacağı, daha fazla sürat ve insan gücünün daha verimli kullanımı gibi stratejik yararlar o denli belirgindi ki, **Churchill** daha fazla tereddüt etmedi. İngiltere'nin **"DENİZ KUVVETLERİNDEKİ ÜSTÜNLÜĞÜNÜ PETROLE DAYANDIRMASI"** gerektiğine karar verdi ve bu nedenle de kendisini, tüm enerji ve coşkusuyla bu amacın gerçekleşmesine adadı.

Zaten başka bir seçenek de yoktu. Churchill'in ifade ettiği gibi **"Bu riskli işten elde edilecek tek ödül üstünlük sağlamaktı."**

Bu görüşüyle Churchill 1. Dünya Savaşı'nın arifesinde, çok temel olan bir gerçeği yansıtmış oluyordu. Bu gerçek sadece o günleri izleyen yangın sürecinde değil, daha sonra da, yıllar boyunca geçerli olacaktı. Artık petrol tüm yirminci yüzyıl boyunca üstünlük ve efendiliğin simgesi olacaktı.

1990'lı yılların başında, Churchill'in petrole bağlanışından yaklaşık seksen yıl sonra, iki Dünya Savaşı ve uzun bir Soğuk Savaş'ın bitiminde, insanların yeni ve daha barışçı bir sürecin başladığına inandığı bir anda, petrol yeniden bir kez daha tüm dünyada gündeme geliyor ve çekişmelerin odak noktası oluyordu.

2 Ağustos 1990'da, yirminci yüzyılın bir başka diktatörü, İrak Devlet Başkanı Saddam Hüseyin, komşusu Kuveyt ülkesini işgal ediyordu. Amacı sadece bir kraliyet devletini ele geçirmekle kalmayıp, aynı zamanda ülkenin zenginliklerine de el koymaktı. Bu onun için çok muhteşem bir ödül sayılırdı. Başarılı olması halinde Irak dünyanın en önde gelen petrol gücü olmakla kalmayacak, hem Arap dünyasının hem de gezegenin en büyük petrol rezervine sahip olan Körfez'in tek hâkimi konumuna gelecekti. Irak'ın kazanacağı bu yeni güç, servet ve petrol konusundaki egemenliği, dünyanın geri kalan tüm ülkelerini Saddam Hüseyin'in doymaz hırsına köle edecekti.

"Irak Kuveyt'in kaynaklarını kullanarak kendisini görkemli bir nükleer silah devleti haline getirebilecek, hatta daha da ileri gidip belki de bir süper güç olacaktı. Bu ise, uluslararası güç dengesinde, kuşkusuz dramatik değişikliklerle sonuçlanırdı." Kısaca, üstünlük ve hâkimiyet bir kez daha ödülün ta kendisi oluyordu.

Ancak, ortaya konan ödül anlaşılacağı gibi fazlaca büyüktü. Bu nedenle Saddam Hüseyin'in tahmininin aksine, dünyanın öteki ülkeleri Kuveyt'in bir oldubittiye getirilerek işgaline kayıtsız kalamazdı. Kuveyt'in işgalinin dünyadaki tepkisi büyük olmuştur. Bu **tepki, Hitler'in Rhinland'i silahlandırmasında ya da Mussolini'nin Habeşistan'a saldırmasında görülen pasif tür bir tepki değildi.** Nitekim, Birleşmiş Milletler derhal Irak'a karşı ambargo koydu ve Batı dünyası ve Arap dünyasının birçok ülkeleri, Irak'ın komşusu Suudi Arabistan'ı savunmak ve Saddam Hüseyin'in ihtiraslarına karşı koymak için dramatik bir askeri güç oluşturdular. Bu devletlerden Birleşik Devletler ve Sovyetler Birliği arasındaki işbirliği o güne kadar benzerine rastlanmamış türdendi. Ayrıca askeri güçler bölgeye yayılma konusunda görülmemiş bir hız ve kararlılıkla hareket ettiler. Son birkaç yıldan beri, petrolün artık **"önemli"** olmaktan çıktığını söylemek adeta moda olmuştu. Nitekim 1990 ilkbaharında, Irak'ın işgalinden sadece birkaç ay önce, Amerika'nın üst düzey kurmay subaylarına

petrolün stratejik önemini kaybettiği nutku çekilmişti. Ancak Kuveyt'in işgali bu imajı sildi. **"1991 yılı başlarında Irak'ın Kuveyt'ten barış yoluyla çekilmesine yönelik girişimler başarısızlıkla sonuçlanınca, Amerika Birleşik Devletleri önderliğinde otuz altı ülke bir koalisyon yaparak beş haftalık bir hava ve yüz saatlik kara savaşı sonunda Irak'ın yıkıcı gücünü yok edip, bu devletin Kuveyt'ten çekilmesini sağladılar."** YİRMİNCİ YÜZYILIN SONUNDA PETROL BİR KEZ DAHA GÜVENLİĞİN, REFAHIN VE KUŞKUSUZ UYGARLIĞIN MERKEZİ OLDUĞUNU KANITLADI.

Petrolün modern anlamdaki tarihi gelişmesi on dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısında başlamasına karşın, tam anlamıyla etkilediği ve değiştirdiği yüzyıl, yirminci yüzyıl olmuştur. Petrolün öyküsü aslında üç büyük aşamaya dayanmaktadır.

Bunlardan birincisi kapitalizm ve modern iş yaşamının doğuşu ve gelişimidir. Petrol giderek dünyanın en büyük ve en yaygın işi konumuna geliyordu. On dokuzuncu yüzyılın son yıllarında türeyen büyük endüstriler içinde petrol, bu endüstrilerin en büyüğü olmuştu. Öyle ki, daha yüzyıl bitmeden petrol endüstrisine tümüyle egemen **"STANDARD OİL"**, dünyanın çokuluslu şirketleri arasında ilk kurulanlardan birisi ve en büyüğü konumuna geldi. Yirminci yüzyılda petrol kapsamının bu derece genişlemesi onun işletmeciliğinin serüven düşkünü petrol arayıcılardan ağzı laf yapan müteşebbislere, büyük işverenlere, çokuluslu şirket bürokrasilerine ve devlet şirketlerine kadar her alanda yayılmasına yol açmıştır. Bu devrimde, büyük şirket stratejileri, teknik değişme ve pazarlamadaki gelişmeler ve kuşkusuz, hem milli hem de uluslararası ekonomiler teker teker ait oldukları yeri buldular. Tüm geçmişi boyunca petrol daima pazarlıklara konu olmuş ve hayati önemde kararlarda merkez teşkil etmiştir. Bazen büyük hesaplarla bazense neredeyse bir raslantı sonucu büyük anlaşmalar yapılıyordu [insanlar, şirketler ve uluslar arasında]. **PETROL DIŞINDA HİÇBİR İŞ "RİSK" VE "ÖDÜL" SÖZCÜKLERİNİN ANLAMINI -VE ŞANS VE YAZGININ ÇOK BÜYÜK ETKİSİNİBU DENLİ BÜTÜNÜYLE VE TAM ANLAMIYLA TANIMLAYAMAZ.**

Yirmi birinci yüzyıla bakarken üstünlük kavramının bir petrol varilinden olduğu kadar bir bilgisayardan da gelebileceği açıkça görülüyor. Yine de petrol, sanayideki görkemli yerini korumaya devam edecek. <u>UNUTMAYALIM Kİ **"FORTUNE 500"** DERGİSİNİN REKORTMEN OLARAK GÖSTERDİĞİ YİRMİ ŞİRKETTEN YEDİSİ PETROL ŞİRKETLERİDİR.</u> Enerji kaynağı olarak yerini tutacak başka bir seçenek bulununcaya kadar, petrol dünya ekonomisi üzerinde erişilmesi çok güç olan etkisini daima koruyacaktır. Büyük fiyat hareketleri iktisadi büyümeyi körükleyebilir veya tam tersi, enflasyon başını alıp gider ve durgunluk devri başlayabilir. Bunların hepsi olasıdır. Bugün petrol, sebep olduğu olaylar nedeniyle iş hayatıyla ilgili tüm yayınlarda düzenli olarak yer alan, bununla da kalmayıp yayınların en ön sayfasında kendinden söz ettiren tek metadır. Geçmişte olduğu gibi bugün de -kişiler, şirketler ve tüm dünya ulusları içinservet denilen zenginliğin mutlak ve tartışmasız tek jeneratörüdür. Kısaca, çok zengin ve nüfuzlu bir işadamının deyimiyle **"Petrol Paradır."**

İkinci görüşe göre, petrol, milli stratejilerle ve dünya politikaları ile sıkıca kucaklaşmış bir mal olarak görünüyordu. Birinci Dünya Savaşı sırasında, yurtiçinde kullanılan **"içten patlamalı motorlar",** atların ve kömürle çalışan lokomotifin yerini alınca, petrol milli gücün bir simgesi haline geldi ve önemi bir kez daha kanıtlandı. Gerek Uzakdoğu'da gerekse Avrupa'da II. Dünya Savaşı'nın çıkışı ve gelişmesinde petrol en önemli etken oldu. **Nitekim Japonlar Pearl Harbour'a, Doğu Hint Adaları'ndaki petrol kaynaklarına el koyan ordularını korumak amacıyla saldırmıştır.**

Hitler'in Sovyetler Birliği'ni işgal etmesindeki en önemli stratejik hedef, Kafkasya'daki petrol yataklarını ele geçirmekti. Ancak, zamanla Amerika'nın petrol konusundaki üstünlüğü ve kararlılığı ortaya çıkacak ve savaş henüz son bulmadan Almanya'nın ve Japonya'nın petrol tankları tamtakır boşalacaktı. Soğuk Savaş yıllarında uluslararası şirketlerle gelişmekte olan ülkeler arasında petrolün denetimini elde tutmak için yapılan soğuk çatışmalar korkunç bir dramın oluşmasında en büyük etken olmuştur. Bu, sömürgecilikten kurtuluş ve milliyetçilik hareketlerinin getirdiği bir olguydu. 1956

yılında Süveyş Krizi -ki gerçekte çağdışı emperyalist Avrupalı güçlerin izlediği siyasetin artık sonuna gelindiğinin bir işaretiydi. Başka nedenlerle olduğu kadar petrol nedeniyle de meydana gelmiştir.

"PETROL GÜCÜ"NÜN NÜFUZ YÖNÜNDEN EN ETKEN VE HİSSEDİLİR OLMASI 1970'Lİ YILLARA RASTLAR. Bu yıllarda, o güne kadar uluslararası politika konusuna kayıtsız kalmış devletler bile, büyük servet ve nüfuz simgeleyen petrole doğru birbirleriyle yarış edercesine koşar oldular. Bu durum endüstriye ağırlık vermiş ve iktisadi gelişmelerini petrole dayamış ulusların arasında birbirine karşı **"derin bir güvensizlik"** yaratmıştı. Sonuç olarak petrol, 1990'larda, Soğuk Savaş sonrası ilk bunalımda, yani Kuveyt'in işgalinde can damarı konumundaydı.

Ancak, petrole sadece avantaj sağlayan bir ürün gözüyle bakmak doğru olmaz. Çünkü olaylar petrolün zaman zaman ancak bir çılgın için altın sayılabileceğini de kanıtlamıştır. Örneğin **İran Şahı'nı ele alalım.** İran Şahı yaşamının en büyük ihtirası olan petrol zenginliğine kavuşmuştu; ne var ki bu onun sonu olmuştur.

Meksika için de aynı şey söylenebilir. Gerçi petrol Meksika'nın iktisadi yaşamını kalkındırmıştır, ama yalnızca yeniden yıkmak için…

Sovyetler Birliği dünyanın en büyük ihracatçı ülkeleri arasında ikinci olmasına karşın, petrolden elde ettiği kazancın hemen tümünü 1970 ve 1980'lerde askeri kalkınma için ve işe yaramaz, hatta zaman zaman tehlikeli ve yıkıcı sayılabilecek bir sürü uluslararası serüven uğruna heba etti.

BİRLEŞİK DEVLETLER İSE -BİR ZAMANLAR DÜNYANIN EN BÜYÜK TÜKETİCİSİ OLAN ÜLKE BUGÜN PETROL TÜKETİMİNİN YARISINI DIŞARIDAN İTHAL ETMEK ZORUNDA KALDIĞI İÇİN, ÜLKENİN GENEL STRATEJİK KONUMU GİDEREK ZAYIFLIYOR VE ZATEN DERT KAYNAĞI OLAN BÜTÇE AÇIĞI DAHA DA BÜYÜYOR. BU DA KUŞKUSUZ -SÜPER BİR GÜÇ OLAN AMERİKA İÇİN BİLE TEHLİKELİ BİR DURUMDUR.

Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte uluslararası ve milli alanda yeni bir dünya düzeni şekillenmeye başladı. Bugüne değin daima çatışmaların odak noktasını oluşturan ideoloji öyle anlaşılıyor ki yerini ekonomik yarışmalara, bölgesel çatışmalara ve etnik rekabete bırakacak. Bu rekabet ve çatışmalar modern silahlanmanın da gelişmesinden cesaret alınarak kışkırtılmıştır. Ancak, uluslararası düzende oluşan bu yeniliğin gelişmesi nasıl olursa olsun petrol stratejik meta olmaya devam edecek ve uluslararası politikalar için tehlikeli olma niteliğini koruyacaktır.

PETROLÜN TARİHİNİN ÜÇÜNCÜ TEZİ DE TOPLUMUMUZUN NASIL OLUP DA BİR **"HİDROKARBON TOPLUMU"**NA DÖNÜŞTÜĞÜNÜ VE BİZLERİN ANTROPOLOGLAR DİLİNDE NASIL BİRER **"HİDROKARBON ADAM"** OLDUĞUMUZU AÇIKLIYOR.

İlk geliştiği yıllarda petrolcülük sanayileşmekte olan bir dünyanın doğuşuna neden olmuştu. Bunun sorumlusu yakıştırma adıyla kerosin, yani gazyağı denen ve "yeni ışık" anlamına gelen, gündüzü uzatıp geceyi geciktiren, bu yüzden de çalışma saatlerini uzatan bir üründü.

ON DOKUZUNCU YÜZYIL SONUNDA BİRLEŞİK DEVLETLER'İN EN ZENGİN ADAMI OLAN **JOHN D. ROCKEFELLER** BU ZENGİNLİĞİNİ GAZYAĞI SATIŞINA BORÇLUYDU. **O günlerde benzine yararsız bir yan ürün gözüyle bakılıyor, ender de olsa alıcı bulabildiğinde çok ucuza, galonu sadece iki sente satılıyordu. Hiç satılamadığı günlerde, yöre halkı geceleri petrolü nehire dökerdi.**

Elektrik ampulünün icadı ile birlikte petrol modasının geçtiğine inanılırken, yeni bir çağ açıldı. İçten patlamalı motor çağı. Böylece petrol endüstrisi yeni bir pazar buluyor ve yeni bir uygarlık doğuyordu.

Yirminci yüzyılda petrolün, doğal gaz ile birlikte sanayi dünyasının güç kaynağı olan **"Yakıtlar Kralı Kömür"**ü tahtından indirdiğini görüyoruz. Daha da ötesi, petrol, savaş sonrası oluşan büyük kentleşme hareketinde bu hareketin temeli sayılır. Kentleşme hareketinin gerek çağdaş görünüm gerekse modern yaşantımız açısından birçok değişmelere neden olduğu biliniyor.

Bugün petrole o denli bağlıyız ve petrol yaşantımıza o denli girdi ki, artık onu yaşantımızın doğal bir parçası olarak kabul ediyoruz ve olağanüstü önemi üzerinde durup düşünmüyoruz bile…

Bize oturacak yer sağlayan, nasıl yaşayacağımız konusunda etken olan, işimize nasıl gideceğimizi, nasıl yolculuk yapacağımızı belirleyen, hatta flört ederken bunu nerede yapacağımıza karar veren sadece petroldür.

PETROL GERÇEKTEN KENTSEL TOPLUMLARIN HAYAT VEREN KANIDIR.

Petrol ve doğal gaz, tarımın dayandığı gübreciliğin en temel bileşimini oluştururlar.

Petrol sayesinde dünyanın kendi kendisini besleyemeyecek olan metropollerine gıda taşınabilir. Ayrıca, çağdaş uygarlığın yapıtaşları olan kimyasal maddeleri sağlar. Unutmamalıyız ki bir gün dünyadaki petrol kuyuları aniden kuruyuverse, çağdaş dediğimiz bu uygarlık bir gün bile yaşayamaz ve çökmeye mahkûm olur.

Yirminci yüzyılın büyük kesitinde petrole duyulan güven ve bağımlılık hissi giderek artmıştır.

Petrol artık tüm dünyada insanın ilerleme sembolü olarak algılanıyor ve itibar görüyor. Ancak, bugün durumun değiştiğini görüyoruz. Çevre bilincinin doğmasıyla birlikte endüstriyel toplum prensipleri zaman zaman tartışılabiliyor ve petrol sanayii tüm boyutlarıyla soruşturulan, eleştirilen ve itiraz gören faaliyet dalları listesinde ilk sırayı alıyor. Bugün dünyanın her yerinde petrol, kömür ve doğal gaz gibi fosil kaynaklı yakıtların kullanımını azaltma çabaları gözleniyor ve bu çabalar tüm dünyada giderek yoğunlaşıyor.

Bu çabalar kuşkusuz geçerli olan nedenlere dayanmaktadır; fosil kaynaklı yakıtlar kullanıldığında is ve hava kirliliğinin artması, asitli gazların havaya karışması, ozon tabakasının incelmesi ve iklim değişikliğinin oluşturduğu olumsuz etkenler gibi. Dünya ekonomisinin bu denli odak noktası olarak tanınan petrol, bugün artık çevresel kirlenmeye neden olmakla ve çevreyi olumsuz etkileyip kirletmekle suçlanıyor.

Bugüne kadar sahip olduğu teknolojik üstünlük ve yiğitlikten ve modern dünyayı şekillendirmedeki katkısından ötürü kendisiyle daima gurur duymuş olan petrol artık kendini savunur duruma düştü. Petrol bugünkü kuşak ve gelecek kuşaklar için bir tehdit unsuru olmakla suçlanıyor.

Ama günümüzün **"Hidrokarbon Adamı"**, otomobillerini çok seviyor ve vazgeçmeye hiç de niyetli değil; banliyödeki evinden ve yaşamını kolaylaştırmak için şart gördüğü eşyalarından özveride bulunmayı hiç istemiyor. Öyle anlaşılıyor ki her alanda gelişme gösteren dünya insanları çevresel sorunlar ne olursa olsun, kendilerini petrol gücüyle işleyen bir ekonominin yararlarından yoksun bırakmaya hiç niyetli değiller. Ayrıca, **dünyanın petrol tüketimini geriye çekmek için girişilecek herhangi bir hareket, önümüzdeki senelerde beklenen olağanüstü nüfus patlamasından olumsuz yönde etkilenecek ve sonuçta başarısız kalacaktır.**

1990'lı yıllarda dünya nüfusunun bir milyar daha artması bekleniyor. Bu, önümüzdeki on yıl içinde, nüfusun 1990'lı yılların başına oranla yüzde yirmi daha artacağı anlamına geliyor. Demek ki gelecek on yıl içinde dünyada bugüne oranla yüzde yirmi daha fazla insan yaşayacak ve dünya yüzünde

yaşayan bu insanlar "tüketim yapma haklarını" talep edecekler. Endüstriyel dünyanın çevresel sorunlara ait problemleri nüfus artışının baskısı ile ölçülerek değerlendirilecek. **Bu arada 1990'lı yılların korkunç ve çözümsüz çatışmalarından biri için şimdiden gerekli ortam hazırlanmış görünüyor.** Çatışacak taraflardan biri, çevresel korunmaya daha fazla önem verilmesini ve çevre koruma tedbirlerinin daha da arttırılmasını savunan grup olacakken, diğeri de ekonomik gelişmeye katkıda bulunulmasını isteyen, Hidrokarbon Toplum çıkarlarının korunması ve enerji güvenliğinin gereğine inanan grup olacaktır.

Petrolün Öyküsü hepimizin hayatını etkilemiş olayları içinde yer alır. Ekonomi ve teknolojinin genel yönlerine, işadamlarının ve politikacıların strateji ve entrikalarında ana tema olmayı hep hak etmiştir.

Dünyanın en zengin ve nüfuzlu kişileri olan Rockefeller'i ,Henri Deterding, Caloûsto Gülbenkyan, J. Paul Getty, Armand Hammer, T. Boone Pickens ve daha başka birçok isimlerin güç kaynağı hep petrol olmuştur.

Petrolün öyküsünde yukarıda saydıklarımız kadar önemli başka isimler de var. Bunlar arasında **Churchill, Adolf Hitler, Joseph Stalin, İbni Suud, Muhammed Musaddık, Dwight Eisenhower, Anthony Eden, Henry Kissinger, George Bush ve Saddam Hüseyin** sayılabilir.

Yirminci yüzyıl haklı olarak "petrol yüzyılı" olarak anılıyor. Petrolün geçmişinde her ne kadar çeşitli anlaşmazlıklar ve zıt görüşler egemense de, zaman zaman **"tek görüş"**te de birleşildiği oldu. Görüş birliği daha çok karşıt tarafların eskiye dayanan olaylara bugün çağdaş bir yaklaşımla bakabilmesi ve bunu yaparken de yeni gelişen olaylarda geçmişten gelen derin yankılar bulabilmesi şeklindedir diye düşünebiliriz.

Kaynak:

Daniel YERGİN, trc: Kamuran TUNCAY, Petrol Para ve Güç Çatışmasının Epik Öyküsü, İş Bankası Yay. İstanbul, 2009, s.9-13

MELÂMÎLER VE MELÂMÎLİK

Türkiye'de meydana çıkan Bayramî Melâmiliği ve bilhassa son devir Melâmiliği, şimdiye kadar Avrupa'da ciddî surette tetkik edilmemiştir. Abdülbâkî Gölpınarlı Beyefendi tarafından telif edilen kaynak eserinde İstanbul'da bulunan Melâmi Pirânından bahisler vardır. Fakat melâmliğin "kitman usulü yüzünden" bu pirandan bazıları biraz gizli kalmış ve yerleri hakkında Melâmilerin kendilerinde dahi bilgi eksikliği oluşmuştur. Bu pirândan mahfî olan birkaç velinin kabir yerleri için; ileriki zamanlara bilgi ve kayıt olarak kalması, korunması niyetiyle, bahse konu kitaptaki bilgiler ile sunmaya çalıştım.

Allah Teâlâ cümlemizi onların şefaatine nail eylesin. Amin

İhramcızâde İsmail Hakkı

Kaynak: Abdülbâkî GÖLPINARLI,
Melâmiler ve Melâmilik, 1931, İstanbul
PDF KİTAP İNDİR

HACI BAYRAM KABAYİ kaddesellâhü sırrahu'l azîz

Melâmîlere nazaran İdrîsi Muhtefî'den sonra "Gavsiyyet" Hacı Kabâî'ye geçmiştir. Mumaileyh, an aslın Gürcü olup Topkapı'da Takkeci camiinin bânisi Melâmî ricalinden Arakiyeci İbrahim Çavuş'un azatlı kölelerindendi. İsmi Keyvan iken Melâmîler tarafından «Hacı Bayram» ismi verildiği gibi Sandal bedestanında elbisecilik ile meşgul olduğundan **"Kabâyî"** lakabile de şöhret bulmuştu.

La'lîzâde, Kabâyî Efendinin meşrebinin takvâ ve azîmet üzere bulunduğu cihetle halk ile ihtilaftan müçtenip olduğunu ve tâliplerin irşadına **Bayrâmiyeden Bezcizâdeyi** tayin eylediğini bildiriyor.

Bu Bezcizâde, İdrîsi Muhtefînin halîfesi Muhiddin (Muhyî) değildir. Çünki Muhyî 1020 de vefat etmiştir. Ruznamçeci Süleyman Fâik Efendi (1254) "Hediyyetül ihvân"a yazdığı haşiyede bu zatın Bayramiyeden ve yine Bezcizâdelerden Şeyh Muhiddin Emin Efendi olduğunu tasrih etmektedir.

Kabâyî Efendi 1037 tarihinde vefat edip Takkeci camiinin karşı tarafında, caddeye yakın bir mahalle defnedilmiştir. Baş taşında Sülüs yazı ile aynen

Lâilâhe İllâllâh Muhammedurrasûlüllâh
El Merhum, El Mağfûr, El Hâcı Bayrâm
Terk Edüp Bu Fanîyi Çün Eyledi Azmi Bekâ
İçyûp Eydûb Izzâsın Ehl-İ Diller Cem Olup
Dediler Târihini "Ruhuna Rahmet Dâima"
1307

ayak taşında keza Sülüsle

Küllü Şeyin Hâlikün İllâ Vechehû Lehü'l Hukmu
Ve İleyhi Turceûn Evâhiri Receb'ul Muracceb
Li Seneti Seb'un Ve Selâsîne Ve Elfün
yazılıdır. Merkadin etrafındaki parmaklığın ön tarafına mülasık bir taştada Ta'lik ile yazılmış şu beyti okumaktayız:

Hamzaviyye Kutbunun Bu Cennet-i Fâyiha
Ruhu İçin Oku Üç İhlâs Bir Fatiha
tarih olması iktiza eden **"Ruhuna Rahmet Dâima"**cümlesi senei vefatı ifâde etmiyor. bilâhare kabâyî Efendinin merkadinin arka tarafında ayni Kabâyî Efendinin merkadi gibi bir merkat buldum. Bu merkadin baş taşında

Kâtib-i Menşur Divân Şe Âlicenâb

Terk Edub Bu Fâniyi Çün Eyledi Azmi Bekâ

….

yazılı . . Bu zat 968 sesinde vefat etmiş. Esasen **“Ruhuna Rahmet Dâima”** cümlesi de tamamile bu seneyi gösteriyor. Şu hâlde anlaşılıyor ki Kabâyî Efendinin taşına, Yalnız ilk mısraını hazif ve yerine gayri mevzun “**El Merhum, El Mağfûr, El Hâcı Bayrâm**” cümlesini ilâve ederek aynen bu kitabeyi yazdırmışlardır. (sh: 156-157)

.XVI. Hacı Kabaî'nin mezarı İstanbul-Topkapı

BURSALI SEYYİD HAŞİM kaddesellâhü sırrahu'l azîz

La'lî ve Müstakimzâdelerin tahkikine nazaran Beşir Ağa'nın makamına Bursalı Seyyid Hâşim Efendi geçmiştir.

Bu zât, « Kitman » (Sır saklama) a ziyâdesile riâyetkâr olup kimse ile tarikata dâir sohbet etmediği gibi ihvânın cem'iyet ve sohbetine de müsaade etmemiştir. La'lî zâde, pederinden naklen Seyyid Hâşim Efendinin fevkalâde ibrâm ve ısrardan sonra yalnız Gedâyî Ali Efendi ye Seyyid Ali Efendinin kalbine bakmağa mezuniyet vermiş olduğunu söylüyor ve bu ihtifânın neticesinde tariki Melâmette kıllet (azlık) zuhurunu ve hatta bir çok ihvânın Hâşim Efendinin Kutbiyetinde yakîn tahsilinden mahrum kaldıklarını haber veriyor.

1088 senesi Ramazanının Kadir gecesinde vefat etmiştir.

La'lî zâde, babası La'lî Mehmet Efendi den Haşim Efendinin vefâtı hakkında şöyle bir menkabe naklediyor:

> 1088 senesi Ramazanının kadir gecesi, La'lî Mehmet Efendi Hâşim Efendi de misafirmiş. İftardan ve teravihten sonra bir müddet sohbet ediyorlar. Sabaha karşı Haşim Efendi hareme gidiyor. Biraz sonra Haşim Efendinin zevcesi harem kapısına gelip:
>
> **"Aman Mehmet Efendi yetiş ; efendi vefat ediyor."**
>
> diyor. La'lî Mehmet Efendi hareme geçiyor ve Haşim Efendiyi hâleti nezi'de buluyor. "Yasin" okuyacağı sırada Haşim Efendi "Allah" deyip teslimi rûh ediyor.
>
> La'lî Mehmet Efendi çok müteessir olup :
>
> **"Efendi m; makamınızı kime terk ettiniz ve bizi kime bıraktınız ?"** diye ağlamağa başlıyor. O sırada **"Seyyid Ali'ye varın!"** diye bir ses duyuyor. Ertesi günü cenaze merasiminde La'lî Mehmet Efendi Seyyid Ali Efendi ye dikkat ve mahabbetle bakınca Ali Efendi Mehmet Efendinin keşfini anlayarak durduğu yeri değiştirmek suretile Mehmet Efendinin nazarından kaçıyor ve bu suretle hâlin ifşa edilmemesini istediğini

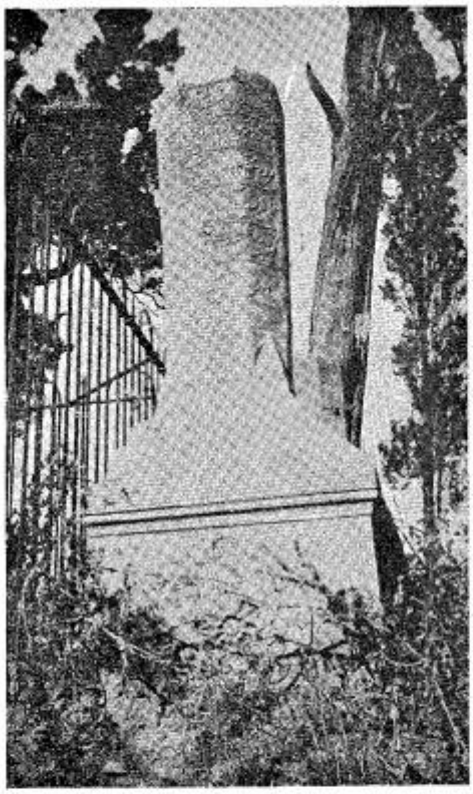
anlatıyor

Hâşim Efendi Edirnekapusu haricinde Emir Buhârî câmii karşısında caddeye nâzır bir mahalle defnedilmiştir. Baş taşında Ta'lik yazı ile.

Seyyidî Âli Neseb Hâşim Muhammed Kân-ı Fazl
Kadre Erub Azm-i Firdevs Oldu Ona Layiha
Ruhu Kudsiyle O Şeb Pervâzı İlliyyîn Edub
Hatırıma İki Tarih Oldu Feyz-i Saniha
Göçtü Çün Hâşim Efendi Ânı Rabb'ül Âlemin
Hemcivâr Edüb Habîb-İ Ekrem'e El Fâtiha
1088

beyitleri mahkûktur (kazınmıştır) . Son beytin her iki mısraı da ayrı ayrı, tam olarak vefat senesini ifâde eder.

.XVII. Seyyit Haşim'in kabri
İstanbul-Edirne kapısı

ŞEYHULİSLÂM PAŞMAKÇIZÂDE SEYYİD ALİ EFENDİ VE OSMAN AĞA EFENDİ kaddesellâhü sırrahu'l azîzân

Seyyid Hâşim Efendinin yegâne müridi olduğundan Melâmîlere nazaran Hâşim Efendi den sonra "Gavsiyyet" e bu zât geçmiştir. Ali Efendi Hâşim Efendi den ziyade Kitmâna (sır saklamaya) riâyetkâr olmuş, hatta eskiden görüştüğü âşık ve sâdık ihvânile bile tevhide âit bir şey konuşmamağa başlamıştır. La'lî zâde

> **"Peder merhum ile görüşür dört beş pîr âşık vardı. Encâmı neye varacaktır? Müstait tâlîpler görürüz. Efendimiz cümlesini zâhiren reddederler. Fakirler mahrum kalıyorlar; diye teessüf ederlerdi"** diyor

Melâmîlerin "Seyyid Ali sultan" dedikleri Paşmakçızâde Ali Efendi hiç kimseyi irşâda mezun etmemiştir. Kendisini bu derece gizlemesi âdetâ insana şüphe veriyor. Acaba yıllarca medreselerde ulûmu zahireyi tahsil eden, saray ve ekâbir konaklarında ömür süren ve nihâyet kendisini ulûmu zâhire ikna' ve itma' edemediğinden Melâmîliğe giren bu Hoca Efendi hakikaten Melâmîliğe inanmışmı idi ve Hâşim Efendi acaba Sârban Ahmetler, idrîsi Mutefîler gibi bu Şeyhülislâmı teshir edebilmişmi idi ?..

Üçüncü Ahmet devrinde 1124 senesi Muharreminin dördüncü günü vefat eden Seyyid Ali Efendi vasiyeti mücibince EdirneKapusu mezarlığında **Şehit Beşir ağanın dâmâdı Osman Ağa'**nın yanına defnedilmekle zihinlere tebâdürü pek tabiî olan bu şüpheyi kökünden izâle etmiştir.

Melâmî Şeyhülislâm, hayatında hem mevkiini sıyânet için, hem de artık Melâmîlerin kan dökmelerini tecviz etmediğinden ihvânını himâye için "Takıyye"ye fevkalâde riâyet ettiği halde vefatında bu

kitmana lüzum görmemiş ve pîrinin dâmâdı Osman ağanın yanma defnini vasiyet eyleyerek ihlâsı akidesini izhâr eylemiştir.

Medfeni, Edirne kapusu mezarlığında Emir Buhârî câmiine giden yolun sağ tarafında, biraz içerde taş parmaklıklarla çevrilmiş, üstü açık bir türbe hâlindedir. Osman ağanın solunda medfundur. Ağanın sengi mezarında

Huve'l Hallâk'ul Bâkî Hâzâ Kutbul Arifîn
Ve Zübdet'ül Vâslîn İlâ'llahi Teâlâ Merhûm
Ve Mebrûr Eddâric İlâ A'lâ'l Medâric-i Rabbihî
l-Gafûr Eş-Şeyh El-Hâcı Osman Ağa
Fâtiha

kitabesi mahkûktur (yazılmıştır) . La'lî zâde, Hacı Osman ağayı "Meczubi ilâhî" diye tavsîf ediyorsa da zannederiz ki bu cezbe, İsmâili Ma'şûkî ve Hamza Bâlî'nin cezbesi gibi olacak.. Yalnız cezbe kelimesinin ma'nasındaki iltibas, ağayı kayın pederinin âkibetinden kurtaracağı için âdetâ bil'iltizâm kullanılmış bir kelime. Başka suretle olsaydı, koca bir Şeyhülislâm, bu zata bu derecede merbut (bağlı) olamazdı.

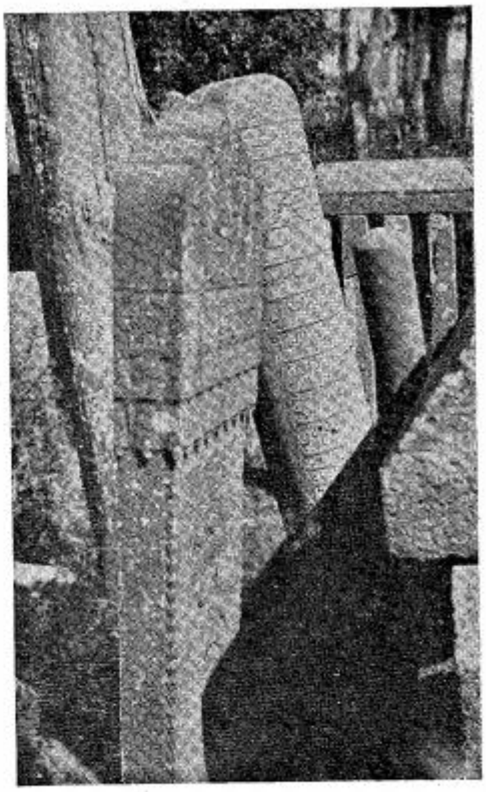
Seyyid Ali Efendinin baş taşında Şâir Rahîmî tarafından yazılan şu güzel tarih mahkûktur:

دریغا دوحهٔ سبزین نمای آل هاشمدن   ینه برسروی ییقدی تندباد دهر بدمیثاق
که اعنی رحلت ایدوب حضرت مفتیٔ دین پرور   دل احبابی سوز حیرتیله ایلدی احراق
مقامی بزم جنتده جوار اصفیا اولسون   روان پاکنی مسند نشین قرب ایده خلاق
حقیقت اوزره سالک اولمش ایدی اثر اجداده   جبیننده نجابت پرتوی ایلر ایدی اشراق
ایدوب حل قرص مهری کالک زر نقش دبیر چرخ   سزادر وصف ذاتین ایلسه آرایش نه طاق
کفن بردوش اولدی ره نورد کعبهٔ وصلت   ایدوب شوق خطاب ارجعی یه وارنی اتفاق
یکانه ذاتی کتدکده دینلدی فوتنه تاریخ: «بقایه کوچدی السید علی اول مفتیٔ آفاق»

الفاتحه ۱۱۲۴

Türbe dahilinde Osman ağadan ve Ali Efendi den başka Ali Efendinin iki zevcesi ve oğlu ile Paşmakçızâdelerden Seyyid Mehmet ve Seyyid Ahmet isminde iki zât medfundur. Şeyhî merhum, Efendi için **"Mecmaul bahreyni şeriat ve hakikat ve mevredün nehreyni ilmü ma'rifet,, dediği gibi şeyh Mürâdı Nakşibendî'**ye mürid olduğunu da söylüyor.

La'lî zâde de Osman ağanın yanına defnini vasiyet ve vasiyeti mucibince hareket, halkın dedikodusunu mucip olup her kesin söylediği lâflarla isti'dadını izhâr eylediğini haber veriyor.

.XVIII. Şeyhulislâm Paşmakçı zade Seyyit Ali'nin mezarı (Ortada.. Nihayetteki küçük taş Hacı Osman ağa'nındır)
İstanbul - Edirne kapısı

270 Yazılar

MELÂMİ ŞEYHLERİNDEN
PAŞMAKÇIZÂDE ŞEYH-UL İSLAM
SEYYİD ALİ EFENDI
RUHUNA FATİHA
4-MUHARREM.1124.12-ŞUBAT.1712

MELÂMi ŞEYHLERiNDEN
KUTB-UL ARiFiN ZÜBDE-i
VASiLiN HACIOSMAN EFENDi
RUHUNA FATiHA

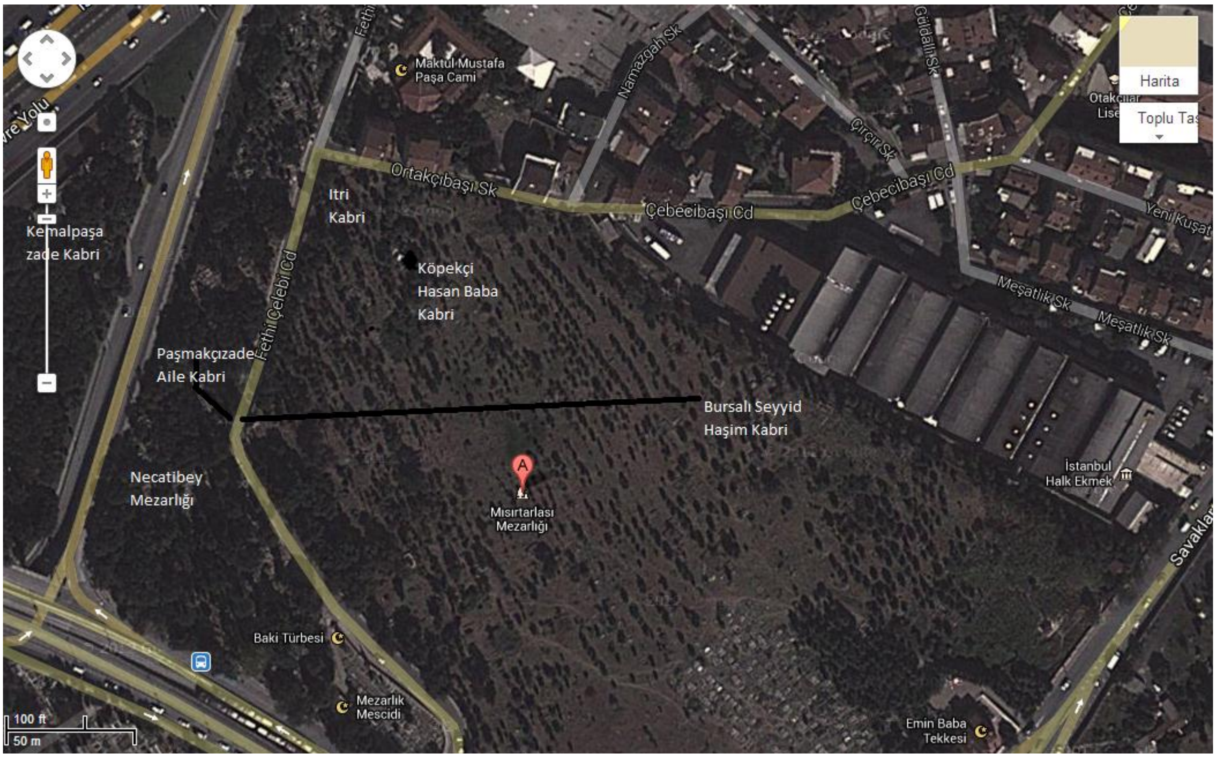
272 Yazılar

PAŞMAKÇIZADE
SEYYİD ALİ EFENDİNİN ZEVCESİ
EMETULLAH HANIM

274 Yazılar

Maktul Mustafa Paşa Cami
Ortakçıbaşı Sk
Çebecibaşı Cd
Çebecibaşı Cd
Namazgah Sk
Çırçır Sk
Harita
Toplu Taş
Itri Kabri
Kemalpaşa zade Kabri
Köpekçi Hasan Baba Kabri
Fethi Çelebi Cd
Paşmakçızade Aile Kabri
Bursalı Seyyid Haşim Kabri
Meşatlık Sk
Meşatlık Sk
Yeni Kuşat
İstanbul Halk Ekmek
Necatibey Mezarlığı
Mısırtarlası Mezarlığı
Baki Türbesi
Mezarlık Mescidi
Emin Baba Tekkesi
100 ft
50 m

İSRAİL VE FİLİSTİN'İN ÜZERİNDEKİ DUVAR

"Duvar yıkılınca Yahudiler ve Hıristiyanlar İslâm'a girecekler."

İbrahim aleyhisselâmın iki çocuğundan türeyen iki kavim. Araplar ve Yahudiler.

Onlar, Habil ve Kabil gibi senelerdir birbirlerine olan karşı durumları ile mutlu olmadıkları gibi, yaşadıkları üzüntü ve sıkıntıları hiç bitmeyecekmiş gibi birlikte hayat sürüyorlar. Müslümanlar kurban olan oğul için İsmail aleyhisselâmI derlerken, Yahudiler İshâk aleyhisselâmı söylüyorlar. (Bu konuda Arap Milliyetçiliği yüzünden İslam âlimleri arasındaki ihtilaf sürekli devam ede gelmiştir.)

Mana âleminden Hz. Musa aleyhisselâmın bizlere doğru yönelen bakışlarında, hep müteessir olduğunu görmekteyiz. Bunu bizim gibi başka görenlerde vardır. Eskiden ezilen taraf Yahudilerdi, şimdi devrân döndü Filistinliler oldu. Allah Teâlâ, kaderi veçhedeki adalet sıfatının üzerini "Sabır" ismi öyle örtmüş ki, zalim ve mazlum birbirinden bir türlü ayrılamıyor.

"Bu bekleyişin sebeb-i hikmeti nedir?" diye düşünen bizler için cevabın Kur'ân-ı Kerim'de bulunduğunu söyleyebiliriz. Kur'ân-ı Kerim tarihsel bir kitap değildir. Onun her ayeti günlere, çağlara hitap eder. Tevilâtını yüz defa yapsanız yine yeni bir tevili bulunur. Sure-i Kehf'in sırlı karanlığından sızan nurlu ışıklarda, Allah Teâlâ bu durumun kaderi veçhesini açığa vurmuş olsa da, bizler görmemek için elimizden geleni yapmaktayız. Bir çoğumuzun bildiği meşhur Hızır ve Musa aleyhisselâm kıssası, kaderi plandaki sabır isminin tecelliyatını aslında ibraz etmektedir. Kıssa Kur'ân-ı Kerîm'de Kehf Sûresindeki (18) âyetlerde geçmektedir. Bu kıssa hakkındaki malumat, Hz. Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellemden tüm ayrıntıları ile birlikte rivayet edilmiştir. [16] Önce Kıssayı hatırlayalım:

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem bu kıssayı şöyle anlattılar.

> "Musa aleyhisselâm bir vakit Benî İsraîl içinde hutbeye kalkmıştı. Kendisine:
>
> **"En çok âlim olan kimdir?"** diye soruldu.
>
> **"En âlim benim."** diye cevap verdi.
>
> Bu husustaki ilmi Allah Teâlâ bilir diyerek Allah Teâlâ´ya havale etmediğinden dolayı Allah Teâlâ ona ıtab etti. Allah Teâlâ,
>
> **"İki denizin bitiştiği yerde kullarımdan biri var. O senden daha âlimdir."** diye ona vahiy etti.
>
> **"Ya Rabb´i, ona nasıl yol bulayım?"** dedi.
>
> Ona giderken **"Bir zembil içinde bir balık taşı. Onu nerede kaybedersen o kulum oradadır."** denildi.
>
> Hz. Musa aleyhisselâm gitti. Arkadaşı **Yuşa b. Nun aleyhisselâm**´ı [İstanbul´da kabri bulunmaktadır!!!]da birlikte götürdü. Bir zembil içine de bir balık koyup yüklendiler. İki denizin bitiştiği yerdeki kayanın yanına varınca başlarını yere koyup uyudular. Derken tuzlanmış ölü balık zembilden sıyrılıp kurtuldu. Deniz içinde kendine su küngü gibi bir boşluk bırakarak yol açtı. Deniz içinde böyle bir yolun açılması Hz. Musa aleyhisselâm ile arkadaşı şaşırtan bir şey olmuştu. Uyandıktan sonra o gecenin kalanı ile bütün gün gittiler. Sabah olunca Hz. Musa aleyhisselâm arkadaşına
>
> **"Kuşluk yemeğimizi ver. Bu seferimizden yorgunluk duymağa başladık."** dedi. Hâlbuki Hz. Musa aleyhisselâm emr olunduğu o yerin ötesine geçmedikçe yorgunluk duymamıştı. Arkadaşı,

[16] Hadis için bak: **Buhârî,** İlim (3), 44, Enbiyâ (60) 29, Tefsîr (65), 18, 196-198. **Müslim,** Fedâil (43), 46, 170-184, hd. No: 2380. **Tirmizî,** Tefsîr (48), 19, hd. no: 3149. **Musned, 5,** 116-122. Ayrıca bak: **İbn Kesîr,** 5, 170-185. **Bidâye,** 1, 295-299. **Fethu'l-Bârî, I,** 176-179, VI, 334-338, VIII, 329-343.

“Bak hele, taşın dibinde barındığımız zaman balığın gittiğini haber vermeği unutmuşum.” dedi Hz. Musa aleyhisselâm,

“Zaten istediğimiz de bu idi” dedi.

Bunun üzerine kendi izlerine baka baka geriye döndüler. Taşın yanına varınca bir de baktılar ki elbisesine bürünmüş bir zat duruyor Hz. Musa aleyhisselâm selam verdi. Hızır aleyhisselâm,

“Acayip, bu senin bulunduğun yerde selam ne gezer?” dedi.

“Ben Hz. Musa ´yım” dedi. O:

“Benî İsraîl Hz. Musa´sı mı?” diye sordu.

“Evet.” dedi.

Hz. Musa aleyhisselâm sonra yine söze başlayıp:

“Sana talim olunan rüşt ve hidayetten bana bir şey talim etmek üzere sana uyayım mı?” dedi.

Hızır aleyhisselâm,

“Sen, benimle hiç mi hiç edemezsin ya Hz. Musa aleyhisselâm Bende Allah Teâlâ´nın kendi ilminden bana verdiği öyle bir ilim vardır ki, sen onu bilemezsin. Sende de Allah Teâlâ´nın verdiği öyle bir ilim vardır ki onu da ben bilemem.” cevabını verdi. Hz. Musa aleyhisselâm,

“Beni inşallah sabırlı bulursun. Sana hiçbir işinde de karşı gelmeyeceğim.” dedi. Gemileri olmadığı için deniz kıyısında yürüyerek gittiler. Bir gemi geçti. Alsınlar diye gemicilerle söyleştiler. Hızır aleyhisselâm gemiciler tanıdılar. Onları parasız gemiye aldılar. O sırada bir serçe, geminin kenarına konup denizden bir iki yudum su aldı. Hızır aleyhisselâm,

“**Ya Hz. Musa aleyhisselâm, benim ilmimle senin ilmin, Allah Teâlâ´nın ilmini bu serçenin denizden aldığı bir yudum kadar bile eksiltmez.”** dedi. Ondan sonra gemi tahtalarından birine el atıp söktü. Hz. Musa aleyhisselâm,

“Adamcağızlar bizi gemilerine parasız almışlarken sen, gemilerine kastedip içindekileri batırmak için mi deliyorsun.” dedi Hızır aleyhisselâm,

“Sen, benimle hiç sabır edemezsin demedim mi?” dedi. Hz. Musa aleyhisselâm,

“Şu dalgınlığımdan dolayı beni muaheze edip de bana güçlük gösterme” cevabını verdi. Olayda da Hz. Musa aleyhisselâm bu ilk muhalefeti dalgınlık eseri idi. Yine gittiler. Bir de baktılar ki bir çocuk diğer çocuklarla oynuyor. Hızır aleyhisselâm çocuğun başını eliyle kopardı. Hz. Musa aleyhisselâm,

“Aman, hiç bir nefse bedel olmaksızın günahsız pak bir canı telef mi ediyorsun?” dedi. Hızır aleyhisselâm yine:

“Ben, sana benimle sabır edemezsin demedim mi?” cevabını verdi. Yine gittiler. Nihayet bir köye gelince ahalisinden yemek istediler. Ahali onları misafir etmekten imtina ettiler. Orada yıkılmağa yüz tutmuş bir duvar buldular. Hızır aleyhisselâm eliyle işaret ederek doğrulttu. Hz. Musa aleyhisselâm,

“İsteseydin hiç olmazsa bunun için bir ücret alabilirdin.” deyince Hızır aleyhisselâm,

“Bu andan itibaren artık ayrılalım.” dedi. Efendimiz sallallâhü aleyhi ve sellem kıssayı buraya kadar hikâye buyurduktan sonra:

"Allah Teâlâ Hz. Musa aleyhisselâma rahmet etsin. Ne olurdu sabredeydi de aralarında geçecek maceralar Allah Teâlâ tarafından bize hikâye olunaydı." Buyurdu.

Kıssanın devamı Kur´an-ı Kerim´de şöyle geçer.

"Hızır aleyhisselâm dedi ki:

İşte bu, benim seninle aramızın ayrılışıdır. Üzerine sabra muktedir olamadığın şeylerin izahını sana haber vereceğim.

Şöyle ki: Gemi, denizde çalışan bir takım zayıflara ait idi. Artık ben onu kusurlu yapmak istedim ve onların ötesinde bir hükümdâr vardır ki, her sağlam gemiyi zulmederek alıvermektedir.

Oğlana gelince onun anası ile babası iki mümin kimselerdir. Onları bir azgınlığa, bir küfre bürümesinden korktuk. Artık biz istedik ki, Rabb´leri onlara ondan temizlikçe daha hayırlısını ve merhametçe daha yakınını bedel olarak versin.

Duvara gelince şehirde iki yetim oğlanındı. Altında ise onlara ait bir hazine var idi. Babaları da iyi bir kimse idi.

Rabb diledi ki, Onlar erginlik çağına ersinler de hazinelerin çıkarıversinler. Bu Rabb´inden bir rahmet olarak böyle yapılmıştır. Bunları kendi görüşümle yapmış olmadım. İşte bu, üzerine sabra takat getiremediğin şeyin izahıdır." (Kehf 78–82)

Muhyiddin Arabî kaddesellâhü sırrahu'l azîz Hızır aleyhisselâm ile görüştüğünde şöyle demiştir.

"Hz. Musa aleyhisselâm doğumundan görüşme zamanına kadar olan hayatı ile ilgili bin mesele hazırlamıştım. Bunları kendisine soracaktım. Fakat o bunlardan üç meseleye sabredemedi."

Rasûlüllah sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdu ki;

"Kardeşim Musa aleyhisselâm sussaydı ve Allah Teâlâ bize onların kıssalarını hikâye etse idi."

Allah Teâlâ bu kıssada siyasetin ledünnî boyutunu haber vererek, **"Hızır ile Hz. Mûsa aleyhisselâma bu üç olayla âdâb-ı ilâhiyeyi öğrettiler. Fakat bunu ancak ehil olan anlayabildi.**

Birinci kıssada, Hızır **İSTEDİM** dedi. Geminin delinmesinde bir ayb vardı ve bunu kendine nisbet ederek istedim dedi.

İkinci kıssada oğlanın ana-babası mü'minlerdi. Onların tarafında hayr, oğlan tuğyan sahibiydi bu sebeple **İSTEDİK** dedi. Kemâl olan tarafı Hakk'a eksik olan tarafı kendine nisbet etti.

Üçüncü kıssada katıksız hayr vardı bu sebeple onu Hakk'a nisbet ederek **RABBİN İSTEDİ** dedi.

Bu ilm-i ilâhidir ve bütün kemâl ehline gerekir. Hızır önce mahzûrâtı gösterip daha sonra olayların te'vilini haber vermiştir. Bunda amaç, Hz, Mûsa aleyhisselâmın istidadını denemektir.

İşte ilm-i ledün, ilm-i ilâhi, ilm-i vera', ilmi vehbîdir.[17]

"Nefsim elinde bulunan Zat-ı Zülcelâl'a yemin olsun ki, günah işlemediğiniz takdirde ondan daha büyük olan ucb'e (kendini beğenme günahına) düşeceğinizden korkarım." [18]

Bu meyanda söylemek istediğimiz konu esasen şudur. Bilindiği üzere Yahudilerin tarihi "bir duvar ve tabut" meselesi vardır. Ne zaman ki Yahudiler **"ağlama duvarı"**nın altındaki varsayılan bu hazineyi çıkarırlar, oradaki gerçekleri görürler, ancak bu şekilde doğru olanı elleriyle bulurlar ve çözülmez denilen sorun çözülür.

Sekine (Tabut/sandık) sırlarını dışarı verir.

Yahudiler ayık olurlar.

O zaman Yahudiler Filistinlilere karşı tutumlarının yanlışlığını anlayıp, kendi öz kardeşlerine karşı yaptıkları haksızlığın farkına varırlar.

Bu ahvalin neticesinde, Yahudiler birer birer Müslüman olup İslâm dinine geçerler. Bu geçme radikal ve dinci Yahudi milletin ölmesi demektir. Hadis yorumcuları Yahudilerin ölmesi olarak bahsettikleri şeyde hep "kan" tarafını tuttular. Asıl ölüm "düşünce bazındadır." Cesedin ölmesine ölüm diyenler ölüm hakikatinden haberi olmayanların uydurduğu bir masaldır. Hz. İsâ aleyhisselâmın dirilttiği Lazar'a **"Ölüm Nasıl bir şeydi?"** Diye sorulunca;

"Hangisi daha iyi, hayat mı, ölüm mü? Ben de şaşırdım. O kadar da farklı değildi." Demiştir.

Hz. Musâ aleyhisselâmın Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemin miraç hadisesinde namaz hakkında tekrar tekrar azaltılması konusunda istekte ve tavsiyede bulunmasının altındaki gerçek, Yahudilerin sabırsızlığıdır. Çünkü O, Yahudilerin gelecek de İslâma girecek olduğunu bildiğinden ısrarını bir türlü bırakamamıştır.

Yıllardır deccal ve onunla eşleştirilen Yahudilerin öldürülmesi diyerek beklediğimiz husus, aslında içlerindeki **"kinin ölmesi"**dir. Neticede Yahudiler İslâm'a girdikten sonra, Hıristiyanlardaki bağnazlık yok olup, onlarda İslâm'la şereflendiklerinde, insanlığın beklediği Hz. İsâ aleyhisselâmın gökten inişi gerçekleşmiş olacaktır. Yani Hıristiyanlar da millet olarak İslâm'a gireceklerdir.

Yüzyıllardır umutlarını yitirmeyen şeytan ve ona hizmet eden komitesinin hayalleri de sukuta erecektir.

Sonuç olarak, Hızır aleyhisselâmın düzelttiği duvarın altındaki hazinenin iki kardeşe ait olması ve çıkartılması Yahudi ve Hıristiyanların Müslüman olması demektir.

Bu söylenenler için tevilât, fantastik veya kurgu diyebilirsiniz. Bunlar, geleceğin getireceği hakikattendir.

Gelecek için **"kaos", "Armegedon" "kıyamet"** beklentisinde olanların bu söylenenler hoşuna gitmez. Onlar huzur ve refahı sevmezler. Mazoşist bünyeleri ile vampirleşmek, zombileşmek isteklerinden başka bir hayalleri yoktur. Onlar istemeselerde Allah Teâlâ dini tamamlayacak Yahudiler ve Hıristiyanlar Müslüman olacaktır. Bu oluşum kan ve revan içinde değil , bilim ve gerçeğin ışığında gerçekleşecektir. Her zamanki insanlık adına istediğimiz bu zamanın kısa ve huzurla ikmal edilmesidir.

Eğer Yahudiler üzerinde **"Ultra-ortodoks Yahudiler"** tam etkinliklerini kurabilmiş olsalardı, duvarın altındaki hazine ortaya çıkar, tereddütler izale olup "ütopik" masalların etkisinden kurtulurlardı.

---

[17] ÖZLER Nurten Tasavvufta Hızır Telakkisi ve Niyazî Mısrî'nin Hızır Risalesi [Kitap]. - İstanbul : Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlâhiyat Anabilim Dalı Tasavvuf Bilim Dalı, Y.Lisans Tezi-149218, 2004.s.109-111

[18] Müslim

Yahudiler "Ultra-ortodoks" yolu benimseye başladıklarında, dünya ve kendileri için en güzel etkinliğe ulaşmaları, dolayısıyla dünya insanlarına yardımcı oldukları gibi, kendileri de refah hayat seviyesine kavuşabilecekleri düşünülmektedir.

Theodor HERZL'in 1896-1902 arasında Filistin'de Yahudilere bir yurt vermesi için Sultan II. Abdülhamit'le kurulan temaslardan sonuç alamayıp başlarına sardığı **"va'dedilen topraklar"** meselesi Yahudi milletinin başını yakmıştır.

Yahudiler, yollarını çelen ve ısrarcı tutumları ile **Britanya'nın yarı sömürgesi olan Mısır'a bağlı Sina Yarımadası (El Ariş) için İngilizlerle görüşmeler yaptılar. Fransa'nın karşı çıkması üzerine Britanya Herzl'e Batı Afrika'daki kolonisi Uganda'ya (bugünkü Kenya) yerleşmelerini önermek zorunda kaldı. Uganda'ya gönderilen heyet bölgenin vahşi hayvanlar, öldürücü böcekler ve pek dost görünmeyen Massailer'le meskûn olduğunu rapor edince bu seçenek de elendi. Vazgeçtiler .**

Yahudilerin bu aldatılmışlık içerisinde ezilmeleri ve gelecek nesillerine hiçbir zaman mutluluğu tarif edememelerine sebep oldu. **Yahudilerin en yakın zamanda İslâm'a girdikleri günü biz göremezsek de bile çocuklarımız inşaallah görür.**

**KİM YAPTIĞI VEYA OTURDUĞU EVİN YIKILMASINI İSTER.
ÖYLEYSE İNSANIN, ALLAH TEÂLÂ'DAN YARATTIĞI DÜNYANIN YIKILMASINI
İSTEMESİ NE ACAİP BİR ŞEYDİR.**

ORTA DOĞU KRİZİNİN MİMARI: LONDRA

İngiltere kendisinin yarattığı İsrail'in sömürgesi haline geldiğini hissedince İsrail'in sahneyi terk etmesini sağlamak amacıyla, işgal ettiği toprakları boşaltmasını istedi. Bu tarihten itibaren diplomasi tarihi, Tel Aviv ile Kahire arasında gidip geldi. Mısır Devlet Başkanı Enver Sedat'a bir prestij kazandırmak için Iran ve Suudi Arabistan, Mısır'a mali yardımlarda bulundu. Bu destek planı, İsrail, İngiltere ve ABD tarafından kararlaştırılmıştı ki, nihayet 1973 yılında yapay bir savaşla Mısır, Sina Çölü'nü İsrail'den geri aldı.

DR. ABDÜLSAHİP YADGARİ DİPLOMASİ TARİHÇİSİ

İngiltere 1763 yılından beri, Fransa'yla sürdürdüğü çekişmelerin ardından, nihayet Paris Anlaşması'yla bu ülkeyi geri plana atmayı başardı. Bu anlaşmaya göre, Hint Yarımadası, Kanada ve iki stratejik ada olan Kıbrıs ve Malta, İngiltere'ye bırakıldı. Orta Doğu, Avrupa ile Asya arasında bir köprü olarak, Büyük Britanya stratejisinde önemli bir konuma kavuştu. Orta Doğu'nun bu stratejik konuma kavuşmasından sonra **İngiltere, bölgede 2500 yıldır önemli rol oynayan İran'ı, Hint Yarımadası'na ilişkin Asyalı rakibi olarak görerek, zayıflatma planları hazırladı** ve 19. yüzyıldan bu yana Rusya'yla birlikte bu amacını gerçekleştirmeye başladı.

ULUSLARARASI İLİŞKİLER TARİHİ, İNGİLTERE'NİN SÜREKLİ İKİ ÖNEMLİ KONUYLA İLGİLENDİĞİNİ BİZE GÖSTERİYOR:

BİRİNCİSİ **DENİZ ULAŞIMINI SAĞLAMAK,**

İKİNCİSİ **BAŞKA BİR AVRUPA ÜLKESİNİN HİNT YARIMADASI'NA HÜKMETMESİNİ ÖNLEMEK.**

Her iki konu da İngiltere için hayati önem taşımaktaydı. Bu iki strateji ile ilgili olarak İngiltere'nin dış politikasına dikkat edilecek olursa, Avrupa'yı Doğu ve özellikle de Britanya'nın ekonomik güvencesi olan Hint Yarımadasına bağlayan Orta Doğu ve Körfez havzasının önemi ortaya çıkar, İngiltere, bu iki temel stratejisiyle şimdiye kadar uluslararası ilişkilerdeki dengeyi kuran, yönlendiren ve uluslararası gelişmeler sürecini kontrol altında tutabilen tek ülke olmuştur.

Soğuk Savaş döneminde iki süper güç, ABD ile Sovyetler Birliği'nin karşı karşıya kalması da İngiliz zihniyetinden doğmuştur, İngiltere, ABD'deki son seçimlerde Demokrat Parti'nin yeniden

kazanmasını önlemek için, Amerikan petrol kartelleri, bankalar, Pentagon ve genel olarak Amerikan milliyetçilerinin desteğiyle George Bush'un seçilmesini sağladı. Bu giriş, Orta Doğu'nun İngiltere'nin dış politikasındaki stratejik öneminin anlaşılmasına yeterlidir. 1967 yılında Mısır'ın İsrail ile yapılan savaşta yenilgiye uğraması ve 1970 yılında Cemal Abdülnasır'ın ölmesiyle iktidarın Enver Sedat'a geçmesinden sonra, **İsrail tarafından petrol ve ticaretle ilgili iki strateji ortaya atıldı:**

1. İsrail'in Arap ülkelerindeki petrolün sömürülmesine ortak olmasının gerekliliği,
2. Arap-İsrail ortaklığı; Batı Avrupa pazarına benzer ortak bir pazarın kurulması.

İsrail'in bu stratejileri, İngiltere'nin, Orta Doğu'da İsrail ile iç içe geçmiş işbirliği temeli üzerine kurulu diplomasisini değiştirmesine neden oldu. Pan Arabizm sloganı, bu kez İngiltere'nin teşvik ve tahriki ile, Kahire'nin değil, Bağdat merkezci bir şekilde Arap milliyetçilerin kafalarını meşgul etmeyi sürdürdü. Camp David Anlaşmasıyla Mısır artık Arap dünyasındaki eski çekiciliğini kaybetti, İngiltere, Irak'ta iktidarın yeniden Baas Partisine geçtiği ve Abdurrahman Arifin siyaset sahnesinden uzaklaştırıldığı 1968 yılından günümüze kadar İsrail'e, 1967 yılında işgal ettiği topraklardan çıkması için baskı aracı olarak Irak'ı kullanmıştır.

İngiltere, Irak'a, bu amaca ulaşmak için Suudi Arabistan, Kuveyt ve Birleşik Arap Emirlikleri yardımıyla geniş ölçüde destek verdi, İngiltere'nin Irak'a kitle imha silahlarının üretimi teknolojisi konusundaki desteğinin amacı, İsrail ve İran'ı tehdit etmenin yanı sıra, Saddam' ı Arap dünyasının sözde kurtarıcı lideri olarak lanse etmekti. Irak'ın genişlemesi için General Abdülkerim Kasım'ın yönetimi döneminde Kuveyt'in işgal edilmesi planı başarısız kalmıştı.

Bu kez İngiltere, 1956 yılında Fransa ile birlikte Mısır'a karşı yaptığı ortak savaşta (Süveyş Kanalı Savaşı) ABD karşısında diplomatik yenilgiye uğradı. Bunun anlamı şu: **ABD'nin Bağdat Maslahatgüzarı Saddam'ı Kuveyt'i işgal etmeye ve İsrail tarafından işgal edilen topraklan geri almaya teşvik etti.** Böylece Saddam Kuveyt bataklığında tuzağa düşürüldü. ABD, Saddam'ı atom bombası yapmaya kararlı gördüğünden bir siyasi blöfle tuzağa düşürdü. Öyle ki Saddam ABD'nin tahriki ile Kuveyt'e girerek hem kendi sonunu hazırladı, hem de Bush'un Irak'a girmesine bahane oluşturdu. Irak'ın Kuveyt'i işgali sırasında Filistinliler Saddam'ı destekledi. ABD'nin, Kuveyt'in boşaltılması yönünde Saddam'a yönelttiği baskılar, Irak'ın İran ile gerçekleştirdiği savaşta başarıya ulaşamaması ve Sovyetler Birliği'nin dağılması, Pan Arabizm ve Filistin Kurtuluş Hareketi'ne ağır darbe indirdi. Birinci Dünya Savaşı sırasında ABD'nin savaşa dahil olmasıyla birlikte, Amerikan bankacılar ve Siyonistlerin nüfuzu söz konusu olmaya başladı. Bu sermaye sahipleri, petrol kaynaklarına ve **"Kenan"** ülkesinin topraklarına gözlerini dikmişlerdi. **"Kredi ve Kiralama" olarak bilinen (**petrol ve Yahudiler için devlet kurma) **bir yasa, ABD ile İngiltere arasında imzalandı.**

Bu yasanın birinci bölümü açık, ikinci bölümü gizli kaldı. Söz konusu yasanın gizli bölümünde şunlar yer alıyordu:

> **"İNGİLTERE TARAFINDAN KREDİ ALAN ÜLKE OSMANLI'DAN BAĞIMSIZLAŞARAK İNGİLTERE'NİN BOYUNDURUĞUNA GİREN TOPRAKLARDA PETROL ÇIKARILMASI KONUSUNDA ABD'LİLERE AYRICALIK SAĞLANACAK VE FİLİSTİN, YAHUDİLERİN ANAVATANI OLARAK TANINACAK."**

Bu yasa gereği, Arap Yarımadası'nın petrol kaynaklarına sahip toprakları ABD'lilere verildi.

1944 YILINDAN BERİ SUUDİ ARABİSTAN PETROLÜNÜN SÖMÜRÜCÜSÜ ABD OLARAK GÖRÜLSE DE, BU İNGİLTERE'YLE ANLAŞMASI ŞARTINA BAĞLIDIR, İNGİLTERE'NİN 16. YÜZYILDA KURDUĞU SÖMÜRGE STRATEJİSİ, SÜVEYŞ KANALI'NİN DOĞUSUNDA TARİHİ GEÇMİŞTEN, DOĞAL COĞRAFYA VE KÜLTÜREL BİRLİKTEN YOKSUN VE MİLLİ KİMLİĞE SAHİP OLMAYAN YENİ ÜLKELER YARATTI. BU ÜLKELERİN VARLIĞI, SÖMÜRGE NADESİNDEN BAŞKA HERHANGİ BİR TEMELE DAYANMIYOR.

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra dış politika ve uluslararası ilişkilerde önemli rol ve konum elde etmek isteyen ABD'nin Demokrat Partisi siyasi açıdan; rakibi Cumhuriyetçi Parti ve Osmanlı'nın Orta Doğu'daki cenazesini parçalayarak, dünyanın diğer bölgelerinde ayrıcalıklar elde etmek

isteyen İngiltere başta olmak üzere, Batı Avrupa ülkelerinin desteğiyle, dış politikasın yeniden yalnızlık politikası stratejisi benimsedi.

Ancak ekonomik açıdan, ABD-İngiltere arasındaki karşılıklı anlaşmalara dayanan projelerle, Irak, Suudi Arabistan, Kuveyt ve Bahreyn gibi dünyanın çeşitli noktalarında, Amerikan şirketlerine büyük ayrıcalıklar kazandırdı. ABD tarafından elde edilen petrol ayrıcalıkları, yeni emperyalizmin dikkatini diğer ülkelerdeki servetlere çekti. ABD'nin Orta Doğu diplomasisi, bir süper güç olarak ikinci Dünya Savaşı sonuna kadar pasif bir şekilde sürdü. Aynı dönemdeki **İNGİLTERE DİPLOMASİSİ İSE, KENDİ SÖMÜRGELERİNİ İKİ BÜYÜK RAKİBİ, ABD VE SOVYETLER BİRLİĞİ'NDEN KORUMAK AMACIYLA DEĞİŞİME UĞRADI, İNGİLTERE, MOSKOVA KOMÜNİZMİNİN SALDIRI OLASILIĞI YÜKSEK OLAN BATI AVRUPA'YA, ABD' NİN ASKERİ GÜCÜNÜ CEZBEDEREK VE NATO GİBİ ASKERİ VE DİĞER BİRLİKLERLE ANLAŞMALAR İMZALAYARAK, İKİ SÜPER GÜÇ ARASINDA KİTLE İMHA SİLAHLARI ÜRETİMİ KONUSUNDA REKABET OLUŞTURMAK SURETİYLE BİR DEHŞET DENGESİ OLUŞTURDU.**

Soğuk savaş döneminde İngiltere yarattığı kaoslar ve bölgesel savaşlarla (iki Kore arasındaki savaş gibi) **dünyada barışın sağlanmasını engelledi.** Ta ki, ABD'nin askeri teknolojisi karşısında SSCB'nin çökmesi ve ABD'nin, dünyanın tek süper gücü olarak ortaya çıkmasına dek. <u>Ancak İngiltere'nin Orta Doğu politikası aynen geleneksel sömürgeci temele dayalı olarak kaldı.</u> Yani çarlık döneminde olduğu gibi Sovyetler Birliği ile geleneksel işbirliğini sürdürdü. ABD emperyalizmi, İngiltere ve Fransa'nın Orta Doğu'daki nüfuzu karşısında etkisiz kalınca, bölgedeki milliyetçi akımları ve bağımsızlık isteyen liderleri güçlendirerek, Sovyetler Birliği ve İngiltere'ye karşı tavır aldı.

ABD, ekonomik durgunluğa düşme korkusuyla dış ticarette açık kapı tezini savundu, ikinci Dünya Savaşı'ndan sonraki uluslararası koşullar ve Sovyetlerin Batı Avrupa'ya nüfuzu ve Moskova'nın İran ile Türkiye'deki bozguncu faaliyetleri, İngiltere'nin ABD'den yardım talebinde bulunmasına neden oldu. <u>1947 yılında İngiltere ABD'ye bir mektup göndererek, yarım asırdan beri Türkiye ve Yunanistan gibi ülkeleri kendi yönetimi doğrultusunda kontrol ettikten sonra, şimdi mali sıkıntı yaşadığını, artık Moskova'den gelen Komünist baskılara daha fazla karşı gelemeyeceğini ve bu ülkeleri koruma görevini sürdüremeyeceğini belirtti.</u>

Bu girişim, ABD emperyalizminin, İngiltere ve Fransa'dan boşalan bölgelere nüfuz etmesi için iyi fırsattı. ABD'nin Orta Doğu'daki ilk girişimi, Hint Yarımadası'na kadar uzanan bir bölgede, Doğu Akdeniz'de sahili bulunan, stratejik bir konumda olan Suriye oldu. ABD'nin Suriye ve Mısır diplomasisi, Orta Doğu'ya yönelik **"Kapsayıcı Politika"**nın başlangıcını oluşturdu, ancak kültürel ve tarihi farklılıklar ve İngiltere'nin bu bölgeye nüfuzu nedeniyle başarılı olamadı, İsrail ile İngiltere arasındaki stratejik işbirliği, Arapların İsrail'e üçüncü kez yenildiği, 1967 yılına kadar sürdü, **<u>İsrail bundan sonra İngiltere'yle, sömürülen Arap ülkelerinin petrol kaynaklarını paylaşmak ve Araplarla birlikte ortak pazar kurmak istedi.</u>**

İNGİLTERE KENDİSİNİN YARATTIĞI İSRAİL'İN SÖMÜRGESİ HALİNE GELDİĞİNİ HİSSEDİNCE İSRAİL'İN SAHNEYİ TERK ETMESİNİ SAĞLAMAK AMACIYLA, İŞGAL ETTİĞİ TOPRAKLARI BOŞALTMASINI İSTEDİ. BU TARİHTEN İTİBAREN DİPLOMASİ TARİHİ, TEL AVİV İLE KAHİRE ARASINDA GİDİP GELDİ. MISIR DEVLET BAŞKANI ENVER SEDAT İÇİN BİR PRESTİJ KAZANDIRMAK İÇİN IRAN VE SUUDİ ARABİSTAN, MISIR'A MALİ YARDIMLARDA BULUNDU. Bu destek planı, İsrail, İngiltere ve ABD tarafından kararlaştırılmıştı ki, nihayet 1973 yılında yapay bir savaşla Mısır, Sina Çölü'nü İsrail'den geri aldı. Bu diplomasinin sonu **"CAMP DAVİD"** anlaşmasıyla bağlandı. ANLAŞMANIN EN ÖNEMLİ MADDESİ, **Kudüs başkentli bir Filistin devletinin kurulması idi.**

SONUÇ OLARAK, BÖLGEDEKİ ANLAŞMAZLIKLAR, SAVAŞLAR, İSTİKRARSIZLIK VE KRİZLERİN TEMEL TAŞINI İNGİLTERE'NİN KAPKARA, SÖMÜRGECİ POLİTİKALARI OLUŞTURDU, İNGİLTERE'NİN AMACI, ORTA DOĞU VE BASRA KÖRFEZİ BÖLGESİNDE KOMPLO VE BUNALIMLAR YARATARAK, BÖLGE İNSANINI, <u>TÜM BU SORUNLARI YARATAN ETKENİ BELİRLEYİP SORGULAMAKTAN ALIKOYMAK VE BÖLGENİN DOĞAL JEOPOLİTİK YAPISINI DEĞİŞTİRİP DİĞER AKTÖRLERİN ETKİNLİĞİNİ KAYBETTİRMEKTİ.</u>

KAYNAK:

TURQUIE DIPLOMATIQUE, **MART 2011, SAYI: 25**

CÜNEYT ÜLSEVER'DEN MEDYA GERÇEĞİ

(Medyanın takipçileriyseniz, bu yazıyı okunca arkaplanda neler olduğunu göreceksiniz.)

Türkiye'de insan kaynakları üzerine doktora (Harvard Üniversitesinde) yapan ilk kişi Cüneyt Ülsever. Yolu gazetecilikten daha çok 'köşe yazarlığıyla kesişmiş bir isim. Sohbet arasında anlattığı hikâyesi de iyi kurgulanmış bir roman senaryosu gibi; **"Aşk, hırs, başarı, ayrılık..."** Bu nedenle de kendisine ***Hürriyetten*** atılması ile ilgili süreci için sözü bırakmadan önce kendi ağzından hikâyesinin özetini vermek istedik:

"Hasbel kader dedikleri bir tabirle bankacılık sektörüne girdim. 1983 yılından 1990 yılına kadar yaklaşık 7 sene bankacılık yaptım. Emlak Bankasında 36 yaşında Türkiye'nin en genç yönetim kurulu üyesi ve genel müdür yardımcısı oldum. O dönem Emlak Bankası Türkiye'nin üçüncü büyük bankasıydı. Hiç keyif almadım. İktisat Bankasında insan kaynakları müdürü görevimi yürütürken Özal bankacılıkta bir gençleştirme hareketine başladı. O dönemlerde "Özal'ın Prensleri" diye bir kavram çıkmıştı. Beni Emlak Bankasına o zamanki adıyla Anadolu Bankasına genel müdür yardımcılığına davet ettiler. Ve bir gün kendimi birden bire üçlü kararname ile Anadolu Bankasının genel müdür yardımcılığına atanmış buldum.

Hatırlıyorum, Maslak'ta iki tane kocaman bina vardı. Bir akşam bu binaları gezdim. Tam anlamıyla o gün bende **Aziz Nesin'in Zübük** romanında geçen söz hayata geçti; **"İt kağnı gölgesinde yürür de kendi gölgesi sanırmış."** Birdenbire ben o bankanın haşmetini kendi gölgem zannetmeye başladım ve bir müddet bundan çok büyük keyif aldım. Benim ruhumda yönetmek ihtiyacı çok yüksektir. Dönem itibariyle ben Özal'la çok yakın çalıştım. 35-36 yaşlarında bir insanın bulunduğu ülkenin başbakanıyla beraber çalışması, onun evine girip çıkması çok önemlidir. Benim uzmanlığım insan kaynakları olduğu için başbakana insan kaynakları üzerine brifingler verdim. Başbakan Özal'la brifinglerimiz karşılıklı sohbet ederek geçiyordu. Geceleyin saat 11.30'da başbakanlık konutuna gidiyorduk. Bunlar benim en başında egomu çok okşadı. 37 yaşımdayken Emlak Kredi Bankasıyla Anadolu Bankası birleştirildi, Emlak Bankası oldu ve ben bir de yönetim kurulu üyeliğine atandım. Bunun cazibesi de bir müddet bende hâkim oldu. Fakat bir süre sonra ruhumun bankacılığa uygun olmadığını gördüm. Ayrıca o dönemde şimdiki eşime âşık oldum. O zamanlar çok kötü bir evliliğim vardı. Eşimi boşayıp şimdiki karımla evlendim. Bu olay o dönem büyük bir olay haline geldi ve beni bir yol ağzına getirdiler. '**Ya aşkını seçeceksin ya da bankacılık kariyerine devam edeceksin'** dediler. O zamanlar ben başbakanın siyasi kadrolarında da düşündüğü bir insandım. Ama işimle eşim arasında bir tercih yapmam gerekince bir gece yattım, sabah kalktım ve âşık olduğum kadını tercih ettim. Üçlü kararname ile atandığım yerden istifa ettim."

"....Devamlı boş kaldıkça yazıyordum. Biri roman iki kitap tamamladım. İki sene kapı kapı gezdim, kimse kitaplarımı basmak istemedi. İnsanın bu zamanlarda çok morali bozuluyor."

Hürriyet'le yollarının ayrılmasından sonra Oda TV yazarı olan Ülsever, iktidar baskısı nedeni ile kovulduğunu söylüyor ve bir zamanlar programlarına katıldığı, görüştüğü basın dünyasındaki arkadaşlarına sitem ediyor. Başbakan Erdoğan'a da işten kovulması nedeniyle tepkili yaklaşan Ülsever, "Hakkımı helal etmeyeceğim" diyor...

Yeni Şafak'a yazı göndermenizle başlayan süreç ve 28 Şubat sizin için nasıl geçti? Neler oldu?

Yeni Şafak gazetesinin Serbest Kürsüsü gibi dışarıdan insanlar yazıyorlardı buralarda, oraya yazılar yollamaya başladım. Maaş falan almıyorsun, okur köşesi gibi bir şey. Sonrasında dönemin mağduru olarak Kanal 7 beni tespit etti. Kanal 7'de de arada bir konuşmaya başladım. Hatta Ahmet Hakan o zamanlarda haberleri okuyordu. Ahmet'in haber programında o günkü dış göz olarak haberleri yorumlamaya başladım. Yaptığım bu işlerde para almıyordum. Sonrasında bana dediler ki, **'Gel bize özel bir program yap.'** İşte o zaman para almaya başladım. **İlk defa gazetecilikten para kazanmaya başladım.** Sonra benim kitaplarımı Timaş Yayınları yayınlamaya karar verdi. Onları hâlâ minnetle anıyorum. Yataktaki hastaya ilaç oldular. İki kitabı birden yayınlayacaklarını söyleyince ben uçtum. Sonradan Samanyolu TV "Bize gel" dedi. Samanyolu TV'ye geçtim. Burada da haftada bir gün, bir saat program yapıyordum. Fakat öyle komik bir şey oldu ki. Bunlar hem askerden mağdurlar, hem de çok sansürcüler, korkuyorlar. Kanal 7ye kızıyordum, **"Siz mağdursunuz ben çıkıp konuşuyorum ve de siz beni susturuyorsunuz"** diyordum. Samanyoluna gittim, iki ay sonra fark ettim ki bunlar hepten ödlek.

Yazdıklarınızın, söylediklerinizin tepkimeleri nasıl oldu?

28 Şubat döneminde 7 tane davadan yargılandım. Toplam 49 yıl hapsim istendi. Hepsi de beraatla sonuçlandı. Çok tepki alıyordum. İlginç bir tepki de kendi çevremin tepkisiydi. Benim yaşadığım çevre genellikle 28 Şubat dönemine destek veren bir kitleydi. Ben bu grubun içerisinde tek başıma kara koyun gibi askerin siyasete müdahalesini her koşul altında hukuken ve demokratik eğilimler açısından kabul görmüyordum.

"Ergun Babahan, Fatih Altaylı, Fatih Çekirge ve Metehan Demir, Çevik Bir'in ulağıydı"

Ergun Babahan'a, Fatih Çekirge ye, Fatih Altaylıya bakalım. Bugün hükümetin her dediğini haklı bulan insanlara bakalım. Nazlı Ilıcak o zamanlarda darbeye methiyeler düzüyordu.

Türkiye garip bir ülke.

O dönem itibariyle asker çağırdığı zaman brifinglere gidiyorlardı. Asker içeri girdiği zamanlarda ayağa kalkıyorlardı. Şimdi bu adamların çoğu aynı muameleyi Recep Tayyip Erdoğan'a yapıyorlar. Şu anda sadece isimler değişti. O zaman ki yöneticilerin adı paşaydı. Şimdi adı Başbakan. Değişen hiçbir şey yok. Bu Türkiye denen ülke böyle bir ülke. Türkiye şunu da kaldırıyor, Ergun Babahan, Fatih Altaylı, Fatih Çekirge ve Hürriyetin Ankara temsilcisi Metehan Demir resmen Çevik Bir'in ulağıydı. Metehan'ın eline yarın bu yayınlansın diye zarf tutuşturulurdu. Enis Berberoğlu 28 Şubat'ta askere karşıyım diye benden nefret ediyordu. Çünkü Enis Berberoğlu da askeri ayakta alkışlıyordu. Bizim ülkemizin hafızası yok. Çıkıp da birileri **"Kardeşim siz o zaman böyle yaptınız, şimdi hangi yüzle ortalıkta geziyorsunuz"** demiyorlar. Ar damarını çatlattın mı bitiyor bu iş. Kimin kazanacağını tarih belirleyecek. Elinde sonunda hepimiz toprağın altına gideceğiz. Geriye söylediklerimiz, eserlerimiz kalacak. Şu odada bile söylediklerim kayda giriyor. Hiç birimiz söylediklerimizi de inkâr edemeyeceğiz. Ben bunu dememiştim, yazmamıştım diye bir şey yok. Artık **HZ. GOOGLE DİYE BİR ŞEY VAR.** Cüneyt Ülsever 28 Şubat ta ne demişti diye bastığınız zaman hepsi takır takır çıkıyor.

Peki, Hürriyet ile yolunuz nasıl kesişti?

28 Şubat döneminde birden bire *Hürriyet* gazetesinin askere karşı muhalif olan yazarı Yavuz Gökmen hayatını kaybetti. Çok acı bir şeydi. Yavuz Gökmen hayatını kaybettikten sonra *Hürriyet* gazetesi bir

arayış içerisine girdi. Bu arada benim ilk romanım Kara Dul yayınlanmıştı. Ben Yavuz abiye de kitabımı yollamıştım. Ben yolladıktan bir hafta sonra da Yavuz abi hayatını kaybetti. Ertuğrul Özkök, Yavuz abi hayatını kaybettikten sonra cenazeye oradan da evine taziyeye gitmiş. Taziyeye gittiği zaman benim kitabım dikkatini çekmiş. Yavuz abinin eşine dönmüş ve **'Bir hatıra olarak Yavuz'dan bu kitabı alabilir miyim?'** diye sormuş. Ertuğrul Özkök uçakla Ankara'dan İstanbul'a dönerken bu kitabı okumaya başlıyor. Gecesinde bu kitabı okumayı bitiriyor. Bana bir gün telefon geldi. Ertuğrul Özkök un aradığını söylediler. Hiç hayatımda o güne kadar Ertuğrul Özkök'le tesadüfen bile aynı ortamda olmamıştım. Gayet nazik bir dille "Rica etsem gazeteye gelir misiniz" diye sordu. Ertesi gün *Hürriyet'e* gittim. Tabi ben merak etmeye başladım. Birden Yavuz abiyi anlatmaya başladı. Sonrasında 'Bir köşe yazarına ihtiyaç oldu, ben senin romanını okudum, sonrasında *Yeni Şafak'ta* yazdığını öğrendim. Oturdum, yazılarının hepsini okudum. Biz Yavuz Gökmenin yerine birini alacağız. Sende düşündüğümüz kişilerden birisin' dedi. Hatta bu isimlerin arasında hiç köşe yazarlığı yapmamış kişinin ben olduğumu bile söyledi. Geldim, eşime anlattım. Ama aradan nerdeyse bir ayı aşkın süre geçti. Hiç bir şey çıkmadı. Yavaş yavaş kendimi alıştırmaya başladım. Eşim de beni teselli etmeye çalışıyordu, çağrılmış olmamın bile güzel olduğunu söylüyordu. Sonra bir gün yine aynı şekilde bir telefon geldi. Arayan Ertuğrul Özkök 'Cüneyt bey ben size zahmet veriyorum ama bir daha gelir misiniz dedi. Telefonu kapadım, "Olmadı bu iş" diye düşündüm. Ama yine de emin olamadım. Neyse bir araya geldik tekrardan ve bana dedi ki 'Seni seçtik.' Hatta hiç unutmuyorum bana dedi ki**: 'Özellikle senin üzerinde durarak ben risk aldım. Bir köşe yazarı olarak geçmişin yok. Bu iş tutar mı tutmaz mı bilmiyorum ama sen gel yazmaya başla** dedi. Ne diyeceğimi bilemedim. Sağ olsun, viski ikram etti. Türkiye'nin en büyük gazetelerinden Hürriyet'te yazmaya başlayacaktım.

Hürriyet'te yazarken yaşamış olduğunuz ve bugün bile hatırladığınız bir olayı anlatabilir misiniz?

Hürriyet'in bugünkü itibari ile o günkü itibari çok farklıydı. Ertuğrul Özkök yine hiç unutmuyorum bana şöyle söylemişti:

> **'Sen köşe yazarı olarak bana bağlısın. Hiçbir editöre bağlı değilsin. Senden sadece iki şeyi yapmamanı istiyorum, gerisinde serbestsin. Birincisi Atatürk'e sövmeyeceksin. İkincisi de Kurana sövmeyeceksin.'**

Ben de ona dedim ki, **"Ben sizin gazetenizin genel trendine uygun bir adam değilim."** O da dedi ki **"Biz de seni bu yüzden işe alıyoruz."**

"Beni asansöre kadar geçirip öpeceksin"

İşte o zaman bana *Hürriyet* için istediği şeyleri anlattı: ***'Hürriyet'in* bir süper market olmasını istiyorum. Yani müşteri geldiğinde istediği her şeyden bulacak. Dünya gazeteciliği budur.'** Böylelikle ben yazmaya başladım. Ertuğrul Özkök'ün ayrılış tarihine kadar bir kere bana karıştığını görmedim. O dönemlerde 7 tane dava açıldı bana ve avukat ayarladı. Örneğin, 28 Şubatçılar Ankara Sincan'a tankları gönderdiler. Ben gazeteye gireli üç ay olmuştu. Ertuğrul Özkök bir yazı yazdı ve dedi ki **'Hizbullah'ın yakalanmış olması Sincan'a giden tankların ne kadar haklı olduğunu gösterir.'** Ben de aynı gazetede bunun tamamen yanlış olduğunu, 28 Şubat döneminde MGK'nın hiçbir şekilde Hizbullah'ı konuşmadığını, tartışmadığını hatta Hizbullah'ın devletin kurduğu bir organizasyon bile olabileceğini yazdım. **Yazı aynen yayınlandı.** Yayınlandığı gün üç dört tane baba gazeteci bana telefon ettiler ve 'Sen ne yaptın dediler. Düşünsenize askere çatıyorsun, bir de o yetmezmiş gibi kendi genel yayın yönetmenine çatıyorsun. Benim yazımın yayınladığı gün Recai Kutan partisinin Salı günkü toplantısında benim yazımı okudu. Fakat hiç isim vermeden okudu. Sanki kendisinin yazısıymış gibi okudu. **Öğleden sonra da komutanlar Gölbaşında toplandılar ve Recai Kutanın okuduğu bu metne karşı bir muhtıra verdiler.** Recai Kutan da aynı anda dedi ki **'Ben yazmadım, Cüneyt Ulsever yazdı" Ben de ertesi günü Recai Kutana çok ağır bir yazı yazdım.** Ertesi gün gazeteye girdiğim zaman odama Ertuğrul Özkök geldi. Ne yapacağımı bilemedim. Kovmaya gelmiş olabileceğini düşündüm. Oturdu dedi ki "Ben bir fikri savundum. Sen de karşı bir fikri savundun. Ertuğrul Ozkök un senle hiçbir hesabı yok. Mahsus herkesin içinden geçerek senin yanına geldim ki şenle hiçbir sorunumuz olmadığını

anlarsınlar. Beni asansöre kadar geçireceksin ve beni öpeceksin." Hakikaten de öyle yaptık, asansöre kadar uğurladım gitti. **Diğer taraftan tabii ki sonradan bu muhtıra bana döndü.** Ben yargılandım. Ertuğrul Özkök bana çok güçlü bir kadro verdi ve ben beraat ettim. **Askerin bu kadar güçlü olduğu bu dönemde senin savunduğun parti seni satıyor ama bu genel yayın yönetmenin seni savunuyor.**

Doğan Hızlan'dan uyarı telefonu

Her şey bu kadar iyiyken sonrasında ne değişti?

Ertuğrul Özkök gitti. Başka bir dönem başladı. Ben AK Parti dönemini Özkök'le de yaşadım. AK Partiye 2004'e kadar destek verdim, sonra da karşı çıkmaya başladım. Ertuğrul Özkök o dönemde bile yazılarımı sansürlemedi. 2010 yılının Eylül ayından itibaren Enis (Berberoğlu) geleli 6 ay olmuştu, o zamandan itibaren adetini bilmiyorum ama 10'nun üzerinde yazıma müdahale edilmeye başlandı. İlk önce Doğan Hızlan bana telefon etmeye ve **'Acaba Cüneyt beyciğim şöyle mi yazsak'** diye beni uyarmaya başladı. Aramızda şahsen bir şey yoktu. Bir sansür sistemi kuruldu ve bunu da Doğan Hızlan yapmayı kabul etti. Şubat 2011'de gazeteye davet edildim ve Enis Berberoğlu dedi ki **"Aldığımız ekonomik kararlar çerçevesinde yazını haftada dörtten bire indirdim."** Ben ona hiç bir şey söylemedim. Hemen avukatlara gittim ve bana verilen yazı günümde yazımı yolladım ama bildiğim gibi yazdım. Telefon ettiler, bu yazıyı değiştirin diye. Ama ben yazımı değiştirmedim. Yazımı yayınlamadılar. Bu süreç bir ay kadar sürdü. Ben kendi avukatımdan aldığım taktikle aynı yazıyı yolladım. Böyle bir ay geçti. İpler koptu. Sonunda bana *Hürriyet* okurunu *Hürriyet* gazetesine karşı kışkırttığım gerekçesiyle bir yazı geldi ve beni gazeteden ayırdılar. Sonrasında da ben mahkemeye gitmeye karar verince uzlaşalım dediler. Allah razı olsun hukuken hakkımın üzerinde bir tazminat aldım. O dönemde Ertuğrul Özkök sadece köşe yazarıydı ama moral arkadaşı olarak inanılmaz yanımdaydı. Hatta sonrasında buluştuk, çay kahve içtik. **İlginç bir adamdır hâlâ arar sorar.**

Ne hissettiniz o dönemde peki?

Gazete hiçbir zaman siyasi baskı nedeniyle atıldı demez. İlk önce üzüldüm sonra kızdım. Belirli kişilere çok kırgınım. Hatta iki kişiye çok kırgınım. Onlara bir daha selam vermek istemiyorum. Ama kim olduklarını söylemeyeceğim.

O zamanlarda *Hürriyet'de* ki yeni düzenin beni taşıyamayacağının farkındaydım. Fakat atılmak her zaman için kötü bir duygu. Bilsen de başına geleceğini yine de üzülüyorsun. **Seni istemiyoruz kelimelerini duymak insan doğasına aykırı.** Oradaki kişilerle hiçbir problemin olmadığı için de daha kötü oluyorsun. Benim Aydın Doğanla hiçbir problemim olmadı. Allaha şükür ekmeğini yedim.

"Benden kahraman yarattılar" Ekonomik olarak bir kaybınız oldu mu?

Ekonomik olarak bir sekteye uğramadım. **Beni gazeteden şu ya da bu nedenle uzaklaştıran kişiler istemeden benden bir kahraman yarattılar. Benim hak etmediğim bir kahramanlığı verdiler bana.** Ben o kahramanlığı hak etmiyordum. Çünkü ben o dönemde çok ama çok sayıda televizyon programına katılıyordum. O dönemin çok talep edilen kişilerinden biri olmuştum. Hatta Habertürk'te çalıştığımı düşünen kişiler vardı. Seçimlere giden dönemde çok yüklü bir şekilde hükümete yükleniyordum. **Bu AK Partiye oy vermeyen kitlede muazzam bir şey yarattı.** Bu insanlar benim gazeteden hükümete karşı çıktığım için kovulduğumu söylediler.

Kovulduktan sonra basın dünyasından destek geldi mi?

Ben yazılarımı değiştirerek yumuşatarak hâlâ yazıyor olabilirdim. Ben *Hürriyeti'n* içinde yaşıyor olabilirdim.

Ben atılmadan önce Ahmet Hakan Tarafsız Bölge ye beni üç defa üst üste çağırırdı. Atıldığım günden sonra beni bir kez aramadı.

Türkiye budur. Programa çağırmayı bırak, bir kez bile beni aramadı.

Şirin Payzın beni bir kere aramadı. Bunlar çok acı.

Ama bunların içinde minnetle anacağım Ayşenur Arslan gibi isimler de var. Beni hemen ertesi gün aradı.

Ya da Yiğit Bulut bana her gün telefon ederdi, sonrasında bir kez bile aramadı. Habertürk'teki arkadaşlar tak diye birden kesildi. Bunu bırak medya dışında arkadaşlarımdan bazıları benle telefonla bile görüşmeyi kestiler.

Hiç alakası olmayan kanallar beni çağırmaya başladı.

"Demokrasi kurbanıyım"

Bir gün Oda TV'den beni aradılar ve 'Bizde yazar mısınız dediler. Ayrıldıktan bir ay sonra *Yurt* gazetesinde yazmaya başladım. Demokrasi daha çok kurban verecek. Ben kurbanlardan biriyim. Ben mağdur iken Recep Tayyip Erdoğan'ın yanındaydım, mağrurken karşısındaydım. Genellikle mağdurken karşısında olursun mağrurken yanında olursun. Bakınız Metehan Demir, Fatih Altaylı bakınız Fatih Çekirge.

"Başbakan Erdoğan'a hakkımı helal etmeyeceğim" Kırgınlıklarınız ya da kızgınlıklarınız var mı peki?

Eğer benim inandığım gibi kul hakkı diye bir şey varsa eğer diğer dünyaya gittiğimde bana Recep Tayyip Erdoğan'a hakkını helal ediyor musunuz derlerse hakkımı helal etmeyeceğim. **Çünkü ben ona çok emek verdim.** Hakkımı helal etmeyeceğim.

Bizim ülkemizde her atılan her hapse girene karşı diğer gazetecinin reaksiyonu "Allaha şükür ben değilim" oluyor. *Hürriyet* gazetesinden bir Allah'ın kulu bana telefon edip geçmiş olsun demedi. Her şeyi bir kenara bırakın yüzde yüz haklı olarak atılmış dahi olsam, *Hürriyet*'ten hiçbir arkadaşım bir telefon açıp geçmiş olsun demedi. "**Bunun telefonu dinleniyor, ya benim telefonumda dinlenirse, ya benim telefonumda takılırsa"** diye düşünüyorlar. **Savaşta bile taraflar birbirlerinin ölülerini gömmesine izin veriyorlar. Taziye veriyorlar, geçmiş olsun** diyorlar. **En doğal şey karşı tarafa bir geçmiş olsun demektir. Türk basınında böyle bir şey yok. Bizde düşenin dostu olmaz. Şu anda Türk basınında ki en büyük bela hapisler yahut gazetecilerin işten atılması değildir, bunların sonucu olarak oto sansür uygulanmasıdır.**

"Kovulmadan 16-17 kez uyarı aldım"

Bence en önemli mesleki ayıp budur. **Bugün yazı işleri (istisna gazete ve gazetecilerden özür diliyorum) neyi haber yapmayalım diye tartışıyorlar.** Köşe yazarı yazıyı yazarken neyi yazmaması gerektiğini düşünüyor. Bunlar tek bir şeyi düşünüyorlar, **"Aman başımıza bir şey gelmesin."** Bu Türk basınında otoriteye aynı anda biat etmek ve aynı anda otoriteden ödünün kopması, sanki talihi değişmez bir kader. Kim güçlüyse hemen basın ona dönüyor. Onun karşısında boynunu büküyor. Hem ona hürmette kusur etmiyor hem de ondan ödü kopuyor. Bunlar benim dediğim geneller. Ama içerisinde istisnaları da var. **"Ben boyun eğmem, ben bu durumu kabul etmiyorum, ben yine bildiğimi söylerim"** diyenin kellesini alarak diğerlerine ders veriyorlar. **Nuray (Mert)** susmadığı için gitti, **Ece (Temelkuran)** susmadığı için gitti. Ben kovulmadan önce 16-17 kez uyarı aldım.

Kaynak:

Özlem KILIÇ- Kübra DEMİR, Bab-ı Ali'nin Dikenleri, 1. Baskı: Eylül 2012, İstanbul, sh:141-149

SEMBOLİK TERÖR

(Günümüzü daha iyi anlamak için okunması gereken kitaptan bölümler)

İNSAN SEMBOLİK BİR VARLIKTIR.
İnsani ve toplumsal dünya bir anlamlar dünyasıdır ve semboller bu anlamlar dünyasının hammaddesini oluşturur.
İnsan bir anlamlar ve semboller evreninde yaşar. Bu anlamlar ve semboller düzeni bulunmadığında, hayat kaotik ve karanlıktır ve dolayısıyla imkânsızdır.
En gelişmiş ve karmaşık sembolik sistem dil sistemidir; bayrak, vatan, kara, ak, alışılageldik sembollerdir.
Her sembol, bir sembolik çağrışımlar sesine sahiptir.
Mesela kara negatif bir anlama sahiptir. Talihsizlik, kötü kader anlamlarına gelebilir. **Semboller düzeni çöktüğünde toplum da çöker. Toplum sembollerle mümkündür.** Semboller düzeni yıkıldığında, insani ilişkiler imkânsız hale gelir, çünkü sembollerin bulunmadığı bir dünyada iletişim imkânsızdır.
Sembolik dünyanın dışı yoktur.
İnsanlar bir semboller dünyasını reddettiğinde, sembollerin ve anlamların bulunduğu bir boşluğa girmez; aksine bir semboller evreninden çıkarak başka bir semboller evrenine girer.
Bu sembolik sistemler, pagan, dini, seküler sistemler olabilir.
Sembollerin bulunmadığı insani ve toplumsal dünya yoktur. Eninde sonunda herkesin sembolü/leri vardır. **Bir sembolü reddetmek, mantığın gereği bir başka sembole davetiye çıkarmaktır.**
Sembollere saldırı, hayatın anlamına saldırıdır.
Hayatın anlamına saldırı, insanın ve toplumun iç dünyasına ya da ruhuna saldırıdır.
Bu tür saldın, tarihin bugüne kadar tanık olabildiği en şiddetli baskı türüdür. Sembolik saldırı, sembolik despotizmdir.
İnsanlann kutsallarına saldırı, o insanların kendilerine, o insanların vicdanlarına, iç dünyalarına ve kalplerine saldrıdır.
En katmerli işkence sembolik işkencedir, çünkü içimizi kanatır. “El yaresi geçer, dil (gönül) yaresi geçmez”.

ŞİDDETİ SEYRETMEK

ŞİDDET, 20. YÜZYILIN VERİLERİYLE beden ve mülkiyet üzerine güç kullanarak zarar verme şeklinde tanımlanırken, bugün artık psikolojik öğeleri de içine alan bir sosyal olgu olarak tarif edilmekte. Psikolojik öğelerin dâhil edilmesiyle, şiddetin aygıtları da değişime uğradı. Bunun en bariz göstergesi, sıcak savaş ve soğuk savaş arasındaki ayırımda görünüyor: **Taşlı, sopalı, silahlı şiddet gösterimi yerine, şiddet güç ve otorite (ihlal etme, zarar verme) kullanımlarıyla diplomatik, askeri, ekonomik ve kültürel alanlarda yaygınlaşmaya başladı.** Şiddetin değişen görüntüsü yanında, muhtevasına ilişkin yönü; güç kullanımı ve zarar verme eylemleri sabit kaldı.

Şiddetin görüntüsünün değişimi, uygulama alanlarını da değiştirdi Kitleleri tehdit eden şiddet, bireyleri doğrudan etkileyen bir özelliğe büründü. Kitlesel yönü ve bireysel yönü ile şiddet kamuya açık ve temsil edilir bir hale geldi. Bu temsilin en somut şekli, medyalarla ortaya çıktı. Medyaya yansıyan haliyle şiddet, **20. yüzyılın şahit olduğu şiddetten ayrı olarak ‘anlık’ bir şiddet değil, ‘sürekliliği’ olan bir şiddettir;** artık alışkın olduğumuz, hayatımızın bir parçası olan şiddettir. **Her şeyin normalleştirdiği bir dünyanın verisidir şiddet.** Şiddetin normalliği, gündelik hayatın bir parçası oluşunu teyid ettiren bir anlayışın ürünüdür. **Burada bireysel mahremiyetler ortadan kalkar;**

dövülen, tartaklanan, tecavüze uğrayan, yaralanan, kanrevan içinde kalan insanlar dakika başına gözler önüne getirilir. Şiddet, sıradan bir hale gelir. Artık ölülerin arkasından Fatiha okunmaz. Sadece ah-u vah etmekle geçiştirilen bir dünyevi form benimsenir.

> Direksiyonu başında can çekişen insanın, ölüme yakın her bir saniyesini göstermeyi, başarı telakki etmiş bir habercilik anlayışıyla, bir ölünün mahremiyetini ifşa etmekle gurur duyan medyalarla karşı karşıyayız. Çocuklarının gözleri önünde cesedi hakkında soru sorulan bir kadının sebebi belli olmayan ölümünün dramı ile içiçeyiz.

Üstelik kimin suçlu, kimin suçsuz olduğunu da bilmiyoruz. Kolektif bilincimizin her an yara aldığı bir dünyayı teneffüs ediyoruz. Bir film seyrediyor ya da bir roman okuyoruz: **Filmin ve romanın sonunda iyilerin mükafatlandınlmasını, kötülerin cezalandırılmasını bekliyoruz. Böyle olmadığı hallerde, kolektif bilincimiz rahatlamıyor, kendimizi iyi hissetmiyoruz.** Bu hayali anlatılarda hakkın yerini bulmasını istiyoruz: **Mazlumun itirafı, kölenin azadı, kayıpların bulunması, kaçakların adalete teslimi, yasaların işlerliğine şahit olmak istiyoruz.**

Lâkin medya anlatılarında bu tür sonuçları bulmamız mümkün değil.

Sokakta gördüğümüz şiddetin vahametine, medyalarda temsil edilen şiddet olaylarında tanıklık edemiyoruz. **Hollywood filmlerine taş çıkartırcasına şiddeti seyrediyoruz.** Bir ölünün mahremiyetini fütursuzca, yerle bir ederek sunan medyalara herhangi bir etik kuralın varlığını hatırlatacak mercilere diyoruz ki; ölülere/ölülerin mahremiyetine saygı lütfen. **Yaşamın kaç senesini saçının telini örtünerek geçiren, çıplaklığı, kültüründe, örtünme ile ikame eden bir kültürün, insanların ölümlerine ilişkin tasavvurlarının medya ile ihlâl edilmesine bir çare lütfen**

Kaynakça

Edibe SÖZEN, Medyatik Hafıza, İstanbul, 1997, sh.112-115

Sembolik Terör-Şiddeti Seyretmek

BEİNG THERE/ MERHABA DÜNYA FİLM "KİTLE KÜLTÜRÜNE ALAYCI BİR YAKLAŞIM"

> İNSAN YAŞAMI, iki ayrı çağ, iki kültür ve iki din çakışırsa salt acıya dönüşür" diyen Hermann Hesse, ***"Bozkırkurdu"*** adlı romanında iki ayrı çağı yaşayan insanların doğallıklarını, saflıklarını, güvenlerini ve aktörelerini yitirmelerini belirtirken: bazılarının bunları olağan karşılamasından, bazılarının sabırla tahammül göstermesinden, bazılarının ise, bunların bilincinde dahi olmamasından söz ediyor.

Kitle kültürünün insanı da bir noktada iki çağı yaşamak zorunda olan bir konuma sahip. Bu kaygının dile getirilmesi amacıyla, sosyal bilimlerde teoriler geliştirildi. Kaygı edebiyatın, sinemanın alanına girerek, kah yaşanan gerçeklik, kah dramatik alaya bir şekilde işlendi.

"Merhaba Dünya" filmi de temelde bu ikili çatışmayı Amerikan toplumu içinde ele alıyor. Yaşanan gerçeklikle ne kadar örtüştüğü elbette tartışılır bir temaya sahip olmakla beraber film, televizyon kültürünün insanın doğal dünyası ile nasıl çatışmaya girdiğini anlatıyor.

1970'li yıllarda Amerika'yı kuşatan televizyonla gelen kültür üzerine çoğu karamsar görüşler, kitle kültürü çerçevesinde işlendi. Bu görüşlerdeki ortak tema, kitle kültürünün insanları geçinişlerinden, görevlerinden zamanla uzaklaştırması ve onları topluma yabancılaştırmasıydı. **Televizyonla gelen bu yeni kültür insanları okumaktan, yazmaktan ve sosyal çevre ilişkilerinden alıkoymakta; öğrenmede, bilgilenmede kullanılan klasik araçlar yerlerini popüler araçlara yani kitle iletişim araçlarına bırakmaktaydı.**

Kitle kültürü içinde yer alan insana, çalışma gününü nasıl organize edeceği ile boş zamanını ne şekilde değerlendireceği görevi yüklendi... "Yaratıcı ve çoğaltıcı olan bu kültür belirsiz, hareketli, dengesiz,

yapay ve değişkendi". "Apolitik olan her şeyin ön plana çıktığı" bu kültürde, cinsiyete ilişkin roller dahi belirsizdi Çok cinsiyetliliğin temelleri belki de bu kültürle atıldı.

Kitle kültürüne has televizyon seyretme alışkanlığını, televizyondan bilgi almayı (!) ya da bu bilgiyi yorumlamayı alaya bir şekilde ele alan ve bunu toplumsal kaygı ile dramatik bir hale getiren kurgusal roman **"Being There",** Rus asıllı Amerikalı yazar **Jerzy Kosinski** tarafından yazılmış; 1980'de onikinci baskısına ulaşan roman, Kosinski'nin senaryolaştırması ile aynı adla sinemaya uyarlanmış; başrollerini **Peter Sellers ve Shirley Mc Laine**'nin paylaştığı film ülkemizde de **"Merhaba Dünya"** adıyla gösterilmişti.

Filmin Başrolünde Bahçıvan Bay Şans: Yapay Dünyaya Karşı Doğal Fotosentez

Roman kahramanı ve filmin başrol oyuncusu **Bay (Chance) Şans**, ne bir sosyal sınıfın temsilcisi ne de marjinal bir tip; o kendine has, eşi benzeri olmayan, sui generis (nevi cinsine mahsus; nevi şahsına münhasır) bir tip. Okuma yazma bilmeyen Şans, gönüllü meslek olarak bahçıvanlığı seçmiş; oturduğu evin bahçesinde yer alan küçük serada doğal fotosentez yoluyla çiçekler yetiştiriyor. Örgün eğitimden geçmemiş olmasının yanısıra, mekanikleşmiş ya da makinalaşmış ve işbölümünün varolduğu bir dünyanın içinde de değil Bay Şans... **Hatta; bilinçsiz de olsa, gerçek dünyanın yapaylığını inkar edercesine hâlâ en doğal biçimiyle çiçek yetiştiriyor.**

1960'lann çiçek çocuklarının, Vietnamll savaş yıllarının, çalkantılarını, bunalımların yarattığı sağlıksız insan tipine karşın Bay Şans, uyuşturucu ve alkol kullanmayan, sigara içmeyen sağlıklı bir insan tiplemesiyle karşımıza çıkıyor.

1970'li yılların sonuna kadar sinemada görülen saldırgan erkek rolüne karşın, Bay Şans uysal ve soğukkanlı bir erkek rolünü üstlenmiş. Hayatta hiçbir kimsesi olmayan Şans'ın **Viktoryan kültürüne** has giyim kuşamı, yeme içme davranışındaki kurallara uygunluğu, kadınları cezbetse de hayatına hiçbir kadın girmemiş. **Şans'ın cinsiyete ilişkin rolünde, bir kadına karşı davranışında, televizyonla edinilmiş bir davranış biçiminin egemen olduğu görülüyor.** (Filmin bir sahnesinde kendisine sarılan genç kadına nasıl karşılık vereceğini bilemediği için, kadına, televizyonda gördüğüne benzer bir davranışı uygulamaya çalışıyor: o esnada ekranda bir erkek ile kadın birbirlerine sarılmışlardır, bu görüntüyü karşısındaki kadına uygulayan Şans, görüntü ekrandan kaybolduktan sonra kadından uzaklaşır.)

Enformasyon Toplumundan Dışlanan Bay Şans

Hayatında bir kez dahi evinin bahçesinden dışarı çıkmamış olan Bay Şans, kaldığı evin sahibinin ölümü üzerine, ev üzerinde hak iddia edecek herhangi bir yazılı belgeye sahip olmadığından evden çıkarılmak zorunda bırakılır. **Enformasyon toplumunun kişiye yüklediği zorunlu kimlik belgelerinin nüfus cüzdanı, kimlik kartı, kredi kartı... vs, varlığından dahi haberdar olmayan Şans, böylece enformasyon toplumundan da dışlanır.**

Bay Şans birdenbire uzun caddelerden, yüksek binalardan ve gerçek insanlardan oluşan dünyada kendini bulur; caddenin bir köşesinde kümelenmiş gençlerin ellerinde gördüğü tabancaya karşı savunma aracı olarak yanında taşıdığı televizyon kumanda aletini kullanarak zapping yapar; bakar ki görüntü değişmez; yoluna devam eder. Gerçek dünya ile televizyonda gördüğü dünya arasındaki farklılığı karşılaştırmaya çalıştığı esnada küçük bir trafik kazası geçirerek yaralanan Şans, kocasını ziyarete gitmekte olan genç ve güzel bir kadın tarafından hastaneye kaldırılır, bir müddet bakıma alınır. Bakım esnasında, hastanede tedavi görmekte olan genç ve güzel kadının kocası Mr. Rand ile tanışır. Şans'ı tanımış olmaktan dolayı çok büyük bir memnuniyet duyan Mr. Rand, onu yanından ayırmak istemez. **Özellikle Şans'ın bahçıvanlık konusundaki tecrübelerinden etkilenen Mr. Rand, Şans'ın söyledikleri ile Amerikan ekonomisi arasında paralellikler kurmaya çalışır.** Mevsimlere ilişkin olarak çiçek yetiştirmenin farklılığından hareketle, Mr. Rand ekonomide konjonktürel dalgalanmaların bahçecilikteki gibi mevsimlik olduğunu, ekonomik sorunların da mevsimlere ilişkin bir dalgalanma gösterdiğini düşünür.

Bahçecilik ve ekonomideki konjonktürel dalgalanma arasında bağ kuran Mr. Rand, bahçeciliğin ABD'nin kötüye giden ekonomik durumuna acil çözüm getirilebileceğini düşünür; bu düşüncenin verdiği heyecanla, kendisini hastaneye ziyarete gelecek olan ABD Başkanı ile Şans'ı tanıştırmak ister.

De Facto Kararlar ve Bay Şans

De facto, "gerçekte", "uygulamada" ya da "pratikte" anlamında kullanılan Latince deyiş. "Kanuna göre" veya "hukuki olarak" anlamına gelen de jure ile karşıt olarak sıkça kullanılır. Yasal bir durumu tartışırken de jure konu hakkında kanunların ne söylediğini, **de facto ise gerçek hayatta uygulamanın nasıl olduğunu belirtir. Bu uygulama yasal olabilir ya da olmayabilir.**

Mr. Rand'ı hastanede ziyaret eden dönemin ABD Başkanı, Bay Şans ile tanıştırılır. Bir bahçıvan olarak bahçecilik konusundaki görüşlerini başkana sunan Şans, gelecekte nelerin olup biteceğinden habersizdir. O, kaygısızca söylediği sözlerin altında nelerin arandığının farkında değildir. Ancak onu dinleyen başkan, zihninde birçok şeyi çözümlemiş, Şans'ın söylediği herşeyi ülke ekonomisine uyarlamıştır; yani başkan, Şans'ın mesajlarını **"gerçek olandan hayâlî olana geçiş"** sürecini kullanarak -olmasını istediği şekilde yorumlamış; mesajları değişime uğratmıştır. Bütün değişimlerden uzak olan Şans bu noktada, bizzat kendisi değişime sebep olmuştur.

Değişen ya da değiştirilerek algılanan mesajlar, birkaç günlük de olsa Şans'ı gündeme getirmiştir. Şans, başkanın isteği üzerine ulusal TV tarafından ekonomik sorunların tartışıldığı programa davet edilmiş; kendisine yöneltilen bütün sorulan bahçıvanlığına ilişkin tecrübeleri çerçevesinde cevaplandırmış, hiçbir soruyu bir karar süzgecinden geçirerek algılayamamıştır. Bütün sorulara karşı **de facto** bir eğilim göstererek, soruya ne katılmış, ne reddetmiş, cevaplarında tek bilgi ve tecrübe alanı olarak bahçeyi kullanmıştır. **Televizyondan edindiği bilgilerin hiçbirini kullanamamıştır.** Program ertesi izleyicilerin şaşkınlığına rağmen, kamuoyunu yönlendirenler, onun adına bir basın toplantısı yapmak için sıraya girmişlerdir. Bazı gazeteciler, Stem, French L'Espress tarafından basın toplantısına çağrılan Bay Şans, okuma yazma bilmediğinden bu tekliflerin hiçbirini kabul edemez/etmez. Bu duruma akıl sır erdiremeyenler tarafından analitik ve estetik eleştiri süreçleri işlemeye başlar.

Analitik yaklaşımda bulunan ABD başkanı Şans'ın özgeçmişi hakkında bilgi toplanmasını ister. Estetik yaklaşımı kullanan Sovyet Büyükelçiliği ise, Şans'ın ifadelerinin teşbih yüklü kullanımından hareketle, bu tarz bir kullanımın ancak Rus edebiyatında olabileceğini, bir Amerikalı'nın böyle bir konuşma yapmayacağını düşünür. Bay Şans'm bir ajan olabileceği yolunda artan şüpheler, onun ulusal haber alma teşkilatınca araştırılmasına sebep olur. Hakkında bir tek yazılı belge bulunmayan Şans'tan geriye kalan sadece düzgün bir konuşma, çözümlenemeyen üsluptur. Şans'ın cehaletini anlayamayan kitle kültürünün diğer insanları da bir bütün olarak bu cehaleti paylaşmakta, artık onlarda kitle kültürü dünyasını Bay Şans ile beraber yaşamaktadırlar. Bilenle bilmeyeni ayırtedememenin ironisini yaşamaktadır; kitle kültürünün insanları...

Değerlendirme: Filme Analitik ve Estetik Bakış

"Being There" romanının tıpatıp bir uyarlaması olan **"Merhaba Dünya"** filmi televizyonun insan ve kültür üzerine olumsuz etkilerini, **TV ile gelen bu kültürün insanları nasıl yalnızlaştırdığını, onları nasıl cahil bıraktığını alaycı bir biçimde Amerikan toplumunun gerçekliği içinde gösteriyor.** Aslında bu gerçeklik, mekân kullanımının zayıfladığından dolayı çoğu zaman bir yanılsamaya dönüşüyor, ama yine de verilmek istenen mesaj seyirciye ulaşıyor.

Film hakkında yapılacak değerlendirmede iki farklı bakış açısı kullanılabilir: Bunlardan biri analitik bir diğeri ise, estetik bakış açılarıdır. Aslında bu iki bakış açısı filmin içinde yer almaktadır. ABD Başkanı ne olduğu bilinmeyen Şans hakkında acil bilgilerin toplanmasını ister. Tek tek toplanması düşünülen veriler daha sonra biraraya gelecek ve Bay Şans bunlara göre tanımlanacaktır. Bu tarz bir yaklaşım

aynı zamanda, analitik yaklaşımlarda yer alan parçalardan bütüne gitme anlayışını da beraberinde getirir. Sovyet Büyükelçiliği ise, Şans'ın konuşma üslubunu tartarak, konuşmasını anlamlandırarak, onun hangi milliyete mensup olabileceğine karar vermek ister. Bu yaklaşımda ise Şans, tek başına değil, büyük bir grubun üyesi olmasına göre tanımlanacaktır; yani Şans ait olduğu ulus denen büyük grubun özelliklerine göre algılanacaktır. Algılama ve duyumsama ile yapılacak böylesi bir tanımlamada bütünün önce kendisi sonra parçası gelecektir. Bu da estetik bakışı beraberinde getirecektir.

Romanın yazıldığı ve filmin çevrildiği yıllar olarak, yeniden yapılanma öncesi Sovyetler ve ABD dünyayı ikiye ayıran iki büyük güçtür. Bu iki ayrı güç, aynı zamanda iki büyük farklı ideoloji ve iki farklı yöntemdir; ya da daha da genel olarak Doğu ve Batı arasındaki anlayış farklıdır. Batı toplumu olarak ABD, çözümlemelerinde analitik davranırken, Doğu toplumu olarak Sovyetler estetik anlayışı kullanmaktadır.

"Merhaba Dünya" filminin içinde bu ayrım olmakla birlikte, film analitik değerlendirmede, zaman-mekan özellikleri, mesaj biçimleri, (varsa) sosyal sınıf özellikleri, ideoloji, cinsiyete ilişkin özellikleriyle belirlenir. Estetik bakış açısında ise, film ya da anlatı bir bütün olarak ele alınır. Konu bütünlüğü üzerinde durularak verilen mesajlar anlamlandırılmaya çalışılır. Üslup, tema ve algılananın ne olduğu üzerinde durulur.

Analitik Bakış: Zaman ve Mekan

Bay Şans, iyi giyimli, güzel konuşan, bütün hayatı ev ve bahçe arasında geçmiş, kendi dünyasıyla barışık bir tiptir. Boş zamana ilişkin görüşleri altüst edecek şekilde, boş zamandan arta kalan zamanı da TV başında tüketen bir tip olarak Bay Şans, hiçbir konuda tecessüs sahibi değildir. Televizyondan edindiği herşey tavır, alışkanlık ve nesneyi tanımaya ilişkindir. O hayatın basit zevkleri (çeşit çeşit kıyafetlere sahip olma, özenle hazırlanmış sofrada yemek yeme, rengarenk çiçek yetiştirme... gibi) ile **"biz her şeyi biliriz"** diyen medya (TV) arasında kalmış gibidir.

Estetik Bakış: Suda Yürüyen İnsan

Bir yanda hükümet yetkilileri, bir yanda da kitle kültürünün mesaj yayıcıları; gazeteciler... Bu ikili bileşen gün gelir, vasıfsız, cahil bir adamı, sıradan yaşamından çıkarıp kamuoyuna sunar, onu adeta bir MESİH gibi gösterir. Ama medet umulan bu insan, ilişkilerinde ancak fiziksel mesafeyi kullanabilmektedir. Filmin bir yerinde Mr. Rand'ın **"aslında birbirimizden ne kadar uzağız"** demesine karşılık, Bay Şans **"hayır yakınız, bakın! sandalyelerimiz birbirine değiyor"** diye karşılık verir. Sosyal mesafe fikrinden yoksun oluşunun sebebi ise, sosyal ilişkilerindeki zayıflık, yalnızlık ve cahilliktir. Yüzyüze iletişimi TV ile edinilmiş kalıp biçimlere bağlamak isteyen bu insan, ancak birkaç gün gerçek hayatta varlığını gösterebiliyor.

Birkaç günlük de olsa, bu sıradan insanı gündeme getiren TV onu kendi içine almış, varlığını soruşturmaya sebep olmuş, sonra da onu yeniden hayatın gerçekliği içine bırakmıştır.

Çin kültüründe yer alan **"kırk yıl çalıştım; su üstünde yürümeyi öğrendim",** sözünün görsel olarak verilmesiyle, bu yalnız insan, Bay Şans, kitle kültürü toplumunun dışına çıkarak. Doğu felsefesine özgü bir estetik içerisinde seyirciye veda eder.

KAYNAKLAR:

- Hermann Hesse, Bozkırkurdu, Çev. İris Kantemir, Afa Yayınları, İstanbul, 1993, s. 23.
- Irving Hovve "Notes on mass Culture" Mass Culture The Popular Arts in America, Ed. Bernard Rosenberg and David Manning VVhite, The Free Press, Nevvyork, 1966, s. 496.
- Louis Dollot, Kitle Kültürü ve Bireysel Kültür, Çev. Özlem Nudralı, Cep Üniversitesi, İletişim Yayınları, 1991, s. 78-79.
- Jean Baudrillard, Sessiz Yığınların Gölgesinde Ya da Toplumsalın Sonu, çev. Oğuz Adanır,

Ayrıntı Yayınları, İstanbul 1991, s. 30.

- Jerzy Kosinski, Being There, 12. ed. Newyork 1980.
- Jean-Noel kapferer, Dünyanın En Eski Medyası Dedikodu&Söylenti, İletişim Yayınları, İstanbul 1992, s. 168.
- Analitik ve Estetik ayrımı için bkz. Deniş Huisman, Estetik, çev. Cem Muhtaroğlu, Cep Üniversitesi, İletişim Yayınları, İstanbul 1992, sh. 33-41 Analitik bakışta Anglo-Sakson geleneğine uygun olarak, bir bütün olarak film zaman mekân boyutlarından yanında, parçaları ile incelenir. Estetik bakışta ise, bir sanat ürünü olarak film hakkında çeşitli felsefî görüşler ileri sürülür. Duyarlılık ve algılanabildikle insan psikolojisi, toplum ve kültür üzerine düşünceler sanatla beraber çözümlenir. **"Kant, "Yargı Gücünün Eleştirilmesi"** kitabının estetiğe giriş kısmında, beğenin bir duyumsal işlev olarak algılanmasını vurgular.
- Yalnızlık fikrini, tüketim toplumunun, kitle kültürünün bir ürünü olarak ele alan Riesman **"Lonely Crovvd"** adlı eserinde, kişilerin daha önceki dönemler olduğu gibi, kendilerine yardım edecek ve rehberlik edecek diğer kişilerden yoksun olduğundan ve onların dıştan yönetildiğinden bahseder. İnsanın görevi sadece uyum sağlamaktır; bu insan kaçınılmaz ilişkiler içinde bulunduğu diğer kişiler ve medya araçları tarafından yönlendirilmektedir. Bkz. T. Parsons and W. VVhite; The Link Betvveen Character and Society", Second ed. Culture and Social Character: The VVork of David Riesman (kitabında) Ed. Seymour Martin Lipset and Leo Lovventhal, The Free Press of Glencoe, INC, New York, 1962, s. 105. Ayrıca bkz. Ünsal Oskay; "David Riesman'ın Görüşleri", Yıllık VII. Ankara Üniversitesi Basın Yayın Yüksekokulu, Ankara, 1984, s. 53.
- Televizyon ve öğrenme konusu için bkz. Nabi Avcı, Kitle Kültürü Enformatik Cehalet, 3. baskı, Rehber Yayınları, 1990, s. 114.

Kaynakça

Edibe SÖZEN, Medyatik Hafıza, İstanbul, 1997, sh.163-170

EZİLENLERİN PEDAGOJİSİ

Ezilenler ve Ezenler Diyaloğu

Ezilenler, özgürleşme çabaları gereği **"ezen olma"** tarafına kendilerini itmeye ma'ruzdur. Yani, hiç olmazsa karşı kutbuyla özdeşleşmek gibi. Veya esaretin prangasından kurtulup özgürleşmeye uyum sağlamanın güvenliğine kavuşmaktır. Ancak "ezilenler ve ezenler" arasındaki kopukluk, yanlış uygulamalar ezilmeyi ve ezilmenin bilincini katlamalı pozisyona getirerek, daha fazla aşağılanmayı yaygınlaştırdığından daha da ezilme psikolojsinin ateşini yükseltir ve eyleme dönüşmesini sağlar.

Günümüzdeki bir çok direniş hareketleri, özellikle de gençlerin arasındakiler, tabii olarak içinde oluştukları ortamın özelliklerini yansıtırlarken, dünya ile birlikte bir varlık olarak insan için duyulan kaygıyı öne çıkarmaktadır. İnsanın ne "olması" ve nasıl olabileceği endişesidir. Eylemlerin genelinde "tüketim uygarlığını kınamak"la, "her türden bürokrasiyi eleştirmek"le, "eğitim sisteminin değişmesini talep etmek"le, "gerçekte olanın değişmesini istemek"le, "geri kalmış yönetmeliklere ve yerleşik kurumlara saldırmak"la, kararı verecek öznenin ezilen taraf insan mı yoksa ezen taraf mı olacağını göstermeye çalışmaktır.

O halde, ezilenlerin büyük insani ve tarihi görevi şudur:

"İktidarlarını kullanarak sömüren ve gasp eden ezenler, bu iktidardan ne ezilenleri ne de kendilerini özgürleştirme gücünü alamazlar. **Sadece ezilenlerin zayıflığından doğan kudret, hem ezilenleri hem de ezenleri özgürleştirecek kadar kuvvetli olacaktır.**

Ezilenlerin zayıflığı karşısında ezenlerin gücünü "yumuşatma" yolundaki herhangi bir girişim kendini hemen hemen her zaman sahte yüce gönüllülük şeklinde ortaya koyar, hatta asla bunun ötesine geçmez. Ezenler aynı zamanda Yüce gönüllülüklerini sürekli ifade etme fırsatına sahip olmak için adaletsizliği de ebedileştirmek zorundadırlar. Adaletsiz bir sosyal düzen; ölüm, çaresizlik ve sefaletle beslenen bu "yüce gönüllülük"ün sürekli kaynağıdır; bu da sahte yüce gönüllülük dağıtıcılarının, bu yüce gönüllülüğün kaynağına en ufak bir tehdit yöneldiğinde niçin paniğe kapıldıklarını açıklar."

Ezenlerin bencil çıkarlarını (vesayetçilik şeklindeki sahte yüce gönüllülük kılığına bürünmüş bir bencillik) esas alan ve ezilenleri, insancıllığının nesnesi haline getiren bir tarz, baskı durumunu bizzat ayakta tutar ve kendisinde cisimleştirirler. Böylesi bir uygulama ezilenleri insandışılaşmanın bir aracı kılar. Ezenlerin özgürleştirici bir hareketi, sadece savunmakla kalmayıp ayrıca gerçek hayatta uygulasalrdı, bu başlı başına bir çelişki olurdu.

> **Özgürleştirici bir tarzın hayata geçirilmesi siyasi iktidar gerektiriyorsa ve bu da ezilenlerde yoksa o halde ezilenlerin uygulanması nasıl mümkün olur?**
>
> **Özgürleştirici eylem uygulaması nasıl mümkün olabilir?**
>
> **Bunun için siyasi iktidar gerekiyorsa bu da ezilenlerde yoksa ne yapılmalıdır?**

Ezilenler ve ezenler anlaşalım diyaloğu başlayınca ortaya çıkan durumların başında tabiiki şiddet, Despotizm, nefret ve terör gelir.

Şiddet; ezen, sömüren, ötekileri kişi saymayanlarca başlatılır; yoksa ezilen, sömürülen, kişi sayılmayanlarca değil.

Antipatiyi başlatanlar, sevilmeyenler değildir, sadece kendilerini sevdikleri için aslında sevmeyi beceremeyenlerdir.

Terörü başlatan; çaresizler, teröre maruz kalanlar değil, iktidarları sayesinde "hayatın reddedilmişlerini ortaya çıkaran somut durumu yaratan tedhişçilerdir.

Despotizmi başlatan, zulmedilenler değildir, zalimlerdir.

Nefreti başlatan, horlananlar değil, horlayanlardır.

İnsanı menfi davranış sahibi kılan, kendilerine insan olma hakkı tanınmayanlar değil, onlardan insanlığı esirgeyenlerdir. Güçlünün egemenliği altında zayıf düşürülmüş olanlar değil, onları güçsüz kılmış zor kullanan güçlülerdir.

Bu durumlarda ezenler için, (ezenlerin şiddetine tepki gösterecek olsalar da), kötü niyetli, tedhişçi, barbar, kalleş veya savaş isteklisi olanlar daima ezilenler olacaktır. Ancak ne kadar paradoksal görünse de tam da ezilenlerin, onları ezenlerin şiddetine gösterdiği tepkide bir sevgi ifadesi görülebilir. Ezilenlerin eylem süreci (bu süreç daima ya da hemen hemen daima ezenlerin başlangıçtaki şiddeti kadar şiddetlidir) bilinçli ya da bilinçsiz olarak, bir sevgiyi başlatabilir. Ezenlerin şiddeti ezilenlerin tam insan olmalarını önlerken ezilenlerin bu şiddete tepkisi insan olma hakkını gerçeğe dönüştürme arzusuna dayanır.

> **Ezenler ötekileri insandışılaştırır ve onların haklarını ihlal ederken, kendileri de insandışı hale gelirler. İnsan olma mücadelesi veren ezilenler, ezenlerin egemen olma ve baskı iktidarını ortadan kaldırırken, baskı uygulaması sırasında kaybetmiş oldukları insanlığı da ezenlere yeniden kazandırırlar.**
>
> **Kendilerini özgürleştirmeleriyle, kendilerini ezenleri de özgürleştirebilecek olan yalnızca ve yalnızca ezilenlerdir.** Bir sınıf olarak ezenler ne başkalarını ne de kendilerini özgürleştirebilirler. Bu nedenle ezilenlerin içinde hapsoldukları çelişkiyi çözümleme mücadelesi vermeleri hayati önem taşır ve bu çelişki, yeni insanın, yani ne ezen ne de ezilen olan, özgürleşme sürecindeki insanın ortaya çıkmasıyla çözülecektir. **Eğer ezilenlerin amacı yetkin insan olmaksa, bu çelişkinin öğelerini tersyüz etmekle ya da sadece kutupları birbiriyle değiştirerek amaçlarına ulaşamayacaklardır.** Bu bir basitleştirme gibi gelebilir, ama değildir.

Eski Ezilenin Yeni Ezen olması

Ezen-ezilen çelişkisinin çözümlenişi gerçekte, ezilenlerin sınıf olarak ortadan kalkmasını içerir. Bununla birlikte, eskinin ezilenlerinin, eski ezenlerine dayattığı ve eskinin ezenlerinin önceki konumlarını yeniden kazanmalarını önleyen kısıtlamalar *baskı* hakkını oluşturmaz. **Bir davranış biçimi, ancak insanları daha tam insan olmaktan alıkoyduğu zaman baskıcıdır. Dolayısıyla, bu zorunlu kısıtlamalar *kendi başına* dünün ezilenlerinin bugünün ezenleri haline geldiklerini göstermez.** Baskıcı yönetimin restorasyonunu önleyen hareketler, baskıcı yönetimi yaratan ve sürdüren hareketlerle karşılaştırılamaz; birkaç kişinin, çoğunluktan insan olma hakkını esirgediği davranışlarla da karşılaştırılamaz.

Bununla birlikte rejim hükmedici bir "bürokrasi" haline geldiği an, mücadelenin hümanist boyutu kaybolur ve artık özgürleşmeden söz edilemez.

Ezen-ezilen çelişkisinin gerçek çözümünün durumun sadece tersyüz edilmesinde, kutupların yer değiştirmesinde olmadığını vurgulayışımız bundandır. Bu çelişkinin çözümü, eski ezenlerin yerini -özgürleşmeleri adına— ezilenleri boyunduruk altına almayı sürdüren yeni ezenlerin alması da değildir.

Ezenler için "insani varlık" sadece kendileridir; öteki insanlar "şeyler"dir.

Ezenler için sadece bir tek hak vardır: **Kendilerinin barış içinde yaşama hakkı.** Buna karşılık ezilen-lerin hakkı ise -ki bu hakları bile her zaman saygı görmez, olsa olsa kabullenilir hayatta kalmaktır. Ve bu zoraki kabul de sadece ezilenlerin varlığı, kendi varoluşları için zorunlu olduğundan gerçekleşir.

Sınır tanımaz sahiplenme tutkuları içinde ezenler, her şeyi satın alma güçlerinin nesnelerine dönüştürmelerinin mümkün olduğu kanısına varırlar; katı materyalist nitelikteki varoluş kavramlarının kaynağı budur. **Para her şeyin ölçüsüdür; kâr, başlıca amaçtır.** Ezenler için değerli olan, daha fazlasına sahip olmaktır -daima daha fazlasına hatta ezilenlerin daha azma sahip olması veya hiçbir şeysiz kalması pahasına. **Onlar için *olmak, sahip olmaktır* ve "sahipler" sınıfı olmaktır.**

Bir ezilme durumundan çıkar sağlayanlar olarak ezenler; *sahip olmak, olman*ın bir şartı ise bunun tüm

insanlar için zorunlu bir şart olacağını algılayamazlar. İşte bu yüzden yüce gönüllülükleri sahtedir. **İnsanlık bir "şey"dir ve onlar insanlığa, sadece kendilerine özgü bir hak olarak miras aldıkları bir mülk olarak sahiptirler.** "Ötekiler"in, halkın insanlaşması, ezenlerin bilincine, insanlığın kazanılması olarak değil, yıkıcılık olarak görünür. **Ezenler, bir imtiyaz olarak *daha fazlasına sahip olma* tekel-lerinin, ötekileri ve kendilerini insandışılaştırdığını anlamazlar.** Sahiplenen bir sınıf olarak bencilce *sahip olma* peşinde oluşlarıyla, kendi mülkleri içinde boğulduklarını ve artık var olmadıklarını, sadece *sahip* olduklarını göremezler. Onlar için daha fazlasına *sahip olmak* kişinin devredilemez bir hakkıdır, onların kendi "çaba"ları, "riskleri göze alma cesaretleriyle elde ettikleri bir haktır.

Eğer ötekiler daha fazlasına sahip değilse, bu onların beceriksiz ve tembel olduklarındandır, en kötüsü de hâkim sınıfın "cömert jestleri"ne karşı gösterdikleri mazur görülmesi imkânsız nankörlüktür. "Nankör" ve "kıskanç" oldukları için ezilenler gözden kaçırılmaması gereken potansiyel düşmanlar olarak değerlendirilirler.

Halka dönmek derinlemesine bir yeniden doğuş gerektirir. Buna inananlar için yeni bir varoluş biçimi benimsemek zorundadırlar; eskiden oldukları gibi kalamazlar. Ezilenlerin safına katılanlar çeşitli anlarda egemenlik yapısını yansıtan özel yaşama tarzlarını ve davranışlarını sadece ezilenlerle arkadaşlık içinde olarak kavrayabilirler. **Özelliklerinden birisi ezilenlerin yukarıda açıkladığımız barındırdığı ikiliğidir; yani ezilenlerin, aynı zamanda hem kendileri hem de görüntüsünü içselleştirdikleri ezenleri olmalarıdır.** Dolayısıyla, kendi ezenlerini ve kendi bilinçlerini somut biçimde "keşfedene" kadar, hemen hemen her zaman içinde bulundukları duruma karşı kaderci tavırlar ifade ederler.

Ezilenler ancak ezenleri keşfettikleri ve özgürleşme için örgütlü mücadeleye girdikleri zaman kendilerine inanmaya başlarlar. Bu keşif sadece düşünce düzeyinde kalmaz, eyleme doğru yönelir. Öte yandan da salt eylemcilikle sınırlı kalamaz, ciddi şekilde düşünme etkinliğini takviye eder. Ancak bu şartlar oluştukça fiili eylemlerde artış olur.

Ezenler, ezilenlerle eleştirel ve özgürleştirici diyaloğu, özgürleşme mücadelesinin her aşamasında sürdürmelidir. Bu diyaloğun içeriği tarihi şartlara ve ezilenlerin gerçekliği hangi ölçüde algıladıklarına bağlı olarak değişebilir ve değişmelidir. **Fakat diyalog yerine monoloğu, sloganları ve bildirileri geçirmek, ezilenleri evcilleştirme araçlarıyla özgürleştirmeye kalkışmak demektir.**

Ezilenlerin özgürleşme isteğine kendi düşünsel katılımları olmaksızın özgürleştirmeye kalkışan ezenler, onlara yanan bir binadan kurtarılması gereken nesneler muamelesi yapmış olur. Bu da onları popülizmin tuzağına düşürmek ve onları manipüle edilebilen kitlelere dönüştürmektir. Sonuçları ağır olabilir.

Kimse tek başına kendi çabasıyla kendini özgürleştiremeyeceği gibi kimse de başkası tarafından özgürleştirilemez. Doğru yöntem diyalogdan geçer. Ezilenlerin özgürleşmeleri için mücadele etmeleri gerektiğine ikna olmaları gerekir. (sahte katılım değil yükümlülükleri olan bir girişimle gerçekleşir.)

Not: Yazı aşağıdaki kaynaktan hazırlanmıştır.

Kaynak:

Paulo Freire, Ezilenlerin Pedagojisi, Kitabın Özgün Adı: Pedagogia do Oprimido, İngilizce'den Çeviren Dilek Hattatoğlu, Birinci Basım 1991Dokuzuncu Basım 2013, Ayrıntı-İstanbul

İTALYAN SİYASETİNİN TAKSİM'İ

BAŞKA TÜR BİR MUHALEFET MÜMKÜN

Can Dündar

09 Mayıs 2013

Yılbaşında Torino'daydım. Herkesin dilinde "Beppe" vardı. Beppe Grillo, Cenovalı bir komedyen...

64 yaşında, sivri dilli bir hiciv ustası... 4 yıl önce, bütün düzene meydan okuyan, cesur bir söylemle siyasete soyundu. Arkasında 60'ına varmamış bir işadamı vardı: Casaleggio... Muhalif fikirleriyle tanınan bu "bilişim gurusu", medyanın görmezden geldiği Grillo'ya internette örgütlenmeyi önerdi. Kurdukları blog, kısa zamanda dünyanın en çok ziyaret edilen adreslerinden biri haline geldi.

*** İtalyan siyaseti, Berlusconi hükümetleri ve kifayetsiz muhalefet partileriyle çıkmaza girmişti. "5 Yıldızlı Hareket" adını alan yeni parti, "sağ" ve "sol" kavramlarını bir kenara koyarak doğrudan sisteme savaş açtı.

Parti hiyerarşisine karşı olduklarından kendilerine "parti" demiyorlardı. Hareketin lideri yok, sözcüsü vardı; liderliğe inanmıyorlardı. "İnternet ile doğrudan demokrasi"yi şiar edinmişlerdi. Adaylarını, internetteki oylamayla belirlediler.

Grillo, "Ben aday olmayacağım. Seçilen arkadaşlarım da maaşını halkın hizmetine sunacak. Her harcama, internette şeffaf hale gelecek. Her vekil, 6 ayda bir internet üzerin-den seçmenlerinin güven testinden geçecek. Güven tazeleyemeyen çekilecek" dedi. *** Kampanya başlayınca Grillo, kendisine ambargo koyan medyaya meydan okudu:

"Rating için horoz dövüşüne girmeyeceğim" dedi. Hiç televizyona çıkmadı. Küfürlü, iğneleyici, nüktedan sesini meydanlardan ve sosyal medyadan duyurdu. Ücretsiz ve sansürsüz bilgi akışı... Şeffaf siyaset, özgür medya...

Yeniden devlete devredilmiş sağlık ve eğitim hizmeti... Sürdürülebilir toplu taşıma, yenilenebilir enerji yatırımları vaat etti. Yolsuzluğa karışan işadamlarını, bankaları isimleriyle teşhir etti. Bu mesajlar, twitter'daki 2 milyon takipçiyle seçmene, facebook'tan, YouTube'dan halka ulaştırıldı.

Edebiyatçıların, akademisyenlerin, bağımsız gazetecilerin katılımıyla "5 Yıldızlı Hareket", siyasetten umudu kesmiş bıkkın kitlelerin umudu haline geldi. *** Sonuç mu? 2 ay önceki genel seçimde "5 Yıldızlı", yüzde 25 oy alarak birinci parti oldu. İlk kez meclise giren 162 genç parlamenterle, kirlenmiş İtalyan siyasetine meydan okudu. Partiler şaşkın. Bugüne dek rüşvetle partileri teslim almış mafya şaşkın... Medya şaşkın...

Grillo seçim sonrası, kendi modellerinin Avrupa'da yeni bir akımı tetikleyebileceğini söyledi. Hareketin, 2011'de Wall Street'te başlayıp dünyaya yayılan işgal eylemlerini andıran, bir sivil başkaldırı havası var.

Fark şu ki, "5 Yıldızlı Hareket", iktidar olma şansını da yakalamış durumda... Bence "İnternet Asrı"nın ilk politik denemesi bu... Casaleggio'nun deyişiyle "Radikal bir değişimin başlangıcı..." Sizce Türkiye'de de giderek otoriterleşen siyasi iktidara meydan okuyan, kıstırılmış medyadan yakınıp durmak yerine sosyal medyayı kullanan, yeni yöntemler ve söylemlerle, yeni politikalar üreten, genç bir muhalefetin vakti gelmedi mi?

Kaynak:http://gundem.milliyet.com.tr/baska-tur-bir-muhalefet-mumkun/gundem/ydetay/1705710/default.htm

GRİLLO, CASALEGGİO

13 Mayıs 2013 Pazartesi
Rasim Mert ÖZÇELİK

İtalya'da yeni bir siyasi hareket var: 5YH. 5 Yıldız Hareketi, son seçimlerden birinci çıktı ve parlamentoya 162 vekille girdi. Eski komedyen yeni politikacı Grillo ve internet gurusu Casaleggio bu hareketin lideri, daha doğrusu sözcüsü, kendilerini öyle tanımlıyorlar. Bu ikili ilk kez 2004'te Livorno'da, Cenovalı komedyenin gösterisinden sonra karşılaştı. 2005'te kurdukları blogla, 8 yıl boyunca, görüşlerini halka ulaştırdılar. Genellikle blogu kullanan Grillo, ara ara da meydanlara inip konuşmalar yaptı. Blog merkezli hareket, büyük bir başarıya imza attı. Ancak çıkardığı 162 vekilin içinde ne Grillo ne de Casaleggio var.

Casaleggio, 1954 Milano doğumlu bir iş adamı. İnternet iletişimi ve stratejileri alanında faaliyet gösteren, Casaleggio Associati'nin başkanı. Grillo, yeni hareketin en öndeki ismi, şunları söylüyor: "*Bildiğimiz demokrasi, tanıdığımız haliyle bitti. Demokrasi farklı şekil alacak. Partiler aracılığıyla biçimlenen klasik temsili demokrasilerin sonuna gelindi. Bundan böyle aşağıdan yukarı örgütlenen katılımcı demokrasi çağı başlıyor.*" Grillo seçimlerden önce İtalyanlara pek çok vaatte bulundu. Euro'dan çıkmayı kimse aklına bile getirmek istemezken, bu konuyu referanduma götüreceğini söyledi. İtalya'nın yaşadığı kaosta ön plana çıkan 5YH, seçimlerden birinci çıkarak gücünü gösterdi. Ancak yaşanan hükümet krizinden sonra, 5YH'nin muhalefete düşmesi, şimdilik planları erteledi.

Casaleggio için bu hareketin beyni diyebiliriz. İtalyanca 'da cırcırböceği anlamına gelen Grillo'nun adına gönderme yapan "Cırcırböceği Hep Gün batarken Öter" adlı kitap 5YH'yi anlamak için önemli. Kitap; Beppe Grillo, Gianroberto Casaleggio ve nobelli yazar Dario Fo arasında geçen politik-felsefik bir diyalog.5 Yıldız Hareketini kitapta anlatırken, Casaleggio hayalini şöyle aktarıyor: "Hayalim doğrudan demokrasinin gerçekleşmesi, hedefine ulaştıktan sonra 5YH'nin varlık nedeninin ortadan kalkmasıdır. Demek istediğim şu ki, biz sistemi değiştirmek istiyoruz, amacımız yeni bir parti kurmak değil. Doğrudan demokrasiyi kurarsak partilere ihtiyacımız kalmayacak."Casaleggio'nun internetin geleceği ile ilgili görüşleri iyimser**: "Bazıları internetin geleceğinin; bilgi akışının tamamen kontrol altına alındığı Orwell tarzı bir diktatorya ile bilginin özgürce yayıldığı, yurttaşların kamunun her işine katılımını sağlayacak doğrudan demokrasi arasında gidip geleceğini öngörüyor. Her iki olasılığın da gelecekte ortaya çıkacağına inanıyorum; ama zaman içinde doğrudan demokrasiye yönelik kullanımı üstünlük sağlayacak."**

5YH, doğrudan demokrasi konusunda önemli bir ilke imza attı. Adaylarını internet üzerinden seçimle belirledi.25 Şubat 2013 İtalya Genel Seçimleri'nde 5YH'nin adaylarını internet aracılığıyla seçimle belirlemesi, dünyada internet üzerinden yapılan ilk seçim olarak tarihe geçti.5YH'e 250 bin İtalyan vatandaşının üye olması, bunlardan dijital kimliklerini göndererek doğruluğu kanıtlanmış 40 bin kişinin, genel seçimlere katılan 5YH adaylarını internet aracılığıyla belirlemeleri, doğrudan demokrasi için gerekli online seçimlere örnek gösteriliyor.

Sonuç olarak: İtalya'da bir kez cumhurbaşkanlığı kuralı yıkılarak, Berlusconi'nin desteğiyle, Napolitano ikinci kez cumhurbaşkanlığına seçildi. Hükümet ise demokrat parti liderliğinde kuruldu. Muhalefet görevi de, seçimlerden birinci çıkan 5YH'e kaldı.

*Yazıda kaynak olarak, Bağımsız Dergisi'nin 14. sayısından yararlanılmıştır.

(İTALYA'DAKİ SEÇİMLER) GRİLLO FAŞİZMİN AYAK SESİ Mİ?

Nilgün Cerrahoğlu/
Yayın tarihi: Çarşamba, 06 Mart 2013
Cumhuriyet

-Geçen haftanın İtalyan seçimleri, demokrasilerin krizinin çapını ortaya koydu.

Çizme krizi, sıradan bir hükümet krizi değil.

Geçmişten bu yana bir “siyasi laboratuvar” olarak nitelendirile gelen Çizme’de olanlar, Batı demokrasileri krizinin ölçüsü sayılıyor. Buna bir “öncü deprem” diyebiliriz.

Somuta indirgenirse, İtalya’da siyasal partiler sisteminin çöküşünden bahsediliyor. Konu, “A partisi” ya da “B partisi”nin gerilemesi / çökmesi değil, partiler sistemi ile temsili demokrasinin çöküşü olarak betimleniyor.

Tek geleneksel parti DP

İtalya’da siyasi panoramada halihazırda zaten bildiğimiz tarzdaki “geleneksel parti örgütlenmesi” şablonu içinde kalan tek parti var: Pier Luigi Bersani’nin merkez sol “Demokratik -DP- Parti”si…

DP dışındaki tüm partiler; Berlusconi’nin “Özgürlükler Partisi”, Grillo’nun “5 Yıldız Hareketi”, Maroni’nin “Kuzey Ligi”… “şahıs partileri” ve vaatlerin açık artırmaya çıkarıldığı popülizmler olarak anılıyor.

DP dışındaki tüm klasik parti örgütlenmeleri erimiş durumda.

25 Şubat seçimlerinden bu yana, Grillo hareketi tarafından ablukaya alınan DP de, bundan böyle çözülme tehdidi ile karşı karşıya…

Köşeye sıkıştırılan Bersani liderliğindeki merkez solda yaşanan huzursuzluklar, gelecek seçime dek DP’nin de bölünmesiyle sonuçlanırsa, siyaset sahnesindeki son siyasi parti de tarih olacak.

Girdiği ilk genel seçim olan 25 Şubat oylamasında, seçmenlerin yüzde 25’inin oyuna sahip çıkan Grillo liderliğindeki “5* Hareketi”nin, beyan ettiği açık hedef de tam bu:

Kalan tek parti olan merkez soldaki DP’yi de un ufak edip silmek!

Merkez solun genç seçmenlerinin zaten yüzde 40’ını şimdiden bünyesine çekmiş olan “5*”, DP’nin kalanını da ufalarsa siyasi partilerle ifade edilen “temsili demokrasi” bitecek.

Bu, kısacası bir tarihi değişim…

‘Cırcırböceği gün batarken öter’

İtalyan gazetelerinde bu “tarihi değişimle” ilgili dün, çok sayıda kaygı veren yazı vardı.

“Repubblica”nın başsayfasında yer alan bir yorum örneğin,“Partileri Olmayan Demokrasi” başlığını taşıyordu.

“Partileri Olmayan Demokrasi”, ortadan çalakalem yapılan bir saptama değil. Grillo hareketinin açıkça sahip çıktığı ve İtalya’nın gitgide yakınlaştığı bir zamane demokrasisinin(!) adı oluyor.

Grillo, Grillo’nun başdanışmanı Gianroberto Casaleggio ve “5*”a entelektüel meşruiyet sağlayan Nobelli yazar Dario Fo; birlikte kitap yazmışlar...

Kitabın ismi, “cırcır böceği” anlamındaki Grillo adıyla kelime oyunu yapacak şekilde düşünülmüş: “Cırcırböceği Hep Gün Batarken Öter!”

“Cırcırböceği….” kitabında açıkça “partilerin radikal biçimde yok olmasını istiyoruz” diyen Grillo-Casaleggio-Fo üçlüsünün vizyonunu irdeleyen “Repubblica” nın başsayfa yorumu son kertede, Hitler ile Grillo hareketi arasında bir parallelik kuruyor. Ve; “Hitler de1932’de Weimar Cumhuriyeti partilerine karşıydı” diyor: “Hitler de Grillo’cuların yaptığı gibi... ‘Biz öteki partilerden farklıyız. Ötekileri mezara gömeceğiz... buyuruyordu”…

“Partilerin bıraktığı boşluğun nasıl doldurulacağını; partisiz bir demokrasinin anlamını” soran İtalya’nın merkez-sol eğilimli bu çok satan gazetesi, karabasan sorulara “Cırcırböceği….” kitabından aktardığı bir alıntıyla yanıt veriyor:

“Partiler hepten ortadan kalktığında; mecliste bunların yerine farklı hareketler, komiteler ve sivil toplum temsilcileri olacak!”

Kurgubilim gibi

Grillo hareketinin arka plan “bilişim örgütlenmesini” hazırlayan bilgisayar gurusu Casaleggio hakkında “Il Giornale” gazetesinde çıkan başka bir yazı ise Aldous Huxley’nin **“Cesur Yeni Dünya”** tasvirine benziyor.

“New Age” akımının parçası “Gaia” tarikatı mensubu olduğu söylenen “guru Casaleggio”nun dünya görüşü uyarınca, “Siyasi sistemler, 2018’de tamamen parasız internete bağlı olan ‘katılımcı demokrasi’nin hâkim olduğu Batı ile; internet bağlantısı kısmi olan Çin, Rusya, Ortadoğu arasında ikiye bölünecek”miş…

“2020’de çıkacak olan III. Dünya Savaşı yirmi yıl sürdükten sonra 2040’ta bitecek; savaşı internet düzeni kazanacak”mış…

“Nihayet 2054’teki ilk dünya seçimleri, ‘web’ yoluyla yapılacak”mış!..

“İl Giornale” özetle, “Grillo’nun 5* Hareketi, tüm bu uçukluklara inanan Casaleggio’nun elinde” diyor.

Fiziken John Lennon’a benzeyen guruyu gazete ayrıca bir “bilişim şamanı Rasputin” diyerek tanımlandırıyor; kişiliğini de “gaddar, kindar ve despot” olarak betimliyor.

İtalyan medyası ve Grillo-Casaleggio ikilisi arasındaki bilek güreşi sürdükçe; sağda solda 5* hakkında yükselen demokrasi karşıtı iddialar artıyor.

Bu iddiaların doğruluk oranı halen tartışmaya açık.

Ancak bilinen tek şey Batı demokrasilerinin çok büyük belirsizliklere gebe tehlikeli boşluklar içinde debelendiği.

5 YILDIZLI HAREKET: UMUTSUZLARIN UMUDU - BİANET / BİANET - BİANET

1948 Cenova doğumlu ünlü hiciv ustası **Beppe Grillo** yaklaşık dört sene önce siyasi bir maceraya girmeye karar verdi. Yetmişli yıllardan beri tiyatro ve televizyon sahnesinde tek kişilik hiciv çalışmaları yapan Grillo sanatının tüm gereğini yeri getirmesiyle taktir alan biri.

Nobel ödüllü yazar **Dario Fo**'nun da dediği gibi **"Zamanımız en başarılı hiciv yapan şakacısı".** Bilhassa sergilediği monologları sırasında siyasi ve iktisadi güçleri ve yönetimleri eleştiren, ölümden ve cinsellikten cesurca konuşan Grillo'nun hedefinde zamanında Hristiyan Demokratlar ve Sosyalistler son yıllarda ise tüm 'siyaset sınıfı' var. İkibinli yılların başından bu yana bilginin iletişim araçlarıyla halka ücretsizce ve özgürce sunulmasını savunan Beppe Grillo, bu çalışmalarından dolayı 2005 yılında Time dergisince yılın Avrupalı insanı adayları arasında gösterildi.

O senelerde televizyon kanallarının kendisine uyguladığı sansürü kendisinin de dediği gibi "meydan meydan dolaşarak" aşmaya çalışan Beppe Grillo gösterileri sırasında bilgisayar parçalıyor, argo bir dil kullanıyor ve yüksek sesle sinirli bir şekilde konuşuyordu. O senelerde tanıdığı iletişim ustası **Gianroberto Casaleggio** ile metinleri yazan ve oyunları yapılandıran Grillo blogların ağı sarstığı sıralarda bireysel bloğunu kurdu. 2009 yılında dünyanın en çok okunan ve etki yaratan bloglarının yer aldığı Web Celeb listesinde beşindi sırada yer alan Beppe Grillo halen İtalya'nın en çok onunan bloğu durumunda.

İlk siyasi mesajlarını bu blogtan yayınlamaya başlayan ve her metin üzerinde her gün Casaleggio ile fikir alışverişinde bulunan Beppe Grillo hedeflerini sınırlı ancak belirgin kıldı. Yeni ve daha güzel bir İtalya için ve yaşanılabilir bir Avrupa için bilhassa iletişim mecraları ve çevre konusunda çalışmalar yapılmasını, halkın çokuluslu şirketlerin önünde ve adaletin hakim olduğu bir ülkede yaşaması gerektiğini savundu. Hiç bir zaman sağ veya sol bir hareket olarak kendini sunmayan Beppe Grillo kapısının tüm bu konuları kabul eden kişilere açık olduğunu belirtti.

Kamu harcamaları hedefte

2007 yılında MeetUp sistemi ile yerel topluluklar kurulmasının ardından ağ üzerinde organize halde toplantılar yapılıp kararlar alınması süreci başladı. Her siyasi hareketten beklendiği gibi sonuca dayalı çalışmalar yapması gerekiyordu Grillo'nun.

İlk olarak kamu harcamaları, çok uluslu şirketlerin devletin kasasında para çalmaları, fosil temelli enerji sistemlerine yatırım ve iç borç üzerine medyatik ve bireysel eylemler yaptı. Bunlardan en çok konuşulanı İtalyan Telecom'un ortaklar toplantısına gitmesiydi. Borsadan satın alınmış küçük hisse sahiplerinden vekalet toplayarak yeterli çoğunluğu elde eden Beppe Grillo ortaklar toplantısına gitti ve söz aldı. Bu fırsatta yarısı devleti ait olan şirketi hırsızlıkla suçlayan ve yatırımlarını kömüre yönlendirmesini eleştiren Grillo artık İtalya'nın yeni umuduydu.

2008 yılı Beppe Grillo'nun siyasi hayatı için bir dönüm noktası oldu. Artık hedef şeffaf bir siyaset, çevre ve iletişim olarak netlik kazanmıştı. Şeffaf siyaset konusunda seçilen adayların altı ayda bir ağ üzerinden seçmenlerin desteğini yenileyip yenilemediğini sorarak cevabın olumsuz olması halinde görevlerini bırakacakları bir kültür yarattı.

Her harcama kuruşuna kadar ağda ve herkese açık bir şekilde yayınlanacak. En küçük belediyenin meclis üyesinden eyalet başkanına kadar herkes yasaların sunduğu maaşı kabul etmeyecek ve harcamaları için yeterli olan miktarı alacak, artan para da halkın ihtiyaçları için kullanılacak. Bu şeffat siyaset kurallarına her aday uymak zorunda. Bunlara ek olarak adayları harekete üye olan yurttaşlar ağ üzerinden seçiyor ve böylelikle seçimlere sunuluyorlar.

Adaylar öz geçmişlerini herkese sunmak zorunda ve adli geçmişleri temiz olmalı, son olarak o anda hiçbir siyasi partiye üye olamaz. Seçilen adaylardan çalıştıkları yerlerde geri dönüşümün arttırılması gibi çevre ile alakalı konularla ilgilenmesi ve hızlı ağ bağlantısı ve şeffaf iletişim konuları üzerine çalışması bekleniyor.

İlk yerel seçimde başarı

2008 yılında hareket resmi bir isim aldı ve Movimento 5 Stelle doğdu. (M5S - 5 Yıldızlı Hareket).

Beppe Grillo hiç bir seçimde aday olmuyor ve bu siyasi oluşum bir parti olarak kayıt edilmiyor. Siyasi partilere ve onların yarattığı siyasetten gelir sağlama kültürüne 5 Yıldızla karşı çıkan bu hareket, ilk olarak 2008 yerel seçimlerine katıldı. Bazı belediyelerde yapılan ve M5S'nin bunların bazılarında yer aldığı seçimlerde toplam yedi belediye meclisi üyesi kazandı. Bir sene önce ve çok farklı temellerle doğmuş bir hareket için ciddi bir başarı olarak nitelendiriliyor.

Kısa bir süre sonra 2009 yılında Avrupa Parlamentosu tarafından konuşma yapması için davet edilen Beppe Grillo, yaptığı konuşmada Parlamento'ya İtalyan Devleti'ni şikayet edip artık uluslararası projelerde finansman sağlanmamasını istedi. Grillo konuşmasında verilen tüm paraların hükümetler tarafından doğru harcanmadığını ve bir çok kez cebe indirildiğini belirtti.

2009 yılında yapılan yeni yerel seçimlere doğru durmadan yelken açan M5S artık meydan meydan Beppe Grillo'nun konuşmaları ile seçim kampanyası yapıyor. Televizyon programlarına katılmak yok, televizyon spotu yapmak yok ve gereksiz yere el ilanı basmak yok.

Seçim kampanyası ağ üzerinde ve bilhassa Beppe Grillo'nun bloğu ve sosyal medya aracılığı ile yapılıyor. 2009 yerel seçimlerinde ise 11 belediye meclisi üyesi seçimi kazandı.

Bunların arasında bilhassa küçük belediyeler varken yavaş yavaş büyük kentlerde de olumlu tepki toplamaya başlıyor. Livorno, Bologna ve Brindisi gibi yüksek nüfuslu kentler ilk M5S meclis üyelerini görüyor. İlk tepkiler sert bir şekilde bilhassa merkez soldan geliyor. Her ne kadar resmi olarak siyasi duruşunu belirtmemiş olasa da kamu M5S'yi sol veya merkez sol olarak sınıflandırıyor. Bu vesileyle hareket merkez solun oylarını engellemekle suçlanıyor.

Bu sırada artan desteği ile halk hareketleri yapmaya başlayan Beppe Grillo, kuzey İtalya'da yapılması planlanan hızlı tren projesi TAV karşısında sert ve sabit karşı duruşunu gösteriyor.

TAV yapılmamalı çünkü gereksiz, masraflı, çevre düşmanı ve pahalı. 2007 yılında ilk toplu eylemi Bologna kentinde yapan Beppe Grillo bu eylemi ağ üzerinden aynı anda 180 ilin meydanında yayınladı.

Podyumdan halka seslenen Grillo'nun hedefinde her zamanki gibi ilk olarak siyasi sınıf var. Halkı M5S'ye oy vermeye davet eden Grillo'nun bu eylem serisini adı V-Day yani Vaffanculo Day Türkçesi 'Siktirgit günü'.

İlk olarak siyasi sınıfa 'siktir' diyen Grillo'nun hedefine 2008 yılında gazeteciler girdi. İlk günden beri televizyona çıkmayı reddeden Grillo'ya sistematik bir şekilde televizyon sansürü uygulanıyor. Bazısı siyasi korkudan bazısı üstlerinin emrinden bazısı ise deneyimsizlikten dolayı İtalyan kanalları Grillo'ya kapanıyor ve gazeteler ya hakkında yayın yapmıyor ya da yanlış bilgiler veriyor. Basının bir kaç kişi elinde olduğunu ve bazı siyasi emeller için kullanıldığını söyleyen Grillo 2008'de Torino'da on binlerce insan önünde en büyük eylemini düzenledi.

Podyumda olduğu kadar artık yavaş yavaş normal hayatta da bazı edebiyatçıların, eski siyasetçilerin, bilim insanlarının ve bazı bağımsız gazetecilerin desteğini alan M5S, 2010 yılında varabildiği en büyük sınava girdi ve eyalet seçimlerine katıldı. Bir çok eyalette merkez solun kaybetmesinin sebebi olmakla suçlanan M5S, 2010 yılında girdiği 16 eyalet ve belediye seçimlerinde 11 meclis üyesinin seçilmesini sağladı.

Bir dünya yıldızı

Artık M5S ve Beppe Grillo ciddi bir sınavı başarıyla geçmişti. İtalya iktisadi krize doğru ilerliyor ve yıllardır yönetimde olan sağ ve sol partiler yeni yüzler ve çözümler çıkartamıyordu. Halkı Grillo ve hareketine şeffaflık ve siyasi harcamaları kısma konusunda güveniyordu.

M5S çöplerin yakılmasına karşı dururken ülkede her gün çöp yakma sistemlerini destekleyen tarihi partilerin bu ihalelerle ne kadar para çaldığı ortaya çıkıyordu. Güneş enerjisinin kullanılmasını genel kuralları arasına 2007'den beri almış olan M5S'nin karşısında konu hakkında halen ulusal yasa çıkartmakta uzlaşamayan siyasi irade vardı. M5S her geçen gün halkın oyunu ve güvenini alıyor ve mevcut siyasi yapı ise her geçen gün daha da destek kaybediyordu.

Beppe Grillo yerinde durmuyor, çalışıyor ve ulusal basın artık onun peşinde koşuyor. Grillo, zamanında kendisine yer vermeyen televizyon kanallarını 'eski İtalya'ya ait olmak ile ve hareketlerini anlamamakla suçluyor. Artık Beppe Grillo bir dünya yıldızı oldu, ünü Japonya'ya kadar vardı. Yurt dışından gelen televizyon ekipleri onunla ropörtajlar yapıyor. Nitekim Beppe Grillo Japonya'daki izleyicilerine video mesaj dahi gönderdi.

Blog sisteminin ardından Youtube ve Facebook gibi platformları isabetli kullanan M5S'nin seçmenleri gençlerden ve bilhassa üniversite mezunu gençlerden oluşuyor. İtalya'da geleceklerini göremeyen gençlerin sesi olan Beppe Grillo, kısa zamanda enerji ve iş kazaları üzerine kitaplar yayınladı.

Çiçeklerini açmak üzere olan bu bitki artık tüm İtalya'da yapılacak olan yerel seçimlere hazır. 2011 seçimlerinde M5S İtalyada 53 meclis üyesine ulaşmıştı. Artık bir çok sol parti belediye kaybeder hatta meclis üyesi dahi kazanamazken M5S yeni bir dönemim doğuşunu haberdar ediyordu.

2012 yılında yapılan olağan yerel seçimler ise Beppe Grillo'nun öncülüğünü yaptığı hareketin tam bir zaferi oldu. 192 meclis üyesi, Mira, Sarego, Parma ve Comacchio belediyelerinde çoğunluğu sağlayıp başkanlığı dahi elde eden M5S seçimlerden tam bir zafer ile çıktı.

İtalya M5S'nin artık tüm ulusa yayılmış bir ağ olduğu yeni bir döneme uyandı. Bunun yanında Cenova gibi büyük bir belediyede 16 meclis üyesi kazanan M5S'nin bir sonraki hedefi ulusal seçimlerdi. 2012 yılının sonunda düşen Mario Monti hükümeti seçimleri 24 ve 25 Şubat 2013 tarihine almış ve M5S'ye kısa bir süre kalmıştı.

16 Şubat 2012 itibariyle Tsunami Tour adlı meydan meydan dolaşan seçim kampanyası sona erdi. Son durak tarihi işçi kenti Torino idi. Beppe Grillo kentin merkezindeki meydan olan Piazza Castello'yu gene doldurdu ve taşırdı. Hedefinde siyasi sınıf, çevre düzenlemeleri, enerji harcamaları ve tercihleri ile iletişim tekeli vardı.

5 Yıldızlı Program

M5S bu seçimlere ağ üzerinden seçim sistemi ile ve gene 5 Yıldızlı Program'ıyla girdi. Her harcama şeffaf bir şekilde sunuldu halka ve televizyona çıkılmadı. Yurttaşlık bilinci üzerine eğitim yatırımı yapılması, yenilenebilir enerji yatırımlarının arttırılması, bilgi akışının bilhassa devlet tarafından ücretsiz ve şeffaf olarak yapılması, sürdürülebilir toplu taşıma tercihlerinin yapılması, sağlık ve eğitim harcamalarının kurallara oturtulması ve devlete verilmesi. Ana başlıklarıyla M5S'nin programı böyle.

Beppe Grillo eski aşırı sağ militanlarını kabul etmekle, programında göçmenlik yasasına yer vermemekle, İtalya'da doğan göçmen çocuklarının İtalyan yurttaşlığına geçmesi ile alakalı yasanın ülkenin ilk ihitiyacı olmadığını söylemesiyle ve küfürlü ve cinsiyetçi söylemleriyle suçlanıyor.

Bu sebeple populist ve kibirli olduğu iddia edilen Beppe Grillo bilhassa son yerel 2012 seçimlerinde ayrılıçkı, cinsiyetçi ve ırkçı parti Lega Nord'un (Kuzey Ligi) yönetim sınıfına sempatisini belirttiğinde tepkilere maruz kalmıştı. Movimento 5 Stelle hareketinin isim ve logo kullanım haklarının Beppe Grillo'ya noter tastiki ile kayıtlı olması ve kurallara uymayan üyelerin işten atılırcasına hareketten mahkeme kararı ile çıkartılması ve televizyonda gözükmenin yasak olması eleştirilen noktalardan bazıları.

Her şeye rağmen seçim öncesi veya sonrası koalisyona sıcak bakmayan M5S'nin ulusal seçimlerde yapılan anketlere göre yüzde 20'ye varmasına mucize olarak bakılmıyor. Adaylarının yüzde 50'si kadın olan MS5, eşcinsel evliliklere olan olumlu duruşundan dolayı gerek kadın hakları savunucu bazı derneklerden gerekse de bir çok LGBT hareketinden resmi olarak destek aldı.

Yelkenler açık yeni bir siyasi sahneye doğu ilerliyor İtalya. Yarın son başbakan Profesör Mario Monti ve onun merkez arkadaşlarından bahsedeceğiz. (MÇ/HK)

Yazı Dizisi: İtalya'yı Seçime Götüren Süreç

1- Seçim Provası Üç Eyalette

2- Berlusconi ve Arkadaşları

3- Merkez Sol Olası Zafere Hazır mı?

4- Hakim Igroian'ın Solcu Sivil Devrimi

ALTERNATİFSİZLİĞİN, ALTERNATİFİ ÇARESİZLİĞİN ÖĞRENİLMESİ MİDİR?

YÜZYILLIK UNUTULMUŞ DAVANIN TEKRARI "İTTİHÂDI İSLÂM"

Ülkemizin garip insanları fikir adamı mukallitlerinin kucağında ve çok yoruldular. Hangi dala konacağını bırakın ağacını kaybetmiş çöl akbabasına döndüler. Semaya çıktılar, fakat inecek bir ağaç veya su birikintisi bulmakta çok zorlanıyorlar. Bir zamanlar Avrupa Birliği dalgasını göğüsleyip hazmetmeye çalışırken şimdilerde günün modası **"İttihâd-ı İslâm Davası"** çıktı. Alnı secde görmemiş, ömründe camiden çok kiliseye gitmiş, Kur'ân-ı Kerim'den çok Tevrat ve İncil okumuşların ağzında bu dava pelesenk durumunda.

"İttihâd-ı İslâm Davası" nedir diye sormaya gerek yok. Kimine göre mezhepler birliği, kimine göre Müslüman devletler birliği, Müslüman finans birliği, daha da ileri gidersek mevcut dinlerin mosonik düzlemde diyaloğu….Ancak genel görüş teatisi bir hilafet sistemi içerisinde kontrol altına alınmış İslam devletler birliği düşünülmektedir.

Niçin?

Emperyalist güçler bir zamanlar Osmanlı hâkimiyetinde olan İslam Dünyası'nı parçalamanın ve bu şekilde yok edilme görüşüne bağlı olarak işgal ve yok etme planları parçalandılar. Ancak ihtiyarlar meclisi ve üst komitenin düşündükleri plan yeterli ve olumlu sonuç vermediği için yakın zamanlarda ikinci, üçüncü bilmem kaçıncı plan uygulamaya sokuldu. Bunun yanısıra İslâm Dünyasında mehdiliğe soyunan onlarca liderlerde çıkınca kontrol altına alınamayan kaos içindeki İslâm Dünyası için yeniden yapılanma gerekli olduğu anlaşıldı.

İşte Osmanlının yıkılışında baş gösteren **"İttahad-ı İslâmî"** hareketler, tekraren Müslümanlar üzerinde uygulamaya sokuldu. **Güçlü bir "İslâmî Devletler Birliği" bütün Müslümanların ideâl hedefidir.** Ancak bu İttihâd sevdasının organizatörleri **"ötekiler"** olunca bir hinliğin olduğunu düşünmemek elden gelmiyor. Komünizm sözde öldürüldükten sonra dünya dengesini yitirdiğinden yeni bir karşıt kutbun sistematik olarak etken bir güç haline getirilmesi gerekmekte olunca Müslümanları zıt kutba hapsetmek gerekli oldu. Yüzyıllar önce parçalanma ve asimilasyon gibi hain planların tutmadığı görülünce Müslümanlar üzerinde ne yapmak gerekiyor, düşüncesi hasıl oldu. O da **"Dünya Müslümanlarını seküler çizgide tekrar birleştirmek, tekleştirmek"** olduğunu anladıklarında emperyalist güçler finans kaynaklarıyla, dönmeyen dönmeleriyle, yardım etme sevdasına düştüler. Peyderpey gizlice yapılan eylemeler açıktan yapılmaya dönüştü. **"Arap Baharı"** dalgasıyla son viraja girildi. İlk başta diktatörlerini deviren Müslüman devletler hepimizin hoşuna gideceği bir birlik rüzgarı estirdi. Ancak görünen tablonun o kadar şahane olmadığı kısa zamanda açığa çıktı.

Neden Müslümanlar kendi içlerinde bir kaynama noktasında ve değişime uğramak istiyorlar. Neden mi derseniz bunun cevabını Ünlü ateist Richard Dawkins söylüyor.

"**Elbette, 1930'larda, Katolik Kilisesinin en ölümcül örgüt olduğu söylenebilirdi. Faşizmle olan çok açık, belirgin ve sefil ittifakı nedeniyle en tehlikeli cemaat oldukları söylenebilirdi. Ama şu an için papanın en tehlikeli dini otorite olduğunu söyleyemem.**

ŞÜPHE YOK Kİ, EN TEHLİKELİ DİN İSLAM. VE BUNUN DA NEDENİ KISMEN, BAŞINDA BÖYLE TEK BİR OTORİTESİNİN BULUNMAMASI. BİR FERMAN ÇIKARIP DURMALARI İSTENEMİYOR.

ŞÜPHESİZ Kİ ÖYLE. [1]

Bu sözler iki taşın arasında kalmış buğdayın unlaşıp nasıl fırınlamaya doğru gittiği anlatıyor. Televizyonda bir söyleşi programında birçok zevat-ı kiram hatırlayabildiğim kadar şunları aktarıyorlar,

"2006 yılında İngilizlerle yapılan gizli görüşmemelerde, Türkiye'nin bir halife arkasında toplanma zamanının geldiği, İslam Dünyasının kurtuluşa bu şekilde kavuşacağı için hilafetin tekrar gündeme getirilmesi."

Bu meyanda bir bilgi insanların tüylerini ürpertecek cinsten bir şey. Sömürü uzmanı İngiltere bu dileği niçin talep etme ihtiyacı duyuyor, diye sormak gerekiyor. Yüzyıl önceki İngilizlerin ajanı olan Derviş

Vahdetî'nin temiz Müslümanları kandırarak kurdurduğu **İttihâd-ı Muhammedi Cemiyeti** [2] ni hatırlamak yerinde olur.

İttihat, cemaatleşmek İslâm'ın emridir. Fakat İslâm dünyası ihtilaflar içindedir. Bu kötümü yoksa iyi midir noktasında düşününce bize göre İslâm Dünyası içlerindeki ihtilafla bir koruma kalkanının himayesine girmiştir demek gerekiyor. Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemin buyurduğu **"Ümmetimin ihtilafında hayır vardır"** [3] hadis-i şerifin hikmetlerinin bir cephesi de bu olaylar ile daha bariz olmuştur. Bu nasıl diye sorusuna şu cevab verilebilir. Bu hadise bazıları zayıftır, der kabul etmezler. Bazıları tarafından da kabul edilir. Onlarda buradaki "ihtilaf"ı tarafgirlik anlamında değil de, müspet ihtilaf olarak görmüşlerdir. Yani, İslamî hakikatleri insanlığa bildirmede, tebliğ vazifesinde farklı yollar izlenilmesi, mezhebi farklılıklar olarak görmüşlerdir. Aslında bu hadisi şerif günümüze şu şekilde bakıyor. Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem, ümmetimin bir zamanı gelecek ki onların ihtilafta olmaları onları muhafaza edecek, koruyacaktır. **"Hep birlikte Allah'ın ipine sarılın ve tefrikaya düşmeyin."** (Âl-i İmran, 203) ayetine ters gibi gelen bir düşünce tarzı olarak görünse de bu ümmetin parçalanması kendi elleri ile olmadığından ve **"ötekiler"**in hain emelleri ile tekrar bağlanmanın ve birleşmenin, ümmeti hain çukura düşmelerine engel olacak bir hareket olacak demektir.

Her zaman unuttuğumuz bir konu olan **"İslâm'ın kula ihtiyacının olmadığı, kulun İslâm'a muhtaçlığıdır."** Bu nedenle dünyevi menfaatler üzerine kurulacak birlikteliklerin İslâm'a bir getirisi olmayacağından bu ince çizgide yürürken, ayağı kayanların nihai hedeflerini çok iyi görmek gerekir. Dost ve düşmanın renginin bulanık olduğu çağlarda meseleleri irdelerken şüpheciliği kapasitesi yüksek olanların zaviyesinde hep açık tutmak gerekir. İslâm hakkında hain bir akım kuvvetli olarak kalamamıştır. Dininin kavi olduğunu bilen Müslümana düşen arkasına düştüğü ekolün, liderin arkaplanını görmekte mahir olmaya çalışmasıdır.

Dünya son yüzyılda insan haklarında belirli bir mesafe kat etti denilebilir. Fakat hükümran olmak ve ideolojik vasıflı emellerininin sevdaları içinde boğulmaları olmasa belki dünya daha güzel olacaktı. Ancak **"Tek dünya devleti"** projesini hedef alanlar için en büyük engel önceden paramparça ettikleri İslâm dünyasını birleştirmekten başka çarelerinin kalmadığıdır. Bu nedenle günümüzde parlayan Müslümanlar birleşelim, dağınıklıktan kurtulalım, çaremiz yok, türünden haince bir tezgah ürünü piyasaya sürüldüğünü anlamakta zorlanmayacağınızı umarım. Mesela yakın zamanda kaç tane temiz, bulaşık olmayan kişi, bir şekilde kazaya kurban gitmiş. İşine, fikrine pranga vurulmuş binlerce temiz adam kaybolmuş aç kalmış, unutulmuş, düşünebiliyor musunuz? O kadar çok ki, temizsin ya emekli olacaksın, ya da …bilmem ne tehditleri ile kaliteli keyfiyet, kemiyet sahibi insanlar S. Freud tezli sömürü tezgahında elimine olmuşlar.

Müslüman kendi dünyasında dini yaşamayı başardığı zaman, fıtratı gereği diğer insanlar ve mahlûkatta dine otomatikman ona ve dine iltica eder. Bu silsile kelebek çırpınışı gibi büyür gider. Unutmayın ki, **Allah Teâlâ'nın bu dini koruyacağı taahhüdü vardır.** Birçok kişinin soyunduğu din havariliği karşısında çok ta etkilenmeye gerek olmadığını bilerek, alt kademedeki insanın diğer üst kademedeki insana minnet duymayacağını bilmek gerekir. İnsan bu dünyaya geldi mi sorumluluk almıştır. **Kimse yüklenmediği şeyden sorumlu değildir. Herkes kendi sorumluluk çevresi kadar etkin ve sorumludur.** Yoksa bulanık denizlerde fitne rüzgârları karşısında çok dayanaklı kalınmayacağı gibi insanın siyaset gereği hayatını ikame ederken aptalları oynaması da çok gerekli değildir. **"Bireysel bütünlüğü"** sağlamadan **"çevresel bütünlük"** hayallerine dalmak ancak İngilizlerle içilen beş çayındaki sonu gülüşmelerle biten fıkra konusu olmaktan başka durum meydana getirmez.

Sonuçta hiç kimse kendisini bir kurtarıcı rolünde görmemeli sadece üstüne düşen maddî ve manevî görevini vicdanın muhasebesi altında Allah Teâlâ'dan korkarak yapmalıdır.

Sizler için Rahmetli Nezih Uzel Beyin **"Kanatsız uçan hukukçular"** makalesini buraya ekleyeceğim. Okuduğunuzda garip bir hisse kapılacağınızı şimdiden söyleyebilirim.

Bir zamanlar **Üsküdar**'da sulh ceza hâkimi olan **Eleşkirtli Cevdet Akpınar**'ın oğlu **Duray** asker arkadaşımdır. 1967 yazında **Edremit**'te Yedek Subay eğitim **tugayında** beraberdik. Aradan pek çok yıllar geçtiği halde **arkadaşlığımız** sürdü gitti, ara sıra **buluşur** yarenlik ederiz. **Duray** bir gün şunları anlattı:

"1961 yılında bir akşam **babam** eve geldi. Sert **mizaçlı** adamdı, az gülerdi, yine **yüzü** asıktı. Alışkın olduğumuza pek **üstelemedik.** Babam bir süre sonra önemli bir **haber** verdi: **Yassıada Mahkemelerine** üye seçilmişti. O sırada ülkede gerçekleşen **27 Mayıs askerî darbesinden** sonra başta devrin ünlü başbakanı rahmetli **Adnan Menderes** olmak üzeri ülkeyi **on yıl** süre ile yönetmiş olan **siyasi kadro** yerinden sökülmüş ve **Marmara** Denizindeki **Yassıada** askeri üssünde hapse kapatılmıştı.

Bu **kadro** mahkeme edilecek, **cezası** kesilecek **mahkûm** olanlar layik oldukları **cezalara** uğrayacaklardı. **Ülkede** büyük bir değişme olmuş, **o günlerin** anlayışı ile **zalim** bir iktidar alaşağı edilmiş, **halk** kendi **askeri** aracılığıyla yönetime **el** koymuş, her şey **yeni baştan** ele alınmıştı. Bozulan **ekonomi** düzelecek, tıkanan **adliye** açılacak, insanlar **mutlu** bir geleceğe doğru **sağlam** adımlarla yürüyeceklerdi. Gelecek **ümitliydi**. Herkes **neş'el**i, herkes şen ve **şakraktı**. Acaba babamın **yüzü**, alışılmıştan öteye neden **asıktı**? **Hain** iktidarı mahkeme edecek **hey'ette** bulunmak o günlerde ömrünü **devlet** ve **adalet** hizmetine adamış bir **yargıç** için **şereflerin** en büyüğüydü.

Ailece **sevinç** içindeydik. Gururlu ve **azametliydik**. Ancak babamda hiç **hareket** yoktu. Ne bir **sevinç** işareti, ne bir **onur** göstergesi ne de bir **kararlılık** alâmeti **Hiçbir** şey… Ortalık yatıştıktan sonra rahmetli **peder** ağır ağır söze başladı, dedi ki :

"Bakınız **evlatlarım**, hanım sen de **dinle**… ben şimdi bu **mahkemeye** seçilirim, kalkıp **görevime** giderim, bu adamları topluca **mahkeme** eden hâkimler **hey'etinde** yerimi alırım. Bunları aylarca **yargılarız**, suç derecelerine göre **ayırırız**, kimi beraat eder, kimini hapse, kimini **idama** mahkum ederiz. Sonra verdiğimiz **idam** kararları **infaz** edilir. Aradan **otuz yıl** geçer, arkadan başta Adn**an Menderes** olmak üzere asılanları **mezarlarından** çıkarırlar, geriye kalan **kemiklerini** tabutlara koyarlar, üzerlerine **Türk bayrağı** sarar ve **top arabalarına** yerleştirirler. D**evlet töreni** ile getirir **İstanbul**'da **Vatan Caddesine** yeniden gömerler, üzerlerine de **anıt mezarlar** yaparlar. İşte o gün bizim adımız **kötüye** çıkar… Ben **evlatlarıma** böyle bir **isim** bırakmak istemem, bu **vazifeyi** kabul etmiyorum… Benden başka kimi isterlerse onu **yargıçlar** hey'etine seçsinler, **kararımı** verdim, ben bu göreve gitmiyorum…?

Hepimiz **donup** kalmıştık. Evde kimsenin ağzını **bıçak** açmıyordu. Neden sonra rahmeti **anam** konuştu? **Haklısın bey**… biz de seninle beraberiz. Nasıl **istersen** öyle olsun….?

Yassıada mahkemeleri yargıçlar hey'etine dahil olma şerefini reddeden ve olacakları bir **kâhin** edası ile bir bir **sayıp** döken **Yargıc**'ın oğlu **Duray**, bunları anlattıktan sonra gözleri dolu dolu "Babam **Vatan caddesindeki** devlet törenini göremedi, **Hayatta** olsaydı görmesini çok **isterdim**? demişti. **Mahkemelerin** üzerindenotuz yıl geçtikten sonra…

Bir **ömür boyu** şerefli insanlar adına "**suçluları cezalandırma**? görevi yürüten **Üsküdar Sulh Ceza yargıcı Cevdet Akpınar'ın** anısı önünde hörmetle eğilirim. Kendisine cenabı **Hakk**'tan rahmetler dilerim. Bir "**Hukuk evliyası**? karakteri taşıyan bu insanın pek çok hukukçuya **örnek** olmasını dilerim. Yeryüzünde hiçbir **hukukçunun** haksız **rejim** ve dibi boşalmış **siyasi sistemleri** ayakta tutmaya yarayacak **ölü kanunlar** için imza atmaması **yegane** dileğimdir. Yeryüzünde hiçbir **hukukçunun** yasa dışı **siyasi kanunların** girdabına **kapılmamasını** temenni ederim.

Kanun, **yasa** ve **yönetmelik** toplum **vicdanından** çıkmadıkça **kanatsız** uçmaya çalışan **sürüngenlere** benzer. [4]

Bu yazıya ilaveten başka bir yazısında şu eklemeler bulunmaktadır.

TAHA YASİN

Bağdat'ta iki senede 300 bin kişiyi öldürenler **148 kişinin** ölümüne neden olan **Taha Yasin Ramazan**'ı ölüme mahkûm ettiler. Bir **idam mahkûmunun** ruh halini merak edenlerin, **Taha Yasin**'in mahkemede "**Allah biliyor… hiçbir kötü iş yapmadım…**" dediği an, saptanan görüntüde, **gözlerinin içine** bakmalarını **tavsiye** ederim. **Yeryüzünde** hiçbir yaşayan canlının, diğer bir canlıya böyle **bir zulüm** yapmaya hakkı yoktur. **Hayvanat** bile bu derecede **gaddar** olamaz. Şu **hayal âleminde** kim kimin hayatını **söndürmeye** yetkilidir ki…

Siz **kamu görevi** yapan, **suçlu** veya **suçsuz** bir insana, bu gün **ceza** verebilirsiniz ama o ceza **bu gün için** olur. bunun bir de "**yarını**" var. Suç **görecelidir**. Siyasette bir devrin **suçlusu**, bir başka devrin **suçsuzu**, bir devrin **suçsuzu,** bir başka devrin **suçlusu'**dur SUÇLU **"İNSAN**" YOK, SUÇLU "**DEVİR**" VARDIR. Neye yarar ki devirleri **insanlar** çekip çevirdiği için, suçlar yeryüzünde **salınan** insan **bedenlerinde** odaklaşıyor. Devirlerin **suçu** insanlara yükleniyor. Devrin **suçu** insan aynasında yansıyor. **Devri** yakalayıp suçlayamadığınıza göre**, birini** yakalayıp toplumun suçunu onun **boynuna** asıyorsunuz. Bu siyasettir**.**

SİYASET KENDİ SUÇUNU BAŞKASINA **YÜKLEME** SAN'ATIDIR.

Yüz **binlerle** ölüyü ve **insan kanını Irak** topraklarına saçtıktan sonra **şaibeli** bir mahkeme kurup **işgalci güçlerin** zorladığı uydurma **yasalarla** insan asmanın da bir **cezası** olmalıdır. Bu gün veya yarın o **ceza** haksız olanların boynuna **mutlaka** dolanır. **Akıllı** insanlar olacakları **herkesten önce** bilirler. **Saddam'ın, Taha Yasin'in** bir gün mezarından çıkarılıp **Bağdad**'ın orta yerinde **anıt mezarlara** gömülmeyeceğini kim **iddia** edebilir? Bu ülkede **siyaset** ölü eliyle **mezarlarda** oluşuyor. Bunun için hâkim **Cevdet** olmak da gerekmez… Artık bu işler öylesine ayan **beyan** ki… Geleceği bu günden **gazete havadisi** gibi yazabilirsiniz.

İnsanları değil, **devirleri** suçlayıp asmanın bir yolunu bulmalı… **Irak**'ı yeryüzünün kan çanağına çeviren **ABD yönetimi** ve ona belâdan uzak durmak için "**vizyonumuz aynı**" diyerek iştirak eden **Türk** yönetimini **Tarih**, yedi asır önce **aynı ülkede** altı milyon insanı telef eden **Moğol** kumandanı **Hülagû** gibi **mahkûm** edecektir. Kuşkusuz… Arada hiçbir **fark** yok… **Buradayız. Bekleriz.** [5]

Yapanlar ve yapılanlar her zaman bir süzgeçten ve hesaptan geçer. **"Dün dündür, bugün bugündür "** diye bir düşünce Müslüman kişi için geçerli değildir. İnsan yaptığının vebalini bir gün ödeyeceğini bilmelidir. EĞER İNSANIN BÖYLE BİR KORKUSU YOKSA HANGİ TAPINAKTA KULLUK EDERSE ETSİN, ALLAH TEÂLÂ ONU AFFETMEYECEKTİR.

İhramcızâde İsmail Hakkı

---

[1] Discussions With Richard Dawkins, Episode 1: The Four Horsemen (Video 2008)

[2] İttihad-ı Muhammedi Cemiyeti'nin resmi kuruluşu 16 Mart 1909 olarak alınmıştır. Derviş Vahdetî, Volkan Gazetesi'nin 16 Mart tarihli nüshasında İttihad-ı Muhammedî Cemiyeti'nin nizamnamesi yayımlanmıştır. Nizamnamede Cemiyet'in başkanı, Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem olarak gösterilmiştir. Cemiyet, 26 kisilik bir kurucu heyet tarafından kurulmuştur. Nizamnamenin 3. Maddesi'nde Cemiyetin amacı açıklanmıştır.

3 Nisan 1909'da, yani 31 Mart (13Nisan 1909) vakasından on gün önce, Ayasofya Camiinde çok kalabalık bir cemaatin iştirakiyle okunan mevlidden sonra İttihat-ı Muhammedî Cemiyeti resmen halka açıldı. Derviş Vahdeti **"İttihad-ı Muhammedi"** adı altında kurduğu derneğe, birçok softaları ve mutaassıp dindarları üye yazdırdı. İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne bağlı kimseleri dinsizlikle suçlamış, ağır saldırılarda bulunmuştur. Dernek askerin içine soktuğu bazı kişiler aracılığıyla kışkırtmalara girişti. Sonuçta, 31 Mart 1909 günü askerler **"şeriat isteriz"** bağrışmalarıyla ayaklandılar. Olayları başlatan askerlerin, İttihat-ı Muhammedi Cemiyeti'nin açıldığı gün dağıtılan küçük bayrakları taşıması dikkatleri Vahdetî'nin üzerine çekti. Volkan'da yayımlanan yazılar ve özellikle Vahdeti'nin 14 Nisan 1909'da II. Abdülhamit'e yazdığı açık mektup, halkı ve askerleri tahrik edici nitelikte bulundu. **Ayrıca meşrutiyet anlayışıve adem-i merkeziyetçi fikirleriyle İngilizlere ve Prens Sabahaddin'in**

başında bulunduğu Ahrar Fırkası'na yakın olan Kamil Paşa ile oğlu Said Paşa'ya yakınlığı ile tanınan, hatta bu yüzden 31 Mart vakası ile ilgili olarak yeni yayımlanan belgelere dayanan bazı araştırıcılar tarafından Derviş Vahdeti'nin İngilizlerin emrinde çalışan bir ajan olduğu ileri sürülmektedir. Derviş Vahdeti 17 Nisan'da sorgulanmak üzere mahkemeye çağrıldı. Derviş Vahdeti ittihatçıların adaletine güvenmediği için 18 Nisan'da İstanbul'dan kaçtı. Beykoz, Gebze, Hereke ve Sapanca'da gizlendi. Son olarak gittiği İzmir'de Abdullah Nadiri tarafından ihbar edilince 25 Mayıs'ta tutuklandı. İstanbul'a getirilip, **Divan-ı Harp**'te yargılandı. Görünüşte "Abdülhamit'e Açık Mektup" adlı makalesinden dolayı hakkında dava açılan Vahdeti, 31 Mart Olayı'nın müsebbibi olarak idama mahkûm edildi ve karar 19 Temmuz 1909 tarihinde Sultanahmet Meydanı'nda infaz edildi.

[3] Sehavi, el-Makasıdü'l-Hasene adli eserinde, Beyhaki'nin bu hadisi munkati bir senetle naklettiğini söyler. Yine Beyhaki, ayni rivayeti Risaletul Esariye adli kitabında senetsiz olarak da nakletmiştir. İmam Suyuti, Camius Sagyir'de bunu senetsiz olarak nakletmiştir. Hadisin yaygın olması hasebi ile İmam Suyuti, önceki hadis âlimlerinin eserlerinde senedli olarak yazılmış olabileceğini, ancak -sahih ya da uydurma olarak- senedinin kendisine ulaşmadığını söyler. Ayrıca hadisi Deylemi, Es Sahavi, El Acluni, Makdisi ve Taberani'nin de senetsiz olarak eserlerine aldıkları söylenmiştir. Es Subki ise, "Muhaddislere göre bu, bilinen bir hadis değildir; ne zayıf, ne de uydurma bir senetle onu bulamadım, aslının olduğunu zannetmiyorum. Ancak bir kimsenin sözü olabilir. Belki de birisi ümmetimin ihtilafı rahmettir deyip, bazıları da onu alarak, hadis zannetmiş ve peygamberin sözü saymıştır. Hala inanıyorum ki, bu hadisin aslı yoktur." demiştir. Hafiz el Iraki de hadisin senedinin zayıf olduğunu söyler… Sonuc olarak "Ãmmetimin ihtilafı rahmettir" sözü; Hadiste birinci derece kaynak olarak kabul ettigimiz Kutub-u Sitte kitapları içinde bulunmamaktadır. İkincil derecedeki hadis kitaplarında sahih bir senedi yoktur. Hatta birçok muhaddise göre zayıf bir senedi de bulunmamaktadır. Hadisin en meşhur rivayeti dahi munkati bir senetle gelmiştir. Munkati hadis ise, doğrudan referans olarak alınmaz.

[4]http://nezihuzel.com/index.php/2008/03/17/kanatsiz-ucan-hukukcular/

[5] http://nezihuzel.com/index.php/2007/02/13/zamanin-yarini-var/

Müslümaları Birleştirme Adına Hazırlanan Tuzak

KEŞİF TAMAMLANMADAN MEHDİ ALEYHİSSELÂM VEYA İSÂ ALEYHİSSELÂM GELEMEZ

"Mehdi/lik" fikri, Türkiye Müslümanları geneline bakılınca biraz fantastik gelse de, Şia inancında çok önemli bir yer tutar. Öyle ki, İran'da 14 Haziran 2013 tarihinde gerçekleşecek Cumhurbaşkanlığı seçimleri yaklaşırken yüzü yeşil bir örtüyle kapatılmış erkek fotoğrafları, **'Mehdi yakında yüzünü gösterecek'** cümleleriyle yerel medyasında büyük yer tutmaktadır." (Haber Ajansları)

İlk Helâk Olacak Kavimler

Sh: 161/2.
"İnsanlardan ilk önce helâk olacak olan Faris'tir. (İran) Sonra onların arkasından Arab gelir.
Hz. Ebu Hüreyre radiyallâhü anh
**
Sh: 448/4.
"Arabın helâk olması kıyamet alâmetidir."
Hz. Talha ibn-i Mâlik radiyallâhü anh
**
Sh: 474/11.
"Bu günden sonra kıyamete kadar Mekke harp görmez. (Yâni onun üzerine harp olmaz.)
Hz. Hars ibn-i Mâlik radiyallâhü anh

Kaynak:
Ramuz El-Ehadis - Ahmed Ziyauddin Gümüşhanevî

Kıyametin zuhura gelmesi ile Mehdi aleyhisselâm veya İsâ aleyhisselâm beklentisiyle ilgili yanlışı bol bir literatür bulunmaktadır. Bu beklentinin arka planında insanları dehşetengiz hadislere gömmek, kaos çıkarmak için yanlış bilgiler doğruluk cephesinden angaje edilerek sunulmaktadır. Bu eylem tarzı rastgele seçilmeyip psiko-sosyolojik gerçeklere dayanmaktadır.

İnsanlığın hayatında **"beklenti unsuru"**, yapılanma ve hareket kabiliyetini artırmada genellikle kullanılmaktadır. Toplum Mühendisleri tarafından, ispatlanması ve doğrulanması zor olan gelecek bilgilerinin servis edilmesi, bir senede bağlanmasında, çaresizlik var olduğu için fanatik değerleri düşünceleri kullanmaktadırlar.

Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem ile sonlanmış **"nübüvvet"** meselesinin açmazlarını çözmek ve insanları kullanabilmenin kolay yollarından biri olan Mehdi aleyhisselâm veya İsâ aleyhisselâm gelişi dezenformasyona uğratılmış mevzulardandır. Unutulmamalıdır ki, bahsedilen kişilerin gelmesi bir gerçek inançlı Müslümanın veya ehl-i kitabın inancında bir artırım oluşturamayacağı gibi ekstradan zararların oluşumuna sebep olduğu insanlık tarihi gerçeklerindendir.

Allah Teâlâ'nın İslâm'ın asıl koruyucusu olduğunu hepimiz biliyoruz. Öyleyse **"sahte Mehdi veya İsâ"** lar konusundaki hikmeti nedir? diye düşündüğümüzde, kanaatimizce görünen manzara şudur.

Dinin zayıfladığı dönemlerde bu türlü ifrat ehli kişiler veya hareketler, inanca karşı samimi olan kişilerin yaptığı hizmetten daha fazla faydalı olduklarıdır. Bu Allah Teâlâ'nın temiz insanlara nevrotik hasta insanlar ile yardım etmesidir. Kişilik bakımından bu çeşit hasta fikriyatta olanların kudret ve kuvvetleri normal insanlardan fazla ve yaratıcı olduğu kadar emperyalist çevrelerin "hain emelleri için kullanma güdüleri" durumu da olunca, engelsiz faaliyetleri ile değişimin/başkalaşımın temsilcisi olurlar. Bu kişilere tabi olanlar, çeşitli fikri değişim değirmeninin eleğinden geçtiklerinde ki "ayıklanma" pozisyonlarında ikinci veya üçüncü aşama olan "eylem menzili"ne gelince, fıtratı gereği yanlış yolunu terk eder. Düşünürseniz dünyevi emellerin kazanımları için oluşmuş bu kapasitenin

verdiği sonuçlarla bilmediği veya ilgi duymadığı alanda, insanlar fikir sahibi olmuş ve ferdi bazda "iç çatışması"na düşmüştür. Tabiki olumlu söylenen bu hususun yanında kendini yok eden ve telef eden insanların var olduğunu da unutmamakta gerekir. Bahsettiğimiz bu durum "Allah Teâlâ'nın şerri hayra nasıl dönüştürür" sorusuna veya "Sizin şer gördüğünüz şeylerde hayır vardır" a cevapta olmaktadır.

Her köşede çıkan Mehdi bozuntularına aldanmamak, temkinli ve duyarlı olmak isteyenler için Muhyiddin İbn Arabî kaddesellâhü sırrahu'l azîz, Futuhât-ı Mekkiyye'sinde buyurduğu kelâmları burada zikredelim.

> **"Makamlardaki terazinin dönüşü Hz. Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemin gönderilmesiyle sona erdi. Bugün O rasülün (sallallâhü aleyhi ve sellem) otoritesi altındayız. Bu nedenle bilgi, keşif ve adalet bu ümmette diğerlerine göre daha çoktur.**
>
> **(Ümmeti Muhammedin) Hayatı (süresi) ne kadar sürerse, terazinin otoritesi güçlenerek keşif artar. Bu durum, insanların genelinde ve özel insanlarda ortaya çıkar. Artık bir insan kırbacıyla konuşur, ayakkabısının bağı evde ailesinin yaptıklarını ona söyler. (teknoloji artar)**
>
> **Hz. Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:**
>
> **'Zaman Allah'ın kendisini yarattığı ilk hale döndü.'**
>
> **Allah Teala rükünleri yarattığında, onlardan bir buhar yaratmış, yedi göğü hareketsiz-sakin bir halde o dumanda var etmiştir. Her göğe onun için felekler yaratacağı şekilde bir emir vahyetmiş, gökleri civarü'lkünnes ve'l-hunnes'in yüzdüğü bir yer yapmıştır.[19]**

İmam Abbülvehhâb Eş-Şa'rânî Kibrît-i Ahmer'inde Şeyhul-Ekber'den rivayetle dedi ki:

> **'Kıyamet, keşf-i husûsî ve umûmî'nin bütün insanlıkta zâhir oluncaya kadar kopmayacaktır. Kıyâmet her yaklaştıkça, keşif insanlarda en olgun ve noksansız olur.'**

Netice olarak **bütün insanlığın keşfi nihâi kemâlâtını görmeleri** gerekiyor ve bu durumun bütün dünya genelinde zuhur etmediğini de bildiğimize göre; Mehdi aleyhisselâm veya İsâ aleyhisselâm beklentisi içinde olanlara söylenecek bir söz vardır.

" Daha gelmediler" "Bütün dünya geneline göre yüzyılların geçmesi gerekiyor."

Hayır, yanlış biliyorsunuz diyenler varsa, onlara sözümüz **"Komploya kurban gidiyorlar"** demektir.

İhramcızâde İsmail Hakkı

Kaynak:

---

[19] 81 - Tekvîr Sûresi 15-) Fela uksimu Bilhunnesi; **(**İse**) kasem ederim (**B sırrınca**) el-Hünnes'e (**geri kalıp (dönüp) pusup kaybolanlara; gezegenlere?**),**

Not: Hz.Ali kerremallâhü veche "*el-Hünnes*"i şöyle tefsir eder: "*Bunlar gündüzün sinen-görünmeyen, geceleyin zahir olan-çıkan yıldızlardır* (*gezegenlerdir*)*... Battıkları vakit ise gizlendiği için görünmeyen yıldızlardır* (*gezegenlerdir*)*"...*

16-) Elcevarilkünnesi;

El-Cevar'e (yörüngelerinde akıp gidenlere, peryodlarını devredenlere**), el-Künnes'e (**yuvalarına (burçlarına) girenlere; gezegenlere?**),**

- **Muhyiddin İbn Arabî-Futuhât-ı Mekkiyye [ÜÇ YÜZ KIRK SEKİZİNCİ BÖLÜM-Cem' ve Vücud Kalbinin Sırlarından İki Sırrın Bilinmesi]. hzl:Ekrem Demirli, 2011,İstanbul**
- **El-İmâm El-Ârif Er-Rabbânî Abbülvehhâb Eş-Şa'rânî Kibrît-i Ahmer Fütûhât-ı Mekkiyye'den Seçmeler, Şubat 2006, Hatay/İZMİR, sh: 206**

OKUNMASI GEREKEN DİĞER YAZILAR

MEHDİ ALEYHİSSELÂM (SON KURTARICI)

DİNLERDE MEHDİ TASAVVURLARI

BÜTÜN DÜNYANIN MÜSLÜMAN OLMASI

"Ümmetimden bir grup, kıyamet kopuncaya kadar, Allah Teâlâ'nın yardımına mazhar olmaya devam edecek, onları mahrum bırakanlar onlara zarar veremeyecekler."[Tirmizi, Fiten 27, (2193)]

Müslümanların kıyamet telakkilerinde bütün dünyanın bir dönem zarfında Müslüman olması kabulü vardır. Bu konudaki ayet ve hadis-i şeriflerin yorumlarında âlimler bu sonuçları çıkarır. Ancak İnsanlık Tarihi gerçeklerine bakılınca **"tümel kabullenme"**lerin az olduğu görülmekte olunca şu şekilde fehmetmek gerektiğini varsayıyoruz.

Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemin döneminde bir ehl-i kitabın imâni konuda mecburiyete tabi tutulmadığını gördüğümüzden, başka dönemlerde (Mehdi zamanı) de olmayacağı kesindir, denilebilir. Sözü uzatmadan bu meyanda akla sirayet eden düşünce, İslâm'ın bütün dünya insanları tarafından bilinmesi, duyulması vb.. gerçeğine ulaşırız. Yani, kıyamet kopmadan önce Allah Teâlâ göndermiş olduğu hak din olan İslâmı, kısmîlik vasfından çıkararak, cihanşümul kılacağına işaret ediyor demektir.

Allah Teâlâ **" Ben cinleri ve insanları ancak bana kulluk etsinler diye yarattım."** (Zâriyât Sûresi, 51/56) buyurmaktadır. İbn Abbas radiyallâhü anh bu ayetteki "bana kulluk etsinler" sözünü "Beni bilsinler" diye açıklamıştır. İslâm âlemindeki dünyevi yetersizliklerimizi de varsayarsak, Müslümanların bunu başarması nasıl olacaktır, denilebilir. Burada Allah Teâlâ'nın yardımının geliş cephelerinden en hikmetlisini izah edelim. Desiseler ve komplolar dünyasında Allah Teâlâ, kâfir kullarını nasıl kullandığına en çarpıcı misal olarak "yeni dünya düzenciler"inin 11 Eylül 2001 saldırılarını müstevli emelleri için dizayn ederken bütün dünyadaki insanlara İslâm'ın varlığından olumlu/olumsuz şekilde haberdar etmeleridir.

Görünüşte bu olay İslâm âlemi üzerinde ağır sorumluluklar veya terörist damgasını kazandırsa da yapılması yıllar alacak bir tebliği başarmış olmalarıdır. Belki buraya uygun düşmese de **"reklamın kötüsü olmaz"** sınıfından bu olay, insanlık için bir irkilme ve arayışın kapısını aralamış ve uyanışın başlangıcı olmuştur.

11 Eylül 2001 olayları geçen zaman zarfında, sonuçlarıyla uygulayıcıların hedeflediği neticeye doğru gitmeyip İslâm âleminde "yeni uyanış çağını" başlatmıştır.

Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdu ki;

مَنْ يُرِدُ اللهُ بِهِ خيْراً يُصِيبُ مِنْهُ

"Allah Teâlâ kime bir hayır vermeyi dilerse imtihan için başına belâ verir" (Tac: 3 cilt 644)

Bu hadis-i şerifinde Efendimiz buyuruyor ki "Allah Teâlâ'nın mümin kuluna şer veya hayır cinsinden her ne var ki, dönüşü hayır olacaktır."

Öyle ise; bütün dünyanın Müslüman olması demek insanlığın İslam'dan haberdar olması demektir. Bu nedenle Müslüman kardeşlerimizin her alanda ve her yerde İslâm'ın temsilcisi olup Allah Teâlâ'nın kullarına örnek olmalıdır. Yoksa **"herkesi Müslüman etmek"** kavramı fıtraten yanlış ve hataların ve sıkıntıların doğuşuna işarettir. Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemin hayatını düşününce o dönem insanlarının çok şanslı olduklarını görebiliyorum. O'nun varlığı gerçekten rahmetin ta kendisiydi. O münafıklara dahi merhamet göstermişti. Onun düşüncesinde "Hesap görücü olarak yalnız Allah Teâlâ vardı." İnsanları hiçbir şekilde cezalandırma yoluna gitmemiş "Adalet"in en yüce temsilcisi ve örneği olmuştur.

Ya Rabbî Hz. Muhammed Mustafa sallallâhü aleyhi ve sellemin ümmeti olmaktan şeref duyar ve zatına şükrederiz.

Konuyla ilgi olabilecek ayet açıklamaları ve Hz. Mûsa aleyhisselâm ile sözü bitirelim.

Kıssa

Hz. Mûsa aleyhisselâm zamanında Firavun'un yardakçılarından biri (Haman), Hz. Mûsa aleyhisselâmı taklit ederdi. Malum, Hz. Mûsâ aleyhisselâm vücudu kıllı, göbekli, başı dazlak bir zât-ı şerif idi. Hamanâ bu nedenle, başına işkembe geçirir, karnına bir yastık koyar, elinde asayla Hz. Mûsa aleyhisselâmı taklit ederdi. Niye, çünkü Firavun'u güldürecekti. Hz. Mûsâ aleyhisselâm bu durumdan haberdâr olup Allah Teâlâ ile konuşması sırasında,

"Yâ Rabbî ! Bunu kahret" dedi.. Cenâb-ı Allah Teâlâ hitap etti ki;

"Kahretmem" "O, Firavun'u değil, seni taklit ediyor." [1]

*****

Ayet

> **"Dinde zorlama yoktur. Artık doğrulukla eğrilik birbirinden ayrılmıştır. O halde kim tâğutu reddedip Allah'a inanırsa, kopmayan sağlam kulpa yapışmıştır. Allah işitir ve bilir."** (Bakara Sûresi, 256. Âyet)

Bu ayetin Tefsirinde

İbn Cerir Et-Taberî: **İslâmda dine girmek için zorlama yoktur. (Tefsîr-i Taberî, Câmiu'l-Beyân, Mısır 1388/1968, III, 141. Cüz)**

İbn Kesîr : Yani, kimseyi İslam dinine girmeye zorlamayın. Çünkü onun delilleri ve burhanları açıktır. Hiç kimsenin, kendisinin kabule zorlanmasına ihtiyacı yoktur. Allah Teâlâ, kimi İslam'a ulaştırır, kalbine genişlik verir, basiretini aydınlatırsa; o kimse bilerek, şuurla onu kabul eder. Allah Teâlâ kimin de kalbini kör eder, kulağını ve gözünü mühürlerse, dine zorla sokulması ona bir yarar sağlamaz. (Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm, I, 310)

Fahreddîn er-Râzî : Allah Teâlâ iman işini zorlama ve ikrah üzerine değil, benimseme ve tercih esası üzerine kurmuştur. (Tefsîr-i Kebîr)

Görüldüğü gibi âlimlerimiz bu konuda hep **"Dine girmede zorlama yoktur" demiştir.**

İhramcızâde İsmail Hakkı

-----

[1] (İNANÇER, Ö. Tuğrul, Gönül Sohbetleri, İst, 2005, s. 13)

ALL THE KİNGS MEN, (2006) Kralın Tüm Adamları (Film)

"Bir şey bulmak için, ne olursa olsun büyük bir gerçek ya da kayıp bir gözlük olsun önce onu bulmanızda bir fayda olduğuna inanmalısınız. Ben uzun zaman önce bir şey buldum ve o günden beri ona sımsıkı tutunuyorum. Hayattaki başarımı ona borçluyum. Beni bugün bulunduğum yere o getirdi. Şu prensip. **Bilmediğin şey sana zarar vermez. Okuduğum bir kitapta buna idealizm diyorlar.** (**Jack Burden)**

Yönetmeni: Steven Zaillian

Türü: Dram, Gerilim

Yılı: 2006

Ülke: ABD, Almanya

Yayınlanan Tarih: 22 Eylül 2006

Senaryo yazarı: Steven Zaillian, Robert Penn Warren

Oyuncular:

- Sean Penn (Willie Stark)
- Jude Law (Jack Burden)
- Anthony Hopkins (Judge Irwin)
- Kate Winslet (Anne Stanton)
- Mark Ruffalo (Adam Stanton)
- Patricia Clarkson (Sadie Burke)
- James Gandolfini (Tiny Duffy)
- Jackie Earle Haley (Sugar Boy)
- Kathy Baker (Mrs. Burden)
- Talia Balsam (Lucy Stark)

Hakkında:
Şair ve romancı Robert Penn Warren, 1946'da yazdığı **"All the King's Men"** adlı romanıyla Pulitzer Ödülü kazandı. Roman pek çok defa sinemaya aktarıldı.

Popülizm ve hırsın aynı bünyede birleştiği bir politikacı olan Willie Stark, hedefi uğruna her şeyi göze alan ve mubah sayan bir kişiliktir. Bu özelliği, ilk zamanlarda başarı kazanmasını sağlasa da, sonradan hızla düşüşe geçen kariyerinin de baş nedeni olacaktır…

Konusu:
Willie Stark yoksulluktan gelen, çökerek çocukların ölümüne neden olan bir binadaki usulsüzlüğü aydınlatmaya çabalayan iyi bir adam, zamanla vali seçilir. Ve her zaman olduğu gibi; politika, koltuk, iktidar onu da hırslandırır. Hırsıyla var olan ahlak değerlerini kaybederken, politik oyunların, ayak kaydırmaların, şantajın, göz boyamanın kitabını yazar adeta ve büyük bir kitle edinerek, kötülüğünün ve gücünün doruklarına çıkar. Fakat film de adamımızın bir de adamı (Jack Burden) vardır ki, tam aksi bir karakter. Onun kazanabildiği tek şey valinin köpeği olmaktır. Sevdiği kadını bile valiye kaptırırken sesini çıkaramayan bir zavallı. Vali yükseldikçe, aslında özünde kötü olmayan diğer adam ufaldıkça ufalır. Tüm riyakârlığı, iğrençliği tiksinerek izlediği halde tepki veremeyen bir küçük adam... Açıkçası Bu iki adamın hikayesinde aslında dünyanın gerçeğini izliyoruz.

Steven Zaillian yönetimindeki film, 1949 yılında Robert Rossen tarafından yönetilmiş aynı isimli filmin yeniden çevrimi. İlk filmin, En İyi Film, En İyi Erkek Oyuncu da dâhil üç dalda Oscar kazandığını, aynı zamanda Robert Penn Warren imzalı romanın da Pulitzer ödüllü başarılı bir roman olduğunu belirtelim…

Filmden Kesitler

**

Willie Stark:

Valilerin sorunu, itibarlarını korumak zorunda olduklarını sanmaları. İtibar için yapmaya değecek hiçbir şey yoktur. İnsan öyle yaratılmamıştır. Artık başkan olduğum için vali olmadığımda birini gece yarısı görmek istersem yine yaparım.

**

Vali Olmadan Önce

Jack Burden:

Bay Stark. Bay Jack Burden. Nasılsınız? Herkes bölge saymanının iyi maaş aldığını, kapı kapı dolaşıp ev gereçleri satmak zorunda olmadığını sanır.

Willie Stark:

- Sanırlar.

- Mason City'de almıyor. Evet. Matematiğim karşılaştığınız başka bazı il saymanları kadar iyi olmayabilir. Ya da fazla iyi.

-Okul binası kontratında ne kadar çaldılar?

Bir bakalım. Jeffers'ın teklifi 142.000 dolardı. Moore'unki 175.000 dolar. 33.000 dolar, altıya bölündü, komisyon üyesi başına 5.500. Öyle basit ve güzel hallettiler ki, neredeyse hayran olursunuz. Jeffers'ın zenci işçi kullandığını belirttiler kalifiye işçi. Sonra da **"Şuraya bakın, zenciler sizden daha çok kazanıyor. El arabası itip, toprak çekerek."** Bu yetti. "Güle güle Bay Jeffers ve düşük teklifiniz. Zenci okul binanızı başka yerde inşa edin." Sen neler döndüğünü halkın görmesi için uğraştın. Bu adamların ceplerini doldurduğunu öyle çok ve yüksek sesle söyledim ki Mason City'de bir işim olduğu için şanslıyım. Devlette, kapıdan kapıya veya başka iş. Şurada, caddenin köşesinde bir elimde kalem, bir elimde kağıt halka rakamları göstermeye çalıştım. Ama o sıcak güneşin alnında insanları durdurup aritmetik göstermeye çalışın. Pek iyi göremiyorlar ağır çalışmaktan dolayı gözlerine akan ter yüzünden. Özellikle de eşitliğe zencileri koyarsanız.

- Dayak yemeniz muhtemel.

- Muhtemel mi? Bir iki kere. Kasım ayında yine aday mısınız? Hayır. İşim bitti. Topal ördeğim. Eşim Lucy'yi de öğretmenlikten attırdılar. Umurumda değil. Para çalmak için yaptıkları okulda çalışmam zaten. Doğru. Şu anda sana özel iki kişilik cüzam kolonine bakıyorsun. Gazoz içerken. Öyleyse ne yapacaksınız?

Bilmiyorum. Babama çit yaparım, domuz beslerim, inek sağarım. İnancımı koruyacağım, Bay Burden. Yapacağım şey bu. Halka inancımı koruyacağım.

Neden, biliyor musunuz?

Zaman her şeyi gün ışığına çıkarır. Buna inanıyorum.

**

Kaderi Değiştiren Beklenmedik Kaza

Chronicle: Okul Trajedisinde 3 Çocuk Öldü Suç Hatalı Yapılan Yangın Çıkışında

Gazeteci: Yazan J ACK BURDEN Joe.

**

Teklif-Tezgâha gelme

Minik:

Ne diyorlar, biliyor musunuz? Bu okul işinde bizzat Tanrı'nın parmağı vardı diyorlar. Tanrı Willie Stark'ın yanında işe karıştı. Evet. Bazen onun yaptığı işe akıl sır ermez. Bazen de o işi başkasına yaptırır. Çizgili takımlı, büyük otomobilli, şişman bir adam yollar. Daha kötü patronlarım da oldu, bunu kabul ediyorum. Ne istiyorsunuz? Sizin için çalışmak istiyorum, Bay Stark. Yanlış bilgi almadıysam, siz de halk için çalışmak istiyorsunuz. Bana oy verirlerse onlara hizmet bir ayrıcalık.

- İl saymanı olarak mı?

- Evet. Bay Stark, Mason City belediye başkanlığına aday olup sabah yataktan kalkmanıza bile gerek kalmadan kazanabilirsiniz. Haberi yaymanız yeterli. Hırsızlarla tek başına mücadeleye girişen Willie Stark bizi uyarmaya çalışan Willie Stark dinleseydik çocuklarımızı kurtarabilecek olan Willie Stark. Ben Mason City belediye başkan adayı Willie Stark'tan bahsetmiyorum. Hayır. Bahsettiğim Willie Stark büyük Louisiana eyaletinin müstakbel valisi. Siz size bir avuç para uzatan bir adam gördünüz ve hayır dediniz. Benim gördüğümse şu. Bir kabinde bir adam görüyorum. Oy sandığına bakıyor. Bir işçi. Ve orada üç isim görüyor: Harrison, MacMurphy ve Stark. Bu adamın gördüğü aslında o üç küçük tabutun gazetedeki resmi ve büyük Vali Stanton'ın ölümünden beri onları öldüren güçlere direnme cesareti gösteren tek adamı. Oy veren o adam elindeki kalemle kutuyu işaretler, siz vali olarak uyanırsınız. Ve yanınızda uzanan o genç kadın alkolü onaylamayan kadın valinin karısı olarak uyanır. Benim gördüğüm bu. Şimdi meyveli gazozunuzla bir dakika düşünün bakın bakalım, siz de görüyor musunuz vali bey.

Jack Burden:

Peki. Harrison şehir adamı, MacMurphy ise taşralı. Tam taşralı değil, ama Harrison taşralının farkı anlamayacağından korkuyor. Bu yüzden de Harrison taşra oyunu bölecek birini arıyor. Taşraköy'deki bu dürüst adamı duyuyor. Birkaç çocuğun, okula tükürükten daha sağlam bir şeyle yapışması gereken yangın çıkışından düştüğü yerde. Onu şişirsin diye oraya Minik Duffy'i gönderir. Biraz daha şişirsin diye de Sadie Burke'yi. İkisi de ona ne kadar iyi olduğunu bu eyalette bir şeyleri değiştirme şansı olduğunu söyler. Ama hiçbir şey değişmeyecek. Çünkü sen, Minik ve diğerleri bir adamı ne kadar aptal duruma düşürdüğünüz umurunuzda değil.

Sadie Burke:

Senin umurunda herhalde?

Öyle demedim. Umurumda değil.

Willie Stark:

Sadie. Ne oldu?

Jack Burden: Willie bana nasıl vali olmayacağını söylüyordu.

Ona söyledin mi? Hayır, söylemedim aslında. Hayır.

Willie Stark:

Neyi söyledi mi? Tabii. İşte bu akla yatıyor. Anlıyorum. Demek doğru. Kullanılıyorum. Öyle söylediler. Minik beni görmeye ilk geldiğinde gözlerinde görmüştüm. Ama kafamdan çıkarmaya çalıştım. Tamamen çıkardım. Daha iyi bilmeliydim.

Sadie Burke:

Bay Stark? Kendini Tanrı'nın beyaz kuzusu sandın, değil mi? Arka ayakların üstünde dikilip konuşma fırsatını bekliyordun. Bu rol için sana para verirlerdi. Bana veriyorlar. Ama bunu bile göremeyecek kadar aptaldın. Bedavaya yaptın. Sen sadece onların aptal kurbanlık koyunuydun ve ben... Onlara izin verdiğim için üzgünüm.

Uyanış

**

Willie Stark:

Sence nasıl gidiyoruz?

Jack Burden:

İyi sanırım.

Öyle mi? Böyle mi yazacaksın?

Tabii.

Memleketten uzaklaştıkça beni daha az dinliyorlar sanki.

Bu da mantıklı, değil mi?

Belki fazla şey söylüyorsun. Bilmeleri gerekeni söylüyorum: Vergiler, ücretler, otoyollar. Belki sorun söyleyiş biçimindir. Lucy'e, Minik'e, bana veya başkasına yüz yüze söylediğin gibi söylersen belki dinlerler. Bu nasıl olur bilmem. Başkasının seni nasıl algıladığını bilmek zor. Öfkeli, bıkmış ve söylediklerinde ciddi biri gibi konuşuyorsun. Ama kürsüde farklı. Üç basamak çıkınca diğerleri gibi konuşuyorsun. Seçim kazanmak isteyen bir adam gibi. Willie.

Evet?

Ne?

Yok bir şey. İnsanın vali olması şart değil. **İstediğimi inkar etmiyorum. Yalan söylemeyeceğim, bu yüzden gözüme uyku girmiyor. Ama bazen insan bir şeyi o kadar çok ister o istekle öyle dolar ki ne istediğini unutur.**İyi bir vali olabilirdim. Diğerlerinden çok daha iyi. Ama vali olmayacağım.

**

Halk Adamı Olmak

Adım Willie Stark. Mason City'denim. Bir konuşmam vardı. Bu eyalet ve ihtiyaçları hakkında. Ama benim söylememin anlamı yok, eyalet sizsiniz. İhtiyacınızı biliyorsunuz. Pantolonlarınızın dizlerine bakın. Mahsullerinize bakın. Çocuklarınıza bakın. Yırtık diziniz, çürük mahsulünüz ve cahil çocuklarınız var. Bu eyalet yüzünden. Bir konuşmam vardı, ama artık yok. Bay Duffy'nin şişman ellerinde şimdi. Değil mi, Minik? Haydi, göster herkese. Kaldır. Onda olduğu için benim başka şeyler söylemem gerekecek. Sakıncası yok. Çünkü söyleyecek başka şeylerim var. Cahil bir köylü hakkında bir hikayem var. Sizler gibi biri diyelim. Bu adam, bir süre önce, bu köylü bütün diğer köylüleri düşünmeye başladı. Onlar için ne yapabileceğini. Bir gün bizzat Tanrı'nın kendi elinin kudretli gücüyle bir şey geldi. İlinde inşa edilen tek tuğla okul binası yıkıldığında. Politikanın bozuk tuğlalarıyla yapıldığı için. Ve bir grup zavallı, gencecik öğrenciyi öldürdü, ezdi. Bu hikayeyi biliyorsunuz. Duydunuz. Okulu kötü tuğla ve demirden yapan politikayla savaştı. Ama kaybetti. Kaybetti. Ve okul çöktü. Çöktü. Çok geçmedi şehirden bazı kamu görevlileri büyük lüks arabalarında geldiler ve bu köylüye onun valiliğe aday olmasını istediklerini söylediler. Çizgili pantolonlarıyla onlar bana dedi ki MacMurphy aptalın teki Joe Harrison ise şehir mekanizmasının maşası. Ve bu hiçin, bu yardımsever köylünün seçime girip onlara dürüst bir yönetim vermesini istediler. Onlar kimdi, biliyor musunuz? O büyük lüks arabadakiler? Joe Harrison'ın kendi yalakalarıydı. MacMurphy'nin köylü oyunu bölmeye gelmişlerdi! Doğru! Sizin köylü oyunuzu! İşte orada! Şurada işte. Şehirden gelen hain Yahuda İskaryot yalakası, dalkavuk işte burada. Haydi, Minik. Bakın şuna. Joe Harrison'ın kuklası. Haydi, selamla. Haydi. Halk seni görmek istiyor. Selamla, haydi. İşte gidiyor. Hayır! Bırakın kalsın! Bırakın! Bırakın o domuzu, kendi pisliğinde yatsın! Bırakın. Ama beni dinleyin köylüler. Evet. Yalnız ben değilim. Siz köylüler de. Sizi de kandırdılar, tıpkı beni bin kere kandırdıkları gibi. Ama artık birini kandırma sırası bende. Şimdi ben onları kandıracağım. O büyük şehirli, çizgili pantolonlu yalaka köylü düşmanlarını. Kendi başıma vali adayıyım. Onları yenmeye geliyorum! Kan dökmeye geliyorum! İlk icraatım buraya bir yol yapmak olacak. Bataklıktan, timsahlardan ve yoluma çıkan her şeyden geçen bir yol. Bin kilometrelik bir asfalt. Eğer düzenli olarak

buraya gelip köylü dostlarımı ziyaret etmem için gereken buysa. Sonra bu heybetli Mississippi'ye köprü yapacağım. Ben yaptırdığım için kendi adımı vereceğim. Sonra size yeni okullar yapacağım. Çocuklarınızı eve bedava yazı tahtası, kalem, kitapla yollayacağım. Böylece çalışıp benim yapacağım üniversite yolunda öğrenecekler ve oraya hepsi gidebilecek. Zengin çocukları gibi. Umarım dinliyorsunuzdur, köylüler. Çünkü onca yolu eve geri gidip haftaya size tekrar anlatmak için geri gelmek istemiyorum. Olay şu: Oy kullanmazsanız bir öneminiz yoktur. Öneminiz yoktur! Öneminiz yoktur! Ve şehirdekilerin söylediği kadar cahilsinizdir. Onlar da sofranızdan rızkınızı cebinizden her kuruşu çalıp teşekkür eder. Hiçbir şeyi olmayan bir avuç cahil köylüden başka bir şey olmazsınız. Çünkü hiçbir şeyi hak etmiyorsunuzdur. O yüzden beni dinleyin. Dinleyin beni. Gözlerinizi kaldırın ve Tanrı'nın kutsadığı katıksız gerçeğe bakın: Siz köylüsünüz ve bir köylüye köylüden başkasının hayrı olmamıştır. Bu parazitleri çivilemek sizin elinizde. - Sizin, benim ve Tanrı'nın. - Amin! - Joe Harrison'ı çivileyin! - Çivile! - MacMurphy'i çivileyin! - Çivile! Ve sizinle yollar, köprüler, okullar ve ihtiyacınız olan lokma arasına giren her namussuzu çivileyin. Çekici bana verin, ben yapayım! Postlarını ahır kapısına çivileyeyim! - Çivileyeyim!

- Çivile!

- Çivileyeyim!

- Çivile!

- Çivileyeyim!

- Çivile!

**

WILLIE STARK KAZANDI

Ben, Willie Stark, namusum üzerine yemin ederim ki anayasayı ve Louisiana eyaleti kanunlarını destekleyeceğim.

Jack Burden:

Willie'nin seçilmek için bana ihtiyacı yoktu. Ezici çoğunlukla kazandı. Eyalet tarihindeki en büyük farkla. ...vali olarak bana verilen tüm görevleri yerine getireceğim. Tanrı yardımcımdır. Bu herk esin ona oy verdiği anlamına gelmez. Jack, Mason City'e git. Editörüm ona oy vermedi. ...çarmıhtan inen İsa zanneden şu adam... Bu gazetenin yayıncısı ona oy vermedi. Bu adamlar ona oy vermediler. Ya da bunlar. Valinin eğitim yasa tasarısı geçmedi. Ya da senatoda petrolcülerin cebindeki eski tüfekler. Annem ona oy vermedi. Annem bu. O oy vermez. Şurada, makyaj masasının üstünde resimdeki o, ilk kocasıyla. Yanlış hatırlamıyorsam dördün ilki. Sağdaki sağdıç da manevi babam. O da Willie'ye oy vermedi. Aslında benim memleketimden hiç kimsenin ona vermediğini söylemek doğru olur. Niye versinler ki? **Onun yoksullara verdiği yol, köprü, okul yapma vaatleri zenginlere karşı bir savaş ilanıydı. Onun gitmesini istiyorlardı.**

**

Güç Bende Artık

Willie Stark:

Güç onlar değil. Güç, güçsüzlerin elinde ve o eller gücü bana verdi.

**

Kötüleri Geri Çağırma

Jack Burden:

Minik'in döndüğünü duyunca şaşırdım.

Willie Stark:

Birinin vali yardımcısı olması lazım. Minik'i yanımda hiç unutmak istemediğim bir şeyi hatırlatsın diye tutuyorum. Neymiş o? "Seni tatlı dille iknaya geldiklerinde onları dinleme." Bir daha asla. Ben senin için ne yapabilirim ki? Tatlı dille ikna.

**

Tehditler

Bay DuMonde:

Bütün bu çılgınlıklar. Adam eyaleti hediye ediyor. Bu bedava, şu bedava, öteki bedava. Manyaklar dünyayı bedava sanıyor. Parasını kim verecek? Bunu merak ediyorum. Kimin vereceğini sanıyor?

Jack Burden:

Standard Petrol ve altyapı şirketleri herhalde. Ve paylarına düşeni ödeme gücüne sahip herkes. Sen ve ben, George. Biz vereceğiz. Bugünlerde hükümet eskiden hiç duymadığımız hizmetleri vermeye kararlı. Bu eyaleti vergiye boğacak. Yatırımları kaçırtacak. Sence konu gelip şuna dayanmıyor mu? Eğer hükümet bunca zamandır halk için bir şey yapsaydı artık yeter deyip Bay Stark'ı seçmezlerdi.

Onu bir daha gördüğünde şunu sor ona: Akan onca parada ne kadar cebine indirdiğini sor. Sonra da hakkında gensoru verildiği zaman ne yapacağını sor.

Bu eyaletin bir anayasası var ya da vardı, o cehenneme yollamadan önce.

- Soracağımdan emin ol.

**

Suçlamalar

Jack Burden annesi:

Bay Peyton, senin çalıştığın kişilerin bir tür yolsuzluğa mı karıştığını söylüyordu?

Jack Burden:

Yolsuzluk, yapan hangi çatalı kullanmayı bilmediğinde denir.

- Her ne diyorsanız.

- Çünkü endişe ediyorum...

- Bilmiyorum. Dikkatli olsam da, kimin nerede, ne zaman ne yaptığını nereden bileyim?

**

Gensorusu için Büyükleri Kullanma

Willie Stark:

Yargıç Irwin Vali Stark Gensorusunda Muhafazakarlara Katıldı

Yargıç Irwin: Anladıysanız ve içkinizi bitirdiyseniz evimden defolup giderseniz sevinirim. Sağ olun yargıç, galiba bir yudum daha alacağım. Gazetede görüyorum, sizden de duydum ama dua ile Tanrı'ya götürdüğünüze emin misiniz?

Bu konuda vicdanım rahat.

Bakın bu rahatsız edici.

Çünkü yanlış hatırlamıyorsam şehirde o sohbetimizi yaparken diyordunuz ki, MacMurphy ve adamlarının hakkımda söyledikleri ayıplamaya bile değmez. Size veya onlara taahhüdüm yok, sadece vicdanıma.

- Kusura bakmayın, neyinize?

- Siz kusura bakmayın. Vicdan gibi bir sözcüğü bu kadar rahat kullanamayacak kadar uzun süredir siyasettesiniz. Hayır, vicdanım bazı şeyler dikkatime geldiğinde değişti. Tabiri caizse, sizin kamu hizmetlerinizdeki kimi noktalar. Biri sizin için bir şey mi kazıp çıkardı? Topraktan. Evet. Bir tek şey değil, çok derin de değil. **Toprak ilginç bir şey. Tanrı'nın yeşil dünyasında sualtı hariç topraktan başka bir şey yok. Düşününce o da toprak aslında. Otu yeşil yapan toprak.** Nefes almasına izin veren. Karımın parmağındaki pırlanta aşırı ısınan topraktan başka şey değil. Bizler yüce Tanrı'nın ellerinden üflenen toprak değil miyiz? Siz, ben, George Washington. Ve Jack. Yine de gerçeği değiştirmiyor. Bir şeyi değiştirmeye değil, aydınlatmaya çalışıyorum. Evet. Gensorum için bağıran MacMurphy ve takımının sorumlu kanunlara uyan adamlar olduğunu mu söylüyorsunuz? Evet, sorumlular tabii. Alta Enerji'ye, petrol şirketlerine ve öteki hırsızlara. Ben bunu bilemem. Bilmemenin tek yolu bilmek istememek.

Ben emekli oldum, Bay Stark. Bir gazeteci fikrimi sordu, söyledim.

Emekli olsanız hiçbir gazeteci size bir şey sormak istemez. Söyledikleriniz önem taşıyor. Sizin gizlemeye çalıştığınızdan çok daha fazla. Bu yüzden sizden rica ediyorum: Köpekleri geri çağırın.

Rica etmek söylemekten farklıdır ve bu bana söylemek gibi geldi.

Sana da öyle gelmedi mi Jack?

Uzun zamandır yargıçsınız.

Evet, öyle.

Nasıl bir duygudur sizce artık olmamak?

Bugüne dek hiç kimse gözümü korkutamadı. Diyeceğimi dedim, farklı bir şey demek ve düşünmek için neden görmüyorum. Kanunlar ve adamlar hakkındaki ifadelerinize rağmen, bayım.

Siz bilirsiniz.

Haklıymışsın, Jack. Kolay korkmuyor. Yargıç, öfkeden çok acı içinde gidiyorum. Gidelim. Sugar Boy'un yatma vakti geçti. Patronun seni çağırıyor, Jack.

Jack:

Bu ziyareti kimseye ilan etmemeni öneririm. Fikrini değiştirirsen diye.

**

Geçmiş Kazanımındaki Karalar

Willie Stark:

Jackie, tam sana göre bir işin var.

Jack Burden:

- MacMurphy.

- Hayır, yargıç. **Aslanı dize getirirsen bütün orman korkudan titrer ve hepsi hizaya gelir.**

- Hiçbir şey bulamam.

- Evet, bulursun. **İnsan günahla döllenir, ahlaksızlıkla doğar ve bebek bezinin kokusundan kefenin kokusuna geçer.** Bir şey bulursun. Ve sağlam bir şey olsun.

Jack Burden:

Patronu memnun etmek dışında, Yargıç Irwin hakkında zaten bilinenin ötesinde bir şey bulmada pek avantaj görmüyordum. Bilinen; baban hiçbir şey söylemeden seni ve anneni terk ettiğinde onun sana iyi davrandığıydı. Bilinen; sana babanın öğretmesi gerek en şeyleri öğrettiğiydi. Bir beyefendi olmayı.

Sıkı tokalaşmayı. Tüfeği güvenli şekilde doldurup vurmak istersen ördeği havalandırmayı. Bilinen sana gerçek babandan daha iyi baba olduğuydu. Hiç tanımadığın babandan.

**

Gerçek Her Zaman Yeterlidir

Willie Stark:

Yargıç Irwin hakkındaki araştırman nasıl gidiyor?

Jack Burden:

Hiçbir şey.

Hiçbir şey bulmadın mı, yapmadın mı? Bulacak bir şey yoktu. Çin'e kadar araştırsam da bir şey bulamam.

- Ve iftira atmam.

- İftira mı? **Kimse iftiradan bahsetmiyor. Buna hiç gerek yok. Gerçek her zaman yeterli. Sen sadece gerçeği bul.**

Zaman ve para kaybı. Tanrı aşkına, artık kimse beni dinlemiyor mu? Yapmak istemiyorsan yapma. Yoksa zam mı istiyorsun? İstesen de istemesen de sana 100 dolar zam yapacağım. Daha çok para istesem kazanırım. Bana sevgiden çalıştığını mı söyleyeceksin? Sana çalışmamın nedenini bilmiyorum, ama sevgi veya para değil. Doğru, değil. Ne olduğunu da bilmiyorsun. Ama ben biliyorum.

Neymiş?

Evlat, bana çalışıyorsun çünkü ben böyleyim sen de öylesin ve bu olayların doğal akışında tesis edilmiş bir anlaşma.

**

Halk Desteğini Elde Tutma

Willie Stark:

Şu anda kapalı kapılar ardında sizin ve benim gibi burada, meydanda değil sırtlan başlı, koca göbekli orospu çocuklarıyla dolu bir yasama meclisi oturmuşlar hakkımda nasıl gensoru vereceklerini düşünüyorlar. Hırsızları çalıştırdığım için diyorlar. " Hepsi bu mu?" diyorum. Tabii var. Garajımda bir kutu yağ da var. **Çünkü insan yapımı her makine çalışmak için arada sırada ondan birkaç damlaya ihtiyaç duyar!** Ama benim hırsızlarımın onlarınkinin aksine ödleri kopuyor fazla hırsız olmaktan. Benimkiler Standard Petrol ve enerji şirketlerinin hırsızlarına kıyasla devede kulaklar. Üstelik benim gözüm benimkilerin üstünde. Bu hırsızları gözetleyen yok. Kimsenin gözü onların üstünde değil onlar bu eyaletin kaynaklarını çalarken!

**

Gizli Şeyleri Dostlar Arasında Ara

Willie Stark:

- Kendine dedektif diyorsun.

Jack Burden:

- Kesinlikle değilim... Aşağılık herif beyaz boyayla aklanmış!

- İstemek, olmakla aynı değil.

- Biliyorum!

- Hissedebiliyorum. - Bu da aynı şey değil. Bu bilgiyi nereden buldun?

Kayıt Dairesi'nden. Hepsi orada. Evlilik ilanları, tapular, vatandaş sicili.

Vatandaş sicili vatandaş için, bizim değil. **O yüzden adı bu. Orada hiçbir şey bulamazsın!** Sana araştır dedim, ayağınla biraz eşele demedim.

- Çıkıp onlarla konuşman gerek.

- Kiminle?

Vatandaşla. Onu tanıyanlarla.

Aradan çok zaman geçmiş. Ama bak hala yaşıyor, değil mi? Sorun çıkarıyor. Git ve biraz ellerini aşındır, Tanrı aşkına. Bizim yaptığımız gibi.

Jack Burden:

Saygıdeğer yargıcın dosyasında bulunacak her ne vardıysa çoktan geçmişe gömülmüş olacaktı arka bahçeye gömülen ölü bir kedi gibi. Ama böyle gömülü ne olabilirdi? Burden Kıyısı gibi bir yerde. Sen ve arkadaşlarının büyüdükleri bu yerde. 300 yıllık meşe ağaçlarının gölgesinde ve kendine ait bir yerde olma duygusuyla. O arka bahçedeki geçmişi deşmek için kendine önce o geçmişteki kızı aramanı söylüyorsun. Anne Stanton. O zamanki valinin kızı. En iyi dostun Adam'ın küçük kardeşi. Bir gün artık küçük olmadığını fark ettiğin ve birdenbire bunun seni çarptığı kız. Öyle sevdiğin ilk kızdı o. Ve anlaşılan o ki, son kız. **Böylece onun kafandaki görüntülerine tutunursun yıllar boyunca. Hiçbir kanıtın olmasa da bir gün yine öyle olacağına inanarak. Kilisede buna inanç diyorlar.** O yüzden ben de öyle diyeceğim.

**

Jack Burden:

Bir gün herşey kendiliğinden çökecek.

**

Willie Stark:

Anlamı olan hiçbir şey kolay değildir.

**

Köylünün hakkını Almak Zor İşlerdendir.

Willie Stark:

Bas bas bağırarak sofralarında hakkım olmadığını söylüyorlar. Sofralarındaki onların. Ben onu almaya çalışmıyorum. " Durmayın, o sofraya oturun." diyorum. " İstediğiniz kadar yiyin. Yiyemeyecek hale gelene kadar. Ama artık isteseniz de yiyemeyecek hale geldiğinizde o sofrada kalanları orada bırakın, çünkü onlar da bizim." Ve bu yüzden beni mahvetmeye çalışıyorlar. Sofrada bıraktıkları artıkları alıyorum ve onları size bir şeyler inşa etmek için kullanıyorum diye! Beş bin kilometre kaldırımlı otoyol yüz on bir yeni köprü, 208 yeni okul inşa etmekte 60.000 yepyeni iş yaratmak için! Beni mahvetmek istiyorlar çünkü sizi mahvetmek istiyorlar. Ama sizin isteğiniz benim gücümdür. Sizin ihtiyacınız benim adaletimdir. Ve onlara izin vermeyeceğim!

**

Siyasette Gerçekten İyi Dilekler Olur Mu?

Willie Stark:

Rüyamda geldi aklıma. Sen Savannah'da kova, kürekle oynayıp istiridye yerken.

Jack Burden:

Ne geldi? Bu eyaletin gördüğü en iyi personelli, en iyi donanımlı en büyük sağlık merkezini inşa edeceğim. Bu ülkenin gördüğü. En kralını. Bu asil yatırıma katkıda bulunmak için ne yapmamı istiyorsun? Bana başhekimimi vermeni.

Peki. Düşündüğün kişilerin bir listesini ver.

Bir tek isim var: Dr. Adam Stanton. Bu hastaneyi birinin yönetmesi gerek. En iyisi olmalı, değil mi?

- Adam Stanton en iyi değil.

- Bana lazım olan için en iyisi. Yoksa parayı asla onaylamazlar. Willie, Adam eski bir dostum. Çok iyi biliyorum, yoksa senden istemezdim. Onu tanıyorum, seni de. Kabul etmez.

Benim neyim yanlış ki?

Ona göre neyin değil ki? Sen babasının savaştığı her şeysin. Senden değilse bile temsil ettiğinden nefret ediyor.

Ondan beni sevmesini istemiyorum. - Hastane yönetmesini istiyorum.

- Senin hastaneni.

Halkın hastanesi. Her fakir köylü ve zenci en iyi hizmeti tek kuruş vermeden alacak. Bu hoşuna gider. Hayır. İstediğin ailesinin adını senin adının yanına koyması. Onu senatörlerin önüne çıkarıp şöyle demek için: " Buraya bakın, bakın yanımda kim duruyor. Bu eyalete hizmet etmiş en şerefli adamın oğlu." Getir onu.

**

Gençlik Bir Başkadır.

Jack Burden:

Gençlik arkadaşın sahip olacağın tek arkadaştır. Çünkü artık seni görmüyordur. Zihninde bir yüz görüyordur, artık varolmayan bir yüz. Ve bir isim söyler... Sivri, Ahbap, Kızıl, Paslı, Jack. ...artık varolmayan o yüze ait isimler. O hala senin eskiden olduğun gibi idealist gençtir. Hala iyiyi ve kötüyü siyah ve beyaz görür. İnsanları da günahkar ve aziz, ama asla ikisi birden değil. Sen artık ikisini ayırt edemediğin için kendini bilgide üstün hisseder. Seni buna iten de budur. - Bıçağı saplamaya çalışırsın. Çünkü başarısızlıkta bir tür züppelik vardır. Bir sarhoşun ağzının eğilmesi gibi.

**

İyi İnsan Olmak Sorun

Jack Burden:

Sana bir şey söyleyeceğim. Sözümü bitirmeden bağırmaya başlamanı istemiyorum. Vali Stark yapmakta olduğu sağlık merkezine müdür olmanı istiyor. Ne istersen söylemen yeterli, senindir.

Dr. Adam Stanton:

- Para mı?

- Öyle demedim. Parayı ne yapayım? İstediğim her şeye sahibim. Etrafına bak.

Para demedim.

Öyleyse ne? **Bu işe yaramayınca sıradaki ne?**

- Bir tür tehdit mi?

- Tabii ki değil.

İşini böyle halletmiyor mu? Buna güvenmiyor mu? **Rüşvet ve tehdit.**

Bunu sana asla yapmam ve kimseye de izin vermem.

Biliyorsun. Onun ne düşündüğünü sanıyorsun, bilmiyorum. Senin ne düşündüğünü de. Ama pohpohlama olamaz. İstediği bir şeyi vermek istemeyen herkes için ne düşünüyorsa onu düşünüyor.

- Geçmişlerinden bir şeyi.

- Az önce öyle değil dedin.

- Geçmişleri değil, zayıflıklarından.

- Aynı şey.

- Hayır, değil. Bunu tartışmayacağım, Jack. Artık okulda değiliz. Bana hak vermen umurumda değil. Haklı olmam da. Ama haklıyım.

Öyleyse ne, Jack? Zayıflığım ne?

Kırık bir şeyi olan birine bakınca onu düzeltmeyi istemekten kendini alamıyorsun.

- Bu bir zayıflık mı?

- Kimilerine göre öyle. Sana göre.

- Utanç verici değil.

- Öyleyse söyle, Jack. Söyle lütfen. Bu neden bir zayıflık?

- Söylememe gerek yok.

- Bence var. Bilmiyorsan, bırakayım düşün. Anlayacaksın. Hayır, Jack. Patronuna gidip büyük silahları çekmeden başarısızlığa uğradığını söylemek zorunda kalırsın. Kendi iyiliğin için söyle, bu neden bir zayıflık?

Çünkü sana yapmak istemediğin şeyleri yaptırıyor. İyiyseler. Ve bu iyi.

O olmayabilir ama bu iyi.

Seni görmek güzeldi, Adam.

**

Kazancımız Düşmanımız

Aslanı dize getirirsen bütün orman korkudan titrer ve hepsi hizaya gelir. “**Willie Stark”**

BAŞ DANIŞMAN SAMUEL IRWIN

BAŞ DANIŞMAN MORTIMER LITTLEPAUGH

Sorgu Hakiminin Kararı Littlepaugh Ölümü Kaza Littlepaugh'nın Savannah'da

Lily Littlepaugh adında bir ablası var.

Jack Burden:

Bayan Littlepaugh?

Sigorta şirketinden misiniz?

Hayır, değilim. Ama kardeşinizin sigorta poliçesini biliyorum. Gerçi pek alacak bir şey yokmuş. Karşılığında borç almış. Neredeyse tüketmiş. Değil mi? Yani siz neredeyse hiçbir şey için yalan söylediniz. Şimdi gidip pencereden atlamayın. Sebep para değildi. Utançtı. Mezarlığın iyi kısmına gömülmesini istedim. Arkaya, günahkârların yanına değil.

Neden kendini öldürdü?

Onu buna ittiler. O hırsız Irwin'e yer açmak için. Kardeşim Adalet Bakanlığı'na gitti ve adamları Irwin hakkındaki her şeyi ve rüşvetleri bildiğini söyledi. Ama dinlemediler.

- Bana yalan mı söylüyorsunuz?

- Hayır, onu öldüren buydu. Bana mektup yazıp anlattı. Ve o gece... Tamam, durun.

Ne mektubu?

Bana yazdığı, her şeyi açıklayan mektup. Irwin'in kolaylık yapması için para aldığı dava ve enerji şirketinin kardeşimi kovarak ve işi Irwin'e vererek rüşvetleri nasıl gizlediği. O mektup şimdi nerede? Ne oldu ona? Bende. Bunca zaman sakladınız mı?

Mektup burada mı?

Evet

**

Oyunda Bulunmak

Jack Burden:

Merhaba Anne.

Anne:

- Adam'ı görmeye gittiğini biliyorum.

- Gittim. Ne olmuş?

Ona ne dedin?

Oraya gidip ona iş teklif ettim. Beni suçlamanın yararı yok.

- Seni suçlamıyorum. - Kulağa öyle geliyor. Kulağa öyle gelen sensin. Kendini bir duyabilsen. İşi almasını istiyorum. Oraya gidip tekrar sormanı istiyorum. Jack, o nasıldır bilirsin. Ağabeyim vali oğlu senatör torunu, bir generalin torununun oğlu.

Jack Burden:

Adam hakkında zaten bildiklerimden farklı bir şey anlatmıyordu. Ama benimle yan yana yürürken anlatıyordu ve önemli olan da buydu. Bu yüzden bunu istediği kadar sürdürmesine izin verdim. Adam'ın kararını çoktan verdiğini biliyordum. Daha ilk teklif ettiğimde işi kabul etmeye karar vermişti. Sadece ziyaretimle bugün arasına zaman k oyuyordu gururu nedeniyle. Yok olup gitmeden önce bir şeyin parçası olmak için bunu yapması gerek. Ama sözlerindeki bir şey beni rahatsız etti. Sahne dışından gelen bir gürültünün rahatsız edişi gibi. Nasıl bir hayat bu? Duyuyorsunuz... Ölülerin bekçisi. ...ama anlamını yakalayacak kadar net değil. Kabul etmesini istiyorum. Buna mecbur. Bu yüzden de bir kenara itiyorsunuz.

**

WILLIE STARK TIP MERKEZİ

Willie Stark:

Ne düşünüyorsun peki doktor?

Dr. Adam Stanton:

Bence eyalet halkına yararı olur size de oy kazandırır.

Oy kazanmanın bir sürü yolu var. Daha ucuz.

Yani anlıyorum. Çünkü anladığım bazı şeyler var. Ve anlamadığın bazı şeyler. Benim de olduğu gibi. Ama ben kısrağı neyin koşturduğunu bilirim. Ve her zaman kötülükten iyilik çıkarılabilir.

- İki şey etti.

- O zaman bildiğim iki şey bu.

Ve ikisi de yanlış.

Hayır, ikisi de yanlış değil. Kusura bakma. **Her zaman kötüden iyi çıkarabilirsin, her şeyde.** Politikada, şiirde ikisinin arasındaki her şeyde. Fark etmez. Bir adam bir sone yazar ve iyidir. Hakkında yazdığı kadın bir başkasıyla evliyse sonenin değeri azalır mı? Tutkusunu gayri meşru mu kılar? Gel, sana bir şey göstermek istiyorum. Aslında bir şeyi anlamak hiç fena olmazdı.

Eğer dediğiniz gibi, başlangıçta fikirden itibaren yalnız kötü varsa ve iyi kötüden çıkarılmalıysa neyin iyi olduğunu nasıl bileceğiz?

Basit. Zaman içinde uydurursun.

Neyi?

İyiyi. Neden bahsediyoruz?

Zaman içinde uydurur musun? Evet. Bir milyon yıldır yapıldığı gibi. Ağaçtan inip, bataklıktan çıktığımızdan beri. Doğruyu pişirip getiriyorlar. Kimse onu beğenmezse, yeniden pişiriyorlar. Biraz daha farklı, üstünde kapakla. Biliyor musun? Kapak altındaki şeyler kapak altında olmayan şeylerden farklı değil.

Beni bir şeye ikna etmek zorunda değilsiniz, Bay Stark. Bunu zaten yaptınız. Buradayım, değil mi?

Doğru. Ve iyi bir adamsın da, doktor. Sandığından çok daha iyi. Yani Allah kahretsin. O namussuzların sana başka şey söylemesine izin verme.

**

WILLIE STARK TIP MERKEZİ AÇILIŞI

Willie Stark:

Ben ölüp gittikten yıllar sonra da bu orospu çocukları da ölüp gittikten yıllar sonra bile sonsuzluktan bahsediyorum Willie Stark Hastanesi hala ayakta olacak. Hasta veya acı içindeki her erkek, kadın ve çocuğun girebileceği bir yer insan elinden gelen her çabayı göreceğini bilerek. İyilik olsun diye değil, bir hak olarak. Sizin hakkınız! Her çocuğun tam eğitim alacağı gibi! Hiç kimsenin, yaşlı veya düşkün, ekmek için dilenmeyeceği gibi! Hiçbir fakirin toprağından veya evinden vergi alınmayacağı gibi! Sizin umuttan mahrum edilmeyeceğiniz gibi! Ve biri benimle sizin haklarınızı yerine getirmek arasına girerse Tanrı yardımcım olsun onu alaşağı ederim! Kalça, incik, uyluk, boyun kemiği, her yerine vururum. Satırla vururum ona. Biri bana bir satır versin arkadaşım ve müttefikime de bir tane getirsin! Çünkü bu işte yanımızda yalnız Tanrı'nın tek oğlu yok. Bu eyaletin son büyük liderinin oğlu da var: Vali Joe Stanton'ın oğlu, Dr. Adam Stanton!

**

Hırsız Vazgeçmez

Minik:

Bu sabah Senatör Loden'la konuştum. Tabağına güzel bir şey koyarsan yola gelebileceğini söyledi. İstediğin yönde oy verirmiş.

Willie Stark:

Sen de kendi payını alırsın.

- Ben öyle demedim.

- Ne dediğini biliyorum, Minik. **Bir adamı satın almaktansa mahvetmeyi tercih ederim.**

**

Tecrübe Sahibine Zarar Veremezsin

Yargıç Irwin:

Aklından geçen ne? Söyle bakalım.

Jack Burden:

Kime çalıştığımı biliyorsun.

Nasıl unutabilirim? Ama oturup unutmuşum gibi davranalım.

Gel, yanıma otur. Gerçek şu ki, Row'daki pek çok dostumuz gibi onun hakkında kötü görüşte değilim. Bir ara neredeyse ondan yanaydım. **Pencereleri kırıyordu, evet, içeri temiz hava aldırıyordu. Ama şimdi bütün evi yıkmasından korkuyorum.**

Yani aksini söylediğin halde düşmanlarına katıldın.

Jack. Politika seçim yapmaktan başka nedir? Yanlış olması ihtimalini bilerek bir seçim yaparsın. Sen de seçim yaptın, sana neye mal olduğunu biliyorsun. Yaptığımız her şeyin bir bedeli var.

O gece geldiğimizde ve ayrılırken düşüneceğini söylemiştin. Köpekleri geri çağırmayı mı?

Hayır, ben öyle demedim. Hafızan yanılıyor, bayım.

O "düşün" dedi ama mecbur değilim. Zaten bildiğim şeyleri düşünmek zorunda değilim.

Düşünmelisin. Şimdi bile. Çünkü henüz çok geç değil.

Ne için çok geç?

Hey, Jack. İsa aşkına.

- Ne var?

- Sadece bu saldırılara karşı Stark'ı destekleyeceğini söyle.

- Hayır! Bu bir son sözün sesiydi, değil mi?

- Evet, öyle. - Evet. Buna inanmayı zor buluyorum. Ben de. Ve patronunun bana baskı bile yapabileceğini sanmasını da. Şantaj yapabileceğini.

- İlk dediğin daha iyi. - İlki daha güzel, daha iyi değil. Bunun geçerli olmayacağını bilmiyor musun? Hiçbir mahkemede. Neredeyse 25 yıl önce oldu. Hiçbir tanık bulamazsın. Akrabası olan o kadından başka. Onun tanıklığı da, eğer verirse geçersiz sayılır. Diğer herkese gelince, Jack hepsi öldü. Sen hariç. Sen ölmedin. Ve mahkemede yaşamıyorsun. İnsanların seni saygın bir adam sandığı bir dünyada yaşıyorsun. Ben saygın bir adamım. Biliyor musun, çocukken doğal gelirdi yetişkin bir adamın gece uyumayıp katgütle çelik telle, pense ve makasla küçük mancınıklar yapması. Onlar hakkında kitap okuması. Fikrini değiştirecek misin? Sana zarar verebilirim, Jack. Senin bana vermeye çalıştığın gibi. Bir şey söyleyebilirim. Seni incitecek bir şey söyleyebilirim sana. Ama söylemeyeceğim. Düşün.

Yarın uğrayacağım.

Kararımı verdim bile. Yarın tekrar geleceğim. Verdim bile.

**

Sırlar Sonunda Çıkar

Jack Burden:

Anne. Anne.

- Anne. Anneciğim.

- Sen! Sen! Sen yaptın!

- Ne? - Onu öldürdün!

- Kimi?

- Onu öldürdün.

- Anne, kimi?

- Sen öldürdün.

- Kimi?

- Onu öldürdün!

- Kimi anne?

- Onu öldürdün! Öldürdün!

- Kimi anne?

- Babanı! Babanı sen öldürdün!

**

Olaylar Her Zaman İstenilen Şekilde Bitmez

Willie Stark:

Korkut dedim, korkudan öldür demedim.

Jack Burden:

- Korkmadı.

- Öyleyse bunu niye yaptı? - Jack?

- Tartışmak istemiyorum.

Sadece şunu söyleyeyim. Sen büyürken onun bir tür aile dostu olduğunu biliyorum, o yüzden kendini vurmasına üzüldüm. Ama MacMurphy ve adamları ile uğraşmamız gerekiyor. Ve umduğumuz gibi gitmedi.

Başka birini bulman gerek.

Benim işim bitti. Bununla mı, benimle mi işin bitti? Tartışmak istemiyorum.

**

Jack Burden:

Büyük bir travma veya krizden sonra şok azalıp sinirler artık seğirmeyince olayların yeni durumuna alışırsın çünkü bütün değişim ihtimallerinin hepsinin kullanıldığını bilirsin. Nihayet şablonu görürsün çünkü bütün resmi görebilmek için yeterince geriye çekilmişsindir. Ama artık kendini buna alıştırmaktan başka bir şey yapmak için çok geçtir. Hepsi budur. Artık yapacak ya da söyleyecek bir şey kalmamıştır. Tanrı ile hiçliğin çok ortak yönü olduğu hariç. Son. Bilmediğin şeyse yanıldığındır.

**

Komplo Her Zaman İşbaşında

Anne:

Jack. Bana yardım etmek zorundasın. Çıldırmış. Beni görmeye geldi, çok korkunç şeyler söyledi ve çıkıp gitti.

- Kim? Willie mi?

Hayır, Adam. Benim suçum olduğunu söyledi.

- Her şey benim suçummuş.

- Ee? Biri onu aramış ve ona benden bahsetmiş. Senden mi? Sen ve validen mi? Söyleyebilirsin Anne. Duymak bilmekten daha fazla acı vermiyor. Ona ne yaptığımı söylemiş ve valiye yardım etmek için her şeyi yapacağımı. Bu ağabeyimi bir tür **sahtekarlığa kurban etmek anlamına bile gelse. Hastane de bundan ibaretmiş. Eyaleti soymak için yapılmış bir plandan.** Ve gerçek ortaya çıkınca ki çıkacakmış, suç Adam'a yüklenecekmiş. Hapse girermiş. Çünkü her planın bir kurbanı varmış ve bu o imiş. - Bunu kim dediyse yalan söylüyor.

- Biliyorum. Durumun böyle olmadığını anlatmaya çalıştım. Yanıldığını. Ama dinlemedi. Beni tuttu ve aptal yerine konmayacağını söyledi. Başka her şey kirli ve ahlaksız olabilir ama bir insan öyle olmak zorunda değil dedi. Sonra da kız kardeşinin fahişesinin kiralık pezevengi olmayacağını söyledi. Bana bunu söyledi. Ben de olmam. Neden yaptın?

- Beni nasıl inciteceğini biliyordun.

- Seninle bir ilgisi yoktu.

- Öyleyse ne? - Bilmiyorum!

- Bir şey düşünsen iyi olur!

- Bir şey düşünmüyordum! Evet, düşünüyordun! Evet. Benim yüzümden miydi, bana rağmen mi? Ben seni asla böyle incitmezdim. İncitirdin ve incittin. Tanrı aşkına Jack. Bana yardım etmek zorundasın. Adam'ın kendine bir şey yapmasından korkuyorum.

**

GENSORU

Herkesin sessiz olması emredilmektedir konuşma cezası hapistir. Louisiana eyaleti Senatosu Louisiana eyalet valisi sayın William Stark'a karşı verilen gensoru maddelerinin muhakemesi için toplanmış bulunuyor.

On yedi evet, 22 hayır. Vali Willie Stark'ın gensorusu düşmüştür.

**

Doğru Olanlar Siyasette Her Zaman Kaybederler

Kabul edilebilir ile edilemez arasında bir çizgi vardır. Vali bu oylamayı yönlendirmek için uygunsuz yöntemler kullanarak o çizgiyi aştı. Ben buna yasadışı etkileme diyeceğim. Daha ileri gidip zorlama diyeceğim.

Willie Stark:

Bay MacMurphy! Her sözü diyorsunuz, ama asıl kastettiğinizi değil! Durmayın, yüksek sesle söyleyin. Burada hepimiz dostuz. Ama ben kimseye şantaj yapmadım, gerçek bu! Sadece size doğanıza uygun şekilde hareket etme imkanı verdim ve tüm iyi insanlar gibi, prensiplerinizi çiğneme imkanı.

**

Minik Duffy ve Sadie Burke komployu kurarlar.

**

MECLİS BİNASINDA VALİ STARK CİNAYETİ

Louisiana Aristokrasisinin Sorunlu Çocukları Stark'ın Koruması Gölgelerden Spot Işıklarına SUİKASTTEN SAATLER SONRA DUFFY VALİ OLARAK YEMİN ETTİ

İki iyi birbiri ile uğraşırken meydan kötülere kalır.

Willie Stark:

O yüzden beni dinleyin. Dinleyin. Gözlerinizi kaldırın ve Tanrı'nın kutsadığı katıksız gerçeğe bakın. Siz köylüsünüz ve bir köylüye köylüden başkasının hayrı olmamıştır. Bu parazitleri çivilemek sizin elinizde. **Sizin, benim ve Tanrı'nın.**

- Joe Harrison'ı çivileyin!

- Çivile!

- MacMurphy'i çivileyin!

- Çivile! Ve sizinle yollar, köprüler, okullar ve ihtiyacınız olan lokma arasına giren her namussuzu çivileyin. Çekici bana verin, ben yapayım!

İktidar olmanın zevki ile insan baş başa kalırken doğru ve eğri olmanın farkını çok zaman değerlendiremez.

Acaba siyasî iktidarı, doğrular mı yoksa eğriler mi kazanıyor veya yönlendiriyor diye düşünür?

Cevap:

"Doğrular yönlendirir, fakat eğriler kazanır.

Bu şekilde fâni dünya, hayatına devam eder."

NA’TÜ’N-NEBİ FÎL-İNCİL (İncil’deki Efendimiz Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellemin sırları)

[" Anlayış bakımdan" Bu konuda yazılmış ikinci güzel bir eser yoktur.]

Na't, “Medih ve senâ ederek, vasıflarını göstererek bir şeyi anlatmak” Na't, konu olarak insanlığın son peygamberi Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellemi anan ve öven edebi eserlere verilen isimdir.

Arapçada, "tavsif etmek" anlamında mastar, sıfat ve vasıf mânâsına da isim olarak kullanılır; aynı şekilde Arap gramerinde de, sıfata; na’t, mevsûfa; men’ût denmektedir.

Edebiyatta, na’t öncelikle, Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellemi övmek, ona duyulan saygı, sevgi ve şevki dile getirmek, ondan şefaat dilemek gibi amaçlarla yazılan manzumeler için kullanılır. Bunların nazım şekilleri çeşitlidir: Gazel, kaside, mesnevî, terkib-i bend, terci-i bend, müstezad vs. olabilir, beyitler veya dörtlüklerle yazılabilir; Beyit sayısı 6-7’den, yüzlerce beyte kadar değişir.

İslam’ın ilk dönemlerinde Hz. Muhammed’in geleceğinin Kitâb-ı Mukaddesle müjdelenmiş olması ile çok fazla ilgilenilmemiştir. Zira Kur’an bunun böyle olduğunu söylemekte ve tartışmaya açık bir alan bırakmamaktadır. Ancak zamanla Yahudi ve Hıristiyanlarla ilişkilerin artması sonucu onların Hz. Muhammed’in peygamberliğine karşı yaptıkları eleştirilerle daha çok karşılaşıldıkça bu konuda ciddi çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Bu çalışmaların temelini ise, ehl-i kitap üzerinde daha etkili olacağı düşüncesiyle, Hz. Muhammed’in peygamberliğini Eski ve Yeni Ahit’te bulunan metinleri kullanarak ispatlama gayreti oluşturmaktadır. Hz. Peygamber’in peygamberliğim ispat etmeyi amaçlayan bu çalışmalar yirminci yüzyıla kadar artarak devam etmiştir.

Tezimize konu olarak seçtiğimiz Derviş Ali en-Nakşibendî el-İncilî’nin Hz. Muhammed’in peygamberliğini Kitâb-ı Mukaddesken yaptığı iktibaslarla ispatlamaya çalıştığı eseri *Na’tü’n-Nebi fîl-İncil* de 18. yüzyılın başlarında telif edilmiştir. Ancak bugüne kadar eser veya müellifi üzerine herhangi bir çalışma yapılmamıştır. *Na’tü’n-Nebi fî'l-İncil* Hz. Muhammed’in (sallallâhü aleyhi ve sellem) Kitâb-ı Mukaddes’te müjdelendiği ispatlamaya çalışır. Kitâb-ı Mukaddes metinlerinin lafzen tahrif edildiği görüşünü kabul etmeyen Derviş Ali en- Nakşibendî el-İncilî, asıl tahrifin manada olduğunu savunur. Bu bağlamda lafızda tahrifi savunan Müslüman âlimleri de eleştirir. Müellife göre ilahi kitapların hepsinde müteşabih ibareler bulunmaktadır. Ele aldığımız eser müellif, tarafından çeşitli zamanlarda yeniden yazılarak, dönemin ünlü şahsiyetlerine ve Sultan III. Ahmed’e takdim edilmiştir. Beş nüshası Arapça olarak yazılan eserin bir nüshası ise Türkçe’dir.

Derviş Ali en-Nakşibendî el-İncilî’nin hayatı hakkında kesin bir bilgiye ulaşamadık. Araştırma sırasında müellif ile aynı dönemde yaşayan Hattat Derviş Ali adında bir zat ile karşılaştık. Ancak bu ikisi aynı şahıs mıdır yoksa aralarında sadece isim benzerliğimi vardır tam olarak bilemiyoruz. Aynı kişi olduklarım ispatlayacak kesin bir delil olmamakla beraber bunun aksini ispatlayacak bir veride bulunmamaktadır.

Ancak şunu kesin olarak ifade edebiliriz ki iki şahıs arasında sadece isim benzerliği bulunmamaktadır. Aynı zamanda yaşadıkları gibi, yaşadıkları şehir de aynıdır ve ölüm tarihleri de birbirlerine yakın zamanlıdır. Hattat Derviş Ali İstanbulludur ve h. 1128 yılında vefat etmiştir. Derviş Ali en-Nakşibendî el-İncilî de *Na’tü’n-Nebi fi’l-İnci’lin* sonunda İstanbul’a gittiğinden bahsetmektedir. el-İncilî, 1123’de yazdığı ***Sultan Ahmed b. Muhammed’e Dair İstihraç Risalesi*** isimli eserinde kendisi için **“gençlikten yaşlılığa erişince”** ifadesini kullanmaktadır. 1123 yılında yaşlı ise, buna yakın bir tarihte vefat etmiş olması muhtemeldir. Bu yüzden iki şahsın da vefat tarihleri birbirine yakındır.

İki şahıs hakkında ortak bilgiler bulunmakla birlikte farklılıklar da bulunmaktadır. Derviş Ali en-Nakşibendî el-İncilî, kendisinden bahsederken, Kitâb-ı Mukaddes üzerine araştırmalar yaptığını

söylemekte ve Yunanca ile Süryanice bildiğini ifade etmektedir.

Na'tü'n-Nebifî'l-İncil'de Yunanca İncil'den alıntılar bulunmaktadır. Hattat Derviş Ali'nin ise çok sayıda mushaf, en'am ve evrad-ı şerifi bulunmaktadır ve **Alacamescid** olarak tanınan Çelebioğlu Mescidi'nin imamlığını yapmıştır. İki alanın birbirinden oldukça farklı olmasının yanında, el-İncilî hattatlıktan hiç bahsetmediği gibi Hattat Derviş Ali'den söz edenler de Derviş Ali en-Nakşibendî el-İncilî'nin bahsettiği ilimlere hiç değinmezler.

Aralarındaki bir diğer farklılık ise bağlı bulundukları tarikatlarla ilgilidir. Hattat Derviş Ali, Mevlevî tarikatına mensup iken, **Derviş Ali en-Nakşibendî el-İncilî,** Nakşibendî tarikatına mensup olduğunu söylediği gibi Nakşibendilik üzerine yazılmış küçük bir risalesi de bulunmaktadır.

Daha öncede belirttiğimiz gibi elimizdeki bilgiler ne iki şahsın aynı kişi ne de ayrı kişi olduklarını ortaya koyacak niteliktedir.

İncil üzerine yaptığı çalışmalardan dolayı da kendisine "el-İncili" lakabının verildiği anlaşılmaktadır. Kendisi hakkında **'İbnü Yunan'** denmesinin sebebi ise Yunanca bilmesi olmalıdır. Eserlerinde doğum tarihi veya yaşadığı yer hakkında herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Ancak eserlerini takdim ettiği şahıslara ve metin içinde geçen bazı tarihlere baktığımızda 17. yüzyılın sonu ile 18. yüzyılın başında yaşadığı anlaşılmaktadır. Yaşadığı yeri belirtmemekle beraber *Risale fi Bey ani't-Tahrifat-Tevrat ve'l-İncil'in* hâtimesinde bu risaleyi yazmadan önce İstanbul'a geldiğini söylemektedir. Yani İstanbul'da en azından belli bir süre bulunduğu kesindir. Fakat İstanbul'a ne zaman kaç yaşında geldi, ne kadar kaldı bunlar açık değildir.

Eğitimi hakkında da ancak kendisinin verdiği kısa bilgilerle yetinmek zorundayız. Müellif tahsil hayatından başlarken ilk olarak Arapça eğitimi aldığından bahseder. Bunun arkasından hemen İncil, Tevrat ve Zebur'u bir zaman mütalaa ettiğini yazmaktadır.

NA'TÜ'N-NEBİ FÎ'L-İNCİL TÜRKÇE TERCÜMESİ

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla, ancak ondan yardım dileriz. Hamd, her nefsi kazandığı ile mesul tutan, her organı yaptıklarıyla gözetleyen, hüzünlendiğinde gönüllere muttali olan, ihtiyaç hissettiğinde zihinlerdekinden sorumlu tutan, göklerde ve yerde hareketli veya hareketsiz zerre miktarı da olsa hiçbir şey kendisine gizli kalmayan, hafiflediğinde ya da ağırlaştığında azı ve çoğu çok iyi hesaba çeken, küçük de olsa itaatleri kabulde lütufkâr davranan, büyük de olsa günahları affederek mühlet tanıyan, her nefsin getirdiği şeyleri bilmesi ve önceledikleri ile ertelediklerini görmesi için onları hesaba çeken Allah Teâlâ'ya mahsustur. Nimetleri kullar üzerine yayılan, rahmeti mahlukatı çepeçevre saran ve kuşatan, güzel hidayetiyle kalplerden cehalet karanlıklarını dağıtıp ışığıyla aydınlatan, kendisinde (l/b) ihsan etme ve ceza verme, uzak kılma ve yakınlaştırma, bahtiyar etme ve bedbaht kılma kendi zatından olan Allah'ın şanını teşbih ve tenzih ederim. Salat ve selam, Tevrat ve İncil'de hakkında kayıt bulduğum Allah Resulü Ümmi Nebiye yani nurlar nuru, sadıkların efendisi, Cebbar olan Allah'ın sevgilisi, Gaffar olan Allah'ın müjdecisi, Kahhâr olan Allah'ın uyarıcısı, kafirleri kahreden ve günahkarları rezil rüsvay eden Muhammed sallallâhü aleyhi ve selleme, seçilmişlerin efendileri olan onun eşlerine, muttakilerin ***öncüleri*** olan - Allah onlardan razı olsun - sahabeye olsun.

Esas konumuza gelince, Âlimlerin çoğunun -Allah Teâlâ onları âhiret gününe kadar daima çoğaltsın önceki İlahî kitapların kelimelerinin tahrif edildikleri düşüncesinde olduklarını ve Yahudiler ile **Hıristiyanların Tevrat'ı ve İncil'i tahrif edip, Muhammed sallallâhü teâlâ aleyhi vesellemin ismini ve onun sıfatını değiştirdikleri ve onun yerine başka şey yazdıkları kanaatinde olduklarını gördüm.**

Bu düşünce onların, Tevrat ve İncil'in kelimelerinin manalarının hakikatini bilememelerinden kaynaklanmıştır. **Çünkü onlar İbranî, Süryanî ve Yunan dillerini çok iyi bilmiyorlardı.** Allame Teftazânî'nin ***Şerhü 'l-Makasıd*** ve Şehabeddin Sühreverdî'nin de ***Heyakîl-i Nur*** isimli eserlerinde zikrettikleri gibi Tevrat'ı ve İncili Arapça'ya tercüme etmeyi de bilmiyorlar ve anlamıyorlardı. İnşallah bu ikisinin ayrıntıları ilerde yerinde gelecek.

Allah Teâlâ'nın Kitâbına gelince onu, hiç kimsenin Allah Teâlâ'nın muradına uygun olarak gönderildiğinden farklı bir dile çevirmesi mümkün değildir. (2/a) Allahu Tebareke ve Teâlâ'nın da ***"Biz her peygamberi yalnız kendi kavminin diliyle gönderdik."*** (İbrahim Suresi, 14/4) âyetinde buyurduğu gibi, tercüme edildiği zaman hakiki manasına aykırı olur. O âlimlerin İncil ve Tevrat'ın tahrif edildiği görüşüne sahip olmalarının sebebi cahil ve Peygamberimiz Muhammed sallallâhü teâlâ aleyhi vesellemin nübüvvetini inkâr eden Yahudi ve Hıristiyanların sözleridir. Onların bu inkârı inatlarından ve lafızların gerçek anlamlarına dair bilgilerinde doğruya ulaşamamış olmalarından dolayıdır. **Çünkü onlar Önceki kitapların manalarını bilmeyen cahillerdi. Önceki kitapların kelimelerinin çoğu hiç şüphesiz müteşabihattandır.** Sen de bilirsin ki Kur'an'da ve diğer İlahî kitaplarda müteşabihat çoktur. **Müteşabıhat bilhassa İncil'de diğer ilahi kitaplardan daha çok bulunmaktadır.** Özellikle de İncillerin manası sadece lafzından anlaşılmaz, aksine yazılış tarzından anlaşılır, lafızlarından değil **"Garamadîkî"** denilen hat ilmini bilmeyen İncili tefsir etmeye güç yetiremez. Eğer onu kendi görüşüne göre tefsir ederse, çoğu zaman yanlış olarak tefsir eder, tıpkı Muhammed aleyhisselamın ismini yanlış tefsir ettikleri gibi. Nitekim onlar derler ki: **"Muhammed"** isminden kasıt İsâ aleyhisselamın peygamberliğini tebliğle emrolunduklarında havarilerin arasında ortaya çıkan Ruhulkudüs'tür.

Allah Teâlâ bana ihsanda bulunduğunda, üstadım şeyh, kamil, âlim, fazıl, arifbillah **Celaleddin Evcî el-Birgivî es-Sânî**'nin" himmeti ve özellikle şeyh Ebû Abdullah es- Seyyid Muhammed Semerkandî en-Nakşibendî'nin "Allah sırlarını kutsasın- mübarek ruhunun bereketi ile bana ilham etti ve manaların hakikatlerini bana ihsan etti ve insanların çoğuna gizli olan ilimlerin bazılarını bana öğretti. (2/b)

Allah Teâlâ o ikisinin yardımları ve himmetleri ile zayıf kuluna müşahedat kapılarını açtığında ve beni yükseklere çıkmak için güçlendirdiğinde, bir gün yücelerin yücesine çıktım ve bir gün aşağıların en aşağısına indim, bir gün kalbimin sırrında melekût ve ceberut âlemlerini gezdim, kutsal Firdevslere çıkıp yükseldim, ezellerden ebediyetlere doğru seyrettim ve o iki mübareklerin bereketleriyle de harfler ve kelimelerle anlatılması mümkün olmayan, işaretlerin de gösteremediği mertebeler kazandım.

Bu durum müteaddit defalar âlem-i manada **yedi kubbeli el-erzu'l-cami**'den çıkmakla ve bir risale telif etmekle emrolunduktan sonra gerçekleşti. Ben de bunun üzerine kollarımı sıvadım ve işe başladım. İncil ve Furkani'l-Azîm'in müteşabihlerinden Rabbimin bana öğrettiklerini açıklayan bir risale telif ettim. Bu risalede biraz da geçmiş fütuhattan ve akıl sahipleri nezdinde onların meydana geliş güzelliklerinden de bir nebze söz ettim. (3/a) Borçların çokluğundan ve zamanın dertlerinden dolayı yorgunluğum, sıkıntım ve geçim sıkıntılarım uzadığında, sufi oldukları ileri sürülen mutasavvıfların çocuksu sözlerinden muzdarip olduğum zaman İncil'i, Tevrat'ı ve Zebur'u inceledim. Onların müteşabih, kinaye ve işârattan meydana gelen lafızlarının çoğunun tahrif edilmediğini, aksine bu tahrifin manalarında gerçekleştiğini gördüm. Nitekim İmam Fahrettin er-Razî de "***kelimeleri yerlerinden değiştirirler"*** (Nisa Suresi, 4/ 46)'ayetinin tefsirinde kelimelerin manalarını değiştirdiklerini yani haktan sapıp batıl tevile meylettiklerini söylemektedir. Yine ***Medarik***'in sahibi (Nesefî) de (***kelimelerin yerlerinden değiştirirler)*** ayetinin tefsirinde, onların lafzım indirildiği anlamından farklı olarak tefsir ettiklerini söylemektedir. Bu tür tahrif aynı zamanda yaygındır. **Görmüyor musun Şia ve Hariciler de hakk ve yakın ehline muhalefette bulunarak, Azîz ve Kadîm olan Kur'ân-ı Kerim'in anlamının bir kısmını tahrif etmişler ve kendi batıl iddialarına göre tefsir etmişlerdir.**

Ben Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellemin ismini orada yani İncillerde, Tevrat'ta ve Zebur'da buldum. İncil, İsâ aleyhisselama bir defada indirilen Allah Teâlâ'nın kelamıdır. Ancak Kur'an'ı Kerîm Peygamberimiz aleyhisselama Cebrail aleyhüma esselam vasıtasıyla parça parça indirilmiştir. **Tevrat'ta bulunan sebb ayeti ise (3/b) Tevrat'ın Musa aleyhisselama indirilmesinden sonra, bir İsrailli, peygamberlerden - aleyhümüsselam- birine küfrettiği zaman, indirilmiştir.**

İncillerde, Yahudilerden gelen soru ve cevaplardan gördüklerime gelince, Allah Teâlâ bunları sorulmadan ve cevaplamadan önce İsâ aleyhisselama haber vermiştir. İddia edildiği gibi onlar

havarilerin sözleri değildir. **Aksine tamamı Allah Teâlâ'nın kelamıdır.** Onun kelamı ise sesler ve harfler türünden değil, aksine Allah Teâlâ'nın zatıyla kaim, dilsizlikte ve çocuklukta ki gibi sükût ve hastalığa zıt ezelî bir sıfatıdır. Allah Teâlâ bu kelamıyla emredici, nehyedici ve haber vericidir. Bunların dışında ki sözler, yazılar ve işaretler Allah Teâlâ'nın bu ezelî kelam sıfatına delalet ederler.

> Eğer İncillerin ibareleri te'vile ihtiyaç duymasaydı, Hz. Ali b. Ebî Talib -kerramellahuvechehu ve radıyallâh teâlâ anhu-
>
> **"Ben İncili tevil, Tevrat'ı tefsir edenim ve Zebur'u açıklayanım."** demezdi. Eğer o ilahi kelam Arapça ifade edilirse Kur'an, İbranice ifade edilirse Tevrat, Süryanice ifade edilirse Zebur ve eğer Yunanca ifade edilirse İncil olur.

Burada ihtilaf pek çok dil ve değişik lehçelerde "Allah" kelimesinin ifade edilmesinde olduğu gibi müsemmada (isimlendirilen varlık) değil, kelimelerdedir.

> Arapça'da "Allah", İbranice'de "İl", Süryanice'de "Âlil", Yunanca'da (4/a) "Zeus", Farsça'da "İzed", Türkçe'de "Tengri", Rusça'da "Boje", Eflakça'da "Zîv", Gürcüce'de "Gmert" ve diğer dillerde olduğu gibi.

İncil ise Allah Teâlâ katından İsâ aleyhisselamın kalbine vahyedilmiş sonra da maksat hasıl olacak şekilde onun dilinden nakledilmiştir.

Vehhab olan Allah Teâlâ'nın bizi eri yükselterek taklidi imandan, ihsan mertebesine çıkarmasını dileyerek -şüphesiz ki O, kendisinden yardım istenilenlerin en hayırlısıdır ve tevekkülde onadır- bu risaleyi inşallah İncil'deki müteşabihleri çok iyi açıklayan bir risale olarak yazmaya ve ona biraz da sufi şeyhlerin ıstılahlarından eklemeye aceleyle karar verdim. Bu risaleyle Allah Teâlâ'nın amel eden âlimlerin, sadık velilerin, sabreden fakirlerin yüceltmesiyle ihsanda bulunduğu zatın huzuruna ulaşmayı istedim. Allah ona yüceliklerden en fazla nasip vermiş, ilmi ve ameli faziletlerden kendisine bahşetmiştir. Değerli güzelliklerin havzında onun için hiçbir yer bırakmamıştır. Yaratılışa uygun olarak benim açıklamalarımı destekleyen mana yollan ona delalet eder diyenin sözü onun için gerçektir. O sahibi azamdır, büyük düstur sahibidir. (4/b) Yaratılmışları kötülüğe düşmekten ve helak edici şeylerden kurtaran kalem ve kılıcı bağışlayandır. Bu, onun için izafi değil tabiidir, sonradan olmuş değil hakikidir. Şu söz söylendiğinde ondan başkası kastedilmez:

Senin yanın cennet bahçeleri gibidir,
bütün isteklerimize seninle ulaşırız.
Güzel huyların en üstünüyle süslendin.
Sen sebul mesani gibisin.
Allah Teâlâ'nın rahmeti devamlı dalları
Uzanmış vaziyette sana gelmeye devam ediyor.
Hakkın, milletin ve dinin mesudu sensin.
İyilerin ve büyüklerin alemlerdeki sığınağısın.
Mazlumların barınağısın.
Korkanların yardımına koşansın.
Krallara ve sultanlara yardımcısısın.
Hiçbir iyilik yok ki onun için o iyilikten bir pay olmasın,
Övülecek hiçbir şey yok ki o şeyde o başarılı olmasın.
Devletin ve dinin güneşi, İslam'ın seçkini, akranlarının tacı.
Allah Teâlâ'nın yarattığı mahlukatın özü.
Allah onu asalet ve kerem sahibi yaptı.
Yardım edicilerin, iyilik yapanların,
Saadette bulunanların, övünülecek şeylerin babası.
Bununla Tevkîî Mustafa Paşazade'yi kastediyorum.
Allah yüceliğini ve zirvesini arttırsın.
Soyunu ve neslini daim eylesin.

Allah'ım! Onun şerefini ve yüceliğini sabit kıl.
Ona makamında kalmayı ve izzeti genişlet.
Kalplerin ve dillerin ona övgü ve sena ile yönelmesini devamlı kıl.
Amin ya Muîn.

Bu risale günler ve asırlar boyunca kalacak bir hediyedir. Senelerin ve ayların geçmesiyle yok olmaz. (5/a) **Bu öyle bir kitap ki bu yolda kimse beni geçememiştir.** Bu bahçede benden önce kimse açmamıştır. Kim bu risale hakkında sui zanda bulunursa mütekaddim (önceki) kitaplara müracaat etsin. Risaleye bakan değerli büyüklerden ve Örnek âlimlerden ona razı olarak bakmalarını ve bir şeyin yanlış ve hata olduğunu fark ederlerse düzeltmelerini istiyorum. Ben noksanlıkla bilinen biriyim ve hataları da itiraf ediyorum. Allah'tan doğra olanı bana ilham etmesini diliyorum. Gerçekten O her şeye gücü yetendir. Cevap vermeye de layıktır.

Eûzü billahi mineşşeytanirracîm Bismillâhirrahmânirrahîm:
"***Yanlarındaki Tevrat ve İncirde yazılı buldukları o elçiye***, ***o ümmî peygambere uyanlar var ya".***
(Araf Suresi, 7/157]

Uymaktan (الاتباع) dan kasıt, onlardan yani Yahudi ve Hıristiyanlardan Hz. Muhammed Sallallâhü aleyhi ve selleme iman edenlerdir.

Resulden kasıt, kendisine özel bir kitap vahyedilendir ve o kitap da Kur'ân-ı Kerim'dir.

Allah Teâlâ'ya izafeten resul (gönderilen) olarak isimlendirilir. Nebiden kasıt, mucize sahibi olandır ve kullara izafeten nebi olarak isimlendirilir. Ümmîden kasıt yazmamış, okumamış ve hiç kimseden talim etmemiş olandır. Allah Teâlâ, bu durumda iken ilminin tam olmasına dikkat çekerek, onu bu şekilde vasıflandırdı. Bu, (5/b) onun mucizelerinden birisidir. **"Onu buluyorlar"** sözü yani İncil ve aynı şekilde Zebur'da bularak Hıristiyanlardan ona tabi olan kimselerdir.

İbn Abbas (radıyallâh Teâlâ anhüma) dedi ki: Bunlar, Yahudiler ve Hıristiyanların Allah Teâlâ'nın ***"Onu, sakınanlara yazacağım"*** (Araf Suresi, 7/156) sözünde görülen müştereklikten çıkarttıkları lafızlardır. Bu ayet Muhammed sallallâh Teâlâ aleyhi ve sellemin ümmetine aittir. ***Cevahir Hısan fi Tefsiri'l-Kur'ân*** [20] da şöyle demiştir: "Bu âyet, yani "Bunlar Benî İsrail'den o kimselerdir ki Tevrat'ta ve Zebur'da sıfatını bularak ona tabi oluyorlar." Allah Teâlâ'ya iman eden ve nebi sallallâhü aleyhi ve sellemin da risaletini doğrulayan herkesi kapsayacak şekilde, bu ümmetin şerefini bildirmektedir. Sonra onlar iman ve ikrardan sonraki üstünlük konusunda nebi sallallâh teâlâ aleyhi veselleme olan bağlılıklarına göre farklı farklıdırlar. Ebu Hamid el-Gazâli ***İhya'da*** demiştir ki: **"**Sallallâhü teâlâ aleyhi vesellemin ümmeti, ona tabi olandır. Ona tabi olan kimse dünyadan yüz çevirerek, ahirete yönelir. O kimse sadece Allah Teâlâ'ya ve ahiret gününe dua eder. Dünyadan ve geçici hazlardan uzaklaşır. Dünyadan yüz çevirerek ahirete yöneldiği kadar aleyhisselamın yolunu izler. Onun yolunu takip ettiği kadar ona tabi olur ve ona tabi olduğu kadar (6/a) onun ümmetinden olur. Dünyaya yöneldiği kadar onun yolundan ayrılır ve ona uymaktan yüz çevirir ve Allah Teâlâ'nın haklarında "***Azana ve dünya hayatını ahirete tercih edene, şüphesiz cehennem tek barınaktır.***" (Nâzi'ât suresi, 79/37,38,39.) buyurduğu kimselere katılır."

"O peygamber onlara iyiliği emreder, onları kötülükten meneder, onlara temiz şeyleri helal, ***pis şeyleri haram kılar. Ağırlıklarını ve üzerlerindeki zincirleri indirir***." *(Araf suresi, 7/157)*

İhtimaldir ki başlangıç sözü ile vasıflanan nebi -sallallâhu teâlâ aleyhi vesellem-dir ve ihtimaldir ki bu durumda mecazi olarak **"onu buluyorlar"** sözü ile alakalıdır. Yani onu Tevrat'ta, vücudunun şartı sebebiyle emredici bulurlar. "İyilik" şeriatle bilinen şeydir ve kişi açısından her iyilik şer'an ma'ruftur. Zira Peygamber sallallâhu teâlâ aleyhi vesellem **"Ben güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim."** buyurmuştur. Kötülük (ise iyiliğin zıttıdır. Güzel şeylerden kasıt güzel eşyalardan onlara haram

[20] Abdurrahman b. Muhammed b. Mahluf Ebî Zeyd es-Seâlibî, *Tefsîrü's-Seâlibi: Cevahir Hısan fî Tefsir'il-Kur'an*, Beyrut, 1997, c.3, s. 83.

kılınanlardır. İçyağı ve benzerleri gibi veya şeriatte makbul olan gibi, kurbanlardan üzerine Allah Teâlâ'nın ismi okunanın hükmü gibi ve haramdan kazanılmayan mal gibi. Kötü ve pis şeylerden (El-Habisat) kasıt kan, ölü, domuz eti, Allah'tan başkası adına kesilen kurban gibi kötü sayılan şeylerdir veya faiz, rüşvet (6/b) ve diğer kötü kazançlar gibi hükmen kötü sayılanlardır. **"Ağır yükleri kaldırmaktan"** kasıt ağır sorumluluklardan onların yüklendiklerini hafifletmektir. Bunlar, Yahudi şeriatinde kasıt olarak veya hatayla yapılan suçta kısasın belirlenmesi ve uzuvların kesilmesi, necis sayılan yerin kesilmesi, Hıristiyan şeriatinde kasıtlı olarak yada hatayla yapılan suçta kısasın ve diyetin kaldırılması ve bu iki sorumluluğun dışındaki ruhbanlık, riyazet gibi sorumluluklardır.

"اصر" yük hem de ahit demektir. İbn Abbas radiyallâhü anh ve diğerlerinden bu şekilde rivayet edilmiştir. **"Üzerlerindeki zincirleri"** sözü yine bu yükler için mecazi bir ifadedir. Yani ilk şeriatte yani Yahudilikte olan idrarlı yerden elbisenin kesilmesi, diyetin olmaması, katilin mutlaka öldürülmesinin gerekmesi ve benzeri yüklerdir.

Ben, Muhammed sallallâhü teâlâ aleyhi vesellemin ismini ve sıfatını havarilerden biri olan Yuhanna'nın yazdığı ve şu anda Hıristiyanların elinde bulunup da kiliselerinde okudukları İncil'de, on dördüncü bölümde, yedi yerde buldum. İbaresi ise şu şekildedir:

> "Midarasestu imun igirziya bistevede istun seun keis eme bistevede amin amin legu imin ubsitevün is eme (7/a) daerga aegubiu gakinus biis kemizüna dütün biis ûti eguburus düvneba deramü buravüme anavenü buruş düvneba deramü kebadera imun keseunmü keseün ımun ean agabademi das endülas das endülas das imas dirisede keegu erudisu düvneba derakalun baraklitun zusi imin inameni mesimun isdun eüna dübnevma dis alisiyas ûûgusmus ezina delavin ûdi ûseüri eftu üzeyinuski eftu imis zeyinus kede eftu udibari min meni keenemi este ügafisu imas urfanus erhume birus imas ûmi agabüv nim dûslûgusmü üdiri keülügus ûn aguyede ükestin amun aladüv bemanedvüzmü batrus defte lelalıgu imin barimin menün ûze baraklitus dübnevmadü ayiün üyemsi ubadir üyemsı übadiren dûûnümadimi ikenus imas zizakesi benda kayivüminsi imas benda ayibün imin ükedi bulalalisi mesimün erşede garüdügusüm erhun keenime ûkiş üzen âlinâ bilüvüsi ûlûgus üyegra menüs endünüm eftun ûdi (7/b) emisise'nem züraân üzan zeelsiû baraklitus ûn eguyemsu imin baradu batrus dübnev matis âlisiyas ubara du batrus ekbura vedakinus mardirisi beriemu âla defta lelaligi imin ina ûdan elsi ıûra âminu nevede eftun udi egu ibün imin deftaze imin eksarşis ukibune udi mesimun imin âlegudni âlisiyan legu imin simfer imin ina egu âbelsu eân garmi âbelsuu beraklitus ükelevsede buruş imas ean zebur fesu bemsu eftun buruş imas kaîesvün ekinus eleksi düngusmun beri âmad diyas men ûdi ubıstevü sin is eme berizi keusınis zeudi buruş udi buruş dünba deram ibagu keedeki seuridemi berizekir seus udiu erhun dügusmü dudu kekirde edibula ehu legu imin âlezineeste vestazin ârdi udan zeelsi ikenus dübnevmadis âlisiyas uziyis imas isbasan (8/a) zin âlisiyan ugar lalis âfe eftu âlusa ân egusi lalisi keda erhumena ânekkeli imin" ve ta surenin sonuna kadar.

İsâ aleyhisselam yükselmesi yaklaştığında bir gün havarileriyle konuşuyordu. Yanında kendisine tabi olarak ardınca yürüyen sonra ise ikiyüzlülük yaparak ondan yüz çeviren İsrail oğullarından kalabalık bir cemaat bulunmaktaydı. Birbirlerine derlerdi ki: **"Bu adamın konuştuğu bu ağır sözleri kim alıp korumaya güç yetirebilir."** İsa aleyhisselam onları görünce, ondan yüz çevirdiler.

Hz. İsa aleyhisselâm da Allahü Tebareke ve Teâlâ'nın Kur'anı Kerim'de **"Allah yolunda bana yardımcı olacaklar kimlerdir?" dedi. Havârîler: Biz, Allah yolunun yardımcılarıyız; Allah Teâlâ'ya inandık, şahit ol ki bizler Müslümanlarız, cevabım verdiler."** (Âl-i İmrân Suresi, 3/52) buyurduğu şeyi havârîlerine söyledi. İncil'deki ibaresi ise şöyledir: "Kayimis biste gameı keegnu gamen ûdisi uhristus dûseu dûzûndüs".

Havarilerin ilki olan **Şemun** dedi ki: **"Biz senin dinine yardım edeceğiz. Biz senin ölmeyip hep canlı olan Allah Teâlâ'nın resulü olduğuna iman ettik. Veya (şöyle dedi:) Senin hay ve kayyum olan Allah Teâlâ'nın mahmudu olduğuna iman ettik.** (Yuhanna 6:67-69) **Sende bizim islamımıza şahitsin."**

Sonra (8/b) daha önce zikrettiği şeyi söyledi, yani "midarasestu imun igırziya" ve devamı. Yani kalplerinizi karıştırmayınız ve tereddüde düşürmeyiniz, inançlarınızı bozmayınız. Allah Teâlâ'ya ve resulüne iman ediniz.(Yuhanna 14:1) "Amin amin". Yani size söylediğim sözü biliniz ve ona inanınız. Kim bana iman ederse ve bana inanırsa benim yaptığım davranışları yapmaya güç yetirir ve bu amellerini arttırır ve benim gibi olur. Benim Allah Teâlâ'nın resulü olmam gibi, o da benim ve Rabbimin resulü olur. Benim yaptığım mucizeler gibi olağanüstü olaylar gösterir. **Ben Babama gidiyorum ve semaya yükseliyorum ve semavî babama ve babanıza, ilahıma ve ilahınıza çıkacağım.** (Yuhanna 14:12) **Eğer beni seviyorsanız Allah'tan getirdiğim emirleri ve yasakları korursunuz. Ben de Baba'ya yalvaracağım, o size benden sonra Faraklit'i gönderecek."** (Yuhanna 14:15,16) Bazı hükümlerde benimle onun arasında değişiklik ve farklılıklar meydana gelecek. O, size te'vıl getirecek peygamberdir. Allah Teâlâ, zamanın sonuna kadar sizinle olsun diye onu, size verdi. Ya da şu manadadır: **Ben Babamdan sizin için, nübüvvet açısından benim gibi olan Faraklit'i size bahşetmesini ve vermesini isteyeceğim. O** (9/a) **sonsuza kadar sizinle olacak. Faraklit gerçeğin, doğrunun ve yakînin ruhudur. O kişiyle kastedilen Muhammed aleyhıssalatü vesselamdır.**

> **Allame Teftâzânî *Şerhu'l-Makasıd*' da böyle söylemiştir. Seyyid Şerif Cürcânî'den de şu söz nakledilmiştir:**
>
> **"Hz. İsâ'nın 'Ben sizler için, sonsuza kadar sizinle olsun diye Babamdan başka Faraklit istedim.' derken baba kelimesini Allah için kullandığı vakidir."**
>
> **Ben de diyorum ki "Baba" sözünü Allah için kullanmak başlangıç noktası manasındadır. Önceki alimler "Baba" sözünü Allah için kullanıyorlardı ve başlangıç noktalarını babalar ile isimlendiriyorlardı. Bazıları dedi ki Allah İncil'de İsâ aleyhisselama, onun şanını yüceltmek ve övmek için "oğul" lafzıyla hitap etti.**

Kadı Beyzâvî tefsirinde dedi ki: **"Bil ki bu dalaletin sebebi, önceki şeriatlerin sahiplerinin ilk sebep olduğuna dayanarak baba kelimesini Allah Teâlâ'ya uygulamalarıdır. Hatta dediler ki baba en küçük rabdir ve Allah -subhanehu- en büyük babadır. Sonra onlardan cahil olanları zannettiler ki bununla kastedilen doğum manasıdır ve Bunu geleneksel inanç haline getirdiler. Bu sebeple onu söyleyen kişi kafir olmuştur. Fesat yolunu tamamen kesmek için bundan kesinlikle men edildiler."** (9/b)

!!!!!Bil ki Hıristiyanların ileri gelenleri ve rahipleri havarilerin ölümünden sonra Faraklit'in tefsirinde tereddüt ettiler. **Çünkü bu lafız müteşabıh lafızlardandır.** Sen de bilirsin ki, mukaddimede de söylediğim gibi, Kur'an'da ve diğer ilahi kitaplarda müteşabihat çoktur. Özellikle de İncil'de diğer ilahi kitaplardan daha çok vardır. **Bu lafız bu türdendir ve bu sebepten bu lafız hakkında herhangi bir bilgileri olmadığından dolayı onu anlamada aciz kaldılar. Bu yüzden İncili Arapça'ya tercüme ederken bu lafzı Süryanice yazdılar.** Gerçek manasını bilmiyorlardı ki lafzı Arapça'ya tercüme etsinler. Çünkü Allahu Tebarakenin ve Teâlâ'nın Kur'an-ı Hakim'de ***"Halbuki onların tevilini ancak Allah bilir"*** (Âl-i İmrân Suresi, 3/7) demesinde olduğu gibi bir hikmete bağlı olarak Allah -subhanehu- onları hakikate ulaştırmadı. Bu sebepten dolayı bu lafızla kastedilenin bahsi geçen Ruhulkudüs olduğunu zannettiler. İmparator Konstantin zamanına kadar bu tereddüt içinde kaldılar. Bu melik 318 rahibi ve keşişi toplayandır. Büyük Romalı, kadim filozoflardan kamil bir adam olan (10/a) Aryüs geldiği zaman, rahipler onunla müzakere etsinler diye imparator rahiplerle onu davet etti.

Aryüs dedi ki: **"İsâ aleyhisselam diğer peygamberler -aleyhimüsselam- gibi mahluktur, sonradan yaratılmıştır. Bununla beraber Allahü Teâlâ katında Adem -aleyhüma esselam- gibidir."** İmparator ondan bu sözleri dinleyince şüphelendi ve batıl inancından döndü. Çünkü o önceden Mecusî idi. Sonra dininden dönerek İsâ aleyhisselama iman etti. Uluhiyyetin İsâ aleyhisselama lütfedildiğine ve

İsâ'nın bir ilah olduğuna ancak Allah Teâlâ'nın ululuk ve büyüklük bakımından ondan yüce olduğuna inanıyordu. Bu sebepten dolayı onları topladı. İsâ aleyhisselamın yükselişinden iki yüz yıl sonra Hıristiyanlık dinini, teslisi ve küfrü ortaya çıkaran bunlardır. Bunlar bu lafızla kastedilenin Allah Teâlâ'nın İsâ aleyhisselamın yükselişinden sonra havarilere gönderdiği Ruhul-kudüs olduğunda ittifak ettiler. Nitekim Allah Kitâb-ı Mübin'de ***"İşte o zaman biz, onlara iki elçi göndermiştik Onları yalanladılar. Bunun üzerine üçüncü bir elçi gönderdik***." (Yasin Suresi, 36/14) buyurmaktadır. Yani Şem'un ile ki Allah Teâlâ onların yakıştırdığı sıfatlardan münezzehtir. Onların gözleri örtüldü ve İncil'de bu ayetin devamında söyleneni **yani Faraklit size geldiği zaman yanında Allah Teâlâ'nın katından çıkan Ruhulkudüs** olur ifadesini göremediler. Belki de Allah onların kalplerini mühürledi (10/b) ve nebimiz Muhammed aleyhissalatü vesselamı inkâr ettiler. Çünkü bu haber, İncil'de, onu bilen için güneşten daha açık bir şekilde bulunmaktadır. Hıristiyan rahiplere sorulsaydı derlerdi ki: nebiniz Muhammed aleyhisselamın bahsi İncil'de yoktur. İsâ aleyhisselamın peygamberlerin (aleyhimüsselam) sonuncusu olduğuna hükmediyorlar.

Halbuki İncil sahibi, güvenilen ve itimat edilen bir kişi olan Yuhanna açıklamış ve İsâ aleyhisselamın risaletini tebliğden sonra yazdığı mektuplardan ilki olan Arap bölgesine gönderdiği mektubunda demiştir ki:

> **"Bu mektup İsâ aleyhisselâmın dostu Yuhanna'dan. Ey İsâ aleyhisselâmın sevdikleri! Onun Allah'tan olup olmadığını denemedikçe vahiy getirerek olağan üstü şeyler gösteren herkese inanmamanızı tavsiye ediyorum."**
>
> Efendimiz İsâ aleyhisselam buyurmuştur ki: Benden sonra nübüvvet iddia eden pek çok kişi gelecek. Eğer İsâ aleyhisselâmın Allah Teâlâ'nın ruhu ve O'nun, Meryem'e (aleyhümaesselam) ulaştırdığı kelimesi olduğunu ikrar ederse ve Allah Teâlâ'nın onu, halka Allah Teâlâ'nın vahdaniyetini onlara tebliğ etmesi ve Allah Teâlâ'nın ismini onlara açıklamak ve öğretmek için gönderdiğini bildirirse (11/a) bu Allah katından size gönderilmiş sahih bir vahiydir. Ona iman ediniz ve ona itaat ediniz çünkü o, apaçık deliller ile size gelen Allah Teâlâ'nın Resulüdür.
>
> Eğer size birisi vahiyle gelir, olağanüstü şeyler gösterir fakat İsâ aleyhisselâmın Allah'tan gelen bir ruh olduğunu ve Allah Teâlâ'nın, Meryem'e -aleyhüma esselam- ulaştırdığı kelimesi olduğunu ikrar etmezse, aksine İsâ aleyhisselamı inkar ederse, onu inkar ettiği zaman o, şeytandan gelen bir vesvesedir. O, ahir zamanda geleceği söylenen, dalalete düşürmede son raddeye varmış yalancı deccaldir. İncil'de, şeytanın vesvesesinin vahiy kelimesiyle ifade edilmesi tıpkı Allah Teâlâ'nın Kur'an-ı Mecîd'de "***Gerçekten şeytanlar dostlarına, sizinle mücadele etmeleri için telkinde bulunurlar***." (En'am Suresi, 6/121) buyurduğu gibidir. Yani kâfirlerden onlara itaat edenlere vesvese verirler. **Bu, İncil sahibi havari Yuhanna'da anlatılmıştır.**

Bu nakil onlara nebimiz Muhammed aleyhissalatü vesselamın nübüvvetini gösteren delillerin en sağlamıdır. Dolayısıyla gerçek açıktır. Dileyen iman eder ve dileyen inkâr eder.

'BARAKLİTUS'a gelince Süryanice İncirde ilk harfi tek bâ ile, Arapça'ya tercümesinde ise fâ iledir. Çünkü Arapça olmayan bir kelimeyi Arapça'ya aktarmanın kuralı, (1 l/b) bâ harfi olan yeri fâ ile değiştirmektir. Bu lafızda, Firdevs'te ve benzerlerinde olduğu gibi. Eğer nakledilen lafızda vâv olursa bâ ile değiştirirler. İbrahim, Yakup, ve (ابنيامن) diğerleri gibi. Eğer nakledilen lafızda yâ varsa hâ (هاء) ile değiştirilir. " آهيّاً شراهيًّا" (Âhiyyen şirahiyyen) gibi. Eğer hemze varsa hâ (حاء) ile değiştirilir. Nuh (aleyhisselâm) gibi.

Allame Teftazâni, "Faraklit'ın anlamının gizlilikleri keşfeden olduğunu söylemiştir. Ben de, eğer "barakalus"tan türemişse anlamının mükemmel olduğunu söylüyorum, yani pek çok iyi özelliği olan demektir. Eğer "barakaletis"ten ise hamdeden anlamında olur ya da eğer "barakaletus"tan ise

umulan ve istenilen anlamındadır. Süryanî lügatinde de **"baraklitus Allah Teâlâ'ya, halkın ibadetlerini ve dualarını kabul etsin diye aracılık eden kişidir"** diye zikredildiği gibi şefaatçi manasında olur. Eğer **"baraklitikûs"**tan ise manası Allah Teâlâ'ya çok ibadet eden olur. Çünkü Süryani, Yunan ve İbrani lügatlerinde o fiilden ve diğerlerinden türeme (12/a) Arapça'daki gibi değildir. Aksine bazen kelimede bir harf artar, bazen bir veya iki harf azalır. Kelimenin bir ya da iki harfi başka bir veya iki harfle değişir. İsâ'ya (aleyhisselâm) **"İİSUS"** dedikleri gibi. Bu söz **"ÎYASAS"**tan türemiştir. Eğer Süryanice ise manası mutluluk ve ihsan edilmiş olur. Eğer müfessirlerin dediği gibi İbranice ise anlamı ebediyen uzun ömürlü olur.

Hâsılı mana Allah bana, benden sonra gelecek âhir bir resulü size müjdelememi haber verdi. O, bana nübüvvette denktir. Onun yanında Allah Teâlâ'nın katından olan, gerçeğin ve doğrunun ruhu olacaktır. Dünya halkının onu bilmeye gücü yoktur. Onlar onu göremezler çünkü onlarda onu anlayacak idrak ve onu görecek göz yoktur. **Siz onu tanırsınız çünkü o sizinle ve siz onunlasınız.** (Yuhanna 14:16-17.) Bu hitap şu ibareyle havarileredir: **"ean dis âgabâme dûnlugunmu diris keûbadirmu âgâbisi eftun keburus eftun elusu mesakemunin (12/b) baraktun biisumen"** ve devamı.

Yani eğer sizden birisi beni severse Allah Teâlâ'nın emriyle size söylediğim sözü korur. Allah da onu sever. Ben de ona gelir, ona bir yuva yaparım. Kim beni sevmezse sözümü muhafaza etmez. İşittiğiniz söz benden değil, beni size gönderen Baba'dandır. Ben bunları size söyledim. Çünkü şu an sizin aranızdayım. (Yuhanna 14:23-25.)

"Üze barakütus dübnevmadü ayiün üyemsi ubadir üyemsi übadiren dûûnümadimi ikenus imas zizakesi benda kayivüminsi imas benda ayibün imin" yani: **Lâkin Babamın benim ismimle göndereceği, yanında Ruhulkudüs'ün olacağı, Faraklit size her şeyi nasihat edecek ve Öğretecek, bütün söylediklerimi de size hatırlatacaktır.** (Yuhanna 14:26.)

Bu ayet için Kur'an'da işaret vardır. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: "***Bütün dinlere üstün kılmak** - **için"*** (Saf Suresi, 61/9), bir başka ayette ise "***Sonra şüphen olmasın ki, onu açıklamak da bize aittir."*** (Kıyamet Suresi, 75/19)

İsâ aleyhisselamın İncil'deki **"Babam onu beni ismimle gönderecek,"** sözüne gelince, Faziletli Teftazâni ***Şerhu'l –Makasıd'***ta demiştir ki: "İsâ aleyhisselamın İncil'deki **'babam onu benim ismimle gönderecek'** sözü (13/a) **'nübüvvetle'** gönderecek demektir ve 'Faraklit'in manası **'gizlilikleri keşfeden'**dir".

Ben **'ism'** lafzının nübüvvetle tefsir edilmesi konusunda diyorum ki ibarenin gerektirdiği mana bu değildir. Çünkü "nebi" yada "nübüvvet" lafızlarının herhangi bir kimse için isme dönüştüğü duyulmamıştır. Yine Şeyh Şihabeddin Sühreverdi ***Heyakil-i Nur'da*** demiştir ki: **"İsa aleyhisselâmın 'Babam onu benim ismimle gönderecek' sözünden kasıt nurla meshedilmiş Mesihtir. Nebi aleyhüma esselam da nurla meshedilmişti. Bu münasebetten dolayı da 'Babam onu benim ismimle gönderecek.' dedi."** Aynı şekilde bu görüş de uygun değildir. Çünkü müfessirlerin çoğunluğu demiştir ki "Mesih" sözcüğü İbranice'dir ve mübarek anlamındadır. Arapça değildir ki anlamı nurla meshedilmiş olsun. Mesih kelimesinden türemiştir çünkü bereketle meshedilmiştir ya da günahlardan temizleyen şeyle meshedilmiştir ya da yeryüzünü meshettiği için ki bir yerde kalmadı veya onu Cebrail aleyhisselam meshetmiştir deseler de bu böyledir.

Aksine "Babam onu benim ismimle gönderecek" sözünden kasıt Süryani lügatinde ve **İncil'de Mesih** lafzı **HIRİSTUS** diye isimlendirilir ve bunun manası "hamd eden" ya da "hamd edilen" dir. Çünkü bu lafız **"Evharistuse"**den geliyor yani "sana hamd ediyorum". (13/b) Onların dillerinde "evharistuse seamü" yani "Allah'ım ben sana hamd ederim" veya "keevharistu düvneteun" yani "ben Allah Teâlâ'ya hamd ederim" veya "keevharistu dünbelasitüm kedünki" yani "ben yaratıcıma ve rabbime hamd ederim" denildiği gibi. Bu münasebetten dolayı da "babam onu benim ismimle gönderecek" dedi.

Nitekim Allahu Tebarake ve Teâlâ Kur'an-ı Sadık'ta, İsâ aleyhisselamdan bahsederken buyurmuştur

ki: “***Hatırla ki, Meryem oğlu İsa: Ey İsrailoğullarıl Ben size Allah Teâlâ’nın elçisiyim, benden önce gelen Tevrat’ı doğrulayıcı ve benden sonra gelecek Ahmed adında bir peygamberi de müjdeleyici olarak geldim, demişti.***” (Saf Suresi, 61/6.)

Yani benim ismimin “hamd eden” yada “hamd edilen” olması gibi, onun ismi de “hamd eden” ya da mübalağalı bir ifadeyle “hamd edilen”dir. Yani kendilerinde övgüye değer özellikler bulunduğu için peygamberlerin hepsi hamid ya da mahmud olarak isimlendirilmiştir. Ve onda (benden sonra gelecek resulde) bu özellikler daha mübalağalıdır ve övgüye sebep olan tüm fazilet ve iyilikleri kendisinde toplar. Çünkü “Ahmed” lafzındaki hemze ya faili ya da mefulü tercih etmek içindir**.[“Bu ayet İncil’de söylenen “babam onu benim ismimle yani Ahmedle gönderecek” sözünü doğrulamaktadır. Hıristosun anlamı da aynı şekilde Ahmet’tir.”]**

“İrinin afîim imin irinidni emin zizumi imin” ve devamı. Yani selâmet. Size Allah Teâlâ’nın selametini ve özellikle kendi selametimi emanet ediyorum. Ben size, dünyanın verdiği ve ihsan ettiği gibi vermiyorum. (Yuhanna 14:27.) “Kedni irinin (14/a) kenin irig imin birin yenesse” ve âyetin devamı: **“Geldiği zaman ona iman edesiniz diye size, şimdi olmadan önce söyledim ve haber verdim. Artık sizinle daha fazla bir şey konuşmayacağım.”** (Yuhanna 14:29,30).

“Ükedi bulalalisi mesimün erşede garüdügusüm erhun keenime ûkeşi üzen” ve âyetin devamı: **“Alemin ‘ERHUNu’ gelecek, onun için bir şey yoktur.”** (Yuhanna 14:30.) Bu lafız da yine müteşabih lafızlardandır. Bu sebepten dolayı da manasını bilemediler ve tercümede bu lafzı yazdılar. **Doğrusu manası yani “erşede garüdügusüm ERHUN” yani benden sonra bu dünyaya âlemin ilki olan gelecek.** O hiçbir şeye ihtiyaç duymayacaktır, ya da manası alemin zengini veya manası alemin devletinin sahibi, ya da manası alemin ilki olur. **O da Muhammed aleyhisselamdır.**

Tıpkı aleyhisselâmın **“Allah ilk önce benim nurumu yarattı.”** (Aclûnî, Keşfü ’l-Hafa ve Müzîiü ’l-İlbas, I, 311.),

“Eğer sen olmasaydın bu alemleri yaratmazdım.” Aclûnî, Keşfü ’l-Hafa ve Müzîiü ’l-İlbas, II, 232. ve **“Ben nebi iken, Adem su ile çamur arasındaydı.”** (Tirmizî, el-Câmiü ’l-Kebîr, VI, 7.)buyurduğu gibi.

“Âlinâ bilüvüsi ûlûgus üyegra menüs endünüm eftun udi emisise’nem züraân” yani, fakat bu, şeriatlarında yazılmış olan **“Benden sebepsiz nefret ettiler.”** sözü yerine gelsin diye oldu. (Yuhanna 15:25.) “Üdan zeelsiû baraklitus (14/b) ûn eguyemsu imin baradu batrus ikeyenus mardirisi” yani fakat **Babadan size göndereceğim** -İbn Berracân tefsirinde **“urselehu”** kelimesinin yerine “ebasehu” ibaresini zikretmiştir

-Faraklit, Babadan çıkan hakikat, doğruluk ve yakın Ruhu geldiği zaman benim için şahitlik edecektir. Siz de şahitlik edersiniz, çünkü başlangıçtan beri benimle birliktesiniz. (Yuhanna 15:26,27.) **Sürçtürülmeyesiniz diye bunları size söyledim.** (Yuhanna 16:1)

“Ala defta lelaliga imin” ve devamı. **Saati geldiğinde o size gelince, bunları size söylediğimi hatırlayasınız diye bu şeyleri size söyledim. Bu sözü ki o Muhammed aleyhisselamın müjdelenmesidir, daha önce size haber vermedim çünkü sizinle beraberdim. Şimdi ise, beni gönderene gidiyorum ve sizden hiçbiriniz bana, ‘Nereye gidiyorsun?’ diye sormuyor. Fakat ben size gerçeği söylüyorum. Benim gitmem sizin için daha hayırlıdır. Eğer ben gitmezsem, Faraklıt size gelmez. Fakat gidersem, onu size gönderirim.** (Yuhanna 16:4-7.)

İsâ Aleyhisselamın ‘Baba’dan onu size yollayacağım’ sözü müsebbibin sebebe isnadı türündendir. Çünkü Allah Teâlâ’nın fiili olan göndermeyi kendine (aleyhisselâm) isnat etmiştir. Sanki onu (aleyhisselâm) semaya Mûhammed (aleyhisselâm)’ın gelişinden dolayı çıkarttı. (15/a) **“Eğer ben gitmezsem, Faraklit size gelmez.”** dediği gibi. Eğer gidersem, onu size gönderirim yani size muhakkak gelecek.

Allah Teâlâ’nın **‘gönderme’** fiilinin, aleyhisselamın dünyadan yükselmesi olan sebebe dayandırılması aklî mecaz türündendir. Kur’an’da da bunun olduğu yerler çoktur; ***“Kendilerine Allah Teâlâ’nın âyetleri okunduğunda imanlarını artıran)*** (Enfâl Suresi, 8/2) ayetinde ve benzerlerinde olduğu gibi.

Ya da melzumun (Mevcud bir şeyle beraber bulunması lâzım gelen) zikredilip lazımın kastedilmesi türündendir. Çünkü gönderme melzumdur ve onunla müjdelemek lazımdır. Melzum olan göndermeyi zikretti, lazım olan müjdelemeyi kastetti. Te'vili Allah ve ilimde derinleşmiş olanlar dışında kimse bilmez.

"Keelsun ekinus elekeksi dungusmun" ve devamı: Yani bu "**müjdelenen yani Muhammed"** aleyhisselam geldiği zaman, günah, doğruluk ve hüküm için dünyayı azarlar. Günah için, çünkü bana iman etmezler. İyilik ve doğruluk için, çünkü Babama gidiyorum ve artık beni görmeyeceksiniz. Hüküm ve adalet için, çünkü dünyanın reisidir yani alemin ilkidir, alemi davet eder yani onları dine çağırır, çünkü onun için salih amel, gelenek, usul, alamet, saygınlık, ceza ve mükafat vardır. Denilir ki "danehu dînen" (15/b) yani onu cezalandırdı ve denilir ki "kema tudînu tudânu" yani cezalandırırsan, fiilinden dolayı ve yaptığın işe göre cezalandırılırsın. Teâlâ'nın sözü ***"biz cezalanacak mıyız"*** (Sâffât Suresi, 37/53) yani karşılık göreceğiz. "ed-Deyyan" (yargılayıcı) Allah Teâlâ'nın sıfatlarındandır. O âlemi borcundan dolayı yani hal ve durumundan dolayı ve " يدينه ديناداته" yani onu itaat ettirdi ve onun yetkisini elinden aldı. yani ona itaat etti. Onda din ve bütün dinler vardır. " دانه" "ديانه " gibidir yani itaatkar. " دينته تدينا" yani tamamı onun dinindendir.

"Edi bula ehu leyni imin âluzinaste vestazin ârdi" yani: **"Bende size söylemek istediğim çok söz var, fakat şimdi sizin gücünüz onu taşımaya ve korumaya yetmez."** (Yuhanna 16:12.) "Udan zeelsi ikenus dübnevmadis âlisiyas" ve devamı: Yani "**Yanında doğruluğun, hakikatin ve yâkînin ruhu olan uyarıcı nebi geldiği zaman, size gerçeğin hepsini öğretecek ve ihsan edecek. Çünkü kendinden konuşmayacak, aksine Hakk'tan ne duyarsa onu söyleyecek ve kendisinden sonra gerçekleşecek her şeyi size bildirecektir** (Yuhanna 16:13.); benim semadan yeryüzüne inişim, güneşin batıdan doğması, tövbe kapısının kapanması, yalancı deccalın ortaya çıkması gibi ve bu gizli ve yüce alametlerden diğerlerini".

> **"O kişi beni yüceltecek. Çünkü o (16/a) benim için nübüvvetten, şeriatten ve diğerlerinden ne var ise alacak. Size baba hakkındaki her şeyi ve İncillerde Allah Tebarâke ve Teâlâ'nın İsâ aleyhisselâmın diliyle söylediği müteşabihlerden haber verecek."**

"Ebinase garkeezu gademi gayin ezibsase keebu disademi kisenun imin kesina gayedemi iminus keberi validemi is denisa keebikbesademı enfilaki imin keelşede burusme". Allahu Tebarake ve Teâlâ eshabu'l-yemin olan salih kullanna buyurdu ki: **"Aç idim, bana yiyecek verdiniz; susamıştım, bana içecek verdiniz; yabancıydım, beni içeri aldınız, bana ikramda bulundunuz; çıplaktım, beni giydirdiniz; hasta idim ziyaret ettiniz; zindanda mahpus idim, yanıma geldiniz."** (Matta 25:41.) Eshabu'l-şimal için bu sözün aksini söylemiştir. (Matta 25:35)

Allahu Tebarake ve Teâlâ Musa aleyhisselama da böyle buyurmuştur ki:

"Hastaydım beni ziyaret etmedin." Dedi ki: "Ya Rab, bu nasıl olur?" (Allah) buyurdu ki**: "Falanca kulum hasta oldu onu ziyaret etmedin. Eğer ziyaret etseydin beni onun yanında bulacaktın."** Bu münasebet ancak farzları eda ettikten sonra nafile ibadetlere devam edersen ortaya çıkar. Haberi sahihte Allah Teâlâ'dan varid oldu ki: **"Kendisine farz kıldığım şeylerden daha sevgili bir şeyle bana yaklaşamaz. (16/b) Kulum nafile ibadetlerle bana yaklaşırsa, bende onu severim. Onu sevdiğim zaman onun duyduğu kulağı, gördüğü gözü, konuştuğu dili, tuttuğu eli, yürüdüğü ayağı olurum."** (Buhârî, Rikâk, 38.)

Aynı şekilde hadiste varid olmuştur ki: **"Allah Adem'i kendi suretinde yarattı."** (Buhârî, İstizan, 1.) ve başka bir rivayette de **"rahmanın suretinde"** şeklindedir. Bu yine Tevrat'ın başında Tekvin 1:27: **"Ve Allah insanı kendi suretinde yarattı"** ve aynı şekliyle İncil'de de yine zikredilmektedir. Bunu anlayamayanlar zannettiler ki beş duyuyla algılanıp görünen suretten başka suret olmaz. Böylece benzettiler, cisimleştirdiler ve şekillendirdiler. Alemlerin rabbi Allah cahillerin söylediklerinden uludur, yüceler yücesidir.

Takarrub ile kastedilen, kulun Allah Teâlâ'ya, örnek alınması emrolunan sıfatlarda yaklaşmasıdır ve

rablık ahlakı ile ahlaklanmaktır. Hatta Allah Teâlâ'nın ahlakıyla ahlaklanınız denilmiştir. Bu ise övülen sıfatların kazanımlarındandır ki bu sıfatlar ilim, iyilik, ihsan, latiflik, rahmet saçmak, halka hayır yapmak, onlara nasihat etmek, onları hakka yöneltmek ve batıl olandan onları menetmek ve şeriatın kıymetleri olan bunlara benzer sıfatlardır. Bunların her birisi Allah Teâlâ'ya yaklaştırır. Fakat yakınlığı (17/a) mekan olarak istemek anlamında değildir aksine sıfatlarda yakınlaşmak anlamındadır.

Fakat bazı cahiller görünüş olarak benzeme düşüncesinde olmuşlar ve ona meyletmişlerdir. Bazıları ise münasebetin sınırını aşarak, tek olmak görüşünde oldular ve hulûlü savundular. Hatta onlardan bazıları istiğrak ve mahıv halleri dışında **"ene'l- hakk"** dedi. **Hıristiyanlar İsa aleyhisselam hakkında dalalete düştüler ve onun ilah olduğunu söylediler.** Onlardan diğerleri ise insanlığı ilahlık ile kaplamayı söylediler. Bazıları da onunla bir olmaktır, dediler. İttihadın ve hululün imkansızlığı kendilerine görünen kişilere gelince Allah Teâlâ'nın nurlarından bir nur onlara beyan oldu ki onlar çok azdırlar. Bu zayıf kulda onlardandır.

Eğer nebimiz Muhammed aleyhissalatü vesselamın Tevrat'ta ve Zebur'da olan vasıflarını söylersem risale uzar. Biraz da sufi şeyhlerin ıstılahlarından bahsedelim.

****

Rahman ve Rahim olan Allah Teâlâ'nın adıyla.

Kalplerimizi şerden sıyırıp hayra yönelten, nurların nurunu arttıran, bize gören gözleri açan, sırların sırrını bizden açığa çıkaran, Örtülerin örtüsünü bizden kaldıran Allah Teâlâ'ya hamd olsun. Salat ve selam O'nun nurlar nuru, sadıkların efendisi, Cebbar olan Allah Teâlâ'nın sevgilisi, Gaffar olan Allah Teâlâ'nın müjdecisi olan resulü Muhammed'e ve onun güzel, temiz ve hayırlı ailesine olsun.

Sözünü ettiğimiz sufilerin görüşlerine gelince:

İncil'de İsâ aleyhisselamdan naklettiler ki, **ikinci kez doğmayan gökyüzü krallığına asla katılamayacak.** Yuhanna İncil'inde zikredildi ki **"kim ikinci kez doğmazsa Allah Teâlâ'nın krallığını asla göremeyecek".** İbaresi ise şu şekildedir: "Amin amin legusi eân midis yekisı ânusen uziname iziyin duni esiliyan duseu". Yani **bil ve inan ki kim ikinci defa doğmazsa Allah Teâlâ'nın krallığını görmeye asla güç yetiremeyecektir.** (Yuhanna 3:3)

> İsrail oğullarından ismi Nikodimis olan bir adam, bir gece İsâ aleyhisselama geldi ve İsâ aleyhisselama soru yönelterek şöyle dedi:
>
> **"Ravi" yani ya Muallim! Bir insanın annesinin karnına ikinci kez girmesi ve tekrar doğması nasıl mümkün olur?** (Yuhanna 3:1-4.)İsâ aleyhisselam dedi ki:
>
> **"Sen İsrailoğulları alimlerinden birisin, tekrar doğmayı bilmiyor musun?"**
>
> "Amin amin legusi" yani:
>
> **"Sana söylediklerimin hak ve gerçek olduğunu bil ve inan ya Nikodimis. İşin doğrusu bir kimse sudan ve ruhtan doğmadıkça Allah Teâlâ'nın krallığına girmeye güç yetiremez."**
>
> "Düyeyenimenun ekinus sargus" yani:
>
> **"Kim bedenden doğarsa yine bedendir."** "Sargusi esti kedu yeyemınun ekdevü benevma (18/a) dus binema este" yani:
>
> **"Kim ruhtan doğarsa aynı şekilde ruha dönüşür".** (Yuhanna 3:5-10.)

Matta'nin naklettiği İncil'de zikredilmiştir ki: "Enikeni diura burusilsun imaside duisu legundes dıs aramizun estin endivasiliya dun uranun kebrus galesa menus uiyisus beziyun". Yani o saatte öğrenciler İsâ aleyhisselama geldiler ve

> **"Göklerin krallığında en büyük kimdir?"** diye sordular. İsâ aleyhisselam küçük bir çocuk çağırdı ve onu ortalarına dikip şöyle dedi:

> **“Gerçek size söylediğimdir. Eğer dönmezseniz ve bu çocuk gibi olmazsanız göklerin krallığına giremeyeceksiniz ve kim bu çocuk gibi kendini alçaltırsa, göklerin krallığında en yüce odur. Kim böyle bir küçük çocuğu benim ismim için kabul ederse, beni kabul eder. Kim iman eden bu küçüklerden birini şüpheye düşürürse, onun için boynuna bir değirmentaşı bağlayarak denizde boğulması daha hayırlıdır.”** (Matta 18:1-6.)

Allah Tebarake ve Teâlâ Kur’an-ı Celil’de şöyle buyurmuştur: “(***Onlara (Yahudilere), kendisine ayetlerimizden verdiğimiz ve fakat onlardan sıyrılıp çıkan kimsenin haberini oku.***” (A’raf Suresi, 7/175.) ve ikinci ayetin devamı.

Yani: **Ya Muhammed! Ümmetine, ayetlerimizi yani duaların çabuk kabul edilmesi, melekleri görmesi ve onlarla konuşması ve benzerleri gibi katımızdan kerametler verdiğimiz kişinin haberini oku. (18/b) “O ise, onlardan sıyrılıp çıktı.”** yani çıkarıldı, geri alındı. Şeytan da, avcının avını ağda yakalaması gibi, onu yakalayarak esir etti, tövbeden ve hakka dönmekten alıkoydu. Böylece o, dalalete düşen azgınlardan biri oldu. Yani Bel’am bin Baura. Allah Teâlâ’nın dostları olan Musa, Harun (Allah Teâlâ’nın duası peygamberimize ve ikisine olsun) ve kavmine karşı, Allah Teâlâ’nın kafir ve günahkar düşmanlarına duasıyla yardım etti.

Bil ki tekrar doğmak, ruhun bedenden ölümle değil aksine ölümden önce manevi olarak çıkmasını belirtmektedir. Tıpkı nebimiz sallallâh Teâlâ aleyhi vesellemin buyurduğu gibi: **“Ölmeden önce ölünüz.”** (Aclûnî, Keşfü’l-Hafa ve Müzîlü ’l-İlbas, II, s.402.)

Tasavvuf ehlinin dediği gibi: **“Bu iş ‘sıyrılmak’ olarak isimlendirilmektedir. Sıyrılmak iki çeşittir; hayırdan sıyrılarak şerre geçmek ve şerden sıyrılarak hayra geçmek.”** Ebu Yezid el-Bistamî’nin - Allah sırrını kutsasın –

“Ben, yılanın derisinden sıyrılması gibi derimden sıyrıldım. Böylece ben O’yum.” dediğinin rivayet edilmesi gibi.

Bil ki şerden sıyrılmanın pek çok çeşidi vardır. Birincisi yerilmiş huylardan kurtulmaktır ki bunlar kin, kıskançlık, kibirdir ve benzerleri çoktur. Bu söylenenlere göre, sıyrılmak bu sıfatları övülmüş sıfatlarla değiştirmektir. Onlardan biri de nefsin, Ölümden önce, insan bedeninden manevi olarak sıyrılmasıdır. Bu durumda kişi nefsinin bedeninden ayrıldığına şahit olur (19/a) ve karşısında durarak kendisine bakar. Bunları yalnızca müşahede ashabı görebilir. Bir diğeri de nefsin bedenden sıyrılmasına benzer bir şekilde kalbin nefisten sıyrılmasıdır. Sonra ki ise sırrın kalpten sıyrılmasıdır. Sır kalpten çıkar; kalp, nefis ve bedenden soyutlanarak yükselir. Bundan sonra sırrın kalpten sıyrılmasına benzer şekilde, hafinin sırdan sıyrılması gelir. Sonra hafinin sıfatlarından sıyrılması gelir. Sonra da ehfanın hafiden sıyrılması gelir. O ise fenâ’dır. Bu, **FENÂÜ’L-KÜLL** diye isimlendirdikleri fenâdır.

Bu sıyrılmalar yedi defadır. Sıfatlardan sıyrılmanın, biz her ne kadar tek seferde olduğunu söylesek de farklı merhaleleri vardır. Altıncı sıyrılmaya gelince o, hafinin sırdan sıyrılmasıdır, bundan dolayı onu fenâ olarak isimlendirmişlerdir. Sonraki aşamalarda Allah Teâlâ’nın dışında kalacağı için bu hatadır.

O ehfadır. Bu durum, Ebû Yezid’in **“Nefsimden sıyrıldım, ben O’yum.”** dediği makamdır. Bunu bir olma (tevhid) makamı, birlik olma makamı ve fenâ makamı olarak isimlendiriyorlar. Eğer fani ise, O olamaz. Aksine Allah tek başına vardır. Eğer o, Allah olmazsa ben oyum, orada değilim demesi doğru olmaz. Allah tek başına vardır. Ben Allah Teâlâ’nın dışında oradayım demesi doğruysa (19/b) tam bir fena olmaz.

Hayırdan sıyrılıp şerre geçmeye gelince, kendilerinden yükseldiği makamların ve derecelerin başına ulaşan kişinin aksidir. Oraya iner. En başa indiği zaman, o iman makamıdır. Belki o bu şekilde kalır. Onlardan bazıları ise orada kalmaz. Allah Teâlâ ondan korusun. Hatta lanetli şeytan ve Bel’am bin Baura gibi aşağıların en aşağısına indirilir. Allahu Tebarake ve Teâlâ’mn Kur’an-ı Aziz’de buyurduğu gibi: “***Dileseydik elbette onu bu âyetler sayesinde yükseltirdik***.” (A’raf Suresi, 7/176) yani biz onu çok

yükseklere çıkartırdık. Bu, Teâlâ'nın onu müşahede derecesinden sonra yükseltmediğine delildir. Sadece mükaşefe ve kerametin başlangıcında kalmamıştır.

Allah Teâlâ'nın sözü: "***Fakat o*, *dünyaya saplandı***." (A'raf Suresi, 7/176) yani dünyayı seçti ve ondan razı oldu. Allah Teâlâ kazandıktan sonra onun en aşağıya inişini açıklamaktadır. Seçimi kendisi için kötü oldu öyle ki sıyrılması, nefsi ve hevasına uyması arttı. Allah Teâlâ'nın **"onlardan sıyrılıp çıktı ve dünyaya saplandı ve nefsine uydu"** buyurduğu gibi. Bu, kesb ve tarikat makamlarından sonra olduğuna da delildir. Bununla birlikte melekut âleminden bir şeyler ona açık oldu. Sonrasında ceberût alemine ulaşamadı. Ceberut aleminde olan her şey cebrîdir. Orada kul için muteber bir kazanç yoktur. İnşallah Teâlâ bu anlattıklarım anlaşılmıştır (20/a).

Bel'am'ın hikayesi Yahudilerin elindeki Tevrat'ta yazılıdır. (Sayılar:22,23,24.) Şam bölgesinde yaşayan krallardan ismi Tsippor oğlu Balak bin Safvar olan kral -ki Tevrat'ta ismi Valak'tır, Bel'am'ın ismi ise **Valaam b. Sebfur**'dur-, İsrail oğullarının kötülüğüne dua etmesi için ona çokça mal verdi. Allah Teâlâ'nın meleklerinden bir tanesi geldi ve dedi ki: **"Bunu yapma. Allah Teâlâ bu kavimle beraberdir."** Bunun üzerine Bel'am dua etmekten çekindi. Balak ise kabul edinceye kadar hediyelerini ikinci ve üçüncü kez arttırdı. Sonra Bel'am, Balak'a kurbanlar kesmesini ve çok sadaka dağıtmasını emretti. Uzun süre böyle devam ettiler.

İsrail oğulları, onun topraklarının bazı bölge ve köylerine yerleştiler. Bel'am, Musa aleyhisselama ve kavmine beddua etti. Ancak Musa'nın kavmi zinaya düşüp de diğer kavmin kadınları ile günah işleyinceye kadar Bel'am'ın duası etki etmedi. Daha sonra Bel'am'ın duası etkili oldu ve aciz kaldılar. İsrail oğulları, önceden kendilerini ezerek galip geldikleri kavimden daha güçsüz duruma düştüler. Fakat Allah Teâlâ Bel'am bin Baura'ya lanet etti ve onu kovulmuş, engellenmiş ve geri çevrilmiş kıldı. Kıssa kapsam olarak Tevrat'taki en uzun kıssadır. (20/b) Eğer burada anlatırsam risale uzar. Bu ayet, bir velinin meşakkat dünyasında yaşadığı sürece imanda kalamayabileceğine delildir. Aynı zamanda bu ayet, olağanüstü kerametlerin nebiler (aleyhümüsselam) gibi, genellikle evliyalar için de olduğuna delildir. İnşallah tek başına anlarsın.

Allah Teâlâ'nın sözü ***"Üstüne varsan da dilini çıkarıp solur, bir aksan da dilini sarkıtıp solur***" (A'raf Suresi, 7/176.) yani Be'lam'ın durumu soluyan köpeğin durumu gibidir. Onu kovsan da düşmanlık etsen de, gölgede yatmaya bıraksan da solur. Bu yolunu kaybetmişlik hali yani Bel'am bin Baura'dır. Onu, kötü bir iş olan, Musa'ya, Harun'a -aleyhüma esselam- ve onların kavmine beddua etmekten alıkoysan da, o bunu yapmaktan çekinmez. Onu serbest bıraksan da bu işi yapmaktan geri durmaz. Onu hor görmek için köpekle Örneklendirmiştir. Bunu söyledi çünkü onu, Hz. Musa'ya ve kavmine bu bedduayı etmekten alıkoydu ve engelledi. Bu Tevrat'ta da yazılıdır. Aynı şekilde Allah Teâlâ'nın melekleri de pek çok kez onu, bunu yapmaktan engellediler, sayısız defa ona nasihatte bulundular, ancak o, bunu yapmaktan kaçınmadı. Allah bunun benzeri dalaletlerden bizi korusun.

Allah Teâlâ'nın sözü ***"Andolsun, biz cinler ve insanlardan birçoğunu cehennem için yaratmışızdır. Onların kalpleri vardır*, *onlarla kavramazlar"*** (A'raf Suresi,7/179) (21/a). İmam Deylemî - sırrı mübarek olsun - demiştir ki: Bil ki şüphesiz kalpler (kulub) çoğuldur. Müfredi kalp'tir ki pek çok anlamlar için kullanılır. Halkın anlayışına en yakın olanı bedenin kalbidir ve bilinen özel bir et parçasıdır. **Sonra bedenin kalbinin içinde nefsin kalbi vardır.** Sonra ise nefsin kalbinde zaaf kalbi vardır. Böylece o, nefsin kalbindedir. Sonra bu kalbin içinde sır olarak isimlendirdiğimiz akıl ve ruh vardır. Bu sır, içinde akıl ve sırrın bulunduğu kalbin kalbidir. Sonra akıl ve sır iki rûhâni ışıktır. Sonra hafi vardır. Bundan sonrada sımn sim, kalbi ve kendisi vardır. Ayrıntılarını ***Kitâbu Mirâti'l- Ervâh''***tan öğrenirsin.

Allah Teâlâ'nın bu sözünü bilirsen "***Onların kalpleri vardır*, *onlarla kavramazlar***." (A'raf Suresi,7/179.) yani sırrın ve aklın yeri olan kalple. Sonra nefis kavraması gereken şeyi ve idrak etmesi gerekeni aklın ve ruhun nuruyla kavrar ve idrak eder. Bu kalp bazen merhametsizliğin ve çeşitli kötülüklerin altında gizlenmiş olabilir. Böylece akıl ve ruh nefsi aydınlatamaz. Çünkü onlar kara kalbin içindedir. Bu sebeple ışıkları nefse ulaşmaz. Allahu Tebarake ve Teâlâ buyuruyor ki: ***"Hayır! Bilakis onların işlemekte oldukları (kötülükler) kalplerini kirletmiştir***." (Mutaffifin Suresi, 83/14.) (21/b)

"RİNE" kalbin üzerindeki pastır. Nebi sallallâhü aleyhi ve sellem buyurdu ki: **"Kalplerde, demirin paslanması gibi paslanır. Onun cilası ise Kur'an okumaktır."** (Suyuti, Câmiü 's-Sağir, c.2, s.26.)Yine Nebi aleyhisselam buyurdu ki:

"Bir kul günah işlediği zaman, kalbinin üzerine siyah bir nokta konur. Eğer başka günah işlerse, başka bir siyah nokta konur. Öyle ki sonunda kalbi kararır." (İbn Mace, Kitabü'z-Züht, c.2, s. 1419.)

Kalpler, ışıktan gizli ve örtülü olursa bizzat kendisi karanlık olur. Nefis onunla, gerçeğe delalet eden işaretleri, belirtileri ve emareleri anlayamaz.

Hamd bizi, rahmetinden size iki pay versin sözünün muhatabı olan zümreden yapan Allah Teâlâ'yadır. Salât ve selâm yarattıklarının en hayırlısı Hz. Muhammed'e, bütün peygamberlere, onların hayırlı ailelerine, eşlerine ve çocuklarına olsun.

Duadan kaldığımız yere dönelim. Ey bütün zorlukları kolaylaştıran ve zorlaştırmaya ihtiyaç duymayan Allah'ım!

Bütün zorlukları bize kolaylaştır. Zorlukları kolaylaştırmak senin için kolaydır.

Ey mülkün sahibi! Ey Celal ve İkram sahibi! Senin rahmetinle ey merhametlilerin en merhametlisi!

Allah'ım!

Hatalarımı, bilgisizliğimi, işimdeki taşkınlığımı ve senin benden daha iyi bildiğin günahlarımı bağışla. İlerleten sen, gerileten de sensin. Sen her şeye kâdirsin.

Allah'ım!

Dinimi doğru kıl, o benim işimin iffetidir. Dünyamı doğru kıl, (22/a) yaşamım onda geçmektedir. Ahiretimi doğru kıl, dönüşüm onadır. Her hayırda hayatı benim için arttır. Ölümü de her çeşit şerden kurtularak rahata kavuşma kıl. Allah'ım! Senden hidayet, takva, iffet, zenginlik ve senin razı olduğun ameli isterim.

Allah'ım!

Nefsime takvasını ver ve onu tertemiz kıl. Nefisleri temizleyenlerin en hayırlısı sensin. Nefsin velisi ve mevlası sensin.

Allah'ım! Kabrin fitnesinden, cehennemin azabından, zenginliğin şerrinden ve fakirlik fitnesinin şerrinden sana sığınırım. Mesih-i Deccal fitnesinden de sana sığınırım.

Allah'ım!

Rızanı şefaatçi kılarak öfkenden sana sığmıyorum. Affını şefaatçi yaparak cezandan sana sığınıyorum. Allah'ım! Senden de sana sığmıyorum. Sana layık olduğun senayı yapamam. Sen kendim sena ettiğin gibisin. Senden başka hiçbir ilah yoktur. Senden mağfiret diliyorum.

Allah'ım!

Sen bizim rabbimizsin, sana tövbe ediyorum.

Allah'ım!

Peygamber senden ne istediyse bunların hepsini kendim için, anne babam için, akrabalarım için, ailem için, yakınlarım için, komşularım için, Müslümanların saygınları için, beni tanıyanlar veya bahsimi duyanlar için ya da beni tanımayanlar için, anne babalan için, evlatları için, kardeşleri için, eşleri için, akrabası olmayan için, iman eden erkeklerden, iman eden kadınlardan, Müslüman erkeklerden, Müslüman kadınlardan yaşayanlar ve ölenler için ve benim hakkımda hayırlı düşünenler için istiyorum. Sen hayırları veren, zararları giderensin. Sen her şeye kadirsin.

İki cihanda İbrahim'e (aleyhisselâm) ve ailesine rahmet ettiğin, huzur verdiğin, bereket verdiğin gibi, Muhammed'e (sallallâhü aleyhi ve sellem) ve yakınlarına rahmet et, huzur ver. Muhammed'e (s.av.)

ve yakınlarına bereket ver. Şüphesiz övgüye ve yüceliklere layık olan ancak sensin. Muhammed (sallallâhü aleyhi ve sellem)'e vesileyi ve fazileti ihsan et ve O'nu, kendisine va'd buyurmuş olduğun Makâm-ı Muhmûd'a eriştir. Şüphe yok ki, sen va'dinden dönmezsin.

(Bu risale) Fakir hakir kulun **Derviş Ali en-Nakşİbendî eş-şehir bi-İncil** ve hakkında Ali b. Yunanı denen kişi tarafından yazılmıştır. İsmi ***Na'tü'n-Nebî Muhammed Aleyhissejamü fî'l-İncil*** olan bu risaleyi yazmadan önce kalbi İstanbul beldesine bağlıydı. Cumartesi günü, Zilhecce'ş-Şerîfe. (2l/b)

SONUÇ

Derviş Ali en-Nakşibendî el-İncili, 17. yüzyılın sonlan ile 18. yüzyılın başlarında yaşamıştır. Hem Nakşibendilik üzerine yazdığı eseri hem de *Na'tü 'n-Nebi fî'l-încil'in* sonunda yer verdiği tasavvuf! kavramlar tasavvufa olan ilgisini ortaya koymaktadır. Ancak kaynaklarda hakkında bir bilgi bulunmadığı için kesin bir şey söylemek mümkün değildir.

Tahkikini yaptığımız eser kütüphane kayıtlarında birbirinden farklı isimlerle geçmektedir. Aynı zamanda eser üzerinde veya metin içinde yer alan isimleri de birbirinden farklıdır. Ancak bu farklılıklara rağmen zikredilen bütün isimler eserin içeriğine uygundur.

Eserin bulabildiğimiz nüsha sayısı altıdır. Bunlardan beş tanesi Arapça, bir tanesi ise, herkesin rahatça anlaması için, Türkçe olarak yazılmıştır. Ancak Türkçe'si yeni baştan yazılan bir eser olmayıp, Arapça'sının tercümesi şeklindedir. İlk önce Arapça metin paragraf halinde verilmiş arkasından Türkçe açıklaması yapılmıştır. Ancak eserin son kısımlarını oluşturan tasavvufla ilgili bölümü tercüme edilmemiştir. Türkçe'si de dâhil olmak üzere bütün nüshalarda Yunanca Kitâb-ı Mukaddes alıntılarına yer verilmiştir.

Tahkikini yaptığımız *Na'tü 'n-Nebi fî'l-încil* bu isimli eser reddiye olarak yazılmıştır. Ancak klasik reddiyelerde olduğu gibi İslam'ın diğer dinlere olan üstünlüğünü ispatlamaya çalışmaz hatta bu konuya hiç değinmez. Kitâbın yazılış amacı Hz. Muhammed'in (sallallâhü aleyhi ve sellem) İncil, Tevrat ve Zebur'da geçtiğini, Kitâb-ı Mukaddes'teki müteşabih ayetleri açıklayarak ispatlamaktır. Bu bağlamda ilahi kitaplar tercüme edilirken yanlışlıklar yapıldığına değinen müellif, bazı yerlerde uzun kelime tahlillerine girmektedir.

Derviş Ali en-Nakşibendî'nin eserini sadece Hristiyanlar'a ve Yahudiler'e karşı yazılmış bir reddiye olarak kabul edemeyiz. **Eser, aynı zamanda lafızda tahrifi kabul eden Müslüman alimleri de eleştirmektedir.** Zaten Derviş Ali en-Nakşibendî, eserine Tevrat, İncil ve Zebur tahrif edilmiştir diyen İslam âlimlerini eleştirmekle başlar. Zira müellife göre asıl tahrif lafızda değil manada yapılmaktadır.

Müellif, Hz. Muhammed'in (sallallâhü aleyhi ve sellem) önceki ilahi kitaplarda haber verildiğini ispatlamaya çalışırken, her ne kadar verilen bu haberin delillerini Tevrat, Zebur ve İncil'de bulduğunu söylese de sadece İncillerde, özellikle de Yuhanna'da bulduklarını açıklar. Tevrat ve Zebur'da bulduğunu söylediği delillerden ise hiç bahsetmez.

Tebşirât problemiyle ilgili reddiye geleneğine baktığımızda müellifin ortaya koyduğu delillerinin orijinal olmadığı, aynı delillerin daha önce bu konuda eser yazan müellifler tarafından da zikredildiği görülmektedir.

Gerekli gördüğü yerlerde Kur'an-ı Kerîm âyetlerini ve hadisleri de kullanan müellif, ne âyetlerin bulundukları surenin ismini ve numaralarım vermiş ne de hadislerin bulunduğu kaynağı göstermiştir. Aynı şekilde Kitâb-ı Mukaddes'ten yaptığı alıntıların da yerlerini tam olarak göstermemiştir. Fakat bazen hangi bölümden olduğunu belirtmiştir. Ayrıca zaman zaman başka âlimlerin görüşlerini de zikreden müellif, görüşleri zikrederken, bazılarına sadece geçtiği eseri söyleyerek atıfta bulunmuştur. Bazen ise söylediği görüşün sahibini belirtse de, geçtiği kaynağı belirtmemektedir.

Derviş Ali en-Nakşibendi'ye göre ilahi kitaplardaki lafızların çoğu müteşabihtir. İncil'de ise diğer bütün ilahı kitaplardan daha çok müteşabih lafız bulunmaktadır. Zaten müellif bu eseri İncil'deki müteşabihleri çok iyi açıklayan bir risale olarak yazdığını söylemektedir. İlahi kitapların indirildiği dilden başka bir dile çevrilmesine karşı çıkan Derviş Ali, ilahi kitapların tercüme edildiği zaman gerçek

anlamından farklı olacağını söylemektedir.

Pek çok reddiye yazarı gibi Derviş Ali'de Yuhanna İncili'nde geçen **"Faraklit"** kelimesi ile Hz. Muhammed'in (sallallâhü aleyhi ve sellem) kastedildiğini iddia etmiştir. Müellife göre ilahi kitapların lafızlarının çoğunun müteşabih olması gibi "Faraklit" de müteşabihtir ve te'vili gerektirmektedir. Müellif, "Faraklit" kelimesinin yanlış tercüme edildiğini söylemekte ve bunu ispatlamak için kelimenin köküne inmektedir. Sonuç olarak ise "Faraklit" kelimesinin anlamının "Ahmed" olduğunu belirtmektedir.

Müellif Yuhanna 14:26'da geçen **""Fakat benim ismimle babanın göndereceği Tesellici, Ruhülkudüs, o size her şeyi öğretecek ve size söylediğim her şeyi hatırınıza getirecektir"** cümlesindeki "isim" ile Hz. İsâ'nın neyi kastettiğini tartışmıştır. Bu konuda âlimlerin görüşünü zikreder ve bunların yanlış olduğunu söyler. Müellife göre "isim" lafzıyla kastedilen mesihtir. Bunun anlamı da hamd eden ya da hamd edilendir. "Ahmed" kelimesi de aynı anlamdadır.

Müellif, eğer Tevrat ve Zebur'da Hz. Muhammed'in (sallallâhü aleyhi ve sellem) müjdelendiği yerleri söylerse risalenin uzayacağını söyleyerek, biraz da tasavvufî şeyhlerin ıstılahlarından bahseder. **Tevrat'ta geçen Bel'am b. Baura'ya değinerek insanın manevi olarak yükseldiği derecelerde kalacağının kesin olmadığını vurgular.** Bu kısımda da yine Yuhanna ve Matta İncirlerinden alıntı yapar.

Müellif, Tekvin 2:27'de geçen **"Ve Allah insanı kendi suretinde yarattı."** sözünün cahiller tarafından yanlış anlaşıldığını ve bu sebeple Hz. İsâ'nın ilahlığına hükmettiklerini söylemektedir. Bu bağlamda hulûl görüşünü savunanları da eleştirir.

Bu tezi hazırlayan kardeşimize teşekkür ederiz.

Kaynak:

Hülya CEVAHİR, Derviş Ali En-Nakşibendî El-İncilî Ve Na 'tü'n-Nebî Fî'l-İncil İsimli Eserinin Tahkik Ve Tercümesi,Yüksek Lisans Tezi, T.C. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü-Felsefe Ve Din Bilimleri Enstitü Bilim Dalı: Dinler Tarihi, Ağustos 2008, Sakarya

MORE THAN HONEY (2012) Baldan Acı / Belgesel

Yönetmen: Markus Imhoof

Ülke: İsviçre, Almanya, Avusturya

Tür: Belgesel

Vizyon Tarihi: 21 Haziran 2013 (Türkiye)

Süre: 90 dakika

Dil: Almanca, Swiss Almanca, İngilizce, Çince

Senaryo: Kerstin Hoppenhaus , Markus Imhoof

Müzik: Peter Scherer

Görüntü Yönetmeni: Attila Boa , Jörg Jeshel

Yapımcılar: Helmut Grasser , Markus Imhoof , Thomas Kufus ,

Özet

Albert Einstein´ın dediği gibi: **"Arılar yok olup giderse insanlık sadece dört yıl ayakta kalır."** Artık endişelenmenin zamanı geldi... Dünyanın doğal dengesini sağlayan mucizevi balarısının nesli tükenmek üzere. Tarım ilaçları, antibiyotikler, tek tip tarım ve kovanların taşınması nedeniyle kraliçe arı ve işçilerin yorgun düştüğü aşikâr. Mütevazı aile kovanlarından endüstriyel bal çiftliklerine arıların kaderinin peşine düşen yönetmen Markus Imhoof, bizi arıların mucizevi dünyasına götürerek cevaplar arıyor ve insanoğlunun geleceğine dair karanlık bir öngörüyle karşımıza çıkıyor.

Filmden Kesitler

Arılar neden ölüyor?

Bir kaç yıldır arı ölümleri çok fazla Sadece İsviçre'de değil... Arılar dünya çapında ölüyor. Her yerden bu şekilde haberler geliyor Ama ölümlerin nedeni hala bir sır.

**

Arıların Dansları

Filmin adı "Arıların Dansları"ydı Yönetmeninin adı Karl von Frisch isminde bir bilim adamıydı. Bu bilim adamı çalışması ile "Nobel Bilim Ödülünü" kazandı. Arılar kolonideki kız kardeşlerine nektar kaynaklarının hangi yönde ve ne kadar olduğunu dans ile söylerler. Nektar koloniye yakınsa karınlarını daha hızlı sallıyorlar. Küçük bir çocukken arıların karmaşık geometri problemlerini çözmesine kızmıştım. Arılar son derece akıllı ve karmaşık canlılardı**. "Kendiniz sayın lütfen"** Berlin Üniversitesi'nden Profesör Menzel arıların nasıl karar aldıklarını sorguluyor. Deney düzeneği arıları ikilem içinde bırakmakla ilgili. Arı bir nektar kaynağının yerini zaten biliyor. Bir başka arı da onlara aynı miktarda yeni nektar kaynağı bilgisini getiriyor. Bu durumda arı ne yapacak? "Hiç bir şey" Constantin, radarı aç lütfen Ben alıcıya yürüyorum Arının eski nektar kaynağına uçmaya karar verdiğini görebilirsiniz. Orada eski nektar yerine gitti. Ama oradaki nektar kaynağını kaldırdık. Şimdi daireler çizerek nektar arıyor. Nektar bulamadı diye kovana geri uçmuyor. Doğuya doğru uçuyor. Kovandaki ikinci arının kuyruk(karınlarını) sallayarak anlattığı nektar kaynağına doğru Buradaki ikinci nektar kaynağına doğru... Tamam, kırmızı 23 nolu arı indi. Şimdi nektar taşıyacak. Geri kovanına uçacak. Bu uçuştaki en kısa yolu hesaplayacak Sonuçta kovanına döndü. Küçücük bir beyni olan arı bile iki olası seçenek arasında karar verme yeteneğine sahip. Çok tatlı küçük bir böcek ve oldukça toleranslı. Çok akıllı olmasa da gerçekten toleranslı. Buraya geleli iki hafta oldu. Meyveler döllendi. Ama arılar için nektar kalmadı. Onlar için sanki bir çöl. Badem yetiştiricisi çiçekler döllendi diye aradığında gidebiliriz. Çiçekler döllendikten sonra kalmaya gerek yok. Beklersek arılar aç kalır.

**

Erkek arılar kraliçe arıyı bulurlar.

Sarı karınlı ilginç bir arı O arıların bakire ana arıları buralarda uçuyordu. Buraya ait erkek arılar ile çiftleşti. Bu çiftleşme havada bir yerlerde oluyor. Erkek arılar kraliçe arıyı bulurlar. Bir bakire kraliçe 10 erkek arı tarafından tohumlanır. Bu ana arının kolonisi yeni farklı bir koloni olacaktır. Ortaya bir melez çıkacaktır.

**

Arılarda enseste ilişki yasaktır.

Çiftleşme erkek arılar ile havada gerçekleşir. Kendi kardeşleri ile kovan içinde değil. Bu enseste karşı doğal bir korumadır. Kraliçe arı kovandaki 50.000 civarı arının anasıdır. Günde 2.000'e yakın yumurta bırakır. ki bu kendi vücut ağırlığından daha fazla. Kovandaki diğer arılar kraliçe arıya çok iyi bir bakım uygularlar. Onu beslerler, temizlerler. Kraliçe öldüğünde arılar yeni bir kraliçe yetiştirirler. Bu riskli dönem 1 ay kadar sürer. Kovandaki işçi arı da erkek arı da yumurtadan çoğalır. Kraliçe arı sperm ile döllenmiş yumurta bırakırsa bundan işçi arı gelişir. Yumurta önce larva haline gelir. Arılar larvaları nektar ve polen ile besler. Sonra yavruların üzerini mum ile kapatır. Larvalar artık pupa olmuştur. Üzerlerinin kapanmasıyla, toplamda 3 hafta içinde yeni bir arı çıkmaktadır. Erkek arıların çıkması için 3 gün daha fazla süre gerekir. Erkek arıların işçi arılar tarafından beslenmeleri gerekir. Böylece öğleden sonraki çiftleşme uçuşları için yeterli güce ulaşırlar. Bütün umutları çiftleşme uçuşlarında bakire bir ana arı bulmaktır. Çiftleşme dönemi bitince erkek arılar işçi arılar tarafından kovan dışına atılarak öldürülürler.

**

Yasak aşka ölüm

Yeni ana arıyı arıyorum, Onu öldüreceğim. İşte burada. Yabancı erkek arılar ile eğleniyordu. Aslında bunun cezası var.

**

Arılar balı bizim için üretmezler.

Aslında bal biz insanlar için değildir. Dedem arılardan balı çalmak zorunda kaldı sonra onlara ucuz şeker verdi. 300 yıl önce Amerikalılar ile cam, altın ve inci ticareti için. Ana arıları kontrollü üreterek bal verimini arttırdı. Kontrollü yapılan bu uygulama ile daha az arı sokması ve daha yüksek verim elde edildi.

**

Kolinize türü yaşam

Sonuçta ana arı kovanın anahtarıdır. Yeni ana arı gerekip gerekmediğine koloni karar verir. Karar verildiğinde ana arı için özel bir hücre oluşturulmaya başlanır. Önce yeni ana arıların hücre kapakları kapanır sonra kovandaki eski ana arı bir gurup işçi arı ile yeni nesle yer açmak için kovanı terk eder. Sonuçta iki koloni meydana gelir. Arıcılar bu süreci kontrol altında tetiklerler. Arıcılar kolonideki kraliçeyi alarak yeni kraliçe üretilmesini teşvik ederler.

**

Kraliçe arı üretimi

Ana arı bu hücreye döllenmiş bir yumurta koydu. Yumurta üç gün sonra larva olacak. Ben bu larvaları ana arı hücrelerine koyuyorum. Arılar bu larvaları arı sütü ile özel olarak besleyip, kraliçe arı üretecekler. Yeni kraliçe arı üretmek istemeselerdi bu larvalardan işçi arı üretilirdi. Ama bu larvalar özel hazırlanmış hemşire kolonilere verilecek. 51 adet yeni kraliçe üretmek istiyorum. Arılarım bunlara iyi bakın... Hemşire kolonisi stres altında, arıcı tarafından yönlendirildi. Henüz bir kraliçe arıları yok. Koloninin acilen yeni bir kraliçe arıya ihtiyacı var. Yoksa koloni ölür. Aslında onların ihtiyacı bir kraliçe arı ama onların bu 51 kraliçeye de bakmaları gerekiyor. Serbest koşullarda ilk çıkan kraliçe geri kalanların hepsini öldürür. Bir kolonide sadece bir kraliçe arı olabilir. Bu nedenle gelişimini

tamamlayan ana arıların hasat edilmeleri gerekli. Bu işlem için küçük arı kolonileri kullanılır. İçinde bacaklarını hareket ettiren bir kraliçe görebilirsiniz. Bir kaç saat içinde çıkacak. Çıktığında bakmaları için onu bu küçük arı grubunun yanına koyuyorum. Çiftleşen erkek arılar çiftleşme sonrası ölürler. Çiftleşme uçuşundan geri gelen kraliçe arı 5 milyon civarında sperm depoladı. 8 yıl kadar ömrü olacak. Bu çiftleşme 8-10 erkekle daha olacak ve kısa sürede yumurtlamaya başlayacak. Yumurtladıktan sonra onu satabilirsiniz. - Bu kalıcı bir işaretleme olacak. Her yıl kullanılan renk farklıdır. BU şekilde boyanan kraliçeler kovanda rahatça bulunur. Ayrıca yaşı da bilinir. Kafeslenerek dünyanın istediğiniz yerine satabilirsiniz. Bu küçük kutu ile onu göndereceğiz. Ama beslemeleri için yanına bir kaç işçi arı da koymalıyız. Bu şekilde küçük bir koloni oldular. Şimdi biraz duman verelim. İşaretlemeden kalan kokudan etkilenmesinler diye biraz da su.. Bir birlerini ve kraliçeyi temizleyecek ve onu kabul edecekler. Buyurun başka bir 60 Euro.

**

Arılar kovanlarında tuvalet ihtiyacını gidermezler

Kamyon üstünde ne kadar az zaman geçirirlerse o kadar iyi. Kamyona yüklendiklerinde kovan dışına uçamazlar ayrıca tuvalete de gidemezler. Kovanın içinde kalmak zorundalar. Bu sebeple biraz stresli olurlar. Sonuçta kamyonda olmak onlar için doğal değil. Kamyondan ne kadar erken inerlerse o kadar iyi. Dinlenme molaları bu yüzden kısa.

**

Klasik koloni çöküş bozukluğu

Bir kraliçe arı 20 kadar arkadaşı... ve hiç bir şey.... Bu tüm kolonin kaybı ve nedenini bilmiyorum. Sadece ... Sadece gitmişler... Bol polen var... Bol nektar var... Ama başka bir kanıt yok. Bu şekildeki ölümler bu aralar biraz fazla Bu durumdan hoşlanmıyorum. Nakliyede yanmış bir koloni. Havasızlık ve sıkışıklık buna neden oluyor. Şu anda sadece bir tek şey düzeltebiliriz.... Biliyor musun ben bunu düzeltmek için varım... Kişisel olarak üstüme de almıyorum... Bu kovanı öldürmek istemedim.. O öldü ama neden bilmiyorum.

**

Arıcı neyle savaşıyor biliyor musunuz?

Kimyasallar. Stresli bir yolculuktan sonra arılar şeker şurubu ile beslenir. Antibiyotik ile karışık halde Her yerde Avrupa'da, Kuzey Amerika'da ve Çin'de arılar ilaç olmadan artık yaşayamaz.

**

Arı yalnız yaşayamaz.

Tamam, programı başlatalım. Bu sarı nöronlar "ödül" mesajı taşıyanlardır. Ayrıca "İyi" mesajını da taşırlar. "Korku" ve "Savunma" ile ilgili taşıyıcı nöronlar da vardır. 50.000 adet küçük beyin bir arada süper bir organizma ağı oluşturur. 50.000 bireyden oluşan büyük bir aile. Her bir aile üyesi kendi görevini yürütür. Hiç birine verilen bir komut yoktur. Herkes çalışır. Hatta larvalar bile bu ağın bir parçasıdır. Arıların her bir anteni 60.000 aroma sensörü içerir. Etrafındaki kokuları algılar ve kovanın içinde olan biten her şeyden haberdardır. Hatta ayakları bile aroma sensörü içerir.

"Kraliçe nerede?" veya "Yeterli yumurta var mı?" veya "Yeterli bal rezervi var mı?" gibi soruların cevabını hep bilmektedir. Fakat tek bir arı, bir koloniye ait olmadan tek başına yaşayamaz. Arı birey olarak koloninin refahı için bireysel özgürlüğünden vazgeçer. Mevsime göre değişmekle beraber kolonide her gün 2000 arı ölüp 2000 arı yeni doğmuş olabilir. Esas ilginç soru ise; Koloninin özel olarak düzenlenmiş bir sisteminin olup olmadığıdır. Evet kolonin bir bütün olarak kendi duyguları olabilir. Bir koloni çoğaldığında çoğaltarak iki koloni yapabilirsiniz. Endüstriyel arıcılıkta arıcılar 1 koloniyi 4 koloni olacak şekilde yönlendirebilirler. Endüstriyel arıcılıkta ölü koloniler kolaylıkla telafi edilebilir. Yavru Bal Yumurta Koloniler bu şekilde bölünmüş olur. Yavru, bal ve yumurta çıtaları karıştırılarak kullanılır. Tıpkı bir arabanın yedek parçaları gibi Koloniler bu şekilde bir biri ile karışır. Bu sürecin içinde kraliçe henüz yoktur. Yeni kraliçe FEDEX tarafından teslim edilecek.

**

Tabiatta bir denge vardır.

Mao Tse Tung serçelerden kurtulmak istedi. Dedi ki; serçeler insanlardan ürün çalıyor. Milyarlarca serçeyi ortadan kaldırdı. Sonuç olarak etraftaki böcekler o kadar çok çoğaldı ki; onlardan kurtulmak için de insektisit (böcek ilacı) kullandı. Böcekler ile beraber arılar da öldü tabi.

**

En iyi tozlayıcı kim? İnsanlar mı arılar mı?

Einstein "Arılar öldüğünde 4 yıl sonra da insanlar ölür" demiş. Ben geleceğe yolculuk yaptım. Çin'de inanılmaz bir bölge vardı. İsteksiz de olsalar filmime izin verdiler. Pekin'de bir üniversitede insanlar bu sorun üzerine çalışıyorlar. En iyi tozlayıcı kim? İnsanlar mı arılar mı? Ve sonuç açıklandı: Arılar insanlardan daha iyi tozlayıcı.

**

Bir arı ne kadar üretir?

Bal arıları hayatlarının 3-4 haftasında çalışarak 1 çay kaşığı kadar bal üretebilir. Arılar 1 kg bal yapmak için dünyanın çevresini 3 kez dolaşacak kadar uçmalıdır. Arılar vücutlarından kattıkları kimyasallar ile balı vücutlarında filtre edeler. Aslında onlar yavruları için kendilerini feda ederler. Çünkü larva sadece temiz bal yemelidir. Ancak pestisitlerden kalanlar hala oradadır. Burada arılar yerine Çinli çiftçi kullanılsa ne kadar çok lazım olurdu. BU kadar badem için 4 milyar arı 1 ay boyunca çalışmak zorunda kaldı. Hatta vejeteryanlar sanayileşmiş arıcılığa bağımlılar.

**

Arılar neden ölürler?

Hala arıların dünya çapında neden öldüklerini araştırıyorum. İncil'de şöyle yazılıdır: "İnsanlar dünyaya gidin ve refah içinde olun" Arıların sorunlarının nedeni orada bir yerde olabilir. Onlar sadece pestisitlerden, parazitlerden, antibiyotikten, ensest ilişkiden veya stresten ölmüyorlar. Ama bence problem bunların hepsinin bir arada olmasında. Arılar nedeniyle insan uygarlığının egemenliği de ölüyor. İnsanlar zararsız arıları yaptıkları ile zararlı ölümcül arılara çevirdiler. Ama neden arılar iğneleri ile sokuyorlar? Onlarla savaşmak istemiyor musunuz?

**

Arı için felsefe "çok çalışmak lazım"

Bize anlatılan Alice Harikalar Diyarında isimli bir masal vardır. Kırmızı Kraliçenin Alice ile koşmak istemesi gibi Kırmızı Kraliçe burada... Masaldaki gibi; Hiç nedensiz yere, aniden Kırmızı Kraliçe ile koşmaya başlar Alice. "Bizim ülkemizde insan bunca zaman koşarsa çoğunlukla bir yerden bir yere varır" der Alice Kraliçe de ona "Pek ağırdan alan bir ülkeymiş orası canım. " "Oysa bizim burada insanın yerli yerinde kalabilmesi için işte böyle var gücüyle koşması gerekir." "Bizim ülkemizde bir yerden başka bir yere gitmek istiyorsan bunun en az iki katı koşmak zorundasın." der.

**

Katil arılar

Katil arılar önce Brezilya'lı üreme uzmanlarının elinden kaçtı. Sonra Orta Amerika'ya ve oradan da Meksika'ya göç ettiler. Yol boyunca yüzlerce kişiyi öldürerek ölümcül bir itibar edindiler. Katil arılar Avrupa ve Afrika arılarının çapraz üremesinden meydana geldi. Onların doğru ismi Afrikanize Bal arısı Sao Paolo'daki bir laboratuarda bulunan 26 numaralı deney kovanından kaçtıkları düşünülüyor. Arıların intikam zamanı gelmiş olabilir mi?

**

Kimyasallar çözüm değil.

Eskiden parazit akarlar vardı. Bu akarları kimyasal kullanarak tedavi edeceğimiz düşünmüştüm. Yoksa arılar zarar görecekti. Fakat kimyasallar parazitleri öldürmeye yetmedi. Yaptığımız tedavi ile bu problem daha da büyüdü. Sonuçta bu tedavinin iyi olmadığını anladık. Devamında bu arılarda bir şeyler var diye düşünmeye başladım. O zamanlar bu arıların Afrika arısı olduğunu düşünüyordum.

**

Amerika'nın işgal edildiğinden korkuyorlar. Kaçak göçmenlerden mi korkmalıyız, katil arılardan mı?

Katil arılar kesinlikle üstün bir bağışıklık sistemine sahip. Fakat arılardaki varroa kadar tehlikeli değil. Biz insanların arılar ile birlikte yaşamayı öğrenmesi lazım. Böylece katil arılar ve evcil bal arıları arasında bir uzlaşma sağlamak zorunda. Biz burada kendimiz göçmen olmamıza rağmen ülkeye gelen diğer göçmenlerden korkuyoruz. Katil arılar geldiğinde onların ne vizesi ne pasaportu ne de bir izin kağıtları yoktu. Bu hızlı vahşi yaratıkları durdurmak için elimizden bir şey gelmiyordu. Her zaman olduğu gibi onlar evcil değildi. İnsanlar bu durumdan çok korkuyordu. 1995 yılında Brezilya'ya gittim. Ülkenin tamamen Afrika arısını benimsediğini gördüm. Afrika arıları hakkında iyi bal vermedikleri, iyi bir tozlayıcı olmadıkları yönetimlerinin mümkün olmadığı söyleniyordu. Benim gözlemlerim bunların tamamen yanlış olduğunu ortaya koydu. Çok kıt kaynaklar ile hayatta kalabilen bir arı. Bir kumarbaz olsaydım; Afrika arılarının diğer türler karşısında sağ kalacağı üzerine bahse girerdim. Ben gittikten sonra da burada olacaklarını düşünüyorum.

**

Arı yaşayacağı yeri beğenmesi gerekir.

Bu arıların değiştiğini gözlemleyebiliyorum. Onları ararsanız bir ağacın dalında kraliçe arı ile beraber bir küme halinde bulacaksınız. Bu kümedeki bazı arılar yeni yuva yeri bulmak için dışarı gönderilir. Bu ayrılan arılar uygun bir yer bulduğunda arkadaşlarının yanına gelecek ve onlara iyi bir yer bulduğu hakkında bilgi verecek. Belli bir uzlaşma zamanından sonra grup bulunan yerlerden birine topluca hareket edecek.

ALEXİS ZORBAS (1964) / Zorba

Yönetmen: Mihalis Kakogiannis
Ülke: ABD, Yunanistan
Tür: Macera , Dram
Vizyon Tarihi:14 Aralık 1970 (Türkiye)
Süre: 142 dakika
Dil: İngilizce, Yunanca
Senaryo: Nikos Kazantzakis , Mihalis Kakogiannis
Müzik: Mikis Theodorakis
Görüntü Yönetmeni: Walter Lassally
Yapımcılar: Mihalis Kakogiannis , Anthony Quinn ,
Nam-ı Diğer: Zorba the Greek , Zorba the Greek , Zorba the Greek
Oyuncular: **Anthony Quinn, Alan Bates, Irene Papas, Lila Kedrova, Sotiris Moustakas, Anna Kyriakou, Eleni Anousaki, Yorgo Voyagis, Takis Emmanuel, Giorgos Foundas, George P. Cosmatos**

Özet:

Kıbrıs doğumlu yönetmen Mihalis Kakogiannis'in yönetmenliğini yaptığı sinema filmi "Alexis Zorbas", 1964 senesinde gösterime girdi. Nikos Kazantzakis'in romanından uyarlanan filmde usta aktör Anthony Quinn, 2003 senesinde yaşamını yitiren İngiliz aktör Alan Bates, Yunan aktris Irene Papas ve 2000 senesinde yaşamını yitiren Lila Kedrova rol alıyor. En İyi Film, En İyi Senaryo, En İyi Yönetmen ve En İyi Erkek Oyuncu dallarında Oscar'a aday gösterilen film, En İyi Siyah-Beyaz Düzenleme, En İyi Set Dekorasyonu ve En İyi Yardımcı Kadın Oyuncu dallarında Oscar kazandı. Üç dalda BAFTA, beş dalda Altın Küre adayı olan ve bütçesi 1 Milyon Doları bile bulmayan filmin orijinal süresi 145 dakikadır.

Basil, hayata karşı yenilmeyi kabullenmiş, mutsuz ve bıkkın bir yazardır. Kendisine miras kalan maden ocağını işletmek için Girit'e giden genç adam, burada kendisinin tam aksi niteliklere sahip bir hayat aşığı olan Alexis Zorba ile tanışır ve hayatı değişir.

Zorba

Mikis Theodorakis'in müziklerine değinmeden genel bir perspektiften bahsedemeyiz. Yunan müziğinin en güçlü "ozan"larından birisidir Theodorakis, ortaya koyduğu eserlerle barış mesajları vermeştir. Hafızası taze olanlar hatırlayacaktır; Zülfü Livaneli'yle birlikte Türk-Yunan Dostluk Derneği kurarak, bir dizi konser ve albüm çalışmalarında bulunmuşlardı. Akdeniz'in esintilerini çalan şarkılar ve Zorba the Greek'in halka verdiği mesajlar bu ozanın şarkılarıyla daha anlamlı kılınmış. Zaten filmde, Zorba'nın ağzından dökülen ufak bir cümle, insanın yalnızca insanlığıyla değerlendirilmesi gerektiğini vurgular: **Şimdi herhangi birine bakıyorum ve diyorum ki; bu adam iyi, bu adam kötü, Türkmüş, Yunanlıymış bana ne. Hepimizin sonu aynı, kurtlara yem olacağız.**

Antony Quinn, 50'li yılların ardından, oynadığı Zorba rolü ile başarısının doruk noktasına ulaşmıştır. O zamanlardaki maço rollerin ve Avrupa sinemasında geçirdiği senelerin –La Strada, Fellini- tecrübesini, bu filmde yapımcılığı da üstlenerek göstermiş. Akdeniz insanın karakterini, o iri ve korkutucu cüssesinde böylesine güzel benimseyerek oynamasaydı, yıllar boyu unutulmayacak bir kapanış dansı olmayacaktı. Öyle ki Antony Quinn'in konuk olduğu The Tonight Show 'da dans ettikten sonra alkışlar altında gülerek şunları diyebilmiştir: Bu şarkıdan nefret ediyorum, gittiğim her yerde bu şarkıyı çalıyorlar.

Laflarımızı toparlarsak, romanlardan uyarlanmış filmlerin önemli bir zaafı; kitabın derinliğini ve doygunluğunu verememesidir. Romanın bütünüyle eksiksiz olmasına karşın, Zorba'nın hayat görüşünün arkasında yatanlar ve geçmişinde yaşadıkları filmde tam gösterilmemiş. Bunu da filme ait tek olumsuz eleştiri sayabiliriz.

Kaynak:

http://sinema.yedincigemi.com/i/2321/Zorba-the-Greek-inceleme.html

Film Eleştiri

Ya kitabı okunmalı ya da sadece filmi izlenmelidir.

Kitabı okuduktan sonra filmi izlemek büyük hayal kırıklığı olabilir. Çünkü film tek kelimeyle berbat bir uyarlamadır. Filmde ne Zorba Zorbadır, ne yazar yazardır ve de en önemlisi ne de yaşadıkları "ilişki" bir şeye benzemektedir. Bunu söylemek için kendimce bir sürü nedenim var:

Zorba'yı Zorba yapan sadece hayata bakışı değil, aynı zamanda hayat hikayesidir. Zorba yaşayarak öğrenmiştir. Zorba bir tecavüzcüdür örneğin... Bir gece önce beraber uyuduğu kadını yakarak öldüren bir "vatansever"dir. Kadınlarla ilgili düşünceleri, vatan sevgiyle ilgili değer yargıları, hep yaşadıklarının sonucunda ortaya çıkmıştır. Ölümle defalarca burun buruna gelmesi nedeniyle yaşama bağlıdır, "an"ın değerini bilir. Kitaptaki Zorba ihtiyar bir bilgedir. Filmdeki Zorba'nın ise "yara izlerinin, arkasında değil önünde olduğunu göstermek" dışında bir yaşamışlığı yoktur. Hayatındaki ilk kadın Bubulina, ikincisi ise şehirde tanıştığı fahişedir. Onun için de Zorba bir bilge gibi değil, yaşlı bir abaza gibi görünmektedir.

Kitapta Zorbanın söylediği hemen hiçbir şey filme aktarılmamıştır. Zorba dışılığe övgüdür aslında... Yorumları ve gözlemleri yazarın kafasında soru işaretleri oluşmasını sağlamış, onu yeni bir insan olma yoluna sokmuştur. Film tamamen "olay"a odaklıdır, Zorba'nın yaşamla ilgili basit anlatılmış fakat pek çok soruya yanıt veren düşüncelerinden hiçbiri işlenmemiştir.

Zorba onurludur. Patronunun parasını şehirde fahişeyle yedikten sonra o parayı manastır'dan çıkarır. hatta kitapta "Bubulina'ya ve sana aldığım hediyeler de bu paranın içinde" diyerek, tam yediği kadar parayı patronuna geri verir. Manastır'da patronunun çıkarı için şeytani zekâsını kullanması kitabın en önemli bölümlerinden biridir. Çünkü bu bölümde Zorba'nın sevdiği bir insan için yapmayacağı şey olmadığı nefis bir şekilde anlatılır. Filmde ise Zorba dilenciye yakın bir kişidir. Patronun parasını yemiştir, bundan da en ufak bir rahatsızlık duymamaktadır. Herhangi bir karşılığı, hatta böyle bir düşüncesi yoktur.

Yukarıdaki maddeye bağlı olarak filmde başka bir sorun daha vardır. Zorba'nın şehirden yazdığı mektup "patron"u sinirlendirmektedir. Oysa bu Zorba-patron ilişkisi konseptine tamamen aykırıdır. Zira kitapta patron, Zorba'nın ani yaşama heyecanı ve keyfinin etkisine girmiştir, mektubu okuduğunda mutludur.

Yine manastır bölümüne bağlı olarak başka bir husus daha vurgulanmalıdır. Zorba dinsiz değilse de dini inançları oldukça zayıf bir kişidir. Aslında onun tanrısı papazın, manastırın olduğu yerlere uğramamaktadır, insanın kalbine sığacak kadar küçük ama evrenden daha büyük bir tanrıdır. Filmde ise Zorba'nın dini inanışına yönelik anlatım son derece sınırlıdır. Zorba'nın dinle ilgili düşüncelerini (ya da daha doğru bir kelime ile hissettiklerini) anlatmazsanız, Zorba'yı anlatamazsınız. Kitapta kesişlere manastırı yakmayı öğütleyen Zorba filmde Bubulina'nın nişanlanma teklifini reddetmek için "ama burada papaz yok" demektedir. Zorba'nın bir kadını mutlu etmek için papaza ihtiyacı yoktur.

Filmde Zorba ile patronun arkadaşlıklarının nasıl oluştuğuna dair bilgi yoktur; tanışır ve birlikte yaşamaya başlarlar. Onun için de aralarında kitaptaki gibi muhteşem bir dostluk olamaz. Kitapta bu inanılmaz dostluğun nasıl kurulduğu satır satır anlatılmaktadır. Burada iki husus vurgulanmalıdır:

- Zorba yazarın Yunanistan için savaşa giden arkadaşının boşluğunu doldurmuştur. Zorba hayatına girdikçe patron arkadaşını daha az düşünür olur. Filmde bu "bağlantı nesnesi" olan arkadaş yoktur!

- yazar Budizm'i takıntı haline getirmiştir. Ama kendine sorduğu soruları buda "henüz" yanıtlayamamaktadır. Oysa yanıtlar Zorba'nın hayat tecrübesindedir. Zorba "patron"unun hayata ilişkin düğümlerini, kendi tecrübeleriyle çözerek yardımcı olur. Düğümlerin çözülmesi yazarı Zorba'ya yaklaştırır. Hatta bu yakınlık kitapta eşcinsellik imalarında bulunacak bir düzeye gelir (birbirlerine sarılarak uyumaları, Zorba'nın cesaretinin "patron"a erkekçe bir bakış kazandırması vs). Filmde Buda'nın adı bir kez bile geçmemektedir.

"Dul"la ilişkinin irdelenmesi de sorunludur. Kitapta yazar, dul'un evine Zorba'nın gazıyla gitmez; Zorba'nın kadınlarla ilgili düşüncelerini kendi süzgecinden geçirerek olgunlaştırır ve ondan sonra gider. Bu neden önemlidir... Çünkü, bu yolla yazarın, Zorba'nın hayat felsefesini Buda ile değiştirmeye başladığını, Zorba'nın kendisine işleyebildiğini görürüz. Ayrıca, kitapta dul'un öldürülmesinden yazar doğrudan sorumludur. **Zira "dul" patronla sevişti̇kten sonra, yeniden hayatın tadını almaya başlamış ve mutluluğu nedeniyle evinden ilk kez çıkıp kiliseye gitmiştir. Diğer bir değişle, mutluluk kadının sonu olacaktır, yazarın bunu değiştirmek için yapacağı hiçbir şey yoktur.** Buda ve kitapları ona sadece açıdan kaçmayı, hatalarını felsefe ve "doğa kanunları"nın içine saklamayı öğretmiştir. Ama buna ne kadar uğraşırsa uğraşsın, Zorba'nın getirisi olan vicdan azabı ona dul'u hep hatırlatacaktır. Filmde ise sevişirler, dul olur, patron üzülür ve sonra hiç ama hiç bir şey olmaz. Oysa, kitapların da bir işe yaradığını, hayatı öğretmeseler de hayattan kaçmayı öğrettiklerini göstermenin başka bir yolu yoktur.

Ayrıca "dul"u kurtarmak için yazarın Zorba'yı çağırması da yanlış bir mesajdır. Zorba hayatta en değer verdiği yaratık olan kadını kurtarmak için zaten orada olacaktır; ayrıca çağırılmaya ihtiyacı yoktur.

Zorba hayatla işi birbirinden tam ve kesin olarak ayırmaktadır. Çalışılacağı zaman sadece çalışılır, işçi sonuna kadar ama mertçe sömürülür, patron bile olsa müdahale eden terslenir. "patron"u etkileyen, Zorba'ya sonsuz güven duymasını sağlayan, onun işinde gösterdiği azımdır. Filmde bu özelliğe de yine çok az değinilmiştir. Hatta kitapta Zorbanın cesaret sergileyip patronu ve işçileri çöken madenden kurtarması bile verilmemiştir. Zorba cesurdur; yaşadıkları dönemde saygınlık ya parayla ya cesaretle sağlanabilmektedir. "patron"da para, "Zorba"da ise cesaret vardır. Aralarındaki eşit ilişkinin nedenlerinden biridir bu...

Kitaptaki Zorba'nın en büyük özelliklerinden biri, dilinin hissettiklerini anlatmaya yeterli olmadığını bilmesi, bunun için duygularını dansla ifade etmesidir. Filmde buna en ufak bir atıf bile yoktur. Zorba filmde iki kez dans eder ama bu husus vurgulanmaz. Yazarın Zorba ile tam iletişim kurmak için dans etmeyi öğrenmesi gerektiğini hissetmesi de çok üstü kapalı geçilmiştir.

Zorba, Zorba gibi olur. Dağları seyrederken, ayakta, yaşamak için direnirken, "bin yaşına kadar yaşaması gerektiğini" düşünürken, genç karısının yanında... Zorba'nın hayata karşı duruşu açısından bu çok önemli bir husustur. Doğru yaşamayı bilenler zamanı gelince ölümü de doğru bildikleri gibi karşılayabilmelidirler. Zorba bunu başarmış, herkesin saygı duyacağı gibi olmuştur. Filmin sonunda ise dans eden yaşlı bir adam vardır.

En önemlilerden birini sona bıraktım. **Kitapta Zorba bir Osmanlı erkeğidir. Hayatta en çok sevdiği şey olan santuru ona yaşlı bir Türk öğretmiştir.** Kalp kırmamak konusundaki bilincinin kaynağı çocukluğundan hatırladığı başka bir Türk'tür. Zorba üzüldüğü zaman Türkçe türkü söyler (bkz: iki keklik). İnsanlar iyi kötü diye ayrılır, Türk-Rum olarak değil... savaşlarının çoğu Bulgar çetecilere karşıdır; Girit ayaklanmasında Türklere karşı savaşmış olsa da, bu genel akış içinde önemsiz bir ayrıntı gibi durur. Zira Zorba gençlik heyecanı ile savaştığını ve bundan pişman olduğunu söylemektedir (aynı düşünce elbette Bulgar çetecilere karşı savaş için de geçerlidir) filmde ise bunu bir kez söyler evet... Ama Bubulina'nın Osmanlı paşası ile –Süleyman Paşa- yaşadığı aşkı anlatması Zorba'yı kızdırır; kadına hakaret eder. Zorba'nın kadına bir Türk'le birlikte oldu diye kızması, hayata bakışında yeri olmayan bir yaklaşım olmalıdır. Bence bu ayrımın (ya da ayrımın yapılmamış olmasının) nedeni tarihtir. Kitabın yayın tarihi 1946, filmin tarihi ise 1964'tur. 1946 Türk-Yunan ilişkilerinin düzgün gittiği bir dönemdir. Henüz Kıbrıs sorunu başlamamış, 6-7 Eylül olayları yaşanmamış, iki ülkede de milliyetçilik pompalanmamıştır. 1964 işe iki ülke arasındaki ilişkilerin en sorunlu olduğu dönemlerden biridir. film Yunanlılar tarafından çekilmiştir; Türklere yönelik herhangi bir övgünün bu tarihte filme konulabilmesi yanlış hatta saçma olacaktır. Tam tersine, Zorba'yı bir yunan kahramanı yapmak için (bkz: Zorba the Grek) Türklerden nefret ettiğinin gösterilmesi gerekmektedir. Bu aşırı siyasi yaklaşım Zorba'yı Zorba olmaktan çıkarır.

Son olarak da; filmin sonunda Zorba "patron"da "çılgınlık"ın (madness) eksik olduğunu teşhis eder. Kitapta ise eksik olan özgürlük hissi ve cesarettir. İkisi arasındaki farkı anlatmaya gerek yoktur.

Yani neticede nedir? Bazı kitaplar kitap olarak kalmalı, asla ve kat'a filme çekilmemelidir. Bu güzel adamın gerçek hikâyesi ya da daha doğru bir tanımla efsanesi sadece kitabından anlaşılabilir.

**

Zorba'nın bazı replikleri aracılığıyla milliyetçilik eleştiri oklarına hedef olur;

Basil: Ülken için savaşmanın neresi aptalca anlamadım?

Alexis Zorbas: Affet beni ama patron, bir öğretmen gibi konuşuyorsun. Bir öğretmen gibi düşünüyorsun? Nasıl anlayabilirsin?

Basil: Tabii ki anlayabilirim.

Alexis Zorbas: Aklınla evet. Şu yanlış, şu doğru diyorsun, ama her konuştuğunda, kollarını, bacaklarını, göğsünü izliyorum... Onlar dilsizler. Hiçbirşey söylemiyorlar. Yani bu durumda nasıl anlayabilirsin ki?

Basil: Bahane yaratıyorsun. Bence sen ülkeni kafaya takmıyorsun.

Alexis Zorbas : **Benimle böyle konuşma! Bak bana! Ülkem için senin tüylerini diken diken edecek şeyler yaptım ben! İnsanları öldürdüm, köylerini yaktım, kadınlara tecavüz ettim neden?! Çünkü onlar Türktü, ya da Bulgardı! İşte böyle saçma sapan aptal biriydim ben. Şimdi birine baktığımda, herhangi birine, iyi mi kötü mü diye bakıyorum. Türk mü, Yunan mı zerre kadar ilgilenmiyorum. Sonuçta iyi ya da kötü, fark ne? Hepimiz aynı şekilde sonlandıracağız bu hayatı: solucanlara yem olarak.**

**

Basil: Ben yardım edemedim.

Alexis Zorbas: Neden gençler ölüyor? Neden insanlar ölüyor? Söyle bana. Bilmiyorum. Bütün o kitapların ne işe yarıyor? Sana bunu anlatmıyorlarsa, ne anlatıyorlar? Bana senin sorduğun tip soruları cevaplayamayan insanların ıstırabını anlatıyorlar. Onların ıstırabına tükürürüm.

**

Basil: Zorba, cenaze ne olacak?

Cenaze olmayacak.

Neden?

O bir Fransız'dı. Ortodoks değildi. Ama anlamıyorum. Rahip onu herkes gibi gömmeyecektir.

- Ama bu çok korkunç.

- Neden? O öldü. Bir şey fark etmez.

**

Alexis Zorbas: Patron, her şeyin var bir şey hariç: Çılgınlık. İnsanın biraz çılgınlığa ihtiyacı vardır, yoksa... Yoksa? Asla ipini kopartıp özgür olmaya cesaret edemez.

Kaynak:

http://eksisozluk.com/zorbanin-kitabi-ile-filmi-arasindaki-farklar--1235119

ALLAH TEÂLÂ'NIN İLK EMRİ OKU-AKIL ve Beyin-Bilgi İlişkisi

Okumak, anlamak, düşünmek., insan beyninin birbiriyle bağlantılı en üst faaliyetleri. Somut âlemde, okumak yalnızca insana has. Başka canlıların böyle bir özelliği yok.

Kaç gün, kaç yıl ya da kaç bin yıl sonra kıyâmet kopacaksa, o zamana kadar tazeliğini koruyacak olan kitap; Kur'an, on dört asır önce inmeye başladığında, ilk kelimesi; 'îkra!' idi. Yani bir an için Kur'an, yalnızca bu bir tek kelimeden ibaretti; **'Oku!'**

Kitabın ilk sözüydü bu! Özellikle seçilmiş, önemsenmiş, öne çıkarılmış ve açılış onunla yapılmıştı.

Bunda büyük hikmetler olmalıydı.

İnsanların, toplumların birbirine üstünlüğü bu kelimeyle!

Karşılığını görmek için ölümden sonrasının beklenmesi de gerekmiyor. Okumanın başlamasıyla karşılık başlıyor.

Bilimsel çalışmalar, insanın beyninin okumayla korunduğunu gösterdi.

Beyin kan akımı, beyin elektrik aktivitesi ve metabolizmasında büyük artışlar görülüyor.

20 yaşından itibaren herkesin beyninde, he rgün 50 bin civarında sinir hücresi ölür ve yerine yenileri gelmez. Vücudun, ölünce yenilenmeyen tek hücresidir sinir hücresi. Bu ölümler başka bazı faktörlerle de artarsa kaçınılmaz olarak, az veya çok bunama ortaya çıkar. **Okumayan kişi, 20'li yaşlarından itibaren sürekli ölen sinir hücreleri ile bunamaya doğru yol alır.** Düzenli okuyan kimselerse, başka bir organik sebep yoksa bundan kurtulma şansını elde eder, çünkü okumak beyin hücrelerini korur.

Böylece Kur'an'ın, daha ilk kelimesi ile bir mucize olduğu görülüyor.

Ama bilgi çağında İslâm âlemi inatla okumaya karşı direniyor.

Bunun faturası ise çok ağır; tek kelime ile zillet!

Kur'an'dan bu ilk kelime yeterince anlaşılmadığı sürece de bu faturanın ödenmesi hiç bitmeyecek. ***Ta ki, Rabb'in emrine muhalefetten dolayı tövbe edip; Kitabı, tabiatı, olayları, hayatı ve kendini hakkıyla okuyuncaya kadar!..***

Bir insan hayattaysa ve aklı varsa '*okumak'* onun en büyük mükafatlara ulaşacağı, ihmal ettiğinde de zararlarını başka hiçbir şeyle asla telafi edemeyeceği bir durum.

BEYİN VE BİLGİ İLİŞKİSİ 'Ya Kullan, Ya Kaybet'

Beyin öyle kıymetli ve nazik bir organ ki, kendisine değer verilmediğini görünce küsüp gider. Kadrini, kıymetini bilmeyen, onu yerli yerince kullanmayanlardan uzaklaşır, ya da bir başka ifadeyle geri alınır. Bunu, sinir fizyolojisi üzerine çalışanlar, **'ya kullan, ya kaybet'** ilkesiyle özetlemişlerdir.

Hayatın ilk haftaları, ilk ayları ve hatta belki ilk yılı içinde beynin birçok bölümü aşırı sayıda nöron üretir ve bunların aksonları da başka nöronlara bağlanmak üzere pek çok dala ayrılır. Eğer bu yeni sinir hücreleri, uygun başka nöronlarla, kas hücreleri ile veya salgı hücreleri ile bağlantı kuramazlarsa birkaç hafta içinde yok olur giderler.

Bir bebeğin doğumundan kısa bir süre sonra beynin çeşitli bölgelerindeki nöronların nihai sayısı ve bağlantıları ya kullan, ya kaybet' ilkesine göre belirlenir. Bir örnek vermek gerekirse, yeni doğan bir hayvanın bir gözü, bir kaç hafta boyunca kapalı tutulursa, görsel korteksteki hücre katmanları yozlaşmış olur ve o göz hayat boyunca ya kısmen ya da tamamen kör kalır. (Guyton)

Normal gelişmesine ulaşan, kısaca beyin dediğimiz sinir sistemimiz kullanıldığı takdirde diri kalır.

Kullanma beyni koruyor. Okuma ve öğrenme ise sinir sistemini en geniş çapta çalıştıran ve koruyan bir eylem olarak karşımıza çıkıyor.

Eğitim, beynin ya bir amaca yönelik olarak ya da plânlı ve yeniden şekillendirilmesi işlemi olarak iki biçimde oluşabilir: Birincisi, doğumdan itibaren doğal ve sosyal çevre uyaranları tarafından oluşturulan genel bilinçlenme ve şekillenme, İkincisi ise beynin belirli bir gelişme aşamasından sonra özel gayret ve uyaranlara bağlı olarak şekillenmesi.

Eğitim düzeyinin, beyin fonksiyonlarının gelişmesindeki etkisi açıktır.

Kullanılan beyin hem gelişiyor, hem de korunuyor. Kullanılmadığı oranda ise hem kendini meydana getiren hücreleri hem de fonksiyonunu kaybediyor.

Bundan en çok etkilenen de, şuurlu faaliyetlerimizin merkezi durumunda bulunan üst beyin (korteks) denen kısım oluyor.

Zamanla, ***'Beynin bu alanında, başlangıçta var olan nöronların yüzde 50'si veya daha fazlası yok olur. '***

Okumanın Beyin Kan Akımı ve Aktivitesi Üzerine Etkisi

Okuma eyleminin beyin kan akımı üzerindeki olumlu etkileri, beyin dokusu için yeri başka bir şeyle doldurulamayacak derecede önem arz eder.

Bu, ileri görüntüleme metotları ile ispat edilmiştir.

"Beyin kabuğunda birbirinden ayrı 250 kadar segmente aynı anda kan akımı kaydeden bir yöntemde, 'radyoaktif ksenon' maddesi 'karotis' (şah damarı) atar daman içine enjekte edilir. Daha sonra her beyin kabuğu bölgesinin radyoaktivitesi kaydedilir. Bu teknikle, yerel nöronal aktivitedeki değişimlere cevap olarak, beynin bir segmentinde kan akımının saniyeler içinde değiştiği saptanır. **KİTAP OKUMA** *sırasında oksipital kortekste ve temporal korteksin lisan algılama alanlarında kan akımının arttığı tespit edilmiştir. '*

Beyindeki kan akımı ve glikoz metabolizmasını gösteren bir yöntem olarak, PET Yöntemi'yle de bu durum ispat edilmiştir. Okuma, konuşma ve düşünmeyi içeren mental aktivitenin eşlik ettiği serebral kan akımı ve glikoz metabolizmasındaki lokal değişiklikleri gösteren bu yöntemde; okurken, başın arka kısmında (oxipitalde) bir alan, düşünürken ön frontal kısımda, aktif konuşma esnasında ise, orta kısımda bir alanda artış olduğu tespit edilmiştir.

Her düşünce '*Beyin Kabuğu'*nun birçok bölümünde, Talamusta, Limbik sistede ve beyin sapının Retküler formasyonunda eşzamanlı sinyaller oluşmasına yol açar.

Bu anlatılanların ışığında, düşünme için sinirsel aktivite bazında şöyle bir tanım ortaya koyabiliriz: Bir düşünce, sinir sisteminin, başta Serebral Korteks olmak üzere Talamus, Limbik sistem ve beyin sapındaki yukarı retiküler formasyonu da içine alan birçok bölümünün aynı anda ve belirli bir sıra içinde uyarmasının sonucudur. Buna düşünmenin bütüncül kuramı (Holistik teori) denir.

Doğumdan itibaren beynin karşılaştığı uyaranların çeşitli ve zengin olması, bu uyaranların eğitimle sürekli ve sistemli hale getirilmesi ve bütün bunların yaşam süresince devamı, beyni yaşlılığın getireceği fonksiyon kayıplarına karşı dayanıklı ve güçlü kılmaktadır. Bir başka ifadeyle, beynin temel görevlerine ek olarak; bilmeyle, öğrenmeyle ve yapmayla ilgili fonksiyonları ne denli geliştirilirse beyin de o ölçüde etkili kullanılır.

Okuma, beyinde o kadar etkin bir rol oynamaktadır ki, epileptik açıdan hastalık zemini bulunan bazı kimselerde epileptik deşarja bile neden olabilmektedir. Bu da okumanın beyin üzerindeki müthiş etkisinin bir başka ispatı olarak yorumlanabilir.

Epileptik Nöbete yol açan olagan dışı mekanizma ilk defa Bick Ford, (1954) tarafından bildirilmiştir. Foster (1977) bugüne kadar bilinen 48 vakaya kendi şahsi vakalık tecrübesini eklemiştir.

Sağlıklı kişilerde, kitap okuma ve düşünme işlevi sırasında, EEG'de (beynin elektrik aktivitesini ölçen tetkikte) *'beta'* elektrik aktivitesinde artış görülür.

Bütün bu tespitler ışığında denebilir ki, okuma, düşünme ve anlamanın beyin üzerinde meydana getirdiği etki, sinir ve akıl sağlığı için asla yeri doldurulamaz ve vazgeçilmez bir faaliyettir.

'Büyümeyen şey ölür'; Muhammed îkbal'in isabetle ifade etiği bu genel kural, beyin ve akıl için de geçerlidir.

Muhammed İkbalin kıymetli eseri Cavidname'de;

Hintli bilge soruyor;
-Aklın ölümü nedir?
Cevap;
-Düşüncenin terk edilmesi!
-Kalbin ölümü nedir?
-Zikrin terk edilmesidir.

Düşünce bilgisiz, bilgi ise okumasız olmuyorsa; okumayanın aklı eksik olacak, aklı eksik olanın da kalbi sıkıntıya girecek demektir.

Ancak okumaktan maksat, okunan şeyin üzerinde düşünmek ve anlamak olmalıdır. Aksi halde '*okumak'* fiilinden arzu edilen mental ve psikolojik kazanç elde edilemez.

Okuma, anlama ve anladığını ifade etme ile birlikte olduğunda beyinde en geniş alanları çalıştıran büyük bir aktivite oluşturur.

Bundan uzak kalmanın kayıpları bir başka şeyle asla telafi edilemez.

Beynin Yıkılışı ve Okumamak

Okumamakta direnenleri orta yaştan sonra bekleyen tehlike; *'Demans*'yani *'bunama'*dır. Alkol, uyuşturucu, sigara, stres, gece hayatı, bazı metobolik hastalıklar, beyni ilgilendiren enfeksiyonlara ve yine beyin dokusunun azalmasına sebep olan **Alzheimer benzeri dejeneratif beyin hastalıkları ve kafa travması gibi sebeplerin beyin üzerinde meydana getirdiği yıkım erken yaşlarda bunamayı getirir**. Beyin dokusunun yıkımı, yani sinir hücrelerinin azalması, zihni fonksiyonların gerilemesi sonucunu doğurur. Bu durum bazen o kadar ileri boyutlara varır ki, oluşan 'bunama' tablosu birçok kimse için hayatın trajedik bir tarzda sonlanmasını kaçınılmaz hale getirir.

Bu demans tablosunun bilinmesi, anlaşılması, bundan koruyucu bir ilaç gibi olan *'Oku'* emrinin kıymetini ve önemini daha iyi anlamamıza ve ciddiye almamıza yardımcı olacaktır.

Dementia (Demans): Akıldan yoksun olma manâsında bir kelimedir. *Ment* akıl, *de* den-dan manâsı taşır, *ia* olumsuzluk ekidir. Bu kelimeyi ilk kez MS. 1. yy'da Celsus kullanmış, XIX. yüzyıl sonlarına kadar kronik beyin hastalığı nedeniyle geri dönüşü olmayan akıl bozukluğu olarak tanımlanmıştır.

Demans bir semptomlar ve bulgular kompleksidir. Ve kimse bu tehlikeden uzak değildir. Bellek bozuklukları Demansın ilk belirtilerindendir. Unutkanlık, sorulara verilen cevaplarda duraklamalar şeklinde ılımlı düzeyde olabileceği gibi hastanın; işini, kendi ismini, günlük olayları hatırlamakta zorlanması şeklinde ileri düzeylerde de olabilir.

Hafıza: Uyaranların algı aracılığıyla oluşturduğu anıları, izleri, kalıpları, simgeleri depolama, saklama, beyin bölgelerine yerleştirme, yenileri ile birleştirme, hatırlama, canlandırma işlevlerini yerine getirir. Yani geçmişe ait tecrübelerin korunması, duruma göre uyumu ve bunlara dayalı olarak yenilere hazırlıklı bir fonksiyondur.

Geçici olan bellek parçaları kalıcı hale getirilir. Bu depolama sürekli değildir, yeniden yapılandırma ile yeni ayrıntılar eski, yani; depodaki bilgilerle ilişkilendirilerek eski bilgiler de bir yerde kontrol edilmiş olur. Hafızadaki bilgilerin kullanılması ve yapılandırılması için, bilgileri depodan geri çağırma ve tarama işlemleri yapılır. Bu her ikisi de hatırlama dönemiyle ilgili bir organizasyondur. Bilgi seçilir, yenileri ile ilişkisi gözden geçirilir, gerektiğinde depolara tekrar gönderilir. Hafıza, davranışta nispeten kalıcı değişikliklerle sonuçlanan bir procestir. Asla gözlenemez, ancak anlaşılabilir.

Hafıza beynin bütün karmaşık eylemlerinde esas rollerden birini oynar ve uyanıklık, dikkat, algılama, duygulanımla yakından ilişkilidir.

Önceden bilinmeyen durumlar karşısında amaca yönelik davranış gösterilmesi anlamına gelen adaptasyon kapasitesi, büyük oranda çevreden gelen enformasyonun (bilgilerin) kaydedilip saklanmasına, yani hafıza fonksiyonuna dayanır.

İşte insan beyin fonksiyonları için son derece önemli olan bu yetenek, demansın oluşmaya başlaması ile yıkılma sürecine girer.

Yaratan Rabb, kıyâmete kadar baki kalacak Kitabında ilk emir olarak, *'Yaratan Rabb'inin adıyla Oku!./* buyuruyor! Ve bu emrin pek çok getirisi yanında bunamaya, yani sinir hücrelerinin ölümüne karşı bir tedbir olduğu da asla unutulmamalıdır. Eğer bu emir kulak ardı edilecek olursa biliniz ki, önemli bir ihtimalle bunama sizi bekliyor olacaktır. Ve siz (sinir hücrelerinizin korunması konusunda) bu emrin şifasından bir daha hiç istifade edemeyeceksiniz; çünkü bir raddeden sonra okumak isteseniz de okuduğunuzu anlayamayacak hale gelirsiniz.

Ayette ifade edilen; *'Allah'ı unutup da, Allah'ın kendilerini kendilerine unutturduğu kimselerden olmayın, '* ikazına kulak verenlerden olmak bir anlamda *'Oku* yanlardan olmakla mümkündür.

Bu yüce emre karşı inatla muhalefet etmenin cezalardan biri olan bunama cezası, ne büyük bir ceza!

Erken Bunamaya Sebep Olan Faktörler

insanın beynini kullanmaması sonucu, kaçınılması çok zor olan bunamanın (demansın) bazı hallerde daha erken gelişmesi de mümkündür. Birtakım faktörler; günlük sinir hücresi ölümünü 50-60 binden birkaç milyona kadar çıkararak, bunama tehlikesini daha da öne çeker.

Sinir hücrelerinin aşırı derecede kaybı sonucu beyin dokusunun azalmasına sebep olan bu faktörleri şöylece sıralamak mümkün:

Sigara, alkol, esrar, eroin gibi uyuşturucu maddeler ve kronik zehirlenmeler.
Alzheimer, Parkinson, Epilepsi gibi beynin dejeneratif hastalıkları.
Kafa travmaları.
Endokrin hastalıkları, Diyabet ve Üremi gibi metabolik hastalıklar.
Uzun süreli stres ve aşırı ruhsal yüklenmeler.
Gece hayatı gibi düzensiz yaşam, yorucu hayat şartları.
Hava kirliliği, oksijensiz ortamlarda yaşama.
Beyni etkileyen enfeksiyon hastalıkları.
Gebelikle annenin kullandığı alkol, sigara ve bazı ilaçlar.
Beslenme bozuklukları ve şişmanlık.
Dikkat edilirse bu faktörler içinde, kişiyi uzun süre etkileyen ve en yaygın olan sigara ve alkoldür.
Başta sigara olmak üzere, bu etkenlere maruz kalan kimselerde, sinir hücresi kayıpları kat kat artar.
Beyinden her gün birkaç milyon sinir hücresi ölerek eksilir.

Yukarıda bahsedilen etkenlerden hiçbirinin olmaması halinde bile, yine yaşlanma ile 20 yaşından itibaren, günlük elli binlerin üzerindeki sinir hücresi kayıpların önüne geçmek ya da **sinir hücrelerinin ölümünü azaltmak ancak okumakla mümkündür.**

Kur'an'ın ŞİFA oluş mucizesinin ilk tecellisi de bu olsa gerek!..

Kaynak:

Dr. Hamdi KALYONCU (Psikiyatri Uzmanı), Dr. Fikriye OVAK (Nöroloji Uzmanı). "Okuma Psikolojisi" Marifet Yayınları, İstanbul 2004 yılında çıkan eserden alıntılanmıştır.

NASREDDİN HOCA'DAN DERSLER

Hoca, bir gün karısıyla sofra başına oturmuş. Karısına demiş ki:

"Hanım, başını aç." Kadın edebe aykırı olan bu teklifi tuhaf bulmuş.

"Neden efendi" demiş. Hoca,

"Hanım demiş, dinle beni, at şu baş-örtüsünü, aç başını."' Karısı,

"iyi ama efendi" demiş,

"Neden açayım, söyle de düşünürüz açarım, açmam; fakat sebebi ne?"

Hoca:

"Hanım demiş, şimdi sen başını açarsın, melekler kaçar, ben, Besmele çekerim, şeytanlar kaçar, şu yemeği biz-bize yeriz; zâten ben bu kadar kalabalıktan da hoşlanmam."

**

Hoca, talebeliğinde bir köye gitmiş, vaaz ediyormuş. Vaazında, İsâ Peygamberin, dördüncü kat gökte bulunduğunu söylemiş. Camiden çıkarken ihtiyar bir kadın, Hoca'ya yaklaşıp

"Efendi" demiş,

"Derste, İsâ Peygamberin dördüncü kat gökte olduğunu söylediniz. Acaba iki gözüm, orda ne yer, ne içer ki?"

Hoca, bir aydır o köydeymiş, halini-hatırım soran da pek yokmuş. Bu soruyu duyunca tepesi atmış,

"Be kadın" demiş,

"Köyünüze geleli bir ay oldu, bir günceğiz olsun, şu adam ne yer, ne içer diye sormadın da şimdi benden, tâ dördüncü kattaki Isâ'nın ne yiyip içtiğini soruyorsun, utan be."

**

Hoca, bir gün bir topluluğa Temür'ün (Timurleng) zulmünü anlatıyor, aleyhinde atıp tutuyormuş. Dinliyenlerden derviş kıyafetinde bir adam,

"Efendi" der,

"Biraz ileri gittin. O adam, pek o kadar zâlim değil. " Hoca, şüphelenir.

"Sultânım" der,

"Hangi diyardansınız." Derviş,

"Mâverâünnehir' den" der. Hoca,

"Mübarek adınız" der. Derviş,

"Emîr Temür" der. Hoca,

"Gürgân'ı da var mı" diye sorar. Derviş,

"Evet" deyince Hoca, topluluğa dönüp der ki:

"Ey cemâat, buyurun er kişi niyetine cenaze namazına."

**

Hoca'nın birinci karısı ihtiyarlayınca genç bir kadınla evlenmiştir. Lâkin bu iki kadın, bir yandan aralarında kavga ederler, diğer taraftan da daima Hocaya karşı birleşerek dünyayı adamın başına dar ederlermiş. Her gün, Hoca'ya,

“Hangimizi daha çok seviyorsun” diye sorarlar. Hoca’yı, cevap vermeye mecbur etmek için bir gün, suali şöyle tekrar ederler:

“İkimiz birden suya düşsek hangimizi daha evvel kurtarırsın?” Ö zaman Hoca, ihtiyar karısına dönerek, tatlılıkla,

“Sen biraz yüzme biliyorsun, değil mi” demiş.

Bir zaman sonra yaşlı karısı ölmüş. Hoca’nın onun hiç mi hiç üzülmediğini görenler hayret etmemişler. Fakat yaşlı karısının arkasından birkaç gün sonra eşeği ölünce, Hoca, dehşetli üzülür. Komşular, bu kadarına tahammül edemezler; Hoca’yı ayıplarlar. Hoca, soğukkanlılıkla izah eder:

“Karım ölünce hepiniz gelip beni teselli ettiniz, bana üzülme Hoca efendi, sana daha iyisini buluruz dediniz. Halbuki eşeğim öleli kimse gelip de buna benzer bir teselli lâfı etti mi? Üzülmekte haklı değil miyim?”

**

Hoca, başı dik bir katıra binmiş, gidiyormuş. Sormuşlar:

“Hoca, nereye gidiyorsun?” Cevap vermiş:

“Katırın istediği yere.”

**

Ben yazdım siz anlayın. Anlayan sivrisinek saz, anlamayana davul zurna azdır.

Kaynak:

Nasreddin Hoca, Hazırlayan: Abdülbâki GÖLPINARLI, İstanbul, 1961

THE LAST TEMPTATİON OF CHRİST (1988) (Günaha Son Çağrı) Film

“SEYREDİLMESİ GEREKEN FİLMLERDEN”

Yönetmen: Martin Scorsese
Vizyon Tarihi: 12.08.1988
Tür: Dram-Tarih
Süre: 164 dk
Ülke: ABD, Kanada
Dil: İngilizce
Oyuncular: Willem Dafoe, Harvey Keitel, Paul Greco, Steve Shill, Verna Bloom
Özet:

Roma'lıların zulmünden korkan Hz. İsâ aleyhisselâm, onlar için çarmıh yapmaktadır. Onun yaptığı bu çarmıhlarda birçok masum Yahudi can vermiştir. Günahlarından bunalan Hz. İsâ, Tanrı'nın kendisiyle konuştuğunu ve ona seçilmiş kişi olduğunu söylediğini hissetmeye başlar. Fakat kurtuluş için, çarmıhta can vermesi gerektiğini düşünmektedir. Romalıların kendisini yakalamasını isteyen Hz. İsâ, (Yahuda) Judas'tan kendisine ihanet etmesini ister. Fakat Hz. İsâ’yı çarmıhta bir sürpriz beklemektedir. Bu sürpriz şeytanın aldatmasına karşı son mücadele verişidir.

Roman’ın Önsözü

"Hz. İsâ'nın doğasındaki ikilik, Tanrı'ya ulaşmak için hem insani hem de insanüstü bu arzu hiçbir zaman anlayamadığım bir sırdır benim için. Gençliğimden beri en büyük acım, bütün neşemin ve dertlerimin kaynağı, yüreğimle gövdem arasındaki sonu gelmeyen o acımasız çatışma olmuştur...ve ruhum da bu iki ordunun karşılaşıp dövüştüğü bir arenadır."

Nikos Kazantzakis

Hz. İsâ’nın ikili özü, insanın Tanrı’ya erişmek, daha doğrusu, Tanrıya dönüp kendini onunla bir kılmak için, alabildiğine insansı, insanüstü özlemi benim için hep, derin, anlaşılmaz bir sır olmuştur. Bu denli gizemli, gizemli olduğu kadar da gerçek bu Tanrı özlemi, bende derin yaralar açtığı gibi, gürül gürül fışkıran kaynaklar da meydana getirmiştir.

Gençliğimden beri içimi kemiren başlıca kaygı, bütün sevinç ve üzüntülerimin kaynağı, zihin ile beden arasındaki bitmek tükenmek bilmez amansız çatışma olmuştur.

> **İçimde, Kötü Olan'ın, insansı, insan-öncesi, ta ilkten var olan, karanlık güçleri var; içimde, Tanrı’nın, insansı, insan-öncesi o nurlu güçleri de var; ruhumsa bu iki ordunun karşılaşıp çarpıştığı savaş alanı.**

İçimi kemirip durmuştur bu kaygı. Bedenimi seviyor, yok olmasını istemiyordum; ruhumu seviyor, bozulmasını istemiyordum. Birbirlerine alabildiğine karşıt, ta ilkten var olan bu iki gücü uzlaştırmak, onlara, birbirlerinin düşmanı değil, elbirliğiyle çalışan işçi kardeşler olduklarını anlatmak için çırpınıp durdum, bir uyum içinde kıvanç bulsunlar, ben de onlarla birlikte kıvanç duyayım diye.

Her insanda, zihince olsun, bedence olsun, tanrısal nitelikten bir nebze vardır. Hz. İsâ gizemi, işte bu yüzden, yalnızca belli bir inanç düzenine özgü bir gizem değildir; evrenseldir. Tanrı’yla insan arasındaki çatışma, herkeste, uzlaşma özlemiyle birlikte patlak verir. Bu çatışma, çoğu zaman, bilinçdışı ve kısa ömürlü olur. Zayıf bir ruh, bedene uzun süre dayanacak güçte değildir. Ağırlaşır, bedenleşiverir, çatışma da sona erer. Ama sorumluluk duyan kişilerde, gözlerini gece gündüz Ulu Ödev’den ayırmayan kişilerde, bedenle zihin arasındaki çatışma amansız bir şekilde patlak verir, ölünceye kadar da sürüp gidebilir.

Ruhla beden ne kadar güçlüyse çatışma o kadar verimli, sonunda varılacak uyum da o kadar zengin olur. Tanrı, zayıf ruhları, gevşek bedenleri sevmez. Zihin, güçlü olan ve sımsıkı direnen bedenin sırtını

yere getirmek ister. Doymak bilmez etyiyen kuşlardandır o; eti yer, sindirir ve yok eder.

Bedenle zihin arasındaki çatışma, başkaldırış ve direniş, uzlaşma ve boyun eğme, en sonunda da çatışmanın ulu amacı Tanrı'yla bir olma: Hz. İsâ'nın çıktığı yokuş buydu işte, onun kanlı izlerinden giderek bizi tırmanmaya çağıran yokuş.

Bunun Ulu Ödevi savaşan kişinin, Hz. İsâ'nın kurtuluşun ilk oğlunun eriştiği yüksek doruğa doğru yola çıkmak. Ama nasıl?

Onu izleyebileceksek iç çatışmasını iyiden iyiye bilmemiz, çektiği acıyı yeniden yaşamamız gerekir; yeryüzünde pıtrak gibi yeşeren tuzaklara düşmeyişini, insanların, büyük küçük sevinçlerinden uzak duruşunu, gönül tokluğu ile bir başarıdan bir başarıya giderek, şehitlik aşamasının doruğuna, çarmıha giden yokuşu tırmanışını yeniden yaşamamız gerekir.

Günaha Son Çağrı yı yazdığım gündüz ve geceler boyunca, Hz. İsâ'yla birlikte Golgota Tepesi'ne çıkarken duyduğum dehşeti, hayatını ve ölürken çektiği acıları yaşarken duyduğum yoğunluğu, anlayışı ve sevgiyi başka hiçbir zaman duymadım. İçimi kemiren bu duyguları ve insanlığın büyük umudunu yazarken, gözlerim dolu dolu oldu heyecandan. Hz. İsâ'nın kanının bu denli tatlı ve acı olarak, yüreğime damla damla aktığı olmamıştır hiç.

Özverinin doruğu çarmıh ile ruhsallığın doruğu Tanrı'ya çıkmak için, Hz. İsâ mücadele eden kişinin aştığı bütün engelleri aşmıştır. Çektiği acının bize yakın gelmesi bu yüzdendir; bu yüzdendir onu paylaşmamız; son zaferinin bize, gelecekteki kendi zaferimiz gibi gelmesi bu yüzdendir. Hz. İsâ'nın alabildiğine insansı niteliği onu anlamamıza, sevmemize ve ölüm acılarını sanki kendi acılarımızmış gibi silmemize yardım ediyor. Onda o sıcak, insansı özellik olmasaydı, bu denli güven ve sevgiyle dokunmazdı içimize; hayatlarımız için bir örnek olmazdı.

Mücadele ediyoruz, onun da mücadele ettiğini görüyoruz ve güç buluyoruz. Dünyada yalnız olmadığımızı görüyoruz: O da bizden yana savaşıyor.

Hz. İsâ'nın hayatının her ânı bir çatışma, bir zaferdir. Basit insan zevklerinin yenilmez, büyüleyici niteliğine üstün gelmiştir; ayartılışlara karşı direnmiştir, bedenini sürekli olarak ruhsallaştırmış, sonunda, göğe yükselmiştir. **Golgota Tepesi**'ne varmış ve çarmıha çıkmıştır.

> **Ama mücadelesi orada da sona ermiş değildi. Günaha çağrı, son çağrı çarmıhta onu bekliyordu. Çarmıha gerilenin sönük gözleri önünde, Kötü Olan'ın ruhu, durgun ve mutlu bir hayatın aldatıcı görüntüsünü açıverir.** Hz. İsâ, insanların düz ve engelsiz yoluna sapmış gibi duyar kendini. Evlenmiştir, çoluk çocuk sahibidir. Herkes onu sevmekte ve saymaktadır. Artık yaşlı bir adam olmuş, evinin eşiğinde oturmuş, gençliğinin özlemlerini hatırlayarak gülümsemektedir. İnsanların yolunu seçmekte ne iyi etmiş, ne akıllıca davranmıştır! Dünyayı kurtarmaya kalkmak ne büyük çılgınlıkmış meğer! Yokluklardan, işkencelerden ve çarmıhtan kaçmak ne büyük mutluluk!
>
> Kurtarıcının son anlarını tedirgin etmek için şimşek gibi çakmıştı bu son çağrı.
>
> Ama Hz. İsâ şiddetle başını sallamış, gözlerini açıp görmüştü. Tanrı'ya şükür, ihanet etmiyordu! Doğru yoldan sapmıyordu. Tanrı'nın ona verdiği görevi tamamlamıştı. Evlenmemişti, mutlu bir hayat sürmemişti, özverinin doruğuna ulaşmıştı: Çarmıha çivilenmişti.
>
> **İç rahatlığıyla gözlerini kapadı. Derken bir zafer çığlığı koptu: Başardım!**
>
> Yani: **Ödevimi yaptım, çarmıha geriliyorum, çağrıya kulak asmadım...**

Bu kitabı yazmamın nedeni, mücadele eden insana, ulu bir örnek vermek isteyişimdir; acıdan, günaha çağrılardan ya da ölümden korkmamasını göstermek istiyorum ona. Çünkü bunların üçüne de yenilebilir, yenilmiştir de. Hz. İsâ acı çekmiştir, o gün bu gün de acı kutsallaştırılmıştır. Günaha çağrı, onu yolundan saptırmak için son ânına kadar devam etmiştir ama o, bu çağrıya kulak vermemiştir. Hz.

İsâ çarmıhta ölmüş, ölümse o anda sonsuzca yenilmiştir.

Yolculuğunda karşısına çıkan her engel, daha büyük zaferler elde etmesi için bir basamak, bir fırsat olmuştur. Şimdi karşımızda bir örnek var, yolumuzu pırıl pırıl ışıtan, bize güç veren bir örnek.

Bu kitap bir hayal hikâyesi değildir, mücadele eden herkesin itirafıdır. Yayımlamakla ödevimi yerine getirdim, alabildiğine mücadele eden, hayatta çok acı çekmiş, büyük umutları olan birinin ödevini. Sevgiyle bu kitabı okuyacak her özgür insan, eskisinden daha çok, eskisinden çok daha iyi bir şekilde Hz. İsa'yı sevecektir.

NİKOS KAZANCAKİS

Kaynak:

Nikos Kazancakıs, Günaha Son Çağrı, trc: Çeviri Ender Gürol, Can Yayınları,Haziran 2011, İstanbul

Film Hakkında:

Günaha Son Çağrı, 1988 ABD yapımı dinsel epik (destansı) filmdir. Özgün adı **The Last Temptation of Christ** olan film 1989 Nisan ayında 8. İstanbul Film Festivali kapsamında gösterildi.

Osmanlı yönetimindeki Girit adasında doğmuş olan Yunanlı filozof, şair ve yazar Nikos Kazancakis'in 1951 yılında yazdığı **"Günaha Son Çağrı" (Yunanca: O Τελευταίος ΠειρασμόςO Telefteos Pirasmos)** adlı tartışmalı romanından senaryosunu Paul Schrader'in uyarlayıp yazdığı filmi Martin Scorsese yönetmiş, başlıca rollerinde Willem Dafoe (Hz. İsâ rolünde), Harvey Keitel (Yahuda rolünde), Barbara Hershey (Mecdelli Meryem rolünde), Irvin Kershner, Harry Dean Stanton ve David Bowie oynamışlardır.

Hıristiyanlık tarihine klasik Hollywood gözüyle değil de sadelik ve özü arayan farklı ve cesur bir gözle bakan Scorsese'nin bu filmi de tıpkı uyarlandığı Kazancakis'in romanı gibi şimşekleri üzerine çekmişti.

Kitap Roma Katolik Kilisesi tarafından derhal yasaklı kitaplar listesine alınmış, hatta Kazancakis 1957'nin sonlarına doğru, lösemi hastalığına yakalanmış olmasına rağmen Çin ve Japonya'ya son bir gezi turuna çıktı. Dönüş yolunda ise iyice hastalanan Kazancakis, Almanya'nın Freiburg kentinde vefat etti. Ortodoks kilisesi mezarlıkta defnedilmesine izin vermediğinden, Kandiye'yi çevreleyen Venedik surlarının kale burçlarından birinin altına gömüldü. Girit'te bulunan havaalanlarından birine ismi verilmiştir. Şehrin en yüksek tepesi olan Martinego'daki mezar taşında, kendi eseri Çileci'den alıntılanan şu yazıt yer almaktadır:

" Hiçbir şey ummuyorum, (Δεν ελπίζω τίποτε,)
hiçbir şeyden korkmuyorum, (Δεν φοβούμαι τίποτε,)
özgürüm. (Είμαι λεύτερος.)

Kazancakis'in romanı Türkiye'de ilk kez 1969'da Cem Yayınevi tarafından Ender Gürol'un Türkçesiyle ve yine Günaha Son Çağrı adıyla yayımlanmıştı.

Film de roman gibi özellikle radikal Hristiyan gruplarca şiddetle protesto edilmiş, hatta Paris'te filmin gösterildiği bir sinema salonu Molotov kokteyli atılarak yakılmak istenmişti. **İngiliz televizyonlarında gösterildiğinde ise seyircilerden şikâyet alma rekorunu kırmıştı.** İstanbul Festivali'nde gösteriminin yapıldığı Emek Sineması'na bomba ihbarları yapılmıştı.

Jenerikte de belirtildiği üzere film İncillerde anlatılanları harfiyen tekrarlamaz, Hz. İsâ'nın tasavvufi, gizemli ve kutsal yönlerini ön plana çıkarmak yerine onun zaaflarını, korku ve endişelerini yani sıradan insanlarda olduğu gibi insani yönlerini irdeleyen kurgusal bir yapıttır.

Çekimlerinin tamamı Fas'ta gerçekleştirilen "Günaha Son Çağrı" 70 mm geniş format negatife 6 kanallı ses sistemiyle çekilmiştir. Görüntü yönetmeni Michael Ballhaus'tur.

1989'da Martin Scorsese'ye En İyi Yönetmen Akademi Ödülü adaylığı getiren bu film Altın Küre ve Grammy adaylıklarından başka Venedik Film Festivali'nde de özel bir ödül kazanmıştı. Bu arada Yahuda rolündeki Harvey Keitel'a da **"en kötü yardımcı aktör"** Ahududu Ödülü verildi.

Filmden Kesitler

Hz. İsâ:

"Babama inme inmesine sebep benim' diye mırıldandı, **"Magdalena'nın fahişeliğe düşmesine sebep benim; İsrail'in hâlâ boyunduruk altında olmasına sebep benim..."**

**

Yahuda:

Hepimiz günah işleriz.

Hz. İsâ:

Benim gibi değil. Ben bir yalancıyım. İkiyüzlüyüm. Her şeyden korkuyorum. Doğruyu söylemiyorum. Buna cesaretim yok. Bir kadın gördüğüm zaman kızarıp kafamı çeviriyorum. Onu arzuluyorum, ama elimi sürmüyorum. Efendimiz için. Ve bu bana gurur veriyor. Ve bu gurur Mecdelli Meryem'e zarar veriyor. Çalmıyorum, dövüşmüyorum adam öldürmüyorum. İstemediğimden değil, korktuğum için. Size karşı isyan etmek istiyorum, her şeye karşı. Tanrı'ya karşı. Ama korkuyorum. Annem babam kim, bilmek ister misin?

Benim Tanrım kim, bilmek ister misin?

Korku. Yüreğime bakarsan sadece bunu görürsün. Ama içimizdeki kötülükler ne kadar çoksa tövbemiz de o kadar güçlü olur.

Şeytan benim içimde. Bana**, "Sen Kral Davut'un oğlu değilsin. "Sen bir insan değilsin, İnsanoğlusun. "Ondan da öte, Tanrı'nın Oğlusun. Ondan da öte, sen Tanrı'sın"** diyor. Başka sorun var mı? Her şey Tanrı'dan kaynaklanıyor. Her şeyin iki anlamı var.

(Bu hal Peygamberliğe ve veliliğe geçişte görülür.)

**

Yahuda:

Bu işin sırrı ne? Bana sırrını söyle.

Hz. İsâ:

Merhamet.

Yahuda:

Kimin için? Kendin için mi?

Hz. İsâ:

İnsanlar için. Düşmanlarımız da insan. Her şey için. Eşekler otlar, serçeler için. Ya karıncalar? Onlara da acıyor musun? Evet. Her şey Tanrı'nın bir parçası. Bir karınca görünce, onun o parlak, siyah gözlerine bakınca ne görüyorum, biliyor musun?

Tanrı'nın yüzünü görüyorum. Ölmekten korkmuyor musun? Niye korkayım? Ölüm kapanan değil, açılan bir kapıdır. Açılır, sen de içeri girersin.

Yahuda:

Seni öldürmezsem ne olacak? İnsanlara sesleneceğim. Onlara ne söyleyeceksin? Ben sadece ağzımı açacağım, Efendimiz konuşacak. Belki de Tanrı, beni öldürmen için göndermedi seni. Belki de benim peşimden gelmen için gönderdi. Yanlış anlama. Bu işi çözene kadar seninleyim. Ama amacımızdan şu kadar bile sapsan seni öldürürüm.

**

Hz. İsâ:

Kimsin sen? Senin ruhun. Ruhum mu? Yalnızlıktan korkuyorsun. Adem gibisin. O da beni çağırmıştı. Bir kaburgasını alıp kadına çevirdim. Buraya beni kandırmaya geldin. Kandırmaya mı? Bir kadını sevip kollamak, aile kurmak yanlış mı? Niye dünyayı kurtarmaya çalışıyorsun? Günahların sana yetmiyor mu? Dünyayı kurtarabileceğini sanıyorsun, bu ne kibir! **Dünyayı kurtarmana gerek yok. Sen kendini kurtar. Sevgiyi bul.** Benim sevgim var. Bak gözlerime bak. Göğüslerime bak. Tanıdın mı? Kafanı salla yeter. Birlikte benim yatağımda uyanırız.

**

Hz. İsâ:

Burası benim Babamın evi! Burası ibadet etmek için ticaret yapmak için değil! Tanrı'nın saraylara ihtiyacı yok. Selvilere, kurban edilmiş hayvanlara ihtiyacı yok! Şekel'lerinize ihtiyacı yok!

Haham:

İnsanlar vergiyi Roma parasıyla mı ödesin? Olmayan tanrıların resimleri var üzerinde! Bu tanrılar tapınağımıza mı girsin? Bütün yabancı paralar Şekel'e çevrilecek. Kanun budur.

Hz. İsâ:

Ben o kanunları fırlatıp attım. Yeni kanunlarım ve yeni bir müjdem var.

Haham:

Neymiş o? Yoksa Tanrı fikrini mi değiştirmiş?

Hz. İsâ:

Hayır. Sadece daha fazlasını yapabileceğimizi düşünüyor, hepsi bu.

Haham:

Senin yeni kanunun bu kargaşa mı? Buna nasıl cüret Nasıl cüret ederim ha?

Hz. İsâ:

Eski kanunlar benimle bitti, yenileri de benimle başlayacak. Ben, "ben" dediğim zaman "Tanrı" diyorum.

Haham:

Bu bir küfürdür. Size söylemediler mi?

Hz. İsâ:

Ben küfürlerin aziziyim. Hata yapmayın. Ben barış için gelmedim. Ben kılıçla geldim.

Haham:

Böyle konuşursan öldürülürsün. Öldürülür müyüm?

Hz. İsâ:

Beni dinleyin. Bu tapınak üç gün içinde yıkılacak! Yerle bir olacak! Taş taş üstünde kalmayacak! Tanrı sadece size mi ait sanıyorsunuz? O size ait değil. Tanrı, herkese ait olan ölümsüz ruhtur. O, bütün dünyaya ait. Seçilmiş olduğunuzu mu sanıyorsunuz? Tanrı Yahudi değildir!

**

Hz. İsâ:

O adamı dinlemek istiyorum. Oraya gitmene gerek yok.

Pavlus:

Yalan söyledim, çaldım, aldattım kumar oynadım, fahişelerle yattım, sarhoş oldum, işkence yaptım, adam öldürdüm. Evet, adam öldürdüm! Musa'ya karşı gelen herkesi öldürdüm. Ve bunu sevdim, hoşuma gitti, bundan zevk aldım. Çünkü Tanrı'nın istediği şeyi yaptığımı sanıyordum. Tanrı'nın istediği şeyi yaptığımı sanıyordum. Ve Kudüs başrahibi yakıp yıkmam için beni Şam'a gönderdi. Şam'a giderken, şehrin hemen dışında, gündüz vakti beyaz bir ışık gözlerimi kör etti. Evet. Ve bir ses duydum. **"Saul, niye bana kötülük ediyorsun? "Neden bana karşısın?" "Sen de kimsin"** dedim. Ses de bana "Hz. İsâ'yım" dedi. Ve benim gözlerimi açtı. Bir çocuk gibi çaresiz, yıkmaya gittiğim şehre sürüklendim. Ve Tanrı bana Hananya'yı gönderdi. Ellerini üstüme koydu, ben de gözlerimi açtım. **Vaftiz edildim ve adım Pavlus oldu.** Ve şimdi sizlere müjdeyi duyuruyorum. **Bu, Nasıralı Hz. İsâ hakkında. O Meryem'in oğlu değildi. O, Tanrı'nın oğluydu. Annesi bakireydi. Cebrail gelip Tanrı'nın tohumunu onun rahmine koydu. İşte o böyle doğdu.** O bizim günahlarımız için cezalandırıldı. İşkence gördü ve çarmıha gerildi. Ama üç gün sonra dirildi ve cennete gitti. Ölüm yenilmişti! Amin. Bu ne demek anlıyor musunuz? O, ölümü yendi. Bütün günahlarımız bağışlandı. Artık Tanrı'nın saltanatı hepimize açık. Herkese!

Hz. İsâ:

Dirildikten sonra Nasıralı Hz. İsâ'yı hiç gördün mü? Kendi gözlerinle gördün mü?

Pavlus:

Hayır, ama beni kör eden ışığı gördüm ve sesini duydum.

Hz. İsâ:

Yalan söylüyorsun. Havarileri onu görmüş. Bir evde saklanıyorlarmış. Kapı kilitliymiş ve onlara gözükmüş. Yalancı. Yalan söylüyor!

Pavlus:

Dur biraz. Dursana, seninle konuşmak istiyorum.

Hz. İsâ:

Ben çarmıha gerilmedim. Ben dirilmedim. Ben bir insanım.

Pavlus:

Sus! Niye yalan söylüyorsun? Sen neden bahsediyorsun?

Hz. İsâ:

Ben Meryem'le Yusuf'un oğluyum. Celile'de vaaz veren bendim. Yandaşlarım vardı, onlarla Kudüs'e gittik. Pilatus beni mahkum etti, Tanrı da kurtardı.

Pavlus:

Kurtarmadı. Sen kimden söz ediyorsun?

Hz. İsâ:

Bana olanları anlatma, çünkü ben biliyorum. Artık bir insan gibi yaşıyorum. Çalışıyorum, yemek yiyorum, çocuklarım var. İlk defa hayatın tadını çıkarıyorum, ilk defa. Beni anladın mı? İyisi mi benim hakkımda yalanlar uydurma yoksa herkese gerçekleri söylerim!

Pavlus:

Dursana sen. Senin derdin ne? Etrafına baksana. Şu insanlara baksana. Suratlarına baksana. Ne kadar mutsuzlar, nasıl acı çekiyorlar, görüyor musun? Onların tek umudu Hz. İsâ'nın dirilmiş olması. Senin Hz. İsâ olup olmaman beni hiç ilgilendirmez. Dirilen Hz. İsâ dünyayı kurtaracak, önemli olan da bu.

Hz. İsâ:

Bunların hepsi yalan. Yalanlarla dünyayı kurtaramazsın.

Pavlus:

İnsanların ihtiyaçlarına, inançlarına göre gerçeği baştan yarattım. Kurtuluş için seni çarmıha germem gerekiyorsa bunu yaparım. Seni diriltmem gerekiyorsa onu da yaparım. Buna izin vermem. Herkese gerçeği söyleyeceğim. Durma. Hadi. Hemen şimdi söyle. Sana kim inanır? Bu işi sen başlattın, artık durduramazsın. Bana inanan herkes seni öldürür.

**

Hz. İsâ:

"Sana söylüyorum, Yahuda kardeşim," diye devam etti Hz. İsâ. **"Duymuyor musun? Seni selamlıyorum, ama senin elini göğsüne koyup da 'Seni gördüğüme sevindim!' dediğin yok. Kudüs'ün acı çekmesi seni dilsiz mi yaptı? Dudaklarını ısırıp durma öyle. Erkeksin, dayan, ağlamaya başlama. Görevini cesurca başardın. Kollarındaki, göğsündeki, yüzündeki yaralar, bir aslan gibi dövüştüğünü bar bar bağırıyor, yaraların hepsi de ön tarafında. Ama insan Tanrı karşısında ne yapabilir ki? Kudüs'ü kurtarmak için savaşırken, Tanrı'yla savaşıyordun. Onun zihninde kutsal şehir yıllar önce küle çevrilmişti bile."**

"Bak, bir adım daha yaklaştı," diye mırıldandı Filipus, korkarak. "Başını tıpkı bir boğa gibi omuzları içine gömdü. Şimdi saldıracak."

"Kenara çekilelim, çocuklar," dedi Natanael. "Bakın yumruğunu kaldırdı."

"Efendimiz, efendimiz, aman dikkatli ol!" diye bağırdı Marta ile Maria ilerleyerek.

Ama Hz. İsâ, sakin sakin, konuşmaya devam ediyordu. Yine de dudakları belli belirsiz titremeye başlamıştı.

"Ben de elimden geldiği kadar savaştım Yahuda kardeşim. Gençliğimde dünyayı kurtarmaya çıktım. Sonradan kafam olgunlaştıktan sonra hizaya geldim. İnsanların hizasına. İş görmeye başladım: Toprağı sürdüm, kuyular kazdım, asma ve zeytin diktim. Kadın bedeni aldım kollarımın arasına, insanlar yarattım, ölümü yendim. Hep böyle yapacağımı söylemez miydim? Sözümde durdum işte, yendim ölümü!"

Yahuda birden saldırdı, karşısına çıkan Petrus ile kadınları bir kenara itti ve vahşi bir çığlık attı:

"Hain!"

Hepsi taş kesildi. Hz. İsâ'nın benzi attı ve ellerini göğsüne koydu.

"Ben mi? Ben, Yahuda?" diye mırıldandı. "Ağır bir söz söyledin. Geri al!"

"Hain! Kaçak!"

Minik ihtiyarlar sapsarı kesildiler ve kapıya doğru gitmeye başladılar. Thomas Sokağı bulmuştu bile. İki

kadın ileri atıldı.

"Kardeşlerim, gitmeyin," diye bağırıyordu Maria. "Şeytan efendisine el kaldırdı. Vuracak!"

Petrus kaçmak üzere kapıya doğru seğirtiyordu. "Nereye gidiyorsun?" dedi Marta, yakalayıp. "Yine mi inkâr edeceksin onu? Yine mi?"

"Ben bu işe burnumu sokmam," dedi Filipus. "İskariyot'un güçlü kolları var, bense ihtiyarım. Yürü gidelim Natanael."

Yahuda ile Hz. İsâ şimdi yüz yüze gelmişlerdi. Yahuda'nın bedeninden buhar çıkıyordu. Ter ve çürümüş yara kokuyordu.

"Hain! Kaçak!" diye haykırdı yeniden. **"Senin yerin çarmıhtı. İsrail'in Tanrısı savaşman için seni oraya koymuştu. Ama ayakların dondu, ölüm başını kaldırır kaldırmaz da gerektiği kadar hızlı kaçamadın! Koşup Marta ile Maria'nın etekleri içine saklandın. Korkak! Yüzünü, adını değiştirdin, sahte Lazar seni, kendini kurtarasın diye!"**

"Yahuda İskariyot," diye sözünü kesti Petrus (kadınlar ona güç vermişlerdi), "Yahuda İskariyot insan efendisiyle böyle mi konuşur? Hiç saygın kalmadı mı?"

"Ne? Efendi mi?" diye haykırdı İskariyot, yumruğunu havada sallayarak**.**

"Kuzum senin görmek için gözün, yargılamak için zihnin yok mu? Ne demişti o bize, ne sözü vermişti? Aşağı inip İsrail'i kurtaracak olan melekler ordusu hani nerde kaldı? Göğe sıçramamıza yarayacak o tahta çarmıh nerde? Çarmıhla karşı karşıya gelir gelmez, o sahte mesihin başı döndü ve bayıldı. Derken kadınlar onu alıp kendileri için çocuk imal etsin diye götürdüler. Savaştığını, yılmadan savaştığını söylüyor. Evet, tünemiş horoz gibi kabarıp duruyor. Senin yerin çarmıhtaydı kaçak seni, biliyorsun. Başkaları kısır toprakları, kısır kadınları tarıma elverişli yapabilirdi. Senin görevin çarmıha çıkmaktı. Evet, çarmıha! Ölümü yenmekle övünüyorsun, vah zavallı! Böyle mi yenilir ölüm? Çocuk yaparak, Şaron için lokma hazırlayarak! Çocuk dediğin nedir ki, Şaron'a lokma! Et pazarı oldun onun için, yiyecek et verip duruyorsun ona. Hain! Kaçak! Korkak!" "Yahuda, kardeşim," diye mırıldandı Hz. İsâ. Tepeden tırnağa tir tir titremeye başlamıştı. **"Yahuda kardeşim, daha sevgiyle konuş."**

"Kalbimi kırdın marangozun oğlu," diye gürledi. "Nasıl sevgiyle konuşabilirim ki? Bazen bir dul gibi bağırıp ağlamak, başımı kayalara vurmak istiyorum! Lanet olsun doğduğun güne, doğduğum güne, seninle karşılaştığım âna, ne umutlarla doldurmuştun beni! Başta giderken, bizi de arkandan sürüklerken, gökten, yeryüzünden söz ederken, ne büyük zevkti o, ne özgürlük, ne zenginlik! Üzümler on iki yaşındaki çocuklar gibi iri iriydi. Tek bir buğday yetiyordu bizi doyurmaya. Bir gün beş somun ekmeğimiz vardı: Binlerce kişiyi doyurmuştuk, on iki sepet dolusu da geri kalmıştı. Ya yıldızlar: Ne ihtişamdı, gökte ışık nasıl da taşardı! Yıldız değil melekti onlar. Hayır, melek de değildi, bizlerdik bizler, havarilerin, doğar batardık, sen ortamızdaydın, Kuzey Yıldızı gibi yerinden kıpırdamazdın, biz çevrende dans eder dururduk! Beni kollarınla sarardın hatırlıyor musun? Ve yalvarırdın bana: 'Beni ele ver, ele ver beni!' diye. 'Çarmıha gerilmem, sonra da dirilmem gerek, ancak o şekilde dünyayı kurtarabiliriz!' diye."

Yahuda sustu bir süre, içini çekti. Yaraları açılmış, akmaya başlamıştı. Küçük ihtiyarlar, yine birbirine yapışmış, başları önlerine eğik, hatırlamaya, canlanmaya çalışıyorlardı.

Yahuda'nın gözü içine, bir damla yaş düştü. Öfkeyle onu ezip yine bağırmaya başladı. Yüreği boşalmamıştı daha!

"'Ben Tanrı'nın koyunuyum,' diye melerdin, **'dünyayı kurtarmak üzere kurban edileceğim. Yahuda kardeşim, korkma. Ölüm, ölümsüzlüğün kapısıdır. O kapıdan geçmem gerek. Bana yardım et!'** diye. O zaman öyle seviyordum ki seni, öyle güveniyordum ki sana, **'Peki'** demiş, gidip seni ele vermiştim... Ama sen... sen..."

Dudakları köpük köpük olmuştu. Hz. İsâ'yı omuzlarından yakaladı, şiddetle sarstı, duvara yapıştırdı.

Yeniden bağırmaya başladı:

“Burada işin ne senin? Çarmıha gerilmemiş miydin sen?

Korkak! Kaçak! Hain! Bütün başardığın şey bu mu oldu? Utanmak nedir bilmez misin sen? Yumruğumu kaldırıp soruyorum sana: Niye, niye gerilmedin çarmıha?” “Ne olur sakin ol!” diye yalvardı Hz. İsâ. Beş yarasından kan sızmaya başlamıştı.

“Yahuda İskariyot,” diye sözüne devam etti, “acımak nedir bilmez misin sen? Ayaklarımı, ellerimi görmüyor musun? İnanmıyorsan elini bağrıma koy. Bak, kanıyor.” Yahuda gülmeye çalıştı. Derken yere tükürdü ve bağırdı:

“Ya, marangozun oğlu, işte böyle, beni aldatamazsın. Koruyucu meleğin geceleyin geldi...”

Hz. İsâ sarsıldı.

“Koruyucu meleğim mi?..” diye mırıldandı ürpererek.

“Evet, koruyucu meleğin: Şeytan. Ellerindeki, ayaklarındaki böğründeki kırmızı lekelere bastı, dünyayı aldatabil de, kendin de aldanmış ol diye. Niçin bana öyle bakıyorsun? Niye cevap vermiyorsun? Korkak! Kaçak! Hain!”

Hz. İsâ gözlerini kapadı. Düştü düşecekti, zor duruyordu ayakta. “Yahuda,” dedi, titreyen sesiyle, “sen hep ele avuca bir türlü sığmayan vahşi biriydin, insan sınırı diye bir şey kabul etmezdin. İnsanın ruhunun bir ok olduğunu unuturdun: O, göğe elinden geldiği kadar atılabilir, ama eninde sonunda yeniden yere düşer. Yeryüzünde hayat, insanın kanatlarını dökmesi demektir.”

Bunu duyan Yahuda çılgına döndü. “Utanmaz adam!” diye bağırdı. “Bu hale mi düşecektin, Davut’un oğlu, Tanrı’nın oğlu, mesih! Yeryüzünde hayat: Ekmek yemek, ekmeği kanada çevirmek, su içmek, suyu kanada çevirmek demektir. Yeryüzünde hayat, kanatlanmak demektir. Sen böyle demiştin bize, sen! Hain! Bunlar benim sözlerim değil, senin kendi sözlerin. Unuttuysan, hatırla! Matta, yazıcı, neredesin? Gel buraya! Şu kalabalık kâğıtlarım aç, hep yüreğine yakın bir yerde taşırsın onları, ben nasıl bıçağımı taşırsam. Aç yazdıklarını. Zaman, güve ve ter yemiş bitirmiş, ama birkaç kelime hâlâ seçilebiliyor. Aç Matta, aç oku da söz konusu bey duysun, hatırlasın. Gecenin birinde Nikodemus adında Kudüs’ün ileri gelenlerinden biri, ona gizlice gelip ‘Kimsin? İşin nedir?’ diye sormuş. Ve sen marangozun oğlu sen ona ne cevap vermiştin, hatırla! ‘Kanat yaparım!’ demiştin. Dediğin gibi hepimiz sırtımızdan kanat çıktığını duyduk. Ya şimdi bu halin ne, tüyü yolunmuş horoz gibi inildeyip duruyorsun: ‘Yeryüzünde hayat, kanat dökmektir!’ diyorsun. Hıh! Defol, gözüm görmesin! Hayat baştan başa yıldırım ve gök gürültüsü değilse, ben neyleyeyim öyle hayatı? Yaklaşma yanıma yaklaşma Petrus, yel değirmeni; ne de sen kibar Andreas. Bağrışmayın öyle kadınlar. Onu tedirgin edecek değilim. Niçin elimi kaldırayım? O ölmüş ve gömülmüş. Hâlâ ayakta duruyor, konuşuyor, ağlıyor, ama ölü aslında. Leş! Tanrı onu bağışlasın, Tanrı bağışlasın diyorum, ben bağışlayamam. İsrail’in kanı, gözyaşları, külleri başına düşsün!”

Minik ihtiyarların gücü tükenmişti, hepsi birden yere yığılıverdiler. Anıları canlandı, yeniden genç gibiydiler, göklerin hâkimiyetini, tahtları, ihtişamı hatırlıyorlardı. Birden ağıt okumaya başladılar. İnildeyerek, ağlayarak alınlarını taşlara vuruyorlardı.

Birden Hz. İsâ da katıla katıla ağlamaya başladı. **“Yahuda, kardeşim, bağışla beni!”** diye bağırarak Kızılsakal’ın kolları arasına atıldı. Ama Yahuda geri çekildi, ellerini uzattı, yaklaştırmıyordu. “**Dokunma bana,”** diye bağırdı. “Artık hiçbir şeye inanmıyorum, hiç kimseye inanmıyorum. Kalbimi kırdın benim!”

Hz. İsâ sendeledi. Döndü, yakalamak için bir şey aradı. Kadınlar yere yüzükoyun düşmüşler, saçlarını başlarını yoluyorlar ve çığlık atıyorlardı, havariler öfke ve nefretle ona bakıyorlardı. Zenci kaybolmuştu.

“Ben hainin, kaçağın, kokağın biriyim,” diye mırıldandı. **“Şimdi farkındayım, mahvoldum! Evet,**

evet, çarmıha gerilmem gerekti, ama yıldım ve kaçtım... Bağışlayın, kardeşlerim, sizleri aldattım. Hayatımı yeniden yaşayabilseydim ah!"

Konuşurken yere yığılmıştı, şimdi başını avlunun çakıl taşlarına vuruyordu.

"Arkadaşlarım, eski dostlarım, bana güzel bir söz söyleyin, avutun beni. Yok oluyorum, mahvoluyorum! Elimi uzattım. Aranızdan biri de kalkıp elimi tutmayacak mı, bir çift laf etmeyecek mi? Yok mu kimse? Kimse? Sen de mi sevgili Yahya? Ya sen Petrus?"

"Ne söyleyeyim, söylenecek ne var?" diye inildedi sevgili havari. "Bizi nasıl büyüledin Meryem'in oğlu?" "Bizi aldattın," dedi Petrus, gözyaşlarını silerek. "Yahuda haklı, sözünde durmadın. Ömürlerimiz boşa gitti." Minik ihtiyarlar yığınından ansızın bir ağızdan iniltili bir gürültü çıktı:

"Korkak! Kaçak! Hain!"

"Korkak! Kaçak! Hain!"

Matta inliyordu: "Bütün emeğim boşa gitti, boşa, boşa! Sözlerini ve hareketlerini peygamberlerinkiyle ne güzel uyuşturmuştum! Kolay iş değildi, ama başarmıştım. Kendi kendime geleceğin havralarında dindarların kalın altın kaplı kitapları açıp: Bugünkü dersimiz Matta' ya göre Incil'den, diyeceklerini umardım hep. Bu düşünce bana kanat verir, yazar dururdum. Ama şimdi bütün ihtişam duman oldu gitti. Nankör seni! Okuma yazma bilmez adam! Hain! Sende suç. Çarmıha gerilmen gerekti. Evet, sırf benim uğruma bile olsa, bu yazılar kurtulsun diye çarmıha gerilmen gerekti!"

Bir kez daha minik ihtiyarlar hep bir ağızdan gürültüyle inlediler:

"Korkak! Kaçak! Hain!"

"Korkak! Kaçak! Hain!"

Tam o sırada Thomas kapıdan hızla girdi, "Efendimiz," diye bağırdı. "Herkes se.i bıraktı, sana hain diyor, ben bırakmayacağım! Terk etmeyeceğim seni, hayır, bırakmayacağım. Ben, Thomas peygamber. Çarkın döndüğünü söyledik. Bu yüzden yanından ayrılmayacağım. Çarkın dönmesini bekliyorum."

Petrus kalktı. "Yürüyün gidelim!" diye bağırdı. "**Yahuda öne düş, bize kılavuzluk et!"**

Solukları tıkanır gibi olan minik ihtiyarlar kalktılar. Hz. İsâ yere uzanmıştı yüzükoyun, kolları iki yana açılmıştı. Bütün avluyu kaplıyordu. Yumruklarını ona doğru uzatmışlar, bağırıyorlardı:

"Korkak! Kaçak! Hain!"

"Korkak! Kaçak! Hain!"

Birbiri ardından bağırmaya başladılar, "Korkak! Kaçak! Hain!" deyip kayboldular.

Hz. İsâ kaygı içinde gözlerini döndürerek baktı. Yalnızdı. Avlu, ev, ağaçlar, köy kapıları, köyün kendi, hepsi yok oluvermişti. Ayakları altında taşlardan başka bir şey kalmamıştı, kanla kaplı taşlardan başka; daha aşağıda da, uzaklarda bir kalabalık vardı: karanlıkta binlerce baş.

Bütün gücüyle nerede olduğunu, kim olduğunu, niye acı duyduğunu hatırlamaya çalıştı. Bağırışını tamamlamak istiyordu, LAMA SABAKTANİ... (Tanrım, beni niye terk ettin?) diye bağırmak istiyordu. Dudaklarını kıpırdatmaya çalıştı, kıpırdatamadı. Başı döndü, bayılmak üzereydi. Sanki aşağı atılmıştı, mahvoluyordu...

Ama ansızın, düşmekte, yok olmaktayken aşağıda yerde biri ona acımış olmalı ki önünde bir saz gördü. Sirkeye batırılmış bir süngerin dudaklarına, burun deliklerine değdiğini duydu. Ekşi kokuyu derin derin içine çekti, canlandı, göğsünü kabarttı, göklere baktı ve yürek parçalayıcı bir çığlık attı: **LAMA SABAKTANİ!**

Derken bitkin bir halde, birden başını göğsüne eğdi.

Elleri, ayakları, yüreği feci sızlıyordu. Gözündeki bulanıklık gitti. Dikenli tacı, kanı ve çarmıhı gördü. Kararan güneşte iki altın küpe ile iki sıra, keskin, pırıl pırıl parlayan diş gördü. Alaylı sert bir kahkaha duydu, küpeler ve dişler kayboldular. Hz. İsâ yapayalnız, havada asılı kaldı.

Başı titriyordu. Birden nerede olduğunu, kim olduğunu, niçin acı duyduğunu hatırladı. Vahşi, dizginlenemeyecek bir sevinç sardı benliğini. Hayır, hayır, korkak, kaçak, hain değildi. Hayır, çarmıha gerilmişti işte. Savaş alanından kaçmamıştı, sonuna kadar dayanmıştı. Sözünde durmuştu. **ELİ ELİ** diye bağırdığı an bayılmıştı. Ayartıcı, bir saniye kadar onu eline geçirmiş ve yolundan saptırmıştı. Sevinçler, evlilikler, çocuklar yalandı. Ona korkak, kaçak, hain diye bağıran eli ayağı tutmaz alçak ihtiyarlar hep yalandı. Hepsi, hepsi de Şeytan'ın aldatmalarıydı. Havarileri yaşıyorlardı, sıhhatleri iyiydi. Denizler, ülkeler aşmışlar, müjdeyi yayıyorlardı. Tanrı ya şükürler olsun, her şey olması gerektiği gibi olmuştu.

Bir zafer çığlığı attı: BAŞARILDI!

Sanki her şey başladı der gibiydi.

**

Açıklama:

Roman Hz. İsâ aleyhisselâmı ikilem içerisinde irdelerken ve bir yandan Hain Yahuda'yıda temize çıkararak konuyu bitiriyor. Her zaman olduğu gibi yine şeytan suçludur. (iyi ki var) Yahudiler her zaman Hz. İsâ aleyhisselâm hayatında olduğu gibi, birçok peygamberin ölümüne sebep olmuşlardır.

Yahuda İskariyot İnciller'e göre havarilerin on ikincisidir ve Hz. İsâ'ya ihanet ederek onu 30 gümüş karşılığında Yahudilere yakalatmış, ancak daha sonra yaptığına pişman olup intihar etmiştir (Matta, 26/14-16; 27/3-5).

Yahuda İskariyot'tan boşalan yere diğerleri tarafından kura sonucu Mattias seçilmiştir (Resullerin İşleri, 1/23-26).

Hıristiyan inancına göre on iki havariden biri olan Yahuda İskariyot, Hz. İsâ ve diğer havarilerle birlikte yediği son akşam yemeğinden sonra Hz. İsâ'ya ihanet ederek bulunduğu yeri haber vermiş ve onu Yahudilere yakalatmıştır. Böylece İsâ haçta can vermiştir. **Kur'an'a göre ise Allah'ın kudretiyle bir kişi (Yahuda İskariyot ?) onlara İsâ gibi gösterilmiş, onlar da İsâ zannederek bu kişiyi haça germişler; Allah, haça germe işlemi gerçekleşmeden önce İsâ'yı kendi nezdine kaldırmıştır** (Nisâ 4/158},

Böylece onlar İsâ'yı ne öldürmüşler ne de asmışlardır; fakat öldürdükleri onlara İsâ gibi gösterilmiştir (Nisâ 4/157).

Bir rivayete göre de Hz. İsâ havârileriyle birlikte bir evde iken ev kuşatılır. Evi kuşatanlar içeri girdiklerinde havarilerin hepsi Hz. İsâ'nın suretine büründürülür. Onlar, **"Bize sihir yaptınız, ya İsâ'yı gösterirsiniz ya da hepinizi öldürürüz"** deyince İsâ, **"Bugün sizden kim cennet karşılığı canını verir?"** diye sorar. İçlerinden biri kabul eder ve evi kuşatanların yanına giderek İsâ olduğunu söyler. (Kaynak: TDV İslâm Ansiklopedisi**)**

(OKUYUN BİLMEKTE FAYDA VAR: Nikos Kazancakıs'inin Günaha Son Çağrı kitabında bu bilgiler işlenilmektedir.)

HZ. İSA ALEYHİSSELÂM HAKKINDA KAHİN VANGA DİYOR Kİ

"Hz. İsa ile ilgili bilinen çoğu şey yanlıştır. Onun bir babası vardı, başka bir kozmik ırktandı. Yani İsa bir melezdi. Onlar Dünya'da 56 büyük hanedanlıktır ve de burayı yönetirler. İşin kötü tarafı materyal olana eğilimlerinin oluşmasıdır. Gelecekle beraber "yeni olan" geliyor ve de onlar korkuyorlar, endişe içerisindeler. Bundan dolayı gerçeklerin üstünü iyice kapatmak için inanılmaz uğraş veriyorlar."

Hz. İsa ölümsüz değildi, çok büyük bir kahindi fakat ölümlüydü. Haçtan indirildiğinde hayattaydı. Şifacı Varlaam ona bir ilaç içirmişti ve böylece İsa'nın astral bedeni ayrıldı. Sonra Nikodim'in bahçesinde onu tekrardan şuurlu hale getirdiler.

Eski Ahit, Gücün diktesiyle tam 40 kişi tarafından oluşturulmuştur. (Aslında bu sözlerimden dolayı Kilise ile sorunlar yaşayabilirim.) İncil, Sn. Paul'un uydurmasıdır. İsa öğretisinin aslının bir kısmını Didache 'de görebiliriz. Didache bugün Kudüs'te koruma altındadır. Hz. İsa'nın ölümünden sonra, Tanrı korkusu altında kardeşi Yakov (Yakup) tarafından derlenmiştir. Yakov, İsa'dan sonraki ilk hanedandır ve ondan sonra başlanır... Bu bir aile geleneğidir. Bu gün Avrupa'da ülkeleri gerçekte yönetenler onlardır. Fransa'dan Almanya'ya, İtalya'dan İngiltere'ye kadar tüm büyük devletlerin kralları o sülaledendir.

İsa'nın kardeşleri olduğu gibi (4 erkek ve 3 kız kardeş), Maria Magdalena'dan olan çocukları da vardı. (2 erkek, 1 kız) Sn. Paul kızları Sara ile evliydi. Paul, öğretiye erişmemişti, o her şeyi değiştirdi. Öğretiyi ticarete dönüştürdü. Ruh ile ticaret yapıyordu...

Hz. İsa 83 yaşında vefat etti, naşı bugün Fransa'da bulunuyor.

Daha sonraları İsa'nın öğretisiyle iyice ilgisiz hale gelen Hristiyanlığa karşın Hz. Muhammed (sallallâhü aleyhi ve sellem) geldi.

Kaynak:

Renan Seçkin, Kahin Vanga, 2009, İstanbul, s.142

ÜÇ İSÂ KİTABINDAN Aytunç ALTINDAL

NERDEN ÇIKTI BU HADİSLERİ TEMİZLEME PROJESİ ? ! ! ! ! ? ...

Bir bu eksikti.

Diyanet'in şu ma'hud Hadis projesini Reuters haber yapmış. Bu proje frenkleri heyecanlandırdığı kadar bizimkileri heyecanlandırmıyor değil. Haklılar da heyecanlanmakta. Şimdiye kadar ki iktidarların yapamadığını "muhafazakâr" bir iktidar döneminde yapılıyor olması:

Din'in asli ikinci kaynağını 'asrın idrakine söyletmek... ("Turkey presents Prophet's sayings for the 21st Century").

Nasıl mı?

Meselâ 'ilmin kadın erkek bütün Müslümanlara farz olması ile ilgili hadisler, kız çocuklarının mektebe gönderilmesi propagandasına malzeme yapılmış. Ama hırsızın elinin kesilmesi ile ilgili olanlar, zamanımıza uymadığı için **"tarihsel"** ilan edilmiş. Ya'ni anlayacağınız, artık Dinimizi ezik ezik değil, başımız dik bir şekilde müdafa'a edebileceğiz!

Ne mutlu!

Şu ecnebiler de olmasa memlekette ne olup bittiğinden haberimiz olmayacak. ***Yeni Şafak*** bile Reuters'in haberini haber yapmak suretiyle haber veriyor! O da özensiz ve ciddiyetsiz bir şekilde, tercüme hatalarıyla, mühim noktaları ıskalayarak... ("Diyanet'e 'hadis' ilgisi")

REUTERS HABERİNDEN:

"What makes this one different is that **it selects and explains the hadiths from the perspective of today's Turkey,** whose mix of a secular state, dynamic economy andMuslim society has aroused considerable interest in the Middle East since the ArabSpring revolts two years ago."

> ***Yeni Şafak* tercümesi:**
>
> "Bu çalışmayı diğerlerinden ayıran en önemli özellik hadislerin, laik devlet yapısı, dinamik ekonomisi ve Müslüman toplumu ile Arap Baharı sonrasında Ortadoğu'ya ilgisi artan bugünün Türkiye'sinin perspektifinden yapılıyor olması[dır]."
>
> **Doğrusu:**
>
> "Bunu [Diyanet'in Hadis çalışmasını] farklı kılan husus, lâik devlet, dinamik ekonomi ve Müslüman toplum karışımı iki yıl evvelki Arap Baharı ayaklanmalarından beri Orta Doğu'da önemli bir ilgi odağı hâline gelen**bugünün Türkiye'sinin perspektifinden Hadîslerin seçilip izah ediliyor olması**dır."

Dikkat!

Miyar, lâik Türkiye'nin perspektifi!

Bunların ağababası Fazlur Rahman yıllar evvel şöyle diyordu:

> "[...] değişim prensibi bu makalede izah edildiği şekliyle bir kere kabul edildi mi, **Kur'an-ı Kerim ahkâmı da dahil olmak üzere**, artık hiçbir yerde durdurulamaz. Bunun tek hududu ve zaruri çerçevesi Kur'an-ı Kerim'in ma'nevi ve ahlâki temel prensipleriyle ictima'i gayeleridir."

("[…] once the principle of change has been admitted on the line enunciated in this paper, it cannot stop anywhere-not even short of touching the specifically legal dicta of the Qur'ân. Its only limit and necessary framework is the spiritual and ethical foundational principles and social objectives of the Qur'ân." Fazlur Rahman, "Islamic Modernism: Its Scope, Method and Alternatives", *International Journal of Middle East Studies*, 1/4, 1390 [ekim 1970], 331. s..

Bu arada, bakmayın siz Fazlur Rahman'ın "Kur'an-ı Kerim'in ma'nevi ve ahlâki temel prensipleriyle ictima'i gayeleri" diye bir sınır koyduğuna. O prensip ve gayeler de -emin olun- 'asrın idrakine göre belirlenecektir, murad-ı ilahiye göre değil.).

Mezkûr projeyi duyan 'Arab asıllı bir 'alim mes'eleyi anlamış ve sormuş:

"Yeni bir Kur'an da yazacak mısınız?" ("Turkey presents Prophet's sayings for the 21st Century")

DİYANET'E 'HADİS' İLGİSİ - YENİSAFAK.COM.TR - 24.05.2013

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın Hz. Muhammed (S.A.V)'in hadislerini yeniden tasnif edilmesine yönelik çalışması hem İslam hem de Batı dünyasında yakından izleniyor. Son olarak Reuters haber ajansı konuyla ilgili geniş bir haber-analiz yayınlayarak tartışmaları abonelerine duyurdu. **'Türkiye Peygamber'in sözlerini 21'inci yüzyıla takdim ediyor'** başlığı ile verilen haberde hem çalışmayla ilgili detaylar hem de Mısır başta olmak üzere İslam Dünyası'ndan gelen tepkiler kaleme alındı. Haberde **'Bu çalışmayı diğerlerinden ayıran en önemli özellik hadislerin, laik devlet yapısı, dinamik ekonomisi ve Müslüman toplumu ile Arap Baharı sonrasında Ortadoğu'ya ilgisi artan bugünün Türkiye'sinin perspektifinden yapılıyor olması'** denildi.

MODERNİZASYON MU?

Konuyla ilgili 2008 yılında İngiliz yayın kurumu BBC'de yer alan bir haberde **'İslam'ın devrimci bir yeniden yorumu ve dinin tartışmalı ve radikal bir modernizasyonu'** denilmişti. Batı basınında çıkan benzer haber ve yorumlar sonrasında Türk yetkililerin kaygılanan kesimlerden çok sayıda çağrı aldığını belirten Reuters, bu konuda ilginç de bir örnek verdi. Buna göre, bir Arap akademisyen Türk meslektaşına **'daha sonra Kuran-ı Kerim'i mi yazacaksınız?'** diye sordu.

Mısır'da heyecana yol açtı

İslam Dünyası'nda farklı perspektiflerin olduğunu ve Türklerin de kendilerine has bir İslam kültürü düşüncesi olduğunu vurgulayan projenin yöneticisi Mehmet Özafşar, girişimin amacını **'İslam inancı üzerine bugünün kültürel perspektifi üzerinden çalışmalara ihtiyacımız var'** sözleriyle özetledi. Hadislerin yeniden düzenlenmesi Mısırlı din bilginleri arasında da heyecan yarattı. Mısır Büyük Müftüsü'nün danışmanlarından İbrahim Negm, **'Mısır'daki entelektüeller, Arap dünyası için çok önemli olduğuna inandıkları çalışmayı memnuniyetle karşılıyor'** dedi. Projede yer alan Türk delegasyonunun sık sık El Ezher Üniversitesi'ni ziyaret ettiğini belirten Negm, 'Mısırlı entelektüeller sadece ekonomi ve politik alandaki değil dine ılımlı bakışı nedeniyle de Türk modelinden etkileniyorlar' diye konuştu.

RAMAZAN'DA YAYINLANIYOR

Yedi ciltten oluşacak hadis tasniflerinin Ramazan ayında Türkçe olarak yayınlanması planlanıyor. Diyanet İşleri Başkanlığı ayrıca hadislerin Boşnakça ve Almanca'ya çevrilmesi için çalışmalara da başladı. Şu an için çalışmanın Arapça ve İngilizce'ye çevrilmesi planlanmıyor ancak Mısır ve İngiltere'deki bazı yayınevlerinin bu konuda istekli olduğu kaydedildi.

FEATURE-Turkey presents Prophet's sayings for the 21st Century | Reuters

null / By Tom Heneghan, Religion Editor

ANKARA | Wed May 22, 2013 10:19am EDT

May 22 (Reuters) - Scholars around the Muslim world were alarmed five years ago by news reports that Turkey planned a new, possibly heretical compilation of the Prophet Mohammad's sayings that might scrap those it thought were out of date.

Turkish religious leaders and theologians received anxious calls asking about Western media reports they would edit a "radical" new set of hadiths, scriptures that are second only to the Koran in Islam.

"Will you write a new Koran next?" one irate Arab scholar asked a baffled Turkish academic.

The new work, finally ready after six years in the making, is nothing like the 95 Theses in which Martin Luther condemned practices in the Roman Catholic Church and launched the Protestant Reformation.

Instead, its 100 authors have selected a few hundred of the about 17,000 reported quotes from Mohammad to examine Islamic views on God, faith and life in terms that the average modern Turk can understand.

"We don't live in the 20th century anymore," said Mehmet Ozafsar, director of the project and vice-president of Ankara's Religious Affairs Directorate, or Diyanet, a state agency.

"We needed a new work with Islamic beliefs in the perspective of today's culture."

The hadiths record Mohammad's words and acts during his life. Preachers and jurists use them to understand the Koran and support Muslim teachings and fatwas (religious edicts) on all aspects of life, from prayer to education for women.

Digests of selected hadiths are nothing new in Islam. Scholars have produced them for centuries to help Muslims learn about the Prophet's sayings without having to navigate through the long and sometimes confusing classical compilations.

What makes this one different is that it selects and explains the hadiths from the perspective of today's Turkey, whose mix of a secular state, dynamic economy and Muslim society has aroused considerable interest in the Middle East since the Arab Spring revolts two years ago.

A senior religious official in Egypt, where traditional Islamic scholars, the ruling Muslim Brotherhood and radical Salafis differ over key issues in the faith, said the hadith collection could bring a new perspective to the debate.

"Among intellectuals in Egypt, there is a welcome for this new interpretation which they think is very important for the Arab world to be exposed to," said Ibrahim Negm, advisor to Egypt's grand mufti, the highest Islamic legal authority there.

"CONSERVATIVE MODERNITY"

The hadith project first attracted attention in 2008 when the BBC called it "a revolutionary reinterpretation of Islam and a controversial and radical modernisation of the religion."

Diyanet, Turkey's top Islamic authority, called this and other reports "entirely wrong" and based on Christian misreading of Islamic practice. Media interest dropped off and the project went ahead, leaving scholars abroad wondering what to expect.

What has emerged is a seven-volume encyclopaedia of what its authors considered the most important hadiths. Grouped according to subjects, they are followed by short essays that explain the sayings in their historical context and what they mean today.

The collection is the first by Turkey's "Ankara School" of theologians who in recent decades have reread Islamic scriptures to extract their timeless religious message from the context of 7th-century Arab culture in which they arose.

Unlike many traditional Muslim scholars, these theologians work in modern university faculties and many have studied abroad to learn how Christians analyse the Bible critically.

They subscribe to what they call "conservative modernity," a Sunni Islam true to the faith's core doctrines but without the strictly literal views that ultra-orthodox Muslims have been promoting in other parts of the Islamic world.

"There are different perspectives in the Islamic world and some are closed-minded. Turks have a different idea of Islamic culture," project director Ozafsar said.

That includes a strong secular tradition allowing alcohol consumption and Western dress for women, although Turkish society has turned more conservative and religious in the past decade under the conservative AKP government. Turkey also has women preachers in mosques and female deputy muftis in several large cities.

Mehmet Pacaci, Diyanet's general director for foreign affairs, said Muslims shouldn't simply "open the Koran or a hadith compilation, find a verse or saying of the Prophet and say, 'Aha! This is the judgment of this action'.

"If we do that, it's literalism and ignorance," he told Reuters. "Unfortunately, we have such ignorance in the Muslim world."

Although neither this collection nor much other recent Turkish theology has been translated into Arabic, these views have stirred interest among Arab thinkers struggling to reconcile their more traditional Islam with modern democracy.

Negm said Turkish religious delegations now regularly visit Al-Azhar in Cairo, the leading seat of Sunni learning, and Arabic translations of the late Turkish theologian Said Nursi have begun appearing in bookshops in the Egyptian capital.

"Egyptian intellectuals are very impressed with the Turkish model, not only in the economic and political realm but also in its moderate religious orientation," he said, adding Turkey was seen as "the antithesis of the Wahhabi-Salafi model."

Wahhabism is the stern official school of Islam in Saudi Arabia and one of the inspirations for militant Salafis, the literalist Sunnis who have been attacking Shi'ites and Sufis and trying to impose sharia law in several Muslim countries.

NOT A RULE BOOK

The first edition of "Islam with the Hadiths of the Prophet," as the collection is called, has started rolling off the printing presses in Turkish. It will be officially released during Ramadan, which is due to start in early July.

Displaying the first green-bound volumes, the officials said the essays dealt with modern issues such as women's rights, but were not presented as a compendium of official positions that imams must preach or Islamic judges must implement.

"The aim was not to produce an answer to today's agenda topics like gender issues, punishment and jihad," Pacaci said.

For example, the question of schooling for girls comes up in the section about education, which starts with the hadith "Seeking knowledge is obligatory for every Muslim" in Arabic and a few supporting hadiths and Turkish translations underneath.

Several pages of commentary in Turkish follow and explain that since the hadiths say education is obligatory for all Muslims, it is a right for girls and women as well.

Another essay on women stresses that they attended mosques and ran businesses when Mohammad governed the city of Medina. "They were active in every part of social life," Pacaci said.

Hadiths calling for harsh punishments such as severing thieves' hands were put into historical perspective so they are not taken as models for modern times, Ozafsar said.

"You can find these punishments in the Prophet's time because society needed these rules for social peace," he said. "Today, we have different social systems. We can say these rules and punishments are historical."

Saban Ali Duzgun, a professor in Ankara University's theology faculty, said imams liked to pepper their preaching with hadiths because they dealt with so many aspects of everyday life. But if they consult the original source books, they might pick hadiths that don't suit life in modern Turkey, he said.

"We object to preachers using so many hadiths," said Duzgun. With this new reference work from Diyanet, which employs the imams, most Turkish preachers would only use hadiths and interpretations they find in it, he said.

While the collection is mainly for domestic use, Diyanet has begun preparing a translation into Bosnian, the language of Muslims in former Yugoslavia who were once under Ottoman rule.

It is also considering bilingual Turkish-German edition for the large Turkish minority in Germany, Diyanet officials said.

Editions in languages such as Arabic or English were not planned right away, they added, but publishers in Egypt and Britain have recently expressed interest in translating the collection to make it widely available soon. (Editing by Sonya Hepinstall)

Allah Teâlâ'm kulların olarak zatından ve Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem Efendimizden özür diliyoruz. Eğer haddimizi aşıp bir hata işlersek göndereceğin azaptan bizleri hıfzetmeni istiyoruz. Ve senin yolunda olanları koruma vadine sığınıyoruz.

Sen aciz kullarını koruyan en yücesin. Ya Hafîz

http://yenisafak.com.tr/gundem-haber/diyanete-hadis-ilgisi-24.05.2013-524349

http://www.reuters.com/article/2013/05/22/turkey-islam-hadiths-idUSL6N0E00KE20130522

ATTİLA THE HUN – ATİLLA İMPARATORLUĞUN YÜKSELİŞİ

Filmin Yönetmeni: Dick Lowry
Filmin Türü: Macera, Savaş, Tarih
Yapım Yılı: 2001
Ülke: ABD, Litvanya
Yayınlanan Tarih:
Senaryo yazarı: Robert Cochran
Oyuncuları: Gerard Butler, Powers Boothe, Simmone Mackinnon, Reg Rogers, Alice Krige, Pauline Lynch, Steven Berkoff, Andrew Pleavin, Tommy Flanagan, Kirsty Mitchell, Jonathan Hyde, Tim Curry, Janet Henfrey, Liam Cunningham, Rollo Weeks, Kate Steavenson-Payne, Richard Lumsden, Isla Fisher, Finbar Lynch, Mark Letheren, Gabija Jaraminaite, Jolyon Baker, Siân Phillips, Alun Raglan, Nickie Rainsford, David Bailie, David S. Cass Sr, Aurimas Meliesius, Tom Keniston, Jurgis Domasevicius, Max Ryan, Ignas Miskinis, William Mickleburgh, Neringa Varnelyte, Nigel Whitmey, Tauras Cizas, Henrikas Celencevicius, Dainius Kazlauskas, Elvyra Zebertaviciute, Ramunas Abukevicius

Özet:

M.S. 400'lü Yıllarda Roma İmparatorluğu Zayıflamış Olsa Da Yeryüzündeki En büyük Kuvvetti! Çökmüş, yozlaşmış, politikalar ve savaşlar yüzünden zayıflamış olmasına rağmen Roma İmparatorluğu, dünyadaki en büyük güçlerden biri olarak kaldı. Daha sonra, yeni bir halk, Hunlar, acımasız ve bağımsız, doğudan ortaya çıktılar. Eski bir kehanet, bir gün bir adamın çıkıp boyları birleştireceğinden ve Roma'ya, dünyayı yönetmek için meydan okuyacağından bahseder. Attila hücumlarına bir yandan devam etmekte bir yandan da fethettiği yerlerdeki Hunları birleştirmekteydi…

Filmden Kesitler

**

Hunların Hunları öldürmesi aptalca olur. Kendi aramızda savaşırsak batı bölgeleri nasıl ele geçiririz.

**

Bir savaşçı, bir aygırı ehlileştirirken atsineği aygırı ısırmış ve aygır kaçmaya başlamış. Savaşçı, aygırı büyük bataklığa kadar kovalamış, ama bataklığın yanından yol yokmuş. At bir yol bulmuş ve savaşçı da onu takip edince öbür tarafta... -Batı topraklarını bulmuş. Babam onları yeneceğimizi söylüyor. -Büyük kral gelince. -Onun geldiğini nereden bileceğiz? Büyük kral, kimsenin karşısında diz çökmeyecek ve herkes onun karşısında diz çökecek. Hunları tek bir ulus gibi yönetecek ve savaş tanrısının kılıcını elinde taşıyacak.

**

Üç kutsal hayvan nelerdir? Kutup porsuğu, çünkü hiçbir zaman geri çekilmez. Saba ceylanı, çünkü küçüğünü korur, ve at, çünkü savaş tanrısı için kutsaldır.

**

Henüz senin zamanın gelmedi. Bu sabah başka bir düş gördüm. Kader seni seçti, ama zamanını beklersen.

**

bir kadın yüzünden savaşırsan, bütün boy sana sırtını döner. Kazansan bile kaybedersin. Rua'nın çadırına dön, ganimetten kendi payını iste. Fethedilen köyü iste.

**

Siz Romalılar, krallar ve uluslarla, çocuğun oyuncaklarıyla oynadığı gibi oynuyorsunuz. Yakında Roma'ya gidiyorum. Benimle gel. Dünya nasıl idare edilir, öğren. Roma gerçekten uluslarla oyuncakmış gibi oynuyor mu, gör. Roma'da senin gibi, burada da benim gibi biri yok. Bugün sadece başlangıçtı. Beraber müthiş şeyler yapabiliriz, sen ve ben. Önce birbirimizi öldürmezsek.

**

, eğer bir kadının bir erkek üzerinde gücü olacaksa, o zaman bu, bulabildiği en güçlü erkek olsun.

**

Sevmeyen kadın kördür.

**

. Kadere inanmazdım, ama artık inanıyorum. Bizi bir araya kader getirdi. Sen kadere inanıyor musun, Çok sayıda insan sıkıcı derecede erdemli. ''Tanrının isteği şu, ''Tanrının isteği'' budur der.

**

. Dönüşünü bildirmek için bir haberci gönder ama suikaste karşı, başka bir güzergah kullan.

**

En kısa zamanda doğmazsa, öleceksin. Bir bebeğe acele ettirilmez, kral için bile. Geleceği zaman gelir.

**

Adalet, ikinizi aynı anda dinlememi gerektiriyor.

**

Çabuk kurulan bir imparatorluğun zayıflıkları vardır. Bunları nasıl keşfedeceksin? Attila'nın bölgesini ziyaret edeceğim. Oldukça belirsiz. Benim daha belirgin bir fikrim var. Suikast.

**

Orestes, eğer kaderimde varsa, ölürüm. -Yoksa, hiç kimse zarar veremez. -Yine de tedbirli olmanızı rica ediyorum.

**

Medeni insanları fethetmek kolaydır ama medeniyet hala medenilere ait, barbarlara değil.

**

Kim medeniyeti alacak kadar güçlüyse ona aittir.

**

İmparatorluklar, birileri onu durduracak kadar güçlü olana kadar genişler. Roma öyleydi, biz de. İnsanoğlu dünyada oldukça da öyle olacak. O zaman, buradaki işimiz bitti. Öyle görünüyor.

**

Tanrılar tuhaf biçimlerde çalışır. -Bir elleriyle alır, öbür elleriyle geri verirler.

**

Savaş tanrısı, bana bu kılıcı, onayının bir sembolü olarak verdin. Ne zaman ihtiyacım olsa, bana bir işaret göndererek yardım ettin. Eğer ben hala senin seçtiğinsem eğer dünyayı yönetmek benim kaderimse bana şimdi bir işaret gönder.

**

Bu, tanrının bir şakası olmalı. - Tanrı'nın, düşündüğünüzden daha çok şakaları var.

**

Majesteleri? Ölmüş. Beni mi görmek istediniz, efendim?

Evet. Attila'nın ölümünü kutluyoruz. Doğal olarak, senin de bulunmanı istedik. Gururlandım. Mezarını bulma şansımız var mı acaba?

Belirsiz, efendim. Onu gömen esirler, bunun bir sır olarak kalması için öldürüleceklerdir. Bu eski bir Hun geleneği. Yazık! Kafasını Forum'da teşhir etme umudum vardı. Şüphesiz, gelenek bu yüzden var. Her neyse, görünüşe göre işin bitti. Attila'yla başa çıkmak için serbest bırakılmıştın ve onunla başa çıktın.

Sen''Gerekli olmayan her şeyden vazgeçilmeli'' demiştin. Attila'nın ölümüyle artık gerekli değilsin. 'Attila'nın ölümüyle, Roma sınırları dışındaki farklı milletleri birleştirebilecek kimse kalmadı. 'Aetius'un ölümüyle de, Roma'yı koruyabilecek kimse kalmadı. Bir nesil içinde, Batı İmparatorluğu düştü ve Batı dünyasının üstüne Karanlık Devirler olarak bilinen yüzyıllarca sürecek kargaşa çöktü.

Mülk ve hükümranlık Kahhâr olan Allah Teâlâ'ya aittir.

TÜRKİYE İLE IRAK BİRLEŞECEKTİ

Murat BARDAKÇI

1952'de genç bir maliye memuruyken Irak'la petrol görüşmelerini tek başına götüren, sonraki yılların politikacısı ve yazarı Cahit Kayra, federasyon görüşmeleri için **Türkiye'ye gelecek olan Irak'ın güçlü adamı Bekir Sıdkı Paşa'yı İngilizler'in nasıl öldürttüğünü anlatıyor...**

Musul'un şık otellerinden birinin lobisinde bundan 61 yıl önce birkaç el silâh patladı. Kanlar içerisinde yere yuvarlanan üç kişi hemen orada can verdiler... Ölenlerden biri Irak'ın o zamanki güçlü adamı, Genelkurmay Başkanı **Bekir Sıdkı Paşa'**ydı. Hayata yanındaki iki korumasıyla beraber veda etmişti...

Irak o yıllarda krallıktı ve tahtta **Kral Gazi** oturuyordu. Memleket 1932'de İngiliz himayesinden kurtulup bağımsız olmuştu ama **British Petroleum** şirketinin çıkarmaya başladığı petrolün üretimi her sene artıyor ve arttıkça İngilizler Irak'ta eskisinden de fazla söz sahibi oluyorlardı.

Suikastte can veren **Bekir Sıdkı Paşa,** Arap dünyasının ilk darbecisiydi ve Arap aleminde senelerdir devam eden, bugünlere kadar uzanan askeri ihtilâl geleneğini başlatmıştı. Sadece Irak'ta, 1937 ile 1941 arasında tam yedi ayrı darbe yaşandı.

Memleket sonraki günlerde bir keşmekeşin içine girdi. Ayaklanmalarla darbeler birbirini takip etti ama Paşa'nın katilleri bir türlü bulunamadı...

Bağdat'ta, önce bir tutuklama furyası yaşandı. İktidarı **Bekir Sıdkı'**yla beraber paylaşan başbakan **Hikmet Süleyman** krala istifasını verdi ve bir müddet sonra tutuklandı. Neyle itham edildiği tam belli değildi ama idama mahkûm oldu. Her nedense idam edilmedi, ülkenin kuzeyindeki bir zindana kapatıldı, iki sene sonra affa uğradı ve Bağdat'a döndü...

Bekir Sıdkı Paşa'nın arkasından, 1939'da Irak bir başka garip ölümle sarsıldı: Aşırı hız meraklısı **Kral Gazi'**nin kullandığı otomobilin frenleri boşalmış ve bir ağaca bindiren kral parça parça olmuştu. Hadisenin suikast olduğu ve arkasında İngiliz parmağı bulunduğu söyleniyordu...

Gazi'nin yerini daha çocuk yaşta olan oğlu **Faysal'**ın almasıyla gruplar arasındaki iktidar kavgası daha da kızıştı. Darbeler ve hükümeti devirme teşebbüsleri artık birbirini takip ediyordu. Nihayet 1958'e gelindi ve Bağdat 14 Temmuz'da yüzyılın en kanlı ihtilallerinden birine sahne oldu. Darbeciler Genç kral **Faysal'**ı, ailesini ve Irak'ın bütün üst düzey yönetimini gece yataklarında parçaladılar. Genelkurmay Başkanı **Bekir Sıdkı Paşa'**nın öncülük ettiği darbe geleneği artık en kanlı noktasına ulaşmış, Baas Partisi'nin kana dayanan iktidarına ve bugünün **Saddam'**ına uzanan yol açılmıştı..

Irak'taki 60 küsur yıl öncesinin suikastini bugün neden mi gündeme getiriyorum?

Cahit Kayra'dan geçenlerde dinlediklerim yüzünden...

Bürokratlığı, politikacılığı ve sanatkârlığı bir ömür boyu birarada götürmüş olan **Cahit Bey** 1952'de genç bir maliye memuruyken Türkiye'nin Irak petrollerindeki hissesi konusunda görevlendirilmiş ve bir müddet Bağdat'ta bulunmuştu. Orada, **Bekir Sıdkı Paşa'**nın öldürülmesiyle ilgili başka türlü şeyler öğrenmişti...

O yıllarda yeniden göze girip kral naipliğine kadar yükselmiş olan eski başbakan **Hikmet Süleyman,** 1930'lu senelerde Irak'la Türkiye arasında büyük bir yakınlaşma olduğunu anlatmıştı **Cahit Bey'e...** Ankara'ya defalarca gittiğini, **Mustafa Kemal** ve **İsmet** Paşalarla görüştüğünü, Türkiye'yle Irak'ın federasyonu andıran bir biçimde bir araya gelmesinin hazırlıklarını yaptığını hikâye etmişti... **Bekir Sıdkı Paşa** bütün bu çalışmaları anlaşmayla noktalamak için Ankara yolculuğuna çıkmış ama Musul'da aktarma yapacağı treni beklerken federasyonu engellemeye çalışan İngiltere'nin görevlendirdiği ajanların kurşunlarına hedef olmuştu. **İngiltere sonra Kral Gazi'yi de ortadan kaldırıp Irak'ın bütün petrolünü kontrolü altına almıştı...**

Cahit Bey böyle anlatıyor; zamanın Irak Başbakanı **Hikmet Süleyman'**ın şimdi İstanbul'da yaşayan oğlu, dostum **Muhsin Süleyman Bey** ise zarif Türkçesiyle **''Merhum pederimin böyle bir işe kalkışması imkânsız efendim''** diyor...

İşte yakın, hem de çok yakın tarihin derinlemesine incelenmesi gereken bir muamması... Ben, Irak konusunun dünya gündeminin yeniden ilk sırasına tırmandığı şu günlerde 60 küsur yıl öncesinin muammasından bahsedeyim dedim.

Cahit Bey'in anlattıklarının gerçekleştiğini, Türkiye'yle petrol devi Irak'ın güçlerini taaa 1937'de birleştirmiş olduklarını hayal edelim...

Ortadoğu ne hoş bir manzaraya sahip olurdu!

Irak petrolleri dosyası Ankara'da nasıl kayboldu

Cahit Kayra senelerce bürokrasinin içerisinde bulunmuş, zamanla tepeye çıkmış, milletvekilliği ve bakanlık etmiş, sonra köşesine çekilmiş ama çalışmaktan hiçbir zaman vazgeçmemiştir. Hep çalışır ve ardada kitapar çıkartır...

Cahit Bey'in geçen yıl çıkarttığı hatıralarının adı **''1938 Kuşağı''.** Kitapta Türkiye'nin İngiltere'yle 1932'de yaptığı bir anlaşmayla Irak petrollerinin gelirinden 25 yıl boyunca yüzde 10 hisse almasının kararlaştırıldığını anlatırken bu hissenin o zamanki parayla 100 milyon liralık son kısmını niçin tahsil edemediğimizi yazıyor:

> **''1952 gelir tahminlerini hazırlarken bir şey keşfettim. Bizim Irak petrollerinden aldığımız pay birden iki katına çıkmıştı, İnceledik ve böylece ilk kez Irak petrollerinden aldığımız payı öğrendik.**
>
> **...Irak petrolleriyle ilgili dosyayı incelemek istedim. O zamanki genel müdür** Namık Yolga, **öyle bir dosya olmadığını söyledi. ...Elimizde sadece Resmi Gazete'de yayınlanmış bir protokol metni vardı. Resmi Gazete'nin o nüshasını çantama koyup Bağdat'a gittim.**
>
> **O zamanki Bağdat Büyükelçimiz** İsmet İnönü'**nün sınıf arkadaşı, Kurtuluş Savaşı'nın kahramanlarından ve daha sonra** MAH **örgütünü kuran** Rahmi Apak'**tı. Bağdat'a vardığımızın haftasında Apak'la o zamanın kudretli başbakanı** Nuri Said Paşa'**yı ziyarete gittik.** Rahmi Apak, **Paşa'yla Harbiye'den arkadaştı. Senli benli konuşuyorlardı.**
>
> **Iraklıların bizden hem protokolü göstermelerini isteyeceklerini bekliyor, hem korkuyordum. Sonradan anlaşıldı ki, bizde Resmi Gazete'de yayınlanmış bir metin vardı ama onlarda o da yoktu.**
>
> **Biz 100 milyon lira istiyorduk.** Nuri Said Paşa ''50 milyon ödeyelim. Sanayi Bakanına bu kadarını zorla kabul ettirebildim. Daha fazlasına gücüm yetmez'' **dedi.**
>
> **Sonuçta 50 milyonu alıp dosyayı kapatmayı hükümetimize önerme kararı aldık. Ama Ankara 100 milyonu almakta kararlıydı. ...1958'de Irak'ta kanlı bir devrim patladı, biz de alacağımızdan tümüyle vazgeçtik, herkes rahat etti. İş böylece kapandıktan sonra Dışişleri'nde 1932 protokolünün dosyaları bulundu ve arşive kaldırıldı...''**

Cahit Kayra senelerce bürokrasinin içerisinde bulunmuş, zamanla tepeye çıkmış, milletvekilliği ve bakanlık etmiş, sonra köşesine çekilmiş ama çalışmaktan hiçbir zaman vazgeçmemiştir. Hep çalışır ve art arda kitaplar çıkartır...

Cahit Bey'in geçen yıl çıkarttığı hatıralarının adı **''1938 Kuşağı''.** Kitapta Türkiye'nin İngiltere'yle 1932'de yaptığı bir anlaşmayla Irak petrollerinin gelirinden 25 yıl boyunca yüzde 10 hisse almasının

kârarlaştırıldığını anlatırken bu hissenin o zamanki parayla 100 milyon liralık son kısmını niçin tahsil edemediğimizi yazıyor:

> **"1952 gelir tahminlerini hazırlarken bir şey keşfettim. Bizim Irak petrollerinden aldığımız pay birden iki katına çıkmıştı, İnceledik ve böylece ilk kez Irak petrollerinden aldığımız payı öğrendik.**
>
> **...Irak petrolleriyle ilgili dosyayı incelemek istedim. O zamanki genel müdür** Namık Yolga, **öyle bir dosya olmadığını söyledi. ...Elimizde sadece Resmi Gazete'de yayınlanmış bir protokol metni vardı. Resmi Gazete'nin o nüshasını çantama koyup Bağdat'a gittim.**
>
> **O zamanki Bağdat Büyükelçimiz** İsmet İnönü'**nün sınıf arkadaşı, Kurtuluş Savaşı'nın kahramanlarından ve daha sonra** MAH **örgütünü kuran** Rahmi Apak'**tı. Bağdat'a vardığımızın haftasında Apak'la o zamanın kudretli başbakanı** Nuri Said Paşa'**yı ziyarete gittik.** Rahmi Apak, **Paşa'yla Harbiye'den arkadaştı. Senli benli konuşuyorlardı.**
>
> **Iraklıların bizden hem protokolü göstermelerini isteyeceklerini bekliyor, hem korkuyordum. Sonradan anlaşıldı ki, bizde Resmi Gazete'de yayınlanmış bir metin vardı ama onlarda o da yoktu.**
>
> **Biz 100 milyon lira istiyorduk.**Nuri Said Paşa "50 milyon ödeyelim. Sanayi Bakanına bu kadarını zorla kabul ettirebildim. Daha fazlasına gücüm yetmez" **dedi.**
>
> **Sonuçta 50 milyonu alıp dosyayı kapatmayı hükümetimize önerme kararı aldık. Ama Ankara 100 milyonu almakta kararlıydı. ...1958'de Irak'ta kanlı bir devrim patladı, biz de alacağımızdan tümüyle vazgeçtik, herkes rahat etti. İş böylece kapandıktan sonra Dışişleri'nde 1932 protokolünün dosyaları bulundu ve arşive kaldırıldı..."**
>
> **77 yıldır o koltuğa oturan herkes öldürüldü**

Irak'ta bugüne kadar hiçbir lider yatağında huzur içerisinde can vermedi. Ya kanlı bir darbeyle devrildiler, ya kuşkulu kazalarla canlarından oldular yahut **"sağlık sorunları yüzünden görevden ayrıldıkları"** açıklandı ve akıbetleri tam olarak öğrenilemedi. İşte, Irak'ın 1921'den bugüne kadarki liderleri ve başlarına gelenler:

KRAL FAYSAL: Arap isyanının hazırlayıcısı olan **Mekke Emiri Şerif Hüseyin'**in oğluydu ve isyanın başından itibaren içinde bulunmuştu. 1921'de krallık olan Irak'ın tahtına geçti, 1933'e kadar tahtta kaldı ve İsviçre'de basit bir apandisit problemi yüzünden yattığı ameliyat masasından kalkamadı. Ölümünün arkasında İngiltere'nin bulunduğu söylendi...

KRAL GAZİ: Faysal'ın oğluydu. Babasının ölümünden sonra çıktığı tahtta sadece altı yıl kalabildi. Arap dünyasını birleştirici bir politikası vardı. 1939'da şüpheli bir trafik kazasında can verdi.

KRAL İKİNCİ FAYSAL: Babası **Gazi'**nin tahtına oturduğu zaman küçük bir çocuktu. 1958 ihtilâlinde bütün aile mensuplarıyla beraber öldürüldü. Darbeciler kralın cesedini ayaklarından asarak teşhir ettiler.

GENERAL ABDÜLKERİM KASIM: Irak'ta krallığa son veren 1958 darbesinin görünürdeki lideriydi. İktidarda beş yıl kalabildi ve 8 Şubat 1963'te yaşanan darbede öldürüldü.

GENERAL ABDÜSSELAM ARİF: 1958 darbesinin arkasındaki asıl ismin **Arif** olduğu söyleniyordu. 1963'te tam olarak ele geçirdiği iktidara 15 Nisan 1966'da hayatına malolan şüpheli bir helikopter kazasıyla veda etti.

ABDURRAHMAN ARİF: Abdüsselâm'ınkardeşiydi, 1958 ve 1963 darbelerinde görev almıştı. Ağabeyinin ölümünden sonra ele geçirdiği iktidarda sadece iki yıl kalabildi, 17 Temmuz 1968'de o da bir darbeyle devrildi.

AHMED HASAN EL BEKR: Arif kardeşleri iktidardan götüren darbenin liderlerindendi. 30 Temmuz 1968'de Cumhurbaşkanı ilân edildi. 1979 Temmuzu'nda **''sağlık nedenlerinden dolayı görevden ayrıldığı''** açıklandı ve yetkilerini yardımcısı **Saddam Hüseyin** aldı. 1982'deki ölümü, gazetelerde küçük bir haber olarak yer aldı.

SADDAM HÜSEYİN: 1979'dan bu yana iktidarda... Akıbetinin ne olacağını ve Irak'taki geleneğin değişip değişmeyeceğini hep beraber göreceğiz...(İdam Edildi.)

Kaynak Erişim:

http://webarsiv.hurriyet.com.tr/1998/02/08/27841.asp

BARZANİ BUKALEMUNU

[Yazar: Kemal Said Kadiri

Viyana'da yaşayan bir yazardır ve aslen bir Irak Kürdü'dür. 26 Ekim 2005 tarihinde, KDP içindeki yolsuzluk girişimlerini eleştirdiği için KDP güvenlik güçleri tarafından tutuklanmış; bir uluslararası kampanyanın ardından aylar sonra serbest bırakılmıştır.]

11 Eylül 1961 tarihinde Iraklı Kürtler, Molla Mustafa Barzani liderliğinde (ki kendisi Kürdistan Demokratik Partisi KDPnin kurucusu ve hâlihazırda Kürtlerin cumhurbaşkanı olan Mesut Barzaninin babasıdır), Irak merkezi hükümetine karşı isyan başlattılar. Kürtler, bu olayı çoğu zaman "spontane" olarak nitelendirse de aslında gerçek öyle değildir.

Gizliliği kaldırılmış bir KGB belgesine göre; Sovyetlerin Kürt ayaklanmasına müdahalesi, Kremlin in Üçüncü Dünya ülkelerinde Batıkların çıkarlarını zedeleme doğrultusundaki planının bir parçasıydı. Kürtler, Sovyetlerin entrikaları için verimli bir zemin sağlamışlardı; çünkü Barzaninin Sovyet yetkililerle bağlantıları söz konusuydu.

29 Temmuz 1961 tarihinde, KGB başkanı Alexander Shelepin, Sovyet Komünist Partisi Genel Sekreteri Nikita Kruçevi, "Reis" kod adlı Barzani'yi, "bağımsız bir Kürdistan kurmak üzere Türkiye, İran ve Irak'takı Kürt halk hareketlerini harekete geçirmekle görevlendirmesini" telkin etti. Eğer bu ayaklanma başarılı olursa, sadece ABD ve İngiltere değil, aynı zamanda Amerikanın müttefikleri olan Türkiye ve İran aleyhine de bir tablo ortaya çıkacaktı. Kürt ayaklanması başladıktan sonra, KGB bu durumu iyice kendi yararına kullanmaya başladı:

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesinin 1 Ağustos 1961 tarihinde ABD ve müttefiklerinin dikkatlerini ve güçlerini Batı Berimden geri çekmelerini kolaylaştıran tedbirlerin alınmasına dair aldığı karar uyarınca ve Kuzey Irakta başlayan Kürt aşiretlerinin silahlı ayaklanmaları ışığında, şu adımların atılmasında hemfikir olundu:

1- KGB nin Hindistan, Endonezya, Afganistan, Gine ve diğer ülkelerdeki Kürt- yanlısı ve Irak başbakanı Abdülkerim Kasım aleyhtarı protestolarm örgütlenmesi doğrultusunda kullanılması;

2- KGB nin Barzani ile buluşup, onu "Kürt hareketlerinin iplerini eline almak ve bu hareketleri demokratik bir yöne çevirmek" konusunda acele etmesinin sağlanması ve Batının SSCB'yi Irak'ın içişlerine karışmakla suçlayacağı bir bahane üretmemek adına faaliyetlerin gizlilik içinde yürütülmesinin telkini;

3- Moskova'nın Kürt ayaklanmasını desteklemek üzere, Barzani'nin "birçok askeri uzmanını" sahaya göndermesi gerekirse, KGB'nin, SSCB'de yaşayan Kürtlerden oluşan, 500-700 erkekten oluşan özel bir askeri birlik kurulup eğitmekle görevlendirilmesi.

Ivashutin'in belgesi, sadece 1961 ayaklanmasına giden yolda ve ardından Barzaninin KGB ile ilişkisine atıfta bulunmakla yetinse de, diğer gizliliği kaldırılmış belgelerde aslında Barzani ailesi ile Sovyet mercilerinin bağlarının çok daha eskilere dayandığından söz edilir. Bununla birlikte, 1973 yılında, BAAS Partisi ve Irak Komünist Partisinin pek de sağlam olmayan bir ittifak kurması ve Bağdat'ın Sovyetler Birliği ile yakın askeri- ekonomik bağlar geliştirmesinin ardından KGB, Barzani ile ilişkilerini sertleştirdi.

Barzani, Sovyet desteğini yitirince, artık ABD, İran ve İsrail ile daha fazla yakınlaşmak zorunda kaldı. Bununla birlikte, 1975 yılında, Henry Kissinger, İran ve Irak ile müdahale etmeme paktı imzalamasının ardından Kürt ayaklanmasından desteğini çekti. Molla Mustafa Barzani, ABD'ye sığındı ve 1979 yılında öldü.

Peki, tüm bu olaylar silsilesi, bugün ne denli anlamlı geliyor? İttifak değişimleri, Barzani ailesinin siyasi kültürünün bir parçası: Hayatta kalma mücadelesi ve iktidar savaşını, Kürt milliyetçiliğiyle eşleştiriyorlar.

1980-1988 yılları arasında, -her ne kadar İrandaki devrimci yetkililer, silahlarını son kertede İranlı Kürtlere doğrultmuş olsalar da- Mesut Barzani, Saddam ile mücadelesinde İran'la ittifak kurdu. 1992 yılında ise, Türkiye ile uzun süren bir düşmanlığın ardından, PKK ya karşı mücadelesinde Ankara ile ittifaka yöneldi. 1996 yılında, rakip Kürt lider (ve hâlihazırda Irak devlet başkanı) Celal Talabani ye karşı Saddam Hüseyin ile müttefik oldu. Irak'ın 2003 yılında bağımsız olmasından sonra ise, kendisine bir Amerikan müttefiki "kimliği" edindi. Bunun ne kadar daha süreceği ise, şu an için belirsizliğini koruyor

Kaynak: (Middle East Quarterly - 2007 Bahar sayısı sh. 87-88).

KÜRTLER, TÜRK DÜŞMANI DEĞİLLER: MAHİR KAYNAK

[28 Şubat 2013 günü, Ömer ÖZKAYA'nın, Mahir KAYNAK Beyefendiyi, evinde yaptığı ziyaretinde, yazdığı kitabına ilişkin olarak gerçekleşen görüşmenin kaset çözümüdür.]

Avrupa'nın Kürtler hakkındaki niyeti neydi?

Avrupa'nın niyeti, Güneydoğusu bölünüp Kuzey Irak'la birleşen, zayıf düşmüş Türkiye'yi Avrupa Birliği'ne almak, böylece de hem Türkiye'yi kontrol etmek, hem de ve en önemlisi Türkiye üzerinden enerji kaynaklarına, başka devletlere bağımlı olmadan karadan ulaşmaktı. Bu sebeple Avrupalılar, Kürtleri bizden ayırmaya çalıştı.

Amerika, Irak'ı neden işgal etti?
İran yanlısı Maliki'yi iktidara getirmek için mi?

Cevap: Amerika, Irak'a girerek, Avrupa'nın bu politikasını sona erdirdi. ABD, Kürtlerin Türkiye'yle bütünleşmesini sağlamak istiyor. Böylece, Orta Doğuya, enerji havzasına, Avrupa ve Çin'in sızmasını önlemek istiyor. ABD, Avrupa'nın yeni güç odağı olmasını istemiyor. Halen içinde bulunulan küresel ekonomik kriz de zaten bir Amerikan operasyonu.

1.Dünya Savaşı sırasında ABD ile Rusya, Nazi Almanya'sına karşı omuz omuza savaştı, Almanları yendiler. Sonra da oturdular Avrupa'yı böldüler. **Tarafları kontrol edebilmek için birbirlerini düşman ilan ettiler. Bu nedenle de hiçbir devlet yer değiştiremedi.**

Kürtçülüğü nasıl anlamalıyız?

Kürtçülük bölgesel bir harekettir. Türkiye, Irak, İran ve Suriye'de, Kürtler bir alet olarak kullanılmak isteniyor. Kürtler çok fakir insanlardır, kullanmak isteyenler, parayı ileri sürüyorlar. Biz bile onların yoğun yaşadığı bölgelere gönderdiğimiz insanlara, **"Şark Hizmeti yapıyor"** dedik. Bunu söylemek yakışmaz bize...

Abdullah Öcalan'ı nasıl tanımalıyız?

Güneydoğuda ağalık düzeni hâkimdir. **Abdullah Öcalan, bu ağalık düzenine karşı hareketi kurdu.** Sol hareketti yani... Öcalan için "çocuk katili" diyorlar, hangi çocukları öldürdü, ağaların çocuklarını... "Köyleri bastı" diyorlar, hangi köyleri, onların köylerini... Gerçi Öcalan'ın da hataları oldu. Ayrıca O'nun adına bir sürü eylem de yapıldı. Bir gün bir Kürt televizyonuna konuk oldum ve **"Dünya üzerindeki tüm Kürtler, Türkiye Cumhuriyetinin soydaşıdır, bizim onlarla ilgilenmemiz gerekir. Ancak birçok devletin içinde oldukları için ilgilenemiyoruz"** dedim. Abdullah Öcalan, telefonla yayına bağlandı, **"Hocam siz, o işi bana bırakın, ben hallederim"** dedi. Tarihi laf bunlar... Şu anda da Türkiye'den yana, görüyorsunuz...

Abdullah Öcalan ayrı bir devlet istiyor mu?

1994 yılında, MED TV yeni açılıyordu. Ben de davetliydim. Tabii ki devletten habersiz gidemem. MİT'le de aram iyi değil. Bunun üzerine Mehmet Ağar'a söyledim... Daha doğrusu bir aracıya söylettim. O da **"Ondan iyisi mi gidecek oraya! Gitsin"** demiş. Böylece gittim o davete. Burada söylediğim bir şeyi ilgi çekici buluyorum. **"Kürtler, Türkiye içinde ayrı, bağımsız bir devlet kurmasın ya da ayrı bir güç odağı olmasın, Türkiye'yle bütünleşsinler"** dedim. Öcalan TV ye telefonla katılıp, bunu da destekledi, diğerleri de itiraz etmedi.

Abdullah Öcalan bölücübaşı mıdır?

Öcalanı "bölücübaşı" yaptılar, bunun üzerine Türk halkından "bölünmeyelim" diye reaksiyon doğdu.

1992 yılında, Zaman gazetesi yazarı Fehmi Koruyla yaptığımız bir röportajda, **"Bir insan, amacına ulaşmak için insan öldürüyorsa, idam edilir. Ben Öcalan m idam edilmesine karşı değilim. Ama göğsüne yapıştıracakları yaftaya karşıyım. Ona 'bölücübaşı' diyemezsiniz, çünkü değil"** dedim.

Abdullah Öcalan'ı siyasi emelleri için birileri kullanıyor mu?

Öcalan, avukatlarını gönderdi bana, avukatlarıyla kendisine şu mesajı gönderdim: **"Öcalan'ın doğum tarihini, bilmem bir yere gidişini, gelişini, kutluyorlar ve Öcalan fotoğraflarını dolaştırıyorlar. Bu tepki doğuruyor. Bunu yapanlar Öcalancı değil, Öcalan karşıtları. Posterleri indirin"** dedim. Avukatlarıyla görüştüm diye, TRTdeki programdan alındım!

Avrupa'nın desteklediği insanlar, Kürtlerle Türklerin arasının düzelmesine imkân tanımadılar.

Türkmenler ve Kürtler

Sanırım 1989 yılıydı, Türkmenler, Ankara'da bir toplantı yaptılar, beni de çağırdılar. Buradaki konuşmamda **"Size tavsiyem, birliklerinizi Kürtlerle beraber kurmanız. Siz, entelektüel seviyesi ve ekonomik gücü yüksek kimselersiniz, Kürtlerle Türkleri karşı karşıya getirmeyin. Gidin, ne kurarsanız, beraber kurun"** dedim.

Bu yaklaşımlarım nedeniyle bazı kimseler tarafından, **"Kürtlerin yardımcısı"** olmakla suçlandım ve sıkıntı çektim.

Çözüm Süreci hakkında

Bu sorunu çözmeye girişenlerin, Türklerle Kürtleri bir araya getirmeleri bir türlü kabul edilmedi. Beraberlik isteyenleri, bertaraf ettiler. Ama ayrılıkçı olanları mükâfatlandırdılar.

Bir örnek vereyim: Geçmiş yıllarda, haftada bir kez, Aktüel dergisinde yazıyordum, bir gün beni çağırdılar... Mehmet Demirel **"Efendim biz sizin yazılarınızdan çok memnunuz, iyi de bir okuyucu kitleniz var. Ama askerler, sizin yazı yazmanızı kabul etmiyorlar. Bu nedenle kusura bakmayın"** dedi.

Fakat çok enteresan bir şey yaptılar, **"Bu bir haksızlıktır, sizin bundan sıkıntı çekmemeniz için yardımcı olacağız, bundan sonra yazı yazmamanıza rağmen, maaşınızı vereceğiz"** dediler ve 10-12 ay verdiler. Beni parasal sıkıntıya düşürmediler. Böyle insanlar da var!

Avrupa ile Amerika'nın konu hakkındaki durumu nedir?

Günümüzde Avrupa ile Amerika çatışıyor. Amerika, Orta Doğunun Türk kontrolünde olmasından yana. Bizi sevdiği için değil, menfaatlerine uygun olduğu için. Avrupa ise ayrılıkçı. Rusya ise Türkiye'yle çatışmayacak.

Barzani, Türkiye'yle bütünleşmeye razı olur. Burada şöyle bir sorunla karşı karşıyayız: **İki lider var ortada, biri Barzani, diğeri de Abdullah Öcalan. Bunlar birbirleriyle savaştılar. Ve Türk Silahlı Kuvvetleri, Barzani'yi kurtardı.** Şimdi bunların bir araya gelmesi için, olayı anlatmak lazım. Barzani, Türkiye'den yana, Öcalan da Türkiye'den yana. Burada sorun şu: Tamam, **Türkiye'yle bütünleşeceğiz ama kimin liderliğinde? Patron kim olacak, Öcalan mı, yoksa Barzani mi? Çünkü burada patron olan, çok faklı bir kimse olur, lider olur, zengin olur.**

Avrupa, Türklerle Kültlerin bir araya gelmelerini engellemeye çalışıyor, etkileri var ancak başarılı olamayacaklar, Rusya da onlara katılmaz. Çözüm sürecine dair içeride, sokaktaki vatandaşın kafasında bir karışıklık var. Bunun sebebi Türkiye. Türkiye tarafı hiçbir zaman vaziyeti anlatmadı, **"Bölücübaşı Apo", "İmralı canisi"** dedi. Bir adamı böyle itham edersen, ne istediğini bilmezsen, durum sıkıntıya girer.

Sonuç olarak

Avrupa, Öcalan'a karşı yeni bir lider çıkarıyordu, ABD bunu engelledi. FAYSAL DUNLAYICI (KANİ YILMAZ) lider olarak seçilecekti, öldürüldü, kim öldürdü, bilmiyorum, bunu Amerikalıların yapmış olması lazım.

Kürtler, Türk düşmanı değiller.

Bir gün Doğu Beyazıt'tan bir adam geldi, benimle görüşmek istemiş. **"Hocam, siz konuşurken, bizim kahvehanelerimizde, herkes ayağa kalkar ve sizi ayakta dinlerler"** dedi. Bu sorunun çözümünde din

adamları da önemli roller oynayabilirler.

Kaynak:

Ömer ÖZKAYA, Amerikan İstihbarat Belgeleriyle Kürtler, Pegasus, İstanbul, Mayıs, 2013, sh:7-9

(Not: Metin iyice anlaşılsın diye soru ve cevap şekline getirildi. Site Yöneticisi)

MUSTAFA BARZANİ'NİN SON YILLARI

[Yazar: David A. KORN :

ABD Dışişleri'nde uzun yıllar görev yaptı. Halen Orta Doğu ve Afrika konularında danışmanlık ve yazarlık yapmaktadır. "Hartum'da Suikast" Indiana University Press, 1993 kitabının yazarıdır.]

Iraklı Kürtler açısından, 6 Ekim 1993 tarihi, bu zamana değin ilan etmedikleri devlet olma durumunun kısa ve kırılgan varlığında tanıklık ettikleri **"ulusal bayrama en yakın gün"** idi. Bağdat'taki BAAS hükümeti tarafından kuşatılmış olan, Türk komşusu tarafından pek tahammül edilmeyen, dünyanın geri kalanından da ambargo yiyen, Amerikalı ve Batı Avrupalı hamileri tarafından bile dışlanan, ne gıdası ne yakıtı ne de tıbbi ilacı olan, her türlü zorlukla mücadele eden bu insanlar, Kürt bölgesinin her kenti ve her kasabasında bir araya gelip bugünü kutladılar. Onları mücadelelerinin ilk dönemlerinde yönlendiren, kendilerine liderlik eden Molla Mustafa Barzani'den geriye kalanlar, Iran sınırı ötesindeki bir mezardan alınarak, özgürlük savaşı verdiği topraklara gömüldü.

Barzani, Kürtler arasında efsanevi bir kişilikti. Yaşantısı, birçok efsaneye konu oldu. Her ne kadar ona Molla Mustafa dense de, aslında kendisi bir molla değildi; onun yerine, mücadele için doğan, onun için nefes alan ve diğer insanları da savaşa yönlendiren biriydi. İsyanları, savaş başarıları, Sovyetler Birliğinde geçirdiği on iki yıllık sürgün dönemi, muzaffer bir edayla geri dönüşü, Kürtlerin haklarının uzun süre savunuculuğunu üstlenmesi, sadece Irak'ta değil ayrıca Türkiye, İran, Suriye, Sovyetler Birliği, Batı Avrupa ve ABD'deki Kürtlere de ilk kez bu denli güçlü bir özgüven ve ulus hissi vermiştir. Barzani oldukça yüksek bir menzile ulaştı; ancak dayandığı temelleri yanlış değerlendirip o menzilden aşağıya düştü. Kırk yılı aşkın bir süredir yürüttüğü mücadele sonucunda inşa ettiği hareket çöktü ve hem kendisi hem de ona eşlik edenler, ellerindeki her şeyi yitirdiler.

Mustafa Barzani nin ölümünden sonra muzaffer bir şekilde Irak Kürdistanı'na geri dönmesi, son ayağı 1975 yılının Ağustos ayının ilk günlerinde, öğleden sonra John F. Kennedy Havalimanında start alan bir yolculuğun zirve noktasıydı. O gün Tahrandan ABD'ye kalkan Iran Havayollarına ait bir uçakla gelmesi, herkesten gizlenen bir sırdı. O ve beraberindeki üç dostu, bu seyahati bir Boeing 747 nin birinci sınıf koltuklarında, konforlu bir şekilde gerçekleştirmişlerdi. Uçaktan indikleri gibi onları takım elbiseli, kravatlı, beyaz gömlekli iki adam karşıladı. Bu iki kişi, hiç kuşku yok ki Amerikalıydılar, ziyaretçileri siyah ve plakasız araçlara bindirdiler. Araçlar, havalimanının pek uzağında olmayan bir noktada, motorları çalışır vaziyette beklemekteydi. Araçlar, New York Cityye doğru en hızlı şekilde yönlendiler.

Barzani yavaş adımlarla ilerliyordu; ancak yolculuktan herhangi bir şekilde yorulmuş olduğu görülmüyordu. Takım elbisesi, üzerinde sakil duruyordu; kravatı ise gelişigüzel bağlanmıştı. Onu tanıyanlar, kendisinin genellikle bu şekilde giyinmediğini söylerlerdi. Ancak yetmiş iki yaşında olmasına karşın, çarpıcı bir görüntü sergiliyordu. Onu diğerlerinden ayrı kılan boyu değildi—1.70 metre idi. Ancak çekici fiziksel gücünün aurasını oluşturan şey, omuzlarının sıra dışı genişliği, kalın kemikli oluşu ve güçlü adaleli bacaklarıydı. Geniş kafatası, kısa ve siyah saçlarla kaplanmış, aralarına ise birkaç gri kırçıl karışmıştı. Gözlerini çevreleyen siyah kaşlar, bakışlarını çarpıcı ve ateş gibi yapıyordu. Aslında onda herkesin ilk gördüğü şey "gözler" idi. Barzani nin Kürdistan dağlarındaki karargâhına zorlu ve tehlikeli yolculukları yapan yabancı muhabirler, yıllardır onun hakkında yazarken ilk olarak gözlerinin çarpıcı ve sıra dışı ışığından söz ederlerdi.

Seyahatlerde kendisine eşlik eden yoldaşlarından biri yaşlı bir dostu, diğeri ise iki genç bir adamdı. Adamların ikisi de otuzlarının ortasındaydı; birisi Kürt idi ve Barzaninin asistanıydı, diğeri ise İranlıydı. New York'ta bir gece kalan grup, ertesi günün sabahında Minneapolise gitmek üzere uçağa bindi ve buradan da Minnesota, Rochester a giden bir uçağa bindiler. Barzani hasta olmasına karşın umut doluydu ve işte bu umuttu onu Amerika'ya getiren...

1974-75 Yıllarındaki Kürt İsyanı

Kürt ordusunun ani çöküşü, beş ay öncesine rastlar; yani Mart 1975e... Bu tarihten tam bir yıl önce, yani Mart 1974'te, Barzani, Iraklı Kürtlere silaha sarılma çağrısında bulundu. Kendisi, en az bir düzine suikast girişimine maruz kalmıştı ve içlerinden ikisi de neredeyse hedefine ulaşacaktı. Bu cinayet komplolarını tertipleyen ise, Bağdat'taki

Arap rejimiydi. Irak'ın Kürt otonomisine yönelik olarak Mart 1970'de cumhurbaşkanı yardımcısı Saddam Hüseyin ile Tikrit'te imzalanan anlaşmaya uymak istediğine dair inancını yitirmişti. Dolayısıyla, her ne kadar yaşı artık 70'i geçmiş olsa da, son bir mücadelede daha bulunmaya karar verdi. Bu, onun için mantıklı bir tavır idi. Barzani, artık Iraklı Kürtler için tartışmasız bir liderdi ve İran Şahı Muhammed Rıza Pevlevi'nin az çok açık desteğini ardına almıştı. Daha da önemlisi, ABD Hükümeti de ona gizlice destek veriyordu. Başkan Richard Nixon ve kendisinin ulusal güvenlik danışmanlığını yapan (ardından da dışişleri bakanlığına getirilecek olan) Henry Kissinger'ın kişisel olarak verdikleri kararlar, bunun göstergesiydi.

Iraklı Kürtler, Barzaninin çağrısına bir an için bile tereddüt etmeden olur dedi. Kürt aşiret üyeleri toplandı; Kürt yetkililer ve erkekler, Irak ordusundan ayrıldı; profesyonel askerler Bağdat, Kerkük ve Musul'daki görevlerini bıraktı; öğrenciler üniversite ve lise sınıflarını boşaltıp göreve koştu. Herkes Barzaninin peşmerge savaşçılarının safına katıldı veya ellerinden geldiğince bu uğurda çalıştı. Ailelerini de beraberlerinde getirdiler. Yüz binlerce kadın, çocuk ve yaşlı, Kürdistan'ın "özgürleştirilmiş alanına" kalabalıklar halinde doluştular ve İrana doğru dalga dalga yayıldılar. Çok büyük emellerle geldiler. Bu eski mücadelecinin, Molla Mustafa Barzani nin liderliğine inançları vardı. En geç altı ay içerisinde Irakm kuzeydoğusundaki dağlarda bağımsız bir Kürt devleti kurulacağına ikna olmuşlardı. Her şey bir yana, on beş yılı aşkın bir süredir, Sovyetler Birliğindeki sürgününden 1958 yılında geri dönüş yapmasından beri, Barzani sürekli gücünü artırmış; rakiplerini alt etmiş; Irak ordusunun kibrini savaş meydanında kırmış; **Bağdat'taki hükümetlerin devrilmesinde rol almış, zaman zaman da onlarla müzakerede bulunmuştu.**

Peki, bu defa farklı olan neydi?

Bu defa bir şey farklıydı. Bağdat'taki Arap hükümeti, Kürtlerle barış yapma hazırlığı içerisindeyken, savaşa hazırlanmıştı. Irak, ordusunu yeniden yapılandırmış, güçlendirmiş, Sovyet yapımı tanklar, topçu birlikleri ve bombardıman uçaklarıyla donatmıştı. Barzani nin müttefiklerinden elde ettikleri, Sovyetlerin İraklılara gönderdikleriyle boy ölçüşecek durumda değildi. Şaha göre, Barzaninin elinde bolca para ve bazı silahlar vardı, ancak bu silahlar veya mühimmat hiçbir zaman yeterli değildi. Barzaninin askerlerinin elinde tüfekler vardı ve bazıları Birinci Dünya Savaşında hurdaya çıkmış olanlardandı. Ayrıca makineli tüfekler, hafif havan topları ve sonlara doğru da birkaç tanksavar silah elde etmişlerdi. Kadim dost İsrail, askerlere eğitim ve biraz da silah sağlamıştı. Amerikalılar Barzaninin grubuna doğrudan para yardımı yapmıştı; ancak bu yardım İranlıların verdiğinin oldukça altındaydı. Ayrıca, İranlıların sağladığı silahlardan bazılarını da Amerikalılar finanse etti. Bununla birlikte, Barzani'ye göre Amerika'nın bu katkısının sembolik anlamı, katkının boyutundan daha büyüktü. Barzani şöyle düşünüyordu: Böylelikle, Şah, onunla yolunu günün birinde ansızın ayırmayacaktı; Amerikan yardımı bunu güvence altına almıştı.

Bununla birlikte, sonuçta Barzani'nin peşmergeleri -ki 1975 yılı başında sayıları yüz bine ulaşmıştı- her daim eski silahlarla donatılmıştı. İraklılar her noktada havadan ve karadan araziyi kontrol ediyor; Kürtlerin üzerine canı istediğinde keyfi olarak bomba yağdırıyordu. Bu bombalar sadece peşmergeleri vurmuyor, aynı zamanda Kürt köylerini ve çiftliklerini de hedef alıyordu. Kürtlerin karadaki avantajı, yüksek dağlık alanlara alışkın olmaları ve anavatanlarını korumalarıydı. Mücadele çetin geçiyordu; her iki taraf da ağır zayiat vermişti. Genellikle Kürtler Irak ordusunun gerek ateş gücü, gerekse insan gücü anlamındaki mutlak üstünlüğü karşısında geri çekilmek zorunda kalmışlardı.

Bununla birlikte Kürtler, cesaret anlamında müthişti. Peşmergelerin modern savaş teknikleri

anlamında çok büyük bir eğitimleri olmamasına karşın oldukça çetin ve cesur davranıyorlardı. Onları ziyaret eden İsrailli generaller, zorluklara karşı dirayetli duran ve emirlere sorgulamaksızın itaat eden Kürt askerlerin oluşturduğu bu tablo karşısında hayran kalmışlardı. Peşmergelerin elinde mühimmat ve silah olduğu sürece mücadeleye devam edeceklerdi. Barzani, bu savaşı muharebe meydanında kazanmayı beklemiyordu; hele ki düşmanı ondan hem sayı hem de silah anlamında üstünse. Kendisi daha ziyade, Bağdat rejimini eskiden olduğu gibi devirip, ordusunun ve ekonomisinin belini büküp Kürtlerin otonomi taleplerine boyun eğmelerini sağlayacak noktaya getirmekti niyeti. Bunu daha önce başarmıştı aslında: Gerçekleştirdiği isyanlar, 1960lı yıllar boyunca Irak hükümetlerinin devrilip yenilerinin kurulmasına katkıda bulunmuştu. Bunun aynısını 1970'li yıllarda başaramayacağını düşünmek için geçerli tek bir sebep bile yoktu.

Tek istisna, şimdi hem Irak hem de dünyanın değişmekte olduğuydu. 1960'lı yıllarda Irak'ın elindeki devasa petrol kaynakları (Suudi Arabistan'dan sonra ikinci sıradaydı) çok az gelir sağlamıştı; keza petrol uluslararası piyasalarda ucuza satılıyordu ve büyük Amerikalı, İngiliz ve Hollandalı şirketler hem fiyatlandırma hem de üretimi denetimleri altına almışlardı. Bağdat'taki hükümetlerin kronik düzeye varan bir parasızlık sorunu vardı ki bu onları daha da zayıf hale getiriyordu. Ancak 1968 yılında BAAS partisi Bağdat'ta iktidara geldi. O dönemde bu aslında yeni bir darbe olarak görüldü; ancak uzun süre öncesinden beri bu iktidarın aslında farklı bir iktidar olduğu belliydi. 1970'li yılların ortasından itibaren, BAAS hükümeti, Irak'ı eşi benzeri görülmemiş şekilde demir yumrukla yönetmeye başladı. 1972 yılında hükümet Batılı petrol şirketlerini millileştirdi. **1973 Ekim ayındaki Arap-İsrail savaşının ardından dünyadaki petrol fiyatları 1960'lardaki düzeyin on kat üzerine çıktı. Irak hâzinesine oluk oluk para akıyordu.** Bu para, yeni silahlar ve yiyecek almak için yeterliydi. Ayrıca Kürtlerle bir savaş başlatmak ve ülkeye eşi benzeri görülmemiş bir refah ve kalkınma ivmesi kazandırmak için de yetiyordu.

Bu kez Barzani'nin farklı bir rakibi vardı: Saddam Hüseyin, yani Bağdat'ın yıldızı parlayan, otuzlu yaşlarının ortasındaki yeni lideri. Barzani, daha önce onun gibi birisiyle hiç mücadele etmemişti. Molla Mustafa'nın resmi eğitimi, ilkokul sıralarında ancak birkaç yıl geçirmekten ibaretti. Bağdat'ta birbiri ardı sıra gelen hükümetlerin karşısına çıkardığı en açıkgözlü ve hilekâr Araplarıyla başa çıkmıştı. Hiçbir zaman ikinci en iyi seçeneği düşünmesine gerek kalmamıştı. Ancak, ilk kez karşısına bu denli cingöz ve sert birisi çıkmıştı.

Kürtlerin Çöküşü

Barzani, Saddam Hüseyin'in diplomasi yolunu seçeceğini önceden tahmin edemezdi. Ayrıca İraklıların Şah'ı bile **"satın alacakları'**nı da düşünememişti. **Şah, bir avuç toprak imtiyazı karşılığında Barzani ve halkını bir kalemde adeta satmıştı!** 5 Mart 1975 tarihinde Saddam Hüseyin ve Şah'ın Cezayir'in başkentinde düzenlenen bir OPEC konferansı sırasında buluşması ve bir anlaşmaya varması, Barzani'nin ve peşmerge kuvvetlerinin kulağına kadar gelmiş, ardından da tüm dünya bundan haberdar olmuştu. Haber, masmavi bir gökyüzünü ikiye bölen bir şimşek etkisi yaratmıştı.

Bu gelişme, Şahın kendi bakanlarına ve hatta Amerika'nın İran nezdindeki büyükelçisi ve CIA eski direktörü Richard Helms için bile sürpriz olmuştu. Helms, 6 Mart günü üst düzey İranlı yetkililerin Cezayir'den dönen Şah'ı karşılamak üzere Tahran Havaalanında toplandıklarında orada bulunuyordu. Şah'ın yardımcılarının bu gelişmelerden habersiz olduğunu o da fark etmişti. Onlar da, tıpkı kendisi gibi, allak bullak olmuşlardı. Şah, uçaktan aşağı adım atar atmaz etrafa emirler yağdırmış; toplantı yapmak üzere sarayına ulaşmayı bile beklememişti. **Şah, İran'ın Kürtlere verdiği tüm askeri desteğin anında kesilmesini, mali ve diğer yardımlara son verilmesini, İran ile Irak sınırının da kısa süre içerisinde kapanmasını emretmişti.**

Helms, bir sonraki sabah Şah'ı telefonla aradı ve onu son derece çaresiz halde buldu. Kürtlere desteği keserken Amerika'nın da onun safına geçip geçmeyeceğini bile sormamıştı. Helms'e sadece şunu söylemişti: **"İran'ın, Barzani'nin Kürt isyancılarına olan desteğini kesmesi, aynı zamanda Amerika'nın da tüm yardımını sonlandırmasını gerektirecektir."** Helms'e bu ani hareketinden dolayı ufak bir özür bile iletmemişti zaten pek özür dileyen adamlardan da değildi. Bununla birlikte, bir

açıklaması da vardı. Söylediğine göre, Barzani, İraklılara karşı mücadeleyle şahsen ilgilenmiyor, rahat koltuğuna oturup diğer kişilerden onun yerine savaşmasını talep ediyordu. Helms'in konsolosluk binasında yer alan CIA ofisinde çalışanlar ise, Barzani ve grubuyla üç sene çalıştıktan sonra, bu son haberler karşısında sıkılmışlar, üzülmüşler ve hatta öfkelenmişlerdi. Ancak, Helms, bu konuda ikna edilmeye ihtiyaç duymuyordu. İran ile Irak arasındaki anlaşmaya olumlu bir gelişme gözüyle bakıyordu ve bunun bölgeye istikrar getireceğini düşünüyordu. Bağdat'ta olsun, Tahranda olsun, hükümetlerin ellerindeki toprakların azınlıklar tarafından alıp götürülmesine karşı çıkacaklarını da oldukça iyi idrak ediyordu.

Şah ile görüşmesine dair raporunu ilgili kişilere ulaştıran Helms, patronu olan Dışişleri Bakanı Henry Kissinger'ın Tahran ile Bağdat arasındaki ilişkilerin normalleşmesinden memnun olmasını bekliyordu. Nitekim Kissinger'ın bu duruma karşı öfkeyle yaklaşması onu şaşırttı. Bu, Kissinger m öfkesini tetikleyen ve ihanette bulunan Kürtlere yönelik insancıl bir endişe veya ilkesel bir duruş değildi. Dışişleri Bakanlığı nin da sıklıkla gözlemlediği gibi, bu durum, Kissinger m Kürtleri İraklılara ayak bağı etme ve Bağdat'ın İsrail'e sorun çıkarmasını önleme şeklindeki stratejisinin bir parçasıydı sadece... Şah'ın kararından dolayı mutsuzdu; ancak ne de olsa artık bunu değiştirmeye çalışmayacaktı. Henry Kissinger, son kertede Amerika'nın Orta Doğu politikası açısından kilit önem atfedilen Şah Muhammed Rıza Pevlevi ile münakaşa etmeyecekti. Washington, Basra Körfezi bölgesindeki istikrarın sağlanmasında bu adama güveniyordu ne de olsa...

Şah, Barzani'yi neredeyse bir hafta bekletti: 11 Mart gününe kadar. Ancak o tarihten sonra Kürt lideri huzuruna kabul etti ve resmi olarak ona durumu tebliğ etti. Barzani nin yanında Şefik Kazzaz bulunuyordu. Bu kişi, "Barzani'nin Tahran büyükelçisi'ydi; emrinde otuz kişilik bir personel bulunuyordu ve Şah Pevlevi hükümetiyle yapılan en önemli ve hassas anlaşmalar onun sorumluluğu altındaydı. Örneğin Irak'ın kuzeydoğusundaki "Kürt Hükümeti'ne para ve silah transferi, İrandaki Kürt hastanelerinin yönetimi (ki buralarda savaşta yaralananlar ve hastalar tedavi ediliyordu), sayıları yarım milyona ulaşan Kürt mülteciler ve CIA'in İran'ın başkentindeki ofisinin en üst düzey sorumlusu olan "Justin" kod adlı kişiyle olan temaslar, bu sorumluluk dâhilindeydi. Kazzaz uzun boylu, endamlı, yakışıklı bir adamdı. İngiliz aksanıyla konuştuğu kusursuz bir İngilizceye sahipti. Dört yıl kadar önce, Washington'daki Amerikan Üniversitesinde doktora tezini tamamlamıştı. Bu tezde, Barzani hakkında eleştirel bir tutum benimsemişti. Ancak, bu tezi yazdığında Kürt lideri henüz gerçek anlamda tanımamıştı. Oysa şimdi, Barzani'ye baba-oğul kadar bağlıydı.

Kazzaz açısından bu uzun bekleyiş, doğulu bir despota özgü acımasızlığın bir göstergesiydi. 11 Mart 1975 tarihi ise, Barzani'nin Saddam Hüseyin ile bir anlaşmaya varmasının beşinci yılına işaret ediyordu. Oysa rivayete göre, Barzani bu anlaşmayı hiçbir zaman imzalamayacağı konusunda Şaha söz vermişmiş. Dolayısıyla, Kazzaz ın hissiyatına göre, İran bir anlamda bu anlaşmanın öcünü alıyordu.

Kazzaz, Barzani ve kendisinin kişisel doktoru ve üsteğmeni Dr. Mahmud Osman'a Şah'ın sarayına kadar eşlik etmişti. İran monarkı kısa ve hedef-odaklı konuştu. Kürtlere yardım eli uzatırken tahmin ettiğinden daha derin savaş sularına çekildiğini söyledi. Bu, onun için aşırı ağır bir yük demekti ve bu yüzden de Irak ile bir anlaşmaya varmaya mecbur kalmıştı. BAAS hükümeti ile olan anlaşmaya o an için [4] geçici" gözüyle baktığını belirtmişti. İraklıların bu anlaşmaya riayet edip etmeyeceklerini bile bilmiyordu: Bu, iki ülke ilişkileri açısından bir imtihan olacaktı. Ancak, bir yandan da Kürtlere verdiği tüm desteği sonlandırıyordu. İran sınırı, otuz gün daha onlara açık kalacaktı. Bu süre zarfında, geri dönmek isteyen Kürtlere kapı açıktı. Onlara **"iş verilecek ve İran vatandaşları gibi muamele göreceklerdi."** Ancak bu sürenin sonunda sınır kapatılacaktı.

Osman çok sinirlenmişti. Canlarını ve mallarını bu yolda feda eden insanların mücadelesi, tek bir adamın keyfine göre değişecek miydi?

Bu karara karşı durduğunu yüksek sesle ifade etti. **"Bize yardım etme sözü verdiğinizde, geri adım atabileceğinize dair bize hiçbir şey söylenmemişti."** Şah, sözlerini yarıda kesti: **"Ben size kararımı söylüyorum. Burada tartışılacak hiçbir şey yok."** Barzani, konuşulanları sessizce dinledi ve yine sessizce odadan ayrıldı. Ya artık bu olanlardan bezmişti, ya da morali bozulmuştu. Şaha kararını

gözden geçirmeyi bile teklif etmemesi, bunun göstergesiydi Kazzaza göre...

Ancak, daha sonra üst düzey danışmanlarıyla görüşen Molla Mustafa, silahlı mücadelenin devam edeceğini beyan etti. İki oğlunu, İdris ve Mesud'u, Irak Kürdistan'ına gönderdi ve 1960'lı yılların vur-kaç gerilla taktiklerine geri dönülmesi için peşmergeleri yeniden örgütlemekle görevlendirdi. Irak sınırındaki Nauperdan köyündeki karargâhına geri döndü. Birkaç gün sonra karargâhta gerçekleşen bir toplantı sırasında, Barzani, Şah ile Saddam Hüseyin arasındaki anlaşmayı Kürtlerin davası açısından geçici bir gerileme olarak nitelendirdi. **"Olayların iyi yönde evrileceğine % 90 eminim"** dedi. Bu tespitler, Barzani'yi dinlemeye gelen askeri kumandanları ve parti yetkililerini şaşırtmıştı. Barzani'nin buradan ayrılmasının ardından herkes Kazzaz'ın etrafında toplandı. Akıllarında şu tür sorular vardı:

Barzani'yi bu denli iyimser kılan neydi? (Kazzaz'da bile yoktu bu sorunun cevabı)

Barzani, diğerleriyle paylaşmadığı şeyler mi biliyordu?

Yoksa tek niyeti moralleri yüksek tutmak mıydı?

Bununla birlikte, kısa süre içerisinde Barzani nin iyimserliği tevekküle dönüştü. 18 Mart günü üst düzey askeri kumandanlarıyla yaptığı toplantı sırasında, artık bu şekilde devam edemeyeceğini bildirdi. İran, 30 Nisan günü Kürtlere sınırını kapatacaktı; Türkiye zaten sınırını çoktan kapatmıştı; Irak ordusu Kürdistanı güneye ve batıya doğru tecrit edecekti. Bu umutsuz bir durumdu; ancak eğer birisi onun yerine mücadelenin dizginlerini eline alırsa, söz konusu kişiye tüm moral desteğini verebilirdi. Bu teklif, gerçek olmaktan ziyade formalite icabıymış gibi göründü. Onu dinleyenler açısından, Barzani nin aslında söylemek istediği şuydu: **"Artık sona geldik. Durmalıyız."** Dolayısıyla, kumandanlar, silah ve erzak alabilecekleri açık bir sınır olmaksızın mücadeleye devam etmelerinin imkânsız olduğu konusunda hemfikir oldular. Ancak, bu görüşte olmayan tek bir kişi vardı: Ali Askari. Kendisi, birliklerini toplamak için birkaç gün istedi; ardından da direnişin anlamsız olduğunu o da idrak etti.

Kumandanların büyük çoğunluğu toplantıdan gözyaşları içerisinde ayrıldı. Haber etrafa yayıldığında, bazı peşmerge birlikleri arasında kaos patlak verdi. Bazı askerler silahlarını imha ettiler, bazıları onları çaresizlik içerisinde nehirlere fırlattı; kimileri ise intihara kalkıştı. Geniş çaplı bir hayal kırıklığı, şok ve öfke ortamı söz konusuydu. Geçmişe dair ümitleri ve hayalleri suya düşmüştü; geleceğin onlara sunabileceği tek şey ise, İrana sürgün ile (BAAS hükümetinin onları affedeceği inancıyla) Iraka geri dönüş arasında sıkışıp kalan kasvetli bir tercih idi. Çöküşün yarattığı şok dalgası, Barzani nin kişisel doktoru ve yardımcısı Dr. Osman'ın bile Barzani ile bozuşmasına ve silahlı mücadeleden geri adım attığı için onu kınamasına yol açtı.

> Peki, bu iki toplantı arası dönemde Barzani nin fikirlerini bir anda bu kadar çarpıcı biçimde değiştiren neydi?
>
> 18 Mart günü bu açıklamayı yapmadan önce, Barzani nin Tahrandan iki telefon aldığı söyleniyor. Acaba İranlılar mı onu tehdit etmişti? Yoksa Amerikalılar mı devreye girip cesaretini kırmıştı?

Kimse bu soruların yanıtını tam olarak kestiremiyordu; ancak Barzani yi biraz tanıyanların daha sonraları vardığı sonuç şu oldu: 1940'lı yıllardan beri büyük çaplı tüm Kürt ayaklanmalarına öncülük eden bu adam, tehditler karşısında yılmazdı. Yetmiş iki yaşına geldiğinde ise, artık bir başka dağ gerillası seferberliğine öncülük edecek sağlığı ve enerjisinin olmadığının farkındaydı. Artık dağlarda tüm gece ilerleyip, bir mevziden diğerine koşamaz, düşmanı eskisi gibi etkin şekilde kollayamaz, emirler veremezdi. Eğer Mustafa Barzani artık liderlik edemeyecekse, başka biri neden olmasın? Başka birine ise güveni yoktu. Bu zamana dek kendi eliyle başardıklarının başkaları tarafından devam ettirilebileceğine inanmıyordu.

Bazı Kürtler onu daha da sert biçimde yargılamıştı. Bunun sebebi, Barzani nin yerini kimsenin dolduramayacağına olan inancı değildi sadece. Onlara göre, Barzani, aslında yerini kimseye kaptırmak istememişti! Zamanında o kadar uzun süre onun elinde olan dizginlerin artık başkasına geçmesi

fikrine kendisini alıştıramamıştı. Dolayısıyla, eğer Mustafa Barzani artık mücadelelerinde Kürtlere önderlik yapamayacaksa, başka kimse de yapmamalıydı.

Şah'ın Misafiri

Kürt ayaklanmasının sona ermesiyle birlikte, Barzani, kendisine ihanet eden Şah Pevlevinin "misafiri" oldu. O ve aile üyeleri, İran gizli polisi SAVAK'ın yönlendirmesiyle, Tahranda bir eve taşındılar. Geniş ve konforlu olan evde yok yoktu. Bununla birlikte, Barzani kendisini yine de sanal bir dünyada hissediyordu; yandaşlarından ve dünyanın geri kalanından tecrit edilmişti. Tutuklu gibiydi. Bu başarısızlığı karşısında depresyona girip giderek sağlığından endişe edilir hale geldi. 1970'li yılların başından beri sol bacağında bir ağrı vardı ve bundan dolayı hareketleri de kısıtlanıyordu. Doktorları, bunun sinirsel bir şey olduğunu söylemişler, yaşamını tehdit eden bir konu olmadığını açıklamışlardı. İlerleyen yaştan kaynaklanan potansiyel komplikasyonlardan sadece biriydi...

Bununla birlikte, şimdilerde yepyeni ve daha acı veren bir semptom başlamıştı: Göğsünün sağ üst kısmında bir ağrı. Temmuz 1975 başında, Molla Mustafa'nın oğlu İdris, Kerküklü genç bir Kürt fizikçi olan Dr. Necmeddin Kerim'den babasını muayene etmesini istedi. Musul Üniversitesi tıp fakültesinde bir öğrenci olan Kerim, Kürt milliyetçiliğiyle yanıp tutuşan birisiydi. 1973 Ağustosunda oturma izni biter bitmez, dağdaki Barzani güçlerine katılmıştı. Dr. Osman ile birlikte Barzanilerin karargâhında küçük bir hastane açmışlardı. Osman'ın savaşta siyasi ve askeri yöne kaymasıyla birlikte hastanenin idaresi Kerime kalmış; kendisi günde yüzlerce hastaya bakar hale gelmişti. Görevine o kadar konsantre olmuştu ki, karargâhtaki siyasi gelişmelerle ilgilenemiyor, savaşın gidişatını yakından takip edemiyordu. Ardından, Barzaninin aile doktoru olarak Osman'ın sarayına alınmıştı.

Kerim, yaşlı adama yaptığı muayenede, kalbin sağlam olduğunu belirtti. Sorun; köprücük kemiği yakınlarındaki ağrılı bir yumrudan kaynaklanıyordu. Kerim, kanserden şüphelendi. Keza kendisine söylenen belirtiler hep bu yöndeydi. Ayrıca Barzani çok fazla sigara içiyordu. Hem de içtiği sigaralar dükkândan alınanlardan değildi; Kürt dağlarından elde edilen tütünü kendisi sarıyordu. Yani bu, günde iki paketten fazla sigara içtiği anlamına geliyordu ve bunu neredeyse 60 yıldır kesintisiz yapmaktaydı. Ancak, bu konuda teşhiste bulunmak için X-ray cihazından geçmesi gerekiyordu. Barzani bunu derhal reddetti; Şahın ona gönderdiği İranlı uzmanlara tedavi olmayı istemiyordu. "Burada X-ray falan istemiyorum" demişti Kerime. **"Eğer tedavime burada başlarsam beni asla bırakmazlar; tedavimi burada sonlandırmam gerektiğini söylerler."**

Onun istediği ABD ye gitmekti. Hem burada daha iyi bir tıbbi tedavi alabilirdi, hem de Kürt meselesini bizzat **Henry Kissinger** a açardı. Şah'ın Saddam ile anlaşmaya varmasından iki hafta önce, Kissinger, Barzani ye yazdığı mektupta şöyle demişti: **"Size, halkınıza ve yorulmak bilmez çabanıza olan hayranlığımızı bilmenizi isterim."** Barzani, ABD'de güçlü müttefikleri olduğuna inanıyordu. Özellikle de Senatör Henry "Scoop" Jackson, Washington eyaletinde güçlü bir muhafazakâr Demokrattı. AFL-CIO'nun başında bulunan George Meany ile birlikte bu iki kişi, Kürt haklarına olan etkin destekleriyle bilinirdi. Öte yandan, Amerikan halkının da ona sempatiyle yaklaşacağını umuyordu. Hastalığı sayesinde İran'da yaşadığı hapis hayatından kurtulup Amerika'ya gidebilirdi.

Ancak ne Şah ne de Kissinger, Barzani'nin ABDde sokak sokak dolaşıp Amerikanın Iraklı Kürtlere olan yardımı ve bu yardımın aniden sonlanmasına dair halen gizliliğini koruyan sıkıcı hikâyeyi ifşa etmesini istemiyordu. Ancak Molla Mustafa, aslında, Jackson ve Meany gibi güçlü dostlara da sahipti. Eğer ABDde tıbbi tedavi görmesine izin verilmezse, bu iki kişi onun durumunu kamuoyu nezdinde görünür hale getirebilirdi. Bu kararda çekimser kalan Şah ve Kissinger, son kertede şuna karar verdiler: Barzani nin teşhis ve tedavi için Amerika'ya gelmesine izin verilmesi, ancak hareketleri ve kurduğu temasların titizlikle kısıtlanması. CIA, tüm ayarlamaları, fatura ödemelerini yapacak; CIA ve SAVAK yetkilileri ise, Barzani ve parti üyelerine her daim eskortluk yapacaktı. Nihayet Barzani'nin Amerika'ya gitmesine izin verildi ve kendisi 1975 yılı Ağustos ayının nemli bir öğleden sonrası Amerika topraklarına ayak bastı.

ABD'de Tedavi

Kuzey Irak'ın önde gelen Kürt ailelerinden Muhammed Dosky, 1975 yılı Eylül ayında Mayo Clinic'te Barzani'yi ziyaret etti. Kısa boylu, gürbüz ve ifadesiz suratlı bu adam, kırklı yaşlarının ortasındaydı fakat on yıl daha yaşlı gösteriyordu. Çocukluğundan beri Molla Mustafa Barzani'nin hayranıydı; ancak Kürt davasında hiçbir zaman aktif olmamıştı. 1971 yılına kadar Irak diplomatik servisinde memur olarak çalışmıştı. Bu tarihte ise Irak'taki BAAS rejimi, "yabancı" kadınlarla evli kişilerin eşlerinden boşanmaları veya hükümet hizmetlerinden istifa etmesini talep etmişti. Bunun üzerine görevden ayrılmaya karar veren Dosky, ülkesinden de göç etmişti. 1950'li yılların başında misafir öğrenci olduğu yıllarda tanışıp evlendiği Amerikalı eşiyle birlikte ABD'ye yerleşmişlerdi. Ancak gitmeden önce diplomatik deneyimlerini Kürt davası lehine kullanmayı teklif etmişti. Barzani nin bu konuda nabzını yoklamak üzere ulaklar göndermiş ve kendisiyle buluşmuştu. Barzani ise, onun yeteneklerini takdir etmişti. O tarihte ABD'de çok az sayıda Kürt yaşamaktaydı ve Barzaninin Kürdistan Demokratik Partisinin Washingtonda bir temsil ofisi yoktu. Dolayısıyla, Barzani, Doskyden orada kendisi için temas kuracağı kişiler bulmasını ve bu konuda kendisine geri bildirimde bulunmasını istedi. Dosky 1972 yılında Washingtona geldi ve burada Kongre ve Senato nezdinde temaslarda bulundu. Senatör Jackson ve kendisinin genç asistanı Richard Perle ile, George Meany ile ve Meanynin damadı Ernst Lee ile tanıştı. Lee, AFL-CIOnun dış işleri departmanının başında bulunuyordu.

Ancak, Dosky, Barzaninin çevresine geç katılanlardandı; bu yüzden de onun tam güvenine mazhar olamadı. Molla Mustafa'nın oğlu İdris ve Dr. Osman'ın aynı yıl içerisinde CIA karargâhında toplantılarda bulunmak üzere gizlice Washingtona geldiğinden bile habersizdi. Barzaniler ve CIA arasındaki devamlı süregiden ilişki hakkında da bir şey bilmiyordu. Barzani ancak Ağustos 1975 yılında ABD'ye geldikten sonra, Dosky, Barzani nin yakın çevresine, kısmi çekimserliklere rağmen, kabul edildi.

Dosky, Eylül 1975'te Mayo Clinicte Barzani'yi ziyaret ettiğinde, Kürt liderin CIA ve SAVAK'ın vesayeti altına girdiğini anladı. Ekim ayı başında Dosky nin kliniğe yaptığı ziyaret ise, gizli kapaklı şekilde gerçekleşti. Öğleden sonra Rochester a geldi ve Barzani nin kaldığı (kliniğin bitişiğindeki) otele sahte bir isimle kayıt yaptırdı. Ardından, Şefik Kazzaz'ın kendisine verdiği oda numarasını aradı. Kırk beş dakika sonra Kazzaz ve Mesud Barzani -keza kendisi de bir süredir Rochesterda babasının yanında bulunuyordu- Dosky nin kapısını çaldılar. Planı anlattılar: Akşam 8:30da ikisi, CIA ve SAVAK yetkililerini akşam yemeğine götüreceklerdi. Orta Doğu misafirperverliğini gösterecekler, birçok kez içki ve yemek siparişi verecekler, dolayısıyla konuklarını yemek masasında en az iki saat tutacaklardı. Bu sırada da Molla Mustafa, Dosky ile görüş alışverişinde bulunmak için yeterince zaman bulacaktı.

Dosky, **Barzani yi yatakta uzanmış bir şekilde buldu. Yeterince iyi görünüyordu; ancak radyasyon ve kemoterapi yüzünden saçları dökülmüştü.** Barzani, Senatör Jacksondan gelen bir mektubu okuyan Dosky yi dikkatlice dinledi. Dosky, ayrıca, George Meany nin de sözlü bir mesajını kendisine iletti. Meanyden gelen mesaj, Barzaniyi yakından ilgilendiriyordu; keza bu mesajda Kürtler lehine kamuoyuna dönük bir kampanya başlatılmasını öneriyordu. îki mesajı dinledikten sonra Barzani, Doskyyi söyledikleriyle korkuttu: Ağustos tan beri klinikte olduğuna dikkat çekiyordu. Radyasyon terapisi sona ermişti, kemoterapisini ise her yerde alabilirdi. Washingtona gitmek için birçok kez talepte bulunmuş; ancak CIA yetkilisi her defasında türlü bahaneler bularak talebini reddetmişti. Haftaya, yarın veya bir gün sonra şeklinde bahaneler işitmişti. Barzani, Dosky'den küçük bir uçak kiralamasını ve Mesud ile Şefik, CIA ve SAVAK görevlilerini akşam yemeğinde alıkoyarken, Dosky ile beraber otelden kaçıp Washingtona gidebileceklerini önerdi.

Dosky, bu planı ne kadar gülünç bulduğunu Barzani ye söylemedi. O anda ABD'de bulunuyorlardı; küçük bir Orta Doğu polis devletinde değil. Uçak kiralamaya gerek yoktu, ticari bir uçuştan da bilet alınabilirdi. Ancak, Dosky bu konuda Barzani ile münakaşa etmek istemedi; bu durumu bir şekilde idare edebileceğinden emin olduğunu söylemekle yetindi. Barzani, Dosky'den bir kaçış planı üzerinde çalışmasını talep etti ve ertesi akşam yeniden görüşmek üzere sözleştiler.

Dosky geri geldiğinde karşılaştığı soğuk muamele karşısında şaşırdı. “Beni dün gördüğünüzden beri başka birisiyle mi konuştunuz?” diye bağırdı Barzani. “Sadece Şefik ve Mesud” diye yanıt verdi Dosky. Barzani niçin böyle bir soru yöneltmişti acaba. “Çünkü bu öğlen CIAden bir yetkili geldi ve Washingtona gitmek üzere onay aldığını söyledi. Belki de onlara senin söylemiş olabileceğini düşündüm.” Dosky, “Kesinlikle hayır” şeklinde yanıt verdi. Belki de odada bir dinleme cihazı vardı. “Kontrol edelim mi?” diye sordu. “Önemli değil, varsa var” yanıtını aldı Barzani’den. “Eğer bulursak, bir yenisini daha koyacaklardır.”

Barzani, Dosky’den, Washingtona dönüp onun için Jackson, Meany, Wisconsin Senatörü William Proxmire ve diğerlerinden randevu ayarlamasını talep etti. Dosky, ertesi gün Washingtona döndü; ardından bekledi ve bekledi... İki hafta geçti; ancak ne gelen vardı ne giden. Üçüncü hafta başlarken, Rochester’daki oteli aradı. Kendisine söylenen, heyetin çoktan otelden ayrıldığı ve arkalarında hiçbir adres bırakmadığı şeklindeydi. Dosky, neredeyse panik olmak üzereydi. Belki de CIA onları kaçırmıştı; belki de Barzani’yi İrana geri göndermişlerdi veya gizli bir yerde esir tutuyorlardı?

Dördüncü hafta başlarken Kazzaz aradı. CIAin Barzani ve parti üyelerini “tatile” götürdüğünü açıkladı. Kaliforniya’da Tahoe Gölünde bir hafta geçirmişler; ardından da Batı eyaletlerinde başka bir yere gitmişlerdi. Üç gün sonra Washington’a varmışlardı. Orada CIA tarafından Virginia’nın banliyölerinde bir eve yerleştirilmişlerdi; ancak evdeki telefon çalışmıyordu. CIA görevlileri Barzani ve heyetini Washington’da “şehir turuna çıkarmışlar, Beyaz Saray’ın önünden geçirmişler, buranın “Beyaz Saray” olduğunu söyleyip, Barzani istemesine karşın durmamışlardı. Aynı şey Capitol’de de gerçekleşmişti. Kazzaz, Washingtonda yaşayan Amerikalı bir kadınla olan, ancak daha sonra biten evliliği sonucu doğan öz kızını görme bahanesiyle aralarından ayrılabilmişti.

Aynı günün sonunda, Dosky Rosslyndeki Marriott OteFin lobisinde Kazzaz ile görüştü. Otel, Georgetownun tam karşısındaydı. Kazzaz’ın anlattığına göre, CIA, Molla Mustafa’nın İrana dönmesi konusunda ısrarcıydı. Ancak Barzani reddediyor, tedavisi bitene kadar buradan ayrılmak istemediğini söylüyordu. İranda iyi bir tedavi göremezdi ve eğer ABDden ayrılması gerekiyorsa, İsviçre veya İsveç’e gitmeyi tercih ederdi; en azından bu iki ülkede iyi bir tedavi alacağı kesindi. Tüm bu itirazlarına aldığı yanıt ise, “Şah sizi geri istiyor” şeklindeydi.

Dosky’ye göre, Barzani en sonunda pes etmişti; çünkü retçi tavrına devam ederse, İran’da yaşayan ailesine veya yandaşlarına bir kötülük yapabilirlerdi. ABD’den ayrılmadan önce kendisine küçük de olsa bir imtiyaz tanınacaktı. Barzani, sürekli olarak Henry Kissinger ile görüşmeyi talep etmişti. Kissinger nezdinde bu davadan söz ederse, Dışişleri Bakanı, Kürtlerin meselesini olumlu bir doğrultuya çevirebilirdi. Yaşlı Kürt savaşçı, ilk zamanlar kendisine bu denli sıcak ve içten mektuplar gönderen adamı yanlış değerlendirmişti oysaki... Kissinger (her ne kadar kendisinin reddettiği söylense de) Amerika’nın Kürtlere yardım ettiğine dair iddiayı yalanlayacak; **“gizli eylemlerin misyoner çalışmalarla karıştırılmaması gerektiği”** şeklinde aşağılayıcı bir tespitte bulunacaktı. Artık Barzani’yle görüşmek gibi bir niyeti yoktu. Bununla birlikte, Barzani’yi tamamen elinin tersiyle de itmemek konusunda temkinli davranmıştı. Bunun üzerine siyasi işler müsteşarı Joseph Sisco’ya şu talimatı verdi: **“Barzani’yle dışarıda görüş ve kurtlarını dökmesini sağla. Ama başka bir şey yapma.”**

Sisco açısından bu nahoş bir görevdi. Sisco, 1972 yılında Yakın Doğu ve Güney Asya işleri masasında müsteşar yardımcılığı yapmıştı. Bu tarihte Kissinger, Kürtlere yönelik ilk gizli yardım kanalını kurmuştu. Sisco, bu konuda fazla bir şey bilmiyordu. 1974 yılında müsteşar olduktan sonra bile, söz konusu programın idaresi hakkındaki detaylara vakıf olamadı. Tüm bilgiler, Kissinger’da gizliydi. Şimdiyse aynı Kissinger, ondan, bu programın sona ermesi üzerine kendisini ihanete uğramış hisseden bir adamla yüzleşmesini istiyordu.

Barzani ve heyetinin yaşamakta olan güvenli eve, CIA tarafından gecenin bir vakti getirildi Sisco... Barzani, pek iyi gözükmüyordu; ancak kendisine reva görülen muamele karşısındaki memnuniyetsizliğini de sert bir dille ifade etmişti. Amerikan Hükümetiyle bir zamanlar vardıkları anlaşmaları anlatmış; Amerikalılara ne kadar güven beslediğini söylemişti. Şaha ise en ufak bir güven duymamıştı. Ancak, ne zamanki

Amerikalılar ona destek verdiyse, işte o zaman sırtının yere gelmeyeceğine inanmıştı. Amerikanın taahhütlerinin arkasında tüm gücüyle duracağından emin olsaydı, Bağdat hükümetiyle savaşa asla gitmezdi.

Sisco, Amerikanın Kürtlere yardım eli uzatmasında Şahın talebinin etkili olduğunu anlatmıştı. Şimdiyse, aynı Şahın talebi üzerine bu yardım geri çekiliyordu. Kendisine tembihlenenlere uymak zorunda olan Sisco, ABD nin bu durumu yeniden gözden geçireceğine dair en ufak bir umut bile vermemeliydi. Barzani nin kendisine anlattıklarını üstlerine aktaracağını söylemekle yetindi sadece...

Barzaninin Amerika ziyareti, 1975 yılı Ekim ayı sonunda sona erdi. İrana döneceği günün sabahında, CIA kendisine altı ay yetecek kadar ilaç takviyesi yaptı. Dosky ve Kazzaz, bunun sinik bir jest olduğunu düşündüler. Kuşkusuz CIAye de, Barzani nin altı aydan az ömrü kaldığı söylenmişti. Onu bir kez daha görme umutları yoktu. Verilen ilaçlar da, kendisine mahcup bir “hoşça kal” demenin bir yoluydu aslında...

Ancak niyetleri bu olsa da, sonuç farklı çıktı. Mayo’da yapılan teşhis, **“agresif kanser”** yönündeydi. Kanser, göğsün üst kısmına metastaz yapmıştı ve hızlı bir şekilde yayılması an meselesiydi. Mayodaki doktorun Şefik Kazzaza söylediğine bakılırsa, “belki de sekiz aylık ömrü kalmıştı.” Ancak, Molla Mustafa’nın dirayetli bedeni, bu hastalığı üç buçuk yıl daha taşıyarak direndi.

Yine Şah’ın Esiri

Tahrana geri dönen Barzani, bir kez daha Şah’ın esiri oldu; bir zamanlar önderlik yaptığı halktan koptu. İçlerinden çoğu, gönüllü olarak Iraka geri dönmüşlerdi; ancak içlerinden yüz binlercesi İranda kalmışlardı. Bununla birlikte, kendilerine vaat edilen muameleyi görememişlerdi. Çoğu, sıkı denetim altındaki kamplarda, işsiz güçsüz şekilde tutulmuş, neredeyse aç sefil yaşamışlardı ve sürekli olarak Iraka zorunlu göçle veya İran’ın ücra bölgelerine gönderilmekle tehdit edilmişlerdi. Barzani’yi kör gibi takip ettikten sonra artık birçoğu ona lanet okuyor; içine düştükleri bu felaketten onu sorumlu tutuyorlardı.

Bu, Barzani açısından üzücü bir durumdu. Erkek kardeşi Şeyh Babo, ki kendisi çocukluktan-beri yakın dostu ve yoldaşıydı, Şubat 1976’da öldü. Kazzaz ve Kerim, bu haberi aldıklarında Barzaninin yanındaydılar. Onu daha önce hiç bu kadar ağlarken görmemişlerdi. Yaralı bir hayvan misali yapayalnız hissediyordu kendisini. Babo’nun ölümü, hastalığına da eklenince, giderek daha depresif bir hal aldı. Ayakta tedavi görüyordu ve kemoterapi yoluyla kanseri sürekli gözlem altında tutuluyordu; ancak kemoterapi onu daha da hasta hale getirmişti. Halen aile doktorları olan Dr. Kerim, Tahrandaki bir hastanede tedavisini gözlemliyor; Barzani’ye kendisini iyi hissettirecek ilaç ve sıvı takviyesinde bulunuyordu.

Barzani, geri döndürülmesinden dolayı İrana sitem etti. Kerime anlattıklarına bakılırsa, bunu büyük bir hata olarak görüyordu. Amerika’ya geri dönmek istiyordu. Oraya bir kez daha giderse, Amerikalıları Kürtlere yeniden yardım vermek ve Şah’ı kararından vazgeçirmek konusunda ikna edeceğinden adı gibi emindi. İranlılar, Barzani nin ABD ye geri dönme talebini -tıpkı Tahrandaki Amerikan elçiliğinin yaptığı gibi- duymazdan geldiler. Dolayısıyla, Dosky bir kez daha Washington’da girişimlerde bulunmak durumunda kaldı.

Barzani Washingtondan ayrıldıktan sonra, Dosky, Barzanilerin yeniden Tahranda sorun çıkarmasından korkarak kayıtlı görüşmelerde bulunmaktan sakındı; ancak Barzani’nin hastalığı hakkında sessiz sedasız ortada birtakım söylentiler yaydı ve Amerika’da kaldığı süre zarfında CIA tarafından tedavi edildiğinin herkes tarafından bilinmesini istedi.

Kasım 1975’te Dosky, CBS televizyonunda görevli Daniel Schorr’la görüşmeye gitti ve ona olayları anlattı. Schorr bu anlatıyı CBS Akşamüstü Haberleri için kaydetti ve 16 Şubat 1976 tarihinde The Village Voice, Nixon yönetiminin Kürtlere yaptığı gizli yardımı ve bu yardımın utanç verici şekilde bir anda kesilmesini kanıtlayan gizli Kongre belgesinden alıntılar yayımladı.

Mayıs 1976 başında, Dosky, Orta Doğu konusunda Dışişleri Bakanlığı müsteşar yardımcısı Sidney

Sober'i aradı. Sober, Dosky'nin Barzani için istediği Amerikan vizesi talebini duymazdan geldi. Aynı şekilde, Barzani'nin İran'dan ayrılması konusunda Dışişleri Bakanlığının Şah ile görüşmesi yönündeki ricasına da aldırış etmedi.

"İran'ın içişlerine karışamayız" dedi Sober. "Şah, bu tür şeylere izin vermez."

Dosky, bu konuda daha sert konuşması gerektiğine karar verdi. "Geçtiğimiz yıl, CBS'in benimle yaptığı röportajda, Amerika'nın Barzani'ye nasıl muamele ettiğine dair bazı şeyler anlattım. Ama daha anlatacaklarım bitmedi. Barzani şu anda ölüm döşeğinde. Eğer kendisine tıbbi tedavisi için Amerika'ya geri dönme izni vermezseniz, tüm hikâyeyi anlatacağım."

Dosky blöf yapıyordu. On yıl kadar sonra kendisiyle yapılan bir röportajda, zaten Schorr a anlattığından daha fazla şey bilmediğini kabul etti. Her halükârda, bilse bile, Barzani konuşmasına izin vermezdi. Ancak blöf işe yaradı.

Endişelenen Sober yanıt verdi: "Bekle, bu konuyla ilgileneceğim ve sana geri döneceğim."

İki gün sonra, Sober m Dosky ye söylediklerine bakılırsa, Dışişleri Bakanlığı Barzani ye vize vermeyi kabul etmişti. Tek yapacağı şey, pasaportunu Tahranda bulunan Amerikan elçiliğine göndermekti. Ancak, Barzani, Iranlıların ona pasaport vermesini nasıl sağlayacaktı? Dosky bunu sordu. "Bu bizim meselemiz değil" yanıtını aldı Sober'den. Bunun üzerine Dosky çılgına döndü:

"Siyasi olarak Barzani'yi öldürdünüz. Fiziksel olarak da mı öldürmek niyetindesiniz? Adam hasta. Buraya gelip tedavi görmesi gerekiyor. Onu bu tedaviden mahrum bırakmak, onu öldürmekle eşdeğer. Bunun hiçbir anlamı yok. İran ile ilişkileriniz hayli iyi. Barzani'ye tedavi için buraya gelme izni vermeniz, ne size ne de İran'a bir zarar verir."

Dosky, karşı tarafta bir etki yarattığını görebiliyordu. "Sizi bir iki gün içerisinde arayacağım" dedi Sober.

Üzerinden kırk sekiz saat geçtikten sonra Dosky, Dışişleri Bakanlığına geri döndü. "Tamam," dedi Sober. "kanlıların General Barzaninin gitmesine izin verecekleri bilgisini edindik. Ancak, Barzaninin ABD'de kalmasının bazı koşulları var. Bu kez, masraflarını kendisi karşılayacak ve ne medyayla görüşecek ne de siyasi açıklamalarda bulunacak. Dosky onay verdi; ancak onun da bazı koşulları vardı. Bu kez Barzani CIA'in denetiminde olmayacaktı. İstediği yere gidip istediği kişiyle istediği kadar görüşebilecekti; basın ile görüşmeyeceğini de kabul ediyordu.

Yeniden ABD Topraklarında

Haziran 1976'da Molla Mustafa Barzani, ikinci kez John F. Kennedy Havaalanına indi. Barzani'yi karşılamak üzere terminalde bulunan Dosky, Kürt lideri beklemekte olan CIA yetkilisini uzun boyundan hemen fark etti. Adam, sadece Barzani'yi karşılamak üzere geldiğini kabul etmedi; onu daha evvelden tanıyordu. Bununla birlikte, CIA, Barzani'yi gölge gibi takip etmeye devam etti. Barzani, check-up ve tedavi için Mayo Clinic'e gittiğinde, orada da bir CIA görevlisi bulunuyordu. CIA bu kez onun için Shoreham Otel'de lüks bir süit kiralamıştı. Ağustos ayı başında, Barzaninin CIA ve Dışişleri Bakanlığından üst düzey yetkililerle bir araya geldiği bir akşam yemeği de CIA'in ev sahipliğinde gerçekleşti.

Bir yıl önce olduğu gibi, CIA ve SAVAK, İran'a geri dönmesi için Barzani'yi ikna etmeye çalıştı. Ancak bu kez bu çaba reddedildi. Halen Amerikan kamuoyunu etkilemek üzere çalışabileceğini düşünüyordu. İran'da Kürtler için hiçbir şey yapamayacağının farkındaydı; ayrıca orada ihtiyaç duyduğu tıbbi titizliği de bulamazdı. Barzani İran'a geri dönmeyi reddedince, CIA de ona açtığı finansman musluklarını kapattı. Dosky onun için Georgetown un eteklerinde bir ev buldu. Burada yaklaşık bir yıl kadar kaldı. Barzani düzenli olarak Mayoya gidiyordu. Ziyaretleri arasında Georgetown Üniversite Hastanesi ve Sibley Hastanesinde radyoloji ve kemoterapi tedavileri görüyordu. Kanser sürekli gözlem altında tutuluyordu. Artık az çok normal hayatına dönebilecek durumdaydı. Senatör Jackson ve Senatör Proxmire ile, George Meany'le, Kongre üyesi Stephen Solarz ile ve diğerleriyle görüştü. Dışişleri Bakanlığının kendisine yaptığı "halkın önüne çıkmama" ikazına giderek

daha fazla sinirleniyordu çünkü gazeteciler sürekli olarak ondan röportaj talebinde bulunuyordu.

1977 baharında Uluslararası İnsan Hakları Birliği yönetici direktörü Roberta Cohen, Barzani yi New York'taki ofisine davet etti. O zamanlarda söz konusu kurum, Amerikanın başlıca insan hakları grubuydu. Dışişleri Bakanlığının Barzani'nin ifade özgürlüğü hakkını ihlal etmesine sinirlenen Cohen, bunun üzerine, federal hükümetin (bir Amerikan vatandaşı olduğu için) kendisine gazetecilere konuşmama uyarısı yapamayacağı çıkarımında bulundu. Cohen, yaşlı Kürt savaşçıyı aynı odada muhabirlerle bir araya getirdi, Barzani ye sorular yöneltilmesini sağladı ve Barzani nin yanıtlarını kendi ağzından muhabirlere iletti. Bu maskaralık, Dışişleri Bakanlığını oldukça sinirlendirdi; ancak o dönemde artık dışişleri bakanlığı koltuğunda Kissinger oturmuyordu ve insan haklarına saygıyı ön planda tutan Demokrat bir yönetim başa gelmişti. Barzani nin artık sınır dışı edilme gibi bir endişesi kalmamıştı.

Barzani nin yaptığı lobi çalışmaları sayesinde, Kongre, bin kadar Iraklı Kürdün Amerika'ya mülteci olarak kabul edilmesine izin verdi; ancak bununla kaldı. Amerika'nın politikasının değişmesini veya Kürt sorununu Amerikan dış politika gündemine yerleştirmeyi sağlayamadı. Kürtler yok sayılmaya devam edildi ve giderek de Barzani gözden düştü.

Dosky'ye bakılırsa, Barzani, ABD'ye bir zamanlar duymuş olduğu güvenden sürekli yakınıyordu: **"Amerika'da nereden geldiği dahi bilinmeyen bu kadar farklı insanın yaşadığını bilseydim, bu işe asla kalkışmazdım"** demişti bir keresinde. Bir başka konuşmasında da şöyle söylediği bilinir: **"CIA'in Kongre ve Amerika halkı tarafından bu kadar sevilmediğini, bu ulusun bir parçası olmadığını nereden bilebilirdim ki?"** yılı başından 1979 Martında ölene dek, Barzani sürekli bir başarısızlık hissiyle yanıp tutuştu. Sık sık başkalarını suçlasa da zaman zaman sorumluluğu üstlendi. Bir keresinde 1977 yazında Barzani, Washington'da Kazzaz, Dosky, Kerim ve Londra eski temsilcisi Cemal Alemdar ile birlikte bir Orta Doğu restoranında öğle yemeği yerken, masalarına bir adam yaklaştı ve onlarla Arapça konuştu.

"Siz Kürtsünüz değil mi?" diye sordu.

"Kürtçe konuştuğunuzu işittim." Adam Süryaniydi; Barzani'nin isyanının çökmesinin sonucunda Kürtler kadar o da acı çekmişti. Barzani'yi tanımayan bu adam, sözlerine şu şekilde devam etmişti.

"Söylesenize, Barzani denen o adamın zeki olduğuna nasıl inandık?

İran şahına güvenmek kadar aptalca bir işi yapan bir insan zeki olabilir mi?"

Barzani, bu sözler karşısında sessiz sedasız oturdu; diğerleri de adama kendi işiyle ilgilenmesini söyleyip başlarından savdı. Ancak, restorandan çıktıklarında Alemdar, Barzani nin son derece sessiz olduğunu fark etti. Onu teskin etmenin yollarını ararken, Süryani adamın tespitlerinin onu üzmediğini umduğunu söyledi. Barzani, **"Hayır"** dedi. **"Söylediği her şey doğruydu; ben çok salaktım. Ben bir fiyaskoydum."**

Amerikan dostları da Barzaniyi teskin etmeye çabaladı. Yaşamı boyunca çok büyük işler başardığını anımsattılar ona. Tarihte "büyük adam" olarak anımsanacağını söylediler. Ancak hatıralarını yazmasını istediklerinde, ret cevabını aldılar**. "Eğer başarılı olsaydım yazardım"** dedi bir keresinde. **"Ancak hayatım bir fiyasko. Anlatılacak bir şey yok."**

Barzani nin kanseri, 1978 sonuna kadar gözlem altında tutuldu; bu tarihten sonra da hızlı bir yayılma sürecine girdi. Koşulları kötüleşti, yatalak oldu, Ocak 1979 başında da Mayoya geri döndü. Barzani buradan ayrıldığında, ona bakan Doktor Doskyye üzgün bir ses tonuyla şöyle dedi: "Burayı bir daha görebileceğimi sanmıyorum."

Barzani, McLean deki evine geri döndü. Şubat başında, artık doktorların onun için yapabilecekleri bir şeyin kalmadığını anladı. Evine dönüp -her ne kadar Iran Kürdistanı olsa da- Kürt topraklarında ölmek istediğini açıkladı. Dosky'yi Tahran uçuşunu ayarlamakla görevlendirdi; ancak plan kısa süre içerisinde sıkıntıya düştü. Havayolları şirketi, Barzani nin uçuş sırasında bir oksijen tüpü istediğini

öğrenince, bu uçuş sonucunda hayatta kalabilecek kadar iyi olduğuna dair tıbbi bir belge talep etti. Dosky ise özel bir uçak ayarlamaya çalıştı; ancak onun da fiyatı çok ama çok yüksekti.

Barzani McLeandeki evindeyken Şubat ayının son haftasında sağ kolu davul gibi şişti. İdris, Dosky ve Muhsin Dizayi (kendisi Barzani nin kadim destekçisiydi) onu derhal hastaneye götürmek istediyseler de, Barzani bu tavsiyeyi reddetti. **"Artık benim için yapılacak bir şey kalmadı"** dedi. Ancak doktor onu zorla çağırdı ve kolundaki şişliği indirmek gerektiğini söyledi. Barzani, Georgetown Üniversite Hastanesine gitti. Dosky ve Barzani nin genç torunu Ferhad Barzani, orada onunla birlikte her gün sabah 7den akşam 7 ye kadar kaldı; İdris ve Muhsin Dizayi ise gece nöbetini üstlendi. Mart ayı başından itibaren Barzani nin durumu iyileşmeye başladı; hatta doktorları İrana dönmesi için belge hazırlamaya söz verdiler.

Dosky ve Ferhad, 3 Mart 1979 sabahı hastaneye geldiklerinde Barzaniyi oldukça iyileşmiş gördüler. Ayağa kalkmıştı ve artık acısı olduğundan söz etmiyordu. O gün olaysız geçti. Öğleden sonra saat beş civarında yatağından kalkıp odasındaki oturmak istedi Barzani. Ne Dosky ne de Ferhad bunda tuhaf bir şey görmediler; daha önce de kaç kez benzer şeyleri yapmışlardı. Dosky koltuğu yatağın yanına çekti; güçlü kuvvetli Ferhad da dedesinin arkasından destek çıkarak onu koltuğa oturtmaya çabaladı. Ancak Ferhad dedesini kaldırmaya başlamışken, dedesinin yüzünün giderek kızardığını fark etti. Anında ara verdi. Barzani bir an dinlendi, ardından torununa yeniden denemesini söyledi. Ferhad, bunu yaparken kendini iyi hissetmiyordu, ancak emre itaat etti. Dedesinin emirlerini hiç sorgulamazdı ne de olsa...

Ferhad onu ikinci kez kaldırdığında, Barzani kıpkırmızı kesildi, başı yana düştü. Dosky derhal bir hemşire çağırdı ve dakikalar içinde doktor geldi. Molla Mustafa Barzani'nin öldüğünü teyit ettiler.

Ferhad derhal başucundaki telefondan îdris dayısını aramaya yöneldi. Kendisi McLean'deki evindeydi. Normalde evin numarasını ezberden bilirdi, ancak şimdi anım- sayamıyordu. Ahizeyi geri bıraktı ve kendisini toplamaya çalıştı. Bir kez daha telefonu eline aldı; ancak aklına sadece birkaç rakam geliyordu. En sonunda Doskyden telefonu öğrendi de arayabildi.

Ceset, Washington'da bir cenaze evine götürüldü. Ertesi gün yüzlerce Kürt'ten oluşan kalabalık, ölen liderlerine son görevlerini yerine getirmek üzere bekleme odasına doluştu. 5 Mart 1979da Barzani nin eşyası ve tabutu, îran Havayolları Boeing 747 nin birinci sınıf kabinine yerleştirildi. idris Barzani, Ferhad Barzani, Muhsin Dizayi ve Muhammed Dosky, İrana kadar olan uzun yolculukta tabutla birlikte oturdular.

Tahranda, ertesi gün parti üyelerinden oluşan kalabalık bir grup, Barzani'yi evinde karşıladılar. Erkekler havaya ateş açıyorlar, kadınlar ağıt yakıyorlardı. Tanınmayan ulusun çığlıkları, Kürt dağlarında yankılanıyordu.

Barzani ölünce, hataları bağışlandı. Artık o bir fiyasko değil, bir kahraman olarak anılıyordu. Kürt halkının görüp görebileceği en yüce kahramandı. **Tarih, 6 Mart 1979 idi: Şah Muhammed Rıza Pevlevi'nin Cezayir uçağından inmesinin ve Barzani ve halkını sürgüne götüren emirleri vermesinin üzerinden dört yıl geçmişti. Aynı zamanda Şah'ın devrilip halkı tarafından lanetlenmesinin üzerinden de sadece birkaç hafta...**

Kissinger'ın Barzani'ye mektubu

Kürdistan Demokratik Partisinin 1970'li yıllar boyunca Washington temsilciğini yapmış olan Muhammed Dosky'nin kişisel dosyaları arasında, aşağıdaki **"isimsiz kâğıt"** yer almaktadır. Bu mektubun üzerinde bir başlık ve gönderenin ismi bulunmuyor. Sadece baş harfleri (H.K.) okunuyordu. Bunun ABD Dışişleri Bakanı Henry Kissingerdan Mustafa Barzani ye CIA üzerinden gönderilen bir mektup olduğuna inanıyoruz.

22 Şubat 1975

Sayın General,

22 Ocak 1975 tarihli mesajınızı almaktan dolayı onur duyuyorum. Size ve halkınıza ve göstermekte olduğunuz yılmaz çabaya karşı beslediğim hayranlığı bilmenizi isterim. Çok büyük zorluklarla karşılaştınız. Askeri ve siyasi duruma dair yaptığınız değerlendirmeyi okumaktan memnun oldum. Mesajlarınızın Amerikan Hükümeti nezdinde en üst düzeyde ciddiyetle okunduğunu bilmenizi isterim, çünkü size önem veriyoruz.

Amerikan Hükümetine durum hakkında daha fazla bilgi vermek üzere Washington'a güvenilir bir ulak göndermek isterseniz, memnuniyetle karşılarız.

Bu zamana dek yaptıklarımızı devam ettirmemiz için gizliliğin çok önemli olduğunu düşünüyorum. Bu yüzden de, sizinle burada kişisel bir toplantı yapmak konusunda çekimser davrandım. Ayrıca sizin kişisel güvenliğiniz de bir endişe kaynağı oluşturuyordu.

Yanıtınızı sabırsızlıkla bekliyorum.

En içten saygılarımla, H.K.

Kaynak: http://www.meforum.org/220/the-last-years-of-mustafa-barzani

Ömer ÖZKAYA, Amerikan İstihbarat Belgeleriyle Kürtler, Pegasus, İstanbul, Mayıs, 2013, sh:385-410

TÜRKÇÜLÜĞE LÜZUM YOK MU?

HASTA RUHLAR

Milletine inancını kaybeden idealsiz, mütereddi ve hasta ruhların alâmeti farikası nedir? Eğer başka bir maksadın propagandacısı değillerse size şunları söyleyecekler:

> **«—Şimdi bunların sırası mı?... Hülyalara kaptırmayalım... Biz çok küçük ve fakir bir milletiz. Aman, kimse kuşkulanmasın'.. Öyle Türkçülüğe filân lüzum yok.. Anasırı gücendiririz!»**

Sizin ateşli coşkunluğunuza buz gibi bir ruhun duvarlarını çekerler ve ortaya koyduğunuz müspet delilleri aleyhimize şüphelerle, zanlarla, tereddütlerle çürütmeğe çalışırlar. Yanlış tarih bilgileri, coğrafya hataları, Türk düşmanlarının iftiraları, sahte istatistikler.. Her şey, her şey karşınıza çıkar. Bir dakika münakaşadan vazgeçip düşünürsünüz:

> **«— Biz, acaba kırk kişi ile Rumeli'ye geçen yiğitlerin çocukları değil miyiz?..**
>
> **Tek başımıza Haçlı ordularına göğüs germedik mi?**
>
> **Dünyanın en büyük imparatorluklarını yıkan, ve en büyük imparatorluklarını kuran kimlerdi?**
>
> **Mete, Atillâ, Timoçin, Timur, Fâtih, Yavuz, Süleyman hep bizim tarihimizden çıkmadı mı?**
>
> **Bir zamanlar Akdeniz, bizim denizimiz değil miydi?**
>
> **İbni Sina'lar, Farabi'ler, Uluğbey'ler, Nevai'ler, Fuzuli'ler, Mimar Sinan'lar, Itri'ler bir efsane midir?**
>
> **Malazgirt, Kosova, Niğbolu, Mohaç, Kanije, hatta daha dünkü İnönü, Sakarya, 30 Ağustos da yalan mı?**
>
> **Büyük bir Türk milleti ve bir Türk medeniyeti yok mudur?**
>
> **Biz Anadolu'nun ortasına gökten zembille mi indik?..»**

Hayır, bunları düşünmeğe lüzum yok. Bugün medeni şaşaası göz kamaştıran en ileri milletin de hayalini, hatırasını, ümidini, heyecanını, gururunu elinden alın, o da böyle düşünür. Bunda ne itidal, ne taassup, ne de Osmanlılık gayreti aramayın. Bu, ancak milli benliğini kaybetmiş, mütereddi ve hasta ruhların teşhisine yarayan marazi bir tezahürden başka bir şey değildir.

Orhan Seyfi ORHON

13 Eylül 1941 Cumartesi

Çınaraltı Dergisi Sayı 6

TÜRKÇÜLÜĞE LÜZUM YOK MU?

Bazı kimselerden şunu duyuyorum :

—Türk değil miyiz? Türkçülüğe ne hacet?

İngilizler. İngilizcilik yapıyorlar mı?

Bunu, ileri gelen birisinin ağzından da işittim, İngilizlerin, İngilizcilik yapmaya ne ihtiyaçları var! İngiltere'nin o yemyeşil çimenleri bile İngiliz'dir. Orada güneş İngiliz tabiiyetindedir, kuşlar İngilizce öter. Golf pantalonuna:

—İngiliz değilsin! deseniz, golf topları kahkahalarla güler ve:

— İşte İngiliz olmavan bir aptal daha? der.

İngiliz karakteri kadar gözle görülen şey bilir inisiniz? Rahmetli Borazan Tevfik İngilizce gülerdi. 200 bin İngiliz. 300 milyon Hintliyi işte bu kuvvetle tutuyor. **Keşke biz, İngiltere'de temiz kan koşu atlarının İngiliz olduğu kadar Türk olabilseydik!** Bir gün, Türkiye İngiltere'ye benzerse, hakikaten o zaman. Türkiye'de Türkçülüğe hacet kalmayacaktır. Çünkü en müfrit, en idealist Türkçülerin bile düşündüğü ve istediği Türkiye'yi karşımızda hazır bulacağız!

Orhan Seyfi ORHON
27 2.Teşrin (Kasım) 1943 Cumartesi
Çınaraltı Dergisi Sayı 114

IRKÇILIĞA DAİR

Türkçülere yapılan iftiraların başında ırkçılık geliyor. Dikkat edin, dönüp dolaşıp şunu söylüyorlar:

—Irkçılık ediyorsunuz!

Fakat asıl bunu söyleyenler ırkçıdır. Onlar demek istiyorlar ki:

—Bizim ırkımızı karıştırmayın. Aramıza nifak sokuyorsunuz?

Türklerde hiç bir zaman ırk taassubu olmadığını söylemeye lüzum var mıdır?

Milli tesanütümüze girenlerin içeresinden bu düşüncele kimi ayırmışız?

Aile şeceresi tutmuyoruz. (Araplar gibi) **Çünkü her Türk asildir.** Bizim için birisi kendisine Türk dedi mi elverir, onu bizden savarız. Siz büyük adamlarımızın asıllarını bilir misiniz?

Ziya Gökalp acaba hangi ailedendi?

Ahmet Vefik Paşanı ecdadı kimdi?

Bunu biç düşünmeyiz. İsterse Ziya Gökalp'ın ailesi içinde Türk olmayanlar bulunsun: bir lâhza hatırımıza onun Türk olmamak ihtimali gelemez.

- Çünkü o bütün vicdaniyle, bütün irfanıyla, bütün gönlüyle Türklüğe bağlıdır. İsterse Ahmet Vefik paşanın ecdadı mühtedi olsun. O bütün benliğiyle Türk'tür. Tatavla'daki Rum isyanında sopasını kapıp tek başına palikaryaları dağıtan adam Türk'ten başka ne olabilir?

Bize ırkçılık yapıyorsunuz, diyenler, kendilerini milli tesanüdun dışında görenlerdir. Onlar ulak kabilelere, dillerini bilmedikleri ırklara vicdanların bağlı sapıyorlar. Hâlâ, bu duygu içlerinde! Kendilerini bizden ayırıyorlar.

Bize ırkçılık yapıyorsunuz?- derken:

—Bizim ırkımıza dokunmayın. Biz onunla öğüneceğiz Onun aleyhinde söz söyletemeyiz!

Demek istiyorlar. Her türlü milli haklarımıza sahip olarak aramızda yaşadıkları halde hala bunu unutmamaları şaşılacak şeydir. Fakat bundan daha şaşılacak bir şey varsa o da kendileri müfrit ırkıçılık yaparken, Türkçülüğü ırkçı düşüncelerine uygun bulmadıkları için bizi soysuzlaştırmaya çalışmak istemeleridir.

Yazılar 407

Orhan Seyfi ORHON
11 Aralık 1943 Cumartesi
Çınaraltı Dergisi Sayı 116

DECCAL'İN ÇIKTIĞI ZAMANIN İŞARETLERİNDEN

Deccal çıktığı zaman (Allah Teâlâ lanet etsin o fitneye), tasarruf meczupların eline verilir, divan başkanı onlardan seçilir. Bununla beraber o divan başkanında temyiz edici bir akıl da yoktur. Bu bakımdan tasarrufunda karışıklık doğar ve deccalin çıkmasına bu karışıklık sebep olur. (sh: 80)

Meczuplar manevî fetih sebebiyle akıllarını kaybedenler ise saygıdeğer velîlerdir. **Ne var ki diğer velîlerle birlikte tasarruf yetkileri yoktur.** Hem bunlar arasında **gavs ve kutub** da çıkmaz. Deccal'ın çıkmasını Allah Teâlâ irâde edinceye kadar bu ölçü sürüp gider. Deccal ortaya çıkınca da Cenâb-ı Hakk tasarruf yetkisini aklını kaybetmiş velîlerin eline verir. **Gavs** onlardan seçilir, böylece durumu alt-üst ederler, dünyanın düzeni bozulur, onların tasarrufu sırasında Deccal ortaya çıkar. Deccal'ın durumu sona erince, onların da devlet ve saltanatı son bulur, bir daha dönüşü olmaz. Allah Teâlâ daha iyisini bilir. (sh: 447)

Kaynak:

Abdülaziz Debbağ trc: Celal YILDIRIM Kitab'ül İbriz [Kitap]. - İstanbul : Demir Yayınları, 1979. - Cilt I-II.

ALLAH KÂFİ BAKİ HEVES

Fuat Paşa’nın vefatında Abdurrahman Sami Paşa aşağıdaki mersiyeyi yazmıştır:

Ey zair-i sahip nefes
Hubbü sevdadan meyli kes
Dünyada kalmaz hiç kes
Allah bes baki heves

Her ten biter bir derd ile
Geh germ ile geh serd ile
Uğraşmaya her ferd ile
Değmez bu dünyay-ı ahes

Ben de fuad-ı asr idim
Kıssanügin-i sadr idim
Nakş-ı Hümâyûn-ı satr idim
Çösterdi çarh ruy-ı abes

Dilhaste oldum bir zaman
Tedriç ile bitti tüvan
Uçtu nihayet murg-ı can
Çünkü harab oldu kafes

Söndü çerağ'i afiyet
Zulmette kaldı şeş cihet
Açıldı subh'i âhıret
Envar-ı Haktan muktebes

Buldum o dem Sübhanımı
Arzeyledim isyanımı
Matlub edip gufranımı
Rahmetle oldu dâd-res

Yarab bu abdi rû- siyah
Ettimse de yüz bin günâh
Dergâhını kıldım penah
Affındır ancak mültemes

Tarihidir ismi gâfur
Sami eder sırrı zuhur
Affolunur her bir kusur
Allah bes baki heves

Kaynak:

Ali Rıza-Mehmed Galib, trc: Turan M. TÜRKMENOĞLU, Sonun Başlangıcı,2002 İstanbul, (s.93-94)

ŞEYTANIN VELİYE HİZMET ETMESİ

(Allah Teâlâ'ya teveccüh ederek dünyevî emelleri bırakırken Canın Kopmasında ve sökülmesindeki Sıkıntıda Şeytanın Veliye Yardımı Bahsinden)

Muhyiddin İbn Arabî kaddesellâhü sırrahu'l azîz, Futuhât-ı Mekkiyye'sinde buyurdu ki;

Bilmelisin ki sûfilerde, Allah Teâlâ'ya teveccüh ederken dünyevî emelleri bırakırken, canın kopması, sökülmesinde bir inziac (sıkılma) olur. Bu kalbin gaflet uykusundan uyanarak vecd ve ünsiyet için hareket etmesini sağlamak içindir. Bu inziac, belirli bir konudaki illetin sonucudur. Başka bir ifadeyle illetler onu meydana getirir. Bu, nefsin kendisi için uygun olan bir halden çıkmış olarak aslına doğru hareket etmesidir. Bu sıkılmanın çeşidi nedenleri vardır. Bir kısmı canı arzu ile sıkarken bir kısmını korku sıkar. Bir kısmı tazim sıkar. Sâlikin ünsiyet ve vecd için sıkılması ise, bazen anlama, bazen kavuşma, bazen aktarma, bazen algılama şeklinde olabilir. Bunların bir kısmı ilahi düşünceden meydana gelirken bir kısmı melek kaynaklı düşünceden, bir kısmı şeytan kaynaklı düşünceden, nefs kaynaklı düşünceden meydana gelir.

Ancak bazen veli adına şeytan ve nefisten Allah'ın bir ihsanı olarak ilâhî bir anlayış meydana gelebilir.

Bu durumu, velîde şeytanın bir otoritesi vardır anlamınadır diye düşünmeyiz. Aksine şeytan, farkında değil iken, velinin hizmetindedir ve şeytan farkında değil iken sırrında kendisine ilham edilen bilgiye göre bu velinin derecesinin yükseltilmesi için çalışır. Yani:

"Velileri hata ve muhâlefetlere düşürmek için İblis'i uğraştırması Allah Teâlâ'nın gizli bir mekrindendir (Allah Teâlâ'nın İblis'e dönük gizli aldatmalarından birisidir.) Çünkü İblis, kendilerini düşürdüğünü zannederken, ariflerin derecelerini yükseltmek üzere çalışır.

Hâlbuki velileri bu hususta şeytana uymaktan (onun hile ve vesveselerine aldanmaktan) Allah Teâlâ muhafaza buyurmuştur. Böyle iken şeytan durmadan dâima boşuna çalışıp durmaktadır.

Her ne zaman ki şeytan bir velîye bir şey hakkında bir vesvese verirse o velî şeytana (vesvesesine) muhâlefet eder. Bu muhâlefeti ile o velî şeytanın bilmediği bir yönden terakkî eder.

Sonuç olarak İblis ârifleri derecelerinden düşürmek için gece ve gündüz çalışmaktadır. Onun bu gayreti âriflerin derecelerini yükselmektedir. Şeytan bu durumu bilse de, olurda bir gün veli kulu aldatırım diye, bu halinden bir türlü vaz geçemez, Anla!"

NOT: Şeytan umudunu yitirmediği halde bizler niye hayata karşı umudumuzu yitiriyoruz.

Kaynak:

- **Muhyiddin İbn Arabî-Futuhât-ı Mekkiyye [17.Sifir. 208. Bölüm [İNZİAC]. hzl:Ekrem Demirli, 2011,İstanbul**
- **El-İmâm El-Ârif Er-Rabbânî Abbülvehhâb Eş-Şa'rânî Kibrît-i Ahmer Fütûhât-ı Mekkiyye'den Seçmeler, Şubat 2006, Hatay/İZMİR, sh: 153**

THE TRAGEDY OF MACBETH (1971) KANLI SALTANAT

Kanlı Saltanat, The Tragedy of Macbeth, Macbeth

Yönetmeni: Roman Polanski

Türü: Dram, Tarihi

Yapım Yılı: 1971

Ülke: ABD, İngiltere

Yayınlanan Tarih: 13 Ekim 1971

Senaryo yazarı: William Shakespeare, Roman Polanski, Kenneth Tynan

Oyuncuları: Jon Finch, Francesca Annis, Martin Shaw, Terence Bayler, John Stride, Nicholas Selby, Stephan Chase, Paul Shelley, Maisie MacFarquhar, Elsie Taylor, Noelle Rimmington, Noel Davis, Sydney Bromley, Richard Pearson, Patricia Mason, Michael Balfour, Andrew McCulloch, Keith Chegwin, Andrew Laurence, Bernard Archard, Bruce Purchase, Frank Wylie, Diane Fletcher, Mark Dightam, Bill Drysdale, Roy Jones, Vic Abbott, Ian Hogg, Geoffrey Reed, Nigel Ashton, William Hobbs, Alf Joint, Paul Hennen, Olga Anthony, Roy Desmond, David Ellison, Pamela Foster, Clement Freud, John Gordon, Barbara Ann Grimes, Aud Johansen, Janie Kells, Ronald Lacey, Howard Lang, Dickie Martyn, Terence Mountain, Beth Owen, Christine Paul-Podlasky, Lynette Reade, Maxine Skelton, Don Vernon, Anna Willoughby

Özet:

Shakespeare'in özgün metnine hayli sadık kalan film, tutkusuyla vicdanı arasında sıkışıp bunalan cesur İskoç lordu Macbeth ve onun aklını çelip cinayet işleten ama sonra kontrolü kaybeden eşi Lady Macbeth'in komploları ve hırsıyla kendi sonlarını hazırlamasını anlatıyor…

MACBETH

Macbeth, William Shakespeare'in en kısası olmasının yanında en önemli trajedilerinden biridir. Tüm dünyadaki hem profesyonel hem de amatör tiyatrolar tarafından sıkça sahneye konulur.

Oyunun, bir kısmı Raphael Holinshed'in ve İskoç filozof Hector Boece'nin İskoç Kralı Mac Bethad (Macbeth) hakkında yazdıklarına dayanır. Macbeth'in hikâyesi, genellikle güç düşkünlüğü ve arkadaşlara ihanet konularında örnek bir hikâye olarak gösterilir. Karakterler

Konusu

Macbeth ve Banquo Üç cadı ile karşılaşır.

Oyun, şimşek ve gökgürültüleri arasında, Üç Cadı'nın bir sonraki buluşmalarının Macbeth'le olmasına karar vermeleriyle başlar. Bir sonraki sahnede, yaralı bir asker, İskoç Kralı Duncan'a, Macbeth (Glamis Baronu) ve Banquo'nun ayaklanan Macdonald tarafından yürütülen Norveç ve İrlanda güçlerini bozguna uğrattıklarını bildirir.

Macbeth ve Banquo, bir açıklıkta gezinirlerken, Üç Cadı onları bazı kehanetlerle karşılarlar. Her cadı Macbeth'i ayrı selâmlar: ilki, Glamis Baronu; ikincisi, Cawdor Baronu; sonuncusu da, Bir sonraki kral diye. **Cadılar, aynı zamanda Banquo'nun bir kraliyet hanedanına babalık edeceğini bildirirler.** İki adam bunlar hakkında düşünürlerken, Cadılar kaybolur. Kral'dan mesaj getiren ve başka bir baron olan Ross, o anda gelir ve Macbeth'in yeni rütbesinin Cawdor Baronluğu olduğunu bildirir. Böylece ilk kehanet yerine gelmiş olur. Diğer kehanetlerin de yerine geleceğine inanan Macbeth'te, kral olma hırsı oluşmaya başlar.

> **Macbeth:**
>
> **"Talih beni kral yapacaksa, ben bir şey yapmadan da taç giydirebilir bana."**

Macbeth, karısına yolladığı bir mektupta, Cadıların kehanetlerinden bahseder. Kral Duncan, Macbeth'in Inverness'deki şatosunda kalmak isteyince, Macbeth'in karısı Lady Macbeth, Duncan'ı öldürüp kocası için tahtı sağlamlaştırmak adına planlar yapar.

Lady Macbeth:

"Glamis Beyi ve Cawdor Beyi'sin geleceksin dedikleri yere de geleceksin. Ama senin yapın beni korkutuyor. O kadar yufka yüreklisin ki kestirmeden gitmeye yanaşmazsın. Gözün yüksekte hırslı olmaya hırslısın ama hırsına eşlik edecek gaddarlığın yok. Yükselmek istiyorsun, doğru yoldan sapmadan. Dolap çevirmek istemiyorsun ama haksız kazanca itirazın yok. Koş gel buraya ki iksirimi kulağına akıtayım."

Macbeth, kralı öldürmek konusundaki endişelerini dile getirse bile, Lady Macbeth onu ikna eder.

Macbeth

"Önüme çıkan bu basamağa ya takılırım ya da onu aşarım. Çünkü önümde duruyor."

Cinayet

Lady Macbeth:

"Masum çiçek gibi görün ama altındaki yılan ol. Gerisini bana bırak. Kuzgun, Duncan'ın surlarımdan içeri ölümcül girişini haber veriyor. Ölümcül düşüncelere yatkın ruhlar. Çekin alın kadınlığımı. Tepeden tırnağa, en haince gaddarlıkla doldurun içimi. Kanımı koyulaştırın. Vicdana giden yolları, geçitleri tıkayın azap, merhamet duyguları amacımdan caydıramasın beni."

O gece, Macbeth Duncan'ı dramatik bir şekilde öldürür.

Macbeth:

"Bu iş bittiğinde bitmiş olacaksa, bir an önce olsun bitsin daha iyi. Eğer bu cinayetin sonu başarı getirecek ve onun ölümü bizim yolumuzu açacaksa. Bir tek darbeyle iş bitip, son bulacak. Hemen bu an harekete geçer öteki dünyayı tehlikeye atardık.

Ama cezamızı bu dünyada da çekmek var kan dökme sanatını insanlara öğretince verdiğimiz ders onu icat edene karşı kullanılıyor.

Lady Macbeth:

"Bir korkak gibi yaşayıp, "İstiyorum ama alamıyorum." mu diyeceksin? Atasözündeki zavallı kedi gibi?"

Lady Macbeth, Duncan'ın öldürüldüğü kanlı bıçağı, kralın uyuyan uşaklarının üzerine koyarak, onları katil gibi göstermeye çalışır.

Macbeth:

"Bir ses duyduğumu sandım; "Uyku yok artık. Macbeth uykuyu katletti." Masum uykuyu, dolaşık dertler yumağını çözen uykuyu. Her günkü yaşamın ölümü, ağır işin banyosu, huzursuz zihinlerin merhemi. Doğanın ikinci öğünü, yaşam ziyafetinin ana yemeği. Yine de ses tüm şatoda çınladı; <u>"Glamis uykuyu katletti ve Cawdor'a da uyku yok artık. Macbeth artık uyuyamayacak!"</u>

Ertesi sabah, bir İskoç asilzade olan Lennox ve Fife Baronu Macduff şatoya gelirler. Kapıcı kapıyı açar ve Macbeth onları kralın odasına götürür. Burda Macduff, Duncan'ın cesedini bulur. Bunun arkasından Macbeth, sahte bir öfkeyle, daha masumluklarını kanıtlayamamış uşakları öldürür. Şüphe uyandırıcı olaydan kendi canlarının da yanabileceğini sezen Duncan'ın çocuklarından Malcolm, İngiltere'ye; kardeşi Donalbain ise İrlanda'ya kaçar. Tahtın gerçek velihatlarının ani kaçışı, babalarının katilleri onlarmış gibi gösterir ve bundan yararlanan Macbeth, ölü kralın hısmı olduğundan, kendini yeni İskoç Kralı olarak ilan eder.

Banquo: "Kral, Cawdor ve Glamis Beyliği tuhaf kadınların vaad ettiği gibi. Korkarım iğrenç bir oyun oynadın bu uğurda. Yine de onların dediği gibi bu ikbal çocuklarına kalmayacak. Pek çok kralın kökü ve babası ben olacağım. Söylediklerinde doğruluk varsa kehanetleri niye bende de tutmasın ve beni ümitlendirmesin?"

Başarısına rağmen Banquo'nun kralların atası olacağı fikrinden hoşnut olmayan Macbeth, onu kraliyet yemeğine çağırır ve onunla **oğlu Fleance**'ın gece ata bineceklerini öğrenir.

Macbeth:

"Kral olmak bir şey değil, asıl önemlisi güvende olmak. Banquo çok korkutuyor bizi. Gözüpek kişiliği yanında aklı da cesaretine yön veriyor ve kendini korumasını sağlıyor. Şu anda beni korkutan tek kişi o. Onun yanında kendimi tutuk hissediyorum."

"Cadılar bana krallığı yakıştırdığında onları azarlamış kendisiyle konuşmalarını istemişti. Cadılar " Banquo Soyundan krallar çıkacak" diye kehanette bulundu ona. Başıma işe yaramaz bir taç kondurmuşlar ve elime kısır bir asa tutuşturmuşlar. Benden oğluma geçsin diye değil, yabancının biri çekip, alsın diye. Böyle olacaksa Banquo'nun oğulları için kirletmişim aklımı. Onlar için merhametli Duncan'ı katletmişim. Onları kral yapmak için. Banquo krallarının soyu için."

Banquo ve Fleance'ı öldürmek için üç adam tutar. Bu adamlar Banquo'yu öldürmekte başarılı olsalar da Fleance'ı ellerinden kaçırırlar. Yemekte, Banquo'nun hayaleti ortaya çıkar ve Macbeth'in yerine oturur.

Macbeth:

Bir şeyin çaresi yoksa, onu dikkate almamalı. Olan oldu bir kere. Yılanı yaraladık ama öldüremedik. İsterse evrenin yapısı dağılsın. Yemeğimizi korku içinde yemeyiz ne de her gece bizi sarsan korkunç kabusları umursarız. Ölülerin yanında olmak zihnin işkence çarklarında sürekli kıvranmaktan iyidir. Duncan şimdi mezarında. Yaşamın hummalı düzensizliğinden sonra rahat uykusunda. İhanet yapılacak en kötü şeyi yaptı. Ne kılıç, ne zehir ne iç ayaklanma, ne dış tehlike artık zarar veremez ona.

Banquo'nun hayaleti

Bu normal olmayan hallerden rahatsız olan Macbeth, Cadılara tekrar gider. Cadılar, üç ruh çağırırlar.

Cadılar:

"Dert üstüne dert, bela üstüne bela. Yan ateşim yan, kayna kazanım kayna. Soğuk taş altında 31 gün yatmış kurbağa. Uykuda terlemiş, bol zehir yapmış, önce sen kayna büyülü kazanda. Semender gözü ve kurbağa ayağı, yarasa tüyü ve köpek dili. Kör keler iğnesi, engereğin çatal dili kertenkele bacağı ve baykuş kanadı. Türk burnu ve Tatar dudağı, ay tutulması sırasında

kesilmişinden. Bir dilim bataklık yılanı atıp, karıştıralım kazanı. Kafir Yahudi ciğeri, keçi safrası porsukağacı yongası.”

ve bu ruhlar Macbeth'e Macduff'a dikkat etmesini, Macbeth'e kadın tarafından doğurulan hiç kimsenin zarar veremeyeceğini ve Büyük Birnam Ormanı'nın Dunsinane Tepesi'ne gelmediği sürece Macbeth'in kaybolmayacağını bildirirler. Bundan sonra, o sıralarda sürgünde olan Macduff'ın yokluğundan yararlanan Macbeth, Macduff'ın şatosundaki herkesi - Macduff'ın karısı ve çocukları da dahil - katleder.

Macbeth ve Lady Macbeth

Lady Macbeth, kocasıyla birlikte işlediği suçların vicdan azabından yıkılır ve oyundaki ünlü bir sahnede, uyurgezer haldeyken, ellerinden hayali kan izlerini çıkarmaya çalışır.

Macbeth:

“Hastalıklı bir zihni tedavi edemez misin? Köklü bir sıkıntısını söküp alamaz mısın? Beyine kazılı dertleri silemez misin? Tatlı, uyuşturucu bir ilaç vererek yüreğini sıkıştıran tehlikeli şeyden onu kurtaramaz mısın? Bu durumlarda hasta kendini iyileştirmeli. Al tıbbını, köpeklere at.”

İngiltere'de, Malcolm ve Macduff, İskoçya'ya karşı bir istila planlarlar. Malcolm, Macduff ve İngiliz Siward ile birlikte Dunsinane Şatosu'na karşı bir saldırı başlatır. **Birnam Ormanı'nda kamplarlarken, askerlere ağaçları kesip, onları kamuflajda kullanmaları konusunda bir talimat verilir; böylece Cadıların ikinci kehaneti de yerine gelmiş olur.** Bu sırada, karısının öldüğünü öğrenen Macbeth (ki ölümünün sebebi açık değildir; ancak bazıları tarafından intihar ettiği düşünülmektedir), ünlü bir nihilist konuşma yapar.

Malcom'ın ordusu şatoya girdikten sonra, İngiliz Siward'ın oğlu, Macbeth tarafından öldürülür. Macbeth, daha sonra Macduff'la yüzleşir. Ancak Macbeth, bir kadın tarafından doğurulmuş herhangi biri tarafından öldürülemeyeceğini bildiği için bundan hiç endişelenmez. Bunu Macbeth'in ağzından duyan Macduff, **"annemin rahminden / Vakitsiz koparıldım"** (Yani, annesinin doğal doğumundan önce sezaryen ile doğmuş ve böylece aslında doğurulmamıştır.) diyerek, Macbeth'in, geç de olsa, Cadılar tarafından yanlış yöneltildiğinin farkına varmasını sağlar. Yine de dövüşmeye devam eden Macbeth'in, dövüşün sonunda, kafası Macduff tarafından kesilir ve böylece Cadıların son kehaneti de gerçekleşmiş olur.

Oyunun son perdesinde, Malcolm, gerçek hak sahibi olarak İskoç Kralı olarak taçlandırılır ve böylece İskoçya tekrar huzura kavuşur.

Cadıların Banquo hakkındaki kehanetinin ("**Sen krallara baba olacaksın**") Malcolm ile gerçekleşmesiyle gerçek hayatta bir bağlantı olup olmadığı tartışılsa da, halk, o dönemin kralı olan I. James'in, sözde Banquo'nun neslinden geldiğini varsayıyordu.

ZİYA PAŞA NASIL ŞAİR OLDU?

Soğuk bir kış günü, İstanbul'un Kandilli semtinde bir erkek çocuğu dünyaya geldi. Galata Gümrüğü kâtiplerinden Feridüddin Efendi ile Itır Hanım'ın çocuğuydu bu. Işıl ışıl gözleri, pırıl pırıl yüzüyle yuvalarını aydınlatan nurtopu çocuğa «ışık» anlamında olan **Ziya** adını koydular.

Zekâ fışkıran keskin bakışlarıyla anne ve babasını sevince boğan çocuk, geleceğin şöhretli gazetecisi, fikir adamı ve şairi **Ziya Paşa** olacaktı...

Ziya, çocukluğunu Boğaziçi'nin eşsiz güzelliğini göre göre, Kandilli'nin nefis havasını içine çeke çeke büyüdü. Okuma yaşına gelince babası onu İmamzâde adında bir hocanın yeni açtığı Mekteb-i Edebi adındaki okula kaydettirdi. **Ayrıca çocuğu eğitmesi için de İsmail Ağa adında ellibeş-altmış yaşlarında bir lala tuttu.**

Bundan sonraki gelişmeleri yazarımızın kendi hâtıralarından izleyelim:

«Bizim Lala'nın şiire sevgisi pek çoktu. Kendi yazısı güç okunduğu için, **Âşık Ömer** ve **Gevheri** gibi halk şairlerinin imlâsız şiir kitaplarından ezberinde bulunan beyitleri okurdu. Ara sıra kendisi de kıta, güzel gibi şeyler yazardı. Bunlardan bazıları Aruz vezniyle olurdu.

Okulumuza İsa Efendi adında bir Farsça öğretmeni atanmıştı. Her hafta Salı günü gelirdi. Çocukların bazıları ondan ders alırlardı. Ancak okula gönderileceğim zaman babam:

-Sakın Farsça okumayasın, diye beni sıkıca uyarmış ve şu beyti okumuştu:

Her kim okur Farisî
Gider dinin yarısı

Babamın öğüdü kulağımda küpe olduğundan Farsça'ya özenmek şöyle dursun, okuyanlara dinsiz gözüyle bakıyordum.

Lala bu durumu öğrenmişti. Bana gizlice Farsça'nın her şeye lazım olduğunu, inanç yönünden zarar görmeden öğrenilebileceğini, her Farsça okuyanın dinsiz olamayacağını, hatta Farsça hocası İsa Efendi'nin çok inançlı ve dindar bir kişi olduğunu söyledi.»

Lala Ziya'ya kendisinin zamanında bu dili öğrenmediğine pişman olduğunu söyler. Ona göre babası Farsça bilmediği için böyle konuşmuştu. Kendisi bu dili öğrenmediği zaman arkadaşlarından geri kalacaktı. Öğrenip imtihanını başarıyla verebilirse babası da bu durumdan son derece memnun kalacaktı.

Lala'nın sözleri Ziya'yı etkiler. Artık Farsça'yı öğrenmeyi kafasına koymuştur. Gizlice okul kütüphanesinden **Tuhfe-i Vehbi** adındaki kitabı ödünç alıp derse başlar. Kısa; sürede kitabın sonuna gelir.

Bir ara Lala'sıyla aralarında geçen bir olay Ziya'yı bir hayli duygulandıracak, etkileyecek ve sanat zevkinin oluşmasına sebep olacaktır. Büyük bir kabiliyetin ortaya çıkmasını sağlayan bu olayı dinleye-lim:

EL DEĞİRMENİNİN ANLATTIKLARI

«Bir gece Lala ile beraber karşılıklı oturmuş, el değirmeni ile bulgur öğütüyorduk. Değirmeni çevirmek sırası bana geldi. Ben çevirirken baktım ki Lala'nın gözlerinden yaşlar dökülüyor, ağlıyordu. Sebebini sordum.

"Sen daha çocuksun, anlamazsın, dedi.

Ben ısrar ettim. Sonunda konuşmak zorunda kaldı.

"Bu değirmen, görünüşüyle ne söylüyor, bilir misin? dedi.

Ben değirmenin konuştuğunu o zamana kadar işitmediğimden hayran hayran Lala'nın yüzüne baktım.

“Aman Lalacığım, değirmenin nasıl konuştuğunu bana söyle, diye ısrar etmeye başladım.

Lala içinden bir **'ah'** çekti.

“Evet, değirmen konuşur. Bizden daha açık ve akla uygun konuşur, fakat onu anlamaya kulak gerek. İşte bu değirmen, şu haliyle diyor ki:

'Ey bana bakan gafiller! Gözlerinizi iyice açın, bana iyice bakın. Çünkü ben bu dünyanın örneğiyim. Bana koyduğunuz buğdaylar da dünyaya gelen insanların aynısıdır. Konulan taneleri ben iki taşın arasında yuvarlaya yuvarlaya kırıp ufaltırım. Ve istenilen şekle geldiklerinde bulgur olurlar, onları dışarı atarım. Yeni gelenlerle uğraşırım, nitekim dünya da insanları gökyüzü ile yer arasında türlü belalar ve imtihanlarla ezer. Bunları olgunlaştırır. Yani dünya her insanın kaderinde olan ömrü tamamlanınca mezara atar, yeni insanlarla ilgilenmeye başlar.’

Bunları anlatan Lala duygulanmıştı. Bir an duraklamış. hayâle dalmıştı. İçinde bir ilham doğmuş, onu terennüm ediyordu:

Âsiyâbı devreden âhenge nazar kılmışım

diye şiire başlıyordu. (Su değirmenini döndüren ahenge bakakalmışım)

Âsiyap kelimesinin su değirmeni anlamında olduğunu öğrenen Ziya’nın Farsça’ya ilgisi artmıştı. Lala’nın gözünü, kaşını eğerek büyük bir zevkle okuduğu şiir, fazlasıyla hoşuna gitmişti. Lala’sından kendisine de şiir söylemenin yolunu öğretmesini istedi. Onun kararsızlığını görünce yalvarmaya başladı. Lala bu ısrara dayanamadı, eliyle Ziya’nın saçlarını okşarken, dalgın gözleri uzaklara bakıyordu.

«ŞAİRLİK ALLAH VERGİSİDİR»

Lala:

“Şiir dedikleri, bazı İnsanlara özel bir Allah vergisidir, dedi. Devamlı uğraşma ve öğretim ile olmaz. Eğer Cenab-ı Allah senin de kaderine yazmışsa şair olursun. Yoksa hiç bir şekilde bu şerefe ulaşamazsın. Hoca Numan Efendi her ilimde deniz gibi geniş, derin ve engin bir bilgiye sahip, üstün biriyken şiir söyleyebiliyor mu? Bak İsa Efendi Farsça’da eşi, benzeri olmadığı halde şiir söyleme yeteneğine sahip midir? İşte şiir, Allah vergisidir, ilim ile ele geçmez.»

Bu sözler, Ziya'nın içindeki güzel duyguları dalgalandırır, değirmeni bırakır. Ağlayarak Lala’nın boynuna sarılır.

Lala içi sevgi dolu, bağrı yanık bir insandır. Ziya’ya acıyarak bakar. Gönlünü almak ister.

“Sende şiire karşı bu sevgi ve heves olduktan sonra, umarım ki şair olursun, der.

«Şiirin sözlerden meydana geldiğini söyleyen Lala, şiir yazarken Aruz denilen vezne uygun hareket etmek, mısraların sonlarını da birbirlerine uydurmak gerektiğini anlattıktan sonra durdu. Derin bir nefes aldı:

“Madem ki şiire hevesin var, uğurlu olması için başlangıç şiirin bir Na’t olsun. Haydi bu şekilde bir şey yazıp yarın bana göster. Uymayan yerleri düzeltiriz. Böylece sen de şair olursun, dedi.

Lala bunları söyledikten sonra rediflerin «Ya Rasûlallâh» olmasını salık verdi.»

Ziya’nın mutluluğu sonsuzdur. Yüreği sevinçle dolmuştur. Kolay değil, şairlik merdiveninin ilk basamağına ayak atmaktadır.

«Ben o sevinç ile merdivenleri dört elle çıkarak odama koştum, kapıyı kapadım. Önüme bir tomar kâğıt koydum. Hemen kalemi elime aldım. Güya kalfamda yığılıp kalmış birçok şeyi yazacaktım. Düşün ha bire düşün! Aklıma bir şey gelmez!.. Vezin ve Aruz nerede? Basit kelimeler bile, sanki onları tutup zorla vezin sırasına sokacakmışım korkusuyla kafamdan kaçışıyorlardı. Kısacası hatırıma hiç bir söz

getiremedim. Gözüme bir an bile uyku girmedi. Böylelikle sabah oldu. Nasıl olursa olsun dedim, kâğıda bir kaç saçma sapan şeyler yazdım, fakat satırların sonlarına « Ya Rasûlallâh » redifini eklemeyi unutmadım. Bunları bir kaç yüz kere tekrar okudum ve kafamda hepsini vezinledim. Pekâla bulmuştum. Ancak mânâ hiç hatırıma gelmedi. Ortalık ağarır ağarmaz sevinerek, Lala'nın odasına koştum ve onu henüz yatağından kalkmış abdest alırken yakaladım. Bir işi başarmışçasına kâğıdı eline tutuşturdum.

İLK ŞİİR

Lala bir kere gözden geçirdi, kâğıdı yine bana verdi. Gülümseyerek:

“Bu da fena değil ama şiirde vezin, her mısraın hareketleri ve duruşunun birbirine uygun olması demektir. Bunun ise kimi 'Fâilâtün', kimi 'Müstef’ilün' olduğu gibi, hiç birinden bir mana da çıkmıyor. Kelimeler birbirlerine **'dargın öküz’** gibi bakıyorlar. Halbuki şiirde vezin ile beraber mânâ da şarttır. Sen yine bunu sakla, fakat bu gece dediğim gibi yazmağa çalış, yarın göreyim, dedi.

O zaman ben de şiirimi tekrar okudum. Lala’nın dediği kusurların hepsini gördüm. Artık ders kimin umurunda! Şâir olmak bence cihâna sahip olmaktan kıymetliydi.

O gün akşama kadar okulda şiir düşündüm. Cami avlusunda ceviz oynarken yine şiir tasarladım. Sonunda o gece de sabaha kadar uğraşarak bir şeyler karaladım. Ertesi günü Lala’ya gösterdim. Lala kâğıda göz gezdirirken benim yüreğim atıyordu. Acaba ne diyecek diye gözlerinin içine bakıyordum. Bilmem beni heveslendirmek için miydi, yoksa gerçekten şiirin vezni, mânâsı var mıydı, veya Lala’ya mı öyle göründü, her nasılsa bu defa beni kucakladı.

“Aferin, artık şair olacağına şüphem kalmadı. Baban değil, kim engellerse engellesin artık korkmam, dedi.

Bu sözler içimdeki ateşi sanki yelpazelendirdi.»

Şiir sevgisi Ziya’nın gönlünü kaplamıştır. Artık günlük harçlıklarını biriktiriyor, Lala’sıyla beraber Sahaflar (kitapçılar)'a gidiyor, **Âşık Ömer, Gevheri** gibi saz şairlerinin şiir kitaplarını alıyordu. Gecelerini **de** bu usta şairlerin şiirlerini büyük bir dikkat ve zevkle okuyarak geçiriyordu.

Yıllar geçecek, küçük Ziya büyüyecek değişik memurluklardan sonra. Devletin büyük makamlarına getirilecektir. Ziya Paşa olarak çeşitli önemli görevleri üstlenir. Bunun yanı sıra gazetecilik yapar, siyasi hareketlere karışır. Fakat Ziya Paşa, şair olarak yaşar.

Yazdığı şiirlerin pek çok mısraı milletimizin dilinde atasözü gibi dolaşırken, kendisi çocukluğunda bu yeteneğini keşfeden ve geliştiren Lala’sını unutmayacak, **«lalamın çabası sonucu şair oldum»** diyecektir.

Kaynak:

Tanzimat'tan Günümüze Edebiyatçılarımızın Çocukluk Hatıraları,
M. Huri YARDIM, Kavramlar Yayınevi, 1986, İstanbul

Na't-ı Şerif

Belâ-yı mâsivâya mübtelâyım yâ Rasûlallâh

Zebûn-ı pençe-i nefs ü hevâyım yâ Rasûlallâh

Kerem kıl ben esîme el-aman ey rahmet-i âlem

Ser-â-pâ mahz-ı isyân u hatâyım yâ Rasûlallâh

Sen evreng-i şefâat şâhısın sultân-ı rahmetsin

Kapında ben de bir kemter gedâyım yâ Rasûlallâh

Şefâat kıl meded yoksa o rütbe çok günâhım kim

Ne rütbe yansam ol rütbe sezâyım yâ Rasûlallâh

Zebûn-ı derd-i isyâna tabîb-i mihribân sensin

Alîlim ben de muhtâc-ı devâyım yâ Rasûlallâh

Ne gam mücrim isem de bana besdir bu sa'âdet kim

Kapında bir kemîne hâk-i pâyım yâ Rasûlallâh

Beni reddetme evlâdın başıyçün bâb-ı lûtfundan

Ziyâ'yım bende-i Âl-i âbâyım yâ Rasûlallâh

****

GEVHERÎ'DEN

Emânet etmişsin geldi selâmın

Şevketli sultânım aleyküm selâm

Aldı ta'zim ile bu ben gulâmın

Ey şâh-ı hûbânım aleyküm selâm

Müyesser olur mu rûyunu görmek

Acep olur mu ki, vaslına ermek

Gâhi gâhi böyle selâm göndermek

Keremdir Efendim aleyküm selâm

Lutf edip hatırım ele almışsın

Hasretinle yandığımı bilmişsin

Duydum ki, mürüvvet kâni imişsin

Dertlerimin dermânı aleyküm selâm

Umarım Efendim mürüvvet senden

Uğruna geçmişim can ile tenden

Demişsin gedâma selâm et benden

Berhudâr ol canım aleyküm selâm

Geçirdin boynuma aşkın kemendin

İyi ki, anmışsın bu derd-i mendi

Kuluna selâm etmişsin Efendim kendin

Derdime dermanım aleyküm selâm

Bilmezim bu dil-i biçâre netsün

Hicr-i firakınla ya kande gitsün

Selâm eylemişsin Hak selâm etsün

Sana ey cananım aleyküm selâm

Hasta idim beni getirdin cana

İhtiyaç kalmadı gayri Lokman'a

Selamın şifa verdi bu hasta cana

Gönlümün sultanı aleyküm selâm

Azîz iltifatın râyegân ettin

Âteş-i sinemi gülistan ettin

Mahzun Gevheri'yi şâdüman ettin

Ey gonca dehânım aleyküm selâm

Gevherî kuddise sırruhu'l-azîz

ZİYA PAŞA'DAN HİKMET DERSLERİ

ZİYA PAŞA'NIN ESERLERİNDEN

HATMİYYET'IN SIRRI

a-Hatmü'l-enbiyâ

Peygamberlik müessesesinin Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem ile sona erdiğini, ondan sonra yeni bir peygamber gelmeyeceğini ifade eden "Hatmü'n-nübüvve" terimi, Arapça'da **"bir işi tamamlayıp sona erdirmek, bir şeyin sonuna damga vurmak, bir yazı veya belgeyi mühürlemek"** anlamlarına gelen "hatm" maştan ile, Arap dil bilginlerinin **"yükseklik ve yüksek makam, haber vermek, belirginleşip ortaya çıkmak"** gibi anlamlarda kullanılan "nebve" veya "nebe" köklerinden geldiğini belirttikleri "nübüvvet" kelimesinden oluşmuş bir terkiptir. Buna göre "Hatmü'n-nübüvve" Allah ile kul arasındaki elçilik görevinin sona erdiğini belirtmektir.

Hatmü'l-enbiyâ inancından hareket eden bazı sûfîler, velîlerin de hâtemi olacağı fikrini savunmuşlardır. Aslında bu görüşün temeli, velînin nebîden üstün olup olmadığı tartışmasında yatmaktadır.

b-Hatmü'l-Evliyâ

Hatmü'l-evliyâ görüşünü ilk defa ortaya atan Hakîm Tirmîzî'dir (öl.320/932). Veliliği nebîlikten üstün görmekle suçlanan ve bu yüzden Tirmiz'den ayrılmaya zorlanan Hakîm'in hiç bir eserinde buna dâir bir ifâde yoktur. Hakîm'e göre nasıl bir hatmü'l-enbiyâ varsa bir de hatmü'levliyâ vardır. Velîlik de peygamberlik gibi kesbî olmayıp İlâhî bir lütufdur. Peygamberlerin Allah Teâlâ'dan aldıkları vahyi insanlara teblîğ etme görevi olmasına karşılık, tamâmen özel bir mahiyet taşıyan velâyetin nebîler tarafından haber verilen bu İlâhî hakîkatleri bizzat yaşamak ve yaşatmak gibi görevleri bulunmaktadır. Bundan dolayı peygamberin mûcize gibi bir delîle ihtiyacı olmasına rağmen velînin, böyle bir delîle ihtiyacı yoktur. Zîrâ veliler, hayır ve fazîletin birer canlı timsâlidir. Peygamberlerin birbirlerine göre üstünlüklerinden hareket eden Hakîm Tirmîzî, velîler arasında da böyle bir derecelenme bulunduğu sonucuna ulaşmakta, bunu **"İnsanları uyar! İnanalara da Rableri katında yüksek makamlar bulunduğunu müjdele!"** âyetindeki (Yûnus 10/2) "kademü sıdk" ifadesine dayanarak delillendirmeye çalışmaktadır.

İbn-i Teymiyye Hakîm'in bu görüşünün bazı kimselerin hatmü'l-evliyâ oldukları iddiâsıyla ortaya çıkmalarına yol açtığını söyler. Daha sonraları bu görüş İbn-i Arabi'de kemâl noktasına ulaşacaktır.

O'na göre velâyet-i Muhammediyye dört kısımdır. Bu dört kısmın da birer hâtemi vardır. Birincisi sûrî ve ma'nevî tasarrufa sâhip olan, Ali b. Ebî Tâlib kerremallâhü veche'dir. Çünkü O râşid halîfelerin sonuncusudur. Peygamberimiz hadîs-i şerifde "**hilâfetin kendisinden sonra otuz yıl olacağını"** haber vermişlerdir. Bu hâteme **"hâtem-i kebîr"** denir.

İkincisi ise yine sûrî ve ma'nevî tasarruf sâhibi olan Mehdî aleyhisselâmdır. Âhir zamanda ortaya çıkacaktır, ismi Muhammed olup yaratılış ve sûreti Rasûlüllah'a benzerdir. Fakat ahlâkı O'ndan aşağıdadır. Ondan sonra hiç bir velî sultân olmaz. Bu velâyet O'nunla hatm olur. O'na "hâtemi sağîr" derler.

Üçüncüsü Ibn-i Arâbî'dir. O'na "hâtem-i asgar" derler. Çünkü o sûrî ve ma'nevî tasarrufa kâdir almakla birlikte yalnız ma'nevî tasarrufa mâlik olup hilâfete yakın olmayan velâyetin hâtemidir.

Dördüncüsü İsâ ibn Meryem aleyhisselâm'dir. O'ndan sonra hiç bir velî gelmeyecektir. Velâyet O'nunla hatm olunur. O'na da "hâtem-i ekber" denilir. O'ndan sonra da kıyamet kopacaktır.

Ibn-i Arabî'nin kendisi hakkında böyle bir hatmiyyet iddiâ etmesi 599 senesinde Mekke'de gördüğü bir rüyâya dayanır.

BURSEVİ'DE HÂTEMÜ'L-ENBÎYÂ ve EVLÎYÂ ANLAYIŞI

Hatm-i Nübüvvet

Bir nesnede hatmiyyet itibar olunmak başlangıca bağlıdır. Bir işin başlangıcı olmadıkça sonu da olmaz.

Nebîler kendi aralarında bir yönden tafdîl bir yönden mefdûl oldular. Hatm-i Nübüvvet ise bütün enbiyâda bulunan fazîletlerde olana denk ve başka hassâsiyetlerle fazîletli oldu. **Bütün kemâlât meselâ Mûsâ aleyhisselâm veya İsâ aleyhisselâm ümmetine verilmiş olsaydı o ümmetin Peygamberi hatmü'l-enbiyâ olması lâzım gelirdi.** Dolayısıyla hatmiyyet fazîleti Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve selleme mahsus ve bütün da'vetleri fiilen kabul etmek devleti ümmetine lâyık görüldü.

Hatmü'l-enbiyâ Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem ki enbiyâ dâiresi O'nunla tamam olmuş ve mürselîn halkası O'nunla nihayet bulmuştur. Bu bir hazrettir ki bütün hazretler ona baş eğmiştir. Bu bir başlangıçtır ki bütün sonlar onu baba bilmiştir. Çünkü hatmiyyeti, başlangıç olmasına zıd değildir. O'nun hatmiyyeti cismânî yöndendir. Başlangıcı ise rûhâniyyet yönündedir. Hatmiyyeti, ilmî kemâlâtına bağlıdır.

> Bursevî, Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemin **"Ben güzel ahlâkı tamamlamak için gönderildim"** hadîsini hatmiyyetle izah eder. Daha evvel güzel ahlâk tamam değildi. Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemin gelmesiyle kötü sıfatlara, övülen bir yön ta'yîn edilip ümmet o yönüyle amel etti. Meselâ hased kötü bir sıfat ancak övülen tarafı **"malını Allah yolunda harceden zenginlerle, ilmini neşredip halkı ihyâ ile meşgul olan âlimlere"** haseddir. Ayrıca bazı meşrû ameller ta'yîn edildi ki Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemin şeriatından önce o amellerle ibâdet olunmamıştı.

Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemin vücûdu, câmi'di. Mübârek alınları İlâhî nurla parlardı. Hz. Âdem aleyhisselâmdan kendilerine gelinceye dek ne kadar insanların havâssı geçtiyse hepsinin kemallerini tek başına elde ettikten sonra şerif bir sıfatla ile onlardan üstün olmuştur. Bu rü'yettir. Çünkü diğer nebîlerde ve velîlerde rü'yet İlâhî basîretle olmaya mahsusdur. Ancak Cenâb-ı Nebî'nin Mübarek kalıbı diğerlerinin kalbi mesâbesindedir. Bunun için kalıbıyla da İlâhî rû'yete kavuştu. Mi'rac gecesi bâtını ile keyfiyetsiz olarak idrak etmekle beraber arşın üstünde zâhiriyle de keyfiyetsiz olarak idrâk etti.

İbrâhim aleyhisselâm kavmine sıfat mertebesi verildi. Onun için Hz. İbrâhim ni'met ve hamd mazharı oldu. Hâtemü'l-mürselînin kavmine ise bütün mertebeler verildi. Onun için Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem berzah mertebesinden da'vet etti ki bu ruhdur. Bundan dolayı bu ümmet tenzîh ve teşbîh makamını cem edip hepsini geçtiler. Bununla ilgili âyetler olup meselâ **"İki elimle yarattım"** (Sâd 75) âyetinde "yedeyn"den murad tenzîh ve teşbîhdir ki onun kemâli bu ümmette zuhûr etmiştir. Guyâ Âdem'in yaratılmasından murad da bu ümmetin zuhûrudur. Çünkü **Cenâb-ı Nebî sallallâhü aleyhi ve sellem âlemin gâyesinin sebebidir.** Âlem O'nun zâtının zuhûrunu bekliyordu. Çünkü hikmetin gereği üzerine geldi ve hatmiyyet vâki' oldu.

Hatmü'l-evliyâ

Bursevî bu konuda Nebî'nin zâtında ilk hatmiyyet olduğunu, dolayısıyla hatmü'l-evliyâ'nın hakîkatte hatmü'l-enbiyâ olduğunu söyler. Bütün enbiyâ nübüvvet hissesini Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemden aldıkları gibi bütün nebi ve veliler de velâyet hissesini aynı zamanda hatmü'l-evliyâ olan Cenâb-ı Nebî'den almışlardır. Bu görüşe uygun olarak İbn-i Arabî'nin **"Bütün enbiyâ ve evliyâ, hatm-i velâyetin nûrundan ahzaderler"** sözünden amacın yukarıda izah edildiği gibi olduğunu söyleyen Bursevî, zâhir erbabının, sözün hakikatine vasıl olmadan, Şeyh aleyhinde söz söylemelerini eleştirir.

Bütün enbiyâ Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemin dünyada gölgesi olduğu ve kendi asırlarında kutbiyyetleri vekâletle olduğu gibi evliyanın da Rasûlüllah'ın velâyetinin zilli olan Hatmü'l-evliyâ'nın gölgesi olduğunu ve O'na vekâletle görev yaptıklarını bildirir. **Buna göre her asırda ve her şehirde**

zuhur eden velî O'nun suret ve nâibidir. Her velînini bir nebî meşreb üzerine sulüku vardır. Muhammedü'l-meşreb olan sairlerden ekmeldir. Ve hatmin hakîki ismi Muhammed'dir.

Hatmü'l-evliyâ'nın Mazharları:

Hatmü'l-evliyâ dört olup hakîkatte ise birdir. O da Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemdir. Buna göre velâyetin kemal derecesinin icmâlî olarak, başta mazharı **Hz. Ali kerremallâhü vechedir**. Onun için **"İlim şehrinin kapısıdır"** buyrulmuştur. İcmal zâhir yönüyle idi. Tafsîl Hz.Ali kerremallâhü vechenin bâtınında idi. Zâhirde ancak rumûz ve işâretleri vardı. Tafsîlen mazharı Şeyh-i Ekber'dir. Cesedleri Şam'da, latîf rûhu ise bütün şehirlerde mutlaktır. Diğer iki mazhar ise Mehdî ve Hz. İsâ aleyhisselâmdır.

Hz. Ali kerremallâhü veche

lmâm-ı Ali İlâhî keşf ilmi ile şöhret bulmuştur. Bu ilmin nûru ona Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemden aks etmiştir. Ondan sonra külliyeti, Şeyh'de zuhur etmiştir. Evliyânın da her birine kabiliyetlerine göre nasib verilmiştir. Enbiyâ ve mürselînin sırn lmâm-ı Ali'dir. O'nun sırrının tafsîli sureti Hatmü'l-evliyâ'dır. Bu iki netîceden başkası küllî ve cüz'î netîcelerdir. Küllî netice ekmel, cüz'î netice kâmil olanlardır.

İmam-ı Ali velâyetin başlangıcı olup zuhur yönünden aydan hilâl gibi, hakîkat yönünden ay gibidir. O'nun cennette kasrı Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemin kasrı ile beraberdir. Rasûlüllah'la arasındaki münasebet güneşle ayın münasebeti gibidir. Bu yönden hatmiyyet Hz. Ali'nin, hatmiyyetin zuhûru Şeyh-i Ekber'indir. Bedriyyet ayın ortasında olur. Bu ma'nâdan hatmiyyet, ümmet-i merhumenin müddeti olan bin senesinin ortalarında olur. Şeyhin zuhûru beşyüzden sonradır.

Şeyh-i Ekber kaddesellâhü sırrahu'l azîz

Şeyh-i Ekber Hz. Ali'nin aynası ve tam mazharıdır. Onun kemâlinin tafsîli Hz. Şeyh'de zuhur etmiştir. Ve bu söylenen aynaya niçin ihtiyaç olduğunu keşf erbâbı bilirler.

Mazhariyyet Şeyh'indir. Eğer mazhariyyet olmasa karışıklık, küfür ve dalâl lâzım gelirdi. Çünkü **Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem başlangıçta ahkâma da'vetle görevliydi.** Hikmetler ve hakikatler ahkâmın içinde idi. Rasûlüllah bazı hakîkat mertebelerine remz ve işâret ettiler. Ancak tafsîl etmediler. Zîrâ insanların o ma'nâyı anlamaya tahammülleri yoktu. Anlatsaydı reddedilip bi'seti zâyi' ve abes olurdu. Onun için bu ma'nâyı mazhara alıkoydu. Böylece anlayan kabul etsin ve anlamayan da ta'n ederse vâsıtaya ta'n etsin ve mazharı reddetsin. Çünkü onlara göre **"mazhar zâhirin gayrıdır."** Söyledikleri indîdir, naklî değildir. Hakikatte ise kelam, Nebî'nin kelâmıdır. Mazhar, O'nun tafsîlde tercümanıdır. Ancak şeriatın bâtınını fehm herkese müyesser değildir. Bunun için Kur'ân'm bâtınını küfriyyâta i'tikad ederler. Kur'ân'm yansı ile ameli terkederler. Bâtını zâhire muhâlif sanırlar. **"Bunları ben kendiliğimden yapmadım"** (Kehf 82) sırrından hebersizdirler.

Bursevî, hatmü'l-evliyâ'nm mazharlan konusunda ayın hallerini örnek gösterir. O'na göre ayın devrinin nübüvvet mertebesinde bedriyyeti Cenâb-ı Mustafâ'nın (sallallâhü aleyhi ve sellem) zuhûruyla olup ondan sonra hatmiyyet ile gizlendiği gibi, velâyet mertebesinde de bedriyyeti hatm-i evliyâ'nın vücuduyla olup nûrun ortaya çıkışı zulmet içine girmesinden beri yarım gün olmuştur. Bu beşyüz sene ve belki daha fazladır. **"Nihâyet o kurumuş eğri hurma dalı gibi bir hal alır"** (Yasin 39) gereğince sonunda görünmez olur. O'nun yay şekline girmesi sonunun evveline dönmesine delâlettir. Bu ise büyük kıyamette vücûd bulur. Demek ki hatmü'l-evliyâ ümmetin müddetinin ortasında bedriyyet mertebesine geldi. Ve velâyet O'nun nuruyla doldu.

Hatmü'l-Evliyâ Şeyh-i Ekber'dir. Bu husûsî mertebeye göredir. Yoksa O'nunla velâyet arkı kesilir ma'nâsına değil. Çünkü O'ndan sonra sayısız evliyâ gelmiş ve gelmektedir. Lâkin hepsi hatmü'l-evliyâ'nin nezâretindedir.

Dünyâda son zamana dek ne kadar evliyâ gelecekse hepsinin ruhları Şeyh huzurunda hazır olup onların âzâlarına nefh etmiş ve nefes vermiştir. Hepsinin hakîkat ilminden hissedâr oldukları o nefhin eseridir. Çünkü ilâhî âdet üzere bu merâtibe vusûl evliyânın tayyib nefeslerine bağlıdır. Bu misal

âleminde olan nefhdir. Ya ihzâr ya da uykuda olur. Bâzen hisde de olur.

Bursevî, kendisine üstâdı Fazl-ı llâhî'nin, sonra el-Arabî'nin, sonra Hızır'ın ve nice evliyânın "nefes-i nefis" bahşettiklerini söyler.

Mehdî aleyhisselâm:

Bursevî, İbn-i Arabi'nin hatmiyyetinin husûsî mertebe itibariyle olduğunu sıkça tekrarlar. **"îlim filan kimsede hatm olundu"** derler. Bununla beraber ondan başka dünyada âlimler de vardır. Bu ümmette Enbiyâ'nın vârislerinin başı ve sonu mazbuttur. Buna göre velîlerin evveli tarikat silsilesi hasebiyle Hz. Ali kerremallâhü vechedir. Tabii ki Hz. Ebu Bekir tahakkuk yönünden O'ndan öndedir. Sonuncusu Hz. Mehdî'dir. Hz. Ali nesebindendir. Mehdî'nin vâlidesi **"Nercis" (Nergiz)** isimli hâtûn Hz. Abbas evlâdındandır.

Sonuncu evliya ile ilk evliyâ gûyâ birbirine benzerdir. Belki Hz. Ali kerremallâhü vechenin fazl-ı zâidi vardır. Ondan sâdır olan hakîkatler, rumuz ve işâretler diğer sahâbeden sâdır olmamıştır. Bidâyet ve nihâyetin aralarında câmia yönünden külliyyet üzerine olduklarından âhir zamanda Hz. Mehdî'ye vezîreyn olmuşlardır. Ya'nî bu ikisinin rûhâniyetlerinden Mehdî desteklenmiş olsa gerektir. Mehdî'nin hatmü'l-evliyâ olması Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemin vârisi olması ve yaşantısının O'nun gibi olmasındandır.

Hz. İsâ

Âdem aleyhisselâmdan sonuna dek olan hilâfetin hatmidir. Bu da hâtemü'levliyânın sırrıdır. Zîra İsâ aleyhisselâm O'nun ümmetinden sayıldığı gibi hükmen evlâd-ı hatmdendir. Çünkü **Cibril Muhammed'in (sallallâhü aleyhi ve sellem) rûhundan yaratıldı, İsâ aleyhisselâmda Cibril'in nefesinden yaratılmıştır. Dolayısıyla İsâ aleyhisselâm hatme göre çocuğun çocuğu gibi olmuştur**. Bu yönden hilâfetin netîcesi yine onda karar etmiştir.

Kaynak:

İsmail Hakkı Bursevî, (TUHFE-I ATÂİYYE), Kabe ve İnsan, Veysel AKKAYA, İnsan Yayınları: İstanbul 2000, sh:84-89

İSMAİL HAKKI BURSEVÎ KADDESELLÂHÜ SIRRAHU'L AZÎZİN İLAHİLERİNDEN

Yâ Rasûlallah makamın arş-ı a'lâdır senin

Merteben bâlâ-yı tûbâdan muallâdır senin

Cevher-i lafzın katî kıymetlidir ya'küttan

Ânınî-çün her sözün makbûl-i Mevlâdır senin

Mâidendir halka takdîm-i şefâat eylemen

Feyz-i dil-cüy-i lebin sükkerden a'lâdır senin

Her ne suret kim verirsen kârına dâreynde

Ettiğin tedbirler şâirden evlâdır senin

Arza hâcet yok huzura hâcetin Hakkî kulun

Akseder âyinene kalbin mücellâdır senin[12b)

****

Yâ Rasûlallah vücûdun oldu mahz-ı kimyâ

Kimse bilmez künhünü ne enbiyâ ne evliyâ

Nâr-ı aşkında erir eczâ-i âlem dem-be-dem

Cevherin sâf etmede yanıp yakılır asfiyâ

Levh-i sîmîn-i tenindir nakş-ı ahlâk olmasa

Böyle izzet vermez idi zâtına zü'l-kibriyâ

Kân-ı izzetten alındı cevher-i zâtın senin

Ağzını açmaz sadef her giz eder senden hayâ

İsterisen sende bâzâr-ı kabul içre revâc

Müşteri ol na'tının gevherlerine Hakkı'yâ (58b]

**

Dervîş odur kim sırrını sultân anın bilmez ola

Dil hâteminde ismini her cân anın bilmez ola

Tenden çıkıp ola melek devr ede râhu çûn felek

Keyfiyyet-i ahvâlini devrân anın bilmez ola

Gözden döke bârânını dilden yaka nirânını

Deryâ-yı feyz katresin ummân anın bilmez ola

Vahy-i İlâhi söyleye cevherleri bezi eyleye

Ammâ ne yerde ma'deni bir kân anın bilmez ola

Hakkî odur kim Hakk ile Hak ola Hakk ile dola

Remz-i kelâmın *değme* bir insan anın bilmez ola[68a]

Kaynak:

İsmail Hakkı Bursevî, (TUHFE-I ATÂİYYE), Kabe ve İnsan, Veysel AKKAYA, İnsan Yayınları: İstanbul 2000

NİKÂH'IN SIRRI

Nikâh, ne üzerine olursa olsun üçüncü bir netîce için iki şeyin izdivâcıdır. **Nikâh, bazen teslis (üçleme) olarak da isimlendirilir.** İki taraf arasındaki neticelerin çeşitliliğine göre nikâhın da çeşitleri çoktur.

Teslîs, Hak tarafından ve halk tarafından "üç"ten kâim olmadır. Hak tarafından kâim olan "ZÂT", "İRÂDE" ve "KAVL"den ibâret bulunan üç şey ile; ve halk tarafından da bu üçe mukâbil olarak kâim olan "şey'iyyet", "istima"' ve "emre imtisal" keyfiyyetlerinden ibâret olan üç şey ile olmuş olur. Bunlardan birisi noksan olsa yaratılış gerçekleşmez.

Delillerde ve bir takım ma'nâların ortaya çıkmasında bile teslîs esastır. Meselâ mantıkî kıyas mutlaka üçten olan düzenleme üzere olmalıdır. Aradaki tekrar erkekle kadını birbirine bağlayan nikâh gibi, iki mukaddimeyi birbirine bağlar. Dünyâ değişkendir. Her değişken hâdisdir. O halde dünyâ hâdisdir, dediğimizde burada ikişer müfred vardır. Bunlar: Dünyâ, değişken, değişken, hâdis kelimeleridir. Ancak ikinci mukaddimedeki değişken kelimesi tekrarlanmıştır. Bu da iki mukaddimeyi birbirine bağlamak içindir. Böylece dünyâ, değişken, hâdis kelimelerinden ibâret olan üç müfred kalır.

"O size rahimlerde dilediği gibi şekil verendir." (Âl-i lmran 316) âyetini İbnü'l-Arabî kaddesellâhü sırrahu'l azîz şöyle îzah eder: **"Hayal rahimlerdendir. Onda ma'nevî nikâhla ve ma'nevî hamle ile dilediği gibi hayalleri şekillendirir. Allah Teâlâ bu ma'nâ rahmini (hayal) açar. Dilediği sûretleri meydâna getirir."**

Tenâsül, bitki ve hayvanlarda olduğu gibi ilimlerde de olur. Buna 'tenâsül-i meânî' derler. Ma'nâlar, cesed suretlerini kabul ederler. Çünkü cisimler meydâna getirme mahallidir.

İlâhi tenâsül (ilâhî nikâh), Hakk'ın imkân mertebesinde sevgi irâdesiyle (Bilinmeyi murad ettim.) mümküne teveccühüdür.

Âlem neticedir. Netîce ise ancak iki mukaddime ile olur. Âlem, mümkünlerin a'yınlarını a'yan ve ma'rifetlerde mevcûdun kemâlini muhabbet yoluyla dilemesiyle İlâhî teveccühden meydâna gelmiştir. Bu hal nikâha benzer.

BURSEVÎ'NIN NİKAH HARKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Bursevî, tezevvücü ikiye ayırır:

1-Evlilik

Hilâfet ve silsile için evlenme gerekli olup, nafile işlerin en fazîletlisidir. **"Bekâr olan kimsede hayır yoktur"** denilmiştir. Ayrıca kadınlara yakınlıktan amaç sadece şehvetin tatmîni değildir. Asıl maksat evlâd edinmektir. Hadisde, **"Doğuran siyah hâtûn doğurmayan güzelden efdaldir"** buyrulmuştur. Çünkü amaç silsiledir. Âyette **"... Allah'ın sizin için takdir ettiklerini isteyin." (**Bakara 187) buyrulması da yakınlıktan muradın evlâd taleb etmek olduğuna delildir.

2-Ma'nevî Evlilik

Ma'nevî evlilik tarîkat nikâhıyla mümkündür. Bu nikâhdan doğacak evlâda **"ma'nevî evlâd"** derler. Tarîkat silsilesi bunlarla devam eder. Bu konuda şeyhler farklıdır. Bazı şeyhlerin evlâdı erkek gibidir. Bunlar tasarruf sahipleridir. Kendileri kemâle erdikten sonra başkalarını da olgunlaştırmaya çalışırlar.

- **Bazısının evlâdı kadın gibidir ki tasarrufa gücü yetmez.**
- **Bazısının evlâdı ise hem erkek hem kadın gibidir.**
- **Bazısı ise akimdir (kısır).** Ondan hiç veled gelmez. Belki kendi nefsi ile meşguldür.

Çünkü insanı irşad etmek bakâ âlemine dönmekle olur. Onun için hadisde "**Kıyamet günü bâzı peygamberlerin ümmeti olmayacağı"** haber verilir. Bunun sebebi ya başkalarını ıslah ile me'mur değildir veya kâbiliyetli kimse gelmemiştir.

Bursevî ayrıca **"(Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemin) eşleri onların anneleridir"** (Ahzab 6) âyetini **"Kâmillerin eğitimi ile hâsıl olan arınmış nefis sahiplerinin, mü'minlerin anneleri hükmünde olacağını"** söyler. Onlar, dîn ehlinin çocuklarını bir anne gibi terbiye eder.

- **Tarikat ehlinden bazı kadınlar "rical" (erkek) hükmünde olup tasarrufa kadirdir. Bazı erkekler de "nisa" (kadın) hükmünde olup tasarrufta bulunamazlar. Nitekim bazı şeyhler ârif kadınlardan feyz almışlardır.**

Bazı erkekler terbiye açısından tarikat nikâhı ile başlangıçta şeyhlere zevce hükmündedirler. Bu yönden şeyhler umuma vâlide ve mürebbiye olurlar. Derler ki **"ilim erkektir."** Halk onun ehline kadının kocasına baş eğdiği gibi baş eğer. Anlaşılan o ki **"Nerede İlâhî ilim varsa onun sahibi merddir."** İlim perdedir dedikleri sulûkun başlangıcına göredir. Sâlik başlangıçta bütün mâsivâdan ferâgat etmelidir. Bir de ilim, cehle perdedir. Bu ise makbuldür. **Çünkü ilim mutlaka kemâldir.**

Tarikat nikâhı şeriat nikâhı gibi dürüst olmalıdır. Onun için zinâdan doğanlar velâyet dairesine kadem (ayak) basamazlar. Çünkü şeriat asildir. O fâsid olunca tarikat onu ıslah etmez. Bunun için velâyet ehli azdır. Çünkü şeriat ehli geçinenlerde nikâhı muhafaza az bulunur. **Veled-i zina velî olmaz, ama şer'an mü'mindir.** Velâyetin netîcesi sahih nikâh üzerine mebnîdir.

Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem **"Eğer ben bir kimseyi dost edinseydim Ebû Bekr'i seçerdim. Ancak Allah beni halil ittihaz etmiştir."** buyurur. Yani ben de bir yönden Hakk'ın dostluğunu kabul edip gayrıdan alâkayı kestim demektir. Buna göre mü'minlerin birbirleriyle alâkaları ta'lîm ve Hakk'ı

tavsiye içindir. Hikmet âleminde ne türlü alâka olursa olsun makamına göre hak ile olunca hakla Hak'la alâkaya mani olmaz. Buna **"hakîkî nikâh"** derler. Buradan anlaşılır ki kemâl ehlinin nikâhı şer'î ve hakîkîdir. Onların zâhir ve bâtın hallerinde zinâ dedikleri ma'nâ yoktur.

Bir kimse bu zâtlara karşı kötü i'tikad taşısa sûrette nikâhı var bâtında yoktur. Çünkü i'tikâdını şeriat ve hakikatin zıddına yapıp Hakk yolundan sapmıştır. Onun için **zâhir erbâbından ma'nevî evlad gelmez. Çünkü hakîkî nikâhlan yoktur.** Zinâ eden şer'î nikâhdan, amel ve tarikat niyyetinden hâriç olandır.

Hakîkî İzdivaç

Akl-ı evvelde olan nikâh ve imtizaç rûhânîdir. İnsan mertebesinde ise cismânîdir. Cisim ve ruh müsennâ olduğu gibi "akd"de müsennâ oldu. Sûret ma'nâ ile uygunluk buldu. Onun için akde iki şâhit lâzım geldi. Alış, verişte ise lâzım gelmedi.

Bir kimsenin cismânî zevki yoksa onun ruhu yoktur. Ruh erdir. Er demek mukabele-i zevcdedir. O da ceseddir. Havvâ tenâsül için yaratıldgı gibi cesedin zevci de güzel amel semeresi için yaratıldı. Âdem ve Havvâ zâtta bir, sûrette ayrı oldukları gibi ruh ve cesedin zevci de böyle oldu. Zevcin noktası zevci ruhdan ayırdı. Tâ ki izdivaç sahih olsun. Çünkü tek olan kendi ile izdivaç edemez. İzdivaç zât ve sıfatla olur ki fiiller ve oluşlar bu ikisini eseridir.

"Kün" âleminin hükmü de izdivaç ve terkibdir. Âyette **"sizi çift çift yarattık"** (Nebe 8) buyrulur. Hattâ "Kün" kelimesi bile zât ve sıfatın izdivacının sûretidir. "Kef" ve "Nun"dan oluşur. Nikâha rağbet olunması ve nâfilelelerin efdali nikâh olması, burda geçen sırra delâlettir. **Bunun için kâmillerin nikâha (ma'nevî) hırsları vardır.** Zîrâ nikâh yakınlık zevkini ve vuslatı kapsar. Bu ma'nâ için kâmiller bekâ âlemine gönderildiler. Çünkü fenâ âleminde zât ve sıfatın izdivâcı yoktur. Belki sadece zât vardır. Zevk ise izdivacdadır. Bu sırr için hadisde "**Senden senin yüce vechine nazar etmenin lezzetini niyaz ederim"** buyrulur.

Evliyâ'nın Nefhi (nefesi)

Evliyânm nefhi ile rûhânî haşr meydana gelir. Bu cismâniyyet kabrinden rûhâniyyet mevkiine geçiş demektir. Bu hal hayvânî sıfatları öldürdükten sonra olur. Bundan sonra kaabiliyyetli olanlara bir haşir daha vardır. O da enâniyyet kabrinden rabbânî hüviyyet mevkiine geçişdir. Fenâ cesed ve ruhla olur. Cesedle mevcud olma annelerin doğurmasıyla zorunludur, hissîdir. İkinci varoluş rûhun doğumu iledir. Onun vâlidi Hakk'ın nûrudur. Buna ikinci doğum derler ki ma'nevîdir. Annenin doğurduğu cismânî olup "kâleb" (kalıp) denir. Rûhun doğurduğu ise rûhânî olup "kalb" denir.

Züleyhâ'nın nefsi, mutmainne mertebesine erişince Yusuf onu tezevvüc etti. Ondan sâlih evlâd zuhûr etti ki kalbdir. Bundan anlaşıldı ki mutmainne nefs mertebesinde olan taallukâtın hepsi hakîkîdir. Ma'nevî nikâha yakındır. İşte burada hevâ ehli tezkiye ehlinin nefisleriyle nefislerini kıyas ederler. Ancak arada fark vardır. Bil ki kan misk olunca diğer kanlar onunla beraberlik iddia edemez.

Nikâh-Hilâfet İlişkisi

Suret zâhir âleminin, ma'nâ bâtın âleminin halîfesidir. Hilâfet her ikisi ile tamam olur. **Ma'nevî doğum olmazsa hilâfet tam olmaz.** Bunun için evliyânın nefhi lâzımdır. Bu iş verimli araziye tohum atmak gibidir. Tohumdan taze tâne bittiği gibi nefesin nefhinden de taze mevlûd hâsıl olur. Nitekim **Cibril'in nefhiyle Meryem'in bâtınından İsâ doğdu.** Bundan dolayı Meryem tabiatın suretidir. Kalem-i a'lânın hareketi onun üzerine bina edilmiştir.

İnsanın vücûduna iki türlü şehvet konmuştur. Biri sûrî silsileye diğeri ma'nevî silsileye sebeptir. Âyette "**Sizin için bir kalma bir de emanet yeri vardır"** (En'am 98) buyrulur. Buna göre nutfenin yeri anne rahmi, emanet bırakılan yer pederin sırtıdır. İkisinin izdivâcıyla sûrî veled olur. Evliyânın nefesinin yeri kabiliyyetli kişiler, emanet bırakılan yer ise fâil ruhun zahrıdır. İkisinin birleşmesinden ma'nevî veled hâsıl olup hilâfet mertebesine erişir.

Kaynak:

İsmail Hakkı Bursevî, (TUHFE-I ATÂİYYE), Kabe ve İnsan, Veysel AKKAYA, İnsan Yayınları: İstanbul 2000, sh: 89-93

İMAN VE AHLÂK BUHRANI

Ebu'l Hasen Ali Hasenî En-Nedvi'nin Bağdat'taki «Filistin'i Kurtarma» cemiyetinin merkezinde 1956 Nisan ayında verdiği konferanstır.

Dertler ve neşter vurulması gereken konular pek çok, hangisinden bahsedeyim? Konular ve ma'nâlar çok oldu mu insan şaşırıyor. Fakat size inandığım bir şeyden bahsedeceğim, kat'iy yen sizi memnun etme veya kulaklarınızı hoş tutma cihetine yeltenmeyeceğim. Kendimi, vicdanımı imanımı memnun ettim mi bu benim için kâfî ve vâfîdir, çünkü vicdanımı memnun etmekle sizi de memnun etmiş olacağım.

Size ilmî veya tarihî bir konudan bahsetmeyeceğim, içinizde, sizi tatmin edecek şekilde bu konuları işleyecekler vardır, nitekim bu çeşit konuşmalara nerdeyse doymuşuzdur.

Bazen duyarsınız, insanlar sık sık İktisadî, siyasî buhranlardan bahsederler. **Hoş asrımız da buhranlar asrıdır ya, zaman zaman idare ve sosyal dertlerden yakınırlar, ben kesin olarak inanıyorum ki, İkincisi olmayan bir buhran vardır o da iman ve ahlâk buhranıdır.**

Yeryüzünü dolaşınız, milletlere, halklara bakınız, göreceksiniz ki insanlık dünyanın her bölgesindeki çeşitli ırklarıyla tek bir buhranın ıztırabını çekmektedir : **«İMAN VE AHLÂK BUHRANI».** Belâların belâsı, musibetlerin musîbeti, insanların acı acı dert yandığı her problemin kaynağı budur işte. Kaybolan ve kaybı, cihanşümul musibete uğramamıza sebep olan tek şey, imandır. Sarsılan ve sarsılması ferd, cemiyet, devlet ve hattâ dünya çapında proplemlerle karşılaşmamıza sebep olan tek şey ahlâktır. İnsanlar birbirinin benzeridirler, hâlâ da öyledir. Bizler beşeriz, bizi idare edenler de beşerdirler, fakat dünyaya hâkim olan, işte bu iman ve ahlâk buhranıdır**. Çokları sanırlar ki bütün mesele parti ve hükümetlerdedir, kabine değişti mi veya bu parti gidip öteki geldi mi buhran kalkacak, proplem çözülecek. Bu, kısır görüşe dayanan acele ile verilmiş yanlış bir hükümdür.** Çünkü mesele, parti veya hükümet değişikliği meselesi değil, akıl, itikat, şahsiyet ve kalp meselesidir. Binaenaleyh bu değişiklikler bir şey ifade etmez. <u>Bir partinin gidip ötekinin gelmesi, hükümetin, yerini başkasına terk etmesi, istenilen merhaleye ulaştıramadığı gibi, tâ gerilere de itemez.</u> Çünkü cemiyetin bütün fertleri, maddeye tapmak, egoizm ve kendisine hizmet gibi noktalarda birleşmektedirler. Bu tip bir bencillik dışarıya taşamazsa ferdî egoizm çerçevesinde kalır, genişlediği takdirde de partizan veya zümreci bencillik hâlini alır. Bütün dünyada hükümran olan zihniyet İşte budur. **Karşılaştığımız bütün kötü durumların menşei, bu tip benlikler ve maddeye tapan, çıkara hizmet eden, «benim» diyen bu zihniyettir.**

Kardeşlerim!

Hastalık budur, kendi kendinizi aldatmayınız!. Gözünüzü derin gerçeklere doğru çevirdiğinizde, belâların temelinin tek şey olduğu hakikatiyle burun buruna geleceksinizdir ki o da **«Nefse tapmaktır.»** Maddeye tapan bu şahsiyetler değişmezse, durumlar kat'iyyen değişmeyecektir.

Gazetelerin bahsettikleri, milletleri bir değirmen gibi öğütecek savaşa sebep olabilecek yarış, hayırla şer arasındaki yarıştır. Avrupa milletleri arasında cereyan etmekte olan bu müsabakanın taşıdığı ma'nâ, hiç bir zaman bozuk durumlara son vermek, insanlığa hizmet etmek, Allah'ın kanunlarını icrâ etmek, eşitliği sağlamak, emir bil ma'ruf nehiy anil münker yapmak, namaz kılmak, zekât vermek, hülâsa Allah Teâlâ'nın şu âyetiyle :

«Onlar, (o mü'minlerdir ki) eğer kendilerine yer yüzünde bir iktidar mevkii verirsek dosdoğru namazı kılarlar, zekâtı verirler, iyiliği emrederler, kötülükten vaz geçirmeye çalışırlar » (Hac : 41) buyurarak teyid ettiği gibi, ideal bir gâye değildir.

Hayır kardeşlerim!

Bu, liderlik için yapılan bir mücadeledir. Her millet, şehevi arzularını tatmin için idareye sahip olmak istemektedir. Bütün bu didinmeler, kesip biçen o olup, kaprislerini gerçekleştirecek güce sahip olmak, şahsî ve partizan çıkarlara hizmet etmek içindir.

Meselâ İngiltere ve müttefikleri, Komünist blokuna karşı koymaya çalışıyorlarsa bu, adâlet ve hakikati ikaame etmek için değildir. Aynı şekilde Komünist blokun Batı ile olan kavgası da hiç bir zaman adâleti gerçekleştirmek uğruna değildir, çünkü onun, din ve faziletle uzaktan yakından alâkası yoktur. Onun kavgası, dünyanın gelirinin tek sahibi, bütün insan gücünün biricik hâkimi durumuna gelebilmek ve dünya pazarını elinde tutabilmek amacına matuftur, aslâ insanlığın hayrına değil, rejimini kabullenenleri, hâkim olduğu milletlerin sırtından beslemek içindir.

Bütün bu çatışmaların tek ve ana sebebi, nefsi tatmin ve ona tapmaktır. Bu bozuk ve kokmuş benlik değişmediği müddetçe dünyanın düzelmesini ve mutluluğa kavuşmasını ummak havanda su dövmektir.

Kardeşlerim !

En önemli bir şey varsa, o da insanın değişmesidir. Çünkü dünyadaki her şey insana, insan da kendisine, vicdan ve imanına boyun eğmektedir**. İman ve îtikad sağlam oldu mu, muhakkak insan da düzgündür. İnsan düzelince de dünya düzelmiş demektir** :

«Dikkat edin, cesedde bir et parçası vardır ki, o düzeldi mi bütün cesed düzelir, o bozuldu mu bütün cesed bozulur. O da kalbtir. (Sahih hadislerdendir)»

İnsanlar etraflı tetkiki olmayan bazı kişilerin verdikleri hüküm neticesi dünyanın düzelmesinin şu hüviyette bir hükümetin veya şu kıratta bir adam veya partinin başa geçmesine bağlı olduğuna inanmışlardır. Hâlbuki toplumun bozukluğunun kalp ve vicdan bozukluğundan ileri geldiğini hiç akıl edememişlerdir. Onlar salâha ermedikten sonra salâh ve felâh ümidi yoktur.

Kardeşlerim!

Bu, içine kapanmış bir insanın sözü değil, tecrübeli ve, hasta cemiyetin derdinden haberdâr, bu konuda da Allah'a hamdolsun uzun bir tahsille kendisini hazırlamış bir kardeşinizin feryâdıdır.

Sağdan soldan haberi olmayan insan, karanlık bir odaya girdiğinde elektrik düğmesine basmadan, aradığını bulamaz, fakat odayı avucunun içi gibi bilen biri düğmenin nerde olduğunu bildiğinden derhal basar, elektrik yanarak odanın içi aydınlanır4 adam da aradığını bulur. İşte peygamberlerin (Aleyhimüsselâm) ve onların izinden gidenlerin durumu böyledir, düğme de «iman»dır, o açıldı mı dünyayı aydınlatmak için ışık dalgaları akın eder.

Ben, Arap ve İslâm ülkelerinde ve bunlardan başkalarında akıl, düşünce ve tecrübe alanlarında muazzam gibi görünen insanlara şâhit oldum, fakat onların «olgun olmayan kısır görüşlerini» çok garib buldum.

Mes'elelerden söz ederlerken geniş kültürü ve tedkîki olmayan biri gibi konuşuyorlar, siyasî ve içtimâi çıkmazları parti değişikliğine bağlayıp, falan parti giderse müşkülün çözüleceğine inanıyorlar. Halbuki başka biri geldiğinde durum değişmeyecek, belki onunla beraber yepyeni problemler gelecektir, ondan başkasını denemeye kalktığımızda şüphesiz gelen gideni aratacaktır. Şair ne kadar doğru söylemiş :

> **«Gündüzlerin hepsi bir adamın çocuğudurlar, bu gecelerin hepsi de kız kardeştirler. Hiçbir gündüz ve geceden, daha evvelki senelerle geçenlerin yaptıklarından başkasını sakın isteme.»**

Bu denemeler zavallı insan üzerinde ne zamana kadar yapılacak?

Sonunda yine bitkin bir duruma düşürmekten başka bir işe yaramayacak olan bu inceleme ve operasyon ne zamana kadar sürüp gidecek?

Esas problem karakter, şahsiyet ve benlik problemidir. Bu gerçeğe parmak basmadığımız müddetçe müşküllerden kurtulamayız.

Bu medeniyetin en büyük hatası ve belâsı, fertlerle meşgul olmaması, onlardan yüz çevirmesidir.

Sosyal ilimler, insanlara öylesine tesir etmiştir ki, onların gözü ve yönü dâima topluluklarda, müessese, İçtimaî heyet ve hükümetlerde olmuş, adı geçenlerin temel taşı olan ferd ihmâl edilmiş ve bir kenara itilmiştir. Avazımız çıktığınca bunlara sesleniyoruz:

Efendiler! İşte fertler ! Onları ıslâh ediniz ve müşahhas toplum için hazırlayınız.

Diyecekler ki :

«Fertle bizim alâkamız ne? Biz, karakteri sosyal olan içtimaiyatçı bir çağda yaşıyoruz». Biz de deriz ki :

«Kabul ettik, toplumda toplum, fakat fertler olmasa cemiyet neden meydana gelecek?» Onlar diyeceklerdir ki :

«Fertler toplumun düzelmesiyle düzelirler.» Cemiyete önem verip ferdi ihmal eden bu gibilerin durumu, çürümüş, dağılmaya yüz tutmuş tahtaları toplayıp, araba vapuru veya şilep yapmak isteyenin haline benzer, ileriyi gören biri ona dese :

«Bu tahtalar gemi yapmaya elverişli değildirler, bunlardan yapılacak gemi, ne insan ne de kıymetli eşya taşıyabilir.» Onun vereceği cevap şu olacaktır :

«Bu tahtalar önemsizdir, mühim olan gemidir, gemi meydana geldi mi bu tahtalar fonksiyonlarını kaybedeceklerdir. Binaenaleyh tahtaların çürük olması zihnini meşgul etmesin.»

> **«Bozuk bozuktur, çürük çürüktür, fakat bunlar bir araya geldi mi düzgün ve sağlam meydana gelir. Hırsız hırsızdır, fakat hırsızlar bir araya geldi mi şehrin bekçileri olurlar!!»**

Avrupa zihniyyeti budur işte, hırsızlar kendi hallerinde hırsız, toplumda güvenilir bir insan, ne biçim mantıktır bu ?

Kurt kurttur, fakat bir araya geldiler mi çoban olurlar.

Kor evi yakar, fakat korlar bir araya gelince yakma özelliğini kaybeder, vantilâtör gibi etrafa serinlik saçarlar!!

Bu son derece gülünçtür, fakat gerek okullarda, gerek devlet dâireleri ve mahkemelerde takîbedilen usul ve temel, bu değil midir?

> Bakanlar, hâkimler ve askerler nerden gelmişlerdir ?
>
> Bunların ekserisi bozuk ve istenilen seviyenin çok aşağısında değil midirler?
>
> Bu günahkâr zümre nasıl üstün seviyeli, yüksek ahlâklı ve sâlih amelli bir gurup haline gelebilir?

Bütün dünya maalesef ilmî seviyelerde bile bu mantığa boyun eğmektedir.

Bugünün belediye başkanları, fakülte dekanları, ilmî müessese müdürleri, idare adamları eskiden olsa idiler kovulmaktan başkasına lâyık olamazdılar, Hattâ hapishanede olurlardı, en ufak bir vazifeye bile lâyık görülmezlerdi.

Yukardaki zihniyet bütün kafalara öylesine yerleşmiştir ki, ferd meselesini de ele alan herkes gericilikle suçlanır olmuştur.

Ey imanlı kalbin sahipleri !

Güzel yüzleriniz, temiz vicdan ve parlak akıllarınızla siz bir cemiyetsiniz, Beklediğimiz parlak istikbal uyumaktadır, kendinizi rûhî, ahlâki, İlmî ve iman yönünden hazırlayınız. Bu zamanın çağrısı, bu saatin vazifesi ve bugünün cihâdı budur.

Gittiğim her memlekette, ziyaret ettiğim bütün kardeşlerimin yanında İslâm âleminden ve onun dertlerinden bahsedildiğini gördüm. İslâm âleminin hâlâ ayakta durduğu ve yürüdüğü bir gerçektir, onun üstün tarafını ancak ya cahil veya ahmak inkâr edebilir.

Ben buna inanıyorum, Hindistan, Pâkistan, Türkiye, Suriye ve Mısırda onu müşahade ettim. Kardeşlerim, siz de İslâm âleminden bir parçasınız. **Eğer onun sizden ayrı yaşadığını ve size düşer sorumluluk olmadığını düşünüyorsanız yanılıyorsunuz. Fakat beni korkutan şey, çoklarının kendilerini ihmal edip başkalarına önem vermeleridir.** Maalesef realite budur. Hâlbuki ben dünyayı düşünürken, ondan bir parça olduğumu ve bu parçayı ıslah etmem gerektiğini unutmamam lâzım. Fakat çok kardeşlerimi görüyorum ki kendilerini hiç düşünmüyorlar, adetâ İslâm âleminin, kendilerinin dışında kalanlardan meydana geldiğine inanıyorlar. Evvelâ kendimizi düzeltmeliyiz, her birimiz sorumlu ve üzerine vazife düştüğünü bilmeli ve buna inanmalıdır. **Böylece parçalar düzelince İslâm âleminin de düzelmesi kolay ve hattâ muhakkaktır.**

> **Kardeşlerim, bizim durumumuz, süt dolu bir havuz istediğini ve bu havuza süt döken herkese ücret vereceğini ilân eden bir kralla, koskoca havuza bir kova su dökmekle süt bozulmaz diye, birbirinden habersiz, sabaha kadar havuzu suyla dolduran halkın haline benzer, tabîî sabahleyin gelen kıral su dolu havuzdan başka bir şey bulamayacaktır.**

Bizim durumumuz ve hikâyemiz budur... Her birimiz deriz ki :

«Benim bozuk olmam İslâm alemine ne zarar getirir?».

İslâm âlemini baştan başa bozuk hale getiren bu zihniyettir işte. Sâlim bir kafayla düşündüğünüzde, bütün konuşmalarınızın başkalarına ait olduğunu kolayca görür ve anlarsınız.

Kardeşlerim, kendinize acıyınız, üstesinden gelemiyeceğiniz meselelerle uğraşmak sizin neyinize. **Başkasıyla uğraşmak kolay, fakat kendisiyle uğraşmak zordur, insan da tabiatı icabı dâima kolayı sever seçer. Bunun içindir ki bütün İslâm âlemi, başkasıyla uğraşmaya ve başkasına önem vermeye koyulmuştur.** Bu şüphesiz tedâviye muhtaç bir zihniyettir.

Siz Irak ve Iraklılar olarak İslâm âleminden bir parçasınız. Herbirimiz kendisini bu yapıda sağlam bir tuğla olmaya hazırlamalıdır.

Her birimiz mücâhit, yiğit, samimî, temiz karakterli, açık fikirli, köklü, sağlam şuurlu ve çoşkun kalbli birer mü'min olmalıyız.

Böyle olduğumuz takdirde, inanın, bu fesadın önüne geçebilir ve mecrasını değiştirebiliriz.

Buhran kaht- ı ricâl buhranıdır, nerde, istenilen hüviyetteki insanlar?

Çokları hükümete göz dikerler ve onun, her şeyin anahtarı olduğuna inanırlar. **Hâlbuki hükümeti insanlar teşkil eder ve onlar yönetirler.**

Bunlar kimlerdir ve nasıldırlar?

İslâm âleminin derdi budur işte. Siz kendinizi, istikbaldeki mücadeleye: «Ahlâk», «samimiyet ve fedâkârlık» mücadelesine hazırlayınız. Eğer, kendisini, çıkarını, yakınlarının ve partisinin menfaatini hiçe sayabilecek, vatan ve milletinin yüksek menfaatlerini üstün tutabilecek biri çıksın, mutlaka her şeyi altüst edebilecek ve köklü bir değişiklik yapabilecektir.

Hava bozuk ve karanlıktı, Islâm âlemi muazzam belâlarla çalkalanmakta idi, idareciler zâlim, idare mekanizması bozuktu, zulüm her yerde kol gezmekte haklar çiğnenmekteydi, emniyet kalmamıştı, hülâsâ İslâm âlemi şarkından garbına, kuzeyinden güneyine kadar her tarafında müthiş bir hastalığa tutulmuş bulunuyordu. Ortaya, nefsini unutan, Rabbisini bilen, âhireti düşünen **«Ömer bin AbdülAziz»** adında bir insan çıktı, bu akımı değiştirdi. İslâm âlemini de salâha doğru yönelmeye zorladı...

Nerde ferdler?

Nerde onları meydana getirenler?

Okullar, fakülteler mi yetiştiriyor onları?

Hayır... Onları iman terbiye eder, ahlâk ve akîde yetiştirir.

Size hararetle tavsiye edeceğim şey: Kendinizi hazırlayınız. içinizde iman ve akideyi besleyip büyütünüz. Allaha, âhiret gününe, îslâmın menfaatine inanan kimseler olunuz. Öyle insanlar olunuz ki, hasbelkader günün birinde idare adamı olduğunuzda çevrenizin ve durumun bozukluğu sizi fâsid dâiresine çekmesin, içine alıp eritmesin. Ashap böyle idiler :

> **Karınlarını doyuramayacak, üstlerini giyindiremeyecek derecede fakirdiler, dünya ayaklarına geldi, hâzinelerinin kapısını açtı, fakat onlar zerre kadar değişmediler.**

Ebû Ubeyde ve Sa'd oldukları gibi kaldılar. Hz. Selman (Allah hepsinden râzı olsun) Irak'a vali ta'yin edildi, Iraklılar karşılamaya çıktıklarında Selman'ı, ücret mukabili başkasının yükünü sırtlanmış geliyor buldular!..

Dünya, fertler bozulunca bozuldu. Hz. Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemin mektebinden yetişenlerin kalitesi kalmadı. Biz bu kaliteye şiddetle muhtacız, bunu ancak sizden ve kendisini sade hayata alıştıran, mahrumiyetlere katlanabilen samimî müslümanlardan beklemekteyiz.

> **Arapların tutulduğu illetlerden biri de israf, lüks ve kahredici âdetlerdir, çoğu taksisiz, apartmansız, yüksek maaşsız edemez, milletimizi çökerten bu hastalıklardır işte. Roma ve İran'ın hastalıklarının tıpkısıdır bunlar.**

Onlar da lüks ve medeniyette son derece israfa boğulmuşlardı, bu durum, müslümanların Medâin'i fethetmelerinden sonra bütün çıplaklığıyla ortaya çıkmıştır. **Yezdecerd**, beraberinde bin aşçı, hayvanları ve kuşları için bin bakıcı taşımasına rağmen şöyle hayıflanıyordu: **«Ben oturup ağlanacak haldeyim... Ancak bunları alabildim...»**

> **Medeniyetleri bu derekeye düşmüştü, bunun için de fecî şekilde inkıraza uğramışlardı. Nasıl uğramazlardı ki Yezcederdin giydiği taç, elli bin altundan aşağı değil, kuşandığı kuşak da 3050 bin altın arasında bir değer taşımakta ve çeşitli cevherle, yakutlarla süslenmiş bulunmakta idi. Onların şereflerini, devletlerini ve hayatlarını kaybetmelerine sebep olan cânî, işte bu yaldızlı medeniyettir.**

Binâenaleyh kendinizi cihada ve davete hazırlayınız, size tevdi edilen emaneti yerine getiriniz. Benim size tavsiyem budur, belki buna kulak vermeyecek, mühimse miyeceksiniz, fakat ilerde hatırlayacaksınız, hem de yakın bir gelecekte **«Ben işimi Allaha havâle ediyorum».**

Tekrar ediyorum, buhran, adam kıtlığı, iman ve ahlâk buhranıdır.

Kendimi, hükümet ve partilerin değişmesiyle durumun değişeceğine inanmaktan tenzih ederim.

Çünkü Allah'ın buyruğu budur:

> **«Kendileriyle mukaatele edilen (ya'ni düşmanların hücumuna uğrayan mü'min)lere, uğradıkları o zulümden dolayı, (bilmukabele harbe) izin verildi, şüphesiz ki Allah onlara yardım etmeye elbette kemâliyle kadirdir.»**
>
> **«Onlar (o mü'minlerdir ki) haksız yere ve ancak «Rabbimiz Allah'dır» diyorlar diye yurtlarından çıkarılmışlardır.» Nihayet Cenabı Hak şöyle buyurmuştur: «Onlar (o mü'minlerdir ki) eğer kendilerine yer yüzünde mevki verirsek dosdoğru namazı kılarlar, zekâtı verirler, iyiliği emrederler, kötülükten vazgeçirmeye çalışırlar, Bütün umurun akibeti (nihayet) Allaha (dönücü)dür.»** (Hac : 39,40,41)

Saf altının ateşten çıkması gibi olmalı ile içinden çıktıkları mevki belâsının nasıl ilkin zikredildiğine dikkat edin, haksız yere ülkelerinden çıkartıldılar ve öyle adam oldular ki, Allah kendilerine

yeryüzünde bir iktidar mevkii verdiğinde, dosdoğru namazı kıldılar, zekâtı verdiler, iyiliği emredip kötülükten vazgeçirmeye çalıştılar.

Bu merhaleyi kat etdedikten sonra Allah'ın yukarıdaki ayette vasfettiği ve **«Kendilerine elinizi çekiniz, namazınızı dosdoğru kılınız ve zekâtınızı veriniz, denilenleri görmedin mi»** (Nisâ': 772) âyetinde de işaret buyurduğu dereceye ulaşmamıza imkân yoktur. Allah Teâlâ onları hükümet kanalından meydana getirmedi, fakat onları, ahlâk ve düşünceyi de içine alan derin ve şümullü bir İslâmî terbiye ile yetiştirdi. Neticede şahsiyetler gelişti, dalga halinde fışkırdı ve olan oldu...

Samîmi biri olarak size vereceğim nasihat şudur :

> **«Kendinize dînî, ahlâkî, fikrî ve terbiyevî yönden dikkat ediniz ve bu hususlara önem veriniz. Şairin « Büyük âlem sende gizlendi» dediği gibi Islâm âleminin siz olduğuna inanınız.**
>
> **Biz düzeldik mi İslam âlemi düzelecektir, parçalar düzelince toplulukların düzelmesi mukadderdir. Benim diyeceğim budur. Sizler ve kendim için Allah Teâlâ'dan mağfiret dilerim.**

Kaynak:

Ebu'l Hasen Ali Hasenî EnNedvi, (Ulûmü'l İslâm) Nedvetü'l Ulemâ Reisi, Müellifin Beyrut'ta 1967 yılında ikinci defa Arapça olarak basılan—İLE'L İSLÂM MİN CEDÎD— isimli kitabı, İSLÂMÎ NEŞRİYAT tarafından—YENİDEN İSLÂMA— ismiyle tercüme ettirilmiştir. KORUR MATBAASI 1967, İstanbul, sh: 127-138

KORUMALARI OLAN MANEVİYAT ADAMLARI

Büyük dediğimiz adamların koruması vardır. Bu insana normal geliyor! Ancak maneviyat ehlinin yani hacı, hoca ve şeyh taifesinin de korumalarla gezdiği ve korunduğunu duyunca bir gariplik içimizi dağlıyor. Birde onlar; biz, Allah Teâlâ'ya güveniyoruz, yolunda gayret ediyoruz, diyorlar.

Yoksa Allah Teâlâ kendine hizmet eden kuluna kâfi değil midir? Korumaları olan bu kimseler kimden korkuyor veya kime güveniyorlar. İşte ibretlik bir mevzu, beraber okuyalım.

Taberî , Hürmüzân'ın Medine'ye girişini ve Hz. Ömer radiyallâhü anhle karşılaşmasını anlatarak diyor ki:

Hürmüzân'ı, altın yaldızlı ipek elbisesini giydirerek, başına da **«Âzîn»** adı verilen yakutla süslü tacını koyarak hazırladılar. O'nu, Hz. Ömer ve müslümanlar görsün diye bu kıyafetiyle, Hz. Ömer radiyallâhü anhı makamında arama bahanesiyle çıkardılar, fakat bulamadılar. Sorduklarında

«Kûfe'den gelen bir heyeti kabul etmek üzere Mescid'e gittiği» haberini aldılar. Oraya gittilerse de Hz. Ömer'i göremediler. Dönüşlerinde oynayan bir kaç Medineli çocuk gördüler. Çocuklar kendilerine:

«Ne dönüp dolaşıp duruyorsunuz, Emîrül-Mü'minini mi arıyorsunuz? O, Mescid'in sağında külâhını yastık yapmış yatmaktadır;» dediler.

— Hz. Ömer Küfe Heyetini bu külâhla kabul etmiş, onlar gidince onu yastık yapıp uyumuştu— Beraberlerinde sağı solu gözetleyenler olduğu halde tekrar Mescid'e vardılar, nihayet gördüler ve yanına varıp oturdular, Mescid'de ondan başka, uyuyan veya uyanık olan, hiç kimse yoktu, asâsı elinde dikili vaziyette idi. Hürmüzân;

«Hani Ömer nerde?» diye sordu.

«Bu Ömerdir» dediler. Beraber gelenler:

«Susun, susun» diye işaretler yapmaya başladılar. Onlara kulak veren Hürmüzân:

«Hani bekçileri, nöbetçileri» demekten kendini alamadı.

«Kâtibi, divanı, bekçisi, nöbetçisi yok O'nun!» dediklerinde:

«Nasıl olur, o zaman peygamber olması lâzım!» diyerek hayretini gizleyemedi. Orada bulunanlar:

«Peygamber değildir, fakat peygamberlerin amelini işler» dediler, kalabalık çoğaldı ve gürültüden Hz. Ömer radiyallâhü anh uyandı, oturduktan sonra Hürmüzân'a bakıp

«Hürmuzân mı?» Dedi.

«Evet» dediler. Tepeden tırnağa O'nu gözden geçirdi ve :

«Ateşten Allah'a sığınır ve Ondan yardım talep ederim» dedikten sonra şöyle devam etti :

«Onu ve Ona tâbi olanları zelil kılan Allah'a hamdolsun.

Ey müslümanlar! Bu dine sarılın, Peygamberinizin getirdiği hidâyet yolunu tutun, sakın dünya sizi şımartmasın, çünkü o aldatıcıdır.»

Hürmüzân'la beraber gelenler Hz. Ömer'e:

«Bu Ehvâz kralıdır, Onunla konuşun» dediklerinde Hz. Ömer

«Hayır! O'nunla üzerinde süs namına bir şey kalmayıncaya kadar konuşamam» dedi ve üzerinde basit bir elbiseden başka bir şey kalmayacak şekilde soydular da, O'nunla öyle konuştu.

(Taberi Tarihi, Cilt : 4, sayfa : 37)

Kaynak:

Ebu'l Hasen Ali Hasenî EnNedvi, (Ulûmü'l İslâm) Nedvetü'l Ulemâ Reisi, Müellifin Beyrut'ta 1967 yılında ikinci defa Arapça olarak basılan—İLE'L İSLÂM MİN CEDÎD— isimli kitabı, İSLÂMÎ NEŞRİYAT tarafından—YENİDEN İSLÂMA— ismiyle tercüme ettirilmiştir. KORUR MATBAASI 1967, İstanbul, sh:94-95

EHLİ KİTAP İFLAH OLAMAYACAKTIR.

Allah Teâlâ Kur'ân-ı Kerim'de buyurdu ki;

"Ey inananlar, Allah'ın size olan ni'metini hatırlayın: Hani bir topluluk size ellerini uzatmağa (saldırmaya) yeltenmişti de (Allah) Onların ellerini sizden çekmişti. Allah'tan korkun. Mü'minler Allah'a dayansınlar. [Kur'ân-ı Kerim, Mâide, 11]

Andolsun, Allah İsrailoğullarından kesin söz (misak) almıştı. Onlardan oniki güvenilir- gözetleyici göndermiştik. Ve Allah onlara: "Gerçekten ben sizinle birlikteyim. Eğer namazı kılar, zekatı verir, elçilerime inanır, onları savunup desteklerseniz ve Allah'a güzel bir borç verirseniz, şüphesiz sizin kötülüklerinizi örter ve sizi gerçekten, altından ırmaklar akan cennetlere sokarım. Bundan sonra sizden kim inkâr ederse, cidden dümdüz bir yoldan sapmıştır." [Kur'ân-ı Kerim, Mâide, 12]

Sözlerini bozmaları sebebiyle onları lânetledik ve kalplerini katılaştırdık. Onlar kelimelerin yerlerini değiştirirler (kitaplarını tahrif ederler). Kendilerine öğretilen ahkâmın (Tevrat'ın) önemli bir bölümünü de unuttular. İçlerinden pek azı hariç, onlardan daima bir hainlik görürsün. Yine de sen onları affet ve aldırış etme. Şüphesiz Allah iyilik edenleri sever. [Kur'ân-ı Kerim, Mâide, 13]

(Yahudilerden olduğu gibi,) 'Şübhesiz biz hristiyanız' diyenlerden de sağlam sözlerini almıştık; buna rağmen (onlar da) kendisiyle nasîhat edildikleri (kitapları)ndan(İncil'den) bir nasib (almay)ı unuttular. Bu sebeple kıyâmet gününe kadar aralarına düşmanlık ve kin bıraktık. Allah, yapmakta olduklarını ileride (âhirette) kendilerine haber verecektir. [Kur'ân-ı Kerim, Mâide, 14]

Ey geçmiş kitapları sahiplenenler, kendi mensuplarınızdan ve başkalarından gizlemekte olduğunuz, kitaplarınızdaki hükümlerden birçoğunu, size açıklayan birçok hükmü de yürürlükten kaldıran Rasulümüz, tebliğ ve davet görevi ile kesinlikle size de geldi. Allah'tan size bir nur, Muhammed, İslâm dini, Allah, insan, kâinat ilişkilerini, ilâhî düzeni açıklayan apaçık bir kitap Kur'ân geldi. [Kur'ân-ı Kerim, Mâide, 15]

MÜLK KİMİN?

Tanrılarımızla yarışa girdiğimiz bir çağda yaşıyoruz. Hepimizin gönlünde bir sevda var. Kulluğun hükümranlığına yönelenler olduğu gibi maneviyatına da sahip çıkmaya çalışıyoruz. Paylaşamadığımız dünyanın sahibi olduğumuzu zannedip, aç kurtlar gibi saldırıyoruz.

Zamanlara, kıtalara köprüler kuruyoruz. Meğer köprülerimiz biz üzerlerindeyken yıkılmış, uçuruma düşüyormuşuz da göremiyoruz.

Uzlaşalım diyoruz, sonra uzlaştığımız meselede bile anlaşamıyoruz. Birileri yanlış yaptın dediğinde, **"böyle olsun istememiştik"** diyerek kaçamak cevap verip sıvışıyoruz.

Sırlarımız vardır diyoruz, sonra sırrımızın sahibinin başkası olduğunu görünce şaşırıyoruz. Dahası "Özgür olmak" istiyoruz. Ancak özgürlüğün bu dünyada sadece şeytana verilmiş bir haslet olduğunu unutuyoruz.

İnançlımızın da, dinsizimizin de tanrılarımızı inkâr etme hususunda gayret içinde olduklarını görüyoruz. Bizler **"Mülk kimin?"** sorusunun unutulup sorulmadığı, bir çağda yaşıyoruz.

Ne oluyor?

Ne olacak; tabi ki öleceğiz.

Evet, ölüp gideceğimizi de, inkâr etsek de, unutsak da en nihayetinde öleceğiz.

İnsan hem özgür hem de hükümran olamaz. [Olur diyenler bulunabilir.] Ancak kurduğu yalanına dahi ihanet eden bizler **"Mülk Sahibini"** her an için gazaplandırıp duruyoruz. Yalanımıza dahi sadık kalamazken, doğrulara sadık kalacağımızı nasıl iddia edebiliyoruz?

Allah Teâlâ adildir, adil olanı sever. Ancak kalbimizin kuytularında, ambarlar dolusu sevaplarımız var diye sevinirken, bir kovayı aşmaz dediğimiz günahlar okyanuslara dönmüşte haberimiz olmadan, boğulup gidiyoruz.

Öyleyse; öleceğini bilenler için sadece **"Adalet"** vardır.

Ne yaparsak yapalım, makbul kul olsak da, sonunda öleceğimiz bir dünyada yaşıyoruz. Özgür değiliz. Allah Teâlâ'dan başka kimse tüm gerçeğini söyleyemez. Gerçek, bize ilişkin olan, bizde oluşan, nesnelerin gerçeğinde değil, düşüncemize ve duygularımız dayanan, enfüsi, subjektif, bir şeydir. Deneyimlerimize, hayatımıza ve kazandığımız bilgilere dayanarak elde ederiz. Bu da içyüzümüz olur. O zaman hepimiz becerebildiğiniz ve gücümüz yettiği kadar dürüst olmalıyız.

> **"O gün onlar (kabirlerinden) meydana çıkarlar. Onların hiçbir şeyi Allah'a gizli kalmaz. (Allah buyurur:) "Bugün mülk kimindir?" (Yine kendisi cevab verir:) "Bir olan, (her şey'e hâkim ve) kahhâr olan Allah'ındır."** (Kur'ân-ı Kerim, 40 / MU'MİN – 16)

HAYATIMIN NOTLARI- İSMET İNÖNÜ

(İngiliz'in entrika masasında oyuna gelmemek kolay değildir. Birçok siyasetçide bunu başaramamıştır. 2. Dünya savaşında Türkiye'nin dış siyasetinde İsmet Paşa'nın taktiklerini takdir etmemiz gerekiyor.)

26 Ocak 1943:

Mühimce ve uzunca bir hastalığın nekahetindeyim. Sokağa yeni çıkmağa başladım. Bugün de çıkacağım esnada Başvekilin beni görmek istediğini söylediler. Ehemmiyetli bir mesele manasını aldım. Doğru Başvekâlete gittim. Saraçoğlu, İngiliz sefiriniz kendisine verdiği haberi anlattı ve bıraktığı yazıyı gösterdi. **Mr. Çörçil benimle, hiç olmazsa Başvekille, bir yerde buluşmak istiyor.** Kıbrısı teklif ediyor. Türkiye'yi şimdi bol mikyasta imal ettikleri en modern silahlarla teçhiz etmek ve Türkiye'nin umumî ve tedafiî emniyetine taalluk eden meseleleri görüşmek istiyor. Bu vesileden istifade ederek dostça umumî vaziyet üzerine de konuşacağımızı söylüyor. **Kendi genelkurmay başkanlarının Mareşal Çakmak ile buluşmasını teklif ediyor. Mühim bir nokta olarak ta, hem kendi tarafından hem Amerika reisicumhurundan vazife alarak geldiğini bildiriyor.** Mülakatın son derece gizliliğinde çok ısrar ediyor. Haber bundan ibarettir.

Bu sırada, Amerika Sefiri de Saraçoğlundan randevu istedi. Onun söyleyeceğini de dinlemesi için Başvekilden, bu kadar mühim bir görüşmeden çekinmek bizim için doğru olmayacağı hakkında birkaç kelime konuştuktan sonra ayrıldım ve Çankaya'ya döndüm.

Amerika Sefirinin söyledikleri muhtasar. Yalnız Çörçilin mülakat talebini kabul etmemde ısrar manası var. Sefir, Rozveltin bu mesajını bana kendisi vermek için talimat aldığını da söylemiş ve benim kendisini kabul etmemi istemiş.

Saraçoğlu ile beraber yemek yedik. Meseleyi etraflıca tetkik ettikten sonra görüşülecek mevzuları tekrar ederek buluşmayı kabul ettiğimizi derhal cevap olarak bildirmek kararını verdik. Benim Memleketten dışarı çıkmam mümkün değil. Çörçil Memleketin herhangi bir yerine gelirse memnun olacağım. Gelemezse, Başvekil Mareşalle beraber Kıbrıs'a gidecek. Bu mealde cevab vereceğiz.

Cevabımızdan İngiliz ve Amerika sefirleri memnun olmuşlar. Amerika Sefirini saat 17 de kabul ettiğim vakit o memnunluğu ben de üzerinde görüyordum. Sefirin, konuşması arasında Stalin'den bahsederken sarf ettiği şu cümle enteresandır:

"Harp sonunda bu adam dünyanın hürmet ve itibarına mı (respectabilite) ehemmiyet verecek, yoksa bu kıymetler hiç umurumda değil mi diyecek? Bütün meçhul burada".

Biz zaten, sefirlerin halinde ve bir müddetten beri Hariciye ile konuşmaların havasında umumî ve müphem olarak şu manayı sezer gibi oluyoruz: Anglo-Saksonlar, artık muhakkak gibi görünen muzafferiyetlerinde Rusların vaziyetini ciddî olarak düşünüyorlar. O zaman için Türkiye'nin kuvvetli olarak kendileri ile beraber bulunmasını arzu ediyorlar. Bu mülakatta bazı şeyler anlayacağız. Bizi teçhiz etmek sözleri ciddî ise bundan bizim için yalnız iyilik ve kuvvet çıkar diye düşünüyoruz. Eğer bütün müsait mukaddimeler altında bize müsait olmayan fikirler saklı ise, onları keşif etmenin çareside yine buluşmak olacaktır. Bunlar bizim bu esnadaki mülahazalarımızdır.

Bu akşam İcra Vekillerini ve Meclis Reisini evde topladım. Daveti, cevabımızı, Başvekil tafsilatı ile anlattı. Her kes buluşma teklifinin kabulünü doğru buldu. Maksatlar ve ihtimaller üzerine müspet, menfi birçok şey görüşüldü. İhtimaller, büyük mikyasta, menfi müspet üç maksat üzerinde toplanıyordu. Strate vaziyetin kendilerine elverişli olmasını söyleyerek veya söylemeyerek Türkiye'nin artık kendileriyle beraber harbe girmesi talep etmeleri. Yahut, teşebbüsün, sadece bizim ile Almanların arasını tamamen emniyetsiz bir hale getirmeyi istemesi. Yahut yazdıkları gibi, sadece Türkiye'nin bir an evvel teçhiz edilme esas tutmuş olmaları. İşte ihtimaller, başlıca bu üç noktalarda toplanıyordu.

Bugün Başvekil, Mareşalle uzun uzadıya görüştüğünü ve her hususta kendisiyle mutabık kaldığını söyledi.

* * *

27 Ocak 1943:

Casablanca'da İngiltere ve Amerika'nın konferansı netice olarak neşir olunan tebliğ, bugünün havadisidir. Hasımlarından şartsız teslimiyet istiyorlar ve harbi şiddetlendirme tedbirlerini görüştüklerini ilan ediyorlar.

* * *

28 Ocak 1943:
Başvekil haber verdi. Çörçil'den cevap gelmiş. Resmî ve gizli ziyaret yapmak üzere Adana ya gelecek. Yanında büyük generaller bulunacak. En az 24 saat kalacak. Müspet cevabımdan pek memnun olduğunu hararetli olarak bildiriyor. Ayın 30 u için Adana civarındaki bu mülakatın tertibleri ve teferrüatı hazırlanmaya başlandı.

Meseleyi konuştuğumuz arkadaşlardan **Hilmi Uran, Memduh Şevket Esendal ve Rana Tarhan,** karşımızdakilerin maksatları daha ziyade bizi tazyik ederek harbe sürüklemek olacağını zannediyorlar. Herhalde konuşmanın faydalı bir fırsat olduğunu düşünüyorlar. Meclis reisi Renda, bizim gibi her iki ihtimali düşünüyor.

30 Ocak 1943:
Bugün öğleden sonra saat 14'te Adana tayyare meydanına inecekler. Bekliyoruz. Ankara'dan beraber getirdiğimiz İngiliz sefiriyle Başvekil ve Hariciye Vekilinin dünkü konuşmalarından fazla bir şey anlaşılmadı. Fakat dikkat değer bir nokta şu ki İngiliz sefiri, ne tahmin ettiğine dair Başvekile cevap verirken, bir malumatı olmadığını, Çörçil'in her meseleyi mevzui bahis edebileceğini, fakat Türkiye'den harbe girmesini talep edeceğini zan etmediğini, çünkü teklifinde zikir ettiği konuşma mevzuları içine böyle bir talebin sığdırılamayacağım söylemiş.

Saat 14 e doğru Çörçil Adana tayyare meydanına indi. Başvekil ve Hariciye Vekili karşıladılar, tirene aldılar, beraber yemek yediler. Saat 16:30'da Yenice civarında hususî trenimde misafirleri kabul ettim.

Daracık salonda karşılıklı takdimler, neşeli olarak epeyice sürdü. Sonra yalnız kaldık. Ben, Saraçoğlu, Menemencioğlu, Churchill, Cadogan, Knatchbull-Hugesson. Çörçil:

"Türkiye'nin şimdiye kadar takib ettiği hareket hattını tamamıyla anlıyoruz" diye söze başladı ve ben de bundan dolayı kendisine memnunluğumu ifade ettim. Bundan sonra **Çörçil, Türkiye'yi teçhiz etmek için konuşmağa geldiğini, bir taahhüt talep etmediğini, Türkiye kendisini kuvvetli gördükten sonra kararını ileride gene kendisi vereceğini söyledi.** Vaziyet hakkında umumî sözler konuşuldu. Sonra hep beraber askerlerin toplandığı büyük salona gittik.

Orada umumî içtima yapılmış oldu. Celseyi açtım ve sözü Çörçile verdim. Çörçil bu ikinci toplantıda da söze başlarken, Türkiye'nin şimdiye kadarki siyasetini anladıklarına dair birinci toplantıdaki sözlerini umumî olarak tekrar etti. Sonra, evvelden hazırladıkları uzun bir muhtırayı fransızcaya terceme ederek okudu. Burada, Ordumuzun silahlandırılmasına dair meselelerin teferrüatı, tafsilatıyla anlatılıyor. Şimdiye kadar gelmiş, yola çıkıp ta gelmemiş, henüz yola çıkmamış olan malzeme; yeni taleplerimiz; taşıma vasıtaları, Memleketin yollarının taşıma kabiliyetinin artırılması; yeni silahların talimi için karşılıklı tedbirlerin görüşüleceği tasrih ediliyor. Siyasî olarak fazla bir şey yok. Yalnız, Almanların petrole olan ihtiyaçlarının tatmini için gelecek yaz Anadoludan geçmek teşebbüsünde bulunabileceklerini ve Almanların Bulgarları teslih ettiklerini Müttefikler göz önüne alarak Türkiyeyi silahlandırmak istedikleri, baştaraflarda söyleniyor. Sonra, gene bu muhtırada, Türkiye'nin Balkanlarda anarşi çıkmak ihtimaline karşı kuvvetçe hazır olmasından, bahsediliyor. Askerî meseleler konuşulmak üzere bizim tekrar ayrılmamız ve askerî meseleleri generallerimize bırakmamız evvelce

kararlaşmıştı. Ben Çörçil'in beyanatına cevap verdim. Anladığıma göre, Türkiye'nin bir an evvel silahlandırılması işi konuşulacağını, Türkiye'nin şimdiye kadar olduğu gibi **bitaraflık politikasını** takip edeceğini, Türkiye'nin ileride menfaatleri veya etrafında anarşi çıkması gibi sebeplerle harekete geçmesi icab ederse buna da müstakil olarak kendisi karar vereceğini murad ettiklerini söyledim. Çörçil anlayışımı tasdik etti. Umumî toplantıyı askerlere bırakarak çekildik. Tekrar benim küçük salona geldik.

Bu ikinci konuşmada Rus-Alman muharebesinin vaziyeti tetkik olundu. Çörçil, gerek Almanya ile İtalya'nın ve gerek bunları müttefiklerinin sarsıntılarını ve iç vaziyetlerinin zorluklarını anlatıyor. Muharebenin ne kadar süreciğini bilmediklerini söylüyor. On sekiz aya kadar rakamlar zikir ediyor. **Hep kendi zihninde tasarladığı esas noktalara bağlı kalmağa çalışıyor. Başka mevzuları hem güç anlıyor, hem ters anlıyor.**

Bir aralık Çörçil, birden bire hatırlayarak Kraldan mesaj olduğunu söyledi ve arkadaşlarından mesajı aradı. Sonra ayağa kalktı, vaziyetine ağırlık ve resmilik vererek Kiralının mesajını bana takdim etmekle şeref kazandığını söyledi. Ben de ayakta kâğıdı elinden aldım, gözlüğümü takarak okudum, Kralın çok dostane ve lütufkârane mesajından memnun olduğumu hararetli sözlerle söyleyerek kendisine ayrıca cevap vereceğimi bildirdim ve oturdum.

Söz arasında ben, Rus-Alman cephesindeki muharebenin henüz mahiyeti kati bir şekil almadığını, Almanların Kafkasya'da, Stalingrad'da durarak kışı geçirmek planlarının suya düştüğünü, şimdi yeni bir hatta çekilip toplanmak kararını verdiklerini; fakat bu yeni hattaki çarpışma neticesi ne olacağının bilinmediğini söyledim. Bu netice, bir taraf için ağır bir darbe ve yahut dalgalanmadan sonra karar bulup durulma şeklinde olabilir dedim. Bu mevzuda Çörçil, bir defa, hararet ve tehalükle (İstekle atılma. Tehlikeye aldırış etmeden, birbirini çiğneyecek gibi koşuşma) söze karıştı. Ruslarla Almanlar arasında bir anlaşma (accord) ihtimali olmadığını uzun uzun anlatmağa başladı. Saraçoğlu müdahale ederek benim sözlerimde bir (accord)'a ima olmadığını söyledi ve kendi adamları da kendisine bir iki kelime söylediler. Bir de, Rus-Alman cephesinin istikrar bulmasından bahsolunurken Çörçil söze karışarak belki de kati netice hasıl olacağını söyledi. Ruslara sadık olmak ve onlara karşı bir şüphe göstermemek noktası zihninde en çok yer etmiş görünüyordu. Bir aralık ta, Molotofun Londrada iken Baltık devletlerini istediğini ve bu memleketler evvelce Rusya'ya aid oldukları halde bile talebi kabul etmeyerek Atlantik Paktı hükümleri içinde kaldığını hikâye etti, ve hemen konuştuklarının kati olarak mahrem kalmasını işaret etti.

Ben, Rusya ile müttefikleri arasındaki münasebetleri her hangi bir surette bulandırmak arzusunun bizim fikrimizden tamamıyla uzak olduğunu, muharebe vaziyetinin icarlarını iyice kavradığımızı, bizimle bugün konuşurken bu esas noktalarda bir birimize emniyetimiz olmazsa serbest konuşmak mümkün olmayacağını söyledim. Sükûnet ve istirahat his ettiği aşikâr bir surette görünüyordu. Bundan sora Rusya ile münasebetlerimizin safhalarını kendisine anlattım. İngilizlerle ittifak muahedemize nasıl taraftar iken Almanlarla anlaştıktan sonra İngilizlerle ittifak etmiş olan Türkiye'nin kendileriyle bir alakası kalmadığını söylediklerini, Fransa 1940'ta düştükten sonra telaş ederek bize sokulduklarını, fakat Almanlar Molotofu Berline çağırır çağırmaz tekrar tamamıyla uzak bir vaziyet aldıklarını ve Bulgaristan'a Türkiye aleyhinde ittifak teklif ettiklerini ve Bulgarlar bunu kabul ederse kendilerinin de tripartit muahedesine, yani İngiltere aleyhine, harbe gireceklerini söylediklerini anlattım.

"Almanya ile Rusya arasındaki muharebenin sebebi, şarki Avrupa'nın taksiminde uyuşamamazlıktır. Ruslar, Balkanlar dâhil olarak, şarkî Avrupa'yı kendileri istediler ve Almanlara İngiltere ve Amerika'nın elinden Okyanusları almasını teklif ettiler. İhtilafın temeli budur. Bir noktayı daha söyleyeyim. Şimdi ittifak halindesiniz (Çörçil: "Harbi kazanmak İttifakı" diye bir tabir söylemekten kendini alamadı). Harptan sora Rusya'nın sizlerle ve bütün dünya ile insanca ve makul münasebetler muhafaza etmesi için bütün sebepler vardır. Hep temennimiz budur. Ümidimiz de kuvvetlidir. Fakat bu kadar tecrübeden sonra her ihtimali düşünmemiz ve tedbirli olmamız bizim için lazımdır", diye sözü bitirdim. Çörçil, rahat ve aşikâr bir tehalükle: **"Tedbirli, elbette"** diye cevap

verdi.

Bir aralık sözü, bir iki defa yaptığı gibi, yine Rozvelt e nakil ederek konuşmalarımızdan çok memnun olacağını tekrarladı ve ona benim tarafımdan bir mesaj yazılmasını teklif etti. Müsbet cevap verdim.

> Benim konuştuğum mevzulardan biri de şudur. Dedim ki: **"Bize silah vermeyi teklif ediyorsunuz, ne miktar istersek vereceğiz diyorsunuz. Fiyatı nedir. Nasıl ödenecektir? Bunlara dair hiç bir şey söylemiyorsunuz. Bize bu emniyetin sebebi nedir?"**

Çörçil şaşırdı. Cevap bulmaya çalışıyordu. Cadogan ile Sefir kendisine yardım ettiler. Ben de şu suretle yardım ettim:

"Aramızdaki emniyette yeni bir merhale görüyorum. Bizim için, Büyük Britanya ile bu harp esnasında ve harpten sonra emniyet ve itimad içinde yaşamak kanaatimizin esasıdır. Şimdi sizin hareketinizde bir itimad tekâmülü vardır. Bunun sebebini bilmek istiyorum".

Çörçilin şaşkınlığı dağıldı, fakat gene açılmaksızın umumî hatlar üzerinde kendisini izah etmeye çalıştı. **"Türkiye'nin kuvvetli olmasını istiyoruz. Türkiye'nin silahlarını hiç bir zaman bize çevirmeyeceğine inanıyoruz. Türkiye yolları kapıyor. Kuvvetli olarak bu kapama işine devam etmesini istiyoruz"** gibi deliller saydı. Ben de bu kadarla bıraktım. Bu kadarı da, benim beklediğim delilleri açıkça söylemekle beraber, gene iyi idi.

"Almanya'nın mahvini düşünüyormusunuz?" diye sordum. Çörçil, hararetle, Almanya'nın elbet mahvedileceğim, silahlarının kâmilen elinden alınacağını, bir daha fenalık yapamayacak hale getirileceğini anlattı. Herhalde sualimi iyi anlamamıştı. Nitekim, ertesi gün Alman milletinin mahvedilmeyeceğini yazıyla da söylüyordu. Alman milletinin mahvı meselesi ile bugünkü Almanya'nın mağlup edilip edilemeyeceğini bir birine karıştırmıştı.

Bir sulh muahedesi düşünmüyorlar. Avrupa'da uzun bir mütareke devri kuracaklar. Avrupa'da teşkilat ve yeni devletlerin teessüsü ve işe başlamasını fiilî olarak tahakkuk ettirecekler. Umumî olarak anlaşılanlar bunlar.

Türkiye'nin silahlanmasına bugün üç muhtelif sebep söylendi. Birisi, Almanlar Bulgarları silahlandırıyorlar. Türkiyeci bunun karşısında zayıf bırakmak istemiyorlar. İkinci sebep, Türkiye kuvvetli olmalı ki Bulgaristan'da veya Balkanlarda çıkacak anarşiye karşı hazır bulunsun. Üçüncü sebep olarak ta deniliyor ki Almanlar şimalde Rusya'da ve cenupta Afrika'da muvaffak olamadılar. Şimdi merkezden bir ileri hareket teşebbüsleri beklenebilir. Onun için Türkiyeci kuvvetli bulundurmak lazımdır.

Konuşmaya nihayet verirken: **"Yarın Avrupa organizasyonunu konuşuruz"** dedim. Bir az telaşlı olarak cevap vermek gayretini gösterdi. Sonra bıraktı.

Vakit geç. Yemeğe gittik. Gayet neşeli ve şen bir hava içindeyiz. Mareşal de generallerle görüşmüştü. İntibalar hep müspet. Sözlerinde, bizim harbe girmemizi talep etmeksizin silahlanmamızı istiyorlar gibi inanılmayacak derecede iyi bir mana var.

Yemek pek neşeli geçiyor. Çörçil çok konuşuyor, çok nükte yapıyordu. Başvekille, kendi arkadaşlarla hakikaten tatlı olan şakaları, meclise neşe veriyordu. **Hitler, kendisine sarhoş ve generallerine ahmak diyormuş.** Şimdi, Hitlere o fikir gelecek ki harbi kazanmak için sarhoş ve ahmak olmak lazım imiş. Arada bana, Hitlerin mülakatımızı işittiği zaman ne düşüneceğini ve ne yapacağını merak ettiğini söylüyor, ve geniş ve rahat edalarla gülüyordu. Geç vakte kadar sofrayı hakikaten şenlendirdi. Ertesi günü gene misafirimiz kalacağını ve pazartesi günü (1 Şubat) geri döneceğini söyledi. Saat 11'de buluşmak üzere ayrıldık.

31 Ocak 1943:

Biz hep sükûnet bulmuş halde ve iyi tesir içinde bulunuyoruz. Menemencioğlu, benim Rozvelte

mesajımı ve ihtiyatlı olmak için bir tebliğ suretini hazırlamıştı. Hem mesajı konuşmak: hem sabahleyin ilk teması yapmak üzere İngilizlerin yanına gitti. Bir az sonra dönerek düşündüğümüz mesajı beğendiklerini ve bugün öğleden sora avdet etmek fikrinde olduklarını haber verdi. Gerçekten, bu konferansta yapılması mümkün olan işler bitmek üzere olduğu için bugün avdet etmelerini az çok tabii bulduk. Saat 11.30 a doğru Çörçil, yine dünkü gibi, iki arkadaşı ile geldi, ve dördüncü toplantımızı yaptık. Çörçilin elinde kâğıtlar vardı. Söze başlayarak bundan sonraki münasebetlerimizin üç safhası olacağını sayıyordu.

> Birincisi, bizim silahlanmamız ve bitaraflık devri olacak.
> İkincisi, bitaraflığın liberal bir surette tefsiri devri diyordu. Bu devirde tayyarelerle gidip Romanya petrollerini dövmeyi ve yahut Boğazlardan istifade etmeyi misal gibi zikir ediyordu.
> Üçüncü devir, Türkiye'nin kendileriyle beraber hareket etme zamanı olacaktı.

Saraçoğlu ile münakaşeye tutuldular. Bizim Başvekil, bu dediklerinin otomatik olarak harbe sebep olacağını izah ediyordu. Çörçil: "Boğazlardan istifade meselesine bırakalım, o çok sonraki iş gibi bir tavır aldı, ve tayyare işi için de İsviçre üzerinden nasıl geçtiklerini ve İsviçrenin protestolarını hikâye etti. Esaslı ve saklı emri vaki maksatları olduğunu zanettirecek bu safha, tekrar sükûnet buldu ve zamanı gelip biz müstakillen karar verinceye kadar birinci safha devam edecek gibi bir mana ortaya yayıldı.

Bundan sora Çörçil, 24 Kasım 1942 tarihi ile kendisinin Staline yazdığı bir telgrafı bana gösterdi. Bunda, Amerika reisi cumhuru ile hemfikir olarak Türkiye'nin artık kendi yanlarında harbe iştirak etmesi zamanı geldiği ve Türkiye'ye teminat vermek icab ettiği yazılıyor, ve Türkiye'ye yardım için kendi 9uncu ve 10 uncu ordularından meydana getirilecek büyük bir ordunun yakında Suriye'de toplanacağı söyleniyordu. Stalin, 28 Kasım 1942 tarihli kısa cevabında, Türkiye'nin kendi yanlarında muharebeye girmesi için düşünülen tertiplerle tamamıyla mutabık olduğunu ve bu meseleye kıymet verdiğini söylüyordu. İngilizce olan bu vesikaları arkadaşlarıma hemen verdim. Süreyya Anderiman kendilerine terceme etmeye başladı. Çörçil suretlerinin alınmasından, hele Stalin'in telgrafının suretinin alınmasından sakınıyordu ve telgrafın kendisine ait olmadığını söylüyordu. Bugünkü konuşmalar, bana iyi tesir etmiyordu. Çörçil açık yürekle her şeyi bana gösterdiğini söylüyordu.

Ben: **"Haberimiz olmadan arkamızdan plan yapmışsınız. Bu nasıl şeydir?"** diye sordum. İyi anlamadı. Kendisine anlattılar. Bunda fena bir şey olmadığını ve açık yürekle bana her şeyi gösterdiğini izah etmeye çalışıyordu. Bu münakaşayı uzatmayarak önümüzde bulunan diğer uzun bir vesikayı süratle okumaya başladım.

Bu vesikanın ilk maddelerinde, Almanya ile İtalya'nın kayıtsız ve şartsız tesliminden sonra, iki Anglo-Sakson devletinin bütün kuvvetlerini Japonya'ya karşı çevirecekleri; ahdî bir anlaşma olmamakla beraber Rusya'nın da bu hususta kendilerine iltihak etmesinin muhtemel olduğu; **"mücrim"** milletlerin silahları alınmakla beraber bunları mahvetmek veya hayatlarını kazanmaktan ve şerefli ve namuslu bir hayat sürmekten menetmek için hiç bir teşebbüste bulunulmayacağı; mağlubların harp ceremesini ödeyemeyecekleri tecrübe ile anlaşıldığından harap Avrupanın ve bilhassa Rusya'nın yeniden yapılması işinin galiplere düşeceği ve bu işin uzun seneler devam edeceği söyleniyordu.

Sonra Türkiye'nin ne şekilde harbe sürüklenebileceği anlatılıyordu. Buna göre Türkiye, Almanlar tarafından tecavüze uğraması yahut Balkanlarda çıkacak anarşiyi önlemeye yardım için müdahale etmesi ve yahut ta kendisi hisleri Atlantik Beyannamesindeki yüksek fikirlerle ahenkli olduğundan dolayı harbe girebilirdi. Fakat bunu hemen takib eden satırlarda, Türkiye'nin kendisini bir felakete sürükleyecek şekilde muharebeye girmekten sakınması sarih olarak isteniyordu. Bununla hem hazırlık, hem münasip zaman murad edildiği anlatılıyordu. (Bir konuşmamız esnasında da Çörçil; **"Siz bugün hemen muharebeye girelim deseniz ben dizlerinize kapanarak sizi vaz geçirmek isterim, zamanı değildir derim"** demişti).

Münasip zaman olarak Almanların tehlikeli halden çıkması, uzaklaşması; Balkanların anarşiye düşmesi gibi misaller ayrı bir maddede öyle zikir ediliyordu ki Türkiye'nin harbe girmesini, ancak en son safha için göz önüne aldıkları gösteriliyordu.

Türkiye'nin emniyeti için Onun galipler arasında sulh işinde bulunması lüzumundan bahsolunuyordu.

Bir yerinde, harpten sonra bazen olduğu gibi, galipler arasında kavga mı çıkacak, yoksa galipler aheng içinde mi yürüyecekler bilinmezse de ahengin muhafaza ihtimalinin kuvvetli olduğu söyleniyordu. Diğer bir yerinde, Rusya'nın harpten birçok tahribatla çıkacağı ve İngiltere ile Amerika kendisine yardım edecekleri cihetle dostluğun devam eyleyeceği anlatılmak isteniyordu. Avrupa teşkilatı olarak büyük devletler, küçük devlet grupları ve Küçük Asya devleti gibi bir sayı gösteriliyordu.

Vesikadaki tafsilattan bu noktalar derhal gözümüze çarptı ve bizi teskin etti. Vesika bize iyi tesir etmişti. Çörçil bundan çok memnun oldu. Vesikanın üzerine bir ad takmak için (Pensees Matinales) ser lavhasını koydu. Ben Çörçil'e: **"Umumî istikamet takriben budur, ve siz bu tarzda hareket ederseniz her şeyi istihsal edersiniz"** dedim.

Bundan sora, Çörçil ve arkadaşlarıyla benim arkadaşlarım arasında resmî tebliğin mütalaasına başlandı. Karşılıklı iki projenin üzerinde uzunca konuşularak tafsilatlı ve pek gösterişli bir tebliğ meydana çıktı. Tebliğ maddelerinin münakaşası esnasında Çörçil bir aralık hararetlenerek: **"Dün Reisi cumhur bana: "Bize bu kadar şey veriyorsunuz, sebebi nedir?" diye sormuştu. Şimdi Avam Kamarasında bana aynı suali soracaklar, ne cevap vereceğim? Bu tebliğde bir kaç müphem cümle bulunursa, bunları göstereceğim. Bunları elimden almayınız"** diye sızlandı. Bizim Başvekille de görüşerek anlaştılar ki **Avam Kamarasında Çörçil beyanat yaparken bizden bir taahhüd istemediğini ve bizim de bir taahhüd almadığımızı ifade edecektir.** Bizim Başvekil de aynı mealde beyanatta bulunacaktır. Tebliğin bir mühim noktası, bizim şimdiye kadar takip ettiğimiz politikanın İngiltere tarafından sempati ve anlayışla telâkki edildiğinin zikir edilmesidir. Bununla biz, ittifak muahedesine rağmen harbe girmemek ve vaziyeti bugüne kadar idare etmek için geçirdiğimiz tatlı, acı ve bazen pek sıkıntılı ve buhranlı çekişmelerde haklı olduğumuzu Çörçil'e tasdik ettirmiş olduk. O Çörçil ki İtalya'nın harbe girmesinde, İtalyan-Yunan harbinde ve en nihayet Almanların Balkanlarda ilerleyişinde harbe girmemiz için pek ziyade Israr etmiş ve bu şüphelerinden hiç bir zaman vaz geçmemişti.

Umumî bir toplantı yaparak askerlerin mutabık kaldıkları bir vesika ile resmî tebliğ suretinin kabul edilmesini istiyordu. Yemek yerken bunu yapmış olduk. Öğle yemeği, İngiliz heyetini Adana meydanına götürürken yendi. Sofra pek neşeli idi. Çörçil, bizimle konuşup anlaşmanın kolay olduğunu söylüyordu. Memnun görünüyordu. Yemekte resmî ve gösterişli tost yaptı, Türkiye'den iyi dileklerle bahsetti, **rahmetli Atatürk'ün evvela muarızı** [karşı, zıd, ters]**, sonra hayranı olduklarını anlattı.** Benim için ve Türk Milleti için iyi dileklerde bulundu. Tosta ben cevap verdim. Kendisini, idealin, vatanseverliğin ve enerjinin şahıslanmış timsali olarak takdir ettim. İngiltere Kiralının, İngiliz Milletinin ve misafirimiz olan büyük askerlerin sıhhatlerini temenni ettim. Sonra vedalaştık.

Kaynak:

İsmet İnönü Hayatımın Notları, Cogito Sayı 29 Selçuklular, Yapı Kredi Yayınları | 2010, sh: 297-310

FİZYONOMİ: İLM-İ SİMA

Doğu kültüründe adı, `ilm-i sima', çağımızda ise `fizyonomi'. Yüz hatlarından insanın kişiliğine dair ipuçlarının edinildiği bilgi alanı. Gözlerimizin rengi, bakışlarımızın buğusu, saçlarımızın dalgalı ya da düz oluşu, dudaklarımızın inceliği, çenemizin uzunluğu ve yüzümüze ait diğer tüm organların biçimi, kişiliğimize dair önemli ipuçları veriyor. Yüz okuma sanatını bilenler, karşılarında duran insanın karakterine, hastalıklarına dair tüm bilgileri yüzünden alabiliyorlar.

FİZYONOMİ İLM-İ SİMA

İLM-İ SİMA YÜZ OKUMA SANATI

LİE TO ME (2009-2011) Dizi Üç Sezon

Yönetmen: Daniel Sackheim,Adam Davidson,Lesli Linka Glatter,James Hayman,Vahan Moosekian
Senaryo: Samuel Baum, Josh Singer, Alexander Cary
Ülke: ABD
Görüntü Yönetmeni: Joseph Gallagher, Jerry Sidell
Oyuncular Michael B. Jordan, Adelaide Clemens, Anna Gunn
Müzik: Doug DeAngelis, Robert Duncan
Tür: Suç , Dram , Gizem
Vizyon Tarihi: 21 Ocak 2009 (ABD)
Süre: 43 dakika
Dil: İngilizce
Firma: Imagine Television , Samuel Baum Productions , MiddKid Productions

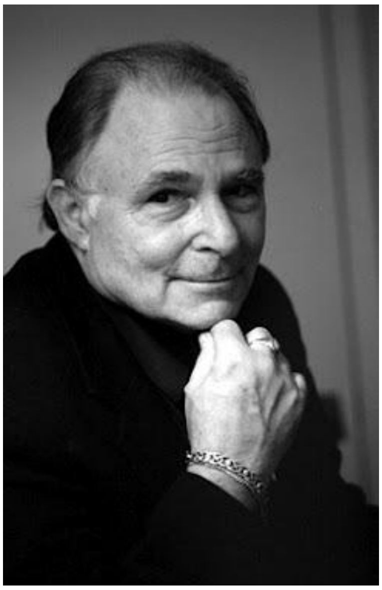
Bilgi:

Sıradan bir insan 10 dakikalık bir konuşmada 3 yalan söyler!

Lost, Shark ve 24 dizilerinin yapımcılarından Davranış Bilimcisi Paul Ekman'ın hayatından esinlenen ve başrolünde Pulp Fiction, Rezervoir Dogs gibi en iyi Tarantino filmlerinin vazgeçilmez oyuncusu Tim Roth'un oynadığı drama.

İnsanların yüzlerinden, vücut duruşlarından, ses tonlarından ve konuşma şekillerinden doğru mu yoksa yalan mı söylediklerini analiz ederek FBI başta olmak üzere, polise, hukuk firmalarına, özel şirketlere, askeri birimlere en zor vakaları çözmede yardımcı olan Dr.Lightman ve ekibini konu alıyor.

PAUL EKMAN ' LİE TO ME ' TİM ROTH ÜÇGENİ

"Doğaüstü bir gücün olsa ne olmasını isterdin?"

"Zihin okuma. . . . "

Absürd bir giriş oldu ! Konumuzla ne alakası var? Doğa üstü güçlerden Süperman'den , Örümcek Adam'dan ya da Iron Man'den bahsetmeyeceğiz. Hele ki Heroes dizisine hiç dokunmayacağız. Hepimiz çocukluğumuzda mutlaka bir kahramanla özdeşleştirdik kendimizi. Çizgi filmlerini izledik oyuncaklarıyla oynadık. Hepimiz bir doğaüstü gücümüzün olmasını istedik. Birçok araştırmada da; hangi doğa üstü gücünüzün olmasını isterdiniz? Sorusuna da zihin okuma cevabının verildiğini gördük. Zihin okumak düşünüldüğünde çok mutlu edici bir güç gibi görünse de yaşamın gerçeklerini göz önüne aldığımızda mutsuzluk kaynağı olması daha muhtemeldir. Yazının başlığından da anlayacağınız gibi konumuz doğa üstü gücü olan bir insan değil doğa üstü güce eşdeğer yetenek geliştirmiş bir bilim adamı.

"Ne Düşündüğünü Biliyorum" Paul Ekman'ın ilk Türkçe'ye çevrilen kitabı, yıllar önce alıp okuduğumda inanılmaz etkilenmiştim. Bir bilim adamının uğraştığı bilim uğruna izole kültürlerde araştırma yapma amaçlı , 6 yıl Papua Yeni Gine'de yerlilerle beraber yaşamayı düşünebilmesi ve hepsinden öte gerçekleştirmesi ilgi çekici bir durumdu. Tamamen amaçtan ve durumdan habersiz bir kültüre amacını anlatabilmek ve onlardan destek alabilmek müthiş bir özveri örneği. Bu çalışma bile hepimiz için **"Ne Düşündüğünü Biliyorum"** kitabını okumak adına teşvik edici bir durum. Son dönemde yine müthiş bir kitabı yayınlandı Paul Ekman'ın. **"Yalan Söylediğimi Nasıl Anladın?"** Türkçe'ye çevrilen ilk kitabını daha fazla detaylandıran ayrıntılara giren bir yapıya sahip. Bu nedenle Türkçe yayınlarda bu iki kitabı ardarda okumanızda büyük fayda var.

Paul Ekman 1934 doğumlu bir doktor çocuğu. Psikolog. Hepsinden önemlisi kendini bilime adamış bir bilimadamı. 6 kez NIMH tarafından Araştırmacı Bilimadamı ödülüne layık görülmüş. 2009 yılında TIME dergisi tarafından en çok iz bırakan 100 insan arasında gösterilmiş. Birçok önemli olayda CIA ve FBI gibi kuruluşlara danışmanlık hizmeti vermiştir. 2001 yılında John Cleese ile birlikte BBC de yayınlanan The Human Face belgeselini çekmiştir. Türkiye'de Paul Ekman'ın ve biliminin tanınması ise her zaman olduğu gibi yine televizyon aracılığı ile gerçekleşti.

"Lie To Me" dizisi Paul Ekman referans alınarak hazırlanan bir dizi. Genelinde Paul Ekman tarafından yönlendirmeler bilgilendirmeler mevcut. Bilimsel gerçeklerin ve mikro ifadelerin (micro expressions) gelişen olayların içerisine yerleştirildiği ve her bölümün sonunda polisiye bir olayın çözümlendiği bir yapıya sahip. Bölüm bölüm ilerlemesine karşın genel bir hikâyesi de mevcut. Bu hikâye de Paul Ekman'ın dizideki ismi **Cal Lightman** üzerinden dönmekte. Dizide ilgi çeken durumlardan bir tanesi konu yalan dedektörlüğü olunca rol yapan kişilerin bu durum karşısında mimiklerini bu kadar rahat kontrol edebilmesi. Çok uzman bir mimik okuyucu bu yüz ifadelerindeki yanlışları yine tespit edebilse de bizim gibi orta düzeyde ilgili kişiler kurgudaki rol yetenekleri karşısında şaşkınlık duyabilir.

Cal Lightman karakterini ise "Reservoir Dogs" ve "Pulp Fiction" filmlerinden hatırladığımız ünlü oyuncu Tim Roth canlandırıyor. Uzun yıllardır "Funny Games" dışında ciddi bir yapımda kendisini göremediğimiz için "Lie To Me" Tim Roth'un yeteneğini hatırlamak açısından güzel de bir referans oldu.

"Lie To Me" Paul Ekman'a bir saygı duruşu niteliğinde. "Lie To Me " bir anlamda kışkırtıcı. İçinde bulunduğumuz düzende ve dünyada Paul Ekman gibi olmak müthiş bir iş hayatı sunsa da özel yaşantımızda "ki eğer devredışı bırakamıyorsak" böyle bir yeteneğin bizi mutlu edip etmeyeceği de en tartışmalı konu olsa gerek. Şimdi kendinize güzel bir yalan söyleyin "sevgilimin yalan söylediğini anlasam çok mutlu olurdum" deyiverin. . . .

"Bana yalan söyle!
Hissiz olmak istiyorum sadece
Hiçbir şey hissetmek istemiyorum
Gerçekliği istemiyorum
Aslında gerçeklik kötüdür
Nasıl da numara yapıyoruz biz
Telefonun çalmadı bile
Ve ben de kapının dışında değildim
Her şeyi dinliyorum
Bana başka bir yalan söyle "

Kaynak:
http://onemovieonebook.blogspot.com/2012/07/ucgeni.html

YALAN SÖYLEDİĞİMİ NASIL ANLADIN!

Yüz ifadelerinden duyguları ve düşünceleri tanımak, okumak

Bestseller özelliğini kaybetmeyen kitapları; sosyal hayat, iş yaşamı ve siyasete getirdiği şeffaflık anlayışı, sevilen dizilere bile konu olmuş yaşamıyla Paul Ekman, yaşayan bir dahi ve 20. yüzyılın en başarılı bilim adamlarından biri olarak kabul ediliyor.

Paul Ekman'ın, kitabı Türkçe'de "Yalan Söylediğimi Nasıl Anladın !" ile çevrildi.

Yalan Söylediğimi Nasıl Anladın ! 'da duygularımızla, gerçek düşüncelerimizle yüzleşeceğiz. Kendimizi nasıl ifade ettiğimizi, kimi zaman nasıl yanlış anlaşıldığımızı ve gerçekleri nasıl sakladığımızı göreceğiz. Vücut dilimizi, ses tonumuzu, mimiklerimizi takip ederken, kendimizi yeniden tanıyacağız. Aslında gerçek bütün yüzümüzden okunuyor. **Gerçeği okuyabilenlerden olabilmek için, bugün FBI, CIA ve ATF gibi hükümet kurumlarının, avukatların, yargıçların ve polislerin, ayrıca Pixar ve Industrial Light and Magic gibi animasyon stüdyolarının da dahil olmak üzere çeşitli şirketlerin duygusal ifadeler konusunda sıklıkla kullandığı Yüz Hareketi Kodlama Sistemi'ni öğreneceğiz.** Yüz ifadelerinden duyguları ve düşünceleri tanıyabileceğiz, okuyabileceğiz.

İnsanlar mutlu olmak isterler. Pek çoğumuz bir tiyatronun güvenli sınırları ya da bir romanın arka ve ön kapakları dışında korku, kızgınlık, mutsuzluk ve ıstırap gibi duyguları deneyimlemek istemeyiz. Yine de bu duygular olmadan da yaşayamayız. Buradaki mesele, bu duygularla nasıl daha iyi bir hayat sürdüreceğimizdir. Kişinin duygusal yaşamının gelişimi konusunda son kırk yılda öğrendiğim ve yararlı olduğuna inandığım her şeyi bu kitaba dahil ettim. Yazdıklarımı çoğunlukla kendi deneylerimle ya da

duygular üzerine çalışan diğer bilim insanlarının deneyleriyle destekledim. Uzmanlığım ağırlıklı olarak duyguların yüzdeki ifadelerinin okunması ve ölçülmesi üzerine gelişti. Bu konuda, oldukça donanımlı bir biçimde, karşılaştığım yabancıların, dostların ve aile fertlerinin yüzlerindeki neredeyse herkesin gözünden kaçan incelikleri görebilir hale geldim; böylelikle çok fazla bilgi topladım. Anlattığım şeylerin pek çoğu, yüzdeki ifade biçimleri konusunda yapmış olduğum kültürler-arası çalışmalardan etkilendi. Bu çalışmalardan elde ettiğim kanıtlar genel olarak psikoloji disiplinine, özel olarak ise duygulara bakış açımı mutlak anlamda değiştirdiler. -Paul Ekman

Paul Ekman, California Üniversitesi, Psikiyatri Bölümü öğretim üyesidir. Bugüne kadar, aralarında Amerikan Psikoloji Birliğinin Seçkin Bilimsel Katkı Ödülü ile Chicago Üniversitesi Beşeri Bilimler Fahri Doktora ünvanının da bulunduğu birçok ödüle layık görülmüştür. Ekman, yakın dönemde yapılan çalışmalar bazında, 20.yyın en etkili psikologları arasında yer almaktadır. Ekman'ın ilgi alanları; sözsüz davranış ve iletişim, özellikle kişiler arası iletişimde yalan ve duyguların ifadesi ve psikolojisi konuları üzerine odaklanmaktadır. Ekman, 1970lerde, psikolog meslektaşı Wally Friesen ile birlikte yüz ifadelerini ölçmeye yönelik, Yüz Hareketi Kodlama Sistemi adlı bir sistem geliştirmiştir. Bu sistem günümüzde dünya üzerinde yüzlerce bilim insanı tarafından kullanılmaktadır. Ekman, FBI, CIA ve ATF gibi hükümet kurumlarına, avukatlar, yargıçlar ve polislere ve ayrıca Pixar ve Industrial Light and Magic gibi animasyon stüdyoları da dahil olmak üzere çeşitli şirketlere duygusal ifadeler konusunda sıklıkla danışmanlık hizmeti vermektedir.

Paul Ekmanın keşfi, başarısı ve hayatı, **FOXun popüler dizisi Lie To Me (Bana Yalan Söyle)**ye konu olmuş, başkahraman olan Dr. Cal Lightman, kendisinden esinlenilerek yaratılmıştır. Paul Ekmanın yayınlandığı tarihten itibaren bestseller özelliğini kaybetmeyen kitapları ve Lie To Me dizisi, duygularımız ve istemsiz hareketlerimiz arasındaki işleyişi yansıtarak, duygusal ve sosyal hayatımızı geliştirmemiz yönünde yepyeni bir vizyon kazanmamıza sebep olmuşlardır.

Kaynak:
http://www.maxkitap.com/yalan-soyledigimi-nasil-anladin

GUY DEBORD, GÖSTERİ TOPLUMU VE YORUMLAR KİTABINDAN TELEVİZYON'UN KİTAP İLİŞKİSİ

Şüphesiz kitabın çok fazla üretildiği ve aşırı yoğun dağıtıldığı mevcut şartlarda, hemen hemen bütün kitaplar başarıyı ya da genellikle başarısızlığı çıkışlarını takip eden birkaç hafta içinde yaşar. Güncel yayıncılığın külüstür takımı, aslında üzerinde bir kez konulacak, üstelik de ilk akla gelenin söyleneceği kitaplara yeterince uygun düşen aceleye getirilmiş keyfilik ve oldubitti politikalarını buna dayandırır. Bu ayrıcalık, bu kitap için söz konusu değildir ve benim kitabımı alelacele çevirmek tamamen boş bir çabadır; çünkü bu göreve yeniden başlayacak birileri her zaman olacak ve kötü çevirilerin pabucu iyi çeviriler tarafından dama atılacaktır.

Yakın zamanda her türlü düşünsel tartışmayı yeniden canlandıracağı söylenen kaim bir kitap kaleme alan bir Fransız gazeteci, birkaç ay sonra, uğradığı başarısızlığı kitabın düşünce açısından eksik olmasından ziyade okur eksikliğiyle açıklamıştı. **Okumayan bir toplumda yaşadığımızı ve eğer Marx *Kapital*'i şimdi yayımlamış olsaydı, bir akşam, edebiyatla ilgili bir televizyon programında amaçlarını açıkladıktan sonra ertesi gün artık hiç kimsenin bu eserden bahsetmeyeceğini söylemişti.** **Bu garip yanılgının kaynağı gayet bellidir. Gerçekten de günümüzde birisi hakiki bir toplumsal eleştiri kitabı yayımladığında televizyona ya da benzeri başka tartışma ortamlarına çıkmaktan uzak duracaktır ve böylece on ya da yirmi yıl sonra hâlâ ondan bahsedilecektir.** (sh:16-17)

AFORİZMALAR

"Çağımızın... tasviri nesneye, kopyayı aslına, temsili gerçekliğe, dış görünüşü öze tercih ettiğinden kuşku yoktur... Çağımız için *kutsal* olan tek şey yanılsama, kutsal olmayan tek şey ise *hakikattir.* Dahası, hakikat azaldıkça ve yanılsama çoğaldıkça çağımızın gözünde kutsal olanın değeri artar, öyle ki bu çağ açısından *yanılsamanın had safhası, kutsal olanın da had safhasıdır.*"

(Feuerbach, ***Hıristiyanlığın Özünün*** ikinci baskısına önsöz)

**

"*Alman İdeolojisi*"'nde, **"Biz bir tek bilim tanırız, o da tarih bilimidir"** denir. (sh:72)

**

"İnsanlar babalarından çok, yaşadıkları zamana benzerler."

**

Yine Sardou şunları da yazar:

"Boş yere" özneye bağlıdır; ***"boşuna"*** nesneye bağlıdır; ***"yararsız"***hiç kimsenin işine yaramaz demektir. Başarısız olununca *boş yere* çalışılmıştır, yani zaman ve emek kaybedilmiştir: İşin kusuru nedeniyle istenilen sonuçlara ulaşamadan çalışıldığında ise *boşuna* çalışılmıştır. Eğer ben bir işi tamamlamayı başaramazsam *boş yere* çalışıyor, zamanımı ve emeğimi *yararsız* bir şekilde harcıyor olurum. Eğer yaptığım iş beklediğim sonuca ulaşmazsa, eğer amacıma ulaşamadıysam *boşuna* çalışmış, yani yararsız bir iş yapmış olurum...

Birisi yaptığı iş nedeniyle ödüllendirilmezse ya da bu iş kabul edilmezse onun *boş yere* çalıştığı da söylenir; çünkü bu durumda çalışan aslında çok güzel olabilecek olan çalışmasının değerini hiçbir şekilde kestiremeden zamanını ve emeğini harcamış demektir. *(Paris, Şubat-Nisan 1988)* (sh:238)

REKLAMLARIN İHANETİ

Alelade ürünün büyüleyici özelliği ancak toplumsal yaşamın merkezine bir an yerleştiğinde ortaya çıkar, tıpkı üretimin nihai amacının açığa çıkan gizemi gibi. Gösteride büyüleyici olan nesne, tüketicisinin ve bütün diğer tüketicilerin evine girer girmez bayağılaşır. Doğal olarak üretimindeki sefaletten kaynaklanan temel zavallılığını çok geç açığa vurur. Fakat o ana kadar sistemin

doğrulanmasını bir başka nesne üstlenmiştir bile; tanınmayı talep etmektedir.

Tatmin aldatmacası, yer değiştirerek, ürünlerin ve genel üretim koşullarının değişimini izleyerek kendini ortaya koymak zorundadır. Kendi şaşmaz mükemmelliğini büyük bir yüzsüzlükle ileri sürmüş olan şey, hem yaygın hem temerküz etmiş gösteride yine de değişir; devam etmesi gereken sadece sistemdir: **Modası geçmiş bir ürünün geçersizliğini ilan edenler tam da bunları dayatmış olanlardır. Reklamın her *yeni yalanı* aynı zamanda bir önceki yalanın *ikrarıdır.*** Totaliter iktidarın gözden düşen her figürü, onu oybirliğiyle onaylamış olan ve yanılsamasız bir yalnızlar yığınından başka bir şey olmayan *aldatıcı cemaati* açığa çıkarır. (sh: 66-67)

GERİ DÖNÜŞSÜZ ZAMAN (SONSUZLUK)

Tektanrılı dinler, mit ile tarih arasındaki, halen üretime hükmeden döngüsel zaman ile halkların karşı karşıya geldiği ve yeniden birleştiği geri dönüşsüz zaman arasındaki bir uzlaşmaydı. Yahudilikten doğan dinler, demokratikleşmiş, her şeye açık; ama yanılsama içinde olan geri dönüşsüz zamanın soyut anlamda evrensel kabulüdür. Zaman tamamen tek bir nihai olaya doğru yönlendirilir: **"Tanrı'nın krallığı pek yakında gerçekleşecektir."** Bu dinler, tarih zemininde ortaya çıkmış ve bu zemine yerleşmişlerdir. Ancak, hâlâ tarihle radikal karşıtlık içinde dururlar. Yarı-tarihsel din, zaman içinde niteliksel bir başlangıç noktası oluşturur, (Hz.İsa'nın doğumu, Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellemin hicreti) fakat geri dönüşsüz zaman -İslam'da fetih biçimini, Hıristiyanlığın Reform döneminde ise sermaye artışı biçimini alabilen gerçek birikimi işin içine katarak— aslında tıpkı bir *geriye sayış* gibi dini düşüncede tersyüz edilmiştir: **zaman sona ermeden hakiki öteki dünyaya ulaşma umudu, kıyamet beklentisi.**

Sonsuzluk döngüsel zamandan doğmuş ve onu aşmıştır. Sonsuzluk, döngüsel zamanın ötesidir. Sonsuzluk zamanın geri dönüşsüzlüğünü geçersiz kılan, döngüsel zamanın geri döndüğü ve kendini feshettiği, dakik bir katıksız unsur olarak *geri dönüşsüz zamanın öbür tarafına* yerleşerek, tarihi tarih içinde silen unsurdur. Bossuet de şunu söyleyecektir: **"Ve geçip giden zaman sayesinde, geçmeyen sonsuzluğa dahil oluruz."** (sh:112-113)

MESİHÇİLER KAYBETMEYE MAHKÛMDUR

Ortaçağın çöküşü sırasında toplumu istila eden geri dönüşsüz zaman, eski düzene bağlı bilinç tarafından bir ölüm takıntısı biçiminde yaşanmıştır. Bu, bir dünyanın çözülüşünün, yani bir mit güvenliğinin tarihi hâlâ dengeleyebildiği son dünyanın çözülüşünün melankolisidir; bu melankoliye göre, her türlü dünyevi şey sadece kendi çürümesine doğru yol almaktadır. Avrupa'daki büyük köylü isyanları, aynı zamanda, köylülerin feodal vesayetlerini garanti altına almış olan ataerkil uykudan kendilerini şiddetli bir şekilde koparan ***tarihe cevap*** verme girişimleriydi. Yahudi Mesihçiliğinden doğan Hıristiyan toplulukları çağın sorunlarına ve mutsuzluklarına Tanrı Krallığı'nın pek yakında gerçekleşmesini bekleyerek cevap verdiğinde ve eski topluma huzur bozucu ve yıkıcı bir unsur soktuğunda, yarı-tarihsel dinin kökeninde yatan şeyi yeniden canlandıran, yeryüzü cennetinin kurulacağına dair bu **Mesihçi ütopya**dır. Hıristiyanlık, imparatorluk içinde iktidarı paylaşma noktasına geldiğinde bu umuttan arta kalan şeyin basit bir batıl inançtan ibaret olduğunu ortaya çıkardı: Modern ideolojinin bütün *takdirnamelerinin* ilk örneği olan Augustinusçu sava göre sözü edilen krallık uzun süreden beri kurulu olan Kiliseden başka bir şey değildi. Mesihçi köylülüğün toplumsal isyanı, doğal olarak, öncelikle Kiliseyi ortadan kaldırma isteği olarak tanımlanır. Fakat Mesihçilik, mit alanında değil tarihsel dünyada yayılır. Modern devrimci beklentiler, Norman Cohn'un *Milenyum Peşinde'de* kanıtladığına inandığı gibi, dinsel Mesihçi tutkunun akıldışı devamı değildir. **Tam tersine, Mesihçilik, dini dili son kez kullanan devrimci sınıf mücadelesidir, *sadece tarihsel olan bilinç*ten hâlâ yoksun olmasına rağmen yine de modern bir devrimci eğilimdir. Mesihçiler kaybetmeye mahkûmdu, çünkü onlar devrimi kendi eylemleri olarak kabul edememişti.** Tanrı iradesinden gelen harici bir işarete dayanarak hareket etmeyi beklemeleri, ayaklanmış köylülerin kendi dışlarından gelen liderlerin peşinden gittiği bir pratiğin düşünceye dökülmesidir. Köylü sınıfı, toplumun işleyişi ve kendi mücadelesini sürdürme tarzıyla ilgili doğru bir bilince ulaşamaz; eyleminde ve bilincinde bu birlik koşullarından mahrum olduğu için tasarısını ifade etmesi ve savaşlarını sürdürmesi dünyevi bir

cennet hayaline göre gerçekleşir. (sh:114-115)

ŞEHİRLERİ İMÂR ETMENİN GÖSTERİLMEYEN CEPHESİ

Şehircilik, sınıf iktidarını savunan kesintisiz görevin modern icrasıdır: Kentsel üretim koşullarının tehlikeli bir şekilde *bir araya getirdiği* işçilerin en küçük parçalarına dek bölünmesinin sürdürülmesi. Bu bir araya gelme olasılığının her biçimine karşı yürütülmesi gereken sürekli mücadele en uygun zeminini şehircilikte bulur. Fransız Devrimi'nde edinilen deneyimlerden bu yana, bütün yerleşik iktidarların sokaktaki düzeni sağlama araçlarını artırma çabası, sonunda sokağın ortadan kaldırılmasıyla doruk noktasına ulaşır. **Lewis Mumford, *The City in History* de [Tarihte Kent]** **"artık tekdüze olan dünyayı"** anlatırken **"uzun mesafeye yönelik kitle iletişim araçlarıyla birlikte, halkın tecridinde çok daha etkili bir denetim aracı ortaya çıkmıştır"** diye belirtir. **Ama şehirciliğin gerçekliğini oluşturan genel tecrit hareketi, planlanabilir üretim ve tüketim ihtiyaçlarına göre işçilerin denetimli bir şekilde yeniden sisteme dahil edilmelerini de sağlamak zorundadır.** Sisteme dahil olmak, tecrit edilmiş bireylerin ***birlikte tecrit edilmiş*** bireyler olarak yeniden ele geçirilmelerini gerektirir: **Fabrikalar ve kültür evleri, tatil köyleri ve "toplu konutlar" tecrit edilmiş bireyi aile yuvasına kadar izleyen bu sahte kolektiviteye hizmet etmek amacıyla özellikle düzenlenmiştir.** Gösteri mesajı alıcılarının yaygın olarak kullanımı bireyin tecridinin egemen imajlarla, bütün güçlerini sadece bu tecritten alan imajlarla dolu olmasını mümkün kılar.

Önceki her dönemde egemen sınıfların tatmin edilmesine adanmışken, ilk defa yeni bir mimari doğrudan doğruya yoksullara yönelmiştir. Bu yeni konut örneğinin biçimsel sefilliği ve devasa yaygınlığı, onun hem amacından hem modern inşaat koşullarından kaynaklanan ***kitlesel*** karakterinden ileri gelir.

> **Toprağı, soyut bir şekilde tecrit toprağı olarak düzenleyen *otoriter karar* hiç kuşku yok ki modern inşaat koşullarının özünde yer alır.**

Bu açıdan geri kalmış ülkelerde sanayileşmenin başladığı her yerde, yerleştirilmesi düşünülen yeni toplumsal yaşam tarzına uygun uzam olarak, aynı mimari ortaya çıkar. Toplumun maddi gücünün gelişmesinde kaydedilen aşama ve bu güce bilinçli bir şekilde hâkim olma konusundaki ***gecikme***, tıpkı termonükleer silahlanma ya da doğum kontrolü (kalıtımın manipüle edilme imkânı zaten elde edilmiştir) sorunlarındaki kadar açık bir şekilde şehircilikte de görülmektedir.

Şimdiki zaman, şehir ortamının daha şimdiden öz-yıkım zamanıdır. **"Şehir artıklarının biçimsiz yığınlarıyla"** (Lewis Mumford) kaplı kırsal kesimde görülen şehir patlaması doğrudan doğruya tüketimin buyrukları doğrultusunda düzenlenmiştir.

> **İlk meta bolluğu aşamasının pilot-malı olan otomobilin diktatörlüğü, eski şehir merkezlerini yerinden eden ve giderek genişleyen bir yayılmaya yol açan otoyolların hâkimiyetiyle çevreye damgasını vurmuştur.**

Aynı zamanda, şehir dokusuna dair tamamlanmamış yeni düzenleme dönemleri, bir *otopark* platformu üzerindeki çıplak arazilerde kurulu dev *süpermarketler* olan "dağıtım fabrikaları" etrafında geçici olarak yoğunlaşır; bu çılgın TÜKETİM TAPINAKLARI, kısmi bir kalabalığın yeniden oluşmasına yol açtıklarından aşırı kalabalık ikincil merkezler haline gelir gelmez onları dışlayan merkezkaç hareket içinde uzaklaşırlar. Ama tüketimin teknik örgütlenmesi, ilk planda şehrin kendi kendini *tüketmesine* yol açmış olan genel çözülmenin örgütlenmesinden başka bir şey değildir.

Tümüyle kent-kır çatışması etrafında gelişen iktisadi tarih, her iki terimi de ortadan kaldıran bir başarıya ulaşmıştır. Toplu tarihsel gelişmenin günümüzde bağımsız ekonomi hareketinin sürdürülmesi adına *felce* uğraması, kent ve kırın yok olmaya başladığı dönemin olgusudur, **kentle kırın farklılıkları *aşılmamakta*, her ikisi de aynı anda çökmektedir.** Varolan şehir gerçekliğinin aşılmasına katkıda bulunması gereken tarihsel devinimin başarısızlığa uğramasından kaynaklanan kent ve kırın karşılıklı yıpranması, en ileri sanayileşmiş bölgeleri kapsayan ayrışmış unsurlarının bu eklektik karışımında görülebilir.

Evrensel tarih kentlerde doğmuş ve kentin kır üzerindeki kesin zaferiyle birlikte olgunlaşmıştır. Marx'a göre burjuvazinin en önemli devrimci faziletlerinden biri, **"kır"**ı havası bile insanı **özgürleştiren "kente boyun eğdirmesi"** olgusudur. Ama eğer kentin tarihi özgürlüğün tarihi ise, aynı zamanda zorbalığın ve hem kırı hem kenti denetleyen devlet yönetiminin de tarihidir. Kent sadece tarihsel özgürlüğün mücadele alanı olabilmiştir, özgürlüğe sahip olamamıştır. Kent, ***tarih ortamıdır*;** çünkü o, hem tarihsel girişimi mümkün kılan toplumsal iktidarın yoğunlaşması hem geçmişin bilincidir. Kenti tasfiye etmeye yönelik mevcut eğilim, ekonominin tarihsel bilince boyun eğmesindeki ve kendisinden alınmış güçleri yeniden ele geçiren toplumun birleşmesindeki gecikmenin bir başka şekilde ifade edilmesinden ibarettir.

"Kır tam tersi bir olgu sergiler: tecrit ve ayrılık" *(Alman ideolojisi).*

Kentleri yok eden şehircilik, eski kır yaşantısına özgü doğal ilişkiler kadar doğrudan doğruya tarihsel kent tarafından sorgulanan dolaysız toplumsal ilişkilerin de kaybolduğu *sahte bir kırı* yeniden kurar.

Bu, günümüzün "düzenlenmiş toprağı"nda barınma ve gösterisel denetim koşullarının yeniden yarattığı yeni bir yapay köylülüktür: Köylülüğün bağımsız bir eyleme kalkışmasını ve yaratıcı bir tarihsel güç olarak ortaya çıkmasını her zaman engellemiş olan coğrafi dağınıklık ve dar kafalılık bugün yeniden üreticilerin özelliği haline gelmiştir; nasıl ki işlerin doğal ritmi tarım toplumunun eriminin ötesinde kalıyorsa, bizzat kendilerinin ürettiği dünyanın devinimi de köylülerin erimlerinin ötesinde kalır. Ama "Doğu despotizminin sarsılmaz temeli olan ve dağılması bürokratik merkeziyetçiliğe yol açan bu köylülük, modern devlet bürokrasisinin gelişme koşullarının ürünü olarak yeniden ortaya çıktığında, *duyarsızlığı* artık *tarihsel olarak üretilmek* ve korunmak zorundaydı; doğal kayıtsızlığın yerini, hatanın örgütlü gösterisi almıştı. Teknolojik **sahte-köylülüğün "yeni kentleri",** üzerine inşa edildikleri tarihsel zamandan kopuşlarını bulundukları alana açıkça kaydederler; sloganları şu olabilir: **"Bu noktada artık hiçbir şey olmayacaktır ve *asla hiçbir şey olmamıştır.*"** Kentlerde özgürleştirilmek zorunda olan tarih henüz özgürleştirilmediği içindir ki *tarihin yokluğunda ortaya çıkan* güçler, kendi özel alanlarını oluşturmaya başlar.

**

Bu alacakaranlıktaki dünyayı tehdit eden tarih, aynı zamanda mekânı yaşanmış zamana boyun eğdirebilen güçtür. Proleter devrimi, *beşeri coğrafyanın eleştirisidir,* bu eleştiri dolayısıyla bireyler ve topluluklar, sadece emeklerine değil bütün tarihlerine de sahip olmalarına elverişli yer ve olayları yaratmak zorundadır. Bu değişen oyun alanında ve özgürce seçilmiş oyun kurallarının farklılıklarında, yer özerkliği, toprağa zorunlu bir bağlanmayı yeniden devreye sokmadan ve böylelikle seyahatin ve bütün anlamı içinde saklı olan bir seyahat gibi anlaşılan yaşamın gerçekliğini gündeme getirerek yeniden keşfedilebilir. (sh:131-136)

EKÜMENOPOLİS: UCU OLMAYAN ŞEHİR

İNTİHAL HAKKINDA

Düşünceler gelişir. Kelimelerin anlamı gelişmeye katılır. **Aşırmacılık zorunludur.** İlerleme bunu gerektirir. Bir yazarın cümlesine sıkı sıkıya sarılınır, onun ifadelerinden yararlanılır, yanlış bir düşünce silinir ve yerine doğrusu konulur.

**

Çalıp değiştirme, alıntının, sırf bir alıntı haline geldiği için sürekli tahrif edilen teorik otoritenin karşıtıdır; bağlamından, deviniminden ve de topyekûn referans olarak döneminden ve bu referans içindeki —ister bilerek isterse yanlışlıkla olsun- kusursuz tercihten koparılmış bir bölümdür. Çalıp değiştirme, anti-ideolojinin akıcı dilidir. O, hiçbir şeyi kesin olarak ve kendi içinde güvenceye almaya kalkışamayacağını bilen iletişimde ortaya çıkar. Çalıp değiştirme, en yüksek aşamada, hiçbir eski ve eleştiri-üstü referansın onaylayamayacağı dildir. Buna karşılık, hem kendi içindeki hem uygulanabilir olgularla olan tutarlılığı, ortaya çıkardığı hakikatin eski çekirdeğini onaylayabilir. Çalıp değiştirme,

nedenini, şimdiki eleştiri gibi, kendi hakikatinin dışında kalan bir şey üzerine oturtmamıştır.

**

İfade edilmiş teori alanının bütün sarsılmaz özerkliğini yalanlayarak, mevcut düzeni rahatsız eden ve bozan eylemi bu *şiddet aracılığıyla* buraya sokan, teorik formülasyonda kendini açıkça *çalınıp değiştirilmiş olarak* sunan şey, bize, teorik olanın bu varoluşunun kendi içinde bir hiç olduğunu ve ancak tarihsel eylem aracılığıyla ve kendisinin hakiki benzeri olan *tarihsel düzeltmeyle* tanınabileceğini hatırlatır. (sh:152-153)

BİLİM VE EKONOMİ

Zaman zaman bilimin, günümüzde ekonomik kârlılığın dayattığı zorunluluklara boyun eğdiği söylenir, aslında bu her zaman için doğruydu. Yeni olan, ekonominin insanlığa karşı açık savaş ilan etmesidir; bu sadece yaşam koşullarına değil, ayakta kalma koşullarına karşı da açılmış bir savaştır. Böylece bilimsel düşünce, geçmişinin büyük bir bölümünde köleliğe karşı olmasına rağmen, kendisini gösteri hâkimiyetinin hizmetine adamayı tercih eder. Bu noktaya gelmeden önce bilim göreceli bir özerkliğe sahipti. Kendi payına düşen gerçekliği düşünmeyi bilirdi; bu nedenle de ekonomik kaynakların artmasında geniş katkıları olabilmişti. **Her şeye kadir bir ekonomi çığrından çıktığında —*gösteri çağı bundan başka bir şey değildir*— hem yöntembilimsel açıdan hem "araştırmacıların" pratik çalışma koşulları açısından en son bilimsel özerklik kırıntıları da ortadan kalkmıştır.** Artık bilimden dünyayı anlaması ya da herhangi bir şeyi iyileştirmesi beklenmemektedir. Bilimden beklenen tekşey, sadece olup biten her şeyi anında doğrulamasıdır. **Gösteri hâkimiyeti**, oldukça tahripkâr bir düşüncesizlikle sömürdüğü bu alanda da en az diğer alanlardaki kadar budalaca davranarak sadece kendisine bir sopa yapmak amacıyla bilimsel bilginin dev ağacını kesmiştir. Açıkça olanaksız bir doğrulamaya yönelik bu nihai toplumsal talebe boyun eğmek için çok fazla düşünmemek, gösteri dilinin kolaylıklarına iyice alışmak daha iyi olur. Bu utanç verici dönemde kötü yola düşürülmüş bilim en son uzmanlaşmasını çok iyi niyetli bir şekilde bu meslek alanında gerçekleştirmiştir.

Yalana dayalı doğrulamaların bilimi, doğal olarak burjuva toplumunda görülen ilk çöküş belirtileriyle, şu "beşeri" denilen sahte bilimlerin kanserli hücre gibi çoğalmasıyla birlikte ortaya çıkmıştır; yine de örneğin modern tıp bir ara kendini işe yarıyormuş gibi gösterebilmişti ve çiçek ya da cüzam hastalığının çaresini bulanlar nükleer ışınlar ya da tarımsal gıda kimyası karşısında alçakça teslim olanlardan oldukça farklıydı. **Doğal olarak bugünkü tıbbın hastalıklı çevre karşısında artık toplum sağlığını savunma hakkının olmadığı kolaylıkla görülebilir; çünkü bu, devlete ya da en azından ilaç sanayiine meydan okumak anlamına gelir.**

Mevcut bilimsel etkinliğin, düştüğü durumu kabul etmesi sadece sessiz kalma zorunluluğundan ileri gelmemektedir. Bu durum, sık ve dobra dobra yaptığı açıklamalardan da kaynaklanmaktadır. **Kasım 1985'te Laennec Hastanesi profesörleri Even ve Andrieu, dört hasta üzerinde sekiz gün süren bir deneyden sonra belki de AIDS'e etkili bir çare bulduklarını açıklamışlardı.** İki gün sonra hastalar ölünce, kendi araştırmaları o kadar ileri safhada olmayan, belki de kıskançlık duyan birçok doktor, hastaların durumu kötüleşmeden birkaç saat önce, profesörlerin, yanıltıcı başarı belirtilerinden başka bir şey olmayan sonuçları yayımlamakta aceleci davrandıklarına dair şüphelerini dile getirdiler. Even ve Andrieu, **"her şeye rağmen yanlış umut tamamen umutsuz olmaktan daha iyidir"** diyerek kendilerini büyük bir soğukkanlılıkla savunmuşlardır. Tek başına bu açıklamanın bile bilimsel ruhun tamamen reddedilmesi anlamına geldiğini anlayamayacak kadar büyük bir gaflet içindeydiler; bilimsel ruhun reddedilmesi şarlatanların ve büyücülerin henüz hastanelerin yönetimine getirilmediği dönemlerde tarihsel olarak bu tür insanların kâr hayallerini her zaman için desteklemiştir.

> **Tıpkı toplumsal gösterinin, maddi olarak modernleşmiş ve zenginleşmiş bir sunuş altında aslında çok eski panayır şarlatanlarının —*illüzyonistler, çığırtkanlar ve halkı gaza getirenler*— tekniklerini yeniden canlandırmaktan başka bir şey yapmayan geri kalan kısmı gibi resmi bilim**

de bu hale gelmek zorunda kalınca, müneccimlerin ve mezheplerin, vakumlanmış ZEN ya da MORMON TEOLOJİSinin de buna paralel olarak her yerde söz sahibi olmasına şaşırmamak gerekir. Yerleşik güçlere iyi hizmet vermiş olan cehalet, yasadışı davranan becerikli şirketler tarafından da sürekli olarak sömürülmüştür.

Hangi dönem okuma yazma bilmemenin bu kadar yaygınlaştığı günümüzden daha elverişli olabilirdi ki?

Ancak bu gerçeklik de neticede bir başka büyücülük gösterisiyle yadsınmıştır. UNESCO, geri kalmış ülkelerde mücadele etme görevini üstlendiği okuma yazma bilmemeyle ilgili çok kesin bir bilimsel tanımı kuruluşundan itibaren benimsemişti. Aynı olay beklenmedik bir şekilde ama bu defa gelişmiş diye adlandırılan ülkelerde yeniden hortlayınca, -tıpkı savaş sırasında karşısında Grouchy'yi beklerken Blücher'i bulan kişinin yaptığı gibi uzmanlar ordusunu göreve çağırmak yeterli olmuştu ve bu uzmanlar **"okuma yazma bilmeme"** yerine dil sorunu *ifadesini* kullanarak derhal zafere ulaşmışlardı: Tıpkı esaslı bir ulusal davayı destekleme fırsatını zaman zaman yakalayan **"sahte bir yurtsever gibi".** Anlamsız sözler uydurmanın akla yatkınlığını sağlam temeller üzerine kurmak için pedagoglar arasında **sanki uzun zamandır kabul edilen bir tanımmış gibi hemen yeni bir tanım ortaya atılır;** buna göre okur yazar olmayan kişi, bizim bildiğimiz asla okumayı öğrenmemiş kişiyken, bunun tersine, modern tabirle dil sorunları olan kişi, (pedagoji dalının daha yetenekli olan resmi teorisyenleri ve tarihçileri soğukkanlılıkla bu insanların eskisinden çok *daha iyi düzeyde öğrendiklerini* öne sürmüşlerdir), öğrendiği dili tesadüfen ***hemen unutmuş*** olan kişidir. Bu şaşırtıcı açıklama, eğer, meselenin özünü kasten göz ardı ederek, daha bilimsel dönemlerde herkesin aklına gelebilecek ilk sonucu -yani, açıklamadaki çöküşün pratikteki çöküşe aynı adımlarla eşlik ettiği, kokuşmuş düşüncede görülen son gelişmelerden önce hiçbir yerde asla gözlemlenmemiş ve hayal edilmemiş olan bu yeni fenomenin de açıklanması ve uğrunda mücadele edilmesi gerektiğinin tanınması- büyük bir ustalıkla atlamasaydı rahatlatıcı olmaktan ziyade rahatsız edici olabilirdi.

**

Yüz yıldan fazla bir zaman önce, A.-L. Sardou'nun *Fransızca Eşanlamlı Kelimeler Sözlüğü* şu kelimeler arasında ayırt edilmesi gereken nüansları tanımlamıştı:

Aldatıcı, yanıltıcı, sahtekâr, baştan çıkarıcı, kurnaz, dalavereci; bu kelimelerin tamamı birleştirildiğinde bugün gösteri toplumunun portresini yaparken kullanılabilecek bir renk paleti meydana gelir. Kendilerini bozgunculuğa adamış bütün grupların normal olarak karşılaşması beklenen tehlikelerin birbirinden çok farklı yan anlamlarını bu kadar açık bir şekilde göstermek, onun dönemini ve uzmanlık deneyimini aşmaktaydı; bu bozgunculuk, örneğin şu aşamaları izlemektedir: ***Yolunu şaşırmış, kışkırtılmış, nüfuz edilmiş, manipüle edilmiş, ele geçirilmiş, bozguna uğramış.***

> *Aldatıcı*, (Fransızca'da aldatıcı anlamına gelen *fallacieux* kelimesi Latince *fallaciousustan* gelmektedir) yanıltma ustası ya da yanıltmaya alışık, düzenbaz: Bu sıfatın tanımı *yanıltıcı* kelimesinin üstünlük derecesiyle eşittir. Yanıltan ya da herhangi bir şekilde hataya sürükleyen yanıltıcıdır: Yanıltmak, suiistimal etmek, oyunla ve suiistimal etmek için en elverişli araçla yanıltmak niyetiyle bir hataya sürüklemek için yapılan şey *aldatıcıdır.*
>
> *Yanıltıcı* cinsil ve muğlak bir kelimedir; bütün belirsiz işaret ve görünüş biçimleri *yanıltıcıdır.*
>
> Aldatıcı, hilekârlığı, düzenbazlığı, üzerinde çalışılmış sahtekârlığı belirtir; karmaşık konuşmalar, protestolar ve akıl yürütmeler *aldatıcıdır.* Bu kelimenin *sahtekâr*; *baştan çıkarıcı, kurnaz, dalavereci* kelimeleriyle bir ilişkisi vardır, ama eşdeğer değillerdir.
>
> *Sahtekâr,* tüm sahte görünüş türlerini ya da suiistimal etmeye veya zarar vermeye yönelik tasarlanmış entrikaları belirtir; örneğin ikiyüzlülük, iftira vb. *Baştan çıkarıcı,*

> birisini ele geçirmeyi, onu ustalıkla ve hissettirmeden yoldan çıkarmayı ifade eder.
>
> *Kurnaz,* sadece ustalıkla tuzaklar kurma ve tuzağa düşürme edimini belirtir.
>
> *Dalavereci* ise birisini şaşırtmakla ve onu hataya düşürme kurnazlığıyla yetinir. *Aldatıcı,* bu tanımların çoğunu kapsar. *(sh:197-201)*

YENİ ANAYASALAR NEDEN YAPILIR?

Sicilya mafyasının kullandığı ve tüm İtalya'da kabul gören bu formülün derin hakikati şu noktada yatar: **"Eğer paran ve dostların varsa hukukla dalga geçersin."** Bütünleşmiş gösteride ***yasalar uyku halindedir;*** çünkü yeni üretim teknikleri için hazırlanmamışlardır ve ayrıca malların dağıtımı sırasında yeni tür anlaşmalar sayesinde bu yasalardan uzak durulmuştur. **Kamuoyunun ne düşündüğünün ya da neyi tercih ettiğinin artık hiçbir önemi kalmamıştır.** Gösterinin kamuoyu araştırmaları, seçimler ve modernleşmeye yönelik yeniden yapılanmalarla gizlediği şey budur. Kazananlar kim olursa olsun kibar müşteriler ***en kötü malı edineceklerdir*:** Çünkü bu tamamen onlar için üretilmiş olandır.

> **"Hukuk devleti"** kavramı, modern ve sözde demokratik devletin genelde bu özelliklerinden vazgeçmesiyle birlikte yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır.

Bu ifadenin 1970 yılından kısa bir süre sonra ve tam anlamıyla öncelikle İtalya'da popülerlik kazanması kesinlikle tesadüfi değildir. **Birçok alanda, yasalar adeta *çeşitli boşluklar kalacak şekilde* özenle hazırlanmıştır; tabii ki bu boşluklar, yararlanabilecek olanlar için geçerlidir.** Bazı koşullarda -örneğin dünyadaki her türlü silah ticareti, özellikle de daha yüksek teknoloji ürünleri çevresinde- yasadışılık, kendisi sayesinde daha da kârlı hale gelen iktisadi işlemlere destek sağlayan bir güçten başka bir şey değildir. **Günümüzde birçok iş ilişkisi kaçınılmaz olarak *en azından bu yüzyıl kadar* namussuzdur; bu durum eskiden, sadece namussuzluk yolunu seçmiş sınırlı sayıdaki insan arasında söz konusuydu.**(sh: 222-223)

GÖZETİM VE MANİPÜLASYON

Gözetim, eğer her şeyin mutlak denetimi sırasında kendi gelişmesinden kaynaklanan zorluklarla karşılaşma aşamasına gelmemiş olsaydı, çok daha tehlikeli olabilirdi. Sayıları giderek artan bireyler hakkında toplanan bilgi yığını ile bu yığının tahlil edilmesi için gereken zaman ve zekâ arasında ya da daha basit olarak söylemek gerekirse olası çıkarları arasında bir çelişki vardır. Malzemenin bolluğu her aşamada kısaltma yapılmasını zorunlu kılar: Bu sırada birçok bilgi kaybolur ve geriye kalanlar ise okunamayacak kadar fazladır. **Gözetim ve manipülasyonun yönetimi birleşmemiştir.** Aslında her yerde kârların bölüştürülmesi üzerine bir çıkar çatışması vardır; dolayısıyla da mevcut toplum içindeki şu ya da bu potansiyelin -aynı hamurdan gelmeleri nedeniyle hepsi aynı derecede saygın kabul edilen— diğer potansiyellerin aleyhine öncelikli olarak gelişmesi için bir mücadele vardır.

Bu mücadele aynı zamanda bir oyundur. Her istihbarat amiri kendi ajanlarını ve ilgi alanındaki hasımlarını gözünde büyütür. Çok sayıda uluslarüstü ittifakın yanı sıra, günümüzde her ülkenin hem devlet nezdinde hem devlet ötesinde sınırsız sayıda polisi ya da karşı-casusluk servisi ve gizli servisi vardır. **Bunun yanı sıra gözetim, koruma ve istihbarat işleriyle ilgilenen çok sayıda özel şirket vardır.** Çokuluslu büyük şirketlerin de doğal olarak kendi özel servisleri vardır; aynı şekilde orta büyüklükte de olsalar, ulusal ve bazen de uluslararası düzeyde bağımsız politikalar izlemeyi sürdüren kamulaştırılmış şirketlerin de özel servisleri vardır. Her ikisi de aynı devlete ait olan ve üstelik dünya pazarında petrol fiyatlarını yüksek tutma konusundaki ortak çıkarları açısından diyalektik birlik içinde olan bir nükleer endüstri grubu ile bir petrol grubunun çatıştığı görülebilir. **Özel bir sanayi dalındaki her güvenlik servisi, kendi bünyesine yönelik sabotajlarla mücadele eder ve gerektiğinde rakiplerine sabotaj düzenler: Denizaltı tünellerine önemli yatırımlar yapan bir şirket, feribotların güvensizliğinden yana olur ve mali güçlükler içindeki gazeteleri, feribotların güvensizliğiyle ilgili haberleri ilk fırsatta ve üzerinde çok fazla düşünmeden manşet yapmaları için maaşa bağlar;** Sandoz'la rekabet eden bir şirket Ren Vadisi'ndeki yeraltı sularına karşı kayıtsız kalır. Gizli olan gizlice gözetlenir. Öyle ki *hikmeti hükümetin* yönetimi etrafında kurnazca toplanmış bu organizmaların her biri, kendi özel anlam hegemonyasının peşindedir. Zira anlam, anlaşılabilir bir merkezle birlikte

kaybolmuştur.

1968'e kadar başarıdan başarıya koşan ve sevildiğine inandırılmış olan modern toplum, bu tarihten itibaren bu sevdadan vazgeçmek zorunda kalmıştı; artık kendisinden korkulmasını tercih etmektedir. **"O masum halinin artık geri gelmeyeceğini"** gayet iyi bilir.

Böylece kurulu düzenden yana binlerce komplo, şebekelerin ve meselelerin ya da gizli faaliyetlerin giderek üst üste gelmesi ve bunların her türlü ekonomi, politika ve kültür dalma hızla entegrasyon süreciyle birlikte, birbirine karışır ve hemen hemen her yerde birbiriyle çarpışır. **Toplumsal yaşamın her alanında, gözetim, dezenformasyon ve güvenlik faaliyetlerinin iç içe girme oranı sürekli bir artış gösterir.** Komplo neredeyse alenen görülecek kadar yoğunlaştığında, komplonun her bir bölümü diğerini rahatsız etmeye ya da kaygılandırmaya başlar; çünkü bütün bu profesyonel komplocular tam olarak nedenini bilmeksizin birbirlerini gözetlemeye ya da birbirlerini kesin olarak teşhis edemeden tesadüfen karşılaşmaya başlarlar.

Kim kimi gözetlemek ister?
Bu görünüşte kimin yararınadır?
Ya gerçekte?

Hakiki etkiler gizli kalır ve nihai hedeflerden güçlükle şüphe duyulabilir ve bunlar hemen hemen asla anlaşılmazlar. **Böylece aldatılmadığı ya da manipüle edilmediğinden kimse emin olamazken, manipüle eden de başarılı olup olmadığını nadiren bilir.** Aslında manipülasyonun başarılı tarafında yer almak, doğru stratejik perspektifin seçildiği anlamına gelmez. Taktik başarılar böylece büyük güçleri tehlikeli yollara sürükleyebilir.

Görünüşte aynı hedefin peşinde olan aynı şebekede, bu şebekenin sadece bir parçasını oluşturanlar, diğer bölümlerin ve her şeyden önemlisi çekirdek kadronun bütün varsayımlarım ve sonuçlarını kaale almamak zorundadırlar. İncelenen herhangi bir konu hakkındaki tüm bilgilerin pekâlâ tamamen hayali ya da ciddi bir şekilde tahrif edilmiş ya da oldukça yanlış bir şekilde yorumlanmış olabilme ihtimali -ki bu gayet iyi bilinen bir olgudur— soruşturmayı yürütenlerin hesaplarını önemli ölçüde karıştırır ve çürütür; çünkü birini mahkûm etmek için yeterli olan şey, onu tanımak ya da kullanmak gerektiğinde o kadar yeterli olmaz. Bilgi kaynakları rekabet içinde olduğundan tahrifler de rekabet içindedir.

Ancak bu uygulama koşullarından yola çıkarak, toplumsal alanın tamamına yayıldığı ve bunun sonucunda personel ve araç-gereç sayısını artırdığı ölçüde, denetimin verimliliğinin azalması eğilimi göstermesinden söz edilebilir. Çünkü burada her araç bir amaç haline gelmenin peşindedir ve bunun için çaba gösterir.

Gözetim kendi kendini gözetler ve kendine karşı komplo düzenler.

Sonuç olarak, gözetimin bugünkü temel çelişkisi, ***olmayan bir varlığı*** yani, toplumsal düzeni bozmaya çalıştığı düşünülen varlığı gözetlemesi, içine sızması ve etkilemesidir. Ama bu varlığın işbaşında olduğu nerede görülmüştür? Çünkü, koşullar asla bu kadar devrimci olmamıştır ve durumun bu kadar ciddi olduğunu düşünen sadece hükümetlerdir. Yadsıma, kendi düşüncesinden o kadar başarılı bir şekilde yoksun bırakılmıştır ki uzun zamandan beri dağılmış bir haldedir. Bu nedenle, sadece muğlak ama hâlâ yeterince rahatsızlık veren bir tehdit olmayı sürdürmektedir ve neticede gözetim en gözde etkinlik alanından mahrum bırakılmıştır. Bu gözetim ve müdahale gücü tamamen mevcut gerekliliklerle yönetilmektedir ki bu gereklilikler, bu tehditle *peşinen* mücadele etmek amacıyla bizzat tehdidin alanına yönelen anlaşma koşullarını belirler. Bu nedenle gözetimin, bu sefer teröristleri değil teorileri etkilemek amacıyla, gözden düşmüş gösteri araçlarının dışında bilgilendireceği yadsımanın kutuplarını düzenlemede bir çıkarı olacaktır.

Tarihsel zaman konusunda büyük otorite olan **Baltasar Graciân** ***L'homme de cour*** da [Saray Adamı] son derece isabetli bir şekilde şunları söyler:

> **[İster eylem ister söylem olsun, her şey zamanla ölçülmelidir. Bir şey yapılabileceği sırada istenmelidir; zira ne mevsimler ne de zaman kimseyi bekler.]**

Ama Ömer Hayyam daha az iyimserdi:

> **[Açık seçik ve meselsiz konuşmak gerekirse**
> **-BizlerTanrı'nın elinde birer oyuncağız;**
> **—Kulluk yarışında bizimle dalga geçilir, —**
> **Sonra da teker teker hiçlik kutusuna geri döneriz.]** (sh: 230-235)

Kaynak:

Guy DEBORD, Gösteri Toplumu ve Yorumlar, trc: Ayşen Ekmekçi & Okşan Taşkent, Ayrıntı Yay. 4.Baskı, 2012, İstanbul, Çeviride Kullanılan Metinler La Societe du Spectacle, Editions Gallimard, 1992; Commentaires sur la societe du Spectacle, 1988 Preface â la quatrieme edition İtalienne de "La Societe du Spectacle", 1979 Editions Gallimard, 1992; Society of the spectacle, Çev. Kolektif, Black & Red, Detroit, 1977 Comments on the Society of the Spectacle, trc. Malcolm Imrie, Verso, 1990

ALLAH TEÂLÂ'NIN GAZABINA UĞRAMIŞ TOPLUMLAR

Tarihi süreçte zaman zaman yolunu şaşıran insanoğluna Allah Teâlâ tarafından çeşitli rasüller ve nebiler gönderilmiştir. Bunlar arasında isimlerini bildiklerimizin sadece beş tanesi Arap ırkındandır. Diğerleri ise başka ırklara mensup peygamberlerdir. Konuyla ilgili hadis-i şerifte şöyle buyrulmaktadır:

> **"Kur'an'da isimleri yer alan peygamberlerin beş tanesi Araptır. Bunlar; Hz. İsmail aleyhisselâm, Hz. Şuayb aleyhisselâm, Hz. Salih aleyhisselâm, Hz. Hûd aleyhisselâm ve Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellemdir."**

Onların hepsi, Arapların yaşadığı bölgelerde peygamber olarak görev yapmışlardır. Kavimlerinin hemen hemen tamamı helak olan Hz. Şuayb, Medyen bölgesinde; Hz. Salih, Hicr bölgesinde; Hz. Hûd ise Ahkâf bölgesinde yaşamıştır**.**

Âd, Semûd ve Şuayb kavimlerinin helakı, Sebe' kavmini perişan eden Arim Seli, Ashâbu'l-Uhdûd hadisesi ve Fil olayı, Arap toprakları olarak bilinen Bilâdü'l-Arap'ta meydana gelen helak hadiseleridir. Musa aleyhisselâm'ın düşmanları olan Firavun ve adamlarının helakı ile Karun ve Haman'ın yok edildiği yer, Mısır topraklarıdır.

Lût kavmini yok eden o dehşetli felaket ile helak yerine daha hafif bir cezaya çarptırılan İlyas aleyhisselâm kavmi'nin başına gelenler, Bilâdü'ş-Şâm topraklarında meydana gelmiştir.

Nuh kavminin helakı, İbrahim aleyhisselâm'in muarızı Nemrut ve adamlarının yok edilmesi ve Allah Teâlâ'nın gazabına uğramaktan son anda kurtulan Yunus kavminin başından geçenler ise Irak topraklarında meydana gelmiştir**.**

Helak olan kavimlerde olduğu gibi, Kur'ân-ı Kerim'de kıssaları anlatılan her bir peygamberi diğer peygamberlerden ayıran özel bir vasıftan söz etmemiz mümkündür. Örneğin En'âm Suresinde toplu olarak zikredilen peygamberlerin her birinin ayrı bir karakterde oldukları ve bir ilki temsil ettiklerini görmekteyiz.

Buna göre Hz. Nuh, puta tapanlarla uğraşan ilk peygamberdir.

Hz. İshak ve Hz. Yakup, bütün İsrailoğullarına gelen peygamberlerin aslıdır.

Hz. Davut ve Hz. Süleyman mülk ve saltanat ile seçkin, Hz. Eyyüb ve Hz. Yusuf imtihan ve güzel sabır ile diğer peygamberlerden ayrılmaktadır.

Hz. Musa ve Hz. Harun aciz bırakma kuvveti, heybet ve ezici güç, kitap ve özel işaret ile seçkin; Hz. Zekeriya, Hz. Yakup, Hz. İsa ve Hz. İlyas ise zühd, ruhaniyet ve fedakârlıkta örnek olmuş peygamberlerdir**.**

Bunun gibi, helak edilen her bir birey ve kavim de diğerlerinden farklı özellikler taşıyan ve işledikleri fiiller bakımından insan nesli içerisinde o çirkinlikleri yapan ilkler olmaları vasfına sahiptirler.

Burada insanlık tarihini üç döneme ayıracak, kavim ve bireylerin helak oluşunu, Hz. Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem öncesinde ve sonrasında olmak üzere iki kısımda inceleyeceğiz.

KUR'ÂN-I KERİM'E GÖRE İNSANLIK TARİHİNİN EVRELERİ:

1- **Kurûn-u Ûlâ** (İlk Nesiller): Hz. Âdem aleyhisselâmdan Hz. Musa aleyhisselâm döneminde Firavun'un helak edilmesi ve Tevrat'ın indirilmesine kadarki zaman dilimi.

Nuh Kavmi
Ashâbu'r-Res
Âd Kavmi
Semûd Kavmi
Lût Kavmi
Şuayb Kavmi (Medyen Halkı ve Eykeliler)

2- **Kurûn-u Vustâ** (Orta Nesiller): Firavun'un helak edilmesi veya Tevrat'ın indirilmesinden Hz. Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve selleminin gönderilmesine kadarki zaman dilimi.

Ashâbu'l-Karye
Sebe' Kavmi (Seylü'l-Arim)
Ashâbu'l-Cenneh (Bahçe Sahipleri)
Ashâbu's-Sebt
Ashâbu'l-Uhdûd
Tübba' Kavmi
Ashâbu'l-Fîl

3- **Kurûn-u Uhrâ** (Son Nesiller): Âhir zaman diye ifade edilen, Hz. Muhammed sallallâhü aleyhi ve sellem ile İslam'ın ortaya çıkmasından, kıyametin kopacağı ana kadarki zaman dilimidir.

Bedir'de Öldürülenler: Ashâbu'l-Kalîb (Mekkeli Müşrikler)
Medine Civarındaki Yahudiler
Benî Kaynuka
Benî Nadîr
Benî Kurayza

KUR'ÂN-I KERİMDE ALLAH TEÂLÂ'NIN GAZABINA UĞRAMIŞ BİREYLER

- ***Hz. Rasûlullâh Sallallâhü Aleyhi ve Sellemden Önce***

Nuh'un Oğlu
Nuh'un Eşi
Lût'un Eşi
Nemrut
Firavun Ve İsrailoğulları
Kârun
Hâmân
Sâmirî
Bel'âm
Câlût
Sadece Bahçesi (Malı) Helak Edilen İki Adamdan Biri

- ***Hz. Rasûlullâh Sallallâhü Aleyhi ve Sellem Döneminde***

Ebû Leheb
Ebû Cehil
Velîd B. Muğîre
Nadr B. El-Hâris
Ka'b B. Eşref
Hristiyan Rahip Ebû Âmir

Kur'ân-ı Kerim'in örneklerini sunduğu gazapla ilgili hadiseler, insanoğlunu, bu kimselerin tavırlarından uzaklaştırma işlevi görür. Bu hadiselerde, bu nedenle tarih ve zaman faktörüne fazla yer verilmez. Kur'ân-ı Kerim'in hiçbir bölümünde şu kavim kesin olarak şu tarihte yaşamıştır, diye bir bilgiye rastlanmaz. Aynı şekilde Kur'ân-ı Kerim, mekân unsuruna da fazla önem atfetmez. Bunun nedeni, Kur'ân-ı Kerim'in tarihe bakış açısında gizlidir. Çünkü **Kur'ân-ı Kerim, tarihi olayları anlatırken, onlardaki insan karakterleri ve toplumların davranış şekillerini ön plana çıkartır ve onları detaylı bir şekilde tahlil eder.** Hangi davranış şekillerinin, Allah Teâlâ katında nasıl bir karşılık gördüğünü önemle vurgular. Böylece insana, yapması ve yapmaması gereken davranışlar listesi sunar. Bunu yaparken de,

dünya ve ahirette mutluluğa ulaşmasında davranışlarına hâkim olması gereken temel felsefeyi ve yaklaşım şeklini, bütün ayrıntılarıyla idrakinin algılayabileceği ölçülerde izah eder.

Gazap konusu, kıssalar olarak bilinen pasajlar içerisinde yer alır. Bu açıdan kıssaların en önemli konusu, gazapla ilgili hadiselerdir. İlk muhatapları, Kur'ân-ı Kerimi inkâr ederken **"eskilerin masalları"** (En'âm 6/25) nitelemesinde bulunmuşlardı. Günümüzde de Kur'ân-ı Kerimi inkâr edenlerin bu sebeple İslam'a en fazla saldırdıkları konu kıssalar olmuştur. Bu saldırıların bilimsel ayağını oluşturan müsteşrikler ve İslam dünyasındaki uzantıları, zihinlerde Kur'ân-ı Kerim kıssalarıyla ilgili şüpheler oluşturmak, kıssaları gerçekleşmemiş hikâye türünde fanteziler olarak sunmak için büyük gayretler sarf etmektedirler.

Kur'ân-ı Kerim'de, Tevrat'ta yer alan bazı kıssaların bulunduğu doğrudur. Ancak bunlar çoğu kez, Tevrat'ta anlatıldığı şekille uyuşmamaktadır. Bu ortak pasajlarda Kur'ân-ı Kerim, hakem rolündedir ve Tevrat'ın tahrif edilmiş kısımlarının gerçek mahiyetini ortaya koymaktadır. Ayrıca kıssalarla ilgili çok önemli olan bir diğer husus da Kur'ân-ı Kerim'de Tevrat'ta bulunmayan kıssaların yer almış olmasıdır. Bu yönüyle **Kur'ân-ı Kerim, ayrı bir orjinalliğe sahiptir.** Kur'ân-ı Kerimiı, eskilerin masallarından ibaret sayan ilk muhatabı Mekkeli müşrikler bile, vahiy tarafından bildirilen bu haberleri ilk duyduklarında şaşırmışlar ve hiçbir itirazda bulunamamışlardır.

Kıssaların, özellikle de yoğun olarak birey ve toplumların Allah Teâlâ'nın gazabına uğramalarını anlatan sahnelerinin Kur'ân-ı Kerim'de bu kadar çok yer alması, azgınlaştığında başına gelebilecekleri önceden bilip, muhtemel bu yakın tehlikeden, insanın kendisini korumasını sağlamak içindir. Bu yönüyle gazap konusunu içeren pasajlar, **"ilahi uyarı ve ikaz"** niteliği taşıyan Kur'ân-ı Kerim'in en önemli bölümleridir. Nitekim ilk muhatapları için de aynı işlevi görmüş, bundan sonra da benzer işlevi görmeye devam edecektir. Yüce Allah, eski milletlerin hayat hikâyeleri hakkında Kur'ân-ı Kerim'de anlatılanlardan az çok haberdar olan müşriklere, Allah Teâlâ'nın ayetlerini kabul etmedikleri takdirde kendilerinin de onlar gibi gazaba uğrayacaklarını hatırlatıp onları uyarmaktadır. Kıyamete kadar yaşayacak tüm insanlar içerisinde ***"Allah Teâlâ'nın emir ve yasaklarına karşı gelen, küfür ve şirkte, zulüm ve azgınlıkta ısrar eden toplumların sonunun, önceki milletlerin akıbetinden farklı olmayacağa*** bu pasajların ana temasıdır.

Özetle söyleyecek olursak, gazap konusunu içeren ayetlerin yer ve zaman unsuru ön plana çıkartılmaksızın, bahsettiği kimselerin karakterine vurgu yaparak Kur'ân-ı Kerim'de çokça tekrar edilmesi; sonraki muhataplarını, Allah Teâlâ'nın sünnetinin benzer durumlarda aynı şekilde işleyeceğinden haberdar etmek ve böyle bir duruma düşmemelerini sağlamaya yöneliktir. Böylece kıssalar vasıtasıyla Kur'ân-ı Kerim'in her asırdaki muhataplarına ***"Allah'ın ayetlerini kabul etmedikleri takdirde kendilerinin de onlar gibi helak olacakları "*** mesajı, yaşanmış olaylardan alınan kesitlerin, unutulması zor sahneler halinde zihinde canlandırılmasıyla adeta insan idrakine kazınmaktadır.

Kur'ân-ı Kerim'de bu kadar çok tekrarlanan kıssalar, özellikle tarihçilerin ve tefsir âlimlerinin ilgi odaklarından biri olmuştur. Ancak bazı kıssaların Kur'ân-ı Kerim'den önce Kitab-ı Mukaddes'te yer almış olması, önemsiz olduğu için haklarında Kur'ân-ı Kerim'de bir şey söylenmeyen hususların, bu âlimlerce Tevrat ve İncil'deki bilgilerle tamamlanmaya çalışılmasına ve hurafelerden oluşan birçok görüşün böylece bu tarih ve tefsir kaynaklarına girmesine neden olmuştur. Burada üzücü olan, bu tür rivayetleri eserlerine alan âlimlerin, bunları Kitab-ı Mukaddes'ten veya hangi kaynaktan almış olduklarına çoğu kez bilerek ve bazen de bilmeyerek açıklık getirmemiş olmamalarıdır. Çünkü bilginin kaynağı ortaya konulmadığından, ayetin yorumu olarak verilen bu bölümler, adeta dinin ve vahyin konuyla ilgili açıklaması olarak anlaşılabilme tehlikesini beraberinde getirmektedir. Hâlbuki bu konularda murad-ı ilahi, bu hususları önemli olmadığı için açıklamamıştır. Kıssalarda açıklanmayan hususları İslam dışı kaynaklarla doldururken, mutlaka ve mutlaka bilginin kaynağına temas edilmeli, **"Konu Tevrat'ta şu şekilde, şu kişiye göre de şu şekilde ele alınmıştır."** tarzında uyarılarda bulunmak gerekmektedir.

Kâinattaki en dehşetli felaketi oluşturan gazap ve gazabın sonucu olan azapla helak, Yaratıcı'nın insanlık tarihi boyunca çok az uyguladığı ve insanlar tarafından şartları oluşturulduğu takdirde, her

defasında yeniden tekrar edecek bir ilahi kanun (sünnetullah)dur. Herhangi bir şahıs ya da bir toplumun ilahi gazaba uğraması, uzun bir değişim sürecinin oluşmasıyla gerçekleşir. Bu süreç içerisinde Yaratıcı tarafından inkârcı azgınlara değişik ihtarlar gönderilir. **Bu ihtarlar, Allah Teâlâ'ya olan isyan ve özellikle de Allah Teâlâ ile kendince savaş halindeki birey ve toplumlara, büyük bir felaketin yolda olduğu haberini iletir.** Gerekli mesajı alıp, dinî mukaddesatla savaşmaktan vazgeçen ve hâşâ ilahlık iddiasında bulunmaktan, bozgunculuk ve zulüm yapmaktan sakınan kimseler, ilahi kanun gereği kendilerini gazaptan korumuş olurlar. Ancak ihtar şeklinde gelen türlü türlü felaketler ve cezalara rağmen, hala inkârcılıkta direten, ilahi değerlerle çatışmaktan vazgeçmeyen, hayattaki yaşam gayesini dinî değerlerle savaşmaya adayan iflah olmaz inkârcılar, Allah Teâlâ'nın gazabını üzerlerine çeker ve ilahi bir cezayla cezalandırılarak bu dünyada yok edilirler.

Önceki inkârcılara gönderilen yerden ve gökten gelen azap şekilleri, kıyamete kadar- ki süreçte, Allah Teâlâ'nın istediği her zaman ve zeminde meydana getirilebileceği bir gerçek olarak kalmaya devam edecektir:

> ***"De ki: Allah 'ın size üstünüzden (gökten) veya ayaklarınızın altından (yerden) bir azap göndermeye ya da birbirinize düşürüp kiminize kiminizin hıncını tattırmaya gücü yeter. "*** (En'âm 6/65)

Kur'ân-ı Kerim'in önemle üzerinde durduğu insan fıtratındaki vahiy dışı değişimlere olan ilgi ve eğilim, yine Kur'ân-ı Kerim ifadesine göre, bu yolu tutanların zarara uğramasıyla sonuçlanacaktır.

İşte Kur'ân-ı Kerim bu noktada, insanlığı bu zararlardan kurtarmanın ölçü ve prensipleri üzerinde önemle durur. Bunu da, geçmiş ümmetlerden, peygamberlerden ve uğradıkları değişimlerden sık sık söz ederek, Kur'ân-ı Kerim muhataplarının dikkatini bu noktalara çekerek yapar.

Şüphesiz, kâinatın tüm kurallarını en küçük detayına kadar mükemmel bir şekilde ortaya koyan Allah Teâlâ'nın kanununda, bu büyük felaketten korunmanın yolları da vardır. Bunların neler olduğu ise yine son dinin kutsal metni Kur'ân-ı Kerim'de bizlere haber verilmiştir. Bunların birincisi, insanın Yaratıcı karşısında kul olduğunu hatırlaması ve kendi konumunu buna göre belirlemesidir. Kul olduğunu unutup Allah ile mücadeleye asla girişmemelidir. İkincisi, hayatının değişik evrelerinde Allah Teâlâ'ya dua ve istiğfarda bulunması, yaptığı günahlardan af dilemesidir. Kur'ân-ı Kerim'de buna benzer ilahi gazaptan kurtuluş reçetelerinden bahsedilmektedir.

Kaynak:

Hatice BAŞKAYA, Kur'ân-ı Kerim'de Allah Teâlâ'nın Gazabına Uğramış İnsanlar Ve Toplumlar, Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı Tefsir Bilim Dalı (Yüksek Lisans Tezi), Şanlıurfa, 2007

Allah Teâlâ'm bizi afv etmeni diliyor , "Senden Sana sığınıyoruz."

İhramcızâde İsmail Hakkı

BEYNİN GİZLİ HAYATI (INCOGNITO) İSİMLİ ESERDEN

"Geleceğimizin Öngörüsüne Sahip Olmak İsteyenlerin Kitabı"

İki türlü insan vardır.

Beynini geliştirenler ve koruyanlar; Vücudunu geliştirenler ve koruyanlar.

Ne yazık ki ölümsüzlük ve tanrısal dürtüleri dizginleyemeyen insanoğlu her kapıdan kendine yol bulmaya çalışmaktadır. Ancak beynin gizemi çözülene kadar çok şeylerin farkına varılamayacağı kesin gibi görünüyor.

"Can", "ruh", **"nefis"** gibi maneviyatı araştırmaların ileri seviyeye çıkması için **"beyin bilgisi dopingi"** ne ihtiyacımız olduğu kesindir. Aşağıda çok az bir kısmını paylaşacağım **David EAGLEMAN** tarafından hazırlanmış olduğu **INCOGNITO** isimli eserde güncel konuları anlamada ve geleceği önceden görmeye ve **"farkı fark eden"** olmaya çalışan gayretli kardeşlerimizin başarılarına eklemeler yapabileceklerdir.

Okuyucularda **"yorum"** ve **"içerik kalınlaşması"**nda faydalı olabileceğinden öncelikle tavsiye ediyorum.

İhramcızâde İsmail Hakkı

İKTİBASLAR

Alıntılara konulan başlıklar ilginizi çeksin diye tarafımdan konulmuştur.

Çizgi Filmlerdeki Karakterlerin Gözleri Neden Normalinden Büyük Olarak Çizildi

Yakın geçmişte yapılan bir deneyde katılımcı erkeklerden, kendilerine gösterilen farklı kadın yüzü fotoğraflarını çekicilik bakımından değerlendirmeleri istenmişti. **20 cm x 25 cm** boyutlarındaki fotoğraflarda kadınların yüzleri ya kameraya doğrudan dönüktü ya da kameradan dörtte üçlük bir dönüş yapmış durumdaydı.

Erkeklerin farkında olmadığı gerçek ise, fotoğraflarında gözbebeklerinin büyümüş, diğer yarısında büyümemiş olduğuydu. Katılımcılar tutarlı biçimde **gözbebeği büyümüş kadınları yeğlemişlerdi**; ama şaşırtıcıdır ki, kendi kararlarıyla ilgili herhangi bir içgörüye sahip değillerdi. **"Bu fotoğraftaki kadının gözbebeklerinin diğer fotoğraftakinden 2 milimetre daha büyük olduğunu fark ettim"** diyen çıkmamıştı içlerinde. Üzerine parmak basamadıkları bir nedenden dolayı, bazı kadınlar onlara diğerlerinden daha çekici gelmişti yalnızca. (sh.5)

Göz Görmez, Beyin Görür

1960'lı yıllarda Wisconsin Üniversitesinde bir nörobilimci olan Paul Bach-y-Rita, görme engellileri yeniden görüşe kavuşturmanın yolları üzerinde kafa yormaya başladı. Babası geçirdiği inmeden sonra yakın geçmişte mucizevi bir iyileşme göstermiş, Paul ise beynin dinamik biçimde yeniden düzenlenme potansiyeli karşısında büyülenmişti.

Kafasında giderek büyüyen bir soru vardı: Beyin, bir duyunun yerine yenisini koyabilir miydi?

Bach-y-Rita sonunda görme engellilere dokunsal bir **"gösterim"** sunmaya karar verdi. Düzeneğin işleyiş ilkesi şöyle açıklanabilir:

Kişinin alın bölgesine yerleştirilmiş bir video kameraya gelen video bilgisi, sırtta yer alan ve ufacık titreştiricilerden oluşan bir dizgeye girdi olacak şekilde dönüştürülür. Böyle bir aygıtı takıp gözleriniz bağlı halde odada yürüdüğünüzü düşünün. Önce sırtınızın bir bölümünde tuhaf bir örüntüyle kendini gösteren titreşimler hissedeceksiniz. Titreşimler sizin kendi hareketinize doğrudan bağlı olarak değişim gösterdiği halde neler olup bittiğini anlamak size oldukça zor gelecek. Bacağınızı sehpaya vurduktan sonra ise **"bunun görmeyle uzaktan yakından ilgisi yok"** diye düşüneceksiniz. Ama acaba öyle midir gerçekten?

Gözleri görmeyen deney katılımcıları bu görsel-dokunsal değişim gözlüklerini takıp bir hafta kadar

ortalıkta dolaştıktan sonra, yeni bir ortamda yönlerini bulmada oldukça başarılı hale gelirler. Sırtlarında hissettiklerini, yönelecekleri doğrultunun bilgisine çevirebiliyorlardır artık. Ama işin asıl şaşırtıcı yönü bu değildir. **Asıl şaşırtıcı olan, dokunsal girdileri algılamaya; onlar aracılığıyla *görmeye* başlamalarıdır.** Yeterince uygulama yaptıktan sonra bu dokunsal girdiler, çevrilmeye ihtiyaç duyan bilişsel bir bilmece olmanın ötesine geçerek, dolaysız bir duyum haline gelir.

Sırttan gelen sinirsel uyarıların görmeyi temsil edebildiğine inanmak size güç geliyorsa, kendi görme duyunuzun da aslında tıpkı bunlar gibi, yalnızca farklı kablolardan geçmeyi seçmiş bulunan milyonlarca sinirsel uyarıyla taşındığını hatırlayın, yeter. Beyniniz, kafatasının içindeki sığınağında mutlak bir karanlıkla çevrelenmiştir. Hiçbir şey *görmez*. Tek bildiği, bu küçücük sinyallerden ibarettir. Ama siz buna rağmen dünyayı ışık ve rengin bütün farklı dereceleri ve tonlarıyla algılarsınız. Beyniniz karanlıktadır, ama zihniniz ışığı kurgulayabilir.

İster gözlerden, ister kulaklardan, ister bambaşka yerlerden olsun, uyarıların nereden geldiği, beyni hiç mi hiç ilgilendirmez. Uyarılar, siz nesneleri itip, yerden yere vurup, onlara tekmeler atarken yaptığınız hareketlerle tutarlı biçimde ilişkilendirilebilir olduğu sürece beyniniz de görme adını verdiğimiz dolaysız algıyı inşa edebilir.

Bu türden başka duyusal değiş-tokuşlar da etkin biçimde incelenmektedir. Kaya tırmanıcısı Eric Weihenmayer'i düşünün: Vücudunu hamlelerle ileri itip, son derece tehlikeli ve küçük kaya basamaklarına tutunmasını sağlayan konumlar alarak dimdik kayalıklarda kademe kademe ilerliyor. **Kör olması ise başarısını katlayan bir etken.** Weihenmayer, kendisini 13 yaşında kör bırakan ve **retinoşizis** adı verilen ender bir göz hastalığıyla dünyaya gelmişti. Bu durumun dağcı olma düşünü yıkmasına izin vermeyerek 2001 yılında Everest Dağı'na tırmanan ilk (ve kitabın yayımlandığı tarih itibariyle de tek) görme engelli dağcı oldu. Artık tırmanışlarını 600 ufacık elektrot içeren ve Brain-Port olarak bilinen küçük bir levha parçasını ağzında taşıyarak gerçekleştiriyor. Bu, onun tırmanırken ***dili aracılığıyla görmesini*** sağlıyor. Dil, normalde bir tat alma organı olduğu halde, taşıdığı nem ve yarattığı kimyasal ortam, yüzeyine karıncalanma duygusu veren bir elektrot levhası yerleştirildiğinde onu kusursuz bir beyin-makine arayüzü haline getirir. Levha, video girdisini bir elektriksel uyarı örüntüsüne çevirerek dilin normalde görme duyusuna atfedilen özellikleri (uzaklık, biçim, hareket doğrultusu ve boyut gibi) algılamasını sağlar. Bu düzenek, bize gözümüzden çok beynimizle gördüğümüzü hatırlatır niteliktedir. Başlangıçta Eric gibi görme engellilere yardımcı olmak üzere geliştirilen tekniğin yeni uygulamalarında dil levhasına kızılötesi ve sonar girdileri de verilmekte ve böylece dalgıçların bulanık sularda görmesi, askerlerin de karanlıkta 360 derecelik görüşe sahip olması sağlanmaktadır.

Eric, dilin bu şekildeki uyarımını başlangıçta tanımlanamaz kenarlar ve şekiller olarak algıladığını, ancak uyarımı daha derin bir düzeyde tanımayı hızla öğrendiğini ifade etmişti. Kendisi artık kahve fincanını rahatlıkla eline alabiliyor, bir futbol topuna vurup kızıyla karşılıklı paslaşabiliyor. (sh:40-42)

Geleceğin Hava Yollarını "Beyin+Cihaz" larla Olacaktır.

Motor sinyaller ve duyu sinyallerinin zamanlamasını yorumlama işi, beynin ortaya sürdüğü bir parti oyunu değildir elbet; nedensellik sorununun çözülmesinde de çok önemli bir rol oynar. Nedensellik, aslında ta temelinde zamansal sıralama değerlendirmesine gereksinim duyar: **Yaptığım motor hareket, duyusal uyarıdan önce mi, sonra mı geldi?**

Çoklu duyulara açık bir beyinde bu sorunun doğru biçimde yanıtlanmasının tek yolu, sinyallerle ilgili zamanlama beklentilerini iyi ayarlanmış biçimde tutmaktır; böylelikle, farklı hızlarla işleyen farklı duyusal yolların varlığında bile "öncelik" ve "sonralık" kesin biçimde belirlenebilir.

Zaman algılaması, gerek benim laboratuvarımda gerekse başkalarında, üzerinde etkin biçimde çalışılan bir alandır; ama burada vurgulamak istediğim kapsayıcı husus, zaman duygusunun (neyin ne zaman gerçekleştiği ve ne kadar sürdüğü) beynimiz tarafından oluşturulduğu ve üzerinde kolaylıkla oynanabildiğidir; tıpkı görmede olduğu gibi.

Öyleyse duyularınıza güvenmek konusunda alacağınız ilk ders oluşudur:

Siz siz olun, güvenmeyin.

Bir şeyin doğru olduğuna *inanmanız* ya da doğru olduğunu *bilmeniz*, onun gerçekten doğru olduğu anlamına gelmez.

Savaş pilotlarının akıldan çıkarmamaya çalıştığı en önemli ders **"cihazlarınıza güvenin"** dir. Çünkü duyularınız size en alçakça yalanları söyleyebilir ve siz kokpit kadranları yerine bunlara güvenmeyi yeğlerseniz, yere çakılırsınız. Sonuç olarak, biri size bir daha **"Kime inanıyorsun, bana mı, yoksa gözünün gördüğüne mi?"** sorusunu sorduğu zaman, yanıt vermeden önce iyice düşünün.

Ne de olsa **"oralarda"** olan bitenin çok azının farkındayız. Beyin, zaman ve kaynaktan tasarruf sağlayan varsayımlarda bulunarak, dünyayı yalnızca ihtiyacı olduğu kadarıyla görmeye çalışır. Kendimize onlarla ilgili sorular sormaya başlayana kadar çoğu şeyin bilincine varmadığımızı anlamaya başladığımız anda, kendi derinlerimize inme yolunda yaptığımız yolculuğun ilk adımını da atmış sayılırız. Bu noktada, dış dünyada algıladığımız şeylerin, beynin erişme olanağı bulamadığımız bölgelerince üretildiğini anlarız.

Bu erişilmez düzenek ve yaşadığımız zengin yanılsama çeşitliliğiyle ilgili ilkeler, yalnızca görme ve zamana ilişkin temel algılara değil, birazdan göreceğimiz üzere daha üst düzeydeki işleyişlere de (düşüncelerimiz, duygularımız ve inançlarımız) uygulanabilir. (sh:54-55)

"Bilginin Sabitleşmesi/Kalıtsallaşması"

Tavuk Seksörlerinin Ve Uçak Gözcülerinin Esrarı

Dünyanın en iyi tavuk seksörleri Japonlardır. (Seksör: Hayvanlarda cinsiyet tayini yapan kişi) Civcivler yumurtadan çıktığında genellikle büyük ticari kuluçkahanelerde hızla erkek-dişi olarak ayrılır. Cinsler birbirinden farklı beslenme programlarına tabi tutulduklarından, zorunlu bir uygulamadır bu: Sonunda yumurta üretecek olan dişiler bir programa, yumurta üretimi sektöründe değer taşımayan ve etlerinden yararlanmak üzere ayrılıp semirtilen küçük bir bölümü dışında genellikle imha edilen erkekler de başka bir programa göre beslenir. Sonuçta tavuk seksörünün işi her bir civcivi eline alıp, konulacağı bölmeyi belirlemek üzere hızla cinsiyetini saptamaktır. Ancak bu iş, bilindiği üzere olağanüstü zordur, çünkü erkek ve dişi civcivler birbirinden farksız görünürler.

Yani neredeyse. Japonların icadı olan ve civcivin arka kısmındaki açıklığın özelliklerine bakarak cinsiyetini tayin eden uzman tavuk seksörleri, bir günlük civcivlerin cinsiyetini hızla belirleyebiliyorlardı. 1930'lu yıllardan başlayarak dünyanın dört bir yanındaki kümes hayvanı üreticileri, tekniği öğrenmek için Japonya'daki Zen-Nippon Civciv Cinsiyet Tayini Okulu'na seyahat eder olmuştu.

İşin gizemli yanı, kimsenin tekniğin işleyişini tam olarak açıklayamamasıydı. Yöntem nasıl oluyorsa belli belirsiz görsel ipuçlarına dayanıyor, ama profesyoneller bile bu ipuçlarının ne olduğunu söyleyemiyordu. Görünüşe göre, civcivin gerisindeki deliğe bakar bakmaz hayvanı atacakları doğru bölmeyi *biliyorlardı.* Profesyonellerin öğrencileri eğitme yöntemleri de bundan ibaretti. Usta, çırağının yanı başında dikilir ve onu seyrederdi. Öğrenci ise eline bir civciv alır, hayvanın gerisini inceler ve bölmelerden birine atıverirdi. Ustanın tek yaptığı geribildirimde bulunmaktı: *Evet* ya da *hayır* diyerek. Bu etkinlikle geçen haftalar sonunda öğrencinin beyni de ustasınınkinin düzeyine erişirdi; tabii bilinçsizce.

Bu arada okyanuslar ötesinde benzer bir hikâye daha gelişmekteydi. İkinci Dünya Savaşı sırasında sürekli bombalanma tehdidi altında yaşayan İngilizler için, gelen uçakları hızlı ve doğru biçimde ayırt etme gereksinimi doğmuştu. Hangi uçaklar eve dönen İngiliz uçakları, hangileri bomba atmaya gelen Alman uçaklarıydı?

Bu alanda kusursuz birer **"gözcü"** olduklarını ispatlayan bazı uçak meraklıları ordu tarafından hızla görevlendirildi. Bu kişiler öylesine değerliydi ki, hükümet kısa sürede sayılarını artırabilmek için kolları sıvadı; ancak sayıları çok az, bulunmaları da çok zordu. Hükümet bunun üzerine **"gözcüleri"** diğerlerini eğitmekle görevlendirdi. Zorlu bir girişimdi bu. Gözcüler izledikleri stratejiyi anlatmaya

çalışıyor ancak başarısız oluyorlardı. Kimse bir şey anlamıyordu; gözcülerin kendileri bile. Tıpkı tavuk seksörleri gibi, gözcülerin de ne yaptıkları hakkında pek fikirleri yoktu; doğru yanıtı bir şekilde buluyorlardı, o kadar.

İşe biraz yaratıcılık katan İngilizler, nihayet yeni gözcüleri başarıyla eğitmenin yolunu buldular: deneme-yanılma geribildirimi. Acemi gelişigüzel bir tahminde bulunuyor, uzman da *evet* ya da *hayır* demekle yetiniyordu. **Sonunda acemiler de, tıpkı akıl hocaları gibi bu gizemli ve tarifsiz uzmanlıktan nasibini alıyordu.** (sh:58-59)

TV Programı Hilelerinden

Kavramlar arasında yapılan basit bir eşleştirme, bir bilinçdışı ilişkilendirmeyi tetiklemek için yeterlidir. Bunun sonucu, eşleştirmenin doğru ve tanıdık bir şeyler içerdiği duygusudur. Belirli bir ürünün çekici, güler yüzlü ve cinsel cazibeye sahip insanlarla eşleştirildiği bütün reklamların temelinde yatan ilke budur. Aynı ilke **George W. Bush**'un reklam ekibinin 2000 yılında Al Gore'a karşı yürüttüğü kampanyanın da temelini oluşturmuştu. Bush'un 2,5 milyon dolarlık televizyon reklamında, ekranda görülen **"Gore'un reçete-ilaç programı"** yazısı ile birlikte **RATS**' sözcüğü ekranda bir anda parlayıp sönüyor ve hemen ardından bunun aslında **BUREAUCRATS [bürokratlar]** sözcüğünün devamı olduğu anlaşılıyordu. Reklam yapımcılarının peşinde oldukları -ve hatırlanmasını umdukları etki ortadaydı. (sh: 66)

Başarıda En Yüksek Seviye Robotik Düzeneğe Erişmek Midir?

Sporcular hata yaptıklarında antrenörleri genelde ***"Biraz kafanı kullan"*** diye bağırır. **Buradaki ironi, profesyonel sporcuların hedefinin aslında *düşünmemek* olmasıdır.** Binlerce saatlik çalışma ve eğitim yatırımının amacı, mücadele alevlendiği sırada doğru manevraların otomatik biçimde, bilincin katkısı olmaksızın yapılabilmesidir. İlgili becerilerin, oyuncunun devrelerine kazınmak üzere zorlanması gerekmektedir. Sporcular **"sahaya çıktığında"** ipleri ele alan, **oyunu hız ve verimle sürükleyen, sahip oldukları iyi eğitimli bilinçdışı düzenektir.** Kalabalık, dikkat dağıtmak için bağırır, ayaklarını gümbürtüyle yere vurur. Sporcuyu bu arada yönlendiren şey bilinçli düzenekse, hamlesini mutlaka yanlış yapacaktır. **Eğer topu potadan geçirmeyi umuyorsa tek dayanağı ve tek güvencesi, aşırı eğitimli robotik düzenektir.**

Artık bu bölümde edindiğiniz bilgileri, teniste her zaman kazanacak biçimde kendi yararınıza kullanabilirsiniz. Baktınız ki kaybediyorsunuz, rakibinize bu kadar başarılı bir servis atmak için ne yaptığını sorun, yeter. Servisinin mekaniklerine dalıp size anlatmaya çalıştığı an, batmış demektir.

Böylece anlıyoruz ki, işler otomatikleştikçe, eylemlerimizin özüne bilinç düzeyinde erişme olanağımız da o ölçüde azalıyor. Ama daha yeni başlıyoruz. Bir sonraki bölümde, bilginin daha da derinlere nasıl gömülebildiğini göreceğiz. (sh: 74)

Sporculara yakından baktığınızda, kendilerini havaya sokmak için bazı fiziksel rutinlerden yararlandıklarını görürsünüz. Sözgelimi, basketbolcular, genellikle topu potaya atmadan önce üç kez zıplatır ve boyunlarını sola kıvırırlar. Bu ritüeller bir anlamda öngörülebilirlik sağlayarak kişiyi daha az bilinçli bir duruma getirmek yoluyla rahatlatıcı etkide bulunur. Tekrarlamalı ve öngörülebilir nitelikteki ritüeller, bazı dinsel uygulamalarda da aynı amaca hizmet eder. **Sözgelimi ezbere dua okumak, tespih çekmek ya da ilahi söylemek, bilinçli zihnin gürültüsünü azaltmada yardımcıdır. (sh:214)**

Basit Problemler Daha Zor Çözülür.

Beynimize en köklü biçimde kazınmış içgüdüler, psikologların yalnızca insana özgü durumları (yüksek bilişsel beceriler gibi) ya da sorunları (zihinsel bozukluklar gibi) anlamaya daha fazla yönelmeleri nedeniyle spotlardan uzağa itilmiştir genellikle. Ama en otomatik ve en az çaba gerektiren (yani özelleşmişlik ve karmaşıklık bakımından en üst düzeydeki nöral devreleri gerekli kılan) davranışlar, aslında ta başından beri gözümüzün önündedir: cinsel çekim, karanlık korkusu, empati, tartışma becerisi, kıskançlık, adalet arayışı, çözüm bulma, ensestten kaçınma, yüz ifadelerini tanıma... Bu tür davranış ve eylemlerin altında yatan geniş nöral ağlar öylesine ince bir ayardan geçmiştir ki, gündelik

işleyişlerinin farkına bile varmayız. Ve tıpkı tavuk seksörleri örneğinde olduğu gibi, bu devrelere kazınan programlara erişmek için iç gözlemden yararlanmaya çalışmak da boşunadır. Herhangi bir eylemin bilincimizce "kolay" ya da "doğal" olarak değerlendirilmesi, bu eylemi olanaklı kılan devrelerin karmaşıklığını ciddi biçimde azımsamamıza neden olabilir. Kolay işler, güçtür aslında: Kanıksama sonucu doğal saydığımız şeylerin çoğu, sinirsel açıdan karmaşıktır.

Buna bir örnek vermek gerekirse, yapay zekâ alanında olup bitenleri bir düşünün. Bu alan, 1960'lı yıllarda gerçeğe dayalı bilgiyle ("at, bir memeli hayvan cinsidir" gibi) baş edebilen programlarda hızlı ilerlemelere sahne olmuş, ancak bu ilerleme daha sonra yavaşlayarak neredeyse durma noktasına gelmiştir. **Kaldırım kenarında düşmeden yürümek, yemekhanenin yerini hatırlamak, uzun bir vücudu küçücük iki ayak üzerinde taşımak, bir dostu tanımak ya da bir espriyi anlamak gibi "basit" problemleri çözmenin çok daha zor olduğu anlaşılmıştır.** Gerçekten de hızlı, etkili ve bilinçsiz biçimde yaptığımız şeyleri modellemek öylesine zordur ki, bunlar çözülememiş problemler olarak yerlerini korumaktadırlar.

Herhangi bir durum bize ne kadar bariz ve zahmetsiz görünürse, yalnızca altta yatan engin devreler ağından dolayı öyle göründüğünden de o kadar kuşku duymamız gerekir. 2. Bölüm'de gördüğümüz üzere, görme eyleminin bunca kolay ve hızlı olmasının en geçerli nedeni, karmaşık ve adanmış bir düzenekçe destekleniyor olmasıdır. **Bir şey ne kadar doğal ve kolay *görünürse*, gerçekte durum o kadar *tersidir*"**

Şehvet devrelerimiz çıplak kurbağa görüntüsüyle harekete geçmez çünkü onlarla çiftleşemediğimiz gibi, genetik geleceğimiz ile de pek alakaları olduğu söylenemez. Ama buna karşılık, ilk bölümde gördüğümüz üzere bir kadının gözbebeklerinin büyümesi bizi *pekâlâ* ilgilendirir çünkü bu tepki cinsel ilgi konusunda önemli bir bilgi yaymaktadır. Sonuçta, kendi içgüdülerimizden oluşan bir umvvelt içinde yaşar ama onlarla ilgili pek az şey algılarız; bir balık, içinde yüzdüğü suyu ne kadar algılayabiliyorsa o kadar. (sh: 90-91)

Kadınların En Başarılı Ve Güzel Olduğu Zamanlar

Cinsel cazibe ya da çekim duygusu sabit bir kavram olmayıp, durumun gereklerine göre ayarlamalardan geçer. **Hayvanlardaki kızışma dönemini ele alalım.** Neredeyse bütün dişi memeliler, kızışma döneminde açık sinyaller verirler. Sözgelimi, dişi babunların gerisi parlak pembeye döner ki bu değişim, şanslı bir erkek babun için yadsınamaz ve karşı konulamaz bir davettir. Buna karşılık insan türünün dişileri, bütün yıl boyunca çiftleşebilme konusunda benzersiz olup doğurgan dönemlerini herkese ilan edecek özel bir sinyal de üretmezler.

Acaba? *Kadınların en güzel olduğu dönemin, âdet döngüsü içinde en doğurgan oldukları döneme, kanamadan yaklaşık on gün kadar öncesine karşılık geldiği ortaya çıkmıştır..*

Bu değerlendirmeyi yapan ister kadın ister erkek olsun, sonuç her durumda aynıdır; üstelik bu dönemde nasıl davrandıklarının da konuyla pek ilgisi yoktur çünkü aradaki fark, yalnızca fotoğrafa bakmakla bile algılanabilir. Bu dönemdeki bir kadının verdiği sinyaller, babunun gerisiyle verdiği sinyal kadar bariz değildir elbette, ama sinyalin biraz olsun okunabilir olması, onunla aynı odadaki erkeklerin güdümlü bilinçdışı mekanizmalarını harekete geçirmeye yeter de artar bile. Sinyaller bu devrelere ulaşabiliyorsa, görev tamamlanmış demektir. Sinyaller, başka kadınların devrelerine de ulaşabilir bu arada: **Kadınlar, belki de eş bulmak için girişilen kavgada rakiplerinin durumunu değerlendirmeye olanak sağladığı için, diğer kadınların döngülerine karşı epeyce duyarlıdır.** Doğurganlığın ipuçlarının neler olduğu henüz açıklık kazanmış değildir. Kulakların ve memelerin yumurtlamaya yakın günlerde daha simetrik hale gelişi ve bazı ten özelliklerinin (cilt tonu yumurtlama döneminde biraz açılır) bu ipuçları arasında yer aldığı düşünülmektedir. **Ama ipuçları ne olursa olsun, bilinçli zihnin hiçbirine erişimi olmasa da, beynimiz bunları kavramaya programlanmıştır. Zihin, yalnızca arzunun güçlü ve açıklanamaz çekim gücünü hisseder.**

Yumurtlama ve güzelliğin etkileri, yalnızca laboratuvarda değil, gündelik yaşam içinde de ölçülebilir. New Mexico'da yakın geçmişte yapılan bir çalışmada, yerel striptiz kulüplerindeki

dansçıların aldıkları bahşişin kadınların âdet döngüleriyle ilişkili olup olmadığı değerlendirilmişti.

Doğurganlığın zirveye çıktığı günlerde dansçılar saatte ortalama 68 dolar bahşiş kazanırken, bu ortalama kanama dönemlerinde 35 dolara düşmüştü. Aradaki günlerin ortalaması ise 52 dolardı. Bu kadınlar büyük olasılıkla bütün ay boyunca flört davranışları sergilemişken, doğurganlık durumlarındaki değişim, beklentiyle dolu müşterilerine vücut kokusu, ten rengi, bel/kalça oranı, hatta özgüven değişimi biçiminde yansımaktaydı. İlginçtir ki, doğum kontrol hapı kullanan striptizcilerde bu açıdan herhangi bir zirve değer saptanmamış, bu kadınların aylık kazancının saatte ortalama 37 dolarla kaldığı ortaya çıkmıştı (hap kullanmayanlardaki ortalama 53 dolara karşılık). Daha az kazanmalarının nedeni tahminen, hapların erken gebelik dönemine özgü hormonal değişimlere, dolayısıyla da dışa vuran göstergelerde değişimlere neden olması ve bu tür kulüplerin müdavim Kazanovalarına artık o kadar da ilginç gelmemeleri olabilir.

Peki, bu araştırma bize ne anlatıyor?

Öncelikle, mali yönden endişe duyan striptizcilerin doğum kontrol haplarından kaçınıp yumurtlamanın hemen öncesinde mesai saatlerini ikiye katlamaları gerektiğini. Ama asıl önemlisi, kadın (ya da erkek) güzelliğinin beyin devreleri tarafından önceden düzenlenmiş olduğudur. Bu programlara bilinçli olarak erişemez ve onları ancak dikkatle tasarlanmış çalışmalarla ortaya çıkarabiliriz. Bu arada beynin, devreye giren ipuçlarını algılamada oldukça başarılı olduğunu da not edelim. Tanıdığınız en güzel insana geri dönecek olursak da, farz edin ki, iki gözü arasındaki mesafeyi, burun uzunluğunu, dudak kalınlığını, çene biçimini vb. belirlediniz. Bunları çekicilik bakımından ortalama bir insanın değerleriyle karşılaştırsaydınız, aradaki farkın belli belirsiz olduğunu görürdünüz. Bu iki insan, bir uzaylıya ya da Alman kurduna bu açıdan ayırt edilemez gelir; nasıl ki uzaylılar ya da Alman kurtlarının çekici olan ve olmayanları size ayırt edilemez geliyorsa. Ancak kendi türünüzün bireylerinde görülen ufak tefek farkların beyniniz üzerindeki etkisi büyüktür. **Sözgelimi, kimileri kısa şort giymiş bir kadının görüntüsünü büyüleyici bulurken, kısa şort giymiş bir erkek, onlara itici gelir; oysa geometrik bakımdan iki görüntünün birbirinden farkı pek azdır.**

Üstü kapalı ya da incelikli ayrıntılar temelinde ayrım yapabilme becerimiz son derece gelişkindir, çünkü beynimiz eş bulma ve eş seçimi gibi keskin tanımlı işleri yerine getirmek üzere düzenlenmiştir. Bütün bunlar, bilinçli farkındalık yüzeyinin altında gerçekleşir, bizler yalnızca yüzeyin üzerine ulaşmayı başarabilen o tatlı duyguların keyfine varmakla kalırız. (sh:95-97)

Koku Deyip Geçmeyin (Kötü Parfüm Kullanmayın!!!!)

Bunun yanıtını kimse bilmese de yakın geçmişte yapılan bazı çalışmalar, insan burnunun iç yüzeyini döşeyen dokuda, farelerin feromonlar aracılığıyla gerçekleştirdikleri haberleşmede rol oynayan reseptörlerin benzerlerinin bulunduğunu ortaya koymuştur. Reseptörlerin işlevsel olup olmadığı kesinlik kazanmış değilse de, davranışa odaklı araştırmalar olumlu yönde ipuçları vermektedir. **Bern Üniversitesinde yapılan bir çalışmada kız ve erkek öğrencilerde MHC ölçümleri yapıldıktan sonra erkeklere ter emici pamuklu tişörtler dağıtıldı.** Daha sonra laboratuvara dönen kız öğrenciler, burunlarını tişörtlerin koltukaltı bölgesine daldırarak hangi vücut kokusunu yeğlediklerini belirttiler. Sonuç: Onlar da, tıpkı fareler gibi MHC'leri kendininkilere benzemeyen erkekleri tercih etmişlerdi. Açık ki, burnumuz da tercihlerimizi etkilemekte ve yine üreme görevini bilincin radarına yakalanmaksızın yerine getirmektedir.

İnsan feromonları, üreme dışındaki durumlarda da görünmez sinyaller taşıyor olabilir. Örneğin, yenidoğanların temiz bezlerden çok, annelerinin memelerine sürülmüş bezlere yönelmeleri, olasılıkla algıladıkları feromonal işaretlerden kaynaklanmaktadır. Kadınlarda âdet döngüsü süresinin de bir başka kadının koltukaltı terini kokladıktan sonra değişebildiği düşünülmektedir.

Feromonların sinyal taşıdığı açık olmakla birlikte, insan davranışlarını ne ölçüde etkileyebildiği bilinmiyor. Bilişsel durumumuz öylesine çok katmanlıdır ki, bu tür işaretlerin oynadığı rol önemini iyiden iyiye yitirmiştir. Ama oynadıkları rol ne olursa olsun, en azından beynin sürekli bir evrime tabi olduğunu hatırlatırlar bize. Çünkü bu moleküller miadını doldurmuş miras yazılımların varlığını gözler

önüne serer. (sh:98)

İçkinin Yasaklanması İnsanı Korumak İçindir

Yunan şairi **Mytileneli Alcaeus**'un popüler deyişi *En oino* âletheia **(Şarapta gerçeklik vardır),** Romalı âlim Yaşlı **Plinius** tarafından ***In vino veritas*** biçiminde tekrarlanmıştı. Babil'in Talmud metinleri de benzeri bir ifade içerir: **"Şarap içeri girince, sırlar dışarı çıktı."** İzleyen bölümlerde ise **"Bir insan üç şeyle ele verir kendini: şarap kadehi, cüzdanı ve gazabıyla"** sözleri çıkar karşımıza. Romalı tarihçi Tacitus, yalanı önlemek amacıyla **Germen halklarının konsey toplantıları sırasında mutlaka alkol aldığını yazar.** (sh:105) (Bazı Siyasi partilerin kamp uygulamaları altında milletvekillerini etkilemeleri ve bu şekilde sırlarını çözmeleri veya daha değişik uygulamalar, ilaçlar ve gizli sinyallerle mankurtlaştırıldığı düşünmekten kendimizi alamıyoruz.)

Politikacıların Yorumlarındaki Matematik Hesabının Doğrusunu Nasıl Anlarız?

Matematiğin de, öldürmenin de bir zamanı var

Akılcı ve duygusal sistemler arasındaki çatışma, felsefecilerin **"vagon açmazı"** ("trolley dilemma") olarak adlandırdıkları durumla açıklanabilir. Şöyle bir senaryo düşünün: Bir tren vagonu, kontrolden çıkmış, raylarda hızla ilerliyor, epeyce aşağıda ise beş işçi ray onaranıyla uğraşmakta. Sizse yakından geçiyorsunuz ve hepsinin öleceğini hemen anlıyor ama bu arada yanı başınızdaki makasa müdahale ederek vagonu tek bir kişinin öleceği biçimde yönlendirebileceğinizi de fark ediyorsunuz. Ne yaparsınız? (Soruda herhangi bir tuzak ya da gizli bilgi olmadığını varsayın.)

Eğer siz de çoğu insan gibiyseniz, müdahalede bir an bile tereddüt etmezsiniz: **Bir kişinin ölmesi, beş kişinin ölmesinden iyidir nasılsa, değil mi?** Evet, doğru bir seçim.

Şimdi açmaza ilginç bir ekleme yapıyoruz: Aynı vagon yine aynı raylardan geçiyor ve yine aynı beş kişi tehlikede. Ancak bu sefer siz, rayların üzerinden uzanan köprüde bir izleyicisiniz ve yakınlarınızda da çok şişman bir adam var. Fark ediyorsunuz ki eğer onu aşağı iterseniz, vücudu treni durdurup o beş işçiyi kurtarmaya yetecek irilikte. **Peki onu iter misiniz?**

> **Eğer çoğu insan gibiyseniz, masum bir insanı öldürmek fikri sizin de tüylerinizi diken diken edecektir. Ama durun bir dakika. Bunu, bir önceki seçiminizden farklı kılan nedir ki? Yaptığınız şey, yine beş yaşama karşılık bir yaşamı feda etmek değil mi? İşin aritmetiği, iki durumda da aynı değil mi?**

Bu iki olgu arasındaki fark tam olarak nedir? Kant geleneğini izleyen felsefeciler, farkın, insanların nasıl kullanıldığında yattığını savunur. Birinci senaryoda yaptığınız, kötü bir durumu (beş kişinin ölümü) daha az kötü bir duruma (tek kişinin ölümü) indirgemekten ibarettir. İkincisinde ise, köprüdeki adamı belirli bir amaca hizmet eden bir araç olarak kullanmaktasınızdır. Bu, felsefe literatüründe popülerlik kazanmış bir açıklamadır. Ama ilginç biçimde, insanların seçimlerinde yaptıkları bu dönüşü anlamaya yarayacak, daha beyin merkezli bir yaklaşım da olabilir.

Joshua Greene ve Jonathan Cohen adlı nörobilimciler tarafından önerilen alternatif yoruma göre iki senaryo arasındaki fark, bir insana **"dokunmak",** yani onunla yakın mesafeden etkileşim kurmakla ilgilidir. Aynı soru, köprüdeki adamın, bir düğmeye bastığınızda açılan bir kapak yoluyla aşağı düşmesini olası kılacak biçimde kurulduğunda, oyunu adamın düşmesi yönünde kullanan epeyce kişi çıkar. Adamla yakın temasta bulunma düşüncesi, bir nedenle insanları onu ölüme itmekten caydırmaktadır.

Neden mi?

> **Çünkü bu tür bir kişisel etkileşim, duygusal ağları harekete geçirir; problemi soyut, kişiler üstü bir matematik problemi olmaktan çıkarıp kişisel ve duygusal bir karara dönüştürür.**

Beyin görüntüleme teknikleri, vagon problemini düşünen insanlarda şu bulguları ortaya çıkarmıştır:

Köprü senaryosunda, motor (hareketle ilgili) planlama ve duygularla ilgili alanlar etkinleşirken, makas senaryosunda etkinleşen beyin bölgeleri, akılcı düşünmede rol oynayan bölgelerden ibarettir. İnsan, birini itmek zorunda kaldığında duygusal bakımdan hareketlenir ama yalnızca bir kaldıracı hareket ettirmek durumunda kaldığında beyni *Uzay Yolu*'ndaki Mr. Spock'ınkinden farksız çalışır.

Beyindeki duygusal ve akılcı ağlar arasındaki çekişme, ***Alacakaranlık Kuşağı*** dizisinin eski bölümlerinden birinde oldukça iyi biçimde gözler önüne serilir. Hatırladığım kadarıyla öykü şöyleydi:

Kutu (2009) The Box

Paltolu bir yabancı, bir adamın kapısında belirir ve ona bir teklifte bulunur: **"İşte üzerinde tek bir düğme bulunan bir kutu. Tek yapman gereken, bu düğmeye basmak. Bunu yaparsan sana bin dolar vereceğim."**

"Peki, düğmeye bastığımda ne olacak?" diye sorar adam. Yabancı yanıtlar:

"Düğmeye bastığında çok uzaklarda, hiç tanımadığın biri ölecek." Adam bütün gece, içine düştüğü bu ahlaki açmazdan dolayı kıvranır. Düğmeli kutu mutfak masasının üzerinde öylece durmaktadır. Kutuya uzun uzun bakar, çevresinde döner durur. Alın ter içinde kalmıştır.

Nihayet, içinde bulunduğu berbat mali durumu da değerlendirmeye kattıktan sonra kutuya doğru atılır ve düğmeye basar. Hiçbir şey olmaz. Ortalık sessizdir, sıradan bir hava hüküm sürmektedir.

Derken biri kapıya vurur. Paltolu yabancıdır gelen. Adama parasını verir ve kutuyu alır. **"Bekle"** diye bağırır adam arkasından. **"Şimdi ne olacak?"**

Yabancı yanıtlar: **"Kutuyu alacağım ve sıradaki kişiye vereceğim. Çok uzaklarda, hiç tanımadığın birine."**

"Şimdi Al" ile "Sonra Alın" Farkı ile Kurulan Düzen

Öykümüz, kişisellik taşımayan bir tavırla düğmeye basmanın kolaylığını vurgular. Adamdan istenen, eğer birine elleriyle saldır seçimini o anda alabileceği 100 dolar yönünde yapmayı yeğlemişti. Bir on dolar fazlası için koca bir hafta daha beklemeye değmezdi.

Araştırmacılar, daha sonra soruda küçük bir değişiklik yaptılar: Size bundan 52 hafta sonra 100 dolar ya da 53 hafta sonra 110 dolar vermeyi teklif etsem, hangisini seçerdiniz? Katılımcıların çoğu bu sefer seçimlerini 53 haftalık bekleme süresi lehine değiştirdi. Burada dikkat edilecek nokta, her iki senaryoda da fazladan bir haftalık bekleme süresinin fazladan bir 10 dolar kazandırıyor olması. Öyleyse seçimlerin tersine dönerek önce bir tanesinde, sonra diğerinde yoğunlaşmasının nedeni ne olabilir?

Bu durum, Sam McClure ve Jonathan Cohen adlı nörobilimciler ile meslektaşlarına yeni bir fikir verdi. Seçimlerin tersinmesi problemini, beyindeki çoklu rakip sistemler ışığında yeniden ele alan araştırmacılar, gönüllülerden, bir beyin görüntüleme cihazıyla tarandıkları sırada **"ya hemen şimdi al ya da daha sonra daha fazlasını al"** türünden ekonomik kararlar vermelerini istediler. Amaçları, biri ânında ödüllendirilmeyle, diğeri daha uzun dönemli akılcılıkla işleyen iki sistem bulmaktı. Bu iki sistem birbirinden bağımsız olarak çalışıyor ve birbiriyle çarpışıyor idiyse, bu durum verileri pekâlâ açıklayabilirdi. Sonuçlar, anlık ya da kısa dönemli ödüllerin seçilmesinin gerçekten de duygularla ilgili bazı beyin bölgelerini ciddi biçimde etkinleştirdiğini göstermekteydi. Bu alanlar, alkol bağımlılığı gibi dürtüsel davranışlarla ilişkiliydi. Buna karşılık, daha büyük getirisi olan, daha uzun dönemli ödüllerin seçildiği durumlarda etkinleşen alanlar, korteksin üst düzey bilişsel işlevler ve düşünmeyle ilgili yan (lateral) bölgeleriydi. Bu yan alanlardaki etkinlik ne kadar fazlaysa, katılımcı da ödülü ertelemeye o kadar niyetliydi.

2005 ile 2006 yılları arasına karşılık gelen bir dönemde, **ABD'de emlak sektöründe büyük bir kriz patlak vermişti.** Sorun, son zamanlardaki ipotek işlemlerinin yüzde 80'inin değişken oranlı krediye bağlanmış olmasıydı. Bu yüksek risk faizli kredilere imza atan borçlular, daha yüksek ödeme oranları karşısında kendilerini bir anda köşeye sıkışmış bulmuşlardı. Borçlarını ödeyemeyenlerin sayısı hızla

artıyordu. 2007'nin sonlarıyla 2008 arasında ABD'de f haciz yoluyla el konulan evlerin sayısı bir milyona yaklaşmış, ipotek teminatlı menkul değerler, büyük oranda ve hızla değer kaybetmişti. Tüm dünyada kredi almak güçleşmişti artık. Ekonomik çöküş yaşanıyordu.

Tüm bunların beyindeki rakip sistemlerle ne ilgisi var? Yüksek risk faizli ipotek teklifleri, aslında "şimdi istiyorum" sisteminden faydalanmaya son derece uygun hale getirilmişti: Bu muhteşem evi, çok düşük geri ödeme oranlarıyla şimdi alın, arkadaşlarınızı ve ailenizi etkileyin, düşünebileceğinizden çok daha rahat yaşayın. Değişken oranlı ipotek faizi bir ara yükselecektir, doğru, ama bilinmeyen bir gelecekte ve buna daha çok zaman var. Kredi veren bankalar, anlık ödül devrelerine böylece doğrudan bağlanarak, Amerikan ekonomisini neredeyse tümüyle hortumlamayı başardılar. Ekonomist Robert Shiller'in bu ipotek krizinin başlangıcında söylediği gibi bu tür tartışmalı mali balonların nedeni **"en çok da fiyatların yükselişe geçtiği dönemde ortaya çıkan, gerçeklere bağışık, bulaşıcı bir iyimserlik"** idi. "Bu balonlar aslında temelde toplumsal olgulardır" diye sürdürüyordu sözlerini Shiller; **"ve bunlara yakıt sağlayan psikolojiyi anlayıp onunla baş etmeye çalışana kadar da oluşmaya devam edeceklerdir."**

"Şimdi istiyorum"a dayalı pazarlıklara ilişkin örnekler aramaya başladığınızda, bunları her yerde görmeye başlarsınız. Kısa süre önce tanıştığım bir adama, öldükten sonra vücudunu bir üniversitenin tıp fakültesine bağışlaması karşılığında üniversitesi öğrencisiyken 500 dolar para ödenmişti. Anlaşmayı kabul eden öğrencilerin hepsinin ayak bileğine, ilgili hastaneyi belirten bir dövme yapılmıştı. Tıp fakültesi için kolay bir satış olmuştu bu: 500 dolanın üzerinde şöyle yazıyordu: **"Noel Kulübü'müze Katılın, Paranız Ona En Çok Gereksinim Duyduğunuz An Elinizde Olsun."**)

Peki ama Noel kulüpleri neden bu kadar tuttu?

Müşteriler kendi paralarını yıl boyunca kendileri kontrol etseler daha iyi faiz kazanabilir ya da ortaya çıkan fırsatlara yatırım yapabilirlerdi. Herhangi bir ekonomist, onlara kendi sermayelerini elde tutmaları tavsiyesinde bulunabilirdi. **Öyleyse bu insanlar neden bile isteye bir bankadan paralarını almasını talep ettiler; hele de bu kadar kısıtlama ve parayı erken çekmeleri halinde ödenecek bir tutar da varken?**

Sorunun yanıtı açık: İnsanlar istiyordu ki, birileri onları para harcamaktan alıkoysun.

Para kendilerinde kalırsa, kısa sürede yiyip bitirmeleri olasılığının yüksek olduğunu biliyorlardı. Birçok kişi artık Noel kulüplerinin yerine **ABD Gelir İdaresi'ni (Internal Revenue Service)** kullanıyor: Maaşlarında yapılan daha fazla kesinti sayesinde, Gelir İdaresi yıl boyunca paralarının daha büyük bir oranını elinde tutabiliyor ve bu insanlar bir sonraki Nisan ayında posta kutularında bir çek bulmanın mutluluğunu yaşıyorlar. Havadan gelivermiş gibi görünen bu para, aslında kendi paraları. Yine de, fazla paranın yıl içinde ceplerinde delik açacağı sezgisine kapılanlar, bu yolu seçer. Çünkü kendilerini dürtüsel kararlardan koruma sorumluluğunu başkasına devretmek, daha cazip bir seçenektir onlar için. (sh:118-122)

Suçlu Kim?

Kuledeki Adamla Gelen Sorular

Charles Whitman, 1966 Ağustosunun sıcak ve nemli ilk gününde, kendisini Austin'deki Teksas Üniversitesi kulesinin en üst katına götürecek olan asansöre bindi. Yirmi beş yaşındaki genç, daha sonra bir bavul dolusu silah ve cephaneyi de peşinden sürükleyerek üç kat merdiven çıktı ve gözlem alanına ulaştı. Burada önce silahın dipçiğiyle danışma görevlisini öldürdü, ardından merdiven aralığından çıkmakta olan iki turist ailesine ateş açtı, en sonunda da aşağıdaki insanlara gelişigüzel ateş etmeye başladı. Vurduğu ilk kadın hamileydi. Ona yardım etmek için koşanlar da Whitman'ın silahından nasibini aldı. Ve sonra da sokaktaki yayalar ve onları kurtarmaya gelen ambulans şoförleri.

Whitman, bir gece öncesinde daktilonun başına geçmiş ve bir intihar notu yazmıştı:

> **Kendimi şu günlerde tam olarak anlayamıyorum. Aklı başında ve zeki bir genç olarak tanınmaktayım. Ama son zamanlarda (ne zaman başladığını**

> **hatırlayamıyorum) birçok sıra dışı ve mantıksız düşüncenin kurbanı olmuş durumdayım.**

Saldırının haberi yayılırken Austin'deki bütün polis memurları da yerleşkeye yönlendirildi. Birkaç saat sonra üç memur ve hızla görevlendirilen bir vatandaş merdivenleri çıkmayı ve Whitman'ı gözlem alanında öldürmeyi başardı. **Whitman hariç on üç kişi öldürülmüş, otuz üç kişi de yaralanmıştı.**

Ertesi gün bütün manşetlerde Whitman'ın saldırısı vardı. Polis, ipucu bulmak için evine gittiğinde ise, tablonun göründüğünden de ağır olduğu ortaya çıktı: Whitman, saldırı gününün çok daha erken saatlerinde önce annesini, ardından da uykusunda bıçaklamak suretiyle karısını öldürmüştü. Bu ilk cinayetlerden sonra intihar notuna geri dönmüş ve bu sefer el yazısıyla devam etmişti.

Karım Kathy'yi bu gece öldürmeye, ancak üzerinde çok uzun süre düşündükten sonra karar verdim. ... Onu çok seviyorum, ayrıca her erkeğin düşlediği türden, çok iyi bir eş de oldu bana.

Bunu yapmama neden olacak mantıklı hiçbir neden gelmiyor aklıma. ...

Cinayetlerin yarattığı şokun yanında, daha gizli, yeni bir sürpriz de vardı: sapkınca davranışlarıyla sıradan kişisel hayatının üst üste binmişliği. Eski bir izci olan Whitman, deniz piyadesi olarak çalışmış, ardından da banka memurluğu yapmıştı. Austin İzcileri 5. Grup izci başılığı için gönüllü de olan Whitman'ın çocukluğunda Stanford Binet zekâ testinden aldığı 138 puan ise, onu ilk yüzde 0,1'lik dilime yerleştirmişti. Bu nedenle Teksas Üniversitesi kulesinde ayrım gözetmeksizin gerçekleştirdiği kanlı saldırının ardından, herkes bir açıklama bekler olmuştu.

Aslına bakılırsa, Whitman'ın da beklediği buydu. İntihar notunda, beyninde bir şeylerin değişikliğe uğrayıp uğramadığını belirlemek üzere kendisine otopsi yapılması isteğinde bulunmuştu; çünkü kendisi de bundan kuşkulanmaktaydı. Saldırıdan birkaç ay önce günlüğüne şöyle yazmıştı:

> **Bir keresinde bir doktorla iki saat kadar konuşup, ona çok güçlü biçimde hissettiğim şiddet duygusunun altında ezildiğimi anlatmaya çalıştım. O seanstan sonra Doktor'u bir daha görmedim. O zamandan beri bu zihinsel çalkantıyla tek başıma mücadele etmekteyim ve görünen o ki, hiçbir yararı yok.**

Whitman'ın cesedi morga götürüldü, kafatası kemik testeresiyle açıldı ve beyin çıkarıldı. Otopsi incelemesini yapan doktor, beyinde bozuk para büyüklüğünde bir tümör buldu. **Gliyoblastom adı verilen bu tümör, talamus denilen yapının alt kısmından çıkıp hipotalamusa uzanıyor ve amigdala olarak bilinen üçüncü bir yapıyı sıkıştırıyordu. Amigdala, özellikle de korku ve saldırganlık, merkezinde olmak üzere, duygu mekanizmasının düzenlenmesinden sorumludur.** 1800'lerin sonlarına gelindiğinde, araştırmacılar amigdalanın hasar görmesiyle duygusal ve toplumsal rahat-sızlıklar yaşandığını keşfetmişlerdi. 1930'lu yıllarda ise Heinrich Klüver ve Paul Bucy adlı biyologlar, amigdalası zarar gören maymunlarda korkusuzluk, duygusal körelme ve aşırı tepki gibi bir dizi belirti ortaya çıktığını gösterdiler. Amigdalası hasarlı dişi maymunların annelik davranışları bile bozuluyor, bu maymunlar sıklıkla yavrularını ihmal ediyor ya da onlara fiziksel tacizde bulunuyorlardı. Sağlıklı insanlarda ise amigdalanın etkinliği, özellikle ürkütücü yüzler gördüklerinde, korkulu anlar ya da toplumsal fobiler yaşadıklarında artar.

Sonuçta Whitman'ın kendisiyle ilgili sezgileri -beynindeki bir şeylerin davranışlarını değiştirdiğigerçekten de son derece isabetliydi.

Çok sevdiğim bu iki insanı da vahşice öldürmüş gibi göründüğümü tahmin ediyorum. Ama ben işi hızlı ve tam biçimde yapmaya çalıştım yalnızca.... Eğer yaşam sigortası poliçem hâlâ geçerliyse lütfen borçlarımı ödeyin ... geri kalanını da ismimi vermeden bir akıl sağlığı kuruluşuna bağışlayın. Bu tür trajediler, belki de araştırmalar sonucunda önlenebilir.

Whitman'daki değişimi fark eden başkaları da vardı. Yakın arkadaşı Elaine Fuess **"Tümüyle normal göründüğünde bile, içindeki bir şeyleri denetlemeye çalıştığı izlenimini veriyordu"** diye anlatmıştı. O "bir şeyler" tahminen Whitman'ın içindeki öfkeli, saldırgan zombi programlar topluluğuydu. Daha

sakin ve akılcı olan taraflar, tepkisel, şiddete eğilimli taraflarla mücadeleyi sürdürse de tümörle gelen hasar dengeyi öyle bozmuştu ki, savaş artık adil olmaktan çıkmıştı.

Peki, Whitman'da beyin tümörü bulunmuş olması, onun acımasız cinayetleriyle ilgili duygularınızı değiştiriyor mu?

> Kendisi o gün ölmemiş olsaydı, onun için normalde uygun göreceğiniz cezaya bir etkisi olur muydu?
>
> Bu tümör, onu ne ölçüde "suçlu" bulduğunuzu etkiliyor mu?
>
> Beyninde bir tümör geliştiği için davranışların kontrolden çıkan kadersiz kişi, belki de siz olamaz mıydınız?
>
> Öte yandan, tümörlü kişilerin baştan suçsuz sayılması ya da işledikleri suçlardan aklanmaları gerektiği sonucuna varmak da tehlikeli olmaz mıydı?

Kuledeki beyin tümörlü adam, bizi aslında suçtan **"sorumlu tutulabilirlik"** sorununun tam kalbine götürmektedir.

> Adli bir ifade kullanacak olursak, bu adam yaptıklarından ***sorumlu*** tutulabilir miydi? Kendisine hiç seçim hakkı tanımayan yollarla beyni hasar görmüş bir kişi, ne ölçüde kabahatlidir?
>
> Ne de olsa, biyolojimizden bağımsız davranamıyoruz, öyle değil mi? (sh:153-156)

Gelecekte Lobotomi Ameliyatı Gerekli mi Olacak?

> **Lobotomi, ön loptan beyne giden sinir yollarının birinin veya daha fazlasının alındığı frontal cerrahi ayırma (eskiden bazı zihinsel hastalıkların tedavisinde yapılan)**

Lobotominin suçlu konumunda olmayan hastalarda başarılı bir uygulama olarak görülmesinin nedeni, büyük ölçüde ailelerden gelen parlak raporlardı. Kaynakların ne kadar yanlı olduğu başlangıçta anlaşılmamıştı. Ailelerinin kliniğe getirdiği sıkıntılı, gürültücü, sorunlu çocuklar, ameliyattan sonra çok kolay baş edilir hale geliyorlardı. Zihinsel sorunların yerini uysallık almıştı ve geribildirim de bu nedenle hep olumluydu. Bir kadın, annesinin geçirdiği lobotomi ameliyatından sonra durumu şöyle açıklamıştı:

"Öncesinde çok ciddi biçimde intihara eğilimliydi. Transorbital lobotomi ameliyatından sonra bir şeyi kalmadı. Bu davranış biçimi aniden sona erdi. Ortalık sakinledi. Bunu size nasıl anlatabileceğimi bilmiyorum; göz açıp kapayıncaya kadar değişmişti her şey. O kadar çabuk. Sonuçta [Dr. Freeman'ın] yaptığı şey her ne idiyse, kesinlikle doğru bir şeydi."

Ameliyatın popülerliği arttıkça, kabul edilen yaş sınırı da giderek düşüyordu. Tedaviye alman en genç kişi, Howard Dully adında, on iki yaşındaki bir çocuktu. Üvey annesi, ameliyatı onun açısından zorunlu kılan durumu şöyle anlatmıştı: "**Gece yatağa gitmemekte direniyor ama yatınca da iyi uyuyor. Gündüzleri epeyce hayal kuruyor ve ne düşündüğü sorulunca 'bilmiyorum' yanıtını veriyor. Dışarısı apaydınlıkken odanın ışığını açıyor."** Ve Howard, bu gerekçelerle bıçak altına yatmıştı. **(sh:254)**

Ama elimizde biyolojik bir sorunu saptamaya yetecek teknoloji yoksa, pekâlâ suçlayabiliriz o kişiyi. Bu da bizi tartışmanın kalbine; ***sorumlu tutulabilirliğin, özünde yanlış bir soru olduğuna*** götürecektir.

şizofreni ve depresyon gibi artık yardım aranan ve yardım edilen başka tıbbi sorunlara baktığımız gözle bakılmasını sağlayacaktır. Beyinle ilgili bu ve benzeri bozukluklar, artık suçluluk çizgisinin diğer tarafında yerini almış ve şeytani değil, biyolojik olgu konumuna kavuşmuşlardır. Peki ama ya diğer davranış biçimleri? Sözgelimi suça giren davranışlar? Yasa yapıcı mercilerin ve oy hakkı olan vatandaşların çoğu, suçluları tıka basa dolmuş durumdaki cezaevlerine yığmak yerine onları rehabilite etmekten yana olsa da sorun, rehabilitasyonun ***nasıl*** gerçekleştirilmesi gerektiği yönündeki yeni fikirlerin eksikliğidir.

Ortak bilinç içinde hâlâ yaşamakta olan bir korkuyu da unutmamak gerekir bu arada: **"frontal lobotomi".** Başlangıçta "lökotomi" adı verilen lobotomi ameliyatlarının mucidi, beynin alın (frontal) loblarını bir neşterle devre dışı bırakarak suçlulara yardım edilebileceği düşüncesiyle yola çıkan Egas Moniz idi. Prefrontal korteksin (ön-alın korteksi) bağlantılarının kesilmesinden ibaret olan bu basit sayılabilecek ameliyatın sonucu, önemli düzeyde kişilik değişimi ve olası zihinsel gerilikti.

Ameliyatı bazı suçlular üzerinde deneyen Moniz memnuniyetle fark etti ki, yöntem gerçekten de onları sakinleştiriyordu. Hatta sakinleştirmekle kalmayıp kişiliklerini tümüyle sıfırlıyordu da. Moniz'in takipçisi Walter Freeman ise, psikiyatrik hasta bakımını üstlenen kuruluşların etkili tedavi yöntemlerinden yoksun olduğunu fark etmiş ve lobotomiyi, büyük grupları tedaviden kurtarıp gündelik yaşamlarına kavuşturmanın elverişli bir yolu olarak görmüştü.

Ancak yöntem, ne yazık ki insanları temel biyolojik haklarından etmekteydi. Sorun, asi bakımevi hastası Randle McMurphy'nin yetkililere başkaldırdığı için cezalandırıldığı, Ken Kesey'nin ***Guguk Kuşu (One Flew Over the Cuckoo's Nest)*** romanında uç noktaya taşınmıştı. Romanda McMurphy, sonunda bir lobotomi ameliyatı geçirme talihsizliğini yaşar. Canlı ve neşeli kişiliğiyle koğuştaki başka hastaların yaşamlarına vurulan kilidi açmayı başarmış olan adam, artık bir sebzeye dönüşmüştür. McMurphy'nin bu yeni durumuna tanık olan yumuşak başlı arkadaşı "Şef" Bromden, diğer koğuş üyelerinin, liderlerinin düştüğü bu aşağılayıcı durumu görmesine izin vermeden onu bir yastıkla boğma iyiliğini yapar. Moniz'e Nobel Ödülü kazandıran frontal lobotomi, suçlu davranışlarımn düzeltilmesinde artık doğru bir yaklaşım olarak görülmemektedir.

Guguk Kuşu (1975)
One Flew Over the Cuckoo's Nest

İyi ama lobotomi suça engel oluyorsa, neden uygulanmasın?

Bu noktadaki etik sorun, bir devletin, vatandaşını ne ölçüde değiştirmesine izin vermek gerektiğidir. Bana sorarsanız, modern nörobilimin karşı karşıya olduğu belirleyici sorunlardan bir tanesi de budur: Beyni giderek daha fazla anladıkça, hükümetlerin de onunla ilgili her şeye burunlarını sokmasını nasıl önleyebiliriz?

Bu sorunun, karşımıza yalnızca lobotomi gibi fiziksel biçimleriyle değil, daha incelikli biçimlerle de (sözgelimi, ikinci kez cinsel suç işleyen kişilerin, şu anda California ve Florida'da yapıldığı gibi kimyasal kısırlaştırmaya zorlanmaları gerekip gerekmediği) çıkabileceğinin altını çizelim.

Ancak bu noktada, etik kaygılar gütmemizi gerektirmeyecek bir rehabilitasyon yöntemini gündeme getiren yeni bir çözüm önerebiliriz. Buna prefrontal egzersiz adını veriyoruz. (sh:184-185)

Parkinson hastaları neden kumar düşkünü oluyor?

Davranış değişikliklerinin beyinsel değişiklikleri izlemesine bir başka örnek olarak, Parkinson hastalığının tedavisindeki gelişmeleri ele alalım. 2001 yılında Parkinson hastalarının aileleri ve bakıcıları, bir tuhaflık olduğunun farkına varmaya başladılar. **Pramipeksol adlı ilacın verildiği hastalardan bir kısmı kumarbaza dönüşüyordu; üstelik öylesine kumar oynayanlara değil, hastalıklı kumarbazlara.** Daha önce kumara herhangi bir eğilim göstermemiş olan bu hastalar, artık düzenli biçimde Vegas'a uçar olmuşlardı. Altmış sekiz yaşındaki bir adam, ziyaret ettiği bir dizi kumarhanede altı ay içinde toplam 200 bin dolar tutarında para kaybetmişti. İnternet pokerine takılıp kalan kimi hastalar ise ödeyemeyecekleri kredi kartı borçlarının altında ezilmişti. Hastaların çoğu, bu kayıpları ailelerinden gizlemek için ellerinden geleni yapıyordu. Bu yeni bağımlılık, bazıları için kumarın da ötesine geçerek **"zorlanımlı" (kompülsif)** yeme alışkanlıklarına, alkol tüketimine ve aşırı cinselliğe kadar varmıştı. (sh:158)

Dövmek Tedavi Edici Metod Değildir

Suçlamadan biyolojiye yapılan geçişin açıklaması ne olabilir? Bu konudaki en büyük itici güç, belki de ilaç tedavilerinin etkililiği olmuştur. Hastayı ne kadar döverseniz dövün, depresyonu bertaraf

edemezsiniz, ama fluoksetin içeren küçücük bir hap çoğunlukla işinizi görecektir. **Şizofreni belirtileri şeytan çıkarma ayiniyle yok olmaz ama risperidon adlı ilaçla denetim altına alınabilir.** Maniler ikna ya da sürgüne değil, lityuma yanıt verir. Çoğu geçtiğimiz altmış yıl içinde kaydedilen bu başarılar, bazı bozuklukların beyne, bazılarının da betimlenemez nitelikteki bir ruhsal âleme atfedilmesinin anlamlı bir yaklaşım olmadığı görüşünün altını çizmektedir. Zihinsel sorunlara, artık kırık bir bacağa yaklaşıldığı gibi yaklaşılmaya başlanmıştır. **Nörobilimci Robert Sapolsky,** bizi bu kavramsal dönüşümü birkaç soru eşliğinde düşünmeye davet ediyor:

Artık normal biçimde yaşamasına izin vermeyecek ölçüde derin bir depresyona girmiş bir yakınınız, biyokimyasal temeli, diyelim ki şeker hastalığınınki kadar "gerçek" olan bir hastalığın mı kurbanıdır, yoksa yalnızca kendini yiyip bitirmekte midir?

Okulda sürekli başarısız olan bir çocuğun bu başarısızlığının nedeni, motivasyonsuz ve yavaş olması mıdır, yoksa nörobiyolojik temelli bir öğrenme bozukluğu mu?

Madde istismarı ciddi boyutlara varan dostunuz, basit bir disiplinsizlik örneği mi sergilemekte, yoksa ödül mekanizmasının nörokimyasıyla ilgili sorunlar mı yaşamaktadır? (sh:175)

Erdemli Kişi Aslında Çok İyi Bir Kimse midir, Yoksa Motor-Fren Düzeneğini İyi Kullanandır?

Erdem kavramını ele alalım. Felsefeciler, binlerce yıldır erdemin ne olduğuna ve nasıl güçlendirileceğine ilişkin sorular soruyorlar. Rakipler takımı çerçevesi, bu konuda da yeni kapılar açar bize. Beyinde birbirine rakip unsurları genellikle motor ve fren benzetmesiyle yorumlarız:

Bazı birimler sizi belli bir davranışa yönlendirirken diğerleri sizi durdurmaya çalışır. İlk bakışta, erdemin **"kötü bir şey yapmayı istememek"**ten ibaret olduğunu düşünebilsek de daha incelikli bir çerçeveden baktığımızda, **erdemli bir insanın da güçlü ahlak dışı dürtülere pekâlâ sahip olabileceğini, ancak bunları aşmak için yeterli fren gücünü de harekete geçirebildiğini görürüz.**

(Erdemli kişinin çok az sayıda "şeytani" düşünceye sahip olduğu ve bu nedenle de sağlam frenlere ihtiyaç duymadığı durumlar da olabilir. Ama böyle baktığımızda, şeytana uymamak için daha büyük bir savaş veren kişinin, ondan daha erdemli olduğunu söylemek de yanlış olmasa gerek.)

Bu türden bir yaklaşım, insanların tek bir zihne (mens rea, "suçlu zihin" kavramında olduğu gibi) sahip olduğuna inandığımızda değil, perde arkasındaki rekabeti açıkça gördüğümüzde mümkün hale gelir. Elimizdeki yeni gereçlerle, artık farklı beyin bölgeleri arasındaki çarpışmayı ve bu çarpışmanın sonucunu daha ayrıntılı şekilde gözleyebiliriz. Bu ise adalet sistemi içindeki rehabilitasyon uygulamaları için yeni kapılar açacaktır: Beynin gerçekte nasıl çalıştığını ve bazı insanların dürtülerini denetlemekte neden başarısız olduklarını anladıktan sonra, uzun dönemli karar verme süreçlerini güçlendirip, çarpışmayı bu süreçler lehine çevirmede işe yarayacak dolaysız ve yeni stratejiler geliştirebiliriz.

Beyni anlamak, bunun da ötesinde bizi cezalandırma sistemleri konusunda daha üst seviyeye taşıyacaktır. Bir önceki bölümde gördüğümüz gibi, **"suçtan sorumlu tutulabilirlik"** ile özetlenen sorunlu kavramın yerine, geriye dönük (Suçtaki payı neydi?) değil, ileriye yönelik (Bundan sonra nasıl bir tutum izleyecek olabilir) ve uygulanabilir bir ceza sistemi getirebiliriz sözgelimi. Ve hukuk sistemi, günün birinde sinirsel ve davranışsal sorunlara, tıbbın akciğer ya da kemik sorunlarına yaklaştığı gibi yaklaşabilir. Böylesi bir biyolojik gerçeklik suçluları ortadan kaldırmayacak ama geriye değil, ileriye yönelik bir yaklaşımla akılcı bir ceza sisteminin yanında özelleşmiş bir rehabilitasyon sistemini de mümkün kılacaktır.

Nörobiyolojiyle ilgili daha iyi bir anlayışa kavuşmak, daha iyi toplumsal politikaları da beraberinde getirecektir. İyi de bu, kendi yaşamımızı anlamamızla ilgili ne söyleyecektir bize?

Kendini Bilmek nedir?

> **"Bil öyleyse kendini ve bırakma işini Tanrı'ya. İnsansa üzerinde çalışacağın, bakacağın da yine insandır, unutma." -Alexander Pope**

Fransız deneme yazarı Michel de Montaigne otuz sekizinci yaş günü olan 28 Şubat 1571'de, hayatında kökten bir değişime gitme kararı aldı. Toplumsal hayattan elini eteğini çekti, büyük malikânesinin arkasındaki kuleye bin kitaplık bir kütüphane kurdu ve yaşamının geri kalanını onu en çok ilgilendiren karmaşık, uçucu ve çok yönlü konu hakkında denemeler yazarak geçirdi. Bu konu, ***kendisi*** idi. Vardığı ilk sonuç, insanın kendini bilme arayışının abesle iştigalden öte bir şey olmadığıydı; çünkü sürekli değişim geçiren özbenlik, tanımın önüne geçmeye mahkûmdu. Ama bu, onu yine de aramaktan alıkoyamadı. Sorduğu soru ise yüzyıllar boyunca kulaklarda çınladı: ***Que sais-je?*** **(Ne biliyorum?)**

Bu, o zamanlarda olduğu kadar, günümüzde de iyi bir sorudur. İçsel evrenle ilgili gözlemlerimiz, kendimizi bilmek konusunda varmış olduğumuz o ilk yalın ve sezgisel görüşlerden kurtarır bizi. Görürüz ki kendimizi tanımak, içeriden olduğu kadar (iç gözlem yoluyla) dışarıdan da (bilim yoluyla) çalışmayı gerektirir. Bu, iç gözlem konusunda kendimizi geliştiremeyeceğimiz anlamına gelmez. Ne de olsa, orada gerçekten ne gördüğümüze tıpkı bir ressam gibi dikkat etmeyi öğrenebilir, iç sinyallerimizle de tıpkı bir yogi gibi daha yakından ilgilenebiliriz. Ama iç gözlemin de sınırları vardır. Şu kadarını düşünün yeter: Çevresel sinir sisteminiz, bağırsaklarınızda gerçekleşen etkinliklerin denetimi için tam yüz milyon nöronu görevlendirmiştir (buna "enterik" [bağırsak ile ilgili] sinir sistemi adı verilir). Yüz milyon nörondan bahsediyoruz burada. Ve istediğiniz kadar iç gözlemde bulunun, bu işleyişi değiştirecek hiçbir şey yapamazsınız. Gerçi yapmak da istemezsiniz olasılıkla. Sistemin bu şekliyle, yani otomatik ve optimize düzenekler halinde işleyerek yiyecekleri bağırsaklarınızda yönlendirmesi, fikrinizi sormadan sindirim fabrikasını denetleyecek kimyasal sinyalleri sağlaması sizin için çok daha hayırlı olacaktır.

Bırakın erişim yokluğunu, erişim yasağı bile söz konusu olabilir böyle bir durumda. Meslektaşım Read Montague bir keresinde bizi kendimizden koruyan algoritmalara sahip olabileceğimiz düşüncesini dile getirmişti. Bilgisayarlar, işletim sistemince erişilmez olan önyükleme kesimine (boot sector) sahiptir. Önyükleme kesimi, bilgisayarın çalışması için, üst düzeyde başka sistemlerin, erişebilecekleri iç yollar bulmalarına izin verilemeyecek ölçüde önemlidir. Montague, kendimiz üzerinde ne zaman çok fazla düşünsek, bir anda **"boşluğa düşme"** eğilimine girdiğimizi söylemişti. Bunun nedeni, belki de önyükleme kesimine fazla yaklaşmamızdı. Ralph Waldo Emerson ise bir yüzyılı aşkın süre önce şöyle yazmıştı: "**Her şey, kendimize ulaştığımız yolu keser."**

Bizi biz yapan şeyin büyük bölümü, görüşlerimizin ya da seçimlerimizin dışında kalır. Güzellik ya da cazibe anlayışınızı değiştirmeye çalıştırdığınızı varsayın. Toplum sizden, şu anda tercih etmediğiniz cinse karşı bir eğilim geliştirip bunu sürdürmenizi isteseydi ne olurdu?

Ya da cazip bulduğunuz yaş aralığının çok dışındaki bir kişiye ilgi göstermenizi bekleseydi?

Ya da başka bir türe? Bunu yapabilir miydiniz? Çok kuşkulu. En temel güdüleriniz, nöral devrelerinizin dokusuna sıkıca kaynamış durumdadır ve bunlar sizin için erişilmezdir. Bazı şeyleri diğerlerinden daha çekici bulsanız da nedenini bilmezsiniz.

Enterik sinir sisteminiz ve kendi cazibe anlayışınız size ne kadar yabancıysa, iç evreninizin neredeyse tümü de o kadar yabancıdır. Aklınıza birden gelen yeni fikirler, hayaller âlemine daldığınız zamanki düşünceleriniz, rüyalarınızın tuhaf içeriği... Bütün bunlar, size gözden ırak kafa-içi mağaraların sunduğu şeylerdir.

Öyleyse bütün bunlar, **Didim'deki Apollon Tapınağı'nın girişinde belirgin harflerle yazılmış Yunanca "kendini bili" fadesi açısından ne anlam taşır?**

Nörobiyolojimizi inceleyerek kendimizi daha iyi tanımamız mümkün müdür?

Evet ama yalnızca belirli koşullarda. Fizikçi Niels Bohr, kuantum fiziğinin sunduğu büyük gizemler karşısında, atomun yapısını anlamanın tek yolunun, "anlamak" fiilinin tanımını değiştirmek olduğunu söylemişti. Artık atomun resmi çizilemiyordu, doğru, ama bunun yerine **"davranışlarını"** on dört ondalık basamağa ulaşabilen ayrıntıyla açıklayacak deneyler tasarlanabiliyordu. Kaybedilen varsayımların yerini çok daha zengin başka şeyler almıştı artık.

Tıpkı bunun gibi, insanın kendisini bilmesi de **“bilmek”** fiilinin tanımını değiştirmekten geçiyor olabilir. Kendinizi bilmek, artık bilinçli ***siz***in beynin dev malikânesinde yalnızca küçücük bir odada oturduğu ve sizin için kurulan gerçekliğin üzerinde çok az söz hakkı olduğu anlayışını gerektirmektedir. Bu kavram, artık yeni yollarla ele alınmak zorundadır.

Diyelim ki, kendini bilme fikrinin Yunan kökenleri hakkında daha fazla şey öğrenmek için benden onu biraz daha açıklamamı istediniz. Eğer size **“Bilmek istediğiniz her şey, harflerinde gizli”** şeklinde bir yanıt verirsem, bu işinize fazla yaramayacaktır. Eğer Yunanca okumayı bilmiyorsanız, bu harfler sizin için gelişigüzel birtakım şekiller olmaktan öteye gitmez. Yunanca okumayı ***bilseniz bile*** ifadenin altında yatan fikir, harflerden çok daha fazlasını içermektedir. Bu nedenle, ifadenin köken aldığı kültürü, iç gözleme yapılan vurguyu ve aydınlanmaya götürecek bir yol olarak neden önerildiğini bilmek istersiniz. Sonuçta bu deyişi anlamak, harfleri öğrenmekten fazlasını gerektirir. İşte trilyonlarca nörona ve bunların oradan oraya giden seksilyonlarca protein ve biyokimyasallarına baktığımızda da durum farksızdır. O halde, bize hiç de aşina gelmeyen bu perspektiften bakıldığında ne anlama gelir kendimizi bilmek? Birazdan göreceğimiz gibi, nörobiyolojik verilere ihtiyacımız var ve ayrıca bundan epeyce fazlasına da.

Biyoloji muhteşem bir yaklaşımdır ama sınırlıdır da. Sevgiliniz size şiir okurken, bir tıbbi skopi cihazının borusunu boğazından aşağı doğru ittiğinizi düşünün. Spazmlar halinde kasılıp gevşeyen sümüksü ve parlak ses tellerini böylelikle yakından iyice görebilirsiniz. Mideniz bulanana kadar incelemeye devam etseniz de -ki, biyolojinin sunduğu bu görüntüye ne kadar tahammül edebileceğinize bağlı olarak, incelemeniz o kadar da uzun sürmeyebilir gördükleriniz size sevgilinizle yaptığınız gece sohbetlerini neden bu kadar sevdiğinizi daha iyi anlatmayacaktır. Biyoloji ham haliyle ancak kısmi bir bakış sunar size. Şu anda yapabileceğimiz en iyi şey biyolojiden destek almak olsa da, eksiksiz olmaktan çok uzak bir tabloyla karşı karşıyayız. (sh:202-205)

Şakak Lobundaki Değişikler Neleri Etkiler?

Zihinsel yaşamımız üzerindeki etkilerin sıralı olduğu uzun listenin kimyasalların ötesine de uzanarak, devrelerdeki ayrıntıları da içerdiğini unutmamak gerekir. Sara örneğini ele alalım. Sara nöbeti eğer şakak lobundaki (temporal lob) belirli bir noktada odaklanıyorsa kişi motor nöbetler geçirmeyecek, daha üstü kapak; bir deneyim yaşayacaktır.

Bir tür bilişsel nöbet olarak tanımlana bilecek bu etki, kişilik değişimleri, aşırı dinsellik **(din saplantısı ve din konusunda kendinden aşırı emin olma),** hipergrafi **(genellikle de din olmak üzere belirli bir konuda aşırı derecede yazma isteği duyma)**, çevrede bir dışsal varlık olduğu yanılgısı ve sıklıkla da, tanrıya atfedilen sesler duyma gibi durumlarla kendini gösterir. **Tarihte ortaya çıkmış peygamberler, kahramanlar ve liderlerin bir bölümünün şakak lobu odaklı sara hastaları olduğu düşünülmektedir.** Baş melek Mikail’in, İskenderiyeli Azize Katerina’nın, Azize Margaret’in ve Cebrail’in seslerini duyduğu konusunda hem kendisini hem de Fransız askerlerini ikna ederek on altı yaşındayken Yüz Yıl Savaşları’nın gidişatını değiştirmeyi başaran Jean D’Arc’ı düşünün. Kendisi, bu deneyimini şöyle anlatmıştı:

“On üç yaşımdayken, Tanrı’nın, kendimi yönlendirmemde bana yardımcı olan sesini duydum. İlk seferinde çok korkmuştum. Ses bana öğle vakti duyurmuştu kendini. Mevsimlerden yazdı ve o sırada babamın bahçesindeydim.” Şöyle devam ediyordu:

“Tanrı bana gitmemi emrettiğine göre gitmeliydim. Ve bu emri bana veren Tanrı olduğu için, yüz babaya ve yüz anneye sahip olsaydım ya da bir kralın kızı olsaydım bile giderdim yine de.”

Geriye dönük kesin tanı koymak bu durumda olanaksız olsa da Jean D’Arc’ın sunduğu veriler, artan dindarlığı, süregiden sesler, şakak lobu sarasıyla kesinlikle uyumludur. Beyin doğru noktada uyarıldığında, insan sesler duyar. Doktor, sara etkilerine karşı koyacak ilaçlar yazdığındaysa nöbetler ortadan kalkar, sesler kaybolur. Sonuçta gerçekliğimiz, biyolojimizin ne işler karıştırdığına bağlıdır.

Bilişsel yaşamınızı etkileyen faktörler arasında insan dışı minicik yaratıklar da yer alır: Virüs ve bakteri gibi mikroorganizmalar, içimizde göze görünmeyen savaşlara yol açarak davranışı son derece özgül

biçimde yönlendirebilir. **Mikroskopik ölçekteki bir organizmanın dev bir makinenin davranışına nasıl hükmedebildiğine ilişkin en sevdiğim örnek, kuduz virüsüdür. Bir memeliden diğerine ısırıkla geçen bu mermi biçimli küçücük virüs, yol olarak kullandığı sinirler üzerinden beynin şakak lobuna varır.** Burada yerel nöronlara kendisini sinsice kabul ettirir ve yine yerel düzeydeki etkinlik örüntülerini değiştirerek bulaştığı canlıda saldırganlık ve şiddetli öfke nöbetlerinin yanında, ısırma dürtüsüne de neden olur. Virüsün tükürük bezlerine de yerleşebiliyor olması, ısırıkla birlikte bir sonraki canlıya geçişini sağlar. Sonuçta, hayvanın davranışlarını yönlendirerek, başka hayvanlara yayılımını da garanti altına almıştır. Bunu bir düşünün: Boyutları metrenin yetmiş beş milyarda birini aşmayan küçücük bir virüs, kendisinden yirmi beş milyon kat büyük bir hayvanın devasa vücuduna komuta ederek hayatta kalmayı başarıyor. 45.000 kilometre uzunluğunda bir canlının davranışlarını kendi istediğiniz yöne çekmenin akıllıca bir yolunu bulmanıza eşdeğer bir durumdur bu. Bundan alınacak kritik önemdeki ders, beyin içinde gerçekleşen gözle görülemeyecek ölçüdeki küçük değişimlerin bile, davranışta çok büyük değişimlere neden olabileceğidir. Seçimlerimiz, içimizdeki düzeneğin en küçük ayrıntılarına bile ayrılmaz biçimde bağlanmış durumdadır.

Biyolojiye olan bağımlılığımıza son örnek olarak, tek bir gendeki küçük bir mutasyonun da davranışı belirleyip değiştirebileceğini söyleyelim. **Alın korteksinde (frontal korteks) ilerleyerek gelişen bazı hasarların kişilik değişimlerine yol açtığı Huntington hastalığında saldırganlık, sekse aşırı düşkünlük (hiperseksüalite), dürtüsel ve toplumsal kuralları hiçe sayan davranışlar vb. belirtiler, fark edilmesi daha kolay spastik kol bacak hareketlerinden yıllar önce ortaya çıkar.** Burada konumuz açısından asıl önemli nokta, Huntington hastalığının tek bir gende gerçekleşen bir mutasyonla ortaya çıktığıdır. Robert Sapolsky'nin özetlediği gibi **"On binlerce gen arasından tek bir tanesindeki bir değişiklik, ömrün ortalarında bir yerde dramatik bir kişilik değişimiyle sonuçlanacaktır."** Bu tür örnekler karşısında kimliğimizin özünün, biyolojimizin ayrıntılarına bağımlı olduğu dışında bir sonuca varabilir miyiz?

Bir Huntington hastasına, özgür iradesini kullanıp böyle tuhaf davranmaktan vazgeçmesini söyleyebilir miyiz?

Böylece anlıyoruz ki narkotik, sinirsel iletici, hormon, virüs ve gen olarak adlandırdığımız görünmez moleküller, küçücük ellerini davranışlarımıza yön veren dümenin üzerine yerleştirebiliyorlar. Ne zaman ki içeceğinize biraz alkol katılır, sandviçinizin üzerine hapşırılır ya da genomunuzda bir mutasyon gerçekleşir, işte teknenin rotası da o zaman sapar. İstediğiniz kadar direnin, içinizdeki düzenekte gerçekleşen değişiklikler sizi de değiştirecektir. Bütün bu gerçeklerin ışığında, nasıl biri olmak istediğimizi **"seçme"** şansına sahip olup olmadığımız bile belli olmaktan çok uzaktır. Nöroetik uzmanı Martha Farah'ın ifadesiyle, bir antidepresan tableti **"günlük sorunlarımızı mesele yapmamamıza, bir uyarıcı ilaç da işyerindeki işleri zamanında yetiştirmemize ve görevlerimizi yerine getirmemize yardımcı olabiliyorsa, temkinli ve ölçülü bir ruh hali de insan vücudunun bir niteliği olamaz mı? Yanıt eğer evetse, insanlarla ilgili olup da onların vücutlarının bir özelliği *olmayan* bir şey var mıdır o zaman?"** (sh:211-213)

İNCOGNİTO (k.dili) incog) (i.), (s.), (z.) kıyafet değiştiren kimse; değiştirilmiş kıyafet; "kendini tanıtmadan; takma adla " (s.) kim olduğunu belli etmeyen; tebdili kıyafet etmiş; (z.) takma bir isimle, kıyafet değiştirerek; kimliğini gizleyen kimse, kılık değiştirme, tebdili kıyafet, takma ad, sahte kimlik

Kaynak:
INCOGNITO, DAVID EAGLEMAN, trc: Zeynep Arık Tozar, Domingo, I. ve II. Baskı: Nisan 2013

****

Bu kitabı beğenenler bu diziyi de seyretmelidirler

LİE TO ME (2009-2011) Üç Sezon

Yönetmen: Daniel Sackheim,Adam Davidson,Lesli Linka Glatter,James Hayman,Vahan Moosekian
Senaryo: Samuel Baum, Josh Singer, Alexander Cary
Ülke: ABD
Görüntü Yönetmeni: Joseph Gallagher, Jerry Sidell
Müzik: Doug DeAngelis, Robert Duncan
Tür: Suç , Dram , Gizem
Vizyon Tarihi: 21 Ocak 2009 (ABD)
Süre: 43 dakika
Dil: İngilizce
Firma: Imagine Television , Samuel Baum Productions , MiddKid Productions

Bilgi:

Sıradan bir insan 10 dakikalık bir konuşmada 3 yalan söyler!

Lost, Shark ve 24 dizilerinin yapımcılarından Davranış Bilimcisi Paul Ekman'ın hayatından esinlenen ve başrolünde Pulp Fiction, Rezervoir Dogs gibi en iyi Tarantino filmlerinin vazgeçilmez oyuncusu Tim Roth'un oynadığı drama.

İnsanların yüzlerinden, vücut duruşlarından, ses tonlarından ve konuşma şekillerinden doğru mu yoksa yalan mı söylediklerini analiz ederek FBI başta olmak üzere, polise, hukuk firmalarına, özel şirketlere, askeri birimlere en zor vakaları çözmede yardımcı olan Dr.Lightman ve ekibini konu alıyor.

DEMETRİUS AND THE GLADİATORS (1954) Kaplanların Pençesinde

Vizyon Tarihi:16 Haziran 1954 (ABD)
Süre: 101 dakika
Dil: İngilizce
Senaryo: Philip Dunne | Lloyd C. Douglas
Müzik: Franz Waxman
Görüntü Yönetmeni: Milton R. Krasner
Yapımcılar: Frank Ross
Oyuncular: Victor Mature, Susan Hayward, Michael Rennie, Debra Paget, Anne Bancroft, Jay Robinson, Barry Jones, William Marshall, Richard Egan, Ernest Borgnine, Charles Evans, Douglas Brooks, John Cliff, Michael Conrad, Harry Cording, Karl 'Killer' Davis, Carmen De Lavallade, George Eldredge, Lyle Fox, Ed Fury, Everett Glass, Fred Graham, Frank Hagney, Selmer Jackson, Barbara James, Roy Jenson, Russell Johnson, Kenner G. Kemp, Allen Kramer, Paul Kruger, David Leonard, Dayton Lummis, Paul Newlan, Julie Newmar, Gil Perkins, Nosher Powell, Paul Richards, Dick Sands, Mickey Simpson, Willetta Smith, Ray Spiker, Paul Stader, Bert Stevens, Woody Strode, Gisele Verlaine, Jim Winkler, Jeff York

Özet:

Sinema tarihinin ilk sinemaskop filmlerinden olan bu süper prodüksiyon, Diana ve Marcellus şehit edilmesi ile başlıyor. Diana ölmeden önce Hz. İsa aleyhisselâmın cüppesini, koruması için vermiştir. **İmparator Caligula** azaldığını düşündüğü popülaritesini kazanmanın yolu olarak ise bu sihirli olduğunu düşündüğü cüppeye sahip olmaktan geçtiğini düşünmektedir. Caligula kendisine bu cüppeyi getirebilecek gladyatörleri seçmek ile uğraşırken, İmparator tarafından öldürülen Marcellus'un eski kölesi Hristiyan Demetrius'ta bunu engellemek için harekete geçer. Ancak kaderin cilveleri Demetrius'u inancıyla imtihan ettirecek olayları meydana getirse Muhafızların Tribun'u olsa da sonuçta dinine bağlılığı artırmış şekilde hayatı neticelenir.

Filmdeki İmparator Caligula'nın tanrılaşma nevrozundaki hal ve hareket tarzı, amcasının eşi Messalina'nın hırsı ile günümüzdeki insanları eleştirecek bir tarzda ve ibretlik olması açısından izlenilmesi uygundur.

Gaius Julius Caesar Augustus Germanicus

(d. 31 Ağustos 12 – ö. 24 Ocak 41) Daha çok **Caligula** takma adı ile bilinen, 37 - 41 yılları arasında görev yapmış, Julio-Claudian Hanedanı mensubu ve Roma İmparatorluğunun dördüncü İmparatoru.

Aşırı savurganlığı, tuhaflığı, ahlaksızlığı ve acımasızlığıyla tanınır, despotluğuyla hatırlanır. **Kendi muhafızlarının birkaçı tarafından 41 yılında öldürüldü.** Romalı tarihçi Suetonius, *Sezarların hayatı* adlı eserinde döneminin en ünlü olaylarını anlatır.

Günümüze ulaşan kaynaklar, Caligula'nın zalimliği ve var olduğu iddia edilen deliliği üzerine anlatılan anekdotlara odaklanmaya meyillidirler. Bu kaynaklar, özellikle Suetonius, ne kadar kapsamlı olurlarsa olsunlar sansasyonel ve önyargılı oluşları nedeniyle modern araştırmacılar arasında bir tartışma konusudur. Sık sık bu dönemin en tarafsız tarihçisi olarak gösterilen Tacitus'un Caligula'nı saltanatı hakkında yazdıkları maalesef kaybolmuştur.

Caligula'nın dinle ilgili politikalardaki uygulamaları öncüllerinden sert biçimde ayrılır. Augustus zamanında, özellikle İmparatorluğun batısında, **Tanrılaştırılmış imparator kültü** oluşturularak, teşvik edildi ve genellikle yeni kurulan bir Roma kolonisinde oluşturulan ilk yapılanma oldu. **Tanrılaştırılmış İmparator Kültünün doğası**, imparatorun çevresindeki ruhun onore edilmesinden doğrudan Caligula'nın kendisine tapınılmasına doğru değişti. Bunu gibi, Caligula'nın politikaları, sadece külte

bağlı uygulamara değil İmparatorluğun tamamındaki dinsel uygulamalara etki etti. Heykellerin başları, birçok kadın heykeli de dahil Caligula'nın başıyla yer değiştirdi ve Caligula bu tanrılara Hellenistik yönetici kültüne benzer şekilde ibadet edilmesini istemiştir.

Daha geniş bilgi için : http://tr.wikipedia.org/wiki/Caligula

Filmden

- "Diyelim ki şu İsa, sonsuz yaşamın sırrını buldu. İmparatorluktaki her canlının yaşaması ve ölmesi benim elimde. Benim gücüm herhangi bir tanrının gücü kadardır. Doğru mu? -Öyleyse, neden ölmek zorunda kalacağım?
  Neden sıradan bir köle gibi, sıradan tebaa gibi ölüm acısını yaşamak zorunda kalayım?

  - Bu mantıklı mı? Öyle mi?"

  - Hayır, efendimiz. Belki bir büyü vardı. Birini ölümsüz yapacak bir büyü. Tanrı gibi ölümsüz.

- "Krallar, kendisine sonsuz yaşam sağlayacak cübbeyi bulsunlar diye muhafızlarını çağırıyor. Oldukça mantıklı, imparatorların çoğunun az ya da çok delirdiğini dikkate alırsan.
  "Her imparator hayatını İmparatorluk Muhafızı'nın sadakatine endekslemiştir. Madem imparatoru hayatta tutabiliyorlar, neden sonsuza dek tutamasınlar?"

- -Yoksa diz çökmek hoşuna mı gidiyor?
  "Başında bir zorba varken diz çökmek, ayakta dik durup öldürülmekten daha iyidir. Roma kahramandan geçilmiyordu bir zamanlar. Hepsi öldü gitti eşleri dul kaldı."

- Strabo:
  Sizler, Claudian okulunda gladyatör eğitimi almaya mahkûm olmakla şanslısınız burası imparatorluk okullarından biri olmanın çok ötesindedir. Burası en iyisidir. Görünüşünüze, sağlığınıza, yiyeceğinize dikkat edecek olan en iyi eğitmenler ve doktorlar burada. Sizi iyi besleyecek, iyi giydireceğiz. Her öğünde et yiyeceksiniz. Bu okulda eğitilmiş olan gladyatörlerin peşinde koşarlar, en önemli festival oyunları için, İmparator'un özel korumalığı için de. Bu yüzden demir gibi bir felsefemiz vardır: **"İyi yaşarız, iyi ölürüz."** Zincirlerini çözün. Buraya gönderilme cezasını, ölüm cezası olarak düşünebilirsiniz belki. Ama bu ille de doğru anlamına gelmez.
  Ben, Strabo, tıpkı sizler gibi buraya gönderildim, ama iyi dövüştüm. Ün ve servet de kazandım. Ayrıca özgürlüğümü kazandım. İmparator bizzat, adımla çağırır beni. Savaş arabacılarının en ünlüsü bile bana yol vermek zorundadır.
  Arenada 52 kez dövüştüm. 52 adam öldürdüm.
  Belki içinizden biri de bunu başaracaktır.
  Burada en iyi ağ kullanan adam Dardanius'tur. Roma duvarlarına kızların sık sık onun adını kazıdığını görürsünüz. Burada yaşadığımız hayatı sever. Öldürmeye bayılır. Doğuştan bir kasaptır o. Güzel kadınları seçme hakkına sahiptir. Bu gece de öyle yapacak. Arena için hazır olduğunuzda siz de öyle yapacaksınız. Glycon kendi ülkesinin kralıydı. Şimdi ise kılıç ustalarının kralı. Onun gibi kılıç kullanmasını öğrenen, kendi özgürlüğünü kazanmış demektir o da çok yakında özgür olacak, belki de yarın. Çelik kılıçlara hazır olana dek, ahşap kılıçlarla eğitim alacaksınız.
  Buradaki adamlar yarın dövüşecekler. Yarısı hayatta kalacak. Gerisi ölecek. Bunu biliyorlar. Buraya yollanan bazı adamlar bundan hoşlanmıyorlar. **İyi ölmektense kötü yaşamayı yeğliyorlar ve bu yüzden de kaçmayı deniyorlar.** Şu adam gibi. Aldığı bütün eğitim boşa gitti. Adi bir suçlu gibi kötü can veriyor. Kaçmayı deneyenin ödülü budur.

- Strabo arenada dövüşürken, bir önceki gece hakkında ne düşünürdün?

“-Düşünmenin gladyatöre yararı yoktur, Öleceğini beklemezsin. Ölecek kişinin sen olacağını asla düşünmezsin. diğer adamlardan yalnızca bir tanesi öleceğini düşünür.”

- **Şimdi, ölümle yaşamın evliliği sürecini başlatacağız.**

- Tanrı olmaya heveslendiğimi söylediğini inkar mı ediyorsunuz? Yalancılar! Hainler! Demek, benim tanrı olduğumu yadsıyorsunuz. Kellelerinizi Senato Binası'na asacağım. Sizi paramparça edeceğim! Diz çökün. Diz çökün! Tanrınıza diz çökün!

- Cübbe bu mu?
  Ver onu bana. Bekle burada. Dışarı çıkın! Öldür onu! Hayır! Ayağa kalk. Ayağa kalk! Bu cübbenin kudretiyle, sana ayağa kalkmanı emrediyorum!

  Sahtekarlık bu. Beni kandırdınız. Nasıralı İsa'nın çarmıhta giydiği cübbe. Yalan söyledin. Büyülü gücü yokmuş bunun!

  Sahtekarlık bu, İsa gibi. Bunu denedim. Bir mahkumu öldürttüm. Ayağa kalkmasını emrettim.

  \- Hala ölüydü.

PÎRÎ REİS HARİTASI VE KÎTAB-I BAHRİYE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMA-İNCELEME

Pîrî Reis, (1465-70, Gelibolu - 1554, Kahire), Türk-Osmanlı denizci ve kartografı. Asıl adı Muhyiddin Pîrî Bey'dir. Künyesi Ahmet ibn-i el-Hac Mehmet El Karamani'dir. Amerika'yı gösteren Dünya haritaları ve Kitab-ı Bahriye adlı denizcilik kitabıyla tanınmıştır. Akdeniz de korsan iken daha sonraları Osmanlı donanmasına katılıp Amiralliğe kadar yükselip birçok savaşa katılmıştır. Denizcilikte en yüksek seviyeye ulaşsa da Mısır Beylerbeyi Mehmet Paşa'nın politik hırsı hakkındaki verdiği olumsuz raporu yüzünden dönemin padişahı Kanuni Sultan Süleyman'ın fermanı üzerine 1554'te **boynu vurularak idam edildi**. İdam edildiğinde 80 yaşının üzerinde olan Pîrî Reis'in terekesine devletçe el konuldu. Allah Teâlâ rahmet eylesin. Âmin.

Asıl konumuz olan Metin Soylu Beyefendinin **“Pîrî Reis Projesi”** ile ilgili olarak 1998 tarihinde başladığı, Temmuz 2005 tarihinde bitirip yayımladığı **“Pîrî Reis Haritası’nın Şifresi”** adlı bir kitapta yayınladığı bulguların büyük bir öneme haiz olmasıdır.

Kilitbahir Kalesi olarak bilinen yer 7 kubbeden oluşan, fakat şu an sadece 1 kubbesi günümüze kadar ayakta durabildiği yerde Pîrî Reis’in kendi iddiasına göre her biri 2000’er sayfadan oluşan 4 ciltlik Kitab-ı Bahriye isimli kitabında haritayı çizmenin ancak ermişlerin işi olduğunu beyan etmesidir. Ayrıca Pîrî Reis’in 1513 yılında çizdiği haritasında o zamana kadar elde ettiği bilgileri ve kazandığı hazinesinin yerini hakkında bilgiler vermiştir. Bu nedenle Soylu, hazinenin Kilitbahir Kalesi’nin altında saklı olduğunu düşünerek bunu Valiliğe bildirip o yerlerin koruma altına alınmasını da sağlamıştır.

Bu konuda önemli olan daha dünyada Amerika kıtası bile henüz bulunmuşken 1500’lü yıllarda nasıl oluyor da bu kadar doğru bir kuşbakışı harita çizilebiliyor gerçekten inanılmaz bir durum olması üzerinde duran Metin Soylu, bunun aslında bir harita gibi değil de fotoğraf gibi olduğunu söylemesi ve ispatlamasıdır. **Yani bu harita biri tarafından sanki uzaydan çekilmiş uydu fotoğrafı gibi çizilmiş olmasıdır.**

Metin Soylu’nun asıl **can alıcı iddiası, Pîrî Reis haritayı Hz. Süleyman aleyhisselâmın yardımıyla çizmiş olmasıdır.** Hz. Süleyman aleyhisselâm, hayvanlarla konuşabilmesi ile bilinir ve harita üzerindeki hayvan figürleri de buna bir atıf olarak çizilmiş olmasına dikkat çekmiştir.

Metin Soylu’nun dikkat çektiği bu husus yanında bir başka husus da dünyanın şekli ile alakalı. Pîrî Reis’in 16 parçadan oluşan haritasının bulunmuş olan 1 parçasına bakarak, üzerindeki noktaların 22.5 derecelik açı yaptığını ve diğer kısımlarında tamamlandığında bir 16 gen oluştuğunu söylüyor. Bu konuya Pîrî Reis kitabında da değişmiş ve içte bir 16 gen ve dışta daha büyük başka bir 16 gen olduğunu ve ikisinin toplamda 32 gen olduğunu belirtmiş. Dünya tabiki köşeli değil fakat Soylu’nun belirttiği nokta, bu köşeler kara merkezli bir yapı ile düşünüldüğünde ortaya çıkıyor. Yani okyanusları yok sayarsak sadece kara parçasının 16 gen şeklinde olduğunu söylüyor ve okyanuslarla beraber dışta da bir 16 gen olduğu ve toplamda 32 gen gibi bir yapı oluştuğunu belirtiyor. Ayrıca NASA’nın yaptığı araştırmalarda ve Pîrî Reis’in kendisinin sonradan tamamladığı haritasına göre dünyanın merkezinde Kahire’nin yer alması gerçekten dikkat çekiyor. NASA da yaptığı ince hesaplarla uzaydan bakıldığında dünyanın merkezinin Kahire olduğunu söylemiş.

Haritanın Çiziliş Aşamaları

Metin Soylu’nun ifadesine göre şu anda haritanın çiziliş aşamaları hakkında iki farklı iddia bulunmaktadır:

1- Şu anda orijinali İstanbul Topkapı Sarayı Kütüphanesi’nde bul iman Pîrî Reis’in 1513 tarihli Dünya Haritası üzerindeki Osmanlıca-Arapça notta şu bilgi yer almaktadır:

> **“Bu bölüm, Bu Harita’nın Hangi Yolla Yapıldığını Anlatır:**
>
> **Bu harita benzeri bir harita, o dönemde kimsede yoktur. Benim tarafımdan yapılmış olup, şimdi temel kaynak oldu. Dünya’nın yerleşim bölgelerini gösterir. Özellikle yirmi kadar harita ile Arapların Caferiye (coğrafya) dedikleri ve kara parçalarını da içine alan İskender-**

i Zulkarneyn zamanında yapılmış olan sekiz dünya haritasından, bir Arabi Hint haritasından yeni yapılan ve Sind, Hind ve Çin ülkerini de geometri yöntemiyle gösteren dört Portekiz haritası ile Koiomb'un Batı tarafında yaptığı haritadan, karşılaştırma yolu ile çıkarılıp bu şekil ortaya kondu. Şöyle ki; bu ülkelerin haritası (Kolomb'un Haritası) denizciler için nasıl doğru ve geçerli ise, adı geçen bu harita da diğer yedi deniz için öyle doğru ve geçerlidir. "

Bugün başta Türk tarihçileri olmak üzere tüm Dünya bilim adamları Pîrî Reis'in bu haritasının nasıl çizdiğini bu Osmanlıca-Arapça nottan öğrendiği şekliyle kabul etmiştir.

2- Ancak ikinci bir beyan daha vardır. Şöyle ki; Pîrî Reis'in Kitab-ül Bahriye adlı denizcilik kitabının 76.sayfasında Haritanın Beyanı adlı Osmanlıca yazıda ise Pîrî Reis şu ifadeleri yer almaktadır:

"Hem pusulayı, hem de haritayı gerçekten bil."

Pîrî Reis'in bu mısrada dile getirmek istediği gerçek: Haritanın ve pusulanın doğru ve gerçek olarak anlaşılması halinde parçadan bütüne gitme ilkesinin daha iyi anlaşılacağını, birini inkâr etmenin hepsini hiçe saymak anlamına geleceğini birinin kabulünün ise hepsini kabul etmek anlamına geleceği gerçeğini ölümsüzleştirerek ifade etmiştir.

Tâ Süleymanu'n-nebî itdi tasîh
Çünkü Onu Süleyman Peygamber doğruladı (gerçekleştirdi).

Ben şu gerçeği dile getirmek istiyorum ki; bu haritayı günümüzde kim çizerse çizsin ve o çizen kişiye ilahi bir güç yardım etsin, bunu biz insanlarla paylaşırken hiçbir zaman şöhretine ve şanına gelecek eleştirilerden dolayı ilahi gerçekten bahsetmez ve **"ben çizdim"** der. Pîrî Reis'in de elinde böylesi bir imkânı varken, o gelecek her türlü eleştiriyi, inanıp inanmama durumunu bir kenara itip bütün gerçekliğiyle kendisindeki imanın ne kadar büyük olduğunu gösterir nitelikteki itirafıdır. (Tâ Süleymanu'n- nebi itdi tasîh) Osmanlıca okunuşundan hareketle "tasih" kelimesinin iki anlamı vardır: Bunlardan biri, "düzeltmek" anlamı diğeri ise, "doğrulamaktır". Buradan çıkan diğer bir gerçek ise, dini Müslüman olan Pîrî Reis'e Hz. Davud aleyhisselâmın oğlu olan Hz. Süleyman aleyhisselâm ki, günümüzde Yahudilerin peygamberi olarak bilinir ve Müslüman olan Pîrî Reis'e ışık tutmasıdır. Pîrî Reis'te bunu bütün samimiyetiyle itiraf etmiştir. Son olarak **"Haritacılığın Pîrî Hz. Süleyman aleyhisselâmdır."** şeklide bir anlamı da araştırdım. Ancak ne Kur'an-ı Kerim'de, ne İncil'de ne de Tevrat'ta böyle bir bilgi yoktur. Yani Haritacılığın Pîrî Hz. Süleyman'dır şeklinde bir anlam çıkmamaktadır. O yüzden olay ilginçtir. Bugün ne kutsal kitaplarda, ne de başka bir yerde Haritacılığın Pîrî Hz. Süleyman'dır şeklinde bir kaynak yoktur.)

Zira, ona, insanlar, cinler, vahşi hayvanlar,
Kuşlar ve karıncalar tabi olmuştu.
Rüzgarlar da ona tabi olmuştu.

Pîrî Reis, Hz.Süleyman aleyhisselâmın yardımı ile bu haritayı çizerken, Hz. Süleyman aleyhisselâmın Allah Teâlâ tarafından kendisine verilen üstün niteliklerden yararlandığını açıklamakta hiçbir tereddüte düşmemiş, günümüzde de kimsenin tereddüte düşmemesi için **"Budur"** mantığıyla ifade etmiş, haritasında da bu gerçekleri hem yazı hem de sembollerle bu haritanın Hz. Süleyman aleyhisselâm tarafından kendisine çizdirildiğini resmen ispatlamıştır. Bu yorum tamamen açıktır. İnanmak ya da inanmamak kişiye bağlıdır.

Bu Hakk'ın emridir, bu sözü yabana atma.

Bu mısranm kesinlikle yoruma ihtiyacı yoktur. Tamamen açık ve anlaşılır bir dille Pîrî Reis, bunun Allah'ın emriyle gerçekleştirilmiş olduğunu apaçık vurgulamıştır.

Şüphesiz, deniz ilmi de ötekiler gibi onun emrinde idi.
Denizler ona mil mil ma'lüm oldu
Ve şimdi bu hayrın ondan kaldığı söylenir.

Hz. Süleyman aleyhisselâma denizin üzerindeki ve altındaki tüm gerçekleri bilmesi gayet

normaldir. Pîrî Reis'in de bu gerçekleri anlamakta zorluk çekmemesinin nedeni ise, onun denizci olmasıdır.

Zira, harita, irtifa almakla ve mum aramakla çizilemez.

Haritanın bu kadar kısa zamanda ve o çağda bulunan hiçbir araç, gereç ve teknikle çizilemeyeceği anlatılırken verilmek istenen mesaj: Hem tepeden, hem de karadan çizilemeyeceği gerçeği dile getirilmiştir.

İrtifalar haritadaki, sığları ve taşlan göstermez,
Mühendisler bundan hiç yararlanamazlar.
Zira, yüz mil içinde denizde pek çok taş vardır ki,
Onları açıkça kim bilebilir.
Özellikle bunların hiçbiri görünmez,
Çoğunun üzeri dört veya beş kulaçtır.
Onların bazıları da on kulaç vardır.
Bunlara usturlab olsa bile çare olmaz.
Onları şimdi, kimler aradı ve buldu.
Denizlerin ortasındakileri kim bildi.
Bilgili kişiler bunların bazılarını buldularsa,
Ancak o gün oradan geçerken mümkün olmuştur.
Onun üzerinde hemen irtifa aldılar,
Sen onu, arayarak buldular zannetme.

Pîrî Reis, yüksek tepelerden bakarak, harita çizmede taşlıkları normal denizci, haritacı bunu tam anlamıyla göremeyeceğini ve çizemeyeceğini, yüz mil denizin altındaki taşları ve görüntüleri bile kimsenin göremeyeceğinden, bunun normal bir haritacının ya da mühendisin yapamayacağını anlatıyor. Ayrıca, usturlap olsa bile yine de başarılamayacağından bahsediyor

Üzerinde iken irtifa aldılarsa ve Eğer bunda kıl kadar noksanı oldu ise.
O harita ile hiçbir iş görülmez:
Bundaki meramı ise dinle de gör!
Bir yerin ortası deniz olsun,
Arada da beş altı mil su bulunsun!
Ey dost, bu denizin çevresi, kıyıları, nice yüz mil diyardır.
Şimdi onun karşı kıyılarının birbirine olan uzaklığını,
yerli yerine göre mühendisler yazamaz.
Onu pusulaya almalı ve
hiç görünmeyen yerlerini bir araya getirerek yazmalı.
Ey yiğit bil ki, eğer irtifa alıp yazsa ve kılca yanlışlığı olsa.
Yani, bilenler kılca yanılmış olsalar, şöyle bil ki, bütün burunlar yanlış olur.

Bir tepeden bakıp hatalı çizdikleri takdirde o haritanın tamamen hatalı olacağı gibi, hiçbir işe yaramayacağını ifade eden Pîrî Reis, bir örnek verip bir yerin ortası deniz olsun ve beş-altı mil su bulunsun diyerek, o yerin karşı kıyılarının birbirlerine olan uzaklığını mühendislerin yazamayacağından bahsetmektedir. Ayrıca pusulanın bile doğru kullanılması gerektiğinden bahsediyor. Bu haritanın gezerek çizildiği takdirde kıl kadar noksan olup hata vereceğini anlatarak haritanın bir işe yaramayacağını söylüyor Pîrî Reis...

O, aynı zamanda pergele de gelmez,
Eğer onu öylece ele alırsa, yanlış olur.

Bu haritanın pergelle çizilmediğini ve eğer böyle sanılırsa yanlış anlaşılacağım söylüyor Pîrî Reis.

Bir kere onun bir yanlışını bulsalar,
O gemicinin hiçbir zaman sözünü dinlemezlerdi.
Şimdi bilinmelidir ki, harita ermişlerin işidir.

Bunun değme kişinin işi olduğunu söylemeyeniz
Zira haritada gösterilenler gerçektir
Onlar ki kadar fark etmez bilesiniz
Haritanın yapılısını size anlattım.

Pîrî Reis, aslını hiçe sayarak bütün samimiyeti ile kendi kimliğini ve kişiliğini bir kenara bırakıp, **"Bu haritayı ben çizdim!"** diyeceği yerde tarihe ve Türk milletine çok büyük bir ders vererek gerçeği bütün içtenliği ile açıklamış bize de bu gerçeklere inanmak, inanmak istemeyenlerin ise, Pîrî Reis'e saygı duymaktan başka yapacakları hiçbir şey yoktur. Bunun aksini ispat etmek istiyorlarsa, 1500'lü yıllara ve o yılların tekniğine bağlı kalarak kısacası yokluklara bağlı kalarak aynı haritayı çizmelerini ve Pîrî Reis de böyle çizdi demeye davet ediyorum. Aksi takdirde onlarda bu gerçeği kabul etmiş sayılacaklardır.

Ayrıca **"ermiş"** kelimesi bazı okuyucuların kafasında **"üstad"** şeklinde değerlendirilebilir. Ancak, Pîrî Reis "ermiş" kelimesi ile "üstad" kelimesini ayırt etmesini bilmiştir. Bunun da ispatı şudur: (Kitab-ı Bahriye, Cilt-1, s. 55)

"Ey Dost, üstadlarla sohbetlerde bulun, çünkü bilinmeyenlere her zaman öğreten üstadlardır. Eğer senin kalbinde has cevher varsa, o zaman mesleğin üzerinde üstad olursun." Kitab-ı Bahriye, Cilt-1, s. 57'de

"Eğer kendi özü ile iş yapmazsa ve başkasının sözü ile hareket ederse, üstad olmaz." Kitab-ı Bahriye, Cilt-1, s. 145,

"Üstad sözü ile bir arşındır o, sözün kısası uzunluğu, iyi usul."

Kitab-ı Bahriye'de daha fazla **"üstad"** kelimesi olmasına rağmen, sadece birkaç örnekle açıklamaya çalıştım. Ancak "ermiş" kelimesinin manası farklıdır. Pîrî Reis, bu kelimeyi özel bir anlam teşkil ettiği için yazmıştır. Eğer bu iki kelime Pîrî Reis'in gözünde aynı olsaydı, bütün **"üstad"** yazıların **"ermiş"** olması gerekirdi, ya da **"ermiş"** kelimesi bu üç örnekte de **"üstad"** yerine kullanılması gerekirdi. [Kitab-ı Bahriye, cilt 1, s. 79-81.]

Yukarıdaki tüm bilgiler Pîrî Reis tarafından yazılmış olup ortaya açıklanması gereken bir soru çıkmaktadır:

Haritadaki notta diğer haritalardan faydalandığını söyleyen Pîrî Reis, Kitab-ı Bahriye adlı kitabında daha farklı bir açıklama yapıyor... **Neden?**

Metin Soylu;

"O halde Pîrî Reis'in orijinal haritası üzerindeki Osmanlıca not ile Kitab-ül Bahriye'deki Osmanlıca not aynı elden çıkıp çıkmadığı araştırılmalıdır. Ya da iki yazıdan birinin Pîrî Reis'e ait olmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır, özellikle incelendiği takdirde Kitab-ı Bahriye yaklaşık 4 ciltlik bir eser olduğundan bu tüm Osmanlıca-Arapça yazılar birbirinin aynısı olmasına rağmen harita üzerindeki yazı stili Kitab-ül Bahriye'deki yazı ile benzerlik göstermemektedir. Öyle ise konu hakkında yapılması gereken hizmetin haritanın nasıl çizildiğine dair çelişkinin ortadan kaldırılması ve gerçeğin ortaya çıkarılmasıdır", [Kitab-ı Bahriye, cilt 1, s. 79-81.] demektedir.

Kaynak:

Pîrî Reis'in Hazineleri, Metin SOYLU, 2006, İstanbul

YENİ İREM'İN ÇÖKÜŞÜ

Mustafa ÖZCAN

30 Kasım 2009 Pazartesi/ Vakit

Dubai'nin çöküşü veya en azından revnaklığını ve parlaklığını kaybetmesi bana hemen Fecr Suresinde zikri ve yadı geçen İrem halkını ve medeniyetini hatırlattı. Burada mucize içinde bir mucize saklı. Televizyon haberlerinde yeni İrem'in çöküşü veya parlaklığını kaybetme haberlerini izlemeden birkaç gün önce El Cezire ekranlarında Dubai'de devasa gökdelenler yapan Hindistanlı işçilerle yapılan bir mülakat dikkatimi çekmişti. **Dünyanın en büyük gökdelenlerini yapan Hindistanlı işçiler aylık olarak tam 200 dolar alıyorlardı.** Yaptıkları binalarda gecelemeyi hayal dahi edemiyorlardı. İşte o görüntülerden birkaç gün sonra ve tam da ABD'de Şükran Günü ve İslâm aleminde de Kurban Bayramı kutlanırken ve bu kutsal günlere denk gelen bir zaman diliminde Dubai çöküşe geçmişti. **Bu da Dubai açısından bir mali 11 Eylül sayılmalı. Bilindiği gibi, 11 Eylül'ün sembolleri yıkılan İkiz Kulelerdi. 21. yüzyılın girişinde bu kulelerin yıkılması kaderin bir cilvesi olmalı. Ve ardından 8 yıl sonra emlak piyasaları üzerinden mali piyasalar tepetaklak oldu.** Bu dünya ekonomisini baştan aşağıya etkiledi. Hatta ekonomik modelin dayandığı kapitalizmin çöküşü anlamına da geliyordu. **Ve Zihicce'nin şafağında Dubai'de, artçı mali depremlerden birisi yaşandı.** Dubai piyasalarının çöküşünün gerisinde de yine dış borç ve emlak piyasaları vardı ve emlak piyasalarında durgunluk zincirleme bir reaksiyonla mali piyasaları da vurmuştu ve bunun sonucu Uluslararası Dubai Şirketi ödeme zorluğu ve darboğazı içine yuvarlanmıştı. **Sonunda olan oldu ve bir nevi konkordato ilan eden Uluslararası Dubai Şirketi alacaklılarından 6 ay mühlet istedi.** Dubai ekonomisi de bu yüzüyle ve yönüyle Amerikan ekonomisinin tipik bir kopyası gibi.

•

Ayşe Arman gibilerinin küreselleşme tutkularını dindirdikleri ve giderdikleri Dubai aslında Batı dışında Hong Kong gibi uydu küresel merkezlerden birisini temsil ediyor. Son yıllarda **Burc el Arab** gibi otelleriyle de Türkiye'de de popüler hale gelmiş ve ünlenmişti. 6 yıllık hızlı yükselişten ve büyümeden sonra birden tepetaklak olmuştur. Dubai'nin ekonomik mucizesinin büzülüşü ve parlaklığını kaybetmesi aslında tam bir Kur'an mucizesi. Zira, devasa gökdelenleriyle Dubai modern bir İrem ülkesini andırıyor ve temsil ediyor. **İrem'in sembolleri sütunlardı ve günümüzün diliyle gökdelenlere tekabül etmektedir.** Ve Kur'an-ı Kerim İrem halkının hikâyesini ve tarihini Fecr Suresinde anlatıyor. Fecr Suresi de aslında şafak demek ve Zilhicce'nin ilk on gününü anlatıyor. Ve **Dubai mucizesinin çöküşü de Zilhicce'nin ilk on gününe denk geldi.** Yani kısaca Dubai piyasalarının çöküşünde Fecr Suresinin şifresi var. İnanan inanır, inanmayan beni suçlasın. **Uluslararası Dubai Şirketi, 59 milyarlık borcunu geri ödeyemez hale gelince, Dubai piyasaları iskambilden kağıt gibi çöktüler.** Şükran Gününe denk gelmesinin anlamı da, insanoğlunun hamd ve şükrünü unutmasındandır. Kurban Bayramı'na denk gelmesi de bu zihniyetin paylaşmaya ve dayanışmaya sırt dönmesini remzeder. Mali azgınlığa mali bir ceza terettüp etmiştir. Arapça'da bunu anlatan çok veciz bir deyim vardır:

EL CEZAU MİN CİNSİ'L AMEL.

Yani ceza ve mükafatı, işin cinsi belirler. Ceza işin türüne ve niteliğine göre taayyün eder. Yani kumar oynayan kumar nedeniyle iflas eder, içki içen içkiden zarar görür. **Hazreti İsa'nın ifadesiyle; kılıç çeken kılıçla ölür.** Burada da aynen böyle tecelli etmiştir. Fransa ve ABD gibi Dubai de serbest ekonomi kurallarını bir kenara bırakarak müdahaleciliğe soyunmuş ve mali piyasaları kurtarmak ve toparlamak için 20 milyar dolarlık bir kurtarma paketi hazırlamıştır.

•

İrem ülkesi de Çemşit'in Tahtı gibi darb-ı mesel gösterilen parlak mekânlardan ve medeniyetlerdendi. Lakin parlaklığı kendisini kurtaramadı. Karun ve hazinesi gibi yerin dibine battı. Çünkü şükrünü unutmuştu ve bütün kazancını kendi marifeti ve becerisi sanıyordu.

Kurban, Fecr Suresi mucizesi ile birlikte geldi. Zilhicce'nin ilk on gününe işaret eden Fecr Suresinin söz konusu ilk ayetleri aşağıdaki gibidir:

1 - Andolsun fecre.
2 - On geceye (Zilhicce ayının ilk on gecesine).
3 - Çifte ve teke.
4 - Gitmekte olan geceye.
5 - Nasıl, bunlarda bir akıl sahibi için yemin var değil mi?
6 - Görmedin mi Rabbin ne yaptı Âd kavmine?
7 - Sütunlar sahibi İrem'e?
8 - Ki ülkeler içinde onun benzeri yaratılmamıştı.
9 - Vâdide kayaları yontan Semud kavmine?
10 - Kazıklar sahibi (güçlü, kuvvetli) Firavun'a?
11 - Bunlar ülkelerde azmışlardı.

Evet, Dubai'den sonra bir kez daha Fecre yemin olsun…

ÇOBANLARIN YARIŞI

Mustafa Özcan

12 Mayıs 2013 Pazar/Milli Gazete

Günümüzde derin dindarlıktan en az nasiplenmiş zümreler arasında müteahhitler gelmektedir. Zaten son dönemlerde mücahit kavramının zıddı olarak ünlenmiştir. **'Mücahitler müteahhit oldu'** denilmektedir. Dünyayı yaşanmaz hale getirdiler. Modern zamanlarda petrol zenginliğiyle birlikte **Karun-Haman** ikilisini ve terkibini hatırlatıyorlar. **Musa ve Harun'ların sesi ise kısık.** Bu zevattan birisi de Suudi Arabistan'ın en zenginlerinden birisi olan **Velid Bin Tallal**'dır. ABD'ye yakın ve dine uzak bir yapısı var. 11 Eylül olduğunda elbette hepimiz üzüldük. Lakin onun üzüntüsü bir başka idi. Biz hem Müslümanlara iftira atıldığı hem de masumlar öldüğü için üzüldük. Lakin **Velid Bin Tallal** imajlarının ve dostluklarının bozulduğu için üzülmüş olmalıdır. O sıralarda İkiz Kuleler'in bulunduğu New York'un **Belediye Başkanı Bush ayarında Rudy Giuliani idi.** Kabalıkta üstat bir adamdı. Aklımda kaldığı kadarıyla bir defasında BM çalışmaları için şehrine gelen Arafat'ı kokteyl için uğradığı belediye binasına sokmamıştı. Kovmuştu. İkinci mühim vakası ise Velid Bin Tallal'ı terslemesiydi. Velid Bin Tallal hem 11 Eylül mağdurları için taziyelerini sunmuş hem de 11 milyon dolarlık bir çek uzatmıştı. Berlusconi gibi **'Batı medeniyeti İslam medeniyetini döver'** diyen bir zihniyete sahip olan Rudy Giuliani bu çeki kaba bir şekilde, elinin tersiyle itmişti. Böylece liberal ve Amerikan yanlısı da olsa Velid Bin Tallal gibilerine bile tahammül edememiş ve onun şahsında bütün Müslümanları **'hırpani'** olarak görmüş ve reddetmiştir. Aslında Velid hak ettiğini bulmuştur. Halbuki Velid Bin Tallal'ı hayat tarzı itibarıyla Amerikalılardan ve Giuliani'den ayıran hiç bir fark ve özel durum yoktur. **Lakin Rudy Giuliani'ye göre yine o Arap'tır ve Churchill'in deyimiyle ' köpek' vasfını hak etmektedir.**

*

Velid Bin Tallal modernizme iman etmiş birisidir ve öyle kapalı kadınlardan falan hoşlanmaz. Modernizme zıt hiçbir şeyden hazzetmez. Şimdi Cidde-Dubai rekabetindeki projelerle adı geçiyor. Dubai ile Cidde arasında mühim bir rekabet meselesi var. Dünyanın en yüksek gökdelenine hangi şehir ev sahipliği yapacak?

Bu suretle cahiliye Araplarının yarışını diriltiyorlar. Son sıralarda Ayşe Arman gibi bizim modernistler bile Batı yerine Dubai'ye takılır oldular ve onu yeğliyorlar. Boynuz kulağı geçti. Hong Kong gibi katıksız küresel şehirlerden birisi. Dubai'deki Burc el Halife gökdeleninin uzunluğu 828 metreyi buluyor. Velid Bin Tallal ise Cidde'ye onu aşacak bin metrelik yeni bir gökdelen kurmayı tasarlıyor. Halbuki, **Cidde ve Mekke gibi şehirlerin altyapısı yok ve alt yapısızlık yağmur mevsimlerinde felakete dönüşüyor.** Onu

yapmak yerine bina uzunluklarıyla gösteri yapmayı tercih ediyorlar. **Yatay büyümek yerine hormonlu ve dikey büyümeyi yeğliyorlar.** Velid Bin Tallal Cidde'ye kuracağı **Burc el Memleke ile birlikte Burc el Halifeyi** gölgede bırakmayı tasarlıyor. Yapar mı yapar!

*

Aslında burç veya gökdelen yarışında İslam ülkeleri başı çekiyor. **En büyük çılgınlık Müslümanlarda. Zira Dubai İslam ülkeleri arasında gıptayla bakılan bir model.** Bütün şehirler onun gibi olmak istiyor. **Kutsal şehirlerin anası Mekke ve Medine ise Haman şehirlerinin anası Dubai haline geldi.**

Çeçen Lider Ramzan Kadirov da Ruslardan aldığı gazla veya gaz parasıyla Grozni'yi yeni bir Dubai haline getirmek istiyor.

Kazakistan, yeni başkentini Asitane'yi yeni bir Dubai olarak kurguluyor.

Onun ötesinde petrol paralarıyla Azerbaycan yönetimi de gökdelen yarışında ben de varım diyor ve Bakü'ye bin metrelik veya onu aşan bir burç veya gökdelen dikmek istiyor. Neden olmasın onun da petrolü var onun da halkına yansımasa da parası bol. İlla Arap olmasına da gerek yok!

Dolayısıyla Cidde, Dubai ve Bakü arasında üçlü bir yarış var. Karun gibi zengin olan bu petrol üreticisi ülkeler Haman gibi göklere ulaşmak istiyor. İbrahim Ethem Allah'ın, saraylarda aranmayacağını idrak edince derviş olur. Allah'ı tevazu içinde kırlarda arar. Lakin Firavun meşrepler Allah'ı göklerde arıyorlar. Bunun için de gökdelen yapıyorlar. Ne gariptir İslam ülkeleri gökdelen kurmada yarışırken gece kondu yoğunluğunda da dünyanın geri kalanıyla yarışıyorlar.

Gece kondu ile gökdelen yarışları arasında orta bir yol yok mu?

Ne zaman yaşanabilir şehirler kuracağız?

Dubai dünyanın en modern şehirlerinden birisi. O kadar modern ki en çok egzoz salınımı ve emisyonu yine bu şehirde veya ülkede.

SAHİH HADİSLERDE AHİR ZAMANDA BALDIRI ÇIPLAK ÇOBANLARIN-İNŞAATÇILIĞIN SEKTÖR HALİNE GELDİĞİ DEVREDE- YÜKSEK BİNA YAPMAKTA BİRBİRLERİYLE YARIŞACAKLARI HABER VERİLMEKTEDİR.

Petrol zenginliğiyle birlikte bu dönem başlamış ve şimdi Velid Tallal'larla birlikte zirve dönemine veya çılgınlık noktasına gelmiştir. Biz de hep birlikte çobanların yarışını seyrediyoruz. Acaba bu çobanlar kendileri hakkındaki hadisi duyduklarında neler hissediyorlar? Yoksa hissizleşmişler mi?

BİNBİR GECEDEN ÖRNEK

Mustafa ÖZCAN

02 Aralık 2009 Çarşamba/ Vakit

Kaybedenleri yeni Hong Kong'larını galiba Dubai'de bulmuşlardı. Bu şehir Buhurlu geceleri ve egzotik havalarıyla birlikte Şehrazad ile Şehinyar'ın yaşadığı atmosferini soluyordu. Dubai, zevkin eğlence ile 7 yıldızlı gecelerde buluşmasının adresiydi. Galiba 21'inci yüzyılın şafağında fiyakası bozuldu. Yeni İrem'in çöküşü yazısından sonra Fecr Suresini yeniden düşündüm. **Feth Suresi, Mekke'nin fethini müjdeliyordu.** Fecr Suresi de 21'inci yüzyılda İslam güneşinin yeniden doğuşunu müjdeliyor. Fecr Suresinde yer alan **'ireme zati'l imad'** sutunlar sahibi İrem ayetini, mealinde yorumlayan İstanbul eski vaizlerinden merhum Abdullah Aydın, İrem'in sıfatı olan Zati'l imad'ın kimi müfessirlere göre uzun boylu insanlar anlamına geldiğini, kimi müfessirlere göre de zahiri anlamıyla mütenasip yüksek binalara işaret ettiğini hatırlatıyor. Celaleyn gibi bazı tefsirlerde İremlilerin uzun boylu insanlar olarak vasfedilmesi doğru olsa da, en doğrusu İrem'in yüksek binalarla bezeli bir belde olması gerçeğidir. Fecr Suresinde işaret edildiği gibi, Zilhicce'nin ilk on gününde çöküşe geçen Dubai dünyanın en yüksek gökdelenini barındırıyor ve bu gökdelen yaklaşık 33 gün sonra açılmayı bekliyordu. Hürriyet'in bu

yöndeki haberi şöyle: **“YAŞADIĞI borç krizi ile krizde ikinci dip korkusunu yaşatan Dubai, Kurban Bayramı ve ardından da Ulusal Gün kutlamaları nedeniyle uzun tatilin ardından büyük bir de açılışa hazırlanıyor. Toplam 818 metre yüksekliği ile ‘dünyanın en yüksek gökdeleni’ olan Burj Dubai’nin 4 Ocak 2010’da açılması planlanıyor. 4 Ocak’ın özelliği ise el Maktum’un ‘emir’ olduğu gün oluşu. Bu özel günde yapılacak açılış için Dubai’de hazırlık yapılıyor. Ancak, borç erteleme krizinin aşılamaması halinde bu açılışta beklenen görkemin olmaması da bir ihtimal olarak görülüyor...”**

*

Bu çöküntünün bulaşıcı olmasından korkuluyor. İrem beldesi ve temsil ettiği medeniyet yerel olmalıdır. Lakin Dubai küresel bir medeniyeti temsil ediyor ve bu medeniyetin köşelerinden birisidir. Mali gripler de domuz gribi gibi bulaşıcı olmalıdır. **İngiliz Başbakanı Gordon Brown** aksilik olduğunu düşünmektedir. Aksilik ise rastlantıyı temsil etmektedir. Lakin kainatta tesadüfe tesadüf edilmediği gibi, rastlantı diye de bir şey yoktur. Kader içinde bir vefk hali yaşanmaktadır ve biz buna tesadüf veya rastlantı veya aksilik yerine tevafuk diyoruz. Esasında bu küresel krizin arkasında ihtiras ve Arapların ceş’a dedikleri aç gözlülük ve doymazlık vardır ve bu da şişkinlik yapmıştır. Bir başlıkta özetlendiği gibidir: **“Şişen balon Dubai’de hava kaçırmıştır...”** Bu şişkinliğe ilk dikkat çekenlerden birisi para ve siyaset sihirbazı olarak da tanımlanan George Soros olmuştur. ABD’nin hayali askeri harcamaları nedeniyle şiştiğini ve sonunun Roma’ya benzeyebileceğini söylemiştir. Bu şişkinlik halini Soros para ve mali piyasalar üzerinden izah ederken, tarihçi Paul Kennedy de Roma’nın askeri garnizonları üzerinden izah etmiş ve ABD’nin askeri harcamalar nedeniyle Roma gibi şiştiğini ve bu şişkinliğin pek hayra alamet olmadığını ve zayıf tarafından hava kaçıracağını ve patlayacağını söylemiştir. Toplumsal gerilimin artması noktasında da bu deyim barajın dolması şeklinde kullanılır.

*

Kimileri binbir gece masallarının gerçeğinin yaşandığı Dubai’de patlak veren krizi mali kıyamet olarak nitelendiriyor. Kapitalizmin mali kıyameti zaten 2008 ve 2009’da koptu. Bunun artçı dalgalarından birisi de Dubai’yi vurdu. Üç kağıt ekonomisi bağlamında manyaklaşan para hareketleri nereye gideceğini kestiremez ve bilemez olmuş ve likidite yeni yönünü tayin edememiştir. Dubai’nin çöküşü demek, binbir gece aleminin ve bunun temsil ettiği yeni İrem beldesinin çöküşü anlamına gelmektedir. 21’inci yüzyılın şafağında yeni İrem iskambilden şatolar gibi yıkılıyor. Bu alem bize Sadettin Kaynak’ın şarkı sözlerini de hatırlatıyor:

Bu gece düğün dernek
Binbir geceden örnek
Sevişenler bu gece
Civelek civelek civelek civelek
Bir çiçek bir kelebek...

Vakit

****

DUBAİ'DE OLANLAR, İSTANBUL'DA OLMASIN

Mustafa Sönmez

Küresel finans merkezi olma konusunda İstanbul ve Moskova ile yarışan Dubai, büyük bir krizin eşiğinde. Gayrimenkul projelerinin satılamaması ve kiralanamamasından kaynaklı krizden, İstanbul da bir ders çıkarabilir.

****

LET'S MAKE MONEY (2008) (Hadi para yapalım)

Yönetmen: Erwin Wagenhofer

Senaryo: Erwin Wagenhofer

Oyuncular: Mark Mobius, Mirko Kovats and K. Sujatha Raaju

Süre: 110 dk

"Let´s make money" (Hadi para yapalım) krizi, kapitalizmin çelişkilerini ve nasıl bir dünyada yaşadığımızı daha iyi anlamak isteyenler için kaçırılmaması gereken çarpıcı bir belgesel film.

Avusturya'lı Rejisör Erwin Wagenhofer bir önceki "Feed the World" (Dünyayı Besliyoruz) belgeselinden sonra, bu filminde de seyircileri uluslararası kapitalizmin mantığı üzerinde bir yolculuğa çıkarıyor. Dünyadaki finans akışın nasıl gerçekleştiğini anlatıyor, finans sistemi gözler önüne seriyor. Kapitalistleri paralarını yarı sömürge ülkelerin yoksullarının sırtından nasıl çoğalttıklarını ayrıntılarıyla ortaya seriyor. İçinden geçmekte olduğumuz kriz koşulları düşünüldüğünde belgeselin önemi artıyor.

Wagenhofer bir bankanın reklam sloganını hatırlıyor: **"Paranızı çalıştırın"**. Bu sloganı bir afişte okumuş. "Ama sadece insanlar, makineler ve hayvanlar çalışabilir oysa" diyor rejisör. Ortaya attığı tez ise: Parasını bir bankaya yatıran her insan, eşitsizliğe katkıda bulunuyor. Çünkü menajerler, insanların bankalardaki paralarını, yoksul ülkelere daha fazla kar yapmak üzere yatırıyorlar. Bunu yaparken de mutlaka o ülkelerin insanlarını sömürüyorlar, çünkü düşük üretim harcamaları ile azami kar elde ediyorlar.

Vergi cenneti diye bilinen ülkelerin bankalar için nasıl kara para aklama makineleri olarak işlev gördüğünü de gözler önüne seriyor. Değişik hukuk sistemleri olan ülkeleri aracı olarak kullanan bankaların, paraların nerden, nasıl geldiğini, nereye gittiğini gizlemekte ustalaştığını ortaya koyuyor rejisör. Bu bankların kasalarında yatan toplam 11,5 trilyon dolar özel sermayeden söz ediliyor filmde. Bankaların avukatları buna olanak sunan ülkelerde yaptığı vergi kaçakçılığının yasal bir temele nasıl oturtuğunu anlatıyor. Örneğin Jersey adası böylesi bir ülke. Bu adanın maliye bakanı konuşmasında, ülkelerinde neden böyle bir konsepti uyguladıklarını anlatma çabası ise izleyenlerin gülmelerine neden oluyor:

"HANGİ ÜLKENİN SOKAKLARINDA KAN AKIYORSA, ORAYA YATIRIM YAPACAKSIN"

TÜRKÇE ALT YAZISINDAN

Almeria – İspanya Örneği

El Algarrobico Oteli'ne hoş geldiniz. İspanya'da, Endülüs'teyiz.

Antonio Baena Perez Azata del Sol'un Sözcüsü Almeria'da, Carboneras köyündeyiz. Otel, Cabo de Gata Ulusal Parkı'nda Park şurada, batıda başlıyor. Burası önemli bir deniz ve kara koruma alanı. Biyosferin korunması için savaşıyoruz. İklimin, temiz havanın ve karada ve denizde yaşayan türlerin korunması için. Bu otel önemli bir proje. Bölgede yapılması planlanan yedi otelin ilki. Buna ek olarak bir golf sahası ve sınırlı sayıda daire de inşa etmek istiyoruz. İlk safhada daire inşa edeceğiz. Daha sonra daire ve ev olacak.

Adım Miguel Angel Torres.

DEVLET MEMURU VE KARTOGRAFIM. ON SEKİZ YILDIR COSTA DEL SOL'DE İNŞA EDİLEN BİNALARI İNCELİYORUM. BURASI, PARQUE VİCTORİA. 4000 DAİRE YAPIYORLAR. BUNLAR ÇOĞUNLUKLA SERMAYE YATIRIMI OLARAK İNŞA EDİLİYORLAR. BÖYLECE EMLAK ŞİRKETLERİ KURULUŞLAR VE AVRUPA BANKALARI YILDA % 20 ORANINDA KÂR BEKLEYEBİLİYOR. BANKADA YA DA BORSADA YAPILAN GELENEKSEL BİR YATIRIM ANCAK % 5 İLA 6 KÂR GETİRİR. DOLAYISIYLA BURADA VE İSPANYA SAHİLLERİNDE YAPILAN BİNALAR İÇİNDE YAŞAMAK ÜZERE İNŞA EDİLMİYOR. TATİLLERDE BİLE. SADECE

BİR YATIRIM ZİNCİRİNİ BAŞLATMAK AMACIYLA İNŞA EDİLİYORLAR. **TÜM BU SÜRECİN ARDINDAN ELİMİZDE HİÇ TANIMADIĞIMIZ HATTA BURADA YAŞAMAYAN İNSANLARA KÂR SAĞLAMIŞ BİNLERCE BOŞ DAİRE KALACAK. Bir şehir hayal edin. En başından tasarlanmış bir şehir. Eğlence için tasarlanmış bir şehir. GELECEK 50 YILDA DEĞİŞMEMEK ÜZERE TASARLANMIŞ BİR ŞEHİR. 124 bin avroluk dairelerin, bir milyon avroluk villalarla bir arada yaşayabildiği bir şehir hayal edin. Bir arada değil ama çok yakın. 85 bin metrekarelik bir göl hayal edin.** (??????????)

Laureano Ruiz Liano Emlakçı

Buna 75 bin metrekarelik Marakeş tarzı bir çarşı da dahil. **En az iki, üç gün içinde kaybolabileceğiniz kadar büyük. Ama klasik bir şehir değil. Bu şehir normalde olduğu gibi bir kilisenin çevresinde büyümeyecek. Birkaç yüzyılda büyümeyecek. Birkaç yılda büyüyecek. Çok temel ve yüksek bir tasarımdan büyüyecek. Önceden düşünülmüş, daha en başından Avrupa'nın en büyük ve lüks tatil kasabası olmaya uygun bir yer.** Bir Avrupa bankasında emeklilik fonunuz varsa muhtemelen o para İspanya'daki bu sitelerden birine yatırılmıştır. Daha şimdiden satılmış olan bu villalar ….. yıl boyunca boşlar. Genç İspanyollar bu daireleri alamıyor. Dairelerin maliyeti verebileceklerinin çok üstünde. Bu binaların bakım masrafı ki oldukça kalitesiz binalar su ve diğer harcamalar İspanyol devleti tarafından ödeniyor. **İSPANYA'DA HER YIL İNŞA EDİLEN 800 BİN DAİRENİN BİZE EN UFAK FAYDASI YOK.**

Ramon Fernandez Duran Şehir Planlama, Madrid Üniversitesi

İspanya dünyada, emlak piyasasındaki balon büyümenin son beş yılda iyice bariz hâle geldiği ülkelerden biri. TAM BİR ŞEHİRLEŞME FIRTINASI, BİR BETON TSUNAMİSİ İspanya sahillerini ve adalarını mahvediyor. Burada bu sitelerden birini görebiliyoruz. Hepsi golf sahalarıyla bağlantılı. İspanya'da böyle yüzlerce site var. Çok az insanın golf oynadığı bir ülkede. Çok küçük bir azınlık. Bu nasıl mümkün olabiliyor? Bunun nedeni bu tür ürünlere yapılan büyük yabancı yatırımlar. **Golf sahası yanında olursa böyle sitelerin değeri çok daha yüksek oluyor. BU TAMAMEN YAPAY.** Çölün ortasında yeşil alan yaratıyoruz. **BUNU YAPABİLMEK İÇİN BÜYÜK MİKTARDA SU LAZIM. BU TÜR BİR GOLF SAHASI 20 BİN SAKİNİ OLAN BİR KASABAYLA AYNI MİKTARDA SU TÜKETİYOR.** Fiyatı bir yılda % 35 yükseltebiliriz.

Neden diyorsanız çok kolay. Çünkü yapabiliriz. Çünkü olabiliyor.

Dünyanın en önemli on bir inşaat şirketinden yedisi İspanyol şirketleridir. Bazılarının büyük futbol kulüpleriyle bağlantısı vardır. İspanya'nın en büyük inşaat şirketi olan ACS Real Madrid'in eski başkanı tarafından yönetilmektedir. İnşaatın boyutları sınırlarına ulaştı. Tüm İspanyol sahilleri ilk kilometresinden itibaren % 80 binalarla kaplıdır. Kalan son doğal alanları işgal etmeye başlıyorlar. Şu anda inşaat çalışmaları geçici olarak durduruldu çünkü çevreci bir grup yaptıklarımızı yetkililere ihbar etmiş ve gereken izinleri almadığımızı iddia etmişler. Umudum ve dileğim hakimin inşaatın yasal olduğunu onayladıktan sonra daha şimdiden Avrupa'nın her yanından rezervasyon aldığımız bu oteli bitirmemize kısa zamanda izin vermesi. **Hotel El Algarrobico'nun kanunsuz inşa edildiği için yıkılması gerekiyordu.** Azata inşaat şirketi vergi mükelleflerinin parasından tazminat olarak 100 milyon avro alacaktı. Ayrıca yıkım masrafları da kamunun parasıyla ödenecekti. Ama yukarıda sözü edilen yasal sorunlar henüz sonuca bağlanmadı.

İNŞAAT SEKTÖRÜ İŞÇİLERİNİ AĞIRLIKLI OLARAK GÖÇMENLERDEN SEÇİYOR. Afrika'dan ya da Güney Amerika'dan gelenler en düşük ücretlere çalışıyorlar. **BÖYLECE İNŞAAT SEKTÖRÜNDEKİ İNSANLAR KARA PARALARINI İNŞAAT İŞÇİLERİNE MAAŞ VERMEKTE KULLANIYORLAR.**

İspanyol Gayrimenkul Balonunun Sonuçları:

Sahillerdeki üç milyon boş ev.

On altı milyon insanla aynı miktarda su tüketen yeni golf sahası.

İspanyol Merkez Bankası altın ve döviz rezervlerinin büyük bölümünü sattı ve ulusal borç gayrisafi milli hasılanın %106'sına çıktı.

Ani bir işsizlik artışı oldu.

Emlakçıların yarısından fazlası kapandı.

Neden kimse finansal sistemin bu verimsiz gelişimi hakkında hiçbir şey yapmıyor?

Bu soruya cevap vermek güç. Çünkü bunun acısını çeken çok. Buna ulusal ekonomi de dahil. Çünkü ortada yeni bir küresel ekonomik kriz tehlikesi var. Tüm bunlara rağmen hiçbir şey olmuyor. Ekonomik krizden bir yıl sonra, şimdi bile hiç yeni yönetmelik yok. Böylece finansal aşırılıklara izin veriliyor. Tam tersi, sistem çökmesin diye merkez bankasından kamunun parasını sisteme paylaştırdılar. Bunun anlamı şu: Kendi bahislerini karşılamak için sıradan insanların parasını kullanıyorlar. Aslında amaçları kendi kurumları batmasın diye sistemin kanını emen kumarbazlara bir temel sağlamak. **GÖRÜNEN O Kİ TEKRAR TEKRAR FELAKETLER İNSANLIĞI BASTIRIYOR.** Her felaketin ardından benzer felaketleri önlemek amacıyla kurallar yeniden tanımlanıyor. Dünyadaki ekonomik krizin ardından bankalar için tamamen yeni kurallar kondu. Dünyada çapında yeni bir ekonomik krizi önlemek amacıyla tüm bankacılık sistemi ciddi biçimde düzenlendi. Son birkaç yılda yeni bir tavır kurumsallaştı: **Hiçbir şeyi düzenlememiz gerekmediğini çünkü pazarın her şeyi düzenlediğini iddia ediyorlar. Bu nedenle artık kamusal kontrol yetkilileri finans sisteminde düzenleme olmamasına müsamaha gösterdiler. Her şey tamamen liberalleştirildi. BUGÜN SAHİP OLDUĞUMUZ FİNANS SEKTÖRÜ TAMAMEN MANTIKSIZDIR VE İNSANLARA KARŞIDIR.**

GÜNÜMÜZDE LİDERLERİ MEDYA SEÇİYOR. Onlar olur ya da olmaz diyor. Bu nedenle insanlar medyayı memnun etmeye spotların altında olmaya çalışıyor. Ciddi siyasi kavramların seçilmelerine olan etkisi gittikçe daha da azalıyor. Bu medyayı memnun edebilme kapasitesi siyasi bir lider için hayati bir kıstas hâline geldi ama aslında siyasi bir lider olmak için bunun tam tersi özelliklere sahip olmanız gerekiyor. Dolayısıyla hayati siyasi kararlar alan ve çabucak başkalarının kararlaştırdığı gelişmelere itaatkâr kuklalar hâline gelen aptalların sayısı gittikçe artıyor. Zenginlere daha ne kadar bakabileceğiz?

Evrensel İnsan Hakları Bildirgesi şöyle bir şart koşar:

"BÜTÜN İNSANLAR ÖZGÜR, ONUR VE HAKLAR BAKIMINDAN EŞİT DOĞARLAR." Bu insani prensibe bağlı kalmak istiyorsak servet dağılımı farklı olmalı. Dağılım tüm toplumun iyiliğine olmalı birkaç bireyin iyiliğine değil. Ancak o zaman bu insani prensibi koruyabilirsiniz. **Sistemi değiştirmezsek yeni seçim mekanizmaları olacak:**

Devletler arasında seçim mekanizmaları olacak Irklar arasında dinler arasında kaynakları kullanmaya hakkı olanlarla olmayanlar arasında değerli ve değersiz insanlar arasında. Bu durumda insan oğlunun parasal değeri galip gelecek ve yeni bir barbarlık çağı başlayacak. Bu kaçınılmaz.

Sonuçta bunun bedelini sokaktaki vatandaş ödeyecek. Şu **"küçük adam"** denene insan. Ya da **"küçük kadın."** Süreç üstünde en ufak etkisi olmayan insanlar örgütlenmedikleri sürece çıkarlarını temsil edecek bu süreci durdurabilecek kadar güçlü insanlar bulamadıkları sürece böyle olacak.

Şu anda Reichstag'tayız, Alman Parlamentosunda. Burada Reichstag'ın Rus askerleri tarafında ele geçirilmesiyle son bulan 2. Dünya Savaşının izlerini görüyoruz. Buraya kendi ülkelerinden getirdikleri selamları yazmışlar. Bu, bize şu gerçeği hatırlatmalı: Yeni bir servet dağılımı yöntemi olmadan hepimize yeterli olmayacak olan yenilenemeyen kaynaklar yerine yenilenebilir enerji kaynakları kullanarak çevre sorununa bir çözüm bulunmadan 2. Dünya Savaşıyla burada sona eren her şey farklı bir şekilde tekrarlanacak. Tercümesini bilmiyorum. Ama Almanca'da şöyle:

Bazılar karanlıkta durur.
Diğerleri ışıkta durur.
Sadece ışıkta duranları görürsün.

Karanlıkta duranlarıysa göremezsin.
Işıkta kim duruyorsa onları görürsün.
Karanlıkta duranlarıysa insan göremez diyor.
Sonra tamamen farklı bir yer geliyor
Çünkü sahneyi hatırlarsanız, burası birbiri üstüne kelimeleri sıraladığı yer.
Sonra bir şey görürsün.
Işıkta çok az insan vardır.
Onları görür ve "İşte insanlık bu." dersin.
Ama karanlıkta çok fazla sayıda insan vardır.
Binlerce, milyonlarca insan Gülümsüyorlar, ağlıyorlar, ölüyorlar, doğuyorlar.
Onları ne sahnede görürsün ne haberlerde, ne de başka bir yerde.
Ve bu çok kötü, berbat bir şey.
AÇIKÇA YALAN SÖYLÜYORLAR.
Adamın biri yüzüne karşı yalanlarını haykırıyor.
Bu muhteşem bir düşünce.
"Işık orada ve işte insanlık bu." dersin.
Ben böyle bir huzur buluyorum.
İnsanlık açgözlülük ya da korkunun sona ermesi için yeni yüzyılı bekliyor.
İnsanlık Vay canına, insanlık!
Canı cehenneme.
Sonra diğer bir adam der ki bana mı diyorsun?
İnsanlıkla entelektüelleri kastettiğini söyler sonra.
Kastettiği ev hanımları falan değildir yani.

LET'S MAKE MONEY (2008)
(Hadi para yapalım) TAM METİN

*

Allah Teâlâ aynı şekilde işlenen hataların üçüncüsünde affı kaldırmıştır.

BULUT SÜTUN

Mustafa Özcan

21 Kasım 2012 / **Yeni Akit**

İsrail 2008-2009 Gazze saldırıları sırasında bu operasyona Dökme Kurşun adını vermişti. Dökme Kurşun İsrail dini literatüründe yeri olan bir ifadedir. Dini delaletleri ve işaretleri vardır.

Onun dışında Gazze saldırıları muharrem ayına ve hicri yılbaşına (1430) denk getirilmiştir. Yahudiler açısından da Dökme Kurşun operasyonu dini bir güne ve bayrama rastlamaktaydı. Ehud Olmert ve Tzipi Livni ikilisi saldırı gününü özellikle de Hanuka Bayramı'nın son gününe denk getirmişlerdi. Böylece Allah Teâlâ'yı da arkalarına alarak (haşa) Filistinlilere karşı manevi bir üstünlük sağlayacaklarını umuyorlardı. Nal topladılar. Önemli olan kavramlaştırmak veya isimlendirmek değil isme layık olmak yani sıfatını kazanabilmektir. İsrail dini isimlere ve referanslara başvuruyor ama muhtevasını dolduramıyor. Zulmü dini değerler veya kavramlar üzerinden meşrulaştırmaya çalışıyor. Bu ise geri tepiyor. Bununla birlikte Yahudiler hâlâ bazı efsanelerin arkasına sığınıyorlar. Allah Teâlâ'nın seçilmiş milleti tabiri bunlardan birisidir. Allah Teâlâ vaktiyle Musevileri, diğer milletlere (alemlere) tercih etmişti lakin bu muayyen bir zaman dilimiyle sınırlı kalmıştır. Sonra Diaspora/dağılma dönemi Kur'ân-ı Kerimin ifadesiyle mezellet ve meskenet dönemi olarak tecelli etmiştir. Yahudilerin kof efsanelerinden birisi de cennetin kendilerine halis olduğunu düşünmeleridir. Bundan dolayı Kur'ân-ı Kerim onları öyleyse niye cennete koşmuyor ve can atmıyorsunuz? diye susturmuştur. Sadece birkaç günle sınırlı olarak cehennemde kalacaklarını öngörmüşlerdir. Kur'ân-ı

Kerim bunu da yalanlamıştır. Bir başka efsane Yakup (Aleyhisselam) İsrail demeleri ve onun Allah Teâlâ la güreşerek Allah Teâlâ'yı yendiği fantezisini üretmeleridir.

Bununla birlikte başta Kur'an-ı Kerim olmak üzere İslam kaynakları da İsrail'in yeni saldırısına isim verdiği "Bulut Sütun" ifadesini ve kavramını doğrulamaktadır. Bakara Suresinin 57inci ayetinde buna apaçık vurgu ve atıf vardır:

Ve sizi bulutla gölgeledik, size kudret helvası ve bıldırcın gönderdik ve Verdiğimiz güzel nimetlerden yeyiniz (dedik). Hakikatta onlar bize değil sadece kendilerine kötülük ediyorlardı"

Huruç (Exodus) sırasında Cenab-ı Hak Mısırlılara dokuz felaket vermiş ve Beni İsrail'e de aynı oranda ve hatta iki katı nimetler ve mucizeler vermiştir. Bunlardan birisi de Bulut Sütundur. Kur'ân-ı Kerim bunu **"zallalna aleyküm el gamama"** şeklinde ifade eder. Tih, çöl olmasından ve etrafta gölgelik ve dikili ağaç ve barınak bulunmamasından dolayı Cenab-ı Hakk güneşin sıcağından onları bulutu siper ederek korumuştur. Yunus Aleyhisselamı gemiden attıklarında da onu yine sahil sıcağından kalın kabak yapraklarıyla korumuştur. BAKARA 210uncu ayette de bu meseleye bir atıf vardır: "**Onlar, ille de buluttan gölgeler içinde Allah Teâlâ ın ve meleklerinin gelmesini mi beklerler. Halbuki iş bitirilmiştir. (Allah nizamı artık değişmez.) Bütün işler yalnızca Allah Teâlâ a döndürülür."**

Yahudilerin Bulut Sütun tanımları bu ayette ifade edildiği gibidir. Müfessirlerden kimisi bu Bulut Sütuna beyaz bulut adını veriyorlar. İbni Abbas gibi müfessirler bu beyaz bulutun veya Bulut Sütunun Beni İsrail'e Tih çölünde eşlik ettiğine inanıyorlar. Bununla birlikte İbni Kesir bu "Bulut Sütun"un Bedir günü de meleklerle birlikte Müslümanlara yardıma geldiğini ifade etmektedir. Yani Bulut Sütün Beni İsrail'e mahsus bir şey değil. Zaten Müslümanlar Musa Aleyhisselam ve manevi mirasına Yahudilerden daha layıktırlar.

İsmail Hakkı Bursevi ise aynen Yahudiler gibi söz konusu bulutu nurdan sütun (amuden min nur) olarak tanımlamaktadır. Yahudiler "Bulut Sütun"u Tevrat'taki mucizelerden birisi olarak algılamaktadır. Kur'ân-ı Kerim da bunu tasdik etmektedir. Bununla birlikte, Kur'ân-ı Kerim Tevrat'taki tasviri tekzip etmektedir. O da Cenab-ı Hakkın gündüzleri yollarında rehberlik yapmak için Yahudilerin önüne düşmesi ve Bulut Sütunu arasında yürümesidir. Gündüzleri Bulut Sütun, geceleri de ateşten bir sütun Yahudilerin önlerine düşmekte ve onlara rehberlik etmektedir. Tevrattaki ifade mecaz değilse, meleklere hamledilir. Bazı İslam kaynakları Beni İsrail'e Bulut Sütunun Tih'de geldiğini zikretseler de Tevrat'a göre Bulut Sütün bu dönemle sınırlı değildir. Firavun ve ordusunun önünde ve Kızıldeniz'de onlara rehberlik etmiştir. **Bulut Sütun** Yahudilere yolu aydınlatırken Firavun askerlerine de karartmıştır. **Bulut Sütun** Toplantı Çadırının önünde durur ve Beni İsrail onu gördüğünde güven içinde şükür secdesine varıyordu. Lakin Tevrat kaynaklı anlatımlarda Allah ile Musaaleyhisselâmın (Aleyhisselam) yüz yüze görüştükleri ifade edilmektedir. Halbuki, Kur'ân-ı Kerim anlatımında Musa Aleyhisselam Tur'da Mikat sırasında Allah Teâlâ ı görmek isteyince Allah sadece dağa tecelli etmiş ve Musa Aleyhisselam bunu kaldıramamıştır. Netanyahu ve İsrail kabinesi Filistinlilere karşı saldırı operasyonuna bu adı vererek Bulut Sütun ismiyle teberrük etmek istemişlerdir. Beni İsrail, Musa ve Harun aleyhisselam'dan sonra onların kutsal emanetlerine havi olan **Ahit Sandığıyla (tabut er rab)** teberrükte bulunurlardı. Savaşa böyle girerlerdi. Bir benzerini Nureddin Zengi daha fethedilmeden yaptırdığı Mescid-i Aksa minberiyle yapmıştır. Bu isimlendirme ile Allah Teâlâ'ın yanlarında olduğu imajını ve mesajını vermek veya tefeülde bulunmak istemişlerdir (iyimserlik). Lakin Allah isimlerle değil, iyilerle ve doğrularla birliktedir.

BLACK MİRROR (Kara Ayna)

Yapımı : 2012 - İngiltere
Tür : Dram , Komedi , Korku
Süre: 22 Dak.
Yönetmen : Brian Welsh, Euros Lyn, Otto Bathurst
Oyuncular : Toby Kebbell , Hayley Atwell , Rupert Everett , Domhnall Gleeson , Jimi Mistry
Senaryo : Charlie Brooker , Konnie Huq , Jesse Armstrong

Film Özeti

Black Mirror, İngiliz Channel 4 kanalında 4 Aralık'ta yayınlanmaya başladı ve 3 haftada sona erdi, zira 3 adet birbirinden bağımsız kısa film gibi bölümü var. Öyle ki her biri farklı yazar, yönetmen ve oyunculara sahip. Üstelik süreleri bile farklı. Üçlemenin ortak paydası ise hayatımızı kolaylaştırması beklenen teknolojinin, bizi nasıl avucuna aldığı ve sosyal yaşantımızı nasıl da alt üst ettiğini görebilirsiniz. **Charlie Brooker**, Black Mirror'ın temasını kısaca şu sözlerle açıklamaktadır:

> **"*Teknoloji bir ilaçsa -ki bir ilaca benziyor- yan etkileri tam olarak nelerdir? Black Mirror (Kara Ayna) dizisi, (teknolojiden kaynaklı) keyif ile huzursuzluk arasındaki bu alanda kurgulanıyor. Başlıktaki kara aynayı dizideki her duvarda, her masada, herkesin avucunda göreceksiniz : Televizyon, monitör, akıllı telefonların soğuk, parlak ekranı.*"**

Eleştiri

Devin Bahçeci

Bilimkurgu sever misiniz?
Peki; distopya izler misiniz?
Ya ingiliz mizah anlaşını sever misiniz?
Bunların hepsini seviyorsanız, Black Mirror izleyin!
Black Mirror, bir İngiliz distopya dizisi. Bence böyle. Tüketim toplumuna kara ayna tutuyor! Sanata, mizaha kara ayna tutuyor!
Sisteme kara ayna tutuyor!
Giderek, yabancılaşan, teknoloji ile özgürleştiğini zanneden herkese diyeceği var bu dizinin.
Adalet sistemine diyecekleri var. Üçer bölümlük sezonları olan mini bir dizi Black Mirror. 2. Sezonu yeni bitti. Bu Şubat'ta yayınlandı.
Her bölümde ayrı bir hikaye anlatılıyor. Diziden öte, her sezonu üç kısa filmden oluşan bir televizyon programı.
Ne ararsanız var!
Devlet eleştiriliyor.
Devleti oluşturan bireyler: toplum eleştiriliyor.
Katılım tartışması var. Adalet anlayışımıza dair eleştiri var.
Temsili demokrasi eleştirisi var. Var da var.
Şu anda yaşadığımız toplumun, düzenin nereye gittiğini gösteriyor.
Ayna tutuyor bize. Her birimize. Kara bir ayna bu. Dizinin her bölümü, kendi başına, birer akademik tez konusu olur.
Dizinin içeriğinden detay vermemek için, yazı yazarken zorlanıyorum. Ancak izleyince göreceksiniz, ne demek istediğimi anlayacaksınızdır.
Gittiğimiz yol yol değil diyor **Black Mirror. Distopyaya** gidiyoruz diyor.
Kötü bir gelecek bizi bekliyor diyor. Bunun dışında da harekete geçin, birşeyleri değiştirin de demiyor. Sadece karanlık yüzümüzü gösteren ayna tutuyor bize.

Aynadaki görüntümüz ile ne yapacağımız ise bize kalmış.

GÜNCEL BİR KARA-ÜTOPYA: BLACK MİRROR

Emre Tansu Keten (Spot dergisinin birinci sayısında yayınlanmıştır.)

"Çağımızın,... tasviri nesneye, kopyayı aslına, temsili gerçekliğe, dış görünüşü öze tercih ettiğinden kuşku yoktur... Çağımız için kutsal olan tek şey yanılsama, kutsal olmayan tek şey ise hakikattir. Dahası, hakikat azaldıkça ve yanılsama çoğaldıkça çağımızın gözünde kutsal olanın değeri artar, öyle ki bu çağ açısından yanılsamanın had safhası, kutsal olanın da had safhasıdır." (Feuerbach, Hıristiyanlığın Özü)

Sosyal medya araçlarının **"devrimler yaptığı",** iletişim teknolojilerinin küresel bir köy yarattığı, Irak'taki savaşı bile kanlı canlı izleme şansına sahip olduğumuz bir dönemdeyiz, ne kadar şanslıyız değil mi?

Anlaşılan insanlığın çoğu bu konuda şanslı olduğuna inanıyor. Son yıllarda bu konuda yazan yazarların çoğu bilgi toplumunun nimetlerini anlata anlata bitiremiyor. Akademik çalışmalar sosyal medyanın kitle iletişiminde yarattığı devrimden söz ediyor. Yüzyıllardır aranan gerçek demokrasinin Twitter'la ortaya çıktığı savunuluyor. **Kısacası genel kanı "iyi şeyler" olduğu/olacağı yönünde.**

Ancak yine de bu iyimser ortamı eleştiryenler yok değil. İngiliz yazar ve senarist Charlie Brooker onlardan biri. Brooker, The Guardian gazetesinde yazdığı yeni medya düzeni eleştirileriyle, BBC için hazırladığı **"How TV Ruined Your Life" (Televizyon Hayatınızı Nasıl Bozar")** türü programlarla tanınıyor. Teknoloji bağımlılığı, aygıt (İphone vb.) bağımlılığı, televizyonun manipülasyon etkisi gibi konularda yazan Brooker'ın son projesi Black Mirror (Kara Ayna) isimli bir televizyon dizisi. İngiltere'de Channel 4'da yayınlanan Black Mirror, 45 dakikalık üç ayrı bölümden oluşuyor. Üç bölümün de yönetmeni farklıyken, ilk iki bölümün senaryosunu Brooker, son bölümü ise Jesse Armstrong yazmış. Üç bölüm de, aynı derdi paylaşan ancak bambaşka hikâyeler anlatan bölümler, bu da daha başta genel dizi algısını dağıtan bir yöntem.

Black Mirror S01E01
The National Anthem

Black Mirror'un The National Anthem (Milli Marş) ismini taşıyan ilk bölümü, belki de en sarsıcı bölüm diyebiliriz. Bölümün başında İngiltere Başbakanı, İngiltere Prensesi'nin kaçırıldığı haberiyle uykusundan uyandırılıyor. Başbakan henüz ne olup bittiğini anlamadan, prensesi kaçıran kişinin çektiği videoyu Youtube'a koyduğu, bütün engellemelere rağmen videoyu bir milyondan fazla insanın izlediği anlaşılıyor. Youtube'da yayınlanması engellenen video bu sefer de Twitter ve Facebook'ta yüzbinlerce insan tarafından konuşuluyor. Videoda, prensesi kaçıran kişi, başbakanın bir televizyon kanalında canlı yayında bir domuzla ilişkiye girmesini talep ediyor, aksi halde (yanında duran ve ağlayıp, yalvaran) prensesi öldüreceğini söylüyor.

Bu saçma talep ilk etapta, Twitter ve Facebook ahalisi tarafından yerine getirilmesi mümkün olmayan bir talep olarak görülüyor ve başbakan destekleniyor. Bu kanıyı devam ettirmek için, televizyon kanalları hükümet tarafından kullanılıyor. Sahte videolar hazırlanıyor, manipülatif haberler yayınlanıyor. Bunu haber alan "terörist", prensesin parmağını kestiği bir videoyu daha yayınlıyor. Televizyonlarda yayınlanan canlı Twitter ve Facebook oylamaları, "toplumun" giderek başbakanın arkasından çekildiğini gösteriyor. "Başbakanın bir kere domuzla ilişkiye girmesi, prensesin ölmesinden daha mı kötü" şeklinde düşünenler, anlamsız, hayatta karşılığı olmayan bir etik tartışmanın tam ortasında buluyorlar kendilerini. Dizinin sonunda başbakan, "teröristin" talebini kabul edip, kamera karşısına geçtiğinde, çoktan serbest kalmış, boş sokaklarda dolaşan (ve parmakları yerinde olan) prensesi, ekranların başında hazır ola geçmiş milyonlarca insan doğal olarak göremiyor. Nihayetinde "terörist"in ise ünlü bir oyuncu olduğu, bu eylemi de bir sanat performansı olarak kurguladığı anlaşılıyor.

Sanat performansı olarak ortaya konulan bu eylem, amacına ulaşıyor. Gerçek hayatta bir karşılığı olmayan etik tartışmalar, hayatı esir alıyor. Sanal bir aksiyon, insanların gerçekle bağını biraz daha kopartıyor. Bu performans, izleyicilerini bir mekâna sığdıran diğer performanslardan ayrılıyor, üstelik izleyicilerinin de bir taraf olduğu bir bağlam yaratıyor. Brooker, bu bölümle bize, ekranlar aracılığıyla yaşamanın, ileride hiç tahmin edemeyeceğimiz ikilemler doğuracağını, sosyal medyayla (sonuçta bilgisayar da, İphone da birer ekran) gelişen ortamın herkese söz söyleme olanağının yanında manipülasyon şansı da tanıdığını anlatmak istiyor. Bu bölümde anlatılan, bağlamlar tam olarak aynı olmasa da, Orson Welles'in **"Dünyalar Savaşı"** eserinin radyo sunumunun ardından, binlerce insanın Marslıların dünyayı gerçekten istila ettiğine inanıp, sokaklara fırlamasına benziyor. Ancak "kara aynaların" radyodan daha etkili olduğu açık.

Black Mirror S01E02:
15 Million Merits

Black Mirror'un ikinci bölümü bambaşka bir ortamda açılıyor. Zamanı belirsiz bir ortamda başlayan dizi, mekan olarak "Yeni Cesur Dünya"daki betimlemeleri akla getiriyor. Tamamen kapalı bir mekanda geçen bu bölümde, onlarca insan, dört yüzeyi de ekrandan oluşan küçücük odalarda uyuyup, uyanıyorlar. Uyku dışındaki zamanlarını ise, bisiklet pedalı çevirerek geçiriyorlar. Pedal çevirerek enerji üreten bu insanlar, kat ettikleri (sanal) mesafe kadar puan (para) kazanıyorlar. Odalarında ekranlarla çevrelendikleri gibi, pedal çevirirken de önlerindeki ekrana bakmak zorundalar. Kazandıkları puanları da, bu ekranlardan zorla izledikleri erotik şovlara, eğlence programlarına ve oyunlara veriyorlar (burada Brooker, sanal metalara yönelik büyük harcamalara gönderme yapıyor).

Böyle çıkışsız bir hayatın tek kurtuluş yolu ise şarkıcı ya da erotik şovlar için oyuncu olmak. **"Yetenek Sizsiniz"** tarzı bir yarışmaya (15 milyon puan karşılığında) katılıp, şarkıcı veya oyuncu olma hakkını kazandığınızda, pedal çevirmek zorunda kalmıyorsunuz. **Tek kurtuluşları, her gün zorla izledikleri programların nesnesi olmak olan ve bunun için çabalayan bir esirler dünyası anlatılan. Dizideki ana kahraman da bu sistemin bir dişlisi olarak "hayatını yaşarken", kampa yeni gelen bir kadına (Hot Shots) aşık olmasıyla dünyası değişiyor.** Abisinden kalan 15 milyonluk puanı, sesinden etkilendiği kadının yarışmaya katılması için ona veriyor. Yarışma sahnesine çıkan Hot Shots şarkısını söyleyip, söz jüriye kaldığında (jüri üyelerinin tavırları Türkiye'deki yarışma jürilerinden ne eksik ne fazla), jüri üyelerinden birisi sesi güzel birçok insan olduğunu, bu nedenle şarkıcı olmasının gereksiz olduğunu, ama erotik şov yıldızı olmak için uygun olduğunu belirtiyor. Aklında hiçbir zaman böyle bir seçenek olmayan Hot Shots, (sanal) seyircilerin **"yap, yap"** sesleri eşliğinde teklifi kabul etmek zorunda kalıyor. Yani bir şekilde, insanlar kendi arzuladıkları rollere değil sistemin arzuladığı rollere büründürülüyor.

Âşık olduğu kadının erotik şovlarda oynaması ve bu şovların kendisine zorla izletilmesi, ana kahramanımızı çileden çıkartıyor. İntikam almak için yarışmaya bu kez de kendisi katılıyor. Jüri önünde boğazına kesik cam parçası dayayan kahramanımız, sistemin rezilliğini teşhir ediyor, jüri üyelerine hakaret ediyor, sistem içindeki hiç kimsenin duymak istemediği şeyler söylüyor. Bu esnada, dizi izleyicileri ne olacak diye düşünürken, bir isyan dalgasının sistemi kasıp kavuracağını beklerken, jüri üyeleri birden alkışlamaya başlıyorlar kahramanımızı, yaptığı "şov"dan çok etkilendiklerini söylüyorlar. Bir jüri üyesi bu şovu ayda bir tekrarlamasını, yani bir şov yıldızı olmasını istiyor. Bunun karşılığında pedal çevirmekten kurtulacağını belirtiyor, arkadan yükselen "yap, yap" sesleri eşliğinde kahramanımız teklifi kabul ediyor ve her ay boğazına dayadığı cam parçasıyla hayata, sisteme, insanlara olan nefretini kusuyor.

Bu bölümün, günümüz hakkında çok şey söylediğini vurgulamak gereksiz. Gününün büyük kısmını ekranların karşısında geçiren, en büyük hedefi bir gün o ekranlarda kendisinin görünmesi olan çağımız insanı, bu bölümün esas konusu. Bu bölüm bize, Yetenek Sizsiniz yarışmasına katılıp kendini rezil eden, jüri üyelerinin aşağılamalarına tebessümle cevap veren ya da sosyal medya fenomeni olmak adına saçma sapan videolar çekip, mesajlar yazan insanları ve bu insanların eylemlerinin nedenlerini gösteriyor. İçine doğduğumuz ideolojik iklimin, kendisine karşı gelişen isyanları bile nasıl kendi malzemesi yaptığını anlatıyor. Satılan her lisanslı V maskesinden büyük şirketlerin para kazandığı,

çatışmayı sevenler için politik gezi paketlerinin pazarlandığı bir dünya, tam da böyle bir dünya değil mi? (Cüneyt Özdemir'in Black Mirror'ı Radikal'deki köşesinde, son dönem popüler kültürün yarattığı bir klişe olan “Uvvv Çok Sert” başlığıyla tanıtması tam olarak bunu kanıtlamıyor mu?)

Bkz:

God Bless America “TANRI AMERİKA’YI KORUSUN” (2011)

Black Mirror S01E03:
The Entire History of You

Gözlerinizin, bütün gördüğü şeyleri kaydettiğini, istediğiniz zaman, istediğiniz bir geçmişi anında izleyebildiğinizi düşünün. Hayat uzun bir film gibi olurdu muhtemelen. Black Mirror'ın üçüncü bölümü, özellikle son on yılda gelişen teknolojiyle insanlığın kapıldığı görüntü kaydetme hastalığından hareketle böyle bir kurgu yaratmış. Bu bölümdeki insanlar, kulaklarının arkasına yerleştirilen “Grain” denilen cihazla, bütün gördüklerini kaydediyorlar. Bu kaydetme video kameradaki gibi isteğe bağlı bir anla sınırlı değil, grain insanların uyanık olduğu her saniyeyi kaydediyor. Sonrasında ise, istenilen geçmiş bir tarihin, ister gözde, ister televizyon ekranında izlemesini sağlıyor.

Bu bölümün ilk sahnesinde kahramanımız bir iş görüşmesinde gösteriliyor. Karşılıklı yoklamaların yapıldığı bu görüşmenin ardından, kahramanımız toplantı anını tekrar tekrar izleyerek, görüntüyü şirket yöneticilerinin yüzlerine yakınlaştırarak, mimiklerini tek tek değerlendirerek, işe alınıp alınmayacağını anlamaya çalışıyor. Dizinin sonrası ise, kahramanımızın karısıyla yaşadığı sorunlar üzerine kurulmuş. Geçmiş görüntüleri tekrar tekrar izleyerek, karısının, eski sevgilisine kaçamak bakışlarının hesabını soruyor. Geçmiş sevişme görüntüleriyle, geçmiş sevişmeleri tekrarlamaktan sıkıldığını söylüyor (ki herkes böyle yapıyor), son olarak da, karısının grain'inde kayıtlı görüntüleri zorla izleyerek, şüphelerinin haklı olup olmadığını kontrol ediyor.

Dizinin bu bölümü tam bir teknolojik distopya. Görüntü kaydetme furyasının, yaşamı, bütün ilişkilerin saçmalaştığı, her şeyin kanıtlanabilirlik üzerinden tartışıldığı ve insanların sürekli geçmişi yeniden yaşamak zorunda olduğu bir noktaya götürebileceğini gösteriyor. Otantik yaşamın yok olduğu bir ortamda, kara aynaların üzerinden kurulan bir yaşam.

Ekranlar üzerine kurulmuş bir toplum

Black Mirror, farklı kurguları içeren bu üç bölümüyle izleyenleri sarsıyor. Ne gerçekleşmesi çok uzak bir gelecekten bahsediyor, ne de gerçekleşmesi imkansız kabuslardan. Teknolojiyle, özellikle iletişim aygıtlarının gelişimiyle birlikte, insanlığın edindiği kaygılardan, benimsediği reflekslerden ve yaşam tarzından yola çıkarak, bir sonuç kestirmeye çalışıyor. **Dizi, teknolojik “atılımların”, birinci bölümde ahlaki, ikinci bölümde ideolojik, üçüncü bölümde ise ontolojik (varoluş) olarak olası etkilerini sergiliyor.** Aslında belki de, en önemli sorun epistemolojik alanda. Televizyonun ortaya çıkışıyla, “anlam”ın uğradığı erozyon, internet ve Web 2.0'la daha büyüyor. Baudrillard'ın dediği gibi **“Kitleler bu akılcı iletişim zorlamasına insanı aptallaştıracak bir biçimde karşı koymaktadırlar. Onlar anlam yerine gösteri istemektedirler (...), içinde bir gösteri olması koşuluyla tüm içeriklere tapmaktadırlar”** (Sessiz Yığınların Gölgesinde ya da Toplumsalın Sonu). Ekranlardan topluma bir saat içinde milyarlarca imaj akıyor, gösterilerin tek sahnesini bugün ekranlar oluşturuyor. İktidar sahiplerinin dışında imaj üreten “bağımsız” kullanıcıların ezici bir çoğunluğu ise egemen akışa ürün üretmekten başka bir şey yapmıyor. Özetle, Black Mirror, ilkeli övmeden yapılan bir modernlik eleştirisi. Yazımızı, özellikle dizinin ikinci bölümünü izleme şansı olsaydı mutlu olacağını düşündüğüm Guy Debord'un sözleriyle bitirelim:

> *“Gerçek dünyanın basit imajlara dönüştüğü yerde, basit imajlar gerçek varlıklar ve hipnotik bir davranışın etkili motivasyonları haline gelir. Artık doğrudan doğruya algılanamayan dünyayı uzmanlaşmış farklı dolayımlarla gösterme eğilimi olarak gösteri, görmeyi doğal olarak insanın ayrıcalıklı*

duyusu -ki eski dönemlerde bu ayrıcalık dokunma duyusunundu- kabul eder; en soyut ve en aldanabilir duyu olan görme güncel toplumun genelleştirilmiş soyutlamasına denk düşer. Fakat gösteri, sadece bakışla özdeşleştirilemez; bakış, duymayla birlikte olsa bile. Gösteri, insanların etkinliklerine tabi olmayan, insanların yapıp ettikleri tarafından yeniden ele alınamayan ve düzeltilemeyen şeydir. O, diyaloğun karşıtıdır. Bağımsız temsilin olduğu yerde gösteri kendini yeniden yaratır.” (Gösteri Toplumu)

kaynak:

http://ulmterzisi.blogspot.com/2012/08/guncel-bir-kara-utopya-black-mirror.html

****

Black Mirror S02E01 | Yakın Takip

Damla Sertbarut

Be Right Back

Devamı düşünülmediği halde, ilki başarılı olduktan sonra serinin devamını getirmeye karar veren her yapımda bir hayal kırıklığı şüphesi olmaya başladı bende. Ancak iyi ki Black Mirror sahalara böyle dönmedi, hayal kırıklığı şöyle dursun beklentilerimin çok üzerinde olan bir bölümle geri döndü. Her ne kadar bir dizi bölümü demek istemesem de. Önceden de değindiğimiz gibi her bölümün yönetmen ve yazarı farklı; ancak kendi içinde gittikçe gelişen teknolojiye ve sosyal ağlara bir eleştiri, aynı zamanda distopya olmaları bakımından ortak noktalarda buluşuyorlar. Bu anlamda sinemayı aratmayan kalitede bir yapım izleme imkânımız oluyor.

Sevdiği adamı(Ash) trafik kazasında kaybeden Martha’ya arkadaşı Sarah bir servisten bahsediyor. Bu sistem aracılığıyla ölen kişinin facebook, twitter gibi online profillerindeki bilgiler, maillerindeki özel yazışmalar, ses kayıtları kullanılarak yakınına onunla yazışma ve konuşma imkanı sunuluyor. Bu açılardan tüm sosyal platformlara, teknolojiye eleştirisini yeniden yapıyor dizi. Aynı zamanda devlet veya şirketler bizim kayıtlarımızı, online bilgilerimizi ne yapacak sorusuna farklı bir komplo teorisiyle cevap veriyor. Tabi Person of Interest dizisinde yer aldığı gibi herkesin kaydını tutan bir sistemin var olabilmesi kadar teknolojinin gelişmiş olması lazım bunun için. Dizide verilen küçük ayrıntılardaki aletlerden anladığım kadarıyla bölümde teknoloji o noktayı da aşmış.

Aslında onun sevdiği adam olmadığının, bunun ahlaki açılardan da yanlış olduğunun farkında olan Martha, hamileliğinin ve kendisini kırsal yaşamda izole etmesinin etkisiyle kendini Ash’le yazışırken, sonrasında telefonda konuşurken buluyor. Klon robotunu isteyecek kadar da ileri gidiyor. İlginç bir ayrıntı olarak, bir Türk filmi olan Kemal Sunal ve Fatma Girik’in oynadığı Japon İşi böyle bir konuyu yıllar öncesinden işlemişti. Tabi robotun Ash’in tepkilerini çok gerçekçi vermesi ve insana daha çok benzemesi bakımından bir ileriye taşımış yapım bunu. Her ne kadar benzese de o kişi değil ve bir robot elbette. **Bunun bilincinde olan Martha, Robot Ash’in kayıt altında olmayan olaylarla karşılaştığı vakit falso vermesiyle de bunun sonlanması gerektiğini anlıyor.** Sonuçta sevdiği adamdan bir parça olduğundan bunu da yapamayıp yıllar sonra tavan arasına hapsettiğini görüyoruz. Tüm bunlar ne kadar doğru, ne kadar yanlış sorularının kesin bir cevabı yok bence. Bu noktada ben olsaydım ne yapardım sorusunu kendimize sorarsak vereceğimiz cevap da ne kadar dürüst olurdu bilemiyorum. Son olarak yine de ben Robot Ash’i daha çok sevdim, en azından iki muhabbet ediyor. Merhum olansa kafasını telefonundan kaldırmıyordu. Ki bu klonunun ona bu kadar çok benzemesinin baş nedenidir herhalde.

Black Mirror S02E02
White Bear

Sonu şaşırtmacalı demek tam olarak bu oluyor. Biz izleyiciler senaryoların ve konuların benzer versiyonlarıyla karşılaştıkça tahminimizden fazla zekileştik. Dolayısıyla ortaya çıkan herhangi bir yapımda ne olacağını kolayca bilebilir hale geldik. Black Mirror'ın bu bölümünde bunun pek kimse için mümkün olabileceğini sanmıyorum.

Dizinin en gerilimli bölümü açık ara buydu bence. İlk başta karşılaştığımız durumlar yeterince korkutucuydu: verilen bir sinyal aracılığıyla tek ilgi alanı ellerine yapışık durumda olan telefonlarıyla her şeyi izlemek, çekmek, paylaşmak haline gelmiş bir insanlık; geriye kalan aklı başında birkaç insanınsa garip kıyafetler içinde korku salması. Herkesin durup sadece izlemesi. Çok tanıdık olmayan bir durum da değil bu gerçi. Sonrasında ortaya çıkan manzara ise daha da korkutucu bence. Tüm bunların aslında insanların eğlencesini sağlamak için bir ceza sistemi olması. Eğlencelik bir park alanında bunun tekrar ve her gün gerçekleşmesi.

Her ne kadar ortada işlenmiş büyük bir ceza olsa da (bir çocuğu kaçırma ve öldürme) bu cezanın karşılığı tam bir sapkınlık, karşıdaki kişinin suçluluğundan dolayı böyle bir ceza sistemi ne kadar akla yatkın o tartışılabilir ancak bundan insanların zevk alması tartışılmaz. Bu da maalesef günümüzde çok sık karşılaştığımız bir durum. Aradaki farkı göz ardı ediyoruz çoğunlukla, bir canavarın toplumdan uzaklaştırılması mı yoksa sinirlerimize hakim olamayıp bizim de onun gibi olmamız mı? Bu bölümü izleyenler suç işleyen kadına sempati duyarsa bunda bir yanlışlık yok o yüzden. Bizi suç işleyenlere sempati duyacak hale getiren toplumun suçu bu. En azından benim ulaştığım sonuç bu.

Aytaç Kara

İtiraf edeyim, ben başta The Walking Dead'ten hallice bir şey izlediğimizi düşünüyordum. Bence düşünülmemesi mümkün de değil. Ellerinde kamera ve telefon, yüzlerinde insanın bir süre sonra sinirini bozan gülümsemeleriyle zombi gibi dolanan bir grup insan bir kadının peşinden dolanıyor. Üstelik insaları ele geçiren bir salgın gibi bir kurgusu var, ki bana göre ikna olunası olmuş. Ben o kadın olsam ben de yutardım.

Bölümün son 1/3'lük kısmında öyle bir yere geldiler ki ağız açık bırakırdı. Fikri bulan ve kuran senaristin beynini sipariş edesim geldi. Ama yine de o sona bir şeyler söylemeden olmaz. Geçenkine de sitem etmiştim, buna da edeceğim. Kurgunun insanı ahlaki ikilemde bıraktığı aşikar, tamam. Orijinal, tamam. Zaten kadının yaptığını da savunmuyorum, ama verilen ceza, hele hele bunun bir oyun parkı kurulup "her gün" tekrarlanması, insanların da katılarak eğlenmesi zalimlik. Diğerlerinin o kadından ne farkı kaldı ben anlamadım. İnsanlık ölmüş hakim bey, şikayetçiyim. Yediği halta rağmen kadına acıdım, ki bu bölümü de galiba en çok bu yüzden sevdim.

Bir de bu dizi teknolojinin verdiği zararlar üzerine kurulu güya ama sanırım dizi tarihinde buna dokunmayan bölüm buydu. Herkesin telefonla deliymiş gibi bir kadının peşinden koşması ya da o şovun temayla alakasını kuramadım. Peki şikayetçi miyim? Tabii ki hayır. Bölüm, izlerken o kısmı düşünmeye zaman bırakmadı zaten. Velhasıl, izleyiniz izlettiriniz adlı 2. bölümden sonra son bölümde ne göreceğiz daha bir merak etmeye başladım.

Ayrıca: Bölümü sevdiyseniz ve Agatha Christie'nin "Doğu Ekspresi Cinayeti" kitabını okumadıysanız, tavsiye ederim. Sonunun benzediğini düşünmeyin ama tahmin edilemezliği bu bölümden kesinlikle aşağı değil. Okuduysanız ya da okursanız bu kadar kitap içinden onu neden seçtiğimi anlarsınız zaten.

Black Mirror S02E03
The Waldo Moment

Damla Sertbarut

500 Yazılar

Bir çizgi karakter olan Waldo'nun arkasındaki komedyen, Jamie'nin politikacı Liam Monroe' ya karşı eleştirileri onu baş tacı yapıyor. Ki hiç anormal bir durum değil, insanların söylemek istediklerini çıkıp söyleyebilen biri baş tacı yapılır. Böylece twitterda fenomen olan Waldo'nun seçimlere katılmasına karar veriliyor. (Hatırlarsanız ilk sezonun 1. bölümünde yine politikaya eleştiri ve yine twitter'da yapılan yorumlarla şekillenen bir olay vardı.) Jamie'nin karakteri, çok derin işlenmediyse de, anladığımız kadarıyla biraz içine kapanık ve sorunlu. Uzun zamandır bir ilişki yaşamamış ve Liam'ın lider olduğu partideki Gwendolyn'e ilgi duyuyor. Ancak onun kendisiyle görüşmemesini yanlış yorumlamasının ve Liam'ın onun "bir çizgi karakterin ardına saklanıp yorum yapabilme" eleştirilerinin ardından bölüme adını veren **"The Waldo Moment"** patlak veriyor. (Burada nedense sözlük yazarlarını **"bir nickin ardına saklanıp(?) istediği gibi yazan"** şeklinde eleştiren ünlüler geldi aklıma. Bu noktada dikkatimi çekense bu insanların o nickin –mesela The Waldo Moment'ta izlenen bir programdaki çizgi karakterin- ardında olmadığı sürece gerçekte dikkate alınmamaları.)

Bundan sonra olaylar ise bambaşka bir şekle bürünüyor. **Waldo için amaçları farklı olan hırslı program yapımcısı ipleri eline alıyor ve yozlaşmayı başlatıyor. Ardındaki kişinin yüzü de bilinmediğinden bunu yapmak son derece kolay oluyor. Son sahnede ise Waldo'nun dünya çapında bir diktatörlük kurduğunu görüyoruz.**

Bu bölümü eleştirmek istediği noktalar açısından beğendiysem de genel olarak Black Mirror'ın şimdiye kadarki en başarısız bölümü buldum. Son sahneleri dışında etki bırakmaması, çok tahmin edilebilir gelişmesi ve özellikle en vurucu olması gereken yerin bile vurucu olmaması –tabii ki bana göre- bunları söylememde etken. Ancak dediğim gibi, siyasette yozlaşmaya karşı bir uyarı sunduysa da Black Mirror keşke böyle veda etmeseydi diyorum.

Kaynak:

http://www.birdizihaber.com/2013/02/black-mirror-s02e01-yakin-takip/

http://www.birdizihaber.com/2013/02/black-mirror-s02e02-yakin-takip/

http://www.birdizihaber.com/2013/03/black-mirror-s02e03-yakin-takip-2/

EVVELİ ŞAM- AHİRİ ŞAM

Kaynak olarak baş vurduğumuz **"Uluslararası Mevlâna Günleri :::23 - 27 Mart 2007 Halep/ Suriye, "** isimli eserden gözümüze takılan bazı hususların **"Şam"** veya eski deyimle **"Şâm-ı Şerif"** in kutsiyetini ve tarihteki yeri görünce, **"Arap Baharı"** diye adlandırılan emperyalist oyunun son perdesine gelindiği anlaşılmaktadır.

"Şam tarih boyunca doğuşların ve batışların merkezi olmuştur." Bu minval üzere Türkiye'nin "Şam" ve dış siyasetinde daha dikkatli olması gerektiğini fehmediyoruz.

Şam bir kuyu gibidir, iyi ve kötü demeden birçok insan ve milletleri yutmuştur.

Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemin sevgili damadı olan Hz. Ali kerremallâhü veche Efendimiz dahi buradaki valinin entrikaları ile tarihe veda etmiştir. Hz. Hüseyin aleyhisselâm yine Şam entrikaları ile ümmetin ve kendisinin acı günlerini yaşamıştır.

Haçlı zihniyeti, Romanın Ortadoğu'ya veda edişi, Osmanlının Veda ettiği yer…. vb şeyler Şam topraklarında gerçekleşmiştir.

Şam yok edici bir merkez gibi olduğu kadar doğuşların da yeri olmuş, Hristiyanlığın yeşerdiği yer olduğu gibi kıyametin Ak Minaresine sahip bir mekân olunca, "Şam" herkesin atını rastgele süreceği bir yer olmadığı ve yanlışa düşülecek bir yer olarak kendini muhafaza etmektedir.

Eski kelâm olan "EVVELİ ŞAM- AHİRİ ŞAM" boşuna söylenmiş değildir. Ledünnî boyutta ise "Şam"ın Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemi ilk bilen yer **(Rahip Bahira Hadisesi)** olduğunu düşünürsek, Türkiye'nin bazı hususlarda fevri davranmaması ve ihtiyatı elden bırakmaması gerektiğini **"yurtta sulh cihanda sulh"** periyoduna acilen geçmesi gerektiğini söylemek zorundayız. Bahse konu 2008 yılındaki bu kitaptaki şu anekdot birçok şeyin habercisi olduğu halde, gözden kaçırılması ve dikkate alınmaması bizlerin hatası olsa gerekir.

> ["Diğer yandan Suriye Cumhurbaşkanı Beşar Esad ile Türkiye Başbakanı R. Tayip Erdoğan arasında varılan mutabakatla Hatay meselesi resmî gündemden çıkartılmış olmasına karşılık, halen birçok haritada ve Suriye Turizm Bakanlığının yayınladığı tanıtım broşürlerinde **"LİVA EL- ÎSKENDERÛN"** adıyla Dörtyol'a kadar sahil şeridinin Suriye toprakları içinde gösterilmesi ve bu dokümanların Şam'da heyetimize dağıtılmak istenmesi; son yıllarda iki ülke arasında esen bahar rüzgârlarına rağmen, Türkiye Suriye ilişkilerinin henüz kontrollü iyimserlikten öteye geçemediğini göstermektedir.
>
> Kardeşler arasında cereyan eden takım/sınır mızıkçılığına benzeyen bu ve benzeri kimi tatsızlıklara rağmen, Arap devletleri arasında Suriye her bakımdan bize en yakın ülkedir. Sınırlar, menfaatler, tehlikeler ve duygular ortaktır. Şamlıların ifadesiyle **"eskiden bir ailenin fertleriydik; şimdi yan yana yaşayan komşularız"**
>
> **Hiç kimsenin şüphesi olmasın ki, Suriye'yi yakacak ateşin dumanı, kesinlikle İstanbul'da tütecektir; Türkiye'de alevlenen ateşin kıvılcımı ise, Suriye'yi yakacaktır.** Akıllı olmak bir olmak ve diri olmak mecburiyetindeyiz.

Yabancıların çizdiği yapay sınırlara rağmen halklar arasında hiçbir zaman eksilmeyen iyi niyet ve muhabbetin; son senelerde aydınlar ve devlet yöneticileri arasında da gerçekleştiğini görmek, yarınlara umutla bakmamızı sağlamaktadır. **Unutmayalım ki, tarihe not düşenler, plan ve program sahibi akıllı insanlardır**.] Sh.117

Suriye, skandal haritayı 26.03.2011 tarihinde kaldırdı

Aşağıda aktaracağım kısmî bilgilerin sizlere ışık tutacağını tahmin ediyorum.

İhramcızâde İsmail Hakkı

İKTİBASLAR

"Uluslararası Mevlâna Günleri :::23 - 27 Mart 2007 Halep/ Suriye, Ankara 2008 "

Anadolu insanının gönlünde Şamın özel bir değeri var. Onaltı hadisi şerifte Şam zikredilir.

Hayatının büyük kısmını Konya'da yaşayan ve bu şehirde eserler veren, Selçuklu sultanlarının hocası, Sadreddin Konevi'nin manevi babası Şeyhul ekber Muhyiddin İbnu'l-Arabî'nin Dağ mahallesindeki türbesini ziyaret ediyoruz.

Muhyiddin Arabî, 1165 yılında Endülüs'te doğdu. Seyahatlere başladı. Bir eser yazacak kadar Mekke'de kaldı. Konya'da yaşadı ve yine Konya'da eserler kaleme aldı. **Şam'da 1240 yılında ve 75 yaşında Allah'ın dinini paraya tahvil edenler tarafından öldürüldü.**

….

Cami, türbe ve zaviyesiyle birlikte bu tarihi eser, Yavuz Selimin bir âlime hürmetinin belgesi. Aynı salonda **Emir Abdulkadir Cezairi** de medfun.

Abdülkadir Cezayiri, tam adı Abdülkadir İbn Muhyiddin İbn Mustafa El Hasani El Cezayiri (6 Eylül 1808 - 26 Mayıs 1883), 19. yüzyılda Cezayir halkının Fransız boyundurluğuna karşı mücadelesine (1840-1846) önderlik eden ve Cezayir Devleti'nin temelini atan din adamı ve asker. 1832'de Maskura emiri olmuştur. Abdülkadir, 1871 Cezayir ayaklanması sırasında Konstantin'in güneyindeki kabileleri ayaklandırmaya çalışan oğullarından birini evlatlıktan reddetti. 1883'de Şam'da öldü. Günümüzde Cezayirliler kendisini en büyük halk kahramanlarından biri olarak görmektedirler.

İbni Arab'inin üst taraflarında Türklerin ikamet ettiği Mahalleler yükseliyor. Hatay anavatana katıldığında Türkiye'de İstiklal mahkemeleriyle de bastırılan inanç ve ibadet hürriyetini Allah Teâlâ'nın emrettiği gibi yaşamak arzusunda olan üç köy halkı, **Amanos dağlarının iki yamacındaki** (Hacılar, Ceylanlı ve Abacı köylüleri) evlerini ve mallarını bırakıp sınırı geçmiş ve önce Haleb'e sonra da Şama gelip dağ mahallesine yerleşmişler. Malları canları ve imanlarıyla imtihan olmuşlar. Dilerim cihatları makbul olsun!

Şehrin panoramik görüntüsünü izlemek için çıktığımız Cebel Kasiyon, Âdem babanın oğullarından Habil ile Kabil arasındaki ilk cinayetin işlendiği mekândır.

Şam şehrine hayat veren **Nehrul Barid-Barade** çayı kenarını takip ederek Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem efendimizin sevgili torunu **Sitti Zeyneb**in mescidine uğruyoruz. İran'dan gelen Şii Müslüman kardeşlerimiz büyük bir kalabalıkla ellerinde siyah bayrakla ve ilahiler söyleyerek geliyorlar. Aynı rağbet Sitti Rukayye için de geçerli. Farsça ve Azeri Türkçesiyle ağıtlar söyleniyor, ağlıyorlar.

[Bugün Aşure günü. Muharremin onuncu günü]

Dinler tarihine göre; Adem aleyhisselâm Safıyullah'ın tövbe günü. Nuhun tufandan kurtulduğu gün. İbrahim peygamberin Nemrudun ateşinden, Musa aleyhiselam'ın Firavunun zulmünden kurtulduğu gün. Urfa'da Eyüp peygamber ölümcül hastalıktan bugün kurtulmuş. Ve fakat Hz. Hüseyin aleyhisselâm Efendimiz 55 yaşındayken Kerbela'da Dicle nehri kıyısında katledilmiş. İran'dan gelenlerle neredeyse Şam otellerinde yer kalmamış.

Mevlana Halid-i Bağdadi, diğer isimleriyle Nakşibendî yahut Kürdi, dağa yakın bir bahçede medfun. Özel vasıtalar kiralayarak huzuruna çıkıyoruz. Kendilerini Müslümanların birliğine adayan İmam Şazeli'nin Kuzey Afrikadan İstanbul'a gelmesi gibi Mevlana Halid de Bağdat'tan Şama görevli olarak gelmiş.

Arkeolojik müzenin karşısında Süleymaniye külliyesi. Kanuni Sultan Süleyman'ın Şam halkına hediyesi. Ancak caminin bahçesi askeri müzeye dönüştürülmüş. Top, tank, jet uçağı, Ömer Muhtar filminde kullanılan İtalyan zırhlı araçları sırayla yerleştirilmiş. Selimiye tam bir külliye. Ancak Türkiye'de benzerlerine çok rastladığımız gibi hepsi de turistik amaçlı kullanılıyor.

Süleymaniye külliyesinin arka bahçesinde Sultan 6. Mehmet Vahideddin Han, eşi, çocukları ve yakınları ilahi adaletin tecellisi için sabırla mahşeri bekliyorlar.

Vasiyeti üzere cenazesi 1926'da sürgündeki İtalya'nın Manolya şehrinden Türkiye'ye getirilmesi yasaklandığı için Bir İslam diyarı olan Şam'a getirildi. Sürgünde ölen **son Osmanlı sultanını** Şam halkı büyük kitleler halinde sanki hayattaymış gibi saygıyla karşıladılar. Süleymaniye camiinin emekli imamı Arap Mervan yıllardır Vahdeddin Hanın türbedarlığını yapıyor.

Şehri temizleyen, bağ ve bahçelere hayat dağıtan **Barada Nehri** kıyısında Cumhurbaşkanı sarayı. Kadim Şam'ın merkezi Osmanlı eserleriyle müzeyyen. Sanki Üsküdar, Babussağıre taşınmış. Kemerler, revaklar, somaki sütunlar, kurşun kubbeler perçinli pencereleriyle bizleri selamlıyor.

Bir devrin kapanışını sembolize eden sürgündeki sultanın içinde Mesnevinin de okunduğu binlerce el yazması kitabıyla Hikmet Kütüphanesi, sorgulamayı bekleyen bir dönemin canlı şahitleri.

Osmanlıdan kalan Derviş Paşa camiinin yanında Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemin emri üzere Kabe'nin damına çıkıp ezan okuyan Bilal Habeşi radiyallâhü anh, karşısında Hz. Ömer radiyallâhü anhın kızı ve Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellem efendimizin eşleri; Hz. Hafsa, Ebu Süfyanın kızı Ümmü Habibe ve Ümmü Seleme.

Hamidiye Çarşısı Emeviye Camii:

1863 yılında Osmanlı Padişahlarından Sultan Abdülhamid Han tarafından yaptırılmıştır. Yapı olarak İstanbul'daki kapalı çarşıyı andıran Hamidiye çarşısı, yerli ve yabancıların en çok rağbet ettikleri mekânlardan birisidir. Genel olarak ipek kumaş, kadın giysileri, çeyizlik ve turistik eşyaların satılmakta olduğu çarşı yaklaşık bir kilometre uzunluğundadır.

Muhteşem Hamidiye Çarşısı'ndan geçerek ulaştığımız büyük kumandan, Kudüs Fatihi **Selahaddîn-i Eyyûbi'**nin kabri... 1914'te ilk deneme uçuşunda düşerek şehid olan Osmanlı pilotlarının kabirleri... Cennet gençlerinin efendisi Hz. Hüseyin'in Kerbelâ'da şehit edilmesinin ardından Yezid'in emri ile Emeviliğin merkezi Şam'a getirilen başının konduğu bölüm ve **üç bin yıllık Jüpiter tapınağı iken** Emevi Halifesi Velid bin Abdülmelik tarafından satın alınarak camiye çevrilen ve içinde de Hz. Yahya aleyhisselâmın kabrinin bulunduğu Şam Emeviye Camii...

Müslümanlar tarafından kıyamete yakın Hz.İsa aleyhisselâmın yeryüzüne ineceği rivayet edilen **"AK MİNARE"** bu camiye aittir.

Bu ziyarette insanı kahreden mekânlar o kadar çok ki... İslâm tarihinde önemli bir kırılma noktası olan Hz. Hüseyin'in Kerbelâ çölünde şehit edilerek başının kesilip saltanat merkezi Şam'a getirilmesi canlılığını muhafaza ediyor.

Caminin ilginç yönlerinden birisi de, dört farklı mezhebi temsilen dört ayrı mihrap yapılmış olmasıdır.

Ünlü İslâm alimi İmam-ı Gazali Hz.'leri meşhur eseri İhya-u Ulumid-din'i bu camide kaleme almıştır. Ayrıca Bediüzzaman Said Nursi Hz.'leri ünlü Şam Hutbesi'ni (Hutbe-i Şamiye) 1911 yılında bu camide irad etmiştir.

MA'LULE

Şama kırk kilometre kala bakımlı bir yoldan yokuş yukarı dağlara doğru tırmanmaya başlıyoruz. Arapçanın yaşayan iki versiyonundan biri İbranice. Yahudiler bu dili yazıyor ve konuşuyor. Diğer versiyonu Aramice. Hz. İsa aleyhisselâm efendimizin konuştuğu dil. Yani iki bin yıl önce Kudüs'te Yahudileri konuştuğu dil Aramiceydi.

Rivayete göre Hz. İsa aleyhisselâm efendimiz Yahudilerin ihbarı ve baskısıyla Romalılar tarafından yakalanıp çarmıha gerildikten sonra annesi Hz. Meryem, diğer inananlarla birlikte kaçıp bu dağlar arasındaki kuytu ve geniş kaya oyuğuna gelip sığınmışlar.

Dış dünyayla ilgilerini kesip asırlar boyu yaptıkları manastırda münzevi yaşamışlar. Şimdi Ma'lulede, Aramice denilen bu dilin kaybolmaması için devlet destekli okullar açılmış. Avrupa Birliği, Vatikan ve Suriye Maarif nezaretinin özel desteğiyle bu dil kurs ve okullarla ihya ediliyor. Uzak tepelere Haçlar dikilmiş, dağa taşa Haçlar çizilmiş. Misyonerler sokaklarında cirit atıyor.

Acaba bugün Ma'lule mü'minleri Kıbrıslı Barnabanın İncilinde zikrettiği, Aramice Paraklitus'un, yani övülen Hz. Rasûlullâh sallallâhü aleyhi ve sellemin geleceğini müjdeleyen Hz. İsa'ya inanıyorlar mı?

Şam'dan dönüşü uğradığımız Malula kasabası; Hz. İsa'ya aleyhisselâm Yahudilerce uygulanan düşmanca tavırdan Hz. Meryem annemizin kaçarak sığındığı ve taşların arasından kutsal suyun aktığına inanılan dağ kovuğuna inşa edilen kiliseye ev sahipliği yapıyor. Bu kasabada İncil'in orijinal dili olan Aramice konuşuluyor ve kurslarda öğretiliyor. Kasabada bir cami ve onlarca kilise var.

Malula'dan sonraki durağımız Hama şehri... Beş bin yıllık dev değirmenler dikkat çekiyor. Hama'da Ebul Fida Camii olduğu için buraya Medinetül Fida da deniyormuş. Yola devam ederken İmam Zeynel Abidin'in dağın tepesindeki makamını müşahede ediyoruz. Bir süre sonra da Emevilerin adil Halifesi 5. Raşid, Halife kabul edilen Ömer bin Abdülaziz'in (ra) ve hanımının Maarra köyündeki kabrine fatiha okumak nasip oluyor. Allah cümlesine ve cümlemize Rahmet Eylesin...

Türkiye-Suriye İlişkilerinde
Esad'ın Suriye'sine hoş geldiniz!

Suriyelilerin bize benzeyen yönlerinden biri de her tarafın resim ve heykellerle donatılmış olması... Suriye de bizim gibi gelişmekte olan ya da gelişememiş ülkelerin özelliklerini taşıyor. Nusayri azınlığa mensup Hafız Esad'ın ardından oğlu Beşşar'ın yetkilendirilmesiyle, dikta rejiminin son bulduğu ve demokratik açılımların yaşandığı söylense de bu hususta daha mesafe kat edilmesinin gerekliliği anlaşılıyor. Gümrük kapısı üzerine asılan büyükçe bir Beşşar resminin altına ***"Esad'ın Suriyesine hoş geldiniz'*** yazıyor. **"Halkın" değil de, "Esad'ın Suriyesi" ibaresi hemen dikkatimizi çekiyor.**

Öğlen yemeğinin ardından Halep'in dört yıldızlılarından Planet Otele varıp, bildik oda taksimi telaşından ve yerleşmeden sonra ilk gezi programı başlıyor. Türkiye'deki kırık hava burada da aynen devam ediyor. Paltolarını yanına almayanlar Halep'in akşam soğuğundan nasipleniyor ve gezinin sonuna kadar da bu hatırayı taşımak durumunda kalıyor. Halepteki Emeviyye Camii'nde; Yahudiler tarafından hızarla bir ağacın kovuğunda katledilerek Rabbine kavuşan Hz. Zekeriya aleyhisselâmın kabrini ziyaret ediyor ve meşhur Helep çarşısında tur atıyor, vakit bir hayli uzadığı için de istirahate çekilmek üzere otelimizin yolunu tutuyoruz.

KONTROLLÜ İYİMSERLİK

Türkiye Yazarlar Birliği-Mevlâna Araştırmaları Derneği ile Halep Üniversitesinin Mevlâna Yılı dolayısıyla 23-27 Mart 2007 tarihleri arasında Halep'te düzenlediği *"Uluslararası Mevlâna Günleri"* etkinlikleri çerçevesinde, beş yıl aradan sonra Suriye'yi ikinci kez ziyaret etme imkânı buldum.

Birinci geziyi Hâfız Esad'ın vefatı ve yerine oğlu Beşar Esad'in Devlet Başkanlığına getirilmesi üzerine, yıllarca iki komşu ve dost ülke arasında uygulanan gerginlik politikalarından vazgeçildiği sinyallerinin verildiği 2-5 Haziran 2001 yılında, Türkiye Yazarlar Birliği'nin koordinatörlüğünde gerçekleştirmiştik. Bu geziye yazar, gazeteci, yayıncı, bilim adamı ve politikacılardan meydana gelen kırk beş kişilik aydınlar grubu katılmıştı.

Sınırdan adımımızı atar atmaz bizleri yılların hasretiyle kucaklayan halkın sıcak ilgisine karşılık; başımızı çevirdiğiniz her yerde Baas Partisi'nin soğuk yüzü ile karşılaşıyorduk. Halktan bu çelişkiyi sorduğumuzda, ***"henüz baba Esad'in adamları görev başında, zamanla bu vaziyet değişecek. Avrupa'da eğitim görmüş, demokrasiye açık, her şeyden önce genç olan yeni Devlet Başkanımızdan umutvarız Her geçen gün durum daha da düzelecek".***

tarzında iyimser cevaplar alıyorduk. Ülkeler arasındaki dostluğun önce kültür adamlarının bir araya gelmesi, arkasından halkların kaynaşması ve daha sonra da iki ülke yöneticilerinin bir araya geleceği ilkesinden hareketle bütün iyi niyetimizle geldiğimiz Suriye'de, Halep ve Şam sokaklarına hâkim olan bu iyimser havaya rağmen görüşmek için bir muhatap bulamamıştık. Heyetimizin, Suriye Edipler Birliği, üniversite ve basın mensubu meslektaşlarımızla görüşmesi mümkün olmamıştı. İlk adımı biz atmıştık ama henüz birbirimizi yeterince tanımıyorduk ve öyle anlaşılıyor ki, iyi bir ön hazırlık da yapamamıştık.

ABD'nin Irak'ı işgalinden sonra Suriye'ye tehditler savurduğu ve bu ülkeye ambargo uygulanmasını gündeminin birinci sırasına aldığı o sıkıntılı günlerde, Suriye Sana Haber Ajansı, Türkiye Yazarlar Birliği Genel Başkanı sıfatıyla bizimle bir mülakat yapmıştı. Benim, "**Haçlı seferlerini anımsatan bu emperyalist yaklaşımların kabul edilemeyeceğini"** ifade den sözlerimden sonra, ajansın Türkiye temsilcisi bayanın, ***"şimdi bizi Türkiye Yazarlar birliğini ve sizleri daha yakından tanıdık. Ne zaman Suriye'ye gelmek ve kiminle görüşmek isterseniz bu konudaki randevularınızı ben hazırlayacağım"*** *demiş* ve bana kartını vermişti.

……

DIMAŞK GAZELİ

Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî
kaddesellâhü sırrahu'l azîz

1. Biz Şam'ın âşığıyız, sevdasıyla başımız dönmüş, delisi divanesi olmuşuz. Şam'ın sevdasına can vermişiz, gönül bağlamışız.

2. O yandan doğup parlayan o kutluluk sabahı yok mu? Her akşam, her seher çağı, Şam'ın seherlerine sarhoş kesilmişiz.

3. Sevgiliden ayrıldığımız için Bab'a geldik uça uça; o âşıklar camiinden Şam'ın yeşilliklerine daldık.

4. Bunuvâs çeşmesinden su içmedin mi hiç? İşte biz o Şam sakasının bileğine âşığız.

5. Osman'ın mushafına el basayım da and içerek söyleyeyim ki o güzelin inci gibi dişleri yüzünden Şam'a lâlâ olmuşuz biz.

6. Sen Ferec kapısından da uzaksın Feradis kapısından da; biz Şam'da nasıl bir seyirde seyrandayız nereden binileceksin?

7. Mademki Mesih'in beşiğindeyiz Rebve'ye çıkalım, sarhoş keşiş gibi Şam'ın kızıl şarabıyla sarhoşuz biz.

8. Neyreb'de padişahçasına yükselmiş bir ağaç gördük; onun gölgesinde oturduk da şaşırdık kaldık Şam'a.

9. Şam ovasındayız, meydan yeşermiş, çevgene benzeyen saçlarla top gibi meydanda yuvarlanalım gitsin.

10. Ne zamana kadar tatsız tuzsuz kalacağız, binelim eğere, Şam'ın ortasındaki kara noktanın doğu kapısıyız biz.

11. Şam, buluşmak görüşmek için dünyanın cennetiymiş, biz de Şam güzelini görmek için beklemedeyiz.

12. Şam'ın geceye benzeyen o güzelim siyah saçları yüzünden, Rum ülkesinden kalkalım da üçüncü kez Şam'a doğru at sürelim.

13. Tebrizli Hak güneşi oradaysa, onu orada bulursak, Şam'a kul köle oluruz biz... Ama ne kul, ama ne köle...

(Devlet Erkânı ve milletimizin değerli insanlarının Huzuru Mevlana'ya varıp Şam siyasetimiz ve kaosun bitmesi için duacı olmalarını beklemekteyiz. İhramcızâde İsmail Hakkı)

Kaynak:

"Uluslararası Mevlâna Günleri" 23 - 27 Mart 2007 Halep/ Suriye, Türkiye Yazarlar Birliği Yayınları, Yayınlayan: İbrahim Ulvi Yavuz, Ankara, 2008 [www.tyb.org.tr]